Ugud apudyus = Ti baro tulag

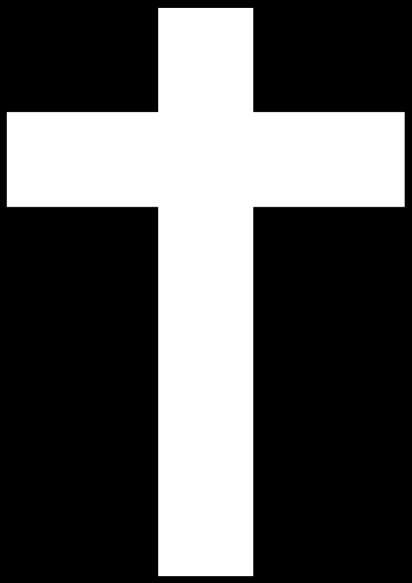

New Testament in Kalinga, Limos

Ugud apudyus = Ti baro tulag
New Testament in Kalinga, Limos

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Limos Kalinga (Kalinga, Limos)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kalinga, Limos

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
51cedb11-17ce-5acb-99f5-9c08ef8013c0

Contents

Mateo 1
Marcos 56
Lucas 91
Juan 149
Kingkingwan 191
Roma 244
1 Corinto 268
2 Corinto 290
Galacia 305
Efeso 314
Filipos 322
Colosas 328
1 Tesalonica 334
2 Tesalonica 339
1 Timoteo 342
2 Timoteo 349
Tito 354
Filemon 357
Hebreo 359
Santiago 377
1 Pedro 383
2 Pedro 390
1 Juan 394
2 Juan 401
3 Juan 402
Judas 403
Sat Naipatigammu 405

Sat Nabal̲u'n Damaga Ingkanglit
San Mateo

Sadat Ginnapuwan Jesu Kristu
(Lucas 3:23-28)

1 Satu dit matuntunan dat ginnapuwan Jesu Kristu un kaganakan didit Ali
David un ganak didit Abraham.
2 Sadit Abraham, aman dit Isaac. Sadit Isaac, aman dit Jacob un aman Juda
kan sadadit sunud na. 3 Sadit Juda, aman dadit Fares kan Zara ot sadit Tamar
dit ina da. Sadit Fares, aman dit Esron un aman Aram. 4 Sadit Aram, aman
dit Aminadab. Sadit Aminadab, aman dit Naason un aman Salmon. 5 Sadit
Salmon, aman dit Boaz un sadit Rahab dit ina na. Sadit Boaz, aman dit Obed
ot sadit Ruth dit ina na. Sadit Obed, aman dit Jesse. 6 Sadit Jesse, aman dit Ali
David.
Sadit David, aman dit Solomon un imputut na utdit siguda asawan dit
Urias.* 7 Sadit Solomon, aman dit Roboam. Sadit Roboam, aman dit Abias un
aman Asa. 8 Sadit Asa, aman dit Josafat. Sadit Josafat, aman dit Joram. Sadit
Joram dit kapuunan Ozias.† 9 Sadit Ozias, aman dit Joatam. Sadit Joatam,
aman dit Acaz un aman Hezekias. 10 Sadit Hezekias, aman dit Manases.
Sadit Manases, aman dit Amon un aman Josias. 11 Sadit Josias, kapuunan
dit Jeconias kan sadadit susunud na. Siyatu dit timpu un namapilitan dat
iBabilonia un nangal̲-an sidat iyIsrael un pinambalin da dida'n baba-unon.
12 Utdit inggawan da ud Babilonia, naiyanak si Salatiel ot si Jeconias dit
amana. Sadit Salatiel, apun didit Zorobabel.‡ 13 Sadit Zorobabel, aman dit
Abiud. Sadit Abiud, aman dit Eliakim un aman Azor. 14 Sadit Azor, aman
dit Sadoc. Sadit Sadoc, aman dit Akim un aman Eliud. 15 Sadit Eliud, aman
dit Eleazar. Sadit Eleazar, aman dit Matan un aman Jacob. 16 Ot sadit Jacob,
aman ud Jose un asawan Maria un nangiyanak kan Jesus un mauguda Kristu.
17 Ot manipud kan Abraham inggana kan David awad da ud kagwampul̲u't
opata lonap. Kagwampul̲u't opata lonap uman manipud kan David inggana't
dit naidallayan da ud Babilonia ot kagwampul̲u't opata lonap payyan ma-
nipud sit naidallayan da ud Babilonia ingganaon sit naiyabengan Kristu.

Sat Naiyabengan Jesu Kristu
(Lucas 2:1-7)

18 Kama't tu dit kaugudan dit naiyabengan Jesu Kristu. Si Maria un inana
naipaad kan Jose, yoong utdit daan da payyan man-asawa natigammuwan
Maria un nabugiyon maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu. 19 Ot
gaputa nalintoga tagu si Jose un naipaadana, adina piyaona maibabbain si
Maria ot pinanggop na un isina si nalimod. 20 Kama't di dit simsimmok na
yoong nilumtaw ud anghel Apudyus kan siya si in-inop un kanana'n, "Jose
un kaganakan Ali David, adika umogyata mangasawa kan Maria ta nabugi
utdit pannakabalin Ispiritu Santu. 21 Mangiyanak si lal̲aki ot ngadanon yu
kan Jesus ta taguwona dan tagu utdan basul̲ da."
22 Nakwa'n losan datu dal̲apnu matungpal dit ugud Apudyus un paimba-
gana't dit propeta na utdit un kanana'n, 23 "Mabugi'd osa'n babai'n daan
payyan di lal̲aki'n adul̲on ot mangiyanak si lal̲aki'n mangadanan si Immanuel,
un piyaona'n ugudon, 'Awad si Apudyus kan ditaku.' "

---

* **1:6** Ilan yu utdin 2 Samuel 11 † **1:8** Sadit Ozias umapu kan Joram. 1 Cronicas 3:11-12 ‡ **1:12** Sat Salatiel, apun didit Zorobabel. 1 Cronicas 17-19.

24 Utdit lumikna si Jose, tinungpal na dit imbagan dit anghel Apudyus un
koona, ot inasawa na si Maria. 25 Yoong adina yan inadul inggana't inyanak
Maria dit bugi na un ningadan Jose kan Jesus.

2

Biniling dat Nalalainga Tagu Si Jesus

1 Utdit naiyabeng si Jesus ud Betlehem un osa'n ili'd Judea utdit timpu'n
nan-aliyan Herodes, inggaw da ud dummatong Jerusalem un nanligwat sin
kapon lumtawan init un nalalainga tagu'n mangada-adal sidan bituwon. 2 Ot
inimus da un, "Kawad dit naiyabenga Alin di Judio? Naila mi dit bituwon
sin kapon lumtawan init un nanigammuwan mi utdit naiyabengana ot
inummoy kami't tu un mandaydayaw kan siya."
3 Magngolan man Herodes di, amod dit danag na, kama pay sidat losana
iJerusalem. 4 Pinandatdatong na dadit aap-apun di papadi kan mimistulun
di lintog di Judio ot inimusana dida nu kawad dit maiyabengan dit Kristu.
5 Summungbat da un, "San Betlehem sidin probinsiya'd Judea ta siya'd
ingkanglit dat propeta un,
6 'Sika un Betlehem un ili'd Juda, bokona sika'd kadobaan sidan maday-
dayawa ili'd Juda ta sika'd manligwatan dit mangiyapu kan man-
gayyuwan sidat taguka kaganakan Israel.' "*
7 Utdi, inlimod Ali Herodes un pinaayag dadit nalalainga tagu dalapnu
ponkona kan dida dit kustu'n timpu'n nilumtawan dit bituwona inila da.
8 Matigammuwana man, pinadalanna dida'd Betlehem un kanana'n, "Umoy
kayu ot ammaan yu un inapon nat abeng ta nu maodasan yu, ipatigammu
yu kan sakon ta umoyak pay mandaydayaw kan siya."
9-10 Utdi, kaysan da. Inggaw da man sit dalan, naila da umanon dit
bituwona nilumtaw kan dida't dit ot amod dit talok da. Impuyut dit bituwon
dida inggana't nan-illong sit batug dit boloya ininggawan dit abeng.
11 Dumatong da man sit kawadan didi un boloy, nilumnok da ot inila da dit
abeng kan si Maria un ina na. Nampalintumong da un nandayaw sit abeng ot
inokal da dadit nangkangingina'n awit da un iligalu da kan siya un bulawan,
insensu kan mira.
12 Masuyop da man, binagaan Apudyus dida si in-inop ta adida ayonon si
Herodes. Utdi, nangulin da utdit bobol oy da un nangoy da si sabali un dalan.

Sat Nambakwitan da Jose, Maria kan Jesus Ud Egipto

13 Utdit kaysananon dadiya kakkaili, nampaila ud anghel Apudyus
umanon si in-inop kan Jose un kanana'n, "Gumangun ka! Ibtik nu danat
man-ina ud Egipto, ot inggaw kayu't di inggana't ibagaka mangulin kayu, ta
panggop Herodes un painap nat abenga papatoy."
14 Gummangun si Jose ot inlakkat na dat man-ina'n kaysan Egipto si
labi. 15 Ot iniinggaw da utdi inggana't natoy si Herodes. Nakwa tu dalapnu
matungpal dit paimbagan Apudyus sidit propetana't dit un, "Inayagak dit
abeng ku un manligwat Egipto."

Pinapatoy Herodes Dat Posik

16 Utdit matigammuwan Herodes un sinikapan dadit nalalainga tagu,
amoamod dit sulag na. Ot imbilin na un mapatoy dat losana lalaki'n abeng
sidin Betlehem kan losanon sidat nangkalliput na, manipud mantawon si
duwa un mampadoba, maibasal sit timpu'n imbagan dadit nalalainga tagu
un nangil-an da utdit bituwon.

---

* **2:6** Mikias 5:2

17 Utdi, natungpal dit ingkanglit propeta Jeremias sidit un kanana'n,
18 "Magngol dit damit da utdin Rama ta amod dit man-iibil kan manlalamat
da. Ib-ibbilan Raquel dat abeng na ta naamin da un napatoy ot adina'n
talon maliwliwa."

Sat Nangulinan da un Nanligwat Egipto

19 Utdit natoyon si Ali Herodes, nampaila uman ud anghel Apudyus kan
Jose udsi in-inop na ud Egipto. 20 Kanan dit anghel un, "Gumangun ka ta
iyulin nu danat man-ina ud Israel, ta natoyon dit mamiya'n mamatoy sinat
abeng."
21 Gummangun si Jose ot inlakkat na dat man-ina un kaysan Israel.
22 Yoong utdit magngolan Jose un naisukat si Arkelao kan ama na un
Herodes un Ali'd Judea, ummogyata umoy inggaw sidi. Ot gaputa nabagaan
payyan si in-inop na, kaysan da utdin probinsiya'd Galilea. 23 Ot ummoy da
utdin boboloy Nazaret. Utdi, natungpal dit imbagan Apudyus sidat propeta
un kanana'n, "Ngadnon dat tagu'n iNazaret."

3

Sat Nantudtuduwan Juan un Mambubunyag
(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

1 Utdiya timpu'n inggawan da Jesus Nazaret, dummatong si Juan un
Mambubunyag si igaw ud Judea un maid tagtagguwan na ot nantudtudu
un kanana'n, 2 "Mandadaoli kayu ot igongda yu dat basul yu ta dandaniyon
dit timpu'n mangiyapuwan Apudyus." 3 Si Juan dit ug-ugudon dit ingkanglit
propeta Isaias un,
"Awad tagu't dit igawa maid tagtagguwan na un mampappakuya kanana'n,
'Isagana yu dit dalan dit Apu. Manggodngon yu dit dalan un ayona.' "
4 Sat badut Juan, naganay si dutdut di kamelyu kan nambakakat si geddang
ot dudun kan dilu dit ikatagu na. 5 Aduadu dat tagu'n ummoy nandongol
kan siya un nanligwat Jerusalem, sin losana nilakub Judea kan losana
nandodomanga boboloy sin wangwang Jordan. 6 Impudnu da dat basul
da asin Juan binunyagan dida utdin wangwang Jordan. 7 Yoong mailan
man Juan un adu'n Fariseo kan Saduceo un umoy kan siya mampabunyag,
kanana kan dida un, "Dikayu'n ganak di ulog!* Singngadan nat nangibaga
kan dikayu un mampabunyag kayu dalap maligligan yu dit dumatonga
mandusaan Apudyus? 8 Masapula ipaila yu utdan angwat yu un tuttuwa'n
mandadaoliyan yu dat basul yu. 9 Adiyu kanana mailisi kayu utnat kanan
yu un, 'Ulay ta kaganakan dikami kan Abraham.' Ta tuttuwa tun ibagak kan
dikayu un mabalin Apudyus mangwa't kaganakan Abraham sidatu un batu.
10 Ot sat manusaan Apudyus kan dikayu maiyalig si wasay un maibibiyada
maipokpok sit pong-ad dit kayu. Ot losana kayu'n adi mamunga't napiya
mapokpok asi maidawat sin apuy. 11 Bunyagok dikayu si danum un siya'd
mangipaila'n nandadaoliyan yu dat basul yu. Yoong sat maitagtagnob kan
sakon, bunyagon dikayu si Ispiritu Santu kan apuy. Talona nangatu nu sakon
ot adiyak pay maibilanga mamegkeng sit sandalyas† na. 12 Maiyalig si tagu'n
nakaaggom si igau un mantopa't ilik. Aminona'n topaan asina iyalang dat
nabgas ot aminona'n idawat dat nakupaw sit apuya adi makmaksop."

Sat Nampabunyagan Jesus
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

* **3:7** Piyaonan ugudon nasikap da un kamat dan ulog. † **3:11** Talibasun di babbaunon dit mangussag onnu mamegkeng sit sandalyas dit apu na.

13 Utdit mambunbunyagan Juan sin wangwang Jordan, dummatong pay si
Jesus un nanligwat Galilea dalapnu mampabunyag kan siya. 14 Yoong piyaon
Juan un lappodan ot kanana'n, "Apay umoy ka mampabunyag kan sakona
lobbong na un sakon okyanot nat bunyagom?"
15 Yoong summungbat si Jesus un, "Kooma lawa uttun satun ta lobbong na
un tungpalon ta dat losana ipakwan Apudyus." Ot ummampayun pay si Juan.
16 Magangput mana mabunyagan si Jesus, dagusa tummakdang. Utdi,
nambukat din langit ot innila na si Ispiritu Santu un dummoba un kama't
kalupati'n inumpa kan siya. 17 Utdiyon inggaw ginga'n nanligwat langit un
kanana'n, "Siyatu'd pipiyaoka Anak ku un talona masmas-omak."

4

Sadit Nanugsugan Satanas Kan Jesus (Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

1 Utdiyon impuyut Ispiritu Santu si Jesus sit igawa maid tagtagguwan
dalapnu sugsugan Satanas. 2 Lumob-as man opata pulu'n algaw kan labi un
adina'n talon nangan, nabitilon. 3 Utdi, inummoy si Satanas kan Jesus ot
kanana'n, "Nu sika'd abeng Apudyus, bilinom tu un batu ta mambalin si
tinapay."
4 Yoong summungbat si Jesus un, "Kanan dit ugud Apudyus un, 'Bokona
lawa'n makan ud ikatagun di tagu nu adi masapul na pay dat losana ibagan
Apudyus.' "
5 Utdiyon, impuyut uman Satanas si Jesus sin nasantuwana siyudad
Jerusalem ot indallay na utdit tuktuk didit timplu. 6 Ot kanana kan siya un,
"Nu abeng dika kan Apudyus lumayug ka, ta kanana't din ugud Apudyus un,
'Bilinon Apudyus dat aanghel na un mangayyuwan kan sika kan tapayaon
dika dalapnu adina maisugpi danat ikim sidan batu.' "
7 Yoong summungbat si Jesus un, "Kanana payyan sin ugud Apudyus un,
'Adim padpadason si Apudyus un Apum.' "
8 Utdi, indallay Satanas si Jesus sidit nangatungatu'n bateled ot impaila na
dat losana il-ili uttun lubung kan kinabaknang da. 9 Ot kanana un, "Itdok kan
sika un losan datu nu mampalintumong ka un mandayaw kan sakon."
10 Yoong summungbat si Jesus un, "Manalan ka Satanas! Ta kanana pay
sin ugud Apudyus un, 'Dayawom si Apudyus un Apum ot siya ullawa'd
manselbiyam.' "
11 Utdi, kaysan si Satanas ot dummatong dat aanghel un ummoy nanulung
kan Jesus.

Inlugin Jesus un Nantudtudu Ud Galilea (Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

12 Utdit madamag Jesus un naibalud si Juan un Mambubunyag, nan-ulin
sin probinsiya'd Galilea. 13 Yoong adina ininggaw sin boboloy da ud Nazaret,
nu adi ummoy ininggaw Capernaum un osa'n boboloy sin igid din baybay
Galilea un sakup dit pitan dadit Zabulon kan Neftali. 14 Nakwa tu dalapnu
matungpal dit paingkanglit Apudyus kan propeta Isaias un,

15 "Sat pitan da Zabulon kan Neftali awad sin kapon baybay sidin domang
din wangwang Jordan, inggana't din sakup Galilea un igaw dat bokona
Judio. 16 Sadat tagu un inggaw sit nakolop, naila da dit nakaskasdaawa
silaw. Sadat inggaw sit nakolopa igaw ud katoy, sinilawan dit silaw
dida."

17 Manipud sit timpu'n dummakngana'd Galilea, inlugin Jesus nantudtudu
un kanana'n, "Mandadaoli kayu ot igongda yu dat basul̲ yu ta dandaniyon dit
timpu'n mangiyapuwan Apudyus!"

Inayagan Jesus Dat Ummuna'n Opata Disipulus Na (Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

18 Mankikkikkiyang man si Jesus sin igid bananaw sidin Galilea, naila
na dat mansunuda Simon un mangadan Pedro kan Andres un madama'n
manabtabukul̲.
19 Kanana kan dida un, "Maitung-ud kayu kan sakon ta mambalinok
dikayu un mantatabukul̲ si tagu."*
20 Dagusa tinengyan da dit tabukul̲ da ot naitung-ud da kan siya.
21 Intultuluy da un dit kummiyang ot naila na payyan dat mansunuda
Santiago kan Juan kan sat ama da un si Zebedeo utdit bangka un man-
amitong sidit tabukul̲ da. Inayagana dat mansunud ot 22 tinengyan da un
dagus dit bangka kan si ama da ot naitung-ud da kan siya.

Nantudtudu Kan Nampapiya Si Jesus Sidat Masakit (Lucas 6:17-19)

23 Dinakdak Jesus din probinsiya'd Galilea un ummoy nantudtudu't dat
sinagoga da utdit Nabal̲u'n Damag maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus.
Pinapiya na pay dat tagu't dat nadumaduma'n sakit da. 24 Utdiyon, nan-
dinadinamag dit maipanggop kan siya utdin losana bobol̲oy sin sakupon
Siria. Indatong da kan siya dat losana masakit kan dat awad si paspasibgon,
sadat nadimunyuwan, nakol̲das kan sadat adi makagidu. Ot pinapiyan Jesus
dida'n losan.
25 Utdiyon, aduadu dat tagu'n naitung-ud kan siya un nanligwat Galilea,
Decapolis, Jerusalem, Judea kan sadan bobol̲oy sin kapon domang didin
wangwang Jordan.

5

Sat Tudtudun Jesus Sit Bateled (Lucas 6:20-23)

1 Ilan man Jesus dat adu-adu'n tagu un naitungtung-ud kan siya, nana-
gada't dit bateled. Nantupak ot ummadani dat disipulus na kan siya. 2 Ot
inlugi na un nanudtudu kan dida un kanana'n,
3 "Nagasat dan tagu'n mamigbig un naid mabalin da nu maipanggop sidan
naispirituwana banag, ta mangkuwa da din mangiyapuwan Apudyus!
4 "Nagasat dan tagu'n mandomdom ta liwliwaon Apudyus dida!
5 "Nagasat dan tagu'n napakumbaba ta maitod kan dida tun pita!
6 "Nagasat dan tagu'n tal̲ona gutagutan da un tungpal̲on dat piyaon
Apudyus ipakwa ta ponkona dida!
7 "Nagasat dan nakaasi ta kaasiyan Apudyus dida!
8 "Nagasat dan nadal̲us si somsomok ta maila da si Apudyus!
9 "Nagasat dan tagu'n mangwa't mangkikinnappiyaan di tagu, ta
ngadanon Apudyus dida un abeng na!
10 "Nagasat dan maidapdapes gapu't dit mangwaan da utdadit ipakwan
Apudyus, ta mangkuwa da din mangiyapuwan Apudyus!

---

* **4:19** Sat piyaona'n ugudon, ibaun Jesus dida un umoy mangiwalagawag sit Nabal̲u'n Damag dal̲apnu manuttuwa dat tagu kan Jesus.

11 “Nagasat kayu nu babbainan dikayu, idapdapes dikayu kan palpalawengon dikayu gapu kan sakon. 12 Talona manlagsak kayu ta amoamod dit gunguna yu utdin langit. Siya pay kingwan dat tagu’n nampaligat sidat propetan Apudyus sidit un nauna nu dikayu.”

Maiyalig Dat Disipulus Jesus Si Asin Kan Silaw (Marcos 9:50; Lucas 14:34-35; Lucas 8:16)

13 Intultuluy Jesus un nantudtudu’n kanana’n, “Dikayu’d kama’t asin dan losana tagu.* Yoong nu mangkubay nat asin, adinaon mabalina maiyulin dit apgad na. Naid selbi naon nu adi maidawat kad dabdabbokon di tagu’l lawa.
14 “Dikayu’d kama’t silaw dat tagu’t tun lubung. Somsomkon yu un adina mailingod nat ili un nabangun sinat tuktuk di bateled. 15 Padana pay un maid manongog si pingki asina tangngoban, nu adi igga na utdit kustu un iiggaan dalapnu masilawan dat losana inggaw sit boloy. 16 Padana pay kan dikayu, masapula napataka maila nat silaw yu dalapnu ilan dat tagu dan nabalu’n angwat yu kad, dayawon da si Ama yu ud langit.”

Tudtudu Maipanggop Sit Lintog Moses

17 Intuluy Jesus un kanana’n, “Adiyu kanana dummatongaka umoy manwaswas sit lintog Moses kan dat ingkanglit dat propetan Apudyus, nu adi umoyak tungpalon dat losana imbaga da. 18 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, mangkigad tun langit kan pita yoong sadat lintog Apudyus adina mabalina makaanan, ulay sintoyoka lawa inggana’t matungpal un losan. 19 Isunga sat tagu’n adi tumuttuwa ulay nu san kanan da un kalangpawana bilin Apudyus kan tudtuduwana dan udum dalapnu adida pay tuttuwaon, siya’d kadobaan sin mangiyapuwan Apudyus. Yoong sat tagu’n tumuttuwa’t dan bilin Apudyus kan itudtudu na utdan udum dalapnu tuttuwaon da pay, siya’d nangatu’t din mangiyapuwan Apudyus. 20 Ta ibagak kan dikayu un, adi kayu mabalina maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus malaksig nu nalinlintog kayu nu sadan mimistulun di lintog kan sadan Fariseo.”

Tudtudu Maipanggop si Sulag

21 “Dingngol yu un inabus dit naibilin sidat tagu’t dit aw-awe un kanana’n, ‘Adi kayu kumatoy ta sanat kumatoy maidalum.’ 22 Yoong satu tun ibagak kan dikayu, singngadan na mana sumulag si bulun na, maidalum; singngadan na man un mamabbain sit bulun na un kanana’n, ‘Naid selselbim,’ maidalum sit Sanhedrin ot singngadan na mana mangibaga un, ‘Tung-ug ka,’ dusaon Apudyus sin impiyelnu. 23 Siya’d gapuna un ulay nu awad kaon sin altar un umoy mandatun kan Apudyus nu magasmok nu un awad kingwam si linaweng dit bulun nu, 24 tengyam yan dit datun nu ta umoy ka yan mampakawan ta mangkapiya kayu asim umoy idatun dit datun nu kan Apudyus.
25 “Ot nu awad mangidalum kan sika, makaaliglu ka un dagus sit daan yu payyan dumakngan sit uukkuman. Ta nu adim koon di, ipaima dika’t din kuis ot san kuis paibalud dika’t dan pulis. 26 Ot ibagak un nu ibalud dika, adi kaon makalaksun inggana’t mabayadam dit multam.”

Tudtudu Maipanggop si Dagdagas

27 “Dingngol yu un inabus dit naibilin un, ‘Adi kayu makadagdagas.’ 28 Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu’n, ulay singngadan na un mangitukkol si babai ot dagusa maboknan dit gikna na un piyaona’n alan,

* **5:13** Sat asin pabaluwona dit tamtam dit makan, padana pay un sadat buyut Jesus pabaluwon da dat aangson dat udum maipagapu utdat tudtudu da kan mantatagu da.

nakabasul̲on sit somsomok na si dagdagas. 29 Siya'd gapuna un, nu sat diwanana ata yu ud maigapuwan di makabasul̲an yu, tuwilon yu ot idawat yu ta unnaya lawa'n awad kulang nat long-ag yu nu san mabubukkol̲ kayu un maidawat sin impiyelnu. 30 Ot nu san diwanana ima yu ud maigapuwan di makabasul̲an yu, putdon yu ot idawat yu ta unnaya lawa'n ossaan nat takl̲ay yu nu san mabubukkol̲ nat long-ag yu un maidawat sin impiyelnu."

Tudtudu Maipanggop Si Idang di Man-asawa (Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

31 "Naibilin pay sidit un: 'Nu awad lal̲aki'n mangidang si asawa na, masapula itdana dit asawa na si kasulatan dit man-idangan da.' 32 Yoong sinsatun ibagak kan dikayu un, sanat lal̲aki'n umidang si asawa na un adi nakabasul̲ si dagdagas, makabasul̲ nu awad mangasawa't dit asawa na ta pinambalin na un nakadagdagas. Ot sat lal̲aki'n mangasawa't dit naidangana babai, makabasul̲ payon si dagdagas."

Tudtudu Maipanggop Si Sapata (Santiago 5:12)

33 "Dingngol̲ yu pay dit naibilin sidat ginnapuwan taku un, 'Masapula adiyu man-awidan dit insapata yu, nu adi masapula tungpal̲on yu dit isapata yu.' 34 Yoong sinsatunon, ibagak kan dikayu un adi kayu'n tal̲on mansap-sapata. Adiyu isapata'd langit ta siya'd man-apuwan Apudyus. 35 Padana paya adiyu isapata tun pita ta siya'd naipatayan dan ikina, kan padana pay Jerusalem ta siya'd ilin dit kangattuwana Ali. 36 Adiyu pay isapata nat ul̲u yu ta adi kayu makapabalin si osa't napol̲kas onnu nangisita buuk. 37 Kanan yu ullawa un, 'On,' onnu 'Adi,' un adiyu dogaan si sapata, ta sat sapata un idoga yu, manligwat kan Satanas."

Tudtudu Maipanggop Si Bal̲os (Lucas 6:27-36)

38 "Dingngol̲ yu pay dit naibilin sidit un kanana'n, 'Sat mamul̲sok si padana un tagu, bul̲sokon da pay kan sat mangengaw si padana un tagu gengawan da pay.' 39 Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu un adi kayu gumal̲os sidan mangwa't laweng kan dikayu. Nu awad manipak sinat madiwanana pasngit yu, isagad yu payyanot nat biik. 40 Ot nu awad mangidal̲um kan dikayu ta al̲ana nat badut yu, itdon yu payyanot nat kagoy yu. 41 Ot nu awad mangipapilit kan dikayu'n mangipaawit sinat awit na si singkilometro awiton yuwot si duwa'n kilometro. 42 Itdan yu dat mangkodaw kan dikayu, pagawatan yu dat manggawat kan dikayu."

Tudtudu Maipanggop Sit Mampipiya't Dan Kabusul̲ (Lucas 6:27-28, 32-36)

43 "Dingngol̲ yu pay dit naibilin sidit un, 'Piyaom dat gayyom nu yoong lawengom dat mangidapdapes kan sika.' 44 Yoong sinsatunon ibagak kan dikayu'n, masapula piyaon yu dan kabusul̲ yu kan iluwal̲uwan yu dan mangidapdapes kan dikayu 45 dal̲apnu mailasin un tuttuwa'n anak dikayu kan Ama yu ud langit. Ta padana'n ipalubus na din inita manilaw sidat nadadag kan nabal̲u'n tagu. Padana'n mangitod si udan sidat mangwa't nabal̲u kan sidat mangwa't laweng. 46 Ot nu sad piyaon yu ullawa dan mamiya kan dikayu, gun-gunaan dikayu kad kan Apudyus? Bokon kada siya pay kokkoon dan man-uul̲up si bugis? 47 Ot nu sad kabagbaga yu ullawa dan bul̲un yu, singngadan nat naidum-an yu utdan uduma tagu? Bokon kada siya pay kokkoon dan bokona makatigammu kan Apudyus? 48 Isunga masapula padaon yu si Ama yu ud langit un maid mangkulangana."

6

Tudtudu Maipanggop Si Tumul̲ungan Sidan Nakapus

1 Kanan Jesus un, “Ilan yu ta adiyu gagal̲aona ipappaila din mangwaan yu
si nabal̲u, ta nu siya’d koon yu naid gun-guna yu kan Ama yu ud langit.
2 “Isunga nu awad itul̲ung yu utdan nakapus, adiyu umoy ipalapalawag
un kama’t din koon dan man-ag-agina tagu nu inggaw da utdin sinagoga
kan kal̲kal̲sa dal̲apnu idayaw dat tagu dida. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu
un, inawat daon dit gun-guna da utdiya mangidayawan dat tagu kan dida.
3 Yoong nu awad itul̲ung yu utdan kapus, adiyu un tal̲on ipatpatigammu’t dan
udum ulay nu san tal̲ona kagayyoman yu. 4 Ot si Apudyus un Ama yu un
mangiila’t dan koon yu si nalingod, gun-gunaan dikayu.”

Tudtudu Maipanggop Si Luwal̲u
(Lucas 11:1-13)

5 “Nu manluwal̲u kayu, adiyu padaon dan man-ag-agin. Pipiyaon da un
sumikada manluwal̲u’t dan sinagoga kan sidan nan-ab-abtan di kal̲sa dal̲apnu
ilan dat tagu dida. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, inawat daon dit gun-
guna da utdiya mangidayawan dat tagu kan dida. 6 Nu manluwal̲u kayu,
mangkul̲ung kayu’t din kuwaltu asi kayu manluwal̲u kan Apudyus un adi
maila. Ot si Apudyus un Ama yu un mangiila’t dan koon yu si nalingod, gun-
gunaan dikayu.
7 “Nu manluwal̲u kayu, adiyu anduwon nat naid si bogasa luwal̲u’n siya’d
koko-on dan adi makatigammu kan Apudyus. Ta kanan da nin nu dongl̲on
Apudyus dit luwal̲u da gaputa andu. 8 Adiyu padaon dida ta tigammunon
Apudyus un Ama yu dan masapul yu utdin daan yu payyan mangkodawan.
9 Kama’t tu nat manluluwal̲u yu:

‘Ama mi un awad langit, iluwal̲u mi un madaydayaw nat ngadan nu.
10 Iluwal̲u mi un dumatongon nat man-apuwam situn pita kan
matungpal nat piyaom situn pita un padana’d langit. 11 Itdom dan
kanon mi un inal̲gaw. 12 Pakawanom dan basul̲ mi un padan dit
mamakawanan mi utdan makabasul̲ kan dikami. 13 Adim ipalubusa
masugsugan kami, nu adi iyadayu dikami utdin nadadag.’*

14 “Nu pakawanon yu dat makabasul̲ kan dikayu, pakawanon dikayu pay
kan Ama yu ud langit. 15 Yoong nu adiyu pakawanon dida, padana paya adi
dikayu pakawanon kan Ama yu ud langit sidat basbasul̲ yu.”

Tudtudu Maipanggop si Manlanganana Mangan Gapu’t Manluwal̲uwan

16 “Nu manlangan kayu’n mangan sin manluwal̲uwan yu, adi kayu man-
duduuya padan dan man-ag-agin. Ta manduduuyon da din ila da dal̲apnu
mailan kad dat tagu un nanlangan da un mangana manluwal̲u, idayaw da
dida. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, inawat daon dit gun-guna da utdiya
mangidayawan dat tagu kan dida. 17 Siya’d gapuna’n nu manlangan kayu’n
mangan, mandal̲-up kan manlaggud kayu, 18 dal̲apnu maid makatigammu nu
adi abusa lawa si Ama yu un adi maila. Ot si Ama yu un mangiila’t din koon
yu si nalingod, gun-gunaan dikayu.”

Sat Kal̲uub Sin Langit
(Lucas 12:33-34)

19 “Bokona uttun pita’d mantal̲ponan yu utdan talipon yu, ta kaynga’l
lawa’n aminon di angngat ya lati kan awad pay lumnoka mangakaw.

---

* **6:13** San osan kaipooyan din nadadag, si Satanas. Sadan uduma manuscrito idoga da tu un bersikulu: Ta sika’d mangiyapu, mannakabalin kan madaydayaw si inggaingga. Amen.

20 Italpon yuwot sin langit ta maida talon angngat onnu lati't di si mangamin
kan maid makalnok si mangakaw. 21 Ta sat kawadan dit talipon yu, siya pay
ud talona sosomkon yu."

Tudtudu Maipanggop Sit Silaw di Long-ag
(Lucas 11:34-36)

22 "Satun ata siya'd pannakasilaw ditun long-ag. Isunga nu napadda tun
ata, napadda tun losana long-ag. 23 Yoong nu nadalam nat atam, nakolop pay
nat losana long-ag nu. Ot nu pangot dit awad kan sika imbisa silaw, talona
napangot nat mataguwam!"

Tudtudu Maipanggop Kan Apudyus Kan Sadat Sanikuwa
(Lucas 16:13)

24 "Maid baba-unon si mandisanona'n manselbiyan dan duwa'n apu. Ta
lawengona dit osa ot piyaona dit osa, onnu ipasnok na un manselbi't dit osa
ot dulaona dit osa. Ot padana pay kan dikayu un adiyu mabalina mandisanon
din manselbi kan Apudyus kan gumamgama gumaknang."

Tudtudu Maipanggop Sidan Mandanagan Kan Mabulungan Taku
(Lucas 12:22-31)

25 "Isunga ibagak kan dikayu un bokona sadan makan, mainum kan badut
dan mandanagan yu. Bokon kada napotpotog nat mataguwan yu nu san
makan kan napotpotog nat long-ag yu nu san badut? 26 Ilan yu dan sissiwit,
adida mammula onnu man-ani, adida man-iyalang yoong itdan Ama yu ud
langit dida't kanon da. Bokon kada napotpotog kayu nu sadan sissiwit?
27 Singngadan na kan dikayu ud makaisulut si sinsikuwan sit mataguwana
udsi mandandanagana?

28 "Apay ikadanag yu ud mambadut yu? Somsomkon yu din mandadakol
dan simalona sabsabung. Adida mangkokwa onnu mangganay. 29 Yoong
ibagak kan dikayu un amo napippiya din ila da nu sadat nangkababanola
badut Ali Solomon. 30 Ot nu kama't di un papiyaon Apudyus dan simalona
sabung un matagu't tun algaw yoong mabigat kad masgob da, bokon kada
amo sosomkona nat mambadut yu? Nakapsuta talon nat pammati yu! 31 Adi
kayu mandandanaga kanan yu un, 'Mangal-an mi kad nin si kanon mi,
inumon mi kan da badut mi?' 32 Siya datu dan talona sosomkon dan adi
makatigammu kan Apudyus. Tigammun Ama yu ud langit un kasapulan
yu datu. 33 Iyun-una yuwota somsomkon nat mangiyapuwan Apudyus kan
dikayu kan san mantungpalan yu utdan piyaona ot itdona pay dan losana
kasapulan yu. 34 Adiyu ikadanag dan masapul yu nu bigat ta palungay pay
lawan nu timpu na. Loog naon datu'n palikut situn satuna al-algaw."

7

Tudtudu Maipanggop Sit Mangukuman Sidan Udum
(Lucas 6:37-42)

1 "Adiyu ukumon dan uduma tagu dalapnu adin pay Apudyus dikayu
ukumon. 2 Ta nu kamaan nat man-uukum yu utdan udum, siya pay man-
uukum Apudyus kan dikayu. Nu kamaan nat man-iila yu utdan udum, siya
pay dit man-iilan Apudyus kan dikayu. 3 Apay un sad ilam nat bangbang-
ita bulaw ud bulun nu un bokona sat kama't batanga bulaw nu? 4 Inona'n
kanam sit bulun nu un, 'Kaanok nat bulaw nu,' nu adim yan kaanon nat
kama't batanga bulaw nu? 5 Man-ag-agin ka! Kaanom yana umuna nat
kama't batanga bulaw nu dalapnu kumadda nat man-iilam un mangaan sit
bulaw bulun nu.

6 “Adiyu itdon sidan asu dan singngadan na mana nasantuwan ta dukusan
kan kotban dikayu. Adiyu pay igga dan perlas sin sinagung di bo̲lok ta
dabdabbokon da ullawa.”*

Tudtudu Maipanggop Sit Mangkodawan Taku kan Apudyus (Lucas 11:9-13)

7 “Nu awad masapul yu adi kayu lumipsuta mangkodaw kan Apudyus
ot itdana dikayu. Adi kayu lumipsuta man-inap ot tu̲lungan dikayu kan
siya’n mangdas. Adi kayu lumipsuta mangkogkog sit sawang na ot ibukatan
dikayu kan siya. 8 Ta losana mangkodaw kan Apudyus maitdan, losana
man-inap makaodas kan losana mangkogkog sidit sawang na maibukatan.
9 Singngadan na kan dikayu’n ama ud mangitod si batu utdit anak na nu
mangkodaw si tinapay? 10 Onnu itdana’t u̲log nu mangkodaw si ikan? Maid.
11 Ot nu dikayu un nadadag tigammu yu un mangitod si napiya utdan anak
yu, amodot kan Ama yu ud langita mangtod sidan napiya utdan mangkodaw
kan siya.
12 “Koon yu utdan pada yu un tagu din piyaon yu un koon da pay kan
dikayu, ta siya’d kustu un kaipooyan dit lintoga ingkanglit Moses kan sadat
insu̲lun dat propeta.”

Sat Nasupita Sooban (Lucas 13:24)

13 “Mangoy kayu’t din nasupita sooban, ta sat nanawaga sooban kan
na̲lasu un da̲lan mana̲lan sin mannanayuna mapaligatan ot adu dan mangoy.
14 Yoong nasupit din sooban kan nasigab din da̲lana mana̲lan sin mataguwan
si inggaingga isunga akit dan tagu’n makaodas.”

Sat Kayu Kan Sat Bungana (Lucas 6:43-45)

15 “Alimbanan yu dat man-ag-agin propeta. Ta umoy da kan dikayu un
naamma dit ila da un kama dat kannelu, yoong sat katuttuwaana kama da
utdan naenget un tanana asu. 16 Maimatunan yu dida utdan angwat da.
Padan di kayu un maimatunan ta utdit bunga na. Naid iwoy si mamunga’t
ubas onnu pingita mamunga’t igus. 17 Sat napiya un kayu, napiya dit bunga
na yoong sat lawenga kayu, laweng pay dit bunga na. 18 Adina mabalina
sanat napiya’n kayu laweng nat bunga na onnu sanat lawenga kayu napiya
nat bunga na. 19 Losana kayu un adi mamunga’t napiya, maipokpok asi
maidawat sin apuy. 20 Isunga maimatunan yu dat man-ag-agin propeta utdit
angwat da.”

Sadat Adin Jesus Tigtigammu (Lucas 13:25-27)

21 “Bokona losana mangibaga kan sakon si, ‘Apu, Apu’ maka̲lnok sin langita
mangiyapuwan Apudyus, nu adi abusa lawa dan mangwa’t dan piyaon
Ama’d langita ipakwa. 22 Nu dumtong dit a̲l-a̲lgawa mangukuman Apudyus
sidat tagu, adu’n mangibaga kan sakon un kanan da un, ‘Apu, Apu, imbaga
mi dat paimbagam kan dikami. Inusal mi pay nat ngadan nu un nangaddag
sidat dimunyu kan nangkokwa kami pay si adu’n nakaskasdaawa makwa.’
23 Yoong ibagak kan dida’n, ‘Naid tigtigammuk kan dikayu. Umadayu kayu,
dikayu’n losana kumokokwa’t nadadag.’ ”

Sat Natuudan Dat Duwa Un Bo̲loy (Lucas 6:46-49)

---

* **7:6** Sadan asu kan bo̲lok dida’d kaiyaligan dan tagu’n nadadag un adida mangmangwaan din Ugud Apudyus.

24 “Isunga sat tagu’n mangngol kan manungpal sidatu’n ibagbagak,
maipada’t dit nasiliba tagu’n namoloy sit lap-at di batu. 25 Umudan man si
nabilog, nanlayus kan dinupak pay dit nabiloga bayogbog dit boloy, yoong
adina natukas ta natutuud sit lap-at dit batu. 26 Yoong sat tagu’n mangngol
sidatu’n ibagbagak yoong adina tungpalon, maipada’t dit tung-uga tagu’n
namoloy sit kalaglaganan. 27 Umudan man si nabilog, nanlayus kan dinupak
pay dit nabiloga bayogbog dit boloy ot natukas kan nagnagsay!”
28 Gangputon man Jesus ibaga dadi, nasdaaw dat adu’n tagu utdit nantu-
tudtudu na, 29 ta bokona kama’t dit mantutudtudun dat mimistulun di lintog.
Ta maila’n awad tulay na.

8

Pinapiyan Jesus dit Nakutol
(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

1 Gumusad man si Jesus sidit bateled, adu’n tagu’n naitung-ud kan siya. 2 Ot
inggaw nakutol un ummoy nampalintumong sit atubang na un kanana’n,
“Apu, tigammuka kabool̲ama papiyaon sakon nu piyaom.” 3 Inagpadan
Jesus un kanana’n, “On, piyaok. Kumiya ka!” Ot dagusa nakaan dit kutol
na. 4 Utdi, binilin Jesus un kanana’n, “Ilam ta adim ibagbaga’t udum,
nu adi mandadawwos ka kan padi ta umoy ka ipaila un kummiya kaon,
asika umoy mandatun kan Apudyus un kama’t dit imbilin Moses sidit si
manigammuwan di losana tagu un kummiya ka.”

Pinapiyan Jesus dit Baba-unon di Kapitan
(Lucas 7:1-10)

5 Dumatong man si Jesus ud Capernaum, ummabat dit bokona Judio
un kapitan di suldadu un nampakpakaasi’n, 6 “Apu, awad dit baba-unoka
masakit sin boloy. Talona kawas ot adina makagidu.”
7 “On, umoy ku papiyaon,” kanan Jesus.
8 Yoong summungbat dit kapitan un kanana’n, “Apu, adika ullawaon umoy
sin boloy ta bokona nadayawaka tagu’n umoy ka dakngon. Ibagama lawa’n
kumiya din baba-unok ot kumiya. 9 Ta taguwak paya awad mangiyapu kan
sakon un nangatngatu’n opisyal kan awad da pay suldaduka iyapuwak. Nu
ibagak sit osa un, ‘Ikan,’ manalan kan nu ibagak sit osa un, ‘Awenu’t tu,’
dumatong. Ot nu ibagak sit baba-unoka, ‘Koom tu,’ koona.”
10 Nasdaaw si Jesus sit donglona di ot kinnanana’t dat tagu’n maitungtung-
ud kan siya un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un pulus pay nu awad
innilak si osa’t iyIsrael un manuttuwa si kama’t tuwa kapitan. 11 Somsomkon
yu tu un ibagak. Adu’n tu dan bokona Judio un manligwat si nadumaduma’n
ili, manipud sin kapon lumtawan init inggana’t din kapon maipsukana un
maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus sidin langit kan makaubunga
mangan kan da Abraham, Isaac kan Jacob un ap-apu taku’n Judio. 12 Ot
adu dan Judio un naituding un maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus
yoong maidawat da utdin nakolopa igaw ot mampaibil kan mampangilot da
utdi.”
13 Utdi, imbagan Jesus sit kapitan un, “Manalan kan, matungpal nat kodko-
dawom un kama’t dit tuttuwaoma makwa.”
Ot dagusa gummilog dit baba-unon didit kapitan.

Pinabilog Jesus Dat Adu’n Masakit
(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)

14 Ummoy si Jesus sit boloy da Pedro ot dintong na dit katugangan Pedro un
babai'n uumbog ta mampudpudut. 15 Inagpadan Jesus dit ima na ot dagusa
naid dit pudut na. Gummangun ot ummoy nangisagana't kinan Jesus.
16 Masdom man, nan-idatong dat tagu si adu'n sinakayan di dimunyu. Ot
inaddag Jesus dat dimunyu'n losan un binagaana'l lawa dida kan pinabilog
na pay dat masakit. 17 Siya'd kingwana dalapnu matungpal dit ingkanglit
propeta Isaias un, "Kinaan na un losan dadit dupektun di long-ag taku kan
sinagapal na dat sigabon taku."*

Sadat Mamiya'n Umunud Kan Jesus (Lucas 9:57-62)

18 Utdit mailan Jesus dat adu'n tagu't dit nangkalliput na, imbagana't dat
disipulus na un, "Mandolmang taku." 19 Utdi, ummadani kan siya dit osa un
mistulun di lintog un kanana'n, "Mistulu, umoyak kan sika si kigada ayam."
20 Summungbat si Jesus un, "Unnay pay dan buwot ta awad lungug si
inggawan da kan dan sissiwit ta awad lubu da yoong sakona Inyanak di Tagu,
naid boloy ku ut man-illongak."
21 Inggaw pay osa't dat disipulus na ud kanana'n, "Apu, oni ta umoy ku yan
ilbon si amak."
22 Insungbat Jesus un, "Maitung-ud kaot kan sakon. Bay-ama sadat adi
manuttuwa kan sakon ud mangilbon sida't minatoy da."†

Pinaginok Jesus Dit Bayogbog Kan Paluung (Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

23 Manlugan man si Jesus sit bangka naitung-ud pay dat disipulus na.
24 Inggaw da man sit gawan dit danum, kaklata lawa un gummali't nabilog ot
malukulukut dit paluunga maisaysay-u utdit bangka ot dandaniyon mapnu't
danum. Yoong si Jesus nasuyop. 25 Ot ummoy dat disipulus na pinukaw un
kanan dan, "Apu taguwon dikami! Ta malmos takuwon!"
26 Summungbat si Jesus un, "Apay kumimut kayu? Kaakit nat pammati
yun!"
Utdi, gummangun si Jesus ot ginimauwana dit bayogbog kan paluung ot
gumminok da.
27 Nasnasdaaw da un losan dat disipulus na ot kanan dan, "Ngad kadnin
dituwa tagu'n ulay danat bayogbog kan paluung, tuttuwaon da tun ibaga na?"

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Lalaki Un Sinakayan Di Dimunyu (Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

28 Dumangpot man da Jesus sit domang sin lakub din ili'd Gadara, umma-
bat dat duwa'n lalaki'n sinakayan di dimunyu'n nanligwat sidit kaloblobnan.
Nangkabibilog da kan gakkimut da, siya'd gapuna'n maid makatuloda man-
goy sit iiggawan da.
29 Ilan da man si Jesus kaklata lawa'n gapappakuyan da un, "Sika un
Anak Apudyus apay lingalingom dikami? Umoy ka kad situ ta umoy dikami
dusaon sinat bokon payyana timpu na?"
30 Inggaw da ud sin-amalana bolok un manubsubuk sit ad-adayu't akit.
31 Nampakpakaasi dat dimunyu kan Jesus un kanan dan, "Nu addagon
dikami, manalnon dikami't dan bolok sidi."
32 "Ikayu!" kanan Jesus. Ot tinengyan da dat duwa'n tagu ot ummoy
da nilumnok sidadit bolok. Utdiyon, nanggugunod dat sin-amalana boloka
kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot losan da un nalmos.

---

* **8:17** Isaias 53:4 † **8:22** Sat naikanglit sin Griego, 'bay-ama sadat natoy dat mangilbon sidat minatoy da.' Ta sadan adi manuttuwa maibilang da un natoy sin man-iilan Apudyus.

33 Sadat sin-ayyuwan sidat bolok, nampatodtoddak da un ummoy nangipadamag sidat tagu't dit boboloy sidit napasamak, talon sidit napasamak sidat duwa'n sinakayan dat dimunyu. 34 Utdi ummoy dat losana umili inila si Jesus. Ilan da man, nampakpakaasi da un taynan Jesus dit boboloy da.

9

Pinapiyan Jesus dit Adi Makagidu'n Tagu (Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

1 Nanlugan uman da Jesus sit bangka ot nandolmang da un nangulin sit ili'n iinggawana. 2 Utdiya ininggawana't di, inggaw da ud tagu'n nangidatong si adi makagidu'n tagu'n uumbog sit katli na. Utdit mailan Jesus un talona manuttuwa da kan siya, kanana't dit adi makagidu un, "Anak, pabilogom nat somsomok nu, ta napakawanon dat basul nu."

3 Ininggaw da ud mimistulun di lintoga nadaan sidi ot magngol da man dit imbagan Jesus kankanan da utdit somsomok da un, "Mambagbaga't maisuganggang kan Apudyus tuwa tagu."

4 Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana'n, "Apay mansomsomok kayu't laweng? 5 Ngadan nat nalaslasu un maibaga? Sadin 'Napakawanon nat basul nu,' onnu san 'Gumangun ka ta kumiyang ka?' 6 Yoong pabilgok tu un adi makagidu dalapnu manigammuwan yu un sakona Inyanak di Tagu, awad kalintogak situn pita un mamakawan si basul." Utdi, imbagana't dit tagu'n adi makagidu un, "Ibagak kan sika, gumangun ka, alam nat obog nu ta manalan ka."

7 Gummangun dit tagu ot kaysan sit boloy da. 8 Mailan man dat tagu, ummogyat da ot nandaydayaw da kan Apudyus ta intod na dit kalintogan un kama't di si tagu.

Inayagan Jesus Si Mateo (Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

9 Tinengyan Jesus di un igaw ot utdit manaddaddalanana, naila na dit osa'n lalaki un mangngadan kan Mateo un man-uulup si bugisa mantutupak sit pisina na. Kinnanan Jesus kan siya un, "Maitung-ud ka kan sakon."

Lummigwat si Mateo ot naitung-ud kan Jesus.

10 Utdit inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdit boloy da Mateo nakakan, adu dat man-uulup si bugis kan udum paya ibilang dat Judio un gumabasul dat inummoy. Ot nakaubung da kan da Jesus un dit nangan.

11 Utdit mailan dat Fariseo, kinnanan da utdadit disipulus Jesus un, "Apay makakan din mistulu yu utdan man-uulup si bugis kan gumabasul?"

12 Yoong magngol man Jesus dit imus da, siya'd summungbata kanana'n, "Sadan awad si sakit ud makasapul si man-aagas bokona sadan naid si sakit. 13 Anagon yu ud nu sin dit piyaona'n ugudon dit ugud Apudyus un kanana'n, 'San mangaasiyan yu utdan udum din piyaok, bokona san datun yu.' Dummatongak dalapnu ayagak dan gumabasul un masapula mandadaoli utdat basul da bokona sadan mangipagalupa nalintog da."

Imus Maipanggop si Manlanganan Un Mangan (Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

14 Namingsan, inggaw da ud dummatong un disipulus Juan un Mambunbunyag kan Jesus ot inimus da un, "Apay manlangan kami'n mangan sidadin Fariseo, yoong adida manlangana mangan danat disipulus nu?"

15 Summungbat si Jesus un, "Mabalin kad un mandomdom dadin sangaili't din boda nu inggaw payyan kan dida dit lalaki'n namboda? Bokon! Yoong

nu dumtong dit timpu'n maalaon dit lalaki'n namboda, siyadiyon ud timpu'n manlanganan da un mangan un mangipaila't dit domdom da."
16 Intuluy Jesus un kanana'n "Maid mangitakup si bagu'n luput sinat dadaana badut ta nu masaksakan, mangkulisonson dit bagu'n luput ot am-amdona'n pissayon dit dadaana badut. 17 Padana pay un naid mangibilung si bagu'n basi utnat dadaana geddanga bibillungan un adinaon mannatnat. Ta nu sumubuy, bultugona dit bibillungan ot kaynga ullawa'n maibukallay dit basi kan mayam-an pay dit bibillungan. Masapula sat bagu'n basi maibilung si bagu'n geddanga bibillungan dalapnu maid mayam-an."

Sadit Abeng Jairo Kan Sat Babai'n Nanikdun Sit Badut Jesus (Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

18 Madama payyana makabagbagbaga't Jesus kan dida utdit dummatong dit osa'n pangat di Judio ot nampalintumong sit sinagung Jesus un kanana'n, "Kakatoy din abeng ku un babai, yoong pangngaasim ta umoy nu agpadan kad umungal."
19 Utdi, lummigwat si Jesus ot naibulun kan siya pati payon sidat disipulus na.
20 Naitung-ud pay dit babai'n kagwampulu't duwa'n dagunon un makad-dalada. Ot nakasuppenget sidadit adu'n tagu un ummoy sit awid Jesus asina sinekgel dit lagayadan dit badut na. 21 Ta kanana't dit somsomok na un, "Ulay nu masekgel ku ullawa din badut na, kumiyaak."
22 Nan-awing si Jesus ta nagikna na ot ilana man dit babai kinnanana'n, "Anak ku, pabilgom nat somsomok nu. Kummiya nat sakit nu gapu't nat pammatim kan sakon."
Ot dagusa kummiya dit babai.
23 Sumaal man da Jesus sit boloy didit pangat, innilan Jesus dadit man-uullimong* kan sadat mampaalipangdasana tagu. 24 Utdi kinnanana un, "Lumaksun kayu'n losan ta bokona natoy nat abeng. Masusuyopa lawa."
Inyaamang da si Jesus.
25 Yoong utdit nakalaksunon dat tagu, nilumnok si Jesus sit ininggawan dit abeng ot inaggomana dit ima na ot gummangun.
26 Utdiyon, nandinadinamag dit maipanggop situ utdat nangkalliputa bobol oy.

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Nakulap

27 Tinengyan Jesus diya igaw ot naitungtung-ud pay dat duwa'n nakulap kan siya. Mampappakuy da un kanan dan, "Sika'n kaganakan Ali David, kaasiyan dikami!"
28 Utdit dumatong si Jesus sit boloya iinggawana, nilumnok ot nilumnok pay dat duwa'n nakulap un ummoy ummadani kan siya. Utdi, inimus Jesus kan dida un, "Tuttuwaon yu kad un kabool aka papiyaon dikayu?"
"On, Apu," kinnanan da.
29 Utdi, inaplusan Jesus dat ata da un kanana'n, "Kumiya kayu un kama't nat tuttuwaon yu un makwa."
30 Ot dagusa nakaila da. Utdi, binilibilin Jesus dida un kanana'n, "Adiyu'n talon ibagbaga't udum tun kingwak!" 31 Yoong kaysan da un amodota imbagabaga da dit maipanggop kan Jesus sidat nangkalliputa bobol oy.

Pinambagbagan Jesus dit Naumol

32 Utdit manaddalanan dat nakulapa kummiya, inggaw da ud nangidatong kan Jesus si naumol ta sinakayan di dimunyu. 33 Maabus mana addagon

* **9:23** Siya'd ugalin dat Judio dit man-ullimong nu awad natoy.

Jesus dit dimunyu mambagbagaon dit tagu ot nasnasdaaw dat tagu'n nakaila un kanan dan, "Naid payyan innila mi si kama't tu ud Israel."
34 Yoong sadat Fariseo un inggaw sidi, kanan da un, "Sat pangat dat dimunyu ud nangitod kan siya't pannakabalin na un mangaddag sidan dimunyu."

Kinaasiyan Jesus Dat Tagu

35 Utdiyon, dinakdak Jesus dat losana kailin-ili un ummoy nanudtudu't dat sinagoga utdit Nabalu'n Damag un maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus. Pinapiya na pay dat tagu't dat nadumaduma'n sakit kan pasigab da.
36 Maila na man dat aduadu'n tagu'n maitungtung-ud kan siya, nadaguwan kan dida ta mangkakapsut da utdit ligat da kan naid mabalin da un mampatulungan un kama't kannelu'n maid man-aayyuwan.
37 Utdi, kinnanana't dat disipulus na un, "Adu un maani yoong akit dan man-ani."† 38 "Isunga iluwalu yu kan Apudyus un singkuwa't dan maani ta mangibaun si ad-adu un umoy man-ani."

10

Sadat Kagwampulu't Duwa Un Apostoles (Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

1 Pinandatdatong Jesus dat kagwampulu't duwa un disipulus na ot initdana dida't kalintogana mangaddag sidan nadadaga ispiritu kan mangagas sidadit mampaspasigab si nadumaduma'n sakit kan pasigab.
2 Sadatu dat kagwampulu't duwa'n apostoles Jesus. Si Simon un mangngadan si Pedro kan si sunud na un Andres, sada Santiago kan Juan un ganak Zebedeo, 3 sada Felipe, Bartolome, Tomas kan si Mateo un man-uulup si bugis, Santiago un anak Alfeo, Tadeo, 4 Simon un mangadan si Patriota,* kan si Judas Iscariote un nangituyuk kan Jesus.

Imbaun Jesus Dat Kagwampulu't Duwa (Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

5 Imbaun Jesus dadiya kagwampulu't duwa ot binilibilin na dida un kanana'n, "Adi kayu umoy sidan bokona Judio onnu lumnok si singngadan na mana ili'd Samaria 6 nu adi, umoy kayu utdat bulun taku'n kaganakan Israel un kama't kannelu'n naiyawa. 7 Ikayu ot itudtudu yu un dummatongon dit timpu'n mangiyapuwan Apudyus. 8 Ot papiyaon yu dat masakit, paungalon yu dat natoy, papiyaon yu dat nakutol kan addagon yu dat dimunyu't dat tagu. Adi kayu mampabayad ta bokona binayadan yu nat pannakabalin yu un intod ku kan dikayu. 9 Adi kayu mambalun si pilak ulay siping. 10 Adi kayu mampasiking kan adi kayu mangala't mansukatan yu si badut kan da kapatus kan ulay sulkud. Ta san mangkokwa lobbong na un maitdan si kasapulana.
11 "Singngadan na mana ili'n dakngon yu, inapon yu din lumbonga manangaili kan dikayu ta siya'd inggawan yu inggana't manalnan yu. 12 Ot nu lumnok kayu't boloy kanan yu un, 'Itdan dikayu kan Apudyus si kapiya.' 13 Ot nu lumbong un maitdan da, maituttuwa'n kapkapiya da. Yoong nu bokona lumbonga maitdan da't kapiya, maugnut dit imbaga yu.

† **9:37** San piyaona'n ugudon tu, adu dan tagu'n masapula matudtuduwan maipanggop kan Apudyus yoong akit dan umoy manudtudu. * **10:4** Isunga mangadanan si Simon si Patriota ta nakabungguy si bungguy dat Judio un napegota lummablaban sidadit Romano un ummoy nangitulay sit ili da.

14 “Ot nu awad da ud tagu’n adi mamal̲nok kan dikayu onnu adi dumngol̲
sidan itudtudu yu, tengyan yu diya bol̲oy onnu ili ot ikagkag yu dat gabu’t dat
iki yu.†
15 “Ibagak kan dikayu un nu timpu un mangukuman Apudyus, am-amod
dit dusan dat tagu’t diya igaw nu sat dusan dat iSodoma kan iGomora.”‡

Sadat Dumatonga Ligat
(Mateo 24:1-14; Marcos 13:1-13; Lucas 12:11-12; 21:12-17)

16 “Dongl̲on yu! Kama kayu’t kannelu un ibaun ku utdan tanan un asu. Ot
masapula nalaing kan naalistu kayu’n kama’t ul̲og yoong kama’t kalupati’n
naid loog na un man-uyung. 17 Alimbanan yu dat tagu ta dopapon kan
idallay dikayu’n tu utdan ukum. Sabisabidan dikayu’n tu utdit dal̲om dat
sinagoga da. 18 Gapu’t nat tumuttuwaan yu kan sakon, idal̲um dikayu’t dan
gugubinnadul ya aali dal̲apnu panoknokan yu dit Nabal̲u’n Damag kan dida
kan sidat losana iyapuwan da. 19 Ot nu idatag dikayu’n maimusan sidan
ukum, adi kayu madanagan nu inon dit mansusungbat yu kan nu ngadan
nat ibaga yu ta maipatigammu payon kan dikayu utdiya timpu. 20 Ta sadit
isungbat yu bokona manligwat sit kanaknakoman yu, nu adi manligwat sit
Ispiritun Apudyus un Ama taku.
21 “Sadi un timpu ituyuk dat tagu dat mismu’n sunud da un papatoy.
Padana pay un ituyuk dat mal̲ong-ag un papatoy dat abeng da ot busul̲on pay
dat aanak dat mal̲ong-ag da ot papatoy da dida. 22 Lawengon dikayu’t dan
losana tagu gapu’t nat manuttuwaan yu kan sakon, yoong singngadan na
mana adi lumipsuta manuttuwa kan sakon inggana’t anungus na, taguwon
Apudyus. 23 Nu paligaton dikayu’t osa’n ili, gumtik kayu’t sabali. Tuttuwa
tun ibagak kan dikayu un daan yu payyan magangput nat kewaal̲ yu utdan
losana ili’d Israel, dumatongaka Inyanak di Tagu.
24 “Somsomkon yu un naid man-adal̲ si nangatngatu nu sat mistulu na, kan
naid baba-unon si natultulay nu sadit apu na. 25 Mapnok okyanon nat osa’n
man-adal̲ nu maipada dit kapadasana’t dit mistulu na. Padana pay sit baba-
unon nu maipada dit kapadasana’t dit apu na. Ot nu sakona Apu yu, ngadnon
da si Beelzebub§ am-amodot nat ingadan da kan dikayu’n taguk.”

Sat Gattoka Iyogyat
(Lucas 12:2-7)

26 “Adi kayu umogyat sidan tagu’n mamaligat kan dikayu. Ta naid
mailimod si adi maikol̲wag onnu naisul̲uk si adi maipal̲taw nu dumtong
din timpu na. 27 Sadat imbagak kan dikayu si nalimod, ipatigammu yu.
Sadat inyagasaas ku kan dikayu, ipalawag yu utdan kataguntagu. 28 Adi
kayu umogyat sidan kumatoy si long-ag yoong adida mapatoy din kadogwa.
Si Apudyus ud iyogyat yu ta siya’d makabalina manusa’t dit long-ag kan
kadogwa utdin impiyelnu. 29 Somsomkon yu danat tilina magatanga lawa
danat duwa si siping, yoong naid osa’t matoy kan dida nu adin Apudyus
ipalubus. 30 Amodot kan dikayu ta tigammu na nat bilang nat buuk yu.
31 Siya’d gapuna un adi kayu umogyat ta amo napotog kayu kan Apudyus nu
sadan tilin.”

Sat Mangipudnuwan Kan Mangisuliban Kan Jesus
(Lucas 12:8-9)

---

† **10:14** Sadit mangikagkagan da utdat gabu’t dat iki da, bintaga di utdat tagu un madusa da gapu’t dit adida mandongl̲an kan manuttuwaan sit Nabal̲u’n Damaga itudtudun dat apostoles Jesus. ‡ **10:15** Amoamod dit kinadadag dat tagu’t din Sodoma kan Gomora utdit isunga ingkoddong Apudyus un dusaona dida. § **10:25** Beelzebub — osa’n ngadan ud Satanas un apun dat nadadaga ispiritu.

32 “Singngadan na mana mangipudnu utdan tagu utdit manuttuwaana kan
sakon, ipudnuk pay kan Amak ud langit un manuttuwa. 33 Yoong singngadan
na mana mangisulib sidan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, isulib ku
pay kan Amak ud langit.”

Si Jesus Ud Mansisinaan Di Tagu
(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

34 “Adiyu kanana inummoyak situn pita un mangidatong si ginok ta sat
katuttuwaana dummatongak un mangidatong si ispada ta mambanag tun
dummakngak si binnusul̲. 35 Sat anaka lal̲aki busul̲ona si ama na, sat anaka
babai busul̲ona si ina na, sat manuganga babai busul̲ona si katugangana un
babai. 36 Ot mambalina kadadagana kabusul̲ di tagu dat kabol̲oy na.
37 “Singngadan na mana amo mangipotog kan ama na, ina na onnu anak
na nu sakon, adina lumbonga mambalin si disipulus ku. 38 Ot singngadan na
mana adi mamukud sit kulus * na asi maitung-ud kan sakon, adina lumbong
un mambalina disipulus ku. 39 Sat tagu’n gumamgam sit mataguwana’t tun
pita matoy payon, yoong sat tagu’n matoy gapu’t nat umunudana kan sakon,
maitdan si mataguwana maid kigad na.”

Sat Gun-guna’n Itdon Apudyus
(Marcos 9:41)

40 “Singngadan na mana mangawat kan dikayu, sakon inawat na ot sat
mangawat kan sakon, inawat na payon dit nangibaun kan sakon. 41 Ot sat
mamal̲nok sidat propetan Apudyus gaputa propetan Apudyus dida, magun-
gunaan pay sit padan dit gun-gunan di propeta. Sat mamal̲nok sit nalintoga
tagu gaputa nalintog, magun-gunaan pay sit gun-gunan di nalintoga tagu.
42 Tuttuwa tun ibagak un sanat mangitod si sintasa ullawa’n danuma inu-
mon di osa utdatuwa nadoba’n tagu gaputa buyut ku, magun-gunaan pay.”

11

Sadat Imbaun Juan un Mambubunyag
(Lucas 7:18-35)

1 Gangputon man Jesus bilinon dat kagwampul̲u’t duwa’n disipulus na,
kaysana ummoy nantudtudu maipanggop sit Nabal̲u’n Damag sidat il-ili un
adani’t di.
2 Ot si Juan un Mambubunyag, mababal̲ud sidit nagngol̲ana dat kokkoon
Kristu ot nangibaun sidat disipulus na dal̲apnu umoy da imuson kan siya un,
3 “Sika kad dit insapatan Apudyus un dumatonga mangiyapu onnu awad
sabali’t uwayon mi?”
4 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Mangulin kayu kan Juan ta ibaga yu
danat dingngol̲ yu kan innila yu un, 5 makaila dat nakul̲ap, kumiyang dat
napilay, napapiya dat nakutol̲, makagngol̲ dat nabongngog, napaungal̲ dat
natoy kan maipatpatigammu pay dit Nabal̲u’n Damag sidat nakapus. 6 Ot
ibaga yu pay kan siya’n nagasat nat tagu’n maid duwaduwa na maipanggop
kan sakon.”
7 Manal̲an man dat imbaun Juan, imbagan Jesus sidat tagu dit maipanggop
kan Juan un kanana’n, “Utdit inummoy kayu kan Juan sin igawa maid
tagtagguwan na, sin dit ninamnama yu un maila? Tagu kad un kama’t gul̲una
mabayogbogan kad maapuapuyog? Bokon. 8 Ot ngadan dit ummoy yu inila?
Tagu kad un nambadut si nabal̲bal̲u’n badut? Bokon. Sat kinatuttuwana
sadat tagu un nabal̲u si badut, san bol̲oy ali’d inggawan da! 9 Ot ngadan didit

* **10:38** Sat kaipooyan dit mamukud sit kulus, disididu din osa’n tagu un mapaligatan onnu mapatoy maipagapu’t dit umunudana kan Jesus.

ummoy yu inila? Osa'n propetan Apudyus? On, yoong ibagak kan dikayu un
nangatngatu pay nu san propetan Apudyus dit inila yu. 10 Ta si Juan, siya'd
ug-ugudon dit naikanglita Ugud Apudyus un kanana'n,
'Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy mangisagana't dit
dalan un ayom.'
11 Ibagak kan dikayu din tuttuwa un naid payyan naiyabeng si tagu uttun pita
si pinasawayana dit kinapotog Juan un Mambubunyag. Yoong san kadobaan
sin mangiyapuwan Apudyus napotpotog nu si Juan. 12 Manipud sit timpu
un nanudtuduwan Juan un Mambubunyag inggana't tun satun, napegot da
un man-itudtudu utdit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus ot awad da
ud talona man-an-anus inggana't maidagamung da utdit mangiyapuwana.*
13 Ta losan dat propetan Apudyus sidit kan sadit lintoga ingkanglit Moses,
imbaga da dit maipanggop sit mangiyapuwana inggana't dit dummakngan
Juan. 14 Ot nu tuttuwaon yu dat imbagbaga da, maawatan yu un si Elias
un naipugtu'n mangulin, si Juan dit tungpal na. 15 Nu awad inga yu un
makagngol, dumngol kayu.
16 "Sinsadin, singngadan nat mangiyaligak sidan tagu uttuwa lonap?
Kama da utdan aabeng un gatupakan sidin aammungan di tagu'n mampip-
innakuy sidan kaalimok da un kanan dan, 17 'Mangangsa kami yoong adi
kayu manadok! Manlamat kami yoong adi kayu man-ibil!'
18 "Kakamma da utdadiya aabeng ta utdit dummatong si Juan, nanlan-
gana nangan kan adina umminum si kumpolmi'n gumuuk ot kanan da un
nadimunyu!
19 "Dummatongaka Inyanak di Tagu, nangananganak kan umminuinu-
mak ot kanan da umana, 'Ilan yuwot nalawota mangan kan umiinum,
gagayyom na pay dan man-uulup si bugis kan uduma gumabasul!' Yoong
tamman nu siya'd kanan da ta maila payon din kinakustun dit silib Apudyus
sin mantatagun dan manuttuwa."

Sadat Tagu'n Adi Nanuttuwa kan Jesus (Lucas 10:13-15)

20 Inggimaun Jesus dat tagu't dat boboloya nangkokwaana't dat adu'n am-
amug na ta adida nandadaoliyan dat basul da. 21 Ot kinnanana un, "Kaasi
kayu'n iCorazin kan iBetsaida ta nu utdin Tiro kan Sidon ud nakwaan dat
am-amuga kingwak sinat igaw yu, nasulit okyanon un nambadut da si
ganggoti kan nantutupak da utdit kagabuwan un mangipail-an da un talona
mandadaoliyan da dat basul da! 22 Isunga ibagak kan dikayu un, un-unnay
din dusan dan iTiro kan iSidon nu san dusa yu un iCorazin kan iBetsaida nu
timpu un mangukum si Apudyus!
23 "Ot dikayu paya iCapernaum, sanat kanan yu maidayaw kayu'd langit?
Bokon! Maidawat kayu't din impiyelnu. Ta nu naipaila't dat iSodoma dat
impailak kan dikayu'n am-amug, nan-awidan da okyan dat basul da kad,
adin Apudyus yinam-an dit boboloy da ot awad payyan sinsatun! 24 Ot ibagak
kan dikayu un, un-unnay din dusan dan iSodoma nu san dusa yu nu timpu
un mangukum si Apudyus."

Itdan Jesus Si Naginoka Somsomok Kan Man-illongona Dat Manuttuwa Kan Siya

25 Utdi payona timpu, nanluwalu si Jesus un kanana'n, "Manyamanak Ama
un Apu ud langit kan situn pita ta impatigammum sidat bokona diadal dat

* **11:12** San osa'n kaipooyan ditu un bersikulu, nansagapal si amoda maidapdapesan dit mangiya-
puwan Apudyus ot awad da ud talona mangipapilita makalnok sit mangiyapuwana.

inlimod nu utdat nasilib kan diadal. 26 On, yamanok Ama ta siya'd piniyama
makwaana."
27 Maabus mana manluwalu, kanana't dat tagu un, "Impulang Amak kan
sakon dat losana banag. Ot maid makatigammu't dan losana maipanggop
kan sakona Anak nu adi si Amak kan maid makatigammu't dan losana
maipanggop kan Amak nu adi sakona Anak na kan singngadan na mana
piyaoka mangipatigammuwan.
28 "Losan kayu'n nabannug kan madagdagsonan, umoy kayu kan sakon
ta man-illongok dikayu. 29 Tuttuwaon yu datu'n itudtuduk,† kan man-adal
kayu kan sakon ta naanusak kan napakumbabaak ot maillongan kayu. 30 Ta
nalasu datun tudtuduk kan nalangpaw datun ipakwak kan dikayu."

12

Imus Maipanggop Si Al-algawa Iillongan (Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

1 Nangoy da Jesus sit kapappayawana namul-an si trigo ot sadiya algaw, al-
algawa iillongan di Judio. Ot gaputa nabitil dat disipulus na, nansaplut da
utdit bungan di trigo si kinutiman da un dinuum. 2 Yoong inggaw da ud
Fariseo un nangila't dit kingwa da ot kinnanan da kan Jesus un, "Ilam kad
din koon dan disipulus nu. Adin dit lintog ipalubus un koon di nu al-algawa
iillongan."
3 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adiyu kad nabasa dit kingwan da
Ali David kan dat bulun na utdit nabitilan da? 4 Nilumnok si Ali David sit
boloy Apudyus ot kinan da utdat bulun na dit tinapaya naidatun kan Apudyus
un sadat padi ullawa'd mabalina mangan. 5 Adiyu kad nabasa utdit lintoga
ingkanglit Moses un salsalungasingon dat padi dit lintog ta mangkokwa da
utdit timplu nu al-algawa iillongan? Yoong bokona makabasul da. 6 Ibagak
kan dikayu un, antu uttuwon kan dikayu ud napotpotog nu sadin timplu.
7 Kanan dit ugud Apudyus un, 'Napotpotog kan sakon din mangaasiyan yu
utdan pada yu un tagu, nu san datun yu.' Nu maawatan yu tun piyaona'n
ugudon tu, adiyu pabasulon dan maid si basul. 8 Ta sakona Inyanak di
Tagu dit awad si kalintogana* mangibaga't dit mabalina makwa nu al-algawa
iillongan."

Sat Tagu'n Naek-ekana Nakulekug Si Ima (Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

9 Utdi, kaysan si Jesus ot ummoy sit sinagogan dat Judio utdi. 10 Inggaw
tagu't di un naek-ekana nakulekug dit osa un ima na. Ot sadat tagu'n man-
in-inap si mamabasulan da kan Jesus inyimus da un, "Ipalubus kad dit lintog
taku'd man-agas sit al-algawa iillongan?"
11 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Singngadan na kan dikayu ud adi
umoy mangokal sit kannelu na nu mabituwan sit al-algawa iillongan? 12 Amo
napotpotog nat tagu nu sat kannelu ot siya'd manigammuwan un ipalubus
nat lintog nu mangwa taku't nabalu nu al-algawa iillongan."
13 Utdi, imbaga na utdit nakulekug si ima un, "Uknadom nat imam."
Inuknad dit tagu dit ima na ot kummiya'n naipadaon sit osa'n ima na.
14 Utdi, kaysan dat Fariseo ot ummoy da nambabagbaga nu inon mampa-
patoy da kan Jesus.

---

† **11:29** Utdit bagbagan di Griego kanana un, igga yu tun tangkeluk, ta san kaiyaligan di tangkelu, sadat tudtudu. Isunga nu naigga dit tangkelu kan dida piyaona'n ugudon un tuttuwaon da dat maitudtudu. * **12:8** Sat kanana utdin Griego, Apun di al-algawa iillongan.

Si Jesus Ud Pinilin Apudyus

15 Tigammun Jesus di un panggop da ot tinengyana diya boboloy. Aduadu'n
tagu dat naitung-ud kan siya ot pinapiya na dat losana masakit. 16 Binilin
na dida'n adida ibagbaga dit maipanggop kan siya 17 dalapnu matungpal dit
paimbagan Apudyus sit propeta Isaias sidita kanana'n,
18 "Siyatu tun manselselbi kan sakon un pinilik. Siya'd pipiyaok kan talona
masmas-omak. Itdok tun Ispirituk kan siya ot ipatigammu na utdan
losana tagu din nalintoga man-uukum ku.
19 Adina akasinnungbat kan mampakuy onnu idangsol dit ginga na utdin
kalsa.
20 Adina putdon dit nalupaka loda onnu kospan dit matmattoyana pingki.†
Adina man-illong inggana't mantulay dit kinalintog.
21 Ot siya'd mannamnamaan dat losana tagu un managu kan dida."‡

Si Jesus Kan Si Beelzebub
(Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23)

22 Sin-algawan payyan, inggaw da ud tagu'n nangidatong kan Jesus si
nakulap kan naumol ta sinakayan di dimunyu. Inaddag Jesus dit dimunyu't
dit tagu ot nambagbaga kan umilaon. 23 Ot nasdaaw dat losana tagu'n
nangila un kanan dan, "Siya kad nin tu dit kaganakan Ali David un uuwayon
taku?"
24 Yoong donglon man dat Fariseo di kanan da un, "Si Beelzebub ullawa
un pangat dat dimunyu ud makaitod kan siya si pannakabalin na un man-
gaddag sidan dimunyu."
25 Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot inyabalig na kan dida un,
"Sanat ili un mambibinnusul pay lawan danat tagu na, adina mandonoy.
Padana pay sidanat mangkakailiyan onnu simbalyana mambibinnusul pay
lawan, makaskasway da. 26 Ot nu addagon Satanas si Satanas, busulona dit
long-ag na pay lawan ot innona'n mandonoy dit mangiyapuwana? 27 Nu
tuttuwa'n si Beelzebub dit nangitod si pannakabalin ku un mangaddag si
dimunyu, ngadan nat nangitod si pannakabalin danat buyut yu un man-
gaddag si dimunyu nu? Ot sadan buyut yu pay lawan ud mamanoknoka
bokon nat kanan yu. 28 Ot gaputa san Ispiritun Apudyus ud nangitod
si pannakabalin ku un mangaddag si dimunyu, siya ud mangilasinan un
dummatongon kan dikayu din mangiyapuwan Apudyus.
29 "Osa payyan, in-inon di osa'n man-aakaw makalnok sinat boloy di
gumibiloga tagu nu adina yan pangawon dit gumibiloga tagu, asi lumnok sit
boloya man-ala't dat losana kokokwa na?
30 "Sat adi gumungguy kan sakon, busulona'd sakon. Ot sat adi tumulunga
man-awis sidan tagu un manuttuwa kan sakon, dida'd mangiyad-adayu't
dan tagu kan sakon. 31 Isunga ibagak kan dikayu un losana basul kan
nadadaga maibaga un maisuganggang kan Apudyus, mapakawan. Yoong
sat mangibaga't nadadaga maisuganggang kan Ispiritu Santu bokona ma-
pakawan. 32 Ulay sanat mangibaga't nadadaga maisuganggang kan sakona
Inyanak di Tagu mapakawan yoong sanat mangibaga't nadadaga maisug-
anggang kan Ispiritu Santu, adina'n talon mapakawan diya basul na si
inggaingga."

Sat Kayu Kan Sat Bunga Na
(Lucas 6:43-45)

† **12:20** San kaipooyan dituwa abalig, adin Jesus patungadon dat nakapsut si pammati kan madisdis-
maya nu adi tulungana dida. ‡ **12:21** Isaias 42:1-4

33 “Nu napiya din kayu, napiya pay din bunga na. Nu laweng din
kayu, laweng pay din bunga na. Ta matigammuwan nat kinakayun dinat
kayu utnat bunga na. 34 Ot dikayu’n kaganakan di uloga nagita, innona’n
makaibaga kayu’t napiya nu nadadag nat somsomok yu? Ta sanat awad sinat
kasomsomkan di tagu, siya’d ibosway dinat sangi na. 35 Sat napiya’n tagu,
napiya dat awad sit somsomok na isunga napiya dat ibosway dit sangi na.
Ot sat lawenga tagu, laweng dat awad sit somsomok na isunga laweng dat
ibosway dit sangi na.
36 “Tuttuwa tu un ibagak kan dikayu un, nu dumtong dit al-algawa man-
gukuman Apudyus, osaosa’n tagu sungbatana dat losana imbagbaga na un
naid si bogabogas. 37 Ta sanat ugud yu, siya’d mamanoknok nu madusa kayu
onnu bokon.”

Kindaw Da Un Mangipaila’t Am-amug Si Jesus
(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

38 Inggaw da ud mimistulun di lintog kan Fariseo un nangibaga kan Jesus
un, “Mistulu, piyaon mi un mangipaila ka si am-amug.”
39 Yoong summungbat si Jesus un kanana’n “Nadadag dan tagu’t tuwa
lonap kan nan-awidan da si Apudyus ot man-inap dat am-amug si mangi-
lasinan da nu imbaunak kan Apudyus. Yoong naid udum si ipailak nu adi
sat naipasamak kan Jonas un propetan Apudyus. 40 Ta tulu’n algaw kan tulu’n
labi dit Jonas un ininggaw sit buwang didit dakodakola ikan ot padana pay
kan sakona Inyanak di Tagu un mailbonak si tulu’n algaw kan tulu’n labi. 41 Ot
nu dumatong dit al-algawa maukuman dat losana tagu, sumikad dat iNineve
un mamabasul sidan tagu’t tun satun. Ta utdit nagngolan dat iNineve dit
intudtudun Jonas, nandadaoli da ot nan-awidan da dat basul da. Ot antu kan
dikayu’d nangatngatu nu si Jonas yoong adiyu tuttuwaon. 42 Ot padana paya
sumikad dit babai’n apun dat iSeba un mamabasul sidan tagu’t tun satun. Ta
nanligwat sin adaddayuwana ili’n ummoy nandongol sit ugud didit nalainga
Ali Solomon, yoong antu ud nangatngatu nu si Ali Solomon, yoong adin dat
tagu donglon.”

Nangulin Dit Dimunyu
(Lucas 11:24-26)

43 Intultuluy kampay Jesus dit nan-abalig un, “Nu lumaksun nat nadadaga
ispiritu utnat tagu’n sinakayana, umoy man-ayaayaw sidit igawa naid
danum un man-inap si man-illongana. Nu maid odasana’t inggawana,
44 kanana un, ‘Mangulinak sit boloy ku un tinengyak.’ Ot nu dakngona
dit tagu un kama’t boloya naid inggaw un nadalusan kan naulnus, 45 umoy
mangidallay si pitu’n ispiritu’n amo nadaddadag nu siya ot longkon da un
igawan diya tagu. Kadon amo nadaddadag dit kasasaad didiya tagu nu sadit
damu. Ot kama’t di pay din mapasamak sidan nadadaga tagu’t tun satun.”

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na
(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

46 Madama payyana mambagbagbaga si Jesus sidat tagu utdit dummatong
dat ina na kan dat sunud na. Ininggaw da utdit lasin ta piyaon da un
makabagbaga kan Jesus. 47 Utdi inggaw osa’n ummoy nangibaga kan Jesus
un, “Andi da inam kan da sunud nu un gasikadan sin lasin ot piyaon da un
makabagbaga kan sika.”§
48 Yoong summungbat si Jesus un kanana’n, “Singngadan kad nat inak kan
da susunud ku?” 49 Intudu na dat disipulus na un kanana’n, “Sadatu dat inak

§ **12:47** Naid sidan uduma manuskrito tuwa bersikulu.

kan da susunud ku. 50 Ta singngadan na mana mangwa't dan ipakwan Amak
langit, dida'd susunud ku kan inak."

13

Sat Tagu'n Ummoy Nan-iwalis Si Bukol
(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Sadi payona al-algaw, tinengyan Jesus diya bobol oy ot kaysan sit igid
bananaw. Nantupak ta mantudtudu, 2 yoong gaputa aduadu dat tagu'n
nangammung kan siya, ummoy nantupak sit bangka ot summikad dat tagu
utdit igid bananawa mandongol. 3 Adu dat imbaga na kan dida'n inyabalig
na un kanana'n,
"Inggaw osa'n tagu un ummoy nan-iwalis sit bukol a tagimul a na. 4 Ot utdit
man-iwalisana, naotdag dat uduma bukol sit igid dit dal an ot ummoy dat
sissiwit inamin timpok. 5 Naotdag dat uduma bukol sit kabatbatuwana akit
si pita ot asimpiga da un tummubu ta atapaw dit pita na. 6 Yoong uminit
man, nal pak da ot nal angu da gaputa adida nakalamut si adal om. 7 Naotdag
dat udum sit kasassaitan ot dumakol man dat sait naseet dat mul a. 8 Sadat
udum paya bukol naotdag da utdit nal asa'n pita ot dummakol kan namunga
da. Inggaw da ud namunga't singgagasut, inggaw da pay namunga't sin-
oonomapul u kan sintutlumpul u dat udum." 9 Utdi, inyanungus Jesus un
kanana'n, "Dikayu'n awad si inga un makagngol, dumngol kayu."

Sat Kaipooyan Dit Abalig
(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

10 Utdi, ummadani dat disipulus Jesus kan siya ot inimus da un, "Apay
iyabalig nu nat mantutudtudum kan dida?"
11 Summungbat si Jesus un, "Dikayu'd nangipatigammuwan Apudyus
sidat adi naipatigammu't dit maipanggop sin mangiyapuwana. Yoong
kan dida, adina naipatigammu. 12 Ta sat tagu'n mamtog sidan dongl ona,
madogaan dit man-aawat na kad amoamod dat maawatana. Yoong sadit
adi mamtog sidan dongl ona ulay sadit akita kanana'n naawatana, makaan.
13 Satu'd gapuna un iyabalig ku un mantudtudu kan dida, ta ulay nu iillan
da adida maimatunan, ulay dodongl on da adida makaawat. 14 Tal ona dida'd
tungpal dit impapadtun Apudyus kan Isaias un propetana't dit un kanana'n,
'Makaddongodongol kayu yoong adi kayu makaawat, iillan yu yoong adi
kayu makaimatun.
15 Ta sadatu un tagu ginuml ang dit somsomok da. Ot mamongngobongn-
gog kan mangul akul ap da. Ta nu bokona kama't di, mabalin da un
makaimatun, makagngol kan makaawat kad man-ulin da kan sakon
ot papiyaok dida.' "
16 Ot intultuluy Jesus un kanana'n, "Yoong dikayu, nagasat kayu ta makaila
kan makagngol kayu. 17 Tuttuwa'n adu un propetan Apudyus kan nalintoga
tagu't dit un tal ona mamiya'n mangila utdan mail-ila yu uttun satun yoong
adida naila, adu dan mamiya'n mangngol sit magmagngol yu yoong adida
nagngol."

Inlawlawag Jesus Dit Abalig
(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

18 "Ot dongl on yu," kinnanan Jesus, "ta ibagak dit kaipooyan dit inyabalig
ku maipanggop sit tagu'n ummoy nan-iwalis si bukol.
19 "Sadat tagu'n nakagngol sit Ugud Apudyus maipanggop sit mangiya-
puwana yoong adida maawatan, dida'd alig dit dal ana naotdagan dat bukol.
Ot ummoy Satanas kinaan dit uguda dingngol da. 20 Sat kabatbatuwana

naotdagan dat uduma bukol, alig dat tagu'n mangngol sit ugud Apudyus ot dagusa matalok da un mangawat. 21 Yoong adina makalamut dit ugud kan dida isunga adina mambayag dit manuttuwaan da. Nu awad mapaligatan daon onnu uyungan dat tagu dida maipagapu't dit manuttuwaan da utdit ugud, dagusa lumipsut daona manuttuwa. 22 Sadit kasassaitana naotdagan dat uduma bukol, alig na dat tagu'n mangngol sit ugud Apudyus yoong gapu't dat adu'n mabulungan da maipanggop sit mataguwan da uttun pita kan san gumamgaman da un gumaknang, maabak dit dingngol da un ugud ot adina makabunga. 23 Ot sadit nalasa'n pita un naotdagan dat uduma bukol, alig na dat tagu'n mangngol kan makaawat sit ugud Apudyus. Ot mamunga da un kama't mula un mamunga't singgagasut, sin-oonoma pulu dat udum, kan sintutlu'n pulu dat udum."

Sat Abalig Maipanggop Sin Mangiyapuwan Apudyus (Marcos 4:26-29)

24 Nan-abalig payyan si Jesus kan dida un kanana'n, "San mangiyapuwan Apudyus maiyalig si tagu'n ummoy nammula't nabalu'n bukol sit mumul-ana. 25 Labi man sit nangkasuyop dat tagu, ummoy dit kabusul na inwalis dit bukol di bollat sit namul-an ot kaysan. 26 Dummakol dat mula ot namunga da yoong dummakol pay dat bollat. 27 Utdi, sadat baba-unon dit singkuwa't dit mumul-an ummoy da kan siya ot kanan da un, 'Apu, maid mit naikalut sit immulama bukol ot sin din nanligwatan didi'n bollat?'

28 "Summungbata kanana'n, 'Inwalis dit kabusul.' Ot kanan dat baba-unona'n,

" 'Piyaom ta umoy kami baguton dan bollat?'

29 "Summungbata, 'Adiyu ta maisalibagut kad dan mula ya. 30 Bay-an yu ta dumakol da inggana't aappitan. Asik ibaga't dat umoy man-ani un baguton da yan aminon nat bollata poston asida sobgon, asida aniyona igga't din alang ku dat maani.' "

Abalig Maipanggop Sit Bukol Di Mustasa (Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

31 Ot inyabalig payyan Jesus un kanana'n, "Sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si bukol di mustasa un ummoy dit tagu immula't dit mumul-ana. 32 Siya'd kaban-ogana bukol yoong nu dumakola nagabogabong, siya'd kadakolana mula ot kama't dakola kayu'n umoy dat sissiwit manlubuwan dadit sanga na."

Sat Abalig Maipanggop Sit Bubud (Lucas 13:20-21)

33 Nan-abalig payyan si Jesus un kanana'n, "Sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si bubuda itamay dit babai si adu'n alina ot alisana un losan dit maitamayana."

Sat Panggop Jesus Un Nangiyabalig Sidat Tudtudu Na (Marcos 4:33-34)

34 Inyabalig Jesus un losan dat tudtudu na utdat aduadu'n tagu'n ummoy kan siya. Naid intudtudu na si adi naiyabalig. 35 Kama't di dit kingwa na dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sidit propeta na un kanana'n,

"Iyabalig ku un man-ugud kan dida. Ipatigammuk kan dida dit adi naipat-
patigammu manipud sit nakwaan ditun lubung."

Sat Kaipooyan Dit Abalig Maipanggop si Bollat

36 Utdi, tinengyan Jesus dat adu'n tagu ot nilumnok sit bol̲oy. Ummoy dat
disipulus na kan siya ot kinnanan da un, "Ipakaawat nu ud dit kaipooyan dit
inyabalig nu un bollat sit payaw?"
37 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Sadit tagu'n nangimul̲a't dat
nabal̲u'n bukol̲, sakon un Inyanak di Tagu. 38 Ot sat mumul̲-an, satun
lubung. Sadat nabal̲u'n bukol̲, sadat tagu'n maidagamung sin mangiya-
puwan Apudyus ot sadat bollat, dida dat tagu'n Satanas. 39 Ot sat kabusul̲a
ummoy nangiwalis sit bukol̲ di bollat, si Satanas. Sadit timpu'n aappitan,
siya'd anungus tun lubung. Ot sadat nan-ani, dida dat aanghel Apudyus. 40 Ot
padan dit nasinupan kan nasobgan dat bollat dit mapasamak nu anungus
tun lubung. 41 Ta sakona Inyanak di Tagu, ibaun ku dadit anghel ku un
umoy mandagup sidat losana tagu'n maigapuwan di mambasul̲an di udum
kan losana nadadag ot isinana dida utdan iyapuwan Apudyus. 42 Ot idawat
da dida't din apuya adi maksop un siya'd man-ibilan kan mangngilotan da.
43 Yoong sadat nalintoga tagu makasiling din tukkol̲ da un kama't init sin
mangiyapuwan Ama da. Ot dikayu'n awad si inga un makagngol̲, dumngol̲
kayu."

Sat Maiyaligan Din Mangiyapuwan Apudyus

44 Intultuluy kampay Jesus un kanana'n, "San mangiyapuwan Apudyus
maiyalig si kal̲uuba naikul̲ub sin payaw. Odasan man di osa'n tagu, amod dit
tal̲ok na ot binunbunana'n obos ta ummoy na yan inlaku dat losana kokokwa
na asina umoy gatangon dit payaw.
45 "Padana paya maiyalig din mangiyapuwan Apudyus si kumopol̲aka
tagu'n man-in-inap si napopotoga perlas. 46 Odasana man dit kapotgan,
kaysan ot ummoy na inlaku dat losana kokokwa na, asina umoy gatangon
dit perlas.
47 "Padana paya sadin mangiyapuwan Apudyus, maiyalig sit tabukul̲ un
insab-uk dat mantatabukul̲ sidin baybay ot nangna utdat losana kalasin di
lamos. 48 Utdit napnu, intakdang dat mantatabukul̲ sit igid ot intupak da un
nampili't dat lamos. Sadat napiya, innigga da utdit bal̲ul̲ang ot sadat laweng,
indawat da. 49 Siya'd padan dit mapasamak di nu anungus tun lubung. Ta
umoy dat anghel ilasin dat nadadag sidat nalintoga tagu. 50 Ot idawat da dat
nadadag sit apuya adi maksop ot mampaibil da un mangngilongilot."
51 Utdi, inimus Jesus sidat disipulus na un, "Naawatan yu un losan dan
inyabalig ku?" "On," kanan da.
52 Ot kinnanan Jesus un, "Nu kama't di, maawatan yu payon un san
mistulun di lintog un natudtuduwan sidan maipanggop sin mangiyapuwan
Apudyus, maiyalig si osa'n gumal̲yan un mangokal̲ sidat bagu kan dadaana
alikam na un naitalipon sit iiggaan di alikam."

Adin Dat Kailiyan Jesus Nanuttuwa Kan Siya (Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

53 Gangputon man Jesus dat abalig na, tinengyana diya igaw, 54 ot nangulin
sit bobol̲oy da. Ummoy nansul̲u't dit sinagoga ot nasnasdaaw dat nandongol̲
sit tudtudu na ot kanan da un,
"Nangal̲-an ditu uttun silib na kan pannakabalinna'n mangwa't nakaskas-
daaw? 55 Bokon kada sat anak Jose un kalupantel nat? Si Maria dit ina na kan,
sada Santiago, Jose, Simon kan Judas dat sunud na! 56 Inggaw da pay un losan
situ dat sunud na un babai! Nangal̲-al̲-ana utnat laing kan pannakabalin na?"
57 Adin dat tagu maawat si Jesus, siya'd gapuna'n imbaga na kan dida un,
"Madayaw nat propetan Apudyus sit losana umoyana malaksig sit mismu'n

ili na kan sidat kabol̲oy na.” 58 Ot adina nangwa’t adu’n nakaskasdaaw sidi
ta adida tinuttuwa.

14

Sat Natoyan Juan Un Mambubunyag
(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

1 Sadiya timpu, dingngol̲ Herodes un siya’d mangiyapu utdin Galilea dit
damag maipanggop kan Jesus. 2 Kanana’t dat tagu na un, “Siya si Juan un
Mambubunyaga ummungal̲. Siya’d gapuna un awad pannakabalin na un
mangwa’t nakaskasdaaw.”
3 Kama’t di dit imbagan Herodes ta siya’d nampadopap kan nampaibal̲ud
kan Juan sidit ta impagapu na kan Herodias un asawan Felipe un sunud na.
4 Ta si Juan, kanayun un ibagana kan Herodes un, “Iyadin dit lintog taku’n
asawaom nat ipag nu un si Herodias.” 5 Ot siya’d gapuna’n piyaon Herodes
papatoy si Juan yoong umogyat sidat tagu ta tuttuwaon da un propetan
Apudyus si Juan.
6 Yoong utdit timpun dit al̲gawa naiyanakan Herodes, nan-amung da ot
nanadok dit bal̲asanga anak Herodias sit sanguwan dat kaaduwan. Nasnas-
om si Herodes 7 ot insapata na utdit anak un itdona kan siya dit ulay
singngadan na un kodawona!
8 Insul̲un ina na dit ibagana ot kanana’n, “Piyaoka itdom kan sakon dit ul̲un
Juan un Mambubunyag un napalatu.”
9 Nasigab dit angos ali Herodes yoong gapu’t dit sapatana kan dingngol̲ pay
dat sangaili na, imbilin na un maitod dit kodkodawona. 10 Ot nangibaun si
ummoy namutul̲ sit ul̲un Juan sit baballudan.
11 Utdiyon indatong da dit napalatu’n ul̲un Juan ot intod da utdit bal̲asang.
Asin payon dit bal̲asang intod kan ina na.
12 Matigammuwan man dat disipulus Juan dit naipasamak, ummoy da
inal̲a dit ladag Juan un innilbon asida ummoy imbaga kan Jesus.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu’n Tagu
(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

13 Magngol̲an man Jesus dit damag maipanggop kan Juan, tinengyana
diya igaw ot nanlugan sit bangka’n kaysan sit igawa maid tagtagguwan
ta piyaona’n man-os-ossaan. Yoong matigammuwan man dat tagu,
nangkikkiyang da un nangoy sit igid baybay un naitung-ud kan siya.
14 Dumangpot man si Jesus, naila na dadit aduadu’n tagu un naitung-ud.
Nadaguwan kan dida ot pinapiya na dadit masakit kan dida.
15 Gumidgidam man, ummoy dat disipulus na kan siya ot kanan dan,
“Nasdomon, naid pay tagtagguwan situ. Padal̲nom danat tagu ta umoy da
utdan bobol̲oy ta gumatang da pay lawan si kanon da.”
16 Summungbat si Jesus un, “Adina masapula manal̲an da. Dikayu’d
mangitod si kanon da.”
17 Kanan dat disipulus na kan siya un, “Lima’n bukol̲a tinapay kan duwa’n
ikana lawa tun antu kan dikami.”
18 Kinnanan Jesus un, “Idatong yu uttu.” 19 Utdiyon imbilin na utdat tagu
un mantupak da utdit kabollatan, asina innal̲a dat lima’n bukol̲a tinapay
kan duwa’n bukol̲a ikan ot nantangad langit un nanyaman kan Apudyus.
Magangput man, biniibiik na dat tinapay asina intod sidat disipulus na ta
iwal̲as da utdat tagu. 20 Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon da man dat
nabun-an, napnu dat kagwampul̲u’t duwa’n lakba si tinapay.

21 Umoya lima'n libu dit bilang dat la̲laki'n nangan un adina naibilang dat
babai kan aabeng.

Sat Kummiyangan Jesus Sit Lap-at Dit Danum (Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21)

22 Maabus man di, pinanlugan Jesus dat disipulus na utdit bangka ta
umuna da utdit domang sidit mampada̲lnanaon sidat tagu. 23 Abusona
man pada̲lnon dat tagu, nanagada't dit bateleda ummoy nanluwa̲lu'n os-
ossaan. Utdit lumabiyon iinggaw payyan si Jesus sit bateleda ossaan, 24 ot
sat bangka'n nanluganan dat disipulus na, inggawon sit adani't dit gawan
dit baybaya itaptappiyak di pa̲luung ta nabilog dit bayogboga dumupak kan
dida. 25 Bungbung-on man, naitung-ud si Jesus un kummiyang sit lap-at
dit danum. 26 Yoong maila da man dit mangkikkiyang sit lap-at dit danum,
nakapakuy da utdit amoda kimut da un kanan dan, "Banig!"
27 Yoong dagusa gumminga't Jesus un, "Adi kayu kumimut ta sakon, adi
kayu madanagan!"
28 Gumminga pay si Pedro un kanana'n, "Apu! Nu tuttuwa'n sika,
pakiyangonak pay sinat lap-at dinat danuma umoy kan sika."
29 "Awenu!" insungtbat Jesus. Utdiyon, nilumsa't Pedro utdit bangka'n
kummiyang sit lap-at dit danuma ummoy kan Jesus. 30 Yoong magikna na
mana nabilog dit bayogbog, kummimut ot utdit ma̲lma̲lnodon impakuy na un,
"Taguwonak Apu!"
31 Ot dagusa inaggoman Jesus un kanana'n, "Kaakit nat pammatima! Apay
manduwaduwa ka?"
32 Utdit nakalugan daona duwa't dit bangka kakla̲ta naid dit bayogbog. 33 Ot
sadat disipulus na un ininggaw sit bangka, nandaydayaw da kan siya un
kanan dan "Tuttuwa'n sika'd Anak Apudyus!"

Pinapiyan Jesus Dat Masakit Ud Genesaret (Marcos 6:53-56)

34 Utdit makadola̲mang da, dummangpot da utdin bobola̲oy Genesaret.
35 Mailasin man dat tagu si Jesus, nangibaun da si umoy man-ibaga't dat
tagu't dat losana nangkalliputa bobola̲oy ot nan-idatong da utdat masakit kan
Jesus. 36 Nampakpakaasi da kan siya ta ipalubus na un sekgelon dat masakit
dit badut na ulaya lawa'n sat lagayadana. Ot losan dat nanekgel, kummiya
da.

15

Sat Tudtudu'n Tinawid Dat Judio Utdat Dadakkola̲ Da (Marcos 7:1-13)

1 Inggaw da ud Fariseo kan mimistulun di lintoga nanligwat Jerusalem
un ummoy kan Jesus ot inimus da un, 2 "Apay danat disipulus nu un adida
unudon dit kadawiyan un impatawid dat dadakkola̲ taku? Adida unudon dit
kadawiyana mambubula̲u't ima* asida mangan!"
3 Summungbat si Jesus un, "Ot apay un salungasingon yu dat bilin
Apudyus maipagapu ullawa't dit mamiyaan yu un maunud dat kadawiyana
naipatawid kan dikayu? 4 Ta kanana't dit bilin Apudyus un, 'Dayawom da
amam kan inam,' kan kanana pay un, 'Sanat mangibaga't laweng sit ama
na onnu ina na, masapula mapatoy.' 5 Yoong sanat itudtudu yu kanan yu

* **15:2** Sat kadawiyan dat Judio un mambubula̲u't ima, bokona dala̲apnu nadala̲us dat ima da asida mangan nu adi koon da dala̲apnu nadala̲us da utdit man-iilan Apudyus un naid mapabala̲awan da. Satu un tudtudu impatawid dat dadakkola̲ da un koon da dala̲apnu madala̲usan da utdat singngadan na mana maaggoman da un ibilang dat Judio un mampadadag kan dida.

un sat tagu'n mangibaga kan ama onnu ina na un, 'Itdok kan Apudyus dit itulung ku kan dikayu,' 6 adinaon masapula tumulung un mangipaila't dit mandayawana kan ama na onnu ina na. Inwalin yu dit bilin Apudyus gapu ullawa't gagom yu un mangunud sidan kadawiyana tinawid yu. 7 Man-ag-agin kayu! Tuttuwa dit paimpadtun Apudyus kan propeta Isaias maipang-gop kan dikayu un kanana'n,

8 'Sadatuwa tagu, dayawon da ud sakona lawa si bagbaga, yoong adayu dit
aangson da kan sakon.
9 Maid selselbin dit mandayawan da kan sakon gaputa itudtudu da dat
lintoga kingwan di tagu ot ibilang daon un lintog ku.' "

Sat Makabasulan Di Tagu (Marcos 7:14-23)

10 Utdi, inayagan Jesus kan siya dat adu'n tagu ot kinnanana kan dida un, "Donglon yu tun ibagak ot ammaan yu un anagon! 11 Bokona siya'd mampadadag si tagu dit ipalnok na utdit sangi na nu adi sadit lawenga ibagan didit sangi na."

12 Utdi ummoy dat disipulus Jesus kan siya ot kanan dan, "Tigammuma laweng dit angos dat Fariseo utdat dingngol da un imbagam?"

13 Summungbat si Jesus un, "Losana mula un bokona immulan Amak ud langit, mabagut nu dumtong dit timpu na. 14 Bay-an yu danat Fariseo! Ta kama da si nakulapa puyut. Ot nu nakulap nat mangipuyut sidan pada da un nakulap maotdag da un maamin sit bitu."

15 Guminga man si Pedro kanana'n, "Ilawag nu ud nu sin dit kaipooyan dit inyabalig nu."

16 "Apay pati kan dikayu adi kayu makaawat?" kinnanan Jesus kan dida. 17 "Adiyu kad tigammu un sat lumnok sit sangin di tagu, makana lawa un manalan sit buwang asi lumaksun? 18 Yoong sadat bagbaga'n manligwat sit sangin di tagu, manligwat sit aangsona ot siya'd mampadadag kan siya. 19 Ta sat aangson siya'd manligwatan dit losana nadadaga somsomok di tagu un mangidulun kan siya'n kumatoy, makadagdagas, mangwa utdan koko-on di man-asawa utdin daan na payyan maasaw-an, man-akaw, mantuli kan manlikud. 20 Siya datu dan mampadadag si tagu, bokona sat adi mambuluwan sit daan manganan."

Sat Babai'n Amod Dit Pammati Na (Marcos 7:24-30)

21 Maabus man di, tinengyan da Jesus diya boboloy ot kaysan sin adani'd Tiro kan Sidon. 22 Ummoy kan Jesus dit osa'n babai un iCanaan un bokona Judio ot impakuy na un kanana'n, "Apu un kaganakan David, kaasiyanak ta sinakayan di dimunyu din anak ku un babai ot amod din ligat na."

23 Yoong adin Jesus summungbat kan siya. Ot ummadani dat disipulus na kan siya ot kindaw da un, "Manalnom! Ta nadamit un nat maitungtung-ud!"

24 Utdi, kinnanan Jesus un, "Naibaunaka lawa'n umoy tumulung sidat kaganakan Israel un alig da ud naiyawa un kannelu."

25 Yoong ummoy kampay dit babai nan-okog sit sanguwan Jesus un kanana'n, "Tulunganak Apu!"

26 Summungbat si Jesus un, "Bokona kalobbongana'n ikob-al ta utdanat asu dit kanon di abeng."

27 Kinnanan dit babai un, "Tuttuwa nat Apu, yoong ulay sadat asu kanon da pay dat bugtan dit apu da un maotdag sit bansag."

28 Utdi kinnanan Jesus sit babai un, "Tuttuwa'n amod nat pammatim ot makwa nat piyaom."

Ot dagusa kummiya dit abeng na.

Pinapiyan Jesus Dat Adu'n Tagu

29 Tinengyan Jesus diya igaw ot nangoy sit igid bananaw sidin Galilea asi
nanagada't dit bateled ot nantupak. 30 Aduadu'n tagu'n ummoy kan siya un
nan-idatong sidat napilay, nakulap, naumol kan adu dat udum paya masakit.
Innigga da dida't dit sanguwan Jesus ot pinapiya na dida.
31 Utdi, nasnasdaaw dat tagu't dit naila da un mambagbaga dat naumol, ku-
miyang dat napilay kan umila dat nakulap ot nandaydayaw da kan Apudyus
un siya'd daydayawon dat kaganakan Israel.

Pinakanan Jesus Dat Opata Libu'n Tagu (Marcos 8:1-10)

32 Tulu'n algaw daon sidi utdit inayagan Jesus dat disipulus na ot kanana'n,
"Madaguwanak sidatu'n tagu ta tulu'n algaw daon kan ditaku't tu ot naidon
kanon da. Adik piyaona manalnon dida un mabibittil ta maulaw da kad sinat
dalan ya."
33 Summungbat dat disipulus na un, "Mangal-an mi si umanaya ipakan mi
utdatu'n aduadu'n tagu't tun naid taguna'n igaw?"
34 Ot inimus Jesus un, "Piga dit tinapay yu un awad sinat?" "Pitu'n bukol
kan antu da pay akita ikan un banan-og," insungbat da.
35 Pinantupak Jesus dat tagu't dit pita. 36 Utdi, innala na dat pitu'n
bukola tinapay kan akita ikan ot nanyaman kan Apudyus. Maabus mana
manyaman, biniibiik na dat tinapay kan ikan asina intod sidat disipulus na
ot inwalas da utdat tagu.
37 Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon man dat disipulus Jesus dit
nabun-an, napnu dat pitu'n lakba. 38 Opata libu dit bilang dat lalaki'n nangan
un adina naibilang dat babai kan aabeng.
39 Maabus man di, pinadalanon Jesus dat adu'n tagu asida nambangka
utdat disipulus na un kaysan sidin sakup Magadan.

16

Kindaw Dat Fariseo Kan Saduceo Un Man-am-amug Si Jesus (Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

1 Inggaw da ud Fariseo kan Saduceo un ummoy namadpadas kan Jesus
ot kindaw da kan siya'n mangipaila't am-amuga mangilasinan da un si
Apudyus ud nangibaun kan siya.
2 Yoong kinnanan Jesus un, "Nu mangaglalak nu gidgidam kanan yu un
napiya'n al-algaw nu bigat. 3 Ot nu mangaglalak kan nabunot din langit nu
biggabiggat kanan yu paya umudan. Mabalin yu un maibaga dit kasasaad
dit al-algaw nu ilan yu din langit yoong adiyu maibaga dit kaipooyan dan
mangimatunana makmakwa uttuwa timpu? 4 Talona nadadag kayu'n tagu't
tuwa lonap. Nan-awidan yu si Apudyus! Man-inap kayu si am-amug si
mangilasinan yu yoong maid udum si ipailak nu adi sat naipasamak sit
Jonas," kinnanana ot tinengyana dida'n kaysan sit domang.

Bintaga Maipanggop Sidat Tudtudun Dat Fariseo Kan Saduceo (Marcos 8:14-21)

5 Makadolmang man da Jesus sidit bananaw, nagasmok dat disipulus na
un adida nambalun si tinapay. 6 Utdit nambagbaga si Jesus kinnanana un,
"Mansiput kayu ot alimbanan yu dit bubud dan Fariseo kan Saduceo."
7 Magngol da man dit imbagan Jesus nambabagbagaan da un kanan dan,
"Siya'd imbaga na di ta naliuwan taku'n nambalun."

8 Yoong titiggammun Jesus dit babagbagaon da ot kanana kan dida un,
“Kaakit nat pammati yun. Apay un sanat kamaid di tinapay yu nat babag-
bagaon yu? 9 Adiyu kad payyan maawatan un awad pannakabalin ku?
Naliuwan yu kadon dat lima’n bukola tinapaya naipakan sidat lima’n libu
un tagu? Piga’n lakba dit nabun-ana sininup yu? 10 Onnu sat pitu’n bukola
tinapaya naipakan sidat opata libu’n tagu? Piga’n lakba dit nabun-ana
sininup yu? 11 Adiyu kad payyan maawatana bokona tinapay dit ug-ugudok
kan dikayu’t dit imbagaka adayuwan yu dit bubud dat Fariseo kan Saduceo?”
12 Utdi, naawatan dat disipulus na un bokona sad adayuwan da dit bubud
di tinapay nu adi sat itudtudun dat Fariseo kan Saduceo.

Imbagan Pedro Nu Singngadan Jesus
(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

13 Utdit inummoy da Jesus sin lakub Cesarea Filipos, inimus na utdat
disipulus na un, “Singngadan ku un Inyanak di Tagu utdit makanan dat
tagu?”
14 Summungbat da un, “Kanan dat uduma sika kanu dit Juan un Mam-
bubunyag. Kanan pay dat uduma sika kanu dit Elias yoong sadat udum
payyan kanan da un sika dit Jeremias onnu osa’t dat propetan Apudyus.”
15 Ot inimus Jesus kan dida un, “Ot dikayu pay nu, singngadan ku utnat
makanan yu?”
16 Summungbat si Simon Pedro un, “Sika dit Kristu un Anak ud matatagu
un Apudyus.”
17 Kinnanan Jesus un, “Nagasat ka Simon un Anak Jonas ta bokona tagu nat
nangipatigammu uttu kan sika, nu adi si Amak ud langit. 18 Ot ibagak kan
sika un sanat ngadan nu un Pedro, batu dit kaipooyana. Ot sanata batu dit
pannana mangisaadak sidat kadagupan dat tagu’n manuttuwa kan sakon.
Ot maid makaabak kan dida un ulay nu san pannakabalin ud katoy. 19 Ot
itdok kan sika dit tulbok* sin mangiyapuwan Apudyus ot nu singngadan nat
adim ipalubus situn pita, adina pay maipalubus sin langit. Ot singngadan na
mana ipalubus nu uttun pita, maipalubus pay sin langit.”
20 Utdi, impaypaysod Jesus binilin dat disipulus na un adida un talon
ibagbaga’t udum un siya dit Kristu.

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyana Kan Umungalana
(Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)

21 Manipud sidiya timpu, inlugin Jesus un ipatigammu’t dat disipulus na
un masapula umoy sin Jerusalem ot adu’n ligata sagapalona utdat lalallakay
di Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog kan mapatoy yoong
umungal nu maikatlu’n al-algaw. 22 Utdi, indallay Pedro utdit ad-adayu ot
inggimau na un kanana’n, “Apu, iyadayun okyan Apudyus. Adina mabalina
maipasamak kan sika nat kama’t nat.” 23 Yoong sinangun Jesus ot kinnanana
kan siya’n, “Adayuwanak Satanas! Lappod ka kan sakon. Ta bokona sat
piyaon Apudyus nat sosomkom nu adi sat piyaon di tagu.”
24 Ot kinnanan Jesus sidat disipulus na un, “Nu sinnat mamiya un maid-
agamung kan sakon, masapula igongda naona somsomkon dit mataguwana
uttun pita, bukudona dit kulus† na asi umunud kan sakon. 25 Ta sanat
tagu’n manalakug sit mataguwana’t tun pita, adina maitdan si mataguwana’t

* **16:19** San piyaona’n ugudon dit tulbok, kalintogan. † **16:24** San kaipooyan din mamukud si kulus, disididu din osa’n tagu un mapaligatan onnu mapatoy maipagapu’t dit umunudana kan Jesus

inggaingga yoong sat tagu'n matalak na dit mataguwana maipagapu't manuttuwaana kan sakon, maitdan si mataguwana't inggaingga. 26 Ngadan nat maganab nat osa'n tagu nu mangkuwa na dan losana kinabaknang situn lubung yoong matalak na dit mataguwana't inggaingga? Ta naid mabalina maitod di tagu si kasukat di mataguwana. 27 Sakona Inyanak di Tagu, mangulinak un bulun ku dat aanghel ku kan awad kan sakon dit nakaskasdaawa kinangatun Amak. Nu dumatong diya timpu gun-gunaak dat losana tagu manigun sit kingkingwa da. 28 Ot tuttuwa tun ibagak un awad kan dikayu un antu uttun satun ud adi yan matoy inggana si ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumatonga Ali."

17

Sat Naobsan Dit Ilan Jesus
(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

1 Lumabas man onoma algaw, indallay Jesus si Pedro, da Santiago kan
Juan un mansunud un nanagada't dit nangatu'n bateled. 2 Inggaw da man
sidi, naobos dit ilan Jesus. Makasiling dit pasngit na un kama't init kan
napolkapolkas dit badut na un kama't silawa makasiling. 3 Ot kaklata nailan
dat tulu'n disipulus Jesus da Moses kan Elias un makabagbagbaga kan Jesus.
4 Ot guminga man si Pedro, kanana kan Jesus un, "Apu, napiya ta antu
taku uttu. Nu piyaom mangwaak si tulu'n sigay situ, mangkuwam nat osa,
mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat osa."
5 Utdiya mambagbagaana payyan, inggaw bunota makasilinga nan-
gayyung kan dida'n losan ot inggaw ginga'n nanligwat sit bunota kanana'n,
"Siyatu'd pipiyaoka Anak ku un masmas-omak, dumngol kayu kan siya."
6 Donglon man dat disipulus Jesus di, inumping da utdit pita ta amod dit
kimut da.
7 Yoong ummadani si Jesus kan dida ot inagpadana dida un kanana'n,
"Lumigwat kayu! Adi kayu kumimut."
8 Utdit manlungayat da, naid innila da si udum nu adi si Jesus ullawa.
9 Utdit madama'n gumusad da utdit bateled, binilin Jesus dida un, "Adiyu
ibagbaga't udum dit naila yu inggana't umungalaka Inyanak di Tagu kan
katoy."
10 Utdi inimus dat disipulus na un, "Apay kanan danat mimistulun di
lintoga masapula umun-una kanu't Elias un dumatong nu sadit Kristu nu?"
11 Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa'n masapula mauna't Elias duma-
tonga umoy mangisagana't dat losan. 12 Yoong ibagak kan dikayu un
naabusona dummatong si Elias yoong adin dat tagu naimatunan ot kingwa
da dat piniya da un kingwa kan siya. Ot padana pay un paligaton da ud
sakona Inyanak di Tagu."
13 Utdiyon, naawatan dat disipulus na un si Juan un Mambubunyag dit
ibagbaga na un Elias.

Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan Di Dimunyu
(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

14 Dakngon man da Jesus dit inggawan dat adu'n tagu, inggaw tagu'n
ummadani kan siya un nampalintumong sit sanguwana'n kanana'n, 15 "Apu,
kaasiyam din abeng ku un lalaki ta nakoldas ot talona mampalpaligat.
Kanayuna matukas sin apuy kan danum. 16 Ummoyak impaila't danat
disipulus nu yoong adida mapapiya."
17 Summungbat si Jesus un, "Ay, naid pammati yu un tagu't tuwa lonap
kan bokobokon nat somsomok yu! Kamaan nat kabayag ku un iinggaw kan

dikayu inggana't manuttuwa kayu? Kamaan nat kaandun nat mangiyan-anusak kan dikayu? Idatong yu kan sakon nat abeng."
18 Idatong da man, inggimaun Jesus dit dimunyu ot tinengyana dit abeng
ot dagusa kummiya.
19 Utdiyon ummoy dat disipulus kan Jesus un dida ullawa ot inimus da kan
siya un, "Apay adimi maaddag diya dimunyu nu?"
20 Summungbat si Jesus un, "Onta akit nat pammati yu. Tuttuwa tun ibagak
kan dikayu un, ulay nu kama't bukol di mustasa nat kaban-og nat pammati
yu, mabalina kanan yu uttun bateled un, 'Umalis ka utdi,' ot umalis. Maida
talon adiyu makwa. 21 Yoong sadan kama't diya dimunyu, adida maaddag nu
adin dit mangaddag ipapati'n manluwalu kan lumangan paya mangan sidit
manluwaluwana."*

Imbagan Uman Jesus Dit Maipanggop Sit Matoyana (Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

22 Utdit nandatdatong da Jesus sidat disipulus na ud Galilea, imbagana
kan dida un, "Sakona Inyanak di Tagu, dandaniyona maiyawatak sidat tagu.
23 Patoyon da ud sakon yoong nu maikatlu'n algaw mapaungalak."
Utdi, amod dit domdom dat disipulus na.

Sat Nambayadan Jesus Sit Bugis Di Timplu

24 Dumatong man da Jesus ud Capernaum sidat disipulus na, inimus dat
man-uulup si bugis di timplu kan Pedro un, "Mambayad pay nat mistulu yu
ut bugis di timplu?"
25 "Inonaan!" insungbat Pedro.
Lumnok man si Pedro utdit boloya inggawan Jesus, naun-una't Jesus
gumminga'n kanana'n, "Pedro, ngadan nat makanam, sin dit mambugison
dat ali't tun lubung? Sadat tagu da onnu sadat kakkaili?"
26 "Sadat kakkaili," insungbat Pedro.
Kinnanan Jesus un, "Nu siyanat, di adina masapula mambayad dat tagu
da. 27 Yoong dalapnu adi dita lawengon sidan tagu, umoy ka utdin bananaw
ta umoy ka mamungwit. Sat umuna'n gongtoma lamos ilam dit sangi na kad
awad odasam si pilaka umanaya mambugis ta. Alam ta siya'd mambayad nu
utnat bugis ta un duwa."

18

Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus (Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)

1 Utdi payona timpu ummoy dat disipulus Jesus kan siya inimus un, "Singn-
gadan dit kangattuwan sin mangiyapuwan Apudyus?" 2 Utdi nangayag si
Jesus si abeng ot pinasikad na utdit gawa da. 3 Utdi, kinnanana'n, "Tuttuwa
tun ibagak kan dikayu un, nu adi kayu mambalbaliw kan mambalin si
kama nu abeng payyan, adi kayu maidagamung sidan iyapuwan Apudyus.
4 Singngadan na mana napakumbaba un padan tun abeng, dida'd kangat-
tuwan sin mangiyapuwan Apudyus. 5 Singngadan na mana mangawat si
kama't tu un abeng un ipagapu na kan sakon, sakon ud inawat na."

Sat Maigapuwan Di Makabasulan (Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)

6 "Yoong singngadan na man un maigapuwan di makabasulan di osa't
datuwa aabenga mamati* kan sakon, un-unnaya lawa'n matakodan si

* **17:21** Satu un bersikulu naid sit kaaduwana manuskrito sin bagbagan di Griego yoong awad sin Marcos 9:29. * **18:6** Ilan yu utdin Lucas 17:2

dakolana gigillingana batu dit bagang na asi maidawat sin baybay dalapnu malmos. 7 Nasigaba talon tun kasasaad situn lubung ta adu dan mabalina maigapuwan di makabasulan di tagu. Awada awad datuwa maigapuwan di makabasulan yoong kaasi pay nat tagu'n maigapuwan di osa un mambasul.
8 "Ot nu sanat imam onnu ikim nat maigapuwan nat makabasulam, putdom ta idawat nu! Ta un-unnaya lawa un ososssaan nat imam onnu ikim un lumnok sin mataguwan si inggaingga, nu sanat duwa nat imam onnu ikima maidawat sin apuya adi maksop. 9 Ot nu sanat atam nat maigapuwan di makabasulam, tuwilom ta idawat nu. Ta un-unnaya matagu ka si inggaingga'n ososssaan nat atam nu sanat duwa nat atama maidawat sin apuy sin impiyelnu."

Sat Naiyawa'n Kannelu (Lucas 15:3-7)

10 Intultuluy Jesus un kanana'n, "Ilan yu ta adiyu idapdapes ulay osa't datuwa aabeng. Ibagak kan dikayu un sadat aanghel un manga-ayyuwan kan dida kanayuna awad dat din sanguwan Apudyus un Amak sin langit. 11 Ot sakona Inyanak di Tagu, ummoyak situ un managu't dat tagu'n naiyawa. †
12 "Ta ngadan nat koon nat tagu'n awad si singgasuta kannelu nu maiyawa dit osa? Adina kad taynan dat siyamapulu't siyam sin tangsa ta umoy na inapon dit osa'n naiyawa? 13 Ot nu odasana, ibagak kan dikayu un amo matalok sit osa un indasana nu sadadit siyamapulu't siyama adi naiyawa. 14 Ot padana pay kan Amak sin langit un adina piyaona awad osa't datuwa aabeng na ud maisina kan siya."

Sat Koon Sidat Makabasul Kan Ditaku

15 "Nu nakabasul kan sika nat bulun nu un manuttuwa, umoy ka kan siya ta ibagam dit nakabasulana yoong koom nu dudduwa-an kayu. Ot nu dumngol ta mampakawan impaolim dit napiya un mambulbulunan yu. 16 Yoong nu adina dumngol, mangidallay ka si osa onnu duwa't bulun nu un umoy obos makabagbaga kan siya dalapnu awad duwa onnu tulu't mamanoknok sidan losana maugud. 17 Ot nu adina kampay donglon dida, ipatigammum sidat bulun yu un manggigimung. Nu adina kampay dumngol kan dida ibilang yuwona tagu'n adi manuttuwa kan Apudyus onnu padan dat man-uulup si bugisa gumabasul.
18 "Ot ibagak kan dikayu'n losana disipulus ku un, nu singngadan nat adiyu ipalubus situn pita, adina pay maipalubus sin langit. Ot nu sinnat ipalubus yu uttun pita, maipalubus pay sin langit.
19 "Padana paya, nu man-ampayunan danat duwa kan dikayu'n manuttuwa nat kodawon da kan Amak ud langit, maitod. 20 Ta nu sinnat kawadan di duwa onnu tulu'n mandatdatonga maipagapu't din naiyossaanan da kan sakon, awadak pay kan dida utdi."

Sat Maipasamak Sit Adi Mamakawan Sit Padana Un Tagu

21 Utdi, ummoy si Pedro kan Jesus ot inimus na un "Apu, mamimpiga'n pakawanok din bulun ku un makabbasubasul kan sakon, mamimpitu?"
22 Summungbat si Jesus un, "Bokona mamimpitu ullawa, nu adi pakawanom si mamimpitumpulu un pitu. 23 Ta san mangiyapuwan Apudyus, maiyalig si ali un piyaona'n mansingil sidat manselselbi kan siya. 24 Manlugi mana mansingil, inyoy da dit osa'n milyu-milyun dit bayadana. 25 Yoong gaputa adina makabayad, imbilin dit ali un mailaku

† **18:11** Satu un bersikulu naid sidat uduma manuscrito.

da un losana simbal̲yan dal̲apnu manselbi da si udum kan mailaku pay dan losana sanikuwa da dal̲apnu makabayad.
26 “Yoong dagusa nampalintumong diya tagu utdit atubang dit ali ot
kanana’n dit nampangpangaasi un, ‘Apu, anusam yan ta asik aminon
bayadan nu awad ibayad ku.’
27 “Utdi kinaasiyan didit ali ot pinakawan na dit utang na asina pinadal̲an.
28 “Lumaksun man di un tagu, inabot na dit padana un manselselbi un
nakautang kan siya si singgasuta denario.‡ Dagusa dinokmaana ot pinsol̲ na
un kanana’n, ‘Bayadam dit utang nu kan sakon.’
29 “Yoong nampalintumong dit padana un manselselbi ot nampak-
pakaasi’n kanana’n, ‘Anusam yan ta asik aminon bayadan nu awad ibayad
ku.’
30 “Yoong ummadina ta pinabal̲ud na inggana’t makabayad sit utang na.
31 “Nailan dat pada da un manselselbi dit naipasamak ot laweng dit angos
da ot ummoy da imbaga’t dit ali dat losana napasamak.
32 “Utdi pinaayagan dit ali diya manselselbi ot kanana kan siya un,
‘Nadadag ka paya manselselbi. Adik sika pinambayad gaputa nampang-
pangngaasi ka. 33 Ot kinaasiyam pay okyan dit padama manselselbi un
kama’t dit nangkakaasik kan sika!’
34 “Gapu utdit amoda sul̲ag dit ali pinabal̲ud na diya manselselbi ta madusa
inggana’t mabayadana dat losana utang na.”
35 Utdiyon kinnanan Jesus un, “Siyadi’d padan din koon Amak langit kan
dikayu nu adiyu ud gattoka pakawanon dan bul̲un yu.”

19

Tudtudu Maipanggop Si Idang
(Marcos 10:1-12)

1 Gangputon man Jesus itudtudu’n losan dadi, tinengyana’d Galilea ot
kaysan sin lakub Judea utdin kapon domang didin wangwang Jordan. 2 Adu
dat tagu’n naitung-ud kan siya ot pinapiya na dat masakit kan dida.
3 Inggaw da ud Fariseo un ummoy kan siya dal̲apnu padpadason da ot
inimus da un, “Ipalubus kad dit lintog taku’n idangan dit lal̲aki si asawa na si
kumpolmi’n gapuna?”
4 Summungbat si Jesus un, “Adiyu kad binasa dit naikanglita ugud
Apudyus un sidit damu’n namaloswaana’t tagu kingwa na dit lal̲aki kan
babai? 5 Ot kanana un ‘Siya’d gapuna un tengyan dit lal̲aki da ama na kan ina
na ta umoy sumip-un sit asawa na kad mambalin da si osa.’* 6 Utdi bokonona
duwa nu adi kama dat ossaana long-ag. Isunga singngadan na mana
pinansip-un Apudyus un man-asawa, maid tagu’t mabalina mangidang kan
dida.”
7 Utdi, inimus uman dat Fariseo un, “Nu siyadi, apay imbagan dit lintog
Moses un mabalina mangitod dit lal̲aki’t dit asawana si kasulatan dit man-
idanganda, asina padal̲non?”
8 Summungbat si Jesus un, “Pinalubusan dikayu kan Moses un umidang
sidat asawa yu gaputa adi kayu matudtuduwan yoong bokona siya’d pang-
gop Apudyus sit pogpoga’n nangwaana’t tagu di. 9 Ot ibagak kan dikayu
un, mabalina umidang nat lal̲aki nu nakadagdagas dit asawa na yoong
makabasul̲ si dagdagas nu mangasawa’t udum.”
10 Utdi, kanan dat disipulus na un “Nu siya’d kokwana di, un-unnay din adi
mangasawa.”

---

‡ **18:28** Ilan yu utdin glosario * **19:5** Gen. 2:24

11 Kinnanan pay Jesus un, “On, yoong bokona losana tagu’n makakwa’t di
nu adi sadan nangitdana lawan Apudyus si kabool̲ana adi mangasawa. 12 Ta
awad da ud adi mangasawa gaputa nakawoy da manipud sit naiyanakan
da. Awad da pay uduma adi mangasawa ta naibutuwan da. Ot awad da
pay uduma adi mangasawa dal̲apnu maiyosssaan da un mangiwalagawag
sit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus. Ot sadan kabool̲an da un adi
mangasawa, adida.”

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng (Marcos 10:13-15; Lucas 18:15-17)

13 Ininggaw da ud tagu’n nan-idatong sidat aabeng da kan Jesus dal̲apnu
agpadana dida’n iluwal̲uwan un bindisyunan yoong inggimaun dat disipulus
Jesus dat tagu.
14 Utdi kinnanan Jesus un, “Bay-an yu un umoy danat aabeng kan sakon,
adiyu iyapa dida ta sadan kama kan dida dan maidagamung sin mangiya-
puwan Apudyus.”
15 Utdi, inyagpad Jesus dit ima na un namindisyun kan dida asina kaysan.

Sadit Nabaknanga Tagu (Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

16 Ininggaw osa’n tagu un ummoy kan Jesus nan-im-imus un, “Mistulu,
ngadan dit napiya un kook dal̲apnu mataguwak si inggaingga?”
17 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Apay imusom kan sakon nu sin
dit napiya. Ossaana lawa din napiya un siya si Apudyus. Ot nu piyaoma
matagu’t inggaingga, tungpal̲om dat bilin na.”
18 Inimus payyan dit tagu un, “Ngadan na un bilin?”
Summungbat si Jesus un, “Adika kumatoy. Adika managdagas. Adika
man-akaw. Adika mangkustigu si tuli. 19 Dayawom da amam kan inam kan
piyaom dat bul̲un nu un kama’t nat mampipiyam sinat long-ag nu.”
20 Summungbat dit lal̲aki un, “Tungtungpal̲oka losan danaton ot ngadan na
payyan nat masapul ku?”
21 Kinnanan Jesus kan siya un, “Nu piyaoma tal̲ona maid mangkulangam,
umoy ka ilaku’n aminon dat kukuwam ot itdom sidat nakapus dit bayad na
kad awad binaknang nu ud langit, asikaon umunud kan sakon.”
22 Dongl̲on man dit lal̲aki di, nanduduuy ot kaysana madomdomdoman ta
tal̲ona baknang.
23 Utdi, kinnanan Jesus sidat disipulus na un, “Tuttuwa tun ibagak
kan dikayu un, nasigaba makal̲nok danat nabaknang sin mangiyapuwan
Apudyus. 24 Ot ibagak payyan kan dikayu un nal̲asl̲asu’n mangoy nat kamelyu
utnat abut di tanud nu sanat baknanga tagu’n lumnok sin mangiyapuwan
Apudyus.”
25 Dongl̲on man dat disipulus na di, tal̲ona nasnasdaaw da ot inimus da un,
“Singngadan dat taguwon Apudyus nu?”
26 Yoong tummukkol̲ si Jesus kan dida un dit summungbat un, “Adina
makwa di nu tagu’d mangwa yoong si Apudyus kabool̲ana’n mangwa’t dan
losana banag.”
27 Utdi kinnanan Pedro un, “Dikami nu, un tinengyan mi dat losana
kukuwa mi dal̲apnu sika’d uunnudon mi ot sin dit gun-guna mi?”
28 Summungbat si Jesus un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu
masukatan tun lubung si bagu, mantupakak un Inyanak di Tagu utdin
madaydayawa tronok un mangiyapu. Ot dikayu’n disipulus ku, mantupak
kayu pay sidat kagwampul̲u’t duwa’n trono un manguis sidan tribun dat

kagwampulu't duwa'n anak ud Israel.† 29 Ot losana maneyan sit boloy na
onnu susunud na onnu ama na onnu ina na onnu aabeng na onnu pita na
maipagapu't umunudana kan sakon, adayu'n aduadu dan maawat na nu sat
tinengyana kan tawidona pay dit mataguwan un maid kigad na. 30 Yoong
adu dat tagu'n maun-una uttun satun un maudi kan adu dat tagu'n maudi
uttun satun un maun-una nu timpu na."

20

Abalig Maipanggop Sidat Mangkokokwa't Dit Kaubasan

1 "San man-apuwan Apudyus maiyalig si tagu'n nanawag dit minul-
ana't ubas. Ot nanwiswis-ita ummoy nan-inap si tangdanana't tagu'n
mangkokwa't dit kaubasana. 2 Intulon na un tangdanana dida't osa'n
denario* si sin-algaw ot imbaun na dida'n umoy nangkokwa't dit kaubasana.
3 "Mangmanganan man si bang-oga banga, ummoy uman nan-ila't tagu
ot indasana dat gasikadan sit lalakkuwana naid si kokkoon. 4 Ot imbaga na
kan dida un, 'Ikayu pay mangkokwa't din kaubasak ta tangdanak dikayu si
kustu'n tangdan yu.' Utdi ummoy da.
5 "Mamatuk man kan padana pay sit nandangwilis si init, ummoy
payyan nan-inap. 6 Manuldullalayap man si init, ummoy uman nan-inap si
mangkokwa ot naila na dat uduma gasikadana naid si koon ot kinnanana'n
'Apay palabson yu ullawa nat al-algaw yu uttu un naid si kokkoon?'
7 " 'Onta naid ussiya'd manangdan kan dikami,' kinnanan da. 'Ot umoy
kayu pay mangkokwa't din kaubasak,' kinnanana kan dida.
8 "Gumidgidam man, inayagan dit singkuwa't dit kaubasan dit kapatas na
un kanana'n, 'Ayagam dat nangkokwa ta itdom dit tangdan da, manlugi't dat
naudi inggana't dadit nauna'n nangkokwa.'
9 "Dumatong man dat nanlugi'n nangkokwa't dit manuldullalayapan init,
tinangdanana dida't sin-ossa un denario. 10 Utdit dumatong dadit ummun-
una un nangkokwa, kanan da nu ad-adu dit tangdan da yoong padana
pay sit tangdan dadit naudi un sin-ossa un denario. 11 Inala da dit tang-
dan da ot inlugi da un nanlili't dit singkuwa't dit kaubasana kanan dan,
12 'Sadat nangkokwa't sin-olasa lawa, naipada dit tangdan da kan dikami'n
nangkokwa'n nampaalgaw sit nasigaba init.'
13 "Yoong kinnanan dit singkuwa't dit kaubasan sit osa't dat nangkokwa
un, 'Gayyom, bokona kinuluk ku dikayu ta intulon yu un tangdanak dikayu't
osa'n denario si sin-algaw. 14 Ot alan yu nat tangdan yu ta manalan kayu.
Piyaoka tangdanan datun naudi si padan dit tangdan yu. 15 Bokon kad si
kalintogaka mangwa't piyaok sit pilak ku pay lawan? Onnu umapal kayu
gaputa nalaayaka tagu?' "
16 Utdi inyanungus Jesus un kanana'n, "Sadan naudi maun-una dan tu, ot
sadan ummuna maudi dan tu."†

Pitlun Jesus Nangibaga't Dit Maipanggop Sit Matoyana (Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

17 Utdit managad-an da Jesus un umoy Jerusalem, tinang-il na dat kag-
wampulu't duwa'n disipulus na un binagbaga ot kanana'n, 18 "Dumngol
kayu! Managada taku'd Jerusalem ot sakona Inyanak di Tagu maiyawatak
sidat aappun di padi kan mimistulun di lintog ot ikoddong da un mapa-
toyak. 19 Asida iyawat sakon sidat bokona Judio dalapnu manliwliw-anak,

† **19:28** Onnu Jacob. * **20:2** Ilan yu utdin glosario † **20:16** San osa'n kaipooyana, sadan nadoba't saad maitdan da si nangatu'n saad ot sadan nangatu't saad maitdan da si nadoba'n saad.

kumkumpasanak kan ilansaak sidit kulus yoong umungalak sin maikatlu'n algaw."

Sat Kindaw Dit Inan da Juan Kan Santiago (Marcos 10:35-45)

20 Maabus man di, ummadani dit asawan Zebedeo un bulun na dat duwa'n
anak na. Nampalintumong sit atubang Jesus dalapnu mangkodaw.
21 Inimus Jesus un, "Singngadan nat piyaom?"
Summungbata kanana'n, "Ipalubus nu okyan un mantupak tun osa'n
anak ku utnat kapon madiwanam kan osa't nat kapon makawigim sin
mangiyapuwam."
22 Yoong summungbat si Jesus un kanana't dat duwa'n anak un, "Naid
tigammu yu utnat kodkodawon yu. Maboolan yu kad nat ligata sagapalok?"‡
"On, maboolan mi," kanan da.
23 Summungbat uman si Jesus un, "Tuttuwa'n mapaligat kayu'n padan
din mapaligatak yoong bokona sakon mamili't dat mantupak situn kapon
madiwanan ku kan makawigik ta insaganan Amak di un mantupakan dat
pinilina."
24 Donglon man dat simpulu dit kingwan dat mansunud, summulag da
kan dida. 25 Utdi, inayagan Jesus dida'n losan ot kinnanana kan dida un,
"Titiggammu yu un sadan maapu utdan bokona Judio, puyungon da dan
iyapuwan da. Ipailan dadit awad si tulay dit pannakabalin da utdan tagu
da. 26 Yoong bokona kama't di dit makwa kan dikayu. Ta singngadan na
mana mamiya un nangatu, masapula manselbi kan dikayu'n losan. 27 Ot
singngadan na mana mamiya un siya'd kangattuwan, masapula manselbi
kan dikayu un kama't babbaun. 28 Kama kan sakona Inyanak di Tagu,
bokona dummatongak dalapnu paselbiyak sidan tagu nu adi dummatongak
dalapnu manselbiyak kan dida. Dummatongak dalapnu itdok tun angos ku un
mansubbut ku utdan adu'n tagu."

Pinapiyan Jesus Dat Duwa'n Nakulap (Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

29 Lausan man da Jesus ud Jerico, aduadu'n tagu un naitung-ud kan dida.
30 Utdit manaddaddalanan da, inggaw da ud duwa'n nakulapa mantutupak sit
igid dit kalsa. Utdit magngol da un lumaus si Jesus, nampakuy da un kanan
dan, "Kaganakan Ali David, kaasiyan dikami!"
31 Inggimaun dat tagu dida ot binagaan da dida un walling da. Yoong talona
indangsol da ota kinnanan un, "Kaganakan Ali David, kaasiyan dikami,
Apu!"
32 Nan-illong si Jesus ot pinaayag na dida asina kinnanan un, "Ngadan nat
piyaon yu un kook kan dikayu?"
33 Kinnanan da un, "Apu, piyaon mi un umila." 34 Ot nadaguwan si Jesus
kan dida ot inaplusana dat ata da ot dagusa ummila da ot naitung-ud da kan
siya.

21

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana'd Jerusalem (Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Adaniyon da Jesus Jerusalem ot dummatong daon sin Betfage utdin
bateled Olivo. Utdi nambaun si Jesus si duwa't dat disipulus na. 2 Kanana kan
dida un, "Umuna kayu utnat madoldola boboloy ot dagusa awad odasan yu si

‡ **20:22** Sat naikanglit sin Griego kanana un, maboolan yu kad un uminum sit tasa un uminumak?

naisilu'n dangki un nangubbu ot ussagan yu ta idatong yu dida kan sakon.
3 Nu awad man-imus kan dikayu, kanan yu kan siya un, 'Masapul ud Apu,' ot
dagusa ipalubus na un alan yu."
4 Nakwa di dalapnu matungpal dit paimbagan Apudyus sit propetana't dit
un kanana'n,
5 "Ibaga yu utdan tagu'd Sion un annaton nat Ali yu un dumatong. Na-
pakumbaba kan nangabayu't dangki. On, ubbun di dangki ud
nangabayuwana."*
6 Utdi, ummun-una dat duwa'n kaysan ot tinungpal da dit imbilin Jesus kan
dida. 7 Indatong da dit dangki kan sat ubbu na. Inyap-ap da dat kagoy da utdit
dangki asin Jesus nangabayuwan.
8 Kaaduwan sidat tagu dat nangiyap-ap sidat kagoy da utdit dalan, ot sadat
udum nanggap-id da utdit sangan di kayu'n inyap-ap sit dalan.
9 Ot sadat ummuna kan sadat maitungtung-ud kan Jesus, gapappakuyan
dan, "Madaydayaw tun kaganakan ali David. Bindisyunan Apudyus tun
imbaun na un pannakalong-ag na. Madaydayaw si Apudyus sin langit."
10 Dumatong man da Jesus ud Jerusalem, nabukal dat losana tagu'n kanan
da un, "Ngadan ditu?"
11 "Siyatu si Jesus un propetan Apudyus un nanligwat Nazaret sin probin-
siya'd Galilea," insungbat dat tagu'n naibulun kan Jesus.

Inummoy Si Jesus Sit Timplu
(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

12 Utdi, nilumnok si Jesus sit timplu ot pinalaksun na un inamin dadit tagu'n
manlalaku kan gumatgatanga ininggaw. Inamin na paya sinuwakkit dat
lamesaan dadit mansusukat si pilak kan sadat tutuppakan dat manlalaku si
kalupati. 13 Ot kinnanana kan dida un, "Naikanglit sit ugud Apudyus un,
'Satu'n boloy ku, mangadanan si boloya luluwwaluwan.' Yoong pinambalin
yu un igaw di makuluk."
14 Utdi ummoy dadit nakulap kan da napilay kan siya't dit timplu ot
pinapiya na dida. 15 Yoong nakasulag dat aap-apun di papadi kan mimis-
tulun di lintog sidit maila da dat nakaskasdaawa koona kan magngol da
dat aabenga gapappakuyan sidit timplu un kanan dan, "Madaydayaw din
kaganakan David."
16 Ot kinnanan da kan Jesus un, "Magngol nu din ibagbagan dan aabeng?"
Summungbat si Jesus un, "On, magngol ku. Adiyu kad nabasa dit naikan-
glita ugud Apudyus un kanana'n, 'Insulum dat aabeng dalapnu ustuustu dit
mandadayaw da?' "
17 Utdi tinengyan Jesus dida ot kaysan sin Betania un siya'd inumbogana't
diya labi.

Sadit Kayu'n Adi Namunga
(Marcos 11:12-14, 20-24)

18 Mabigat man sidit mangulinan da ud Jerusalem, nabitil si Jesus. 19 Ot
maila na man dit kayu'n igus sit igid dit dalan ummadani ta ilana nu awad
bunga na yoong naid ta abus dit tubu na ullawa. Utdi inggiyaw na dit kayu'n
kanana'n, "Maidon mamungaam!" Ot dagusa nalangu dit igus.
20 Ilan man dat disipulus na di, nasnasdaaw da ot kanan dan, "Inona'n
dagusa nalangu din igus?"
21 Kinnanan Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu
awad pammati yu kan Apudyus un adi kayu manduwaduwa, bokona lawa'n

* **21:5** Zacarias 9.9

kama't din kingwak sin igus nat makwa yu nu adi mabalin yu paya ibaga't din bateleda, 'Umalis ka utdin baybay,' kad makwa. 22 Ta singngadan na mana iluwalu yu matungpal nu natalgod nat pammati yu."

Sat Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus (Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 Utdi nangulin si Jesus sit timplu. Utdit madama'n mansulu, inummoy dat aappun di padi kan lalallakay di Judio kan siya ot kanan da un, "Ngadan nat kalintogama mangwa't danat kokkoom? Sin dit nangitod sit kalintogam?"

24 Summungbat si Jesus un, "Antu pay imusok kan dikayu. Ot nu sungbatan yu, ibagak pay tun nanligwatan ditun kalintogaka mangwa't datun kook. 25 Ibaga yu ud nu sin nanligwatan dit kalintogan Juan un mambunyag, nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si tagu?"

Utdi nampipinnuut da pay lawan un, "Nu ibaga taku'n nanligwat kan Apudyus kanana't oni un, 'Apay adiyu tinuttuwa nu?' 26 Yoong nu ibaga taku'n nanligwat si tagu, gakkimut dan tagu ta tuttuwaon da un propetan Apudyus si Juan." 27 Isunga sat insungbat da kan Jesus kanan da un, "Maid tigammu mi."

Ot kanan Jesus un, "Ot madik pay ibaga kan dikayu nu nanligwatan tun kalintogaka mangwa't datuwa kook."

Abalig Maipanggop Sidat Duwa'n Anak

28 Inyabalig uman Jesus un kanana'n, "Innon nat makanan yu uttu? Ininggaw osa'n ama un duwa dat anak na. Ummoy sit pangu'n anak na ot kanana'n, 'Anak, umoy ka mangkokwa't din kaubasan sinsatun.'

29 "Summungbat dit anaka kanana'n, 'Madik.' Yoong mabaybayag man, nambabawi ot ummoy nangkokwa.

30 "Ot sadit ama, ummoy sit maikagwa'n anak na ot padana un imbaga na un umoy mangkokwa't dit kaubasana. Ot summungbat dit anak un, 'On ama, umoyak.' Yoong adina inummoy.

31 "Singngadan na utdadit mansunud dit nanungpal sit piyaon didit ama?" kinnanan Jesus.

"Sadit pangu," kanan da.

Utdi, kinnanan Jesus kan dida'n, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sadat gumabasula tagu un kama't dan man-uulup si bugis kan dumadagdagasa babai, umun-una da un maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus nu dikayu. 32 Ta ummoy si Juan un Mambubunyag un nangitudtudu kan dikayu't dit kustu'n maunud yoong adiyu tinuttuwa. Yoong sadat man-uulup si bugis kan dumadagdagasa babai, tinuttuwa da. Ulay nu innila yu dida'n nambabawi't dat basul da, adi kayu kampay nambabawi kan nanuttuwa."

Abalig Maipanggop Sidat Mantotobaw (Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

33 "Donglon yu payyan tun osa'n abalig," kinnanan Jesus. "Inggaw osa'n tagu'n minul-ana't ubas dit pita na. Tinalangkaana'n nilikmut ot nangabut si batu ut poposposan di ubas kan nanuud si nataknanga alligang di man-andog. Utdi impatobaw na dit kaubasana ot nangalyug si sabali'n ili.

34 "Dandani man dit bubullasan di ubas, imbaun na dat baba-unona un umoy mangala't dit gogwa na. 35 Dumatong da man dinokmaan dat mantotobaw dida, pinangpang-ok da dit osa, pinatoy da dit osa asida binatubatu dit osa.

36 "Utdi nangibaun uman dit singkuwa't dit pita si ad-adu nu sadat damu'n inummoy ot padana uman dit kingwan dat mantotobaw kan dida.

37 “Utdiyon, imbaun na dit anak na ta kanana’t dit somsomok na un,
‘Ikabain da tu ta anak ku.’
38 “Yoong ilan man dat mantotobaw dit anak, kanan da un, ‘Siyatu dit
manawid situn pita, aweyu ta patoyon taku dalapnu mangkuwa taku tun
pita!’
39 “Utdi, dinokmaan da un inlaksun sit lasin didit kaubasan asida pinatoy.
40 “Kadon, nu dumatong dit singkuwa’t dit pita, sin dit koona’t dadiya man-
aayyuwan?” kinnanan Jesus.
41 Insungbat da un, “Maid duwaduwa na un patoyona dadiya nadadag.
Asina ipaayyuwan dit kaubasana utdat udum un mangitod sit gogwa na nu
dumatong dit bubullasan.”
42 Utdi, kinnanan Jesus kan dida un, “Adiyu kad payyan nabasa dit naikan-
glita ugud Apudyus? Kanana un,
‘Sadit batu’n inidsan dat mangkokokwa’t boloy, siya’d nambalina pannan
dit sikun dit boloy. Siya’d kingwan Apudyus ot talona nakaskasdaawa
maila.’
43 “Isunga ibagak kan dikayu un makaan dit gundaway yu un maidaga-
mung sin mangiyapuwana ta maitod sidan tagu’n mangwa’t dit ipakwana.
44 Ot singngadan na mana maotdag situwa batu masipsip-uk ot singngadan
na mana tup-ugan dituwa batu matumotumok.”
45 Donglon man dadit aap-apun di papadi kan Fariseo dat abalig Jesus,
naawatan da un dida dit ug-ugudona. 46 Ot piyaon da un dopapon yoong
ummogyat da utdat adu’n tagu gaputa tuttuwaon da un propetan Apudyus
si Jesus.

22

Abalig Maipanggop Sit Boda (Lucas 14:15-24)

1 Nan-abalig payyan si Jesus sidat aappun di Judio un kanana’n, 2 “San
mangiyapuwan Apudyus maiyalig sit osa’n ali un nampaboda’t dit anak na
un lalaki. 3 Utdit nakasaganaon dat losan, imbaun na dadit baba-unona’n
umoy mangibaga’t dat naawis sit boda ta dumatong daon, yoong madi da
umoy. 4 Utdi nangibaun uman sidat uduma baba-unona un kanana’n, ‘Ibaga
yu utdat naawis ta dumatong daona makaboda ta naisaganaon tun makan.
Napaltiyon dan napalungpu’n baka ot losana naisaganaon tun kakigad na.’
5 “Yoong adin dat naawis inaw-awingan dida ta ida nan-ipapuut pay lawan
sidadit umoyan da. Awad ummoy sit payaw, awad ummoy sit nigusiyu na.
6 Ot sadat udum, dinokmaan da dat naibaun ot pinalpaligat da dida asida
pinatoy dida.
7 “Nasulasulag dit ali utdit donglona dit naipasamak ot imbaun na dat
suldadu’n ummoy namatoy sidat kummatoy kan singgob da dit bobol oy da.
8 “Utdiyon, inayagana dadit baba-unona’n kanana’n, ‘Ammina nais-
aganaon tun kokwan ditun boda yoong adida maibagaya maidagamung
situn boda dadit naawis. 9 Isunga umoy kayu’t dan kalkalsa ta awison yu dan
losana dakngon yu.’
10 “Utdi, kaysan dadit baba-unon ot inawis da un losan dat dintong da,
nabalu man onnu nadadag si ugali ot napnu dit boboddaan sidat inawis da.
11 “Yoong umoy man dit ali ilan dadit naawis, inggaw naila na un osa un adi
nansukat si badut di umoy makaboda. 12 Ot kinnanana’n, ‘Sunud, innon nat
nan-oooy nu uttu un adika nambadut si badut di umoy makaboda?’ Yoong
adina nakaginga.

13 “Utdiyon imbagan dit ali utdat baba-unona un, ‘Pingilon yu nat ima
na kan iki na ta idawat yu utdin nakolopa igaw, ta siya’d man-ibilana kan
mangngilotana.’ ”
14 Ot inyanungus Jesus un kanana’n, “Adu dan naawis yoong akit dan
napili un maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus.”

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis (Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

15 Utdiyon kaysan dadit Fariseo ta umoy da tutulagon nu innon dit man-
iimus da kan Jesus dalapnu awad mangidaluman da kan siya. 16 Ot nangibaun
da utdat buyut da kan dat buyut Ali Herodes si umoy kan Jesus. Ot kanan
da kan siya un, “Mistulu, tigammu mi un adika mantulituli. Itudtudum
pay nat katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa. Ot adim
mandudumaon dan tagu ta adim ibilbilang dan saad da. 17 Ot ibagam ud nu
sinnat kasomsomkam situ. Naingkalintogan kad un mambayad taku’n Judio
si bugis kan Caesar un emperador ud Roma onnu adina?”
18 Yoong titiggammun Jesus un laweng dit panggop da ot imbaga na un,
“Dikayu’n man-ag-agin, apay padpadasonak? 19 Ipaila yu ud kan sakon dit
pilaka maibugis!” Ot nangidatong da si denario.*
20 Inimus na kan dida un, “Sinmuging kan singngadan situn naimalka?”
21 “Si Emperador Caesar,” insungbat da. “Ot nu siya nat,” insungbat Jesus,
“itdon yu kan Caesar nat kuwan Caesar ot itdon yu pay kan Apudyus nat
kuwan Apudyus.”
22 Donglon da man di, nasdaaw da ot kaysan da.

Imus Maipanggop Sit Umungalan Dat Natoy (Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

23 Utdi payona al-algaw, inggaw da ud Saduceo un inummoy kan Jesus.
Sadatu dat Judio un manguguda maid umungal si natoy.
24 Inimus da kan Jesus un, “Mistulu, kanan dit lintoga ingkanglit Moses
un, ‘Nu mangasawa nat osa’n lalaki ta matoy un naid anak na, masapula
asaw-on dit sunud na dit bilug dalapnu man-anak da si kama’t anak didit
natoy.’ 25 Ininggaw da ud pitu’n mansusunuda lalaki utdit. Nangasawa dit
pangu yoong natoya naid anak na. Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud
na dit bilug. 26 Padana un natoya naid uman anak na. Ot padana payon
dit naipasamak sidit maikatlu inggana’t dit maikapitu un naamin da un
natoya maid ingganak da utdit bilug. 27 Utdit naamin da un natoy dat pitu’n
mansusunud, natoy pay dit bilug. 28 Ot nu timpu’n umungal dat natoy,
singngadanon dit sin-asawa’t diya bilug kan dida’n pitu’n mansusunud? Ta
losan da un nangasawa kan siya?”
29 Summungbat si Jesus un, “Bokon nat kuwa yu un somsomok gaputa
adiyu maawatan dit naikanglita ugud Apudyus kan naid tigammu yu utdit
pannakabalin na. 30 Nu umungal dat natoy maid man-aassawa kan dida
ta kama da utdan aanghel sidin langit. 31 Kan osa pay nu maipanggop sit
umungalan dat natoy, adiyu kad nabasa dit imbagan Apudyus kan dikayu
utdit ugud na? 32 Kanana un, ‘Sakon ud Apudyus un mandaydayawan
da Abraham, Isaac kan Jacob.’† Piyaona’n ugudon un si Apudyus bokona
Apudyus dat natoy nu adi sadan matatagu.”
33 Utdit magngolan dat tagu dit intudtudu na, nasnasdaaw da.

Sat Kapotgana Bilin (Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28)

* **22:19** Ilan yu utdin glosario † **22:32** Ilan yu utdin Exodus 3:6

34 Donglon man dat Fariseo un gummiginnokon dat Saduceo ta naidan
dat maibaga kan Jesus, nandatdatong da utdit ininggawan Jesus. 35 Utdi,
osa kan dida ud mistulun di lintog ud nan-imus kan siya si mamadpadas
na un kanana'n, 36 "Mistulu, singngadan dit kapopotgana bilin sidat lintog
Apudyus?"
37 Summungbat si Jesus un, " 'Masapula iyossaan nu nat losana aangsom
kan losana somsomok nu un mamippiya kan Apudyus un Apum.' 38 Siyatu'd
kapotgan kan umuna un bilin Apudyus. 39 Ot sat maikagwa, padana pay sin
ummuna ta kanana'n, 'Masapula piyaom dan padama tagu un kama't nat
mampipiyam sinat long-ag nu.' 40 Sadatu un duwa'n bilin dat naibasalan dat
losana lintog Moses kan sadat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit."

Imus Jesus Maipanggop Kan Kristu (Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

41 Inggaw payyan dat Fariseo un naamung ot inimus Jesus kan dida un,
42 "Sinnat makanan yu maipanggop sit Kristu?‡ Sin ganak kan siya?"
"Kaganakan dit David," kinnanan da.
43 Ot insungbat pay Jesus un, "Nu tuttuwa di, apay un inayagan David si
'Apu' dit Kristu? Ta impasomsomok ud Ispiritu Santu dit kinnanan David
un,
44 'Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon madiwanak
inggana't abakok aminon dat kabusul nu.'§
45 Ot nu 'Apu,' kanan David kan Kristu, innona'n kaganakana nu?"
46 Utdi naid nakasungbat kan dida ot manipud sidiyon, naidon ummoy
nan-imuimus kan siya.

23

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidat Mimistulun di Lintog Kan Fariseo (Marcos 12:38-39; Lucas 11:43-52; 20:45-46)

1 Utdi imbagan Jesus sidat tagu padana pay sidat disipulus na un, 2 "Awad
kalintogan dat mimistulun di lintog kan Fariseo un mangilawlawag sidat
lintog Moses. 3 Isunga masapula tungpalon yu dat losana isulu da. Yoong
adiyu padaon din koon da ta adida unudon dit itudtudu da. 4 Adu dan bilina
ipatungpal da un kama dat mampabukud si nadagsona awit un naligata
maawit yoong adida un talon sumalak. 5 Losana koon da, koon da ullawa
dalapnu ilan dan tagu. Siya'd gapuna'n dakolon da dit iiggaan di papela
naikanglitan dit Ugud Apudyus un maitakod sit kiday da kan taklay da ot
padana pay un ipaandu da dit malaymay dit lagayadan dit badut da. 6 Ot
pipiyaon da dit inggaw sit inggawan dat nangangatu'n tagu nu amung kan
pipiyaon da dit mantupak sit sangu utdin sinagoga. 7 Pipiyaon da pay nu
dayawon dat tagu dida nu umoy da utdan aabtan di tagu kan piyaon da pay
nu ngadanon da dida ut 'Mistulu.' 8 Yoong nu dikayu, adiyu paawag nat
long-ag yu un 'Mistulu' ta mansusunud kayu ot ossaanaka lawa'n mistulu
yu. 9 Ot adiyu pay awagan si 'Ama' nat singngadan na mana tagu't tun
pita ta os-ossaana lawa'd Ama yu un siya si Apudyus ud langit. 10 Adiyu
pay paawag nat long-ag yu si 'Apu' ta sakona Kristu ullawa'd Apu yu. 11 Ot
sat kangattuwan kan dikayu masapula siya'd manselbi. 12 Ta singngadan
na mana mangipangatu't long-ag na maidoba yoong singngadan na mana
mampakumbaba, maipangatu nu timpu na."

---

‡ **22:42** San uguda Kristu, titulun ud Jesus un san piyaona'n ugudon, pinilin Apudyus un managu't tagu. § **22:44** Maila utdin Salmo 110:1

13 “Kaasi kayu paya mimistulun di lintog kan Fariseo ta man-ag-agin
mamati kayu. Omban yu dit sawanga umoy sin mangiyapuwan Apudyus.
Ulay dikayu adi kayu lumnok ot sondan yu dat mamiya un lumnok. 14 [Kaasi
kayu paya mimistulun di lintog kan Fariseo. Dikayu un man-ag-agin mamati.
Gundawayan yu dat bilug ot aminon yu un alan dat sanikuwa da asiyu
anduanduwon dat luwalu yu un mampalingodan yu utdat kokkoon yu.
Siya’d gapuna’n nadagdagson nat dusa yu un itdon Apudyus!]*
15 “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo. Dikayu un man-ag-agin
mamati. Dolmangon yu nat baybaya umoy si uduma boboloya man-awis si
ulay osa ullawa si maibuyut kan dikayu ot nu awad maawis yu, mambalinon
yu un nadaddadag nu dikayu un bulun na un madusa’t din impiyelnu.
16 “Kaasi kayu ta kama kayu’t nakulapa mangipuppuyut. Ta itudtudu
yu un nu awad tagu un usalona din timplu un mansapata, naid basul na
nu adina tungpalon dit insapata na. Yoong nu usalona’n mansapata din
bulawan sin timplu, masapula tungpalona dit sapata na. 17 Tuttuwa’n nakulap
kayu kan natung-ug kayu ta bokobokon nat somsomok yu. Ngadan kad nat
napotpotog, sat bulawan onnu sadit timplu un mampasantu utdit bulawan?
18 Itudtudu yu paya nu awad tagu’n usalona din altar nu mansapata, naid
basul na nu adina tungpalon dit sapata na. Yoong nu sat datun sin altar
dit usalona’n mansapata masapula tungpalona dit sapata na. 19 Tuttuwa’n
nakulap kayu. Ngad kad nat napotpotog, sat datun onnu sat altar un
mampasantu utdit datun? 20 Isunga sat mangusal sin altar un mansapatana,
isalisapata na un losan dat datun un awad sidi. 21 Ot sat mangusal sit timplu
un mansapatana, isalisapata na pay si Apudyus un inggaw sidi. 22 Ot nu awad
pay mangusal sin langit un mansapata isalisapata na pay dit tronon Apudyus
kan si Apudyus un mantutupak sit trono.
23 “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo ta man-ag-agin mamati
kayu. Ta itdon yu kan Apudyus dit ingkapulu utdan apit yu un mampa-
bangu’t tipoy, yoong niliwayan yu dan napotpotoga pakwan di lintog un
kama’t dan mangwaan yu utdan nalintog, mangkaasiyan yu utdan udum
kan manungpalan yu utdan losana ibaga yu. Siyadatu dan lumbonga
tungpalon yu un adiyu pay liwayan dan uduma pakwan di lintog. 24 Dikayu
un nakulapa mangipuppuyut. Kama kayu’t tagu’n mamadapad si ilok sit
inumona yoong nilumtun na ud kamelyu.
25 “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo, dikayu un man-ag-agin.
Ta kama kayu’t tagu’n kiwasana ullawa dat lasin dat tasa kan da pinggan.
Ta bulubuluwan yu dat ima yu yoong sat aangson yu napnu’t kinaagum kan
kinagamgam. 26 Dikayu’n nakulapa Fariseo! Masapula kiwasan yu yana
umuna nat dalom nat tasa kan pinggan kad nadalus pay din nakinlasin.
27 “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo un man-ag-agin. Kama
kayu’t lobona napintulan si pukaw. Napiya din ila na utdin lasin, yoong
napnu’t tung-al di ladag kan losana ilan di isaw dit dalom na. 28 Ot padana pay
kan dikayu ta ipappaila yu un kama kayu’t nalintoga tagu utdan udum yoong
sat katuttuwaana napnu nat aangson yu si kinaman-ag-agin kan kinadadag.”

Imbagan Jesus Dit Madusaan Da (Lucas 11:47-51)

29 “Kaasi kayu’n mimistulun di lintog kan Fariseo un man-ag-agin mamati.
Ta pabaluwon yu dat lobon dat propetan Apudyus sidit kan al-altiyan yu pay
dat lobon dat nalintog si nantatagu. 30 Asiyu kanan un, ‘Nu natagu kami

* **23:14** Maid tu un bersikulu utdan uduma manuscrito.

okyan sidit timpun dadit inapu mi, adimi kingwa dit kingwa da un namatoy
sidadit propetan Apudyus.' 31 Sanata kanan yu, ipaila yu un kaganakan
dikayu't dat namatoy sidat propetan Apudyus sidit. 32 Ot gangputon yu dit
inlugin dat inapu yu! 33 Dikayu'n nadadaga tagu'n kaganakan di ulog!
Inon yu un malisiyan din madusaan yu utdin impiyelnu? 34 Isunga mangibaunak
kan dikayu si propetan Apudyus kan nangkakalainga tagu kan mimistulun
di ugud Apudyus. Patoyon yu dat udum kan dida, ilansa yu dat udum si
kulus, sabisabidan yu dat udum sidat sinagoga yu kan unudon yu dida'n
paligaton sit kailin-ili un manalnan da. 35 Isunga madusa kayu maipagapu't
dit natoyan dat losana nalintoga tagu't tun pita. Mailugi utdit napatoyan
Abel inggana kan Zacarias un anak ud Barakias un napatoy sit nambootan
dit nasantuwana igaw kan altar. 36 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un sat
dusan dat losana namatoy sidatu, sagapalon dan tagu't tun satuna lonap."

Sat Nan-ibilan Jesus Maipanggop Sidat iJerusalem (Lucas 13:34-35)

37 Utdi imbagan Jesus un, "Inay kayu paya iJerusalem! Ta pinatoy yu
dat propetan Apudyus kan binatubatu yu dat imbaun na un mantudtudu
kan dikayu. Namimpiga un piyaoka dagupona ayyuwanan dikayu'n padan
din manalikopkopan din manuk sidan siyop na, yoong ummadi yu. 38 Ot
sinsatunon ipatungad dikayuwon kan Apudyus. 39 Ot ibagak kan dikayu
un, maidon ilan yu kan sakon inggana't din timpu'n mangibagaan yu un,
'Binindisyunan Apudyus tun dummatonga imbaun na.' "

24

Imbagan Jesus Un Malba Dit Timplu (Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Tinengyan da Jesus dit timplu ot makaadayu da man si akit, ummadani
dat disipulus na kan siya ot impaila da kan siya dit kinabalun didit timplu kan
sadat uduma natuud sit lakub na. 2 Yoong kinnanan Jesus un, "On, maila yu
datun nabalbalu un natuud sinsatun yoong tuttuwa tun ibagak kan dikayu
un dumtong nat timpu'n maid osa't batu si natuuga adi maidugpu."

Sadat Ligat Sit Daan Payyan Un Anungus Tun Lubung (Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19)

3 Mantutupak si Jesus sin bateled Olivo utdit ummoy dat disipulus na kan
siya ot inimus da un, "Apu, ibagam ud nu kapiga dit maipasamakan dit
imbagam kanad, kan singngadan dit mangilasinan mi un dandaniyon dit
mangulinam kan manganungusan tun lubung?"

4 Summungbat si Jesus un, "Man-alimban kayu ta adi kayu maal-allilaw.
5 Ta adun dumatonga tagu un mangusal situn ngadan ku un kanan dan,
'Sakon dit Kristu,' ot adu dat maallilaw da. 6 Magngol yu dat kankannibung di
gubat sinat adani kan damag di gubat sin adayu, yoong adi kayu madanagan
ta masapula maipasamak da. Yoong bokon payyana anungus ditun lubung.
7 Ta manggugubat dan kailin-ili't tun lubung kan mambibinnusul dan tutu-
lay. Awad pay ulat kan lunig sin nadumaduma'n igaw. 8 Luglugi na ullawa
datu un paligata padan dit manlogawan di man-abeng.

9 "Utdiya timpu, dopapon dikayu dalapnu paligaton kan patoyon dikayu.
Lawengon dikayu't dan losana tagu gapu't nat manuttuwaan yu kan
sakon. 10 Utdiya timpu adu dat lumipsuta manuttuwa ot mansisinnipsip
kan manlilinnaweng da. 11 Kadon adu'n lumtawa man-ag-agin propetan
Apudyus ot adu'n maallilawa tagu. 12 Ot gapu't dit kinaadun di kinadadaga

lumtaw, umakit dit mampipiyan di kaaduwana tagu. 13 Yoong singngadan
na mana adi lumipsuta manuttuwa kan sakon inggana't anungus na, tagu-
won Apudyus. 14 Ot satun Nabalu'n Damag maipanggop sin mangiyapuwan
Apudyus, maiwalagawag sidat kailin-ili't tun lubung dalapnu magngolan di
kataguntagu. Kad nu magangput diyon, siya'd anungus ditun lubungon."

Sat Gaoogyata Yumam-an
(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)

15 "Nu maila yuwon dit impadtun Daniel sidit un gaoogyata yumam-an
un umoy sumikad sin timplu un nasantuwana igaw, (sadit mamasa't tuwa
padtu masapula maawatana) 16 masapula dikayu'n iJudea gumtik kayuwon
sidan batbateled. 17 Ot sat tagu'n awad sidit otop dit boloy na, adinaon
lumnoka umoy mangala't dat kokokwa na utdit boloy. 18 Ot sat tagu'n
inggaw sit pappayaw, masapula adinaon mangulina umoy mangala't kagoy
na. 19 Talona kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat mantagtagibi! 20 Ot
iluwalu yu kan Apudyus ta adina maiyaspul nat gumtikan yu si ageled
onnu al-algawa iillongan. 21 Ta amoamod dit ligat sidiya timpu un maid
maipadaana't dat ligata napalabas manlugi't dit nakwaan ditun lubung
inggana't tun satun. Maida talon maipadaana't inggaingga. 22 Ot nu adin
Apudyus inyaboba dit bilang dit al-algaw didiya ligat maid matagu't tagu
uttun lubung yoong maipagapu't dan pinili na un tagu na, inyaboba na.

23 "Utdiya timpu, nu awad mangibaga un, 'Antu uttu dit Kristu,' onnu
kanan da un, 'Andi utdi,' adiyu tuttuwaon. 24 Ta adu dat mangabaw un
dida dit Kristu, kan man-ag-agin da un propetan Apudyus. Ot mangipaila
da si nakaskasdaaw dalapnu nu mabalbalin allilawon da pati utdat pinilin
Apudyus un tagu na. 25 Adiyu liuwan! Idaadaan kuwon ibaga datu kan
dikayu.

26 "Isunga, nu awad mangibaga kan dikayu un, 'Ikayu ilan ta andi dit Kristu
utdin igawa maid tagtagguwan,' adi kayu umoy. Nu kanan da un, 'Andi't din
kuwaltu!' adiyu tuttuwaon. 27 Ta nu dumatongaka Inyanak di Tagu, mailan
losan din nangkalliput un kama't din kilat nu dumelang.

28 "Padana un sat kawadan di ladag, siya'd madatdatngan dat tulayan."

Sat Mangulinan Dit Inyanak di Tagu
(Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28)

29 "Nu maabus dadiyona manligatan sidiya timpu, dagusa kumlop din init
ot san bulan adinaon sumolag. Maotdag dan bituwon ot maligaligad dan
losana awad sin langit. 30 Utdiyon, maila't din langit dit mangilasinan un
dumatongakon un Inyanak di Tagu ot losan dat nadumaduma un tagu't tun
pita mampaibil da. Ta ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un mailabaw sit
bunot un dumoba'n napnu't pannakabalin kan nakaskasdaawa kinangatu.
31 Guminga dit tangguyub si natobag ot ibaun ku dadit aanghel ku uttun ka-
sulisulin ditun lubung dalap umoy da dagupon dadit losana pinilin Apudyus
un tagu na."

Sat Maadal Taku't Din Kayu'n Igus
(Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33)

32 "Ilan yu din kayu'n igus ta man-adalan yu," kinnanan Jesus. "Ta nu man-
lugi'n sumungbud, tigammu yuwona dandani nat iinnitan. 33 Padana pay
un nu maila yu dadiya imbagaka mapasamak, tigammu yuwona dandani'n
mangulinak. 34 Ot tuttuwa tun ibagaka mapasamak un losan datu sin daan
payyan un matoy dan losana tagu uttuwa lonap. 35 Mangkigad dan losana
maila'd langit kan situn pita yoong mannanayun tun ugud ku."

Maid Makatigammu't Dit Timpu'n Man-ulinan Jesus (Marcos 13:32-37; Lucas 17:26-30, 34-36)

36 "Maida talon makatigammu't dit al-algaw onnu olas un makwaan dat
losana imbagak. Ulay dan aanghel sin langit onnu sakona Anak Apudyus
ta si Ama ullawa'd manigammu. 37 Nu mangulinaka Inyanak di Tagu,
maipada dit kokkoon dat tagu't dit timpun Noe dat kokkoon dat tagu'n
dakngak. 38 Ta utdita timpu'n daan payyan un nalitap tun lubung, ginan-
ganas dat tagu'n nanganangan kan da nan-iinum kan nan-aassawa inggana't
nilumnok da Noe utdit dakolana bapul. 39 Maid somsomok dat tagu't dit
maipasamak inggana't nanlitap ot naamin da un nalmos. Ot siya'd padana
nu dumatongaka Inyanak di Tagu. 40 Utdiya timpu, nu awad da ud duwa'n
lalaki'n mangkokwa't din payaw, maala dit osa, matengyan dit osa. 41 Nu
awad da ud duwa'n babai'n manggiling, maala dit osa, matengyan dit osa.
42 Siya'd gapuna'n mansasaggana kayu ta adiyu tigammu nu ngadan na
un timpu nat dumakngaka Apu yu. 43 Sosomkon yu tu! Nu tigammun
dit singkuwa't dit boloy dit olasa dumakngan dit man-aakaw si labi, adina
masuyop ta man-andog dalapnu adina makalnok dit man-aakaw sit boloy.
44 Isunga masapula mansasaggana kayu pay ta sakona Inyanak di Tagu,
dumatongak sit timpu'n adiyu namnam-on."

Sadat Matalgodan Kan Adi Matalgodana Baba-unon (Lucas 12:41-48)

45 "Singngadan din matalgodan kan nalainga baba-unon? Siya dit mangi-
paayyuwanan dit apu na utdat padana un baba-unon dalapnu itdana dida't
kanon da nu kustu'n timpu na. 46 Nagasat diya baba-unon nu dakngon dit
apu na un manungtungpal sida't kewaal na. 47 Tuttuwa tun ibagak kan
dikayu'n, siya'd mangitalgodan dit apu na utdat losana kukuwa na. 48 Yoong
nu laweng diya baba-unon kanana't dit somsomok na un, 'Bokona masapa
dit apuka mangulin,' 49 ot lugiyana un mandatal sidat padana'n baba-unon
kan umoy makakan kan maka-inum sidat gumubuuk. 50 Utdiyon, dumatong
dit apu na utdit al-algaw kan olasa adina nanam-ona dumatongana. 51 Ot
dusaon dit apu na kan idogana utdat man-ag-agin sit igawa mandusaana kan
dida un siya'd man-ibilan kan mangngilotan da."

25

Sat Abalig Maipanggop Sidat Simpulu'n Bababbalasang

1 "Nu dumtong dit timpu'n mangulinak, kama't tu din maiyaligan din
mangiyapuwan Apudyus. Inggaw da ud simpulu'n bababbalasanga nangala't
silaw un ummoy ummabat sit lalaki'n mangasawa. 2 Sadat lima, natung-ug
da ot sadat lima nasilib da. 3 Sadat tung-ug, nangala da si silaw da yoong
adida nangala't igasa usalon da nu maaminan da. 4 Ot sadat nasilib, nangala
da si silaw da kan igas un usalon da nu maaminan da. 5 Gaputa maid
dummatodatong sidit lalaki'n mangasawa, nakasuyop da.

6 "Yoong gawan labi man, inggaw nampakuya kanana'n, 'Annaton dit
lalaki'n mangasawa! Ikayu abaton!' 7 Ot nabalikusu dat simpulu'n babab-
balasang ot insagana da dat silaw da. 8 Yoong sadat lima'n tung-ug kanan da
utdadit lima'n nasilib un, 'Itdan dikami pay sinat igas yu ta naaminon tun
igas mi ot maksopon tun silaw mi.'

9 "Yoong kinnanan pay dat lima'n nasiliba bababbalasang un, 'Adina nin
umanay ot ikayu pay lawan gumatang sin lalakkuwan.'

10 “Malikmud da mana umoy gumatang si igas, dummatongon dit laḷaki’n
mangasawa. Ot sadat nakasagana’n nanakom, naibuḷun daon kan siya’n
nilumnok sit boboddaan ot naombanon dit sooban.
11 “Adina masulit, dummatong pay dat lima’n ummoy gummatang si igas
ot kanan dan nampakuy un, ‘Apu, paḷnokon dikami pay!’
12 “Yoong, summungbat dit laḷaki’n mangasawa’n kanana’n, ‘Adina ma-
balin ta sat katuttuwaana maid tigtigammuk kan dikayu.’ ”
13 Utdi, inyanungus Jesus un, “Siyadi dit gapuna’n masapula nasasaggana
kayu ta maid tigammu yu utnat aḷ-aḷgaw onnu olasa mangulinak.”

Sadat Tuḷu’n Baba-unona Naitdan Si Pilak (Lucas 19:11-27)

14 Intuluy Jesus un kanana’n, “Maiyalig pay din mangiyapuwan Apudyus
si osa’n tagu’n manlakkalakkata mangaḷyug. Inayagana dat baba-unona
daḷapnu itaḷgod na kan dida dat losana sanikuwa na. 15 Initdana dida’t pilaka
inigusyu da sigun sit kabooḷan da. Sadit osa initdana si lima’n libu, duwa’n
libu utdit maikagwa ot sillibu utdit maikatḷu. Asinaon kaysan.
16 “Utdiyon sadit naitdan si lima’n libu, dagusa innigusyu na ot nangganan-
siya si lima’n libu. 17 Padana pay sit naitdan si duwa’n libu ta ummoy na
pay innigusyu ot nakaganansiya pay si duwa’n libu. 18 Yoong sadit naitdan
si sillibu, ummoy na ingkuḷub dit pilak dit apu na.
19 “Mabayabayag man, nangulin dit apu da ot insingil na kan dida dit
pilaka intaḷgod na. 20 Utdi, ummoy dit naitdan si lima’n libu ot kanana’t dit
apu na un, ‘Apu, lima’n libu dit intod nu kan sakon ot antu’d lima’n libu un
naganansiyak!’ 21 Ot kinnanan dit apu un, ‘Nabaḷu nat kingwam. Nabaḷu ka
kan mataḷgodan ka un baba-unon. Ot gaputa mataḷgodan ka utdan kaakita
naitod kan sika, mampaayyuwanok sika’t adu. Awenu ta makapanlagsak ka
kan sakon!’
22 “Padana un ummoy pay dit naitdan si duwa’n libu ot kanana’n, ‘Apu,
initdanak si duwa’n libu ot antu’d duwa’n libu un naganansiyak.’ 23 Ot
kinnanan dit apu un, ‘Nabaḷu nat kingwam. Nabaḷu ka kan mataḷgodan ka
un baba-unon. Ot gaputa mataḷgodan ka utdan kaakita naitod kan sika,
mampaayyuwanok sika’t adu. Awenu ta makapanlagsak ka kan sakon!’
24 “Utdi, ummoy pay dit naitdan si sillibu un kanana’n, ‘Apu, tigammuka
nasuḷag ka un tagu ta mambuḷas ka utdan bokona immuḷam kan aniyom
danat bokona inloop nu. 25 Kumimutak kan sika ot siya’d gapuna’n um-
moyak ingkuḷub dit pilaka intod nu. Ot antu un iyulin ku.’ 26 Ot kinnanan dit
apu na un, ‘Laweng ka un baba-unon! Sadut! Titiggammum un mambuḷasak
sidan bokona immuḷak kan aniyok dan bokona inloop ku, 27 ot apay adim
imbangku dit pilak ku daḷapnu mangulinak kad, iyulin nu dit pilak ku un
awad ganansiya na?’ 28 Utdi imbagana’t dat uduma baba-unona un, ‘Aḷan
yu nat pilak kan siya ta itdon yu utdit kawadan dit simpuḷu’n libu. 29 Ta ad-
adu nat maitod sinat mataḷgodan ot masawasawaḷ dat awad kan siya. Yoong
sat tagu’n adi mataḷgodan, ulay sat akita awad kan siya masimud un maaḷa.
30 Ot satun naid si selbi’n baba-unon, idawat yu utdin kakoḷpan un siya’d man-
ibilana kan mangngilotana.’ ”*

Sat Maudi Un Maukuman Dat Losana Tagu

31 Intuluy Jesus un, “Nu dumatongaka Inyanak di Tagu, maila dit nakaskas-
daawa kinangatuk kan buḷun ku dan losana aanghel ot mantupakak sit
trono un man-ali. 32 Ot mandatdatong dat losana tagu’t tun pita utdit

* **25:30** Man-ibil kan mangngilot dat tagu’t di gapu’t dit ligat da.

atubang ku. Ot mansisinaok dida'n padan dit koon dit man-aayyuwan si kannelu un isina na dida utdat kalding. 33 Manal̲nok dat nalintoga tagu't dit kapon madiwanan ku kan manal̲nok dat nadadag sit kapon makawigik. 34 Kadon sakona Ali ibagak sidat inggaw sit kapon diwanan ku un, 'Awe yu, dikayu'n binindisyunan Amak ta maidagamung kayu't din mangiyapuwana un insagana na un tawid yu manipud sit nakwaan ditun lubung. 35 Ta nabitilak ot pinakananak. Nauwawak ot pinainumanak. Kakkailiyak ot pinal̲nokak sidat bol̲oy yu. 36 Naid pay badut ku ot binadutanak. Nasakitak ot inandoganak. Naibal̲udak ot ummoy yu ud sakon biniling.' 37 Sumungbat dat nalitoga tagu un, 'Apu, kapiga nat nangil-an mi kan sika'n nabitil ot pinakanan mi onnu nauwawa pinainuman mi? 38 Kapiga nat nangil-an mi un kakkaili ka ot pinal̲nok mi onnu naid badut nu un binadutan mi? 39 Kapiga nat nasakitama inandogan mi kan nabal̲udama ummoy mi ud sika biniling?' 40 Ot sakona Ali sumungbatak un, 'Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu kingwa yu datu si osa't datuwa kadodobaana susunud ku, kingwa yu payon kan sakon!'

41 "Utdi ibagak sidat inggaw sit kapon kawigik un, 'Umadayu kayu kan sakon, dikayu un nakodngana madusa. Ingkayu't din apuya adi maksopa naisagana'n inggawan Satanas kan sadat aanghel na. 42 Ta nabitilak yoong adiyanak pinakanan. Nauwawak yoong adiyanak pinainuman. 43 Kakkailiyak yoong adiyanak pinal̲nok. Naid badut ku yoong adiyanak binadutan. Nasakitak kan naibal̲udak yoong adiyanak ummoy biniling.' 44 Ot sumungbat da un, 'Kapiga Apu, nat nangil-an mi kan sika'n nabitil, nauwaw, kakkaili onnu naid si badut onnu nasakit onnu naibal̲uda adimi ummoy tinul̲ungan sika?' 45 Ot sumungbatak kan dida un, 'Tuttuwa tun ibagak kan dikayu'n nu adiyu tinul̲ungan ud osa't dat kadodobaana susunud ku, adiyu payon tinul̲ungan sakon.' 46 Ot siya datu dan umoy sin madusaan da si inggaingga yoong sadat nalintog, umoy da utdin mataguwan da si inggaingga."

26

Nambabagbagaan Da Dit Mamatoyan Da Kan Jesus (Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Gangputon man Jesus dat insul̲una, imbagana't dat disipulus na un, 2 "Tigammu yu un annat duwa'n al̲gawa lawaon sinat Piyestan di Nalausan* ot sakona Inyanak di Tagu, maiyawataka mailansa't kulus."

3 Utdi payona timpu nandadatdatong dat aappun di padi kan lalallakay di Judio utdin palasiyu'n inggawan Caifas un kangattuwana padi. 4 Nantutulagan da un ilimoda dokmaan si Jesus kan patoyon. 5 Yoong kanan da un "Adi taku itimpu't din piyesta ta asi kada lawa manggulu dan tagu ya."

Inisigan Dit Babai Si Jesus Si Nabanola Bangbangu (Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

6 Inggaw man da Jesus Betania ummoy da utdit bol̲oy da Simon un pinapiyana't kutol̲ sidit. 7 Utdit madama da un mangan, ummadani kan Jesus tun osa'n babai'n nan-aggom si butilya'n nakwa si alabastro un napnu't nabanobanola bangbangu ot inyisig na utdit ul̲un Jesus. 8 Yoong utdit nailan dat disipulus na di, summul̲ag da un kanan dan, "Amman, tapaya yamyamanona di? 9 Nangina okyan nat mailakuwana kad maitod sidan nakapus dit bayad na!"

---

* **26:2** Ilan yu dit istolya na utdin Exodo 12:1-30

10 Yoong tigammun Jesus dit ibagbaga da ot kanana kan dida un, “Apay
dillawon yu tun babai? Nabalu’n talon tun kingwana kan sakon. 11 Kanayuna
inggaw danat nakapus kan dikayu yoong bokona kanayuna inggawak kan
dikayu. 12 Satun nangiyisigana si bangbangu uttun long-ag ku, insagana na
ud sakon un mailbon. 13 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu! Singngadan na
mana igaw situn lubunga maiwalagawagan tun Nabalu’n Damag, maugu-
ugud tun kingwan ditun babai un mangisomsomkan kan siya.”

Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus (Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

14 Utdi, inummoy si Judas Iscariote un osa’t dat kagwampulu’t duwa’n
disipulus Jesus sidat aappun di padi. 15 Kinnanana kan dida un, “Piga nat
itdon yu kan sakon nu ituyuk ku si Jesus kan dikayu?” Ot initdan da si
tulumpulu’n palata’n pilak. 16 Manipud sidiyon ininainap naon dit gundaway
na un mangituyuk kan Jesus.

Sat Naisaganaan Dit Anungusa Nanganan Da Jesus (Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-13, 21-23; Juan 13:21-30)

17 Utdit umuna un algaw dit Piyestan di Tinapaya maid si bubud, ummoy
dat disipulus Jesus kan siya ot kanan dan, “Kawad dit piyaoma umoyan mi
mangisaganaan sit kakan di piyesta?”
18 Kinnanan Jesus kan dida un, “Umoy kayu ud Jerusalem si osa’n tagu ot
ibaga yu un, ‘Kanan dit Mistulu un dandaniyon dit naitudinga timpu na ot
bulun na dikami’n disipulus na un mangan sit kakan di piyesta uttun boloy
yu.’ ”
19 Tinungpal dat disipulus Jesus dit imbaga na ot ummoy da insagana dit
kakan di Piyestan di Nalausan.
20 Masdom man, summangu da Jesus un mangan sidat kagwampulu’t
duwa’n disipulus na. 21 Utdit madama da un mangan, kinnanan Jesus
un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu’n osa kan dikayu ud mangituyuk kan
sakon.”
22 Utdi, nasigab dit angos dat disipulus na ot sin-ossa dan nangimus kan
siya un, “Apu, sakon kad?”
23 Summungbat si Jesus un, “Naid sabali’t mangituyuk kan sakon nu adi sat
makasawsaw kan sakon si tinapay situn malukung. 24 Ta sakona Inyanak di
Tagu, matoyak un kama’t dit naikanglit sit ugud Apudyus yoong kaasi nat
tagu’n mangituyuk kan sakona Inyanak di Tagu! Napipiya pay nu adina
naiyanak!”
25 Guminga man si Judas un siya’d mangituyuk, kanana un, “Sakon kad,
Mistulu?”
“Inugud nuwon,” kinnanan Jesus.

Sat Anungusa Nanganan Da Jesus Sidat Disipulus Na (Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)

26 Madama da payyana mangmangan, nangala’t Jesus si tinapay ot nanya-
man kan Apudyus asina biniibiika intod sidat disipulus na un kanana’n,
“Alan yu tu ta kanon yu ta siya’d long-ag ku.”
27 Asina payyan innala dit natasa un inumon da. Maabus mana manyaman
kan Apudyus intod na kan dida un kanana’n, “Uminum kayu’n losan situ 28 ta
siyatu’d dalaka mangipapiddot sidit intulag Apudyus sidat tagu, siya’d dalaka
man-ayus dalapnu mapakawan dat basul dat adu’n tagu. 29 Ot ibagak kan
dikayu’n, adiyakon uminum situwa danum di ubas inggana’t dit al-algawa
manginuman taku’t dit bagu’n danum di ubas sidin mangiyapuwan Amak.”

30 Utdi, nangkanta da un nandaydayaw kan Apudyus ot maabus man
kaysan da utdin bateled Olivo.

Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya (Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

31 Utdi, imbagan Jesus kan dida un, “Sinsatuna labi mangkabutik kayu’n
losan ot taynanak ta naikanglit sit ugud Apudyus un, ‘Patoyok dit man-
aayyuwan si kannelu ot man-asiwa̲lak dat kannelu na.’ 32 Yoong nu maabusa
mapaunga̲lak, umun-unaak Galilea nu dikayu.”
33 Utdi, kinnanan Pedro un, “Ulay mangkabutik da un losan adik sika
taynan!”
34 Kinnanan Jesus kan siya un, “Tuttuwa tun ibagak kan sika. Uttuwa labi
utdit daan payyan manullauk dit kawitan, pitluwom isulib sakon.”
35 Summungbat si Pedro un kanana’n, “Ulay nu maipangkatoyak kan sika
adik sika isulib!” Ot siya pay kanan dat uduma disipulus.

Sat Nanluwa̲luwan Jesus Sin Getsemani (Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

36 Ummoy da Jesus sidat disipulus na utdin mumu̲l-ana mangngadan
Getsemani ot imbaga na kan dida un, “Mantupak kayu yan situ ta umoyak
manluwa̲lu’t di.” 37 Ot indallay na da Pedro kan sadat duwa’n anak Zebedeo.
Utdi, amoamod dit domdom na kan mabulubulung. 38 Ot imbaga na utdat
tu̲lu’n bu̲lun na un, “Amod tun domdom ku ot kama nu ikatoy kuwon. Inggaw
kayu’t tu ot makapanba̲laga kayu kan sakon.”
39 Utdi ummadayu’t akit si Jesus ot nanlakkoba nanluwa̲lu’n kanana’n,
“Ama, nu mabalin, ilisiyak situwa ligata sagapa̲lok. Yoong bokona sat piyaok
dit matungpal nu adi sat piyaom.”
40 Utdi, nangulin sidat tu̲lu’n disipulus na ot dinakngana dida’n ma-
susuyop. Ot kinnanana kan Pedro un, “Adi kayu kad makaattoma makapan-
ba̲laga kan sakon si ulay sin-olasa lawa? 41 Mansiput kan manluwa̲lu kayu
da̲lapnu adi kayu mambasu̲l nu masugsugan kayu. Ta nadaddaan nat angos
yu un manungpal yoong nakapsut nat long-ag yu.”
42 Impigwan payyan Jesus un ummadayu’t akit un ummoy nanluwa̲lu’n
kanana’n, “Ama, nu masapula sagapa̲lok tuwa ligat, matungpal nat piyaom.”
43 Mangulin man uman sit inggawan dat tu̲lu’n disipulus na, dinakngana
uman dida’n masusuyop ta adida madiyat dat ata da.
44 Impitlun uman Jesus un tinengyan dida’n nangulina ummoy nanluwa̲lu
un padan uman dit imbaga na un nanluwa̲lu. 45 Utdiyon nangulin sidat disip-
ulus na un kanana’n, “Apay masusuyop kan gaillongan kayu kad payyan?
Olas naona maiyawataka Inyanak di Tagu’t dadit gumabasu̲l. 46 Gumangun
kayu ta intakunon ta antuwon tun tagu’n mangituyuk kan sakon.”

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus (Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

47 Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong si Judas un osa’t dat
kagwampu̲lu’t duwa’n disipulus na. Bu̲lun na dat adu’n tagu’n gaispadaan
kan gapang-u̲lana imbaun dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio.
48 Indaan Judas imbaga dit mantitigammu da kan Jesus un kanana’n, “Sat
tagu’n umoyak ogkan, siya ud dokmaan yu!”
49 Nandadawwos si Judas kan Jesus un kanana’n, “Napiya’n labim, Mis-
tulu,” ot inogkana.
50 Summungbat si Jesus un, “Gayyom! Koomon nat panggop nu un koon!”

Utdiyon ummadani dat bulun Judas ot dinokmaan da si Jesus. 51 Dagusa
inapsut dit osa'n bulun Jesus dit ispada na ot binakag na dit baba-unon didit
kangattuwana padi ot nasokdap dit inga na. 52 Yoong kinnanan Jesus un,
"Ibuloy nu nat ispadam ta sanat mangusal sinat ispada na, ispada pay nat
mamatoy da kan siya. 53 Adim kad tigammu'n nu kodawok ud salak Ama,
dagusa mangibaun si piga'n libu un anghel? 54 Yoong nu kook di, adinaon
matungpal dit imbagana't dit naikanglita ugud Apudyus un maipasamak."
55 Utdi imbagan Jesus sidat kaaduwan un, "Apay tulisanak kad ta ummoy
kayu't tu un gaispadaan kan gapang-ulan un umoy manokma kan sakon?
Inalgawa awadak sin timplu'n mantudtudu, apay adiyanak dinokmaan
sidi? 56 Yoong mapasamak datu'n losan dalapnu matungpal dit paingkanglit
Apudyus sidat propeta na."
Utdi nangkabutik un losan dat disipulus Jesus ot binaybay-an da.

Naidatag Si Jesus Sit Sanhedrin
(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

57 Sadat nanokma kan Jesus, indallay da utdit buloy Caifas un kangat-
tuwana padi un siya'd nadakdaknga dat mimistulun di lintog kan lalallakay
di Judio. 58 Ot si Pedro inadayuwana'n tinung-ud inggana't dit paway dit
kangattuwana padi ot nilumnoka umoy nakatupak sidadit man-aandog ta
ilana nu ngadan dit mapasamak kan Jesus.
59 Sadat aap-apun di padi kan papangat di Judio, man-in-inap da si mam-
abasulan da kan Jesus ulay nu tuli dalapnu idalum da kan papatoy da. 60 Yoong
maid indasan da ulay nu adu dat ummoy nantuli maipanggop kan siya.
Masulsulit man inggaw da ud duwa'n inummoy sit sangu. 61 Kanan da un,
"Kanan dituwa tagu un, 'Mabalin ku un yam-anon din Timplu'n Apudyus
asik ibangun obos si unog di tulu'n algaw.' "
62 Summikad dit kangattuwana padi ot kanana kan Jesus un, "Maid kad
maisungbat nu uttu'n ipabpabasul da kan sika?" 63 Yoong adina gumminga
si Jesus. Utdi kanan uman dit kangattuwana padi kan siya un, "Maipagapu't
din ngadan Apudyus un adi matoy, ibagam kan dikami nu sika dit Kristu un
Anak Apudyus."
64 Summungbat si Jesus un, "On, Imbagamon! Yoong ibagak kan dikayu
un maila yun tu ud sakona Inyanak di Tagu'n mantutupak sin kapon
madiwanan Apudyus un mannakabalin. Maila yu pay sakona mangulina
manligwat langita mailabaw si bunot."
65 Pinissay dit kangattuwana padi dit badut na utdit amoda sulag na un
kanana'n, "Maisuganggang kan Apudyus tun inugud na. Apay un masapul
payyan nat uduma kustigu? Dingngol yuwon din imbaga na! 66 Sinnat
makanan yu?"
Insungbat da un, "Masapula mapatoy."
67 Ot niluglugpaan da dit pasngit na kan dinanug da. Ot sadat udum,
tinipak da un 68 kanan dan, "Pugtuwam ud Kristu nu singngadan dit nanipak
kan sika?"

Insulib Pedro Si Jesus
(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

69 Mantutupak payyan si Pedro utdit paway sidit ummoy kan siya dit
babai'n baba-unon didit kangattuwana padi un kanana'n, "Sika, osa ka pay
sidat bulun ud Jesus un iGalilea."
70 Yoong insulib na utdit sanguwanan da un losana kanana'n, "Naid
tigammuk sinat piyaoma ugudon." 71 Ot utdit ummoy sit luwangan, inggaw

payyan osa'n babai'n baba-unona nangila kan siya ot kinnanana utdat tagu'n iinggaw sidi un, "Satu, bul̲un Jesus un iNazaret."
72 Yoong insulib uman Pedro un kanana'n, "Sapataak un adik tigtigammu
nat un tagu!"
73 Masulit man ummadani kan Pedro dat tagu'n ininggaw sidi ot kanan
da un, "Gattoka sika'd osa't dat kabbul̲unana ta maimatunan sinat gooy nat
mambabagbagam."
74 Utdi imbagan Pedro un ulay nu madusa nu bokona tuttuwa dit ibagbaga
na ot insapata na un kanana'n, "Adik tigtigammu nat un tagu!"
Ot dagusa nanullauk dit kawitan. 75 Nagasmok Pedro dit imbagan Jesus
kan siya un, "Daan payyan tullauk di manuk insulibakon si namitlu." Ut-
diyon, lummaksun ot nan-i-ibil.

27

Naidallay Si Jesus Kan Pilato
(Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)

1 Mawakas man, nambabagbagaan dat losana aap-apun di padi kan lalal-
lakay di Judio dit koon da un mangipapatoy kan Jesus. 2 Maabus man,
piningil da un indallay kan gubinnadul Pilato.

Sat Natoyan Judas
(Kingkingwan 1:18-19)

3 Utdit matigammuwan Judas un nangituyuk kan Jesus un nakoddongana
mapatoy si Jesus, nambabawi ot innal̲a na dit tul̲umpul̲u'n pilak ot ummoy
na inyulin sidat aap-apun di papadi kan lalallakay di Judio 4 ot kinnanana'n,
"Nakabasul̲ak ta intuyuk ku din naid si basul̲a tagu!"
Yoong kinnanan da un, "Ngadan nat biyang mi utnat? Nangamung ka pay
lawan!"
5 Utdi, indawat Judas dit pilak sit timplu ot kaysana ummoy namposol̲.
6 Inaknam dat aap-apun di padi dit pilaka kinnanan dan, "Adin dit lintog
taku ipalubusa maidagamung sit pilak di timplu ta naigatang si angos di
tagu."
7 Ot nan-aampayunan da un igatang dit pilak sit pitan di manduduwin
ta usalon da un mangilbonan sidat kakkaili. 8 Ot siya'd gapuna un san
ngadan didiya pita inggana't tun satun, "Pitan di Dal̲a." 9 Ot siya'd tungpal
dit ingkanglit Jeremias un propetan Apudyus sidit un kanana'n,
"Inal̲a da dit tul̲umpul̲u'n pilaka siya'd bilanga nambabagbagaan dat piga'n
kaganakan Israel un nanggatang da kan siya. 10 Ot inusal da un
inggatang sit pitan di manduduwin, siyadi dit imbilin Apudyus kan
sakon."

Sat Nansuknaan Pilato Kan Jesus
(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)

11 Summikad si Jesus sit atubang gubinnadul Pilato un mansukna kan siya.
Inyimus Pilato kan siya un, "Sika kad dit Alin dat Judio?"
Summungbat si Jesus un, "Naibagamon!"
12 Yoong utdit pabasul̲on dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio,
adina sinungsungbatan dat impabasul̲ da kan siya. 13 Isunga kinnanan Pilato
kan siya un, "Adim kad magngol̲ danat ipabpabasul̲ da kan sika ta adika
sumungsungbat?"
14 Yoong naid osa't sinungbatan Jesus sidat impabasul̲ da ot nasnasdaaw si
Pilato.

Naikoddonga Matoy Si Jesus
(Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

15 Kada Piyestan di Nalausan, gagangay dit gubinnadul un mangiwaya si
osa'n balūda kodawon dat tagu un mawayaan. 16 Utdiya timpu, ininggaw
osa'n balūda nandinadinamag un mangngadan si Barrabas. *
17 Utdit nadatdatong dat adu'n tagu, inimus Pilato kan dida un, "Ngadan
nat piyaon yu un pawayaak? Si Barrabas onnu si Jesus un mauguda Kristu?"
18 Siya'd imus na di onta tigammu na un apal̄ dit gapun dit nangiyawatan
da kan Jesus kan siya. 19 Bokona lawan sadi ta utdit mantutupak payyan
si Pilato utdit tutuppakan di kuis, inggaw sulata impaitod dit asawa na un
kanana'n, "Adika makabiyang sinat nalintoga tagu ta awad inin-inop ku
maipanggop kan siya't dit labi ot talūna umogyatak."
20 Yoong sinugsugan dat aap-apun di padi kan lalallakay di Judio dat tagu
un si Barrabas dit paipawaya da ot papatoy da si Jesus. 21 Siya'd gapuna'n
utdit imuson Pilato kan dida uman un, "Singngadan na utdatu un duwa nat
piyaon yu un pawayaak?"
Summungbat da un, "Si Barrabas!"
22 Ot inimus na un, "Ngadan nat kook kan Jesus un mauguda Kristu nu?"
"Pailansam si kulus," insungbat da.
23 Inimus uman Pilato un, "Tapay? Ngadan nat nadadaga kingwa na?"
Ot amo indangsodangsol̄ daot dit pakuy da un, "Pailansam si kulus!"
24 Utdit mailan Pilato un naid makwa na ot manlugiyona magulu dat tagu,
nangalāa't danum ot binulūuwana dat ima na utdit atubang dat kaaduwan ot
kanana'n "Naid biyang ku utnat mapatoyan dituwa tagu. Nangamung kayu
pay lawan."
25 Summungbat dat losana tagu un, "Dikami't dan kaganakan mi ud
sumungbat sin angos na!"
26 Utdi pinawayaan Pilato si Barrabas yoong pinasabid na si Jesus asina
inyawat sidat suldadu dalāpnu ilansa da si kulus.

Nanliwliw-an Dat Suldadu Si Jesus
(Marcos 15:15-20; Juan 19:2-3)

27 Utdi, innilnok dat suldadun gubinnadul Pilato si Jesus sit bol̄oy gubin-
nadul ot nilikmut dat losana suldadu si Jesus. 28 Niluksub da dit badut
na asida kinagoyan si nadokota luput. 29 Namalikawog da si nasaisait si
imbalāngat da utdit ulūu na. Pinaaggoman da pay si bassaw dit diwanana ima
na asida nampalintumong sit sanguwana un nangam-amol̄ un kanan dan,
"Matattagu tun Alin di Judio!" 30 Niluglugpaan da ot inalāa da dit bassaw kan
siya asida impang-ok sit ulūu na.
31 Utdit abuson da un man-am-amolān, niluksub da dit ingkagoy da ot
insukat da dit gagangaya badut na. Ot inlaksun daon un umoy ilansa't dit
kulus.

Sat Nailansaan Jesus Sidit Kulus
(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

32 Utdit lumaksunan da utdit ili, inabat da tun osa'n tagu'n mangngadan
kan Simon un iCirene ot impapilit dat suldadu'n pinabukud kan siya dit
kulus Jesus. 33 Ot dintong da dit igawa ngadnon da si Golgota un sat piyaona'n
ugudon, "Igaw di Battukag."
34 Inggaw da man sidi, initdan dat Jesus si basi un nakamsan si apdu
dalāpnu inumona yoong kapkapana man, adina.

---

* **27:16** Kanan dat udum un Jesus Barrabas dit ngadan na.

35 Maabus da mana ilansa't dit kulus, nambubunutan dat suldadu un
nambibingayan dit badut na, 36 asida nantupaka mamabantay kan siya.
37 Sat ngatun dit ulu na nangikwa da si nangikanglitan da utdit gapun dit
namabasulan da kan siya un kanana'n, "Siyatu si Jesus un Alin dat Judio."
38 Naidisan pay un nailansa dat duwa'n tulisana nan-asisupang kan siya,
osa't dit kapon diwanan na ot sat osa pay sit kapon kawigi na.
39 Sadat manlaus, nanwitiwit da un nanginsultu kan Jesus un kanan dan,
40 "Sika un mangibagbaga un yam-anom dit timplu asim ibangun obos si
unog di tulu'n algaw, taguwom nat long-ag nu. Ot nu tuttuwa'n Anak dika
kan Apudyus lumsa ka utnat kulus!"
41 Ot padana paya naipan-am-amol dat aap-apun di padi kan mimistulun
di lintog kan dadit lalallakay di Judio un kanan dan, 42 "Tinagu na dadit udum
yoong adina matagu din long-ag na. Bokon kada siya'd Alin dadit iyIsrael?
Nu lumsa't din kulus naon, manuttuwa kami. 43 Mantalgod kan Apudyus kan
kanana pay un siya'd Anak Apudyus ot nu tuttuwa'n napotog kan Apudyus,
taguwona!"
44 Padana pay un inin-insultun dat duwa'n tulisana nailansa't dit nan-
asisupang na.

Sat Natoyan Jesus
(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

45 Mamalintuud man si init, kinumlop tun lubung inggana't nandangwilis.
46 Mandangwilis man si init, nampakuy si Jesus si nadangsol un kanana'n,
"Eloi, Eloi lama sabaktani?" Sat piyaona'n ugudon, "Apudyus ku, apay
pinatungadak?"
47 Ot sadat uduma iinggaw sidi un nangngol sit imbaga na kanan da un,
"Ay-ayyagana si Elias." 48 Ot dagusa nanoddak dit osa kan dida'n ummoy
nangala't kama't kaposa ummoy na insawsaw sit kilom ot innigga na utdit
pungtun dit bassaw asina indukmit kan Jesus dalapnu supsupana. 49 Yoong
kanan dat uduma, "Dalam yan ta ilan taku nu umoy Elias taguwon!"
50 Nampakuy uman si Jesus ot insuku naon dit angos na.
51 Utdi, dagusa nangkagwa'n napissay dit koltina't dit timplu, manipud
ngatu inggana't dit lagayadana. Nanlunig ot nabtak dadit nangkaddakkola
batu. 52 Nambukat pay dat lobon ot adu dat ummungal un tagun Apudyus
un natoy sidit. 53 Umungal man si Jesus, ummoy da ud Jerusalem ot adu dat
tagu'n nampail-an da.
54 Magiknan man dit kapitan kan dat suldadu na un manga-andog kan
Jesus dit lunig kan naila da dat losana napasamak, amoamod dit kimut da
ot kinnanan da un, "Tuttuwa gayama Anak Apudyus!"
55 Utdit adayu't akit, inggaw da pay adu'n babai'n mangoottap sidit mapas-
pasamak un siya dat nanligwat Galilea un naitungtung-ud kan tummultulung
kan Jesus. 56 Inggaw kan dida da Maria Magdalena, si Maria un inan da
Santiago kan Jose kan sat asawan Zebedeo.

Sat Nailbonan Jesus
(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

57 Masdom man, dummatong si Jose un osa'n baknanga iyArimatea kan
osa pay sidat disipulus Jesus. 58 Ummoy na kindaw kan Pilato dit ladag Jesus.
Utdi imbilin Pilato utdat suldadu un maitod kan siya. 59 Ot inalan Jose dit
ladag asina nilukutan si napolkas un luput. 60 Utdiyon ummoy na innilbon
sit kakokwa na un inabutana'n dakola batu un lobon na pay lawan yoong.

Maabus man, namallin si dakol̲a batu ot intubot na utdit sagangaban didit lobon, asina kaysan.
61 Ininggaw pay sidi da Maria Magdalena kan sadit kangadan na un Maria un mantutupak un manisinnagung sit lobon.

Sadat Nangandog Sit Lobon Jesus

62 Mabigat man, sidit maabus dit al̲-al̲gawa mansaganaan,† ummoy dat aap-apun di padi kan dat Fariseo kan Pilato. 63 Ot kinnanan da un, “Apu, nagasmok mi un sadit katattagun payyan didit matuli, imbaga na un umungal̲ kanu nu maikatlu’n al̲gaw. 64 Isunga ibilin nu ta maammaana maandogan dit lobon inggana’t dit maikatlu’n al̲gaw ta ummoy kada lawan dat disipulus na akawon dit ladag na ta asida ibaga’t dan tagu’n ummungal̲ un natoy. Ta nu makwa di, amoamodoton un makaallilaw tun maudi’n tuli na nu sadit damu’n imbagana’n siya’d imbaun Apudyus.”
65 Ot kinnanan Pilato kan dida un, “Mangal̲a kayu’t dan suldadu ot ammaan yu un paandogan din lobon.”
66 Utdi, ummoy da inyamma dit tubot dit lobon asida minalkaan dal̲apnu matigammuwan nu mabukatan. Maabus man, tinengyan da dat suldadu’n man-andog.

28

Sat Ummungal̲an Jesus
(Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Biggabiggat man dit umuna un al̲-al̲gaw di sinduminggguwan sidit maikabas dit al̲-al̲gawa iillongan, ummoy da Maria Magdalena kan sat kangadan na un Maria innila dit nailbonan Jesus. 2 Kakl̲ata lawa’n nanlunig si nabilog. Inggaw anghel Apudyus un dummoba’n nanligwat langit un umoy namallin sit batu’n naitubot sit sagangaban dit lobon ot nantupakana. 3 Makasiling dit ila na un kama’t kilat kan napol̲kapol̲kas dit badut na. 4 Ot gapilpilan dat man-aandog sit amoamod un kimut da ot natukas da un kama dat natoy.
5 Yoong kinnanan dit anghel sidadit babai un, “Adi kayu kumimut, ta tigammuka inapon yu si Jesus un nailansa’t dit kulus. 6 Naid situ ta ummungal̲on un siya dit imbaga na kan dikayu. Awe yu ta ikayu ilan tun naibanatana. 7 Asiyu dal̲dal̲sona umoy ibaga’t dat disipulus na un ummungal̲on. Ot makauna’d Galilea nu dikayu ot siyadi ud mangil-an yu kan siya. Tandaanan yu tuwa imbagak kan dikayu.”
8 Utdi, nandal̲adal̲as da un kaysan un kumimkimut da yoong amod dit anggom da. Nanodtoddak da un ummoy nangibaga’t dat disipulus Jesus.
9 Utdit manodtoddakan da, inabat Jesus dida ot kanana’n, “Ayan yu?” Ummadani da un umoy ummaggom sit ikin Jesus un nampalintumonga nandayaw kan siya. 10 Utdi kinnanan Jesus kan dida un, “Adi kayu umogyat. Ikayu ibaga’t dan losana susunud ku ta umoy da ud Galilea ot maila da ud sakon sidi.”

Sat Impadamag Dat Man-aandog

11 Utdit manaddal̲anon dadit babai, ummoy sin Jerusalem dat uduma suldadu’n nan-andog sit lobon ot impadamag da utdat aap-apun di padi dat losana napasamak. 12 Nandadatdatong dat aap-apun di padi utdat lalallakay di Judio ta tulagon da nu innon dit koon da. Pinasuksukan da dat suldadu si adu’n pilak 13 asida binilin dida un, “Ibaga yu utdan tagu un, ‘Ummoy

† **27:62** Sat ugalin dat Judio, manlugi dit al̲-al̲gawa iillongan da utdit maipsukan init sit Kalima ot maabus sit maipsukan init sit Sabadu.

dat disipulus Jesus inakaw dit ladag na utdit labi utdit masusuyop kami,’
kanan yu. 14 Ot nu matigammuwan ud gubinnadul tu, adi kayu madanagan
ta dikami’d makabagbaga kan siya dal̲apnu maid mapabasul̲an yu.”
15 Utdi, innal̲an dat suldadu dit pilak ot tinungpal da dit naibilin kan dida.
Ot siyatu’d ul̲-ul̲nuga maipadpadamag sidan losana Judio inggana’t tun satun.

Sat Nampail-an Jesus Sidat Disipulus Na Kan Nangibaunana Kan Dida. (Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Kingkingwan 1:6-8)

16 Ummoy dadit kagwampul̲u’t osa’n disipulus Jesus sin bateled Galilea
un siya dit imbagan Jesus un umoyan da. 17 Utdit maila da, nandayaw da
kan siya yoong nanduwaduwa kampay dat udum kan dida. 18 Ummadani’t
Jesus ot kinnanana kan dida un, “Naitod kan sakon dit losana kalintogan
sin langit kan situn pita. 19 Isunga ikayu utdan losana tagu’t tun lubung ot
tudtuduwan yu dida dalapnu mambalin da un disipulus ku. Bunyagon yu
dida’t din ngadan Ama, Anak kan Ispiritu Santu, 20 kan tudtuduwan yu dida
un mantungpal sidan losana imbilin ku kan dikayu. Ot tatandaanan yu,
awadak un kankanayuna mamul̲ubul̲un kan dikayu inggana’t anungus ditun
lubung.”

Sat Nabal̲u'n Damaga Ingkanglit
San Marcos

Sat Nantudtuduwan Juan Un Mambubunyag
(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28)

1-2 Kama't tu dit luglugin dit Nabal̲u'n Damag maipanggop kan Apu Jesu
Kristu un Anak Apudyus. Paingkanglit Apudyus kan Isaias un propetana un
kanana'n,
"Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy mangisagana't dit
dal̲an un ayom. 3 Ipappakuy na utdit igawa maid tagtagguwan un,
'Isagana yu dit dal̲an dit Apu. Manggodngon yu dit dal̲an un ayona.'
"

4 Ot natungpal di ta ummoy si Juan un Mambubunyag sidit igawa maid
tagtagguwan na ot intudtudu na utdat tagu'n dummatong kan siya't di
un mandadaoli da kan igongda daon dat basul̲ da ot mampabunyag da
dal̲apnu pakawanon Apudyus dida. 5 Adu dat tagu'n nanligwat sin losana
nilakub Judea kan padana pay sin Jerusalem un ummoy nandongol̲ kan
Juan. Impudnu da dat basul̲ da asin Juan binunyagan dida't din wangwang
Jordan.
6 Sat badut Juan, naganay un dutdut di kamelyu kan nambakakat si
geddang ot dudun kan dilu dit ikatagu na.
7 Nantudtudu un kanana'n, "Awad ud maitagtagnob kan sakon un tal̲ona
nangatu nu sakon ot adiyak pay maibilanga man-okoga mangussag sit
sandalyas na. 8 Bunyagok dikayu si danum yoong Ispiritu Santu nat ibunyag
na kan dikayu."

Sat Nampabunyagan Jesus
(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

9 Utdiya timpu un mamunbunyagan Juan dummatong pay si Jesus un nan-
ligwat Nazaret sin ili na ud Galilea ot nampabunyag kan Juan sin wangwang
Jordan. 10 Tumakdang man si Jesus, dagusa naila na din langit un nambukat
ot dummoba kan siya si Ispiritu Santu un kama't kalupati. 11 Utdiyon inggaw
ginga'n nanligwat langit un kanana'n, "Sika'd pipiyaoka Anak ku un tal̲ona
masmas-omak."

Sat Nanugsugan Satanas Kan Jesus
(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

12 Maabus man di dagusa indallay dit Ispiritu Santu si Jesus sidit igawa
maid tagtagguwan na. 13 Opatapul̲u'n al̲-al̲gaw un iniinggaw sidi ot ummoy
Satanas sinugsugsugan. Inggaw pay dat simalona ayam sidiya igaw ot
ummoy dadit aanghel tinul̲ungan si Jesus.

Inayagan Jesus Dat Opata Mantatabukul̲
(Mateo 4:12-22; Lucas 4:14-15; 5:1-11)

14 Utdit naibal̲ud si Juan, kaysan si Jesus ud Galilea un umoy mangi-
tudtudu utdit Nabal̲u'n Damag un nanligwat kan Apudyus un kanana'n,
15 "Natungpal̲on dit naikoddonga timpu. Dandaniyon dit mangiyapuwan
Apudyus kan dikayu. Mandadaoli kayu't dan basbasul̲ yu kan tuttuwaon yu
tun Nabal̲u'n Damag."
16 Mangkikkiyang man si Jesus sin igid bananaw sidin Galilea, naila na
da Simon kan Andres un mansunuda madama'n mantabtabukul̲ ta doda'n

siya'd kewaal da. 17 Kanan Jesus kan dida un, "Maitung-ud kayu kan sakon
ta mambalinok dikayu un mantatabukul si tagu."*
18 Dagusa tinengyan da dadit tabukul da ot naitung-ud da kan siya.
19 Makaadayu da man si akit, nailan Jesus da Santiago kan Juan un anak
Zebedeo utdit bangka un man-amitong sidit tabukul da. 20 Dagusa inayagana
dida ot tinengyan da dit ama da utdit bangka pati utdat tangtangdanan da un
bulun da ot naitung-ud da kan siya.

Inaddag Jesus Dit Nadadag Un Ispiritu (Lucas 4:31-37)

21 Inummoy da Jesus sidin Capernaum ot dumatong man dit al-algawa
iillongan nilumnok da utdit sinagoga ot nantudtudu si Jesus. 22 Nasnasdaaw
dadit tagu'n nangngol sit nantutudtudu na, ta maila un awad tulay na
bokona kama't dat mantutudtudun dat mimistulun di lintog.
23 Ininggaw lalaki'n sinakayan di nadadaga ispiritu utdit sinagoga.
24 Kaklata nampakuy un kanana'n, "Jesus un iNazaret, ngadan nat umoy
ka koon kan dikami? Ummoy ka kad situ dalapnu yam-anom dikami?
Tigammuk sika. Sika'd nasantuwana imbaun Apudyus."
25 Yoong inggimaun Jesus dit nadadaga ispiritu un kanana'n, "Guminok ka
ot tengyam nat tagu."
26 Pinanwogowog dit nadadaga ispiritu dit tagu'n pinampakuy asina
tinengyan.
27 Nasnasdaawa losan dat tagu ot nampaim-imus da pay lawan un, "Ngad
kad nin ditu? Bagu kad nin un tudtudu? Ta antu'd kalintogana. Ulay dan
nadadaga ispiritu tuttuwaon da dan bilin na."
28 Utdiyon, dagusa nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus sidat losana
ili un nangkalliput sidin Galilea.

Pinabilog Jesus Dat Adu'n Masakit (Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

29 Lummaksun da Jesus sit sinagoga ot kaysan sit boloy da Simon kan
Andres un naitung-ud pay da Santiago kan Juan. 30 Sadit katugangan
Simon un babai, uumboga mampudpudut ot dumatong man da Jesus dagusa
imbaga da kan siya. 31 Ummadani si Jesus sit masakit ot inaggomana dit
imana un dit namangun. Dagusa naid dit pudut na ot ummoy nangisagana't
kinan da Jesus.
32 Maipsuk man si init, indatong dat tagu kan Jesus dat losana masakit kan
sinakayan di dimunyu. 33 Ot nadatdatong dat losana umili utdit boloya in-
inggawana. 34 Ot pinabilog Jesus dat adu un masakit si nadumaduma'n sakit
kan inaddag na dat adu un dimunyu. Yoong adina impalubusa nambagbaga
dat dimunyu onta tigammu da nu singngadan ud Jesus.

Nantudtudu Si Jesus Sin Galilea (Lucas 4:42-44)

35 Wiswis-it man, gummanguna lummaksun si Jesus sit boloy ot kaysan
sit gattotopoga igaw un ummoy nanluwalu. 36 Yoong ummoy da Simon kan
dadit bulun na ininap.
37 Utdit maodasan da kanan da kan siya un, "In-innapon dika't dan losana
tagu." 38 Ot summungbat si Jesus un, "Umoy taku't dan uduma ili dalapnu
mantudtuduwak pay sidi ta siya'd inummoyak situ."

---

* **1:17** San piyaona'n ugudon, man-awis da si tagu un manuttuwa kan Jesus.

39 Utdi dinakdak na din probinsiya'd Galilea un nantudtudu't dat sinagoga
da kan inaddag na dat dimunyu utdat tagu.

Pinapiyan Jesus Dit Nakutol
(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

40 Inggaw osa'n nakutola ummoy nampakpakaasi kan Jesus ot nampalin-
tumong un kanana'n, "Tigammuka kabooLama papiyaon sakon nu piyaom."
41 Nadaguwan si Jesus ot inagpadana asina kinnanan un, "On, piyaok.
Kumiya ka." 42 Dagusa nakaan dit kutol na ot kummiya.
43 Binilibilin Jesus dit lalaki asina pinadalana dagus un kanana'n, 44 "Ilam ta
adim ibagbaga't udum nu adi mandadawwos ka kan padi ta umoy ka ipaila
un kummiya kaon asika umoy mandatun kan Apudyus un kama't dit imbilin
Moses sidit, ta manigammuwan di losana tagu un kummiya ka."
45 Yoong inummoyot dit lalaki imbagabaga utdat tagu dit naipasamak
kan siya ot nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus. Kadon, adina't
Jesus mabalina mampaila'n lumnok sidat il-ili nu adi iniinggaw sit igawa
maid tagtagguwan. Ot nakaddatodatong dat tagu kan siya un nanligwat si
nadumaduma'n ili.

2

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Adin Talon Makagidu
(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

1 Lumabas man dit piga'n algaw, nangulin si Jesus ud Capernaum ot
naipadamag sidat tagu un summaal sit bobol oy. 2 Amoda tagu'n nandatda-
tong ot maid makgawan sit bol oy ulay sit adani't dit sawang. Utdit madama'n
itudtudun Jesus dit ugud Apudyus kan dida, 3 inggaw tagu'n adi makagidu un
binuligan dat opata tagu'n indatong. 4 Ot gapu't dit kinaadun dat tagu, maid
inon da un mangilnok sit masakit ot ummoy da winangwangan dit otop sit
batug Jesus un siya'd nanguyudan da utdit tagu'n uumbog sit katli na. 5 Utdit
mailan Jesus un talona manuttuwa da kan siya, kanana't dit adi makagidu'n
tagu un, "Anak, napakawanon dat basul nu."
6 Ininggaw da ud mimistulun di lintoga mantutupak sidi ot magngol da
man dit imbagan Jesus, kanan da utdit somsomok da un, 7 "Apay kama't tu
tun imbagan dituwa tagu? Maisuganggang kan Apudyus dit imbaga na. Sin
dit makaboola mamakawan si basul nu adi si Apudyus ullawa?"
8 Dagusa tinigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana kan dida un,
"Apay nat somsomok yu un kama't nat? 9 Ngadan nat nalaslasu'n maibaga
uttun tagu'n adi makagidu? Sadin, 'Napakawanon nat basul nu,' onnu san,
'Gumangun ka, alam nat obok nu ta kumiyang ka?' 10 Yoong pabilgok tun
adi makagidu dalapnu manigammuwan yu un sakona Inyanak di Tagu awad
kalintogaka mamakawan si basul di tagu't tun lap-at pita." Utdi, imbagana't
dit tagu'n adi makagidu un, 11 "Ibagak kan sika, gumangun ka, alam nat obok
nu ta manalan ka."
12 Utdi, gummangun dit tagu ot dagusa inala na dit obok na ot kaysana iillan
dat adu'n tagu.
Nasnasdaaw da un losan ot indaydayaw da si Apudyus un kanan dan,
"Maid payyan nakail-an mi si kama't tuwa nakwa."

Inayagan Jesus Si Levi
(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

13 Nangulin uman si Jesus sin igid bananaw Galilea ot inammung dat
amoamoda tagu ot tinudtuduwana dida. 14 Maabus man di utdit man-
addaddalanana, naila na dit man-uulup si bugis un si Levi un anak Alfeo.

Mantutupak sit pisina na un uullupan di bugis. Kinnanan Jesus kan siya un,
“Maitung-ud ka kan sakon.” Lummigwat si Levi ot naitung-ud kan Jesus.

15 Utdit inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdit boloy Levi nakakan,
adu dadit nakaubung kan dida un man-uulup si bugis kan uduma gumaba-
sul. Ta adu kan dida dat naitungtung-ud kan Jesus. 16 Ot utdit mailan dat
mimistulun di lintog un bungguy dat Fariseo un man-uubung da un mangan,
kinnanan da utdadit disipulus Jesus un, “Apay makakan sidan man-uulup si
bugis kan da gumabasul?”

17 Magngol man Jesus dit imus da, siya’d summungbata kanana’n, “Sadan
awad si sakit ud makasapul si man-aagas bokona sadan naid si sakit. Bokona
dummatongak dalapnu umoyak awison dan mangipagalup un nalintoga tagu
nu adi sadan gumabasul un masapula mandadaoli da utdat basul da.”

Imus Maipanggop Si Manlanganan Un Mangan (Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

18 Inggaw sin-algawana manlanganan da un mangan dat disipulus ud Juan
un mambubunyag kan sadat Fariseo, ummoy dat tagu kan Jesus un kanan
dan, “Apay manlangana mangan dan disipulus Juan kan dan disipulus dan
Fariseo, yoong bokona manlangan danat disipulus nu?”

19 Summungbat si Jesus un, “Mabalin kad un manlangana mangan dat
sangaili’t dit boda nu iinggaw payyan kan dida dit lalaki’n namboda? Bokon.
Kigad si iinggaw dit lalaki un namboda adida mabalina manlangana man-
gan. 20 Yoong nu dumtong nat timpu un maalaon dit lalaki’n namboda,
siyadiyon ud timpu’n manlanganan da un mangan un mangipaila’t dit
domdom da.”

21 Utdi inyabalig uman Jesus un kanana’n, “Maid mangitakup si bagu’n
luput sinat dadaana badut ta nu masaksakan, mangkulisonson dit bagu’n
luput ot am-amdona’n pissayon dit dadaana badut. 22 Padana pay un naid
mangibilung si bagu’n basi utnat dadaana geddanga bibillungan un adinaon
mannatnat. Ta nu sumubuy, bultugona dit bibillungan ot kaynga ullawa dit
basi pati pay sit bibillungan. Masapula sat bagu’n basi, maibilung si bagu’n
bibillungan.”

Imus Maipanggop Sit Al-algawa Iillongan (Mateo 12:1-18; Lucas 6:1-5)

23 Osa’n al-algawa iillongan, nangoy da Jesus kan dat disipulus na utdit
kapappayawana namul-an si trigo ot nansaplut dadit disipulus na utdit
bungan di trigo si kinutiman da un dinuum.

24 Inggaw da ud Fariseo un nangila’t dit kingwa da ot kinnanan da kan
Jesus un, “Ilam, apay un koon danat disipulus nu dit iyadin dit lintoga koon
nu al-algawa iillongan?”

25 Summungbat si Jesus un, “Adiyu kada talon nabasa dit kingwan da Ali
David sit nabitilan da utdat bulun na? 26 Timpun Abiatar un kangattuwana
padi utdit nilumnok si Ali David sit boloy Apudyus ot kinan na dit tinapaya
naidatun kan Apudyus un sadat padi ullawa dat mabalina mangan. Ot
initdana pay dat bulun na si kinan da.

27 “Sanat al-algawa iillongan nakwa si mampiyaan di tagu. Bokona nakwa
dat tagu un mangwa si kumiyaan dit al-algawa iillongan. 28 Isunga sakona
Inyanak di Tagu dit awad si kalintogana mangibaga’t dit mabalina makwa
ulay nu al-algawa iillongan.”

3

Sadit Naek-ekana Nakulekug Si Ima
(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

1 Namingsana ummoyan uman Jesus sit sinagoga, inggaw tagu't di un
naek-ekana nakulekug dit osa'n ima na. 2 Ininggaw da pay man-in-inap
si mamabasulan da kan Jesus isunga sipusiputan da nu papiyaona diya
nakulekug si ima utdiya al-algawa iillongan.
3 "Awenu't tu," kinnanan Jesus sit naek-ekana nakulekug si ima.
4 Utdiyon inimus Jesus sidat tagu un, "Ngadan nat ipalubus dit lintog
taku un koon taku nu al-algawa iillongan, mangwa't nabalu onnu mangwa't
laweng? Ipalubus na un kumatoy taku onnu managu taku't tagu?" Yoong
maida talon gumguminga kan dida.
5 Nasulaga ummila si Jesus kan dida'n losan ot nagaga gapu utdit kin-
abolang dit ulu da. Ot imbagana't dit tagu un,
"Uknadom nat imam."
Utdi, inuknad dit tagu dit ima na un naek-ekana nakulekug ot kummiya.
6 Ot gapu't diyon, lummaksun dat Fariseo ot nandadatdatong da un dagus
sidadit buyut Ali Herodes ta babagbagaon da nu inon mampapatoy da kan
Jesus.

Nandatdatong Dat Tagu't Dit Dupit Dit Bananaw

7 Kaysan da Jesus kan dat disipulus na utdin dupit bananaw Galilea ot
amoda tagu'n iGalilea dat naitung-ud kan dida. Adu pay dat nanligwat Judea,
8 Jerusalem, Idumea kan uduma bobol oy sidin domang didin wangwang
Jordan kan sidan bobol oya lakub Tiro kan Sidon. Inummoy da kan Jesus
gaputa nagngolan da dat losana kingkingwa na. 9 Gapu't dit kaadun dat
tagu imbagan Jesus sidat disipulus na un mangisagana da si bangka ut
sumikadana dalapnu adina masugpet sidat tagu. 10 Ta adu dat pinapiyana
ot losana awad si sakit mampaduddulun da un umoy manekgel kan siya.
11 Nu mailan dat tagu'n sinakayan di nadadaga ispiritu si Jesus mantalluku
da utdit sanguwana ot mampapappakuy dan dit mangibaga un, "Sika dit
Anak Apudyus!" 12 Yoong binilibilin Jesus dat dimunyu un summakay kan
dida un adida ibagbaga dit maipanggop kan siya.

Namili't Jesus Si Kagwampulu't Duwa'n Disipulus Na
(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

13 Sin-algawan, nanagada si Jesus sidin bateled. Inayagana dadit piniyana
ot naitung-ud da pay kan siya. 14 Utdi, nanutuk si kagwampulu't duwa kan
dida un mambalina apostoles na un maibulubulun kan siya kan dida ud ibaun
na un umoy mantudtudu. 15 Initdana dida si kalintogan un mangaddag si
dimunyu.
16 Sadatu dat kagwampulu't duwa'n dinutukana: si Simon un nginadan na
kan Pedro, 17 Santiago kan Juan un mansunuda anak Zebedeo un nginadan
Jesus dida un Boanerges un piyaona'n ugudon aanak di kidul. 18 Andres,
Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago un anak Alfeo, Tadeo, Simon un
mangadan si Patriota 19 kan si Judas Iscariote un siya'd nangituyuk kan Jesus.

Da Jesus Kan Beelzebub
(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

20 Nanlokat da Jesus ot dumatong da man sit bol oy, aduadu uman dat tagu'n
nandadatdatong ot adida masangu dit mangan sidat disipulus na. 21 Utdit
madamag dat kabagiyana, ummoy da ta ida idallay ta ibagbagan dat tagu un
natiwtiwongan ussiya.

22 Ot sadat mimistulun di lintog un nanligwat Jerusalem ibagbaga da un,
"Sinakayan ud Beelzebub un pangat dat dimunyu ot siya'd nangtod kan siya
si kalintogana mangaddag sidan dimunyu."
23 Utdi, inayagan Jesus dadiya tagu un umadani da ot inyabalig na kan dida
un kanana'n, "Mabalin kada addagon Satanas pay lawan nat long-ag na?
24 Nu awad ili si mambibinnusul̲ pay lawan dan tagu na, adina mandonoy.
25 Nu awad simbal̲yan ta mambibinnusul̲ da pay lawan, makaskasway da.
26 Ot nu mambibinnusul̲ pay lawan da Satanas kan dat dimunyu'n bul̲un
na, makaskasway da. Ot bokona mandonoy dit mangiyapuwana nu adi
mangkigad.
27 "Maid makabalina umoy lumnok sinat bol̲oy di gumibiloga tagu'n umoy
man-akaw nu adina yan pangawona unaon dit gumibiloga tagu asina man-
al̲a utdat losana kokokwa na.
28 "Somsomkon yu tu! Losana basul̲ kan nadadaga ibagan di tagu un
maisuganggang kan Apudyus, mapakawan. 29 Yoong singngadan na mana
tagu'n mangibaga si nadadag un maisuganggang kan Ispiritu Santu, adinaon
mapakawan ta nakakokwa si nakabasul̲ana si inggaingga." 30 Imbagan Jesus
tu onta ngadnon dat udum un nadadaga ispiritu dit ininggaw kan siya.

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na
(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

31 Utdiyon, dummatong dit inan Jesus kan dat susunud na. Iniinggaw da
utdit lasin dit bol̲oy ot nangibaun da si ummoy nangayag kan Jesus. 32 Adu
dat tagu un mantutupak sit sog-on Jesus ot imbaga da kan siya un, "Andi da
inam kan da sunud nu utdin lasin un mangimus kan sika."
33 Summungbat si Jesus un, "Singngadan kad dat inak kan da susunud
ku?" 34 Ummila si Jesus sidat tagu un nantupak sit nangkalliput kan siya
ot kanana'n, "Sadatu dat inak kan da susunud ku! 35 Singngadan na mana
mangwa't dan piyaon Apudyus, dida ud susunud ku kan inak."

4

Abalig Maipanggop Sit Tagu'n Ummoy Nan-iwalis Si Bukol̲
(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

1 Sin-al̲gawan inlugin Jesus uman nantudtudu't din igid bananaw. Ot gaputa
aduadu dat tagu'n nangammung kan siya, ummoy nantupak sit bangka un
inggaw sit bananaw ot ininggaw dat tagu't dit igida mandongol̲.
2 Abalig dit inusal Jesus un nanudtudu utdat adu un intudtudu na kan
dida. Ot kanana'n nantudtudu kan dida un, 3 "Dongl̲on yu! Inggaw osa'n
tagu'n ummoy nan-iwalis sit bukol̲ un tagimul̲a na. 4 Ot utdit man-iwalisana,
naotdag dat uduma bukol̲ sit dal̲an ot ummoy dat sissiwit inamin timpok.
5 Naotdag dat uduma bukol̲ sit kabatbatuwana akit si pita ot asimpiga da un
tummubu ta atapaw dit pita na. 6 Ot uminit man, nal̲pak da ot nal̲angu da
gaputa adida nakalamut si adal̲om. 7 Naotdag dat udum sit kasassaitan ot
dumakol̲ man dat sait, naseet dat mul̲a ot adida nakabunga. 8 Ot sat udum
paya bukol̲ naotdag da utdit nal̲asa un pita ot tummubu kan lummaba da ot
namunga da. Inggaw da ud namunga si sintututlumpul̲u, sin-oonomapul̲u
kan singgagasut."
9 Utdiyon imbagan Jesus kan dida un, "Dikayu'n awad si inga un makagn-
gol̲, dumngol̲ kayu."

Sadit Panggop Dat Abalig
(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

10 Utdit kaysan dat adu'n tagu, natengyan si Jesus pati utdat kagwampulu't
duwa'n disipulus na kan dat uduma maitungtung-ud kan dida ot inimus
da nu ngad dit kaipooyan didit inyabalig na. 11 Ot imbagan Jesus kan
dida un, "Dikayu'd nangipatigammuwan Apudyus sidat adi naipatigammu't
dit maipanggop sin mangiyapuwana. Yoong sadat uduma adi mamiya'n
manuttuwa kan sakon, maiyabalig un losan kan dida dalapnu 12 ulay nu
iillan da, adida maimatunan ulay nu dodonglon da, adida maawatan. Ta
nu bokona kama't di, mabalina mambabawi da kad pakawanon Apudyus
dida."*

Inlawlawag Jesus Dit Abalig Maipanggop Sit Mammumula (Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

13 Utdi, inimus Jesus sidat disipulus na un kanana'n, "Apay adiyu kad
maawatan din inyabalig ku? In-inona un maawatan yu dan losana abalig
nu?"
14 Utdi inlawlawag Jesus dit abalig un kanana'n, "Sadit bukola inwalis dit
tagu, siya'd alig dit ugud Apudyus. 15 Sadit dalana naotdagan dat uduma
bukol, siya'd alig dan tagu'n mangngol sit ugud Apudyus yoong dagus un
umoy Satanas kaanon kan dida dit uguda dingngol da.
16 "Padana paya sadan uduma tagu maiyalig da utdit kabatbatuwana
naotdagan dat bukol. Nu magngol da din ugud Apudyus dagusa matalok
da un mangawat. 17 Yoong adina makalamut dit ugud kan dida isunga
adina mambayag dit manuttuwaan da. Nu awad mapaligatan daon onnu
uyungan dat tagu dida maipagapu't manuttuwaan da utdit ugud, dagusa
lumipsut daona manuttuwa. 18 Sadit kasassaitana naotdagan dat uduma
bukol, alig na dan tagu'n mangngol sin ugud Apudyus, 19 yoong gapu't
dan adu'n mabulungan da maipanggop sin mataguwan da uttun pita, san
gumamgaman da un gumaknang kan mangala't dan udum paya piyaon da
un kuwaon, maseet dit dingngol da un ugud ot adina makabunga. 20 Yoong
sadit nalasa un pita un naotdagan dat uduma bukol, siya'd alig dan tagu'n
mangngol kan mangawat sin ugud Apudyus ot mamunga da un kama't
mula'n sintututlumpulu, sin-oonomapulu kan singgagasut dat bunga da."

Abalig Jesus Maipanggop Sit Silaw (Lucas 8:16-18)

21 Intuluy Jesus dit nan-abalig ot kanana'n, "Awad kad manongog si pingki
asina tangngoban onnu igga utdit sogwab katli? Bokon kada igga na utdit
kustu un iiggaan? 22 Padana pay un naid maisuluk si adi maipaltaw onnu
mailimod si adi mailawag nu timpu na. 23 Dikayu'n awad si inga un
makagngol, dumngol kayu."
24 Intuluy Jesus un kanana'n, "Ammaan yu un anagon dan donglon yu
un tudtuduk. Ta nu kamaan dit man-iisomsomok yu utdan tudtuduk siya
pay ud kamaan dit maawatan yu kan dogaan pay Apudyus. 25 Sat tagu'n
mangisosomok sidan tudtuduk, umaduadu dit maipatigammu kan siya.
Yoong sat tagu'n adina isosomok dat tudtuduk, makaana losan ulay sat akita
naawatana!"

Sat Maiyaligan Din Mangiyapuwan Apudyus

26 Intuluy uman Jesus nantudtudu un kanana'n, "San mangiyapuwan
Apudyus maiyalig si osa'n tagu'n ummoy nan-iwalis si nabalu'n bukol sit
mumul-ana. 27 Masuyop nu labi, gumangun nu bigbigat ot tummubu kan
dummakola lawa dat mula na un maid tigammu na utdit nandadakol da. 28 Ta
sat pita, siya'd nampatubu kan nampabunga. Umuna'n tumubu asi lumipi

* **4:12** Isaias 6:9-10

asi naon mamuyag. 29 Yoong nu mal̲-um daon, al̲an dit nammul̲a dit lakom ta
timpu'n aappitanon."

Abalig Maipanggop Sit Bukol̲ Di Mustasa
(Mateo 13:31-35; Lucas 13:18-19)

30 Inyimus Jesus un, "Ngadan dit maiyaligan din mangiyapuwan Apudyus
onnu ngadan na un abalig nat mabalina mausal? 31 Maiyalig sit bukol̲ di
mustasa un siya'd kaban-ogana bukol̲ situn pita. 32 Yoong nu maimul̲a,
dumakol̲a gumabogabong ot mambalina kadakol̲ana mul̲a. Nangkaddakkol̲
dat sanga na ot umoy dat sissiwit manlubuwan."
33 Adu'n abaliga kama't datu dat inusal Jesus un nangitudtudu't dit ugud
Apudyus sigun sit ol̲og dat tagu'n maawatan. 34 Naid intudtudu na si adi
naiyabalig. Yoong nu dida ullawa't dat disipulus na, ipakaawat na un losan
kan dida.

Pinaginok Jesus Dit Bali
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

35 Masdom man sidiya al̲-al̲gaw, kinnanan Jesus sidat disipulus na un,
"Mandol̲mang taku." 36 Tinengyan dat disipulus Jesus dat adu'n tagu ot
ummoy da utdit inggawan Jesus un bangka asidaon kaysan. Naitung-ud pay
dat uduma bangka kan dida. 37 Utdiyon kakl̲ata lawa un gummali't nabilog ot
mal̲ukul̲ukut dit pal̲uung un maisaysay-u utdit bangka ot dandaniyon mapnu't
danum. 38 Yoong si Jesus ininggaw sit pungtun dit bangka un uumping sit
pungana nasuyop. Pinukaw dat disipulus na ot kinnanan da kan siya un,
"Mistulu, naid kad kokwa na kan sika nu mal̲mos taku?"
39 Gummangun si Jesus ot pinaginok na dit bayogbog asina kinnanan sit
danum un, "Ustu nan, guminok ka."
Naida tuttuwa dit bali ot gumminok dit mal̲ukul̲ukuta pal̲uung.
40 Utdi kinnanan Jesus sidat disipulus na un, "Apay kumimut kayu? Maid
kad pammati yu kan sakon?"
41 Tal̲ona nasnasdaaw da kan siya ot nampaim-imkaw da un, "Ngad kad nin
dituwa tagu'n ulay dan bayogbog kan danum tuttuwaon da tun ibaga na?"

5

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Sinakayan Dat Nadadaga Ispiritu
(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

1 Utdiyon dummangpot da utdit domang dit bananaw un lakub din ili'd
Gerasa. 2 Utdit makalosa da Jesus sit bangka, inggaw osa'n tagu'n sinakayan
di nadadaga ispiritu un nanligwat sit kalobl̲obonan un ummoy ummabot.
3 Siya'd inggawana dit kalobl̲obnan ot maidon makapingil kan siya't dit bilog
na ulay itakod da si kinawad. 4 Kanayun un pingilon da dat ima na kan da iki
na si lubid kan kinawad yoong aminona'n pugsaton. Naid makapaginok kan
siya ta nabilog. 5 Labi kan al̲-al̲gawa manliklikwosa lawa't dit kalobl̲obonan,
kanana pay sit bateled un mampappakuy ot dunudunul̲ona pay dit long-ag
na si batu.
6 Maotap na man si Jesus, nanoddaka umoy nampalintumong sit atubang
na. 7 Ot kapakpakuyana un kanana'n, "Jesus un Anak Apudyus un kan-
gattuwan apay lingalingom sakon? Isapatam kan Apudyus un adiyanak
dusaon." 8 Inugud na di ta imbagan Jesus kan siya un, "Sika'n nadadaga
ispiritu, taynam nat tagu."
9 Inimus Jesus un, "Sinnat ngadan nu?"
"Sakon si Sin-amal̲an onta aduadu kami," kinnanan dit nadadaga ispiritu.
10 Ot nampakpakaasi kan Jesus ta adina paatunon dida't diya ili.

11 Inggaw da ud sin-amalana bolok un manubsubsubuk sit baklas dit
bateleda adani kan dida. 12 Ot nampakpakaasi dat dimunyu kan Jesus un
kanan dan, “Paoyon dikami ullawa’t dan bolok ta dida’d sakayan mi.”
13 Pinalubusan Jesus dida. Ot tinengyan dat nadadaga ispiritu dit tagu
ot ummoy da nilumnok sidadit bolok. Utdiyon, nanggugunod dadit umoya
duwa’n libu un bolok un kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot
nalmos da un losan.
14 Sadat sin-ayyuwan sidat bolok, nampatodtoddak da un ummoy nangi-
padamag sit naipasamak sidat tagu’t dit ili kan adani un boboloy. Magngol
man dat tagu, ummoy da ta ilan da nu ngadan dit napasamak. 15 Dumatong
da man kan Jesus, naila da dit tagu’n sinakayan dat adu’n nadadaga ispiritu
un mantutupak kan nabadutan ot nabaluwon dit angos na un bokona kama’t
dit. Ot gaputa kama’t di ummogyat da.
16 Sadat nakaila impadamag da dit naipasamak sit tagu’n sinakayan dat
dimunyu kan sadat bolok. 17 Ot nampakpakaasi dat tagu kan Jesus ta
tengyana dit boboloy da.
18 Ot utdit umoy si Jesus manlugan sit bangka, nampakpakaasi dit tagu un
maibulun kan siya.
19 Yoong madin Jesus impalubus un kanana’n, “Manalan ka utdin boboloy
yu ta umoy ka ibaga’t dan bulun nu dat kingkingwan Apudyus kan
nangkakaasi na kan sika.”
20 Ot kaysan dit tagu utdat losana boboloy sidin Decapolis ot impatigammu
na dit kingwan Jesus kan siya ot nasnasdaaw dat losana tagu’n nangngol sit
imbaga na.

Sat Abeng Jairo Kan Sat Babai Un Nanekgel Sit Badut Jesus (Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

21 Nambangka uman da Jesus un nandolmang sit domang ot dumangpot da
man, inammung dat aduadu’n tagu si Jesus sidit dupit dit baybay.
22 Utdi, dummatong dit osa’n pangaton da utdit sinagoga un mangngadan
kan Jairo. Ot utdit naila na si Jesus ummoy nampalintumong sit atubang na.
23 Ot nampakpakaasi un kanana’n, “Awad dit anak ku un babai’n matmat-
toyan. Pangngaasim ta umoy nu agpadan dalapnu kumiya kad matagu.”
24 Naibulun si Jesus kan Jairo un kaysan ot madabdabbil dat tagu’n naitung-
ud kan siya.
25 Inggaw pay osa’n babai’n kagwampulu’t duwa’n dagunon un makad-
dalada la. 26 Aduwon dat ummoyana nampaagasan ot adu pay dat sinagapal
na utdit mampappaagasana kan nagastu na payon amin un pilak na yoong
naida talon kummiyaana nu adi naam-amodota lawa.
27 Nadamag na dit maipanggop kan Jesus isunga nakasuppenget sidadit
amoda tagu un ummoy sit awid Jesus ot sinekgel na dit badut na. 28 Ta
kanana’t dit somsomok na un, “Ulay nu masekgel ku ullawa din badut na,
kumiyaak.”
29 Ot dagusa naopdan dit dala na ot nagikna na un naidon dit sakit na.
30 Dagusa nagiknan Jesus un awad pannakabalin un naulus kan siya ot
nan-awinga kanana’t dat tagu un, “Singngadan din nanekgel situn badut
ku?”
31 Kanan dat disipulus na un, “Apu, iillama adu’n tagu, imusom payyan nu
ngad nat nanekgel sinat badut nu?”
32 Yoong nan-awwiawwing si Jesus ta inapona nu singngadan dit nanekgel.
33 Utdi, naawatan dit babai un siya dit in-innapon Jesus gaputa tigammuna
un naagasanon. Isunga mamilpilpila ummadani kan Jesus ta kumimut.

Nampalintumong ot impudnu na un siya'd nanekgel sit badut na ot naagasanon.
34 Utdi, imbagan Jesus kan siya un, "Anak ku, kummiya ka utnat sakit nu
gapu't nat pammatim kan sakon. Manalan kaona kapkapiya ta naidon nat
sakit nu."
35 Sissiya payyan si Jesus un mambagbagbaga utdit dumatong dat nanlig-
wat sit boloy Jairo ot imbaag da kan siya un, "Natoyon dit abeng nu, koom
payyana lawa un lingalingon nat mistulu," kanan da.
36 Nagngol Jesus di un imbaga da yoong adina winiliwili ot imbaga na kan
Jairo un, "Adika madanagan basta manuttuwa ka ullawa kan sakon."
37 Adin Jesus impalubus un awad maitung-ud kan dida malaksig kan Pedro
kan da Santiago kan Juan un mansunud. 38 Sumaal da man sit boloy Jairo,
nailan Jesus dadit mampaalipangdasan ot mampaibila manlamat dat tagu.
39 Lumnok man kanana kan dida un, "Apay mampaalipangdasan kan
mampaibil kayu? Bokona natoy nat abeng, masusuyopa lawa!"
40 Inyaamang da si Jesus. Yoong pinalaksun na dida asina inayagan dit
ama kan inan dit abeng kan dat tulu'n disipulus na ot nilumnok da utdit
dalom un ininggawan dit abeng. 41 Inaggoman Jesus dit iman dit abeng ot
kinnanana un, "Talita kumi!" Sat piyaona'n ugudon, "Abeng, ibagak kan sika
un gumangun ka."
42 Dagusa gummangun dit abeng ot kummiyang ta kagwampulu't duwa'n
tawon naon. Talona nasnasdaaw da utdit napasamak.
43 Ot imbilibilin Jesus kan dida un masapula naid udum si mangibagba-
gaan da utdi un kingwa na. Ot imbagana un pakanan da dit abeng.

6

Adin Dat iNazaret Tinuttuwa Si Jesus
(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

1 Tinengyan Jesus diya boboloy ot nangulin sin boboloy na ud Nazaret un
naitung-ud pay dat disipulus na. 2 Al-algaw man un iillongan, ummoy si Jesus
nantudtudu't dit sinagoga ot nasnasdaaw dat aduadu'n tagu'n nandongol sit
tudtudu na ot kanan da un, "Nangal-an ditu uttun tigammu na? Ngadan tun
nangal-ana uttun silib na kan pannakabalin na un man-am-amug? 3 Bokon
kada sadit kalupantel un anak Maria kan sunud da Santiago, Jose, Judas kan
Simon? Inggaw da paya losan situ dat susunud na un babai." Ot adin dat tagu
maawat si Jesus.
4 Utdi kinnanan Jesus kan dida un, "Madayaw nat propetan Apudyus sidat
losana umoyana malaksig sidat mismu'n kailiyana, kabagiyana kan kaboloy
na."
5 Siya'd gapuna un adin Jesus nangwa't nakaskasdaaw sidi malaksig sidat
akita lawa'n masakita inagpadana ot kummiya da. 6 Nasnasdaaw si Jesus sit
adin dat kailiyana manuttuwaan kan siya.
Ot dinakdak Jesus dat kailin-ili un ummoy nantudtudu.

Imbaun Jesus Dat Kagwampulu't Duwa'n Disipulus Na
(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

7 Pinandatdatong Jesus dat kagwampulu't duwa'n disipulus na ot sinin-
dogwa na dida ta ibaun na dida un umoy manudtudu. Initdana dida si
kalintogana mangaddag si nadadaga ispiritu.
8 Utdit daan da un manalan binilin na dida un maid talon idallay da nu
adi abusa lawa'n sulkud. Adida mambalun si kanon da, adida mangawit si

pasiking onnu mambulsa't pilak. 9 Mabalina man-usal da si sandalyas yoong
adida mangala't badut si mansukatan da.
10 Imbagana pay kan dida un, "Nu awad mamalnok kan dikayu utnat
bobololoya ayan yu, siya'd inggawan yuwon inggana't taynan yu diya ili. 11 Nu
awad bobololoy un naid mamalnok kan dikayu kan adida donglon nat itudtudu
yu, tengyan yu diya bobololoy ot ikagkag yu dat gabu utdat iki yu si bintaga un
madusa da ta sinumdiyan da dat itudtudu yu."
12 Utdi kaysan dat disipulus Jesus un ummoy nangitudtudu't dat tagu un
masapula mandadaoliyan da dat basul da ot igongda daona mambasbasul.
13 Inaddag da dat dimunyu utdat tagu un sinakayan da kan adu pay dat
inaplusan da si lana un masakit ot kummiya da.

Sat Natoyan Juan Un Mambubunyag (Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

14 Nagngol ali Herodes* dit maipanggop sit kokkoon Jesus ta nandinadi-
namag. Kanan dat udum un, "Ummungal si Juan un Mambubunyag! Siya'd
gapuna un awad pannakabalin na un mangwa't nakaskasdaaw."
15 Yoong kanan dat udum pay un, "Si Elias."
Ot sadat udum payyan kanan da un, "Osa un propetan Apudyus un kama
payon sidat propetana utdit aw-awe."
16 Yoong magngol man Ali Herodes dit ibagbagan dat tagu kanana un, "Si
Juan un Mambubunyag un pinaputul ku dit bagang na yoong ummungal!"
17 Kama't di dit imbagan Herodes ta siya'd nampadopap kan nampaibalud
kan Juan sidit. Kingwa na di un impagapu na kan Herodias un asawan Felipe
un sunud na un inasawa na.
18 Ta si Juan, kanayuna ibaga na kan Herodes un, "Iyadin dit lintog taku'n
asawaom nat asawan nat sunud nu." 19 Siya'd gapuna un laweng dit angos
Herodias kan Juan ot piyaona'n papatoy. Yoong maid makwaana 20 ta
umogyat si Herodes kan Juan ta tigammu na un nalintog kan nasantuwana
tagu. Isunga tatallakugona. Ot ulay nu makapabulung kan siya dat itudtudun
Juan, pipiyaona un donglon.
21 Yoong dummatong dit gundaway Herodias. Utdit timpu'n algawa
naiyanakan Herodes nan-amung da ot inawis da dat oopisyal di gubilnu,
oopisyal di suldadu kan dat nangangatu un tagu't din Galilea. 22 Utdiya
amung ummoy nanadok dit balasanga anak da Herodias kan Felipe ot nasnas-
om da Herodes kan dat sangaili na. Ot kanan Herodes sidit balasang un,
"Losana piyaoma kodawon kan sakon, itdok kan sika." 23 Insapatana un,
"Singngadan na man un kodawom, itdok ulay nu sat kagogwan ditun man-
tulayak!"
24 Utdi, ummoy yan nantukug dit balasang sidit ina na ot kanana'n, "Ngadan
kadnin nat kodawok kan siya?" Kanan dit ina na un, "Kodawom dit ulun Juan
un Mambubunyag."
25 Utdi, inni-iway na un nan-ulin kan ali Herodes ot imbaga na kan siya
un, "Piyaok un itdom kan sakon situn satun dit napalatu un ulun Juan un
Mambubunyag."
26 Talona nasigasigab dit angos ali Herodes yoong adina mabalina adi
tungpalon gapu't dit sapata na kan dingngol dat sangaili na. 27 Ot nangibauna
dagus si suldadu't umoy mangala't dit ulun ud Juan. Kaysan dit suldadu
un umoy namutul sit ulun Juan sit baballudan. 28 Utdiyon indatong na dit
napalatu'n ulun Juan ot intod na utdit balasang. Asin payon dit balasang intod
kan ina na.

---

* **6:14** Siya si Herodes Antipas

29 Matigammuwan man dat disipulus ud Juan dit naipasamak ummoy da
innalla dit ladag Juan un innilbon.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu'n Tagu (Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

30 Utdit nangulin dat kagwampullu't duwa'n disipulus un imbaun Jesus,
imbaga da kan siya dat losana kingkingwa da kan intudtudu da. 31 Yoong
gaputa masukasukata dumatong dat un-unaya tagu un adida pay mawili
un mangan, kinnanan Jesus sidat disipulus na un, "Takun, ta umoy taku
man-ila't igawa maid tagtagguwan si man-illongan taku't akit." 32 Utdi
nambangka da un kaysan un dida'l lawa utdit igawa maid tagtagguwan.
33 Yoong adu dat nakaila utdit kaysanan da ot naimatunan da dida. Kadon,
nampatodtoddak dat tagu un nanligwat sit kailin-ili ot inunaan da da Jesus
un dummatong.
34 Dumangpot man da Jesus naila na dat aduadu'n tagu. Nadaguwan kan
dida ta kama dat kannelu un maid man-aayyuwan kan dida. Ot inlugina'n
nanudtudu ot adu dat intudtudu na kan dida. 35 Utdit gumidgidamon,
ummoy dadit disipulus na kan siya ot kanan dan, "Masdomon, naid pay
tagtagguwan situ. 36 Padalnom dan tagu ta umoy da utdan adani'n boboloy
gumatang si mabalin da un kanon."
37 Yoong summungbat si Jesus un, "Dikayu'd mangitod si kanon da."
Kanan dat disipulus na kan siya un, "Umoy kami nin gumatang si tinapaya
banol di duwa'n gasuta denario† un ipakan mi kan dida?"
38 Inimus Jesus kan dida un, "Piga dit tinapay yu un awad sinat? Umoy yu
ud ilan."
Ummoy da inila asida impatigammu kan Jesus un, "Awad lima'n bukola
tinapay kan duwa'n ikan."
39 Kadon imbilin Jesus sidat disipulus na un mantupakon da dat tagu un
maul-ulmung da utdit kabollatan. 40 Utdi, nanlekus da un naul-ulmung si
singgagasut kan sinlilimampulu.
41 Inalan Jesus dit lima'n bukola tinapay kan duwa'n ikan ot nantangad lan-
git un nanyaman kan Apudyus, asina biniibiik dida'n intod sidat disipulus na
ta iwalas da utdat tagu.
42 Ot losan da un nabsuga nangan.
43 Sinupon da man dat nabun-ana tinapay kan ikan, napnu dat kag-
wampulu't duwa un lakba. 44 Umoya lima'n libu dat lalaki'n nangan un adina
naibilang dat babai kan abeng.

Sat Kummiyangan Jesus Sit Lap-at Dit Danum (Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

45 Maabus man di, dagusa pinanlugan Jesus dat disipulus na utdit bangka
ta umuna da ud Betsaida utdit domang didit bananaw, sidit mampadalnana
utdat adu'n tagu.
46 Mangkadalan man dat tagu, nanagada si Jesus sit bateled dalapnu man-
luwalu.
47 Utdit lumabiyon inggawon dit bangkan dat disipulus Jesus sit adani't
dit gawan dit baybay, yoong iinggaw payyan si Jesus sit bateleda ossaan.
48 Naotap na dat disipulus na un mampaligata managwan sit bangka da, onta
dupakon dit bayogboga amod dida. Bungbung-on man, kummiyang si Jesus
sit lap-at dit danuma ummadani kan dida ot panggop na un lausan dida.
49 Yoong mailan man dat disipulus dit mangkikkiyang sit lap-at dit danum,

† **6:37** Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan din denario

kanan da nu banig ot nakapakuy da 50 ta amoamod dit kimut da. Yoong
dagusa gumminga't Jesus un kanana'n, "Adi kayu kumimut ta sakon. Adi
kayu madanagan!"
51 Utdi nakalugan si Jesus kan dida ot kaklata naid dit bayogbog. Talona
nasnasdaaw dadit disipulus na, 52 onta adida naawatan nu singngadan ud
Jesus sidit nampaaduwana utdit tinapay gaputa ginumlang payyan dit ulu da.

Pinapiyan Jesus Dat Nasakit Sin Genesaret (Mateo 14:34-36)

53 Utdit makadolmang da, dummangpot da utdin boboloy Genesaret. Insilu
da dit bangka da utdit dupit. 54 Lumsa da man sit bangka dagusa naimatunan
dat tagu si Jesus, 55 ot nampatodtoddak da un ummoy nangibaga't dat
losana tagu't diya nangkalliputa boboloy. Ot binuligan da dat masakit
kan dida un indatong sit singngadan na man un dingngol da un kawadan
Jesus. 56 Singngadan na man un boboloy onnu ili'n ummoyan Jesus, nan-
idatong da utdat masakit sidit uummungan di tagu un mabalina ayon Jesus.
Nampakpakaasi da kan Jesus ta ipalubus na un sekgelon dat masakit dit
badut na ulaya lawa'n sat lagayadana. Ot losan dat nanekgel, kummiya da.

7

Sat Tudtudu Un Tinawid Dat Judio Utdat Dadakkol Da (Mateo 15:1-9)

1 Nandadatdatong da kan Jesus dat Fariseo kan dat mimistulun di lintog
un nanligwat Jerusalem. 2 Ot naila da un sadat uduma disipulus Jesus
adida binuluwan dat ima da utdit kadawiyana mambubulun dat Judio asida
mangan. 3 Ta sadat Judio talon sidat Fariseo, adida mangan nu adida yan
koon dit kadawiyan da un mambubulu un tinawid da utdat dadakkol da.
4 Padana pay un nu mangulin da un manligwat sit lalakkuwan adida mangan
nu adida yan koon diya kadawiyan da un mambubulu kan adu pay dat
kadawiyana tinawid da un uunnudon da un padan din mangkikiwas da
utdan tasa, banga kan da kandelu da.
5 Ot gaputa kama't di, inimus dat Fariseo kan dat mimistulun di lintog
kan Jesus un, "Apay danat disipulus nu un adida unudon dit kadawiyan un
mambubulu un impatawid dat dadakkol taku? Ta mangan da un adida yan
mambulu."
6 Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa dit paimpadtun Apudyus kan Isaias
maipanggop kan dikayu'n man-ag-agin un kanana'n,

'Sadatuwa tagu, dayawon da ud sakona lawa si bagbaga yoong adayu dit
aangson da kan sakon.
7 Maid selselbin dit mandayawan da kan sakon gaputa itudtudu da dat
lintoga kingwan di tagu ot ibilang daon un bilin ku.'

8 "Tuttuwa di ta inwalin yu dat bilin Apudyus ot sadat lintoga kingwan dat
tagu dat uunnudon yu.
9 "Nalaing kayu un mansumdi utdit bilin Apudyus dalapnu maitultuluya
maunud dat kadawiyana naipatawid kan dikayu. 10 Ta kanana't dit bilina
ingkanglit Moses sidit un, 'Dayawom da amam kan inam,' kan kanana pay
un, 'Sanat mangibaga't laweng sit ama na onnu ina na, masapula mapatoy.'
11 Yoong sanat itudtudu yu kanan yu un sat tagu'n mangibaga kan ama
na onnu ina na un, 'Korban dit itulung ku kan dikayu,' (piyaona'n ugudon
maitod kan Apudyus,) 12 adinaon masapula tumulung kan ama na onnu ina
na. 13 Ot maipagapu utdiya itudtudu yu, inwalin yu dit ugud Apudyus gapu

utdat kadawiyana ipatawid yu utdat tagu. Adu dat udum payyana kama't datu un kokkoon yu," kinnanan Jesus.

Sat Makabasulan Di Tagu (Mateo 15:10-20)

14 Utdi, inayagan Jesus uman kan siya dat adu'n tagu ot kinnanana kan
dida un, "Dumngol kayu'n losan situn ibagak ot ammaan yu un anagon.
15 Bokona siya'd mampadadag si tagu utdit man-iilan Apudyus dit ipalnok na
utdit sangi na, nu adi sat manligwat sit aangsona. 16 [Nu awad inga yu un
makagngol, dumngol kayu.]"*
17 Tinengyan Jesus dat aduadu'n tagu ot kaysan sit boloy. Ummoy dat
disipulus na inimus nu ngadan dit kaipooyan dit inyabalig na. 18 Ot kanan
Jesus kan dida un, "Apay pati kan dikayu adi kayu makaawat? Adiyu kad
tigammu un bokona sat kanon di tagu ud makabasulana 19 ta bokona manalan
sit somsomok na nu adi manalan sit buwang na asi uman lumaksun?"
(Sadiya imbagan Jesus, impatigammu na un losana makan, mabalina kanon
di tagu.)
20 Ot intuluy Jesus un, "Sat manligwat sit aangson di tagu siya'd mam-
padadag kan siya. 21 Ta sat aangson siya'd manligwatan dit losana nadadaga
somsomok di tagu un mangidulun kan siya'n mangwa utdan koko-on
di man-asawa utdit daan na payyan maasaw-an, man-akaw, kumatoy,
makadagdagas, 22 man-agum kan manomsomoka mangwa't nadadag sidan
udum, mangallilaw, manlablabos un gangganas, umaapal, man-ugud si
lawenga maisuganggang sidan udum, manaktakkal kan uduma bokobokona
koko-on.
23 "Sadatu un losana nadadaga koko-on, manligwat da utdit aangson di
tagu ot dida'd mampadadag kan siya utdin man-iilan Apudyus."

Sat Pammatin Dit Osa'n Babai (Mateo 15:21-28)

24 Utdi tinengyan Jesus diya bobol oy ot kaysan sin adani'd Tiro kan Sidon.
Dumatong man, nakaigaw sit osa'n boloy. Adina piyaon nu tigammuwon dat
tagu dit inggawana't di. Yoong natigammuwan da kampay.
25 Ta inggaw babai un sinakayan di nadadaga ispiritu dit anak na un babai
ot magngolana man un dummatong si Jesus, dagusa inummoy kan siya ot
nantalluku utdit sanguwana'n nampakaasi. 26 Satuwa babai bokona Judio ta
kaganakan di iFenicia un osa'n ili'd Siria ot Griego dit bagbaga na. Impakaasi
na un addagon Jesus dit dimunyu't dit anak na.
27 Inyabalig Jesus un nangibaga kan siya un, "Unaon taku yan pakanan dat
abeng ta bokona kalobbongana'n ikob-al ta utdanat asu dit kanon di abeng."
28 "Tuttuwa nat Apu," insungbat dit babai. "Yoong ulay danat asu utnat
sogwab di lamesaan kanon da danat bugtan di abeng."
29 Ot kinnanan Jesus kan siya un, "Gapu utnata imbagam, mabalina
manalan kaon ta tinengyanon dit dimunyu dit abeng nu."
30 Utdi nangulin dit babai utdit boloy da ot dinakngana dit abeng un
uumboga kapkapiya ta tinengyanon dit dimunyu.

Pinapiyan Jesus Dit Tagu'n Naumol Kan Nabongngog

31 Utdiyon tinengyan Jesus ud Tiro ot nangulin sin igid din bananaw sidin
Galilea un inoy na ud Sidon kan sadat bobol oya mangngadan Decapolis.
32 Inggaw da ud tagu'n nangidatong si lalaki un nabongngog kan naumol
pay ot nampakpakaasi da kan Jesus ta iyagpad na dit ima na kan siya.

* **7:16** Maid tun bersikulu 16 utdan uduma manuskrito utdin bagbagan di Griego.

33 Inyadayun Jesus dit lalaki utdat tagu ot makaadayu da man, insulong Jesus
dat pagayyamot na utdat ingan dit lalaki asina nanlugpa ot inaplusana dit
dilan dit lalaki. 34 Nantangad si Jesus ud langit ot nakasinta'n kanana'n,
"Epfata." Satun piyaona un ugudon tu, "Mambukat ka." 35 Dagusa nambukat
dat inga na ot makagngolon dit lalaki kan lummum-oy dit dila na ot nang-
godongon dit mambabagbaga na.
36 Utdi binilin Jesus dat tagu un adida ibagbaga tuwa kingwa na. Yoong
bilibilinona kad dida amodota inwalwalagawag da dit naila da un kingwana.
37 Talona nasnasdaaw da un losan ot kanan da un, "Laulaus un losan dan
kokkoona. Padonglona pay danat nabongngog kan mambagbagaona danat
naumol."

8

Pinakanan Jesus Dat Opata Libu'n Tagu (Mateo 15:32-39)

1 Utdiya timpu un ininggawan Jesus sidi, nandatdatong uman dat ad-
uadu'n tagu. Ot utdit maidon kanon da, inayagan Jesus dadit disipulus na
ot kinnanana kan dida un, 2 "Madaguwanak sidatu'n tagu ta tulu'n algaw
daon un iniinggaw kan ditaku't tu ot naidon kanon da. 3 Nu padalnok
dida't dan boloy da un mabibittil, matalimudaw da utdin dalan ta adayu tun
nanligwatan datun udum."
4 Summungbat dat disipulus Jesus un, "Mangal-an si ipakan sidatu'n ad-
uadu'n tagu uttun igawa maid tagtaguwan?"
5 "Piga dit tinapay yu un awad sinat?" kanan Jesus kan dida. Ot kanan da
un, "Pitu'n bukol."
6 Pinantupak Jesus dat tagu't dit pita. Utdi, innala na dat pitu'n bukola
tinapay ot nanyaman kan Apudyus. Maabus man un manyaman biniibiik
na dit tinapay asina intod sidat disipulus na ot inwalas da utdat adu'n tagu.
7 Inggaw da pay akita ikana banan-og ot nanyaman uman kan Apudyus
asina intod sidat disipulus ta iwalas da utdat tagu.
8 Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon man dat disipulus na dat buna,
napnu dat pitu'n lakba.
9 Umoya opata libu'n tagu dat nangan.
10 Utdiyon pinadalan Jesus dat adu'n tagu asida un dagus nambangka utdat
disipulus na un kaysan Dalmanuta.

Kindaw Dat Fariseo Un Man-am-amug Si Jesus (Mateo 16:1-4)

11 Inggaw da ud dummatonga Fariseo un ummoy nakasinsinnungbat kan
Jesus ta panggop da un ok-okabon. Ot kindaw da un mangipaila't am-amug
si mangilasinan nu imbaun Apudyus.
12 Ot ummangos si nadalom asina kinnanan kan dida un, "Apay datun
tagu't tuwa lonap un man-inap da ut am-amug si mangilasinan nu imbaunak
kan Apudyus? Tuttuwa tun ibagak un adik mangipaila't am-amug si mangi-
lasinan yu."
13 Ot tinengyan Jesus dida ot nanlugan da utdit bangka'n kaysan sit
domang.

Maiyalig Si Bubud Dat Tudtudun Dat Fariseo (Mateo 16:5-12)

14 Naliuwan dat disipulus Jesus un nambalun si tinapay ot simbukola
lawa dit inggaw kan dida't dit bangka da. 15 Binagaana dida ot kanana'n,

“Mansiput kayu ot alimbanan yu dit bubud dan Fariseo padana pay kan Herodes.”
16 Yoong gaputa adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na, kanan da un,
“Siya’d imbaga na di ta maid tinapay taku ussiya.”
17 Titiggammun Jesus dit babagbagaon da ot kanana kan dida un, “Apay
un sanat kamaid di tinapay yu nat babagbagaon yu? Adiyu kad payyan
maawatan un awad pannakabalin ku? Ginumlang kad nat ulu yu? 18 Adi
kayu kad makaila ya annat ata yu? Adi kayu kad makagngol ya annat inga
yu? Naliuwan yu kadon dit 19 namiikak sit lima’n bukola tinapaya impakan
sidat lima’n libu un tagu, piga’n lakba dit nabun-an un sininup yu?”
Kanan da un, “Simpulu’t duwa un lakba.”
20 “Ot utdit biniibiik ku dat pitu’n bukola tinapaya impakan sidat opata libu
un tagu, piga’n lakba dat nabun-ana sininup yu?” kinnanan Jesus.
Kanan da un, “Pitu’n lakba.”
21 Utdi kinnanan Jesus kan dida un, “Adiyu kad payyan maawatan?”

Pinapiyan Jesus Dit Nakulap Sidin Betsaida

22 Utdi kaysan da Jesus ud Betsaida. Dumatong da man, inggaw da ud
nangisaal si tagu’n nakulap ot nampakpakaasi da kan Jesus un agpadana.
23 Utdi kiniwid Jesus dit nakulap ot indalan na utdit lasin dit boboloy.
Nilugpaana dat ata na asina inagpadan ot inimus na un, “Awad mailam?”
24 Mandiyat man dit lalaki kanana un, “Makailaak si tagu yoong kama da si
kayu un mangkikkiyang.”
25 Inagpadan payyan Jesus dat atan dit lalaki. Utdit tumukkol dit lalaki
kummiyaon dat ata na. Napaddaon dit man-iila na.
26 Utdi, pinadalan Jesus dit lalaki un kanana’n, “Mandadawwos ka utdin
boloy yu ot adim ayonon nat boboloy.”

Imbutaktak Pedro Nu Singngadan Jesus (Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

27 Utdiyon inummoy da Jesus kan dat disipulus na utdat boboloya lakub
Cesarea Filipos. Utdit manaddalanan da utdi, inimus Jesus sidat disipulus na
un, “Singngadan ku utdit makanan dat tagu?”
28 Summungbat da un, “Sika kanu si Juan un Mambubunyag. Kanan pay
dat udum un sika kanu dit Elias yoong sadat udum payyan kanan da un osa
ka utdat propetan Apudyus sidit aw-awe.”
29 “Dikayu nu, singngadan ku utnat makanan yu?” inyimus Jesus. Sum-
mungbat si Pedro un, “Sika dit Kristu.”
30 Ot binilin Jesus dida un adida ibagbaga si udum dit maipanggop kan siya.

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyana Kan Umungalana (Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

31 Utdiyon inlugin Jesus un ipatigammu utdat disipulus na un siya un
Inyanak di Tagu, masapula sagapalona’d adu’n ligat. Sumdiyan dat lalallakay
di Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog ot mapatoy yoong
umungal nu lumabas tulu’n algaw. 32 Nalawag dit nan-iibaga na uttu kan
dida. Utdi indallay Pedro si Jesus sit ad-adayu ot inggimau na. 33 Yoong
summangu si Jesus ot ummila utdat disipulus na asina inggimau si Pedro un,
“Adayuwanak Satanas! Ta bokona sat piyaon Apudyus nat sosomkom nu adi
sat piyaon di tagu.”
34 Inayagan Jesus dat tagu kan siya pati utdat disipulus na ot kinnanana
un, “Nu sinnat mamiya un maidagamung kan sakon, masapula igongda

naona somsomkon dit mataguwana uttun pita, bukudona nat kulus * na asi umunud kan sakon. 35 Ta sanat tagu'n gumamgam sit mataguwana't tun pita, adina maitdan si mataguwana't inggaingga. Yoong sat tagu'n matal̲ak na dit mataguwana maipagapu't manuttuwaana kan sakon kan mangitudtuduwana't din Nabal̲u'n Damag maipanggop kan sakon, maitdan si mataguwana't inggaingga. 36 Ta ngadan nat maganab nat osa'n tagu nu mangkuwa na dan losana binaknang situn lubung yoong matal̲ak na dit mataguwana't inggaingga? Naid. 37 Ta maid mabalina maitod di tagu si kasukat din mataguwana. 38 Nan-awidan dan tagu't tuwa lonap si Apudyus ot sadan sinan-apudyus ud dayawon da kan tal̲ona gumabasul̲ da. Ot singngadan na man kan dida dit mangibain kan sakon padana pay sidan tudtuduk, sakona Inyanak di Tagu ibain ku pay nu mangulinak situn pita. Ta mangulinaka awad kan sakon dit nakaskasdaawa kinangatun Amak ot bul̲un ku dat nasantuwana aanghel."

9

1 Utdi, kanana un, "Tuttuwa tun ibagak un awad kan dikayu un antu uttun satun ud adi yan matoy inggana't maila da dit dumakngan dit mangiyapuwan Apudyus kan sat pannakabalin na."

Sat Naobsan Dit Ilan Jesus (Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

2 Lumabas man onoma al̲gaw, indallay Jesus da Pedro, Santiago kan Juan un nanagada't dit nangatu'n bateled un dida ullawa. Inggaw da man sidi, naobos dit ilan Jesus. 3 Sadit badut na manilisiling dit kapol̲kas na un naidon makapapol̲kas situn lap-at pita.
4 Ot kakl̲ata nailan dat tul̲u'n disipulus da Elias kan Moses un makabagbagbaga kan Jesus.
5 Kinnanan Pedro kan Jesus un, "Apu, napiya ta antu taku't tu. Mangwa kami si tul̲u'n sigay ta mangkuwam nat osa, mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat osa."
6 Kanana ullawa di ta naid tigammu na si ibaga na utdit amoda kimut da.
7 Utdi, kakl̲ata inggaw bunota nangayyung kan dida ot inggaw ginga'n nanligwat sit bunot un kanana'n, "Siyatu'd pipiyaoka Anak ku, dumngol̲ kayu kan siya."
8 Dagusa ummila da utdit nangkalliput yoong naid sabali't naila da nu adi abus si Jesus ullawa.
9 Utdit madama'n gumusad da utdit bateled, binilibilin Jesus dida un adida ibagbaga't udum dit naila da inggana't sadit Inyanak di Tagu, umungal̲ kan katoy.
10 Tinungpal da dit bilin Jesus yoong mampaim-imus da nu ngadan dit piyaona'n ugudon dit imbaga na un umungal̲ kan katoy.
11 Ot inimus da kan Jesus un, "Apay kanan danat mimistulun di lintog un masapula umun-una si Elias un dumatong nu sadit Kristu nu?"
12 Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa'n masapula mauna si Elias un dumatonga umoy mangisagana't dat losan. Ot ngadan nat makanan yu utdit naikanglit sit ugud Apudyus un sakona Inyanak di Tagu sagapal̲ok dat adu'n ligat kan sumdiyanak sidat tagu? 13 Yoong ibagak kan dikayu un naabusona dummatong si Elias ot kingwan dat tagu dat singngadan na mana lawenga piniya da un kingwa kan siya un kama't dit naikanglit sit ugud Apudyus un makwa kan siya."

---

* **8:34** Ilan yu utdin Mateo 6:24

Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan Di Dimunyu (Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

14 Utdit dakngon da Jesus dat disipulus un natengyan, naila da dat aduadu'n tagu'n nangammung kan dida kan dat mimistulun di lintoga makasungsungbat kan dida. 15 Mailan man dat tagu'n dumoldoldol si Jesus, nasnasdaaw da ot nampatodtoddak da un umoy nangabat.

16 Inimus Jesus un, "Ngadan nat mansisinnungbatan yu kan dida?"

17 Osa't dat kaaduwan dit summungbat un, "Mistulu, indallay ku tun anak ku kan sika ta sinakayan di nadadaga ispiritu ot adina makabagbaga. 18 Nu sakayanon dit ispiritu matukas kan manlablab tun sangi na, manggitil datun ngipon na kan kumtug tun long-ag na. Imbagak sidanat disipulus nu un addagon da yoong adida kabool-an."

19 Summungbat si Jesus un, "Ay, naid pammati yu un tagu. Kamaan nat kabayag ku un iinggaw kan dikayu inggana't manuttuwa kayu? Kan kamaan nat kaandun nat mangiyan-anusak kan dikayu? Idatong yu kan sakon nat abeng."

20 Indatong da kan Jesus dit abeng. Ot mailan man dit nadadaga ispiritu si Jesus, dagusa pinanwogowog na dit abeng ot natukasa nanduladulag un manlablab dit sangi na.

21 Inimus Jesus sit ama na nu kamaan dit kabayag dit gummiknaana.

Ot kanan dit ama na un, "Manipud sit kaban-og na. 22 Kanayuna isubban dit ispiritu utdit apuy kan ilmos na utdit danum si mamatoyana kan siya. Ot nu kabool-am, mangaasi ka ta tul-ungam dikami."

23 "Nu kabool-ak, kanam?" kinnanan Jesus. "Maid adi makwa nu manuttuwa nat osa'n tagu kan Apudyus."

24 Dagusa impakuy dit aman dit abeng un, "On, manuttuwaak! Ot tul-unganak situn kinakulang tun pammatik."

25 Utdit mailan Jesus dat adu'n tagu'n manodtoddaka umadani inggimau na dit nadadaga ispiritu un kanana'n, "Sika un ispiritu un nangumol- kan namongngog situ un abeng, bilinok sika un tengyam ot adi kaon manguliulin."

26 Nampakuy dit ispiritu ot inwogowog na dit abeng asina tinengyan. Nagngat dit abeng un kama't ladag dit ila na ot kanan dat kaaduwan un, "Natoy."

27 Yoong inaggoman Jesus dit iman dit abeng un namangun ot summikad dit abeng.

28 Utdit nilumnokon da Jesus pati utdat disipulus na utdit bol-oy, inimus da kan siya un dida'l lawa un, "Apay adimi maaddag diya nadadaga ispiritu?"

29 Summungbat si Jesus un, "Maid makaaddag sinata ispiritu nu adi luwal-u ullawa."

Imbagan Jesus Uman Dit Maipanggop Sit Mapatoyana (Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

30 Utdi tinengyan da diya igaw ot nangoy da ud Galilea. Adin Jesus piyaon nu tigammuwon dat tagu dit inggawana, 31 ta isul-sul-u na dat disipulus na. Kanana kan dida un, "Sakona Inyanak di Tagu, dandaniyona maiyawatak sidat tagu. Patoyon da ud sakon yoong nu lumabas tul-u'n al-gaw, umungal-ak."

32 Adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na yoong ummogyat da un nangimus kan siya.

Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus (Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

33 Dummatong da ud Capernaum ot utdit inggaw da utdit dalom boloy,
inimus na utdat disipulus na un, “Ngadan dit mansisinnungbatan yu utdin
dalan?”
34 Yoong adida ginumgumminga onta babagbagaon da nu singngadan dit
kangattuwan kan dida.
35 Nantupak si Jesus ot inamung na dat kagwampulu’t duwa’n disipulus na
asina kinnanan kan dida un, “Singngadan na mana mamiya un siya’d kan-
gattuwan, masapula ipadoba na nat long-ag na inggana’t siya’d kadobaan
kan masapula manselbi utdan losan.”
36 Utdi, nangala’t abeng si Jesus ot pinasikad na utdit gawa da. Binakwal na
dit abeng asina kinnanan kan dida un, 37 “Singngadan na man un mangawat
si napakumbaba un padan ditu un abeng un ipagapu na kan sakon, sakon
ud inawat na ot singngadan na man un mangawat kan sakon, bokona lawa’n
sakon ud inawat na nu adi inawat na pay dit nangibaun kan sakon.”

Sanat Adi Gumusul Bulun Taku (Lucas 9:49-50)

38 Kanan Juan kan Jesus un, “Mistulu, nakaila kami si tagu un man-addag
si dimunyu un usalona nat ngadan nu. Yoong inyapa mi dit koona gaputa
bokona bulun taku.”
39 Yoong kinnanan Jesus un, “Adiyu iyapa ta maid mangkokwa si am-amug
un usalona tun ngadan ku asi mambagbaga’t nadadaga maisuganggang kan
sakon nu maabus. 40 Ta singngadan na man un adi gumusul kan ditaku,
bulun taku. 41 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na man un
mangtod si sintasa un danuma inumon yu gaputa tagu dikayu kan Kristu,
maawat na un maawat dit gun-guna na un itdon Apudyus.”

Sat Maigapuwan Di Makabasulan (Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

42 “Singngadan na man un maigapuwan di makabasulan di osa’t dat
aabenga mamati* kan sakon, un-unnaya lawa’n matakodan si dakolana gig-
illingana batu dit bagang na asi maidawat sin baybay. 43-44 Ot nu sanat imam
dit maigapuwan di makabasulam, putdom! Un-unnaya lawa un ososssaan nat
imam un lumnok sin mataguwan si inggaingga nu sanat duwa nat imam un
manalan sin impiyelnu un maid maksopan din apuy si inggaingga.† 45-46 Ot
nu sanat ikim nat maigapuwan di makabasulam, putdom! Un-unnaya lawa’n
ossaan nat ikim un lumnok sin mataguwan si inggaingga, nu sanat duwa
nat ikim un umoy sin impiyelnu. 47 Ot nu sanat atam nat maigapuwan nat
makabasulam, tuwilom! Un-unnaya lawa’n ossaan nat atam un lumnok sin
mangiyapuwan Apudyus nu sanat duwa nat atama maidawat sin impiyelnu.
48 Ta utdin impiyelnu, adida matoy dan ogos un mangan kan dida kan adina
maksop din apuy.‡
49 “Losan dan umunud kan sakon mansagapal da si adu un ligata mamadas
kan dida.§ 50 Naselbi nat asin nu mannanayun dit apgad na yoong nu
mangkubay, naidon selbi na ta adinaon mabalina maiyulin dit apgad na.
Padana un mannanayun okyan kan dikayu nat kababalin di osa’n umunud
kan sakon dalapnu naselbi kayu, kad mantutunus kayu.”

---

* **9:42** Ilan yu utdin Mateo 18:6; Luc. 17:2 † **9:43-44** Sadat bersikulu 44 kan 46 maid sidan kaaduwana manuskrito ot san ibagbaga da nampada utdin bersikulu 48. ‡ **9:48** Ilan yu utdin Isa. 66:24. § **9:49** Sat kustu un naikanglit sin Griego, “Sadan losan maasinan si apuy,” un sat kaipooyan di apuy, ligat.

10

Sat Tudtudun Jesus Maipanggop Si Idang (Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

1 Tinengyan da Jesus diya boboloy ot ummoy da utdin lakub Judea utdin
kapon domang din wangwang Jordan. Aduadu uman dat tagu'n nandatda-
tong kan siya ot tinudtuduwana dida un siya payon dit doda'n koko-ona.
2 Inggaw da ud Fariseo un ummoy kan siya nan-imus dalapnu padpadason
da ot kanan dan, "Ipalubus kad dit lintog taku'n idangan dit lalaki si asawa
na?"
3 Summungbat si Jesus un, "Singngad dit imbilin Moses kadot kan dikayu?"
4 Summungbat da un, "Impalubus Moses un mangwa dit lalaki si kasulatan
dit man-idangan da, asina padalnon dit babai."
5 Summungbat si Jesus un, "Siya'd imbilin Moses kan dikayu di gaputa adi
kayu matudtuduwan. 6 Yoong sidit luglugi'n namaloswaan Apudyus si tagu,
kingwana dit lalaki kan babai. 7 Ot kinnanan Apudyus un, 'Siya'd gapuna un
tengyan dit lalaki da ama na kan ina na ta umoy sumip-un sit asawa na, 8 ot
mambalin da si osa.'* Utdi, bokonona duwa nu adi kama da't ossaana long-
ag. 9 Isunga singngadan na mana pinansip-un Apudyus un man-asawa, maid
tagu't mabalina mangidang kan dida."
10 Utdit inggaw daon sit boloy, pinuut uman dat disipulus Jesus kan siya
dit maipanggop sidiya banag. 11 Ot kanan Jesus kan dida un, "Sanat lalaki'n
umidang sinat asawa na ta mangasawa't sabali, makabasul sit poga'n asawa
na si dagdagas. 12 Padana pay un sat babai'n umidang sit asawa na ta
mangasawa't sabali, makabasul pay sit asawa na si dagdagas."

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng (Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

13 Utdi, nan-idatong dat tagu utdat aabeng da kan Jesus dalapnu agpadana
dida'n bindisyunan yoong inggimaun dat disipulus Jesus dat tagu. 14 Yoong
mailan man Jesus dit koon dat disipulus na nasulag ot kinnanana kan dida
un, "Bay-an yu un umoy danat aabeng kan sakon, adiyu iyapa dida ta sadan
kama kan dida dan manawid sin mangiyapuwan Apudyus. 15 Tuttuwa tun
ibagak kan dikayu un, nu adiyu awaton din mangiyapuwan Apudyus un
padan din koon di abenga mangawat adi kayu maidagamung sidi."
16 Utdi, sinin-ossan Jesus binakwal dat aabeng ot inyagpad na dit osa'n ima
na un namindisyun kan dida.

Sat Nabaknanga Tagu (Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

17 Utdit manlaklakkat si Jesus un manalan, inggaw tagu'n nanoddaka
ummoy nanalluku utdit sinagung na ot kanana'n, "Napiya'n Mistulu, ngadan
nat masapula kook dalapnu matawid ku dit mataguwana maid kigad na?"
18 Kanan Jesus un, "Apay kanama napiyaak? Maid udum si napiya nu adi
si Apudyus ullawa. 19 Tigammum dat bilin un, 'Adika kumatoy. Adika man-
agdagas. Adika man-akaw. Adika mangkustigu si tuli. Adika mangkuluk.
Dayawom da amam kan inam.' "
20 Ot kanan dit lalaki kan Jesus un, "Apu Mistulu, tungtungpaloka losan
danaton manipud sit kaban-og ku."
21 Naanggom dit angos Jesus un nangitukkol sit lalaki ot kanana'n, "Annat
osa'n mangkulangama masapula koom. Umoy ka ilaku dat losana kukuwam

* **10:8** Ilan yu utdin Genesis 2:24.

ta asim itdon dit bayad na utdat nakapus kad awad binaknang nu ud langit, asikaon umunud kan sakon."
22 Magngol man dit lalaki dit imbagan Jesus, nanduduuy ot kaysana madomdomdoman ta amod dit kinabaknang na.
23 Ummila't Jesus sit nangkalliput asina kinnanan sidat disipulus na un, "Talona nasigaba makalnok danat baknang sin mangiyapuwan Apudyus."
24 Nasnasdaaw dadit disipulus Jesus sidit ugud na yoong imbagan uman Jesus kan dida un, "Ay aanak, talona nasigab nat lumnok sin mangiyapuwan Apudyus. 25 Nalaslasu un mangoy nat kamelyu'n dakola ayam sinat abut di tanud nu sanat baknanga tagu'n lumnok sin mangiyapuwan Apudyus."
26 Utdi, talona nasnasdaaw dat disipulus na ot kanan da kan siya un, "Singngadan dat mabalina taguwon Apudyus nu?"
27 Tummukkol si Jesus kan dida'n dit summungbat un, "Adina makwa di nu tagu'd mangwa yoong si Apudyus kabool ana'n mangwa't dan losana banag."
28 Gumminga si Pedro un, "Dikami nu, un tinengyan mi dat losana kukuwa mi dalapnu sika'd uunnudon mi?"
29 Kanan Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na man un maneyan sit boloy na onnu susunud na onnu ina na onnu ama na onnu aabeng na onnu pita na maipagapu kan sakon kan sat Nabalu'n Damag, 30 adayu'n ad-adu dan maawat na uttun matattaguwana. Maitdan si nasulsuluk pay nu ginasuta boloy, susunud, malong-ag, anak kan pita. Maidapdapes yoong anungus kad di algaw awatona pay dit mataguwan un maid kigad na. 31 Yoong adu dat tagu'n maun-una uttun satun un maudi kan adu dat maudi uttun satun un maun-una nu timpu na."

Pitlun Jesus Nangibaga't Dit Maipanggop Sit Matoyana (Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

32 Inggaw man da Jesus sidit tagad-an un umoy Jerusalem, ummuna't akit si Jesus nu sadat masmasdaawana disipulus na. Ot sadat tagu'n naitung-ud kan dida kumimkimut da pay. Utdi, tinang-il Jesus uman dat kagwampulu't duwa'n disipulus na ot imbaga na dit maipasamak kan siya.
33 Kanana un, "Dumngol kayu! Tumagada taku'd Jerusalem ot sakona Inyanak di Tagu, maiyawatak sidat aappun di padi kan mimistulun di lintog ot ikoddong da un mapatoyak asida iyawat sakon sidan bokona Judio 34 ot manliwliw-anak, luglugpaanak, sabisabidanak asiyanak patoyon yoong nu lumabas tulu'n algaw umungalak."

Sat Kindaw Da Juan Kan Santiago (Mateo 20:20-28)

35 Utdi, ummoy da Santiago kan Juan un anak Zebedeo kan Jesus. Kanan da un, "Mistulu, awad kodawon mi kan sika ot sapay okyan ta ipalubus nu."
36 "Ngadan nat piyaon yu un kook?" kanan Jesus kan dida.
37 Summungbat da un kanan dan, "Ipalubus nu okyana mantupak nat osa kan dikami't nat kapon diwanan nu kan osa't nat kapon kawigim sinat madaydayaw un mangiyapuwam."
38 Yoong summungbat si Jesus un, "Naid tigammu yu utnat kodkodawon yu. Mabool an yu kad nat ligata sagapalok? Mabool an yu kad un mapaligat onnu mapatoy un padan dit mapatoyak?"†
39 "On, mabool an mi," kanan da.
Imbagan Jesus kan dida un, "Tuttuwa un mapaligat kayu'n padan din mapaligatak kan mapatoy kayu un padan nat mapatoyak, 40 yoong bokona

† **10:38** Sat naikanglit sit Griego kanana un, mabool an yu kad un uminum sit tasa un uminumak onnu mabunyagan sit bunyaga maibunyag kan sakon?

sakon nat mamili utdit mantupak situn kapon diwanan ku kan kawigik ta
insaganan Apudyus un mantupakan dat pinili na."
41 Dongl̲on man dat simpul̲u'n bul̲un da Santiago kan Juan dit kingwa
da, summul̲ag da kan dida. 42 Gapu't di, inayagan Jesus inamin dida ot
kinnanana kan dida un, "Titiggammu yu un sadan maapu utdan bokona
Judio, puyungon da dan iyapuwan da. Ipailan dadit awad si tulay dit
pannakabalin da utdan tagu da. 43 Yoong bokona kama't di dit makwa kan
dikayu. Ta singngadan na mana mamiya un nangatu kan dikayu, masapula
manselbi kan dikayu'n losan. 44 Ot singngadan na mana mamiya un siya'd
kangattuwan, masapula manselbi utdan losan un kama't babbaun. 45 Ta
sakona Inyayak di Tagu, bokon paya dummatongak dal̲apnu paselbiyak si
tagu nu adi dummatongak dal̲apnu manselbiyak kan dida. Dummatongak
dal̲apnu itdok tun angos ku un mansubbut ku utdan adu'n tagu."

Pinapiyan Jesus Si Bartimeo Un Nakul̲ap
(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

46 Dintong da Jesus kan dat disipulus na ud Jerico ot aduadu'n tagu'n
naitung-ud kan dida. Utdit malausan daon diya bobol̲oy, inggaw nakul̲apa
mangngadan kan Bartimeo un anak Timeo un mantutupak sit igid dit kal̲sa
un tumaptappaya. 47 Utdit magngol̲ na un si Jesus un iNazaret dit lumaus,
nampakuy un kanana'n, "Jesus un kaganakan ali David, kaasiyanak!"
48 Adu dat nangigimau kan siya ot binagaan da un walling. Yoong amo
indangsol̲ na ota kinnanan un, "Kaganakan ali David, kaasiyanak!"
49 Nan-illong si Jesus ot kanana'n, "Padakngon yu ud situ."
Utdi, inayagan da dit nakul̲ap ot kanan da kan siya un, "Pabilgom nat angos
nu, lumigwat ka ta andi un padakngon dika."
50 Dagusa ingkal̲-is na dit kagoy na ot summikada ummoy ummadani kan
Jesus.
51 "Ngadan nat piyaoma kook kan sika?" inimus Jesus kan siya.
"Apu, piyaok umila," kanan dit nakul̲ap.
52 "On, mabalin kaona manal̲an. Kummiya ka gapu't nat pammatim,"
kinnanan Jesus kan siya.
Dagusa makailaon dit nakul̲ap ot naitung-ud kan da Jesus.

11

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana'd Jerusalem
(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

1 Adaniyon da Jesus Jerusalem ot dummatong daon sin nambootan Betfage
kan Betania utdin bateled Olivo. Utdi nambaun si Jesus si duwa utdat
disipulus na.
2 Kanana kan dida un, "Umoy kayu utnat madol̲dol̲a bobol̲oy ot nu makada-
tong kayu, dagusa awad odasan yu si naisilu'n ubbun di dangki un adi
payyan nakabayuwan. Ussagan yu ta idatong yu uttu. 3 Ot nu awad
mangigimau kan dikayu un kanana'n, 'Koon yu un ussagan nat?' Ibaga yu
kan siya un, 'Masapul dit Apu ot ipaoli na payona dagus.' "
4 Utdi kaysan da ot naila da dit ubbun di dangki un naisilu't dit sooban dit
bol̲oya adani't dit kal̲sa. 5 Utdit ussagan da kanan dadit gasikadana tagu kan
dida un, "Koon yu un ussagan nat ubbu?"
6 Imbagan dat duwa dit imbilin Jesus un ibaga da ot impalubus da un al̲an
da. 7 Indatong da kan Jesus dit ubbun di dangki ot inyap-ap da dat kagoy
da utdit dangki asin Jesus nangabayuwan. 8 Adu dat tagu'n nan-iyap-ap

sidat kagoy da utdit dal̲an. Ot sadat udum, nanggap-id da utdat nagabong un sangan di kayu't dit dal̲an ot siya'd inyap-ap da.
9 Ot sadat ummuna kan sadat maitungtung-ud kan Jesus, gapappakuyan
da un kanan dan, "Madaydayaw si Apudyus! Bindisyunan Apudyus tun im-
baun na un pannakalong-ag na. 10 Bindisyunana tun dummatonga maisukat
kan ali David. Madaydayaw si Apudyus sin langit!"
11 Utdit dumatong daon Jerusalem, nilumnok si Jesus sit timplu. Utdit
naila na un losanon dit nangkalliput sit dal̲om, lummaksun ta nasdomon ot
ummoy da utdat kagwampul̲u't duwa'n disipulus na ud Betania.

Iniliwan Jesus Dit Kayu Un Igus
(Mateo 21:18-19)

12 Mabigat man sidit mangulin da ud Jerusalem un nanligwat Betania,
nabitil si Jesus. 13 Maotap na man dit kayu'n nagabonga ngadnon da si igus,
ummoy na dintong ta ilana nu awad bunga na. Yoong dumatong man sit
puun na maid bunga na ta tubu ullawa onta bokona timpu un bubungngaana
payyan.
14 Utdi iniliwan Jesus dit kayu un kanana'n, "Manipud sinsatunon, maidon
mamungaam." Ot dingngol̲ dat disipulus na dit inugud na.

Inummoy Si Jesus Sit Timplu
(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

15 Dumatong da man Jerusalem nilumnok si Jesus sit timplu ot pinal̲aksun
na un losan dat manlal̲aku kan gumatgatanga ininggaw. Inamin na paya
sinuwakkit dat lamesaan dadit mansusukat si pilak kan sadat tutuppakan
dat manlal̲aku si kalupati. 16 Inyapa na pay dat awad si awit un mangoy
sit paway dit timplu. 17 Tinudtuduwana dat tagu ot kanana'n, "Bokon kada
naikanglit sit ugud Apudyus un, 'Satun bol̲oy ku mangadanan si bol̲oya
luluwal̲uwan di losana tagu?' Yoong dikayu pinambalin yu un igaw di
makuluk."
18 Utdit nagngol̲an dat aappun di padi kan mimistulun di lintog dit kingwan
Jesus, inainapon da nu innon mampapatoy da kan siya. Umogyat da kan siya
onta masmasdaawan dat losana tagu't dat tudtudu na.
19 Gumidgidam man, tinengyan Jesus ud Jerusalem pati utdat disipulus na.

Sat Maadal̲ Sit Kayu Un Nal̲angu
(Mateo 21:20-22)

20 Manlaus da man si mabigat naila da dit igus un nal̲angu inggana't dit
lamut na. 21 Nagasmok Pedro dit kingwan Jesus ot kinnanana'n, "Apu, ilamot
nal̲angu dit iniliwam un igus sit kal̲abyan."
22 Summungbat si Jesus un, "Manuttuwa kayu kan Apudyus. 23 Tuttuwa
tun ibagak kan dikayu un, singngadan na mana mangibaga't tu un bateled
un, 'Umalis ka utdin baybay,' un maida tal̲on manduwaduwaana ot tut-
tuwaona un matungpal dit imbagana, makwa. 24 Ibagak kan dikayu un
singngadan na mana kodawon yu kan Apudyus sidanat luwal̲u yu, tut-
tuwaon yu un maitod ot maitod kan dikayu. 25-26 Ot nu manluwal̲u kayu
ta awad sigab nat angos yu si osa'n tagu, pakawanon yu yan dal̲apnu
pakawanon Ama yu ud langit dat basbasul̲ yu."*

Imus Maipanggop Sit Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus
(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

* **11:25-26** Sadat uduma manuskrito awad ud bersikulu 26 un kanana'n, Ta nu adiyu pakawanon dat pada yu un tagu, adin Ama yu ud langit pakawanon dat basbasul̲ yu.

27 Nangulin da uman Jerusalem ot utdit mangkikkiyang si Jesus sit dalom
dit timplu, inummoy kan siya dat aappun di padi, mimistulun di lintog kan
sadadit lalallakay di Judio.
28 Kanan da kan siya un, “Ngadan nat kalintogam un mangwa’t danat
kokkoom? Onnu ngadan nat nangitod kan sika utnat kalintogam un
mangwa’t datu?”
29 Summungbat si Jesus un, “Annat imusok kan dikayu ot nu sungbatan
yu, ibagak pay tun nanligwatan tun kalintogak un mangwa’t datuwa kook.
30 Ibaga yu ud nu sin nanligwatan dit kalintogan Juan un mambunyag,
nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si tagu?”
31 Utdi nampipinnuut da pay lawan un, “Nu ibaga taku’n nanligwat kan
Apudyus, kanana’t oni un, ‘Apay adiyu tinuttuwa nu?’ 32 Yoong nu ibaga taku
un nanligwat si tagu gakkimut.” Umogyat da utdat tagu onta tuttuwaon da
un si Juan tuttuwa’n propetan Apudyus.
33 Isunga sat insungbat da kan Jesus kanan da un, “Maid tigammu mi.”
Ot kanan Jesus un, “Ot madik pay ibaga kan dikayu nu nanligwatan tun
kalintogak un mangwa’t datuwa kook.”

12

Abalig Maipanggop Sidat Lawenga Mantotobaw (Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

1 Utdi, inlugin Jesus dit nan-abalig un kanana’n, “Inggaw tagu’n minulana’t ubas dit pita na. Tinalangkaana un nilikmut ot nangabut si batu un maposposan dit bungan dit ubas. Nanuud pay si nataknanga alligang di man-andog. Utdi, impatobaw na dit kaubasana ot nangalyug si sabali’n ili.
2 “Dumatong man dit bubullasan di ubas, nangibaun si baba-unona un
umoy mangala’t dit gogwa na utdit naapit. 3 Yoong dumatong man dit
imbaun na, dinokmaan dat mantotobaw ot pinang-opang-ok da asida pinan-
gulin un imaima ullawa.
4 “Utdi nangibaun uman si osa’n baba-unon yoong dumatong man, sinugat
da dit ulu na kan binabbainan da pay.
5 “Nangibaun payyan si osa ot pinatoy da. Padana pay sidat uduma
naibaun un pinang-ok da dat udum ot pinatoy da pay dat udum kan dida.
6 Inggaw payyan osa’n nabun-an un baunona un siya dit potpotgona un anak
na. Kadon siya’d imbaun naon ta kanana’t dit somsomok na un, ‘Ikabain da
tu ta anak ku.’ 7 Yoong mailan man dat mantotobaw dit anak dit singkuwa’t
dit pita kanan da un, ‘Siyatu dit manawid situn pita, aweyu ta patoyon taku
dalapnu mangkuwa taku tun pita.’
8 “Utdi dinokmaan da dit anak, pinatoy da asida impagkal sit lasin dit
kaubasan.
9 “Kadon, ngadan dit koonon dit singkuwa’t dit pita? Dumatonga umoy
mamatoy sidat pinantobaw na kad asina ipatobaw dit kaubasan sidat udum.
10 “Adiyu kad nabasa dit naikanglita ugud Apudyus? Kanana un,
‘Sadit batu’n inidsan dat mankokokwa si boloy, siya’d nambalina pannan dit
sikun dit boloy. 11 Siya’d kingwan Apudyus ot talona nakaskasdaawa
maila.’ ”
12 Naawatan dat pangaton dat Judio un imbagan Jesus diya abalig un
maibusul kan dida ot pinadas da un dokmaan yoong gaputa umogyat da
utdat adu’n tagu binaybay-an da si Jesus ot tinengyan da.

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis (Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

13 Utdiyon nangibaun da utdat uduma Fariseo kan uduma buyut Ali
Herodes si umoy man-im-imus kan Jesus dalapnu man-illadu kad sidat isung-
bat na, awad mangidaluman da.
14 Dumatong da man kan siya kanan da un, “Mistulu, tigammu mi un adika
mantulituli kan adim mandudumaon dan tagu ta adim ibilbilang dit saad da.
Itudtudum nat katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa. Ot
ibagam ud nu nainkalintogana mambayad taku’n Judio si bugis kan Caesar
un emperador ud Roma? Mambayad taku onnu bokon?”
15 Yoong titiggammun Jesus un man-ag-agin da ullawa ot kanana kan dida
un, “Apay padpadasonak? Itdanak ud si denario* ta ilak.”
16 Innitdan da si denario ot inimus na kan dida un, “Sinmuging kan
singngadan situn naimalka?”
“Si Emperador Caesar,” insungbat da.
17 Utdi kanan Jesus kan dida un, “Itdon yu kan Caesar nat kuwan Caesar ot
itdon yu pay kan Apudyus nat kuwan Apudyus.”
Nasnasdaawan da utdiya imbagan Jesus.

Imus Maipanggop Sit Umungalan Dat Matoy
(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Utdi inggaw da pay Saduceo un inummoy kan Jesus. Sadatu dat Judio un
manguguda maid umungal si natoy.
19 Inimusan da un, “Mistulu, kanan dit lintog taku’n ingkanglit Moses un,
‘Nu mangasawa nat osa’n lalaki ta matoy un maid anak na, masapula asaw-
on dit sunud na dit bilug dalapnu man-anak da si kama’t anak didit natoy.
20 “Inggaw da ud pitu’n mansusunuda lalaki utdit. Nangasawa dit pangu
yoong natoya naid anak na. 21 Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud na dit
bilug yoong natoy uman un maid anak na. Ot padana payon dit naipasamak
sit maikatlu, 22 inggana’t dit maikapitu un losan da un natoya naid ingganak
da utdit bilug. Utdit losan daona natoy dat mansusunud, natoy pay dit bilug.
23 “Ot nu timpu un umungal dat natoy, singngadan dit sin-asawa’t di un
bilug? Ta losan dat pitu’n mansusunuda nangasawa kan siya?”
24 Summungbat si Jesus un, “Bokon nat kuwa yu un somsomok, gaputa
adiyu maawatan dit naikanglita ugud Apudyus kan naid tigammu yu utdit
pannakabalin na. 25 Ta nu umungal dat natoy maid man-aassawa kan dida
ta kama da utdan aanghel sin langit. 26 Ot nu maipanggop sit umungalan dat
natoy, adiyu kad nabasa dit ingkanglit Moses maipanggop sit umapuapuya
kayu? Naikanglit sidi dit imbagan Apudyus kan Moses un, ‘Sakon ud
Apudyus un mandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob.’ 27 Piyaona’n
ugudon un si Apudyus bokona Apudyus dat natoy nu adi sadan matatagu.
Gattoka bokon nat kuwa yu un somsomok.”

Sat Kapotgana Bilin
(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

28 Inggaw mistulun di lintoga dummatong un nangngol sit mandidiskuti-
lan da Jesus sidat Saduceo. Gaputa maila na un ustuustu dit mansusungbat
Jesus, ummadani ot inimus na kan siya un, “Ngadan dit kapopotgan sidat
losana bilin?”
29 Summungbat si Jesus un, “Siyatu’d kapopotgana bilin, ‘Donglon yu,
dikayu’n losana kaganakan Israel: Si Apudyus, siya ullawa ud ossaana Apu.
30 Ot masapula iyossaan nu nat losana aangsom kan losana somsomok nu
un mamippiya kan Apudyus un Apum.’ 31 Ot siyatu tun maikagwa un bilin,

* **12:15** Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan di denario.

‘Masapula piyaom dan padam un tagu un kama’t nat mampipiyam sinat long-ag nu. Maidon napotpotog si udum nu adi siya datun duwa’n bilin.’ ”
32 “On, ustu nat,” kanan dit mistulu kan Jesus. “Tuttuwa nat kanam un naid
udum si Apudyus taku nu adi si Apudyus ullawa. 33 Ot masapula iyossaan
taku tun losana aangson, somsomok kan kabool̲an taku’n mamippiya kan
siya kan masapul paya pipiyaon taku dan pada taku’n tagu kama’t din
mampipiya taku’t tun long-ag taku. Napotpotog nat manungpal̲an sidatuwa
bilin nu san mangidatunan sidan ayam kan uduma maidatun kan Apudyus.”
34 Nadlaw Jesus un nalaing dit nansusungbat didit mistulu ot kanana kan
siya un, “Bokona adayu ka utdin mangiyapuwan Apudyus.”
Maabus manon di naidon makatul̲oda man-imus kan Jesus.

Imus Jesus Maipanggop Sit Kristu
(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

35 Utdit mantudtuduwan Jesus sit timplu, inimus na un, “Apay sadanat
mimistulun di lintog itudtudu da un si Kristu kaganakan David? 36 Ta mismu
un si David imbaga na dit impasomsomok Ispiritu Santu kan siya un,
‘Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon diwanan ku
inggana’t abakok un losan dat kabusul̲ nu.’†
37 Ot nu, ‘Apu,’ kanan David kan Kristu, inona un kaganakana nu?”

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidat Mimistulun Di Lintog
(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)

Pipiyaon dadit aduadu’n tagu’n dodongl̲on dadit tudtudun Jesus. 38 Ot utdi
un mantudtuduwana kanana un, “Alimbanan yu danat mimistulun di lintog
ta pipiyaon da un mangay-ayaw un annandu dit badut da. Pipiyaon da pay
nu dayawon dat tagu dida nu umoy da utdan aabtan di tagu. 39 Pipiyaon
da dit mantupak sit sangu utdin sinagoga kan inggaw sit inggawan dat
nangangatu’n tagu nu amung. 40 Gundawayan da dat bilug ot al̲an da un
losan dat kokokwa da asida andu-anduwon dit luwal̲u da si man-iilingod da
utdit kokkoon da. Nadagdagson dit dusa da un itdon Apudyus nu dumtong
dit timpu.”

Sat Indatun Dit Nakapusa Bilug
(Lucas 21:1-4)

41 Utdi nantupak si Jesus sit adani’t dit pipissukan dat tagu si pilaka
mangiila utdit man-ipisukan dat tagu utdat datun da kan Apudyus. Sin-addu
dit ipisuk dat babaknang. 42 Ummoy pay dit nakapusa bilug ot nangipisuk si
duwa un siping.
43 Inayagan Jesus dat disipulus na asina kinnanan kan dida un, “Tuttuwa
tun ibagak kan dikayu un, san impisuk din bilug nabanbanol nu sadan
impisuk dan udum un datun da. 44 Ta san intod dan udum nansawal̲an da
utdit binaknang da yoong san bilug ulay nu kapus intod na un losan dit awad
kan siya un siya ullawa’d ikatagu na.”

13

Imbagan Jesus Un Mal̲ba Dit Timplu
(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

1 Utdit lummaksun da Jesus sit timplu, kanan dit osa’t dat disipulus na un,
“Apu mistulu, ilam kad! Nabal̲bal̲u tun timplu kan sadatu’n uduma natuud
situn lakub na. Nangkaddakkol̲ datun batu un panikokwa da.”

† **12:36** Maila utdin Salmo 110:1

2 Summungbat si Jesus un, “Maila yu datun nabal̲bal̲u un natuud sinsatun
yoong dumtong nat timpu un maid osa’t batu si natuuga adi maidugpu.”

Sadat Ligat Kan Maidapdapesan
(Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19)

3 Ummoy si Jesus sin bateled Olivo un domang didit timplu. Mantutupak
man ummoy da Pedro, Santiago, Juan kan Andres dintong.
4 Inimus da kan siya un, “Apu, ibagam ud nu kapiga dit maipasamakan dit
imbagam kanad kan ngadan nat mangilasinan mi nu dumatongon dit timpu
un matungpal̲an datu un losan.”
5 Utdi, kanan Jesus kan dida un, “Man-alimban kayu ta adi kayu maal-
allilaw. 6 Ta adu’n tagu’n dumatonga mangusal situn ngadan ku un kanan
dan, ‘Sakon dit Kristu,’ ot adu dat maallilaw. 7 Ot nu magngol̲ yu dat
kankannibung di gubat sinat adani kan damag di gubat sin adayu adi kayu
madanagan ta masapula mapasamak da. Yoong bokon payyana anungus
ditun lubung. 8 Ta manggugubat dan kailin-ili’t tun lubung kan mambibin-
nusul̲ dan tutulay. Awad da ud lunig sidanat nadumaduma un ili kan awad
pay ul̲at. Luglugina ullawa datu un paligat un padan dit manlogawan di man-
abeng.
9 “Siya’d gapuna un masapula man-alimban kayu ta dopapon kan idal-
lay dikayu utdan ukum. Sabisabidan dikayu utdat dal̲om di sinagoga.
Maipadal̲an kayu utdat gugubinnadul ya aali maipagapu’t manuttuwaan yu
kan sakon dal̲apnu panoknokan yu dit Nabal̲u’n Damag maipanggop kan
sakon. 10 Ta masapula satuwa Nabal̲u’n Damag maitudtudu yan sidan losana
tagu utdit daan dit anungus ditun lubung. 11 Ot nu dopapon dikayu ta idallay
dikayu’n maimusan sidan ukum, adi kayu madanagan nu ngadan nat ibaga
yu. Basta ibaga yu dit maipatigammu kan dikayu utdiya timpu. Ta sadit
ibaga yu bokona manligwat sit kasomsomkan yu nu adi manligwat kan
Ispiritu Santu. 12 Sadi un timpu ituyuk dat tagu dat mismu un sunud da un
papatoy. Padana pay un ituyuk dat mal̲ong-ag un papatoy dat abeng da ot
busul̲on pay dat aanak dat mal̲ong-ag da ot papatoy da dida. 13 Lawengon
dikayu’t dan losana tagu gapu’t nat manuttuwaan yu kan sakon yoong singn-
gadan na man un adi lumipsuta manuttuwa kan sakon inggana’t anungus
na, taguwon Apudyus.”

Sat Gakkimuta Yumam-an
(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)

14 “Nu maila yuwon dit gaoogyata yumam-an un awad sin timplu un
bokona siya’d lumbonga maisaadana, dikayu’n iJudea gumtik kayuwon
sidan batbateled. (Maawatan okyan dat losana mamasa’t tu tun kaipooy-
ana.) 15 Ot sat tagu’n inggaw sit otop* dit bol̲oy na, adinaon lumsa onnu
lumnok sit bol̲oy un umoy mangal̲a’t ibtik na. 16 Sat tagu’n inggaw sit
payaw na, masapula adinaon mangulina umoy mangal̲a’t kagoy na. 17 Tal̲ona
kawas diya timpu utdat nabugi kan sadat mantagtagibi. 18 Ot iluwal̲u yu
kan Apudyus dal̲apnu adina maiyaspul̲a mapasamak datu nu timpun di
ageled. 19 Ta utdiya timpu amoamod dit ligat un maid maipadaana’t dat
ligata lummabas manipud sit namaloswaan Apudyus situn lubung inggana’t
tun satun. Maida tal̲on maipadaana’t inggaingga. 20 Ot nu adin Apudyus
inyaboba dit bilang di al̲-al̲gaw didiya ligat, maid matagu’t tagu uttun lubung
yoong maipagapu’t dan pinili na un tagu na, inyaboba na.

---

* **13:15** Utdin Judea nalenad dit otop dat bol̲oy da ot mabalin un man-illongan kan man-iistolyaan da.

21 “Utdiya timpu, nu awad mangibaga kan dikayu un, ‘Antu’t tu dit Kristu,’
onnu ‘Ilan yu, andi’t di,’ adiyu tuttuwaon. 22 Ta adun tu dat mangabaw un
dida dit Kristu kan man-ag-agin da un propetan Apudyus. Ot mangipaila da
si nakaskasdaaw dalapnu nu mabalbalin allilawon da dat pinilin Apudyus un
tagu na. 23 Siya’d gapuna un man-alimban kayu. Indaddaan kuwona imbaga
datu kan dikayu.”

Sat Mangulinan Dit Inyanak Di Tagu (Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)

24 “Yoong nu maabus dadiyona manligatan sidiya timpu, kumlop din init ot
san bulan adinaon sumlag. 25 Maotdag dan bituwon ot losana awad sin langit
maligaligad da. 26 Kadon, ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumoba’n
mangillabaw sit bunot un napnu’t pannakabalin ku kan nakaskasdaawa
kinangatuk. 27 Ot ibaun ku dadit aanghel ku uttun kasulisulin ditun lubung
dalapnu umoy da dagupon dadit losana pinilin Apudyus un tagu na.”

Sat Maadal Taku’t Din Kayu Un Igus (Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)

28 “Ilan yu din kayu un igus ta man-adalan yu,” kinnanan Jesus. “Ta
nu manlugi’n sumungbud dan tubu na, tigammu yuwon un dandani nat
iinnitan. 29 Padana pay un nu maila yu dadiya imbagaka mapasamak,
tigammu yuwona dandani’n mangulinak. 30 Tuttuwa tun ibagaka ma-
pasamak un losan datu daan payyan un matoy dan losana tagu uttuwa lonap.
31 Mangkigad dan losana maila’d langit kan satun pita yoong mannanayun
tun ugud ku.”

Maid Makatigammu Utdit Man-ulinan Jesus (Mateo 24:36-44)

32 “Maid talon makatigammu’t dit al-algaw onnu olas un mapasamakan
datun imbagak. Ulay dan aanghel sin langit onnu sakona Anak Apudyus,
ta si Ama ullawa’d manigammu. 33 Man-alimban kayu kan mansasaggana
kayu ta adiyu tigammu nat maipasamakan datu.
34 “Ta maiyalig si tagu’n umoy man-ay-ayaw si adayu’n ili. Italgod na dit
boloy na utdat baba-unona ot itdana’t talibasu dit kada osa kan dida kan
bilinona dit man-aandog sit sooban un adina masuyop.
35 “Isunga mansasaggana kayu ta adiyu tigammu nu gidgidam, gawan labi,
tullauk manuk onnu bigbigat nat dumakngaka Apu yu. 36 On, mansasaggana
kayu dalapnu adik dikayu dakngana masusuyop.
37 “Satuwa ibagak kan dikayu, ibagak pay sidanat losana tagu: Mansasag-
gana kayu!”

14

Nambabagbagaan Da Dit Koon Da Un Mamatoy Kan Jesus (Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

1 Inggaw ullawa’d duwa’n algaw daan dit piyestan di Judio un ngadnon
dat Piyestan di Nalausan kan Piyestan di Tinapay un maid si bubud.* Ot
sadat aappun di padi kan mimistulun di lintog, inainapon da dit nalimoda
mandodokma kan mampapatoy da kan Jesus.
2 Kanan da un, “Adi taku itimpu utdin piyesta, ta asi kada lawa manggulu
dan tagu ya.”

---

* **14:1** Ilan yu dit istolya na utdin Exodus 12:1-30

Inisigan Dit Babai Si Nabanola Bangbangu Dit Ulun Jesus (Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

3 Utdit ininggaw si Jesus ud Betania ummoy sit boloy Simon un
pinapiyana't dit si kutol. Utdit madama da un mangan dummatong tun
osa'n babai un nakaaggom si butilya'n nakwa si alabastro un nakuan si
nangina'n bangbangu un nardu. Pintod na dit bagang didit butilya asina
inyisig sit ulun Jesus.
4 Yoong nasulag dat uduma tagu'n ininggaw sidi ot kanan dan, "Ay, amaa-
man! Apay yamyam-anona'l lawa din bangbangu? 5 Mabalina mailaku si
nasuluka tulu'n gasuta denario† kad maitod sidat nakapus!"
Ot amod dit nandidillaw da utdit babai. 6 Yoong kanan Jesus un, "Baybay-
an yu! Apay dillawon yu? Nabalu'n talon tun kingwa na kan sakon.
7 Kanayuna inggaw dan nakapus kan dikayu ot mabalin yu un tulungan dida
si singngadan na un timpu'n piyaon yu. Yoong bokona kanayuna iinggawak
kan dikayu. 8 Satuwa babai kingwa na tun kabool ana. Dinaan naon nilanaan
tun long-ag ku si mangisaganaana't dit mailbonak. 9 Tuttuwa tun ibagak
kan dikayu! Singngadan na man un igaw situn lubunga maiwalagawagan
tun Nabalu'n Damag, mauguugud tun kingwan dituwa babai un mangisom-
somkan kan siya."

Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus (Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

10 Utdi, inummoy si Judas Iscariote un osa't dat kawampulu't duwa'n
disipulus sidat aappun di padi dalapnu makatulaga ituyuk na si Jesus kan
dida. 11 Natalok da un nangngol sit imbagan Judas ot insapata da un itdan
da si pilak. Kadon ininainapon Judas dit gundaway na un mangituyuk kan
Jesus.

Nakaubung Si Jesus Sidat Disipulus Na Utdit Kakan di Piyesta (Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-13)

12 Dinumtong dit umuna un al-algaw didit Piyestan di Tinapaya maid si
bubud, un siya'd mapaltiyan dit ubbun di kannelu un mausal nu Piyestan di
Nalausan. Inimus dat disipulus kan Jesus un, "Kawad dit piyaoma umoyan
mi mangisaganaan sit kakan di piyesta?"
13 Imbaun na dat duwa utdat disipulus na un kanana'n, "Umoy kayu ud
Jerusalem ot maabat yu ud osa'n tagu un nan-awit si naamussu un danum.
14 Unudon yu utdit lumnokana un boloy ot ibaga yu utdit simboloy un,
'Paimus dit mistulu un, kawad kanun dit kuwaltu un manganana utdit kakan
di piyesta pati utdat disipulus na?' 15 Kad ipaila na kan dikayu ud dakolana
kuwaltu'n nanginngatu un kawadan dat nadaana masapul taku."
16 Utdi kaysan dadit disipulus un binaun Jesus sin Jerusalem ot naituttuwa
dat losana imbagana kan dida. Utdi insagana da dit kakan di piyesta.
17 Masdom man, dummatong da Jesus pati utdat disipulus na. 18 Utdit
madama da un mangan kanan Jesus un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un
osa kan dikayu'n kaubung ku ud mangituyuk kan sakon."
19 Utdi, nasigab dit angos dat disipulus na ot sin-ossa da un nan-imus kan
Jesus un, "Apu, sakon kad?" kanan da.
20 Summungbat si Jesus un, "Osa kan dikayu'n kagwampulu't duwa'n
disipulus ku. Sat makasawsaw kan sakon si tinapay situn malukung nat
mangituyuk kan sakon. 21 Ta sakona Inyanak di Tagu, matoyak un kama't

† **14:5** Ilan yu utdin glosario dit kaipooyan di denario.

dit naikanglit sit ugud Apudyus sidit yoong kakkaasi nat tagu'n mangituyuk kan sakona Inyanak di Tagu. Napipiya okyana adina naiyanak."

Sat Anungusa Nanganan Da Jesus Sidadit Disipulus Na (Mateo 26:26-30; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25)

22 Madama da payyana mangan, nangal̲a't Jesus si tinapay ot nanyaman
kan Apudyus asina biniibiika intod sidat disipulus na un kanana'n, "Al̲an yu
tu ta kanon yu, ta siyatu'd long-ag ku."
23 Asina payyan innal̲a dit natasa un inumon da. Maabus man un manya-
man kan Apudyus intod na kan dida ot losan da un umminum. 24 Kanana kan
dida un, "Siyatu ud dal̲ak un mangipapiddot sidit intulag Apudyus sidat tagu,
siya'd dal̲aka man-ayus dal̲apnu mapakawan dat adu'n tagu. 25 Tuttuwa tun
ibagak kan dikayu un adiyakon uminum situwa danum di ubas inggana't dit
al̲-al̲gawa manginuman taku't dit bagu'n danum di ubas sidin mangiyapuwan
Apudyus."
26 Nangkanta da un nandaydayaw kan Apudyus ot maabus man kaysan da
utdin bateled Olivo.

Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya (Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

27 Utdi, imbagan Jesus kan dida un, "Mangkabutik kayu un losan ot
tengyan yu ud sakon ta naikanglit sit ugud Apudyus, 'Patoyok dit man-
aayyuwan si kannelu ot man-asiwal̲ak dat kannelu na.' 28 Yoong nu maabusa
mapaungal̲ak, umun-unaak Galilea nu dikayu."
29 Summungbat si Pedro un, "Ulay mangkabutik da un losan, adik sika
taynan."
30 Kinnanan Jesus kan siya un, "Tuttuwa tun ibagak kan sika, uttuwa labi
daan payyana pigwa'n tullauk manuk, pitluwonak isulib."
31 Yoong impinpinsod Pedro un imbaga'n, "Ulay nu maipangkatoyak kan
sika, adik sika isulib."
Ot siya pay kanan dat uduma disipulus.

Sat Nanluwal̲uwan Jesus Sidin Getsemani (Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46)

32 Utdiyon dummatong da Jesus kan dat disipulus na si osa'n igaw un
mangngadan Getsemani. Kanan Jesus sidat disipulus na un, "Mantupak
kayu yan situ ta umoyak manluwal̲u." 33 Ot indallay na da Pedro, Santiago
kan Juan.
Utdi, amoamod dit domdom na kan mabulubulung. 34 Ot kanana't dat
tul̲u'n bul̲un na un, "Amod tun domdom ku ot kama nu ikatoy kuwon. Inggaw
kayu't tu ot mansiput kayu."
35 Utdi, ummadayu't akit si Jesus ot nanlakkoba nanluwal̲u un, nu mabalin
okyan maligligana diya olasa mansagapal̲ana. 36 Ot kanana't dit luwal̲u na un,
"Ama, naid adi makwa nu sika'd mangwa. Nu mabalin ilisiyak situwa ligata
sagapal̲ok. Yoong bokona satun piyaok tun matungpal nu adi sanat piyaom."
37 Utdi nangulin si Jesus sidat tul̲u'n disipulus na ot dintong na dida'n
masusuyop. Ot kinnanana kan Pedro un, "Simon, masusuyop ka kad? Adim
kad maiyattom nat suyop nu ulay sin-olasa lawa?" 38 Ot kanana kan dida un,
"Mansiput kan manluwal̲u kayu dal̲apnu adi kayu mambasul̲ nu masugsugan
kayu. Ta nadaddaan nat angos yu un manungpal yoong nakapsut nat long-ag
yu."
39 Utdi nangulin uman si Jesus un ummoy nanluwal̲u ot inyobos na uman
dit luwal̲u na. 40 Mangulin man uman sit inggawan dat tul̲u'n disipulus na,

dinakngana uman dida'n masusuyop ta adida madiyat dat ata da. Ot maid tigammu da utdit isungbat da kan siya.
41 Pitlu na man un dumatong un dit nanligwata ummoy nanluwalu, kanana kan dida un, "Apay masusuyop kan gaillongan kayu kad payyan? Ustu naon! Olas naona maiyawataka Inyanak di Tagu utdadit gumabasul. 42 Gumangun kayu ta intakunon ta antuwon tun tagu'n mangituyuk kan sakon."

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus
(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

43 Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong da Judas un osa utdat kagwampulu't duwa'n disipulus na. Bulun na dat tagu'n gaispadaan kan gapang-ulan un imbaun dat aap-apun di padi, mimistulun di lintog kan da lalallakay di Judio. 44 Utdit nanlakkatan da imbagan Judas dit mantitigammu da kan Jesus un kanana'n, "Sanat tagu'n umoyak ogkan, siya'd dokmaan yu si idallay yu ot adiyu liklikisan."
45 Dumatong da man, nandadawwos si Judas un ummoy kan Jesus un, "Apu," kanana un dit nangogok.
46 Utdi dinokmaan da si Jesus ot adida linikisan.
47 Yoong osa't dat gasikadan sidi dit nangukmut sit ispada na ot binakag na dit osa't dat baba-unon dit kangattuwana padi ot nasokdap dit inga na.
48 Utdi kinnanan Jesus sidat nanokma kan siya un, "Apay tulisanak kad ta ummoy kayu't tu un gaispadaan kan gapang-ulan un umoy manokma kan sakon? 49 Inalgawa iniinggawak kan dikayu'n mantudtudu't din timplu, apay adiyanak dinokmaan sidi. Yoong masapula matungpal dit naikanglita ugud Apudyus."
50 Utdi, nangkabutik un losan dat disipulus na ot binaybay-an da si Jesus.
51 Ininggaw babbagu'n naitungtung-ud kan Jesus un nangkagoya lawa't napolkasa luput. Dinokmaan da 52 yoong nakalipsutan da ot nambutika nantittiway ta tinengyana dit intawid da un kagoy na.

Naidatag Si Jesus Sit Sanhedrin
(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

53 Indallay da si Jesus sidit boloy dit kangattuwana padi ot nandadatdatong pay dat uduma aap-apun di padi, lalallakay di Judio kan mimistulun di lintog. 54 Ot si Pedro inadayuwana un tinung-ud inggana't dit paway dit kangattuwana padi ot ummoy nakaanidu utdat man-aandogon dit padi.
55 Ot sadat aappun di padi kan dat losana pappangat di Judio man-in-inap da si mamabasulan da kan Jesus dalapnu papatoy da yoong maid maodasan da. 56 Adu dat nangibaga't tuli si mamabasulan da kan siya yoong adina nangkakatunusan dat imbaga da.
57 Utdi inggaw da ud nantuli'n namabasul kan Jesus un kanan dan, 58 "Dingngol mi dit imbaga na un, 'Yam-anok tun timplu'n kingwan di tagu ot nu lumabas tulu'n algaw mangwaak si sabali un timplu un bokona kingwan di tagu.' " 59 Yoong ulay sadatu'n imbagan datu, adida mangkakatunusan.
60 Ot sadit kangattuwana padi summikad sit atubang dat tagu'n naammung ot inimus na kan Jesus un, "Maid kad maisungbat nu uttun ipabpabasul da kan sika?"
61 Yoong maid gumguminga kan Jesus ot adina summungbat.
Utdi inimus uman dit padi un, "Sika kad dit Kristu un Anak ud madaydayawa Apudyus?"

62 Summungbat si Jesus un, “On sakon, ot maila yu ud sakona Inyanak
di Tagu un mantutupak sin kapon madiwanan Apudyus un mannakabalin.
Maila yu pay sakona mangulina manligwat langita mangillabaw sit bunot.”
63 Pinissay dit kangattuwana padi dit badut na utdit mangipail-ana’t
dit sulag na un kanana’n, “Apay un masapul payyan nat uduma kustigu?
64 Dingngol yuwon dit lawenga imbaga na un maisuganggang kan Apudyus.
Sinnat makanan yu?”
Losan da un nangoddong un masapula mapatoy.
65 Utdiyon niluglugpaan dat udum, binalaw da asida dinanudanug. Ot
“Pugtuwam ud nu sin dit nananug kan sika,” asida kanan.
Utdiyon, inalan dat suldadu un man-aandog kan siya ot tinipatipak da.

Insulib Pedro Si Jesus
(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

66 Iinggaw payyan si Pedro utdit paway sidit dumatong dit babai’n baba-
unon dit kangattuwana padi. 67 Maila na man si Pedro un man-aannidu
ummoy kummatam ot intutukkol na un kanana’n, “Sika pay osa’t dat bulun
Jesus un iNazaret.”
68 Yoong insulib Pedro un, “Maid tigammuk sinat ibagbagam kan adik pay
maawatan nat piyaoma ugudon.” Utdi kaysan sit luwangan. Ot ustu pay un
nanullauk dit kawitan.‡
69 Intukkol uman dit babai ot imbagana’t dat uduma tagu un, “Satuwa tagu,
siya pay osa’t dat kabbulunan Jesus.”
70 Yoong insulib uman Pedro.
Masulsulit man si akit, kanan payyan dat tagu’n ininggaw sidi kan siya un,
“Gattoka sika’d osa utdat kabbulunan Jesus ta iGalilea ka pay.”
71 Yoong imbagan Pedro un ulay nu madusa nu bokona tuttuwa dit ibag-
baga na ot insapata na un, “Adik tigtigammu nat un tagu’n bagbagbagaon
yu.”
72 Dagusa nanullauk dit kawitan si kapamigwa’n tullauk manuk. Ot
nagasmok Pedro dit imbagan Jesus kan siya un, “Daan payyana pigwa’n
tullauk manuk, pitluwonak isulib.” Utdiyon, nan-i-ibil.

15

Naidallay Si Jesus Kan Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

1 Mawakas man nambabagbagaan dat aap-apun di padi, lalallakay di
Judio, mimistulun di lintog kan losana kamang di Sanhedrin nu inon dit koon
da un mangipapatoy kan Jesus.
Maabus man di, piningil da si Jesus asida indallay sit boloy Pilato.
2 Ot inimusan Pilato si Jesus un, “Sika kad dit Alin dat Judio?”
“On, naibagamon,” insungbat Jesus.
3 Adu dat impabasul dat aappun di padi kan Jesus.
4 Ot inimusan uman Pilato si Jesus un, “Maid kad maisungbat nu?
Dodongloma adu datun ipabasul da kan sika?”
5 Yoong maidon insungsungbat Jesus ot nasnasdaaw si Pilato.

Naikoddonga Mapatoy Si Jesus
(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39–19:16)

6 Kada Piyestan di Nalausan, gagangay Pilato un mangiwaya si osa’n balud
un kodawon dat tagu’n mawayaan. 7 Utdiya timpu inggaw da ud lalaki un

‡ **14:68** Awad da ud uduma manuskrito un adi manginamung situ: Ot ustu pay un nanullauk dit kawitan.

mababal̲ud gapu't lumablabanan da utdit gubilnu da ot inggaw osa kan dida'd mangngadan si Barrabas* un nakapatoy sit nakalabanan da.
8 Utdit nadatdatong dat adu'n tagu kan Pilato, kindaw da un mangip-
awaya't osa'n bal̲ud un gagangaya koko-ona kada Piyestan di Nalausan. 9 Ot
inimus Pilato kan dida un, "Piyaon yu un pawayaak tun Ali yu un Judio?"
10 Siya'd imus na di onta tigammu na un apal̲ dit gapun dit nangiyawatan
dat aap-apun di padi kan Jesus kan siya.
11 Yoong sinugsugan dat aap-apun di padi dat tagu un sad kodawon da kan
Pilato un pawayaana si Barrabas, un bokona si Jesus. 12 Ot kinnanan uman
Pilato utdat tagu un, "Ot ngadan nat kook kan Jesus un ngadnon yu un Alin
di Judio nu?"
13 Impappakuy da un, "Pailansam si kulus!"
14 Kanan Pilato kan dida un, "Tapay? Ngadan nat nadadaga kingwa na?"
Amo indangsodangsol̲ daot dit pakuy da un, "Pailansam si kulus."
15 Gaputa piyaon Pilato un pagustuwan dadit tagu, winayaana si Barrabas.
Magangput man pinasabid na si Jesus asina inyawat sidat suldadu dal̲apnu
ilansa da si kulus.

Nanliwliw-an Dat Suldadu Si Jesus
(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

16 Utdi indallay dat suldadu'n innilnok si Jesus sidit bol̲oy gubinnadul ot
pinandatdatong da dat losana bul̲un da un suldadu. 17 Kinagoyan da si Jesus
si nadul̲awa luput ot namalikawog da si nasaisait si imbal̲angat da kan siya.
18 Nagindadayaw da kan siya un kanan dan, "Matattagu tun Alin di Judio."
19 Ot pinangpang-ok da dit ul̲u na si bassaw, niluglugpaan da kan nanal-
luku da un nagindadayaw kan siya. 20 Utdit abuson da un man-am-amol̲an,
niluksub da dit nadul̲awa ingkagoy da ot insukat da dit gagangaya badut na.
Ot inlaksun daon un umoy ilansa't dit kulus.

Sat Nailansaan Jesus Sit Kulus
(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Inggaw da man sit dal̲an naabat da si Simon un iCirene un aman da
Alejandro kan Rufo. Nanligwat sit pappayaw un manal̲an sit bol̲oy na yoong
impapilit da un pinabukud kan siya dit kulus Jesus.
22 Indallay da si Jesus sin igawa ngadnon da si Golgota un sat piyaona'n
ugudon, "Igaw di Battukag." 23 Inggaw da man sidi, initdan da ut Jesus si basi
un nakamsan si mira yoong adina ininum.
24 Inlansa da si Jesus sit kulus. Maabus man nambubunutan dat suldadu
un nambibingayan dat badut na. 25 Mangmanganan si ban-oga banga utdit
inlansa da. 26 Ot naikanglit sit kulus dit gapun dit namabasul̲an da kan siya
un, "Siyatu dit Alin dat Judio."
27 Naidisan pay un nailansa dat duwa'n tulisana nan-asisupang kan
siya, osa't dit kapon diwanan na ot sat osa pay sit kapon kawigi na.
28 Kadon natungpal dit naikanglita ugud Apudyus un impapadtu na utdit un
kanana'n, "Maibilang sidat nangkadadaga tagu."†
29 Nanwitiwit dat nanlausa nanginsultu kan Jesus un kanan dan, "Ay, sika
un mangibagbaga'n yam-anom dit timplu asim ibangun obos si unog di
tul̲u'n al̲gaw, 30 taguwom nat long-ag nu ot lumsa ka utnat kulus!"
31 Padana pay un naipan-am-amol̲ dat aap-apun di padi kan mimistulun
di lintog un kanan dan, "Tinagu na dat udum, adina matagu nat long-ag na!

---

* **15:7** Kanan dat udum un Jesus Barrabas dit ngadan na. † **15:28** Maid sit original un manuskrito tun bersikulu 28.

32 Ilan taku ud un lumsa't nat kulus nata Kristu un Alin di iyIsrael dalapnu
tuttuwaon taku."
Ot sadat nailansa't dit nan-asisupang kan siya inin-insultu da pay si Jesus.

Sat Natoyan Jesus
(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Mamalintuud man si init, kinumlop tun lubung inggana't nandangwilis.
34 Mandangwilis man si init, nampakuy si Jesus si nadangsol un kanana'n,
"Eloi, Eloi, lama sabaktani?" Sat piyaona'n ugudon tu, "Apudyus ku, apay
pinatungadak?"
35 Sadat uduma iinggaw sidi un nangngol sit imbagana kanan da un,
"Donglon yu, ay-ayyagana't Elias."
36 Ot nanoddak dit osa un umoy nangala si kama't kaposa umoy na
insawsaw si kilom ot innigga na utdit pungtun dit bassaw asina indukmit
kan Jesus dalapnu supsupana un kanana'n, "Dalam yan ta ilan taku nu umoy
Elias idoba't tun kulus na."
37 Utdi nampakuy si Jesus ot napungdiwon dit angos na.
38 Dagusa nangkagwa un napissay dit koltinan dit timplu manipud sit
ngatu inggana't dit lagayadana.
39 Ot utdit mailan dit kapitan dat suldadu un summisikad sit sanguwan dit
kulus dit napungdiwan dit angos Jesus kanana un, "Tuttuwa gayama Anak
Apudyus."
40 Utdit adayu't akit, inggaw da pay babai'n mangoottap sit mapaspasamak
un sada Maria Magdalena, Salome, Maria un inan da Jose kan Santiago un
aliyona. 41 Sadatu dat naitungtung-ud kan Jesus un tummulung kan siya utdit
ininggawana'd Galilea. Ininggaw pay dat uduma babai'n naitungtung-ud
kan siya utdin Jerusalem.

Sat Nailbonan Jesus
(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

42 Masdom man sidiya al-algaw un siya'd mansaganaan dat Judio utdit al-
algawa iillongan, 43 dummatong si Jose un iyArimatea. Siya'd osa'n nadayawa
pangat un manguuway pay sit mangiyapuwan Apudyus. Tinulodana un
umoy inimus dit ladag Jesus kan Pilato.
44 Nasdaaw si Pilato utdit nangimusan Jose ta kanana nu adina payyan
natoy si Jesus. Inayagana dit kapitan di suldadu ot inimus na nu tuttuwa'n
natoyon si Jesus. 45 Utdit matigammuwana un natoyon, impalubus na un
alan Jose dit ladag.
46 Ummoy gummatang si Jose ut luput ot utdit maidoba na si Jesus sidit
kulus, nilukutana't dit luput asina umoy innilbon sit kakokwa na un lobona
inabutana'n dakolana batu. Maabus man namallin si dakola batu si intubot
na utdit sagangaban dit lobon.
47 Ot sada Maria Magdalena kan Maria un inan Jose innila da dit nailbonan
Jesus.

16

Sat Ummungalan Jesus
(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

1 Maikabas man dit al-algawa iillongan, gummatang da si bangbangu da
Maria Magdalena, Maria un inan Santiago kan Salome ta umoy da labuwon
dit ladag Jesus. 2 Biggabiggat man si Duminggu utdit suminal si init, ummoy
da utdit nailbonan Jesus. 3 Ot utdit dalan nambabagbaga da un kanan da

si osaosa kan dida un, “Ngadan kad nin nat mamallinon taku’t dit batu’n naitubot sit lobon?”
4 Yoong ilan da man sit dumatong da, naballinon dit naitubot un dako-dakolana batu! 5 Utdit lumnok da utdit lobon, nasdaaw da ta nangila da si babbagu un mantutupak sit kapon diwanan un nakabadut si napolkas.
6 Ot kanana kan dida un, “Adi kayu masdaaw, tigammuka inapon yu si Jesus un iNazaret un nailansa’t dit kulus. Naid situ ta ummungalon. Umoy kayu ilan tun nangibanatan da kan siya. 7 Isunga ikayu ta kayu ibaga’t dat disipulus na pati kan Pedro un umun-una’d Galilea nu dikayu ot siyadi ud mangil-an yu kan siya un kama’t dit imbagana kan dikayu.”
8 Lummaksun da utdit lobon ot nangkabutik da un mampapilpil kan masmasdaaw. Ot naid talon nangibagbagaan da utdit napasamak gapu’t dit amoda kimut da.

Nampaila Si Jesus Kan Maria Magdalena (Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)

9 Utdit bigbigat di Duminggu un ummungalan Jesus, nampaila’n ummuna kan Maria Magdalena un siya dit babai un nangaddagana utdat pitu’n dimunyu utdit. 10 Ot si Maria kaysana ummoy nangibaga’t dat mandomdom-dom kan mampa-i-ibil un naibulubulun kan Jesus sidit un naila na si Jesus. 11 Yoong ulay nu dingngol da un matattaguwan si Jesus kan nampaila kan Maria Magdalena, adida kampay tinuttuwa.

Nampaila’t Jesus Sidat Duwa’n Disipulus Na (Lucas 24:13-35)

12 Magangput man di, nampaila uman si Jesus sidat duwa’t dat buyut na si sabali un ila utdit mankikkiyangan da un umoy si osa’n boboloy. 13 Nangulin datu un duwa un ummoy nangibaga’t dat udum un naila da si Jesus yoong adida tinuttuwa dida.

Nampaila Si Jesus Sidat Kagwampulu’t Osa Un Disipulus Na (Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Kingkingwan 1:6-8)

14 Mansidiyon, nampaila’t Jesus sidat kagwampulu’t osa un disipulus naon sidit madama da un mangan. Sinulagana dida utdit kinamaid di pammati da kan kinasungol da ta adida tinuttuwa dat nakaila kan siya un ummungalon. 15 Ot kinnanana kan dida un, “Ikayu uttun saknap tun lubung ta iwalagawag yu tun Nabalu’n Damag maipanggop kan sakon. 16 Singngadan na mana manuttuwa’t nat itudtudu yu kan mampabunyag, matagu’t inggaingga yoong singngadan na mana adi manuttuwa, makoddongan un madusa. 17 Ot sadatu ud mangimatunan sidan manuttuwa. Usalon da tun mannakabalina ngadan ku un mangaddag si dimunyu, kabooloan da un mambagbaga si sabali’n bagbaga un bokona inadal da. 18 Ot ulay nu aggoman da dan ulog onnu makainum da si lugam adida maan-anu. Agpadan da kad dat masakit, kumiya da.”

Kaysan Si Jesus Ud Langit (Lucas 24:50-53; Kingkingwan 1:9-11)

19 Utdit naabusa makabagbaga’t Jesus kan dida, naipangatu’d langit ot nantupak sit kapon diwanan Apudyus. 20 Utdiyon kaysan pay dat disipulus Jesus sidat kaili-ilin di ili un ummoy nangiwalagawag sit Nabalu’n Damag maipanggop kan siya. Tinulungan Apu Jesus dida ot pinanoknokana dit kinatuttuwaan dit itudtudu da utdat nakaskasdaaw un am-amuga impakwa na kan dida.

Sat Nabal̲u'n Damaga Ingkanglit
San Lucas

1 Potpotgoka Apu Teofilo,
Aduwon dat nangipasnoka nangikanglit sidat paspasamak un natungpal
situn igaw taku. 2 Ingkanglit da dadit dingngol̲ da un impadamag dat nakaila
manipud sit nanlugiyan dat pasamak, kan dida'd nangiwalwalagawag sidiya
damag. 3 Nadayawa Apu, maabus mana inam-ammaaka inadaadal̲ datu un
naknakwa manipud sit nanlugiyan da, nasomsomok ku un napiya nin nu
ikanglit ku kan sika si naul̲nus 4 dal̲apnu manigammuwam un sadat naisul̲u
kan sika dida'd katuttuwaan.

Naipatigammu Dit Maiyabengan Juan Un Mambubunyag

5 Utdit timpu un nan-aliyan Herodes* ud Judea, inggaw osa'n padi un
mangngadan kan Zacarias un osa utdat bungguy di papadi un kaganakan
Abias. Sat asawana un si Elisabet kaganakan Aaron un ap-apun dat papadi
utdit.
6 Nalintog da un man-asawa utdin man-iilan Apudyus. Naida tal̲on ma-
pabal̲awan da utdin manungpal̲an da utdan losana bilin kan lintog na. 7 Yoong
maid abeng da ta lupot si Elisabet kan osa pay nal̲akay daon.
8 Sin al̲gawan, nadtong dit batang da Zacarias un manselbi utdit timplu.
9 Sat gagangaya ugali da, mambubunutan da nu sin dit koon dit kada osa
kan dida. Si Zacarias dit nabunut un lumnok sit timplu un manogob sidit
insensu.
10 Utdit manobgana adu pay dat tagu'n manluwal̲u utdit lasin.
11 Utdi, nampaila kan siya dit anghel Apudyus un sumisikad sit madi-
wanan dit sosobgan. 12 Mailan man Zacarias, nabulung kan amod dit kimut
na. 13 Yoong kinnanan dit anghel un, "Adika umogyat Zacarias ta dingngol̲
Apudyus dit inluwal̲um. Man-abeng si Elisabet un asawam. Lal̲aki dit abeng
yu ot ngadnom kan Juan. 14 Amoda manlagsakan yu ot manlagsak pay dan
adu'n tagu't din maiyanakana. 15 Ta siya ud napotoga tagu utdin man-iilan
Apudyus. Masapul un adina uminum si kumpolmi'n makabuuk. Manipud
sin maibugiyana inggawon si Ispiritu Santu kan siya. 16 Adu dat iyIsrael un
mangulinona'n manuttuwa kan Apudyus. 17 Mamangpangu nu si Kristu un
Apu. Ot awad dit pannakabalin Ispiritu Santu kan siya un padan propeta
Elias sidit. Mantutunusona uman dat man-aama. Mapabalbaliw na dat
nasukil ot mansomsomok da un padan dat nalintog. Siya datu ud koona
dal̲apnu masasaggana dat tagu utdit dumakngan Jesus," kinnanan dit anghel.
18 Kinnanan Zacarias sidit anghel un, "Inon nat mantitigammuk situ?
Nal̲akayakon kan bakbakot pay si asawak."
19 Insungbat dit anghel un, "Sakon si Gabriel un manselselbi kan Apudyus.
Imbaunak un mangibaga kan sika uttuwa Nabal̲u'n Damag. 20 Yoong gaputa
adika manuttuwa man-umol̲ ka agingga si matungpal tuwa imbagak kan
sika."
21 Sadat tagu't dit lasin un manguuway kan Zacarias, masmasdaaw da nu
apaya nabayag sidit dal̲om. 22 Lumaksun man adinaon makabagbaga kan
dida. Ot natigammuwan da un awad nampaila kan siya utdit dal̲om dit
timplu. Ot mansinsinyasa lawa kan dida ta nan-umol̲on.

---

* **1:5** Siya si Herodes un nginadan da't "Mabigbigbig."

23 Utdit nagangput dit koon Zacarias sit timplu nangulin sidit bol̲oy da.
24 Adina nabayag nabugiyon si Elisabet un asawana. Ot si Elisabet adina
lummaklaksun si lima'n bul̲an. Kanan Elisabet un, 25 "Kinaasiyanak kan
Apudyus ta antu un nabugiyak un siya'd naibabbainak sidat uduma tagu dit
kinalupot ku."

Impatigammun Dit Anghel Apudyus Dit Maiyabengan Jesus

26 Utdit maikanoma bul̲anon ud Elisabet un nabugi, imbaun Apudyus si
anghel Gabriel ud Nazaret un osa'n ili'd Galilea, 27 ta umoy sit osa'n babai
un daan payyan di lal̲aki un adul̲on un mangngadan kan Maria. Si Maria
naipaada maiyasawa kan Jose un kaganakan Ali David.
28 Ummoy dit Anghel kan siya ot kinnanana un, "Manlagsak ka, sika un
naidumduma't potog. Awad si Apu kan sika."
29 Yoong nabulung si Maria utdit imbagan dit anghel ot simsimmok na nu
ngadan dit piyaona'n ugudon dit imbaga na.
30 Ot kanan dit anghel kan siya un, "Maria, adika umogyat ta naidumduma
nat potog nu kan Apudyus. 31 Ilam! Mabugi ka ot iyabeng nu ud osa'n
lal̲aki un ngadanom kan Jesus. 32 Siya ud madayawa tagu kan gattoka
anak Apudyus un kangattuwan. Mambalinon Apudyus si Ali un padan Ali
David un inapu na. 33 Itulayana dat kaganakan Jacob si inggaingga, ot maid
patinggan dit mangiyapuwana."
34 Summungbat si Maria un, "In-inon dinata makwa? Maid payyan
asawak."
35 Summungbat uman dit Anghel kan siya un, "Mabugi ka maipagapu't
pannakabalin Ispiritun Apudyus. Siya'd gapuna un sat iyabeng nu nasan-
tuwan, siya'd gattoka Anak Apudyus. 36 Ilam si kabagiyama Elisabet un
kanan da un lupot yoong nabugi ulay nu bakbakoton ot sat bugi na lal̲aki.
Kanoma bul̲an naon. 37 Ta maid adi makwa nu si Apudyus dit mangwa."
38 Summungbat si Maria un, "Manselbiyak kan Apudyus. Matungpal kan
sakon nat imbagam." Ot tinaynan dit anghel.

Biniling Maria Si Elisabet

39 Utdi, nangkamukamu un nanlakkat si Maria ta umoy sit bol̲oy da
Zacarias sit ili un sakup din kabatbateledana ili ud Judea. 40 Dumatong
man sidi giningaana si Elisabet. 41 Magngol̲ man Elisabet dit gingan Maria,
nangkulagtit dit abeng sit buwang na. 42 Ot indangsol̲ Elisabet un nambag-
baga'n, "Maria, sika'd kagasatan sidan losana babai. Ot nagasat pay nat
abenga iyabeng nu. 43 Apay padayawanak un umoy bilingon kan sika un
inan ud Apuk. 44 Ta utdit magngol̲ ku dit gingam, nangkulagtit tun abeng
situn buwang ku utdit lagsak na. 45 Nagasat ka ta tuttuwaoma matungpal dit
insapatan Apudyus un imbagan dit anghel na."

Ingkantan Maria Un Nandaydayaw Kan Apudyus

46 Utdi, kanan Maria un,
"Daydayawok si Apudyus.
47-48 Naanggomak ta si Apudyus indumduma na ud sakona osa'n babbaun na
ullawa. Kadon losana tagu awaganak un nagasat.
49 Nakaskasdaawa banag dat kingkingwan mannakabalina Apudyus kan
sakon. Nasantuwan dit ngadan na.
50 Kaasiyana dat losana manuttuwa kan siya manipud sidat damu'n lonap
aginggana't dat maudi'n lonap.
51 Ipaila na dit pannakabalin na utdan koona. Ot alliwona dat mamaspasin-
dayaw sidat koon da.

52 Ipadoba na dat nangatu'n tutulay sidan saad da. Ot ipangatuna dat
kakkaasi un tagu.
53 Sadat maidan si kanon itdana dida ut napiya un mapnokan da. Yoong
sadat nabaknang padalnona dida'n imaima.
54 Tinungpal na dit insapatana utdat dadakkol taku ta tinulungana ditaku'n
kaganakan Israel.
55 Adina naliuwan dit nangkakaasi na kan Abraham kan losan dat ka-
ganakana si inggaingga," kinnanan Maria.
56 Nakaigaw si Maria kan Elisabet si unus di tulu'n bulan asina nangulin
sidin boloy da.

Sat Naiyabengan Juan Un Mambubunyag

57 Utdit dinumtong dit timpu un man-abengan Elisabet inyabeng na ud
lalaki. 58 Sadat kaaluba da kan kabagiyan da, nagngolan da dit nakaskas-
daawa mampipiyan Apudyus kan Elisabet. Ot naanggom da pay.
59 Utdit maikawalu'n algaw dit posik nandadatdatong da ta manlaguman da
dit matulgiyan kan mangadanan dit posik ta siya'd ugali da un Judio. Piyaon
da un ngadanon kan Zacarias ta siya'd ngadan amana. 60 Yoong kinnanan
ina na un, "Bokon ta sat ngadan na, Juan."
61 Kinnanan dat tagu kan siya un, "Yoong maid kabagiyan yu si singngadan
sinata ngadan."
62 Ot insinyas da kan Zacarias nu singngadan dit ingadan nat dit abeng na.
63 Nangkodaw si Zacarias si kakanglitan ot ingkanglit na un Juan dit
ngadan na.
Talona nasnasdaaw da un losan. 64 Utdiyon, nakabagbaga uman si Zacarias
ot insalad na un nandaydayaw kan Apudyus.
65 Talona nasnasdaaw dadit kailiyan da. Nandinadinamag tuwa na-
pasamak sidin kabatbateledana ili ud Judea.
66 Nakainsomosomok dat losana nakagngol situwa pasamak ot kanan da
un, "Ngad kad nin mambalinan dituwa abeng. Ta nalawag un awad kan siya
dit pannakabalin Apudyus."

Sat impadtun Zacarias

67 Utdi, si Zacarias un aman dit abeng, ininggaw dit Ispiritu Santu kan siya
ot imbagana dit piyaon Apudyus paibaga kan siya un kanana'n,
68 "Dayawon taku si Apudyus un Apu taku'n iyIsrael. Ta inummoy un
mangwaya kan ditaku.
69 Imbaun na dit mannakabalina managu un manligwat sidan kaganakan Ali
David un nanselselbi kan siya't dit.
70 Siya payon dit paimpugtu na utdat propetana utdit aw-awe
71 un taguwona ditaku utdan losana kabusul taku kan sidan losana man-
laweng kan ditaku.
72 Imbagana un, kaasiyana dat dadakkol taku kan gagasmokona dit insap-
atana.
73-74 Ta tuttuwa'n insapatana kan ap-apu taku'n Abraham un, taguwon
ditaku utdan kabusul taku dalapnu maid ikimut taku'n manselbi kan
siya,
75 kan dalapnu nalintog tun mataguwan taku utdin man-iilana un maid koon
taku si laweng."
76 Kinnanan pay Zacarias sit abeng na un,
"Sika abeng ku, ngadnon dika si propetan Apudyus un kangattuwan. Umun-
una ka nu sadit mangiyapu ta umoy ka saganaon dat tagu't dit daan
na un dumatong.

77 Umoy ka ipatigammu utdat tagu nat mataguwan da si inggaingga nu
kodawon da dit mampapakawan Apudyus sidat basul̲ da.
78 Ta tal̲ona nakaasi kan naanus si Apudyus. Ot mangibaun si managu un
maiyalig sit dumungitan init sin bigbigat. 79 Ta silawana dit somsomok
dat napangot si katatagu kan iinggaw sit kapangotan un igaw ud
katoy. Ipangat ditaku utdit dal̲an un mampooy sit kapkapiya un
mataguwan."
80 Dummakol̲ un nanakman dit aangson dit abeng. Ininggaw sit igawa
maid tagtagguwan aginggana't dit timpu un naikoddonga lumtawana't dat
iyIsrael.

2

Sat Naiyabengan Jesus (Mateo 1:18-25)

1 Utdiya timpu, imbilin Emperador Augustus un malista dat losana tagu'n
umapu ud Roma. 2 Utdit nakwa tuwa pogpoga'n sensus, si Kirenio dit gubin-
nadul ud Siria. 3 Kadon, osaosa ummoy nampalista utdit ili un nanligwatan
dat ginnapuwan da.
4 Utdi, si Jose un iNazaret sin ili ud Galilea, ummoy nampalista utdin
Betlehem un ili ud Judea ta siya'd ilin Ali David un ginnapuwana. 5 Naitung-
ud pay si Maria un naipaada maiyasawa kan siya un ummoy nampalista ot
agin-aanakan.
6 Utdit ininggaw da ud Betlehem, siya'd timpu un man-abengana. 7 Utdi,
maid igaw da utdit bol̲oya inggawan dat bisita ot ininggaw da'l lawa't dit
bawin di ayam sit pidong. Inyabeng na dit lal̲aki'n pangu un abeng na ot
linukutana si luput asina inyobog sit papakkanan di ayam.

Nampaila Dit Anghel Sidat Man-aayyuwan

8 Utdiya labi, inggaw da ud man-ayyuwan un man-andog sidat kannelu da
utdat pappayaw. 9 Kakl̲ata nilumtaw dit anghel Apudyus ot dinol̲angan dit
dol̲ang Apudyus dida ot amod dit ogyat da. 10 Yoong imbagan dit anghel kan
dida un, "Adi kayu umogyat ta inummoyaka mangibaga si nabal̲u'n damag
un matal̲okan dat losana tagu. 11 Satuwa labi utdin ilin ali David naiyabeng
dit managu kan dikayu un siya'd Kristu un Apu. 12 Sat manigammuwan
yu un tuttuwa tu, maodasan yu nat posika nal̲ukutan si luputa naiyobog sit
papakkanan di ayam," kinnanan dit anghel kan dida.
13 Ot maibaga na man tu, kakl̲ata nilumtaw dat aduadu'n anghel un
nanligwat langit ot nangkankanta da un mandaydayaw kan Apudyus un
kanan dan,
14 "Madaydayaw si Apudyus sidin langit! Ot situn pita, kapkapiya dat tagu'n
mas-omana."
15 Manal̲an man dat anghel un man-ulin langit nambabagbaga dadit man-
aayyuwan un, "Umoy taku'd Betlehem ta itaku ilan tun naipasamak un
impatigammun Apudyus kan ditaku."
16 Utdiyon nangkamukamu da un kaysan un umoy nangila ot indasan
da da Jose kan Maria pati utdit posika naiyobog sit papakkanan di ayam.
17 Maila da man dit posik imbaga da utdat tagu dit imbagan dit anghel
maipanggop kan siya. 18 Ot amo nasdaaw dat losana nakagngol̲ sit imbagan
dat man-aayyuwan.
19 Yoong inyaangos ud Maria datu'n losana nakwa ot insosomok na.

20 Ot nangulin dat man-aayyuwana nandaydayaw kan Apudyus sit losana
dingngol̲ da kan naila da ta naituttuwa dit imbagan dit anghel Apudyus kan
dida.

Sat Nangingadanan Da Kan Jesus

21 Utdit wal̲u'n al̲gaw naon dit posik, siya dit timpu un matul̲giyan kan
mangadanana ot ningadan da kan Jesus ta siya'd ngadan un imbagan dit
anghel sidit daan na un maibugi.

Inyoy Da Jose Kan Maria Si Jesus Sit Timplu

22 Utdit dummatong dit timpu un manungpalan da Jose kan Maria utdit
lintog Moses maipanggop si madal̲usan da, ummoy da'd Jerusalem. Indallay
da pay dit posik ta ida idatun kan Apudyus. 23 Ta kanan dit lintog Apudyus
un, "Losana pangu un maiyabenga lal̲aki maidatun kan Apudyus." 24 Kad
kingwa da dit datun un maipooy sit madal̲usan Maria. Duwa'n kalupati onnu
duwa'n ubbun di ut-ut dat maidatun ta siya'd kanan dit lintog.

25 Utdi, ininggaw tagu'n mangngadan kan Simeon un iJerusalem. Nal-
intoga tagu kan manuttuwa kan Apudyus. Uuwayona dit mangipawaya
utdin ili da un Israel. Inggaw pay dit Ispiritu Santu kan siya, 26 un siya'd
nangipatigammu kan siya un adina matoy agingga si ilana dit Kristu un
ibaun Apudyus. 27 Sadiya al̲-al̲gawa nangilnokan da Jose kan Maria utdit
posik sit timplu un manungpal̲an da utdit lintog maipanggop sidan aabeng,
ininggaw si Simeon sit timplu ta impuyut Ispiritu Santu utdi ot mailana man
dit posik, 28 sinakwawa na asina nanyaman kan Apudyus un kanana'n,

29 "Sinsatunon Apu ta tinungpal nu dit insapatam, mabalinon un matoyaka
kapkapiya.
30 Ta gattoka nailak tun managu,
31 un imbaun nu kan dikami un tagu.
32 Kama si silaw un mangilawag sit somsomok dat bokona Judio dal̲apnu
matigammuwan da dit mantatagum kan dida ot gapu kan siya mai-
daydayaw da un losana iyIsrael."

33 Ot nasnasdaaw dat ina kan aman dit abeng sidit imbagan Simeon
maipanggop sidit abeng da. 34 Kindaw Simeon un bindisyunan Apudyus
dida asina kinnanan kan Maria un, "Maria, satuwa abeng nu dinutukan
Apudyus yoong lawengon dat kaaduwana tagu'd Israel, un siya'd madusaan
da. Ot sadat udum tuttuwaon da un siya'd mataguwan da si inggaingga.
Sat katatagu na siya'd mangipailan siya dit nanligwat kan Apudyus yoong
supngilon dat adu'n tagu ot sat mansusupngil da 35 siya'd mangipaila't dit
lawenga aangson da un adi naipatpatigammu. Ot gapu't tuwa mapasamak
sika un inana nasigab angos nu un kama't matbok si natadoma uku nat
pusum."

36 Inggaw pay osa'n propetan Apudyus un mangngadan kan Ana un abeng
Fanuel. Si Fanuel kaganakan Aser ot si Ana naasaw-an si pitu'n tawon.
37 Yoong nabilug kan bakbakot payon ta wal̲umpul̲u't opat dit tawon na. Al̲-
al̲gaw kan labi kanayuna umoy sit timplu un mandaydayaw kan Apudyus
un mallangan paya mangan maipagapu't dit manlulluwal̲uwana. 38 Utdiya
payona timpu, dummatong si Ana ot mailana man si Jesus, nanyaman kan
Apudyus. Utdiyon intultuluy na un imbagabaga dit maipanggop kan Jesus
sidat losana tagu'n manguuway sidit mapawayaan dit ili'n Jerusalem.

Sat Nan-ulinan Da Ud Nazaret

39 Utdit natungpal da Jose dit pakwan dit linlintog Apudyus nangulin da
ud Galilea utdin boboloy da un Nazaret. 40 Dummakol dit abenga gumibilog,
nasilib kan nasnas-om si Apudyus kan siya.

Ummoy Si Jesus Sit Timplu

41 Sadat malong-ag Jesus kadagundagun un umoy da ud Jerusalem ta umoy
da makapiyesta utdit Piyestan di Nalausan.* 42 Utdit maikagwampulu't duwa
un tawon ud Jesus, ummoy uman dat malong-ag na ta siya'd ugali da ot
naitung-ud pay kan dida'd Jerusalem.
43 Magangput man dit Piyestan di Nalausan nanlakkat da un nangulin ud
boboloy da yoong si Jesus ininggaw ud Jerusalem un adin dat malong-ag na
napuppuutan. 44 Kanan da nu awad sidat bungguy da ot nakaingkiyakiyang
da un nampasin-algaw. Utdi, ininap da utdat kakabbagiyan da kan gagayyom
da 45 yoong maid maodasan da. Ot nangulin da ud Jerusalem ta umoy da
inapon.
46 Utdit maikatlu'n al-algaw manipud sidit nanlakkatan da ud Jerusalem,
indasan da utdit timplu un nakatupak sidat mimistulun dat Judio un man-
dodongngol kan makaim-imus kan dida. 47 Ot sadat nakagngol kan siya,
nasdaaw da ta nalainga sumungbat.
48 Mailan man dat malong-ag na un ininggaw sidi nasdaaw da ot kinnanan
dit ina na kan siya un, "Apay kingwam tu kan dikami? Amod danag mi kan
amam un manginainap kan sika."
49 "Apay un inainaponak?" insungbat Jesus. "Adiyu kad tigammu un
masapula inggawak situn timplun Amak?" kinnanana kan dida.
50 Yoong adida naawatan dit kaipooyan dit imbaga na kan dida.
51 Utdi, nangulin si Jesus kan dida ud Nazaret. Tinuttuwa na un losan dat
imbagan dat malong-ag na. Ot losana kingkingwan Jesus inyaangos Maria
dida.
52 Dummakol si Jesus un nasilib kan nanakman ot nasnas-om si Apudyus
kan dat tagu kan siya.

3

Sat Nantudtuduwan Juan Un Mambubunyag
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

1 Lummabas piga'n tawon, ot utdit maikagwampulu't lima'n tawon un
man-apuwan Tiberios un Emperador ud Roma, si Poncio Pilato ud gubin-
nadul Judea, si Herodes* ud mangiyapu utdin Galilea ot si sunud na un Felipe
dit mangiyapu utdin sakup Iturea kan Traconite ot si Lisanias ud mangiyapu
ud Abilene. 2 Sada Anas kan Caifas dat kangattuwana ap-apun dat papadi.
Utdiya timpu inggaw imbagan Apudyus kan Juan un anak Zacarias sidit
iniinggawana't dit igawa maid tagtaguwanna. 3 Kad sidiyon dinakdak na dat
kailin-ili utdin nampaigid Jordan un nanudtudu un kanana'n,
"Mandadaoli kayu kan igongda yuwon dat basul yu ot mampabunyag kayu
dalapnu pakawanon dikayu kan Apudyus."
4 Si Juan dit ug-ugudon Isaias un propetan Apudyus sit iblu na un kanana'n,
"Awad tagu't dit igawa maid tagtagguwan na un mampappakuya kanana'n,
'Isagana yu dit dalan dit Apu. Manggodngon yu dit dalan un ayona.
5 Tab-unan yu dat nadalom ot lenadon yu dat kuntug kan bateled. Manggod-
ngon yu dat dalana nakelu kan lenadon yu dan nampabikakung.

* **2:41** Sat Piyestan di Nalausan siya dit mangisomsomkan da utdit anghel un manlolomong un nilausana dat dadakkol da. Ilan yu utdin Exodo 12: 1-27; Deut. 16:1-8 * **3:1** Siya si Herodes Antipas un osan anak Herodes un Mabigbigbig.

6 Ot losana tagu maila da dit mantatagun Apudyus sidat tagu!' "
7 Utdi, aduadu dat tagu'n ummoy kan Juan dalapnu pabunyag da kan
siya yoong kinnanana kan dida un, "Dikayu'n ganak di ulog![†] Singngadan
nat nangibaga kan dikayu un, mampabunyag kayu dalapnu maligligan yu
dit dumatonga mandusaan Apudyus? 8 Masapula ipaila yu utdan angwat
yu un tuttuwa'n mandadaoliyan yu dat basul yu. Adiyu kanana mailisi
kayu utnat kanan yu un, 'Ulay ta kaganakan dikami kan Abraham.' Ta
tuttuwa tu un ibagak kan dikayu un mabalin Apudyus mangwa't kaganakan
Abraham sidatu'n batu. 9 Sat manusaan Apudyus kan dikayu maiyalig si
wasay un maibibiyada maipokpok sit pong-ad dit kayu. Ot losana kayu un
adi mamunga't napiya mapokpok asi maidawat sin apuy."
10 Ot sadat tagu inimus da un, "Ngad nat koon mi nu?"
11 Ot summungbat si Juan un, "Sat tagu'n awad si duwa ut badut itdona dit
osa't dit maid si badut. Padana't dit kawadan di makan masapula ibingayana
dit maid si kanon."
12 Inggaw da pay man-uulup si bugis un ummoy nampabunyag kan siya ot
inimus da un, "Mistulu ngad nat koon mi?"
13 Summungbata kanana'n, "Sat gagangaya mabayadana lawa ud ulupon
yu."
14 Inggaw da pay suldadu'n nangimus kan siya un, "Dikami nu, ngadan
nat koon mi?" Kinnanana kan dida un, "Adi kayu mangog-ogyat onnu man-
ipabasula lawa dalapnu maala yu dan pilak dan udum. Mapnok kayuwon
sinat tangdan yu."
15 Ot gaputa talona uuwayon dat tagu dit naisapata un Kristu, kanan daon
sit somsomok da nu si Juan dit Kristu. 16 Yoong imbagan Juan kan dida un,
"Bunyagok dikayu si danum yoong awad osa un talona nangatu nu sakon
ot adiyak pay maibilanga mangussag sit sandalyas na. Bunyagon dikayu si
Ispiritu Santu kan apuy. 17 Siya'd manguis sidan tagu ot maiyalig si tagu'n
nakaaggom si igau un mantopa't ilik. Aminona'n topaan asina iyalang dat
nabgas ot aminona'n idawat dat nakupaw sit apuya adi makmaksop."
18 Adu pay dat uduma intudtudun Juan sidat tagu utdit man-
iwalagawagana't dit Nabalu'n Damag. 19 Sinulasulagana pay si ali Herodes
maipagapu't dit nangasaw-ana kan Herodias un asawan dit sunud na kan
osa pay adu dat lawenga kingkingwana. 20 Yoong am-amodot un laweng dit
kingwan Herodes ta paimbalud na si Juan.

Sat Nampabunyagan Jesus
(Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11)

21 Utdiya timpu un mamunbunyagan Juan sidat tagu, ummoy pay si Jesus
nampabunyag kan siya. Ot utdiya manlulluwaluwan Jesus un nabunyagan,
nambukat din langit. 22 Ot dummoba si Ispiritu Santu un kama si kalupati un
inumpa kan siya. Inggaw ginga'n nanligwat un kanana'n, "Sika ud pipiyaoka
Anak ku un talona masmas-omak."

Sadat Ginnapuwan Jesus
(Mateo 1:1-17)

23 Umoya tulumpulu'n dagun Jesus sidit inlugi na un nansulu. Ot imbilang
dat tagu un anak ud Jose un anak Eli. 24 Sat Eli, anak Matat, un anak Levi, un
anak Melki, un anak Jane, un anak Jose. 25 Sat Jose, anak Matatias, un anak
Amos, un anak Nahum, un anak Esli, un anak Nage. 26 Sat Nage, anak Maat,
un anak Matatias, un anak Semei, un anak Jose, un anak Juda. 27 Sat Juda,
anak Joana, un anak Resa, un anak Zorobabel, un anak Sealtiel, un anak Neri.

[†] **3:7** Piyaona'n ugudon nasikap da un kama't dan ulog.

28 Sat Neri, anak Melki, un anak Adi, un anak Cosam, un anak Elmadam, un
anak Er. 29 Sat Er, anak Josue, un anak Eliezer, un anak Jorim, un anak Matat,
un anak Levi. 30 Sat Levi, anak Simeon, un anak Juda, un anak Jose, un anak
Jonan, un anak Eliakim. 31 Sat Eliakim, anak Melea, un anak Mena, un anak
Matata, un anak Natan, un anak David. 32 Sat David, anak Jesse, un anak
Obed, un anak Boaz, un anak Salmon, un anak Naason. 33 Sat Naason, anak
Aminadab, un anak Armi, un anak Arni, un anak Esron, un anak Fares, un
anak Juda. 34 Sat Juda, anak Jacob, un anak Isaac, un anak Abraham, un anak
Tare, un anak Nacor. 35 Sat Nacor, anak Serug, un anak Ragau, un anak Peleg,
un anak Heber, un anak Selah. 36 Sat Selah, anak Cainan, un anak Arfaxad,
un anak Sem, un anak Noe, un anak Lamec. 37 Sat Lamec, anak Matusalem,
un anak Enoc, un anak Jared, un anak Mahalaleel, un anak Cainan. 38 Sat
Cainan, anak Enos, un anak Set, un anak Adan un anak Apudyus.

4

Sat Nanugsugan Satanas Kan Jesus
(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

1 Magangput man si Jesus un mabunyagan tinengyana din wangwang
Jordan. Ot ginumloyon dit Ispiritu Santu kan siya un siya'd nangipuyut kan
siya't dit igawa maid amo taguna. 2 Utdi, sinugsugan Satanas si Jesus udsi
opatapulu'n al-algaw. Utdiya timpu un nasugsugana naida talon nanganana
ot amod dit bitil na.
3 Kinnanan Satanas sidit manugsugana un, "Gaputa abeng dika kan
Apudyus bilinom ud dit batu't di ta mambalin si makan."
4 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Kanan dit naikanglita ugud Apudyus
un, 'Bokona lawa'n makan ud ikatagun di tagu.' "
5 Utdiyon, indallay Satanas sit nangatungatu un igaw ot impaila na si
sinkispayan dat losana il-ili uttun lubung. 6 Ot kinnanan Satanas kan Jesus
un, "Itdok kan sika dit kalintogaka mangiyapu't datu kan mangkuwam losan
dan kinabaknang da. Ta naipulang kan sakon nat kalintogana mangiyapu
kan dida ot mabalina ipulang ku si piliyoka mangipulangan. 7 Ot nu sakon
ud dayawom, mangkuwam dida'n losan."
8 Summungbat si Jesus un, "Yoong kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,
'Dayawom si Apudyus un Apum ot siya ullawa'd manselbiyam.' "
9 Magangput man di, impuyut umanon Satanas sidin Jerusalem ot indallay
na utdit tuktuk dit timplu asina kinnanan kan siya un, "Nu abeng dika kan
Apudyus, lumayug ka. 10 Ta kanan dit ugud Apudyus un, bilinon Apudyus
dat anghel na un mangayyuwan kan sika. 11 Kanana pay un tapayaon dika
dalapnu adina maisugpi danat ikim sidan batu."
12 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa nat yoong kanan dit
naikanglita ugud Apudyus un, 'Adim padpadason si Apudyus un Apum.' "
13 Gangputon man Satanas dit nadumaduma un nansusugsug na kan Jesus
tinaynana yan inggana't awad gundaway na uman.

Inlugin Jesus Dit Nantudtudu
(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

14 Utdi, dummoba si Jesus un nangulin Galilea ot inggaw kan siya dit
pannakabalin Ispiritu Santu. Ot nandinadinamag dit maipanggop kan siya
utdat nangkalliputa boboloy sidi. 15 Nantudtudu't dat kasinasinagoga ot
dinaydayaw dat losana tagu.

Sinumdiyan Da Si Jesus Sin Nazaret
(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

16 Utdiyon, ummoy si Jesus ud Nazaret un dummaklana. Timpun man dit al-algawa iillongan, inummoy sit sinagoga ta siya'd ininamana un koon. Utdit dakngon da dit mangibasaan da utdit ugud Apudyus, ummoy summikada nambasa. 17 Ot naipulad kan siya dit nalukuta papel un naikanglitan dit paingkanglit Apudyus kan propetana'n Isaias. Binikyad Jesus ot binasa na dit ugud un kanana'n,

18 "Antu kan sakon dit Ispiritun Apudyus. Ta sakon ud pinili na un
mangiwalagawag sidit Nabalu'n Damag sidat nakapus. Imbaun na
ud sakona mangibaga't din mawayawayaan dat balud kan mangipaoli
utdit man-iilan dat nabulsok kan mangipawaya sidat tagu'n maidap-
dapes.
19 Imbaunak un mangipatigammu un dinumtongon dit timpu un mangipail-
an Apudyus sit kaasi na utdat tagu."

20 Gangputon man Jesus un basaon, linukub na dit papel asina intod sidit tumultulung ot nantupak. Intutukkol dat losana tagu't diya sinagoga si Jesus.

21 Inlugin Jesus un mantudtudu un kanana'n, "Natungpal situn satun tuwa binasaka paingkanglit Apudyus un dingngol yu."

22 Dinaydayaw dat losana tagu kan nasnasdaaw da utdit nabalu'n manuugud na. Ot kinnanan da un, "Bokon kada sat anak Jose nat?"

23 Kinnanan Jesus kan dida un, "Maid duwaduwa na un ibagayu kan sakon tuwa uuggudon da un, 'Doktol agasam yan unaon nat long-ag nu.' Mabalin pay un kanan yu un, 'Koom pay situn boboloy taku dat kingkingwam sin Capernaum.' 24 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu," intuluy Jesus. "Maid propetan Apudyus si madayaw sit ili na pay lawan. 25 Ta tigammuyu, adu dat kakkaasin bilug sidin Israel utdit timpun Elias, sidit adina ummudan si tulu ya gogwan di dagun ot amoda ulat sit losana boboloy. 26 Yoong gaputa adin dat iyIsrael manuttuwa, adin Apudyus imbaun si Elias un manulung si ulay osa utdat nabilug sidi nu adi imbaun na si osa un bilug un bokona iyIsrael ta iSerapta un sakup Sidon. 27 Padana pay un adu dat nakutola iyIsrael sit timpun Elisio yoong maid osa si naagasan kan dida malaksig kan Naaman un bokona iyIsrael ta iSamaria."

28 Nakaungot dat losana tagu't dit sinagoga utdit nangngolan da un imbagan Jesus. 29 Ot lummigwat da un umoy nangilagayad kan siya'n nangilaksun ot indallay da utdit igid dit bateleda ummiliyan da ta panggop da un otdagon sidit eppang. 30 Yoong kaysana lawa si Jesus un nangoy sit gaggawan dat tagu.

Inaddag Jesus Dit Dimunyu (Marcos 1:21-28)

31 Utdiyon ummoy si Jesus ud Capernaum un ili utdin Galilea. Timpun man dit al-algaw un iillongan, ummoy sit sinagoga nantudtudu't dat tagu't di. 32 Nasdaaw dat losana nangngol sit nantutudtudu na ta maiila un awad tulay dat ugud na.

33 Inggaw osa'n sinakayan di dimunyu utdiya sinagoga ot nampakuy un kanana'n, 34 "Jesus un iNazaret ngadan nat umoy ka koon kan dikami? Ummoy ka kad situ dalapnu umoy ka yam-anon dikami. Tigammuk sika. Sika'd nasantuwana imbaun Apudyus."

35 Yoong inggimaun Jesus dit dimunyu un kanana'n, "Guminok ka ot tengyam nat tagu!"

Indublang dit dimunyu dit tagu utdit atubang dat tagu asina tinengyana maid kingwa na ut laweng kan siya.

36 Nasnasdaaw un losan dat tagu ot nampaim-imus da pay lawan un,
“Ngadanna kad nina ugud di? Andi ud tulay na kan pannakabalin na ta
bilinona kad dan dimunyu un manal̲an tuttuwaon da.”
37 Utdi nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus sidadit losana
nangkalliputa ili.

Pinabilog Jesus Dat Adu Un Masakit
(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34)

38 Lumaksun man si Jesus sit sinagoga kaysan sit bol̲oy da Simon. Sadit
katugangan Simon un babai amod dit pudut na ot dumatong man si Jesus
kindaw da un papiyaona. 39 Utdi ummadani si Jesus sit masakit ot binilin na
dit pudut un kumaan ot dagusa naid dit pudut na. Dagusa gummangun dit
bakbakot ot ummoy nangisagana’t kinan da Jesus.
40 Maipsuk man si init, losana awad si gayyom un mansaksakit si singn-
gadan na mana sakit, indatong da dida kan Jesus. Ot inagpadana dida’n
losan ot gummilog da. 41 Inaddag na pay dat dimunyu utdat adu’n tagu ot
gapakuyan da un kaysan un kanan dan, “Sika’d Anak Apudyus.”
Yoong inggimaun Jesus dida ot adina impalubusa nambagbaga da. Onta
tigammu da un siya dit Kristu.

Nantudtudu Si Jesus Sin Galilea
(Marcos 1:35-39)

42 Wiswis-it man lummaksun si Jesus sit bol̲oy ot kaysan sit gattotopoga
igaw. Ummoy dat tagu ininainap ot maodasan da man piyaon da nu
iinggawa adina tengyan dida.
43 Yoong kinnanan Jesus kan dida un, “Masapula umoyak pay sin uduma ili
ta itudtuduk tun Nabal̲u’n Damag maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus
sidan tagu ta siya ud nangibaunana kan sakona kook.”
44 Ot dinakdak na ud Judea un nantudtudu’t dat sinagoga.

5

Inayagan Jesus Dat Ummuna’n Disipulus Na
(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

1 Sin-al̲gawan, sumisikad si Jesus sidit dupit dit bananaw Genesaret*
ot nanggugunod dat tagu’n ummadani kan siya ta dongl̲on da dit ugud
Apudyus. 2 Utdi, naila na dat duwa’n bangka utdit igid dit bananaw un
tinengyan dat mangikan ta ida nambal̲bal̲ sidat tabukul̲ da. 3 Ummoy
nanlugan sidit osa’n bangka un kuwan Simon asina inayagan si Simon ta
paiyadayu na ut akit dit bangka. Nantupak sit bangka un nantudtudu utdat
tagu.
4 Magangput mana mantudtudu, imbagana kan Simon un, “Iyadayum sin
kaadal̲mana ta manabukul̲ kayu.”
5 “Apu, insungbat Simon. Nampasinlabi kami un nanabukul̲ yoong tal̲ona
naid naal̲a mi. Yoong nu siya’d kanam itabukul̲ mi.”
6 Utdit itabukul̲ da, nangna si amoda ikan ot utdit manlapuwona mabul̲tug
dit tabukul̲ da, 7 pinaypayan da dat bul̲un da utdit osa’n bangka ta umoy da
dida tul̲ungan. Ummoy da ot pinnu da dit duwa’n bangka un ulaya lawa’n
dandani da un mal̲nod.
8 Mailan man Simon Pedro dit napasamak, nampalintumong sidit san-
guwanan Jesus un kanana’n, “Apu umadayu ka kan sakon ta gumabasul̲aka
tagu.”

---

* **5:1** Onnu bananaw Galilea

9 Ta nasnasdaaw si Simon kan dat bulun na utdit kaadun dat naala da un
ikan, 10 padana pay sidat kasugpun Simon un sada Santiago kan Juan un
anak Zebedeo.
Ot kinnanan Jesus kan Simon un, “Adika umogyat ta manipud sinsatun
taguwon dat dagupom.”
11 Utdit maitakdang da dat bangka da, tinengyan da dat alikam da ot
naitung-ud da kan Jesus.

Pinapiyan Jesus Dit Nakutol
(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

12 Namingsana ininggawan Jesus sit osa’n ili, inggaw osa’n lalaki un
nasiklup si kutol dit long-ag na un ummoy nampalintumong sit atubang Je-
sus ot nampakpakaasi un kanana’n, “Apu, tigammuka kabool̲ama papiyaon
sakon nu piyaom.”
13 Inagpadan Jesus un kanana’n, “On, piyaok. Kumiya ka.” Ot dagusa
nakaan dit kutol na.
14 Binilin Jesus dit lalaki un adina ibagbaga’t udum, nu adi kanan Jesus
un, “Mandadawwos ka kan padi ta ika ipaila un kummiya kaon, asika umoy
mandatun kan Apudyus un kama’t dit imbilin Moses un manigammuwan di
losana tagu un kummiya ka.”
15 Yoong naam-amodota nandinadinamag dit maipanggop kan Jesus.
Kadon aduadu dat tagu’n umoy kan siya mandongol kan mampaagas sidat
sakit da.
16 Yoong umoumoy si Jesus sit igawa maid tagtagguwana manluwalu.

Pinapiyan Jesus Dit Tagu’n Adina’n Talon Makagidu
(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

17 Sin-algawan, mantudtudu si Jesus ot inggaw da ud Fariseo kan mimis-
tulun di lintoga gatupakana dudumngol kan siya un nanligwat si kailin-ili
ud Galilea kan Judea. Inggaw da pay nanligwat sin Jerusalem. Ininggaw
dit pannakabalin Apudyus kan Jesus un mampapiya utdat masakit. 18 Utdi,
inggaw da ud tagu’n nambulig si tagu’n adina’n talon makagidu. Ot pinadas
da un ilnok sit boloy ta umoy da ibanat sit atubang Jesus. 19 Yoong gapu’t dit
kinaadun dat tagu, naid inon da un mangilnok. Ot inyoy da utdit otop asida
nangabut si nanguyudan da utdit tagu’n uumbog sit katli na asidaon imbanat
sit atubang Jesus un pinanggaggawan dat tagu.
20 Utdit mailan Jesus un amod dit mantututtuwa da kan siya, imbaga na
utdit adi makagidu un, “Gayyom, napakawanon dat basul nu.”
21 Magngol man dat Fariseo kan mimistulun di lintog tuwa imbagan Jesus,
kanan da utdit somsomok da un, “Singngadan ditu un tagu’n sumuganggang
kan Apudyus? Sin dit makabool̲a mamakawan si basul nu adi si Apudyus
ullawa?”
22 Tigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana kan dida un, “Apay nat
somsomok yu un kama’t nat? 23 Ngadan nat nalaslasu’n maibaga? Sadin
‘Napakawanon nat basul nu,’ onnu san ‘Gumangun ka ta kumiyang ka.’
24 Yoong pabilgok tun adi makagidu dalapnu manigammuwan yu un sakona
Inyanak di Tagu, awad kalintogak situn pita un mamakawan si basul.” Utdi,
imbaga na utdit tagu’n adi makagidu un, “Ibagak kan sika, gumangun ka!
Alam nat obog nu ta manalan ka.”
25 Dagusa gummangun dit tagu un iillan dat losan ot inala na dit katli na un
kaysan sit boloy da un mandaydayaw kan Apudyus.
26 Talona nasnasdaaw da un losan ot nandaydayaw da kan Apudyus.
Ummogyat da un kanan dan, “Nakaskasdaaw dan inila mi uttun satun!”

Inayagan Jesus Si Levi
(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

27 Magangput man di, kaysan si Jesus ot utdit manaddaddal̲anana naila na
dit man-uul̲up si bugis un mangngadan kan Levi un mantutupak sit pisina
na. Kinnanan Jesus kan siya un, “Maitung-ud ka kan sakon.”
28 Lummigwat si Levi ot tinengyana dat losan ot naitung-ud kan Jesus.
29 Sin-al̲gawan, nan-amung si Levi utdit bol̲oy na ta padayawana si Jesus.
Aduadu dadit man-uul̲up si bugis kan udum paya tagu un nakaubung kan
dida.
30 Ot sadadit Fariseo kan sadat bul̲un da un mimistulun di lintoga ininggaw
sidi, inggimau da dat disipulus Jesus un kanan dan, “Apay makakan kan
makainum kayu utdan man-uul̲up si bugis kan gumabasul̲a tagu?”
31 Si Jesus dit summungbata kanana’n, “Sadan awad si sakit ud makasapul
si man-aagas bokona sadan naid si sakit. 32 Bokona dummatongak dal̲ap
umoy ku ayagan dan tagu’n mangipagalup un nalintog da nu adi sadan
gumabasul̲ dal̲apnu mandadaoli da utdat basul̲ da.”

Imus Maipanggop Si Manlanganan Un Mangan
(Mateo 9:14-17; Marcos 2:18-22)

33 Inggaw da ud tagu’n ummoy nangibaga kan Jesus un kanan dan, “Sadan
disipulus Juan kankanayun da un manlangan un mangan kan manluwal̲u,
padana pay sidan disipulus dan Fariseo yoong apay danat disipulus nu un
adida pay koon?”
34 Yoong summungbat si Jesus un, “Mabalin kad un manlanganoma
manganon dat sangaili’t dit boda nu inggaw payyan kan dida dit lal̲aki’n
namboda? Bokon! 35 Yoong nu dumatong dit timpu un maal̲aon dit lal̲aki’n
namboda, siyadiyon ud timpu un manlanganan da un mangan un mangi-
paila’t dit domdom da.”
36 Ot imbagan pay Jesus tu un abalig kan dida un kanana’n, “Maid mamis-
say si bagu’n luput ta itakup na si dadaana badut ta kaynga ullawa dit bagu’n
luputa mapissay kan bokon paya maibagay dit bagu un maitakup sidit
dadaan. 37 Pada na pay un maid mangibilung si bagu’n basi utnat dadaana
geddanga bibillungan un adinaon mannatnat. Ta nu sumubuy bul̲tugona
dit bibillungan ot kaynga ullawa’n maibukallay dit basi kan mayam-an pay
dit bibillungan. 38 Masapula sat bagu’n basi, maibilung si bagu’n geddanga
bibillungan.” 39 Intuluy Jesus dit abalig na un kanana’n, “Maid mamiya’n
uminum si bagu’n basi nu umminumon si dadaan ta kanana un laus dit
tamtam dit dadaan.”

6

Maipanggop Sit Al̲-al̲gawa Iillongan
(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

1 Osa’n al̲-al̲gawa iillongan dat Judio, nangoy da Jesus kan dat disipulus na
utdit kapappayawana namul̲-an si trigo. Ot nansapl̲ut dat disipulus Jesus sit
bungan di trigo asida linali’t dat ima da ya dinuum.
2 Yoong inggaw da ud Fariseo un nangila utdit kingwa da ot kinnanan
da kan Jesus un, “Apay koon yu nat iyadin dit lintoga koon nu al̲-al̲gawa
iillongan?”
3 Summungbat si Jesus un, “Adiyu kad nabasa dit kingwan da Ali David kan
dat bul̲un na utdit nabitilan da? 4 Nilumnok si Ali David sit bol̲oy Apudyus ot
inal̲ana dit tinapaya naidatun kan Apudyus ot kinan na un sadat padi’l lawa
dat mabalina mangan. Ot initdana pay dat bul̲un na si kinan da.”

5 Utdiyon, imbagan Jesus kan dida un, “Sakona Inyanak di Tagu dit awad
si kalintogana mangibaga sidan makwa nu al̲-al̲gawa iillongan.”

Sat Tagu Un Naek-ekana Nakulekug Si Ima (Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

6 Osa payyana al̲-al̲gawa iillongan, ummoy si Jesus sit sinagoga. Ot inggaw
tagu’t di un naek-ekana nakulekug dit madiwanana ima na. 7 Ininggaw da
pay mimistulun di lintog kan Fariseo un manipusiput nu mampapiya si Jesus
sidiya al̲-al̲gawa iillongan dal̲apnu awad mamabasul̲an da kan siya.
8 Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot imbagana’t dit tagu un
naek-ekana nakulekug si ima un, “Awe nu ta sumikad ka’t tun sanguwan.”
Lummigwat dit lal̲aki ot inummoy sit sangu.
9 Utdi, inimusan Jesus dat tagu’t di un kanana’n, “Ngadan nat ipalubus dit
lintog un koon taku nu al̲-al̲gawa iillongan, mangwa’t napiya onnu mangwa’t
laweng? Ipalubus na un kumatoy taku onnu managu taku’t tagu?”
10 Ummila si Jesus kan dida’l losan asina imbaga’t dit tagu un, “Uknadom
nat imam.” Utdi, inuknad dit tagu dit ima na un naek-ekana nakulekug ot
kummiya.
11 Yoong amoamod dit sul̲ag dat Fariseo kan mimistulun di lintog ot
binabagbaga da nu in-inon dit koon da kan Jesus.

Namili Si Jesus Si Kagwampul̲u’t Duwa’n Apostoles Na (Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

12 Sin-al̲gawan, nanagada si Jesus sidit bateleda umoy nanluwal̲u. Nam-
pasinlabi utdiya nanlulluwal̲u.
13 Mawakas man, inayagana un losan dat disipulus* na ot namili si sim-
pul̲u’t duwa kan dida ot nginadanana dida’t apostoles.† 14 Sadat pinilina, da
Simon un ningadanna kan Pedro, kan si sunud na un Andres, sada Santiago
kan Juan, Felipe, Bartolome, 15 Mateo, Tomas, Santiago un anak Alfeo kan si
Simon un mangadanan si Patriota. 16 Si Judas un anak Santiago kan si Judas
Iscariote un nangituyuk kan Jesus.

Sat Nantudtuduwan Jesus Kan Nampapiyaana Utdat Masakit (Mateo 4:23-25)

17 Gummusad da Jesus sidat pinilina utdit bateled ot nan-illong da utdit
nalenad un kawadan dat adu un maitungtung-ud kan siya. Amoamod
pay dat tagu’n ummammung un nanligwat sin Jerusalem kan losana lakub
Judea, kama pay sidat il-ili utdin dupit baybay un lakub Tiro kan Sidon.
18 Inummoy da utdi ta mandongol̲ da utdit tudtudun Jesus kan paagas da
pay dat sakit da. Ot sadat sinakayan di nadadaga ispiritu napapiya da. 19 Utdi
piyaon dat losana tagu’n sekgelon si Jesus ta inggaw manligwat kan siya un
pannakabalin un mampapiya kan dida’n losan.

Impalawag Jesus Nu Singngadan Dat Nagasat Kan Nu Singngadan Dat Kakkaasi (Mateo 5:1-12)

20 Utdi, ummila si Jesus sidat disipulus na ot kinnana na un,
“Nagasat kayu un mamigbig un maid mabalin yu ta mangkuwa yu dit
mangiyapuwan Apudyus.
21 “Nagasat kayu un nabitil sinsatun ta awad mabsugan yu. Nagasat kayu un
man-ibil sinsatun ta umamang kayun tu.

---

* **6:13** Ilan yu dit piyaona’n ugudon dit disipulus sin glosario. † **6:13** Ilan yu dit kaipooyan dit apostoles sin glosario.

22 “Nagasat kayu nu lawengon dikayu’t dan tagu, nu adi dikayu ikankana-
mungan, nu babbainan dikayu kan palpalawengon dikayu maipagapu’t
manuttuwaan yu kan sakona Inyanak di Tagu. 23 Manlagsak kayu nu
mapasamak datu ot ilagtuk yu nat lagsak yu ta amoamod dat gun-guna
yu utdin langit. Ta sat koon dat tagu kan dikayu siya pay kingwan dat
ginnapuwan da utdat propetan Apudyus sidit aw-awe.
24 “Yoong kaasi yu pay un nabaknang, ta inabus yuwon un linak-am lam-ay
di matagu.
25 “Kaasi yu pay un mabmabsug sinsatun ta mabitil kayun tu. Kaasi yu pay
un manlaglagsak situn satun ta madodomdoman kan umibiibil kayun
tu.
26 “Kaasi yu pay un idaydayaw dat losana tagu’t tun satun ta pada yu dat man-
ag-agin propeta un dinaydayaw dat tagu utdit aw-awe.”

Sat Mamippiyaan Sidan Kabusul Taku
(Mateo 5:38-48; 7:12)

27 Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana’n, “Yoong ibagak kan dikayu
un dudumngol kan sakon situn satun. Piyaon yu dan kabusul yu, koon yu
dan nabalu utdan manlaweng kan dikayu. 28 Iluwaluwan‡ yu dan mangiliw
kan dikayu kan iluwaluwan yu dan mamalpaliwa kan dikayu. 29 Nu awad
manipak sinat biika pasngit yu, patipak yu payyanot nat biik. Nu awad
mangidalum kan dikayu ta alana nat badut yu, itdon yu payyanot nat kagoy
yu. 30 Itdan yu dan mangkodaw kan dikayu kan nu awad alan da kan dikayu
adiyuwon nanam-on un maiyulin. 31 Koon yu utdan uduma tagu dat piyaon
yu un koon da kan dikayu.
32 “Nu sad piyaon yu ullawa dan mamiya kan dikayu, ngadan dit maganab
yu? Ulay dan gumabasul piyaon da dan mamiya kan dida. 33 Ot nu sadan
mangwa si nabalu kan dikayu dan mangwaan yu pay si nabalu, ngadan dit
maganab yu. Ulay dan gumabasul siya pay ud koon da. 34 Nu sadan tigammu
yu ullawa un mangiyulin sidan gawaton da dan pagawatan yu, ngadan dit
maganab yu? Ulay dan gumabasul pagawatan da dan pada da un gumabasul
ta nanam-on da un ulinon da dit pagawat da. 35 San masapula koon yu,
piyaon yu dan kabusul yu, nabalu ud koon yu kan dida kan mampagawat
kayu un adiyu namnam-on un maiyulin. Nu koon yu datu amod dat gun-
guna yu kan siya payon mangipail-an yu un tuttuwa’n anak dikayu kan
Apudyus un kangattuwan. Ta si Apudyus nakaasi utdan adi manigammu un
manyaman kan nadadaga tagu. 36 Ot siya’d gapuna un mangaasi kayu un
padan Ama yu un nakaasi.”

Tudtudu Maipanggop Sin Mangukuman Sidan Udum
(Mateo 7:1-5)

37 Intuluy Jesus un kanana’n, “Adiyu ukumon dan uduma tagu dalapnu
adin pay Apudyus dikayu ukumon. Pakawanon yu dat padayu un tagu ot
pakawanon dikayu pay kan Apudyus. 38 Mangtod kayu ot itdan dikayu pay
kan Apudyus si ad-adu ta masodsod kan magantukan. Ta nu kamaan nat
man-iingos yu utdan itdon yu utdan udum siya pay ud man-iingos Apudyus
utdan itdona kan dikayu.”
39 Utdiyon, inyabalig pay Jesus kan dida un kanana’n, “Sanat nakulap adina
kaboolana mamuyut si padana un nakulap ta maotdag da un duwa’t din abut.
40 Maid man-adal si nalaing nu sanat mistulu na. Yoong nu magangput naon
dit adalna maipadaon sit mistulu na.”

‡ **6:28** Onnu... bindisyunan yu dat mangiliw kan dikayu.

41 Imbagan pay Jesus tuwa abalig un kanana'n, "Apay un sad ilam nat
bangbang-ita bulaw ud bulun nu un bokona sat kama't batanga bulaw nu?
42 Inona'n kanam sit bulun nu un, 'Bulun, awenu ta kaanok nat bulaw nu,'
nu adim kaanon nat kama't batanga bulaw nu? Man-ag-agin ka. Kaanom
yana umuna nat kama't batanga bulaw nu dalapnu kumadda nat man-iilam
un mangaan sit bulaw bulun nu."

Sat Kayu Kan Sat Bungana (Mateo 7:16-20; 12:33-35)

43 "Bokona ibungan nat napiya'n kayu nat laweng, padana pay un sanat
lawenga kayu adina mangibunga si napiya. 44 Ta maimatunan nat kayu
utnat ibunga na. Maid igus si mabulas sit iwoy kan maid ubas si mabulas sit
pingit. 45 Padana pay un sat napiya'n tagu, napiya dat awad sit somsomok
na isunga napiya dat ibosway na. Ot sat lawenga tagu, laweng dat awad
sit somsomok na, isunga laweng dat ibosway na. Ta sanat awad sinat
kasomsomkan di tagu siya'd ibosway na."

Sadat Duwa Un Nanuud Si Boloy (Mateo 7:24-27)

46 Intuluy Jesus un dit nambagbaga un kanana'n, "Apay un awaganak si
Apu, Apu, yoong adiyu koon nat ibagaka koon yu? 47 Sat tagu'n umoy kan
sakon dumngol sidan ibagak kan tungpalona dida, ibagak kan dikayu ud
maipadaana. 48 Maipada't dit osa'n tagu un nanuud si boloy. Nangulub si
adaddaloman asina pinannan si batu. Dummakodakol dit sulung ot inoy dit
layus diya boloy yoong adina'n talon naligad, onta inam-ammaana un tinuud.
49 Yoong sanat tagu'n dumngol sinat ibagak ot adina tungpalon maipada utdit
osa'n tagu un nanuud si boloy na utdit kapit-an un adina pinannan. Utdit
dummakol dit sulung dinagas na dit boloy ot dagusa natukas ot nagnagsay!"

7

Pinapiyan Jesus Dit Baba-unon Dit Kapitan Di Suldadu (Mateo 8:5-13)

1 Ummoy si Jesus ud Capernaum sidit nagangput nantudtudu utdat tagu.
2 Inggaw ud osa'n kapitan di suldadu utdi un bokona Judio un masakit dit
potpotgona'n baba-unona ot matmattoyan. 3 Utdit magngolana dit maipang-
gop kan Jesus, nangibaun sidat lalallakay di Judio kan Jesus ta umoy da ibaga
un umoy na papiyaon dit baba-unona.

4 Ot inummoy dat pappangat kan Jesus nampakpakaasi ot kinnanan da
un, "Apu, maibagay tuwa tagu un tulungam ta 5 pipiyaon dikami'n umili kan
nampatuud pay si sinagoga mi."

6 Utdi, naibulun si Jesus kan dida.

Utdit dumoldol da utdit boloy, nangibaun dit kapitan sidat gagayyom na ta
umoy da umabat ta ibaga da tuwa ugud na kan Jesus, "Apu, adika ullawa
umoy sin boloy ta bokona nadayawaka tagu'n umoy ka dakngon. 7 Siya'd
gapuna un bokona sakon ummoy nangabat kan sika. Ibagama lawa'n
kumiya din baba-unok ot kumiya. 8 Ta taguwak paya awad mangiyapu kan
sakon si nangatngatu un opisyal kan awad da pay suldaduka iyapuwak. Nu
ibagak sit osa un, 'Ikan,' manalan, kan nu ibagak sit osa un, 'Awenu't tu,'
dumatong. Ot nu ibagak sit baba-unoka, 'Koom tu,' koona."

9 Nasdaaw si Jesus sit donglona di ot kinnanana't dat aduadu'n tagu'n
maitungtung-ud kan siya un, "Ibagak kan dikayu un pulus pay nu awad
innilak si osa't iyIsraela manuttuwa si kama't tuwa kapitan."

10 Utdit nangulin dat imbaun kapitan sit boloy dintong da un kummiyaon
dit baba-unon kapitan.

Pinaungal Jesus Dit Natoy

11 Adina nabayag, ummoy si Jesus si osa'n ili un mangngadan si Nain.
Naitung-ud dat amoda tagu kan dat disipulus na kan siya. 12 Utdit dumoldol
da utdit pudayan didiya ili, naiyaspula lumaksun datun umoy manlobon.
Sadit natoy, siya ullawa'd os-ossaana lalaki un abeng didit bilug. Adu dat
kailiyana un naibulog kan siya.
13 Nakaasiyan si Jesus un nangila utdit bilug ot kinnana un, "Adika man-
ibil."
14 Utdi, kummatam si Jesus un ummagpad sidit lungun ya nan-illong dat
nambulig si akit. Kinnanan Jesus un, "Babbagu, gumangun ka."
15 Dagusa nantupak dit natoy kan inlapu na un nambagbaga. Kadon inyoy
Jesus sit ina na.
16 Talona nasnasdaaw dat losana tagu'n nangila ot dinaydayaw da si
Apudyus un kanan dan, "Dummatong kan ditaku tun mannakabalin un
propetan Apudyus ot inummoy Apudyus salakan ditaku un taguna."
17 Ot nandinadinamag si Jesus sidin losana lakub Judea kan sadat
nangkalliput un ili.

Imbaun Juan Dat Disipulus Na Kan Jesus (Mateo 11:2-19)

18 Sadat disipulus* Juan un Mambubunyag impadamag da kan siya utdit
baballudan dat losana maipanggop sit kokkoon da Jesus. 19 Ot si Juan
nangibaun si duwa utdat disipulus na kan Jesus dalapnu umoy da imuson kan
siya un, "Sika kad dit insapatan Apudyus un dumatonga mangiyapu onnu
awad sabali't uwayon mi?"
20 Utdit dakngon da si Jesus kinnanan da un, "Imbaun dikami kan Juan
un Mambubunyag ta umoy mi imuson kan sika nu sika dit dumatong onnu
awad sabali't uwayon mi?"
21 Utdi payon un timpu adu dadit tagu un pinapiyan Jesus sidat sakit da,
inaddag na dat dimunyu'n dat nadimunyu kan pinambalin na un makaila
dat tagu'n nakulap.
22 Ot summungbat si Jesus sidat imbaun Juan un, "Mangulin kayu kan Juan
ta ibagayu kan siya dan naila yu kan dingngol yu un kama't dan, makaila
dat nakulap, makakiyang dat napilay, napapiya dat nakutol, makagngol
dat nabongngog, napaungal dat natoy kan maipatpatigammu dit Nabalu'n
Damag sidat nakapus. 23 Ot ibagayu pay kan siya nagasat nat tagu'n adi
manduwaduwa kan sakon."
24 Utdit kaysanon dat imbaun Juan, imbagan Jesus sidat tagu dit maipang-
gop kan Juan un kanana'n, "Utdit inummoy kayu kan Juan sin igawa maid
tagtagguwan, sin dit ninamnama yu un maila? Tagu kad un kama't guluna
mabayogbogan kad maapuapuyog? Bokon. 25 Ot ngadan dit umoy yu innila?
Tagu kad un nambadut si nabalbalu'n badut? Bokon. Sat kinatuttuwana
sadin boloy ali ud inggawan di nabalu't badut kan nagadal si mantatagu. 26 Ot
ngadan didit umoy yu innila? osa'n propetan Apudyus? On, yoong ibagak
kan dikayu un nangatngatu pay nu san propetan Apudyus dit inila yu. 27 Ta
si Juan, siya'd ug-ugudon dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,
'Ibaun ku dit propetak un umun-una nu sika un umoy mangisagana't dit
dalana ayom.'

---

* **7:18** Ilan yu dit kaipooyan dit disipulus sin glosario.

28 Ibagak kan dikayu din tuttuwa un naid payyan tagu ut naiyabeng situn pita
si pinasawayana dit kinapotog ud Juan. Yoong san osa'n manuttuwa ulay
nu nadoba'n tagu mabalin un napotpotog nu si Juan sidin mangiyapuwan
Apudyus."
29 Losan dat tagu pati utdat man-uulup si bugis un nangngol sit imbagan
Jesus, pinanoknokan da un kustu dit kingwan Apudyus un nangibaun kan
Juan. Onta nampabunyag da kan Juan. 30 Yoong sadat Fariseo kan sadat
mimistulun di lintog sinumdiyan da dit panggop Apudyus kan dida. Onta
adida nampabunyag kan Juan.
31 "Sinsadin, singngadan nat mangiyaligak sidan tagu't tuwa lonap, singn-
gadan nat kamaan da? 32 Kama da utdan aabeng un gatupakan sidin
aammungan di tagu'n mampipinnakuy sidan kaalimok da un kanan dan,
'Mangangsa kami yoong adi kayu manadok. Manlamat kami yoong adi
kayu man-ibil.' 33 Kama da utdadiya aabeng ta utdit dummatong si Juan un
Mambubunyag, nanlangana mangan kan adina umminum si basi ot kanan
da un nadimunyu. 34 Dummatongaka Inyanak di Tagu ot nangananganak
kan umminuinumak ot kanan da uman un, 'Ilan yuwot nalawota mangan kan
umiinum, gagayyom na pay dan man-uulup si bugis kan uduma gumabasul!'
35 Yoong tamman nu siya'd kanan da ta maila payon din kinakustun din silib
Apudyus sin mantatagun dan manuttuwa."
Napakawan Dit Gumabasula Babai.
36 Sin-algawan, osa't dat Fariseo un mangngadan kan Simon dit nangawis
kan Jesus un umoy makakan kan siya ot ummoy si Jesus nakaubunga
nangan. 37 Utdiya ili inggaw babai un nadadag dit kokkoona kigad si
nataguwana. Utdit nagngolana un inggaw si Jesus un makakan sit boloy dit
Fariseo, ummoy pay sidi un nangala si simbutilya'n nabanola bangbangu.
38 Summikad sit sog-on dit ikin Jesus un umibiibil ot sadit luwa na nantod-
todtod sit ikin Jesus. Pinunasana't dit buuk na asina inogkan kan inisigan sit
bangbangu.
39 Utdit mailan dit Fariseo un nangawis kan Jesus di, kinnanana't dit
somsomok na un, "Nu tuttuwa'n propetan Apudyus tuwa tagu tigammu na
okyan nu kamaan ditu'n babai un maneksekgel kan siya. Ot tigammu na
okyan tun kinadadag tun kokkoona'n tagu."
40 Tigammun Jesus dit inggaw sit somsomok Simon ot kinnanana un,
"Simon, antu ud ibagak kan sika." "On Apu, ibagam ud," kinnanan Simon.
41 Inlapun Jesus un nambagbaga'n kanana'n, "Awad da ud duwa'n tagu un
nanggawat si pilak sidit nampagawat. Limanggasut sit osa ot limampulu't dit
osa. 42 Gaputa adida nakabayad pinakawan na dida'n duwa. Singngadan na
kan dida'n duwa dit amo mamippiya utdit nampagawat?"
43 Summungbat si Simon un, "Sadit amod si ginawata napakawan."
"Kustu nat sungbat nu," kinnanan Jesus. 44 Inawingan Jesus dit babai asina
kinnanan kan Simon un, "Ilam tu un babai, nilumnokak situn boloy yu yoong
adinak initdan si danum si nambuluk situn ikik un siya'd ugali taku'n Judio.
Yoong satu un babai binuluwana datun ikik si luwa na asina pinunasan situn
buuk na. 45 Adim pay inogkan sakon un siya pay ugali taku yoong satu un
babai adina ummillonga nangogoogok sidatun ikik. 46 Adim pay nilanaan
tun uluk un doda'n siya'd ugali taku yoong nilanaana tun ikik si bangbangu.
47 Ot ibagak kan sika un satun amoda nampipiya na un impaila na siya'd
mangil-an un napakawan dat aduadu'n basul na. Sat tagu'n napakawan si
akit, akit pay dit mampipiya na."

48 Utdiyon, kinnanan Jesus sidit babai un, “Pinakawan kuwon danat basul̲ nu.”
49 “Singngadan ditu’n tagu’n mamakawan si basul̲?” kanan dat kaubung na utdit somsomok da pay lawan.
50 Utdi imbagan Jesus sidit babai un, “Gapu’t nat pammatim, taguwon dika kan Apudyus. Ikanon un kapkapiya.”

8

Sadat Babai Un Naitungtung-ud Kan Jesus

1 Adina mabayag, dinakdak Jesus dat kailin-ili kan losana bobol̲oya nan-
tudtuduwan sidit Nabal̲u’n Damag maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus.
2 Bul̲un na dat kagwampul̲u’t duwa’n disipulus na kan naitung-ud pay
dadit babai un naagasan si sakit, kan dadit pinapiya na un nadimunyu
kama kan Maria Magdalena un nangaddagan Jesus sidat pitu’n dimunyu
un nanimunyu kan siya. 3 Osa pay si Juana un asawan Cusa un apun dat
manselselbi’t din bol̲oy Ali Herodes. Si Susana dit osa kan adu pay dat uduma
babai’n nangitod sidan mabalin da un maitul̲ung kan da Jesus.

Abalig Maipanggop Sit Bukol̲
(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

4 Amoamoda tagu dat naammung kan makaddatodatong kampay dat
udum un manligwat si kailin-ili un umoy kan Jesus. Utdi, imbaga na tuwa
abalig kan dida.
5 “Inggaw osa’n tagu’n ummoy nan-iwalis si bukol̲a tagimul̲a na. Utdiya
nan-iwalisana naotdag dit udum sit dal̲an ot dinabbodabbok dat tagu’n nan-
goy kan timpok dat sissiwit dida. 6 Sat uduma bukol̲ naotdag sit kabattuwan
ot tummubu da yoong nal̲pak da ta naid lappat dit pita. 7 Sat udum naotdag
da utdit kasassaitan ot tummubu da yoong naseet da. 8 Sat udum naotdag sit
nal̲asa un pita ot tummubu da kan namunga da si maminggasut dit bungan
dit osa’n mul̲a.”
Maabus man un maibagan Jesus di kanana un, “Dikayu’n awad si ingan
makagngol̲, dumngol̲ kayu.”

Sat Panggop Dit Abalig
(Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

9 Inimus dat disipulus Jesus nu singngadan dit kaipooyan dit abalig.
10 Ot kinnanan Jesus un, “Dikayu’d nangipatigammuwan Apudyus sidat
adi naipatigammu’t dit maipanggop sin mangiyapuwana. Ot sadat udum
maipatigammu kan dida si abalig dal̲apnu ‘ulay iillan da tun kook adida
maimatunan kan ulay dodongl̲on da tun ibagak adida maawatan.’ ”

Illawlawag Jesus Dit Kaipooyan Dit Abalig
(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

11 Utdi, imbagan Jesus un, “Satu tun kaipooyan dit abalig. Sat bukol̲
maiyalig sit ugud Apudyus. 12 Sat dal̲ana naotdagan dit uduma bukol̲,
maiyalig sidat tagu’n nangngol̲ sit ugud Apudyus. Yoong dagusa ummoy
Satanas sinugsugan dida dal̲apnu maliuwan da dit ugud un dingngol̲ da kad
adida manuttuwa kan adida maidagamung sit mangiyapuwan Apudyus.
13 Sadit bukol̲a naotdag sit kabattuwan maiyalig sidat tagu’n nangngol̲ sit
ugud Apudyus. Ot naanggom da un nangngol̲ yoong adina nansilnad dit
ugud kan dida ta tuttuwaon da ullawa si sin-akitan yoong lumipsut da nu
dumatong dit mamakgangan dat uduma tagu kan dida.

14 “Sadat naotdag sit kasassaitan, dida dat tagu’n nangngol sit ugud
Apudyus yoong maipagapu’t danag, kinabaknang kan sadat manggan-
ganasan situn lubung, maliuwan da dat dingngol da ot adina mambalin dit
bunga da.
15 “Ot sadat bukola naotdag sit nalasa un pita, dida dat nabalu kan
nanakoma tagu’n nangngol sit ugud Apudyus ot adida linipsutan ot na-
munga da gaputa intultuluy da un tinuttuwa.”

Abalig Maipanggop Si Silaw
(Marcos 4:21-25)

16 Inyabalig pay Jesus un, “Maid tagu’t manongog si pingki asina tangn-
goban onnu igga utnat sogwab katli, nu adi igga na utdit kustu’n iiggaan
dalapnu silawana nat nakolop. 17 Ta naid naisuluk si adi maokal onnu
nailimod si adi matigammuwan kan maipakaawat.
18 “Ot am-ammaan yu un donglon tun ibagak ta sadat tagu’n manuttuwa
amo umad-adu dit maawatan da. Sat tagu’n adi manuttuwa utdit ipakaawat
Apudyus kan siya makaana losan ulay sat akita naawatana.”

Sat Inan Jesus Kan Dat Susunud Na
(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

19 Utdiyon dummatong dit inan Jesus kan dat susunnud na. Yoong adida
nakaadani’n dagus ta nasugsugpet dat tagu utdi.
20 Awad nangibaga kan Jesus un, “Andi da inam kan da sunud nu utdi un
gasikadan sin lasina piyaon da un ilan sika.”
21 Yoong kinnanan Jesus kan dida’n losan un, “Sadat dumngol sit ugud
Apudyus kan tungpalon da, dida ud inak kan susunud ku.”

Pinaginok Jesus Dit Bali
(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

22 Sin-algawan nanlugan da Jesus kan dat disipulus na utdit bangka ot
kinnanan Jesus un, “Mandolmang taku’t din domang ditu’n bananaw.” Ot
kaysan da. 23 Utdit dam-an da un dit manlullugana dumolmang, nasuyop si
Jesus. Ot kaklata lawa’n gummali ot sadit bangka da dandaniyon mapnu’t
danum ot talona gaogyat.
24 Umoy da pinukaw si Jesus un kanan dan, “Apu, Apu, lumikna ka ta
malmos takuwon!”
Gummangun si Jesus ot binilin na dit bali kan malukulukuta paluung ta
guminok da. Ot gumminok da. 25 Utdiyon imbagan Jesus sidat disipulus na
un, “Kawad dit pammati yu kan sakon nu?”
Nasnasdaaw kan nakakimut da ot nampaim-imkaw da un, “Singngadan
kad nin ditu un tagu ta bilinona dat bayogbog kan paluung kad tuttuwaon
da.”

Pinapiyan Jesus Dit Tagu’n Sinakayan Di Dimunyu
(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

26 Intulutuluy da un dit nandolmang inggana’t dummangpot da utdin lakub
din ili ud Gerasa un domang din ili ud Galilea. 27 Tumakdang man da Jesus
inggaw tagu’n sinakayan di dimunyu utdiya ili un ummoy ummabot kan
siya un nabayaga mantittiway kan adina inggaw sit boloy ta sat kaloblobonan
dit iinggawana. 28-29 Makaino-inooy dit dimunyu kan siya ot ulay nu maiki-
nawad dat ima kan iki na kan mabantayan nalasu’n pogsatona ot iyaddag dit
dimunyu utdit igawa maid tagtaguwan. Maila na man si Jesus, nampakuya
nanlukgub sit atubang Jesus ot kapakpakuyana’n, “Jesus un anak Apudyus

un kangattuwan apay lingalingom sakon? Pangaasim ta adiyak dusaon.” Imbagana di ta binilin Jesus dit dimunyu un tengyana dit tagu.

30 Ot inimusan Jesus un, “Sin nat ngadan nu?”

Summungbata kanana’n, “Sakon si Sin-amalan.” Onta adu’n dimunyu dat ininggaw kan siya.

31 Sadat dimunyu nampakpakaasi da kan Jesus un adina padalnon dida’t dit bitu un maid mangkigadan dit kaadalom na.

32 Inggaw da ud sin-amalana bolok un manubsubuk sit baklas dit bateleda adani kan dida. Ot nampakpakaasi dat dimunyu un ipalubus Jesus un sadat bolok dat sakayan da. Ot pinalubusan Jesus dida.

33 Utdi, tinengyan dat dimunyu dit tagu ot ummoy da nilumnok sidadit bolok. Utdiyon nanggugunod dadit bolok un kaysan sit gassud ot naotdag da utdit bananaw ot naamin da un nalmos.

34 Mailan man dat tagu’n sin-ayyuwan sidat bolok dit napasamak, nampatodtoddak da un ummoy nangipadamag sidat tagu’t dit ili kan kaadaniyana boboloy. 35 Utdi, ummoy dat tagu inila nu singngadan dit napasamak. Dakngon da man si Jesus, naila da dit tagu’n tinengyan dat dimunyu un mantutupak sit atubang Jesus. Nakabaduton kan nabaluwon dit angos na ot nakakimut da.

36 Sadat nakaila utdiya napasamak impadamag da nu in-inon dit kummiyaan dit lalaki’n sinakayan di dimunyu.

37 Utdiyon, amoamod dit kimut dat tagu’t din lakub Gerasa ot ummoy da imbaga kan Jesus un manalan. Ot nanlugan si Jesus sit bangka dalapnu manulin.

38 Mansidi, sadit tagu’n tinengyan dat dimunyu nampakpakaasi kan Jesus un maitung-ud kan siya yoong pinadalan Jesus un kanana’n, 39 “Mangulin ka utdin boboloy yu ta ibagam sidat tagu dat losana kingwan Apudyus kan sika.”

Ot kaysan dit tagu’n ummoy nangiwalagawag sidit kingwan Jesus kan siya utdan losan sin ili da.

Sat Abeng Jairo Kan Sat Babain Nanikdun Sit Badut Jesus (Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

40 Utdit nan-ulin da Jesus sit domang bananaw, matalok dat adu’n tagu’n manguuway kan siya’t di. 41 Utdiyon, dummatong dit osa’n pangaton dat dit sinagoga un mangngadan kan Jairo. Ot ummoy nampalintumong sit sinagung Jesus un nampakpakaasi kan siya ta umoy sit boloy na. 42 Ta sadit os-ossaana abeng na un babai un umoya kagwampulu’t duwa dit tawon na, matmattoyan.

Utdit kaysanan daon, madabdabbil dat tagu’n naitung-ud kan Jesus. 43 Ot inggaw osa’n babai kan dida un kagwampulu’t duwa’n dagunon un makaddaladala un maida talon makaagas kan siya. 44 Nakasuppenget sidat amoda tagu un ummoy sit awid Jesus ot sinekgel na dit lagayadan dit badut na ot dagusa naopdan dit dala na.

45 Utdi, kinnanan Jesus un, “Singngadan dit nanekgel situn badut ku?”

“Bokona sakon,” awad osa ya kanana.

Ot kinnanan Pedro un, “Apu adim kad tigammu un madabbidabbil danat tagu’n nanliput kan sika?”

46 “Awad nangagala’n nanekgel kan sakon,” kinnanan Jesus “ta nagiknak un awad pannakabalin un lummaksun kan sakon.”

47 Utdit maawatan dit babai un tigammun Jesus dit napasamak kan siya, mamilpilpila ummoy nampalintumong sit atubang Jesus. Ot imbagana utdat losana tagu’t di nu apay un sinekgel na dit badut Jesus kan sadit dagusa kummiyaana.

48 Ot kinnanan Jesus kan siya un, “Anak ku, kummiya ka gapu’t pammatim
kan sakon. Manal̲an kaona kapkapiya.”
49 Sissiya payyan si Jesus un mambagbagbaga utdit dumatong dit nanlig-
wat sit bol̲oy dit pangata nangibaag kan siya un, “Natoyon dit abeng nu,
adimon lingalingon si Mistulu.”
50 Yoong dingngol̲ Jesus di ot kinnana na utdit pangat un, “Adika madana-
gan, basta manuttuwa ka ullawa kan sakon matagu payyan.”
51 Sumaal̲ man da Jesus sit bol̲oy didit pangat, adina pinalubusan dat tagu’n
makal̲nok kan siya malaksig kan da Pedro, Juan, Santiago kan sadat mal̲ong-
ag dit abeng. 52 Mampaibila manlamat dat losana tagu’t di yoong kinnanan
Jesus un, “Adi kayu man-ibil ta bokona natoy nat abeng. Masusuyopa lawa.”
53 Inyaamang da si Jesus gaputa tigammu da un natoyon dit abeng.
54 Yoong inadaniyan Jesus dit natoy ot inaggomana dit imana asina kinnanan
un, “Anak ku, gumangun ka.” 55 Ummungal̲ dit abeng ot dagusa gumman-
gun. Utdiyon imbagan Jesus un pakanan da. 56 Nasnasdaaw dat mal̲ong-ag
dit abeng yoong binilin Jesus dida un maida tal̲on mangibagbagaan da utdiya
napasamak.

9

Imbaun Jesus Dat Kagwampul̲u’t Duwa’n Apostoles Na
(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

1 Pinandatdatong Jesus dat kagwampul̲u’t duwa’n apostoles na ot initdana
dida’t pannakabalin kan kalintogan un mangaddag sidat losana dimunyu
kan mampapiya’t dat masakit. 2 Maabus man di imbaun na dida un umoy
mangitudtudu utdit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus kan mampa-
piya utdat masakit. 3 Imbagana kan dida un, “Maida pulus idallay yu utnat
mangal̲yugan yu. Adi kayu man-idallay si sul̲kud, pasiking, bal̲un un makan
onnu pilak onnu baduta mansukatan yu. 4 Nu awad mampal̲nok kan dikayu’t
dit bol̲oy na, siya’d inggawan yuwon inggana’t manal̲nan yu. 5 Yoong nu naid
mamal̲nok kan dikayu utnat bobol̲oya ayan yu, tengyan yu diya bobol̲oy ot
ikagkag yu dat gabu utdat iki yu si bintaga un madusa da.”
6 Utdi, kaysan dat apostoles Jesus ot ummoy da utdit losana bobol̲oy un
inangiwalagawag sit Nabal̲u’n Damag kan nampapiya’t dat tagu’n masakit.

Nabulung Si Herodes
(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

7 Utdiyon nagngol̲ Herodes un siya ud mangiyapu utdin Galilea dit bagba-
gaon dat tagu maipanggop sidat kokkoon Jesus. Ot nabulubulung ta kanan
dat uduma tagu un ummungal̲ si Juan un Mambubunyag. 8 Sadat udum
kanan da un sadit Elias un nampaila. Ot sadat udum payyan kanan da un
osa’n propetan Apudyus sidit aw-awe un ummungal̲.
9 Yoong si Herodes kinnanana un, “Pinaputul̲ ku dit ul̲un Juan ot singn-
gadan na un tagu tun madamdamag ku?”
Utdi, piyaona’n tal̲on maila si Jesus.

Pinakanan Jesus Dat Aduadu’n Tagu
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

10 Utdit nangulin dat apostoles un imbaun Jesus, imbaga da kan siya dat
kingkingwa da. Ot indallay na dida un dida’l lawa utdit ili’d Betsaida ta
ida man-illong. 11 Matigammuwan man dat aduadu’n tagu inunud da dida.
Natal̲ok si Jesus un nangila utdat tagu’n dummatong ot tinudtuduwana dida
maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus kan pinapiyana pay dat masakit.

12 Utdit gumidgidamon ummoy dat kagwam pulu't duwa un disipulus kan
Jesus un kanan dan, "Maid tagtagguwan situ, padalnom dan tagu ta umoy da
mangila't manganan da kan umbogan da utdan adani'n boboloy."
13 Yoong summungbat si Jesus un kanana'n, "Dikayu'd mangtod si kanon
da."
Kanan da un, "Lima'n bukola tinapay kan duwa un ikana lawa tun antu
kan dikami. Siya a, nu umoy kami gumatang si ipakan sidatu'n amoamoda
tagu."
14 Ta umoya lima'n libu dat lalaki utdi un adi naibilang dat babai kan
aabeng.
Ot kinnanan Jesus kan dida un, "Mantupakon yu dida'n maul-ulmungon si
sinlilimampulu."
15 Tinungpal da dit imbagan Jesus un pinantupak da dat tagu.
16 Inalan Jesus dit lima'n tinapay kan duwa un ikan asina nantangad langit
un nanyaman kan Apudyus asina biniibiik dida un intod sidat disipulus na
ta iwalas da utdat tagu.
17 Losan da un nabsuga nangan. Ot sinupon da man dat nabun-an, napnu
dat kagwampulu't duwa un lakba.

Imbagan Pedro Nu Singngadan Jesus
(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

18 Sin-algawan, manlulluwalu si Jesus un sadat disipulus na ullawa dat
bulun na. Maabus man, inimus na kan dida un, "Singngadan dit kanan dat
tagu kan sakon nu?"
19 Ot summungbat da un, "Sika kanu si Juan un Mambubunyag. Kanan pay
dat udum un sika kanu dit Elias, yoong sadat udum payyan kanan da un osa
kan propetan Apudyus sit aw-awe un ummungal."
20 "Yoong dikayu nu? Singngadan ku utnat kanan yu?" inyimus Jesus kan
dida.
Summungbat si Pedro un, "Sika dit Kristu un imbaun Apudyus."*

Impatigammun Jesus Dit Mapatoyan Kan Umungalana
(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30-9:1)

21 Utdi, binilibilin na dida un adida ibagbaga't udum tu. 22 Kinnanana
un, "Sakona Inyanak di Tagu masapula sagapalok dat adu'n ligat. Sumdiyan
dat lalallakay di Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog sakon.
Mapatoyak yoong paungalonak kan Apudyus utdin maikatlu'n al-algaw."
23 Ot kinnanana kan dida'n losan un, "Nu sinnat mamiya un maidagamung
kan sakon, masapula igongda naona somsomkon dit mataguwana uttun
pita, bukudona dit kulus † na asi umunud kan sakon. 24 Ta sat tagu'n
manalakug sit mataguwana't tun pita, matalak na dit mataguwana't ing-
gaingga. Yoong sat tagu'n matalak na dit mataguwana't tun pita maipagapu't
manuttuwaana kan sakon, maitdan si mataguwana't inggaingga. 25 Ngadan
nat maganab nat osa'n tagu nu mangkuwa na dan losana binaknang situn
lubung yoong matalak na dit mataguwana't inggaingga? 26 Singngadan na
mana mangibain kan sakon pada na pay sidan tudtuduk, ibain ku pay nu
mangulinak. Ot nu mangulinaka Inyanak di Tagu, awad kan sakon dit
nakaskasdaawa kinangatun Amak ot bulun ku dan anghel. 27 Ot tuttuwa
tun ibagak un, dikayu'n awad sinsatun awad da ud adi yan matoy inggana't
maila da dit mangiyapuwan Apudyus."

---

* **9:20** Sat piyaona un ugudon dit Kristu onnu Mesias, sat nadutukan un insapatan Apudyus un ibaun na un managu utdat tagu. † **9:23** Ilan yu utdin Mateo 16:24

Sat Nambaliwan Dit Ilan Jesus
(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

28 Lumabas man umoya walu'n algaw sit nangibagaan Jesus sidatu, indallay
na da Pedro, Juan kan Santiago un nanagada't dit bateleda umoy manluwalu.
29 Madama mana manlulluwalu, nabaliwan dit ilan Jesus ot sat badut na
manilisiling dit kapolkas na.
30 Kaklata inggaw da ud duwa'n tagu un makabagbagbaga kan siya un sada
Moses kan Elias. 31 Mampasiling pay dit ila da ot nambabagbagaan da dit
dandani'n mapatoyan Jesus un tungpalona't din Jerusalem.
32 Si Pedro kan dadit bulun na, amod dit suyop da yoong nakalikna da
ot naila da dit dolang Jesus kan sadadit duwa'n sumisikad sidit sog-on na.
33 Utdit tengyan dat duwa'n lalaki si Jesus kinnanan Pedro kan siya un, "Apu,
napiya ta antu taku't tu. Mangwa kami si tulu'n sigay ta mangkuwam nat osa,
mangkuwan Moses nat osa kan mangkuwan pay Elias nat osa." Yoong adin
Pedro sinomsomoka ummuna dit imbaga na.
34 Utdiya mangibagbagaana't di, inggaw bunot un nangayyung kan dida
ot amod dit kimut da utdit sinakubuwana da Jesus. 35 Inggaw ginga un
nanligwat sit bunot un kanana'n, "Siyatu ud Anak ku un pinilik, dumngol
kayu kan siya."
36 Utdit guminok dit ginga, si Jesus ullawaon dit ininggaw. Ot naid
nangibagbagaan da utdiya timpu utdat naila da.

Pinapiyan Jesus Dit Abenga Sinakayan di Dimunyu
(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)

37 Mabigat man sidit nakagusad daon sidiya bateled, aduadu'n tagu un
ummoy ummabat kan Jesus.
38 Kaklata napanakuy dit osa un kanana'n, "Mistulu, pangngaasim ud
ta ilam tun os-ossaana abeng ku un lalaki. 39 Ta awad dimunyu un
kanayuna sumakay kan siya ot nu sakayana kaklata mapanakuy un man-
wogowogowog inggana't manlalablab tun sangi na. Palpaligatona'n talon ot
adina matetengyan. 40 Kindaw ku un addagon danat disipulus nu yoong
adida maboolan."
41 Summungbat si Jesus un, "Ay, naid pammati yu un tagu't tuwa lonap
kan bokobokon nat somsomok yu. Kamaan nat kabayag ku un iinggaw kan
mangiyaanus kan dikayu inggana't manuttuwa kayu?" Utdi kinnana'n Jesus
sidit ama un, "Idatong nu uttu nat abeng nu."
42 Kumatkatam man dit abeng kan Jesus, indublang dit dimunyu ot pinan-
wogowogowog na. Yoong inggimaun Jesus dit dimunyu. Pinapiyan Jesus dit
abeng asina inyulin kan amana.
43 Losan dat tagu'n nasnasdaaw sidit amoda pannakabalin Apudyus.

Imbagan Uman Jesus Dit Mapatoyana
(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Utdiya masmasdaawan da utdat losana kingwan Jesus, kinnanana utdat
disipulus na un, 44 "Ammaan yu kad donglon tun ibagak kan dikayu. Sakon
un Inyanak di Tagu dandaniyon un maiyawatak sidat tagu."
45 Yoong adida naawatan dit imbagana ta nailimod dit kaipooyana kan
dida. Ot umogyat da un mangimus kan siya.

Sat Kangattuwan Sin Mangiyapuwan Apudyus
(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

46 Adina mabayag nampasungsungbat pay lawan dadit disipulus nu singn-
gadan na kan dida dit kangattuwan. 47 Tigammun Jesus dit somsomok da ot

nangala si abeng asina pinasikad sit sog-on na. 48 Ot kinnanana kan dida un,
“Singngadan na mana mangawat situwa abeng un ipagapu na kan sakon,
sakon ud inawat na. Singngadan na mana mangawat kan sakon, inawat na
pay dit nangibaun kan sakon. Ot sat kadobaan kan dikayu, siya ud gattoka
kangattuwan.”

Sanat Adi Gumusul Kan Dikayu Bulun Yu (Marcos 9:38-40)

49 Utdi, gumminga si Juan un kanana’n, “Apu, nakaila kami si tagu un man-
addag si dimunyu un usalona nat ngadan nu. Yoong inyapa mi dit koona ta
bokona bulun taku.”
50 Yoong kinnanan Jesus kan siya un, “Adiyu iyapa ta sat tagu’n adi
gumusul kan dikayu, bulun yu.”

Adin Dat iSamaria Pinalnok Si Jesus Sit Boboloy Da

51 Utdit dandaniyon dit mangulinan Jesus ud langit, ingkoddong na un ta-
lona umoy ud Jerusalem. 52 Ot nangibaun si uduma tagu un umun-una
nu siya. Kadon ummoy dat naibaun sit osa un boboloy sidin Samaria ta ida
managana si inggawana. 53 Yoong sadat tagu’t di adida piyaona palnokon si
Jesus sit boboloy da gaputa natigammuwan da un umoy ud Jerusalem.
54 Magngolan man da Juan kan Santiago un disipulus na tu, kinnanan da
un, “Apu, piyaoma ayagan mi dit apuy un manligwat langit ta sobgona dida?”
55 Yoong ummaswing si Jesus ot inggimau na dida. 56 Ot magangput man
di kaysan da si uduma boboloy.

Sadat Mamiya’n Maibuyut Kan Jesus (Mateo 8:19-22)

57 Utdi un manaddalanan da inggaw osa un lalaki un maitungtung-ud kan
siya un kanana’n, “Apu, maitung-udak kan sika si kigada ayam.”
58 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Unnay pay dan buwot ta awad
lunguga inggawan da kan dat sissiwit ta awad lubu da. Yoong sakona
Inyanak di Tagu, naid boloy ku ut man-illongak.”
59 Utdi, kinnanan Jesus sit osa kan dida un, “Maitung-ud ka kan sakon.”
Yoong summungbat dit lalaki un kanana’n, “Apu, oni ta umoyak yan ilbon
si amak.”
60 Summungbat si Jesus un, “Bay-am ta sadat adi manuttuwa kan sakon ud
mangilbon sidat natoy kan dida. Yoong nu sika, umoy kaot iwalagawag dit
maipanggop sin mangiyapuwan Apudyus.”
61 Kinnanan pay dit osa un, “Maitung-udak kan sika Apu, yoong umoyak
yan ipalang sidat kabboloy ku.” 62 Kinnanan Jesus kan siya un, “Sat man-
lugi’n mangaladu ta maka-aswiaswing sit awid na bokona naselbi utdin
mangiyapuwan Apudyus.”‡

10

Imbaun Jesus Dat Pitumpulu’t Duwa

1 Maabus man di, namili si Jesus si pitumpulu ya duwa payyana tagu un
ibaun na un sindogwa ta umun-una da nu siya utdan losana boboloya ayana.
2 Sit daan da un manalnan, kinnanan Jesus kan dida un, “Adu dat adi
makatigammu kan sakon yoong akit dan manudtudu kan dida un kama’t
din adu un maani yoong akit dan man-ani. Isunga iluwalu yu kan Apudyus
un sinkuwa’t din maani ta mangibaun si ad-adu payyan un man-ani.

‡ **9:62** Sat kustu un kaipooyana, sat manlugi’n umunud kan Jesus yoong makaaswiaswing sidat tinaynana bokona naselbi utdin mangiyapuwan Apudyus ta adina maiyossaan dit somsomok na un manselbi kan siya.

3 Ingkayunon. Ot donglon yu, kama kayu't ubbun di kannelu un ibaun
ku utdan tanana asu. 4 Adi kayu mambalun si pilak onnu mangawit si
pasiking onnu kapatus. Adi kayu mailomga'n makabagbaga si tagu utdan
dalan yu. 5 Singngadan na mana boloy nat longkon yu, umuna'n ibaga yu
un, 'Iluwalu mi ta ipooy Apudyus un kapkapiya kayu uttuwa boloy.' 6 Ot nu
awad mamiya kan dida un kapkapiya, maituttuwa un kapkapiya da. Yoong
nu naid, maugnut dit imbaga yu. 7 Makaigaw kayuwon kan dida utdiya
boloy un adi kayu umali-alis si uduma boloy. Ot kanon yu kan inumon yu
dan isunad da kan dikayu ta kalobbongan yu di un kama't tangdan yu un
mangkokwa. 8 Nu awad dakngon yu si ili ta palnokon dikayu't dat tagu, kanon
yu nu singngadan nat maisunad kan dikayu. 9 Papiyaon yu dat masakit
sidiya ili ot ibaga yu kan dida un, 'Adaniyon kan dikayu dit mangiyapuwan
Apudyus.' 10 Ot nu awad dakngon yu ut ili ta adi dikayu palnokon umoy kayu't
dan kalsa ta ibaga yu kan dida un, 11 'Ulay satu'n gabun tun ili yu un naipakot
situn iki mi punasan mi ta bintaga'n madusa kayu. Ot somsomkon yu un
ummadani kan dikayu dit mangiyapuwan Apudyus.' 12 Ibagak kan dikayu
un, un-unnay dit dusan dat iSodoma* nu san dusan dat tagu't diya ili nu
timpu'n mangukuman Apudyus," kinnanan Jesus.

Sadat Tagu'n Adi Nanuttuwa Kan Jesus (Mateo 11:20-24)

13 Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana'n, "Kaasi kayu un iCorazin
kan iBetsaida ta adu dat kingwaka nakaskasdaaw sidin ili yu yoong adi
kayu kampay nandadaoli. Nu utdin Tiro kan Sidon ud nakwaan da, dagus
okyana nambadut da si ganggoti kan nantutupak da utdit kagabuwan un
mangipail-an da un talona mandadaoliyan da dat basul da. 14 Isunga ibagak
kan dikayu un, un-unnay din dusan dan iTiro kan iSidon nu san dusa
yu un iCorazin kan iBetsaida nu timpu un mangukuman Apudyus. 15 Ot
dikayu paya iCapernaum, sanat kanan yu maidayaw kayu'd langit? Bokon!
Maidawat kayu't din impiyelnu."†

16 Imbagan pay Jesus un, "Sat tagu'n dumngol sidat itudtudu yu, sakon ud
talona donglona. Sat tagu'n sumumdi kan dikayu, sakon ud talona sumdiyana.
Ot sat tagu'n sumumdi kan sakon, sumdiyana pay dit nangibaun kan sakon."

Sat Nangulinan Dat Pitumpulu't Duwa

17 Utdit nangulin dat pitumpulu't duwa'n imbaun Jesus, nantattalok da ot
imbaga da kan Jesus un, "Apu, ulay sadat dimunyu tuttuwaon dikami nu
addagon mi dida un usalon mi nat ngadan nu."

18 Summungbat si Jesus un kanana'n, "On, nailak si Satanas un naotdag
un kama si kilat un nanligwat langit. 19 Donglon yu tun ibagak. Initdak
dikayu si pannakabalin un mangabak sit losana pannakabalin ud kabusul
taku un si Satanas. Ot ulay dabbokon yu dan ulog kan gayyaman adida
dikayu kalkaling-on. 20 Yoong ulay nu kama't nata tuttuwaon dikayu't dat
dimunyu, masapula bokona siya di dit matalokan yu nu adi san naikanglitan
dan ngadan yu ud langit."

Naanggom Si Jesus (Mateo 11:25-27; 13:16-17)

21 Utdi payona timpu, pinan-ang-anggom Ispiritu Santu si Jesus ot nan-
luwalu un kanana'n, "Manyamanak Ama un Apu ud langit kan situn pita ta
impatigammum sidat bokona diadal dat inlimod nu utdat nasilib kan diadal.
On, yamanok Ama ta siya'd piniyama makwaana."

---

* **10:12** Ilan yu utdin Mateo 10:15 † **10:15** Onnu Hades

22 Maabus mana manluwalu kanana't dat tagu un, "Impulang Amak kan
sakon dat losana banag. Ot maid kustu'n makatigammu't dan losana
maipanggop kan sakona Anak Apudyus nu adi si Amak. Padana pay un maid
gattoka makatigammu't dan losana maipanggop kan Amak nu adi sakona
Anak na kan singngadan na mana piyaoka mangipatigammuwan."
23 Utdi, nansagung si Jesus sidadit disipulus na ot kinnanana kan dida pay
lawan, "Nagasat dan makaila utdat losana mailayu uttun satun. 24 Tuttuwa
tun ibagak un aduadu'n propetan Apudyus kan al-ali utdit un mamiya'n
makaila utdat mail-ila yu yoong maid inila da. Piyaon da pay makagngol
sidan dongdonglon yu yoong maid dingngol da."

Abalig Maipanggop Sit Nabalu'n Samaritano (Mateo 22:34-40; Marcos 12:28-31; Roma 13:8-14)

25 Utdi, inggaw osa'n mistulun di lintog un ummoy namadpadas kan Jesus
un kanana'n, "Mistulu, ngadan nat kook dalapnu matawid ku dit mataguwak
si inggaingga?"
26 Kanan Jesus kan siya un, "Ngadan dit kanan dit naikanglita Ugud
Apudyus? Innon din man-aawat nu?"
27 Summungbat dit lalaki un, "Masapula iyossaan nu nat losana aangsom,
losana bilog nu, kan losana somsomok nu un mamippiya kan Apudyus kan
masapula piyaom dan bulun nu un kama't nat mampipiyam sinat long-ag
nu."
28 Kanan Jesus kan siya un, "Kustu nat insungbat nu. Siya'd koom ot awad
mataguwam si inggaingga."
29 Yoong piyaon dit mistulun di lintog ikalintogan dit long-ag na ot inimus
na uman kan Jesus un, "Ngadan dan bulun ku un piyaok nu?"
30 Inyabalig Jesus dit sungbat na un kanana'n, "Sin-algawan, inggaw osa'n
Judio un gumusagusada nanligwat Jerusalem un umoy Jerico. Yoong inggaw
man sit kalsa inabat na dat tulisan un nangala't dat losana kukuwa na.
Nilabusan da kan pinangpang-ok da asida tinengyana matmattoyan. 31 Utdi,
naisammu un nanlaus dit osa un padin di Judio un gummusad sidit kalsa.
Maila na man dit tagu, nanliglig sit biik dit dalana lummaus. 32 Inggaw
payyan Judio un kaganakan Levi un nangoy sidi ot dumatong man sit
ininggawan dit tagu, naila na yoong nilausana umana lawa un niligligan.
33 "Yoong inggaw osa'n Samaritano ‡ un nangoy pay sidiya dalan. Maila
na man dit matmattoyan, nadaguwan. 34 Ummoy na inisigan dat sugat na si
lana kan alak, asina binobobobod. Utdiyon, pinangkabayu na dit tagu utdit
kabayu na asina inyoy sit boloya oobgan di kakkaili un siya'd nangandogana
kan siya utdiya labi.
35 "Mabigat man, nangitod si pilak sidit singkuwa't dit boloy asina kin-
nanan un, 'Pangaasim ta ayyuwanam tuwa tagu ot nu adina umanay tun
itdok asik dogaan nu mangulinak.' "
36 Utdi, inyimus Jesus sidit mistulun di lintog un, "Utnat somsomok nu
ngadan na utdat tulu un lummaus dit kustu un bulun dit tagu'n pinangpang-
ok dat tulisan?"
37 Summungbat dit mistulun di lintog un, "Sadit osa un nangaasi kan siya."
Kanan Jesus kan siya un, "Siya, ot ikan ta siya'd koom pay dit kingwana."

Ummoy Jesus Biniling Da Marta Kan Maria

38 Utdit manaddalanan da Jesus un umoy Jerusalem, dintong da dit osa'n
boboloy ot inggaw osa'n babai'n mangngadan kan Marta un nangawis kan

‡ **10:33** Sadan Samaritano dida ud tagu't din probinsiya'd Samaria ot lalawwengon dat Judio dida.

dida utdit bol̲oy da. 39 Inggaw sunud Marta un babai'n mangngadan kan
Maria. Utdit mantudtudu si Jesus ummoy si Maria nantupak sit sog-on dit
ikin Jesus un mandodongngol̲ sidit itudtudu na. 40 Yoong si Marta maallew
sit mansaganaana ot inummoy kan Jesus un kanana'n, "Apu, adim kad maila
un tinengyanak kan sunud ku un ossaan un man-as-aswinga mansagana?
Ibagam ud kan siya ta tul̲unganak."
41 Kanan Apu Jesus un, "Marta, Marta, kaadu'n ullawan di madanagam
kan mabulungam. 42 Ossaana lawa'd kapotgan ot siya'd pinilin Maria, ot
maid makaal̲a kan siya uttuwa pinilina."

11

Nantudtudu Si Jesus Maipanggop Si Luwal̲u
(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

1 Sin-al̲gawan, manlulluwal̲u si Jesus. Gangputona man dit luwal̲u na osa
utdat disipulus na dit ummadani kan siya un kanana'n, "Apu, tudtuduwam
ud pay dikami un manluwal̲u un padan Juan un nantudtudu't dat disipulus
na." 2 Kinnana'n Jesus kan dida un, "Nu manluwal̲u kayu siya tu tun kanan
yu.
'Ama, iluwal̲u mi un madaydayaw nat ngadan nu.
Iluwal̲u mi un dumatong nat man-apuwam.
3 Itdom dan kanon mi un inal̲gaw.
4 Pakawanom dan basul̲ mi un padan dit mamakawanan mi utdat makaba-
sul̲ kan dikami. Ot adim ipalubusa masugsugan kami.' "
5 Ot kinnanan pay Jesus sidat disipulus na un, "Kaspangaligan ta osa kan
dikayu ud umoy sit gayyom na si gawan di labi ot kanana un, 'Gayyom,
pangngaasim ta pabuludanak si tul̲u'n tinapay nu 6 ta awad gayyom ku un
dummagas ot maida tal̲on isunad ku kan siya.'
7 "Yoong madin dit gayyom na mambukat ta kanana un, 'Adika lumin-
galing ta nasal̲udsudan nat sawang kan masuyop kamiyon. Nasadutaka
gumangun.'
8 "Ibagak kan dikayu un ulay nu gayyom na, adina piyaona gumanguna
mangtod. Yoong gaputa adin kampay dit awad sit lasin lipsutan dit mangko-
daw, mangtoda lawa utdat masapul dit gayyom na.
9 "Ot padana pay un ibagak kan dikayu, adi kayu lumipsuta mangkodaw
kan Apudyus sidan masapul yu ot itdona kan dikayu. Adi kayu lumipsuta
man-inap sidan masapul yu ot tul̲ungan dikayu kan siya un mangdas. Adi
kayu lumipsuta mangkogkog sit sawang na ot ibukatan dikayu kan siya. 10 Ta
losana mangkodaw kan Apudyus maitdan, losana man-inap makaodas kan
losana mangkogkog sit sawang na maibukatan.
11 "Apay awad kad ama un mangtod si ul̲og sinat abeng na nu mangkodaw
si ikan? 12 Onnu mangitod si ammabuy nu mangkodaw si iplug? Maid. 13 Ot
nu dikayu un nadadaga tagu tigammu yu un mangitod si napiya utdan anak
yu, amodot kan Ama yu ud langit ta itdona pay si Ispiritu Santu kan dikayu
nu kodawon yu!"

Da Jesus Kan Beelzebub
(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

14 Sin-al̲gawan, inaddag Jesus dit dimunyu'n nampaumol̲ sidit tagu. Utdit
tinengyan dit dimunyu dit tagu makabagbagaon ot nasnasdaaw dat nakaila.
15 Yoong inggaw da ud udum un kanan da un, "Si Beelzebub un pangat dat
dimunyu ud nangitod kan siya utnat pannakabalin na un mangaddag sidan
dimunyu."

16 Yoong inggaw da pay uduma mamadpadas kan Jesus ot kindaw da
un mangipaila't am-amug ta mamnokan da nu tuttuwa'n nanligwat kan
Apudyus dit kabool̲ana.
17 Yoong tigammun Jesus dit somsomok da ot kinnanana kan dida un,
"Sanat ili un mambibinnusul̲ pay lawan dan tagu na, adina mandonoy.
Padana pay sidat simbal̲yana mambibinnusul̲ da pay lawan, makaskasway
da. 18 Ot nu mambibinnusul̲ da Satanas kan dat bul̲un na, adina mandonoy
dit mangiyapuwana. Ta kanan yu un man-addagak si dimunyu un si
Beelzebub dit mangitod si pannakabalin ku un mangaddag. 19 Ot nu si
Beelzebub dit nangitod si pannakabalin ku un mangaddag si dimunyu,
ngadan nat nangitod si pannakabalin danat buyut yu un mangaddag si
dimunyu nu? Sadan bul̲un yu pay lawan ud mamanoknoka bokon nat
kanan yu. 20 Ot gaputa si Apudyus ud nangitod si pannakabalin ku un
mangaddag si dimunyu, siya ud mangil-an un dummatongon kan dikayu din
mangiyapuwan Apudyus.
21 "Nu sanat osa'n gumibiloga tagu ta nasasaggana dat almas na un
mangandog sit bol̲oy na, maid makaakaw sidat kukuwa na. 22 Yoong nu amo
nabilog nu siya dit umoy un mangabak kan siya, al̲ana'n aminon dat almas
un manal̲god dit singkuwa't dit bol̲oy asina goggogwaon dat samsam na utdat
bul̲un na.
23 "Sat tagu'n adi gumungguy kan sakon, busul̲ona'd sakon. Ot losan dat
tagu'n adi tumul̲unga mangawis sidat tagu un manuttuwa kan sakon, dida'd
mangiyad-adayu't dat tagu kan sakon."

Sat Man-ulinan Di Nadadaga Ispiritu (Mateo 12:43-45)

24 Intuluy Jesus un kanana'n, "Nu lumaksun nat nadadaga ispiritu utnat
tagu'n sinakayana, umoy man-ayaayaw sidit igawa naid si danum un man-
inap si uduma man-illongana. Nu maid odasana't inggawana kanana un,
'Mangulinak sit bol̲oy ku un tinengyak.' 25 Ot mangulin kad dakngona dit tagu
un kama't bol̲oya nadal̲us kan naul̲nus un naid payyan inggaw. 26 Utdi, umoy
mangidallay si pitu'n ispiritu'n amo nadaddadag nu siya ot longkon da un
igawan diya tagu. Kadon amo nadaddadag dit kasasaad didiya tagu nu sadit
damu."

Sat Kagasatana Tagu

27 Utdiya mambagbagaan Jesus inggaw babai't dat kaaduwana indangsol̲
na dit gingana un kanana'n, "Tal̲ona nagasat dit babai un nangiyabeng kan
nanagibi kan sika."
28 Yoong kinnanan Jesus un, "On, yoong nagasgasat dat dumngol̲ kan
manungpal sit ugud Apudyus."

Kindaw Da Un Man-am-amug Si Jesus (Mateo 12:38-42)

29 Utdit umad-adu dat tagu'n mangkadatong nambagbaga't Jesus un
kanana'n, "Nadadag dan tagu't tun satuna lonap. Man-inap da si am-
amuga mangilasinan da un imbaunak kan Apudyus yoong maid udum si
mangilasinan ut ipailak nu adi sat naipasamak kan Jonas sidit aw-awe.
30 Ta sat napasamak kan Jonas dit nangil-an dat iNineve un si Jonas imbaun
Apudyus. Ot padana pay un sat mapasamak kan sakon un Inyanak di Tagu
dit mangil-an dat tagu un si Apudyus ud nangibaun kan sakon.
31 "Ot nu dumatong dit al̲-al̲gawa maukuman dat losana tagu sumikad tu
dit babai'n apun dat iSeba utdit aw-awe un mamabasul̲ sidat tagu't tun
satun. Ta nanligwat sin adaddayuwana ili un ummoy nandongol̲ sit ugud

didit nalainga Ali Solomon. Yoong antu kan dikayu ud nangatngatu nu si Ali Solomon yoong adiyu dongl̲on. 32 Utdiya al̲-al̲gawa maukuman dat losana tagu, sumikad tu dat iNineve un mamabasul̲ sidan tagu't tun satun. Ta utdit nagngol̲an dat iNineve dit intudtudun Jonas, nandadaoliyan da dat basul̲ da. Ot antu kan dikayu'd nangatngatu nu si Jonas yoong adiyu tuttuwaon."

Sat Silaw Di Long-ag
(Mateo 5:15; 6:22-23)

33 Kinnanan payyan Jesus un, "Maid tagu't manongog si pingki asina isul̲uk onnu tangban si duyas nu adi igga na utdit kustu un iiggaan di pingki dal̲apnu sadan tagu'n lumnok maila da dit padda na.
34 "San ata yu kama nu siya'd silaw nat long-ag yu. Isunga nu napadda nat ata yu, napadda nat losana long-ag yu. Yoong nu nadal̲am nat ata yu, nakol̲op pay nat losana long-ag yu. 35 Isunga ilan yu ta sanat silaw un awad kan dikayu tuttuwa'n napadda un bokona napangot. 36 Ta nu nasilawan nat losana long-ag yu un naid akit si kol̲op na, tal̲ona napadda un kama nu masisillawan si napaddapadda'n silaw."

Inoml̲an Jesus Dat Fariseo Kan Mimistulun Di Lintog
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

37 Magangput man Jesus un ibaga di, inawis dit osa'n Fariseo utdit bol̲oy na ta umoy makakan kan siya. 38 Inummoy si Jesus ot utdit mangan da nasdaaw dit Fariseo ta adin Jesus nambul̲u un kama't dit kadawiyana mambubul̲u da nu daan dan mangan.
39 Ot kinnanan Jesus kan siya un, "Dikayu'n Fariseo kama kayu't tagu'n sad kiwasana ullawa dat lasin dat tasa kan da pinggan. Ta bul̲uwan yu dat ima yu yoong sanat dal̲om yu napnu't kinaagum kan kinadadag. 40 Natingtingangan kayu! Bokon kad un si Apudyus un nangwa't dit makindal̲om, kingwa na pay dit makinlasin? 41 Dal̲usan yuwot nat aangson yu ot itdon yu utdan kakkaasi dat awad kan dikayu kad nadal̲us dat losana kakigad yu.
42 "Yoong kakkaasi kayu pay un Fariseo. Ta itdon yu kan Apudyus ud ingkapul̲un nat losana apit yu un mampabangu't tipoy yoong niliwayan yu un koon dan nalintog kan niliwayan yu un piyaon si Apudyus. Siyadatu dan lumbonga umuna'n tungpal̲on yu un adiyu pay liwayan dan udum.
43 "Kaasi kayu un Fariseo ta pipiyaon yu un mantupak sit sangu utdin sinagoga kan pipiyaon yu nu dayawon dikayu nu umoy kayu't dan aabtan di tagu. 44 Kaasi kayu! Kama kayu't dan lobona maid iimmatunana un dabdabbokona lawan dat tagu ta adida tigammu un lobon."
45 Utdi, osa't dat mimistulun di lintog dit summungbata kanana'n, "Mistulu, maitagom kami paya mabainan sinata imbagam."
46 "Kaasi kayu pay un mimistulun di lintog," kinnanan Jesus. "Kama kayu't mampabukud sidan tagu si nadagsona awit sinat adu'n bilina ipatungpal yu yoong adi kayu'n tal̲on sumal̲ak. 47 Kakkaasi kayu ta pabal̲uwon yu dat lobon dat propetan Apudyus un pinatoy dat inapu yu utdit aw-awe. 48 Siya'd mangipaila un piniya yu dit kingwa da ta pinatoy da dida asiyu pabal̲uwon dat lobon da.
49 "Satu'd mangipaila utdit kinasilib Apudyus ta kanana't dit aw-awe un, 'Mangibaunak kan dida si adu'n propetak kan apostoles yoong patoyon da dat udum kan dida kan palpaligaton da dat udum.'
50 "Isunga dikayu'n tagu uttun satuna lonap dan madusa maipagapu't dit napatoyan dat losana propetan Apudyus manlugi't dit nakwaan tun lubung ingga na uttun satun. 51 Manlugi't dit napatoyan Abel inggana kan Zacarias

un pinatoy da utdit bol̲aat dit altar kan timplu. On, ibagak kan dikayu un sungbatan dan tagu't tuwa lonap dit napatoyan da nu dumtong nat timpu.
52 "Kaasi kayu un mimistulun di lintog ta linappodan yu dat tagu utdit makaawatan da utdit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus. Adiyu piyaona tuttuwaon ot lappodan yu pay dan mamiya un manuttuwa."
53 Tengyan man Jesus diya bol̲oy inlapun dat mimistulun di lintog kan Fariseo un suganggangon si Jesus kan pasungbaton sidat nadumaduma un imus da. 54 Ta uuwayon da nu awad maisungbat na si mangidal̲uman da kan siya.

12

Alimbanan Yu Danat Man-ag-agin (Mateo 10:26-27)

1 Kad pay sidiyon, madabdabbil dat aduadu'n tagu'n naammung un ulaya lawa'n mandidinnabbok da si iki.
Inun-unan Jesus binagbaga dat disipulus na un kanana'n, "Alimbanan yu dit bubud dan Fariseo. San piyaoka ugudon sadit kinaman-ag-agin da. 2 Ta maid mailimod si adi maikol̲wag onnu maisul̲uk si adi maipal̲taw nu dumtong din timpu na. 3 Isunga singngadan na mana inlimod yu un imbaga maikol̲wag ot sat inyagasaas yu utdin kuwaltu maipalawag sidan kataguntagu."

Sat Gattoka Iyogyat (Mateo 10:28-31)

4 Intuluy Jesus ot kanana'n, "Ibagak kan dikayu'n gagayyom ku un adi kayu umogyat sidan kumatoy si long-ag un siya ullawa'd mabalina makwa da. 5 Yoong ibagak kan dikayu dit gattoka iyogyat yu. Iyogyat yu si Apudyus ta mabalin na un patoyon tun long-ag kan siya ullawa ud awad si pannakabalin un mangipagkal̲ sit kadogwa yu utdin impiyelnu. On, ibagak kan dikayu un siya ud gattoka iyogyat yu.
6 "Ta si Apudyus, bokona liuwana dikayu. Somsomkon yu dan tilin un duwa'n sipinga lawa dit bayad dat lima yoong maid osa si liuwan Apudyus. 7 Ulay nat buuk yu tigammun Apudyus nat bilang na. Siya'd gapuna un adi kayu umogyat ta napotpotog kayu kan Apudyus nu sadan tilin."

Sat Mangipudnuwan Kan Mangisuliban Kan Jesus (Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Intuluy Jesus un kanana'n, "Ibagak kan dikayu, un singngadan na mana mangipudnu utdan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, sakona Inyanak di Tagu ipudnuk pay sidan aanghel Apudyus un manuttuwa. 9 Yoong sat mangisulib sidan tagu utdit manuttuwaana kan sakon, isulib ku pay sidan aanghel Apudyus.
10 "Mapakawan nat tagu'n mangibaga't nadadaga maisuganggang kan sakona Inyanak di Tagu yoong sat tagu un mangibaga si lawenga maisuganggang kan Ispiritu Santu adina un tal̲on mapakawan.
11 "Nu idallay dikayu't dan sinagoga dal̲apnu imusan dikayu onnu idallay dikayu't dan tutulay onnu utdat nangangatu un pangat adi kayu madanagan nu inon dit mansusungbat yu onnu ngadan nat ibaga yu. 12 Ta utdiya timpu si Ispiritu Santu dit mangipatigammu kan dikayu't dit masapula ugudon yu."

Abalig Maipanggop Sit Baknanga Tung-ug

13 Utdi, inggaw osa'n lal̲aki't dat kaaduwan un kanana kan Jesus, "Mistulu, ibagam man kan sunud ku ta igogwaanak sidan tawid mi kan amami."

14 Imbagan Jesus kan siya un, “Maid kalintogaka mamingay kan dikayu
utdin tawid yu. Bokona sakon nat mangwa’t nat.” 15 Utdi, intulutuluy na un
nambagbaga kan dida’n losan un kanana’n, “Ilan yu kan alimbanan yu dan
losana ilan di kinagamgam. Ta san kaandun di mataguwan di osa’n tagu’t
tun pita bokona maibasal sit sanikuwana ulay nu talona baknang.”
16 Ot imbagan Jesus tuwa abalig kan dida un, “Inggaw osa’n baknanga tagu
un aduadu dit naapit na utdit pita na. 17 Ot nansomsomok un kanana’n,
‘Ngad kan nin kook? Bang-og din alang ku un mamintokak sidan apit ku.’
18 Mansidi kanana un, ‘Ay, siyatu ud kook. Gosayok din alang ku ta mangwaak
si dakodakolana mamintokak sidin apit ku kan mamonponak sidan losana
kukuwak. 19 Asik kanan kan sakon pay lawan un, ‘Nagasatak ta amoamod
tun apit ku ot ulay piga’n daguna adiyak mangkokwa nasawalona kanok. Ot
sad kook mangamanganak, mansussuyopak kan man-gan-ganasaka lawa.’
20 Yoong kinnanan Apudyus kan siya un, ‘Tung-ug ka. Satu un labi matoy ka
ot singngadan naon dit singkuwa utdatu’n losana tinugpun nu?’ ”
21 Ot inyanungus Jesus imbaga un, “Siya tu ud dolasan dan manugtugpun
si binaknang da uttun pita yoong kapus da utdit man-iilan Apudyus.”

Italgod Taku Dan Kasapulan Taku Kan Apudyus (Mateo 6:25-34)

22 Utdi, imbagan Jesus sidat disipulus na un, “Isunga ibagak kan dikayu
un bokona sat makan onnu badut ud ikadanag yu 23 ta napotpotog nat
mataguwan yu nu san makan kan napotpotog nat long-ag yu nu san badut.
24 Ilan yu dan gowak. Adida mammula onnu man-ani, naid alang da yoong
itdan Apudyus dida’t kanon da. Amo napotpotog kayu nu sadan sissiwit!
25 “Singngadan na kan dikayu ud makaisulut si sinsikuwan sit
mataguwana udsi mandandanagana? 26 Ot nu siya di un adiyu kapuuta
mangwa si kama’t di un kaakkikita banag, apay un madanagan kayu’t dan
uduma banag. 27 Somsomkon yu din mandadakol dan simalona sabsabung.
Adida mangkokwa onnu mangganay yoong ibagak kan dikayu un amo
napippiya din ila da nu sadat nangkababanola badut Ali Solomon. 28 Ot
nu siya di un papiyaon Apudyus dat simalona sabsabung un matagu’t tun
algaw yoong mabigat kad sobgon da dida, bokon kada amo sosomkona
dikayu ot itdona dat mambadut yu? Nakapsuta talon nat pammati yu.
29 Bokona sadan kanon onnu inumon yu dan in-inapon yu kan bokona siya’d
mabulungan yu. 30 Ta siya datu dan gamgamgaman dan tagu’t tun lubung
un adi makatigammu kan Apudyus. Yoong nu dikayu, tigammun Ama yu
ud langita kasapulan yu datu. 31 Sad isosomok yuwot nat mangiyapuwan
Apudyus kan dikayu ot itdona pay dan losana kasapulan yu.”

Sat Kaluub Sin Langit (Mateo 6:19-21)

32 “Dikayu un disipulus ku, adi kayu kumimut ulay nu akit kayu ta si
Apudyus un Ama yu naanggoma nanomsomoka itdona dit mangiyapuwana
kan dikayu dalapnu maipantulay kayu kan siya. 33 Sad napiya ilaku yu dat
sanikuwa yu ta itulung yu dit bayad na utdan nakapus. Ot insaganaan yuwon
nat long-ag yu si kamat pitaka un adina’n talon dumadaan kan kinabaknang
sidin langit un adina’n talon maamin. Maid man-aakaw si makaakaw sidiyon
kan maid angngat si manam-an. 34 Ta san kawadan dan talipon yu siya pay
ud talona sosomkon yu.”

Sat Babbauna Kanayuna Nasasaggana

35 Imbagan pay Jesus sidat disipulus na un, “Masapula kankanayun kayu
un mansasaggana ot kankanayuna matotonggan nat silaw yu 36 un kama
utdan baba-unon un manguuway kan Apu da un mangulina manligwat si
boda. Ta nu dumatong ot mangkogkog, ibukatan da un dagusa palnokon.
37 Nagasat dan kama’t di un baba-unon un adi masuyopa manguuway sidit
mangulinan dit apu da. Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un mansukat dit
apu da ot mantupakona dat baba-unona utdin kakakkanan ot sunadana
dida. 38 Nagasat dadiya baba-unon un mansasaggana’n manguuway sit
apu da, gawan labi man onnu bungbung-on sin bigbigat dit sumaalana.
39 Gagasmokon yu tu. Nu tigammun nat osa’n tagu nat dumaknngan di
man-aakaw, saganaona dalapnu adina makatukab sit boloyna. 40 Ot padana
pay kan dikayu, masapula mansasaggana kayu ta sakona Inyanak di Tagu
sumaalak sit olasa adiyu nanam-on,” kinnanan Jesus.

Sadat Matalgodan Kan Adi Matalgodana Baba-unon (Mateo 24:45-51)

41 Mansidi, kanan Pedro kan Jesus un, “Apu, dikami kad nat mangibagba-
gaam sinata abalig onnu pati datun losan situ?”
42 Ot summungbat si Jesus un kanana’n, “Singngadan kad dit baba-unon
un matalgodan kan nalainga man-ayuwan? Siya’d mangipaayyuwanan dit
apu utdit boloy na kan losana baba-unona kan siya’d man-iwalas sit kanon
da nu timpu na. 43 Nagasat diya baba-unon nu dakngon dit apu na un
manungtungpal sidat kewaal na. 44 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un siya’d
mangitalgodan dit apu na utdat losana kukuwa na. 45 Yoong nu bokona
matalgodan, kanana’t dit somsomok na un, ‘Bokona masapa dit apuka man-
gulin,’ ot lugiyana un mandatal sidat pada na un lalaki’n baba-unon kama
pay sidat babai asi mangamangan kan uminum inggana’t mabuubuuk.
46 Utdiyon, dumatong dit apu na utdit al-algaw kan olas un adina nanam-
ona dumaknngana. Ot dusaon tu dit apu na ot ipalak-am na dit dusan dat adi
matalgodana tagu.
47 “Sat baba-unon un titiggammu na dit piyaon dit apu na yoong adina
kampay mansagana onnu tungpalon dit piyaona un makwa, nadagson dit
mansasabid da kan siya. 48 Yoong sat baba-unon un naid si tigammu utdat
piyaon dit apu na un ipakwa yoong makakwa si madusaana, nalangpaw dit
mansasabid da kan siya.
“Sat tagu’n maitalgodan di adu, adu pay dit manamnama’n manligwat kan
siya. Ot sat maitalgodan di ad-adu, ad-adu pay dit manamnama un manligwat
kan siya.”

Si Jesus Ud Mansisinaan Di Tagu (Mateo 10:34-36)

49 Kinnanan Jesus un, “Inummoyak situn pita un nangidatong si apuy
un mangukum ku utdan tagu. Ot piyaok okyana gumilagilabon. 50 Yoong
umuna yana mampaligatak ot nasigab tun angos ku un manomsomok
inggana’t maimagasana.
51 “Kanan yu nin un ummoyak situn pita’n mangidatong si ginok. Bokon
ta dummatongaka mangidatong si mansisinaan dat tagu. 52 Manipud sinsat-
unon, magoggogwa dan simbalyan. Nu awad lima, sadat tulu busulon da dat
duwa ot sadat duwa busulon da pay dat tulu. 53 Sat ama busulona dit anaka
lalaki ot padana pay un sat anaka lalaki busulona dit ama na. Sat ina busulona
dit anaka babai kan pada na pay un sat anaka babai busulona dit ina na. Sat
katuganga un babai busulona dit manugang ot sat manugang busulona dit
katuganga na.”

Mangimatunan Sit Timpu (Mateo 16:2-3)

54 Imbagan payyan Jesus sidat tagu't di un, "Nu maila yu ud bunota
manligwat lagud kanan yu un umudan ot tuttuwa un umudan. 55 Nu mailayu
un manligwat daya un manalan lagud kanan yu un ekang ot tuttuwa'n ekang.
56 Man-ag-agin kayu. Maibaga yu dit kaipooyan dit ilan din langit kan
satun pita yoong apay un adiyu maibaga dit kaipooyan dan mangimatunana
mapaspasamak situ un timpu?"

Makaaliglu Ka Utdit Kabusul Nu (Mateo 5:25-26)

57 Intuluy Jesus dit nambagbaga un kanana'n, "Apay un adiyu somsomkon
nu ngadan nat kustu un koon yu? 58 Nu awad tagu't mangidalum kan
dikayu ta iyoy dikayu't dit uukkuman, padason yu nat losana kaboolan yu
un makaaliglu kan siya sit inggawan yu payyan sit dalan. Ta nu adiyu koon,
lagayadon dikayu'n iyoy sidin kuis ot san kuis ipaima dikayu't dan pulis ot
ibalud da dikayu. 59 Ot ibagak kan dikayu'n nu ibalud dikayu adi kayuwon
makalaksun inggana't mabayadan yu un losan dat multa yu."

13

Tudtudu Maipanggop Sit Mangidadaoliyan Sidat Basul

1 Utdiya timpu'n nantudtuduwan Jesus, inggaw da ud tagu'n summaala
nangibaga kan Jesus maipanggop sidat iGalilea un pinatoy ud Pilato utdit
madama da un mandatdatun kan Apudyus sidit timplu.
2 Ot kinnanan Jesus kan dida un, "Kanan yu nin nu nadagdagson dat basul
da nu sadat losana pada da un iGalilea gaputa kama't di dit nangkakatoy da?
3 Ibagak kan dikayu, bokon. Ta ulay dikayu nu adiyu idadaoli dat basul yu
padayu dida un matoy kayu pay ot maisina kayu kan Apudyus.
4 "Padan dadit kagwampulu't walu un iSiloe un natoya naldugan sidit
nalbaan dit nataknataknanga boloy. Utnat kanan yu nadagdagson dit basul da
nu sadat uduma tagu'n ummili utdin Jerusalem? 5 Ibagak kan dikayu, bokon.
Ta ulay dikayu nu adi kayu mandadaoli pada yu dida un matoy kayu pay ot
maisina kayu kan Apudyus."

Abalig Maipanggop Sit Igus Un Adi Namunga

6 Imbagan Jesus tu un abalig kan dida un kanana'n, "Inggaw osa'n tagu
un nangimula si igus sidit mumul-ana't ubas. Utdit nakadakol, umoy na
bilibilingon ta mansallap si bunga na yoong maida talon indasana. 7 Ot
imbagana't dit man-aayyuwanona un, 'Pokpokom tuwa igus ta tulu'n daguna
lawaona umoyak bilibilingon nu awad bunga na yoong naida talon. Kaynga
ullawa tun pita'n inggawana.' 8 Kanan dit man-aayyuwan un, 'Oni man yan.
Piga pay tun tawon ta bukalok tun nanliput asik kuan si lasana. 9 Ot nu
mamunga nu tawon napiya pay yoong nu adina kampay, asita pokpokon.'
"

Pinapiyan Jesus Dit Nabukuta Babai

10 Inggaw osa'n al-algawa iillongan, mantudtudtudu si Jesus sidit sinagoga.
11 Inggaw osa'n babai un sinakayan di nadadaga ispiritu ot pinambukut na si
kagwampulu't walu un dagun ot adina'n talon matunung dit mansisikad na.
12 Utdit mailan Jesus inayagana un pinaadani kan siya asina kinnanan un,
"Bulun, napawayaan kaon sinat paligat nu." 13 Ot inyagpad Jesus dit imana
kan siya. Dagusa nangeknat ot nantunung dit mansisikad na. Utdiyon,
indaydayaw na si Apudyus.

14 Mansidi, nakasulag dit pangaton didiya sinagoga gaputa al-algawa iillongan dit nampapiyaan Jesus sit masakit. Ot kinnanana utdat tagu't di un, "Onoma algaw nat mantalibasuwan taku ot dumatong kayu't datuwa al-algawa mampaagas bokona sit al-algawa iillongan."
15 Summungbat si Jesus kan siya un, "Man-ag-agin napiya ka ullawa. Maid kad mangussag si baka onnu dangki na utdit naisiluwana asina umoy painuman nu al-algawa iillongan? 16 Satuwa babai un kaganakan Abraham un binalud Satanas kan pinalpaligat na si kagwampulu't walu un dagun, bokon kada napiya nu mawayaan ulay nu al-algawa iillongan?"
17 Utdiya insungbat Jesus, losan dat kabusul na un nabainan. Yoong sadat udum amod dit lagsak da utdit nakaskasdaawa kingkingwana.

Abalig Maipanggop Sit Bukol Di Mustasa (Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

18 Intulutuluy Jesus un kanana'n, "Singngadan nat kapadan dit mangiyapuwan Apudyus? Sin dit mangiyaligak? 19 Maiyalig si bukol di mustasa un bangbang-oga bukol un immulan dit tagu't dit mumul-ana. Ot utdit dummakol, kama't kayu dit kadakol na ot ummoy dat sissiwit nanlubu utdat sanga na."

Abalig Maipanggop Si Bubud (Mateo 13:33)

20 Kinnanan Jesus payyan un, "Ngad pay din mangiyaligak sin mangiyapuwan Apudyus? 21 Kama si bubud un itamay dit babai si adu'n alina ot pabotalona'n losan dit maitamayana."

Sat Nasupita Luwangan (Mateo 7:13-14, 21-23)

22 Intuluy Jesus dit kumikkiyangana'n umoy Jerusalem ot nantudtudu't dat kailin-ili un nilausana. 23 Inggaw osa'n nangimus kan siya un, "Apu, akit kada lawa dat taguwon Apudyus?"
24 Kinnanan Jesus kan dida'l losan un, "Igga yu ud kaboolan yu un mangoy sit nasupita luwangana umoy langit. Ta ibagak kan dikayu un adu dan mamadasa lumnok yoong adida makalnok.
25 "Ta kama't dit boloy un nu ombanon dit simboloy dit sawang naidon makalnok sidat awad sit lasin. Ulay nu iyumyum-og yu un mangkogkog kan mampakaasi un kanan yu un, 'Apu, mangaasi ka ta ibukatan dikami.' Yoong sumungbat dit simboloya kanana'n, 'Naid tigammuk kan dikayu kan nu nanligligwatan yu.' 26 Ot kanan yu un, 'Nakakan kan nakainum kami kan sika kan nantudtudu ka pay sin boboloy mi.' 27 Yoong sumungbat uman dit simboloy un, 'Naid tigtigammuk nu nanligligwatan yu. Umadayu kayu, dikayu'n losana mankokokwa't nadadag.' 28 Ot dikayu'n inggaw sin lasin, mampaibil kan mampangilot kayu nu dumtong dit timpu nu maila yu dat aappu taku un sada Abraham, Isaac kan Jacob kan sadat losana propetan Apudyus un naidagamung sin mangiyapuwan Apudyus yoong nalsin kayu kan dida. 29 Utdiya al-algaw, manligwat dat tagu uttun nangkalliputa pita un umoy sumangu't din kakakkanan sidin mangiyapuwan Apudyus.
30 "Tuttuwa tun ibagak. Awad da ud tagu'n maudi uttun satun yoong maun-una dan tu ot awad da ud maun-una uttun satun yoong maudi dan tu."

Sat Nan-ibilan Jesus Maipanggop Sidat iJerusalem (Mateo 23:37-39)

31 Utdi payona al̲-algaw, inggaw da ud Fariseo un dummatong kan Jesus
ot kanan da kan siya un, “Masapula tengyam yan tuwa igaw ta panggop
Herodes un papatoy sika.”
32 Summungbat si Jesus un, “Umoy kayu ibaga’t nat nasikapa tagu ta
uttun satun kan nu bigat, man-addagak sidan dimunyu kan papiyaok dan
masakit. Ot nu maikatlu’n al̲-algaw magangput kuwon tun talibasuk. 33 Yoong
masapula ituluy ku un manal̲an sin Jerusalem situn algaw, bigat kan inggana’t
kabigat na ta bokona lobbong na un mapatoy dan propetan Apudyus sin
uduma igaw nu adi utdin Jerusalem.
34 “Inay kayu paya iJerusalem! Ta pinatoy yu dat propetan Apudyus kan
binatubatu yu pay dat imbaun na un manudtudu kan dikayu. Namimpiga
un piyaok dagupon dikayu un ayyuwanan un padan din manalikopkopan
din manuk sidan siyop na, yoong ummadi yu. 35 Ot sinsatunon ipatungad
Apudyus nat igaw yu. Ot ibagak kan dikayu un maidon ilan yu kan sakon
inggana’t din timpu un mangibagaan yu un, ‘Binindisyunan Apudyus tun
dummatonga imbaun na un pannakalong-ag na!’ ”

14

Pinapiyan Jesus Dit Masakit

1 Sin-algawana iillongan, ummoy si Jesus sit bol̲oy dit pangpangaton dat
Fariseo ta inawis da un umoy makakan. Ot sadat tagu’t di limalimadan da
dat koona.
2 Ininggaw osa’n tagu’t din sanguwan Jesus un nanlollotog dat iki kan
imana. 3 Utdi, inimusan Jesus dat mimistulun di lintog kan dat Fariseo utdi
un kanana’n, “Makwa kad sit lintog taku un man-agas nu al̲-algawa iillongan
onnu adina?” 4 Naida tal̲on gumguminga ot inaggoman Jesus dit tagu ot
pinapiyana asina pinadal̲an.
5 Utdiyon kinnanan Jesus kan dida’n dit ininggaw sidi un, “Singngadan na
kan dikayu ud adi managdagusa manganguy sit abeng na onnu baka na nu
maotdag si bitu nu algawa iillongan?”
6 Yoong adida masungbatan dit imbagan Jesus.

Abalig Maipanggop Sidan Kakkaili Kan Sadan Mansangaili

7 Utdit nadlaw Jesus un sadat tagu’n naawis sad piliyon da dit kabal̲uwana
igaw, imbagana tuwa abalig kan dida’n losan.
8 “Nu awad mangawis kan dikayu si boda, adiyu umoy piliyon dit
kabal̲uwana igaw ta tuwan nu awad nangatngatu nu dikayu un naawis. 9 Ta
nu awad, umoy dit nangawis kan dikayu ot kanana’n, ‘Pangngaasim ta itdom
nata tutuppakan kan siya.’ Kad maibabain kayu ot kapilitana umoy kayu
mantupak sit igaw dan nadoba’n tagu.
10 “Isunga nu maawis kayu’t amung, umoy kayu mantupak sit igaw dan
nadoba’n tagu dal̲apnu nu umoy dit nangawis kan dikayu ot kanana un,
‘Umoy kayu mantupak sin sangu,’ maidayaw kayu’t dan losana tagu’n awad
sidi. 11 Ta sat tagu’n mangipangatu utdit long-ag na maidoba, yoong sat
tagu’n mampakumbaba maipangatu.”
12 Utdiyon, imbagan Jesus sidit nangawis kan siya un, “Nu awad iyawis nu
si kakan onnu amung bokona sadat gagayyom nu, susunud nu, kakabagiyam
onnu dat babaknanga kasog-on nu ullawa dat awisom. Ta mabalin da un
awison pay sika ot supapakan da dit namakanam kan dida. 13 Yoong nu
man-amung ka sad awisom dan nakapus, napikon, napilay kan nakul̲ap.
14 Ta maid maisupapak da kan sika. Ot nagasat ka ta si Apudyus ud

mangtod si gun-guna kan sika nu dumatong nat al̲-al̲gawa mampaungal̲ana't dat nalintoga tagu."

Abalig Maipanggop Sit Dakol̲a Amung (Mateo 22:1-10)

15 Magngol̲an man dit osa un nakaubung kan dida'n nangan dit abalig Jesus, kanana un, "Nagasat dit tagu'n makakan sit amung sin mangiyapuwan Apudyus."
16 Utdi, inyabalig Jesus dit sungbat na un kanana'n, "Inggaw osa'n tagu'n nampaamung ot nan-awis sidat adu'n tagu. 17 Utdit nakasagana'n losanon dit makan, imbaun dit nampaamung dit baba-unona ta umoy na ibaga't dat naawis un, 'Awe yuwon ta nakasagana'n losanon din makan.'
18 "Yoong nanlasun dat losana naawis. Kanan dit osa un, 'Dispinsalon yu ullawa, adiyak makaoy ta kaggatangak si payaw ot umoyak yan ilan.' 19 Kingwanan pay dit osa un, 'Dispinsalon yu ullawa, adiyak makaoy ta kaggatangak si lima'n palisa baka ot umoy ku yan ipadas dida un man-al̲adu.' 20 Kanan payyan dit osa un, 'Dispinsalon yu ullawa, adiyak makaoy ta kaas-awaaka lawa.'
21 "Utdi, nan-ulin dit baba-unon ot imbagana'n losan dadit lasun da kan apuna.
"Sadit apu nakasul̲ag ot imbagana't dit baba-unona un, 'Dal̲soma umoy sidan losana kal̲sa kan nampadaddal̲an situn bobol̲oy ta idallay nu un losan dat nakapus, dat napikon, dat nakul̲ap kan dat napilay.'
22 "Bokona nabayag, nan-ulin dit baba-unon ot kanana't dit apu na un, 'Apu, nakwaon dit bilin nu yoong adu payyana maigawan.'
23 "Utdi, kanan dit apu uman un, 'Umoy ka utdan uduma kal̲kal̲sa kan nampadaddal̲ana manal̲an sidat uduma bobol̲oy ot papilitom idallay dat tagu't tu dal̲apnu mapnu tun bol̲oy ku. 24 Ta ibagak kan dikayu un maid sidadit ummuna'n inawis ku ud pakapkapak situn makana insaganak.' "

Sat Masapula Koon Dit Disipulus Jesus (Mateo 10:37-38)

25 Sin-al̲gawan sidit manaddal̲anan Jesus un umoy Jerusalem, tinung-ud dat un-unaya tagu. Utdi, summangu kan dida un kanana'n, 26 "Nu awad tagu'n mamiya un mambalina disipulus ku, masapula sakon ud ipotog na un bokona sadat mal̲ong-ag na, susunud na, asawa na, aabeng na kan ulay sadit long-ag na pay lawan. 27 Padana pay un sat tagu'n adi mamukud sit kulus* na asi maitung-ud kan sakon, adina mabalina mambalin un disipulus ku.
28 "Ta awad kad tagu un mampangpanggop un mangwa't dakodakol̲ana bol̲oy un adina unaona listaon dat magastu na ta ilana nu awad umanay un mangangput na utdit tuudona? 29 Ta nu pal̲angona yoong maid umanaya mangangput na, losan dat mangila dul̲aon da un kanan dan, 30 'Inlugi na un pal̲angon yoong maid mangangput na.'
31 "Padana pay sit osa'n ali un mamiya'n gumubat sit kabusul̲ na un ali. Bokon kada somsomkona un umuna nu kabool̲an dat simpul̲u'n libu un taguna un abakon dat duwampul̲u'n libu un tagu'n dit kabusul̲ na? 32 Ta nu adida kabool̲an sidit pattapatta na, mangibaun si umoy mangabat sidit ali un kabusul̲ na nu adayu payyan ta umoy makikapiya.
33 "Padana pay kan dikayu. Masapula am-ammaan yu un somsomkon asikayu maitung-ud kan sakon. Ta adina mabalina mambalin kayu un disipulus ku nu adiyu iwayang dat losana awad kan dikayu."

---

* **14:27** Sat kaipooyan dit mamukud sit kulus na, disididu din osa'n tagu un mapaligatan onnu mapatoy maipagapu't dit umunudana kan Jesus.

Sat Asin Un Maid Si Selbi
(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

34 Intultuluy Jesus dit nan-abalig un kanana'n, "Naselbi nat asin nu man-
nanayun dit apgad na yoong nu nangkubayon adinaon mabalina maiyulin
dit apgadna. 35 Ot naidon selbi na ta adina pay mabalinona mailasa si pita.
Maidawata lawaon.
"Ot dikayu'n awad si inga'n makagngol̲, dumngol̲ kayu," kinnanan Jesus.

15

Sat Abalig Maipanggop Sit Natal̲ak Un Kannelu
(Mateo 18:12-14)

1 Sin-al̲gawan adu dat man-uul̲up si bugis kan dat ibilang dat Judio un
gumabasul̲a nandatdatonga umoy mandongol̲ kan Jesus.
2 Nampangonot dat Fariseo kan mimistulun di lintog un kanan dan, "Inon
pay dituwa tagu, naanggoma maibul̲bul̲un sidan gumabasul̲ kan makakan
pay kan dida."
3 Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig un kanana'n,
4 "Kaspagaligan ta osa kan dikayu'd awad si singgasuta kannelu ot matal̲ak
din osa singngadan nat koona? Adina kad tengyan dat siyamapul̲u't siyam
sit tangsa ta umoy na inapon dit osa'n natal̲ak inggana't odasana? 5 Ot
nu maodasanaon amod dit lagsak na un mamukuda mangidallay. 6 Ot
nu dumatong sit bol̲oy da ayagana dat gagayyom na kan kapaway na un
kanana'n, 'Aweyu ta lagsakan taku tun nangdasak sit natal̲aka kanneluk.'
7 "Ibagak kan dikayu un padana pay un amoamod din laglagsak sin
langit maipagapu't din osa'n gumabasul̲a mandadaoli nu sadan siyamapul̲u't
siyama adida bigbigon un masapula mandadaoli da."

Abalig Maipanggop Sit Natal̲aka Palata

8 Intuluy Jesus si abalig ot kanana'n, "Nu sanat osa'n babai'n awad si
simpul̲u un palata ot matal̲ak nat osa, ngadan nat koona? Adina kad tonggan
dit silaw asina sagadan dit bol̲oy na ta ammaana un inapon inggana't
odasana? 9 Ot nu maodasanaon ayagana dat gagayyom na kan kapaway
na un kanana'n, 'Naanggomak ta indasak tun natal̲aka palatak ot manlagsak
taku.'
10 "Ibagak kan dikayu un padana pay un manlaglagsak dat anghel Apudyus
nu mandadaoli nat osa'n gumabasul̲."

Abalig Maipanggop Sit Anak Un Nangwa Utdit Piniya Na Un Kingwa

11 Imbagan pay Jesus tuwa abalig un kanana'n, "Ininggaw osa'n tagu un
duwa dat abeng na un lal̲aki. 12 Sin-al̲gawan, kinnanan dit naudi'n abeng
sit ama na un, 'Ama, itdomon dit bingay ku utdat sanikuwam.' Utdi,
biningay dit ama dit ipatawid na utdat duwa un abeng na. 13 Mapalabas
man piga'n al̲gaw inniplak dit naudi un abeng dat losana bingay na ot
kaysan si adayu'n bobol̲oy un umoy na ullawa binusbusbus dit pilak na
udsi bokobokona mantatagu. 14 Utdit nagastu na un losan dit pilak na,
dummatong dit ul̲at sidiya bobol̲oy ot naidona tal̲on mangal̲-ana't igatang
na si kanona. 15 Utdi, umoy nanlabbu udsi osa'n tagu't diya bobol̲oy ot sat
talibasu un impakwa da kan siya, mampapakan si bol̲ok sit tattal̲un. 16 Amod
dit bitil na ot piyaona un mangan sit kakannon dat bol̲ok yoong naid nangitod
kan siya. 17 Utdit masomsomok na, kanana un, 'Adu'n masawal̲ sit kanon
dadit baba-unon amak sin bol̲oy mi yoong antuwak situ un matmattoyan
situn bitil ku. 18 Manal̲anakot ta mangulinak kan ama ot kanak kan siya un,
'Ama, pakawanonak ta nakabasul̲ak kan Apudyus kan padana pay kan sika.

19 Adiyakon maibagaya abeng nu yoong pangngaasim ta ibilangak un osa'n
baba-unom.' 20 Kadon, kaysana nangulin kan amana.

"Inggaw payyan sit adayu'n dumoldol, naotap dit amana. Nadaguwan dit
ama na ot nanodtoddaka ummabat kan siya'n kummawol asina inogkan.
21 Utdi, kinnanan dit abeng sit ama na un, 'Ama, nakabasulak kan Apudyus
padana pay kan sika. Adiyakon maibagaya abeng nu.' 22 Yoong inayagan dit
amana dadit baba-unona ot imbagana kan dida un, 'Dalason yu. Ikayu alan
dit kabaluwana badut ta ibadut yu kan siya. Sikkalangan yu kan kapatusan
yu. 23 Umoy yu alan dit pinalungpu taku'n ubbun di baka ta paltiyon yu ta
manlagsak taku. 24 Gaputa satu un abeng ku, alig na ud natoy yoong um-
mungal. Alig na ud naiyawa yoong naodasan,' kinnanan dit ama. Utdiyon
inlapu daon dit manlalagsak.

25 "Sadit pangu'n abeng ininggaw sit pappayaw un mangkokwa. Dumoldol
man sit boloy un dit nanlokat dingngol na dit gangsa kan sadat mantatadok.
26 Utdi, inayagana dit osa't dat baba-unon da ot inimus na nu ngadan dit ma-
paspasamak. 27 Summungbat dit baba-unon un, 'Manlalagsak da ta nangulin
si sunud nu un kapkapiya ot pinapaltin amayu dit pinalungpu taku'n ubbun
di baka,' kinnanana. 28 Amod dit sulag dit pangu'n abeng ot talona adina
lumnok sit boloy. Ot lummaksun dit amana ta umoy na alallukona palnokon.
29 Yoong kinnanana't dit amana un, 'Piga'n dagun un kamaak si babbaun nu
un nantaltalibasu un adik nansuksukil kan sika? Yoong naid gapu'd intod
nu kan sakon un makaanggomak sidan gagayyom ku, ulay okyan nu ubbun
di kalding. 30 Sanata abeng nu un umoy na ullawa binusbusbus dit pilak
nu utdan nadadaga babai man-ulin kad ipaltiyam si kalungpuwana ubbun
di baka.' 31 Summungbat dit amana un, 'Anak ku, iinggaw ka kan sakon
ot losana awad kan sakon kuwam. 32 Yoong masapula man-amung taku ta
manlagsak taku ta satun sunud nu alig na ud natoy yoong ummungal, alig
na ud naiyawa yoong naodasan.' "

16

Abalig Maipanggop Sit Nasikapa Man-aayyuwan

1 Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig sidat disipulus na un, "Inggaw osa'n
baknang un inggaw man-aayyuwanona't dat kukuwana. Naikubit kan siya
un busbusbusona lawan dit man-aayyuwan dit pilak na.

2 "Utdi, pinaayag dit baknang dit man-aayyuwan ot inimusana un, 'Apay
tun nadamag ku un maipanggop kan sika? Alam situ dat losana listaan dat
kukuwak ta kaanok sika un man-aayyuwanok.'

3 "Kinnanan dit man-aayyuwan sit domdom na un, 'Inon kad nin tun kook
nu kaanonakona man-aayyuwan? San mamboka adik makwa. Ot mabainak
pay un tumaptapaya si ikataguk. 4 Ay, tigammukon ud kook dalapnu ulay
makaanak situn talibasuk awad da payyan ud gagayyom ku un mamalnok
kan sakon sidan boloy da,' kinnanan dit man-aayyuwan.

5 "Utdi, inayagana un losan dat nakagawat sit apu na un sinin-ossa. Ot
kinnanana't dit ummuna un, 'Piga dit gawat nu kan apuk?' 6 'Singgasuta
angang un lana,' insungbat na. Kinnanan dit man-aayyuwan un, 'On, antu
dit listaan nu. Sukatam, ikanglit nu un limampulu.' 7 Utdit osa kinnanana un,
'Sika nu piga dit gawat nu?' 'Sinlibu'n salup un binayu,' insungbat na. 'Antu
dit listaan nu,' kinnanan dit man-aayyuwan. 'Mangwa ka si sabali. Ikanglit
nu ud walu'n gasuta salup.'

8 “Matigammuwan man dit apu, indayaw na dit kinasikap dit man-
aayyuwan. Onta sadan bokona tagun Apudyus nasiksikap da un makatulag
sidan pada da maipanggop si mangkapiyaan da nu sadan tagun Apudyus.
9 “Ot ibagak kan dikayu un usalon yu dat binaknang yu uttun lubung
un itulung sidan mangkasapulan dalapnu nu naidon dat kinabaknang yu,
awaton dikayu utdin mannanayuna igaw yu utdin langit. 10 Sanat tagu’n
matalgodan un mangayyuwan si akita banag, matalgodan pay un man-
gayyuwan si adu. Sanat bokona matalgodana mangayyuwan si akita ba-
nag, amo bokona matalgodana mangayyuwan si adu. 11 Ot nu adi kayu
matalgodana mangayyuwan sidan binaknang situn pita inona’n maitalgod
kan dikayu dan gattoka binaknang sidin langit? 12 Nu adi kayu matalgodan
sidan bokona kukuwa yu singngadan nat mangitodon si kuwa yu?
13 “Maid ud baba-unon si mandisanona un manselbiyan dan duwa’n apu.
Ta lawengona dit osa ot piyaona dit osa, onnu ipasnok na un manselbi’t
dit osa ot dulaona dit osa. Ot padana pay kan dikayu un adiyu mabalina
mandisanon din manselbi kan Apudyus kan gumamgama gumaknang,”
kinnanan Jesus kan dida.

Sat Lintog Kan Sat Mangiyapuwan Apudyus (Mateo 11:12-13; 5:31-32; Marcos 10:11-12)

14 Nagngolan dat Fariseo un nagamgam si pilak datun losana imbagan
Jesus ot inyalbuwang da. 15 Yoong kinnanan Jesus kan dida un, “Ipappaila
yu utdan tagu un nalintog kayu yoong tigammun Apudyus nat annat sinat
somsomok yu. Sat ibilang di tagu un talona napotog, gassulon ud Apudyus.”
16 Intuluy Jesus un kanana’n, “Sat lintog Apudyus un ingkanglit Moses
kan sadat ingkanglit dat propetana dat naipatpatungpal agingga’t dit dum-
makngan ud Juan un Mambubunyag. Yoong manipudon sit timpun Juan,
sadit Nabalu’n Damag un maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus dit mai-
tudtudu. Ot osaosa iyaangos na un talon nat maidagamungana. 17 Nalaslasu’n
mangkigad tun langit kan pita nu san mawaswasan din kaban-ogana ugud
sidin lintog na. 18 Padan dit lintog maipanggop si asawa un, sanat osa’n
lalaki’n mangidang sinat asawa na ta asi mangasawa si sabali, makabasul si
dagdagas. Ot sanat lalaki’n mangasawa utdit naidangana babai, makabasul
si dagdagas.”

Sat Baknang Kan Si Lazaro

19 Inyabalig payyan Jesus un kanana’n, “Ininggaw osa’n baknanga tagu un
nangkabanol dat badut na kan inalgawa nadumaduma’n nangkapippiya’n
makan dat maisunad kan siya.
20 “Ot inggaw pay nakapusa tagu’n nagolegoled dit losana long-ag na
un mangngadan kan Lazaro. Inalgawa umoy da ibanat sit luwangan dit
nabaknanga tagu. 21 Ta talona piyaona un kanon dat bugtan dit baknang. Ot
ummoy pay dat asu ud dildildilan dat goled na.
22 “Sin-algawan natoy dit nakapusa tagu ot inyoy dat anghel Apudyus sit
kawadan Abraham. Natoy pay dit nabaknanga tagu ot innilbon da. 23 Utdit
inggaw sit Hades un mampalpaligat, nantangad dit baknang ot naotap na
utdit adayu da Abraham ot inggaw si Lazaro utdit sog-on na. 24 Ot nampakuy
dit baknang un, ‘Ama Abraham, kaasiyanak ta ibaun nu si Lazaro ta isanong
na nat pungtun pagayyamot na utnat danum ta todtodana tun dilak. Ta
talona mampalpaligatak situn antuwaka apuy.’
25 “Yoong summungbat si Abraham un, ‘Somsomkom abeng ku un sadit
katattagum losana napiya ininggaw kan sika yoong si Lazaro sinagapal na

ud ligat. Sinsatunon antu uttu un kapkapiyaon ot sika pay nat mampalpaligaton. 26 Adina pay makwa nat umoy sinata manligwat situ onnu manligwat
sinata umoy situ ta awad gassud situn bol̲aat taku.'
27 "Kinnanan dit baknang un, 'Ama Abraham, pangngaasim ta ibaun nu si
Lazaro utdin bol̲oy da amak 28 ta awad da ud lima un sunud ku utdi, ta umoy
na bagaan dida ta amangan nu umoy da uttun igaw di amoda ligat.'
29 "Yoong summungbat si Abraham un, 'Awad dit ugud Apudyus un ingkanglit da Moses kan dat propetana un siya'd makatigammuwan da.'
30 "Summungbat dit baknang un, 'Adida tuttuwaon danat ama Abraham,
yoong nu sanat tagu'n umungal̲ nat umoy mangibaga kan dida manuttuwa
da kad mandadaoli da utdat basul̲ da.'
31 "Yoong imbagan Abraham un, 'Nu adida tuttuwaon dit ugud Apudyus
un ingkanglit da Moses kan dat propetana ulay pay nu ummungal̲a natoy nat
umoy mangibaga kan dida adida payon maawisa manuttuwa.' "

17

Sat Maigapuwan Di Makabasul̲an (Mateo 18:6-7; 21:22; Marcos 9:42)

1 Imbagan pay Jesus sidat disipulus na un, "Awada awad maigapuwan nat
makabasul̲an di osa'n tagu. Yoong kaasi pay nat tagu'n maigapuwan di osa un
mambasul̲. 2 Un-unnaya lawa'n matakodan si dakol̲ana gigillingana batu din
bagang na asi maidawat sin baybay nu siya'd maigapuwan di makabasul̲an
di osa un nadoba'n tagu. 3 Siya'd gapuna un ammaan yu nat kokkoon yu.
"Nu makabasul̲ nat bul̲un yu kan dikayu, igimau yu ot nu mandadaoli,
pakawanon yu. 4 Nu mamimpitu't sin-al̲gawa makabasul̲ ot kada makabasul̲
umoy mampakawan kan dikayu, pakawanon yu."

Sat Pannakabalin Di Pammati

5 Utdi, imbagan dat apostoles kan Jesus un, "Apu, pabilgom ud tun mantu-
tuttuwa mi."
6 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Nu awad pammati yu un kama't
bukol̲ di mustasa nat kadakol̲ na, mabalin un ibagayu't din kayu un,
'Mabagut ka ta asika maimul̲a utdin baybay,' ot tuttuwaon dikayu."

Sat Loblobbongon Di Baba-unon

7 Imbagan pay Jesus un, "Kaspagaligan ta awad osa kan dikayu'd awad
baba-unona un ummoy nanabl̲ut onnu ummoy man-ayyuwan si kannelu ta
dumatong, dagus kad un kanam kan siya un 'Umoy ka manganon?' 8 Bokon,
ta kanam un, 'Umoy ka man-asug asika mansukat ot sunadanak sinat
timpu'n manganak. Ot nu maabusaka mangan asika payon maisongwat.'
9 "Ot nu maabusa koon dit baba-unon dat imbilin nu un koona, masapul
kad un manyamanam? Bokon ta siya'd talibasu na di. 10 Pada na pay kan
dikayu. Nu natungpal yu un losan dat naibilina koon yu adiyu nanam-ona
maidayaw kayu nu adi kanan yuwoton un, 'Baba-unon dikami ullawa ot
kingwa mi ullawa dit naibilin kan dikami un koon mi.' "

Pinapiyan Jesus Dat Simpul̲u'n Nakutol̲

11 Utdit manaddal̲anan da Jesus un umoy Jerusalem nangoy da utdin bol̲aat
Samaria kan Galilea. 12 Dumatong da man sit osa'n bobol̲oy ummabat dat
simpul̲u'n nakutol̲. Summikad da utdit ad-adayu asida 13 impakuy kan Jesus
un, "Apu, kaasiyan dikami."

14 Nailan Jesus dida ot kanana un, “Ikayu mampaila utdat papadi.”* Utdi,
kaysan da yoong kaklata lawa’n nagikna daon un kummiya da.
15 Magiknan man dit osa un naidon dit kutol na nangulin kan Jesus ot
nampappakuya nandaydayaw kan Apudyus. 16 Umoy nampalintumong sit
atubang Jesus un nanyaman. Sadiya tagu, Samaritano.
17 Utdi, kinnanan Jesus un, “Bokon kada simpulu dat tagu’n kummiya ot
kawad dat siyam nu? 18 Apay un satun bokona Judio tun os-ossaana umoy
manyaman kan Apudyus ya simpulu da?”
19 Ot kinnanan Jesus sidit tagu un, “Lumigwat kaon ot manalan ka ta
kummiya ka gapu’t nat pammatim.”

Sat Dumakngan Din Mangiyapuwan Apudyus (Mateo 24:23-28, 37-41)

20 Utdi, gaputa inggaw da ud Fariseo un nangimus kan Jesus nu kapiga dit
manlapuwan dit mangiyapuwan Apudyus, summungbat si Jesus un, “Maid
makail-an sit manlugiyan dit mangiyapuwan Apudyus. 21 Maid makaibaga
un, ‘Antu uttu,’ onnu ‘Andi utdi,’ ta sat mangiyapuwana antu uttu un mismu
kan dikayu uttun satun.”
22 Imbagana utdat disipulus na un, “Dumtong nat timpu un piyaon yu un
maila’d sakona Inyanak di Tagu, ulay nu sin-algawa lawa yoong adiyu ud
sakon maila.
23 “Ot awad dat mangibaga kan dikayu un, ‘Andi utdi,’ onnu ‘Antu uttu,’
yoong adiyu un talon tuttuwaon dida. 24 Ta kama’t din kilat nu dumelang,
madolangana’n losan din langit ot maila dan losana nangkalliput, siya’d
kamaana nu mangulinaka Inyanak di Tagu. 25 Yoong masapula sagapalok
yan dat adu’n ligat kan sumdiyanak sidat tagu’t tun satun. 26 Nu man-
gulinaka Inyanak di Tagu, maipada dit kokkoon dat tagu’t dit timpun Noe
utdat kokkoon dat tagu’n dakngak. 27 Ta utdit timpun Noe, ginan-ganas dat
tagu’n nanganangan, nan-iinum kan nan-aassawa da inggana’t nilumnokan
da Noe utdit dakolana bapul. Manlitap manon, losan dat tagu’n nalmos.
28 Padana pay sit timpun Lot un sat nanganangan, nan-iinum, nanggata-
gatang, nanlakulaku, nammulamula kan namboloboloy dat kingkingwan dat
tagu. 29 Yoong utdit al-algawa nanengyan da Lot sidit boboloy Sodom, kaklata
inyudan Apudyus dit apuy kan gumalabala’n batu un mangngadan si asufre
un namatoy sidat losana tagu. 30 Kama’t di payon dit mapasamak nu al-algawa
mangulinak un Inyanak di Tagu.
31 “Utdiya timpu sanat tagu’n awad sit otop† dit boloy na adinaon lumnoka
umoy mangala’t dat kukuwana. Padana pay sit tagu’n awad sit payaw,
adinaon masapula mangulin sit boloy na.
32 “Sosomkon yu dit napasamak sit asawan Lot sidit nan-awing.‡
33 “Sat tagu’n gamgamana nat mataguwana’t tun pita, maid ayana nu adi
matalak na dit mataguwan un maid kigad na. Yoong sanat tagu’n matoy
maipagapu’t dit manuttuwaana kan sakon, maitdan si mataguwan un maid
kigad na.
34 “Ibagak kan dikayu un nu labi nat dumakngak ta awad da ud duwa’n
nangkaoboga nasuyop, maala dit osa ot matengyan dit osa. 35 Padana un nu
awad duwa’n manggilgiling, maala dit osa ot matengyan dit osa. 36 Nu awad
da ud duwa’n tagu’t din payaw, maala dit osa matengyan dit osa.”§

---

* **17:14** Sat ugali da utdit, nu naagasan nat osa’n nakutol masapula umoy na ipaila utdit padi da dalapnu siya’d mamanoknok nu tuttuwa un naagasanon dit kutol na. † **17:31** Nalenad dit otop dit boloy dat Judio isunga mabalin da un umoy man-illongan onnu mampoyyaawan. ‡ **17:32** Ilan yu utdin Genesis. 19:26. § **17:36** Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

37 Magngolan man dat disipulus Jesus tuwa imbagana, inimus da un, “Apu,
kawad na nu nat makwaana?”
Inyabalig Jesus un kanana’n, “Sat kawadan di ladag, siya’d madatdatngan
dat tulayan.”

18

Abalig Maipanggop Sit Bilug Kan Sat Kuis

1 Imbagan pay Jesus tuwa abalig kan dida ta piyaona’n kanayuna man-
luwalu da un adida mappog.
2 Sat abalig na kanana’n, “Inggaw osa’n kuis sit osa’n boboloy un adina
iyogyat si Apudyus kan adina pay mangwaan dat uduma tagu.
3 “Ot inggaw pay bilug sidiya boboloy un maka-oo-ooy kan siya un umoy
mampatulung un kanana’n, ‘Pangaasim ta takdolam dit kalintogak sidin
kabusul ku.’
4 “Adin dit kuis wilwiliyon, yoong utdit mabayag kanana’n, ‘Maid ogyat
ku kan Apudyus kan adik mangwaan dan uduma tagu. 5 Yoong gaputa
lumingaling tun bilug takdolaka lawa. Ta nu makaoo-ooya mampatulung
mappogak.’ ”
6 Imbagan Jesus un, “Dingngol yu dit imbagan dit lawenga kuis. 7 Ot bokon
kada donglon Apudyus dat tagu na un inalgaw kan linabi un mangkodaw si
tulung kan siya? Adina kad dagusona tulungan dida? 8 Ibagak kan dikayu
un dagusa takdolan Apudyus dit kalintogan da. Yoong ulay nu siya di, nu
mangulinak un Inyanak di Tagu, awad kad nin dakngak si napasnok ud
pammati na uttun pita?”

Sat Fariseo Kan Man-uulup Si Bugis

9 Imbagan Jesus tuwa abalig sidat tagu’t di un manaltalgod sit kinalintog da
kan manuladula da utdat pada da un tagu.
10 Kanana un, “Inggaw da ud duwa’n tagu’n ummoy sit boloy Apudyus
dalapnu manluwalu da. Fariseo dit osa kan man-uulup si bugis un maibilanga
gumabasul dit osa.
11 “Summikad dit Fariseo un nangiluwalu utdit maipanggop kan siya
un kanana’n, ‘Apudyus iyamanak ta bokona kamaak sidat uduma tagu’n
naagum, natuli, managdagas onnu padan tun gumabasula man-uulup si
bugis. 12 Manlanganak paya mangan un manluwalu si mamigwa’t sindum-
ingguwan kan itdok pay kan sika nat ingkapulun nat losana malabbuwak,’
kinnanan dit Fariseo.
13 “Yoong sadit man-uulup si bugis, ininggaw sit ad-adayu ot adina pay
mantangad langit un manluwalu. Ot binbintugona dit palagpag na gapu’t
babawi na ot kinnanana un, ‘Apu, kaasiyanak ta gumabasulaka tagu!’
14 “Ibagak kan dikayu,” kinnanan Jesus, “nangulin tuwa tagu un napalin-
tog sit man-iilan Apudyus yoong sat Fariseo, bokona napalintog. Ta sanat
tagu’n mangidayaw sit long-ag na maidoba, yoong sanat mampakumbaba
siya’d maidayaw.”

Binindisyunan Jesus Dat Aabeng
(Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16)

15 Inggaw namingsan un nan-idatong dat tagu utdat aabeng da kan Jesus
dalapnu agpadana dida’n bindisyunan yoong mailan man dat disipulus na
inggimau da dat tagu.
16 Yoong si Jesus inayagana payon dat aabeng kan siya asina kinnanan
sidat disipulus na un, “Bay-an yu un umoy danat aabeng kan sakon, adiyu
iyapa dida ta sadat kama kan dida dat maidagamung sin mangiyapuwan

Apudyus. 17 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu adiyu awaton din
mangiyapuwan Apudyus un padan din koon di abenga mangawat, adi kayu
maidagamung sidi."

Sadit Nabaknanga Tagu
(Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31)

18 Ininggaw osa'n pangaton dat Judio un nangimus kan Jesus un, "Napiya'n
Mistulu, ngad nat masapula kook dalapnu matawid ku dit mataguwana maid
kigad na?"
19 Summungbat si Jesus un, "Apay un kanama napiyaak? Maid udum
si napiya nu adi si Apudyus ullawa. 20 Tigammum dat bilin un, 'Adika
managdagas. Adika kumatoy. Adika man-akaw. Adika mangustigu si tuli.
Dayawom da amam kan inam.' "
21 Summungbat dit lalaki un, "Tungtungpaloka losan danaton manipud sit
kaban-og ku."
22 Magngolan man Jesus dit insungbat dit lalaki kinnanana kan siya un,
"Annat payyan mangkulangam. Umoy ka ilaku dat losana kukuwam ta asim
itdon dit bayad na utdat nakapus kad awad binaknang nu ud langit, asikaon
umunud kan sakon."
23 Magngolan man dit lalaki di, amod dit domdom na ta talona baknang.
24 Nailan Jesus un nadomdoman ot kanana un, "Talona nasigaba makalnok
danat baknang sin mangiyapuwan Apudyus. 25 Nalaslasu un mangoy nat
kamelyu un dakola ayam sinat abut di tanud nu sanat osa'n baknanga tagu
un lumnok sin mangiyapuwan Apudyus."
26 Ot sadat nakagngol situ inimus da un, "Singngadan dat mabalina tagu-
won Apudyus nu?"
27 Insungbat Jesus un, "Sadat banaga adin di tagu makwa, makwan
Apudyus."
28 Utdi, kinnanan Pedro un, "Dikami nu, un tinengyan mi dat boloy mi
dalapnu sika'd uunnudon mi?"
29 Ot kinnanan Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu, un
singngadan na mana manengyan sit boloy na, onnu asawa na, onnu sunud
na onnu malong-ag na onnu aabeng na maipagapu't din mangiyapuwan
Apudyus, 30 adayu'n ad-adu dat maawat na uttun matattaguwana nu sadat
tinengyana. Ot anungus kad di algaw awatona pay dit mataguwan un maid
kigad na."

Pitlun Jesus Nangibaga't Dit Maipanggop Sit Matoyana
(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

31 Tinang-il Jesus binagbaga dat kagwampulu't duwa un disipulus na
ot kanana'n, "Dumngol kayu! Tumagada taku'd Jerusalem ot losan dadit
ingkanglit dat propetan Apudyus sidita mapasamak kan sakona Inyanak di
Tagu, matungpal da. 32 Maiyawatak sidat bokona Judio ot manliwliw-anak,
pababbainanak kan luglugpaanak. 33 Kumkumpasanak asiyanak patoyon
yoong umungalak sidin maikatlu'n al-algaw."
34 Yoong adin dat disipulus na naawatan dit imbagana ta kama nu naisuluk
dit kaipooyana ot naid tigammu da nu ngadan dadit uguugudona.

Pinapiyan Jesus Dit Nakulap Un Tumaptappaya
(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

35 Utdit ininggaw da Jesus sidit adani't din Jerico inggaw nakulapa tagu'n
mantutupak sit igid dit kalsa'n tumaptappaya. 36 Magngol na man dit damit
dat aduadu'n tagu'n lumaus, inimus na nu ngadan dit mapaspasamak.

37 “Manlaus si Jesus un iNazaret,” kinnanan da kan siya.
38 Utdiyon, nampakuy un, “Jesus un kaganakan Ali David kaasiyanak.”
39 Sadat tagu’n namangu’t dit bulog inggimau da ot imbaga da un walling. Yoong amo indakol na ota kinnanana’n, “Kaganakan Ali David kaasiyanak.”
40 Magngolan man Jesus, nan-illong ot imbagana un idatong da kan siya dit nakulap. Idatong da man, inimusan Jesus un, 41 “Ngadan nat piyaoma kook kan sika?”
Ot kanan dit nakulap un, “Apu, piyaok umila.”
42 Utdi, imbagan Jesus kan siya un, “Umila kaon. Kummiya ka gapu’t nat pammatim kan sakon.”
43 Dagusa ummila dit nakulap ot naitung-ud kan Jesus un nandaydayaw kan Apudyus. Ot mailan man dat losana tagu dit napasamak nandaydayaw da pay kan Apudyus.

19

Da Jesus Kan Zakeo

1 Utdit lumaus da Jesus sin Jerico, 2 inggaw osa’n baknanga ap-apun dat man-uulup si bugis* un mangngadan kan Zakeo. 3 Piyaona’n talon un ilan si Jesus nu kamaana yoong adina maila ta abobboba’n tagu ot masaklinan si Jesus sidat aduadu’n tagu. 4 Sat kingwana, nanoddaka ummun-una’t dit doldolon da Jesus ot summakay sit kayu un ngadnon dat sikamoro dalapnu lumaus da kad mailana.
5 Utdit dumatong da Jesus sit summakayan Zakeo, tinangad Jesus ot kinnanana un, “Zakeo lumsa ka’t nat. Dalasom ta umoyak sin boloy yu uttun algaw.”
6 Dagusa nilumsa si Zakeo ot amod dit anggom na un nangidallay kan Jesus sit boloy da.
7 Mailan man dat tagu dit kingwan Jesus nampangonot da un kanan dan, “Apay umoy pasangaili utnat osa’n gumabasula tagu?”
8 Yoong summikad si Zakeo utdit atubang Jesus un kanana’n, “Apu, itdok nat gogwan di losana kukuwak sidat nakapus. Ot sadat tagu’n kinuluk ku sukatak si mamimpat si kaadu na dat inalak.”
9 Kinnanan Jesus kan siya un, “Uttun satuna algaw taguwon Apudyus datuwa simbalyan gaputa si Zakeo pinada na si Abraham un ginnapuwana un nanuttuwa. 10 Ta sakona Inyanak di Tagu inummoyak situn pita dalapnu umoyak inapon kan taguwon dat naiyawa.”

Abalig Maipanggop Sit Bulawana Pilak (Mateo 25:14-30)

11 Utdiya dudumngolan dat tagu kan Jesus, intulutuluy na un nan-abalig ta adani daon sin Jerusalem ot kanan dat tagu nu ilan daona dagus dit man-apuwan Apudyus.
12 Ot kinnanana’n, “Inggaw osa’n tagu’n nangatu’t saad na un inummoy sit adayu’n ili dalapnu mabalangatana ali asi mangulina mangiyapu. 13 Inayagana dat simpulu un baba-unona’t dit daan na un manlakkatan ot sinin-ossa na dida’n initdan si pilaka bulawan† un kanana’n, ‘Siyatu’d mampuunan yu un mannigusiyu inggana’t mangulinak.’
14 “Yoong talona lalawwengon dat kailiyana diya tagu ot nangibaun dat uduma tagu’n maitung-ud kan siya ta umoy da ibaga’t dit emperador un, ‘Apu Emperador, adimi piyaon tuwa tagu un man-ali mi.’

* **19:2** Buis kanan dat udum. † **19:13** Satu un pilak sidin bagbagan di Griego, mina, un sat banol na 100 denario onnu labbun di osa’n tagu si duwa onnu tulu’n bulan.

15 “Yoong nambalin payona ali diya nangatu’n tagu. Ot utdit nangulin
pinaayagana dat baba-unona un initdana si pilak ta ilana nu piga dit nam-
balinan dit pilaka intod na kan dida.
16 “Dummatong dit ummuna ot kinnanana un, ‘Apu, pinangganansiyak si
simpulu dit os-ossaana pilaka bulawana intod nu.’
17 “ ‘Nabalu nat kingwam,’ kinnanan dit ali. ‘Nabalu ka un baba-unon.
Ot gaputa matalgodan ka utdan akita naitod kan sika, mangitulayok sika si
simpulu’n ili.’
18 “Dummatong pay dit maikagwa un kanana’n, ‘Apu, pinangganansiyak
si lima dit os-ossaan un bulawana pilak.’
19 “Ot kinnanan dit ali kan siya un, ‘Sika’d mangitulayok si lima’n ili.’
20 “Naisongwat pay dit osa’n baba-unon un kanana’n, ‘Apu, antu dit pilak
nu. Binugubugus ku si pangyu asik insuluk 21 ta kumimutak kan sika
ta nasulag ka un tagu. Alam nat bokona kuwam kan apitom nat bokona
immulam.’ 22 Kanan dit ali kan siya un, ‘Sika’d kadadagana baba-unon.
Dusaok sika gapu pay lawan sidanat imbagam. Titiggammum un nauyungak
ot alak nat bokona kuwak kan apitok nat bokona immulak. 23 Ot apay adim
imbangku dalapnu dumatongak kad awad ganansiya na un iyulin nu kan
sakon?’ 24 Utdi, kinnanana’t dat tagu’n sumisikad sidi un, ‘Alan yu nat pilak
kan siya ta itdon yu utdit nakaganansiya si simpulu.’ 25 Yoong kinnanan
da kan siya un, ‘Apu andi manon simpulu’n pilak nan?’ 26 “Summungbat
dit ali un, ‘Ibagak kan dikayu, sat tagu’n mangusal sidat maitod kan siya
dalapnu talona naselbi da, maitdan pay si ad-adu. Yoong sat adi mangusal,
ulay sat akita awad kan siya maala. 27 Ot sadan gumusbusul kan sakon un adi
mamiya un sakon man-ali da, idatong yu ta patoyon yu dida’t tun sanguwak,’
kinnanan dit ali.”

Dinaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Dummakngana’d Jerusalem (Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

28 Magangput mana maibagan Jesus di, intuluy na dit umoyana’d
Jerusalem ot tinung-ud dat disipulus na. 29 Utdit umadani daon sidin Betfage
kan Betania utdit bateled Olivo, nambaun si Jesus si duwa’t dat disipulus na.
30 Kinnanana kan dida un, “Umuna kayu’t nat madoldola boboloy ot nu
makadatong kayu awad odasan yu si naisilu’n ubbun di dangki un adina
payyan nakabayuwan. Ussagan yu ta idatong yu uttu. 31 Nu awad mangimus
nu apaya ussagan yu, ibaga yu un masapul dit Apu.”
32 Kaysan dat imbaun na ot indasan da un tuttuwa dat imbagan Jesus.
33 Utdiya madama’n us-ussagan da dit ubbun di dangki, kinnanan dit
singkuwa un, “Koon yu un ussagan nat ubbu?”
34 Ot kinnanan da un, “Masapul din Apu.”
35 Indallay da kan Jesus ot inyap-ap da dat kagoy da utdit dangki asida
pinangkabayu si Jesus. 36 Utdit manaddalanon si Jesus un dit nangkabayu,
inyap-ap dat uduma tagu dat kagoy da utdit dalan. 37 Utdit manlapu daon
un gumusad sin bateled Olivo un dumoldolan da ud Jerusalem inlapun dat
adu’n naitung-ud kan Jesus dit mantattalok kan mampappakuy un mangi-
daydayaw kan Apudyus gapu utdat nakaskasdaawa kingkingwa na un naila
da. 38 Gapappakuyan da un kanan dan, “Bindisyunan Apudyus tun Ali un
imbaun na un pannakalong-ag na. Kapiya utdin langit kan madaydayaw si
Apudyus sidin kangattuwana langit.”
39 Ot sadat uduma Fariseo un naidagamung sidat tagu, kinnanan da kan
Jesus un, “Mistulu, ibagam sidan disipulus nu ta walling da.”

40 Summungbat si Jesus un, “Ibagak kan dikayu un nu guminok da, sadan
batu dan maisongwata mampappakuya mandayaw kan Apudyus.”

Kinadaguwan Jesus Dat Tagu’d Jerusalem

41 Adaniyon da Jesus sin Jerusalem, ot maotap na man dit ili inibilana ta
madaguwan sidan tagu. 42 Kinnanana un, “Ay Jerusalem! Nu tigammum
okyan pay situn satuna algaw nat masapul dalapnu kapkapiya ka. Yoong
adim kampay maimatunan. 43 Ot dumatong nat algawa umoy dat kabusul nu
mangalikuman kan sika, sondan dika ot maid ayon dat tagum un mambutik.
44 Aminon dika un yam-anon kan patoyon da dan losana tagum. Maid ulay
osa’t batu si adi magidu ta adim immatunan dit dummakngan Apudyus un
managu kan sika.”

Inummoy Si Jesus Sit Timplu
(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

45 Dumatong da man Jerusalem, nilumnok si Jesus sit timplu ot pinalaksun
na un inamin dat manlalaku. 46 Kinnanana kan dida un, “Naikanglit sit ugud
Apudyus un, ‘Satun boloy ku, boloya luluwwaluwan,’ yoong pinambalin yu un
igaw di makuluk.”
47 Manipud sidiyon, kaalga-algawa mantudtudu si Jesus sit timplu. Ot sadat
aap-apun di padi kan dat mimistulun di lintog padana pay dat pappangat dat
tagu’t di inainapon da dit mamatoyan da kan Jesus. 48 Yoong adida tigammu
nu inon dit koon da ta losan dat tagu talona pipiyaon da dit dudumngol kan
siya’t dit itudtudu na.

20

Imus Maipanggop Sit Nanligwatan Dit Kalintogan Jesus
(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

1 Sin-algawan un mantudtuduwan Jesus sidat tagu’t dit timplu kan mangi-
walwalagawagana’t dit Nabalu’n Damag, ummoy dat aappun di padi, mimis-
tulun di lintog kan sadat lalallakay dat Judio kan siya. 2 Kinnanan da kan
siya un, “Ibagam ud kan dikami nu ngadan nat kalintogama mangwa’t danat
kokkoom onnu singngadan nat nangtod kan sika’t kalintogam?”
3 Summungbat si Jesus un, “Antu pay imusok kan dikayu. 4 Ibaga yu ud kan
sakon nu singngadan dit nanligwatan dit kalintogan Juan un mambunyag,
nanligwat kan Apudyus onnu nanligwat si tagu?”
5 Utdi, nampipinnuut da pay lawan un kanan dan, “Nu ibaga taku un
nalligwat kan Apudyus kana’t oni un, ‘Apay un adiyu tinuttuwa nu?’ 6 Yoong
nu kanan taku’n nanligwat si tagu, batubatuwon ditaku’t datun adu un tagu
gaputa tuttuwaon da un si Juan osa un propetan Apudyus.”
7 Isunga insungbat da un adida tigammu.
8 Ot kanan Jesus kan dida un, “Ot madik pay ibaga tun nanligwatan tun
kalintogaka mangwa’t datuwa kook.”

Abalig Maipanggop Sidat Nadadaga Man-aayyuwan Sit Kaubasan
(Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)

9 Utdiyon, inyabalig Jesus tu utdat tagu un kanana’n, “Inggaw tagu un
minul-ana’t ubas dit pita na asina impatobaw ot nangalyug si nabayag si
sabali’n ili.
10 “Utdit dumatong dit bubullasan, nangibaun si baba-unona un umoy
mangala’t dit gogwa na utdit naapit. Yoong pinangpang-ok dat nantobaw dit
naibaun asida pinadalan un imaima.

11 “Utdi, nangibaun uman si osa’n baba-unon, pinangpang-ok da payyan
asida binabbainan un pinangulina imaima.
12 “Utdi, nangibaun payyan si maikatlu utdat baba-unona ot pinangpang-
ok da aginggana’t nasugasugat asida impagkal sit lasin dit kaubasan.
13 “Utdiyon, kinnanan dit singkuwa’t dit kaubasan un, ‘Inon kad nin din
kook? Ibaun ku tun potpotgoka anak ku ta ikabain da nad,’ kinnanana.
14 “Yoong mailan man dat mantotobaw dit anak, kanan da un, ‘Siyatu dit
manawid situn pita. Patoyon taku dalapnu mangkuwa taku tun pita.’
15 “Utdi, inlaksun da dit anak sit kaubasan asida pinatoy.
“Kadon, inon dit koon dit singkuwa’t dit kaubasan sidat nantobaw?”
kinnanan Jesus. 16 “Dumatonga umoy mamatoy sidat pinantobaw na kad
asina ipatobaw dit kaubasan sidat udum.”
Magngolan man dat tagu dit imbagana, kinnanan da un, “Adin Apudyus
ipalubusa mapasamak nat kama’t nat.”
17 Intutukkol Jesus dida ot kanana’n, “Inonaon dit kanan dit naikanglita
ugud Apudyus sidit aw-awe un,
‘Sadit batu un inidsan dadit mangkokokwa’t boloy, siya ud nambalina pan-
nan dit sikun dit boloy?’
18 “Ot singngadan na mana maotdaga maitama utdiya batu masipsip-uk ot
singngadan na mana maotdagan didiya batu matumotumok.”

Imus Maipanggop Sit Mambayadan Si Bugis (Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

19 Naawatan dat mistulun di lintog kan aap-apun di padi un imbagan Jesus
diya abalig un maibusul kan dida ot pinadas da un dokmaan sidiya timpu
yoong ummogyat da utdat tagu. 20 Kad sidiyon, linimalimadan da si Jesus. Ot
nangibaun da si manissiim kan siya un man-ag-agin nalintoga tagu un umoy
makaim-imus kan siya. Ta piyaon da nu makaibaga si maikaniwas dalapnu
awad lasun da un manokma kan siya asida ipaima kan gubinnadul un siya’d
awad si kalintogan kan pannakabalin un mangukum kan siya.
21 Ummoy dat naibaun kan Jesus ot kanan da un, “Mistulu, tigammu mi un
ustu dan ibagbagam kan itudtudum. Maid idumdumam si tagu ta itudtudum
nat katuttuwaana maipanggop sidan piyaon Apudyus ipakwa. 22 Ot ibagam
ud nu naingkalintogana mambayad taku si bugis kan Caesar un Emperador
ud Roma?”
23 Yoong naawatan Jesus dit sikap da ot kinnanana kan dida un,
24 “Mangipaila kayu ud si pilak kan sakon?” Nangipaila da man kinnanana
un, “Simmuging kan singngadan situn naimalka?” “Si Emperador Caesar,”
insungbat da.
25 Ot kinnanan Jesus kan dida un, “Ot nu siya nat, itdon yu kan Caesar nat
kuwan Caesar, ot itdon yu pay kan Apudyus nat kuwan Apudyus.”
26 Naid nagngol dat naibaun si mamabasulan da kan siya utdit atubang dat
adu’n tagu. Nasnasdaaw daot sidat insungbat na ot naid ginumgumminga
kan dida.

Imus Maipanggop Sit Umungalan Dat Matoy (Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

27 Inggaw da ud ummoy kan Jesus un Saduceo un dida dat manguguda
maid umungal si natoy. 28 Inimus da kan Jesus un, “Mistulu, kanan dit lintog
taku un ingkanglit Moses un, ‘Nu mangasawa nat osa’n lalaki ta matoy un
naid anak na, masapula asaw-on dit sunud na dit bilug dalapnu man-anak da
si kama’t anak didit natoy.’

29 “Ininggaw da ud pitu’n mansusunuda lalaki. Nangasawa dit pangu
yoong natoya naid anak na. 30 Utdi, inasawan dit maikagwa’n sunud na dit
bilug yoong natoy uman un maid anak na. 31 Inasawan pay dit maikatlu
yoong nampapada dit naipasamak inggana’t dit maikapitu’n sunud da un
naamin da un natoya maid ingganak da utdit bilug. 32 Mabaybayag man,
natoy pay dit bilug.
33 “Utdi, nu timpu’n umungal dat natoy, singngadanon dit sin-asawa utdiya
bilug, ta losan dat pitu’n mansusunuda nangasawa kan siya?”
34 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Man-aassawa dat tagu’t tun pita
35 yoong nu umungal dat natoy, sadan tagu’n ibilang Apudyus un lobbonga
matagu’t inggaingga, maidon man-aassawa kan dida. 36 Ta maipada daon
sidan aanghel un adi daon matoy. Abeng ud Apudyus didaon ta pinaungal
na dida kan katoy.
37 “Panoknokan Moses un umungal dat natoy. Sadit ingkanglit na un
maipanggop sidit umapuapuya kayu, imbaga na un, ‘Si Apudyus siya ud
mandaydayawan da Abraham, Isaac kan Jacob.’ 38 Ot piyaona’n ugudon un
si Apudyus bokona Apudyus dat natoy nu adi Apudus dan matatagu. Ta ulay
nu natoy dit osa’n tagu, sissiya un matattaguwan sin biyang Apudyus.”
39 Kinnanan dat uduma mimistulun di lintog un, “Mistulu, nabalbalu nat
insungbat nu.” 40 Kinnanan da tu ta maidon makatuloda makaim-imus kan
siya.

Imus Maipanggop Kan Kristu
(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

41 Utdi, kinnanan Jesus kan dida un, “Inona’n kanan da un sat Kristu
kaganakan dit Ali David? 42 Ta ulay si David ingkanglit na utdit iblu un Salmo
un kanana’n,
‘Imbagan Apudyus kan Apuk un: Mantupak ka uttun kapon madiwanan ku
43 inggana’t abakok aminon dat kabusul nu.’*
44 “Ot nu ‘Apu’ kanan David kan Kristu, in-inona’n kaganakana nu?”

Sat Imbagan Jesus Maipanggop Sidan Mimistulun Di Lintog
(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

45 Utdiya dudumngolan dat tagu, imbagan Jesus sidat disipulus na un,
46 “Alimbanan yu danat mimistulun di lintog ta pipiyaon da un mangay-
ayaw un anandu dat badut da un mangipaila’t dit saad da kan pipiyaon
da nu dayawon dat tagu dida nu umoy da utdan aabtan di tagu. Pipiyaon
da dit mantupak sit sangu utdin sinagoga kan inggaw sit inggawan dat
nangangatu’n tagu nu amung. 47 Gundawayan da dat bilug ot aminon da
un alan dat sanikuwa da, asida andu-anduwon dit luwalu da un manal-in da
utdit kokkoon da. Ot talona nadagson dit dusa da nu dumtong dit timpu,”
kinnanan Jesus.

21

Sat Pakdawa Intod Dit Nakapus Un Bilug
(Marcos 12:41-44)

1 Nanlungayat si Jesus ot nailana dadit babaknanga man-ipisuk sidat
pakdaw da kan Apudyus sidit pipissukan di pakdaw sidiya timplu. 2 Ot
nailana pay dit nakapukapusa bilug un mangipisuk si duwa’n sipinga lawa.
3 Utdi, kinnanana un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un sadin impisuk
din bilug nabanbanol nu sadin impisuk dan udum. 4 Ta sat intod dan udum

* **20:43** Salmo 110:1.

sadit nansawalan da utdit binaknang da yoong san bilug ulay nu kapus intod na un losan dit awad kan siya un siya ullawa'd ikataguna."

Imbagan Jesus Un Malba Dit Timplu (Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

5 Sadat uduma tagu't di babagbagaon da dit kinabalbalun dit timplu ta
nangkaddakkol dat batu un panikokwa na kan naal-altiyan pay si nabalu'n
pakdaw da kan Apudyus. Ot kinnanan Jesus kan dida un, 6 "Losan datuwa
maila yu mayam-an da ta dumatong nat timpu un maid osa't batu si natuuga
adi maidugpu."

Sadat Ligat Nu Daan Payyan Anungus Tun Lubung (Mateo 24:3-14; Marcos 13:3-13)

7 Utdi, inimus da kan Jesus un, "Mistulu, ibagam ud nu kapiga dit
maipasamakan dat imbagam kanad? Sin dit mangilasinan mi un dan-
daniyon dit mapasamakana?"
8 Imbagan Jesus kan dida un, "Man-alimban kayu ta adi kayu maal-
allilaw. Ta adu dan dumatonga tagu'n mangusal situn ngadan ku un kanan
da un, 'Sakon dit Mesias.' Kanan da pay un, 'Dummatongon dit timpu'n
manganungusan tun lubung.' Yoong adiyu tuttuwaon dida. 9 Adi kayu
kumimut nu awad magngol yu si gubgubat ya gulgulu ta masapula umuna
un mapasamak da. Yoong bokona dagusa dumatong nat anungus ditun
lubung."
10 Intuluy Jesus un kanana'n, "Manggugubat dan kailin-ili uttun lubung
kan mambibinnusul dan tutulay. 11 Awad da ud ga-oogyata lunig. Awad
ud ulat kan pistin di tagu utdan nadumaduma'n igaw kan awad da ud ga-
oogyata mapasamak sinat ngatu kan nakaskasdaawa mangilasinan.
12 "Yoong daan payyana mapasamak datu, dopapon kan paligatan dikayu.
Maipadalan kayun tu utdan sinagoga'n mabistigal asida dikayu paibalud.
Gapu't dit manuttuwaan yu kan sakon maimusan kayu utdan aali kan gugu-
binnadul. 13 Ot siyadiyon ud gundaway yu un mamanoknok maipanggop sit
Nabalu'n Damag maipanggop kan sakon. 14 Isunga imula yu utnat somsomok
yu un adiyu ikadanag dat isungbat yu nu dumatong diya timpu. 15 Ta sakon
ud mangtod si silib yu un mambagbaga ot adi dikayu kabooloan dat kabusul
yu un masungbatan onnu masuganggang. 16 Ulay dat mamallong-ag yu,
sussunud, kakabagiyan kan gagayyom yu ituyuk dikayu. Ot patoyon da dat
udum kan dikayu. 17 Lalawwengon dikayu't dan losana tagu maipagapu't
nat manuttuwaan yu kan sakon. 18 Yoong ayyuwanak dikayu, ot maid
matalak si ulay osa't nat buuk yu. 19 Nu mannanayun nat pammati yu ulay
nu mapalpaligatan kayu, maitdan kayu't mataguwana maid kigad na."

Imbagan Jesus Dit Mayam-anan Jerusalem (Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19)

20 Intuluy Jesus un kanana'n, "Nu maila yuwon din ili ud Jerusalem un
maliput si suldadun dat kabusul, siya ud manigammuwan yuwon un dan-
daniyon ud timpu'n mayam-anana. 21 Ot dikayu'n iJudea gumtik kayuwon
sidan batbateled. Sadat awad situn Jerusalem masapula tengyan da tuwa
ili. Ot sadat inggaw sidat bobol oya awad sin lasin dituwa ili masapula adida
umoy situ. 22 Ta siya diyon dit timpu'n madusaan dat iJerusalem dalapnu
matungpal dit naikanglit sidit ugud Apudyus. 23 Talona kawas diya timpu
utdat nabugi kan sadat mantagtagibi. Ta amoamoda ligat dit dumatong
situwa igaw. Ot maidos-al sidatuwa tagu dit ligligot Apudyus. 24 Mapatoy
dat udum kan dida si ispada ot maidalan dat udum sit uduma ili un mabalud.

Ot yam-ayam-anon tu dat bokona Judio tun Jerusalem inggana't magangput dit naikoddonga timpu da un bokona Judio."

Sat Mangulinan Dit Inyanak di Tagu (Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)

25 "Utdiya timpu awad da ud mangimatunana mapasamak sin init, bulan kan sadan bituwon ot situn pita maid kapukapuut dat tagu utdat koon da ta amod dit kimut da utdit man-ag-agguwodan din baybay kan malukulukuta paluung. 26 Matukas dat tagu utdit kimut da un manguuway nu ngadan dit mapasamak situn lubung, ta losana awad sinat langit maligaligad da. 27 Utdiyon, ilan da ud sakona Inyanak di Tagu un dumoba'n mailabaw sit bunot un napnu't pannakabalin kan nakaskasdaawa kinangatuk. 28 Nu manlugi un mapasamak datu, sumikad ot tumangad kayu ta dandaniyon nat managuwan Apudyus kan dikayu."

Sat Maadal Taku't Din Kayu Un Igus (Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)

29 Utdi, imbagan Jesus tuwa abalig un kanana'n, "Ilan yu din kayu un igus kan sadan uduma kayu. 30 Nu manlugi'n sumungbud dan tubu da tigammu yuwon un dandani nat iinnitan. 31 Ot padana pay un nu maila yuwona mapasamak datuwa ligat tigammu yuwon un dandaniyon dit mangiyapuwan Apudyus.

32 "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un mapasamak un losan datu daan payyana matoy dan losana tagu uttuwa lonap. 33 Mangkigada losan dan maila ud langit kan situn pita yoong mannanayun tun ugud ku."

Masapula Nasasaggana Taku

34 Intuluy Jesus un kanana'n, "Man-alimban kayu ta adiyu sad mailumluman dan nalabosa laglagsak, in-inum kan danag maipanggop situn mataguwan dalapnu adina kama't balaisa kaklata maksob kan dikayu nata al-algawa mangulinak. 35 Ta kaklata lawa'n dumatong nata al-algaw sidan losana tagu't tun pita. 36 Ot mansagana kayu un kanayun kan iluwalu yu un awad bilog yu un mangilasat sidan losana mapasamak kan dalapnu natalgod kayu un sumikad sit sinagung ku un Inyanak di Tagu."

37 Kaalgaw-algawa mantudtudu't Jesus sit timplu yoong nu gumidgidam manalan un umoy umbog sin bateled Olivo. 38 Ot masapsappaan dat tagu'n umoy sit timplu mandongol kan siya.

22

Siisiimon Da Un Patoyon Si Jesus (Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53)

1 Dandaniyon dit Piyestan di Nalausan un siya dit manganan dat Judio si tinapaya maid si bubud. 2 Ot sadat aappun di padi kan mimistulun di lintog inainapon da nu in-inon dit mampapatoy da kan Jesus si nalimod ta kumimut da utdat tagu.

Sat Nakatulagan Judas Un Mangituyuk Kan Jesus (Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11)

3 Sinakayan Satanas si Judas Iscariote un osa utdat kagwampulu't duwa'n disipulus Jesus. 4 Kadon kaysan si Judas ot inummoy nakabagbaga't dat aappun di padi kan oopisyal dat man-aandog sit timplu dalapnu makatulag nu in-inon dit man-iituyuk na kan Jesus kan dida. 5 Natalok dan nangngol sit imbagan Judas ot insapata da un itdan da si pilak. 6 Intulon Judas ot

inluginaon un inainapon dit gundaway na un mangituyuk kan Jesus un adin dat adu'n tagu matigammuwan.

Sat Naisaganaan Dit Anungusa Nanganan Da Jesus (Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21; Juan 13:21-30)

7 Dinumtong dit algaw dit Piyestan di Tinapaya maid si bubud un siya dit
mapaltiyan dit ubbun di kannelu un mausal nu Piestan di Nalausan.
8 Kadon, imbaun Jesus da Pedro kan Juan un kanana'n, "Umoy kayu
isagana dit kakan taku uttun Piyestan di Nalausan."
9 "Kawad dit piyaoma umoy mi mangisaganaan?" inimus da kan siya.
10 "Donglon yu," kinnanan Jesus. "Nu makadatong kayuwon sin ili, maabat
yu ud osa'n tagu un nan-awit si naamussu un danum. Unudon yu utdit
lumnokana un boloy. 11 Ot ibaga yu utdit simboloy un, 'Paimus dit Mistulu nu
kawad dit kuwaltu un manganana utdit kakan di piyesta pati utdat disipulus
na.' 12 Kad ipailana kan dikayu ud dakolana kuwaltu'n nanginngatu un siya'd
kawadan dat losana masapul taku ot siya'd mangisasagganaan yu utdat
kanon taku nu Piyestan di Nalausan."
13 Kaysan da ot naituttuwa un losan dat imbaga na kan dida. Mansidi,
insagana da dit kakan di piyesta.

Sat Anungus Un Nakaubungan Jesus Sidat Disipulus Na (Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

14 Utdit dumatong dit olasa manganan da, ummoy si Jesus nakaubung sidat
apostoles na.
15 Ot kinnanana kan dida un, "Talona inaayyuwaka makakan kan dikayu
uttuwa kakan di Piyestan di Nalausan sin daan din mapaligatak. 16 Ta
ibagak kan dikayu un adiyakon umbosa mangan situwa kakan aginggana't
dit matungpalan dit kustu'n kaipooyana utdin mangiyapuwan Apudyus."
17 Ot inalana dit natasa'n inumon da. Maabus mana manyaman kan
Apudyus kinnanana un, "Alan yu tu ta mambibingayan yu un inumon.
18 Ta ibagak kan dikayu un manipud sinsatun adiyakon umbosa uminum si
danum di ubas aginggana't dumatong nat mangiyapuwan Apudyus."
19 Nangala payyan si tinapay ot maabus mana manyaman kan Apudyus
biniibiik na un inwalas kan dida un kanana'n, "Siyatu ud long-ag ku un
maidatuna mampooy kan dikayu. Manipud sinsatun koon yu tu un mangi-
somsomkan yu kan sakon."
20 Padana pay sit naabus da un nangan, inala na dit tasa un kanana'n, "Satu
un natasa dit bagu'n tulag Apudyus kan dikayu un mapatalgodan situn dalaka
man-ayus un mampooy kan dikayu.
21 "Yoong ilan yu. Antu't tu un kaubung ku tun mangituyuk kan sakon.
22 Ta sakona Inyanak di Tagu mapatoyak un kama't dit ingkoddong Apudyus
yoong kaasi nat tagu'n mangituyuk kan sakon."
23 Utdi, nampaim-imus pay lawan dat disipulus na nu singngadan na kan
dida dit mangwa.

Nampasinsinnungbatan Da Nu Singngadan Dit Kangattuwan

24 Nampasungsungbat pay dat disipulus nu singngadan na kan dida dit
mabigbig un kangattuwan.
25 Ot kinnanan Jesus kan dida un, "Sadat alin dat bokona Judio kan sadat
uduma mangitulay kan dida, piyaon da un natulay da utdan iyapuwan da.
Ot piyaon da pay un mangaddanan da si Nalaay. 26 Yoong bokon un kama't
di kan dikayu, ta sat kangattuwan kan dikayu masapula kama nu siya'd
kaabengan. Sat pangat kan dikayu masapula kama nu siya'd babbaun.

27 Ngadan dit nangatngatu, sadit mangan sit lamesaan onnu sat mansunad?
Bokon kad un sat mangan sit lamesaan? Yoong antuwak kan dikayu un
manselbi.
28 "Dikayu dat adi lummipsuta nanungtung-ud kan sakon sidat losana
napadasak. 29 Ot itdak dikayu si kalintogan un mangiyapu un kama't dit
nan-iitod Amak kan sakon si kalintogan un mangiyapu. 30 Ot makaubung
kayu un makakan kan makainum kan sakon sin mangiyapuwak kan man-
tupak kayu't din trono un mangiyapu utdan kagwampulu't duwa'n tribu un
kaganakan Israel."*

Imbagan Jesus Dit Mangisuliban Pedro Kan Siya (Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

31 Utdi, kinnanan Jesus kan Simon Pedro un, "Simon, Simon, dongl̲onak.
Napalubusan si Satanas un mamadas kan dikayu'n losan un kama't man-
akiyak si trigo dal̲apnu isina na dat nabal̲u utdat laweng. 32 Yoong in-
luwal̲uwak sika, Simon, dal̲apnu adika lumipsuta manuttuwa kan sakon. Ot
nu mandadaoli kaon ot mangulin ka kan sakon, pabilgom dit pammatin dat
susunud nu."
33 Kinnanan Pedro kan Jesus un, "Apu, nadaddaanak un maipasimbal̲ud
kan maipangkatoy kan sika."
34 "Ibagak kan sika Pedro," kinnanan Jesus. "Daan payyan manullauk din
kawitan si bigbigat isulibakon si mamitlu."

Pitaka, Sambag Kan Ispada

35 Kinnanan pay Jesus kan dida un, "Utdit nangibaunak kan dikayu't dit un
maid pitaka, sambag kan sandalyas, awad kad nangkulangan yu?
"Naid," kinnanan da un summungbat.
36 Kinnanan Jesus un, "Yoong sinsatunon, sanat awad si pitaka al̲ana,
padana pay sit sambag na. Nu awad naid si ispada na ilaku nat dit kagoy
na ta gumatang si osa. 37 Ta masapula matungpal dit naikanglit sit ugud
Apudyus maipanggop kan sakon un kanana'n, 'Maibilang sidat gumabasul̲.'
On, dandaniyon un matungpal dat naikanglit maipanggop kan sakon."
38 Utdi, kinnanan dat disipulus na un, "Apu, antu'd duwa'n ispada uttu."
"Ol̲og na naton!" insungbat Jesus.

Sat Nanluwal̲uwan Jesus Sin Bateled Olivo (Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

39 Tinengyan Jesus dit ili ot ummoy sin bateled Olivo un gagangaya siya'd
kokkoona ot naibul̲un pay dat disipulus na kan siya. 40 Dumatong da man
sidi, kinnanana kan dida un, "Manluwal̲u kayu dal̲apnu adi kayu mambasul̲
nu masugsugan kayu."
41 Ummadayu si Jesus kan dida si akit asina nampalintumunga nanluwal̲u.
42 Kinnanana un, "Ama, nu piyaom, ilisiyak situn amoda ligat un sagapal̲ok.
Yoong bokona satun piyaok tun matungpal nu adi sanat piyaom."
43 [Utdi inggaw anghel un nanligwat langita nampaila kan siya'n nampa-
bilog sit somsomok na. 44 Ot gaputa amoamod dit domdom na, impapatina'n
nanluwal̲u ot nangkalingot si kama nu dal̲a un nan-at-attod sit pita.]†
45 Utdit nagangputa nanluwal̲u si Jesus, summikad ot nangulin sidat disip-
ulus na ot dintong na dida un nasusuyop gaputa madodomdoman da.

---

* **22:30** San Israel osa'n ngadan Jacob ot losan dat kaganakan Jacob nabingay da si kagwampulu't duwa'n tribu. Ilan yu utdin Genesis 35:22b-26; 32:28; Numero 1:5-16. † **22:44** Naid datu un bersikulu utdan uduma manuskrito.

46 Ot kinnanana kan dida'n, "Koon yu un masusuyop? Gumangun kayu ta
manluwalu kayu dalapnu adi kayu mambasul nu masugsugan kayu."

Sat Nanokmaan Da Kan Jesus
(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Juan 18:3-11)

47 Mambagbagbaga payyan si Jesus sidit dummatong dat adu'n tagu'n
pinuyut Judas un osa utdat kagwampulu't duwa'n disipulus. Ummadani si
Judas kan Jesus asina inogkan. 48 Yoong kinnanan Jesus un, "Judas, ogok kad
nat man-iituyuk nu kan sakona Inyanak di Tagu?"
49 Utdit mailanon dat disipulus na dit mapaspasamak, kinnanan da un,
"Apu, makabinnakag kamiyon?" 50 Ot osa kan dida dit namakag sidit baba-
unon dit kangattuwana padi ot nasokdap dit diwanana inga na. 51 Yoong
kinnanan Jesus un, "Olog naon." Asina inaggoman dit ingan dit baba-unon
ot kummiya.
52 Utdiyon, kinnanan Jesus sidat aappun di padi, oopisyal dat man-aandog
sit timplu kan dat lalallakay un ummoy manokma kan siya un, "Tulisanak
kad ta gabadangan kan gapang-ulan kayu un umoy manokma kan sakon?
53 Kaalgaw-algawak sin timplu kan dikayu'n nantudtudu yoong adiyu ud
sakon dinokmaan. Yoong siyatuwon ud timpu yu kan timpu'n mantulayan
dit pannakabalin Satanas."

Insulib Pedro Si Jesus
(Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27)

54 Utdi, dinokmaan da si Jesus ot indallay da utdit boloy dit kangattuwana
padi. Tinungtung-ud Pedro yoong inad-adayuwana. 55 Awad aanniduwan
sit gaggawan dit paway ot ummoy si Pedro nakaanidu utdat ininggaw sidi.
56 Utdit mailan dit osa'n babai'n baba-unon si Pedro un mantutupak sit
madolangan dit apuy, intukkol na un kanana'n, "Satu pay osa'n bulun na."
57 Yoong insulib Pedro un kanana'n, "Adik tigtigammu nat un tagu."
58 Masulsulit man, inggaw osa'n lalaki un nakaila kan siya ot kanana'n,
"Osa ka pay sidat buyut na."
Yoong summungbat si Pedro un, "Ay, bokonak."
59 Lumabas man umoya sin-olas impapilit payyan dit osa un kanana'n,
"Gattoka siyatu'd osa utdat kabbulunana ta iGalilea."
60 Yoong kinnanan Pedro un, "Maid tigammuk sinat ibagbagam."
Mambagbagbaga payyan si Pedro, dagusa nanullauk dit kawitan.
61 Ummaswing si Jesus ot intutukkol na si Pedro. Ot nagasmok Pedro dit
imbagan Jesus kan siya'n, "Daan payyan manullauk dit kawitan si bigbigat
insulibakon si namitlu."
62 Mansidi, lummaksun si Pedro ot nan-i-ibil.

Binabbainan Kan Dinatadatal Da Si Jesus
(Mateo 26:67-68; Marcos 14:65)

63 Utdiyon, sadat tagu'n nangaandog kan Jesus, binabbainan da kan di-
natadatal da. 64 Binalaw da pay asida tinipak kan inimusana kanan da un,
"Pugtuwam ud nu singngadan nat nanipak kan sika?"
65 Ot adu pay dat imbaga da un namabbain da kan siya.

Naipalang Si Jesus Sit Sanhedrin
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24)

66 Utdit mabigat, nandadatdatong dat kamang di Sanhedrin un bukolon dat
lalallakay dat Judio, aap-apun di padi kan mimistulun di lintog ot paindatong
da si Jesus kan dida. Ot kinnanan da kan Jesus un,
67 "Ibagam ud kan dikami nu sika dit Kristu?"

Summungbat si Jesus un, “Ulay nu ibagaka sakon adiyu mit laing tuttuwaon. 68 Ot nu awad imusok kan dikayu adiyu mit laing sungbatan.
69 Yoong, manipud situn satun, sakona Inyanak di Tagu mantupakak sin
kapon diwanan ud Apudyus un mannakabalin.”
70 “Adi pay an, sika dit Anak Apudyus?” kinnanan da.
Summungbata kanana’n, “On, naibaga yun.”
71 Ot kinnanan da un, “Ngadan payyan nat manapulan taku si uduma
mangustigu? Dingngol taku un mismu dan imbaga na un maisuganggang
kan Apudyus.”

23

Indallay Da Si Jesus Kan Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38)

1 Utdi, lummakkat da un losan dat naamung ot indallay da si Jesus kan
Pilato. 2 Dumatong da man inlapu da un mampabasul kan siya un kanan
dan,
“Naodasan mi tuwa tagu un al-allilawona dan kailiyan mi. Iyapa na un
mambayad dat tagu si bugis kan Emperador Caesar. Kabawona pay un siya
si Kristu un ali.”
3 Inimusan Pilato si Jesus un kanana’n, “Sika kad dit Alin dat Judio?”
Summungbat si Jesus un, “Naibagamon.”
4 Utdi, kinnanan Pilato utdat aap-apun di padi kan dat adu’n tagu un, “Maid
odasak si gapun di manusaak situwa tagu.”
5 Yoong impapilit da un, “Makibul dat tagu maipagapu’t dat intudtudu na
un inlugi na ud Galilea inggana’d Judea kan ulay situwon.”

Indallay Da Si Jesus Kan Herodes

6 Utdit nagngolan Pilato tuwa imbaga da inimus na nu iGalilea si Jesus.
7 Utdit natigammuwana un osa utdat ipangatan Herodes,* paindallay na
si Jesus kan Herodes un ininggaw payyan sin Jerusalem sidiya timpu.
8 Utdit mailan Herodes si Jesus, nan-ang-anggom ta nasulita aayyuwana
dit maka-il-ana kan siya ta nagngol na dit maipanggop kan siya ot nanamona un mangila si am-amuga koona. 9 Ot nakaimuimus si Herodes kan siya
yoong talona maid sinungbatan Jesus.
10 Gasikadan dat aappun di padi kan mimistulun di lintog sidi un nasulaga
mangipappapilit sidat mamasulan da kan siya. 11 Dinula kan binabbainan
da Herodes kan dat suldadu na si Jesus ot binadutan da si kama’t badut di ali
asin Herodes pinangulin kan Pilato.
12 Utdiya al-algaw, nanggayyom da Pilato kan Herodes un nambinnusul
sidit.

Naikoddonga Matoy Si Jesus
(Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39-19:16)

13 Utdit indatong da si Jesus, pinandatdatong Pilato dat aap-apun di padi,
papangat kan dat tagu.
14 Ot kinnanana kan dida’n, “Indatong yu tuwa tagu kan sakon ot kanan
yu un al-allilawona dat tagu. Sinuknaaka dodonglon yu ot naid maodasan
si basul na utdan losana ipabpabasul yu kan siya. 15 Ulay si Herodes maid
pay maodasana. Siya’d gapuna un pinan-ulin na kan ditaku. Naid kingwan
dituwa tagu dalapnu mapatoy. 16 Ot pasabid ku asik padalnon.”

---

* **23:7** Herodes Antipas

17 [Imbagan Pilato di ta masapula mangiwaya si osa'n balud nu timpun di
Piyestan di Nalausan ta siya'd gagangay da un Judio.]†
18 Yoong nampappakuy dat losana tagu un kanan dan, "Papatoy nu tuwa
tagu ta si Barrabas ud wayaam." 19 Si Barrabas naibalud gaputa osa utdat
lummaban sit gubilnu utdiya ili kan kummatoy pay.
20 Ot gaputa piyaon Pilato un pawayaan si Jesus kinabagbaga na uman dat
tagu. 21 Yoong impappakuy da un, "Pailansam si kulus! Pailansam."
22 Utdi, pinitlun Pilato un makabagbaga kan dida un kanana'n, "Apay,
ngad nat nadadaga kingwa na? Naid odasak si basul na dalapnu mapatoy ot
pasabid ku asik padalnon."
23 Yoong talona gapappakuyan da un mangipappapilita pailansa da utdit
kulus inggana't nangabak da. 24 Ot kinoddongan Pilato si Jesus un kamat din
piyaon da. 25 Winayawayaana si Barrabas un nabalud gapu't dit lumabla-
banana't dit gubilnu kan kummatoyana, ta siya'd piniya da un mapawayaan.
Ot intod na si Jesus kan dida ta umoy da koon dit piyaon da un koon kan siya.

Sat Nailansaan Jesus Sit Kulus
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27)

26 Utdiya mangidaldallayan da kan Jesus, naabat da si Simon un iCirene
un nanligwat sit kapappayawan. Kinakma da ot impabukud da kan siya dit
kulus asida impatung-ud kan Jesus.
27 Amoda tagu dat naitungtung-ud kan Jesus. Inggaw da pay babai'n
mangibiibil kan mangilamalamat kan siya.
28 Yoong inaswingan Jesus dida un kanana'n, "Dikayu'n babai'n iJerusalem
bokona sakon ibilan yu, sad ibilan yu danat long-ag yu kan dat aanak yu. 29 Ta
adaniyon nat timpu un kanan tu dat tagu un, 'Nagasat dat lupot kan dat adi
nakapadasa mabugi, kan dat adi nampasusu.' 30 Utdiya timpu, kanan dan
tu dat tagu utdat bateled un, 'Bunbunan dikami,' ot kanan da utdan batung-
ul un, 'Labugan dikami.' 31 Ta nu kama't tu tun koon da kan sakon un maid
si basul un maiyalig si naata'n kayu, adi amodot sooni utdan gumabasul un
maiyalig si nalangu un kayu?"
32 Inggaw da pay duwa'n tulisan un indallay da un maidisan kan Jesus un
mapatoy. 33 Dumatong da man sit igawa ngadnon da si Battukag inlansa da
si Jesus sidit kulus ot inlansa da pay dat duwa'n tulisan sidat kulus da, osa't
dit kapon madiwanan na kan osa't dit kapon makawigi na.
34 Utdi, nanluwalu si Jesus un kanana'n, "Ama pakawanom dida ta adida
tigammu tun kokkoon da."
Sadat suldadu, nambubunut da nu ngadan dit mangkuwan di osa utdat
badut na.
35 Aduadu dat tagu'n gasikadan sidi un mangiila't dat koon da. Ot sadat
pappangat di iJudio dinuladula da si Jesus un kanan dan, "Tinagu na dat
udum, apay un adina taguwon nat long-ag na pay lawan nu siya si Kristu
un pinilin Apudyus?"
36 Binabbainan pay dat suldadu ot inadaniyan da asida initdan si kiloma
basi. 37 Ot kinnanan da kan siya un, "Nu ali dika't dan Judio apay adim
taguwon nat long-ag nu?"
38 Inggaw pay naikanglit sidit labaw dit ulu na utdit kulus un kanana'n,
"Siyatu dit Alin dat Judio."
39 Osa't dat tulisana nailansa dit nanginsultu kan siya un kanana'n, "Bokon
kada sika dit Kristu? Taguwom nat long-ag nu ot taguwom pay dikami."

† **23:17** Satu un bersikulu naid sidan uduma manuskrito.

40 Yoong sadit osa, sinulagana dit bulun na un kanana'n, "Apay maid kimut
nu kad kan Apudyus? Nampapada taku'n nakoddongana madusa. 41 Yoong
dita'n duwa masapula madusa ta ta nakabasul ta un tuttuwa yoong sanata
tagu maid kingkingwa na si laweng."
42 Ot kinnanana kan Jesus un, "Gagasmokonak pay Jesus nu dumtong nat
man-aliyam."
43 Kinnanan Jesus kan siya un, "Tuttuwa tun ibagak kan sika, sinsatunon
umoy ka kan sakon langit."

Sat Natoyan Jesus
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30)

44 Mamalintuud man si init, kinumlop diya ili agingga si nandangwilis.
45 Ot nangkagwa'n napissay dit koltina't din timplu.
46 Utdi, nampakuy si Jesus un kanana'n, "Ama, italgod ku kan sika tun
ispirituk." Maibaga na man di, napungdiwon dit angos na.
47 Utdit nailan dit kapitan dat suldadu dit napasamak, nandayaw kan
Apudyus ot kanana'n, "Tuttuwa'n naid basubasul dituwa tagu."
48 Utdit nailan dat tagu'n naamung sidiya mambubuya dit napasamak,
nangkadalan da utdat boboloy da un binbintugon da dat palagpag da gapu't
dit sigab dit angos da.
49 Losan dat gagayyom Jesus kan dat babai un naitungtung-ud kan siya
manipud Galilea, sumisikad da utdit ad-adayyu ot naila da un losan datu un
napasamak.

Sat Nailbonan Jesus
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42)

50-51 Utdi, inggaw osa'n tagu'n mangngadan kan Jose un siguda iyArimatea
utdin Judea. Nabalu kan nalintoga tagu un manguuway sit dumakngan
dit mangiyapuwan Apudyus. Osa un kamang di Sanhedrin yoong adina
inampayunan dat bulun na utdit ingkoddong da kan kingwa da kan Jesus.
52 Inummoy kan Pilato ot kindaw na dit ladag Jesus.
53 Impalubus Pilato ot utdit indoba naon dit ladag, nilukutana't bagu'n
luput asina umoy innilbon sit dakola batu'n inabutana un naid payyan
nailbon. 54 Sadiya algaw dit mansaganaan da utdit al-algawa iillongan un
dandaniyon manlugi.
55 Sadat babai'n nanung-ud kan Jesus manipud sin Galilea naitungtung-
ud da pay kan Jose isunga naila da dit lobon kan sat nan-iilbon na't dit
ladag Jesus. 56 Utdiyon nangulin da utdin ili ta umoy da man-isagana't dat
bangbangu kan lana un umoy da ilabu utdit ladag Jesus.
Sadit naisongwata algaw, al-algawa iillongan ot nan-illong da ta siya'd lintog
dat Judio.

24

Sat Ummungalan Jesus
(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

1 Biggabiggat man sit umuna'n al-algaw di sin-dumingguwan ummoy dat
babai utdit lobon ot indallay da dat insagana da un bangbangu.
2 Dintong da un naballinona naiyadayu dit naitubota batu utdit lobon.
3 Yoong utdit lumnok da, naidon dit ladag Jesus. 4 Gasikadan da un mas-
masdaaw sidit kaklata lawa'n nasanikad ud duwa'n lalaki utdit sog-on da
un manilisiling dit badut da. 5 Gaputa amod dit kimut da, nantumog da
yoong kinnanan dat lalaki kan dida un, "Apay in-innapon yu utdan natoy

nat matattaguwan? 6 Maid situ. Ummungalon. Gasmokon yu dit imbagana
kan dikayu utdit ininggawana payyan ud Galilea un: 7 'Sadit Inyanak di
Tagu masapula maitod sidat gumabasula tagu, ot mailansa utdit kulus kad
umungal sidit maikatlu'n algaw.' "
8 Utdi, nagasmok dat babai dat ugud Jesus. 9 Tinengyan da dit lobon ot
ummoy da imbaga'n losan datu utdat kagwampulu't osa un apostoles kan
sidat losana bulun da.
10 Sadat ummoy nangibaga utdat apostoles, sada Maria Magdalena, Juana
kan Maria un inan Santiago kan sadat uduma babai'n bulun da.
11 Yoong satu un impadamag da kama nu ul-ulnuga lawa't dat apostoles
ot adida nanuttuwa. 12 [Yoong si Pedro nanoddak kampay un ummoy
sidit lobon. Dumatong man, nanyuk-unga summiim sit dalom dit lobon
yoong abus dit luputa nailukut kan Jesus ullawa'd nailana. Utdi, kaysana
masmasdaaw sidit napasamak.]*

Nampaila't Jesus Sidat Duwa'n Disipulus Na (Marcos 16:12-13)

13 Utdi payona algaw, duwa't dat buyut Jesus ud manaddalana umoy sin
boboloy Emaus un umoya simpulu ya osa'n kilometro dit kaadayu na ma-
nipud Jerusalem. 14 Ot bagbagbagaon da dat napaspasamak. 15 Utdiya
mambagbagbagaan kan man-in-innimusan da un duwa, inummoy si Jesus
naidolag kan dida'n manaddalan. 16 Naila da yoong adida naimatunan.
17 Ot kinnanan Jesus kan dida'n, "Ngadan pay nat bagbagbagaon yu un
manaddaddalan nu?" Utdi, nan-illong da un manduduuy.
18 Ot sat osa un mangngadan kan Cleofas dit summungbata kanana'n,
"Sika ullawa nin tagu'n inummoy Jerusalem un adi nakatigammu utdat
napaspasamak sidi utdan kaysana al-algaw."
19 "Ngadan na un pasamak?" kanan Jesus.
Summungbat da un, "Sadat napasamak kan Jesus un iNazaret. Osa'n
propeta un mannakabalin utdan kingwa kan ugud na utdin sinagung
Apudyus kan dat tagu. 20 Yoong intod dat aappun di padi kan pappangat taku
un makoddongana mapatoy ot inpailansa da utdit kulus. 21 Siya yoong dit
nanam-on mi un mangwaya kan ditaku'n kaganakan Israel. On, kan bokona
lawa'n siyadi, maikatlu'n algaw naon tu manipud sit napasamakana. 22 Osa
pay, nasdaawan kami utdat impadamag dat babai'n bulun mi un inummoy
sit lobon na utdit biggabiggat. 23 Naid naila da kanu utdit ladag na. Ot
nangulin da un kanan dan nakaila da pay kanu si aanghel un nangibaga kan
dida un natagu si Jesus. 24 Utdi, inummoy dat uduma bulun mi utdit lobon ot
naila da un ustu dit kanan dat babai, yoong maid naila da kan Jesus."
25 Utdi, kinnanan Jesus kan dida'n, "Ay, nangkakunong kayu'n gattok.
Sad nasigab yu ud pay un tuttuwaon dat impadtun dat propetan Apudyus.
26 Bokon kada masapula sagapalon dit Kristu datuwa ligat asina maawat
dit nakaskasdaawa kinangatu?" 27 Ot impalawag na kan dida dat losana
naikanglit sit ugud Apudyus maipanggop kan siya manipud sidat ingkanglit
Moses kan dadit losana propeta.
28 Utdit dumoldoldol daon sidit boboloya ayan da, nandawos si Jesus un
kama nu awad ayana. 29 Yoong tinagawidan da un, "Nasdomon, inggaw taku
ullawa't tu ta kumlopon."

---

* **24:12** Naid sidan uduma manuskrito tuwa bersikulu.

Ot ummoy si Jesus nakaigaw kan dida. 30 Utdit nakasangu daona mangan,
inalan Jesus dit tinapay ot nanluwalu'n nanyaman kan Apudyus asina bini-
ibiika intod kan dida.
31 Utdiyon naimatunan da si Jesus yoong kaklata nabatin kan dida.
32 Utdi, kinnanan da un nansungsungbat pay lawan un, "Siya gayam un
kama nu nalangpaw dit gubu ta ud kanad sit man-ipalawagana kan dita utdin
dalan sidat naikanglit un ugud Apudyus."
33 Utdi payona olas, nanlakkat da un nangulin Jerusalem ot dintong da un
naamung dat kagwampulu't osa'n disipulus kan dat uduma bulun da.
34 Ot imbaga da utdat duwa un, "Tuttuwa'n ummungal si Apu ta nampaila
kan Simon."
35 Ot sadat duwa, impadamag da pay kan dida dit napasamak sidit dalan
kan sadit nan-iimatun da kan Apu utdit namiikana utdit tinapay.

Nampaila't Jesus Sidat Disipulus Na
(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Kingkingwan 1:6-8)

36 Utdiya mangul-ulnugan da utdat napasamak, kaklata lawa'n nasanikad si
Jesus kan dida. [Kanana kan dida un, "Kapiya din awad kan dikayu."]†
37 Nakaogyat kan nakakimut da ta kanan da nu banig dit naila da. 38 Utdi,
kinnanan Jesus kan dida un, "Apay un mabulubulung kan manduwaduwa
kayu? 39 Ilan yu datun imak kan datun ikik ot gattoka sakon. Agpadanak
dalapnu mapnok kayu. Ta naid bogas kan tul-ang di banig yoong sakon antu
da." 40 [Utdiya nangibagaana't di impaila na dat nalansa un ima kan iki na.]‡
41 Adida pay laing makapati gapu't dit amoda anggom da kan kasdaaw da
utdit kinnanan Jesus kan dida un, "Awad mabalina makan situ?"
42 Ot initdan da si tinunu un ikan. 43 Inalan Jesus dit ikan ot kinan na un
iillan da.
44 Maabus man imbagana kan dida un, "Sadatu'n napasamak, siya dadit
imbagabagak kan dikayu't dit ininggawak payyan kan dikayu un masapula
matungpal dat naikanglita maipanggop kan sakon sidit lintog Moses kan
sadat ingkanglit dat propeta kan sidin iblun di Salmo."
45 Utdi, nilawagan Jesus dit somsomok da ot maawatan daon dat ugud
Apudyus. 46 Ot kinnanan Jesus kan dida un, "Sadit naikanglit sidit, kanana
un masapula sagapalon dit Kristu dan ligat kan mapatoy yoong umungal
sit maikatlu'n algaw. 47 Ot masapula maitudtudu utdan losana ili manlugi
uttun Jerusalem un maipagapu kan sakon pakawanon Apudyus dan losana
mangidadaoli utdan basbasul da. 48 Dikayu'd mangustigu utdatu'n naila
yu un napasamak kan sakon. 49 Ot ibaun ku kan dikayu dit Ispiritu Santu
un insapatan Amak. Isunga adi kayu umat-atun situn Jerusalem inggana si
maawat yu dit pannakabalin un manligwat langit."

Sat Kaysanan Jesus Ud Langit
(Marcos 16:19-20; Kingkingwan 1:9-11)

50 Utdiyon, inlaksun Jesus dida'd Jerusalem ot makadatong da man utdin
Betania ingngatu na dat ima na asina binindisyunan dida. 51 Utdit bin-
bindisyunan Jesus dida, maipangpangatu un kaysan langit.
52 Nandaydayaw da kan siya asida nangulin sin Jerusalem un amoamod
dit lagsak da. 53 Manipud sidiyon kankanayun da un umoy sit timplu un
mandaydayaw kan Apudyus.

---

† **24:36** Naid tuwa paltin di bersikulu utdan uduma manuskrito. ‡ **24:40** Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

Sat Nabal̲u'n Damaga Ingkanglit San Juan

Sat Ugud Un Mataguwan Di Tagu

1 Utdit daan payyan ditun lubung nakwa, siguda ininggaw dit Ugud.* Sigud
un awad kan Apudyus ot satuwa Ugud, Apudyus. 2 Naisigud kan Apudyus 3 ot
siya ud pinampaloswan Apudyus sidat losana paloswa. Nu naid, naid gapu
pay nakwa utdat losana napaloswa.
4 Satu un Ugud, siya ud manligwatan di mataguwan kan siya pay silaw un
manilaw si somsomok di tagu. 5 Kumaddapadda tuwa silaw sidin kakol̲pan
ot adin din kol̲op mabalinan un kospan.
6 Inggaw tagu un imbaun Apudyus un mangngadan kan Juan.
7 Dummatonga umoy mamanoknok sidat tagu utdit maipanggop sidit silaw
dal̲apnu losana makagngol̲ sit ipanoknok na, manuttuwa da. 8 Bokona siya
dit silaw nu adi ummoya mangipanoknok sidit silaw. 9 Sadit kustu un silaw
un manilaw sit somsomok di tagu inummoy situn lubung.
10 Ininggawon situn lubung sidit ot losan datun paloswa uttun lubung
siya'd pinangwan Apudyus yoong adin dat tagu binigbig. 11 Ummoy sit
mismu'n ili na yoong adin dat kailiyana inawat. 12 Yoong sadat losana nan-
gawat kan nanuttuwa kan siya, initdana dida si kalintogan un mambalina
aanak Apudyus. 13 Sat mambalinan da un anak Apudyus, bokona kama't din
gagangaya maiyanakan di tagu onnu kasomsomkan di man-asawa nu adi
kasomsomkan Apudyus.
14 Satuwa Ugud, nambalin si tagu ot iniinggaw kan ditaku'n tagu.
Amoamod mangkakaasi na kan kinatuttuwa na. Naila mi dit nakaskasdaaw
un kinangatu na, sat nakaskasdaawa kinangatu un inawat na kan Ama na
bilang bugbugtunga Anak.
15 Pinanoknokan Juan dit maipanggop kan siya ot impappakuy na un
kanana'n, "Siyatu dit tagu un ug-ugudok sidit kanak un, 'Awad maitagtagnob
kan sakon un nangatngatu nu sakon ta ininggawon sit daan ku payyan
maiyanak.' "
16 Ot maipagapu't dit nalabos un kaasi na, maid mangkigadan din
bindisyun un ipooy na kan ditaku'n losana manuttuwa kan siya. 17 Si
Moses ud dinutukan Apudyus un nangipatigammu utdat linlintog na ot
si Jesu Kristu dit dinutukana un mangipatigammu utdit maipanggop sit
mangkakaasi na kan sat tuttuwa un maipanggop kan siya. 18 Naid payyan
nakaila kan Apudyus, yoong si Jesu Kristu un bugbugtunga Anak na kan
tal̲ona pipiyaona ud nangipatigammu kan siya.

Sat Pammanoknok Juan Un Mambubunyag
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-18; Lucas 3:1-18)

19 Nangibaun dat pappangat di Judio un inggaw Jerusalem sidat papadi
kan dat Levitas si umoy mangimus kan Juan nu singngadan dit katatagu na.
Kama't tu dit pammanoknok Juan un insungbat na.
20 Bokona nantuli si Juan nu adi imbabagga na dit tuttuwa un kanana'n,
"Bokona sakon dit Kristu."
21 Imbos da un inimus un, "Singngadan nat katatagum nu? Sika si Elias?"

---

* **1:1** San ugud siya'd mangipatigammu't somsomok di tagu. Isunga sat piyaona'n ugudon dit kanana't din Griego un si Jesu Kristu dit Ugud, siya ud manigammuwan dat tagu utdit somsomok Apudyus.

Summungbat si Juan un, “Bokonak.”
Inimus da payyan un, “Sika dit propetan Apudyus?”
Summungbat uman si Juan un, “Bokonak,” kanana.
22 Ot kanan daon kan siya un, “Singngadan nu nu? Ibagam ud dal̲ap awad
isungbat mi utdan nangibaun kan dikami. Singngadan nat makanam sinat
katatagum?”
23 Sat insungbat Juan sadit impadtun propeta Isaias un kanana’n,
“Sakon dit ginga’n mampappakuy sit igawa maid tagtaggauwan un
kanana’n, ‘Man-godngon yu dit dal̲an un ayon Apu.’ ”
24 Sadadit uduma tagu’t di, imbaun dadit Fariseo. 25 Ot inimusan da si Juan
un, “Ot koom man bunyagon danat tagu nu bokon ka kan Kristu, bokon ka
kan Elias kan bokon ka si propeta nu?”
26 Summungbat si Juan un kanana’n, “Bunyagok dikayu si danum yoong
annat kan dikayu nat tagu un adiyu tigammu. 27 Siya dit maitagtagnob kan
sakon un tal̲ona nangatu ot adiyak maibilang un mangussag sit sandalyas
na.”
28 Nakwa datu ud Betania un ili utdin domang didin wangwang Jordan un
nambunbunyagan Juan sidat tagu.

Sat Kannelun Apudyus

29 Kabigatana man, nailan Juan si Jesus un dumol̲dol̲dol̲ kan siya. Kin-
nanana utdat tagu’n ininggaw sidi un, “Siyatuwon dit mauguda Kannelun
Apudyus un maidatun dal̲apnu mapakawan dat basul̲ dat tagu’t tun lubung.
30 Siya dit ug-ugudok sidit imbagak un, ‘Awad maitagtagnob kan sakon un
tal̲ona nangatu nu sakon ta siguda ininggawon sit daan ku un maiyanak.’
31 Adik tigammu nu singngadan na utdit, yoong antuwak un mamunyag si
danum dal̲apnu ipatigammuk siya kan dikayu’n kaganakan Israel.”
32 Ot imbagan Juan dit pammanoknok na un kanana’n, “Utdit binunyagak,
nailak dit Ispiritu Santu un nanligwat langit un kama’t kalupati un inumpa
kan siya ot iniinggaw kan siya. 33 Adik tigammu nu singngadan na utdit,
yoong si Apudyus un nangibaun kan sakona umoy mangibunyag si danum,
siya’d nangibaga kan sakon un, ‘Sadit tagu’n umpaan kan iinggawan dit
Ispiritu Santu un dumoba, siya’d mangibunyag si Ispiritu Santu.’ 34 Nailaka
mismu di ot kustiguwak un siya dit Anak Apudyus.”

Sadat Ummuna Un Disipulus Jesus

35 Kabigatana man, ininggaw uman si Juan kan dat duwa’n disipulus na
un sumisikad. 36 Utdit mailan Juan si Jesus un lumaus kanana un, “Siyatu dit
mauguda Kannelun Apudyus.”
37 Nagngol̲ dat duwa’n disipulus dit imbagan Juan ot tinung-ud da si Jesus.
38 Man-awing man si Jesus, naila na dida’n maitungtung-ud kan siya ot
inimus na un, “Ngadan nat inapon yu?”
Summungbat da un, “Kawad nat inggawam, Mistulu?”
39 “Intaku, ta umoy kayu ilan,” kanan Jesus kan dida. Utdi, naibul̲un da ot
innila da dit inggawana. Gaputa nandangwilison nakaigaw da kan siya.
40 Si Andres un sunud Simon Pedro dit osa utdat duwa un naitung-ud kan
Jesus sidit nagngol̲an da dit imbagan Juan. 41 Dagusa ininap Andres si sunud
na un Simon ot imbaga na un, “Indasan mi dit Mesias!” [Piyaona’n ugudon,
Kristu].
42 Utdi, indallay na si Simon kan Jesus.

Intukkol Jesus si Simon asina kinnanan un, “Sika si Simon un anak ud Juan. Mangadanan ka kan Cefas.”†

Sada Felipe Kan Nataniel Un Nambalin Si Disipulus Jesus

43 Mabigat man ingkoddong Jesus dit umoy Galilea. Dumatong man sidi
insangkat na si Felipe ot kanana kan siya un, “Maibuyut ka kan sakon.”
44 Si Felipe, iBetsaida un siya payon ilin da Andres kan Pedro. 45 Ummoy
pay Felipe ininap si Nataniel ot odasana man kanana kan siya un, “Indasan
mi dit tagu un ingkanglit Moses sidat iblun dat linlintog, un siya payon dit
ingkanglit dat propeta utdit. Siya si Jesus un iNazaret un abeng Jose.”
46 Summungbat si Nataniel un kanana’n, “Mabalin kad un awad nabalu si
manligwat Nazaret?”
“Itan, ta umoy ka ilan,” insungbat Felipe.
47 Mailan man Jesus si Nataniel un dumoldoldol kan siya kanana un, “Siyatu
tun gattoka kaganakan Israel yoong naid sikap na.”‡
48 Inimus Nataniel kan Jesus un, “Inona’n tigammum sakon?”
Summungbat si Jesus un, “Inilak sika utdit ininggawam sidit pong-ad didit
kayu’n igus sit daan Felipe un mangayag kan sika.”
49 Kanan Nataniel un, “Mistulu, sika’d Anak Apudyus! Sika’d Ali uttun
Israel!”
50 Kanan Jesus un, “Manuttuwa ka kad gaputa imbagaka inilak sika utdit
pong-ad dit kayu’n igus? Talona nakaskasdaaw tu dat mailam nu satu.” 51 Ot
kinnanana kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un maila yun tu din
langita maibubukkat kan sadan aanghel Apudyus un ngumatu ya dumoba
da un umoy kan sakona Inyanak di Tagu.”

2

Sat Boda Utdin Cana

1 Lumabas man duwa’n algaw, inggaw boda utdin Cana, osa’n ili ud Galilea.
Ininggaw dit inan Jesus sidiya amung. 2 Ot si Jesus kan sadadit disipulus na,
naawis da pay. 3 Utdit maamin dit basi, ummoy dit inan Jesus imbaga kan
siya un, “Naaminan daon si basi!”
4 Summungbat si Jesus un, “Palungayam nat kook Ina, ta bokona timpuk
payyan.”
5 Utdi imbagan dit ina na utdat alluwagi un, “Koon yu nu ngadan nat ibaga
na kan dikayu.”
6 Awad ugalin dat Judio maipanggop si mambubulu,* ot ininggaw onoma
angang sidi un manlaun si opat onnu onoma lata’n danum dit osa.
7 Imbagan Jesus sidat alluwagi un, “Aminon yu un punuwon dan angang
si danum.” Ot pinnu da dida.
8 Utdiyon kinnanana kan dida un, “Gumaud kayu ta umoy kayu taugan din
mangipangat situn amung.”
Ot ummoy da tinaugan. 9 Kapkapana man, bokonon si danum nu adi
napiya’n basi. Naid tigammuna’t dit nanligwatan didit basi, yoong tigam-
mun dat ummoy nanaug. Utdi, inayagana dit lalaki’n mangasawa, 10 ot
kanana kan siya un, “Ugali taku un umuna’n ipainum taku dit kapiyaana basi
ot nu aduwon dit nainum dat sangaili, asi taku ipainum dit nalamsit. Yoong
naisabsabali ka ta insuluk nu tun kapiyaana basi asim okalon situn anungus
na!”

---

† **1:42** Sadiya ngadan siya mit laing dit ngadan un Pedro un piyaona’n ugudon, batu. ‡ **1:47** Si Jacob onnu Israel nasikapa tagu’t dit. * **2:6** Marcos 7:3

11 Satu un kingwan Jesus ud Cana utdin Galilea siya'd pogpoga un nang-
waana't am-amug. Siya'd nangipail-ana utdit nakaskasdaawa kinangatu na
ot amo nanuttuwa dat disipulus na kan siya.
12 Maabus man di, kaysan si Jesus ud Capernaum un bulun na da ina na,
sunud na kan dat disipulus na. Ot ininggaw da utdi si piga'n algawa lawa.

Inummoy si Jesus Sit Timplu
(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)

13 Utdit dandaniyon dit Piyestan di Nalausan dat Judio, ummoy si Jesus ud
Jerusalem. 14 Nadakngana't dit timplu dadit manlalaku't baka, kannelu kan
da kalupati kan dat mansusukat si pilak.
15 Utdi, nangala't lubid si insabid na utdat kannelu ya baka un nangaddag
kan dida't dit lasin. Inwalis na dat pilak dadit mansusukat si pilak asina
sinuwakkit inamin dat lamesaan da.
16 Imbaga na utdat manlalaku't kalupati un, "Aminon yu un kaanon situ
danat! Adiyu mambalinon si lalakkuwan tun boloy Amak!"
17 Utdi, nagasmok dat disipulus na dit kanana't dit naikanglita ugud
Apudyus un, "Sat talona man-iipotog ku utdit boloy nu Apudyus, siya'd
mapatoyak."
18 Gapu't di un kingwan Jesus, inimus dat pappangat dat Judio kan siya
un, "Ngadan nat maipailama am-amug kan dikami un mangipaila't dit
kalintogama nangwa't din kama't di?"
19 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Yam-anon yu tun timplu ta
pasikadok si unus di tulu'n algaw."
20 Kanan da kan siya un, "Opata pulu ya onoma tawon ud nakwaan dituwa
timplu, kanama pasikadom si tulu'n algawa lawa?"
21 Yoong sat timplu un ug-ugudon Jesus, sadit long-ag na payon. 22 Ot utdit
ummungal si Jesus un dit natoy, nagasmok dat disipulus na diya imbaga
na. Ot talona nanuttuwa da utdit naikanglita ugud Apudyus kama pay sit
imbagana.

Tigammun Jesus Dit Losana Somsomok Di Tagu

23 Utdit ininggawan Jesus sin Jerusalem sit timpun dit Piyestan di Nalau-
san, adu dat tagu un nanuttuwa kan siya utdit naila da dadit adu'n am-amug
un kingwa na. 24 Yoong bokona intalgod Jesus dit long-ag na kan dida, 25 onta
tigammu na dit aangson da. Bokona masapul na ud mangibaga kan siya si
maipanggop si tagu ta titiggammu na dit somsomok di tagu.

3

Ummoy Si Nicodemo Kan Jesus

1 Inggaw osa un Fariseo un mangngadan kan Nicodemo un osa'n pangat
dat Judio. 2 Sinlabiyan inummoy kan Jesus nakabagbaga un kanana'n,
"Mistulu, tigammu mi un sika'd imbaun Apudyus un umoy mantudtudu. Ta
maid makakokwa't am-amug un padan dan koom nu maid si Apudyus kan
siya."
3 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan sika un maid
maidagamung sidan iyapuwan Apudyus nu adina yan maiyanak obos."
4 Inyimus uman Nicodemo un kanana'n, "Inona un maiyanak obos nat
naotonga tagu? Mabalin kad un umoy mangulin sinat buwang inana dalap
maiyanak obos?"
5 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan sika un,
maid makalnok sin mangiyapuwan Apudyus nu adina yan maiyanak si
danum kan Ispiritu Santu. 6 Sat iyanak di tagu, aangson di tagu dit awad

kan siya. Yoong sat maiyanak si Ispiritu, awad pay si Ispiritu Santu kan siya.
7 Adika masdaaw sit imbagak un, ‘Masapula maiyanak kayu’n obos.’ 8 San
bayogbog manaddaddal̲an sit piyaona’n manal̲nan. Magngol̲an taku ullawa
nat ag-agguwod na yoong maid tigammu taku’t nat kustu’n manligwatana
onnu manal̲nana. Padana pay un adi taku tigammu dit koon Ispiritu Santu
un mangobos sit aangson di tagu’n maiyanak si Ispiritu.”
9 “Summan in-inon ditu?” kanan Nicodemo kan Jesus.
10 Summungbat si Jesus, “Ay! Sika’d mistulun dat kaganakan Israel adim
maaw-awatan tu? 11 Tuttuwa tun ibagak kan sika un sad ibaga mi sadat
tigammu mi kan sad ipatigammu mi sadat naila mi, yoong siya payona
adi kayu manuttuwa. 12 Ot nu ibagak kan dikayu dan maipanggop sidan
makwa’t tun pita yoong adi kayu manuttuwa, summan in-inona’n tuttuwaon
yu nu ibagak kan dikayu dan makwa’d langit? 13 Ta maid osa’t nakaoy langit
nu adi sat nanligwata lawa’d langit un Inyanak di Tagu. 14 Ot padan dit
nangibayugan Moses sit sinan-ul̲oga bayong sit disyerto, maibayugak pay un
Inyanak di Tagu un mailansa’t kulus, 15 dal̲apnu singngadan na mana manut-
tuwa kan sakon, matagu’t inggaingga.” 16 Gapu’t dit amoda mampipiyan
Apudyus sidan tagu’t tun lubung, imbaun na dit bugbugtunga Anak na
dal̲apnu singngadan na mana manuttuwa kan siya, adina maipadal̲an sin
impiyelnu* nu adi maitdan si mataguwana maid kigad na. 17 Ta bokona
imbaun Apudyus dit Anak na un umoy mangikoddong sit madusaan di tagu
uttun lubung nu adi imbaun na un umoy managu kan dida.
18 Ot singngadan na mana manuttuwa kan siya, adinaon makodngana
madusa, yoong singngadan na mana adi manuttuwa kan siya nakodnganon
un madusa, onta adina tuttuwaon dit bugbugtunga Anak Apudyus.
19 Sat gapun dit mangikoddongana’t dit madusaan dat tagu, inummoyon
dit silaw situn lubung yoong amo piniyan dat tagu dit nakol̲op nu sadit
napadda gaputa nadadag dat koko-on da. 20 Ta singngadan na mana nadadag
si koko-on, lawengona dit napadda, ot madina umoy umadani’t dit silaw ta
adina piyaona maipaila dit nadadaga koko-ona. 21 Yoong singngadan na man
un kustu’t koko-on umoy umadani’t dit silaw dal̲apnu nalawaga maila un
sadat nabal̲u un koko-ona maiyannatup sit piyaon Apudyus.

Sat Pammanoknok Juan Un Mambubunyag Maipanggop Kan Jesus

22 Maabus man di, kaysan da Jesus kan dat disipulus na utdin probin-
siya’d Judea. Siya’d ininggawan da un nambunbunyag† sidat tagu.
23 Nambunbunyag pay si Juan sidin Enon un adani’d Salim ta dakol̲ dit
danum sidi. Ummoy dat tagu kan siya ot binunyagana dida. 24 [Ta bokon
payyana nabal̲ud si Juan sidiya timpu.]
25 Kad sidi, inggaw osa’n Judio un nakasinsinnungbat dat disipulus Juan
maipanggop sit madal̲usan dat tagu utdat basul̲ da.
26 Ummoy kan Juan dat disipulus na ot imbaga da un, “Mistulu, sadit tagu’n
ummoy kan sika utdin kapon domang didin wangwang Jordan un siyadit
kuskustiguwam, andiyon un mambunbunyag ot adu dadin umoy kan siya.”
27 Summungbat si Juan un kanana’n, “Naid maawat nat osa’n tagu nu
bokona itdon Apudyus. 28 Dikayu payon makakustigu utdit imbagaka
bokona sakon dit Kristu ta naibaunaka lawa un umun-una utdit daan na
un dumatong. 29 Padan di boda un sat babai mampooy ullawa’t dit lal̲aki’n
mangasawa kan siya. Sad alig ku, sadit gayyom dit lal̲aki’n mangasawa un

* **3:16** Sat naikanglit, ‘adina matoy’ yoong bokona sat matoyan tun long-ag dit ug-ugudona un katoy nu adi sat maisinaan kan Apudyus onnu maipadal̲nan sin impiyelnu † **3:22** Sadat disipulus ullawa’d nambunbunyag. Ilan yu utdin Juan 4:2

umuna'n umoy mangisagana utdat losana masapul sit mangasawaan dit gayyom na. Ot nu dongl̲onaon dit gingan dit mangasawa'n la̲l̲aki mantatta̲l̲ok. Ot gaputa tigammuk un dummatongon dit Kristu maidon mangkulangan tun ta̲l̲ok ku. 30 Masapula siya'd ngumatngatu't dayaw ot dumobdoba tun dayaw ku."

Sat Tagu'n Nanligwat Langit

31 Sadit tagu'n nanligwat langit siya'd kangattuwan, ot sadit tagu'n doda'n inggaw situn pita, sadat maipasamak situn lap-at pita ullawa'd tigammuna'n bagbagaon. Isunga nangatngatu kan madaydayaw nat tagu'n nanligwat langit. 32 Sad ibagbaga na, sadat innila na kan dingngo̲l̲ na ud ngatu, yoong akit dat manuttuwa't dit ibaga na. 33 Singngadan na mana manuttuwa kan siya, bigbigona un losana ugud Apudyus, tuttuwa. 34 Ta satuwa imbaun Apudyus, maid udum si ug-ugudona nu adi sat ugud Apudyus gaputa intod na kan siya dit Ispiritu na. 35 Ta̲l̲ona pipiyaon Apudyus un Ama tun imbaun na un Anak na, siya'd gapuna un intod na kan siya dat kakigad. 36 Ot singngadan na mana manuttuwa't tun Anak Apudyus, awad mataguwana un maid kigad na. Yoong singngadan na mana adi manuttuwa't tun Anak na, bokona maitdan situwa mataguwan nu adi mannanayun dit manusaan Apudyus kan siya.

4

Si Jesus Kan Sat Babai Un iSamaria

1 Utdit matigammuwan Apu Jesus un nagngo̲l̲an dat Fariseo un ad-adu dat maawis na un buyut na kan umoy mampabunyag kan siya nu si Juan, 2 (ulay bokona si Jesus un mismu dit nambunyag nu adi sadat disipulus na,) 3 tinengyan da ud Judea ot nangulin da ud Galilea. 4 Sadiya mangulinan da masapula mangoy da ud Samaria.

5 Kadon, dummatong da utdit ili un Sicar ud Samaria un adani't dit pitan dit Jacob un impatawid na utdit anak na un Jose. 6 Sadiya pita dit inggawan dit gubun dit Jacob. Ummoy si Jesus nantupak sit sog-on dit gubun ta amod dit banikol̲ na ta dandaniyona mamatuk.

7 Utdi, dummatong tun osa'n babai un iSamaria un umoy mananum. Kanan Jesus kan siya un, "Itdanak ud si inumok." 8 Ossaan si Jesus sidit ta ummoy dat disipulus na utdit bobo̲l̲oy gummatang si makan.

9 Nasdaaw dit babai ot kanana un, "Inona'n sika'n Judio, mangkodaw ka si inumom kan sakon un iSamaria?" Siya'd kanana di ta adin dat Judio mangwaan dat iSamaria.

10 Kanan Jesus uman un, "Nu tigammum nat piyaon Apudyus itdon kan sika kan nu tigammum nu ngadan tun mangkodaw si inumona, sika nat mangkodaw kan siya, kad itdona kan sika dit matattagu'n danum un mangtod si mataguwan."

11 Kanan dit babai kan Jesus un, "Apu, naid manggaud nu ta adad-da̲l̲oman tun gubun ot sin manga̲l̲-am si danuma mangtod si mataguwan? 12 Nangatngatu ka kad nu sadit Jacob un ginnapuwan mi? Siya'd nangu̲l̲ub situwa gubun ta uminuman da utdat ganak na kan ayam na ot tinawid mi un kaganakana."

13 Summungbat si Jesus un, "Sanat uminum situwa danum mauwaw uman, 14 yoong singngadan na mana uminum sinat itdoka danum, adinaon mauwaw si inggaingga, onta sat danuma itdok mambalina kama't ob-ob kan siya un adi maobasan ot mangtod kan siya si mataguwana un maid kigad na."

15 Summungbat dit babai un, “Apu, itdanak ud sinata danum dal̲ap adiyak
mauwaw uman kan adikon masapula umoy mananum situ.”
16 Kinnanan Jesus kan siya un, “Manal̲an ka ta umoy ka ayagan si asawam
ot mangulin kayu’t tu.”
17 “Naid asawak,” kanan didit babai un summungbat.
“Kustu nat kanam un naid asawam,” kanan Jesus. 18 “Ta lima dat naa-
sawam ot sanat lal̲aki’n kabbol̲oy nu uttun satun bokona gattoka asawam ot
tuttuwa nat sungbat nu.”
19 Summungbat dit babai ot kanana’n, “Apu, mailasin ku utdanat bag-
bagam un propeta ka. 20 Sadat ginnapuwan mi utdit, nandaydayaw da kan
Apudyus situ un bateled yoong dikayu’n Judio kanan yu un san Jerusalem ud
masapula mandaydayawan.”
21 Kinnanan Jesus kan siya un, “Tuttuwaon yu tun ibagak un dumtong nat
timpu un bokona satuwa bateled onnu san Jerusalem dit mandaydayawan
dat tagu kan Apudyus un Amak. 22 Dikayu’n iSamaria adiyu tigammu nu
singngadan na nat mandaydayawan yu yoong dikami un Judio tigammu mi
nat daydayawon mi ta manligwat kan dikami’n Judio dit managu. 23 Yoong
dumtong nat timpu, un sinsatunon sadat tuttuwa’n mandaydayaw kan
Apudyus un Ama, mandaydayaw da kan siya si ispiritu kan maibasal sit
katuttuwaan. Ta siyadi dit mas-oman Apudyus un mandadayaw. 24 Si
Apudyus, Ispiritu ot gaputa Ispiritu masapul un sadat mandaydayaw kan
siya daydayawon da utdit ispiritu da kan ibasal da utdit katuttuwaan un
maipanggop kan siya.”
25 Kanan dit babai kan siya un, “Tigammuk un awad dumatonga Mesias
un mangadanan si Kristu. Ot nu dumatong, ipatigammu na kan ditaku dat
losana kakigad.”
26 “Naid sabali nu adi sakona kabagbagam,” kanan Jesus.
27 Utdit madama da payyana mambagbagbaga utdit babai, dummatong
dat disipulus Jesus. Tal̲ona nasnasdaaw da ta nadakngan da un makabag-
bagbaga’t babai si Jesus. Yoong naid nakaimus kan dida nu sin dit piyaon dit
babai onnu apay un makabagbagbaga si Jesus kan siya.
28 Tinengyan dit babai dit banga un danumana ot kaysan sit bobol̲oya
ummoy nangibaga’t dat tagu un, 29 “Aweyu, ta ilan yu din tagu’n nangibaga’t
dat losana kingkingwak. Siya kad nin dit Kristu?”
30 Utdi, kaysan da un losana ummoy sit ininggawan Jesus.
31 Utdit daan da payyan dumakngan, imbagan dat disipulus Jesus kan siya
un, “Mangan kaon, mistulu.”
32 Yoong summungbat si Jesus un kanana’n, “Awad makan kan sakon un
adiyu tigammu.”
33 Nampaim-imus da pay lawanon dat disipulus na un, “Awad kad nin
nangidatong si kinan na?”
34 Kanan Jesus sidat disipulus na un, “Sat kanok, sat mangwaak sidat
piyaon dit nangibaun kan sakon kan sat mangangputak sit talibasu un
intal̲god na.
35 “Awad uuggudon yu un, ‘Annat opata bul̲anon, aanniyan uman.’ Yoong
ibagak kan dikayu, ammaan yu un ilan dan pappayaw, nal̲-umon dan pagoy,
aanniyanon. 36 Sadat man-ani, magun-gunaan da ot sadan tagu’n aniyon da
magun-ud da dit mataguwan un maid si kigad. Kadon sadit nammul̲a maka-
panlagsak pay sidat nan-ani. 37 Ot tuttuwa dit uguda kanana’n, ‘Mammul̲a
nat osa ot sabali nat mangani.’ 38 Ta ibaun ku dikayu’n umoy mangani utdit
adiyu nambannugan. Sabali dat nambannug yoong dikayu dit mangapit.”

39 Adu dat iSamaria un nanuttuwa kan Jesus gapu't dit ugud dit babai un,
'Imbagana un losan dat kingkingwak.' 40 Siya'd gapuna un utdit inummoy
dat iSamaria kan siya, kindaw da un makaigaw yan kan dida. Ot ininggaw
kan dida si duwa'n algaw.
41 Ot ummadu dat nanuttuwa kan Jesus gapu't dat intudtudu na kan dida.
42 Ot kanan dat tagu't dit babai un, "Sinsadin bokonona gapu't dit imbagam
dit manuttuwaan mi, nu adi dingngol mi un mismu dat tudtudu na ot
maawatan mi un siya dit umoy managu utdat tagu uttun lubung."

Sadit Anak Di Opisyal Un Pinapiyan Jesus

43 Lumabas man dit duwa'n algaw da Jesus Samaria, kaysan da ud Galilea.
44 Inummoy sidi ta siya payon dit nangibaga un maid propetan Apudyus si
maidayaw sit gattoka boboloy na pay lawan.
45 Dumatong man da Jesus ud Galilea, naanggom dat kailiyana utdit
dummakngana, onta ummoy da pay sit Piyestan di Nalausan ud Jerusalem
ot naila da dat nakaskasdaawa kingwa na.
46 Utdiyon ummoy da uman Cana, un ili ud Galilea un siya'd nampa-
balinana't dit danum si basi utdit. Ininggaw osa'n opisyal di gubilnu un
masakit dit anak na ud Capernaum. 47 Donglona man un dummatong si
Jesus ud Galilea un nanligwat Judea, ummoy kan siya ud nampakpakaasi'n
nangibaga un umoy Capernaum ta umoy na papiyaon dit anak na un lalaki
un matmattoyan.
48 Kad kanan Jesus kan siya un, "Nu adi kayu makaila't nakaskasdaawa
mangilasinan si kook adi kayu manuttuwa."
49 Amo nampakpakaasi dit opisyal un kanana'n, "Apu, umoy ta daan na un
matoy din anak ku."
50 Kanan Jesus kan siya un, "Manalan kaon, matagu din anak nu."
Tinuttuwan dit opisyal dit imbagan Jesus ot kaysan.
51 Inggaw man sit dalan, inyabot dat baba-unona dit damag un kummiyaon
dit anak na! 52 Ot inimus na utdat baba-unona nu kamaan init sit kummiyaan
dit anak na ot imbaga da un, "Sat namatuk kalabyan dit naidan dit pudut na."
53 Ot nagasmok dit opisyal un siya payon dit timpu un nangibagaan Jesus
kan siya un kanana'n, "Matagu din anak nu."
Ot siyadiyon ud nanuttuwaan da un simbalyan kan Jesus.
54 Siyadi ud maikagwa'n nakaskasdaawa mangilasinan un kingwan Jesus
sidin Galilea un nanligwat Judea.

5

Sat Lalaki'n Pinabilog Jesus Jerusalem

1 Maabus man di, inggaw piyestan di Judio ud Jerusalem ot ummoy si
Jesus. 2 Sadit luwangan sin Jerusalem un aayyon dat kannelu, ininggaw
lobong sit sog-on na un oomsan un ngadnon dat Betsata utdin bagbagan di
Hebreo.* Ot inggaw pay lima'n bawi un iiddungan sidit igid na. 3 Adu dadit
masakit un gaobogan sidadiya bawi. Awad da ud nakulap, napilay kan adi
makagidu. [Uuwayon da dit manggalibyawan dit danum, 4 ta nu udum na
umoy dit anghel Apudyus galibyawon dit danum ot sadit makauna'n umoy
manlabbung sit manggalibyawana kumiya dit sakit na.]
5 Inggaw osa'n lalaki't di un tulumpulu't walu'n dagun naona masakit.
6 Mailan man Jesus di kan tigammuna un nabayagona uumbog, kanana kan
siya un, "Piyaom kada gumilog?"

* **5:2** Betsaida kanan dat uduma manuskrito, Betesda kanan pay dat udum.

7 Summungbat dit lalaki un, “Apu, nu manggalibyaw din danum gun-
naanakon ta maid mangilusong kan sakon.”
8 Utdi imbagan Jesus kan siya un, “Gumangun ka, lukubom nat obok nu ta
manalan ka.”
9 Dagusa gummilog dit lalaki ot nilukub na dit obok na ot kaysan.
Sadiya algaw, al-algawa iillongan di Judio. 10 Ot kanan dat Judio utdit
gummiloga lalaki un, “Al-algawa Iillongan situn satun ot ipalit dit lintog taku
nu awad mangkokwa ot apay binukud nu nat obok nu?”
11 “Sadit tagu’n nampabilog kan sakon, siya’d nangibaga un lukubok tun
obok ku ta manalanak,” kinnanan dit lalaki un summungbat.
12 Ot inimus dat pappangat un, “Singngadan dinat tagu’n nampakwa’t
nat?”
13 Yoong adin dit lalaki nalasin nu singngadan dit nampabilog kan siya ta
adu-adu’n tagu kan kaysanon si Jesus.
14 Adina nabayag, naabot Jesus dit lalaki’t dit timplu ot kanana kan siya un,
“Ilam ot gummilog ka. Madimon mambasul ta amangan nu amo nadadagot
nat ipasamak nu.”
15 Utdi, kaysanon dit lalaki un ummoy nangibaga’t dat pappangat di Judio
un si Jesus dit nampabilog kan siya. 16 Ot gaputa al-algawa iillongan dit
nangwaan Jesus, siya’d nanlawengan dadit pappangat di Judio kan siya.
17 Yoong kinnanan Jesus sidadit Judio un, “Maid man-illongan Amak un
mangkokwa ot siya’d padan tun kook.”
18 Gapu’t tuwa imbagan Jesus, naam-amodota piyaon dat pappangat
di Judio un patoyon ta bokona lawa’n sinalungasing na dit lintog da un
maipanggop sit al-algawa iillongan nu adi imbaga na paya Ama na si Apudyus
un ipadana dit long-ag na kan siya.

Sat Kalintogan Dit Anak Apudyus

19 Kadon, kinnanan Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu
un sadit Anak, bokona somsomok na pay lawan dat koona, nu adi koona
dadit ilana un kokkoon Ama na. Singngadan na mana koon Ama na, siya pay
koona. 20 Ta sadit Ama, pipiyaona dit Anak na ot siya’d gapuna un ipaila na
un losan kan siya dat koona. Ot ipakwa na kan siya nat amo nakaskasdaawa
makwa nu sadatu’n naila yu dalapnu masdaaw kayu. 21 Padan dit mangitdan
dit Ama si mataguwan sidat natoy un paungalona, itdan pay dit Anak dat
losana piyaona’n itdan si mataguwan. 22 Ot bokona sadit Ama dit mangukum
sidat tagu nu adi intod na utdit Anak dit kalintogana mangukum, 23 dalapnu
losana tagu, dayawon da dit Anak un padan pay dit mandadayaw da utdit
Ama. Sat adi mandayaw sit Anak, adina dayawon dit Ama un nangibaun kan
siya.
24 “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana dumngol sidan
ugud ku kan manuttuwa utdit nangibaun kan sakon, awad mataguwana un
maid si kigad. Adinaon maukum ta nailasat naon si katoy ot maitdan si
mataguwan un maid si kigad.
25 “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un dummatongon nat timpu un sadan
natoy† magngol da dat ugud Anak Apudyus, ot sadadit dumngol ot manut-
tuwa, matagu da si inggaingga. 26 Sadit Ama, siya ud manligwatan di
mataguwan ot kingwa na pay dit Anak un manligwatan di mataguwan.
27 Intod na utdit Anak dit kalintogan un mangukum sidat tagu gaputa siya
dit Inyanak di Tagu.

† **5:25** Sat ug-ugudona un natoy situ, matattaguwana tagu yoong adida manuttuwa kan Apudyus ot ibilang na dida un natoy ta naisina da kan siya. Ot madusa da utdin impiyelnu.

28 “Adi kayu masdaaw situn ibagak un dumatong nat timpu un sadat
losana natoy un nailbon magngol̲ da dit gingan dit Anak 29 kad umungal̲
da un manligwat sidat lobon da. Sadat nabal̲u si kingkingwa, matagu da si
inggaingga ot sadat laweng si kingkingwa, madusa da si inggaingga.”

Sadat Mamanoknok Sit Maipanggop Kan Jesus

30 Intuluy Jesus un kanana’n, “Naid makwak sidit kuwak pay lawan un
pannakabalin. Dudumngol̲ak kan Ama utdin mangukumak ot kustukustu
tun man-uukum ku, onta bokona san piyaok pay lawan din kook nu adi sat
piyaon dit nangibaun kan sakon.
31 “Nu sakon pay lawan mangibaga’t dit maipanggop kan sakon, maid
manuttuwa’t dit ibagak. 32 Yoong awad osa un mangipanoknok sit maipang-
gop kan sakon ot tigammuk un tuttuwa dit ibagbaga na. 33 Nangibaun kayu’t
ummoy kan Juan ot imbaga na dit katuttuwaan. 34 Bokona masapul ku
ud tagu’n mangipanoknok sit maipanggop kan sakon ta ibagak ullawa dit
imbagan Juan dal̲apnu nu tuttuwaon yu, matagu kayu’t inggaingga. 35 Ta
si Juan, kama’t silaw un gumilagilab kan napaddapadda ot piniya yu si
sin-akitan dit namaddaana kan dikayu. 36 Yoong awad pammanoknok
maipanggop kan sakon un amo nalawag nu sat pammanonok Juan. Siya dat
nakaskasdaawa kokkook un ipakwan Amak. Dida ud mangipaila un imbau-
nak kan Apudyus. 37 Ot si Amak un nangibaun kan sakon pinanoknokana
un mismu dit maipanggop kan sakon. Yoong adiyu magngol̲ dit ginga na kan
adiyu maila nu kamaana. 38 Adina mansilnad sinat somsomok yu dat ugud
na onta adiyu tuttuwaon sakon un imbaun na.
39 “Adaadal̲on yu dat naikanglita ugud Apudyus ta kanan yu un siya’d
makaodasan yu utdit mataguwan yu un maid kigad na. Ot siya danata
ugud Apudyus dat mismu un mangibagbaga’t dit maipanggop kan sakon.
40 Yoong madi yu kampay piyaona umoy kan sakon dal̲apnu itdak dikayu si
mataguwan un maid si kigad.
41 “Adik inapon nat mangidayawan di tagu kan sakon 42 ta tigtigammuk
dikayu. Tigammuk un maid mampipiya yu kan Apudyus. 43 Dummatongak
un awad kan sakon dit tulay Amak yoong sinumdiyan yu ud sakon. Yoong
nu awad dumatong sidit kinatulay na pay lawan, siya’d awaton yu.
44 “Mandidinnayaw kayu ot bokona gamgaman yu dit pammadayaw un
manligwat sidin ossaana Apudyus ot inon yu un manuttuwa kan sakon?
45 Adiyu kanan un sakon nat mamabasul̲ kan dikayu kan Amak ta si Moses
nat mamabasul̲ kan dikayu. Ta namnamaon yu un taguwon dikayu kan
Apudyus sit manuttuwaan yu utdat ingkanglit Moses. 46 Ot nu tuttuwa’n
manuttuwa kayu utdat ingkanglit Moses, manuttuwa kayu kan sakon. Ta sat
ingkanglit Moses, sat maipanggop kan sakon. 47 Yoong nu adiyu tuttuwaon
dat ingkanglit na, inon yu un tuttuwaon datun ugud ku?”

6

Pinakanan Jesus Dat Lima’n Libu’n Tagu
(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

1 Maabus man piga’n al̲gaw, kaysan da Jesus sit kapon domang din ba-
nanaw sidin Galilea un mangngadan pay si bananaw Tiberias. 2 Aduadu
dadit tagu’n naitung-ud kan dida ta innila da dat nakaskasdaawa kingwana
un nampapiya utdat masakit.
3 Dumatong man da Jesus sit domang, nanagada da utdin bateled ot
nantupak da.
4 Sadi un timpu, dandani dit piyestan di Judio un Piyestan di Nalausan.

5 Naotap Jesus dat aduadu'n tagu'n dumoldoldola umoy kan siya ot inimus
na kan Felipe un, "Sinnat mangal-an taku't ipakan sidatu'n tagu?" 6 Doda'n
tigammunon Jesus dit koona yoong imbagana ullawa di un mamadpadas na
kan Felipe.
7 Summungbat si Felipe un, "Bokona umanay nat duwa'n gasuta denario*
un igatang si makan ut ipakan sidanata un-unaya tagu, ulay sin-akikitan da
ullawa."
8 Guminga man tun osa un sunud Simon Pedro un si Andres kanana'n,
9 "Antu'd abeng un nambalun si lima'n bukola tinapay kan duwa'n ikan,
yoong umanay kad tu un kanon di un-unaya tagu?"
10 Kinnanan Jesus un, "Mantupakon yu dida."
Kabolbollatan dit inggawan da ot pinantupak da dida'n losan. Sadit bilang
dat lalaki ullawa un inggaw, lima'n libu.
11 Kadon inalan Jesus dat tinapay, ot nanyaman kan Apudyus asina
painwalas sidat tagu. Padana pay sit kingwa na utdat ikan. Ot nangan dat
tagu inggana't napnok da.
12 Mabsug da man un losan, kinnanan Jesus sidat disipulus na un, "Sin-
upon yu dat nabun-an ta adina kaynga."
13 Sininup da dit nabun-an ot napnu dit kagwampulu't duwa'n lakba dit
buna da un tinapay.
14 Mailan man dat tagu dit am-amuga kingwan Jesus, "Tuttuwa'n siyatu dit
propetan Apudyus un ibaun na uttun lubung," kanan da.
15 Yoong matigammun man Jesus un umoy dat tagu alan dalapnu isaad da
un ali da, ummoy nampakni utdin bateled un os-ossaan.

Kummiyang Si Jesus Sit Lap-at Dit Danum (Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

16 Gumidgidam man gummusad dat disipulus na utdit igid dit bananaw.
17 Ot nanlugan da utdit bangka'n mandolmanga mangulin ud Capernaum.
Lumabi ullawaon, naid payyan sumaal kan Jesus kan dida.
18 Masulsulit man, malukulukuton dit danum ta nabilog dit bayogbog.
19 Utdit inggaw daon sit umoya onoma kilometro dit kaadayu na manipud sit
dupit, naila da si Jesus un mangkikkiyang sit lap-at dit danuma dumoldoldol
ot nakakimut da.
20 Yoong gumminga't Jesus un, "Adi kayu kumimut ta sakon," kanana.
21 Kadon, natalok da un nampalugan kan siya't dit bangka ot dagusa
dintong da dit umoyan da.

Inapon Dat Tagu si Jesus

22 Utdit mabigat, sadat tagu'n nataynan sit domang dit bananaw, uuwayon
da un ilan si Jesus ta tigammu da un natengyan. Naila da ussiya un ossaan
dit bangka ot inalan dat disipulus na un nanluganana kaysan yoong naid si
Jesus kan dida. 23 Inggaw da ud bangka'n nanligwat Tiberias un dummatong
sit adani't dit igawa nanganan da utdit tinapay un impakan Jesus sit naabusa
nanyaman kan Apudyus. 24 Yoong mailan man dat tagu un naid si Jesus
onnu sadat disipulus na utdi, nanlugan da'l lawa payon sidat bangka'n umoy
Capernaum un umoy manginap kan Jesus.

Si Jesus Siya'd Tinapay Un Mataguwan Di Tagu

25 Utdit maodasan da si Jesus sin Capernaum un domang dit bananaw
inimus da un, "Mistulu, kapiga nat dummatongam situ?"

---

* **6:7** Ilan yu utdin glosario din kaipooyan di denario

26 Kanan Jesus un summungbat un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un
bokona inapon yu ud sakon gaputa naila yu dat am-amuga kingwak, nu adi
gaputa nabsug kayu utdit tinapaya kinan yu. 27 Adiyu sad mambannugan
din makan un mabanglos, nu adi sad mambannugan yu, sadin makana
mandonoy un mangtod si mataguwana maid kigad na. Ot sakona Inyanak
di Tagu ud mangtod kan dikayu uttuwa makan, ta umanamung si Apudyus
un Ama kan sakon.”
28 Ot inimus da kan Jesus un, “Ngadan dat piyaon Apudyus ipakwa dalapnu
siya’d koon mi?”
29 Summungbat si Jesus kan dida un, “Sad piyaon Apudyus ipakwa kan
dikayu, manuttuwa kayu kan sakona imbaun na.”
30 Ot imbaga da kan siya un, “Ngadan nat am-amuga kooma mangilasinan
mi dalapnu tuttuwaon mi nat ibagbagam? Ngadan na pay nat mabalina
koom? 31 Ta sadat dadakkol taku, nangan da si manna utdit ininggawan da
utdit disyerto. Ta kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un, ‘Initdana dida
si makan un nanligwat langit.’ ”
32 Kadon kinnanan Jesus un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu, bokona si
Moses dit nangitod sit makan un nanligwat langit. Si Apudyus un Amak
dit mangtod kan dikayu si gattoka makana manligwat langit. 33 Ta sat
gattoka makan un itdon Apudyus, siya dit nanligwat langit un mangitod si
mataguwan un maid kigad na utdan losana tagu’t tun lubung.”
34 Imbaga da un, “Apu, itdom kan dikami un kankanayun nata makan.”
35 Summungbat si Jesus un, “Sakon ud makana mataguwan di tagu. Singn-
gadan na mana umoy kan sakon un manuttuwa adina’n talonon mabitil onnu
mauwaw.
36 “Imbagakon kan dikayu utdit un ulay iillanak, adi kayu kampay manut-
tuwa. 37 Umoy kan sakon dat italgod Amak un tagu kan sakon. Ot losana
umoy kan sakon, adik un talon sumdiyan. 38 Ta bokona tinengyak langit
un umoy inggaw situn lubunga mangwa’t dit kasomsomkaka osa nu adi sat
piyaon dit nangibaun kan sakon. 39 Ot sad piyaon dit nangibaun kan sakon,
ayyuwanak dat intalgod na kan sakon dalapnu maid osa’t matalak kan dida
kan paungalok dida’t din maudi’n al-algaw. 40 Ta sad gattoka piyaon Amak,
losana makaimatun kan manuttuwa kan sakon un Anak na, matagu da si
inggaingga ta paungalok dida nu maudi’n al-algaw.”
41 Utdiyon, nampangonot dat Judio kan Jesus gapu’t dit imbagana un siya
dit makan un nanligwat langit. 42 Ot kanan da un, “Bokon kada siyatu si Jesus
un anak da Jose? Tigammu taku da ama kan ina na. Ot inona’n kanana un
nanligwat langit nu?”
43 Summungbat si Jesus kan dida un kanana’n, “Ustu naon nat ngonon-
gonot yu. 44 Naid umoy manuttuwa kan sakon nu adin yan ud Ama un
nangibaun kan sakon awisona manuttuwa. Ot sadat manuttuwa, paungalok
dida nu maudi’n al-algaw. 45 Ta sat ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un,
‘Losana tagu, suluwan Apudyus dida.’ Ot losana dumngol kan manuttuwa’t
dit isuluna, dida’d umoy kan sakon. 46 Yoong bokona piyaona’n ugudon un
awad nakaila kan Apudyus un Amak. Ta sakona lawa un nanligwat kan
Apudyus ud nakaila.
47 “Tuttuwa’n talon tun ibagak kan dikayu un losana manuttuwa kan
sakon, matagu’t inggaingga. 48 Sakon ud makan un mangitod si mataguwan
di tagu. 49 Sadat dadakkol yu, kinan da dit manna un intod Apudyus sit
ininggawan dat dit disyerto yoong bokona nandonoy da ta natoy da payon.
50 Yoong satun makana ibagbagak, siya’d kustu’n makana nanligwat langit
ot nu awad mangan, adinaon matoy nu adi matagu’t inggaingga. 51 Ot sakon

tun matattaguwana makan un nanligwat langit. Ngadan na mana mangan situwa makan, matagu si inggaingga. Satuwa makan un ug-ugudok, siya tun long-ag ku un itdok dalapnu matagu dan losana tagu't tun lubung."
52 Gapu't diya imbagan Jesus, nakasulag dat Judio ot nansisinnungbatan da pay lawan un kanan dan, "In-inona'n itdon dituwa tagu tun long-ag na ut kanon taku?"
53 Ot imbagan Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sakona Inyanak di Tagu, inggana't adiyu kanon tun long-ag ku kan inumon tun dalak, maid kan dikayu dit mataguwan un maid si kigad. 54 Singngadan na mana mangan situn long-ag ku kan uminum situn dalak, siya'd maitdan si mataguwan un maid kigad na. Ot paungalok sin maudi'n al-algaw. 55 Ta satun long-ag ku, siya'd gattoka makan kan satun dalak, siya'd gattoka mainum. 56 Ot singngadan na mana mangan situn long-ag ku kan manginum situn dalak, adina'd sakon sinaan kan adik pay sinaan. 57 Si Amak un matatagu ud nangibaun kan sakon ot matattaguwak maipagapu kan siya. Padana pay sidat mangan kan sakon, ta matagu da maipagapu kan sakon. 58 Sakon dit makana nanligwat langit un bokona kama't dit kinan dat dadakkol yu un adida nandonoy. Sanat mangan situn long-ag ku, matagu't inggaingga."
59 Siyadatu dat intudtudun Jesus sidit nantudtuduwana't dit sinagoga utdin Capernaum.

Sat Ugud Jesus Un Managu't Tagu Si Inggaingga

60 Utdit nagngolan dadit maitungtung-ud kan Jesus dit imbagbaga na, kaaduwan kan dida dit manguguda, "Nasigaba maawatan tun itudtudu na. Ngadan nat mamiya'n dumngol situ nu?"
61 Naid nangibaga kan Jesus yoong titiggammu na un mampangonot da utdit intudtudu na ot imbaga na kan dida un, "Apay, madismaya kayu kad sit imbagak? 62 Inonaon nu, nu ilan yu ud sakona Inyanak di Tagu un ngumatu'n mangulin sit nanligwatak? 63 Sat Ispiritun Apudyus ud makaitod si mataguwan, bokona maboolan di tagu. Ot sadat ugud un imbagak kan dikayu iyoy da dit Ispiritun Apudyus un mangtod si mataguwan.† 64 Yoong annat da ud adi manuttuwa kan dikayu." Imbagan Jesus tu, ta siguda tigammu na dadit adi manuttuwa kan siya kan sadit mangituyuk kan siya. 65 Ot kanana payyan un, "Siyadi ud gapuna un imbagaka naid mabalina manuttuwa kan sakon nu adin Amak ipalubus."
66 Maipagapu't tuwa imbagan Jesus, adu dadit nangkadalan sidat tagu ot adidaon naitungtung-ud kan siya.
67 Utdi, inimusan Jesus dat kagwampulu't duwa'n disipulus na un, "Piyaon yu kad payon taynan sakon?"
68 Summungbat si Simon Pedro un kanana'n, "Apu, sinnat manalnan mi? Maid mit udum nu adi annat kan sika dat uguda manligwatan di mataguwana maid kigad na. 69 Ot sinsadinon manuttuwa kami kan tigammu mi un sika dit Nasantuwan un imbaun Apudyus."
70 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adik kad pinili dikayu'n kag-wampulu't duwa'n disipulus ku? Yoong annat osa'n diablo kan dikayu!"
71 Si Judas un anak Simon Iscariote dit ug-ugudon Jesus. Ta osa si Judas sidat kagwampulu't duwa'n disipulus yoong siya'd mangituyuk kan siya.

7

Si Jesus Kan Dat Sunud Na

† **6:63** Sat kustu un naikanglit sin Griego, Sadat ugud un imbagak kan dikayu Ispiritu kan mataguwan.

1 Maabus man di, dinakdak Jesus dat losana bobol̲oy sin Galilea. Adina
piyaon un umoy Judea ta man-uuwaya lawa dadit pappangat di Judio si
gundaway da un mamatoy kan siya.
2 Dumol̲dol̲dol̲ man dit piyestan dat Judio un ngadanon dat Piyestan di
Sigay,* 3 imbagan dat sunud Jesus kan siya un, “Taynam tun Galilea ta umoy
ka ud Judea dal̲apnu ilan pay dadit buyut nu utdi danat am-amuga kokkoom.
4 Ta nu piyaon nat osa’n tagu un mandinadinamag, masapula adina ilimod
dat kokkoona. Ot nu mangwa ka si am-amug, ipailam sidan losana tagu’t tun
lubung.” 5 Imbaga da tu, ta ulay dida un sunud na adida manuttuwa kan siya.
6 Kinnanan Jesus kan dida un, “Adina payyan dinumtong nat timpuka
umoy. Dikayu, mabalin yu nat umoy si kumpolmi’n timpu. 7 Onta maid man-
laweng kan dikayu, yoong sakon lalawwengonak sidat tagu ta kanayun un
ibagabagak un laweng dat koko-on da. 8 Dikayu ullawa’d umoy makapiyesta.
Bokona makaoyak kan dikayu ta bokon payyana dinumtong nat kustu’n
timpuk.”
9 Imbagana tu utdat sunud na ot nataynan sin Galilea.

Ummoy Pay Si Jesus Sit Piyesta

10 Utdit nangkadal̲an daon dat sunud na un umoy makapiyesta, ummoy
pay si Jesus un maid nakaila kan nakatigammu’t dit kaysanana.
11 In-innapon dadit pappangat di Judio si Jesus sidit pipiyestaan un kanan
dan, “Kawad na kadnin?”
12 Mampaagum-um dat tagu maipanggop kan Jesus. Sadat udum kanan
da un, “Nabal̲u’n tagu si Jesus.” Yoong sadat udum, kanan da un, “Bokon, ta
pal̲pal̲mukana’l lawa danat tagu.” 13 Yoong maid makaitul̲oda mambagbaga’t
napiya un maipanggop kan Jesus si nadangsol̲a ginga ta kumimut da utdat
pappangat di Judio.
14 Utdit maikapata al̲-al̲gaw didit wal̲u’n al̲gawa piyesta, ummoy si Jesus
nantudtudu’t dit timplu. 15 Nasnasdaaw dadit pappangat di Judio ot kanan
dan, “Sintun nangal̲-an ditu’t tun laing na, angka ummoy nan-uswila?”
16 Sumungbat si Jesus ot kanana’n, “Satun itudtuduk, bokona nanlig-
wat si kasomsomkak pay lawana osa nu adi nanligwat sit nangibaun kan
sakon. 17 Nu singngadan nat mamiya un manungpal sinat pakwan Apudyus,
matigammuwana nu nanligwat kan Apudyus dat itudtuduk onnu man-
tudtuduwak sit kabukbukudaka tulay. 18 Sanat tagu un manudtudu utdit
kabukbukudana’n tulay, piyaona’n maidayaw dit long-ag na. Yoong sanat
tagu un manginap sit maidayawan dit nangibaun kan siya, siya’d gattoka
tuttuwa ot maid tuli kan siya. 19 Bokon kada impatigammun Moses dit lintog
Apudyus kan dikayu? Yoong maid manuttuwa kan dikayu utdiya lintog ta
nu manuttuwa kayu, apay piyaonak patoyon nu?”
20 Ot kanan dat tagu kan siya un, “Nadimunyu ka! Ngadan pay nat
mamatoy kan sikan?”
21 Summungbat si Jesus un, “Ossaana am-amug dit kingwak sit al̲-al̲gawa
iillongan ot nasnasdaaw kayu. 22 Ulay dikayu, mantul̲gi kayu pay ulay nu al̲-
al̲gawa iillongan gaputa imbilin Moses, yoong sat katuttuwaana bokona siya
dit nangilugi nu adi sadat dadakkol yu. 23 Ot nu koon yu dit mantul̲gi ulay nu
al̲-al̲gawa iillongan dal̲apnu adina masalungasing dit lintoga tinawid yu, apay
nasul̲ag kayu utdit nampabilogak sit masakit si al̲-al̲gawa iillongan? 24 Adi
kayu man-ukum maibasal sit maila yu ullawa nu adi man-ukum kayu udsi
nalintoga wagas,” kanan Jesus.

* **7:2** Siyatu un piyesta dit mangisomsomkan dat Judio utdit ininggawan dat ginnapuwan da utdit disyerto.

Imus Maipanggop Sit Kustu'n Nanligwatan Jesus

25 Donglon man dat uduma tagu'n iJerusalem dit itudtudun Jesus kanan
da un, "Bokon kada siyatu dit piyaon dat pappangat un patoyon? 26 Yoong
ilan yu kad ot antu'n mantudtudu't datun adu'n tagu yoong adida mit
suganggangon? Tigammun kad ninon datun pappangat un siya dit Kristu?
27 Yoong bokon kad un nu dumatong dit Kristu maid makatigammu nu sin dit
manligwatana? Tigammu taku un losan mit tun nanligwatan ditu un tagu,"
kanan da.
28 Siyadi dit gapuna un indangsol Jesus dit nantudtudu't dit timplu un
kanana'n, "Kanan yu un tigammu yu ud sakon kan tigammu yu nat nanlig-
watak. Yoong bokona kasomsomkak pay lawana ossaan tun ummoyak nu
adi awad nangibaun kan sakon. Ot satu un nangibaun tuttuwa'n losan dat
ibaga na yoong maid tigammu yu kan siya. 29 Tigtigammuk ta nanligwatak
kan siya ot siya'd nangibaun kan sakon."
30 Utdi piyaon da okyan dokmaanon, yoong naid nakatulod un nanokma
kan siya, onta adina payyan dinumtong dit timpu na.
31 Yoong adu payon dadit nanuttuwa kan siya ta kanan da un, "Nu duma-
tong dit Kristu, makakokwa kad nin si ad-adu'n am-amug nu satun kingwan
ditu?" kanan da.

Nangibaun Dat Fariseo Si Umoy Manokma Kan Jesus

32 Donglon man dadit Fariseo dit palpaliw-an dat tagu un ag-agum-umona
maipanggop kan Jesus, nangibaun dat aap-apun di padi kan dat Fariseo si
suldadu un umoy manokma kan Jesus.
33 Gaputa tigammun Jesus dit panggop da, imbagana utdat kaaduwan
un, "Sin-akitana lawaon nat inggawak kan dikayu kadon, mangulinak sit
nangibaun kan sakon. 34 Inainaponak yoong maid odasan yu kan sakon kan
adi kayu makaoy sin igawa manalnak."
35 Nampaim-imus dadit pappangat di Judio un, "Sin kadnin manalnana un
adi taku maodasan? Manalan kad nin sidan ilin dat Griego un kawadan
dat nan-asiwalaka bulun taku ta umoy manudtudu utdan Griego? 36 Sin
din piyaona un ugudon sin kanana'n, 'Inaponak yoong adiyu ud sakon
maodasan kan adi kayu makaoy sin manalnak?' "

Abalig Maipanggop Sit Sulung Di Matatagu'n Danum

37 Anungus al-algaw man didit piyesta un siya'd kapotgana al-algaw, sum-
mikad si Jesus sit atubang dat adu'n tagu un nambagbaga si nadangsol ot
kanana'n, "Nu singngadan nat mauwaw, dumatong kan sakon ta painu-
mak. 38 Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, 'Singngadan na
mana manuttuwa kan sakon, man-ayus dit matatagu'n danum manipud sit
aangsona.' " 39 Sat ug-ugudon Jesus situwa imbaga na, sadit Ispiritu Santu
un umoy inggaw sidat manuttuwa kan Jesus. Yoong adina payyan naitod dit
Ispiritu Santu utdiya timpu ta adina payyan napadayawan kan naipangatu'd
langit si Jesus.†

Nagogwa Dat Tagu Maipanggop Kan Jesus

40 Magngol man dat tagu dit imbaga na, kanan dat udum un, "Siya'n
tuttuwa tu dit propetan Apudyus!"
41 Kanan pay dat udum un, "Siyatu dit Kristu!"

† **7:39** Naipaila dit kustu un kinaapudyus Jesus sidit ummungal kan katoy kan nan-ulin langit.

Yoong kanan dat udum un, “San Galilea kad manligwatan dit Kristu?
42 Bokon kada kanana’t dit naikanglita Ugud Apudyus un, si Kristu, kaganakan ali David un maiyanak sidin Betlehem un ili un ininggawan ali David sidit?”
43 Utdiyon, nagogwa dat tagu ta nanuttuwa dat udum yoong adin dat udum. 44 Ot piyaon dat udumona dokmaan, yoong naid osa’t nanekgel kan siya.

Adin Dadit Pappangat Di Judio Nanuttuwa

45 Utdit mangulin dat suldadu, sadat aappun di padi kan Fariseo un nangibaun kan dida inimusan da dida un, “Apay adiyu indatong situ?”
46 Summungbat dat suldadu un, “Naid makapada utdin laing na un manugud!”
47 Ot summungbat dadit Fariseo kan dida un, “Naallilaw kayu kad payon kan siya? 48 Awad kad tigammu yu utdan pappangat yu onnu Fariseo ut manuttuwa kan siya? 49 Yoong naigiyaw danata manuttuwa kan siya ta maid tigammu da utdit lintog Moses.”
50 Yoong si Nicodemo un osa utdat Fariseo un ummoy nakabagbaga kan Jesus sidit, kananana un, 51 “Utdit lintog taku, maukum kad nat osa un tagu nu adi taku yan dongl̲on kan adal̲on nu nakabasul̲ onnu adina?”
52-53 Summungbat da un, “Apay iGalilea ka kad pay? Basaom dit naikanglita ugud Apudyus ot matigammuwam un naid propetan Apudyus si manligwat Galilea.”

8

Sat Babai’n Nakadagdagas

1 Abuson man dat Fariseo un ugudon di, nangkadal̲an da un losan dat tagu’t dat bobol̲oy da, yoong si Jesus kaysan sin bateled Olivo. 2 Bigbigat man sit mabigat nangulin si Jesus sidit timplu. Adu dat tagu’n nandatdatong un ummoy kan siya ot nantupak si Jesus un dit nantudtudu kan dida.
3 Utdit madama’n mantudtudu, indatong dadit mimistulun di lintog kan Fariseo dit osa’n babai un nakadagdagas ot pinasikad da utdit atubang dat kaaduwan.
4 Kanan da kan Jesus un, “Mistulu, naodasan tuwa babai un nakadagdagas. 5 Sigun sit lintog taku un intudtudun Moses, masapul un mabatubatu inggana si matoy, ot sinnat makanam?”
6 Imbaga da tu ta piyaon da un sikapan si Jesus tuwan nu makaibaga si makabasul̲ana, kad siya’d mangidal̲uman da kan siya.
Yoong nanyuk-ung si Jesus un nangangkanglit sit gabu utdit patimmudu na. 7 Utdit makaimuimus da, lummunga si Jesus ot kanana’n, “Sat maid si basubasul̲ kan dikayu, siya’d umuna un mamatu kan siya.” 8 Nanyuk-ung uman si Jesus un nangangkanglit sit gabu utdit patimmudu na. 9 Magngol̲ da man dit insungbat Jesus, nasin-ossa da un kaysan un ummun-una dadit lalallakay da, ot sad nataynana lawa da Jesus sidit babai un sumisikad sit sangu na.
10 Lummunga si Jesus ot kanana’t dit babai un, “Dumman da? Naid kad osa’t nabun-an si manusa kan sika?” 11 “Naid Apu,” kanan dit babai.
Ot kanan Jesus kan siya un, “Bokon paya dusaok sika. Manal̲an ka ot adikaon mambasbasul̲.”

Si Jesus Ud Silaw Di Somsomok Di Tagu Uttun Lubung

12 Namingsan payyana nambagbaga’t Jesus sidat tagu kanana un, “Sakon silaw dat tagu’t tun lubung. Singngadan na mana umunud kan sakon,

adinaon umoy sit nakolop ta awadon kan siya dit silaw un mangtod si mataguwan un maid kigad na." 13 Utdi, kanan dat Fariseo kan siya un, "Kustiguwam pay lawan nat long-ag nu, bokona tuttuwa dat ibagbagam."

14 Summungbat si Jesus un, "Ulay nu kustiguwak tun long-ag ku pay lawan, tuttuwa tun ibagak onta, tigammuk tun nanligwatak kan tigammuk tun manalnak, yoong dikayu maid tigammu yu si nanligwatak kan manalnak. 15 Sanat man-uukum yu maibasal sit kasomsomkan yu. Yoong sakon bokona mangukumak si tagu. 16 Ulay nu mangukumak, kustukustu nat man-uukum ku ta bokona lawa'n sakon nu adi duwa kami utdit nangibaun kan sakon. 17 Sanat lintog yu kanana un, 'Nu awad duwa't mangustigu ta man-unud dit ibaga da, tuttuwa dit ibagbaga da.' 18 Kustiguwak tun long-ag ku kan kustiguwanak pay kan Ama un nangibaun kan sakon."

19 Utdi, kanan da kan siya un, "Kawad Amam nu?"

Summungbat si Jesus un, "Naid tigammu yu kan sakon kan naid tigammu yu kan Amak. Nu tigammu yu ud sakon tigammu yu payon si Amak."

20 Imbagan Jesus datu un losan sidit nantudtuduwana't dit timplu, utdit kuwaltu'n inggawan dit pipissukan di datun. Yoong naid nanokma kan siya ta adina payyan dinumtong dit timpu na.

Sadat Adi Makaoy Sit Umoyan Jesus

21 Intultuluy Jesus un nambagbaga ot kanana uman kan dida un, "Taynak dikayu. Kadon inapon yu ud sakon yoong adi kayu makaoy sin ayak. Matoy kayu un sibabasul."

22 Utdi, kanan dadit pappangat di Judio un, "Apay, patoyona kad din long-ag na pay lawan ta kanana'n adi taku makaoy sin ayana?"

23 Kanan Jesus kan dida un, "Nanligwat kayu't tun pita yoong sakon nanligwatak langit. Satun lubung tun igaw yu yoong san langit din igaw ku. 24 Ot siya'd gapuna un imbagak un matoy kayu'n sibabasul, ta tuttuwa'n matoy kayu un sibabasul nu adiyu tuttuwaon un sakon, gattoka sakon."

25 Inimus da un kanan dan, "Singngad kad nat kinatatagum?"

Summungbat si Jesus ot kanana'n, "Sakon payon dit imbagak kan dikayu manipud sidit lugin ditu'n mantudtuduwak. 26 Ot nu maipanggop kan dikayu, adu'n maugud ku un maipabalaw kan dikayu. Yoong san ibagaka lawa utdan tagu, sat dingngol ku un imbagan dit nangibaun kan sakon ta losana ibagana tutuwa."

27 Yoong adin dat tagu naawatan un sadit ug-ugudona, si Apudyus un Ama na. 28 Utdi, imbagan Jesus un, "Nu ibayug yu ud sakona Inyanak di Tagu, matigammuwan yu un sakon dit imbagak kan dikayu kan matigammuwan yu pay un naid kook sit kabukbukudaka tulay nu adi sad ipatigammuk ullawa dit insulun Amak kan sakon. 29 Iinggaw kan sakon dit nangibaun kan sakon, adiyanak taynan ta sad kanayuna kokkook dat mas-omana."

30 Ot utdit imbagana tu, adu dat nangngol un nanuttuwa kan siya.

Sat Katuttuwaan Ud Mangiwaya Kan Dikayu

31 Utdi, imbagan Jesus sidat Judio un nanuttuwa kan siya un, "Nu itul-tuluy yu un tuttuwaon datun ibagbagak, dikayu'd gattoka disipulus ku. 32 Matigammuwan yu dit katuttuwaan ot satuwa katuttuwaan dit mangi-waya kan dikayu."

33 Yoong summungbat da un kanan dan, "Kaganakan dikami't dit Abraham ot naid payyan namuyung kan dikami. Singngadan din piyaoma ugudon sin imbagama mapawayaan kami?"

34 Summungbat si Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un
losana gumabasul̲, puyung di basul̲. 35 Sanat anak mannanayuna kamang
di pamilya, yoong sanat puyung, bokon. 36 Ot nu sat Anak ud mangiwaya
kan dikayu, gattoka wayawaya kayu. 37 Tigammuk un kaganakan dikayu
kan Abraham, yoong piyaon yu un patoyon sakon gaputa adiyu iptog datun
ibagbagak. 38 Sad ibagak kan dikayu dat maipanggop sit impailan Amak kan
sakon, yoong dikayu, sad uunnudon yu dat dingngol̲ yu kan ama yu payon.”
39 Summungbat da un, “Sat ama mi, sat Abraham.”
Sumungbat pay si Jesus un, “Nu tuttuwa’n ganak dikayu kan Abraham,
koon yu dit padan dit kingwana. 40 Yoong sabali nat koon yu ta piyaon yu
ud sakon patoyon gaputa imbagak kan dikayu nat katuttuwaan un dingngol̲
ku kan Apudyus ot bokona siya’d kingwan Abraham nat. 41 Sad uunnudon
yu, sanat koko-on ama yu.”
Nakasul̲ag da ot kanan da kan siya un, “Bokona aggabak kami, tigammu
mi un si Apudyus ullawa’d ama mi.”
42 Kinnanan Jesus kan dida un, “Nu tuttuwa’n Ama yu si Apudyus,
pipiyaonak okyan ta nanligwatak kan Apudyus. Bokona kasomsomkak pay
lawana ossaan tun ummoyak situ nu adi si Apudyus un mismu dit nangibaun
kan sakon. 43 Apay adiyu maawatan datun ibagbagak? Onta adiyu piyaona
dongl̲on tun ugud ku. 44 Ganak dikayu kan ama yu un Satanas ot sat piyaona
dit tuttuwaon yu. Doda’n kumapatoy manipud sit luglugi na ot adina un
tal̲on umampayun sit katuttuwaan ta maid gapu’d katuttuwaan kan siya. Nu
mantuli, ipaila na din gattoka kinatatagu na ta doda’n matuli ot siya’d puun
dit losana kinatuli. 45 Yoong sakon, ibagak nat tuttuwa ot siya nat adiyu
mamatiyan kan sakon. 46 Singngadan na kan dikayu ud makapanoknok
un nakabasul̲ak? Ot nu tuttuwa nat losana ibagak apay adiyu tuttuwaon?
47 Sadat anak Apudyus, piyaon da un dongl̲on din ugud Apudyus. Yoong
dikayu, bokona anak dikayu kan Apudyus, siya’d gapuna un adiyu dongl̲on
nat ugud na,” kinnanan Jesus.

Da Jesus Kan Abraham

48 Summungbat dat Judio un kanan dan, “Bokon kada tuttuwa dit imbaga
mi un, iSamaria ka ot nadimunyu ka?”
49 Summungbat si Jesus un, “Bokona nadimunyuwak nu adi dayawok si
Ama, yoong adiyu dayawon sakon. 50 Yoong bokona inapok dit madayawak,
ta awad osa un manginap sit madayawak un siya dit gattoka ukum. 51 Ot
tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, nu singngadan nat mangiyaangosa
manuttuwa’t tun ibagbagak, adinaon tal̲on matoy.”
52 Kinnanan dadit Judio kan siya un, “Tuttuwa’n nadimunyuwan ka, ta
ammin dan natoy da Abraham sidadit propetan Apudyus, annat kanamota
sanat manuttuwa utnat ibagbagam, adinaon tal̲on matoy. 53 Nangatngatu ka
kad nu si Abraham un ama mi kan sadat propetan Apudyus un nangkatoy?
Ngadan nat kanam sinat long-ag nu?”
54 Summungbat si Jesus un, “Naid selbina nu sakon pay lawan mangi-
dayaw situn long-ag ku. Si Amak un Apudyus ud mangidayaw kan sakon.
55 Adiyu tigtigammu si Apudyus yoong sakon tigtigammuk. Nu kanaka adik
tigtigammu, matuliyak un pada yu. Tigtigammuk ot tuttuwaok dan ibaga na.
56 Nantattal̲ok dit Abraham un ginnapuwan yu ta namnamaona’n maila dit
al̲-al̲gawa dummakngak situ ot naila na siya’d gapuna un nantattal̲ok.”
57 Kinnanan dat Judio un, “Naid payyan limampul̲u’n tawon nu, inona’n
nailam si Abraham un naawwe’n natoy?”

58 Kanan Jesus kan dida un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, utdit daan
Abraham maiyanak, awadakon.”
59 Magngol man dat Judio di un imbaga na, nan-aknam da utdat batu si
ibatu da kan siya yoong nansal-in si Jesus ot lummaksun sidit timplu.

9

Pinailan Jesus Dit Tagu’n Nakulap

1 Namingsan un mangkikkiyang da Jesus, inila na tun osa’n lalaki’n siguda
nakulap sit naiyabengana.
2 Ot inimus dat disipulus na kan siya un, “Sin dit nambasul un gapun din
nakulapana? Siya pay lawan onnu sadan malong-ag na?”
3 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Bokona maipagapu’t basul na onnu
basul dat malong-ag na din nakulapana, nu adi napasamak dalapnu maipaila
dit pannakabalin Apudyus un mangaan sin kulap na. 4 Masapula koon taku
dat pakwan Apudyus un nangibaun kan sakon ta al-algaw payyan. Ta annat
lumabiyon ot maidon mangkokwa. 5 Yoong inggana’t awadak situn lubung,
sakon ud silaw dat tagu’t tun lubung.”
6 Utdit naibaga naon di, nanlugpa’t dit pita ot tinamay na un pinambalin
si piyok. Impeket na utdit atan didit lalaki’n nakulap, 7 asina pinadalana
kanana’n, “Ingkan ta umoy ka mandal-up sin bananaw Siloe,” piyaona’n
ugudon tuwa ngadan, Naibaun. Utdiyon, kaysan dit lalaki’n umoy nandal-
up ot nangulin un makailaon.
8 Mailan man dat kailiyana kan uduma tagu’n nangila kan siya’t dit
tumaptappayaana’n mangkodawan, kanan da un, “Bokon kada siyatu dit
tumapatapaya’n mangkodaw sidit?”
9 Kanan dat udum un, “Siya.”
Yoong kanan dat udum un, “Bokon, kamugmuging na ullawa.”
Gumminga dit lalaki ot kanana’n, “Sakon.”
10 Inimus da un, “Innon nat kingwam un annat umila kaon?”
11 Summungbat dit lalaki un, “Sadit tagu’n mangngadan kan Jesus, nana-
may si gabu utdit lugpana ot impeket na uttun atak asina umoy pinandal-
up sakon sin bananaw Siloe. Inummoyak ot sidit maabusak mandal-up
makailaakon!”
12 Inimus da un, “Sin kawad na nu?” Ot summungbat dit lalaki un, “Maid
tigammuk,” kinnanana.

Inimusan Dat Fariseo Dit Napapiya Un Nakulap

13 Utdi, indallay da dit lalaki’n napapiya utdat Fariseo, 14 ta sadit al-algawa
nanamayan Jesus sit piyoka nampapiya na utdit nakulap, al-algawa iillongan
di Judio. 15 Ot inimus payon dadit Fariseo utdit lalaki nu inona’n makailaon ot
summungbat un kanana’n, “Pineketana si piyok tun atak asina pinandal-up
sakon ot umilaakon.”
16 Kanan dat uduma Fariseo un, “Sat tagu’n nangwa’t tu, bokona nanligwat
kan Apudyus ta adina potgon tun al-algawa iillongan.”
Yoong kanan pay dat udum un, “Innon nat osa’n tagu un gumabasul
mangwa’t am-amuga kama’t tu.”
Utdiyon, nagogwa dadit Fariseo utdit kingwan Jesus.
17 Kadon, inimus da payyan sit lalaki un, “Ot singngadan nat maibagam sin
kinatatagu na nu ta kanama makaila kaon sit kingwa na kan sika?”
“Propetan Apudyus,” insungbat dit lalaki.
18 Yoong adin dat pappangat di Judio tuttuwaon un siguda nakulap dit
lalaki utdit naiyanakana, inggana’t inayagan da dat malong-ag na. 19 Ot

inimus da kan dida un, “Anak yu kad tu? Kanan yu un naisiguda nakulap
sit naiyanakana ot apay makaila’t tun satun nu?”
20 Sumungbat dat malong-ag na un, “Tuttuwa’n anak mi tu ot tuttuwa’n
siguda nakulap sit naiyanakana. 21 Yoong nu inona’n makailaon, siyanat nat
naid tigammu mi kan maid pay tigammu mi nu singngadan nat nampapiya
kan siya. Imuson yu a kan siya ta naangsan manona ot tigammu na pay
lawan nat isungbat na.”
22 Imbagan dat malong-ag na tu ta umogyat da utdadit pappangat di Judio
ta nantutulagan daon un singngadan na mana mangugud un si Jesus, siya’d
Kristu makaan sit sinagoga da. 23 Siyadi dit gapun dit nangibagaan dat
malong-ag na utdit, “Naangsanon ot imuson yu kan siya.”
24 Utdi, inayagan da uman dit lalaki’n nakulap sidit ot imbaga da kan siya
un, “Padayawam si Apudyus ot ibagam nat tuttuwa ta tigammu mi un si
Jesus, gumabasul.”
25 Summungbat dit lalaki ot kanana’n, “Maid tigammuk nu gumabasula
tagu, yoong sad tigammuk, nakulapak sidit ot sinsatun makailaakon.”
26 Inimus da payyan un, “Ngadan dit kingwa na kan sika nu? Innona’n
makaila kaon?”
27 Summungbat dit lalaki ot kanana’n, “Inabus kuwon imbaga yoong adiyu
man donglona! Ot ngadan nat koon yu payyan imuson? Piyaon yu kadpay
mambalin si disipulus na?”
28 Utdi, ininsultu da un kanan dan, “Sika’d disipulus na, disipulus dikami
kan Moses. 29 Ta tigammu mi un nakabagbaga’t Apudyus kan Moses yoong
nu satu un tagu, maid tigammu mi si nanligwatana!”
30 Summungbat dit lalaki’n kanana’n, “Siyanat nat nakaskasdaaw. Naid
tigammu yu si nanligwatana yoong pinapiya na tun atak. 31 Doda’n tigammu
taku un adin Apudyus donglon dat gumabasul yoong donglona dat man-
dayaw kan siya kan mangwa utdan ipakwa na. 32 Manipud sit luglugin ditun
lubung naid payyan nagngol si osa’t nampapiya si tagu’n siguda nakulap
sit naiyanakana. 33 Ot nu bokona nanligwat tu un tagu kan Apudyus maid
gapu’d makwa na.”
34 Summungbat dat Judio un kanan dan, “Gumabasul ka manipud sit
naiyanakam ot piyaoma ugudon isulum dikami?” Ot pinalaksun da utdit
sinagoga.

Sadat Tagu’n Adi Manuttuwa Kan Apudyus Kama Da Utdan Nakulap

35 Nagngolan Jesus un pinalaksun dadit Judio dit nakulap ot utdit maila na
inimus na un, “Manuttuwa ka utdit Inyanak di Tagu?”
36 Summungbat dit lalaki un, “Ibagam ud Apu, nu singngadan na dalapnu
manuttuwaak kan siya.”
37 Ot kanan Jesus un, “Inilamon inabus ot maid sabali nu adi siyatun
kabagbagbagam.”
38 “Apu, manuttuwaak,” kanan didit lalaki ot nandaydayaw kan Jesus.
39 Kinnanan Jesus un, “Inummoyak situn lubung dalapnu kuisok dat tagu.
Ot sadat nakulap, pailaok dida ot sadat makaila, ipailak un nakulap da.”*
40 Magngol man dat Fariseo un inggaw sidit sog-on na dit imbagan Jesus,
“Nakulap kami kad pay?” kanan da.
41 Imbagan Jesus un, “Nu tuttuwan nakulap kayu, mapakawan dat basul
yu yoong gaputa kanan yu un makaila kayu, gasissiya un sibabasul kayu.”

* **9:39** Sadan adi makatigammu kan Apudyus maiyalig da si nakulap yoong pailaon Jesus nu manuttuwa da. Ot sadat makaila utdat am-amug Jesus yoong adida manuttuwa, maibilang da un nakulap.

10

Abalig Maipanggop Sit Man-aayyuwan Si Kannelu

1 Inyabalig Jesus un nantudtudu kan dida un kanana'n, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sat tagu'n adi mangoy sit soobana lumnok sit pukuk dat kannelu ta sumakyat sit alad, osa'n man-aakaw kan tulisan. 2 Sat mangoy sit
soobana lumnok, siyadi dit man-aayyuwan sidat kannelu. 3 Siya'd ibukatan
dit mambabantay sit sooban. Ot nu donglon dadit kannelu dit ginga na
nu ayagana dit ngadan da umoy da kan siya ot ipuyut na un ilaksun dida.
4 Nu mailaksun naon un losan dat kuwa na, ipuyut na dida ot maitungtung-
ud dat kannelu na kan siya ta mailasin da dit ginga na. 5 Nu uduma tagu
dit mangayag kan dida, bokona maitung-ud da nu adi gumtik da ta adida
mailasin dit ginga na."

6 Satu un inyabalig Jesus kan dida, adida naaw-awatan dit piyaona'n ugudon.

Si Jesus Ud Nabalu'n Man-aayyuwan

7 Utdi, imbagan uman Jesus kan dida un, "Tuttuwa tun ibagak kan dikayu
un, sakon dit sooban un ayon di lumnoka kannelu. 8 Losan dat ummun-una
nu sakon, bokona dida dit kustu'n man-aayyuwan nu adi man-aakaw kan
tulisan da. Yoong adin dat kanneluk tinuttuwa dida.

9 "Sakon dit sooban. Singngadan na mana mangoy kan sakona lumnok,
taguwok. Mabalina lumnok onnu lumaksun ot mangdas si manggalabana.
10 Sat panggop dat man-aakaw, umoy da ullawa man-akaw, mampatoy kan
manyam-an. Yoong sat panggop ku, umoyak mangitod si mataguwan di tagu
un talona kapkapnokan da.

11 "Sakon ud nabalu'n man-aayyuwan. Sat nabalu'n man-aayyuwan,
nasasaggana'n mangitod sit katoy na maipagapu utdat ayyuwan na. 12 Sanat
matangdanan un bokona gattoka man-aayyuwan, gumtik nu awad ilana si
tanana asu un dumatong onta bokona kuwana dida. Kadon, man-asiwalak
dadit kannelu nu manikmatan di asu dida. 13 Sat gapuna un gumtik nat
matangtangdanan, bokona kuwa na dat kannelu ot adina ikasigab dida.

14-15 "Sakon sad nabalu'n man-aayyuwan. Tigtigammuk si Amak kan
tigtigammu na ud sakon. Tigtigammuk dan kanneluk kan tigtigammu
da pay sakon. Nasasagganaak un mangitod sit katoy ku maipagapu kan
dida. 16 Awad da payyan uduma kanneluk un naid situ un naidagamung.
Masapula ayagak dida dalapnu maidoga da. Donglon da pay tun gingak,
kadon mambalin da si ossaana bungguy ot ossaan pay dit mangayyuwan kan
dida.

17 "Pipiyaonak kan Ama ta nasasagganaak un mapatoy dalapnu
mataguwak obos. 18 Maid makapatoy kan sakon. Sakon pay lawan nat
mangipalubus un mapatoy. Kalintogak un mangipalubus sin mapatoyak ot
kalintogak pay un matagu obos, ta siya'd imbilin Amak kan sakon."

19 Utdi, nagogwa uman dat Judio maipanggop sit imbagan Jesus. 20 Adu
dat mangibaga un, "Nadimunyuwan ot natiwong. Ot koon taku ullawa'n
dongdonglon nat ibaga na?"

21 Yoong kanan dat udum un, "Bokona makabagbaga't kama't tu nat tagu'n
sinakayan di dimunyu. Ona mabalin kad un pailaon nat dimunyu nat
nakulap?"

Adin Dat Judio Tinuttuwa Si Jesus

22 Si timpun di kukummogan, awad piyestan di Judio un mangisom-
somkan da utdit naidatunan obos didit timplu utdin Jerusalem. 23 Dumtong

man diya timpu, inggaw si Jesus un mankikkikkiyang sit balkun dit timplu
un mangngadan si Balkun Solomon. 24 Awad da ud nandatdatong un Judio
kan siya ot kanan da un, “Kapiga nat mangibag-am sinat kustukustu? Nu sika
dit Kristu ibagam si nalawag kan dikami.”
25 Summungbat si Jesus kan dida un, “Inabus ku un imbaga kan dikayuwon
yoong adiyu tuttuwaon. Sadanat kook maipagapu’t dit kalintogaka intod
Amak, siya’d mangipanoknok nu singngadan ku. 26 Yoong adiyu tuttuwaon
ta bokon kayu si kanneluk. 27 Ta sadat kanneluk dumngol̲ da utdan ibagak,
tigammuk dida ot unudon da ud sakon. 28 Itdok kan dida dit mataguwan
un maid si kigad ot adidaon maisina kan Apudyus kan naid makapul̲os kan
dida kan sakon. 29 Ta si Amak un nangitod kan dida kan sakon nangatngatu
nu sadan losana nangatu ot naid makapul̲os un mangisina kan dida sin
mangoognana. 30 Ta sakon kan si Ama ossaan kami.”
31 Utdi, nan-aknam uman dat Judio utdat batu si ibatu da okyan kan siya,
32 yoong kanan Jesus kan dida un, “Adu dat napiya’n kingwaka impailak
kan dikayu un impakwan Ama ot singngadan na utdatu’n kingwak nat
mamatuwan yu kan sakon?”
33 Summungbat dadit Judio un kanan dan, “Bokona sanat napiya’n
kookoom nat mamatuwan mi kan sika nu adi sanat inugud nu un maisugang-
gang kan Apudyus kan sanat mangabawama Apudyus ka ta tagu ka ullawa.”
34 Summungbat si Jesus kan dida un, “Bokon kada naikanglit sit lintog
yu un kanan Apudyus un, ‘Ibagak kan dikayu un aapudyus kayu?’* 35 Ot
tigammu taku un sat ugud Apudyus naid mabaliwana si inggaingga. Nu
imbagan Apudyus un aapudyus dat tagu’n nangitdana uttun ugud na, 36 apay
ibaga yu un mambagbagaak si laweng un maisuganggang kan Apudyus
nu ibagak un Anak na ud sakon? Sakon dit pinili na un imbaun situn
lubung. 37 Nu bokon okyan un sad pakwan Ama dan kook siya, adiyu’d
sakon tuttuwaon. 38 Yoong gaputa sad kook dan pakwa na, ulay madi
yu ud sakon tuttuwaon, masapula tuttuwaon yu danat kookook dal̲apnu
manigammuwan kan makaawatan yu un iinggaw si Amak kan sakon ot
iinggawak pay kan Amak.”
39 Utdi, dokmaan da uman yoong adida naal̲a ta nailisi na dida.
40 Utdiyon, kaysan uman si Jesus sidin kapon domang din wangwang
Jordan un nambunyagan Juan sidit ot ininggaw sidi.
41 Adu dat tagu’n ummoy kan siya ot kanan dan mambabagbaga un, “Naid
am-amug si kingwan Juan yoong losana imbaga na maipanggop situwa tagu,
tuttuwa da.” 42 Ot adu dat nanuttuwa kan siya utdi un igaw.

11

Sat Natoyan Lazaro

1 Utdin Betania un ilin da Maria kan Marta, masakit si Lazaro un sunud
da. 2 Satun mangngadan si Maria siya payon dit nangiyisig sit nabutilya’n
bangbangu utdit ikin Jesus asina pinunasan sit buuk na.
3 Gapu kad ta masakit si Lazaro, nangibaun da Maria kan Marta un
sunud na si umoy kan Jesus ot paimbaga da un, “Apu, masakit si Lazaro un
pipiyaoma gayyom nu.”
4 Yoong dongl̲on man Jesus di kanana un, “Bokona ikatoy Lazaro din sakit
na ta sadin sakit na napasamak dal̲apnu maidayaw si Apudyus kan maipaila
pay dit kinangatuk un Anak na.”

* **10:34** Ilan yu utdin iblu’n Salmo 82:6

5 Pipiyaon Jesus dat tulu'n mansusunud un sada Maria, Marta kan Lazaro,
6 yoong intantan na payyan si duwa'n algaw sidit nangngolana't dit damag un
masakit si Lazaro. 7 Lumabas man dit duwa'n algaw, kanana't dat disipulus
na un, "Intakun, ta umoy taku uman Judea."
8 Summungbat dat disipulus na un, "Mistulu adina payyan nabayag dit
mamiyaan dat Judio un mamatuwan kan sika, kanama mangulin taku uman
sidi?"
9 Inyabalig Jesus un dit summungbat un, "Bokon kad un kagwampulu't
duwa'n olas nat al-algaw? Ot sat kumiyang nu al-algaw adina maidangtul
ta mailana dit ayona ta awad dit silaw tun lubung. 10 Yoong nu labi nat
kumiyangana, maidangtul ta maid dit silaw kan siya."
11 Utdit inabus na un inugud di, impasalonson na payyan un kanana'n,
"Masusuyop si gayyom taku'n Lazaro yoong takun ta umoyak pukawon."
12 Summungbat dat disipulus na un, "Napiya nu mansussuyop dalapnu
gumilog sooni." 13 Kanan da nu tuttuwa'n masusuyopa lawa si Lazaro yoong
sat piyaon Jesus gayam ugudon, naabusona natoy.
14 Ot imbaganon Jesus kan dida ut nalawaga bagbaga un, "Natoyon si
Lazaro. 15 Yoong napiya di ta naidak sin natoyana dalapnu manuttuwa kayu
kan sakon nu paungalok. Ot takun ta intaku dakngon."
16 Utdi, kinnanan Tomas un mangadan Pingi utdat bulun na un, "Maitung-
ud taku'n losan kan mistulu dalapnu maipangkatoy taku kan siya."

Si Jesus Ud Mampaungal Sidan Natoy Kan Mataguwan Di Tagu

17 Dumatong man da Jesus sidin Betania, opata algaw naon si Lazaro un
nailbon. 18 Gaputa umoya lawa'n tulu'n kilometro din bolaat din Betania
utdin ili un Jerusalem, 19 adu pay dadit Judio un ummoy nakabulbulun kan
da Maria kan Marta dalapnu maliwliwa dit angos da utdit natoyan Lazaro un
sunud da.
20 Magngol man Marta un dumoldoldol si Jesus, lummaksun un ummoy
nangabat kan siya yoong iniinggaw si Maria utdit boloy.
21 Kinnanan Marta kan Jesus un, "Apu nu ininggaw ka ullawa't tu, adina
okyan natoy si sunud ku! 22 Yoong tigammuk un ulay sinsadin, itdon
Apudyus nat losana piyaom kodawon kan siya."
23 Imbagan Jesus kan siya un, "Umungal si sunud yu."
24 "Tigammuk un umungal nu umungal dadit losana natoy nu maudi'n al-
algaw," kanan Marta kan siya.
25 Summungbat si Jesus un, "Sakon mampaungal sidan natoy kan mangtod
si mataguwan di tagu. Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, ulay
nu matoy da, matagu da un obos. 26 Ot singngadan na mana matagu un
manuttuwa kan sakon adinaon talon matoy, manuttuwa ka utdi?" kanana
kan Marta.
27 Summungbat si Marta un, "On Apu, tuttuwaok un sika dit Kristu un Anak
Apudyus un umoy situn lubung."

Nakaibil Si Jesus

28 Utdit abuson Marta un ibaga di, nangulin kan Maria ot inlimod na un
imbaga kan siya un, "Annat dumoldoldol si Mistulu, ot imuson dika."
29 Magngol man Maria di, lummigwata dagus un ummoy nangabat kan
Jesus. 30 Si Jesus adina payyan nakadatong sit boboloy ta ininggaw payyan
sit ummoy Marta nangabatan kan siya.
31 Ot mailan man dat Judio un ininggaw sit boloya mangliwliwa kan Maria
un nanggadusa lummaksun si Maria, naitung-ud da pay kan siya ta kanan
da nu umoy man-ibil sit lobon.

32 Utdit makadatong si Maria utdit ininggawan Jesus, nampalintumong sit
atubang na un kanana'n, "Apu, nu ininggaw ka uttu adina natoy si sunud
ku."
33 Mailan man Jesus si Maria un man-i-ibil padana pay sidat Judio un mam-
paibil un naitung-ud kan siya, amod dit sigab dit angos na kan nadaguwan
kan dida.
34 Ot kanana kan dida un, "Kawad dit nangilbonan yu kan siya?"
Summungbat da un, "Intaku, ta umoy taku ilan, Apu."
35 Nakaibil si Jesus.
36 Utdi kanan dadit Judio un, "Ilan yu ot amod din mampipiya na kan
Lazaro!"
37 Yoong kanan dat udum un, "Bokon kada siyatu dit tagu'n nampapiya't
dit nakulapa tagu? Ot apay impalubus na un natoy si Lazaro?"

Pinaungal Jesus Si Lazaro

38 Utdi, amod uman dit sigab dit angos Jesus un kaysan sit nangilbonan da
kan Lazaro un liyanga natubot si dakola batu. 39 Imbagan Jesus un, "Kaanon
yu nat batu'n naitubot."
Yoong kinnanan Marta un, "Apu, nabuyuk sooni ta maikapata algaw naon
tu."
40 Kinnanan Jesus kan siya un, "Adik kad imbaga kan sika un, nu manut-
tuwa ka, mailam dit nakaskasdaawa pannakabalin Apudyus?"
41 Utdi kinaan da dit tubot didit lobon ot nantangad si Jesus langit un
kanana'n, "Yamanok Ama ta dingngol nu ud sakon. 42 Tigammuk un
kankanayuna dodonglom sakon yoong ibagak tu maipagapu't datu'n tagu't tu
dalapnu manuttuwa da un imbaun nu ud sakon." 43 Abuson man Jesus ibaga
di, nampakuya kanana'n, "Lazaro lumaksun ka!"
44 Utdi, lummaksun si Lazaro utdit lobon un sissiya dat bugus na un
naiputiput sidat ima kan iki na kan nabugus si pangyu dit muging na. Ot
imbagan Jesus kan dida un, "Kaanon yu nat bugus na ot palubusan yu un
manalan."

Panggopon Dat Judio Un Patoyon Si Jesus
(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

45 Sadat Judio un naibulun kan da Maria, innila da dit kingwan Jesus ot
kaaduwan kan dida dat nanuttuwa kan siya. 46 Yoong sadat udum, ummoy
da imbaga't dat Fariseo dit kingwan Jesus. 47 Ot sadat aappun di padi kan
dat Fariseo, pinandadatdatong da dadit lalallakay da un mangipangat sit
simbaan ot kanan dan, "Ngadan nat koon taku? Ta adu dan nakaskasdaawa
impailan didi un tagu un am-amug. 48 Nu patungadon taku ullawa, manut-
tuwa danat losana tagu kan siya kad, umoy dat apu taku'n iRoma yam-anon
tun timplu kan ili taku."
49 Yoong inggaw osa'n mangngadan kan Caifas un siya'd kangattuwana
padi utdiya tawon ot siya'd nangibaga un, "Naid tigatigammu yu! 50 Adiyu
kad maawatan un unnay nat ossaana tagu un matoy nu sanat mayam-an nat
sin-iliyan?"
51 Bokona nanligwat sit kasomsomkan pay lawan ud Caifas dit imbaga
na yoong gaputa siya'd kangattuwana padi utdiya tawon, impadtuna dit
matoyan Jesus un mampooy sidat Judio. 52 Ot bokona lawa'n sadat Judio nu
adi matoy dalapnu man-os-ossaan dadit nan-asiwalaka aanak Apudyus sidan
nadumaduma'n ili.
53 Ot manipud sidiya algaw, nantutulagan daon un patoyon si Jesus. 54 Ot
siya'd gapuna un adinon Jesus nampappaila utdat Judio utdin Judea, nu adi

kaysan sin Efraim un adani't din disyerto ot siya'd ininggawan da pati utdat disipulus na.

55 Dandaniyon dit Piyestan di Nalausan ot adu dat tagu'n nanligwat si
nadumaduma'n boboloy un nanagada ud Jerusalem ta umoy da koon dit
kadawiyan da mandadalus sit daan dit piyesta. 56 Inainapon da si Jesus
ot mampaim-imus da utdit mandatdatong da utdit timplu un kanan dan,
"Ngadan nat makanan yu? Umoy kadnin si Jesus pay makapiyesta?"
57 Imbilin dadit aap-apun di padi kan dat Fariseo utdat tagu un, nu
awad makatigammu't dit inggawan Jesus masapula ipatigammu na kan dida
dalapnu padokma da.

12

Inisigan Dit Babai Si Bangbangu Dit Ikin Jesus (Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

1 Utdit inggaw payyan onoma algaw sit daan didit Piyestan di Nalausan,
ummoy si Jesus ud Betania un ilin Lazaro un pinaungal na.
2 Insaganaan da utdi si kakan si labi. Si Marta dit nansunad ot osa si Lazaro
un nakaubung kan Jesus sidit kakakkanan.
3 Nangala si Maria si kagogwa'n kilu un nangina'n bangbangu un nakwa si
natang-il un lanan di nardu. Inyisig na utdit ikin Jesus asina pinunasan sit
buuk na ot napnu dit boloy sit bangun dit bangbangu.
4 Yoong si Judas Iscariote un osa't dat disipulus Jesus un siya dit mangi-
tuyuk sit mapatoyan Jesus kanana'n, 5 "Apay adina ullawa inlaku tuwa bang-
bangu si tulu'n gasut un denario dalapnu maitod sidan kapus?" 6 Kanana'l
lawa tu un bokona gaputa nakaasi utdat kapus nu adi man-aakaw. Siya'd
man-aaggom sit iiggaan dit pilak dat simbungguyan ot akaakawona dat
pilaka maigga.
7 Yoong kinnanan Jesus kan Judas un, "Baybay-am gaputa insuluk na tuwa
bangbangu dalapnu saganaona tun long-ag ku un mailbon. 8 Ta sadanat naka-
pus kanayuna iinggaw da kan dikayu yoong bokona kanayuna inggawak kan
dikayu."

Pinanggop Dat Judio Un Patoyon Si Lazaro

9 Magngol man dat kaaduwana Judio un inggaw si Jesus Betania, ummoy
da dintong yoong bokona lawa'n si Jesus dit umoy da ilan ta ulay si Lazaro un
dit natoya pinaungal na. 10 Ot panggop dat aappun di padi un mamatoy pay
kan Lazaro, 11 ta gapu't dit namaungalan Jesus kan siya, adu dadit summina
un Judio un nanuttuwa kan Jesus.

Indaydayaw Dat Tagu Si Jesus Sit Nilumnokana Ud Jerusalem (Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

12 Kabigatana man, dingngol dat kaaduwana ummoy nakapiyesta un awad
si Jesus dumoldoldola umoy Jerusalem. 13 Utdi, nanggap-id dat tagu si tubun
di mula un kama't iyug un ummoy nangabat kan Jesus ot ipappakuy da un,
"Madaydayaw si Apudyus! Bindisyunana tun imbaun na un pannakalong-
ag na. Bindisyunana tun Alin di Israel!"
14 Nangdas si Jesus si ubbun di dangki un siya payon dit tungpal dit
naikanglit sit aw-awe un kanana'n,
15 "Dikayu'n tagu'd Sion, adi kayu umogyat ta annata dumatong nat ali yu un
nangkabayu si ubbun di dangki."
16 Sadat disipulus Jesus, adida naawatan tu utdit nakwaana yoong utdit
naipaila dit kinangatu na utdit ummungal kan nangulin langit, asida ullawa

nagasmok un naikanglit sit ugud Apudyus dadi un naipasamak un kingwa da kan siya.
17 Sadat adu'n tagu un ininggaw kan Jesus sidit namaungal̲ana kan na-mal̲aksunana kan Lazaro utdit lobon na, intultuluy da un nangibaga't dat kaaduwan maipanggop kan Jesus. 18 Ot gaputa dingngol̲ dat adu'n tagu dit am-amuga kingwa na, aduadu dat ummoy ummabat kan siya.
19 Utdi, nambabagbaga dat Fariseo un kanan dan, "Ilan yu, maid makwa takuwon ta manal̲an dan losanon dan tagu kan siya."

Ummoy Dat Piga'l Lawa'n Griego Ininap Si Jesus

20 Inggaw da pay piga'l lawa'n Griego un ummoy nandaydayaw kan Apudyus sidiya Piyestan di Nalausan. 21 Ummoy datu un Griego kan Felipe un iBetsaida, osa'n ili ud Galilea ot imbaga da kan siya un, "Apu, piyaon mi pay okyan un ilan si Jesus."
22 Ummoy Felipe imbaga kan Andres ot ummoy da un duwaon imbaga kan Jesus.
23 Ot sat insungbat Jesus kanana'n, "Timpu naon dal̲apnu maipaila dit nakaskasdaaw un kinangatun dit Inyanak di Tagu. 24 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu. Sat osa'n bukol̲, adina umadu nu adina maiyosok si pita. Ot kamanu matoy ta mal̲bog yoong tumubu asi mamunga't adu. 25 Singngadan na man nat tagu'n mangipotog sit mataguwana't tun pita, naid ayana nu adi matoy, yoong singngadan na man nat adi mangipotog sit mataguwana uttun lubung maipagapu't manuttuwaana, matagu't inggaingga. 26 Singngadan na man un manselbi kan sakon, masapula unudonak ot singngadan na mana kawadak, siya pay kawadana. Dayawon Amak nat tagu'n manselbi kan sakon."

Impatigammun Jesus Dit Maipanggop Sit Matoyana

27 Intultuluy Jesus dit nambagbaga un kanana'n, "Sinsatun mabulungak. Singngadan kadnin ibagak kan Ama? Ibagak kadnin un, 'Ama, adim ipalubusa sagapal̲ok dat ligata dumatong?' Yoong siya'd gapuna un inum-moyak situn pita dal̲apnu mansagapal̲ak. 28 Ama, ipailam nat nakaskasdaawa kinangatum dalapnu madaydayaw nat ngadan nu!"
Abuson man Jesus ibaga di, inggaw ginga'n nanligwat langit un kanana'n, "Impailak inabus dit nakaskasdaaw un kinangatuk ot ipailak uman."
29 Magngol̲ man dat tagu dit ginga'n nanligwat langit, kanan da nu kum-midul̲. Yoong kanan dat udum un, "Inggaw anghel un nakabagbaga kan siya!"
30 Kanan Jesus kan dida un, "Bokona mampooy kan sakon dit ginga'n dingngol̲ yu nu adi mampooy kan dikayu. 31 Sinsatun ud timpu'n maikod-dongan dit madusaan dat tagu'n gumusul̲ kan sakon situn lubung ot siya pay timpu'n mangabakan Apudyus kan Satanas un pangat situn lubung. 32 Ot nu maibayugak situn pita, maawis tu dan losana tagu'n manuttuwa kan sakon."
33 Satuwa imbagan Jesus piyaona'n ipakaawat sidat tagu nu inon didit mangkakatoy na.
34 Summungbat dat tagu un, "Sat naawatan mi utdit lintog, bokona matoy ta mannanayun dit Kristu, ot inona'n ibagam un maibayug dit Inyanak di Tagu? Singngadan dit Inyanak di Tagu nu?"
35 Kanan Jesus kan dida un, "Annat akita timpu utnat inggawan nat silaw kan dikayu ot unudon yu kigad si iinggaw nat silaw kan dikayu dal̲ap adi kayu makol̲opan. Ta sanat kumiyang sinat nakol̲op, maid tigammu na si ayana. 36 Tuttuwaon yu tuwa silaw kigad si iinggaw kan dikayu dal̲apnu mambalin kayu un tagun di padda."

Abuson man Jesus ibaga di tinengyana dat tagu ot ummoy sit adida maila.

Adin Dat Judio Nanuttuwa Kan Jesus

37 Ulay nu adu dat impailan Jesus un nakaskasdaawa am-amug sidat tagu,
adida nanuttuwa kan siya, 38 dal̲apnu matungpal dit paingkanglit Apudyus
kan propeta Isaias un,
“Apu, singngadan nat nanuttuwa utdat impadamag mi? Singngadan nat
nakaawat sit impailam un pannakabalin nu.”
39 Siyadi ud gapuna’n adida manuttuwa kan inggaw payyan paingkanglit
Apudyus kan propeta Isaias un kanana’n,
40 “Kinul̲ap Apudyus dida kan pinabol̲ang na dit somsomok da dal̲apnu
adida makaila kan adida makaawat. Adida umoy kan sakon kanan
Apudyus, dal̲apnu papiyaok dida.”
41 Siyatu’d ingkanglit Isaias sidit ta naipaila kan siya dit kinaapudyus Jesus
utdit daan na payyan maiyanak ot impatigammun Isaias dit maipanggop
kan siya.
42 Yoong ulay kama’t di dit imbagan Isaias, adu dat pappangat di Judio
un nanuttuwa kan Jesus yoong adida inlatlatak gaputa kumimut da utdadit
Fariseo ta amangan nu kaanon da dida’t dit sinagoga da. 43 Ta sad gamgaman
da, sadit mangidayawan dat pada da un tagu kan dida un bokona sadit
mangidayawan Apudyus.

Sat Maukuman Gapu Utdit Ugud Jesus

44 Namingsana nantudtuduwan Jesus, indangsol̲ na un nambagbaga’n,
“Singngadan na mana manuttuwa kan sakon, bokona sakona lawa’d tin-
uttuwana nu adi nanuttuwa pay sit nangibaun kan sakon. 45 Ot singn-
gadan na mana mangila kan sakon maila na pay dit nangibaun kan sakon.
46 Dummatongak situn lubung un manilaw sidan losana manuttuwa kan
sakon dal̲apnu adidaon iinggaw sin kakol̲pan. 47 Nu awad tagu’t mangngol̲ si-
dat ibagak ot adina tuttuwaon, bokona sakon mangikoddong sit madusaana
ta bokona ummoyak situn pita un umoy mangikoddong sit madusaan dat
tagu nu adi, ummoyak dal̲apnu taguwok dat tagu’t dit madusaan da. 48 Awad
mangikoddong sit madusaan dan adi mangawat kan sakon kan adi manut-
tuwa utdatu’n imbagak. Sadan imbagbagak dat mangikoddonga madusa da
nu dumatong dit maudi’n al̲-al̲gaw. 49 Ta sadan imbagak, bokona nanligwat sit
kuwak pay lawan un tulay nu adi si Apudyus un Amak un siya’d nangibaun
kan sakon, imbilin na dat losana ibagak kan itudtuduk. 50 Ot tigammuk un
satu un bilin na siya’d manligwatan di mataguwan un maid kigad na. Siya’d
gapuna un sad ibagak ullawa dat imbilin na un ibagak.”

13

Binul̲uwan Jesus Dat Ikin Dat Disipulus Na

1 Inggaw sin-al̲gawa lawaon sit daan didit Piyestan di Nalausan ot tigam-
mun Jesus un dumtongon dit timpu’n manengyana uttun lubung un man-
gulinana kan Ama na. Amod dit mampipiyana utdat tagu’n nanuttuwa
kan siya uttun lubung ot impaila na diya amoda mampipiya na kan dida
inggana’t dit natoyana.
2 Utdit mangan da Jesus sidiya labi, impasomsomok Satanas kan Judas un
anak Simon Iscariote un ituyuk na si Jesus. 3 Tigammun Jesus un intod Ama
na dit losana pannakabalin kan siya. Tigammu na pay un nanligwat kan
Apudyus kan mangulin payon kan Apudyus. 4 Kadon, lummigwat ot kinaan
na dit kagoy na asina inal̲a dit tuwalya asina inggakos sit awak na. 5 Kinuana

dit palangga si danum ot inlugi na un nambulu utdat ikin dat disipulus na asina pinunasan sit tuwalya un naigakos sit awak na.
6 Dakngona man si Simon Pedro kanan Pedro kan siya un, “Apu, sika kad mamulu uttun ikik?”
7 Summungbat si Jesus un, “Maid payyan tigammum situn kook, yoong maawatam nu timpu na.”
8 Kinnanan Pedro un, “Adik ipalubusa buluwam tun ikik!”
Yoong summungbat si Jesus un, “Nu adik buluwan nat ikim, bokona maid-agamung ka kan sakon.”
9 “Nu siya nat Apu, bokona satun ikika lawa’d buluwam nu adi buluwam aminon tun imak kan uluk,” kinnanan Pedro un dit summungbat.
10 Inyabalig Jesus un kanana’n, “Sanat naabusa nan-omos, nadaluson ot adinaon masapula mambulu nu adi sat iki na ullawa. Losan kayu un nadaluson malaksig sinat osa.” 11 Tigammu naon dit mangituyuk kan siya ot siya’d nangibag-ana utdit, “Nadalus kayu’n losan malaksig sinat osa.”
12 Utdit inamin Jesus binuluwan dit ikin dat disipulus na, nangkagoy obos ot nangulin sidit igaw na utdit kakakkanan ot inimus na un, “Naawatan yu din kingwak? 13 Ngadnon yu ud sakon si Mistulu yu kan Apu yu ot tuttuwa nat.
14 Ot nu sakon un Mistulu yu kan Apu yu, binuluwak danat iki yu, masapul paya siya’d koon yu un mambibinnulu kayu si iki. 15 Ta kingwak di si man-aligan yu, ot koon yu utdan udum din padan din kingwak kan dikayu. 16 Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un naid puyung si nangatu nu sadit apu na onnu naibaun si nangatu nu sat nangibaun kan siya. 17 Sinsadinon ta tigammu yu un tuttuwa tun imbagak nagasat kayu nu siya’d koon yu.
18 “Bokona losan kayu’n disipulus ku tun mangibagaak situ ta tigammuk dikayu’n pinilik. Yoong masapula matungpal dit naikanglita un kanana’n, ‘Sadit bulun ku un pinakanak siya’d nambalin si kabusul ku.’ 19 Ibagak kan dikayuwon tu daan na un mapasamak, dalapnu maipasamak kad, tuttuwaon yu un sakon, gattoka sakon. 20 Ot tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana mangawat sidat ibaun ku awatona’d sakon ot sanat mangawat kan sakon, awatona dit nangibaun kan sakon.”

Imbagan Jesus Dit Mangituyuk Kan Siya
(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

21 Abuson man Jesus ibaga di, nasigasigab dit angos na ot imbaga na payyan kan dida’n dit disipulus na un, “Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un osa kan dikayu ud mangituyuk kan sakon.”
22 Nampatuktukkol dat disipulus na un naid tigammu da nu singngadan na kan dida dit ug-ugudona.
23 Sadit disipulus na un talona pipiyyaona, siya pay dit naisog-on kan siya utdit nanganan da, 24 ot insinyas Simon Pedro utdi un disipulus un imusona kan Jesus nu singngadan na kan dida dit ug-ugudona.
25 Utdi, nanselay dit disipulus kan Jesus ot inimus na un, “Apu, singngadan na kan dikami?”
26 Summungbat si Jesus un kanana’n, “Sanat tagu’n mangitdak situn tinapay un sinanong ku, siya’d mangwa.”
Inalan Jesus dit osa’n tinapay ot sinanong na asina intod kan Judas un anak Simon Iscariote.
27 Alan man Judas dit tinapay, sinakayanon Satanas ot kinnanan Jesus kan siya un, “Ikanon ta ikamum koon nat koom!”
28 Yoong naid nakaawat kan dida’n dit bulun na un nangan nu sin dit koon Jesus ullawa’n imbaga di kan Judas. 29 Kanan dat udum nu imbaun Jesus

ullawa'n umoy gumatang sidat masapul da utdit piyesta, onnu ibaun na un umoy mangtod si tulung da utdat kapus, ta si Judas dit nangaggom sit pilak dan dit simbungguyan.

30 Utdit abuson Judas awaton dit tinapay, dagusa lummaksun ot kaysan. Labiyon sit kaysanana.

Sat Bagu'n Bilin

31 Malisgud man si Judas imbagan Jesus kan dida un, "Satuwon sad timpu un maidayawak un Inyanak di Tagu. Ot timpu payon un maidayaw si Apudyus maipagapu utdan maipasamak kan sakon. 32 Ot nu maidayaw si Apudyus maipagapu kan sakon, adina mabayag maidayawak pay maipagapu kan siya. 33 Dikayu un aanak ku, sin-akitana lawa nat inggawakon kan dikayu ot inaponak, yoong ibagak kan dikayu, padan dit imbagak sidat Judio utdit un, 'Adi kayu makaoy sin manalnak.'

34 "Satu'd bagu'n ibilin ku kan dikayu, mampipinniya kayu. Nu kamaan dit mampipiyak kan dikayu masapul paya siya'd padan nat mampipinniyaan yu. 35 Nu mampipinniya kayu, siya'd manigammuwan dat losana tagu un dikayu'd disipulus ku."

Indaan Jesus Imbaga Un Isulib Pedro Si Jesus
(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

36 Inimus Simon Pedro kan Jesus un, "Sinnat ayam, Apu?"

Summungbat si Jesus un kanana'n, "Adika makaoy situn satun sinat ayak, yoong maitung-ud ka nu timpu na."

37 Kanan Pedro un, "Apu, apay un adina mabalina maibulunak kan sika't tun satun? Itdok tun katoy ku maipagapu kan sika!"

38 Summungbat si Jesus un, "Tuttuwa kad un itdom nat katoy nu maipagapu kan sakon? Tuttuwa tun ibagak kan sika un, daan din manuk manullauk, mamitlu'n isulib nu un naid tigammum kan sakon."

14

Si Jesus Ud Dalan Un Umoy Kan Apudyus

1 Imbagan payyan Jesus sidat disipulus na un, "Adi kayu madanagan, manuttuwa kayu kan Apudyus ot manuttuwa kayu pay kan sakon. 2 Adu'n makgawan sin kawadan Amak. Nu bokona tuttuwa tu, adik imbaga un maunaak un umoy mangisagana't inggawan yu. 3 Ot nu maisaganak, mangulinak ta umoyak alan dikayu dalapnu singngadan na man un awadak, awad kayu pay. 4 Ot tigammu yuwon nat dalana umoy sin manalnak?"

5 Utdi imbagan Tomas kan siya un, "Apu, maid tigammu mi utnat manalnam ot inona'n matigammuwan mi dit dalan?"

6 Summungbat si Jesus un, "Sakon ud dalan, katuttuwaan, kan mataguwan. Maid makaoy kan Amak nu adina mangoy kan sakon. 7 Nu natigammu yu ud sakon natigammu yu payon si Amak. Ot gaputa tigammu yuwon sakon, tigammu yu kan naila yu payon si Amak."

8 Imbagan Felipe un, "Apu, ipailam ud kan dikami si Amam, ta nu maila mi mapnok kamiyon."

9 Summungbat si Jesus un, "Felipe, nabayagakona iniinggaw kan dikayu naid payyan tigammum kan sakon? Losana nangila kan sakon naila da pay si Amak. Inona'n kanam payyana ipailak si Amak? 10 Adim kad tuttuwaon un iinggawak kan Amak ot iinggaw pay si Amak kan sakon? Ot losana ibagak kan dikayu, bokona nanligwat sit kuwak pay lawana tulay. Si Ama un iinggaw kan sakon, koona dan losana kasomsomkana. 11 Manuttuwa

kayu't tun ibagak un, iinggawak kan Ama ot si Ama iinggaw pay kan sakon. Yoong nu adiyu tuttuwaon tu un imbagak, sad manuttuwaan yuwon dat naila yu un kingkingwak. 12 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un, sanat manuttuwa kan sakon, mabalin na pay koon dit padan dat am-amuga kook. Sat katuttuwaana ad-adu pay dat koona nu sadat kingwak ta manal̲anak kan Amak ot 13 losana kodawon yu maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon, itdok dida dal̲apnu maipaila un lobbong na un madaydayaw si Ama gapu utdan kook un Anak na. 14 Itdok dan losana kodawon yu kan sakon nu kodawon yu maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon."

Insapatan Jesus Un Ibaun Na Si Ispiritu Santu

15 "Nu pipiyaon yu ud sakon tuttuwaon yu dat bilin ku. 16 Ot kodawok kan Amak ta mangibaun si Katul̲ungan yu un maisukat kan sakon un iinggaw kan dikayu si inggaingga. 17 Satun ibaun na, siya si Ispiritu Santu un mangipatigammu't dan losana katuttuwaan, yoong sadat tagu't tun lubung, adida maawat si Ispiritu Santu ta adida maimatunan kan adida tigtigammu. Yoong tigtigammu yu si Ispiritu Santu ta bokona sumina kan dikayu, kanayuna iinggaw kan dikayu.

18 "Adik dikayu ulilaon ta ulay nu manal̲anak, mangulinak payon kan dikayu. 19 Adina mabayag adiyakon maila utdat tagu't tun lubung. Yoong dikayu maila yu payon sakon, ot gaputa mataguwak matagu kayu pay. 20 Nu dumatong di un timpu matigammuwan yu un sakon, iinggawak kan Amak, dikayu iinggaw kayu kan sakon un padan nat iinggawak kan dikayu.

21 "Sanat umawat kan tumuttuwa utdan bilin ku siya'd mamippiya kan sakon ot sat mamippiya kan sakon pipiyaon pay Amak, padana pay kan sakon ta pipiyaok ot ipatigammuk pay kan siya nat maipanggop kan sakon."

22 Utdi, kinnanan Judas, un bokon kan Judas un Iscariote, un, "Apu, apay un dikami ullawa'd mangipatigammuwam sinat maipanggop kan sika un bokona utdat losana tagu't tun lubung?"

23 Summungbat si Jesus un, "Nu pipiyaonak sinat osa'n tagu, tuttuwaona dat ibagbagak. Pipiyaon Amak ot dikami kan Ama, umoy kami inggaw kan siya. 24 Singngadan na mana adi mamippiya kan sakon, adina tuttuwaon dat ibagbagak. Ot sadatu'n uguda dingngol̲ yu kan sakon, bokona kasomsomkak pay lawana osa nu adi nanligwat kan Amak un nangibaun kan sakon.

25 "Imbagak datu uttun iinggawak payyan kan dikayu. 26 Yoong sadit Katul̲ungan yu un si Ispiritu Santu, ibaun Amak gaputa kodawok un ibaun na ot siya'd mangitudtudu kan dikayu't dat losana banag. Siya pay mangipalagip utdat losana imbagak kan dikayu.

27 "Kapiya ud ibanat ku kan dikayu. Satun kuwaka kappiya tun itdok kan dikayu. Bokona kama't dit kappiya un manligwat situn lubung tun kappiya un itdok. Adi kayu mandandanag kan kumimut. 28 Dingngol̲ yu dat imbagak kan dikayu un manal̲anak yoong mangulinak. Nu pipiyaonak kan dikayu, matal̲ok kayu ta manal̲anak kan Ama un nangatngatu nu sakon. 29 Imbagak kan dikayu datu daan da un mapasamak dal̲apnu nu mapasamak da, manuttuwa kayu. 30 Maid andu si makabagbagaakon kan dikayu ta annat dummatongon si Satanas un apun dat tagu't tun lubung. Maid mabalin dit pannakabalin na kan sakon, 31 yoong ipalubus ku ullawa nat koona dal̲apnu ilan dat tagu un pipiyaok si Apudyus un Amak ot tungpal̲ok nat losana pakwana."

"Intakunon!" kinnanana utdat disipulus na.

15

Si Jesus Dit Kustu'n Puun Di Ubas

1 Inyabalig Jesus un kanana'n, "Sakon dit kustu'n puun di ubas* ot si Amak
siya'd mangayyuwan. 2 Ot sadat sangak un adi mamunga, kaanona dida
yoong sadat mamunga salingsingana'n dal̲usan dida dal̲apnu umad-adu dit
ibunga da. 3 Nadal̲usan kayuwon sidat uguda imbagak kan dikayu. 4 Adi kayu
sumina kan sakon ot adiyak pay sumina kan dikayu. Ta adi kayu makabunga
nu maisina kayu kan sakon un padan dit sanga nu maisina't dit puun.
5 "Sakon dit kustu'n puun dit ubas ot dikayu pay dat sanga. Sat adi
sumina kan sakon kan adiyak pay sumina kan siya, siyadi dit mamunga't
adu. Ta maid gapu ud makwaan nat tagu un maisina kan sakon. 6 Sat
tagun sumina kan sakon, maidawat un kama't dat sanga un nakaan sidat
puun da ot mal̲angu da kad, maul̲mung da asi maisubba't dit apuy dal̲apnu
masgob da. 7 Nu adi kayu sumina kan sakon kan mansilnad dat ugud ku
kan dikayu, ulay nu ngadan nat kodawon yu kan Apudyus maitod kan
dikayu. 8 Siya'd maidayawan Amak, nu mamunga kayu't adu ot siya pay
mangipaila un tuttuwa'n disipulus ku dikayu. 9 Pipiyaok dikayu un padan
dit mampipiyan Ama kan sakon, adiyu sinaan tun mampipiyak kan dikayu.
10 Nu tuttuwaon yu dat bilin ku, adi kayu maisina uttun mampipiyak, padan
dit manuttuwaak sidat bilin Amak ot adiyak pay maisina utdit mampipiya
na.
11 "Imbagak datu kan dikayu dal̲apnu satun tal̲ok ku awad kan dikayu
kad maid mangkulangan nat tal̲ok yu. 12 Siyatu'd bilin ku kan dikayu,
mampipinniya kayu un padan dit mampipiyak kan dikayu. 13 Maid amod si
mampipiya ut ipailan di osa'n tagu nu adi sat mangibadosana utdit long-ag
na un maipooy sidat gagayyom na. 14 Dikayu'd gagayyom ku nu tuttuwaon
yu dat bilin ku. 15 Adikon ibilang dikayu un baba-unok ta sanat mauguda
baba-unon, adina tigammu dit inggaw sit somsomok apu na. Yoong ibilang
ku dikayu un gagayyom ku ot impatigammuk kan dikayu dat losana dingngol̲
ku kan Amak. 16 Bokona dikayu nat namili kan sakon nu adi sakon namili
kan dikayu ot imbaun ku dikayu un umoy kan mamunga't adu un bunga'n
mandonoy. Ot nu siyadi ud koon yu, itdon Ama dat losana kodawon yu
maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon. 17 Ot satu'd bilin ku kan dikayu,
mampipinniya kayu."

Sat Manlal̲aweng Dat Adi Manuttuwa

18 Intuluy Jesus un, "Lawengon dikayu't dan tagu't tun lubung yoong
somsomkon yu un linaweng da un inuna'd sakon. 19 Nu osa kayu utdat
tagu't tun lubung, pipiyaon da dikayu. Yoong gaputa pinilik dikayu, bokon
kayuwon si bul̲un da, siya'd gapuna'n lalawwengon dikayu. 20 Sosomkon yu
dit imbagak kan dikayu un, 'Naid nangatngatu't baba-unon nu sat apuwona.'
Ta nu pinaligat da ud sakon, paligaton dikayu pay. Nu awad nanuttuwa
utdat intudtuduk, tuttuwaon da pay danat itudtudu yu. 21 Yoong gaputa
manuttuwa kayu kan sakon koon da datu un ligat kan dikayu ta maid
tigammu da utdit nangibaun kan sakon. 22 Bokon okyana kabasul̲an da
nat adida manuttuwaan kan sakon nu adiyak inummoy nantudtudu kan
dida. Yoong gaputa nantudtuduwak kan dida maid lasun daon sin adida
manuttuwaan kan sakon. 23 Singngadan na mana manadag kan sakon
dadagona pay si Amak. 24 Nu naid okyan inila da utdat nakaskasdaawa
kingwak un maid udum si makakwa, bokon okyana kabasul̲an da. Yoong

* **15:1** Utdin Dadaana Tulag, maiyalig dat Judio onnu kaganakan Israel si mul̲a un ubas (Salmo 80:8-18; Isaias 5:1-2, 7)

inila da, ot lalawwengon da dikami kampay kan Amak. 25 Ot maipasamak
datu ta siya'd tungpal dit ugud un paingkanglit Apudyus sidit lintog da un
kanana'n, 'Dinadagak un naid gapugapuna.'
26 "Nu dumatong dit Katulungan yu un ibaun ku un manligwat kan Amak,
un siya dit Ispiritu Santu un manligwatan di losana kinatuttuwa, siya'd
mamanoknok sit maipanggop kan sakon. 27 Ulay dikayu, panoknokan yu
pay nat maipanggop kan sakon ta manipud sit damu'n nanudtuduwak
naibulubulun kayuwon kan sakon."

16

1 "Ibagaka losan datu kan dikayu dalapnu adiyu lipsutan nat pammati yu
kan sakon. 2 Ta kaanon dikayu utdan sinagoga. Ot dumtong nat timpu
un mamatoyan da kan dikayu ta kanan da un naselbi kan Apudyus nat
mamatoyan da kan dikayu. 3 Koon da datu kan dikayu ta maid tigammu da
kan sakon kama pay kan Ama. 4 Yoong imbagak kan dikayu datu ta dumtong
kad nat timpu un mapasamakan da, magasmok yu un imbagak dida kan
dikayu."

Sadit Talibasun Ispiritu Santu

"Adik indaddaan un imbaga kan dikayu datu utdit damu ta iniinggawak
payyan kan dikayu. 5 Sinsadinon, mangulinakon kan Amak un nangibaun
kan sakon, yoong maid mangalikagum kan dikayu un mangimus nu sin dit
manalnak. 6 Sinsatun ta imbagak kan dikayu, manduduuy kayu. 7 Yoong
ibagak kan dikayu nat kinatuttuwana un mangkapiyaan yu nat manalnak.
Ta nu adiyak ud manalan, bokona umoy dit Katulungan yu. Yoong nu
manalanak ibaun ku kan dikayu. 8 Nu dumatong, panoknokana utdat tagu't
tun lubung un bokona kustu dit kasomsomkan da maipanggop si basul,
kinalintog kan sat mangukuman Apudyus. 9 Panoknokana un bokona kustu
dit kasomsomkan da maipanggop si makabasulan di tagu, ta nakabasul da
gapu't dit adida manuttuwaan kan sakon. 10 Panoknokana un bokona kustu
dit kasomsomokan da maipanggop sit kinalintog ta mangulinak kan Amak
ot siya'd anungus mangil-an yu kan sakon. 11 Panoknokana un bokona kustu
dit kasomsomkan da maipanggop si mangukuman Apudyus, ta naukumon
si Satanas un apun dat tagu uttun lubung.
12 "Adu payyan danat piyaoka ibaga kan dikayu, yoong tigammuk un adiyu
payyan kaboolana maawat situn satun. 13 Yoong nu dumatong si Ispiritu
Santu, siya'd mangipuyut kan dikayu utdit manigammuwan yu utnat losana
katuttuwaan. Ta losana ipatigammu na, bokona manligwat sit kuwana pay
lawana tulay, nu adi ibagana dat dingngol na kan Apudyus. Ot ibaga na pay
dat maipasamak nu mandinonyana. 14 Idayaw na ud sakon, ta losan dan
manligwat kan sakon dat ibaga na kan dikayu. 15 Losana awad kan Amak,
awad pay kan sakon ot siya'd gapuna un imbagak kan dikayu'n losan dan
manligwat kan sakon dat ibaga na kan dikayu."

Mambalin Si Talok Dit Manduduuyan Da

16 "Bokona mabayag, adiyuwon maila'd sakon, yoong adina uman
mabayag ilan yu ud sakon payyan," kinnanan Jesus.
17 Utdi, nampaim-imus dat uduma disipulus Jesus un kanan dan, "Ngadan
din piyaona'n ugudon sin kanana'n, 'Adina mabayag adiyu maila'd sakon,
yoong adina uman mabayag ilan yu ud sakon payyan?' Kan imbagana pay
un, 'Ta manalanakon kan Amak.' "
18 Kanan da un, "Ngadan din piyaona'n ugudon din kanana'n, 'Adina
mabayag?' Maid tigammu taku nu ngadan din piyaona'n ugudon."

19 Gaputa tigammun Jesus un piyaon da un imuson kan siya nu ngadan
dit piayona'n ugudon, kinnanana kan dida un, "Sad mampaim-imusan yu
kad din imbagak un, 'Adina mabayag adiyu maila'd sakon, yoong adina pay
mabayag ilan yu ud sakon payyan?' 20 Tuttuwa tun ibagak kan dikayu un,
ibilan kan lamatan yu nat mapasamak kan sakon nu dumtong dit timpu,
yoong matalokan dat tagu't tun lubung. Talona manduduuy kayu yoong
mambalin si amoda talok nat manduduuyan yu. 21 Padana nu dumtong
nat olas un man-abengan nat osa'n babai, talona mampasigab yoong nu
maiyabengon dit posik maliuwana dit sigab na gapu't dit talok na utdit
naiyanakan dit abeng na uttun lubung. 22 Ot siya'd padana pay kan dikayu ta
manduduuy kayu uttun satun yoong man-iinnila taku uman ot amod tu nat
talok yu un maid talon makakaan kan dikayu.
23 "Nu dumatong diya timpu, bokona sakonon nat man-imusan yu. Ta
tuttuwa tun ibagak kan dikayu un singngadan na mana kodawon yu kan
Amak, itdona nu kodawon yu maipagapu't dit manuttuwaan yu kan sakon.
24 Inggana't tun satun, naid payyan kindaw yu kan Amak maipagapu't dit
manuttuwaan yu kan sakon. Mangkodaw kayu kan Ama ta itdana dikayu
dalapnu gattoka matalok kayu."

Inabak Jesus Dat Laweng Situn Lubung

25 "Inyabalig ku dat imbagak kan dikayu yoong dumatong nat timpu un
ilawag ku un ibaga kan dikayu nat maipanggop kan Amak. 26 Ot nu duma-
tong di un timpu, mangkodaw kayu kan siya maipagapu't dit manuttuwaan
yu kan sakon. Bokona ibagak un sakon mangodaw sinat piyaon yu un
kodawon kan Ama. 27 Ta si Ama pipiyaona dikayu gaputa pipiyaonak kan
dikayu kan manuttuwa kayu un nanligwatak kan Apudyus un Ama. 28 Si
Apudyus un Ama ud nanligwatak un inummoy situn lubung ot sinsadinon
tengyak tun lubung ta mangulinak kan siya," kinnanan Jesus.
29 "Ah! Ilamot nalawag nat ibagbagam ta bokona iyabalig nu un mambag-
baga," kinnanan dat disipulus Jesus kan siya. 30 "Sinsatunon tigammu miyon
un titiggammum dat losana kakigad. Adim masapula awad man-imus kan
sika. Siya'd manuttuwaan mi un nanligwat ka kan Apudyus."
31 Imbagan Jesus kan dida un, "Tuttuwa'n manuttuwa kayuwon?
32 Dandaniyon nat timpu, sat katuttuwaana dummatongon nat timpu'n
man-asiwalak kayu'n losan ot osaosa manalan sit boloy na ot taynan yu ud
sakona ossaan. Yoong sat katuttuwaana, bokona os-ossaanak ta iinggaw si
Ama kan sakon. 33 Indaan ku un imbaga datu kan dikayu dalapnu kapkapiya
kayu utnat naiyossaanan yu kan sakon. Adu'n ligat nat sagapalon yu uttun
lubung yoong pabilgon yu nat somsomok yu. Inabak kuwon dat losana
laweng situn lubung."

17

Inluwaluwan Jesus Dat Disipulus Na

1 Magangput mana ibagan Jesus datu, nantangad langit un kanana'n,
"Ama, dinumtongon nat timpu'n ingkoddong nu. Ipailam dit kinangatuk
un Anak nu dalapnu maipagapu utdan kook maipaila pay nat kinangatum.
2 Ta intod nu kan sakon dit pannakabalin un mangiyapu't dat losana tagu
dalapnu itdak si mataguwan un maid kigad na dat losana impooy nu un
manuttuwa kan sakon. 3 Sat makaitod si mataguwan un maid si kigad, sadin
makatigammuwan da kan sika, un sika ullawa'd gattoka Apudyus kan sadin
makatigammuwan da kan sakon un si Jesu Kristu un imbaun nu. 4 Impailak
situn pita nat kinangatum gaputa tinungpal ku dat losana impakwam kan

sakon. 5 Sinsatun Ama, ipailam dit kinangatuk un ininggawon kan sakon
sidit ininggawak kan sika utdit daan tun lubung nakwa.
6 “Impatigammuk dit maipanggop kan sika utdan tagu’t tun lubunga intod
nu kan sakon. Tagum dida ot intod nu dida kan sakon. Tinuttuwa da dat
losana ugud nu. 7 Tigammu daon un sika’d nanligwatan dan losana intod nu
kan sakon. 8 Ta imbagak kan dida dat losana paimbagam ot tinuttuwa da.
Titiggammu da un tuttuwa’n sika’d nanligwatak kan sika’d nangibaun kan
sakon.
9 “Iluwaluwak dida. Bokona sadat tagu’t tun lubung dat iluwaluwak nu
adi sadat intod nu un manuttuwa kan sakon, ta tagum dida. 10 Losana
kukuwak, kukuwam kan kukuwak pay dan losana kukuwam ot maday-
dayawak maipagapu kan dida. 11 Ot sinsatunon mangulinak kan sika ot
matengyan situn lubung datun tagu’n intod nu kan sakon. Nasantuwan un
Ama, ayyuwanam dida udsi pannakabalin nat ngadan nu un intod nu kan
sakon* dalapnu man-os-ossaan da un pada ta. 12 Manipud sit ininggawak kan
dida, inayyuwanak dida udsi pannakabalin nat ngadan nu un intod nu kan
sakon. Inayyuwanak dida ot naid osa’t naisina, malaksig sit osa’n naitudinga
madusa dalapnu matungpal dit naikanglita ugud nu. 13 Sinsatunon, mangulinak kan sika ot siya’d gapuna un kodawok datu uttun antuwak payyan situn
lubung dalapnu inggaw pay kan dida tun talok ku un maid mangkulangana.
14 Intod ku kan dida dit ugud nu ot lawengon dat tagu’t tun lubung dida
gaputa padak dida un bokona tagu’t tun lubung. 15 Bokona kodawok un
kaanom dida’t tun lubung nu adi salakabam dida kan Satanas. 16 Maipada
da kan sakon un bokona tagu’t tun lubung. 17 Ilasin nu dida un manselbi
kan sika maipagapu’t dan katuttuwaan. Sat ugud nu din katuttuwaan.
18 Imbaun nu ud sakon situn lubung ot padana pay un ibaun ku dida’n umoy
mantudtudu’t dat tagu’t tun lubung. 19 Ot maipagapu kan dida itdok tun
long-ag ku kan sika dalapnu itdon da pay dit long-ag da un manselbi kan sika
maipagapu utdan katuttuwaan.
20 “Bokona sadatu’n disipulus ku ud iluwaluwaka lawa, nu adi losan dan
manuttuwa kan sakon maipagapu utdat itudtudun dat disipulus ku. 21 Man-
os-ossaanom dida. Ot padan dit inggawak kan sika kan inggawam pay kan
sakon, iinggaw da kan dita, dalapnu ilan kad dat uduma tagu, manuttuwa
da un imbaun nu ud sakon. 22 Ta sadit kinangatu un intod nu kan sakon,
siya’d padan dit kinangatu un intod ku kan dida dalapnu man-os-ossaan da
un maipada kan dita. 23 Inggawak kan dida ot inggaw ka pay kan sakon
dalapnu talona man-os-ossaan da kad, siya’d manigammuwan dan tagu’t tun
lubung un imbaun nu ud sakon. Pipiyaom dida un padan dit mampipiyam
kan sakon.
24 “Ama, sadatuwa tagu’n intod nu kan sakon, piyaok un umoy da pay sit
umoyak dalapnu ilan da pay dit kinangatuka intod nu, gaputa pipiyaonaka
talon sit daan payyan tun lubung nakwa. 25 Nalintoga Ama, naid tigam-
mun dan tagu’t tun lubung kan sika, yoong tigammuk sika. Ot tigammun
pay datun tagu’n intod nu kan sakon un sika’d nangibaun kan sakon.
26 Impatigammukon kan dida ot ituluy ku un ipatigammu nat maipanggop
kan sika dalapnu awad kan dida dit mampipiya un padan dit mampipiyam
kan sakon kan inggawak pay kan dida.”

18

* **17:11** Sat naikanglit sin Griego, ayyuwanam dida utdin ngadan nu

Dinokmaan Da Si Jesus
(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

1 Maabus man si Jesus un manluwalu, kaysan pati utdat disipulus na utdin
kapon domang didin sulung Kidron, un siya'd kawadan didit mumul-ana
nilumnokan da. 2 Si Judas un siya dit mangituyuk kan Jesus, titiggammu
na diya igaw ta siya'd kanayuna man-aabtan da Jesus sidat disipulus na.
3 Inummoy si Judas sidi un bulun na dat simbungguyana suldadu'n iRoma
kan uduma man-aandog sit timplu un imbaun dat aappun di padi kan dat
Fariseo. Nan-almas da ya nansilaw da un dummatong.
4 Gaputa tigammunon Jesus dat losana maipasamak kan siya, ummoy na
inab-abot dida un dit dumoldol ot kinnanana'n, "Sin nat inapon yu?"
5 Summungbat da ot kinnanan da un, "Si Jesus un iNazaret."
"Sakon!" kinnanan Jesus.
Si Judas un siya'd mangituyuk kan Jesus, bulun da un dit gasikadan sit
atubang Jesus. 6 Utdit "Sakon," kanan Jesus, nakasuggayat da ot nalikwad
da un losan.
7 Inimus payyan Jesus un, "Sinnat inapon yu?"
Ot kanan da payyan un, "Si Jesus un iNazaret."
8 "Imbagak kan dikayu un, sakon," kanan Jesus un dit summungbat, "ot nu
sakon nat inapon yu, palubusan yu un manalan datun bulun ku."
9 Imbagan Jesus tu dalapnu matungpal dit imbaga na kan Ama na utdit un,
"Maid makaanan si ulay osa utdat tagu'n intod nu kan sakon."
10 Yoong gumngat man si Simon Pedro, inasut na dit ispada na ot binakag
na dit babbaun didit kangattuwana padi ot nasokdap dit kapon diwanana
inga na. Sat ngadan dituwa babbaun, si Malco.
11 Kinnanan Jesus kan Pedro un, "Ibol̲oy nu nat ispadam! Masapula
sagapalok dat ligata itdon Ama kan sakon."

Indallay Dat Jesus Kan Anas

12 Utdi, sadat susuldadu pati utdit apu da kan sadat man-aandog sit timplu,
dinokmaan da si Jesus asida piningil dat imana. 13 Indallay da un ummun-
una kan Anas un katugangan Caifas un kangattuwana padi utdiya tawon.
14 Si Caifas siya dit nangibaga utdat Judio utdit un, unnaya lawa un osa'n tagu
nat matoy nu sadat kaaduwan.

Insulib Pedro Si Jesus
(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

15 Sada Simon Pedro kan sadit osa'n disipulus, naitung-ud da utdit nan-
gitallayan da kan Jesus. Gaputa tigtigammun didiya disipulus dit kangat-
tuwana padi, naitutung-ud kan Jesus un nilumnok sit nalaguma paway
dit boloy didit kangattuwana padi. 16 Yoong si Pedro nataynan sit lasin
dit luwangan. Utdi, nan-ulin dit bulun na un disipulus un tigtigammun
didit kangattuwana padi un umoy nakabagbaga't dit babai'n man-aandog sit
sooban ot pinalnok na si Pedro. 17 Kanan dit babai kan Pedro un, "Bokon kada
sika'd osa't dat disipulus dinata tagu?"
"Bokonak," kinnanan Pedro.
18 Gaputa nakumog, nan-apuy dadit baba-unon kan man-aandogon dit
padi si man-aniduwan da ot sumisikad da un dit man-anidu ot ummoy pay
si Pedro nakaanidu kan dida.

Inimusan Dit Kangattuwana Ap-apun Di Padi Si Jesus
(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

19 Inimusan dit kangattuwana padi si Jesus maipanggop sidat disipulus na
kan maipanggop sidat intudtudu na.

20 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Napatakak un dit nambagbaga kan
nantudtuduwak sidan sinagoga kan timplu un mandatdatngan dan losana
Judio. Naid gapu'd imbagak si nalimod nu adi dodongl̲on di losana tagu. 21 Ot
apay imusan yu ud sakon. Sad imusan yu, sadan kaaduwan un nangngol̲ kan
sakon. Tigammu da dat imbagak."
22 Abuson man Jesus ibaga di, tinipak dit osa'n man-aandog si Jesus un
kanana'n, "Apay kama't nat nat mansusungbat nu utnat kangattuwana
padi?"
23 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Nu bokobokon din imbagak, ibagam
sidatun kaaduwan nu singngadan din imbokon na, yoong nu kustu din
imbagak, apay tipakonak?"
24 Utdi, paindallay Anas si Jesus un napipingil kan Caifas un kangattuwana
padi.

Insulib Pedro Uman Si Jesus
(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

25 Sumisikad si Pedro un dit man-aannidu ot kanan da kan siya un, "Bokon
ka kad si osa utdat disipulus na?"
Yoong insulib na payyan un kanana'n, "Bokonak."
26 Gumminga dit osa't dat baba-unon dit kangattuwana padi un kabagiyan
didit pinengngasan Pedro si inga un kanana'n, "Bokon kada sika dit bul̲un na
un innilak sin mumul̲-an kanad?"
27 Insulib uman Pedro ot dagusa nanullauk dit osa'n kawitan.

Indallay Da Si Jesus Kan Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

28 Wiswis-it man, inlaksun da si Jesus sidit bol̲oy Caifas ot indallay da utdit
bol̲oy gubinnadul. Yoong adin dat pappangat di Judio nilumnok sit dal̲om
dal̲apnu adida maibilang un naisaw kad, mabalin da un makakan sit kakan
di Piyestan di Nalausan.
29 Utdi, lummaksun si Pilato ot umoy na inimus kan dida un, "Ngadan nat
ipabasul̲ yu uttun tagu'n satu?"
30 Summungbat da un, "Bokona indatong mi kan sika nat tagu'n sanat nu
adina nangwa si nadadag."
31 Imbagan Pilato kan dida un, "Ot al̲an yu ta lintogan yu utnat lintog yu
pay lawan."
Summungbat dadit Judio un, "Adin dit lintog yu un iRoma ipalubus un
dikami ud mamatoy si tagu'n makabasul̲."
32 Kama't tu dit sungbat da dal̲apnu matungpal dit imbagabagan Jesus sidit
nu inon dit mangkakatoy na.
33 Nangulin si Pilato utdit dal̲om ot pinaadani na si Jesus asina inimusan
un, "Sika kad dit Alin dat Judio?"
34 Yoong summungbat si Jesus un, "Nanligwat kan sika nata imus onnu
awad nangibaga kan sika?"
35 Kinnanan Pilato un, "Judiowak kad sinat kanam? Sadan padam pay
lawana Judio kan aap-apun di padi ud nangidal̲um kan sika. Ot ngadan kad
nat kingwam?"
36 Summungbat si Jesus un, "Bokona satun lubung ud man-aliyak. Ta
nu satun lubung, kapilitana makapinnatoy dan buyut ku dal̲apnu adiyak
maiyawat sidan aap-apun di Judio, yoong bokona satun lubung man-aliyak."
37 "Adi an ali ka?" kinnanan payyan Pilato.

"Kustu nat imbagam un Aliyak," insungbat Jesus. "Siya'd ummoyak situn lubung maiyanakan dalapnu panoknokak dit katuttuwaan ot dumngol kan sakon dan manuttuwa utdan katuttuwaan."
38 Inimus Pilato uman un, "Ngadan na un katuttuwaan?"

Ingkoddong Da Dit Matoyan Jesus
(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)

Abuson man Pilato un ibaga di, lummaksun uman ot imbagana't dat Judio un, "Maid odasak si basul dituwa tagu. 39 Yoong awad kadawiyan yu un, nu timpun di Piyestan di Nalausan awad pawayaak si osa'n balud. Piyaon yu un sad pawayaak tun Ali yu un Judio?"
40 Utdi gummiya da un summungbat un, "Bokona siya'd pawayaam nata tagu. Si Barrabas nat piyaon mi!" Yoong si Barrabas, tulisan.

19

1 Utdi, paindallay Pilato utdat suldadu si Jesus ot pinasabid na. 2 Ot sadat suldadu namalikawog da ut nasaisaitana wakal si imbalangat da utdit ulun Jesus asida kinagoyan si andu'n kagoya nadulaw.* 3 Masukasukat da un umadani kan Jesus un kanan dan, "Matattagu tun alin di Judio," asida tipakon.
4 Lummaksun uman si Pilato ot kanana't dat kaaduwan un, "Antu, ilaksun ku kan dikayu dalapnu manigammuwan yu un naid maodasak si nakabasulana."
5 Utdi, lummaksun pay si Jesus un nababallangatan si sait kan nakakaggoyan si andu'n nadulaw. Kanan Pilato kan dida un, "Antu tun tagu!"
6 Ilan man dat aappun di padi kan dat man-aandog sit timplu, "Pailansam sin kulus, pailansam sin kulus!" kanan da un dit gummiyagiya.
Yoong kinnanan Pilato un, "Alan yu, ta dikayu'd mangilansa pay lawan kan siya utdin kulus, ta naid odasak si nakabasulana."
7 Summungbat dadit Judio un, "Awad lintog mi! Sigun sit lintog, masapula mapatoy ta kabawona'n Anak Apudyus."
8 Magngol man Pilato dit imbagan dat Judio, naam-amod ummogyat. 9 Painyulin na si Jesus sit dalom ot ummoy na inimus kan siya un, "Sin nanligwatam?" kanana. Yoong naid insungbat Jesus.
10 Ot kinnanan uman Pilato kan siya un, "Apay adika sumungbat? Adim kad tigammu un kalintogaka mangiwaya onnu mampailansa kan sika't din kulus?"
11 Summungbat si Jesus un kanana'n, "Naid kalintogam un mangwa't nat un koom nu adin Apudyus intod nat saad nu. Isunga nadagdagson nat basul dinat tagu'n nangiyawat kan sakon kan sika."
12 Magngol man Pilato di un imbagan Jesus, talonona piyaona'n pawayaan si Jesus. Yoong gummiya dat Judio un kanan dan, "Nu pawayaam nat tagu'n sanat, bokona gayyom nu si Emperador ta singngadan na man nat mangabawa siya'd ali, gumusul kan Emperador."
13 Magngol man Pilato diya ugud, inlaksun na ut Jesus sidit paway asi umoy nantupak sidit tutuppakan di kuis un ininggaw sit "Plataporma Un Batu" un ngadanon dat "Gabata" utdit bagbagan di Hebreo.
14 Sadiya al-algaw dit mansaganaan dat Judio utdit Piyestan di Nalausan ot dandaniyon mamatuk. Mantupak man si Pilato, "Antu, alan yu tun ali yu," kanana't dat Judio.

---

* **19:2** Siya'd gagangaya usal di ali dit balangat kan nadulawa badut.

15 Gummiya da un kanan dan, “Papatoy nu! Papatoy nu! Pailansam sidin
kulus!”
Inimus Pilato kan dida un, “Piyaon yu kad un pailansak sin kulus tun Ali
yu?”
Summungbat dadit aappun di padi un, “Naid udum si ali mi nu adi si
Emperador ullawa!”
16 Utdiyon, inyawat Pilato si Jesus kan dida dal̲apnu mailansa’t dit kulus.

Ummoy Da Inlansa Si Jesus Sidit Kulus
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)

17 Utdi, indallay da si Jesus sit lasin didit bobol̲oy un bubukkudona dit
kulus na inggana’t dummatong da utdit Igaw Di Battukag un ngadanon da’t
Golgota utdin bagbagan di Hebreo. 18 Siyadi ud nangilansaan da kan siya
utdit kulus ot inggaw da pay duwa’n inlansa da utdit nan-asisupang kan siya.
19 Inggaw pay patigammu un ingkanglit Pilato un paimpakot na utdit kulus
un kanana’n, “Siyatu si Jesus un iNazaret un Alin dat Judio.”
20 Ot adu dadit Judio un nakabasa utdit naikanglit ta adani’t dit bobol̲oy dit
nailansaan Jesus. Naikanglit dit patigammu si bagbaga un Hebreo, Latin kan
Griego.
21 Basaon man dat Judio’n aap-apun di padi, kanan da kan Pilato un, “Adim
okyan innigga un, ‘Alin dat Judio.’ Sat inniggam okyan, ‘Imbagan ditu un
tagu: Sakon Ud Alin Di Judio.’ ”
22 “Sanat inabus ku un ingkanglit siyaon,” kinnanan Pilato un dit sum-
mungbat.
23 Abuson man dat suldadu’n ilansa’t Jesus sidit kulus, inal̲a da dit kagoy
na ot pinangkapat da kan dida. Inal̲a da pay dit nangindal̲om un badut na un
andu un naabol̲a lawa’n naid si dait.
24 Utdi nambabagbagaan da un, “Adi taku pissayon ta mambubunutan
taku nu singngadan na nat makagasat un mangal̲a.”
Siya’d tungpal dit naikanglita ugud Apudyus un kanana’n,
“Nambibingayan da dit kagoy ku ot nambubunutan da dit mangindal̲om un
badut ku.”
Kama’t di dit kingwan dat suldadu.
25 Utdit adani’t dit naipasdokan dit kulus Jesus inggaw da un gasikadan da
ina na, sunud ina na, inggaw pay si Maria un asawan Cleofas kan si Maria
Magdalena.
26 Mailan man Jesus dit ina na kan sat pipiyaona un disipulus na, imbaga
na kan ina na un, “Ina, siyanat sad anak nu.” 27 Ot imbaga na pay sit disipulus
un, “Siyanat sad inam,” kanana. Utdi payona timpu, indallay dit disipulus si
Maria dal̲apnu umoy inggaw sit bol̲oy na.

Sat Natoyan Jesus
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)

28 Maabus man di, tigammunon Jesus un ginangput naon dit losana
impakwan Apudyus, ot dal̲apnu matungpal dit naikanglit un ugud Apudyus
kanana un, “Nauwawak.” 29 Inggaw gusi utdi un napnu’t nakiloma basi.
Insawsaw da dit kama’t kapos, asida inniggat dit pungtun dit gal̲uttigit dit
kayu’n mangngadan si isop asida idukmit sit subil Jesus.
30 Utdit matamtaman Jesus dit nakiloma basi, kinnanana un, “Nagangpu-
ton!”
Maibaga na man di, nanting-oy ot insuku naon dit angos na.

Dinuy-uk Da Dit Butik Jesus

31 Sadi un al̲-al̲gaw, kalima ot adin dat Judio piyaon un iinggaw dat ladag dat
matoy sidit kulus nu al̲-al̲gawa iillongan kan dida, kan napotog pay un al̲-al̲gaw
kan dida di ta naitimpu't dit Piyestan di Nalausan. Siya'd gapuna'n ummoy
da kan Pilato ta umoy da kodawon un ipalubus na okyan ta aminon da un
umoy putdon dit ikin dat nailansa't dit kulus dal̲apnu mapgos da un matoy
kad, makaan da utdit kulus da.
32 Impalubus Pilato ot ummoy dat suldadu pintod dit ikin dat duwa'n
inggaw sit nan-asisupang kan Jesus. 33 Yoong dakngon da man si Jesus naila
da un naabus natoyon ot adidaon pintod dit iki na. 34 Yoong osa't dat suldadu
dit nangiduy-uk sit say-ang na utdit butik Jesus ot dagusa naibuyayang
dit nangkinamos un dal̲a kan danum. 35 Sadit nakaila't tuwa napasamak
siya'd mangipanpanoknok un tuttuwa ot ipatigammu na kan dikayu dal̲apnu
manuttuwa kayu pay. Tuttuwa tun ipanoknok na ta innila na ot tigammu na
un tuttuwa dit ibagbaga na.
36 Napasamak datu'n losan dal̲apnu matungpal dit naikanglita ugud
Apudyus un paingkanglit na utdit un kanana'n, "Naid osa't maptod sit tung-
al̲ na."
37 Ot awad payyan osa un naikanglita ugud Apudyus sidit un kanana'n,
"Ilan dan tu dit dinuy-uk da si say-ang."

Sat Nailbonan Jesus
(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

38 Maabus man di, ummoy Jose un iyArimatea inimus kan Pilato nu
mabalin na un al̲an dit ladag Jesus. Satuwa Jose siya'd osa't dat manuttuwa
kan Jesus yoong adina nampatpatak ta kumimut sidat pappangat di Judio.
Gaputa impalubus Pilato, kaysan ot umoy na inal̲a dit ladag asina indallay.
39 Naitung-ud pay kan siya si Nicodemo un siya dit ummoy kan Jesus si
sinlabiyan. Nangidallay si umoya tul̲umpul̲u'n kilu'n bangbangu'n nakwa si
nangkinamos un mira kan aloe.
40 Linsan da Nicodemo kan Jose dit ladag Jesus sit kulus asida pinutiputan
si napol̲kasa luput un nakuan si bangbangu un siya'd ugali da un Judio nu
ilbon da dat minatoy da. 41 Sat adani'n didiya nailansaan Jesus inggaw
mumul̲-an ot utdit lagum na, ininggaw bagu'n lobon un naid payyan nailbon
si ladag. 42 Ot siya'd ummoy da ullawa nangiggaan sit ladag Jesus, onta siya'd
adani ta dandaniyon dit al̲-al̲gawa iillongan.

20

Sat Ummungal̲an Jesus
(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

1 Wiswis-it man di umuna'n al̲-al̲gaw di sin-dumingguwan, ummoy si Maria
Magdalena utdit lobon. Naila na un naid dit batu'n naitubot sit sagangaban
dit lobon. 2 Utdi, nanodtoddaka ummoy kan da Simon Pedro kan sat osa'n
disipulus un siyadit pipiyaon Jesus. Kanana kan dida un, "Inal̲a da dit ladag
ud Apu taku't din lobon ot naid tigammu mi nu sin nangiggaan da kan siya!"
3 Utdiyon, kaysan da Pedro kan sadit osa'n disipulus un umoy sit lobon.
4 Nanodtoddak da yoong nadal̲dal̲as dit osa'n disipulus ot naun-una'n
dummatong nu si Pedro. 5 Nanyuk-ung un dit mangisiim ot nailana dit
napol̲kasa luput yoong adina nilumnok dal̲om. 6 Dumatong man si Pedro
un dit naitungtung-ud, nandawosa nilumnok sit lobon ot inila na dit luputa
napol̲kas un naiputiput kan Jesus un maibabannata lawa. 7 Ot sadit luputa
naiputiput sit ul̲una, naam-ammaana nal̲pota naisina. 8 Sadit disipulus un
naun-una'n dummatong nilumnok payon dal̲om ot innila na dat luput ot

nanuttuwa'n ummungal si Jesus. 9 Utdi un timpu adida payyan naawatan
dit paingkanglit Apudyus sidit un masapula umungal si Jesus kan katoy.
10 Utdiyon, kaysan dat duwa'n disipulus.

Nampaila Si Jesus Kan Maria (Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)

11 Nataynan si Maria Magdalena un sumisikada man-i-ibil sit sog-on dit
lobon. Man-okog man un dit mangisiim sit dalom dit lobon, 12 nailana dat
duwa'n anghel un nambadut si napolkasa gatupakan sit naibanatan dit ladag
Jesus, osa't dit nan-uluwana kan osa't dit nan-uyadana.
13 Gumminga dat duwa'n anghel un, "Apay man-i-ibil ka?" kinnanan da
kan Maria.
Summungbat si Maria un kanana'n, "Inala da dit long-ag ud Apuk ot naid
tigammuk nu sindit umoy da nangiggaan kan siya!"
14 Abuson man Maria un ibaga di utdit man-aswing naila na si Jesus un
sumisikad, yoong maid tigammuna nu si Jesus.
15 Gumminga si Jesus ot kinnanana'n, "Apay man-i-ibil ka? Singngadan nat
inapom?"
Kanan nin Maria nu sadit man-aayyuwan sit mumul-an dit nakabagbaga
kan siya ot kinnanana'n, "Apu, nu inalam dit ladag Jesus, pangaasim ta
ibagam nu kawad dit umoy ka nangiggaan ta umoyak alan."
16 "Maria!" kinnanan Jesus kan siya.
Nansagung si Maria kan siya ot kinnanana utdit ugud un Hebreo un,
"Rabboni!" un piyaona'n ugudon, Mistulu.
17 Imbagan Jesus kan siya un, "Adiyanak aggoman, ta bokona nangulinak
payyan kan Ama, yoong umoy ka utdat disipulus* ku ta ibagam un mangulinak kan Apudyus un Amak un siya'd Apudyus kan Ama yu pay."
18 Utdi, kaysan si Maria Magdalena un ummoy nangibaga utdat disipulus
un kanana'n, "Innilak ud Apu." Ot imbaga na pay dit paimbagan Jesus.

Mampaila Si Jesus Utdat Disipulus Na (Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

19 Labin man didiya al-algaw un siya'd umuna'n al-algaw dit sin-
dumingguwan, nandatdatong dat disipulus Jesus si osa'n boloy ot
nangkulung da utdit dalom ta kumimut da utdat pappangat di Judio. Kaklata
lawa'n nilumtaw si Jesus un nasanikad sit gaggawa da un kanana'n, "Kapiya
nat awad kan dikayu."
20 Abusona man ibaga di, impaila na kan dida dadit ima na kan butik na
un nasugat, ot nantattalok da un nangila uman sit Apu.
21 Imbagan uman Jesus kan dida un, "Kapiya nat awad kan dikayu. Padan
dit nangibaunan Ama kan sakon, ibaun ku pay dikayu." 22 Abusona man
ibaga di, sinang-awana dida asina kinnanan un, "Awaton yu si Ispiritu Santu.
23 Ot nu pakawanon yu nat basul di osa'n tagu, napakawanon, yoong nu
adiyu pakawanon dat basul na, adina napakawan."

Adin Tomas Nanuttuwa

24 Utdiya dummaknggan Jesus naid si Tomas un mangadan Pingi un osa't
dat kagwampulu't duwa'n disipulus. 25 Ot imbagan dat uduma disipulus kan
siya un, "Innila mi dit Apu!"

---

* **20:17** Susunud dit naikanglit sin Griego un siya'd kaaduwan un usalon Jesus un bagbaga nu sadat buyut na onnu manuttuwa kan siya dan ug-ugudona.

Yoong kanan Tomas un, “Nu adik maila dat abut dat lansa’t dit ima na
kan ikawot tun patimmuduk, kan nu adik ikawot tun imak sit butik na adik
tuttuwaon.”
26 Mapalabas man dit sindumingguwan, nandatdatong uman dat disip-
ulus Jesus sit dalom dit osa’n boloy ot ininggaw pay si Tomas kan didaon.
Naomban dit boloy yoong kaklata lawa’n dummatong un nasanikad si Jesus
sit gaggawa mi ot kanana un, “Kapiya nat awad kan dikayu.” 27 Ot imbaga
na kan Tomas un, “Ilam datun imak kan apuwapom tun butik ku. Adim
manduwaduwaan sakon, manuttuwa ka!”
28 Kanan Tomas un, “Sika’d Apuk kan Apudyus ku!”
29 Kinnanan Jesus kan siya un, “Manuttuwa ka kad gaputa innilamon
sakon? Nagasat dadit manuttuwa un ulay adida naila’d sakon.”

Sat Panggop Juan Un Nangikanglit Utdatu

30 Aduadu payyan dat uduma am-amuga kingwan Jesus un innilan dat
disipulus na un adi naikanglit situwa iblu. 31 Sadatu’n naikanglit, naikanglit
da un manuttuwaan yu un si Jesus, siya dit Kristu un Anak Apudyus ot
maipagapu’t manuttuwaan yu kan siya maitdan kayu’t mataguwana maid
kigad na.

21

Nampaila si Jesus Sidat Pitu’n Disipulus

1 Utdit maabus di, nampaila payyan sidat disipulus na utdin bananaw
Tiberias ot kama’t tu dit nampapailana. 2 Ininggaw da Simon Pedro, Tomas
un mangngadan si Pingi, Nataniel un iCana un osa’n ili utdin Galilea, sadat
mansunuda anak Zebedeo, kan duwa pay un bulun da un disipulus.
3 Imbagan Simon Pedro utdat bulun na un, “Umoyak manabukul.” Ot
kanan dat bulun na un, “Umoy kami pay kan sika.”
Utdi, kaysan da un losan un umoy nanlugan sit bangka yoong naida talon
naala da un nampasinlabi.
4 Utdit suminal si init sit mabigat, inggaw tagu’n innila da un sumisikad sit
igid dit danum yoong adida tigammu un siya si Jesus. 5 Ot kingwanana kan
dida un, “Bulun, nangala kayu?”
“Naida talon!” kinnanan da un dit summungbat.
6 Ot kinnanan Jesus un, “Isab-uk yu nat tabukul yu utnat kapon diwanan
nat bangka yu dalapnu mangala kayu.”
Utdi, insab-uk dan tuttuwa dit tabukul da utdit kapon sit imbaga na ot
adida magammid dit tabukul sit kaadun dat ikan.
7 Sadit pipiyaon Jesus sidat disipulus na, imbaga na kan Pedro un, “Si Apu
Jesus di!”
Magngol man Simon Pedro di, nansilup ot lummayug sit danum un
ummoy kan Jesus. 8 Yoong sadat udum nataynan da utdit bangka’n
mangamgammid sit tabukula napnu’t ikan ta bokona adayu da un talon sit
dupit ta umoya singgasuta dopa ullawa nin dit kaadayu da utdit dupit dit
bananaw.
9 Dakngon da man dit dupit, inggaw apuya innila da un gumalabala un in-
inggaw da ud ikana naitunu kan ininggaw pay ud tinapay. 10 “Mangidatong
kayu’t tu utdanat ikana ka-ala yu,” kanan Jesus kan dida.
11 Utdi, kaysan si Pedro utdit bangka ot umoy na binutbut dit tabukula
napnu’t nangkaddakkola ikan un kagwan gasut si limampulu’t tulu dit bilang
da. Yoong ulay nu aduadu dat nakna adina nabultug dit tabukul.

12 Ummayag si Jesus kan dida un, “Aweyu ta mangan,” kanana. Naidon
nangalikagum sidat disipulus un nangimus nu singngadan na, onta tigammu
daon un siya si Apu Jesus.
13 Utdiyon, inalan Jesus dit tinapay ot intod na kan dida, padana pay sidat
ikan.
14 Ot siyatu’d maikatlu’n nampail-an Jesus sidat disipulus na manipud
ummungalana un natoy.

Inimusan Jesus Si Pedro

15 Maabus da mana mangan, inimus Jesus kan Simon Pedro un, “Simon un
anak Juan, amod kad nat mampipiyam kan sakon nu sat mampipiyan datun
bulun nu?”
“Apu, tigammum un pipiyaok sika,” kinnanan Pedro un dit summungbat.
Imbagan Jesus un, “Ayyuwanam dat ubbu un kanneluk.”*
16 Ot impigwa na payyan inimus kan Pedro un, “Simon un anak Juan,
pipiyaom kad sakon?”
Summungbat uman si Pedro un kanana’n, “On, Apu. Tigammuma
pipiyaok sika.”
Imbagan Jesus uman un, “Ayyuwanam dat kanneluk.”
17 Ot impitlun payyan Jesus inimus un, “Simon un anak Juan, pipiyaom kad
sakon?”
Laweng dit angoson Pedro ta pitlun Jesus un nangimus un, “Pipiyaonak
kad?” Ot imbagan Pedro un, “Apu, titiggammum nat kakigad, tigammum un
pipiyaok sika.”
Imbagan Jesus kan siya un, “Ayyuwanam dat kanneluk. 18 Tuttuwa tun
ibagak kan sika un, sadit kaban-og nu, sika’d nangisulgong pay lawan sit
bakakat nu ot ummoy ka utdat piniyama ummoyan, yoong nu mammalong-
ag kaon, uknadom nat imam ot awad mangisulgong si bakakat kan sika
un mangidallay sit adim piyaon un ayan.” 19 Imbagan Jesus tu un nangi-
patigammuwana nu inon dit mapatoyan Pedro un maidayawan Apudyus.
Ot imbagan Jesus kan Pedro un, “Unudonak!”

Si Jesus Kan Sat Pipiyaona’n Disipulus Na

20 Man-awing man si Pedro, naila na dit disipulus un pipiyaon Jesus un
maitungtung-ud kan dida. Siya dit disipulus un naisog-on kan Jesus sidit
nanganan da kan nangimus un, “Ngadan dit mangituyuk kan sika?” 21 Utdi,
inimus Pedro kan Jesus un, “Inon ditun tagu’n satu nu?” kanana.
22 Summungbat si Jesus kan siya un, “Nu piyaoka matagu’t inggana’t
mangulinak, singngadan nat biyang nu utdi? Unudomot sakon,” kinnanan
Jesus.
23 Ot gapu’t diya imbagan Jesus, nandinamag sidat manuttuwa un sadi un
disipulus adina matoy. Yoong bokona siya’d imbagan Jesus di, ta imbagana
ullawa un, “Nu piyaoka matagu inggana’t mangulinak, sinnat biyang nu
utdi?”
24 Sadi un disipulus, siya payon tun mangpanpanoknok sit kinatuttuwan
datu un maipanggop kan Jesus kan siya payon tun nangikanglit situ. Ot
tigammu mi un tuttuwa’n losan dan ibagbaga na.

Satu’d Anungus Na

25 Adu payyan dat kingkingwan Jesus. Yoong nu masin-ossa da un maikan-
glit, akit nin tun lubung si inggawan di iblu un maikanglitan dat maipanggop
kan Jesus.

---

* **21:15** Sat ug-ugudon Jesus un kannelu na, sadat manuttuwa kan siya.

Sadat Kingkingwan
Dat Apostoles

Sat Naisapata Un Ispiritu Santu

1 Potpotgoka Teofilo,
Utdit ummuna'n iblu, ingkanglit ku dat losan un kingkingwan Jesus kan
intudtudu na manipud sidit inlugi na un nantudtudu, 2 aginggana't dit
kaysanana'd langit. Utdit daan na un manal̲an langit, binilin na maipagapu't
dit pannakabalin ud Ispiritu Santu dat pinili na un apostoles na. 3 Nami-
adu un nampaila kan dida udsi nadumaduma'n wagas si unus di opata
pul̲u'n al̲gaw manipud sit ummungal̲ana un natoy dal̲apnu ipanoknok na un
tuttuwa'n ummungal̲ ot intudtudu na dit maipanggop sit mangiyapuwan
Apudyus.
4 Namingsan un naammungan da Jesus sidat apostoles na binilin na dida
un, "Adi kayu umat-atun situn Jerusalem ta uwayon yu aginggana't ibaun
Amak kan dikayu dit insapatana'n itdona un siya payon dit imbagbagak
kan dikayu. 5 Si Juan binunyagana dat tagu't danum yoong Adina masulit
mabunyagan kayu kan Ispiritu Santu."

Nampangatu Si Jesus Ud Langit

6 Namingsan un naammungan da payyan, inimus dat apostoles kan Je-
sus un, "Apu, sinsatun kadon nat mangiyulinam sit tulay dat iyIsrael un
mangiyapu utdan uduma ili un padan dit aw-awe?"
7 Summungbat si Jesus un, "Si Amak ullawa'd makatigammu utdit timpu
un mapasamakan dat intuding na un mapasamak maipagapu't tulay na ot
bokona naipalubusa matigammuwan yu. 8 Yoong nu dumatong si Ispiritu
Santu un umoy inggaw kan dikayu, maitdan kayu si pannakabalin ot dikayu
ud mangipanoknok sidan tagu utdit maipanggop kan sakon un bokona
lawa'n satun ili'd Jerusalem kan lakub Judea kan Samaria nu adi losan dan
kailin-ili't tun pita."
9 Abusona man un maibaga datu, nampangatu si Jesus sin langita iillan da
inggana't nasal̲-inan sit bunot.
10 Gasissiya payyana tumutukkol̲ da ud langit sidit kakl̲ata lawa'n inggaw
da ud duwa'n tagu un nakabadut si napol̲kas un sumisikad sidit sog-on da
un kanan da'n, 11 "Apay kayu'n iGalilea un gasikadana tumutukkol̲ langit?
Satuwa Jesus un nampangatu'd langit mangulin payon nu timpu na, ot sat
man-uulin na padan dit naila yu un nampapangatu na un kaysan langit."

Namili Da Si Maisukat Kan Judas

12 Utdi, nangkaulin dat apostoles ud Jerusalem un nanligwat sidin bateled
Olivo un umoya sinlikwod dit kaadayuna. 13 Dumatong da man ud Jerusalem
nandawos da utdit nangingngatu un kuwaltun dit bol̲oy un dadaggusan
da. Ininggaw da Pedro, Juan, Santiago kan Andres, Felipe kan Tomas,
Bartolome kan Mateo, Santiago un anak Alfeo, Simon un Patriota kan si
Judas un anak Santiago. 14 Kanayun datu un maammung un manluwal̲u
un maidagamungan dat piga'n babai un kama kan Maria un inan Jesus kan
ininggaw pay dat susunud Jesus un lal̲aki.
15 Lumabas man piga'n al̲gaw naammung dadit umoya kagwanggasut si
duwampul̲u'n manuttuwa. Summikad si Pedro utdit atubang da ot kanana'n,

16 “Susunud, masapula matungpal dit naikanglita ugud Apudyus un impa-
padtun Ispiritu Santu kan David maipanggop kan Judas un nangipuyut sidat
ummoy nanokma kan Jesus. 17 Si Judas, bul̲un mi un apostoles ot nadutukan
un maipankokwa uttun talibasu mi un apostoles.”
18 Yoong si Judas, sadit pilak un tangdan na utdit lawenga kingwa na,
inggatang na si pita un siya payon natoyana utdit naibul̲sukana un naotdag
ot ginumtak dit buwang na ot naiwakat dat bagis na. 19 Dingngol̲ dat
losana tagu’d Jerusalem dit napasamak kan Judas ot nginadan da dit pita si
“Akeldama,” un sat piyaona’n ugudon, “Pitan di Dal̲a.”
20 “Naikanglit sidit iblun dat Salmo un,
‘Mantuttungad dit bol̲oy na un mabaawan kan maidon tagu’t inggaw.’
Naikanglit pay un kanana’n,
‘Masapula awad osa si manongwat sidit saad na.’
21-22 “Siya’d gapuna un masapula mamili taku si osa un bul̲un mi un
mangipanoknok sit ummungal̲an Apu Jesus. Masapul un sanat mapili
osa kan ditaku’n naibul̲ubul̲un kan siya manipud sit nantudtuduwan Juan
maipanggop si bunyag aginggana’t dit nampangatuwan Jesus ud langit.”
23 Utdi, nangidatag da si duwa’n lal̲aki, un sada Matias kan Jose un mangn-
gadan Barsabas un ngadnon da pay kan Justo. 24 Utdiyon nanluwal̲u da un
kanan da’n,
“Apu, tigammum nat kasomsomkan di losana tagu, ipailam okyan kan
dikami nu singngadan na utdatu un duwa dit pinilim 25 un manongwat sit
igaw Judas situ un talibasu kan sadit kinaapostoles un tinengyana ta kaysan
sit naikoddonga inggawana.”
26 Magangput da man un manluwal̲u, nambubunut da ot nabunut si Matias
un maidoga utdadit kagwampul̲u’t osa’n apostoles.

2

Sat Dummakngan Dit Ispiritu Santu

1 Utdit dumatong dit al̲-al̲gawa Piyestan di Pentecostes,* naammung dat
losana manuttuwa si osa’n bol̲oy sin Jerusalem. 2 Utdi, kakl̲ata nakagngol̲ da
si ag-agguwod un nanligwat langit un kama’t gingan di nabiloga bayogbog
un naul̲muum sit bol̲oya ininggawan da. 3 Ot naila da dat sinan-dila un gilab di
apuy un nilumtaw un inumpa utdit ul̲un di kada osa kan dida. 4 Kadon napnu
da kan Ispiritu Santu ot kabool̲an daon mambagbaga’t sabali un bagbaga ta
initdan Ispiritu Santu dida si kabool̲an.
5 Utdiya timpu ininggaw da ud Judio utdin Jerusalem un nanligwat sit nad-
umaduma’n ili’t tun lubung un kankanayuna mandaydayaw kan Apudyus.
6 Utdit magngol̲ da dit damit, nadatdatong da utdit bol̲oy ot nasnasdaaw da
ta nambagbaga dat apostoles kan dida sit kuwa da pay lawana bagbaga.
7 Gapu’t dit amoda nasdaawan da nampaim-imus da un, “Bokon kada
iGalilea un losan datu un mambagbaga’t ugud taku? 8 Ot inona’n tigammu
da tun bagbagan datun losana tagu’n awad situ? 9 Awad da ud iPartia
kan ditaku, awad da ud iMedia, iyElam, iMesopotamia, iJudea, iCapadocia,
iPonto, kan iyAsia. 10 Awad da pay iFrigia, iPamfilia, iyEgipto kan lakub
ud Libya un adani’t din Cirene. Awad da pay Judio kan bokona Judio un
nangunud sit ugalin di Judio un nanligwat Roma. 11 Awad da pay udum kan

* **2:1** Sat kaipooyan di Pentecostes “50”. Ugalin di Judio un mampiyesta da si sin-al̲gaw nu mapalabas
ud 50 un al̲gaw manipud sit Piyestan di Nalausan dit Anghel. Mangadan pay si piyestan di ani un
manyamanan da kan mangidatunan da kan Apudyus sidat ani da. Siya’d kadakl̲ana piyestan dat Judio.
Ilan yu utdin Ex. 23:16; Lev. 14:16; Deut. 16:9-12

ditaku ud nanligwat Creta kan Arabia yoong dodonglon taku un ibagbaga da dat maipanggop sidat nakaskasdaawa kingwan Apudyus sit tunggal bagbagan dat tagu un awad situ."

12 Losan dat tagu'n nasdaaw kan matikatikaw ot nampaim-imus da pay
lawan un, "Ngad tun kaipooyan ditu?" 13 Yoong sadat udum inyeemeng da
dat apostoles un kanan da'n, "Ay, nabuuk datu un tagu!"

Nampalawag Si Pedro Utdat Tagu

14 Utdi, summikad si Pedro pati utdat kagwampulu't osa'n apostoles ot
nambagbaga si nadangsola kanana'n, "Susunud ku un Judio kan losana
inggaw situn Jerusalem, dumngol kayu kan sakon ta ibagak kan dikayu tun
piyaona'n ugudon tu. 15 Sadatu un tagu bokona nabuuk da un kama't nat
somsomok yu kan dida ta maikasiyama olas payyan si bigbigat,† 16 nu adi
siyatu dit tungpal dit imbagan Apudyus un impadtun dit propeta Joel un
kanana'n,

17 'Satu tun kook sidan maudi'n al-algaw sin daan tun lubung mangkigad.
Itdok tun Ispirituk sidan losana tagu ot maipagapu't dit tulung na
paibagak sidan aabeng yu un lalaki kan babai dan piyaoka ibaga utdan
tagu. Mangil-ok dat babbagu yu si kama si in-inop. Ot awad da ud
ipain-inop ku utdat lallakay kan dikayu. 18 Pada na pay un sidiya
timpu, itdok tun Ispirituk sidan babbaun ku un lalaki kan babai ot
paibagak kan dida dat piyaoka ibaga utdan tagu. 19 Mangipailaak si
nakaskasdaawa am-amug sidin langit kan nakaskasdaawa mangilasi-
nan situn pita ot awad da ud dala, apuy kan amoda asuk. 20 Kumlop
din init kan dumulaw din bulan un kama't dala asi naon dumatong dit
napotog kan maid maipadaana un al-algaw un dumakngan ud Apu.
21 Ot singngadan na mana mampakpakaasi un mampatulung kan siya
taguwona dida.' "

22 Intuluy Pedro un kanana'n, "Susunud ku un kaganakan Israel donglon
yu datu'n ibagak. Nalawag un imbaun Apudyus si Jesus un iNazaret, ta
panoknokan dat am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan un impakwan
Apudyus kan siya. Tigammu yu datu ta napasamak da uttun mismu'n
kawadan yu. 23 Naipaima kan dikayu si Jesus maisayun sit pinanggop kan
doda'n tigammun Apudyus un makwa kan siya. Pinapatoy yu kan painlansa
yu utdit kulus sidadit gumabasula tagu. 24 Yoong pinaungal Apudyus kan
katoy ot winayaana utdit pannakabalin katoy ta adi mabalin un itulayan
katoy. 25 Si David kama't tu dit imbaga na utdit aw-awe maipanggop kan siya,
'Kankanayuna mailak si Apu. Iinggaw situn kapon madiwanan ku dalapnu
naid gapun di mabulungak. 26 Siya'd gapuna un mantattalokak ot
ipailak tun talok ku utdat ugud ku. Ulay nu taguwaka lawa, man-
namnamaak kan sika Apu, 27 un adim ipalubus un mampatungad tun
kadogwak sin igaw dan natoy kan adim pay ipalubusa malpos tun
potpotgoma baba-unon. 28 Impatigammum kan sakon dit dalan un
mangipuyut sit mataguwan un maid kigad na. Ot gaputa iinggaw
ka kan sakon maid mangkulangan tun talok ku,' kanan dit impadtun
David.

29 "Susunud, piyaok ibaga kan dikayu dit maipanggop sidit Ali David un
puun taku. Natoy dit David ot nailbon ot ulay situn satun gasissiya din
lobon na kan ditaku. 30 Osa'n propetan Apudyus ot tigammuna dit insapatan

† **2:15** San maikasiyama olas si bigbigat dit manluwaluwan dat Judio. Labi nat uminuman da't basi. Ex. 16:8

Apudyus kan siya un awad kaganakana'n man-aliyon Apudyus un maisukat
kan siya. 31 Tigammu na dit mapasamak isunga impadtu na un:
'Adina maiduya utdit igaw dadit natoy, Ot sadit long-ag na Adina malpos,'
sadit umungalan Kristu‡ kan katoy dit ug-ugudona.
32 Sadi un Kristu siya payon si Jesus un pinaungal Apudyus kan katoy ot
losan kami'n mangustigu't dit napasamak. 33 Nampangatu si Jesus sit kapon
madiwanan Apudyus un Ama na ot intod Apudyus kan siya dit insapata na
un Ispiritu Santu. Satu un Ispiritu Santu, siya payon tun intod Jesus un umoy
inggaw kan dikami ot siya'd maigapuwan datu un inila yu ya dingngol yu
uttun satun. 34 Ta si David, bokona nampangatu't din langit un kama kan
Jesus nu adi imbaga na un,
'Si Apudyus kinnanana utdit Apuk: Mantupak ka uttun kapon madiwanan
ku, 35 aginggana't abakok dan kabusul nu.'
36 "Ot gaputa kama't di, masapul un tigammuwon dat katagun-tagu't tun
Israel un maid duwaduwa na un satu un Jesus un painlansa yu utdit kulus,
pinambalin Apudyus si Apu kan Kristu un managu."
37 Utdit nagngol dat tagu dit imbagan Pedro, nabulubulung da ot inyimus
da kan Pedro kan dat uduma apostoles un, "Susunud, singngadan din koon
mi nu?"
38 Kinnanan Pedro kan dida un, "Mambabawi kayu ot lipsutan yu dan
basul yu ot mampabunyag kayu si mangipatigammuwan yu un tuttuwaon
yu si Jesu Kristu dalapnu mapakawan dat basul yu kad maawat yu dit
Ispiritu Santu un itdon Apudyus kan dikayu. 39 Satu un sapatan Apudyus
mampooy kan dikayu kan sidat aabeng yu kama pay sidan losana tagu't dan
adaddayuwana igaw. On, mampooy sidan losana ayagan Apudyus un Apu
taku un umoy kan siya."
40 Aduadu dadit impalawag Pedro un pammanoknok na kan nangawis na
utdat tagu. Ot kanana'n, "Ilisi yu nat long-ag yu utdin dumatonga madusaan
dan nadadaga tagu't tun satun."
41 Utdi, sadat nakagngol kan nanuttuwa utdit imbagan Pedro, nampabun-
yag da. Ot umoya tulu'n libu un tagu dat naidoga kan dida un manuttuwa
utdiya algaw. 42 Impapasnok da un nan-adal sidat apostoles kan naitimpuyug
kan nakaamung da kan dida't dan manluwaluwan da kan manganan da un
mangisomsomkan sit natoyan Jesus.

Sat Mantatagun Dat Manuttuwa

43 Adu un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan dat impakwan
Apudyus sidat apostoles ot talona ummogyat kan nasnasdaaw dat losana
tagu. 44 Intultuluy dat losana manuttuwa un nandatdatonga simbungguyan
kan imbingay da dan losana awad kan dida. 45 Nu awad mangkasapulan,
mangilaku da utdat pita da kan udum paya kukuwa da asi da iwalas dit
gatang na kan dida pay lawan sigun sit kasapulan di kada osa. 46 Ot kaalgaw-
algaw un mandaydayaw da un simbungguyan sidit timplu. Maabus man,
umoy da mangan sit boloy di osa kan dida un naanggoanggom da kan bokona
naimut da. 47 Indaydayaw da si Apudyus ot masmas-oman dat losana tagu
dida. Kaalgaw-algaw un dogaan Apu dit bilang dat taguwona.

3

Kummiyang Dit Napilay

1 Sin-algawan si nandangwilis, ummoy da Pedro kan Juan sidit timplu
ta siya'd timpun di luluwaluwan. 2 Naisammu un indatong da tun lalaki'n

‡ **2:31** onnu Mesias

napilay manipud sit naiyabengana utdit luwangan dit timplu un mangadan si “Nabal̲bal̲u un Luwangan.” Kaal̲gaw-al̲gawa buligan da un iyoy sidi dal̲apnu tumapaya utdat tagu’n lumnok sidit timplu.
3 Maila na man da Pedro kan Juan un lumnok sidit timplu nantapaya kan
dida. 4 Intutukkol̲ da dit lal̲aki ot imbagan Pedro kan siya un, “Ilam dikami.”
5 Ot tummukkol̲ kan dida ot nanam-ona un mangtod da kan siya. 6 Yoong
kinnanan Pedro kan siya un, “Maida tal̲on pilak ku yoong sad itdok kan sika
san awad kan sakon. Maipagapu utdit pannakabalin dit ngadan Jesu Kristu
un iNazaret, ibagak kan sika un kumiyang ka.”
7 Ot inaggoman Pedro dit diwanan un iman dit napilay, asina tinul̲ungan un
summikad ot dagusa gummilog dat um-um dat iki na. 8 Kadon nakalagkanga
summikad ot asina nakakkiyakiyang. Nilumnok pay sit timplu kan dida un
lumagkang pay ya kumiyang un dit mangidaydayaw kan Apudyus.
9 Losan dat tagu’t di naila da un mangkikkikkiyang kan idaydayaw na
si Apudyus. 10 Ot maimatunan da man un siya dit tagu’n mantutupaka
tumapatapaya utdit Nabal̲bal̲u’n Sooban dit timplu, tal̲ona nasnasdaaw da ot
nataag da utdit napasamak kan siya.

Sat Intudtudun Pedro Utdit Timplu

11 Utdi, ummoy da Pedro kan Juan sit balkun dit timplu un mangngadan
Balkun Solomon ot naikewekewed dit tagu kan dida. Nanggugunoda nam-
patodtoddak dat tagu un masmasdaawana ummoy mangila kan dida utdit
balkun.
12 Utdit nailan Pedro dat tagu kinnanana kan dida un, “Susunud un
kaganakan Israel, apay un masmasdaawan kayu’t tu? Apay itutukkol̲ yu
dikami un kama nu kummiyang tu un tagu gapu’t pannakabalin mi pay
lawan onnu kinabal̲u mi un tagu? 13 Si Apudyus un siya’d nandaydayawan
da Abraham, Isaac kan Jacob, padana pay sidat kapuunan taku, impaila
na dit kinangatun Jesus un babbaun na. Siya si Jesus un impaima yu kan
gubinnadul Pilato un piyaona okyana pawayaan yoong ummadi yu. 14 Adi yu
piniya dit Nasantuwan kan Nalintog ot sad kindaw yu un mawayaan, sadit
kumapatoy un naibal̲ud. 15 Pinatoy yu dit mangitod si mataguwan yoong
pinaungal̲ Apudyus sidat natoy. Ot dikami’d makapanoknok ta dikami’d
nakaila kan siya. 16 Ot maipagapu utdit pannakabalin dit ngadan Jesus kan
sadit pammati mi kan siya napabilog tu un tagu’n tigtigammu yu un napilay.
On, maipagapu’t pammati kan tal̲god kan Jesus kummiyan tal̲on tun tagu kas
maila yu.
17 “Sinsadin susunud, tigammuk un kingwa yu di kan Jesus ta adiyu
naawatan dit kaipooyan dit kingkingwa yu, padana pay sidat pappangat
yu. 18 Adi yu tigammu un siyadi dit tungpal dit impapadtun Apudyus
sidat propeta na utdit un sadit Kristu un ibaun na masapula mapaligat.
19 Kadon, masapula mandadaoli kayu ot mangulin kayu kan Apudyus
dal̲apnu pakawanona dat basbasul̲ yu. 20 Ta nu siya’d koon yu, itdan dikayu
kan Apudyus si gin-awan di somsomok ot ibaun na pay si Jesus un siya
si Kristu un dinutukana un mangiyapu kan dikayu. 21 Yoong sinsatun
masapula inggaw si Jesus ud langit aginggana’t dit timpu’n mapabal̲u dat
losan un kama’t dit impapadtun Apudyus sidat propeta na utdit aw-awe.
22 Kinnanan Moses sidit un, ‘Mangibaun tu si Apudyus un Apu si propeta na
un padan dit nangibaunana kan sakon. Osa pay lawan kan dikayu’n Judio.
Ot masapula tuttuwaon yu dat losana ibagana. 23 Ot singngadan na mana
adi manuttuwa utdi un man-uugudon, kaanon Apudyus sidat tagu na ot
patoyona.’ 24 Ulay dadit losana propetan Apudyus manipud kan Samuel kan

dat naisongwat kan siya imbagabaga da dit maipanggop sidat makmakwa't tun satun. 25 Ditaku dit mampooyan dat insapatan Apudyus un impaibagana utdat propeta na. Maibilang taku utdat intulag Apudyus sidat aappu taku utdit kanana kan Abraham un, 'Maipagapu utdit kaganakam, bindisyunak dat losana tagu't tun pita.'* 26 Ditaku'n Judio dit ummuna un binindisyunan Apudyus sidit namiliyana kan nangibaunana kan Jesus un babbaun na un umoy mampabalbaliw kan ditaku utdat nadadaga koko-on taku," kinnanan Pedro.

4

Naidatag Da Pedro Kan Juan Sidat Sanhedrin

1 Utdit madama payyana mampalpalawag da Pedro kan Juan sidat tagu, dummatong kan dida dat papadi, sat kapitan dat man-aandog sidit timplu kan dat Saduceo. 2 Amod dit sulag da gapu utdit itudtudun da Pedro utdat tagu un ummungal si Jesus un natoy ot siya'd mangipanoknoka umungal dadit matoy. 3 Utdi, dinokmaan da dida yoong gaputa nasdomon kinulung da dida yan sit baballudan agingga si mabigat. 4 Yoong adu payon dat nanuttuwa utdat tagu un nakagngol sidit impalawag da Pedro ot nambalin si lima'n libu dit bilang dat losana lalaki un nanuttuwa.

5 Utdit mabigat, sadat pappangat kan lalallakay dat Judio kan dat mimistulun di lintog, naammung da ud Jerusalem. 6 Ininggaw da Anas un kangattuwana padi, da Caifas, Juan kan Alejandro kan sadat udum paya kabagiyan dit kangattuwana padi. 7 Pinasikad da dat duwa'n apostoles sidit atubang da asida inimusan dida un, "Ngadan dit nanligwatan dit pannakabalin yu un nangagas sit napilay? Sin dit ngadan un inusal yu?"

8 Utdi, napnu si Pedro utdit pannakabalin Ispiritu Santu ot summungbat kan dida un, "Mangitultulay kan lalallakay mi, 9 nu imusan yu dikami maipanggop si kingwa mi un napiya utdit tagu'n napilay kan nu inona'n kummiya, 10 masapula tigammuwon yu un losan kan losana tagu't tun Israel, un satuwa tagu'n sumisikad situn atubang yu kummiya maipagapu't dit pannakabalin dit ngadan Jesu Kristu un iNazaret un pinailansa yu utdit kulus yoong pinaungal Apudyus. 11 Si Jesus dit ug-ugudon dit naikanglita ugud Apudyus sit aw-awe un,

'Sadit batu un sinumdiyan dat mantutuud si boloy, siya oton dit nambalin si
gattoka pannan.'

12 Si Jesus ullawa'd mataguwan taku. Maid sabali si imbaun Apudyus si singngadan na mana tagu't tun lubung un managu kan ditaku nu adi si Jesus ullawa."

13 Utdit nailan dat nakamiting dit kinatulod da Pedro kan Juan kan natigammuwan da pay un tagu da ullawa un naid si adaadal, nasnasdaaw da. Ot nailasin da un naibulubulun da kan Jesus sidit. 14 Yoong naid maibaga da ut maisuganggang kan dida ta iillan da dit tagu un kummiya un sumisikad sit sog-on da Pedro kan Juan.

15 Utdiyon pinalaksun da da Pedro kan Juan sidit mimittingan asida nambabagbaga dat pappangat. 16 Kanan da un, "Ngad kad nin nat koon taku utdatuwa tagu? Tigammun di losana tagu't tun Jerusalem dit kingwa da un nakaskasdaawa am-amug ot adi taku mabalin un maisulib. 17 Yoong dalapnu matupod tun sumayakan tun damag sidat tagu, masapula bagaan taku dida ta adi daon mantudtudu utdat udum un usalon da dit ngadan Jesus."

---

* **3:25** Gen. 22:18

18 Utdi, pinal̲nok da uman dat duwa'n apostoles ot binilin da dida un tal̲ona
adidaon mambagbaga onnu mantudtudu un usalon da dit ngadan Jesus.
19 Yoong summungbat da Pedro kan Juan un, "Somsomkon yu ud nu
kustu utdin mangiil-an Apudyus un dikayu ud tuttuwaon mi un bokon kan
Apudyus? 20 Ta nu dikami, adina mabalin un adimi ibaga dat naila kan
nagngol̲ mi kan Jesus."
21 Utdi, inog-ogyat da payyan dida asida pinadal̲an dida ta naid gapun di
manusaan da kan dida onta umogyat da utdat tagu ta losan da un mangiday-
dayaw kan Apudyus gapu't dit nakaskasdaawa napasamak. 22 Onta, sadit
tagu un nakwaan dit am-amuga kummiyaana, nakalimampul̲uwan dit tawon
naon.

Inluwal̲un Dat Manuttuwa Un Tumul̲od Da

23 Utdit nawayawayaan da Pedro kan Juan, nangulin da utdat bul̲un da un
manuttuwa ot impadamag da kan dida dat imbagan dat aap-apun di papadi
kan dat lalallakay dat Judio. 24 Magngol̲an da man dit impadamag da, nan-
os-ossaan da un nanluwal̲u'n losan kan Apudyus un kanan da'n, "Apu un
mannakabalin un nangwa't din langit, kan pita, baybay kan losana awad kan
dida, 25 paimbagam kan ap-apu mi un David sidit tul̲ung Ispiritu Santu un,
'Apay tal̲ona makasul̲ag dan bokona Judio? Apay manomsomok dat tagu ut
maid si selselbi?
26 Nandatdatong kan nansagana dat aali kan pappangat situn lubung un gu-
musul̲ kan Apudyus un Apu kan si Kristu un dinutukana un managu.'
27 Siyadi un gattok dit napasamak ta nandatdatong da uttun Jerusalem
da Herodes kan da Poncio Pilato, pati payon sidat bokona Judio kan dat
kaganakan Israel ot losan da un gummusul̲ kan Jesus un nasantuwan un
baba-unom, un siya dit dinutukam un Kristu. 28 Nandatdatong da un
nangwa utdat losana ingkoddong nu utdit un piyaoma makwa maipagapu't
dit pannakabalin nu. 29 Ot sinsatunon Apu, dongl̲om dan og-ogyat da kan
dikami un baba-unom. Tul̲ungam dikami un tumul̲od un mangipalawag sit
ugud nu. 30 Ipailam nat pannakabalin nu utdan man-agasam sidan masakit
kan mangwaam si am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan maipagapu
utdit mannakabalin un ngadan Jesus un nasantuwana baba-unom."
31 Utdit magangput da un manluluwal̲u nanyugayug dit bol̲oya nadatdat-
ngan da ot napnu da utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu ot tummul̲od da
un losana mangipalawag sidit ugud Apudyus.

Nantitinnul̲ung Dat Manuttuwa Un Kama't Mansusunud

32 Nan-uunud dit somsomok kan giknan dadit manuttuwa. Naid osa si
mangibaga un, "Kuwak tu," ta kanan da un sadit kuwan di osa kuwa da un
losan. 33 Ot maipagapu utdit pannakabalin un naitod kan dida intultuluy
da dit nangipanoknok sit ummungal̲an Apu Jesus ot tal̲ona binindisyunan
Apudyus dida'n losan. 34 Ot naid osa si makulangan kan dida ta sadat
awadan si pita onnu bol̲oy ilaku da ot sat gatang na umoy da 35 itdon sidat
apostoles ta dida ud nangamunga mangiwal̲as sidat uduma manuttuwa
sigun sit kasapulan di osa kan dida.
36 Inggaw osa'n Levita kan dida un mangngadan Jose un naiyanak sidin
Chipre kan nginadan dat apostoles si Bernabe un piyaona'n ugudon, "mam-
pabilog si aangson." 37 Inlaku na dit pita na asina intod dit gatang na utdat
apostoles dal̲apnu dida ud nangamunga mangiwal̲as.

5

Da Ananias Kan Safira

1 Inggaw pay osa'n lalaki un mangngadan kan Ananias ot Safira dit ngadan
asawa na. Inlaku na pay dit udum sit pita da. 2 Yoong nangisuluk si Ananias
sidit gatang dit pita da ot inampayunan pay asawa na, asin Ananias umoy
inyoy dit udum sidat apostoles ta dida'd mangiwalas. 3 Yoong kinnanan
Pedro kan siya un, "Ananias, apay impalubus nu un iyapuwan dika kan
Satanas ot tinuliyam si Ispiritu Santu ta insuluk nu dit uduma gatang dit pita
yu? 4 Utdit daan nu un nangilaku utdit pita, bokon kad un kuwa yu dit pita?
Ot utdit nailaku bokon kad un kuwa yu dit gatang na ot kalintogan yu un
usalon sit piyaon yu un mangusalan? Apay sad sinomsomok nu dit mantuli?
Bokona nantuli ka si tagu nu adi si Apudyus ud tinuliyam."
5 Magngol man Ananias di, natukas ot natoy. Ot sadat losana nakagngol
sidiya napasamak amod dit kimut da.
6 Utdi, nilumnok dat babbagu ot ummoy da binugus dit ladag na asida
ummoy innilbon.
7 Lumabas man umoya tulu'n olas, dummatong si Safira un naid tigammu
na utdit napasamak kan asawana.
8 Inimus Pedro kan siya un, "Siyatu kada lawa ud gatang dit inlaku yu un
pita yu?" "On," kinnanan dit babai. "Siya'n losan nat dit gatang na."
9 Utdi, kanan Pedro kan siya un, "Apay nantulagan yu kan asawam un
padpadason dit Ispiritun Apudyus? Annat daon sinat sawang danat babbagu
un ummoy nangilbon kan asawam ot maisongwat ka payona ilaksun da."
10 Ot dagusa natukas si Safira ot natoy sidit atubang Pedro. Lumnok man
dat babbagu, naila da un natoyon ot inakkat da un inlaksun ot ida innilbon
sidit sog-on dit asawa na.
11 Talona nakakimut dat losana manuttuwa kan udum un nakagngol
situwa napasamak.

Adu Dat Am-amug Un Kingwan Dat Apostoles

12 Adu un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan dat kingwan dat
apostoles un nailan dat tagu. Ot sadat losana manuttuwa talona natimpuyug
da ot kankanayuna maammung da utdit Balkun Solomon sidit timplu. 13 Ot
naid makatuloda umoy tumipun sit bungguy da si bokona bulun da. Yoong
talona idaydayaw dat tagu dat manuttuwa. 14 Ot sad koona'n ummaduadu
dat bilang dat babai kan lalaki un nanuttuwa ot naidoga da utdat manuttuwa
kan Apu Jesus.
15 Maipagapu utdit kokkoon dat apostoles un nakaskasdaaw, ummoy
payon dat tagu inawit dat masakit ot ida innigga dida utdit kalsa un naiyobog
si katli onnu obok. Ta namnamaon da un ulay maayyungan da ullawa utdit
angngingiwan Pedro nu lumaus, kumiya da. 16 Adu-adu'n tagu un nanligwat
si kailin-ili sin nangkalliput ud Jerusalem dat nan-idatong sidat masakit kan
sinakayan di nadadaga ispiritu ot kummiya da'l losan.

Pinalpaligat Da Dat Apostoles

17 Utdi, amoamod dit apal dit kangattuwana padi kan losan dat buyut na
un kabungguyan dat Saduceo utdat apostoles ot nantutulagan da dit koon da.
18 Ot ummoy da dinopap dat apostoles asida imbalud dida. 19 Yoong utdiya
labi binukatan dit anghel Apudyus dit onob dit baballudan ot pinalaksun na
dat apostoles un kanana'n, 20 "Umoy kayu't din timplu ta itudtudu yu utdat
tagu dit maipanggop sit bagu kan maid kigad na un mataguwan."
21 Utdit nagngol da tu, nantungpal da ot nilumnok da utdit timplu si wiswis-
it ot inlugi da un nantudtudu.

Utdi payona timpu, sadit kangattuwana padi kan dat buyut na un Saduceo,
pinandatdatong da dat bungguy di Sanhedrin un maibilangan dat losana
pappangat kan lalallakay di Judio ta mammimiting da. Ot nangibaun
da si umoy mangala utdat apostoles sit baballudan dalapnu maimusan da.
22 Yoong dumatong man dat naibaun un opisyal sit baballudan naid gapu'd
apostoles sit dalom ot nangulin da'l lawa utdit mimittingan ot kinnanan da
un, 23 "Dinakngan mi dit baballudan un naitutulbok kan iinggaw dat man-
aandog sidit lasin dit sawang yoong bukatan mi man, naid odasan mi si ulay
osa utdit dalom."

24 Utdit magngol dit kapitan dat man-aandog sit timplu kan dat aap-
apun dat papadi dit imbaga da, nampaim-imkaw da nu sin dit nakwa utdat
apostoles. 25 Utdi, inggaw tagu'n dummatong ot kanana kan dida un, "Sadat
tagu'n paimbalud yu awad da't din timplu un mantudtudu utdan tagu!"

26 Ot sadit kapitan dat man-aandog sit timplu kan dat tagu na, ummoy da
utdit timplu ot inam-ammaan da dida un innala ta umogyat da nu batuwon
dat tagu dida.

27 Maidatong da man dat apostoles, indatag da dida utdat Sanhedrin. Ot
inimusan dit kangattuwana padi dida. 28 Kinnanana un, "Binilibilin mi
dikayu un adi kayuwon mantudtudu si maipanggop kan Jesus. Apay kingwa
yu payyan? Ilan yu ot summayakon nat tudtudu yu uttun losana lakub
Jerusalem kan piyaon yu pay ipabasul kan dikami dit napatoyana!"

29 Summungbat si Pedro kan dat uduma apostoles un, "Masapula si
Apudyus tungpalon mi, bokona tagu. 30 Si Apudyus un nandaydayawan dadit
aamma taku, pinaungal na si Jesus un pinapatoy yu utdit nampainlansaan
yu utdit kulus. 31 Impangatun Apudyus si Jesus sidit kapon madiwanan na
ot pinambalin na ut Pangat kan Managu't tagu. Kingwana tu dalapnu awad
gundaway taku un kaganakan Israel un mambabawi utdat basul taku kad
pakawanona ditaku. 32 Dikami ud mamanoknok sidatu un pasamak kan
panoknokan pay Ispiritu Santu un intod Apudyus sidat tagu un manuttuwa
kan siya."

33 Donglon man dat kamang di Sanhedrin di, amod dit sulag da ot piyaon
da un mapatoy dat apostoles. 34 Yoong inggaw osa'n Fariseo un mangngadan
Gamaliel un mistulun di lintog kan madayaw sidat losana tagu. Summikad
ot imbilin na un mailaksun dat apostoles si sin-akitan. 35 Utdit mailaksun da
dida, kinnanan Gamaliel sidat bulun na un, "Susunud un kaganakan Israel,
masapula ammaan yu un somsomkon nat panggop yu un koon sidatuwa
tagu. 36 Ta utdit un adi na payyan nabayaga timpu, inggaw osa'n lalaki
un mangngadan Teudas un nangabaw un nangatu'n tagu, ot umoya opata
gasuta tagu dat naibuyut kan siya. Yoong utdit napatoy si Teudas nan-
asiwalak dat buyut na ot naid nambanagan da.

37 "Magangput man di, naisongwat payyan un nampalang si Judas un
iGalilea utdit timpun dit masensusan dat tagu. Adu uman dat naawis na
yoong mapatoy man, losan dat buyut na uman un nan-asiwalak.

38 "Ot san ibagak kan dikayu maipanggop situwa mapaspasamak, adi taku
bibiyangan datuwa tagu ot baybay-an taku dida. Ta nu satun panggop da
onnu kokkoon da nanligwat si tagu, maid payon mambanagana. 39 Yoong
nu si Apudyus ud makinnakom sit koon da, adi taku maabak dida. Isunga
adi taku suganggangon dida ta amangan nu si Apudyus nat suganggangon
taku."

40 Ot siya'd inunud da dit ugud Gamaliel. Pinal̲nok da dat apostoles ot
pinasabisabid da dida asida binilibilin dida un adi daon mantudtudu si
maipanggop kan Jesus, asida inwaya dida.
41 Utdi, tinaynan dat apostoles dat kamang di Sanhedrin un amod dit
tal̲ok da ta imbilang Apudyus un maikali da un mababbainan maipagapu
kan Jesus. 42 Ot kaal̲gaw-al̲gaw un umoy da utdit timplu kan kabol̲oybol̲oy ot
intulutuluy da un nantudtudu kan nan-iwalagawag sit Nabal̲u'n Damag un
si Jesus, siya dit Kristu.

6

Namili Da't Pitu Un Tumul̲ung Sidat Apostoles

1 Utdiya timpu un ummaduadu dit bilang dat manuttuwa, nilumtaw tun
lilin dat Judio un mambagbaga si Griego utdat Judio un mambagbaga si
Hebreo. Nanlili dat Griego un mabaybay-an dat bilug da utdat maiwal̲asa
lasyun kan dida si kaal̲gaw-al̲gaw.
2 Utdi, pinandatdatong dat kagwampul̲ut-duwa'n apostoles dat losana
manuttuwa ot kinnanan da un, "Bokona lumbong un baybay-an mi din
mangiwalagawagan mi utdit ugud Apudyus maipagapu'l lawa si mangi-
papuutan mi utdan maiwal̲as un lasyun. 3 Isunga susunud, mamili kayu si
pitu'n lal̲aki kan dikayu un nabal̲u ud kaugudana, nasilib kan napnu si pan-
nakabalin Ispiritu Santu, ta dida ud dutukan taku un mangipapuut sidatuwa
makwa. 4 Kad sidi, maiyossaan mi un manluwal̲u kan mangiwalagawag sidit
ugud Apudyus."
5 Nas-oman da un losan dit kanan dat apostoles ot pinili da si Esteban un
osa'n tagu un nabilog dit pammati na kan napnu't pannakabalin Ispiritu
Santu. Pinili da pay dat udum un sada Felipe, Procoro, Nicanor, Timon,
Parmenas kan si Nicolas un osa'n bokona Judio un iyAntiokia un ummunud
sit ugalin dat Judio. 6 Indatag da dat napili utdat apostoles ot inyagpad dat
apostoles dat ima da utdit ul̲un dit kada osa un napili asida inluwal̲uwan dida.
7 Utdiyon summayasayak dit ugud Apudyus ot ummaduadu dat manut-
tuwa utdin Jerusalem kan adu pay dat papadi un nangunud sit kustu un
pammati.

Sat Nadokmaan Esteban

8 Si Esteban un tal̲ona binindisyunan Apudyus kan initdana si amoda pan-
nakabalin, nangkokwa utdat am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan
un iillan dat tagu. 9 Yoong inggaw da ud Judio un nanuganggang kan siya.
Dida dat iCirene kan iyAlejandria un nanligwat sit sinagoga un ngadnon da
ut "Sinagogan di Nawayaana Tagu." Bul̲un da dat uduma Judio un iCilicia kan
iyAsia un nakasinnungbat kan Esteban. 10 Yoong adida kabool̲ana maabak si
Esteban gapu utdit kinasilib na kan gaputa si Ispiritu Santu ud mangibaga
utdat ugudona. 11 Utdi, namasuksuk da si piga'l lawa'n lal̲aki dal̲apnu ibaga
da un, "Nagngol̲ mi tuwa tagu un nambagbaga't maisuganggang kan Moses
kan si Apudyus." 12 Kama't tu dit nansusugsug da dal̲apnu makasul̲ag dat tagu
padana pay sidat lalallakay di Judio kan mimistulun di lintog kan Esteban. Ot
ummoy da dinokmaan asida indallay sit Sanhedrin. 13 Nangipalang da utdat
tagu si umoy mantuli un mangustigu maipanggop kan Esteban un kanan
da'n, "Adina gumongda tuwa tagu un mambagbaga't maisuganggang situn
timplu taku kan sidit lintog Moses. 14 Ta nagngol̲ mi dit imbaga na un si
Jesus un iNazaret, yam-anona tun timplu ot baliwana dat ugali un impatawid
Moses kan ditaku."

15 Utdi, intutukkol dat losana kamang di Sanhedrin si Esteban ot naila da
dit muging na un nadolanga kama si muging di anghel.

7

Sat Palawag Esteban

1 Utdi, inimusan dit kangattuwana padi si Esteban un, “Tuttuwa kad tu un
ipabasul da kan sika?”
2 Summungbat si Esteban un, “Susunud ya aamma, dumngol kayu
kan sakon. Utdit ininggawan dit ginnapuwan taku un Abraham sidin
Mesopotamia, utdit daan na payyan un umoy inggaw Haran, nampaila
dit mannakabalin kan madaydayawa Apudyus kan siya. 3 Ot kinnanan
Apudyus kan siya un, ‘Taynam nat ilim kan dat kakabbagiyam ot umoy ka
utdin ili’n ibagak kan sika.’
4 “Utdi, tinaynan Abraham dit ilin dat Caldeo ot inummoy ininggaw sidin
Haran. Utdit natoyon dit aman Abraham, binilin Apudyus un umoy situwa ili
un inggawan taku’t tun satun. 5 Naid intod Apudyus kan Abraham si pita ut
mangkuwa na uttu ulay nu singkulligonga lawa. Yoong insapatan Apudyus
kan siya un mangkuwa da utdat kaganakana tuwa pita ulay nu naid payyan
anak Abraham sidit.
6 “Imbagan pay Apudyus kan siya un, ‘Umoy dat kaganakam inggaw si
uduma ili ot mambalinon da dida si puyung kan mapalpaligat da si unus di
opata gasut un dagun. 7 Yoong dusaok dat tagu’n mamuyung kan dida kad
taynan dat kaganakam diya ili ot man-ulin da un mandaydayaw kan sakon
situwa igaw.’
8 “Imbilin pay Apudyus un matulgiyan dat losana anaka lalaki dalapnu awad
mangilasinan situwa intulag na. Siyadi dit gapuna un tinulgiyan Abraham
dit abeng na un si Isaac sidit maikawalu’n algaw na un naiyabeng. Ot si Isaac,
tinulgiyana si Jacob ot siya payon kingwan Jacob sidat kagwampulu’t duwa
un abeng na un siya dat nadayawa ginnapuwan taku.
9 “Gapu’t dit apal dat anak Jacob kan Jose un sunud da inlaku da un
mapuyung sidin Egipto. Yoong si Apudyus tinatakkudog na si Jose. 10 Inlisin
Apudyus sidat losana mapaligatana kan initdana si gasossoom un ugali kan
silib ot nas-om dit Faraon un alin dat Egipto kan siya. Ot dinutukana si Jose
un gubinnadul un mangitulay sidin Egipto kan ulay sidat losana kabol-oy na.
11 “Utdiyon dinumtong dit amoda ulat un siya’d gapun dit amoda ligat sidin
losana Egipto kan Canaan ta naid mangal-an dat ginnapuwan taku si kanon
da. 12 Yoong utdit nadamag Jacob un awad ilik sidin Egipto, imbaun na dat
abeng na un siya dat ginnapuwan taku. Siyadi ud damu’n ummoyan da ud
Egipto. 13 Utdit maikagwa’n ummoyan da, intigtigammun Jose dit long-ag na
kan dida’n susunud na ot siyadi payon dit nakatigtigammuwan Faraon sidat
susunud Jose. 14 Utdi, impaayag Jose si ama na un Jacob pati utdat losana
pamilyan dat susunud na ta dumatong da ud Egipto. Pitumpulu ya lima da’l
losan.
15 “Kadon inummoy da Jacob ininggaw ud Egipto ot siyadi ud natoyana kan
dat uduma ginnapuwan taku. 16 Yoong inyulin da dat ladag da ud Sikem un
innilbon da utdit lolobnan un ginatang Abraham sidat kaganakan Hamor.
17 “Utdit umadaniyon dit timpu’n matungpalan dat insapatan Apudyus
kan Abraham, aduadu daon dat ginnapuwan taku ud Egipto. 18 Utdiyon
summongwat tun osa’n ali un mangiyapu’d Egipto un naid tigtigammuna
kan Jose. 19 Sadiya ali sinikasikapana dat ginnapuwan taku ot pinapilit na
dida un tengyan da dat abit da utdit lasin dalapnu matoy da.

20 “Utdiya timpu naiyabeng si Moses ot nalungpulungpu un abit. Tinagibin
dat malong-ag na si tulu’n bulan sidit boloy da. 21 Utdit adi daon maisuluk,
kapilitana tinengyan da utdit lasin yoong indasan dit babai un abeng Ali
Faraon. Inala na ot pinadakol na un kama si kustu un abeng na. 22 Utdi,
natudtuduwan si Moses sidat losana silib dadit iyEgipto ot nambalina mabig-
bigbig un tagu gapu utdit man-uugud na kan angwat na.

23 “Utdit opatapulu’n dagunon si Moses, nagasmok na un umoy ay-ayawon
dat pada na un kaganakan Israel. 24 Utdit ininggawana’t di, naila na un
palpaligaton dit iyEgipto dit osa’n iyIsrael. Ummoy na tinulungan ot imbalos
na un pinatoy dit iyEgipto. 25 Impagalup Moses nu naawatan dat pada na un
kaganakan Israel un siya ud usalon Apudyus un mangiwaya kan dida utdat
iyEgipto yoong adida naawatan.

26 “Mabigat man uman, naila na dat duwa un mantilitiliw ot pinadas
na dida un mangkapiyaon un kanana’n, ‘Bulun, apay mantilitiliw kayu un
nampada kayu’n kaganakan Israel?’

27 “Yoong sadit mamalpaligat sit osa, indublang na si Moses un kanana’n,
‘Singngadan nat nangisaad kan sika un mangipangat kan manguis kan
dikami? 28 Piyaom kad patoyon sakon un padan dit namatoyam sidit
iyEgipto ud kalabyan?’

29 “Utdit nagngol Moses tu, nambutik ot ummoy ininggaw sit adayu’n ili un
Midian. Siyadi ud nangasaw-ana kan gummanakana si duwa’n lalaki.

30 “Lumakpus man dit opatapulu un dagun, ininggaw si Moses sit igawa
maid tagtaguwan sidin bateled Sinai ot nampaila kan siya dit anghel
Apudyus sit gumilagilaba kaykayyu. 31 Nasdaaw si Moses sidit naila na. Utdit
umad-adaniyana ta ina am-ammaan ilan, nagngol na dit gingan ud Apu un
kanana’n, 32 ‘Sakon si Apudyus un nandaydayawan da Abraham, Isaac kan
Jacob un ginnapuwam.’

Namilpil si Moses sidit kimut na ot adi naon maituloda tumukkol. 33 Utdi,
imbagan Apudyus kan siya un, ‘Kaanom nat kapatus nu ta nasantuwan nat
igaw un sumisikkadam. 34 Nailaka talon dit mamalpaligatan dat iyEgipto
utdat taguk kan nagngol ku pay dat ayuwong da. Ot dummobaaka umoy
mangiwaya kan dida. Awe nu ta ibaun ku ud sika’t din Egipto.’ ”

35 Intuluy Esteban un, “Si Moses, siya dit sinumdiyan dat kaganakan
Israel sidit imbaga da kan siya un, ‘Singngadan nat nangisaad kan sika
un mangipangat kan manguis kan dikami?’ Yoong siya payon dit imbaun
Apudyus un mangipangat kan mangiwaya kan dida’t dit napuyungan da
maipagapu utdit tulung dit anghel un nampaila kan siya utdit gumilgilaba
kaykayyu.

36 “Ot inlaksun na dat kaganakan Israel sidin Egipto ot adu dat kingwa
na un am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan sidin Egipto, utdin
Nadokota Baybay kan sidit ininggawan da utdit igawa naid tagtagguwan si
opatapulu’n dagun. 37 Siya payon si Moses un nangibaga utdat kaganakan
Israel un kanana’n, ‘Mangibaun si Apudyus kan dikayu si osa’n propeta na
un pada yu pay lawan un Judio un padan dit nangibaunana kan sakon.’
38 Utdit naammung dat ginnapuwan taku utdit igawa maid tagtaguwan sidin
Bateled Sinai, si Moses dit nakabagbagaan dit anghel Apudyus ot inawat
Moses dit mannanayun un ugud Apudyus dalapnu itdona kan ditaku.

39 “Yoong adin dat ginnapuwan taku tinuttuwa si Moses, talona adi daon
piyaona unudon ta piyaon da un mangulin yoong sidin Egipto. 40 Siya’d
gapuna un utdit mauwayan da kan Moses un ummoy sidin bateled Sinai,

imbaga da kan Aaron un sunud Moses un, ‘Ikokwaam dikami si sinan-apudyus un tungtung-udon mi. Ta si Moses un nangilaksun kan dikami’t din Egipto naid tigammu miyon nu ngadan nat napasamak kan siya.’
41 “Kadon, nangwa da si sinan-apudyus un kama si ubbun di baka ot nan-idatun da kan siya kan inpiyestaan da dit kingwa da pay lawana sinan-apudyus da.
42 “Gapu’t di, impatungad Apudyus dida ot binay-ana dida un nanday-dayaw sidat bituwon ud langit un siya payon dit ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un kanan da’n,
‘Kaganakan Israel! Sakon kad nangidatunan yu utdat pinalti yu un ayam un
indatun yu utdit ininggawan yu utdit igawa maid tagtaguwan si unus
di opata pulu’n dagun? Bokon.
43 Ta sadit tulda un ininggawan dit sinan-apudyus un Moloch dit inawit yu
kan sadit sinanbituwon dit sinan-apudyus yu un Refam. Sadatu dat
sinan-apudyus un nandaydayawan yu. Siya’d gapuna un ibaun ku dat
umoy gumusul kan dikayu ot idallay dikayu utdin labos Babilonia.’ ”
44 Intulutuluy Esteban un kanana’n, “Utdit ininggaw dat ginnapuwan taku utdit igawa maid tagtagguwan, inggaw tulda da un mangilasinan un awad si Apudyus kan dida un siya payon dit intulag na. Nakwa di un tulda sigun sit imbilin Apudyus kan Moses un makwaana un maipada utdit tutulladan un naipaila kan Moses. 45 Utdit natoy si Moses naisongwat si Josue un nangipangat kan dida. Ot tinawid dat ginnapuwan taku di un tulda ot intaltallay da utdit impangatan Josue dida un nanakup sidat pita un nampakaanan Apudyus sidat ininggaw. Ot sadita tulda iniinggaw kan dida inggana utdit timpun Ali David. 46 Nasnas-om si Apudyus kan Ali David. Kindaw David un mapalubusan un manuud si boloy un mandaydayawan da kan Apudyus un nandaydayawan Jacob. 47 Yoong bokona si David dit nanuud nu adi si Solomon un abeng na.
48 “Yoong ulay nu kama’t di, bokona inggaw si boloya kingwan di tagu si Apudyus un Kangattuwan ta paimbaga na utdit osa’n man-uugudon un,
49 ‘San langit ud mangiyapuwak ot satun pita ud papattayak sidan ikik. Ot
kamaana’n boloy nat mabalin yu un tuudon un boloy ku? Ngadan na
un igaw dit maibagaya man-illongak?
50 Bokon kad un sakon ud nampaloswa utdatu’n losana kakigad?’ ”
51 Intuluy Esteban un nambagbaga’n kanana’n, “Ginumlang nat ulu yu un tagu. Kama’t aangson di paganu nat aangson yu ta adiyu piyaona donglon dan ugud Apudyus. Kanayuna suganggangon yu si Ispiritu Santu un padan dat kingwan dat ginnapuwan yu. 52 Awad kad propetan Apudyus si adin dat ginnapuwan yu pinalpaligatan? Ot pinatoy da pay dat imbaun Apudyus un ummoy nangidaana nangipadamag sidit dumakngan Jesus un Nalintoga Babbaun na. Ot sinsatun dikayu’d nangituyuk kan nampapatoy kan siya. 53 Dikayu’d nangawat sidit lintog Apudyus un paintod na kan Moses sidit anghel yoong adiyu tinuttuwa,” kinnanan Esteban kan dida.

Binatubatu Da Si Esteban

54 Utdit magngolan dat pappangat di Judio dat imbagan Esteban, ngumi-longilot dit ngipon da utdit sulag da kan siya. 55 Yoong napnu si Esteban sit pannakabalin Ispiritu Santu ot mantangad man langit, naila na dit nakaskas-daawa dolang Apudyus kan si Jesus un sumisikad sidit kapon madiwanan na. 56 “Ilan yu,” kanan Esteban, “Mailak langit un mabubuktan ot sadit Inyanak di Tagu un si Jesus, andi un sumisikad sidin kapon madiwanan Apudyus.”

57 Yoong gapappakuyan dat tagu ot inuput da dat inga da dalapnu adi
da magngol dit bagbagan Esteban asida dinukusana naab-abtan. 58 Ot
linagayad da un inlaksun sidit lasin dit ili asida binatubatu. Ot sadat tagu
un nampabasul kan siya, imbanat da dat kagoy da un impaadog sidit osa'n
babbagu un mangngadan Saulo. 59 Utdit madama un batubatuwon da
si Esteban, nanluwalu un kanana'n, "Apu Jesus, awatom tun kadogwak."
60 Utdiyon nampalintumong ot impakuy na un, "Apu Jesus, adim okyan
ipabasul kan dida tuwa kokkoon da." Maibaga na man tu, napungdiwon dit
angos na.

8

Pinalpaligat Saulo Dat Manuttuwa

1-2 Utdi, inggaw da ud tagu un kanayuna mandaydayaw kan Apudyus un
ummoy nangilbon kan Esteban ot talona inibiibilan da. Yoong si Saulo nas-
omana dit namatoyan da kan Esteban.

Ot manipud sidiya al-algaw nanlugi dit amoda namalpaligatan da utdat
manuttuwa utdin Jerusalem. Ot losan dat manuttuwa malaksig sidat apos-
toles, nan-asiwalak da utdin losana lakub Judea kan Samaria.

3 Si Saulo talona piyaona'n maid dat losana manuttuwa kan Jesus ot linnok
na dat kabolboybolboy, linagayad na dat manuttuwa un babai kan da lalaki ot
paimbalud na dida.

Naitudtudu Dit Nabalu'n Damag Sidin Samaria

4 Sadat manuttuwa un nan-asiwalak, intudtudu da dit ugud Apudyus sidat
il-ili un ummoyan da. 5 Ot osa kan dida si Felipe un inummoy si osa'n ili ud
lakub Samaria ot impatigammu na utdat tagu't di dit maipanggop kan Kristu.
6 Utdit magngolan dat tagu dit itudtudu na kan naila da dat nakaskasdaawa
mangilasinan un kingwa na, impapasnok da dit nandongol kan siya. 7 Ta
pinalaksun na dat dimunyu utdat tagu un sinakayan da ot gapappakuyan da
un lummaksun kan adu pay dat pinapiya na un adi makakuliit kan napilay.
8 Kad, amod dit lagsak dat tagu't diya ili.

9 Yoong inggaw pay osa'n lalaki utdiya ili un mangngadan kan Simon.
Nabayag un masmasdaaw dat iSamaria utdit mansasalumangka na kan
ibagbaga na pay un siya ud nangatu'n tagu. 10 Ot losana tagu't diya ili,
nangatu man kan da nadoba, impapasnok da un nandongol sidat imbaga na.
Ta kanan da un, "Satu un tagu siya dit initdan Apudyus si pannakabalin ot
mangadan si Talona Mannakabalin."

11 Impasnok da un nandongol kan siya gaputa nabayag un talona nas-
nasdaaw da utdit mangkokwaana't dat salsalumangka. 12 Yoong utdit
nanuttuwa da utdan intudtudun Felipe un Nabalu'n Damaga maipanggop sit
mangiyapuwan Apudyus kan sat maipanggop kan Jesu Kristu, nampabun-
yag da'l losan, lalaki kan da babai. 13 Pati si Simon nanuttuwa payon ot
magangput man un mabunyagan naitungtung-udon kan Felipe. Ot maila
na man dat am-amug kan nakaskasdaawa mangilasinan un kingwan Felipe,
talona nasnasdaaw.

14 Utdit nagngol dat apostoles Jerusalem un nanuttuwa dat iSamaria utdit
ugud Apudyus, imbaun da kan dida da Pedro kan Juan. 15 Ot utdit dumatong
da, inluwaluwan da dat iSamaria un manuttuwa dalapnu umoy inggaw dit
Ispiritu Santu kan dida. 16 Ta utdiya timpu naid payyan si Ispiritu Santu kan
dida nu adi nabunyagan da'l lawa utdit ngadan Apu Jesus. 17 Ot utdiyon,
inyagpad da Pedro kan Juan dat ima da utdat ulun dat manuttuwa ot naawat
da si Ispiritu Santu.

18 Utdit mailan Simon un intod Apudyus si Ispiritu Santu utdat manut-
tuwa maipagapu't dit nangiyagpadan dat apostoles sidat ima da kan dida,
induyaw na dit pilak na kan da Pedro kan Juan ta ibayad na 19 un kanana'n,
"Itdanak pay situwa pannakabalin yu dal̲apnu awad kad tagu't mangiyag-
padak situn imak, maawat na pay si Ispiritu Santu."
20 Yoong summungbat si Pedro kan siya un, "Maidoga ka utnat pilak nu
un maipisuk sidin impiyelnu ta kanam nin nu mabalin un magatang si
pilak dit pakdaw Apudyus. 21 Maid maikankanamungam onnu kalintogama
maipankokwa kan dikami utdan pakwan Apudyus ta bokona nalintog nat
aangsom sidin man-iila na. 22 Isunga mambabawi ka uttuwa nadadaga
sinomsomok nu ot iluwal̲um un nu mabalin pakawanon dika kan Apudyus
sinata sinomsomok nu. 23 Ta mailak un amod nat apal̲ un ginuml̲oy kan sika
ot pinuyung dika't basul̲."
24 Ot summungbat si Simon kan da Pedro kan Juan un, "Mangaasi kayu
ta iluwal̲uwanak kan Apudyus dal̲apnu adi na mapasamak kan sakon tu un
inugud yu."
25 Utdit maabusa panoknokan da Pedro kan Juan dit maipanggop kan Jesus
kan maabusa maibaga da dat ugud na, nangulin da ud Jerusalem un inoy da
dat adu un bobol̲oya sakup Samaria ot inwalagawag da dit Nabal̲u'n Damag
maipanggop kan Jesus sidat tagu't di.

Si Felipe Kan Sadit Opisyal Un iyEtiopia

26 Utdi payona timpu inggaw anghel Apudyus un nampaila kan Felipe un
nangibaga kan siya un, "Manlakkat ka ta umoy ka utdin daya un kal̲sa un
manal̲an Gaza un nanligwat ud Jerusalem." Satuwa kal̲sa bokona mausalon
situn satun.
27 Utdi, nanlakkat si Felipe ot kaysan. Utdiya inggawana't dit kal̲sa naabat
na tun osa'n opisyal un iyEtiopia un siya ud man-aayyuwan sidat losana
kinabaknang dit Candace onnu reynan di Etiopia. Inummoy Jerusalem
nandaydayaw kan Apudyus, 28 ot utdit mangulinon un nanlugan sidit kalesa
na, basabasaona dit iblu'n ingkanglit propeta Isaias.
29 Utdi, imbagan Ispiritu Santu kan Felipe un, "Umoy ka dakngon din
kalesa." 30 Utdi, nanoddak si Felipe ot dakngona man dit kalesa, nagngol̲ na
un basabasaon dit opisyal dit iblun ingkanglit Isaias. Ot inimus na kan siya
un, "Maawatam kad nat basabasaom?"
31 Summungbat dit pangat un, "Innon nat man-aawat ku nu maid mangi-
lawag kan sakon?" Ot pinanlugan na si Felipe utdit kalesa un nandol̲-ag da.
32 Satu dat naikanglita ugud Apudyus un basabasaona utdit iblun Isaias,
"Kama si kannelu un maidallay sidit papaltiyan,
Kama si ubbun di kannelu un gumiginnok nu pukisan da,
Adina un pulus gumguminga.
33 Binabbainan da ot bokona nalintog dit nangkukuis da kan siya. Maid
makaugud si maipanggop si kaganakana ta pinangkigad da dit
mataguwana uttun pita."*
34 Ot sadit pangat, inimus na kan Felipe un, "Ibagam ud kan sakon nu
singngadan na dit mangibagbagaan dit propetan Apudyus situ, maipanggop
kan siya pay lawan onnu awad udum?"
35 Utdi, inlawlawag Felipe ot inlapu na utdit binasan dit opisyal un ugud
Apudyus dit nangibagaana't dit Nabal̲u'n Damag maipanggop kan Jesus.

* **8:33** Isaias 53:7-8

36 Utdiya manlulluganan dat dit kalesa, dintong da dit danum ot sadit
pangat kinnanana un, “Antu ud danum. Adina kad mabalina mampabun-
yagak?”
37 Kinnanan Felipe kan siya un, “Mabalin un mabunyagan ka, nu ipapas-
nok nu un manuttuwa kan Jesus.”
“On, manuttuwaak,” insungbat na. “Tuttuwaok un si Jesu Kristu dit Anak
Apudyus.”†
38 Ot pinan-illong dit pangat dit kalesa ot inummoy da un duwa utdit
danum ot binunyagan Felipe.
39 Utdit tumakdang da, dagusa indallay Ispiritu Santu si Felipe ot naidon
inilan dit opisyal kan siya yoong intulutuluy na un kaysan un mantattalok.
40 Utdit makadlaw si Felipe ininggawon sin ili un Azoto. Ot inwalagawag
na dit Nabalu’n Damag sidat losana ili’n inoy na aginggana’t dummatong ud
Cesarea.

9

Nambalin Un Manuttuwa Si Saulo (Kingkingwan 22:6-16; 26:12-18)

1 Utdi payon un timpu, nantultuluy dit angos Saulo un talona mangog-ogyat
kan mamatoy sidat manuttuwa kan Jesus ot inummoy sidit kangattuwana
padi, 2 un umoy nangdaw si sulat un pammalubus kan siya un itdona utdat
pangat di sinagogan dat Judio utdin Damasco. Ta nu awad maodasana ut
manuttuwa’t di utdit Wagas* di mantatagu un intudtudun Jesus, dokmaana
dida, babai man onnu lalaki asina punguwona idallay dida ud Jerusalem.
3 Inggaw man si Saulo utdit dalan un adaniyon ud Damasco, kaklata
lawa’n dinolangan dit napaddapadda un silawa nanligwat langit. 4 Dagusa
naidugsut ot nagngol na dit ginga un kanana kan siya un, “Saulo, Saulo, apay
palpaligatom sakon?”
5 “Singngadan nu kad Apu?” inimus Saulo.
“Sakon si Jesus un palpaligatom,” insungbat dit ginga. 6 “Gumangun ka ta
ituluy nu un umoy sidin ili’d Damasco ot awad mangipatigammu kan sika’t
di utdat koom.”
7 Sadat bulun Saulo, natataag da ta nagngol da dit ginga yoong naid
naila da si tagu. 8 Utdi, summikad si Saulo ot indiyat na dat ata na yoong
Adina makaila. Ot kiniwida lawan dat bulun na un indallay Damasco.
9 Tulu’n algawa adina makaila ot sidatuwa al-algaw adina un talon nangan kan
umminum.
10 Utdin ili’d Damasco, inggaw osa’n manuttuwa un mangngadan Ananias.
Nampaila si Apu Jesus kan siya si kama’t in-inop na un kanana’n, “Ananias!”
Ot summungbata kanana’n, “On, antuwak Apu?”
11 Imbagan ud Apu kan siya un, “Mansagana ka ta ika’t din kalsa un
ngadnon dat Nagdong, umoy ka utdin boloy Judas ot imusom nu kawad dit
lalaki’n iTarso un mangngadan si Saulo. Ta madama un manlulluwalu si
Saulo uttun satun. 12 Ot naipaila pay kan siya si kama’t in-inop na un annat
dumatonga mangngadan si Ananias un umoy mangiyagpad sit ima na kan
siya dalapnu makaila uman.”
13 Yoong summungbat si Ananias un, “Apu adu un tagu ud nangibaga kan
sakon maipanggop situwa tagu utdat nangkadadaga kingkingwa na utdat
tagum sin Jerusalem. 14 Ot dummatong situn Damasco un awad kan siya

† **8:37** Satu un bersikulu naid sidan udum un manuskrito. * **9:2** Dalan ud Apu, utdin Griego

dit naikanglita palubus dat aap-apun di padi un manokma utdat losana manuttuwa kan sika."
15 Yoong imbagan ud Apu kan siya un, "Umoy ka! Gaputa siya'd pinilik un
manselbi kan sakona umoy mangipatigammu utdit maipanggop kan sakon
sidat bokona Judio kan sidat al-ali da kan pati pay sidat tagu un kaganakan
Israel. 16 Ot ipailak kan siya dat losana ligat un sagapalona maipagapu't
mangipatigammuwana utdit maipanggop kan sakon."
17 Utdi, inummoy si Ananias. Nilumnok sidit boloy Judas ot inyagpad na dit
ima na kan Saulo un kanana'n, "Sunuda Saulo, si Apu Jesus un nampaila kan
sika utdit dalan nu un umoy situ ud nangibaun kan sakon dalapnu makaila ka
uman kan dalapnu mapnu ka utdit pannakabalin Ispiritu Santu."
18 Ot dagusa inggaw naotdaga kama't siksik di ikan un nanligwat sidat atan
Saulo ot makaila umanon. Manon summikad ot nampabunyag. 19 Utdiyon,
nangan ot gummilog.

Nantudtudu Si Saulo Ud Damasco

Utdiyon nakaigaw si Saulo si piga'n algaw sidat manuttuwa ud Damasco.
20 Inummoy sidat sinagogan di Judio ot dagusa inlapu na un nantudtudu
maipanggop kan Jesus un kanana'n, "Siya ud Anak Apudyus."
21 Ot nasnasdaaw dat losana tagu un nakagngol sidat imbaga na ot
nampaim-imus da pay lawan un, "Bokon kada siyatu dit tagu'n mamalpali-
gat sidat manuttuwa kan Jesus sidin Jerusalem? Ot bokon kada dummatong
situ dalapnu umoy na dokmaan dat manuttuwa asina punguwona idallay
dida't dat aap-apun di padi ud Jerusalem?"
22 Yoong ummamod dit kabooloan kan tulod Saulo un mantudtudu ot talona
nasnasdaaw dat Judio un inggaw sidin Damasco ot naid makaabak kan siya
utdit pammanoknok na un si Jesus siya dit Kristu.
23 Lumabas man adu'n al-algaw, nandatdatong dat Judio ot nantutulagan da
un patoyon si Saulo. 24 Inalgaw kan linabi un linopang dat Judio dit pudayan
sidiya ili dalapnu patoyon da si Saulo. Yoong napatagimmuwan si Saulo utdit
panggop da un koon kan siya. 25 Adi kad gaputa kama't di, ummoy dat buyut
na inala si labi ot innigga dat dit balulang asida inuyud sidit lasin dit gibaw
dit boboloy.

Ummoy Si Saulo Ud Jerusalem

26 Kaysan si Saulo utdin Jerusalem ot dumatong man pinadas na un
maibulun okyan sidat manuttuwa't di. Yoong adi da tuttuwaon un osaon
un manuttuwa ot kummimut da'l losan kan siya. 27 Yoong ummoy Bernabe
tinulungan si Saulo ot ummoy na intulud sidat apostoles. Ot impalawag
Bernabe kan dida nu in-inon dit nan-iilan Saulo kan Apu Jesus sidit dalan
kan nakabagbagaana kan siya. Impadamag na pay kan dida dit tulod Saulo
un nangiwalagawag maipanggop kan Jesus sidin Damasco.
28 Kad manipud sidiyon nawayaon si Saulo un naibulubulun sidat apostoles
sidin Jerusalem ot talona natuloda nangiwalagawag sidit maipanggop kan
Apu Jesus. 29 Nakabagbaga pay kan nakadisdiskutil sidat Judio un Griego
dit bagbaga da yoong adi da maabak ot pinanggop da un patoyon. 30 Utdit
natigammuwan dat bulun na un manuttuwa dit panggop da, intulud da si
Saulo ud Cesarea asida pinadalan sidin Tarso.
31 Kad sidiyon gumminok dit mapalpaligatan dat manuttuwa utdin losana
lakub Judea, Galilea kan Samaria. Gapu utdit tulung ud Ispiritu Santu
napabilog dit pammati da. Ummaduadu dit bilang da kan intultuluy da un
dit nanuttuwa kan nangiyogyat kan Apudyus.

Dinakdak Pedro Ud Lidda Kan Joppe

32 Ot si Pedro payon, ummoy nandakdak sidat boboloya namiling sidat
tagun Apudyus. Ot utdiya mandakdakana ummoy na pay inila dat inggaw
sidin Lidda. 33 Insangkat na utdi dit osa'n lalaki'n mangngadan kan Eneas un
adina'n pulus makakuliit ot uumbog ullawa un walu'n dagunon.
34 Kinnanan Pedro kan siya un, "Eneas, papiyaon dika kan Jesu Kristu.
Gumangun ka ot lukutom nat obok nu."
Ot dagusa gummangun si Eneas. 35 Kad sadat losana iLidda kan iSarona
un nakaila kan Eneas un kummiyaon, nanuttuwa da kan Apu Jesus.
36 Utdin Joppe pay, ininggaw osa'n manuttuwa un babai un mangngadan
si Tabita. † Sad kokkoona ullawa kampay dat napiya kan tumulung sidat
nakapus. 37 Utdiya timpu'n ininggawan Pedro utdin Lidda nansakit si Tabita
ot natoy. Immos da dit ladag na asida umoy inyobog sidit nanginngatu'n
kuwaltun dit boloy na.
38 Madamag man dat manuttuwa't di un awad si Pedro utdin Lidda,
nangibaun da si duwa'n lalaki un umoy mangibaga kan siya un kanan da
un, "Pangaasim ta dalasoma maitung-ud kan dikami't din Joppe." Ta bokona
adayu din Joppe utdin Lidda.
39 Utdi, nanlakkat si Pedro un naibulun kan dida. Utdit dumatong da,
indallay da si Pedro utdit nanginngatu'n kuwaltu. Mampaibil dat losana
bilug un nangalibungbung kan Pedro ot impaila da dat kagoy kan udum paya
silup un kingwan Tabita sidit katattagu na. 40 Yoong pinalaksun Pedro dida'l
losan asina nampalintumonga nanluwalu. Magangput man, inatubang na
dit ladag ot kinnanana'n, "Tabita, gumangun ka."
Indiyat Tabita dat ata na ot maila na man si Pedro, nantupak.
41 Induwawan Pedro dit ima na kan siya asina tinulungana summikad.
Utdiyon inayagana dat manuttuwa kan sadadit losana bilug ot impaila na
kan dida si Tabita un matatagu.
42 Kadon nandinadinamag tuwa napasamak sidin losana lakub Joppe ot
adu dat nanuttuwa kan Apu Jesus.
43 Nabayag un ininggaw si Pedro utdin Joppe utdit boloy ud Simon un
mambobosal si geddang.

10

Sada Pedro Kan Cornelio

1 Utdin Cesarea, ininggaw osa'n tagu un mangngadan kan Cornelio un
kapitan di simbungguyana suldadun di Roma un mangadan si Bungguy dat
iyItalia. 2 Bokona Judio yoong kanayuna mandaydayaw kan Apudyus, pada
na pay sidat losana kaboloy na. Talona nalaay sidat nakapusa Judio kan
kankanayuna manluwalu kan Apudyus. 3 Sin-algawan sidit mandangwilis
kama si nan-in-inop si Cornelio ot nalawaga naila na dit anghel Apudyus un
nilumnok un kanana kan siya un, "Cornelio."
4 Amod dit kimut na un nangitukkol sidit anghel ot kinnanana un, "Ngadan
na Apu?"
Summungbat dit anghel un kanana'n, "Dingngol Apudyus danat luwalum
kan tigammu na nat kinalaay nu utdan nakapus. 5 Mangibaun ka't tun satun
si umoy ud Joppe ta ida ayagan dit mangngadan si Simon un ngadnon da pay
si Pedro. 6 Awada sangailin Simon un mambobosal si geddang. Adani't din
igid baybay dit boloy na."

† **9:36** Satuwa ngadan si Griego, Dorcas un sat kaipooyana, "Ugsa."

7 Utdit nabatin dit anghel, inayagan Cornelio dat duwa'n babbaun na kan
osa't dat manselselbi kan siya'n suldadu un kanayuna mandaydayaw kan
Apudyus. 8 Imbagan Cornelio kan dida dit napasamak ot imbaun na dida ud
Joppe.
9 Mabigat man sidit manaddal̲anan dat naibaun un umadani daon Joppe,
inummoy si Pedro utdit otop* dit bol̲oy Simon si mamatuk dal̲apnu man-
luwal̲u. 10 Nabitil un dit manluwal̲u ot piyaona okyana mangan. Yoong utdit
madama un maisagsagana dat kanona, inggaw impailan Apudyus kan siya
un kama si in-inop. 11 Naila na un nabuktan langit ot inggaw dumobadoba't
tun pita un kama si dakol̲a ul̲os un naikisin dat opata siku na. 12 Utdit dal̲om
na inggawa losan dat nadumaduma'n ayam kan losan dat kumayap kan dat
tumaud un adin dat Judio mabalina isida.
13 Inggaw ginga'n nambagbaga'n kanana kan siya un, "Pedro sumikad ka
ot mamalti ka si isidam." 14 Yoong kinnanan Pedro un, "Adik makwa Apu, ta
naid payyan nanganak sidan maibilanga naisaw onnu adi mabalina makan
sidit lintog mi."
15 Nambagbaga payyan dit ginga ot kanana'n, "Adim ibilang un naisaw nat
imbilang Apudyus un nadal̲us." 16 Namitlu tuwa naipasamak ot maabus man,
dagusa nagulluy un naipangatu dit kama si ul̲os ud langit.
17 Madama mana makassomosomok si Pedro nu singngadan dit kaipooyan
dituwa naila na, dummatong dat imbaun Cornelio ta indasan da dit bol̲oy
Simon ot summisikad daon sidit luwangan. 18 Utdi, inimus da nu awad
sangaili't di ut mangngadan si Simon Pedro.
19 Makainsomosomok payyan si Pedro utdit naila na, utdit imbagan dit
Ispiritu Santu kan siya un, "Awad da ud tul̲u'n tagu un mangina-inap kan
sika. 20 Dumoba ka ot adika mansumdi un maitung-ud kan dida ta sakon ud
nangibaun kan dida."
21 Utdi, dummoba si Pedro ot kinnanana utdat tagu un, "Sakon nat in-
ainapon yu. Apay, ngadan nat ibaga yu?"
22 Ot summungbat da un, "Imbaun dikami kan Cornelio un kapitan mi
un susuldadu. Siya'd osa'n tagu un nalintog, mandaydayaw kan Apudyus
kan lislispituwon da'l losana Judio. Imbilin dit anghel Apudyus kan siya un
awison dika utdin bol̲oy na dal̲apnu dongl̲ona'n losan ud ibagam."
23 Utdi pinal̲nok Pedro dida ot nakaigaw da kan siya utdiya labi.
Mabigat man nanlakkat si Pedro ot naitung-ud kan dida ot inggaw da pay
uduma manuttuwa'n iJoppe un namul̲un kan siya. 24 Mabigat man summaal̲
da Pedro ud Cesarea. Uuwayon Cornelio dida pati utdat kakabbagiyana kan
adani'n gagayyom na un inawis na.
25 Utdit lumnok okyanon si Pedro utdit bol̲oy, ummabat si Cornelio kan siya
ot nanlukgub sidit atubang Pedro un mandayaw kan siya.
26 Yoong pinasikad Pedro un kanana'n, "Sumikad ka, ta taguwak paya
lawa'n padam."
27 Utdi un makabagbagbagaan Pedro kan Cornelio nilumnok sit bol̲oy ot
naila na dat adu'n tagu un naammung. 28 Ot kinnanan Pedro kan dida un,
"Titiggammu yu un adin dit lintog mi un Judio ud ipalubus un mangay-ayaw
onnu makabul̲bul̲un kami utdan bokona Judio. Yoong impailan Apudyus kan
sakon un masapula maid ibilang ku ut naisaw onnu kaniyaw. 29 Siya'd ga-
puna'n utdit pinaayagak, naitung-udaka dagus un maid nanduwaduwaak.
Ot imusok ud nu apay pinaayag yu ud sakon?"

* **10:9** Sat otop dit bol̲oy dat tagu't di nalenad ot mabalina umoy da man-illongan kan man-iistolyaan.

30 Summungbat si Cornelio un kanana'n, "Tulu'n algawon ud napalabas
si kama't tuwa olas sidit manlulluwaluwak situn boloy ku si mandangwilis.
Kaklata lawa'n nasanikad ud osa'n lalaki un nambadut si makasiling kan
napolkapolkas sidit atubang ku. 31 Ot kinnanana'n, 'Cornelio, dingngol
Apudyus danat luwalum kan tigammu na nat kinalaay nu utdan nakapus.
32 Mangibaun ka ud Joppe si umoy mangayag sit tagu un mangngadan si
Simon un ngadnon da pay si Pedro un sangailin Simon un mambobosal si
geddang un adani't din igid baybay dit boloy na,' kinnanan dit anghel.
33 "Siyatu'd gapuna un dagusa pinaayag ku ud sika ot napiya mampay
ta inan-anusama dummatong. Ot sinsatun antu kami un iillan Apudyus
un manguuway un dumngol sidat imbilin Apudyus un ipatigammum kan
dikami."

Nampalawag Si Pedro Utdit Boloy Cornelio

34 Utdi, nambagbaga si Pedro un kanana'n, "Sinsatun talona maawatakon
un maid tagu't idumduman Apudyus, 35 nu adi awatona nat singngadan
na mana mandayaw kan siya kan mangwa utdan nalintog, singngadan na
mana ili't tun pita ud nanligwatana. 36 Tigammu yuwon dit Nabalu'n Damag
un impatigammun Apudyus kan dikami'n kaganakan Israel un, mabalin
un maikappiya taku kan Apudyus maipagapu't dit kingwan Jesu Kristu un
siya'd Apun da'l losana paloswa. 37 Tigammu yu dat pasamak sidin losana
Judea. Nanlapu dat pasamak sidin Galilea utdit magangput si Juan un
nantudtudu maipanggop si bunyag.
38 "Ot tigammu yu pay dit maipanggop kan Jesus un iNazaret un siya'd
pinilin Apudyus ot intod na kan siya dit Ispiritu Santu kan initdana si
pannakabalin. Ot inummoy sidan losana igaw un nankokkokwa si nabalu
kan pinapiya na dat tagu'n pinalpaligat Satanas. Nakwa na di gaputa
ininggaw si Apudyus kan siya. 39 Ot dikami ud mamanoknok sidat losana
kingkingwa na utdan losana ili mi un Judio kan pati utdin Jerusalem.
Panoknokan mi un pinatoy dat pada mi un Judio utdit nampailansaan da
kan siya utdit kulus. 40 Yoong maikatlu'n algaw man pinaungal Apudyus ot
nampaila kan dikami. 41 Bokona nampaila utdan losana tagu nu adi dikami
ullawa un pinilin Apudyus un kustigu, dikami un nakaubung kan siya un
nangan kan umminum sidit ummungalanaon. 42 Binilin dikami kan siya
un mangiwalagawag sidit Nabalu'n Damag maipanggop kan siya utdat tagu
kan ipanoknok mi un siya dit pinilin Apudyus un mangukum nu timpu na
utdat matattaguwan kan dat natoy. 43 Pati dat losana propetan Apudyus
sidit, kustiguwan da un sat tagu'n manuttuwa kan mantalgod kan Jesus
mapakawan da utdat basul da maipagapu utdit pannakabalin dit ngadan
na."

Inawat Dat Bokona Judio Si Ispiritu Santu

44 Utdi un madama payyan si Pedro un mampalpalawag kan dida, ummoy
si Ispiritu Santu ininggaw sidat losana mandodongngol sidat tudtudu na.
45 Ot sadat Judio un manuttuwa'n nanligwat Joppe un naibulun kan Pedro,
nasnasdaaw da ta pati dat bokona Judio naitod pay dit Ispiritu Santu kan
dida. 46 Ta dingngol da un mambagbaga da si sabsabali'n bagbaga kan
idaydayaw da dit kinangatun Apudyus.
Utdi imbagan Pedro kan dida un, 47 "Singngadan nat makaiyapa utdit
mabunyagan datu si danum? Ta ulay dida, inawat da payon si Ispiritu Santu
un pada taku."

48 Utdi, binilin Pedro dida un mabunyagan da un mangipaila utdit manuttuwaan da kan Jesu Kristu. Maabus da man un mabunyagan nakapangpangngaasi da un makaigaw okyan kan dida si piga'n algaw.

11

Sat Impadamag Pedro Utdat Manuttuwa Utdin Jerusalem

1 Nagngol dat apostoles kan sadat sunuda manuttuwa utdin Judea un
nanuttuwa pay dat bokona Judio utdit ugud Apudyus. 2 Ot dumatong
man si Pedro ud Jerusalem sinulagan dat Judio un umampayun sit lintog
maipanggop sit matulgiyan di tagu. 3 Ot kanan da kan siya un, "Apay un
pinasangaili ka kan nakaubung ka un nangan sidan bokona natulgiyan?"
4 Utdi impakaawat Pedro kan dida un inatontad dat losana naipasamak
manipud sidit laplapu na un kanana'n,
5 "Ininggawak sidin ili'd Joppe utdit, ot namingsana manlulluwaluwak
nailak si kama't in-inop dit dakola ulosa naikisin dit opata siku na un
nanligwat langit ot dumobadoba utdit ininggawak. 6 Binilbilik dit dalom na
ot nailak dat naamu kan tanana ayam, sadat kumayap kan tumaud. 7 Utdi,
nagngol ku dit ginga un kanana kan sakona, 'Sumikad ka Pedro ta mamalti
ka si isidam.'
8 "Yoong summungbatak un, 'Adik makwa nat Apu, ta naid payyan nanganak sidan maibilanga naisaw onnu Adina mabalina makan sidit lintog mi.'
9 "Yoong summungbat payyan dit ginga un nanligwat langit un kanana'n,
'Adim ibilang un naisaw nat imbilang Apudyus un nadalus.' 10 Namitlu tuwa
naipasamak kan sakon ot utdiyon nampangatu dit ulos ud langit.
11 "Utdi payona olas dummatong sidit boloya inggawak dat tulu'n tagu un
naibaun kan sakon un nanligwat Cesarea. 12 Ot imbagan Ispiritu Santu kan
sakon un maitung-udak kan dida un adiyak mangidumduma. Binulunanak
pay sidatun onoma susunuda manuttuwa'n iJoppe un inummoy ud Cesarea.
Ot dumatong kami man, nilumnok kami utdit boloy Cornelio.
13 "Ot imbaga na kan dikami dit nangil-ana't dit anghel un sumisikad
sidit boloy na un kanana kan siya un, 'Mangibaun ka ud Joppe ut umoy
mangidallay sit tagu un mangngadan si Simon un ngadnon da pay si Pedro.
14 Ta siya ud mangibaga utdit damaga maigapuwan dit mataguwam kan
Apudyus pati utdat losana kaboloy nu,' kanan dit anghel kan siya.
15 "Utdiya madamaak un mampalpalawag, dummoba si Ispiritu Santu
kan dida un padan dit napasamak kan ditaku utdit luglugi na. 16 Utdiyon
nagasmok ku dit kinnanan Apu Jesus un, 'Si Juan nambunyag si danum
yoong mabunyagan kayu kan Ispiritu Santu.'
17 "Ot nu intod Apudyus kan dida dit Ispiritu Santu un padan dit nangitdana kan ditaku utdit nanuttuwaan taku kan Apu Jesu Kristu, singngadan
ku kad okyan un manuganggang kan Apudyus?"
18 Utdit nagngolan dat Judio tu, naid dit sulag da ot nandaydayaw da kan
Apudyus un kanan da'n, "Boot intod pay an Apudyus sidat bokona Judio dit
gundaway da un mambabawi kan matagu si inggaingga."

Nanuttuwa Dat Tagu't Din Antiokia

19 Utdit nan-asiwalak dat manuttuwa maipagapu't dit napaligatan da un
nanlapu't dit napatoyan Esteban, nakagtong da inggana't din ili'n Fenicia,
Chipre kan Antiokia. Ot impatigammu da dit Nabalu'n Damag sidat Judio
ullawa. 20 Yoong awad da ud uduma manuttuwa un Judio un nanligwat Chipre kan Cirene un inummoy ud Antiokia ot inwalagawag da pay
sidat bokona Judio dit Nabalu'n Damag un maipanggop kan Apu Jesus.

21 Tinulungan Apudyus dida ot aduadu dat iyAntiokia un nanuttuwa kan
ummunud kan Apu Jesus.
22 Utdit magngolan dat manuttuwa't din Jerusalem tuwa damag imbaun
da si Bernabe utdin Antiokia. 23 Dumatong man sidi, natalok sit naila na dit
kinakaasin Apudyus sidat manuttuwa. Ot binagbagaana dida un itultuluy da
okyan un manuttuwa kan Apu Jesus sidit losana somsomok da. 24 Nabalu'n
tagu si Bernabe kan napnu't pannakabalin ud Ispiritu Santu kan nabakod dit
pammati na. Ot gapu kan siya ummaduadu dat bilang dat manuttuwa kan
Apu Jesus.
25 Utdiyon inummoy Bernabe ininap si Saulo utdin Tarso. 26 Maodasana
man indallay na ud Antiokia. Ot sin-daguna nakaam-ammung da utdat
manuttuwa't di ot aduadu dat tagu'n tinudtuduwan da. Sadin Antiokia ud
ummuna'n nangingadanan da utdat manuttuwa kan Kristu si "Kristianu."
27 Utdi payona timpu gummusad dat propetan Apudyus ud Antiokia un
nanligwat Jerusalem. 28 Osa kan dida ud mangngadan kan Agabo un siya
dit nangipadtu gapu't dit pannakabalin Ispiritu Santu un awad amoda ulat
un dumatong situn lubung. Ot tuttuwa'n natungpal tu utdit nangiyapuwan
Claudio un Ali ud Roma.
29 Kadon, ingkoddong dat manuttuwa un kada-osa kan dida masapula
mangitod si tulung sidat susunud da un manuttuwa un inggaw Judea sigun sit
kabooloan di osa un maitulung. 30 Ot siya'd kingwa da. Kadon impaiyoy da kan
da Bernabe kan Saulo dit naulup sidat lallakay di manuttuwa utdin Judea.

12

Sat Napatoyan Santiago Kan Naibaludan Pedro

1 Utdiya timpu inlapun Ali Herodes* un mampaligat sidat uduma manut-
tuwa kan Jesus. 2 Pinaputul na si Santiago un sunud Juan si ispada. 3 Utdit
mailan Herodes un natalok dat Judio utdit kingwa na, pinadokmana pay si
Pedro. Napasamak tu utdit Piyestan di Tinapay un maid kamos na si bubud.
4 Utdit nadokmaanon si Pedro paimbalud na asina pinaandog sidat man-
sisinnukat un opata bungguy di suldadu un sin-oppat dat dit simbungguyan.
Ta panggop Herodes un kuison si Pedro utdit atubang dat tagu nu kobaas
dit Piyestan di Nalausan. 5 Yoong utdiya naipukukan Pedro utdit baballudan,
talona impapasnok pay dat manuttuwa un nangiluwaluwalu kan siya.

Nailaksun Si Pedro Utdit Baballudan

6 Utdi un labi un daan Herodes un mangilaksun kan Pedro utdit atubang
dat kaaduwan, masusuyop si Pedro un napingil si duwa'n kinawad sidit
bolaat dat duwa'n suldadu kan inggaw da pay uduma suldadu un man-
aandog sit sooban dit baballudan.
7 Utdi, kaklata lawa'n nampaila dit anghel Apudyus ot nasilawan dit igaw
na. Inggoyagoy dit anghel dit abalana un namukaw kan siya un kanana'n,
"Dalasom! Gumangun ka."
Ot dagusa napkis dat kinawad sidat iman Pedro. 8 Utdiyon kinnanan dit
anghel kan siya un, "Igakos nu nat badut nu ot iggam nat kapatus nu."
Ot tinungpal Pedro di.
Kadon, "Mangkagoy ka ot tung-udonak," kinnanan dit anghel.
9 Utdi, tinung-ud Pedro dit anghel un lummaksun sidit baballudan. Adina
tigammu un tuttuwa dit koon dit anghel ta kanana't dit somsomok na nu
man-in-in-inopa lawa. 10 Utdit nalausan da dit umuna kan maikagwa'n

* **12:1** Siya si Herodes Agripa 1 un apun Ali Herodes un Mabigbigbig kan amunakon Herodes Antipas un nampaputul sit bagang Juan un Mambubunyag.

aandogan dat suldadu, dintong da dit balyanga sooban un umoy sit ili. Nambukat pay lawan dit sooban ot lummaksun da. Utdit manaddalanan da nadtong da dit osa'n kalsa ot kaklata lawa'n nabatin dit anghel kan Pedro.
11 Utdi, naawatan Pedro un tuttuwa dit naipasamak kan siya ot kinnanana't dit somsomok na pay lawan un, "Naid duwaduwak un imbaun Apudyus dit anghel na un umoy mangilisi kan sakon kan Herodes kan sidat losana pangpanggopon dat Judio un koon kan sakon."
12 Apaman un nadlaw Pedro un tuttuwa dit napasamak kan siya, inummoy sidit boloy Maria un inan Juan un ngadnon da pay si Marcos. Aduadu un tagu dat naammung sidi un manlulluwalu. 13 Utdit mangkogkog si Pedro utdit onob, inummoy dit baba-unon un babai'n mangngadan si Roda inila.
14 Mailasinana man dit gingan Pedro, Adina imbukat dit onob sit amoda talok na ta nanoddaka nangulin dalapnu ipadamag na un awada sumisikad si Pedro utdit lasin.
15 "Ay, natingang ka nin," kinnanan da kan siya yoong impapilit na un talona tuttuwa. Ot kinnanan da un, "Ay, sat anghel na nat."
16 Nakainkogkokogkog kampay si Pedro ot ida man ibukat dit onob, naila da un siya ot talona nasnasdaaw da. 17 Sininyasana dida utdit ima na un walling da asina inyul-ulnug kan dida nu inon Apudyus nangilaksun kan siya utdit baballudan. Ot kinnanana pay kan dida un, "Ibaga yu tu kan Santiago † kan dat uduma susunud." Utdiyon kaysan ot inummoy si sabali un igaw.
18 Mabigat man talona mabulubulung dadit suldadu un nangandog kan Pedro nu apay un naid. 19 Utdi pinainap Herodes si Pedro yoong utdit naid indasan da kan siya, binistigal na dat suldadu ot imbilin na un mapatoy da.
Magangput man di, nanlakkat si Herodes ud Jerusalem sidin Judea ot ummoy ininggaw Cesarea.

Natoy Si Herodes

20 Utdiya timpu, amoamod dit sulag Herodes sidat iTiro kan iSidon. Yoong piyaon dat tagu't di un umalu kan siya ta sadit ili na ussiya dit manligwatan dit kanon da. Isunga sat kingwa da, ummuna un ginayyom da si Blasto ta siya dit mangipangat sidit boloy Herodes dalapnu tulungana dida. Utdiyon nan-os-ossaan da un inummoy kan Herodes dalapnu man-iinnalu da.
21 Utdit dinumtong dit al-algawa ingkoddong Herodes, nambadut sit badut di ali ot ummoy nantupak sidit trono na ot nampalawag sidat tagu.
22 Sadat tagu't di gapappakuyan da un kanan dan, "Bokona tagu ullawa'n mambagbaga nu adi apudyus." 23 Ot gaputa adin Herodes intod kan Apudyus dit dayaw, dagusa pinansakit dit anghel Apudyus ot naogsan dit long-ag na inggana't natoy.
24 Yoong nantultuluya summayak dit ugud Apudyus ot ummaduadu dat manuttuwa.
25 Utdit natungpalon da Bernabe kan Saulo dit naibaunan da utdin Jerusalem,‡ nangulin da ud Antiokia ot indallay da si Juan un mangngadan pay si Marcos.

13

Napili Kan Naibaun Da Bernabe Kan Saulo

1 Utdat manuttuwa ud Antiokia, inggaw da ud propetan Apudyus kan mimistulu kan dida un maibilangan da Bernabe, Simeon un ngadnon dat Nangisit, Lucio un iCirene, Manaen un dummakol sit boloy gubinnadul

† **12:17** Si Santiago dit pangat dat manuttuwa utdin Jerusalem kan sunud Apu Jesus. ‡ **12:25** Kingkingwan dat Apostoles 11:29-30

Herodes un bulubulun na manipud sit kaabeng da kan si Saulo. 2 Sin-algawana
mandaydayawan da kan Apudyus kan manlanganan da un mangan un
manluwalu, imbagan Ispiritu Santu kan dida un, “Isina yu da Bernabe kan
Saulo ta awad talibasu’n intuding ku un koon da.”
3 Magangput man dit manlanganan da un mangana manluwalu, inyagpad
da dat ima da utdit ulun da Bernabe kan Saulo asida dida pinalisgud.

Manwalagawag Da Saulo Kan Bernabe Ud Chipre

4 Utdi, gummusad da Bernabe kan Saulo ud Seleucia ta indalan ud Ispiritu
Santu dida. Ot manipud Seleucia nanlugan da si bapul un inummoy sidin
pugun Chipre. 5 Dumatong da man ud Salamina utdin Chipre, inummoy da
inwalagawag dit ugud Apudyus sidit sinagogan dat Judio. Ot ininggaw pay
si Juan un mangngadan si Marcos un katulungan da.
6 Dinakdak da dit pugu aginggana si dummatong da utdin ili ud Pafo.
Utdi inabat da tun osa’n Judio un mansasalumangka un mangngadan Bar-
Jesus un man-ag-agin propeta. 7 Satuwa tagu gayyom dit gubinnadul sidiya
pugu un si Sergio Paulo. Nasiliba tagu dit gubinnadul ot pinaayag na
da Bernabe kan Saulo ta piyaona un donglon dit ugud Apudyus. 8 Yoong
sadit mansasalumangka un si Elimas (siya’d ngadan na utdin bagbaga un
Griego) sinuganggang na dida ot pinadas na un lappodan dit gubinnadul
dalapnu adina manuttuwa kan Jesus. 9 Yoong si Saulo un mangadngaddanan
pay si Pablo, napnu utdit pannakabalin Ispiritu Santu ot intutukkol na dit
mansasalumangka, 10 ot kinnanana kan siya un, “Sika un Anak Satanas,
sika’d kabusul di losana kinalintog. Annat kan sika dat losana kalasin di
kinasikap kan man-aallew. Kamunay kampaya lawa’n balbaliktadom dan
kinatuttuwa un maipanggop kan Apudyus ot itudtudum dat tuli! 11 Sinsatun
dusaon dika kan Apudyus ot mangkulap ka un adika makaila si padda si
piga’n algaw.” Ot dagusa kinumlop dit man-iilan Elimas ot mandapudapudap
un manginap si mangiwid kan siya.
12 Utdit nailan dit gubinnadul dit napasamak, nanuttuwa. Ta talona
nasnasdaaw sidat tudtudu maipanggop kan Apu Jesus.

Ummoy Da Pablo Kan Bernabe Ud Antiokia Utdin Lakub Pisidia

13 Utdiyon tinengyan da Pablo kan dat bulun na ud Pafo ot nambapul da
un inummoy Perge utdin Pamfilia. Yoong tinengyan Juan Marcos dida’t di ot
nangulin Jerusalem.
14 Yoong nantuluy da Pablo kan Bernabe ot manipud Perge inummoy da
ud Antiokia utdin Pisidia. Utdit algaw un iillongan di Judio nilumnok da utdit
sinagoga ot nantupak da. 15 Magangput mana maibasa dit naikanglita lintog
Moses kan dat ingkanglit dat propetan Apudyus, nangibaun dat pangat
di sinagoga si umoy mangibaga kan da Pablo un, “Susunud, nu awad ud
maibaga yu si mampatalgod si angos sidatu’n tagu, pangngaasi yu ta ibaga
yu.”
16 Utdi, summikad si Pablo ot sininyasana dat tagu un guminok da ot inlugi
na un nambagbaga’n,
“Kabbulunak un kaganakan Israel kan losan kan dikayu’n bokona Judio
un mandaydayaw kan Apudyus, dumngol kayu okyan. 17 Si Apudyus un
mandaydayawan taku’n kaganakan Israel pinili na dat ginnapuwan taku
utdit aw-awe un mambalina tagu na. Utdit ininggawan da ud Egipto un
bokona ili da binindisyunana dida kan ummaduadu da. Impuyut na dida un
lummaksun sidiya ili utdit amoda pannakabalin na. 18 Ot umoya opatapulu’n

daguna innan-anusana dida utdit igawa maid amo taguna ulay nu makabba-
subasul da. 19 Dumatong da man Canaan tinulungana dida un nangabak sidat
pitu'n iliyan sidi ot impakuwa na kan dida diya pita.
20 "Umoya opata gasut ya limampulu'n dagun ud lummabas manipud
inummoyan da ud Egipto agingga na utdiya timpu un nangitdan Apudyus
kan dida utdiya pita da.
"Maabus man di, paimpangat Apudyus dida utdat kuis agingga't dit
timpu'n nampangatan Samuel un propetan Apudyus. 21 Utdiyon nangdaw
da si ali un mangiyapu kan dida ot painsaad Apudyus kan Samuel si Saulo
un abeng Kis un kaganakan Benjamin. Ot siya ud nangiyali kan dida si opata
pulu'n dagun. 22 Utdit kinaan Apudyus si Saulo un ali, painsaad na si David
un mangiyali kan dida. Ot kama't tu dit imbagan Apudyus maipanggop kan
David, 'Si David un abeng Jesse ud tagu'n talona piyaok ta tungpalona da'l
losana piyaoka pakwa kan siya.'
23 "Manligwat sidat kaganakan dit David dit imbaun Apudyus un umoy
managu kan ditaku'n kaganakan Israel ot siya si Jesus un insapatana't dat
ginnapuwan taku. 24 Utdit daan Jesus manlugi'n mantudtudu, inwalagawag
Juan sidat losana kaganakan Israel un masapula mambabawi da utdat basul
da kan mampabunyag da. 25 Utdit dandani un gangputon Juan dit talibasu'n
naibaunana, kanana't dat tagu un, 'Singngadan ku utnat kanan yu? Bokona
sakon dit Kristu un uuwayon yu nu adi awada maitagtagnob kan sakon ot
adiyak pay maikali un mangussag sidit sandalyas* na,' kinnanan ud Juan.
26 "Isunga susunud," kinnanan Pablo. "Dikayu un kaganakan Abraham,
kan dikayu'l losana bokona Judio uttu un mandaydayaw kan Apudyus,
ditaku ud nangitdan Apudyus situwa damag maipanggop sidit managuwana
kan ditaku. 27 Ta sadat Judio utdin Jerusalem kan dat pappangat da, adi da
nabigbig si Jesus un siya dit Managu. Adida pay naawatan dat maibasbasa
kan dida utdit sinagoga nu al-algawa iillongan un ingkanglit dat propeta
maipanggop kan siya, ot tinungpal da dadiya naikanglit sidit ingkoddong da
un mapatoy si Jesus. 28 Ot ulay nu naid indasan da si gapun di mamatoyan
da, impapilit da un kindaw kan Pilato un papatoy na. 29 Magangput da mana
tungpalona losan dadit naikanglit sit ugud Apudyus un maipasamak kan
siya, indoba da utdit kulus ot ummoy da innilbon.
30 "Yoong pinaungal Apudyus. 31 Ot nampaila si adu'n al-algaw sidat
bulun na un nanligwat Galilea un umoy Jerusalem. Didaon dat mangi-
panoknok kan siya utdat kaganakan Israel situn satun. 32 Ot antu kami't
tu un mangidatong sidit Nabalu'n Damag un sadit insapatan Apudyus sidat
ginnapuwan taku'n Judio, 33 tinungpal naon kan ditaku'n kaganakan da
utdit namaungalana kan Jesus. Ta naikanglit pay sidit maikagwa'n Salmo un
kanana'n,
'Sika ud Anak ku. Sinsatun ipailak un sakon ud Amam.'
34 Ot nu maipanggop sit namaungalan Apudyus kan Jesus un adi naon matoy
obos, awad naikanglit sit ugud Apudyus un kanana'n,
'Itdok kan dikayu dit nasantuwana bindisyun un insapatak kan David un
maid duwaduwa na un matungpal.'
35 Ot kanana payyan sidin Salmo un,
'Adim ipalubus un malpos sit lobon dit nasantuwan un manselselbi kan sika.'
36 Bokona si David tun ug-ugudona't tu ta utdit nagangput David un kingwa
dat impakwan Apudyus kan siya, natoy ot innilbon da utdit sog-on dat aappu
na ot nalpos dit ladag na. 37 Yoong si Jesus un pinaungal Apudyus, Adina

* **13:25** Talibasun di babbaunon dit mangussag sit sandalyas dit apu na.

nalpos. 38 Isunga susunud, masapula matigammuwan yu un maipagapu kan
Jesus, mapakawan dat basul taku. 39 On, singngadan na mana mantalgod
kan siya mawayaan sidat losana basul na un adi mabalina makwa utdit
umunudana utdat lintog Moses. 40 Siya'd gapuna'n ammaan yu dalapnu
Adina maipasamak kan dikayu dat ingkanglit dat propetan Apudyus un,
41 'Ilan yu, dikayu un dumudula! Masdaawan kayu utdan kook yoong siya
payon un matoy kayu. Onta adiyu un talon patiyon dan kook utdan
timpu yu ulay nu awad mangipakaawat kan dikayu.' "
42 Utdit lumaksun da Pablo kan Bernabe utdit sinagoga, inawis dat tagu
dida un dumatong da payyan sit dumoldola al-algawa iillongan ta dogdog-
an da dat intudtudu da. 43 Utdit mangkadalan dat tagu un nadatdatong
sidit sinagoga, naitung-ud kan da Pablo kan Bernabe dadit adu'n Judio kan
bokona Judio un naawisa ummunud sit lintog dat Judio. Binagbagaan da
Pablo dida un ituluy da un mantalgod sit kinakaasin Apudyus.
44 Utdit maisongwata al-algawa iillongan, istay ta losan dat tagu't dit ili
un dummatonga umoy mandongol sidit ugud Apudyus. 45 Mailan man dat
Judio dat adu'n tagu amod dit apal da ot sinuganggang da dat imbagan Pablo
asida pay inin-insultu. 46 Yoong talona natulod kampay da Pablo kan Bern-
abe un nambagbaga un kanan da'n, "Lobbong na un dikayu dit umuna'n
maipatigammuwan dit ugud Apudyus. Yoong gaputa adiyu mangwaan,
ibilang yu un adi kayu maibagay un maitdan sit mataguwana maid kigad
na. Ot tengyan mi dikayu ta umoy kami't dan bokona Judio. 47 Ta siyatu dit
imbilin Apudyus kan dikami utdit naikanglit un ugud na un kanana'n,
'Insaad ku ud sika un manilaw sit somsomok dat bokona Judio dalapnu
maipagapu kan sika taguwon Apudyus dat losana tagu't tun lubung.'
"
48 Utdit magngol dat bokona Judio tu, amod dit talok da ot indaydayaw da
dit ugud Apudyus. Ot losan dadit pinilin Apudyus un matagu si inggaingga,
nanuttuwa da.
49 Utdi, summayasayak dit ugud maipanggop kan Apu Jesus sidat losana
boboloy sidi. 50 Yoong sinugsugan dadit Judio dat matangada babai un
mandaydayaw kan Apudyus kan sadat mabigbigbiga lalaki utdiya ili. Ot
inlapu da un pinalpaligat da Pablo kan Bernabe ot yinagyag da dida. 51 Utdi,
ingkagkag† da Pablo kan Bernabe dat gabu utdat iki da un mangipaila un
nangamung da pay lawanon, asidakaysan ud Iconio. 52 Yoong ulay nu
kama't di, amoamod dit talok dat manuttuwa'n nataynan kan napnu da utdit
pannakabalin ud Ispiritu Santu.

14

Sada Pablo kan Bernabe Utdin Iconio

1 Dumatong da man ud Iconio, ummoy da uman sidit sinagogan di Judio
nantudtudu ot aduadu dat Judio kan bokona Judio un nanuttuwa. 2 Yoong
mangwa man dat Judio un adi manuttuwa, sinugsugan da dat bokona
Judio un lumaweng sidat sunuda manuttuwa't di. 3 Yoong ulay nu kama't
di, nabayaga iniinggaw da Pablo kan Bernabe utdiya ili. Natulod da un
nantudtudu maipanggop kan Apu Jesus. Ot pinanoknokan Apudyus un
tuttuwa dat itudtudu da maipanggop sit mangkakaasina ta initdana dida't
pannakabalin un mangkokwa si nakaskasdaawa mangilasinan kan am-
amug. 4 Yoong sadat tagu't diya ili nangkagwa da, ta sadat udum inampayu-
nan da dat Judio ot sadat udum inampayunan da pay dat apostoles.

† **13:51** Ilan yu utdin Mateo 10:14 kan Marcos 6:11

5 Utdiyon, sadat Judio kan bokona Judio padana pay sidat pappangat
pinanggop da un paligaton kan batubatuwon dat apostoles. 6 Yoong natigam-
muwan da Pablo ot nambutik da ud Listra kan Derbe utdin Licaonia kan
sidan uduma ili un sakup na. 7 Ot intuluy da un inwalagawag dit Nabal̲u'n
Damag sidi.

Sada Pablo kan Bernabe Utdin Listra

8 Utdin Listra, inggaw osa'n lal̲aki un napikon manipud sit naiyabengana
ot Adina un tal̲on napadasan kummiyang. 9 Mantutupak sidi un dudumngol̲
sidat ugud Pablo. Ot utdit mailan Pablo un awad pammati na un mapapiya,
intutukkol̲ na, 10 asina dinangsol̲a imbaga un, "Sumikad ka."
Dagusa lummigwat dit tagu ot nangkiyakiyang.
11 Mailan man dat adu'n tagu dit kingwan Pablo impappakuy da utdit ugud
da pay lawana iLicaonia un, "Nambalin si tagu dat apudyus ot dummoba da
kan ditaku."
12 Ot nginadanan da si Bernabe kan Zeus un osa't dat apudyus da. Ot
gaputa si Pablo dit ammagbagaon, nginadanan da kan Hermes.
13 Utdi, sadit padin dit apudyus da un si Zeus un awad si timplu utdit lasin
didit ili, nan-idatong si baka kan da sabsabung sidit pudayan ta piyaona kan
dat tagu un idatunan da Pablo.
14 Yoong matigammuwan man da Bernabe kan Pablo dit umoy dadit tagu
koon, binelke da dat badut da asida nanoddaka ummoy sit kawadan dat
tagu un nangipakuy un, 15 "Susunud, apay koon yu tu! Tagu kami'l lawa
un pada yu. Antu kami't tu un mangipatigammu utdit Nabal̲u'n Damag
dal̲apnu adi kayuwon mandaydayaw si kama't tu un maid si selselbi nu adi
mandaydayaw kayu okyan kan Apudyus un matatagu. Siya'd nangwa't tun
langit, pita, baybay kan losana awad kan dida. 16 Utdat kaykaysana timpu
pinalubusan Apudyus dikayu un bokona Judio un mangwa utdat piyaon
yu un koon. 17 Yoong adina impalubus un maid mangipanoknok sit kina-
apudyus na, ot ipaila na utdat nabal̲u un kokkoona, ta mangitod si udan kan
wadawada apit, mangtod si adu'n makan kan nalagsaka aangson."
18 Yoong ulay nu kama't di dit imbagan da Pablo, naligatan da payon un
nangatipa utdat tagu'n nandatun kan dida.
19 Yoong dummatong dat Judio un nanligwat Iconio kan Antiokia un lakub
Pisidia ot adu dat tagu'n naawis da un mangkapon kan dida. Kadon, binatu-
batu da si Pablo ot utdit kanan da nu natoyon, nilagayad da un inlaksun sidit
ili. 20 Yoong utdit ummoy dat manuttuwa inalibungbung, gummangun ot
nangulin sidit ili. Mabigat man kaysan da kan Bernabe ud Derbe.

Nangulin Da Pablo Ud Antiokia Utdin Siria

21 Inwalagawag da Pablo kan Bernabe dit Nabal̲u'n Damag sidin Derbe
ot adu dat naawis da un nanuttuwa. Utdiyon nangulin da ud Listra asida
kanan Iconio kan Antiokia ud Pisidia. 22 Pinabilog da dat aangson dat
losana manuttuwa utdatuwa ili ot binagbagaan da dida un itultuluy dan dit
manuttuwa kan Jesus. Ot kanan da un, "Masapula mansagapal̲ taku si adu'n
ligat asi taku maidagamung sin mangiyapuwan Apudyus."
23 Kada gimung di manuttuwa un inoy da Pablo nanutuk da utdat lalal-
lakay si mangipangat. Nanlangan da un nangan un nangiluwal̲u kan dida
asida intal̲god dida kan Apu Jesus un siya'd mantal̲godan da.
24 Utdiyon nangoy da Pablo utdin Pisidia ot dummatong da utdin Pamfilia.
25 Inwalagawag da dit Nabal̲u'n Damag sidin Perge asida gummusad sidin
Atalia. 26 Ot manipud Atalia nambapul da un nangulin Antiokia utdin Siria.

Sadiya igaw dit nangitalgodan dat manuttuwa kan dida dalapnu tulungan
Apudyus dida utdit talibasu da un siya dit kaggangput da.
27 Utdit dumatong da ud Antiokia pinandatdatong da dat manuttuwa ot
impadamag da dat losana impakwan Apudyus kan dida kan nu in-inon
Apudyus nangitod sidat bokona Judio si gundaway da un manuttuwa. 28 Ot
nabayaga nakaigaw da utdat manuttuwa't diya ili.

15

Nadanggop Da Ud Jerusalem

1 Utdi un iinggawan da ud Antiokia inggaw da ud lalaki un dummatonga
nanligwat Judea. Intudtudu da utdat sunuda manuttuwa't di un kanan
da un, "Nu adi kayu matulgiyan, adin Apudyus dikayu taguwon ta siya'd
ipakwan dit lintog Moses." 2 Adin da Pablo kan Bernabe inampayunan
di ot siya'd talona nakasinnungbatan da kan dida. Utdi, nan-aanamungan
da un ibaun da Pablo kan Bernabe kan sadat uduma iyAntiokia un umoy
sidin Jerusalem dalapnu umoy da makabagbaga utdat apostoles kan sidat
lalallakay di manuttuwa't di maipanggop situwa banag.
3 Utdi, pinalisgud da dida ot inoy da ud Fenicia kan Samaria un nangi-
padamag sidit manuttuwaan dat bokona Judio ot amoamod dit talok dat
susunuda manuttuwa. 4 Sumaal da man sidin Jerusalem, naanggoanggom
dat manuttuwa, dat apostoles kan dat lalallakay di manuttuwa un namada-
tong kan dida. Ot imbagan da Pablo dat losana impakwan Apudyus kan dida.
5 Yoong inggaw da ud manuttuwa un kabbulunan dit bungguy dat Fariseo
un summikada kanan da un, "Masapula matulgiyan dan bokona Judio ot
maibilin kan dida un tuttuwaon da dit lintog Moses."
6 Utdi, nadatdatong dat apostoles kan dat lalallakay ta babagbagaon da
tuwa banag.
7 Utdit maabus dit nabayaga sisinnungbat da, summikad si Pedro un
kanana'n, "Susunud, titiggammu yu un pinilin Apudyus sakon kan ditaku't
dit un umoy mangiwalagawag sit Nabalu'n Damag sidan bokona Judio
dalapnu magngolan da kad, manuttuwa da. 8 Ot si Apudyus un manigammu't
aangson di tagu impaila na un inawat na dida utdit nangitdana kan Ispiritu
Santu un padan dit kingwana kan ditaku. 9 Naidon naidumaan taku kan
dida, ta dinalusan Apudyus dat basul da gapu't nanuttuwa da un padan dit
kingwa na kan ditaku. 10 Ot nu kama't di, apay nangatngatu taku kad nu si
Apudyus? Apay un paligatan taku dan bokona Judio utdatu un lintog un adi
taku kan dat ginnapuwan taku matungpal? 11 Ditaku kad, tuttuwaon taku
un taguwon ditaku kan Apudyus maipagapu utdit kaasin Apu Jesus, ot pada
na pay kan dida."
12 Gummiginnok dat losana naammung ot nandodongngol da utdat im-
padamag da Pablo kan Bernabe maipanggop sidat nakaskasdaawa mangi-
lasinan kan am-amuga pinakwan Apudyus kan dida utdit ininggawan da
utdat bokona Judio.
13 Utdit magangput da un mambagbaga, gumminga si Santiago un
kanana'n, "Susunud, dumngol kayu. 14 Imbagan Simon Pedro kan ditaku'd
kanad dit nangipail-an Apudyus sidit man-iipotog na utdan bokona Judio ta
nangala kan dida si mambalina tagu na. 15 Satuwa nakwa maiyannatup sidit
ingkanglit dat propetan Apudyus sidit un,
16 Kanan ud Apu un, 'Nu maabus tu, mangulinak,
ot tuudok uman dit nalba un mangiyapuwan David. Ipal-og ku dat nayam-an,
ot tuudok.

17 Kad sidi, inapon dat losana tagu'd sakona Apu, losan dat bokona Judio un
pinilika mambalina taguk.'
18 Siyatu'd kanan ud Apu un nangipatigammu utdatu utdit aw-awe."
19 Ot intuluy Santiago un, "Isunga san kasomsomkaka osa, adi taku okyan
paligatan dan bokona Judio un manuttuwa kan Apudyus. 20 Nu adi sulatan
taku'l lawa dida un adi da mangan sidan naidatun si sinan-apudyus; adi da
sog-onon dan bokona asawa da; adi da mansida si napsola ayam onnu dala.
21 Ta manipud sit aw-awe, maibasa kan maitudtudu datu un lintog Moses
sidin sinagogan di kailin-ili nu Algawa Iillongan."

Sadit Sulat Sidat Bokona Judio Un Manuttuwa

22 Utdiyon, nan-aanamungan dat apostoles kan dat lalallakay pati utdat
losana manuttuwa't di un mamili da utdat bulun da si maibulun kan da Pablo
kan Bernabe un umoy Antiokia. Pinili da dat duwa utdat pangat da un sada
Silas kan Judas un ngadnon da pay un Barsabas. 23 Ot siyatu dit insulat da:
"Kan dikayu'n susunuda manuttuwa un bokona Judio utnat ili'd Antiokia,
Siria kan Cilicia. Dikami un susunud yu un apostoles kan lalallakay di
manuttuwa uttun Jerusalem datun mansulat kan dikayu. 24 Nagngolan mi
un awad da ud uduma kabbulunan mi un ummoy sinat ot naulaw kayu
maipagapu utdat intudtudu da. Bokona imbaun mi dida. 25 Siya'd gapuna
un nammimiting kami ot nan-aampayunan mi un mamili si ibaun mi kan
dikayu un maibulun kan da Bernabe kan Pablo un potpotgon mi un bulun.
26 Sadatuwa duwa, imbados da dit long-ag da maipagapu utdit manselbiyan
da kan Apu Jesu Kristu. 27 Ot ibaun mi kan dikayu da Judas kan Silas ta dida
ud mismu'n mangilawlawag sidatun insulat mi kan dikayu. 28 Nampada dit
piyaon Ispiritu Santu kan sat piyaon mi un adimi dikayu paligatan malaksig
sidatu un siya'd masapula tuntunan yu:
29 "Adi kayu mangan si naidatun sidan sinan-apudyus; adi kayu mansida
si dala onnu ayam un napsol kan adiyu sog-onon nat bokona asawa yu.
"Nabalu ud mambanagan yu nu tungpalon yu datu. Abus na tu."
30 Utdi, pinalisgud da dida ot ummoy da ud Antiokia. Dumatong da man,
pinandatdatong da'l losan dat manuttuwa asida intod kan dida dit sulat.
31 Utdit mabasa da, nantattalok da gaputa makapabos-ol si angos dat
imbaga da. 32 Ot gaputa propetan Apudyus da Judas kan Silas, adu dat
imbagbaga da un nampabos-ol sit somsomok kan nampabilog sit pammati
da.
33 Utdit maikabas dit piga'n duminggu un nakaikgawan da utdi, pinalisgud
dat susunuda manuttuwa dida un kanan da'n, si Apudyus okyan man-
gaayyuwan kan dida. Ot nangulin da utdat nangibaun kan dida. 34 Yoong
si Silas ingkoddong na un inggaw yan.*
35 Sada Pablo kan Bernabe iniinggaw da utdin Antiokia ot intudtudu kan
inwalagawag da dit ugud maipanggop kan Apu Jesus un bulun da dat uduma
manuttuwa.

Nangkasway Da Pablo Kan Bernabe

36 Lumabas man piga'n algaw, imbagan Pablo kan Bernabe un, "Umoy ta
bilingon dat sunuda manuttuwa utdan kailin-ili un nangiwalagawagan ta
utdit ugud maipanggop kan Apu Jesus sidit, ta tigammuwon ta nu in-inon
daon."
37 Piyaon Bernabe un idallay si Juan Marcos un bulun da. 38 Yoong adin
Pablo piyaon un idallay gaputa tinengyana dida't dit sin Pamfilia un adina
payyan nagangput dit talibasu da.

---

* **15:34** Naid tuwa bersikulu utdan uduma manuskrito.

39 Utdi, talona nansinsinnungbat da un duwa ot siya'd gapun dit
nangkaswayan da. Indallay Bernabe si Juan Marcos ot nambangka da
un kaysan Chipre.
40 Ot si Pablo pinili na si Silas un bulun na. Pinalisgud dat manuttuwa dida
ot intalgod da dida kan Apudyus un siya'd tumulung kan dida utdan losana
ayan da. 41 Ot dinakdak da Pablo ud Siria kan Cilicia un nampabilog sidit
pammatin dat manuttuwa't di.

16

Naibulun Si Timoteo Kan Da Pablo Kan Silas

1 Inummoy da Pablo ud Derbe asida kingwanan Listra ot inggaw osa'n
manuttuwa't di un mangngadan Timoteo. Judio dit ina na kan manuttuwa
pay, yoong Griego dit ama na. 2 Talona nabalbalu ud kaugudan Timoteo utdat
manuttuwa'd Listra kan Iconio.
3 Ot piyaon Pablo un idallay si Timoteo ta bulun da. Ot gaputa tigammun
dat losana Judio utdi un Griego dit amana,* pinatulgiyana.
4 Utdiyon, kada ili un ummoyan da, impatigammu da utdat manuttuwa dat
bilin un nan-aanamungan dadit apostoles kan dat lalallakay ud Jerusalem
dalapnu unudon da. 5 Utdi, napabilog dit pammatin dat manuttuwa ot
inalgawa umaduadu da.

Sat Impailan Apudyus Un Kama't In-inop Kan Pablo Ud Troas

6 Utdi, dinakdak da Pablo din lakub Frigia kan Galacia ta adin Ispiritu
Santu pinalubusan dida un man-iwalagawag sidit Nabalu'n Damag sidin
probinsiya'd Asia. 7 Utdit dakngon da din boddong Misia pinadas da un
lumnok sin Bitinia yoong adin payyan dit Ispiritun Apu Jesus dida pinalubu-
san. 8 Isunga linausan da ud Misia ot nangkaw-as da un kaysan Troas. 9 Ot
lumabi man, nailan Pablo si kama't in-inop ud osa'n lalaki un iMacedonia un
sumisikad kan makapangpangngaasi kan siya un kanana'n, "Mangaasi ka
ud ta umoy ka uttun Macedonia ta tulungan dikami."
10 Apaman un maabus diya kama't in-inop ud Pablo, naawatan mi un
piyaon Apudyus un umoy mi iwalagawag dit Nabalu'n Damag sidat tagu'd
Macedonia ot dagus kami un nanlakkat. †

Nanuttuwa Si Lydia Ud Filipos

11 Nambapul kami manipud Troas ot nandawos kami ud Samotracia asi
mi ingkaw-as ud Neapolis sit mabigat. 12 Manipud sidi, nanaddalan kami un
kaysan ud Filipos un dakolana ili't din distritun di Macedonia kan sinakup di
Roma. Ininggaw kami't diya ili si piga'n algaw.
13 Utdit al-algawa iillongan lummaksun kami't dit lasin didiya ili utdit
dupit dit wangwang ta siya kanu'd kawadan dit luluwaluwan. Nantupak
kami ot nakabagbaga kami utdat naammunga babai un dintong mi. 14 Osa
utdat mandodongngol kan dikami ud mangngadan si Lydia un iTiatira un
manlaklaku si nangingina un luput kan osa'n mandaydayaw kan Apudyus.
Impakaawat Apudyus dat imbagbagan Pablo ot nanuttuwa.
15 Utdi, nampabunyag si Lydia pati utdat losana kabboloy na. Maabus man,
inawis na dikami un kanana'n, "Nu ibilangak un gattoka manuttuwa utdit
Apu, umoy taku't din boloy mi." Ot impapilit na un indallay dikami.

Naibalud Da Pablo Kan Silas Sidin Filipos

---

* **16:3** Bokona ugalin dat bokona Judio dit mantulgi isunga adina payyan natulgiyan si Timoteo. Pinatulgin Pablo dalapnu naid ud manillawan dat Judio utdan nadumaduma'n igawa ayan da.
† **16:10** Si Lucas un nangisulat situwa iblu naibulun kan da Pablo, isunga "kami" kanana.

16 Sin-algawan un ummoyan mi utdit igawa luluwaluwan, inabat dikami si
puyunga balasanga sinakayan di nadadaga ispiritu ot makwa na ud mam-
padtu. Adu dit mapilak dit apuwona utdit mampadpadtuwana.
17 Tinungtung-ud na dikami kan da Pablo un mampappakuya kanana'n,
"Babbaun dit kangattuwana Apudyus datu un tagu ot ipatigammu da kan
dikayu nu in-inon Apudyus managu kan dikayu."
18 Piga'n algawa siya'd kingkingwa na di aginggana't adin Pablo nakaanus
ot sininagung na dit balasang asina kinnanan sit nadadaga ispiritu un,
"Bilinok sika utdin ngadan Apu Jesu Kristu, lumaksun ka utnata balasang."
Ot dagusa lummaksun dit nadadaga ispiritu.
19 Yoong utdit mailan dat apuwona un maidon dit mamilakan da, dinok-
maan da da Pablo kan Silas ot linagayad da dida un indallay sit palasaan un
indatag sidat opisyal didiya ili. 20 Ot imbaga da kan dida un, "Judio datu ot
umoy da manggulu uttun ili taku. 21 Itudtudu da dat kadawiyan da un adin
dit lintog taku'n iRoma ipalubusa unudon taku."
22 Utdi, naidoga pay dat adu'n tagu un namabpabasul kan da Pablo kan
Silas ot binelken dat opisyal un pinantiway dida asida dida pinasabid.
23 Magangput man un sabisabidan da dida paimpabalud da dida ot binilin
da dit man-aandog un talona aandogana dida.
24 Utdit maawat dit man-aandog dit bilin indallay na dida utdit dalodalom
dit baballudan asina ginilpit dit iki da si tolosu un kayu.
25 Manggawa man dit labi, manlulluwalu da Pablo kan Silas kan
mangkankanta da un mandaydayaw kan Apudyus un dodonglon dat uduma
balud dida. 26 Yoong kaklata lawa un nabilobilog dit lunig un nangiyugayug
sidit baballudan ot naligad dat pannan na. Ot dagusa nabuktan dat losana
sooban kan napkis dat kinawad sidat losana balud.
27 Utdi, napukaw dit man-aandog ot nailana un nabuktana losan dat
sooban dit baballudan ot kanana nu nambutik dat losana balud. Utdi,
sinukmut na dit ispada na ta patoyona okyanon dit long-ag na pay lawan.
28 Yoong impakuy Pablo un, "Adim pasibgan nat long-ag nu ta antu kami'l
losan situ."
29 Utdi, nampaidatong dit man-aandog si silaw ot dagusa nilumnok sidit
baballudan ot inummoy nampalintumong sit atubang da Pablo kan Silas un
mamilpilpil ta amod dit kimut na. 30 Utdiyon inlaksun na dida ot inimus
na kan dida un, "Apu, ngadan nat masapula kook dalapnu taguwonak kan
Apudyus?"
31 Ot kinnanan da kan siya un, "Manuttuwa ka kan Apu Jesus ot taguwon
dika kan Apudyus kan pati utdat kaboloy nu."
32 Utdi, intudtudu da dit ugud maipanggop kan Apu Jesus kan dida un
losana mangkakabboloy. 33 Utdi payona gawan labi indallay dit man-aandog
dida sit kawadan dit danum ot binuluwana dit sugat da. Ot maabus man di,
nampabunyag dit man-aandog kan dat losana kaboloy na.
34 Utdiyon indallay na da Pablo kan Silas sidit boloy da ot sinunadana
dida si kinan da. Ot amod dit talok dit man-aandog kan dat kaboloy na ta
manuttuwa daon kan Apudyus.
35 Mabigat man imbilin dat opisyal di Roma utdat pulis un umoy da ibaga't
dit man-aandog un, "Pawayaam danata tagu."
36 Utdi imbagan dit man-aandog sit baballudan kan Pablo un, "Imbilin
dat opisyal mi un wayaak dikayu kan Silas. Mabalin yuwona manalan un
kapkapiya."

37 Yoong imbagan Pablo utdat pulis un, “Bokona napanoknokana nakabasul kami yoong pinasabid dikami’t dit atubang di adu’n tagu. Romano kami yoong paimbalud dikami ot sinsatun ilimod daon un padalnon dikami. Adina makwa nat! Masapula sadat opisyal di Roma ud umoy situ mangilaksun kan dikami.”
38 Utdi, impadamag dat pulis dit imbagan Pablo utdat opisyal di Roma ot magngol da man un tagu’n di Roma da Pablo kan Silas, kummimut da. 39 Ot inummoy da nampakpakaoli kan dida utdit kingwa da. Inlaksun da dida’t dit baballudan ot imbaga da kan dida un tengyan da di un ili.
40 Utdiyon lummaksun da Pablo kan Silas sidit baballudan ot nandawos da utdit boloy Lydia. Ot utdit naila da dat susunuda manuttuwa binagbaga da dida si nampabos-ol sit somsomok da asida kaysan.

17

Sat Gulu Utdin Tesalonica

1 Dinakdak da Pablo kan Silas din ili’d Amfipolis kan Apolonia asidadintong din Tesalonica un kawadan dit osa’n sinagogan di Judio. 2 Kama’t dit gagangaya kokkoona, ummoy si Pablo utdit sinagoga ot tulu’n Algawa Iillongan un nakadiskutil sidat tagu un imbasal na utdit naikanglita ugud Apudyus dat sungbat na. 3 Inlawlawag na kan pinanoknokana un masapula mapaligatan kan mapatoy dit mangadan si Kristu asina umungal kan katoy. Ot kinnanan pay Pablo un, “Satu un Jesus un ibagabagak kan dikayu, siya dit Kristu.”
4 Ot sadat udum sidat Judio nanuttuwa da utdat imbagan Pablo ot naidagamung da kan dida. Adu pay dat Griego un mandaydayaw kan Apudyus kan mabigbigbiga babai dat nanuttuwa.
5 Yoong ummapal dat Judio un adi manuttuwa ot pinandatdatong da dat nauyunga mandoyadoyaw ot ginaygay da dida un manggulu’t dit ili. Linnok da dit boloy Jason ta inapon da da Pablo kan Silas dalapnu ilaksun da dida utdat tagu. 6 Ot utdit naid maodasan da kan dida, linagayad da si Jason kan sadat udum pay un manuttuwa’t di ot indallay da dida’t dat opisyal di ili ot impappakuy da un,
“Sadat tagu’n manggulugulu’t dat losana ili un ayan da antu da payon situn ili taku, 7 ot sinangailin Jason dida’t din boloy na. Sumugangganga losan datu sit lintog dit Ali ud Roma. Kanan da un, awad sabali’n ali un mangngadan si Jesus.”
8 Utdit magngol dat opisyal kan dat losana tagu’t di dit imbaga da, nabulung da. 9 Ot pinanpiyansan dat opisyal sidi un ili si Jason kan dat bulun na asida pinadalan dida.

Ummoy Da Pablo Kan Silas Ud Berea

10 Lumabi man, dagusa pinadalan dat manuttuwa da Pablo kan Silas sidin Berea. Ot sumaal da man sidi, inummoy da utdit sinagogan di Judio. 11 Un-unnay pay dat Judio utdin Berea nu sadat Judio utdin Tesalonica ta talona piyaon da’n mandongol sidat tudtudun da Pablo. Ot kaalgaw-algaw un adalon da dit naikanglita ugud Apudyus dalapnu ilan da nu tuttuwa dat ugugudon da Pablo. 12 Adu kan dida dat nanuttuwa kan adu pay dat Griego un matangada babai kan dat lalaki un nanuttuwa. 13 Yoong magngolan man dat Judio utdin Tesalonica un inwalagawag pay Pablo dit ugud Apudyus sidin Berea, inummoy da uman sidi ot ginaygay da dat tagu un manggulu. 14 Utdi, dagusa pinadalan dat manuttuwa da Pablo utdin dupit baybay yoong sada Silas kan Timoteo ininggaw da. 15 Sadat tagu un ummoy nangitulud

kan Pablo nangkigad da ud Atenas. Ot utdit daan da un mangulin ud Berea imbilin Pablo kan dida un maitung-ud un dagus kan siya da Silas kan Timoteo.

Si Pablo Ud Atenas

16 Utdiya manguuwayan Pablo kan da Silas kan Timoteo utdin Atenas talona mabulubulung gapu't dit kinaadun dat sinan-apudyus un nailana utdiya ili. 17 Isunga ummoy sit sinagoga nakabagbagbaga kan nantudtudu utdat Judio kan bokona Judio un mandaydayaw kan Apudyus. Kaalgaw-algaw pay un umoy sit palasaan un nakabagbagbaga kan nantudtudu utdat tagu'n naiyaspul un nangoy sidi un mamiya'n mandongol. 18 Ininggaw da pay uduma mimistulu'n ngadnon da si Epicureo kan Estoico ud nakadiskutil kan siya ot kanan dat udum kan dida un, "Ngadan kanun tun palpalawagon tun aginngangatu'n tagu?" Ot kanan pay dat udum un, "Mistulun nin di sabali'n apudyus." Imbaga da tu ta inwalagawag Pablo dit maipanggop kan Jesus kan sadit umungalana. 19 Utdi, inawis da un indallay si Pablo utdit ammung dat pappangat un ngadnon da't Areopago ot kanan da un, "Tigammuwon mi ud tun bagu'n maitudtudu un ibagbagam. 20 Ta annat da ud kaddongol mi un sabali'n banag ot piyaon mi ud un tigammuwon nat kaipooyan da." 21 Siyadi dit kanan da ta sadat tagu'd Atenas kan sadat kakkaili't di, maida lawa'd tigammu da un koon nu adi sat mandodongngol onnu man-ibagabaga utdat bagu un damag.

22 Utdi, summikad si Pablo utdit atubang da ot kanana'n, "Mailak un dikayu'n iyAtenas relihiyoso kayu. 23 Ta utdit nangay-ayawak situn ili yu kan nan-iilak utdat igawa mandaydayawan yu utdan apudyus yu nailak pay dit dadattunan un kama't tu dit naikanglit, 'Satu ud dadattunan sit Apudyus un naid yan makatigammu.' Sadi un Apudyus un daydayawon yu un adiyu tigtigammu, siyaon tun ibagak kan dikayu. 24 Siya si Apudyus un nangwa't tun lubung kan losana nilaun na kan siya ud Apu utdin langit kan situn pita kan bokona inggaw sidat timplu un kingwan di tagu. 25 Adi na masapul dan makwan di tagu un manselbi kan siya gaputa siya pay lawan mangitod si mataguwan kan dat losana kasapulan di tagu. 26 Pinaloswa na dit osa'n tagu un siya'd nanligwatan dat losana tagu't dan kailin-ili uttun lap-at tun pita. Ot ingkoddong na pay lawan dit timpu un mantulayan dat kailin-ili kan boddong dat igaw da. 27 Pinaloswa na dida dalapnu siya ud inapon da okyan. Ta dakol dit namnama na un maodasan da utdin mangina-inapan da yoong sat katuttuwaana bokona adayu si Apudyus si ulay singngadan na kan ditaku. 28 Kama't dit kanan da un,

'Gapu kan siya matatagu taku, manggidu taku kan awad taku.'
Kama pay sit kanan dat nalalainga umaantu un bulun yu un,

'Ta ulay ditaku, aabeng na pay ditaku.'
29 Kadon, gaputa aabeng ditaku kan Apudyus, masapula adi taku somsomkon un si Apudyus kapadan dan sinan-apudyus un bulawan, pilak kan batu un nakwa'l lawa maisayun sit laing kan somsomok di tagu. 30 Ta utdit timpu'n naid payyan tigammun dat tagu kan Apudyus, Adina kinankankanan dat basul da yoong sinsatunon bilinona dan losana tagu't tun pita ta mandadaoli da ot lipsutan da dat basul da. 31 Ta ingkoddongon Apudyus dit al-algaw un paukum na dat losana tagu't tun pita utdit pinili na un ukum un nalintog si man-uukum. Pinanoknokana utdat losana tagu un siya dit pinili na utdit pinaungal na kan katoy."

32 Utdit magngolan da dit imbagan Pablo maipanggop sit umungalan dat
matoy inyeemeng dat udum yoong kanan dat udum un, “Piyaon mi payyan
un donglon tun maipanggop situ.”
33 Utdiyon, tinengyan Pablo dit ammung dat pappangat. 34 Yoong naitung-
ud dat udum kan siya ot nanuttuwa da. Osa kan dida si Dionisio un osa
utdat Areopago kan osa’n babai un mangngadan si Damaris. Inggaw da pay
uduma tagu un nanuttuwa.

18

Si Pablo Ud Corinto

1 Magangput man di, tinengyan Pablo ud Atenas ot kaysan sidin Corinto.
2 Natigtigammu na utdi si Akila un osa’n Judio un iPonto kan sat asawa na un
si Priscila. Kaligligwat da ud Italia ta imbilin Emperador Claudio un tengyan
dat losana Judio ud Roma. Maabus man un mantitigtigammu da naitung-ud
si Pablo kan dida. 3 Ot gaputa nampapada dit kewaal da un mankokokwa
si tulda, nakaigaw si Pablo kan dida. 4 Ot kada Algawa Iillongan umoy si
Pablo mantudtudu utdat tagu’t dit sinagoga ta piyaona’n awison dat Judio
kan Griego un manuttuwa kan Jesus.
5 Sumaal man da Silas kan Timoteo un nanligwat Macedonia, inyossaanon
Pablo un nan-iwalagawag sidit ugud Apudyus. Pinanoknokana utdat Judio
un si Jesus dit Kristu. 6 Yoong utdit suganggangon kan in-insultuwon dat
tagu, intolkag na dat gabu utdit badut na un mangipaila un nangamung daon
ot kinnanana kan dida un, “Basul yu pay lawan nu madusa kayu. Bokonona
basul ku. Manipud sinsadinon tengyak dikayu ot umoyak manwalagawag
sidan bokona Judio.”
7 Utdi tinaynana dit sinagoga ot nan-atun sidit boloy sit sog-on dit sinagoga
un kuwan dit osa’n bokona Judio un mangngadan kan Ticio Justo un osa’n
mandaydayaw kan Apudyus. 8 Ot si Crispo un pangaton dit sinagoga
nanuttuwa kan Apudyus pati utdat kaboloy na. Adu pay dat nanuttuwa kan
nabunyagan sidat iCorinto un nakagngol sidit inwalagawag Pablo.
9 Sinlabiyan, imbagan Apudyus kan Pablo si kama’t in-inop un, “Adika ku-
mimut. Itulutuluy nu un mantudtudu ot adim gongdaan. 10 Ta awadak kan
sika ot maid tagu si mamaligat kan sika’t tu ta adu dan tagu un manuttuwa
kan sakon situwa ili.”
11 Utdi, sindagun ya kagogwa un iniinggaw si Pablo utdi un nangitudtudu
utdat tagu utdit ugud Apudyus.
12 Yoong utdit naisaad si Galion un gubinnadul ud Acaya, nandatdatong
dat Judio un adi manuttuwa ot nan-aampayunan da un dokmaan si Pablo
asida ummoy indatag sit uukkuman. 13 Ot kinnanan da’n, “Satuwa tagu aw-
awisona dan tagu un mandaydayaw kan Apudyus udsi wagas un maisugang-
gang sit lintog.”
14 Yoong utdit sumungbat okyanon si Pablo kinnanan Galion sidat Judio
un, “Nu awad okyan nadagson si nakabasulan onnu nangwaan dituwa tagu
si nadadag kalobbongak okyana donglon nat ibaga yu un Judio. 15 Yoong nu
maipanggopa lawa utdan ugud, ngadngadan kan linlintog yu pay lawana
Judio nat manlililiyan yu, dikayu pay lawan mangulnus. Bokona sadanata
banag nat umoy ku ukumon.”
16 Utdi pinalaksun na dida utdit uukkuman. 17 Utdiyon dinokmaan da si
Sostenes un pangat di sinagogan di Judio asida sinabisabidan sidit atubang
dit uukkuman. Yoong adin Galion winiliwili dida.

Nangulin Si Pablo Ud Antiokia

18 Maabus man di, nabayag un nakaigaw yan si Pablo kan dida'd Corinto.
Utdiyon, nampalanga umoy Siria un bulun na da Priscila kan Akila. Utdin
Cencrea dit nanluganan dat bapul yoong utdit daan da un manalan pina-
pulug Pablo dit ulu na ta awad ud insapatana kan Apudyus. 19 Dumatong
da man sidin Efeso dummoba da ot ummoy si Pablo utdin sinagoga'n
nanudtudu kan nakadiskutil sidat Judio. Siyadi ud nanengyana kan da
Priscila kan Akila. 20 Kindaw da un makaigaw yan kan dida yoong ummadi
na. 21 Utdi, nampalang si Pablo ot kanana kan dida un, "Mangulinak kan
dikayu nu ipalubus Apudyus." Utdi, nambapul ot kaysan.
22 Dumatong man ud Cesarea nanagada si Pablo ud Jerusalem un ummoy
nangila utdat manuttuwa asina gummusada nangaw-as sidin Antiokia ud
Siria. 23 Maabus man dit piga'n algawa ininggawana't di, kaysan umanon
ot dinakdak na dan probinsiya'd Galacia kan Frigia un nampabilog sit
pammatin dat losana manuttuwa't di.

Nanwalagawag Si Apolos Ud Efeso Kan Corinto

24 Utdi, inggaw osa'n Judio un mangngadan kan Apolos un iyAlejandria
un dummatong ud Efeso. Nalainga mampalawag kan adu pay dit tigam-
muna utdit naikanglita ugud Apudyus. 25 Natudtuduwan sidit maipanggop
kan Jesus yoong sad kigad tigammuna ullawa sadat intudtudun Juan sidit
mambunbunyag. Yoong ulay nu siya'l lawa'd tigammu na di un maipanggop
kan Jesus, Adina maag-aggagan un mangipalawag kan kustu dit itudtudu
na. 26 Isunga ilugi na mana mantudtudu utdit sinagoga't din Efeso, natuloda
mampalawag. Yoong magngol man da Priscila kan Akila, indallay da utdit
boloy da ot inlawlawag da un kustu kan siya dit wagas di mantatagu un
impailan Apudyus. 27 Ot utdit piyaon Apolos mandolmang un umoy ud Acaya,
pinabos-ol dat manuttuwa utdin Efeso dit somsomok na kan nansulat da
utdat manuttuwa utdi un awaton da si Apolos nu sumaal. Dumatong man,
dakol dit naitulung na utdat tagu't di un manuttuwa maipagapu't dit kaasin
Apudyus. 28 Ta nalailaing sit mansusungbat na ot inabak na dat Judio un
nakadiskutil kan siya utdit sangun dat kaaduwan ta alana utdit naikanglita
ugud Apudyus dat pammanoknok na un si Jesus dit mangadan si Kristu.

19

Si Pablo Ud Efeso

1 Utdit inggawan Apolos sidin Corinto kummiyang si Pablo manipud
Galacia kan Frigia agingga ud Efeso. Ot dintong na dat piga'n manuttuwa
kan Jesus.
2 Ot inimusana dida un, "Naawat yu kad si Ispiritu Santu utdit nanut-
tuwaan yu?"
Summungbat da un, "Naid! Pulus nu nagngolan mi un awad Ispiritu
Santu."
3 Ot inimus Pablo un, "Ngadan nan bunyag dit nakwa kan dikayu nu?"
"Padan dit intudtudun Juan," insungbat da.
4 Imbagan Pablo kan dida un, "Sadit intudtudun Juan, masapula man-
dadaoili nat osa'n tagu utdat basul na asi mampabunyag. Imbaga na un
masapula manuttuwa da utdit osa un maitagtagnob kan siya un siya si
Jesus."
5 Magngol da man di, nampabunyag da uman dalapnu mangipatigam-
muwan da un manuttuwa da kan Apu Jesus. 6 Ot utdit inyagpad Pablo dit ima
na utdit ulu da, dummoba si Ispiritu Santu kan dida. Ot makabagbaga daon

sidat sabali un bagbaga un adi da inadal̲ kan imbaga da pay dit paimpadtun Apudyus kan dida. 7 Umoya kagwampul̲u't duwa datuwa lal̲aki.
8 Si unus di tul̲u'n bul̲an, nakaoo-ooy si Pablo utdit sinagoga nu Al̲gawa Iillongan ot natul̲oda nan-ugud kan nangilawlawag sidit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus dal̲apnu maawis na okyan dat tagu un manuttuwa. 9 Yoong inggaw da ud udum kan dida un nasukil un adi manuttuwa. Dinul̲adul̲a da utdit atubang dat adu'n tagu dit Wagas di mantatagu un intudtudun Apu Jesus. Utdi, tinengyan Pablo di un sinagoga un bul̲un na dat manuttuwa ot ummoy da utdit igawa tutudtuduwan Tirano. Ot kaal̲gaw-al̲gawa ummoy si Pablo nanudtudu't di 10 si unus di duwa'n dagun ot losana Judio kan bokona Judio un ininggaw sidin Asia dingngol̲ da dit ugud maipanggop kan Apu Jesus.

Sadat Pitu'n Lal̲aki Un Abeng Sceva

11 Adu dat nakaskasdaawa am-amug un pinakwan Apudyus kan Pablo. 12 Ta ulay sadat pangyu kan luputa inusal na, nu idallay da utdat masakit makaan dat sakit da kan maaddag dat dimunyu utdat nadimunyu. 13 Yoong inggaw da pay piga'n Judio un mandakdakiwas un man-addag da pay sidat dimunyu un awad sidat tagu. Ot pinadas da un usalon dit ngadan Apu Jesus un kanan da utdat nadadaga ispiritu un, "Gapu't dit pannakabalin dit ngadan Jesus un iwalwalagawag Pablo, lumaksun kayu." 14 Sadat pitu'n lal̲aki un abeng dit nangatu'n padin di Judio un mangngadan Sceva dat mangmangwa si kama't tu. 15 Yoong inggaw namingsana summungbat dit dimunyu un kanana'n, "Tigammuk si Jesus kan tigammuk pay si Pablo. Yoong dikayu, singngadan yu?"
16 Utdiyon, dinukusan dit tagu'n sinakayan di dimunyu dida'n tinilitiliw agingga si inabak na dida'l losan. Ot nambutik da un nasugasugat kan gatittiwayan. 17 Madamag man dat losana Judio kan dat bokona Judio un inggaw ud Efeso tuwa napasamak, amoamod dit kimut da ot tal̲ona inday-dayaw da si Apu Jesus. 18 Kadon, adu utdat manuttuwa dat dummatonga nangipudnu utdat lawenga kingkingwa da kan nambabawi da utdit atubang dat tagu. 19 Adu pay sidat manuttuwaon un mansalsalumangka dat nan-idatong sidat iblu da ot insubba da utdit apuy un iillan dat losana tagu. Umoya limampul̲u'n libu utdit pilak da dit kadagupan dit losana bayad dat iblu. 20 Ot gapu't tuwa naipasamak, summayasayak dit ugud Apudyus ot umaduadu dat bilang dat manuttuwa.

Sat Gulu't Din Efeso

21 Magangput man tuwa naipasamak, ingkoddong Pablo un dakdakona'd Macedonia kan Acaya asina umoy ud Jerusalem. Ta kanana un, "Nu maabusak umoy Jerusalem masapula umoyak pay sin Roma." 22 Utdi, pinauna na da Timoteo kan Erasto ud Macedonia un siya dat duwa un katul̲ungana ta ininggaw yan si Pablo si sin-akitan sin probinsiya ud Asia.
23 Utdiya timpu amoamod dit gulu ud Efeso gapu't dit Wagas di mantatagu un intudtudun Apu Jesus. 24 Ta ininggaw osa'n tagu un mangngadan kan Demetrio un mampapanday si palata un koona si sinan-timplu un mangiggaan da utdit sinan-apudyus da un babai un si Artemis. Ot adu dit mapilak dat mankokokwaona utdi un nigusiyu na. 25 Sat kingwan Demetrio, pinandatdatong na dat mangkokokwaona kan dat udum pay un pada da un mampapanday si sinan-timplun Artemis asina kinnanan kan dida un, "Gagayyom, titiggammu yu un satuwa talibasu ud gumaknangan taku. 26 Yoong maila kan magngol̲ yuwon nat kokkoon dinata Pablo. Itudtudu

na un bokona ustu un apudyus danat sinan-apudyus un koon di tagu, ot aduwon dan naawis na un manuttuwa utdan ibagbaga na uttun Efeso kan agistay payon tun losana lakub Asia. 27 Ot sad kalaweng na mayam-anan tun nigusiyu taku kan osa pay adi daon ibilbilang dit timplun ud Artemis. Ot adinon dat tagu bigbigon dit kinangatun Artemis un daydayawon dat losana tagu't tun Asia kan losan situn pita!"

28 Magngolan man dat adu'n tagu dit ugud Demetrio, nakasulag da ot impappakuy da un, "Si Artemis ud Efeso dit gattoka tulay!"

29 Utdiyon summayak dit gulu utdat losana ili ot dinokmaan da da Gayo kan Aristarco un iMacedonia un maibulubulun kan Pablo asida linagayada indallay dida utdit bubuyyaan. 30 Utdi, piyaon okyan Pablo un umoy sit atubang dat losan yoong adin dat manuttuwa pinalubusan. 31 Ot ulay sadat uduma opisyal sidiya ili un gagayyom Pablo nangibaun da si umoy mangibaga kan siya un Adina un talon mampappaila utdit bubuyyaan.

32 Talona nagulugulu dat tagu'n naammung ot naid masalimutad sidat ipappakuy da ta osaosa kan dida nan-ipakuy paya lawa. Onta kaaduwan kan dida dat adi makatigammu nu apay awad da utdi. 33 Gaputa kama't di, pinaoy dat Judio dit bulun da un si Alejandro utdit atubang dat tagu dalapnu ipakaawat na un bokona sadat Judio dit gapun dit gulu. Utdi intayag Alejandro dit ima na un nampaginok sidat tagu ta mampalawag okyan, 34 yoong maimatunan man dat tagu un Judio, nandidisan da un nangipappakuy si duwa'n olas sit, "Si Artemis ud Efeso dit gattoka tulay!"

35 Mansidi, napaginok payon dit isklibentin di ili dat un-unaya tagu ot kanana un, "Katagun-tagu't tun Efeso, bokon kada tigammun dat losana tagu't tun lubung un satun ili'n Efeso ud manga-ayyuwan sidit timplun ud nangatu'n Artemis kan sadit nasantuwana batu un nan-otdaga nanligwat langit? 36 Maid ud makaisulib situ. Isunga masapul un guminok kayu kan adiyu babalangona lawa. 37 Indatong yu datuwa tagu't tu ulay nu naid inakawan da si timplu onnu imbaga da si sumuganggang kan apudyus taku. 38 Isunga nu piyaon Demetrio kan dat bulun na un mampapanday un kasuwan nat osa'n tagu, awad al-algaw un nakabukat din uukkuman ot awad dadit kukuis sidi un umoy da mandaluman. 39 Ot nu awad udum si lili yu masapul un babagbagaon taku nu timpun di miting. 40 Ta sad kalaweng na mabalin un maidalum taku utdin gubilnun di Roma maipanggop situ un gulu uttun algaw ot adi taku masungbatan ta maid ud nadotok si gapuna."

41 Gangputon man Alejandro un ibaga tu pinadalan na dat tagu.

20

Ummoy Si Pablo Ud Macedonia Kan Grecia

1 Utdit gumminok dit gulu, pinandatdatong Pablo dat manuttuwa ot binag-bagaana dida't mampabos-ol sit somsomok da asina nampalang un umoy probinsiya'd Macedonia. 2 Dumatong man sidi, dinakdak na dat kailin-ili un ummoy nangila't dat manuttuwa ot adu dat imbagabaga na kan dida un nampabos-ol sit somsomok da asina inummoy ud Acaya un mangngadan Grecia. 3 Ininggaw sidi si tulu'n bulan. Ot utdit man-ulin okyanon ud Siria, natigammuwana un pangpanggopon dat Judio un patoyon. Isunga nan-ulin ullawa un nangoy Macedonia. 4 Bulun na da Sopatro un abeng Pirro un iBerea, da Aristarco kan Segundo un iTesalonica, si Gayo un iDerbe, si Timoteo kan pati pay da Tikico kan Trofimo un nanligwat sin probinsiya'd Asia. 5 Dumatong da man sin Filipos sidin Macedonia pinaunan Pablo dat bulun na ot inuway dikami'd Troas. 6 Magangput man dit piyestan di

tinapay un naid kamos na si bubud, nambapul kami kan da Pablo manipud Filipos si lima'n algaw asi mi dakngon dida ud Troas un ininggawan mi si sinduminggu wan.

Sat Anungusa Gummilingan Pablo Ud Troas

7 Utdit umuna'n al-algaw di sinduminggu wan, nandatdatong kami't dat
losana manuttuwa'n iTroas dalapnu mangan kami't dit kakan un mangisom-
somkan mi utdit natoyan Jesus. Maabus man, nambagbaga si Pablo kan
dida ot gaputa manalan nu mabigat, intulutuluy na un nambagbaga agingga't
gawan labi. 8 Adu dit silaw sidit nanginngatu'n kuwaltu un naammungan
mi. 9 Ot nantupak sit sawang dit osa'n babbagu un mangngadan kan Eutico.
Utdiya mampalpalawagan Pablo, nailig-op sit amoda suyop na ot naotdag
sit pita un nanligwat sidit maikatulu'n tuug dit boloy. Ot natoya inakup da.
10 Yoong dummoba si Pablo ot ummoy na inapawol. Utdi kanana'n, "Adi
kayu madanagan ta antu'n umungalon." 11 Utdi, summakyat obos si Pablo
ot biniibiik na dit tinapay asi kami nangan. Maabus man di, intulutuluy na
un nakabagbaga kan dida aginggana si wiswis-it asi kami kaysan.
12 Ot sadit babbagu'n naotdag, binulunan da un kaysan sit boloy da un
amoamod dit talok da ta adina natoy.

Sat Inummoyan Da Pablo Ud Mileto Un Nanligwat Troas

13 Utdi, ummun-una kami'n nambapul un inummoy sin ili'd Asson ta
nangakalsa si Pablo ot nantutulagan mi un uuwayon mi utdi. 14 Utdit
dakngon dikami'd Asson nakalugan kan dikamiyon un kaysan ud Mitilene.
15 Manipud sidi intuluy mi un nambapul ot mabigat man dummatong kami
utdin domangon ud Chio. Utdit osa'n mabigat dummatong kami ud Samos
ot utdit mabigat dintong mi ud Mileto. 16 Utdi, ingkoddong Pablo un adi
naon mangoy Efeso dalapnu adina mambayag sidin lakub Asia ta makamu
un dumatong Jerusalem. Ta nu awad kakwaana, makadatong okyan sit
kaalgawan dit Piyestan di Pentecostes.

Sat Nampakadaan Pablo Utdat Lallakay Ud Efeso

17 Inggaw kami man Mileto nangibaun si Pablo si mangayag sidat lalal-
lakay un mangipangpangat sidan manuttuwa utdin Efeso. 18 Sumaal da man
kinnanana kan dida un, "Tigammu yu nu kamaan dit nantataguk manipud
sit damu un dummakngak situn lakub Asia. 19 Imbados ku un nanselbi kan
Apu Jesus un napakumbaba kan nan-alluboy dat luwak gapu utdat adu'n
ligata linak-am ku utdat lawenga panggop dat Judio un koon kan sakon.
20 Tigammu yu pay un adik impaidama intudtudu ud singngadan na man un
makatulung kan dikayu nu adi inwalagawag kan intudtuduk sit atubang di
kaaduwan kan ulay pay sidat kaboloyboloy. 21 Binagaak dat Judio kan bokona
Judio un masapula ibabawi da dat basul da kan Apudyus kan manuttuwa
da kan Apu Jesu Kristu. 22 Ot sinsatun tungpalok si Ispiritu Santu ot umoyak
sin Jerusalem ulay maid tigammuk nu ngadan nat mapasamak kan sakon
sidi. 23 Sad tigammuka lawa, sat impagiknan Ispiritu Santu un sit kailin-
ili uuwayon dat tagu un baludon kan paligaton sakon. 24 Yoong bokona
sad napotog kan sakon dit mataguwak ta sad talona piyaok, tungpalok dat
pakwan Apu Jesus kan sakon un siyadit mangiwalagawagak sidit Nabalu'n
Damag maipanggop sidit nangkakaasin Apudyus kan ditaku."
25 "Ot sin satun, dikayu un tinudtuduwak sidit Nabalu'n Damag maipang-
gop sin mangiyapuwan Apudyus, tigammuk un maidon man-iinnilaan
taku. 26 Siya'd gapuna un, uttun satuna algaw ibagak kan dikayu un nu
awad kan dikayu ud maisina kan Apudyus un madusa bokonona sakon

ud sinbasul. 27 Ta adik impaidama impatigammu kan dikayu dat losana
panggop Apudyus un koon. 28 Siya'd gapuna un aayyuwana'n yu nat long-
ag yu padana pay sidat losana labban un ipaayyuwan Ispiritu Santu kan
dikayu. On, ayyuwanan yu dat tagun Apudyus un sinubbut na utdit dalan
dit mismu'n Anak na. 29 Tigammuk un nu manalanak awad da ud tagu'n
dumatong kan dikayu un nauyunga kama't tanana asu un umoy manam-an
sinat pammati yu kan pati pay sit pammatin dat manuttuwa. 30 Dumtong pay
nat timpu un sadat udum sidat kabbulunan yu pay lawan, mantuli da dalapnu
maawis dat udum kan dikayu un kumapon kan dida. 31 Siya'd gapuna'n
mansiput kayu ot gagasmokon yu dit nangiyan-anusaka nanudtuduwan kan
dikayu un inalgaw kan linabi si unus di tulu'n dagun un ulaya lawa'n iyibil ku
nu udum na.
32 "Ot sinsatunon italgod ku dikayu kan Apudyus kan sadit sapatana un
kaasiyana dikayu. Siya ud makapabilog sinat pammati yu kan itdona dit
insapatana'n itdon sidan losana inlasin na un tagu na. 33 Naid ginamgamaka
innala si pilak, bulawan onnu badut si singngadan na mana tagu. 34 Dikayu
un mismu'd makatigammu un inlabbuk un losan dat nasapul mi utdat kab-
bulunak. 35 Impapasnok ku dat losana talibasuk dalapnu awad mangilasinan
yu un masapula makatulung taku utdan nakapsut kan nakapus. Adi taku
liuwan dit imbagan Apu Jesus un kanana'n, 'Naang-anggom nat mangitod
nu sadin maitdan." '
36 Utdit magangput Pablo un ibaga datu nampalintumong dan losana
nanluwalu. 37 Ot gaibilan dat tagu't di un nangapawol kan nangogok kan
siya. 38 Ta sad amoda indomdom da, sadit ugud na un adi daon man-iinnila.
Ot utdiyon ummoy da intulud sidit bapula manluganana.

21

Ummoy Si Pablo Ud Jerusalem

1 Utdi, nampalang kami utdat manuttuwa ot nambapul kamiyona nan-
dadawwos Coos. Mabigat man dintong mi ud Rodas ot manipud sidi ummoy
kami'd Patara. 2 Utdi insangkat mi ud osa'n bapul un manalan Fenicia ot
siya'd nambapulan mi un kaysan. 3 Utdit dumatong kami si igawa nangtapan
mi ud Chipre, ingkalwes mi utdin kapon daya na agingga't dintong mi din
probinsiya'd Siria. Tummakdang kami't din Tiro ta man-idoba dit bapul
sidat awit na. 4 Ininap mi dat manuttuwa't di ot nakaigaw kami kan dida
si sinduminggwan. Utdiya ininggawan mi kan dida, imbabagga da kan
Pablo un Adina umoy ud Jerusalem ta siya'd impatigammun Ispiritu Santu
kan dida. 5 Yoong madtong man dit algawa manalnan mi, nanlakkat kami
dalapnu ituluy mi dit daddalan mi. Losan dat manuttuwa pati utdat aassawa
kan aabeng da un ummoy namalisgud kan dikami inggana't dit lasin dit ili.
Dumatong kami man sit dupit dit baybay nampalintumong kami'n losana
nanluwalu. 6 Utdiyon nanlugan kami't dit bapul ot nangulin da payon sidat
boboloy da.
7 Manipud Tiro intuluy mi un nambapul aginggana't dummatong kami't
din Tolemaida. Biniling mi dat manuttuwa't di ot nakaigaw kami kan dida
si sin-algaw. 8 Utdit mabigat nambapul kami payyan ot dummatong kami ud
Cesarea. Tummakdang kami ot ummoy kami nakaigaw sit boloy ud Felipe
un osa'n mangiwalwalagawag sidit Nabalu'n Damag. Siya'd osa utdat pitu'n
lalaki un napili utdin Jerusalem. 9 Inggaw da ud opata bababbalasang un
abeng na un propetan Apudyus. 10 Utdiya ininggawan mi si piga'n algaw

dummatong tun osa'n man-uugudon un mangngadan kan Agabo un nanligwat Judea. 11 Ummoy kan dikami ot innala na dit gakos Pablo asinapiningil pay lawan dat iki na kan ima na ot kinnanana'n, "Satu dit kanan ud Ispiritu Santu un, 'Kama't tu ud mampipingil dan Judio ud Jerusalem sidit sin-gakos situ asida ipaima utdan bokona Judio.' "
12 Utdit magngol mi tu, nakapangpangngaasi kami kan dat tagu't di un adin okyanon Pablo umoy ud Jerusalem. 13 Yoong summungbat si Pablo un, "Apay gaibilan kayu un kama't tu un pasigabon yu tun angos ku? Bokona lawa'n nakasaganaak un mapingil sidin Jerusalem nu adi nakasaganaak pay un mapatoy sidi maipagapu kan Apu Jesus."
14 Ot gaputa adina mabagaan, inggongda mi ot imbaga mi ullawa un, "Sat piyaon ud Apu ud matungpal."
15 Lumabas man ud piga'n algawa ininggawan mi utdi, insagana mi dat masapul mi ot intuluy mi un ummoy ud Jerusalem. 16 Inummoy pay kan dikami dat piga'n manuttuwa'n iCesarea ot intulud dikami utdit mandagusan mi un boloy Mnason un iChipre un osa utdat nabayagona manuttuwa.

Biniling Da Pablo Si Santiago

17 Utdit dummakngan mi ud Jerusalem, nantattalok dat manuttuwa un namadatong kan dikami. 18 Mabigat man naitung-ud si Pablo kan dikami un umoy namiling kan Santiago. Ot dintong mi dat losana lalallakay dat manuttuwa't di. 19 Maabus man un kumustaon Pablo dida, imbaga na kan dida dat losana kingkingwan Apudyus sidat bokona Judio maipagapu't dit nanudtuduwana kan dida. 20 Magngol da man dat impadamag na indaydayaw da si Apudyus.
Yoong imbaga da kan Pablo un, "Sunud, tigammumon un linibulibu'n Judio ud nanuttuwa kan Jesus yoong ipapasnok da un unudon dit lintog Moses. 21 Nagngolan da un itudtudum kanu utdat Judio un inggaw sit bobol oy dat bokona Judio un umadsan da dit lintog Moses. Ibagbagam kanu pay un Adina masapula matulgiyan dat aabeng da kan ulay adi da uunnudon dat ugali taku. 22 Ot ngadan nat koonon? Maid duwaduwa na un matigammuwan da un summaal kaon. 23 Isunga koom tu un ibaga mi. Antu da ud opata lalaki un nansapata kan Apudyus. 24 Maibulun kaon kan dida utdin timplu un umoy mangwa utdit kadawiyana mandadalus. Ibayadam didaon sidat mabayadan dalapnu mabalin daon un mampapulug.* Ot siya ud manigammuwan di losan un maid katuttuwaan dat dingngol da un maipanggop kan sika nu adi gasissiya ka un manutungpal sidat lintog Moses. 25 Yoong sidat bokona Judio un manuttuwa impaw-itan miyon dida si sulat un mangibilin kan dida un adi da mangan si makan un naidatun sidan sinan-apudyus onnu dala onnu ayam un napsol kan adi da sog-onon dat bokona asawa da."
26 Ummampayun si Pablo ot utdit mabigat indallay na dat opata lalaki utdit timplu ot naidoga un nangilugi utdit kadawiyana koko-on dalapnu madalusan da. Utdiyon, nilumnok un ummoy nangipatigammu't dit padi nu kapiga dit magangputan dit madalusan da kad makwa dit datun di kada-osa kan dida.

Dinokmaan Da Si Pablo Utdit Timplu

27 Dandani mana magangput dit naituding un pitu'n algaw, inggaw da ud Judio un iyAsia un nakaila kan Pablo utdit timplu. Ot ginaygay da dat tagu un makasulag kan Pablo ot dinokmaan da. 28 Impappakuy da un, "Kabbulunana Judio tumulung kayu! Ta antuwon dit tagu un mandakdakdak sida'l losana

* **21:24** Bilbilang 6:13-20

igaw un mangitudtudu't dat losan un naidon selbin dat ugali taku'n Judio
kan sat lintog Moses padana pay ta dinimok na tun nasantuwana timplu
ta nangilnok sidat bokona Judio." 29 Imbaga da tu ta naila da si Pablo
utdin Jerusalem un naibulun si bokona Judio un iyEfeso un mangngadan si
Trofimo. Ot sat somsomok da innilnok na utdit timplu.
30 Utdi, nabukal dat losana tagu'd Jerusalem ot nanggugunod da un um-
moy nanokma kan Pablo. Linagayad da un inlaksun sidit timplu asida
dagusa inyonob dit timplu. 31 Patoyon okyanon dat tagu si Pablo, yoong
inggaw ummoy nangipadamag sidit ap-apun dat suldadu'd Roma un nagulu
ud Jerusalem. 32 Utdi, dagusa nangayag dit ap-apu utdat oopisyal kan
pati utdat suldadu da ot nanuklus da un inummoy sit kawadan dat tagu.
Mailan man dat tagu't di dit ap-apu kan dat suldadu na inillongan da un
manabisabid kan Pablo.
33 Utdi, kummatam dit ap-apun di suldadu ot inala na si Pablo un pinapingil
sidat suldadu na si duwa'n kinawad. Utdiyon inimusana dat tagu un
kanana'n, "Ngadan dituwa tagu? Ngadan dit kingwa na?"
34 Summungbat da un gapappakuyana nadumaduma dit sungbat da. Ga-
puta amod dit damit da, adin dit ap-apun di suldadu masinog nu singngadan
dit gattoka napasamak ot binilin na dat suldadu na un idallay da si Pablo
utdit kampu da. 35 Utdit dakngon da dit aldan intayag dat suldadu un
nangawit kan Pablo un nangilnok kan siya gapu utdit amoda sulag dat tagu.
36 Ta gapappakuyan da un maitungtung-ud un kanan da un, "Patoyon taku."

Ingkalintogan Pablo Dit Long-ag Na

37 Utdit ilnok da okyanon si Pablo utdit kampun dat suldadu imbagan
Pablo utdit ap-apu un, "Antu okyan ibagak kan sika nu mabalin?"
Ot kanan dit ap-apun di suldadu un, "Tigammum gayam man-iGriego?
38 Bokon kad nin un sika dit iyEgipto utdit adi payyan nasulit un gummusul
sit gubilnu ot impangat na dat opata libu'n tulisan un ummoy sit igaw un
maid tagtagguwan?"
39 Summungbat si Pablo un, "Bokona sakon. Judiowak un iTarso un
mandindinamaga ili't din probinsiya'd Cilicia. Pangaasim ud ta mam-
palawagak sidan tagu."
40 Utdi, pinalubusan dit ap-apun di suldadu ot summikad si Pablo utdit pa-
likad dit aldan asina intayag dit ima na un nampaginok sidat tagu. Guminok
da man nambagbaga kan dida utdit ugud da un Hebreo.

22

1 "Mamallong-ag kan susunud ku, dumngol kayu ta ipalawag ku tun sung-
bat ku utnat ipabpabasul yu kan sakon."
2 Magngol da mana mambagbaga utdit bagbaga da un Hebreo, amo
gummiginnok da'l losan ot intuluy Pablo un kanana'n,
3 "Judiowak un naiyabeng sidin Tarso ud Cilicia yoong dummakolak situn
Jerusalem un uswelan ud Gamaliel. Natudtuduwanak sit gattoka kokwan
dat linlintog dat aappu taku ot napasnokak un manselbi kan Apudyus un
pada yu pay sinsatun. 4 Pinalipaligatak inggana't natoy dat udum sidat tagu
un manuttuwa utdit intudtudun Jesus un Dalan. Dinokmaak dida, babai
man onnu lalaki ot paimbalud ku dida. 5 Ot sat kangattuwana padi kan
dat lalallakay taku dat makakustigu un tuttuwa datu un ibagbagak kan
dikayu. Ta dida'd nangitod kan sakon sit sulat un ipailak sidat bulun taku ud
Damasco dalapnu dokmaak dat manuttuwa't di asik iyoy dida un mapingil
situn Jerusalem dalapnu madusa da."

Inul-ulnug Pablo Dit Nanuttuwaana Kan Apu Jesus (Kingkingwan 9:1-19; 26:12-18)

6 “Utdiya manaddalanak un dumoldol ud Damasco si mamatuk, kaklata
lawa’n inggaw napaddapadda’n silaw un nanligwat langit un naipaslang
kan sakon kan sidit nangkalliput ku. 7 Naidugsutak sit pita ot nagngol ku dit
ginga’n kanana kan sakon un, ‘Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon?’
8 “ ‘Singngadan nu kad Apu?’ inimus ku.
“Kinnanana kan sakon un, ‘Sakon si Jesus un iNazaret un palpaligatom.’
9 “Sadat bulun ku naila da dit silaw yoong adi da nagngol dit gingan dit
nakabagbaga kan sakon. 10 Ot inimus ku un, ‘Ngadan nat kook, Apu?’
“Ot summungbat si Apu un, ‘Gumangun ka ta ituluy nu un umoy Damasco
ta awad mangibaga’t di kan sika utdat naitudinga koom.’
11 “Adiyak makaila gaputa kinulapak sidit dolang didiya silaw ot kinebedak
sidat bulun ku un indallay ud Damasco.
12 “Utdiya ili, inggaw osa’n tagu un mangngadan kan Ananias un talona
manuttuwa utdat linlintog taku kan nabalu ud kaugudana utdat losana Judio
un iinggaw sidi. 13 Dummatong kan sakon ot summikad sidit sog-on ku un
kanana’n, ‘Sunuda Saulo, makaila ka umanon.’
“Utdi, dagusa nakailaak ot tummukkolak kan siya.”
14 “Ot imbaga na kan sakon un, ‘Sadit Apudyus dat aamma taku pinilina’d
sika un manigammu utdat piyaona kan mailam dit Nalintoga Anak na kan
magngol nu dit mismu un ginga na. 15 Sika’d kustigu na un mangipanoknok
sidat tagu utdat losana nailam kan dingngol nu. 16 Ot sinsatun, ngadan
payyan nat uuwayom? Lumigwat ka ot pabunyag ka. Ot kodawom kan Apu
Jesus un pakawanona dat basul nu.’ ”

Imbaun Apudyus Si Pablo Un Mangitudtudu Utdat Bokona Judio

17 “Utdiyon nangulinak situn Jerusalem ot madamaak mana manluwalu
utdin timplu kama’t in-inop dit nangil-ak 18 kan Apu ot imbaga na un,
‘Dalasom ot tengyam tun Jerusalem ta adin dat tagu’t tu tuttuwaon nat
pammanoknok nu maipanggop kan sakon.’
19 “Yoong kinnanaka summungbat un, ‘Apu, tuttuwaon da ud sakon situn
kanak ta gagangay titiggammu da un inummoyak sidat kasinasinagoga ut-
tun Jerusalem ot dinokmaaka paimbalud dat manuttuwa kan sinabisabidak
dida. 20 Ot utdit napatoyan Esteban un nangustigu kan sika nakasikadaka
mismu’t di un nangiyoon kan nangadog sidat badut dat namatoy kan siya.’
21 “Yoong imbagan ud Apu kan sakon un, ‘Ikan, ta ibaun ku’d sika utdin
adaddayuwana igaw dan bokona Judio.’ ”
22 Dinudumngol dat tagu kan Pablo yoong utdit nagngolan da tuwona
imbaga na nakasulag da ot nampappakuy da un kanan da’n, “Patoyon yu
nata tagu! Bokona lumbong un matagu!”
23 Utdi gapappakuyan da kan iwasiwasiwas da dat badut da kan itaballu da
dat gabu ud ngatu utdit amod un sulag da. 24 Utdiyon imbilin dit ap-apun dat
suldadu utdat tagu na un ilnok da si Pablo utdit kampu da asina imbaga un
sabisabidan da un imusan dalapnu matigammuwan da nu apay un amod dit
mampapakuy dat Judio kan siya. 25 Utdit mapingil daon dalapnu masabidan,
imbagan Pablo utdit opisyal un sumisikad sidit sog-on na un, “Ipalubus kad
dit lintog un masabidan nat iRoma un adina payyan nabistigal?”
26 Magngol man dit opisyal tu, inummoy sit ap-apu da ot kanana’n, “Ay
ilama lawa nu ngadan nat koom kan siya ta iRoma gayam tuwa tagu!” 27 Utdi,
ummoy dit ap-apu kan Pablo inimus un, “Tuttuwa kad un iRoma ka?”
“On,” insungbat Pablo.

28 Ot summungbat dit apun di suldadu un, “Nanggastuwak si dakola pilak
udsi nambalinaka tagun di Roma.”
Summungbat si Pablo un, “Yoong iRomaak un naiyabeng.”
29 Utdiyon, dagusa kummunukunud dat suldadu un mamistigal kan siya
utdit magngolan da dit imbaga na kan ulay sadit opisyal, ummogyat payon
sidit matigammuwana un iRoma si Pablo gaputa siya dit namingil kan siya.

Indatag Da Si Pablo Utdat Sanhedrin

30 Utdi, piyaon dit ap-apun di suldadu un matigammuwan dit ipabpabasul
dat Judio kan Pablo. Isunga utdit mabigat, imbilin na un makaan dat
kinawad un namingil da kan Pablo kan binilin na dat aap-apun di padi kan
sadat Sanhedrin un mammimiting da. Utdi, ummoy na indatag si Pablo utdit
sanguwan da.

23

1 Utdi, intutukkol Pablo dadit losana mammimiting asina kinnanan un,
“Susunud ku un kaganakan Israel, kigad nataguwak inggana’t tuwa algaw,
naid tigammuk si kingwak ut laweng sidin man-iilan Apudyus.” 2 Magngol
man Ananias un kangattuwana padi, imbilin na utdat adani un sumisikad
sidit sog-on Pablo un tigpapon da dit sangi na.
3 Utdi, kinnanan Pablo kan siya un, “Si Apudyus ud manigpap kan sika un
man-ag-agin. Alig nu ud alisut un pinambalin da un kama nu napolkas ta
kuisom okyan sakon un maibasal sit lintog yoong salungasingom dit lintog
sinat mampatigpapam kan sakon.”
4 Ot kinnanan dat tagu un kaadaniyan kan Pablo un, “Apay in-insultuwom
nat kangattuwana padin Apudyus?”
5 “Naid ussiya’d tigammuk susunud, un siya dit kangattuwana padi,”
kinnanan Pablo. “Ta naikanglit pay-an sidit ugud Apudyus un, ‘Adi yu
pabainan nat tagu un mangipangat kan dikayu.’ ”
6 Utdit nadlaw Pablo un sadat udum sidat mammimiting, Saduceo da kan
Fariseo dat udum indangsol na un nambagbaga un, “Susunud ku, Farise-
owak pay ta Fariseo dat ginnapuwak isunga namnamaok un paungalon
Apudyus dat natoy ot siya ud gapun tun naidalumak situnsatun.”
7 Utdit naibaga na tu, nansisinnungbat dat Fariseo kan dat Saduceo ot
nagogwa da un dit mammimiting. 8 Ta sadat Saduceo adi da manuttuwa
un umungal dat natoy kan adi da pay tuttuwaon un awad anghel onnu
kadogwa yoong sadat Fariseo manuttuwa da utdatu un losan. 9 Utdi, talona
dummangsol dit pinnaleset dat Saduceo kan dat Fariseo ot sadat uduma
mimistulun di lintog un bulun dat Fariseo summikad da ot kinnanan da
un, “Naid maodasan mi si laweng situwa tagu. Tuwan nu tuttuwa’n awad
ispiritu onnu anghel ud si nakabagbaga kan siya.”
10 Talona ummengeenget dit sisinnungbat ot kummimut dit ap-apun di
suldadu nu manwewwesang da si Pablo. Utdi, binilin na dat suldadu na un
dumoba da ta umoy da alan si Pablo dalapnu idallay da utdit kampu da.
11 Utdiya labi nampaila dit Apu utdit sog-on Pablo ot kinnanana un,
“Pabilgom nat angos nu. Pinanoknokam dit maipanggop kan sakon situn
Jerusalem ot masapula siya pay koom sin Roma.”

Panggop Da Un Patoyon Si Pablo

12 Mabigat man nan-aanamungan dat piga’n Judio ot insapata da un
adi dan talon mangan kan uminum agingga’t mapatoy da si Pablo.
13 Nakalimampuluwan dat lalaki un nantutulag. 14 Utdiyon inummoy da utdat
aap-apun dat papadi kan lalallakay ot kinnanan da un, “Talona insapata mi’l

losana adi kami'n talon mangan agingga't mapatoy mi si Pablo. 15 Isunga
kodawon mi kan dikayu kan sidat Sanhedrin un mangipatulud kayu si bilin
kan ap-apun di suldadu ta idatong da si Pablo kan dikayu, un kama nu piyaon
yu un maawatana kustukustu dit kasu na. Ta nasasaggana kami un umoy
mangilpang kan siya sin daan na un dumatong situ."
16 Yoong inggaw ud abeng dit sunud Pablo un babai un nakagngol sidit
nantutulagan da, ot inummoy sidit kampun dat suldadu ot imbaga na kan
Pablo dit panggop da. 17 Utdi, inayagan Pablo dit osa'n opisyal ot imbaga na
kan siya un, "Idallay nu tuwa mamabbagu utdin ap-apu yu ta antu ud ibaga
na kan siya."
18 Utdi, indallay dit opisyal ot impuyut na utdit ap-apu da un kanana'n,
"Inayaganak kan Pablo un balud ot imbaga na un iyoy ku tuwa mamabbagu
kan sika ta antu ud ibaga na."
19 Utdiyon kinebed dit ap-apun di suldadu dit mamabbagu ot inyadayuna
dalapnu maid makagngol si sabali, asina inimusan un, "Ngadan nat ibagam
kan sakon?"
20 Summungbat un, "Nantutulag dat pangaton dat Judio un kodawon da
kan sika un idallay nu si Pablo nu bigat sidin mammimitingan da, ta ag-agin
piyaon da un maawatan dit kustukustu'n maipanggop sit kasu na. 21 Yoong
adim okyan tuttuwaon dida ta awad da ud makalimampuluwana lalaki un
mangiilpang kan siya. Insapata da un adi da mangan kan uminum agingga't
mapatoy da si Pablo. Nakasagana da un mangipatungpal situwa koon da ot
uuwayon da'l ullawa nat ibagam."
22 Utdiyon binilin dit ap-apun dat suldadu dit mamabbagu un kanana'n,
"Adim ibagbaga si udum un imbagam tu kan sakon."
Asi naon pinadalan.

Indallay Dat Pablo Kan Gubinnadul Felix

23 Utdit lapuwan dit mamabbagu inayagan dit ap-apun di suldadu dat
duwa'n opisyal na ot binilinana dida un, "Mangisagana kayu si duwa'n
gasuta suldadu kan pitumpulu'n mangabayu kan duwa'n gasuta gasay-
angan ta manalan kayu'd Cesarea nu pogpoga'n suyop sooni nu labi.
24 Isaganaan yu pay si Pablo utdat kabayu ut mangabayuwana ot itulud
yu kan gubinnadul Felix un maid mapaspasamak kan siya si laweng."
25 Utdiyon nansulat dit ap-apun di suldadu kan gubinnadul Felix un
kanana'n,
26 "Kan sika un nangatu'n gubinnadul Felix. Kapkapiya ka okyan, Apu.
27 "Dinokmaan dan Judio tuwa tagu ot dandani da un pinatoy. Natigam-
muwak un tagun di Roma ot ummoy kami't dat suldaduk ud sinalakan.
28 Piyaok tigammuwon dit nangidaluman da kan siya isunga indatag ku utdat
Sanhedrin. 29 Ot naodasak un naid kingkingwa na si laweng un gapun
di mapatoyana onnu maibaludana. Ta sad ipabasul da'l lawa kan siya dit
maipanggop sidit lintog da. 30 Utdit matigammuwaka panggop dat Judio un
patoyon tuwa tagu dagusa impadalan ku kan sika. Ot imbilin ku pay sidan
mamabpabasul kan siya un sika'd mandaluman da. Satun nansulat, Claudio
Lisias."
31 Utdiyon tinungpal dat suldadu dit imbilin na kan dida ot inala da si Pablo
ot utdiya labi kaysan da inggana't dummatong da ud Antipatrisa. 32 Mabigat
man nangulin dadit adi nangabayu utdit kampu da. Ot sadat nangabayu'l
lawa ud nantuluy un nangitulud kan Pablo. 33 Dumatong da man ud Cesarea
intod da dit sulat kan gubinnadul Felix asida inyawat pay si Pablo. 34 Binasan
dit gubinnadul dit sulat asina inimusan si Pablo nu singngadan dit ili na.

Utdit matigammuwana un iCilicia, 35 kinnanana un, “Dongl̲ok kan kuisok
sika nu dumatong dat mangidal̲um kan sika.”
Utdiyon binilin na un maiyoya maandogan si Pablo utdit bol̲oy un
pinatuud didit Ali Herodes sidit.

24

Indal̲um Dat Judio Si Pablo

1 Lumabas man lima’n al̲gaw, inummoy Cesarea si Ananias un kangat-
tuwana padi un bul̲un na dat piga’n lalallakay kan inggaw pay osa’n abugadu
un mangngadan kan Tertulo. Ummoy da kan gubinnadul Felix ot indatag da
dit dal̲um da kan Pablo. 2 Utdit naayagan da si Pablo, inlapun Tertulo un man-
ibaga’t dat ipabasul̲ da kan siya un kanana’n,
“Apu, madaydayawa Gubinnadul! Gapu utnat kalaing nu un mangipangat
nabayagona kapkapiya kami uttuwa igaw. Maipagapu kan sika adu un
nabal̲u’n nakwa un nangkapiyaan tun ili. 3 Singngadan na mana ayan mi’t
tun losana linakub tun ili mi bigbigon mi dat nakwaam ot dakol̲ tun yaman
mi kan sika. 4 Adi mi piyaon un mataktak ka yoong pangaasim ta anusama
dongl̲on tun aboba un palawag mi. 5 Ta sigun sit padas mi ga-oogyat tuwa
tagu ta gumugulu. Siya ud nangilapu si gulu utdat losana Judio uttun lubung,
kan siya ud pangat dat buyut dit osa’n iNazaret. 6 Pinadas na paya dimokon
dit kinasantun dit timplu ud Jerusalem yoong dinokmaan mi. [Ot kuison mi
okyan sidit lintog mi 7 yoong dummatong da Lisias un ap-apun di suldadu
pati utdat suldadu na ot pinl̲os da un innal̲a kan dikami. 8 Utdiyon imbilin
Lisias kan dikami un sika’d umoyan mi mandal̲uman.] * Nu imusam tuwa
tagu matigammuwam kan siya dat losana ipabasul̲ mi kan siya.”
9 Ummampayun pay dat Judio un bul̲un na utdit dal̲um ot pinanoknokan
da’l losana tuttuwa datu’n imbaga na.

Ingkalintogan Pablo Dit Long-ag Na

10 Magangput man di, sininyasan Felix si Pablo un mambagbaga. Ot
kinnanan Pablo un,
“Apu Gubinnadul, tigammuk un nabayag kaon un kuis situn ili mi, siya’d
gapuna un malagsakanak un mangipalawag situn kalintogak sinat atubang
nu. 11 Nu man-im-imus ka, matigammuwam un naid payyan kagwampul̲u’t
duwa’n al̲gaw si lummabas manipud sit ummoyak nandaydayawan kan
Apudyus sidin Jerusalem. 12 Ot utdit ininggawak sidi naid osa si Judio
ut nakaila kan sakon un nakasinnungbat onnu nanggulu utdat tagu utdin
timplu onnu sinagoga onnu ulay sidin ili’d Jerusalem. 13 Ot maid maidatag
da ut pammanoknok da utdan ipabpabasul̲ da kan sakon. 14 Yoong aminok
un tuttuwan mandaydayawak kan Apudyus un siya’d nandaydayawan dat
ginnapuwan mi ot un-unudok dit Wagas un intudtudun Jesus un kanan
da un bokona siya’d kustun tudtudu. Manuttuwaak pay sidat losana
naikanglit sidit lintog Moses kan sidat iblun dat propetan Apudyus sidit.
15 Mannamnamaak kan Apudyus un padan din mannanamnaman datun
mamabpabasul̲ kan sakon. Namnamaok un paungal̲ona kan katoy da’l
losana tagu, laweng man onnu nabal̲u. 16 Isunga tal̲ona naammaak sidan
losana kook dal̲apnu adiyak makakokwa’t laweng sidin man-iilan Apudyus
kan sidan tagu.
17 “Lumabas man piga’n dagun un naidak Jerusalem, nangulinak ta
umoyak mangitod si pilak un maitul̲ung sidat bul̲un ku un Judio kan umoyak

* **24:8** Naid datu un bersikulu utdan uduma manuskrito.

mandatun kan Apudyus sidin timplu. 18 Madama payyana mandatdatunak
sit naka-il-an da kan sakon sidin timplu utdit magangputanon dit ugali un
mandadalus. Naid adu si tagu't di ot naid pay gulu. 19 Yoong ininggaw
da ud piga'n Judio un nanligwat sin lakub Asia ot dida okyan sad umoy
mandalum nu awad ipabasul da kan sakon. 20 Onnu, sadatu okyana tagu ud
mangibaga nu singngadan dit indasan da un basul ku utdit indatag da ud
sakon sidat Sanhedrin. 21 Satu'l lawa ud magasmok ku'n indangsola imbaga
utdit summikadak sit atubang da un, 'Mabistigalak kan dikayu't tun satuna
algaw gaputa manuttuwaak un umungal dat matoy nu timpu na.' "
22 Utdi, gaputa gattoka napatigammuwan si Felix maipanggop sidit Wagas
di mantatagu un intudtudun Apu Jesus, pinansaldong na dit mambistigalan
da kan Pablo un kanana'n, "Asik ibanag tuwa dalum nu dumatong si Lisias
un ap-apun di suldadun di Roma." 23 Ot binilin na dit opisyal un maituluy un
maandogan si Pablo yoong palubusana si akita waya na kan adina iyapa dat
gayyom na un umoy tumulung sidat kasapulana.

Si Pablo Utdit Atubang Da Felix Kan Drusila

24 Lumabas man piga'n algaw dummatong da Felix kan Drusila un asawa
na un osa'n Judio. Pinaayag na si Pablo ot didingngol da dat imbaga
na maipanggop sidit manuttuwaana kan Jesu Kristu. 25 Yoong utdit ipal-
palawagon Pablo dat maipanggop si kinalintog, kina-attom un adi mangwa
si laweng kan sadit dumakngan dit al-algaw un mangukuman Apudyus,
nakakimut si Felix. Ot kinnanana un, "Manalan ka yan. Asik payyan sika
ayagan nu awad timpuk." 26 Utdi payona timpu, kanayuna paayagan Felix si
Pablo dalapnu kabagbaga na ta mannamnama un itdan Pablo si pilak.
27 Lumabas man duwa'n dagun naisukat si Porcio Festo kan Felix un
gubinnadul. Yoong gaputa piyaon Felix un maala dit mampipiyan dat Judio
kan siya binaybay-ana si Pablo un dit mababalud.

25

Kindaw Pablo Un Maidalum Sit Ali Ud Roma

1 Dummatong si Festo utdin Cesarea dalapnu mantulaya gubinnadul. Ot
lumabas man tulu'n algaw inummoy Jerusalem. 2 Dumatong man sidi,
indatag dat aappun di padi kan pappangat di Judio kan siya dit dalum da
kan Pablo. Nakapangpangngaasi da kan Festo 3 un ipadalan na si Pablo ud
Jerusalem dalapnu dida'd manguis kan siya, yoong sat panggop da lopangon
da utdit dalan. 4 Summungbat si Festo un, "Maaandogan si Pablo ud Cesarea
ot adi bali ta mangulinak sidi un masapa. 5 Ot ibaun yu dat pappangat yu un
maibulun kan sakon ud Cesarea dalapnu dida ud mangidatag sit dalum yu kan
siya nu awad nakabasulana."
6 Ininggaw si Festo utdin Jerusalem si walu onnu simpulu'n algaw asina
gummusada nangulin ud Cesarea. Mabigat man inummoy sidit kukuisana
ot imbaga na un idatong da si Pablo. 7 Makalnok man si Pablo dinalinup
dat Judio un nanligwat ud Jerusalem ot inlapu daona man-ibaga't dat adu'n
nadagsona ipabasul da kan siya yoong adi da mapanoknokan dida. 8 Ot
summungbat si Pablo un, "Naid ud kingkingwak si maisuganggang sit lintog
mi un Judio onnu utdit timplu kan ulay sit Emperador ud Roma."
9 Yoong piyaon Festo un maala dit mampipiyan dat Judio kan siya ot in-
imusana si Pablo un, "Piyaom kada umoy sin Jerusalem ta siya'd manguisak
sidatuwa naipabasul kan sika?"
10 Yoong summungbat si Pablo un, "Madik Apu, ta antuwakon un
sumisikad situn uukkuman di Emperador ud Roma un siya'd lumbonga

makuisak. Ot titiggammum un naid gapu'd kingwak si laweng sidan
kailiyaka Judio. 11 Nu awad sinalungasing ku ut lintog kan kingwak si
laweng un lobbonga mapatoyak maid kimut ku un matoy. Yoong nu maid
katuttuwaan nat ipabasul̲ da kan sakon maid makabalina mangiyawat kan
sakon kan dida. Kodawok un maiyoy tun kasuk kan Emperador ud Roma."
12 Utdi, inimusan Festo dat bul̲un na nu mabalin dit kindaw Pablo ot
imbaga da un mabalin. Ot summungbat un, "Gapu ta kindaw nu un si
Emperador ud Roma ud manguis kan sika boot padal̲non mi ud sika't di."

Si Pablo Utdit Atubang Da Ali Agripa Kan Bernice

13 Lumabas man ud piga'n duminggu dummatong da Ali Agripa* kan
Bernice un asawa na ud Cesarea dal̲apnu ida umanggom kan Festo un bagu'n
gubinnadul. 14 Utdiya ininggawan da't di si piga'n duminggu, imbagan Festo
kan Ali Agripa dit kasun Pablo un kanana'n, "Awad osa'n bal̲ud situ un
tinengyan Felix. 15 Ot utdit ininggawak Jerusalem, nandal̲um dat aap-apun
di padi kan dat lalallakay di Judio kan sakon ot kindaw da un koddongak si
Pablo un mapatoy. 16 Yoong kinnanak kan dida un bokona kadawiyan mi un
iRoma un mangiyawat si tagu un naidal̲um nu daan na un makasinnangu't
nat nandal̲um kan siya dal̲apnu awad waya na un manungbat sidat ipabasul̲
da kan siya. 17 Siya'd gapuna un utdit dummatong da uttun Cesarea, adiyak
nantaktak. Utdit mabigat ummoyak sin kukuisan ot paindatong ku dit
bal̲ud. 18 Ot utdit summikada mambagbaga dat nangidal̲um kan siya, naid
ud imbaga da si nakabasul̲ana un kama't dit ninamnamak. 19 Nu adi sad
ol̲og da'l lawa'n nansisinnungbatan dit maipanggop sidit pammati da un
Judio kan sadit tagu'n mangngadan kan Jesus un natoy yoong ibagabagan
Pablo un matatagu. 20 Gaputa adik tigammu nu innok un mamistigal
situwa kasu, inimus ku kan Pablo nu piyaona un umoy ud Jerusalem ta
siyadi ud mabistigalana. 21 Yoong kindaw na un maandogan agingga't sadit
Emperador ud Roma ud mangoddong kan siya. Ot imbilin ku un maandogan
agingga si maipadal̲an kan Emperador."
22 Utdi, kinnanan Ali Agripa un, "Piyaok paya dongl̲on tuwa tagu."
"Dongl̲om an nu bigat," insungbat Festo.
23 Kadon sit mabigat, dummatong da Ali Agripa kan Bernice un nangk-
ababl̲u dat usal da kan tal̲ona napadayawan da un nilumnok sidit mimit-
tingan un binul̲unan dat aap-apun di suldadu kan pappangat didiya ili. Ot
imbilin Festo un maidatong si Pablo. 24 Idatong da man imbagan Festo un,
"Apu Ali Agripa, kan dikayu'l losana awad situ, antu dit tagu un indal̲um
dat losana Judio kan sakon sidin Jerusalem kan situn Cesarea un ipappakuy
da un, Adina lumbong un matagu. 25 Yoong naid maodasak si laweng ut
kingwa na un lobbonga mapatoyana. Ot gaputa kindaw na un si Emperador
ud manguis kan siya impalubus ku un maipadal̲an kan siya. 26 Yoong
naid nadotok si nakabasul̲ana ut isulat ku kan Apu Emperador. Ot siya'd
nampaiyoyak kan siya uttun atubang yu tal̲on kan sika Apu Ali Agripa
dal̲apnu magangput kada maimusam, awad ud maisulat ku. 27 Ta uttun
somsomok ku lawenga ibaun ku'l lawa nat osa'n bal̲ud kan Emperador un
maid nadotok si gapun di nakabasul̲ana."

26

Ingkalintogan Pablo Dit Long-ag Na Kan Ali Agripa

* **25:13** Siya si Herodes Agripa II un anak ud Herodes Agripa 1

1 Utdiyon imbagan Ali Agripa kan Pablo un, “Mabalin nu un mangikalintogan sinat long-ag nu.”
Utdi intayag Pablo dit ima na dal̲apnu guminok da asina nambagbaga un kanana’n,
2 “Nadayawa Ali Agripa, nagasatak situwa al̲gaw ta uttun atubang nu ud manungbatak sida’l losana nangidal̲uman dan bul̲un un Judio kan sakon.
3 Matal̲okak gaputa titiggammuma losan dat ugali taku’n Judio kan dat adi taku man-aannamungan. Isunga kodawok kan sika ta anusama dongl̲on datu’n ibagak.
4 “Sadan losana kailiyaka Judio titiggammu da dit mantataguk manipud naiyabengak sidin ili mi un Tarsus kan sit ininggawak sidin Jerusalem.
5 Titiggammu da kan mapanoknokan da nu piyaon da, un osaak un Fariseo un napegota manguunnud sidit relihiyon taku un Judio.
6 Ot gaputa nanamok un matungpal dit insapatan Apudyus sidat ginnapuwan taku un paungal̲ona dat natoy, antuwak sinsatun un mabistigal situn atubang nu.
7 Satu un insapatan Apudyus, siya pay ud nanam-on dat kaganakan dat kagwampul̲u’t duwa un aappu taku un matungpal, siya’d gapuna’n mandaydayaw da kan Apudyus si inal̲gaw kan linabi. Apu Ari, gaputa mannamnamaak situwa insapatan Apudyus, siya’d namabasul̲an dan Judio kan sakon.
8 Kan dikayu’l losana naammung, apay ligaton yu un tuttuwaon un paungal̲on Apudyus dat natoy?”
9 “Yoong ulay sakon sidit, sad tigammuk masapula kook ud kabool̲aka manuganggang sidat manuttuwa kan Jesus un iNazaret.
10 Ot siyadi’d kingwaka tuwa’d Jerusalem. Adu dadit paimbal̲ud ku un tagun Apudyus gaputa initdanak sidat aap-apun di padi si kalintogana mangwa. Ot nu makoddongan da un mapatoy, dagusa ampayunak pay.
11 Namin-adu un ummoyak sidat kasinasinagogan di Judio un mamaligat sidat manuttuwa ot pinadas ku un pinapilit dida’n mangibaga si maisuganggang kan Jesus. Gapu’t dit amod un sul̲ag ku kan dida inummoyak ulay pay sin adayu’n il-ili dal̲apnu paligatok dat manuttuwa.”

Inul̲-ul̲nug Pablo Nu In-inona Un Nambalina Manuttuwa (Kingkingwan 9:1-19; 22:6-16)

12 “Siya’d gapuna un inummoyak ud Damasco ot inggaw kan sakon dit kalintogan kan bilin dat aap-apun di padi.
13 Ot utdiya inggawak sin dal̲an si mamatuk, nadayawa Ali, nailak dit silawa nanligwat langit un amo napadda nu sadin init, naipaslang kan sakon kan sidat bul̲un ku.
14 Utdi, losan kami un naidugsut sidit pita ot nagngol̲ ku dit ginga un kanana kan sakon sidit bagbaga un Hebreo un, ‘Saulo, Saulo, apay palpaligatom sakon? Paligatom pay lawan nat long-ag nu utnata kokkoom un padan dit baka nu ikussad na dit tutuduk.’*
15 “Utdi inimus ku un, ‘Ngadan nu kad Apu?’ Summungbat dit Apu un, ‘Sakon si Jesus un palpaligatom.
16 Yoong gumangun ka. Nampailaak kan sika ta dutukak sika un manselbi kan sakon. Sika ud mangipanoknok sidan udum sidan nailama maipanggop kan sakon situwa al̲-al̲gaw kan uduma ipailak kan sika utdan madol̲dol̲a al̲-al̲gaw.
17 Salaknibak sika utdan padama Judio kan sidan bokona Judio un dida’d mangibaunak kan sika.
18 Tudtuduwam dida dal̲apnu maila da dit katuttuwaan ot kumaan da utdit kakol̲pan ot umoy da utdin napadda. Tudtuduwam dida dal̲apnu adi daon

* **26:14** Sat ugalin dat Judio, awad tutuduk un itudutuduk da’t dit baka un mangkokwaon da dal̲apnu madagdag.

paitulayan kan Satanas nu adi paitulayan da kan Apudyus. Ta nu manuttuwa da, mapakawan dat basul̲ da kan maidoga da utdat pinilin Apudyus un tagu na.' "

Imbagan Pablo Dit Talibasu Na

19 Intuluy Pablo un kanana'n, "Nadayawa Ali Agripa, nanungpal̲ak sidit
impailan Apudyus kan sakon un nanligwat langit. 20 Ot inwalagawag ku
un masapula ibababwin dat tagu dat basul̲ da kad tuttuwaon da si Apudyus
ot ipaila da utdat angwat da un tuttuwa'n nambabawi da. Siyatu'd inwala-
gawag ku un inlugik ud Damasco asi ud Jerusalem, kan sida'l losana lakub
Judea, kadon sidan bokona Judio. 21 Siyatu ud gapugapun dit nanokmaan dat
Judio kan sakon sidit ininggawak sidin timplu ot pinanggop da un patoyon
sakon. 22 Yoong aginggana't tuwa al̲gaw tinul̲utul̲unganak kan Apudyus ot
antuwak situ un mangiwalagawag kan mangipanoknok kan dikayu'l losana
tagu'n nangatu man onnu nadoba. Satu'n ibagak siya payon dit imbagan
Moses kan dat propetan Apudyus un mapasamak, 23 un sadit Kristu, mas-
apula mampaligat kan mapatoy ot siya'd umuna un paungal̲on Apudyus
un natoy dal̲apnu ipatigammu na dit managuwan Apudyus sidan Judio kan
bokon Judio ot siyadi dit kama't silaw kan dida."

24 Utdiya mampalpalawagan Pablo pinalesetan Festo un kanana'n, "Natin-
gang ka Pablo, sanat amoda inadal̲ nu ud nampatingang kan sika."

25 Yoong summungbat si Pablo un, "Bokona natingangak, Apu gubinnadul
Festo. Tuttuwa datu'n ibagbagak kan dikayu kan nalimpiyu tun somsomok
ku un mambagbaga. 26 Natul̲odaka man-ugud gaputa tigammuk un titiggam-
mun Ali Agripa datu'n ibagbagak. Naid duwaduwak un titiggammuna dat
losana naipasamak ta bokona nakwa da utdan nalingoda igaw. 27 Apu
Ali Agripa, bokon kada manuttuwa ka utdat ingkanglit dadit propetan
Apudyus? Titiggammuk un manuttuwa ka."

28 Utdi summungbat si Agripa kan Pablo un, "Utnat somsomok nu maawis
nu kad sakon un manuttuwa kan Kristu utnat sin-akitana lawa'n timpu?"

29 Summungbat si Pablo un, "Sin-akitan man onnu andu un timpu,
iluwal̲uk kan Apudyus un sika kan sadatu'n mandodongngol̲ kan sakon
situwa al̲gaw mambalin kayu si manuttuwa kan Kristu un kama kan sakon,
puwela ullawa'n mabal̲ud kayu."

30 Utdi summikad si Ali Agripa, si Gubinnadul Festo, si Bernice kan dat
udum paya ininggaw sidi. 31 Utdit makal̲aksun da, nambabagbagaan da pay
lawan un, "Naid kingwan ditu un tagu si laweng un gapun di mapatoyana
onnu mabal̲udana." 32 Ot imbagan Ali Agripa kan Festo un, "Nu Adina okyan
kindaw un maiyoy kan Emperador ud Roma tu un kasu na, mabalin taku
okyanon un pawayaan."

27

Indallay Dat Suldadu Si Pablo Ud Roma

1 Utdit maikoddong dit al̲-al̲gawa mambapulan mi un umoy ud Italia,
naipaima si Pablo kan dat uduma bal̲ud kan Julio un osa't dat opisyal
dat bungguy dat suldadu un mangadan si "Man-aandogon di Emperador."
2 Nanlugan kami utdit bapul un nanligwat Adrumeto un mansagsagana
un manal̲an sidan gigillongan di bapul sidin probinsiya'd Asia. Kaysan
kami ot bul̲un mi si Aristarco un iTesalonica utdin probinsiya'd Macedonia.
3 Mabigat man dummatong kami ud Sidon. Naanus si Julio kan Pablo
ot pinalubusana un umoy na ilan dat gagayyom na utdi dal̲apnu maitdan
sidat masapul na. 4 Utdi, nambapul kami payyan manipud Sidon ot gaputa

dupakon dikami utdit bayogbog nangoy kami utdin biik Chipre un maid
bayogbog na. 5 Dinolmang mi din baybaya adani ud Cilicia kan Pamfilia
ot dummatong kami ud Mira utdin Licia. 6 Utdi, nangdas dit opisyal dat
suldadu si bapul un nanligwat ud Alejandria un manalan ud Italia ot siya ud
nangiluganana kan dikami.
7 Nambanbannay dit bapul mi si piga'n algaw ot nampaligat kami un
dummatong sin adani'd Cinido. Ot gaputa nabayogbog, maid inon mi un
umoy man-illong ot intuluy mi utdin biik Creta ot lummaus kami'd Salmon.
8 Nampaipaigid kami ot adu dat nampaligatan mi un dummatong sidit osa
un igawa mangadanan si Nabalu'n Gigillongan di Bapul un adani't din ili'n
Lasea.
9 Ot gaputa nabayag dit nataktakan mi, ga-oogyaton dit mambapul ta
nagangputon dit Al-algawa Manlanganana Mangan.* Utdi binagbagaan
Pablo dida un kanana'n, 10 "Bubulun, mailaka laweng ninon un ituluy taku'n
mambapul ta adu un mayam-ana kalga kan ulay sanat bapul mayam-an ot
malmos taku pay."
11 Yoong adin dit opisyal di suldadu pintog dit imbagan Pablo ta sad
dingngol naot dit kanan dit kapitan dit bapul kan sat singkuwa utdit bapul.
12 Ot gaputa lawenga inggawan di bapul dit gigillongan si timpun di kukum-
mogan, kaaduwan sidat nanlugan dit mamiya'n ituluy mi un mambapul
ta padason mi un dumatong ud Fenix un ili'd Creta ta siya'd inggawan mi
inggana't magangput dit kukummogan. Awad gigillongan sidi un bokona
nansangu utdin manligwatan bayogbog.

Dupakon Dit Bali Dit Bapul

13 Utdit inggaw nakapsuta bayogbog un manligwat kapon daya, kanan
nin dat tagu nu mabalin daona ituluy un mambapul. Ot impangatu da
dat sangul, asi miyon intuluy un nambapul un nampaipaigid sidin Creta.
14 Yoong adina masulit dinumtong dit nabiloga bayogbog un nanligwat lagud
sidit pugu. 15 Dinangkas na dit bapul ot gaputa maligatan kami un manupak
sidit bayogbog, impalubus mi'l lawaon un sat bayogbog dit mangidalan
sidit bapul. 16 Naidalatum kami utdit nasal-inana biik dit bang-oga pugu
un mangngadan Cauda. Utdi ingkalkaligatan mi un insap-al dit bang-oga
bangka utdit bapul dalapnu Adina mayam-an. 17 Magangput mana maisap-
al dit bangka, tinakodan da dit bapul si dadakkola lubid dalapnu kumiddot.
Utdiyon, gaputa kumimut da nu maisodsod sidit kalaganan sidin adani ud
Sirte indoba da dit layab un mangitulung sidit bapul ot binay-an daon dit
bapul un idalan dit bayogbog. 18 Nantulutuluy dit amoda bayogbog kan
paluung ot mabigat man inlugi da un nan-idawat sidadit kalga. 19 Utdit
maikatlu'n al-algaw nan-idawat daon sidat uduma alikam di bapul. 20 Ot piga-
piga'n algaw un adi kami nakaila si init onnu bituwon ta sad koona'n gumilog
dit bayogbog aginggana't naidon dit namnama mi un matagu.
21 Nabayaga adi kami nakakan ot summikad si Pablo utdit atubang un kin-
nana'n, "Bubulun, nu dingngolak okyan sidat imbagak un adi taku tengyan
ud Creta maid okyan nayam-an kan natalak taku. 22 Yoong sinsatun, pabos-
olon yu danat angos yu ta maid matoy si osa kan dikayu. Siya'l lawaot
ta mayam-an tun bapul. 23 Ta sat labi nampaila kan sakon dit anghel ud
Apudyus un makin-tagu kan sakon kan siya'd daydayawok 24 ot imbaga
na un, 'Adika kumimut Pablo, ta masapula mabistigal ka utdin atubang

* **27:9** Sadit Al-algawa Manlanganana Mangan onnu Al-algawa Mapakawanan dat Basul makwa nu maudi'n duminggun di Septiembre onnu lugin di Octobre ot siya'd timpu'n baballiyan.

Emperador Caesar. Ot gapu't dit kaasin Apudyus kan sika, matagu pay danat
losana bulun nu uttun bapul.' 25 Siyadi bubulun, ot pabos-olon yu danat angos
yu ta mantalgodak kan Apudyus ot maid duwaduwak un matungpal diya
naibaga kan sakon. 26 Yoong masapula maisadsad tun bapul si osa'n pugu."
27 Duwa'n dumingguwan kamiyon un maipalupaluung sidit nabiloga bali
utdin baybay Adriatico. Gawan labi man magiknan dadit gumabapul un
adani kamiyon si talakdang. 28 Utdi iningos da dit kaadalom dit danum ot
naodasan da un duwampulu'n dopa dit kaadalom na. Utdi iningos da payyan
sit masulsulit ot simpulu ya lima'n dopaon dit kaadalom na. 29 Kummimut da
nu maidongpal dit bapul sidit kabattuwan ot sat kingwa da, inotdag da dat
opata sangul sidit ebot dit bapul dalapnu adin dit bapul maligad ot inluwalu
da un kumadda okyanon. 30 Sadat gumabapul piyaon da un butikan dit
bapul ot inuyud da dit bangka utdit danum asida ag-agin un umoy man-
idoba utdat sangul sidit ulun dit bapul. 31 Yoong imbagan Pablo utdit opisyal
dat suldadu kan sidat suldadu un, "Nu adin datun gumabapul inggaw situn
bapul, maid matagu kan dikayu."
32 Utdi pintod dat suldadu dat lubid un nangiyuyud sit bangka ot binay-an
da un naipaluung.
33 Utdit dandani un kumadda imbagan Pablo un mangan da'l losan.
Kanana un, "Duwa'n dumingguwanon un uuwayon yu un maikabas tun bali
ot naid pulus nangan kan dikayu. 34 Sinsatun masapula mangan kayu ulay
akita lawa dalapnu awad ibilog yu. Ta maida talon maan-anu kan ditaku si
ulay osa."
35 Maabus mana ibagan Pablo tu nangala si tinapay ot nanyaman kan
Apudyus un iillan da'l losan asina biniik ot nangan. 36 Utdi, kummiya dat
angos da'l losan ot nangan da pay. 37 Duwanggasut si pitumpulu ya onom
kami un losana ininggaw sidit bapul. 38 Utdit nabsug kami un losan indawat
da dat awit un trigo utdit baybay dalapnu lumangpaw dit bapul.

Nayam-an Dit Bapul

39 Utdit kumaddaon, adin dat gumabapul maimatunan dit igid bay-
bay yoong inggaw naila da un tummalakdang un kalaglaganan ot nan-
aampayunan da un nu mabalin siya'd mangisadsadan da utdit bapul. 40 Utdi,
pintod da dit silun dat sangul ot binay-an da dida un nilumnod sidit danum
ot dagus paya inussagan da dat lubida nangitakod sidat tagwan sidit ebot
dit bapul. Asida impangatu dit layab sidit uluwan dit bapul dalapnu sadit
bayogboga lawaon dit mangidalan sit bapul sidit igid. 41 Yoong naisadsad dit
bapul sit lagan sidit daan na un makadatong sit igid ot naisuduk dit uluwana
isunga adinaon makagidu ot sadit ebot na pay yinam-ayam-an dit nabiloga
paluung.
42 Sadat suldadu pinanggop da un patoyon dat losana balud dalapnu maid
makatapug si mambutik. 43 Yoong sadit opisyal di suldadu inatipa na dida
utdit panggop da ta piyaona un matagu si Pablo. Ot sad imbilin na utdat
tagu un makatapug, umuna da un lumayug ot manapug da un tumakdang
sidit igid. 44 Ot sadat udum un adi ud makatapug maitungtung-ud da un
mangangpaw sidat kayu un napkis sidit bapul. Siyatu ud kingwa mi un
nakatakdang sidit igid ot losan kami'n natagu.

28

Si Pablo Ud Malta

1 Utdit makatakdang kamiyon un kapkapiya natigammuwan mi un Malta
dit ngadan dit pugu. 2 Laus dit nansasangailin dat umili't di kan dikami.

Nangwa da si apuy un man-aniduwan mi ta inluginaon dit udan kan amod
dit kumog na. 3 Utdi, naninup pay si Pablo si simposota kayu ot intunguna't
dit apuy yoong nilumtaw dit nagita un ulog gapu't dit pudut ot simpit na
dit iman Pablo ot adina mapkis. 4 Mailan man dadit umili't di un igaw dit
mantattayuna ulog sidit iman Pablo kinnanan da si osaosa kan dida un,
"Maid duwaduwa na un kumapatoy tuwa tagu, ta ulay nakalasat sin baybay
adina nabutikan dit maidusa kan siya."
5 Yoong inwalsin ullawan Pablo dit ulog sidit apuy ot naid pulus pinasigab
na. 6 Uuwayon da un lumtog dit ima na onnu kaklata lawa un matukasa
matoy. Yoong utdit maid mauway da si mapasamak kan siya utdit masulit,
naobos dit somsomok da payyan ot kanan da un apudyus si Pablo.
7 Sadit pita un adani't dit naisadsadan mi, kuwan Publio un pangat sidiya
pugu. Ot naanggom un namalnok kan dikami't dit boloy da kan nanangaili
kan dikami si tulu'n algaw. 8 Naisammu un amod dit pudut dit aman Publio
kan natili pay. Ummoy Pablo inila utdit kuwaltu na ot inluwaluwana. Maabus
mana manluwalu inyagpad na dit imana utdit ulun dit masakit ot dagusa
kummiya. 9 Maipagapu't diya napasamak, nan-idatong pay dat tagu utdat
masakit kan siya ot pinapiya na dida. 10 Ot adu dat intod da un pakdaw da
kan dikami. Utdit manalan kamiyon pinabalunan dikami utdat singngadan
na mana masapul mi.

Intuluy Da Pablo Dit Umoyan Da Ud Roma

11 Lumabas man tulu'n bulana ininggawan mi utdi, nanlugan kami si
osa'n bapul un iniinggaw pay sidiya pugu si timpun didiya ageled. Satuwa
bapul nanligwat Alejandria ot naitikitik sidit uluwana dat nampingi un
mangngadan si Castor kan Poloks.* 12 Utdi, dummatong kami ud Siracusa ot
ininggaw kami't di si tulu'n algaw. 13 Manipud sidi, intuluy mi un nambapul
ot dummatong kami ud Regio. Mabigat man, manligwat daya dit bayogbog
isunga indadawwos mi ot maikagwa'n algaw man dummatong kami ud
Puteoli. 14 Utdit makatakdang kami insangkat mi dat susunuda manuttuwa
ot inawis da dikami un makaigaw kan dida si sindumingguwan. Utdiyon
nankiyang kami un ummoy Roma. 15 Sadat manuttuwa ud Roma, nagngolan
da un dumatong kami ot inummoy dikami inabat kan dida't din ili un
mangngadan Tendaan ud Appio. Sadat udum ummabat da pay sidin igawa
mangngadan si Tulu'n Dadaggusan Dat Kakkaili. Mailan man Pablo dida
nanyaman kan Apudyus ot napabos-ol dit angos na.

Si Pablo Ud Roma

16 Utdit dummatong kami ud Roma, napalubusan si Pablo un umoy inggaw
sit boloya piyaona yoong masapula awad suldadu si mangandog kan siya.
17 Lumabas man tulu'n algaw inayagan Pablo dat pappangat di Judio utdiya
igaw. Mandatdatong da man kinnanana kan dida un, "Susunuda Judio,
naid basul ku utdan kailiyan taku kan naid sinalungasing ku utdan ugali
un tinawid taku utdat aappu taku. Yoong dinokmaanak sidat Judio ud
Jerusalem asida inyawat sakon sidat iRoma. 18 Utdit bistigalonak sidat
iRoma, naid maodasan da si gapun di mamatoyan da kan sakon ot piyaon
da ud sakona wayawayaan. 19 Yoong gaputa umadin dadit Judio, kapilitan
un kindaw ku un maiyoy tun kasuk kan Emperador, yoong bokona gaputa
piyaok un pabasulon dan kailiyak pay lawan. 20 Siya'd gapuna un pinaayag
ku dikayu ta mambabagbaga taku. Piyaok un ipatigammu kan dikayu un sat

* **28:11** Sadatu un pingi dida'd apudyuson dat iGriego ot siya'd mandaydayawan dat gumabapul.

gapun tun maikikinnawadak, sat pammatik kan Jesus un siya dit namnama
taku'n kaganakan Israel."
21 Ot kanan da kan siya un, "Maid ud inawat mi si sulat ut nanligwat ud
Judea si maipanggop kan sika kan naid pay sidan bul̲una nanligwat sidi ud
nangipadamag onnu nangibaga si laweng un maipanggop kan sika. 22 Yoong
piyaon mi un dongl̲on nat kasomsomkam ta sanat tudtudu un uunnudom
sugsuganggangon da utdat losana igaw."
23 Utdi, namili da si al̲-al̲gawa mammimitingan da. Ot utdit dumtong diya
al̲gaw aduadu dadit nandatdatong sidit ininggawan Pablo. Nampasin-al̲gaw
inggana't labi si Pablo un nangilawlawag kan dida't dit mangiyapuwan
Apudyus. Pinanoknokana manipud sidat lintog Moses kan dat ingkanglit
dat propetan Apudyus un si Jesus dit Kristu dal̲apnu awisona okyan dida
un manuttuwa. 24 Inggaw da ud udum kan dida un naawisa nanuttuwa
yoong sadat udum adi da. 25 Ot kaysan da un nansisinnungbat pay lawan.
Yoong utdit daan da un makaskasway imbagan Pablo un, "Tuttuwa pay an
dit paimbagan Ispiritu Santu kan Isaias sidat aappu yu 26 un kanana'n,
'Umoy ka ibaga utdatuwa tagu: Makaddongodongol̲ kayu yoong adi kayu
makaawat, makailaila kayu yoong adi kayu makaimatun.
27 Ta sadatu un tagu adi da un tal̲on piyaona paitudtudu ot tinubot da dat
inga da kan inuput da dat ata da ta tuwan kada lawa nu makaila
da, makagngol̲ da, kan makaawat da ta adi da piyaona mangulin kan
sakon dal̲apnu papiyaok dida,' " kanan Apudyus.
28 Ot inyanungus Pablo un kanana'n, "Ibagak kan dikayu un naibaunon
sidan bokona Judio dit umoy mangitudtudutu utdit maipanggop sit man-
aguwan Apudyus ot dumngol̲ da." 29 Gangputon man Pablo un ibaga tu
nangkadal̲an dat Judio un ummamod dit sisinnungbat da.
30 Duwa'n dagun un ininggaw si Pablo utdit bol̲oya inabangana ot naang-
goma nanangaili utdat losana umoy kan siya gumiling. 31 Natul̲od un nan-
iwalagawag kan dida utdit maipanggop sidit mangiyapuwan Apudyus kan
intudtudu na dit maipanggop kan Apu Jesu Kristu ot naid osa si makaigimau
kan siya.

Sat Sulat Pablo Utdat iRoma

Sat Laplapun Ditu'n Sulat

1 Sakon si Pablo un osa'n manselselbi kan Jesu Kristu. Piniliyak kan
Apudyus un mambalina apostoles kan dinutukana'n umoy mangiwala-
gawag sit Nabalu'n Damaga nanligwat kan siya.
2 Insapatan Apudyus sidit aw-awe tu un Nabalu'n Damag un paingkanglit
na utdat propeta na utdin nasantuwana ugud na. 3 Satuwa Nabalu'n Damag,
maipanggop sit Anak na un si Jesu Kristu un Apu taku. Ot si Jesu Kristu
nu maipanggop sit katataguna, naiyanaka kaganakan ali David. 4 Yoong nu
maipanggop sit kinaapudyus na, napanoknokan un siya'd mannakabalina
Anak Apudyus, ta ummungala natoy maipagapu't dit pannakabalin dit
Ispiritu Santu. 5 Maipagapu kan Kristu, kinaasiyanak kan Apudyus ot pinam-
balinak un apostoles un manselbi kan Kristu dalapnu awisok dat losana tagu
un manuttuwa kan mantungpal. 6 Ot dikayu'n iRoma, maidagamung kayu
utdan inayagan Apudyus un mambalina tagun Jesu Kristu.
7 Siya'd gapuna'n mansulatak kan dikayu'n iRoma un potpotgon Apudyus
kan pinili na un mambalin si tagu na.
Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku,
kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Piyaon Pablo Un Umoy Sin Roma

8 San umuna'n piyaoka ibaga, manyamanak kan Apudyus ot ipadalan
ku kan Jesu Kristu tun manyayaman ku gapu kan dikayu'l losan gaputa
mandindinamag nat mantutuuttuwa yu kan Jesu Kristu utdan adayu'n ili.
9 Si Apudyus un manselselbiyak situn losana kabooluk un mangiwalagawag
sit maipanggop sit Anak na, tigammu na un kanayuna iluwaluwak dikayu
nu manluwaluwak. 10 Nabayagona ilulluwaluk un nu piyaona, ipalubus na
ta umoyak gumiling kan dikayu. 11 Ta talona piyaoka ilan dikayu dalapnu
makaibingayak sidan naispirituwana bindisyun kan dikayu un gumilogan
nat pammati yu. 12 San piyaoka ugudon, mampipinnabilog taku't pammati,
mapabilog tun pammatik gapu't nat pammati yu kan mapabilog pay nat
pammati yu gapu't tun pammatik.
13 Susunud ku un manuttuwa, piyaoka ipatigammu kan dikayu'n
namimpiga'n piyaoka umoy ilan dikayu, yoong inggana't tun satun awad
manlaplappod kan sakon. Piyaok awisona manuttuwa dan udum kan dikayu
un padan dit kingwak sidat udum un bokona Judio utdan uduma ili. 14 Ta
awad loblobbongok sidan losana tagu: inggaw da man sin dakolana ili
onnu utdin kabatbateledan, naadalan man onnu naid si adal. 15 Siya'd
gapuna'n adiyak mauwayana umoy manudtudu kan dikayu paya iRoma
utdit Nabalu'n Damag.
16 Bokona ikabain ku un ibaga tun Nabalu'n Damag ta siya'd mangipail-
an Apudyus sit pannakabalin na un managu utdan losana manuttuwa.
Ummuna un naipatigammu utdan Judio asina utdan bokona Judio. 17 Ta
sat Nabalu'n Damag ipatigammu na nu inon Apudyus ibilang dan tagu un
nalintog. Ot ibagbagana un maipagapu't pammati ullawa manipud sit lugina
inggana't mangkidongana din mapalintogan taku't din man-iila na. Padan

dit paingkanglit na utdit un kanana'n, "San tagu'n imbilang Apudyus un nalintog, matagu't inggaingga maipagapu't pammati na." *

Gumabasul Dan Losana Tagu

18 Si Apudyus ud langit impatigammu na un dusaona dat losana tagu un
adi mandayaw kan siya kan mangmangwa't nadadag. Ta sadit kinadadag
da lappodana dit maipatigammuwan dit katuttuwaan. 19 Sadan mabalina
matigammuwan di tagu maipanggop kan Apudyus nalawaga maila da,
ta si Apudyus pay lawan dit nangipaila kan dida. 20 Ulay nu adi taku
maila si Apudyus, sadan pinaloswa na dan mangipaila't din mannanayuna
pannakabalin na kan kinaapudyus na. Manlapu't dit namaloswaana't tun
lubung, nalawagona maila datu un kababalin na ot maid lasun dan adi
manuttuwa kan siya. 21 Tigammu da'n awad Apudyus yoong gagal-on dan
adi dayawon kan adi da pay manyaman kan siya. Nambalinota naid selbin
dit somsomok da kan adi da makaaw-awat ta nakolpan dit utok da. 22 Kanan
dan nalaing da yoong sat katuttuwaana, naid tigammu da. 23 Onta adida
dayawon si Apudyus un adi matoy ta sad dayawon da, sadat kingwa da
un sinan-apudyus un kapadpadan di tagu un matoy, onnu kapadpadan dat
losana tumaud, mangkadammang onnu kumayap.
24 Ot siya'd gapuna'n binaybay-an Apudyus didaon un mangkokwa't dan
naaalasa pipiyaon dan koon. Ot koon da dan kababbaina makwa utdan
long-ag di osaosa kan dida. 25 Nan-awidan da dit katuttuwaana maipanggop
kan Apudyus ta sat tuli din tuttuwaon da. Ot sadan paloswan Apudyus dan
dayawon da kan manselbiyan da un bokon kan Apudyus un namaloswa
utdan losan un siya'd lumbonga maidaydayaw si inggaingga. Amen.
26 Siya'd gapuna un binaybay-an Apudyus didaona mangwa't dan kabab-
baina pipiyaon di long-ag un koon. Sadat babai adulon da dan pada da
pay lawana babai un bokona siya'd kokwana. 27 Pada na pay sidat lalaki,
ta bokona sadan babai dat adulon da, ta sadat pada da'n lalaki dit talona
maawisan dit likna da ot koon da dan gabbainana makwa. Ot siya'd
gapuna'n laklak-amon da dit dusa un maibagay kan dida't dit nadadaga
koko-on da.
28 Utdi, gaputa adida piyaona awaton dan katuttuwaana maipanggop kan
Apudyus, binaybay-ana dida un nambalina bokobokon dit somsomok da kan
nambanaga bokobokon dan angwat da. 29 Awad kan dida dit losana kalasin
di kinadadag. Nagamgam da, lumalaweng da, naapal da, kumapatoy da,
sumusubog da, kan umaallew da. Sad in-inapon da'l lawa din mayam-anan
dan udum kan umoy da dida is-istolyaon. 30 Lumilikud da, lalawwengon
da't Apudyus kan nalaing da'n manginsultu. Kanan da'n nangatu da'n
tagu ot ipaspasdayaw da dat long-ag da. Nalaing da'n manomsomok si
mambasulana maid payyan nakakwa kan adida pay tuttuwaon dat malong-
ag da. 31 Talona adida makaaw-awat kan adi da tungpalon dat isapata da.
Naid piya kan kaasi da't dan pamilya da. 32 Tigammu da dit lintog Apudyus
un madusa't inggaingga dat tagu'n mangkokwa't dan kakamma't dadi yoong
itultuluy da kampaya koon. Bokona lawa'n koon da, nu adi talona ayunan da
pay dan udum un mangwa't dit padan didit nadadaga koko-on da.

2

Sat Nalintoga Man-uukum Apudyus

* **1:17** San osa'n kaipooyana, san tagu'n imbilang Apudyus un nalintog, matagu'n napasnok sidan koona maipagapu't pammati na.

1 Utdi, singngadan yu mana mangibaga'n masapula madusa dat tagu'n
mangkokwa't nadadag, adiyu ilaksig nat long-ag yu. Ta sanata mangukuman
yu kan dida, ukumon yu pay lawan nat long-ag yu gaputa pada yu pay
dida'n kumokokwa't nadadag. 2 Tigammu taku'l losan un kustu din man-
uukum kan mandudusan Apudyus sidan tagu'n mangkokwa't dan nadadaga
kakamma't di. 3 Isunga nu ukumon yu dan mangkokwa't laweng yoong
koon yu pay dan koko-on da, malisiyan yu kad din mangukuman Apudyus?
4 Adiyu tagtagibassiton si Apudyus un kanan yu un adi dikayu dusaon gaputa
talona nakaasi kan naanus. Adiyu kad tigammu un nakaasi si Apudyus kan
dikayu dalapnu mandadaoli kayu utdat basul yu? 5 Yoong gaputa nasukil
kayu ot adiyu piyaona mandadaoliyan dat basul yu, paam-amodon yu dit
manusaan Apudyus kan dikayu nu dumtong dit al-algawa mangipail-ana't
dit sulag na kan nalintoga mandudusa na. 6 Utdi un al-algaw, gun-gunaan
Apudyus dit kada osa'n tagu sigun sit kingwa na. 7 Sadan tagu'n naanusa
mangkokwa't napiya kan gamgaman da dit mangtodan Apudyus kan dida't
kinangatu, dayaw kan mataguwan, itdon Apudyus kan dida dit mataguwana
maid kigad na. 8 Yoong sadat tagu'n sat long-ag da pay lawan dit ipappapuut
da kan adi da umunud sit katuttuwaan ta sat nadadag dat unu-unudon
da, nasulasulag si Apudyus un manusa kan dida nu dumatong dit timpuna.
9 Losan dat tagu'n mangkokokwa't laweng mapaligat da ot maid ayoayon dat
somsomok da utdat ligat da, talon sidat Judio kan padana pay sidan bokona
Judio. 10 Yoong sadat mangwa't napiya, itdan Apudyus dida't kinangatu,
dayaw kan naginoka somsomok, talon sidat Judio kan padana pay sidan
bokona Judio. 11 Ta si Apudyus, naid idumdumana nu mangukum.

12 Utdi, gaputa adin dat bokona Judio tigammu dit lintog Apudyus, bokona
ibatay Apudyus dit manusaana kan dida utdit lintog. Yoong sadat Judio un
dida'd nanigammu't dit lintog, maukum da un maibatay sit lintog. 13 Ta
utdit man-iilan Apudyus, bokona sadat manigammu't lintog dat ibilang na
un nalintog, nu adi sadat manungtungpal sidat ipakwan dit lintog. 14 Sadat
bokona Judio, naid tigammu da't dit lintoga ingkanglit Moses, yoong nu
koon da dit napiya un kama't dit ipakwan dit lintog, siya'd mangipaila un
awad lintog sit somsomok da. 15 Maibasal sit angwat da ipaila da un doda'n
iinggaw dit lintog Apudyus sit somsomok da ot panoknokan dit somsomok
da un tuttuwa. Ta nu mangwa da't napiya, tigammu da'n napiya kan nu
mangwa da't laweng, tigammu da paya laweng ta pabasulon pay lawan dit
somsomok da dida. 16 Ot sigun situn Nabalu'n Damag un itudtuduk nu
dumtong dit al-algawa mampaukuman Apudyus sidat losana tagu kan Jesu
Kristu, ukumona'l losan dat awad sit somsomok da kan sadat nalimoda
kingkingwa da.

Sadat Judio Kan Sat Lintog

17 Dikayu'n padaka Judio, kanan yu un Judio kayu ot manalgod kayu't dit
umunudan yu utdit lintog. Ipasindayaw yu un tagu dikayu kan Apudyus.
18 Kanan yu un tigammu yu dit piyaon Apudyus ipakwa kan tigammu yu
dit napiya gaputa awad dit lintoga nakaadalan yu. 19 Maid duwaduwa yu un
dikayu'd lumbonga mangipuyut sidat nakulap kan manilaw sidat iinggaw sit
kakolpan gaputa naid tigammu da kan Apudyus. 20 Kanan yu un dikayu'd
lumbonga mangisulu't dat adi manigammu't dan kustu kan manudtudu't
dat kama't abenga naid si tigammu gaputa awad dit lintog kan dikayu
un manigammuwan sit kustu kan sat katuttuwaan. 21 Ot nu tudtuduwan
yu danat udum, apay adiyu tudtuduwan nat long-ag yu? Itudtudu yu un
masapula maid man-akaw yoong apay man-akaw kayu? 22 Itudtudu yu un

masapula maid manog-on si bokona asawa na, yoong sog-onon yu mit danat
bokona asawa yu. Lawengon yu dat sinan-apudyus yoong akawan yu mit dat
timplun inggawan da. 23 Ipasindayaw yu un tigammu yu dit lintog Apudyus
yoong ibabbain yu si Apudyus sidit mansalungasingan yu utdit lintog na.
24 Ot tuttuwa dit naikanglita ugud Apudyus un, "Mambagbaga dat bokona
Judio si lawenga maisuganggang kan Apudyus gapu kan dikayu'n Judio."
25 Awad selbin dinat nampatulgiyan yu nu tungpalon yu nat lintog Apudyus,
yoong nu salungasingon yu dit lintog, maid mit laing selbi na ta kama
kayu payon sidan bokona Judio un bokona tagun Apudyus. 26 Padana pay
nu manungpal sidit lintog dit bokona Judio'n adi natulgiyan, kama payon
nu natulgiyan sit man-iilan Apudyus. 27 Isunga sadat bokona Judio un
manuttuwa't dit lintog Apudyus ulay nu adi da nampatulgi, panoknokan
da un lobbong na un madusa kayu'n Judio. Ta tuttuwa'n natulgiyan kayu
yoong salsalungasingon yu mit dit lintog Apudyus. 28 San kinaJudio, bokona
maimatunan sit umunudan si ugali onnu mampatulgiyan di osa'n tagu.
29 Sa'd gattoka Judio un tagun Apudyus, sadit naobos si aangson. Bokona
sat matulgiyan dit long-ag na, nu adi sat maobosan dit nadadaga aangsona.
Yoong bokona sadit naikanglita lintog dit mangobos kan siya nu adi si
Ispiritu Santu. Bokona tagu dit mangidayaw kan siya nu adi si Apudyus.

3

San Mangatiwan Dan Judio

1 "Ot nu kama't di, ngadan din mangatiwan dan Judio utdan bokona Judio
nu? Ngadan din selbin din matulgiyan nu?" 2 Talona adu dan mangatiw taku'n
Judio utdan bokona Judio. Umuna, ditaku dit nangitalgodan Apudyus sit
naikanglita ugud na. 3 Yoong inona nu adin dat udum kan ditaku tungpalon
dat ibaga da, piyaona kada ugudon un adin pay Apudyus tungpalonon dan
sapata na? 4 Tungpalona kampay! Bokona mantuli si Apudyus ulay nu losana
mantuli dan tagu. Kanan dit naikanglita ugud maipanggop kan siya un,
"Dalapnu nalawaga maila din kinalintog nu utdan ugud nu kan mangabak ka
nu maidalum ka."
5 Yoong nu sat mangwaan taku't nadadag ilatak na dit kinalintog Apudyus,
mabalin kad un kanan taku un bokona nalintog si Apudyus nu dusaona
ditaku gapu't kinadadag taku? (Bokona kuwaka kasomsomkan tu nu adi
doda'n siya'd somsomok di tagu.) 6 Bokon, ta nu adin Apudyus dusaon dat
makabasul bokonona nalintog din koona. Ot nu bokona nalintog din koona,
Adina mabalina siya'd mangukum sidan losana tagu.
7 Mabalin un kanan di tagu un: "Yoong nu mailatak dit kinatuttuwan
Apudyus maipagapu't dit mantuliyak, bokon kada maidayawan Apudyus
di? Apay un ibilangaka gumabasul?" 8 Yoong nu siya'd kanan yu di, apay
adi taku'l lawa kanan un, "Koon taku dan nadadag dalapnu mailatak din
napiya?" Ta tuttuwa'n awad da ud mangin-insultu kan sakon ot ipabasul dan
siya'd itudtuduk di, yoong man-ibabalang da paya lawa. Ot siya'd gapuna'n
maibagaya madusa da.

Naid Tagu't Nalintog

9 Utdi, napipiya kad din kasasaad dan Judio nu sadan bokona Judio?
Bokon! Ta impatigammukona mampapada dan losana tagu un iyapuwan
di basul, Judio man onnu bokona Judio. 10 Kanana't din naikanglita ugud
Apudyus un:
"Naid ulay osa't nalintog si tagu. 11 Naid osa't makaawat sit katuttuwaan,
naid osa't gumamgama makatigammu kan Apudyus. 12 Losana tagu,

nan-awidan da't Apudyus ot nambalin da un naid si selbi un tagu.
Naid osa't mangwa't napiya, ulay osa. 13 Kama't lobona mantatakang
dat sangi da gapu't dat nangkadadaga ugud da. Paspasiga tuli dat
ibosway da. Makayam-an dat ugud da un kama't gitan di ulog.
14 Napnu dat sangi da't nangkapapaita iliw. 15 Nalasu'n sumugat da
kan kumatoy da. 16 Losana ayon da, awad yam-anon da kan paligaton
da ut tagu. 17 Talona naid sit somsomok da dit makatimpuyug si pada
dan tagu. 18 Adi da'n talon umogyat kan Apudyus."

19 Siyadi dit ugud Apudyus ot titiggammu taku un sadat tagu'n idaddalan
dit lintog dit mampooyan datu. Isunga talona maid mailasun di tagu nu
mangukum si Apudyus ta losana tagu't tun lubung nakabasul. 20 Ta naid
tagu't nalintog sin man-iilan Apudyus gapu't manungpalana't dit lintog, ta sat
selbin dit lintog ipatigammu na un nakabasul dat tagu.

Sat Mampapalintog Apudyus Si Tagu

21 Yoong sin satun, impatigammunon Apudyus nu inona'n ibilang nat osa'n
tagu un nalintog. Ulay da Moses kan dat uduma propetan Apudyus, imbaga
daon dit maipanggop situ utdat iblu'n ingkanglit da. Bokona maipagapu't
umunudan di tagu utdan lintog dit gapun dit mangibilangan Apudyus un
nalintog nat osa'n tagu, 22 nu adi maipagapu't pammati kan Jesu Kristu.
Losana tagu'n mantalgod kan manuttuwa kan Jesu Kristu, maibilanga nalin-
tog gaputa maid tagu't idumduman Apudyus. 23 Ta losana tagu nakabasul
da ot adayu dit kasasaad da utdin kinangatun Apudyus. 24 Yoong gapu
utdit kaasi na naibilang taku'n nalintog maipagapu't dit kingwan Jesus un
nangwaya kan ditaku. Ligalun Apudyus tu un napalintogan taku.

25 Ta induya na si Jesus un mapatoy dalapnu maipagapu utdit dala na,
mabayadan dat basul dat losana tagu'n mantalgod kan siya. Kingwan
Apudyus di un mangipail-ana't dit kinalintog na, ulay nu adina dinagusa
dinusa dat basul dat tagu't dit gapu utdit kinaanus na. 26 Kingwa na di,
dalapnu uttun satun ipaila na dit kinalintog na kan ipaila na un ibilang na
un nalintog dat tagu'n mantalgod kan Jesus.

27 Ot sin satunon, ngadan dit mabalina ipasdayaw taku'n Judio? Naida
pulus! Ta apay? Onta, bokona sat mantungpalan taku't dan linlintog
din gapun din mapalintogan taku nu adi maipagapu ullawa't mantalgodan
kan manuttuwaan kan Jesus. 28 Ta tuttuwaon taku un ibilang ditaku kan
Apudyus un nalintog maipagapu't dit pammati taku kan Jesu Kristu un abus,
bokona gapu't dit manungpalan taku't din lintog.

29 Kadon, sadan Judio kad ullawa dan makin Apudyus kan Apudyus?
Bokon. Siya'd Apudyus pay dan bokona Judio. 30 Ta os-ossaan si Apudyus ot
mampapad-ona'n ibilang dan Judio kan bokona Judio un nalintog sit man-
iila na maipagapu't dit pammati da kan Jesu Kristu. 31 Kad, sin sadinon
piyaona kad ugudon un man-awidan takuwon dit lintog Apudyus, nu manut-
tuwa taku kan Jesu Kristu? Bokon, ta nu manuttuwa taku kan Jesu Kristu
amodoton un tuttuwaon taku dit lintog Apudyus.

4

Sat Mantuladan Un Impailan Abraham

1 Somsomkon taku dit Abraham un inapu taku'n Judio. Maibasal sit padas
na, ngadan dit tigammu taku maipanggop sit mapalintogan di tagu? 2 Nu
maipagapu't dat nabalu'n kingkingwana dit nangibilangan Apudyus kan
siya un nalintog, awad maipasdayaw na utdat tagu, yoong Adina mabalina
maipasdayaw kan Apudyus. 3 Onta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus

un, “Tinuttuwan Abraham dit insapatan Apudyus ot gapu utdit pammati na, imbilang Apudyus un nalintoga tagu.”
4 Padan nat tagu, mangkokwa dal̲apnu matangdanan. Bokona maibilanga
kodaw na dit tangdan na gaputa siya’d sungbat didit nabannugana. 5 Yoong
sat tagu’n bokona mantal̲god sidan nabal̲u un koona nu adi mantal̲god kan
Apudyus un siya’d mangibilanga nalintog dan gumabasul̲, ibilang Apudyus
un nalintog gapu utdit pammati na. 6 Siyatu dit piyaon dit David ugudon
sit imbaga na un, nagasat dat ibilang Apudyus un nalintog un bokona
maipagapu’t kingwa da. 7 Kinnanana un:
“Nagasat nat tagu’n pinakawan kan niliuwan Apudyus dat basul̲ na!
8 Nagasat nat tagu’n adinon Apudyus sosomkon dat basul̲ na.”
9 Ot ditaku kada lawa’n Judio un natul̲giyan tun ug-ugudona un nagasat?
Bokon! Nagasat pay dan bokona Judio un adi natul̲giyan gaputa manut-
tuwa da. Tigammu taku un imbilang Apudyus si ama taku’n Abraham un
nalintog gapu’t dit pammati na. 10 Kapiga dit napalintogana? Sidit daan
na un natul̲giyan onnu utdit naabus? Utdit daan na payyana natul̲giyan,
imbilangon Apudyus un nalintog si Abraham. 11 Ot sadit natul̲giyana dit
mangil-an un imbilangon Apudyus un nalintog gapu’t pammati na. Kama’t
di dit nakwaana dal̲apnun siya’d mambalina pannakaaman dadit losana adi
natul̲giyan un manuttuwa kan Apudyus un sat manuttuwaan da ud gapun dit
mangibilangan Apudyus kan dida un nalintog. 12 Padana pay un si Abraham
dit pannakaaman dadit Judio un natul̲giyan, yoong bokona sat natul̲giyan da
ullawa dit gapuna, nu adi sat manuttuwaan da kan Apudyus un padan dit
nantutuттuwan Abraham sit daan na payyan natul̲giyan.

Awaton Taku Dit Insapatan Apudyus Maipagapu’t Pammati

13 Utdit aw-awe, insapatan Apudyus kan Abraham kan sidat kaganakana
un mangkuwa da tun lubung, yoong bokona sat nanungpal̲an Abraham sidat
lintog Apudyus dit gapuna, nu adi gaputa naid duwaduwa na utdit imbagan
Apudyus kan siya. Ot gaputa nanuttuwa, imbilang Apudyus un nalintog.
14 Ta nu tungpal̲on Apudyus dit insapatana maibasal sit manungpal̲an taku’t
dat linlintog na, naid selbin dit pammati taku kan maid pay selbin dit
insapata na ta maid makagun-ud gaputa adi taku makatungpal sidat losana
ipakwan dat lintog na. 15 Sat katuttuwaana, sadat lintog dat mangtod si
gapun di sumul̲agan Apudyus kan mandusaana kan ditaku gaputa adi taku
makatungpal. Nu naid lintog, naid pay salungasingon taku.
16 Siya’d gapuna un pammati dit gapun dit mangtodan Apudyus sit in-
sapatana dal̲apnu maila un ingkaasi na. Ot maid duwaduwa na un awaton
dat losana kaganakan Abraham, bokona lawan sadat umun-unud sidan
lintog nu adi losana manuttuwa kan Apudyus un padan dit nantutuттuwan
Abraham un siya’d pannakaama taku’l losana manuttuwa. 17 Kanana’t
dit naikanglita ugud Apudyus un, “Pinambalin ku’d sika’n pannakaaman
dat tagu’t dan aduadu’n ili.” Si Abraham dit pannakaama taku’l losana
manuttuwa utdin man-iilan Apudyus. Ot si Apudyus un tinuttuwana,
siya’d makaboo̲la mampaungal̲ sidan matoy kan mampaloswa utdan maid.
18 Nanuttuwa’t Abraham kan nannamnama un matungpal dit insapatan
Apudyus kan siya un mambalina aman di adu’n tagu ulay nu adi naon
mabalina makwa. Ta insapatan Apudyus kan siya un kanana’n, “Gumanak
ka si adu’n kama’t din kaadun dan bituwon.”
19 Utdiya timpu, dandaniyona singgasut dit tawon na kan Adina payon
makaabeng si Sara un asawa na yoong adina’n tal̲on kummapsut dit
pammati na utdit somsomkona dit long-ag na un alig na ud natoy ta

lakayon. 20 Gasissiya dit pammati na ot bokona nanduwaduwa't dit insapatan Apudyus. Gummilogot dit pammati na ot indaydayaw na si Apudyus. 21 Talona tinuttuwa na un kabooḷan Apudyus un tungpaḷon dit insapata na. 22 Ot gapu't dit pammati na, "imbilang Apudyus un nalintog."

23 Yoong sadiya naikanglita ugud un kanana'n, "imbilang Apudyus un nalintog," bokona lawa'n si Abraham dit maipooyana, 24 nu adi maidagamung taku pay. Ta ibilang ditaku pay kan Apudyus un nalintog gapu't manuttuwaan taku kan siya'n nampaungaḷ kan Jesus un Apu taku.

25 Impalubus Apudyus un mapatoy si Jesus daḷapnu mabayadan dat basuḷ taku kan pinaungaḷ na daḷapnu maibilang taku'n nalintog, nu mantalgod taku kan siya.

5

Sat Nambanagan dit Napalintogan Taku

1 Ot sinsadinon ta imbilang ditakuwon kan Apudyus un nalintog gapu't pammati taku, naikapiya taku kan Apudyus gapu't dit kingwan Apu taku'n Jesu Kristu. 2 Maipagapu kan siya, naidagamung taku pay un manlak-am sin kaasin Apudyus ot mapadpadasan takuwon sin satun. Mataḷok taku gaputa namnamaon taku'n maidagamung sit nakaskasdaawa kinangatu na. 3 Yoong bokona sadi ullawa dit mataḷokan taku, nu adi mataḷok taku pay sidan manligatan taku ta tigammu taku'n sadan ligat, siya'd makasuḷuwan taku'n umanus. 4 Ot nu naanus taku, mambanaga anamungan Apudyus ditaku ot nu anamungan Apudyus ditaku, awad namnama taku. 5 Ot bokona madismaya taku utdan namnamaon taku gaputa naabusa impailan Apudyus dit gattoka mampipiya na. Intod Apudyus si Ispiritu Santu kan ditaku un mangipaila utdit mampipiyana.

6 Ta utdit ustu'n timpu un naid kabooḷan taku'n mangwa't ustu, natoy si Kristu un maipooy kan ditaku'n gumabasuḷ.

7 Nasigaba makwa un sanat osa'n tagu itdona nat long-ag na un managu nat osa'n tagu'n nalintog. Mabalin un awad mangitod si long-ag na maipagapu't managuwana't buḷun na un nabaḷu'n tagu. 8 Yoong impailan Apudyus dit gattoka mampipiya na kan ditaku ta utdit taḷona gumabasuḷ taku payyan, natoy si Kristu un siya'd naisalit kan ditaku. 9 Ot sinsadinon ta maibilang takuwon un nalintog maipagapu utdit daḷana, amo ilisi ditaku kan siya utdit mandusaan Apudyus nu dumatong dit timpu na. 10 Ta utdit kabusuḷ taku payyan si Apudyus, naikapiya taku kan siya maipagapu utdit natoyan Kristu un Anak na. Ot sinsatun ta naikapiya taku kan siya, amodotona taguwon ditaku, ta matatagu. 11 Yoong bokona lawa'n siyadatu dan mataḷokan taku nu adi mantattaḷok taku pay gapu kan Apudyus ta ingkapiya na ditaku kan siya maipagapu kan Jesu Kristu un Apu.

Sat Nandumaan Dit Kingwan Da Adan Kan Kristu

12 Maipagapu utdit osa'n tagu, nailugi dit basuḷ situn lubung. Ot gapu utdit basuḷ na nambanaga awad katoy. Kadon nansaknap dit katoy sidan losana tagu gaputa losana tagu nakabasuḷ. 13 Doda'n nambasuḷon dat tagu't tun lubung utdit daan payyan Apudyus itdon dat lintog na kan Moses, yoong gaputa naid payyan lintog, bokona naibilanga nansalungasing da. 14 Yoong manipud sit timpun Adan inggana't dit timpun Moses, nantulay dit katoy* sidat losana tagu, ulay nu bokona sinalungasing da dit bilin Apudyus un padan dit kingwan Adan.

---

* **5:14** Sat piyaona'n ugudon, natoy dat tagu gaputa sat bayad di basuḷ, katoy.

Si Adan awad maipadaana kan Kristu un naisapata't dit un dumatong.
15 Yoong bokona nampada dit nambanagan dit kingwa da. Amod dit naidumaan dit ligalun Apudyus sidit basul Adan. Tuttuwa'n nambanaga matoy dan losana tagu gaputa nambasul dit ossaana tagu. Yoong am-amod dit kaasin Apudyus kan sadit ligalu na utdan aduadu'n tagu maipagapu't dit kaasin Jesu Kristu.
16 Siyatu payyan osa un nandumaan dit ligalun Apudyus sidit basul Adan. Gapu utdit ossaana basul Adan, nakoddongana masapula madusa dat losana tagu. Yoong naiduma dit ligalun Apudyus ta ulay nu amoamod dit basul dat tagu, mabalina mapakawan kan mabalina maibilang da un nalintog.
17 Nu nambanaga matoy dan losana tagu gapu utdit basul dit ossaana tagu, am-amodot din nambanagan dit kingwan didit osa'n tagu un siya si Jesu Kristu. Ta gapu't dit kingwa na, losana mangawat sit kaasin Apudyus kan sadit ligalu na un kinalintog, ganason da dit mataguwan dat inggaingga kan maidagamung da kan Kristu un mangiyapu.
18 Kad sidi, nu inon dit basul dit ossaana tagu nambanag si madusaan dat losana tagu, padana pay un sadit nalintoga kingwan Kristu, nambanag si mapawayaan kan mataguwan dan losana tagu. 19 Ta nu nambalina gumabasul dat losana tagu maipagapu't dit adin Adan nanungpalan sidit bilin Apudyus, padana pay un mambalina nalintog dan losana tagu'n manuttuwa maipagapu't dit nanungpalan Kristu utdit imbilin Apudyus kan siya.
20 Intod Apudyus dat lintog na dalapnu amo mailan dan tagu din umadaduwan dan basul da, yoong utdin umaduaduwan dan basul di tagu, umamamod pay din kaasin Apudyus. 21 Kadon, utdin mangitulayan di basul sidan tagu un mampooy si matoyan kan maisinaan da kan Apudyus, mantulay payon din kaasin Apudyus sidin mangibilangana kan dida un nalintog un mampooy si mataguwan dat inggaingga maipagapu utdit kingwan Jesu Kristu un Apu taku.

6

Matatagu Taku Gapu Kan Kristu

1 Utdi, mabalin kad un itultuluy taku'n makabbasubasul dalapnu amo makaasiyan si Apudyus kan ditaku? 2 Adina mabalin. Ta nu maipanggop si basul natoyon dit likna taku'n mambasul. Inonan makabasubasul taku payyan nu? 3 Sakad nu adiyu tigammu un sidit nabunyagan taku un mangipaila't dit naidagamungan taku kan Kristu, naidagamung taku payon sit natoyana. 4 Isunga utdit nabunyagan taku, alig na un naidagamung taku't dit natoyan kan nailbonana. Yoong gaputa ummungal maipagapu't nakaskasdaawa pannakabalin Ama na, alig na un napaungal taku payon ot masapula matagu taku un maisayun situn bagu'n mataguwan taku.
5 Ta nu naidagamung taku kan Kristu utdit natoyana, maid duwaduwana un naidagamung taku pay kan siya utdit napaungalana. 6 Tigammu taku un sadit doda'n gumabasula kinatatagu taku, nailansa un naidagamung kan Kristu utdit nailansaana't dit kulus dalapnu makaan dit kababalin dit kinatatagu taku'n gumabasul kad, adi takuwon papuyung si basul. 7 Ta nu matoy nat osa'n tagu, mawayaanon sit pannakabalin di basul. 8 Ot nu tuttuwaon taku'n naidagamung taku't dit natoyan Kristu, tuttuwaon taku payon un matagu taku'n maidagamung kan siya. 9 Ta tigammu taku un si Kristu un ummungala natoy, adina'n talon matoyon ta maidon mabalinan katoy kan siya. 10 Ot gaputa natoy si Kristu, naida talon pannakabalin di basul kan siya. Ot matataguwon un maipooy sit maidayawan Apudyus. 11 Ot pada

na pay kan dikayu, masapula ibilang yu un natoy kayuwon nu maipanggop si basul yoong matatagu kayu nu maipanggop si manselbiyan yu kan Apudyus gapu utdit naiyossaanan yu kan Kristu.
12 Isunga masapula adi yuwon ipalubus nat long-ag yu un iyapuwan
di basul, un adi yuwon koon dat lawenga pipiyaon di long-ag. 13 Adi
yu ipalubus nat ulay osa'n paltin di long-ag yu un iyapuwan di basul ot
mausala mangwa't nadadag. Idatun yuwot nat long-ag yu kan Apudyus un
mangiyapu, ot ipalubus yu nat losana paltin dinat long-ag yu un mausala
mangwa't nalintoga maibagay sidat tagu'n naibilanga natoy yoong pinaun-
gal Apudyus. 14 Adi naon mabalina iyapuwan dikayu kan basul ta bokona
matatagu kayu un manguunnud sit lintog nu adi maipagapu't dit kaasin
Apudyus.

Masapula Koon Taku Dat Nalintog

15 Utdi, gaputa matatagu taku gapu't dit kaasin Apudyus un bokona gapu't
mantungpalan taku't lintog, mabalin kada makabasubasul takuwon? Adina
mabalin nat! 16 Titiggammu yu un nu singngadan dit mampaiyapuwan
yu un tuttuwaon yu, puyung dikayu kan siya. Nu paiyapu kayu't basul,
mambanaga matoy kayu un maisina kan Apudyus. Yoong nu paiyapu kayu
kan Apudyus, ibilang dikayu kan siya un nalintog. 17 Inyapuwan dikayu't
basul sidit, yoong yaman kan Apudyus ta inyaangos yu un tinuttuwa dit
katuttuwaana naitudtudu kan dikayu. 18 Kadon, nawayaan kayuwon sit
pannakabalin di basul yu ot nambalin kayu't puyung un mangwa't nalintog.
19 Iyalig ku't gagangaya makmakwa dalapnu nalasu un maawatan yu. Utdit
damu, impalubus yu dat nadumaduma'n paltin di long-ag yu un iyapuwan
dat gabbain kan nangkaisawa makwa ot ummamoamod dit kinadadag yu.
Yoong sin satunon, masapula ipalubus yu payon nat losana long-ag yu un
iyapuwan di kinalintog dalapnu nasantuwan kayu.
20 Utdit puyung dikayu payyan di kinadadag, adina nasapul un koon yu dat
nalintoga makwa. 21 Yoong ngadan dit nagungguna yu utdadit kingkingwa
yu un nadadaga siya'd gapun dit mabainan yu uttun satun? Naid! Katoy
dit mambanagana. 22 Yoong sinsatunon winayaan dikayuwon kan Apudyus
sidan basula namuyung kan dikayu. Nambalin kayuwona puyung na. Ot sat
magun-guna yu, sat mataguwan un nadalus un mambanag si mataguwan yu
si inggaingga. 23 Ta sat dusan di basul, katoy* yoong sadit itdon Apudyus
un ligalu na kan ditaku, sadit mataguwana maid si kigad maipagapu't dit
naidagamungan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.

7

Sat Maipadaan Tun Naidagamungan Taku Kan Kristu

1 Susunuda manuttuwa, tigammuka maawatan yu tun ibagak gaputa
tigammu yu dit maipanggop sit lintog un, nu matattagu nat osa'n tagu
masapula umunud sidan lintog. 2 Padan di osa'n babai'n awad si asawa,
adin dit lintog ipalubusa mangasawa't udum nu matattagu payyan dit asawa
na. Yoong nu matoy dit asawa na, mawayaanon sidit lintog ot mabalina
umbos mangasawa. 3 Siya'd gapuna'n nu sumip-un si sabali'n lalaki nu
matattaguwan payyan dit asawa na, mapabasul si dagdagas sigun sit lintog.
Yoong nu natoyon dit asawa na, mawayaan sit lintog ot bokonona mapabasul
si dagdagas nu mangasawa'n obos.

---

* **6:23** Sat piyaona'n ugudon tun katoy, sat maisinaan kan Apudyus kan madusaan sin impiyelnu't inggaingga.

4 Ot pada na pay kan ditaku'n susunuda manuttuwa. Nawayaan takuwon
sidat lintog gaputa naipangkatoy taku kan Kristu utdit natoyana. Kadon,
waya takuwona maidagamung kan Jesu Kristu un ummungal kan katoy
dalapnu mamunga tun manselbiyan taku kan Apudyus. 5 Ta utdit nangun-
unudan taku't dat pipiyaon di long-ag taku'n koon, amo pinabilog dit lintog
dit gumabasula kinatatagu taku, ot kingwa taku dat lawenga mambanag
si matoyan taku un maisinaan kan Apudyus. 6 Yoong sinsatun, gapu utdit
naidagamungan taku kan Kristu utdit natoyana nawayaan takuwon sidat
lintoga namuyung kan ditaku. Kad, manselbi takuwon kan Apudyus un
idaddalan Ispiritu Santu, bokonona sadat lintog dat uunnudon taku.

Sadit Lintog Kan Basul

7 Ot sinsadinon, ngadan nat makanan taku? Makwa kad un ibaga taku'n
laweng dat lintog? Bokon! Ta nu naid dat lintog adik natigammuwan
nu ngadan dit basul. Kama't din agum, adik okyan natigammuwan un
laweng din man-agum nu adi siya'd kinnanan dit lintoga, "Adi ka man-
agum." 8 Yoong utdit natigammuwak tu un bilin, gummilog dit gumabasula
kinatataguk un nampakwa kan sakon sidan losana ilan di kinaagum. Ta nu
naid lintog, naid pay kabool an di basul. 9 Matattaguwak utdit naid payyan
tigammuk sit lintog. Yoong utdit natigammuwak dit lintog, napukaw dit
gumabasula kinatataguk ot natoyak.* 10 Sinsadinon, sadit lintoga maiga-
puwan dit mataguwak si inggaingga, siya oton dit maigapuwan dit maisi-
naak kan Apudyus si inggaingga. 11 Maipagapu utdit lintog, ginundawayan
tun gumabasula kinatataguka inallilaw sakon ot nambanag si maisinaak kan
Apudyus.

12 Isunga maid mapabalawan dit lintog gaputa nasantuwan, padana
pay sidan bilbilin, nasantuwan, ustu kan nabalu da. 13 Utdi, piyaona
kada ugudon un sadit nabalu'n lintog dit maigapuwan dit maisinaak kan
Apudyus? Bokon! Sadit gumabasula kinatataguk dit gapuna. Nausal dit
nabalu'n lintog dalapnu maipaila un nambasulak ot mambanag si matoyaka
maisinaak kan Apudyus kad, maipaila dit talona kinadadag di basul.

Sadat Duwa Un Mansinnuganggang Sit Somsomok Di Tagu

14 Tigammu taku un sat lintog nanligwat kan Apudyus. Yoong sakon
taguwaka lawa un puyung di basul. 15 Adik maawatan datun kokkook. Ta
adik koon datun napiya un piyaok koon, nu adi sat lawekok koon siya'd kook.
16 Ot nu kook dan lawekok koon, piyaona'n ugudon un ampayunaka napiya
din lintog. 17 Ot bokona sakonon mangwa't dit lawenga adik piyaon, nu adi
sadit gumabasula kinatataguk dit mampakwa.

18 Tigammuka sadit doda'n kinatataguk naid napiya si koona. Ot ulay nu
piyaok mangwa't napiya, adik makwa. 19 Adik koon dadit napiya'n piyaok,
nu adi sadat nadadaga adik piyaon, siyaot dat kook. 20 Utdi, nu kook dit
adik piyaona koon, piyaona'n ugudon un bokona sakonon dit mangwa nu
adi sadit gumabasula kinatataguk.

21 Kadon, naawatak dit kokwa na. Nu piyaok un mangwa't napiya,
lappodanak sit kinadadaga inggaw kan sakon. 22 Talona piyaon tun aangsok
unudon dit lintog Apudyus. 23 Yoong awad sabali un mangitulay situn long-
ag ku un siya dit gumabasula kinatataguk ot suganggangona dit lintoga
piyaon tun angos ku un unudon. Pinambalinaka balud di basul tun gumaba-
sula kinatataguk. 24 Isunga kaasiyak pay! Sin kad nin managu kan sakon

* **7:9** Sat piyaona'n ugudon tu, naispirituwan un mataguwan kan matoyan bokona satun long-ag. Sat kaipooyan tun ug-ugudona un matoyan situ, sat maisinaan kan Apudyus si inggaingga gapu't basul.

dal̲apnu adik koon dan pipiyaon tun long-ag ku un mambanag sit matoyaka maisinan kan Apudyus? 25 Yaman kan Apudyus ta awad si Apu taku'n Jesu Kristu un managu kan sakon!

Ot sinsadinon, siyatu'd kasasaad ku: Piyaon tun angos ku un unudon dat lintog Apudyus yoong satun gumabasul̲a kinatataguk, unudona dit gabbasul̲a piyaona.

8

Sat Mataguwan Un Itulayan Ispiritu Santu

1 Sinsatunon, ditaku'n naidagamung kan Jesu Kristu, adi ditakuwon koddongan kan Apudyus un madusa. 2 Ta maipagapu utdit pannakabalin Ispiritu Santu un nampabagu uttun mataguwan taku gapu't dit naidagamungan taku kan Kristu, nawayaan taku utdit pannakabalin di basul̲ kan katoy un siya dit mannanayun un dusa. 3 Adin dit lintog maboolana wayaan dat tagu sit pannakabalin di basul̲ gaputa adin dat tagu matungpal dat losana lintog. Yoong sadit adin dit lintog makwa, nakwan Apudyus. Ta imbaun na dit Abeng na uttun lubunga mambalin si tagu'n pada taku, dal̲apnu siya'd naidatun un naipooy sidan basul̲ taku. Ot gapu't dit natoyana, kinaan Apudyus dit kabool̲an didit basul̲a mantulay kan ditaku. 4 Kingwan Apudyus di dal̲apnu ditaku un matatagu un maisayun sit Ispiritu Santu un bokon sidit gumabasul̲a kinatatagu taku, matungpal taku dan ustu un ipakwan dan lintog. 5 Ta sadat mangunud sit gumabasul̲a kinatatagu da, sat pipiyaona lawan dit long-ag dit sosomkon da. Yoong sadat mangunud sit Ispiritu Santu, sat ipakwa na pay dit somsomkon da. 6 Nu sat piyaon didit gumabasul̲a kinatatagu taku dan isosomok taku, mambanaga matoy taku'n maisina kan Apudyus. Yoong nu sadit ipakwan Ispiritu Santu dit isosomok taku, awad mataguwan taku't inggaingga kan galgalin-ok taku.

7 Ta sat tagu'n sa'd isosomok na dat pipiyaon dit gumabasul̲a kinatatagu na, busul̲ona si Apudyus ta Adina tungpal̲on dat lintog na. Sat katuttuwaana, Adina kabool̲ana matungpal dat lintog. 8 Isunga sadat mantungpal sit gumabasul̲a kinatatagu da, adi da'n tal̲on makwa dit mampasoom kan Apudyus.

9 Yoong kan dikayu, iinggaw dit Ispiritun Apudyus un insapatan Kristu ot siyaon dit mangitulay un bokonona sat gumabasul̲a kinatatagu yu. Ot singngadan na mana tagu nat naid kan siya diya Ispiritu, Adina payyan naidagamung kan Kristu. 10 Yoong nu inggaw si Kristu kan dikayu, ulay nu matoy nat long-ag yu gapu't basul̲, matatagu din kadogwa yu si inggaingga gaputa imbilang dikayu kan Apudyus un nalintog. 11 Nu iinggaw kan dikayu dit Ispiritun Apudyus un namaungal̲ kan Kristu, itdana pay si mannanayuna mataguwan danat long-ag yu un mal̲pos maipagapu't dit pannakabalin didiya Ispirituna un inggaw kan dikayu.

12 Siya'd gapuna susunud un lobbong taku'n matagu'n maisayun sit piyaon Apudyus un bokona maisayun sidat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasul̲a kinatatagu taku. 13 Ta nu tungpal̲on taku dat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasul̲a kinatatagu taku, mambanaga maisina taku kan Apudyus si inggaingga. Yoong nu lipsutan taku dat nadadaga pipiyaon ditu'n gumabasul̲a kinatatagu taku gapu't dit sal̲ak Ispiritu Santu, matagu taku't inggaingga.

14 Sadan manungpal sit ipakwan Ispiritu Santu, anak Apudyus dida. 15 Ta san Ispiritu Santu un intod Apudyus kan ditaku, bokona mambalinon ditaku un kama't puyung un kumimut kan apu na nu adi mambalinon ditaku't anak Apudyus. Siya'd gapuna un mabalina ayagan taku si Apudyus si "Ama" nu manluwal̲u taku kan siya! 16 Ot anamungan Ispiritu Santu tun somsomok

taku'n tuttuwa'n anak ditaku kan Apudyus. 17 Adi kad, gaputa anak ditaku
kan siya awaton taku dadit bindisyun un itdona't dat tagu na. Padana pay
un mailak-am taku'n maitdan sidan itdon Apudyus kan Kristu. Ot gaputa
mapadpadasan taku dat nampaligatan Kristu, mailak-am taku pay sidit
nakaskasdaawa kinangatu na.

Namnamaon Taku Dit Maidayawan Taku

18 Naid duwaduwak un sadatu'n mapaligatan taku't tun satun naid ka-
pangnu na nu somsomkok dit kinabal̲bal̲un dit makwa kan ditaku nu udidin
di al̲-al̲gaw. 19 Ta tal̲ona makauway dan losana paloswan Apudyus sidit
timpun mangilatakan Apudyus sidan aabeng na. 20 Ta sadatu'n uduma
paloswa bokona naituluy dit siguda panggop Apudyus kan dida. Yoong
bokona gaputa siya'd piniya dan makwaan da nu adi gaputa siya'd piniyan
Apudyus un makwa.* Yoong ulay nu kama't di, awad namnama da 21 ta
nu dumatong dit timpu, panggop Apudyus un mapawayaan dat losana
paloswa na dal̲apnu adi daon mal̲bog onnu matoy, kad mailak-am daon sin
nakaskasdaawa wayawayan dat aanak na. 22 Ta tigammu taku'n inggana't
tun satun kama't mampos-ona man-anak sit ligat dadit losana pinaloswan
Apudyus. 23 Yoong bokona dida'l lawa, nu adi ulay ditaku un naitdan si
Ispiritu Santu un ummuna'n intod Apudyus kan ditaku un manuttuwa.
Man-ayuwong tun gubu taku't dan ligat uttun man-uuwayan taku't dit al̲-
al̲gawa mangipatigammuwan Apudyus un ditaku dan aanak na, sat gattoka
mapawayaan taku.

24 Siyadi dit namnamaon taku manipud sit nanaguwan Apudyus kan
ditaku. Adina payyan maipaila ta nu iillan taku nat namnamaon taku,
bokonona tuttuwa'n namnama ta singngadan kad nat mannamnama utnat
iillana? 25 Yoong nu adi taku payyan naila dit nanam-on taku, anusan taku'n
uuwayon.

26 Ot bokona lawa'n sat namnama taku nat manul̲ung kan ditaku'n man-
uuway. Tul̲ungan ditaku pay kan Ispiritu Santu utdan mangkapuyan taku.
Kama't din manluwal̲uwan taku, maid tigammu taku't dit ustu'n iluwal̲u taku
yoong si Ispiritu Santu dit mangiluwal̲u kan ditaku udsi wagasa adin di tagu
kabool̲ana ipalawag. 27 Ot si Apudyus un makatigammu't dit somsomok di
tagu, tigammuna pay dit piyaon Ispiritu Santu'n ugudon nu manluwal̲u. Ta
nu iluwal̲uwana dan tagun Apudyus, ibasal na utdit piyaon Apudyus.

28 Tigammu taku un si Apudyus ud mampaos-ossaan sidan losana
pasamak dal̲apnu mampooy da si mangkapiyaan taku'n mamippiya kan
siya un inayagana na un tagu na maisayun sit panggop na. 29 Ta siguda
tigammunon Apudyus sidit laplapu na dat mambalina tagu na ot intuding
na un mambalin da un kama kan Anak na dal̲apnu si Jesus ud mambalin un
pangun dan adu un mansusunud.

30 Ot losan dan tinudingana'n mambalin si kama kan Anak na, dida dat
pinili na un tagu na. Ot sadat pinili na, imbilang na dida un nalintog ot dida'd
mailak-am sit kinadayawna.

Sat Amoda Mampipiyan Apudyus Kan Ditaku

31 Ot gaputa kama't di, mabalin un kanan taku un, nu si Apudyus din
awad kan ditaku, ngadan nat makaabak kan ditaku? 32 Ta si Apudyus adina
impaidam kan ditaku dit os-ossaana Anak na, nu adi inyawat na un mapatoy
un maisalit kan ditaku. Ot nu nakwa na di, bokon kada nasasaggana un
mangtod sidan losana masapul taku?

---

* **8:20** Ta naidagamung dan losan situn pita un inggiyaw Apudyus sidit nambasul̲ si Adan Gen.
3:14-19.

33 Awad kad makabalina mamabasul kan ditaku'n pinilin Apudyus? Naid!
Ta si Apudyus un mismu, ibilang ditaku'n naid si basul. 34 Ot singngadan nat
makabalina mangibagan masapula madusa taku? Maid! Ta si Jesu Kristu dit
natoy dalapnu mapakawan dat basul taku kan napaungal ot awadona man-
tutupak sit madiwanan Apudyus un mangilulluwalu kan ditaku. 35 Isunga
maid mabalina mangisina kan ditaku't din mampipiyan Kristu: ligat man
onnu danag, paligaton ditaku man sidan udum, maid man kanon taku onnu
badut taku, gaoogyat mana pasamak onnu mapatoy taku. 36 Ta kanan dit
ugud Apudyus un,

"Gapu kan sika, Apu, mampaspasdoma uuwayon mi dit mapatoyan mi.
Naibilang kami'n kama't kannelu'n dandani'n mapalti."

37 Yoong ulay nu mapadasan taku datun losana ligat, adayu'n maabak taku
gapu't din salak Kristu un mamippiya kan ditaku! 38 Ta naid duwaduwak
un naid makaisina kan ditaku't dit mampipiya na. Matagu taku man onnu
matoy taku, pipiyaona kampay ditaku. Ulay sadat anghel kan uduma
mangiyapu'n adi maila onnu losana pasamak situn satun onnu satun du-
moldol, naid pay mabalinan da. 39 Naid, ulay singngadan na man un awad
ngatu onnu awad situn dalom pita, onnu singngadan na mana paloswan
Apudyus maida talon makaisina kan ditaku't dit mampipiyana maipagapu't
dit naidagamungan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.

9

Si Apudyus Kan Sadat Tagun Pinili Na

1 Ibagak kan dikayu nat tuttuwa. Adik mantuli ta osaak sidan naidaga-
mung kan Kristu. Ot satun somsomok ku'n idaddalan Ispiritu Santu,
panoknokana paya bokona tuli tun kanak un, 2 amod tun domdom ku kan
adina maid tun sigab tun angos ku gapu't mangisomsomkak sidan kailiyak,
un dida ud kabagiyak kan kadalaaka Judio. 3 Nu mabalin kad okyan, ulay
sakona lawa'd maigiyaw kan maisina kan Kristu nu siya'd makatulung kan
dida. 4 Ta dida dat kaganakan Israel ot dida'd pinilin Apudyus un mambalina
aanak na kan nangipail-ana't kinaapudyus na. Nakatulag kan dida ot intod
na pay kan dida dat lintog na. Intudtudu na pay kan dida dit ustu'n koon da
un mandayaw kan siya kan adu dat insapatan Apudyus kan dida. 5 Sadat
nangkakadayaw paya inapu't dit aw-awe dat ginapuwan da. Ot si Kristu,
Judio pay dit puli na, nu maipanggop sit nambalinana si tagu. Apudyus si
Kristu un mangiyapu utdan losan ot masapula madaydayaw si inggaingga.
Amen.

6 Bokona kanaka adin Apudyus tungpalon dit insapatana kan dida. Ta sat
katuttuwaana, bokona losan dat kaganakan Israel un napili'n mambalina
tagun Apudyus. 7 Padana pay un bokona losan dat kaganakan Abraham dat
tuttuwa'n kaganakan na un mangitdan Apudyus sidat insapata na. Ta utdit
nansapata si Apudyus kan Abraham kanana un, "Sadat kaganakan Isaac
dat maibilanga kaganakam." 8 Ot kaawatan un bokona losana kaganakan
Abraham, ibilang Apudyus un kaganakana nu adi sadat manligwata lawa
kan anak na un Isaac un insapatan Apudyus un maiyabeng. 9 Ta nansapata
si Apudyus kan Abraham un kanana'n, "Kama't tu un timpu'd mangulinak
situn osa'n tawon ot utdiya timpu man-abeng si Sara si lalaki."

10 Yoong bokona nangkigad sidi. Ta ulay nu ossaan dit aman dat pingi'n
anak Rebeca, un siya si Isaac un inapu taku, 11 impailan Apudyus un sat
nampipili na naibasal sit sigud un pinanggop na un piliyon, bokona naibasal
sit kingwan di tagu. Siya'd gapuna un utdit daan da payyana maiyabeng,

utdit naid payyan kingwa da't nadadag onnu napiya, 12 imbagan Apudyus
kan Rebeca un "Manselbiyan dit pangu dit udidi."
13 Kanan pay dit naikanglita ugud Apudyus un, "Piniyak si Jacob yoong
nilaweng ku't Esau."
14 Ot nu kama't di dit kingwa na, mabalin kada ibaga taku'n bokona
nalintog si Apudyus? Adina mabalin. 15 Ta kanana kan Moses un, "Kaasiyak
dit piyaoka kaasiyan. Kadaguwak dit piyaoka kadaguwan."*
16 Utdi, kaawatan un bokona gapu't dit piyaon taku onnu koon taku dit
mangaasiyan Apudyus kan ditaku nu adi gapu't kaasina'l lawa. 17 Naikanglit
pay sit ugud Apudyus dit kanana kan Faraon un ali't din Egipto un, "Pinam-
balin ku'd sika un ali, dalapnu ipailak dit pannakabalin ku utdat kook kan
sika kan dalapnu maipatigammu tun ngadan ku utdat losana tagu't tun
lubung."
18 Ot kaawatan un kaasiyan Apudyus dat piyaona'n kaasiyan kan
pablangona dit ulun dat piyaona'n pablangon.

Sat Sulag Kan Kaasin Apudyus

19 Mabalina awad osa kan dikayu'd mangibaga't kama't tu: "Apay pay
lainga mampabasul nu, nu kama't di un maid makaiyapa't dit piyaona?"
20 Yoong singngadan nu kad un sumungbat kan Apudyus? Tagu ka'l lawa.
Bokona kanan didit banga't dit manduwin un, "Apay kingwaaka kama't tu?"
21 Ta sadit manduduwin awad kalintogana'n mangwa't duwa un banga utdit
sin-gamayana pita, osa'n banga'n mausal si dakola amung kan osa'n mausal
si inalgaw.
22 Pada na pay kan Apudyus, piyaona'n ipaila dit sulag na kan pannaka-
balin na un mandusa't dat bagay na un madusa si inggaingga. Yoong inan-
anusana dida 23 kan dalapnu ipaila na dit nakaskasdaawa kinangatu kan
kinadayaw na utdan tagu'n kaasiyana un siguda insagana na un maidaga-
mung sit kinangatu kan kinadayaw na. 24 Ditaku dat inayagana un tagu na,
bokona lawa un dikami'n Judio nu adi pati pay kan dikayu'n bokona Judio.
25 Imbagan Apudyus dit maipanggop situ utdit iblu'n paingkanglit na kan
Oseas un kanana'n,

"Sadat bokona taguk sidit, ngadanok didaon si taguk kan sadat adik piniya't
dit, potpotgok didaon. 26 Utdit igawa nangibagaak kan dida un bokona
taguk dida, siyadi oton ud igawa mangadanan da si abeng Apudyus un
matattaguwan."

27 Awad pay paingkanglit na kan propeta Isaias un, "Ulay nu kama't
kaadun din lagan sin baybay nat kaadun dat kaganakan Israel, akita lawa
dat taguwon Apudyus kan dida, 28 ta nu timpun ukumona dat tagu't tun pita,
asimpiga na un gangputon."
29 Kama't dit impadtun Isaias payyan sidit un kanana'n, "Nu adin Apudyus
un mannakabalin nangibanat sidat inapu taku, maipada taku okyan sidat
iSodoma kan iGomora un natoy da'l losan."

Adin Dat Uduma Judio Nanuttuwa Kan Jesu Kristu

30 Kadon, satu ud puntus dit imbagak. Ulay nu adin dat bokona Judio gi-
namgamana nalintog dat dit man-iilan Apudyus, napalintog da payon gapu't
dit pammati da kan Jesu Kristu. 31 Yoong sadat Judio un sa'd ginamgaman da
dit mapalintogan da gapu't nangun-unudan da't lintog, bokona napalintog
da. 32 Tapay? Onta imbis un mantalgod da't pammati kan Jesus, kanan da'n
mapalintog da gapu't dat napiya'n kokkoon da. Ot naisubuk dat Judio gaputa

* **9:15** Exodo 33:19.

naidangtul da kan Jesus un maiyalig si batu un sumalipaddu. 33 Ta kanan
Apudyus sit naikanglita ugud na un,
“Ilan yu ta isaad ku’t din Sion din batu un maidangtulan kan maisubukan
di tagu. Yoong singngadan na mana mantalgod sidiya batu, Adina
mapaay.”

10

1 Susunuda manuttuwa, talona piyaok kan iluwaluk kan Apudyus ta
taguwona dan bulun ku un Judio. 2 Tigammuk un talona gamgaman da’n
unudon si Apudyus yoong bokona ustu dit nan-aawat da. 3 Ta imbis un
bigbigon da dit impatigammun Apudyus un mapalintogan di tagu, pinadas
da dit kabukbukudan da un manungpal sidat lintog. Binay-an da dit wagas
Apudyus un mapalintogan da. 4 Ta si Jesu Kristu ullawa’d nakatungpal sidat
losana ipakwan dit lintog. Ot gapu’t dit kinalintog na, losana mantalgod kan
siya maibilanga nalintog.

Maid Adi Taguwon Apudyus

5 Awad ingkanglit Moses sidit maipanggop sidat mantalgod sidat lintog un
gapun dit mapalintogan da. Kanana un, “Sat tagu un makatungpal sidat
losana ipakwan dit lintog, matagu’t inggaingga.”
6 Yoong kama’t tu dit naikanglita ugud Apudyus maipanggop sidan im-
bilang Apudyus un nalintog maipagapu’t pammati, “Adiyu masapula som-
somkon nu ngadan dit umoy langit un sat piyaona’n ugudon sat umoy
mangidoba kan Kristu uttun pita. 7 Adi yu pay masapula somsomkon nu
ngadan dit umoy sin inggawan dat natoy un sat piyaona’n ugudon, sat umoy
un mampaungal kan Kristu utdat natoy.” 8 Ta kanan dit naikanglita ugud
un, “Adani kan dikayu dit ugud Apudyus, iinggaw sinat somsomok yu kan
mabalin yu un ibaga’t dan udum.” Satu un ugud Apudyus, siya payon din
itudtudu mi maipanggop si pammati. 9 Ta nu ibaga yu utdan udum un si Jesus
ud Apu kan nu tuttuwaon yu utnat angos yu un pinaungal Apudyus, taguwon
dikayu kan siya. 10 Ta gapu’t naimpusuwana mantututtuwan di osa’n tagu,
maibilanga nalintog. Ot gapu’t mangibagaana’t dit maipanggop sit pammati
na, taguwon Apudyus. 11 Kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un, “Adina
mapaay nat singngadan na mana manuttuwa kan siya.” 12 Ot losana tagu
mailak-am sidiyon, gaputa naid naidumaan dan Judio utdan bokona Judio.
Ossaan si Kristu un Apun di losan ot itdona dat wadawada mangkapiyaan
sidan losana mampakaasi kan siya. 13 Ta kanana’t dit naikanglita ugud
Apudyus un, “Singngadan na mana mampakaasi kan Apu, taguwona.”

Adin Dat Judio Malasunan Si Apudyus

14 Yoong inon dan tagu’n mampakpakaasi kan Jesus nu adi da payyan
tinuttuwa? Ot inon da’n manuttuwa nu adi da payyan nagngol dit maipang-
gop kan siya? Ot innon dit mandodongol da nu maid umoy mangipalawag
kan dida? 15 Ot inon dan tagu’n umoy mangipalawag nu adi da maibaun?
Yoong awad da ud naibaun ta kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un,
“Gattataloka talon dit dumakngan dat umoy mangipalawag sit Nabalu’n
Damag!”* 16 Yoong, bokona losana tagu’n nanuttuwa’t dit Nabalu’n Damag.
Ta si Isaias ingkanglit na un, “Apu, maga-anu ullawa dat nanuttuwa’t dat
dingngol da kan dikami!”† 17 Isunga, kaawatan un manuttuwa dat tagu,
maipagapu’t dit dongl on da un maipanggop kan Kristu.

---

* **10:15** Sat ustu un naikanglit sin Griego, “Nabalbalu din ikin dan umoy mangipalawag sit Nabalu’n Damag.” † **10:16** Isaias 53:1.

18 Yoong imusok ud kan dikayu, mabalin kad un adin dat Judio nagngol
dit Nabalu'n Damag maipanggop kan Kristu? Dingngol da! Ta kanana't dit
naikanglita ugud Apudyus un,
"Nagngol dat losana tagu uttun lubung dit maipanggop kan siya. On, dintong
na tun kigad ditu'n lubung."
19 Ot san osa'n imus ku payyan, mabalin kada adin dat Judio naawatan dit
dingngol da? Naawatan da! Ot si Moses payon dit umuna'n sumungbat ta
siya'd nangikanglit sit imbagan Apudyus un kanana'n,
"Paaposok dikayu't dan tagu'n adiyu ibilbilang. On, pasulagok dikayu gapu't
dan tagu'n ibilang yu un naid si tigammu."
20 Natulod pay si Isaias un nangibaga't dit imbagan Apudyus un kanana'n,
"Indasanak sidat bokona nanginap kan sakon. Nampatigammuwak sidadit
bokona nangim-imus sit maipanggop kan sakon."
21 Yoong nu maipanggop sidat Judio un kaganakan Israel, kinnanan Apudyus
un,
"Inalgawa iduduwawak tun imak kan dida ta piyaoka umoy da kan sakon
yoong talona adi da tumuttuwa kan nangkasukil da."

11

Sat Kaasin Apudyus Sidat Judio

1 San osa payyana imusok: Nan-awidan kadon Apudyus dat Judio un tagu
na? Bokon! Ta ulay pay sakon, mismu'n Israelitaak. Kaganakanak kan Abra-
ham ta nanligwatak sit pulin Benjamin. 2 Tuttuwa'n bokona nan-awidan
Apudyus dadit tagu na un siguda pinili na utdit damu. Apay naliuwan yu
dit kanana't dit ugud Apudyus maipanggop sit Elias? Nanlili kan Apudyus
maipanggop sit kinadadag dat bulun na un Israelita un 3 kanana'n, "Apu,
pinatoy da dadit propetam ot niyam-an da dadit iiggaan di datun kan sika.
Os-ossaanakon un nabun-an sidat propetam ot piyaonak payyan patoyon."
4 Ot singngadan dit insungbat Apudyus kan siya? Kanana un, "Annat da
payyan pitu'n libu un bulun nu un taguka nabun-an un adi nandayaw sit
sinan-apudyus un mangngadan si Baal." 5 Ot pada na pay situn satun.
Gapu utdit kinakaasin Apudyus, awad da payyan akita nabun-ana Judio un
pinilina un tagu na. 6 Ot gaputa maipagapu't kaasi dit namiliyan Apudyus
kan dida, adi taku mabalina kanan un naibatay sit napiya un kingwa da.
Ta nu naibatay sit kingwa da, bokonon un mauguda maipagapu't kaasin
Apudyus.
7 Ot ngadan nat maawatan taku uttu? Adin dat Judio indasan dit in-inapon
da. Sadat pinilina ullawa dat nakaodas, ta nabolang dat ulun dat udum.
8 Kanana't dit ugud Apudyus un, "Pinambalin Apudyus dit somsomok da un
adi makaawat. Ot inggana't tun satun awad ata da yoong adida makaimatun,
awad inga da yoong adida dumngol." 9 Padana pay un awad ingkanglit David
si maipanggop kan dida un kanana'n,
"Sapay okyan ta sadan gangganason da un koon mambanaga kama't balaisa
mangna kan dida onnu kama't batu un maisubukan da ta siya'd dusa
da. 10 Makulabuwan okyan dan ata da dalapnu adi da makaila kan
mambukut da okyan sit ligat da si inggaingga."
11 Utdi, san imus ku payyan, utdit naidangtul dat Judio, namingpingsan
kadona naotdag da? Bokon, nu adi gapu utdit nambasulan da, naitdan
dat bokona Judio si gundaway un mailak-ama taguwon Apudyus, dalapnu
apalan dat Judio dida. 12 Utdi, nu sadit nambasulan dat Judio kan sat
adi da nangdasan sit ustu'n panggop da dit gapun dit nangitdan Apudyus

si amoda mangkapiyaan sidat bokona Judio uttun lubung, adi pay am-amoda mangkapiyaan din itdona nu madtong dit kustun bilang dat Judio un manuttuwa kan siya!

Taguwon Pay Apudyus Dan Bokona Judio

13 Sinsatun, dikayu'n bokona Judio tun kabagbagak. Dinutukanak kan
Apudyus un apostoles na un mantudtudu kan dikayu. Maipasdayaw ku tuwa
talibasuk ot masapula maipatungpal 14 dalapnu umapal kad dan padaka
Judio kan dikayu, manuttuwa da kan Jesu Kristu ot matagu da't inggaingga.
15 Ta nu nambanag sit naikapiyaan yu un bokona Judio kan Apudyus dit
nanumdiyan Apudyus kan dida, in-inonaon nu nu awatona dida'n obos, nu
adi alig da't ummungal kan katoy?
16 Nu maidatun din damu'n tinapay kan Apudyus, mailak-am payona
maidatun dan losana natamay un nakaalaana.* Padana pay un, nu maidatun
kan Apudyus dit lamut dit kayu naidatun pay dat sanga na. 17 Yoong nu
masop-ak dat uduma sanga na asi kayu maisugsup un sangan di sumalona
kayu dalapnu mailak-am kayu utdat mangkapiyaana manligwat sit lamut na,
18 adi kayu manaktakkal sidan nasop-aka sanga. Somsomkon yu un bokona
dikayu'n sanga dit mampabilog sit lamut nu adi sat lamut dit mampabilog
kan dikayu'n sanga.
19 Mabalina kanan yu un, "On, yoong nasop-ak dat sanga dalapnu maisug-
supak." 20 Tuttuwa di. Sinop-ak Apudyus dida gapu ta adi da nanuttuwa
ot dikayu'd insukat na kan dida, yoong iinggaw kayu't nat igaw yu gapu'l
lawa ta manuttuwa kayu. Isunga adi yu itakkal nat naisugsupan yu, nu
adi am-ammaan yuwot. 21 Ta nu adin Apudyus kinayngaan dadit Judio
un dida'd gattoka tagu na, kayngaana an dikayu'n bokona tagu na utdit?
22 Siya'd gapuna un sosomkon yu dit kinakaasi kan kinaistiliktun Apudyus.
Dusaona dat nan-awid kan siya, yoong kaasiyana dikayu nu itultuluy yu
un manuttuwa kan siya. Yoong nu madi yu, maisop-ak kayu pay. 23 Ot
sadat Judio, nu manuttuwa da mangulin da't dit siguda igaw da, ta kabool-an
Apudyus un isugsup dida'n obos. 24 Ta nu nabalinan Apudyus un insugsup
dikayu'n sangan di sumalona kayu't dit kayu un tinalkon na, adi nalaslasu'n
isugsup na dit naisop-aka sanga utdit kayu'n nasop-akana.

Kaasiyan Apudyus Dat Losana Tagu

25 Susunud, antu'd ipatigammuk kan dikayu'n adi naipatigammu't dit
dalapnu adiyu itakkala nalaing kayu. Bokona mannanayun dit kinasukil
dat uduma Judio, ta nu magtong dit kustu'n bilang dat bokona Judio'n
manuttuwa, manuttuwa da payon. 26 Isunga taguwon Apudyus dat losana
Judio. Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un,

"Sadit managu't dat tagu, manligwat sin ili'd Sion ot kaanona'n aminon dit
kinadadag dat kaganakan Jacob. 27 Siyadi din tungpal dit insapatak
kan dida'n kaanok dat basul da."

28 Gaputa adin dat Judio tinuttuwa dit Nabalu'n Damag, nambalin da'n
kabusul Apudyus un nambanag pay si nangkapiyaan yu. Yoong dida dat
siguda pinili na un tagu na ot potpotgona dida gapu't dit insapata na utdat
ginapuwan da. 29 Ta adin Apudyus obsonon dit somsomok na maipanggop
sidat inayagana kan sadat bindisyun un itdona.
30 Dikayu'n bokona Judio, adiyu pay tinuttuwa't Apudyus sit kaykaysana
algaw, yoong kinaasiyan dikayu kan siya gaputa adin dat Judio nanuttuwa.

---

* **11:16** Ugalin dan Judio un idatun kan Apudyus din umuna'n tinapay sidan tamayon da. Ilan yu utdin Bilbilang 15:19-20.

31 Ot pada na pay sin satuna adin dat Judio manuttuwa dal̲apnu kaasiyan pay
Apudyus dida un padan dit nangkakaasi na kan dikayu. 32 Ta impalubus
Apudyus un mambalin dat tagu si kama't bal̲ud di kinasukil dal̲apnu maipaila
na dit mangkakaasi na kan dida.

Lobbong Na Un Madayaw Si Apudyus

33 Amoda tal̲on dit mangkakaasin Apudyus kan ditaku! Amod pay dit
kalaing na ta losana tigammu na! Naid kustu't makaawat sin kasomsomkana
kan naid pay makaawat sin mamangwa na. 34 Ta kanana't dit naikanglita
ugud un,

"Singngadan nat makatigammu't dit somsomok Apudyus? Sin nat makabag-
baga kan siya? 35 Maida tal̲on masapul Apudyus dal̲apnu itdan di tagu
kad, makautang."

36 Ta siya'd nanligwatan dit losan ot iinggaw dat losan gapu kan siya.
Manselbi dan losan sit maidayawana. Madaydayaw si Apudyus si ing-
gaingga. Amen.

12

Sat Katatagun Di Manuttuwa Kan Kristu

1 Sinsadin susunuda manuttuwa, gapu utdit amoda kaasin Apudyus kan
ditaku, masapula idatun yu nat long-ag yu un manselbi kan Apudyus un
kama't datun un matattaguwan un maid si basubasul̲ kan gassosoom kan
siya. Ta siyadi'd ustu'n mandadayaw kan siya. 2 Adi yu ipada nat ugali
yu utdat adi manuttuwa, nu adi, ipalubus yu un maobos nat somsomok
yu dal̲apnu mapabagu nat aangson yu kad, matigammuwan yu dit napiya,
mampasoom kan ustuustu'n makwa un siya'd piyaon Apudyus.

3 Maipagapu't dit kalobbongaka ingkaasin Apudyus, ibagak kan dikayu'l
losana adiyu somsomkona nangatu kayu, nu adi, nanakman okyan nat
kasomsomkan yu utnat long-ag yu. Masapula usigon di kada osa nat long-
ag na maibasal sit pammati na un intod Apudyus kan siya. 4 Kama't tun
long-ag taku, adu datun paltina ot nadumaduma tun kausalan da. 5 Pada
na pay kan ditaku'n manuttuwa ta ulay adu taku, kama taku't nansusuupa
paltin di ossaana long-ag gapu't din naiyossaanan taku kan Kristu. 6 Ot
nadumaduma dat lainga ligalun Apudyus si kada osa kan ditaku, siya'd
gapuna'n kada osa masapula usalona dit laing na un naitod kan siya. Nu sat
lainga mangibaga't dan ibagan Apudyus dit intod na utnat osa, siya'd koona
sigun sit intod Apudyus un pammati na. 7 Nu manselbi dit lainga naitod,
masapula manselbi. Nu mantudtudu dit lainga naitod sit osa, masapula
mantudtudu. 8 Nu mamagbaga nat lainga naitod, masapula mamagbaga.
Nu sat mangibingay si singngadan na mana awad kan siya dit naitoda laing
na, masapula mangibingay un maid sigab angos na. Sadit naitdan si lainga
mangipangat, ipapati na un mangipangat. Sadit naitdan si lainga mangaasi,
koona'n siaanggom.

9 Masapula sat mampipiya yu tal̲ona manligwat sit aangson yu. Lawengon
yu dan nadadaga makwa ot potgon yu dan napiya. 10 Mampipinniya kayu
un kama't mansusunud kan amo dayawon yu dat udum nu sat mandadayaw
da kan dikayu. 11 Adi kayu mansadusaduta manselbi kan Apu Jesus nu adi
nagagot kan napasnok kayu. 12 Matal̲ok kayu gapu't dit namnamaon yu
un awaton kan Apudyus. Anusan yu dan ligat yu ot adi kayu lumipsuta
manluwal̲u. 13 Tul̲ungan yu dat bul̲un taku'n tagun Apudyus un makasapul
si tul̲ung kan sangailiyon yu dat kakkaili.

14 Adi yu iliwan dat mamaligat kan dikayu, nu adi iluwalu yuwot ta
bindisyunan Apudyus dida. 15 Makapantalok kayu't dan mantattalok kan
makadomdom kayu pay sidan madomdoman. 16 Mantitimpuyug kayu. Adi
kayu mamaspasdayaw, nu adi mampakumbaba kayuwot un makabulbulun
sidan nadoba'n tagu. Adiyu kanan sinat long-ag yu un dikayu'd kalaingan.
17 Adi yu subadan si laweng dit lawenga koon da kan dikayu nu adi sat
napiya't dit man-iilan di tagu ud koon yu. 18 Padason yu ud kaboolan yu un
makatimpuyug sidan losana tagu nu mabalin. 19 Susunuda manuttuwa, adi
kayu'n talon gumalos sin nadadaga koon di uduma tagu kan dikayu. Bay-
an yu ta si Apudyus mangibalos ta kanana't dit paingkanglit na un ugud
na'n, "Sakon mangibalos, sakon manubad," kanana. 20 Unudon yuwot dit
kanana't dit naikanglita ugud na un, "Nu mabitil dit kabusul nu, pakanam.
Nu mauwaw, painumam. Ta nu koom din kama't di, matigammu na dit
mabain gapu't dit lawenga kingwa na." 21 Adi kayu paabak si laweng, nu adi
abakon yuwot dit laweng sit mangwaan yu si napiya.

13

Paiyapu Taku't Dan Aappun Di Gubilnu

1 Masapula umapu dat losana tagu utdan mangitulay si gubilnu ta maid
tulay si adi manligwat kan Apudyus din kalobbongana'n mangitulay. In-
saad Apudyus dadit madama'n tulay. 2 Siya'd gapuna'n singngadan na
mana sumuganggang sidan madama'n tulay, suganggangona dit dinutukan
Apudyus. Ot losana sumusuganggang madusa da. 3 Sadat tutulay bokona
masapula iyogyat dat napiya't kokkoon nu adi sadat mangwa't laweng. Ot
dalapnu naid iyogyat yu, sat napiya'd koon yu kad, dayawon dikayu. 4 Ta
babbaun Apudyus dida un mangkokwa't dan mangkapiyaan yu. Yoong nu
mangwa kayu't laweng umogyat kayu kan dida ta bokona lamlamang ullawa
dit kalintogan dan mandusa. Ta sadat tutulay babbaun Apudyus dida un
manusa't dat mangwa't laweng. 5 Siya'd gapuna'n manuttuwa kayu kan
dida. Bokona lawa'n gapu't dit mandusaan Apudyus nu adi, gapu ta siya'd
tigammu yu paya napiya.
6 Ot siya'd gapuna'n mambayad kayu pay si bugis ta sadan tutulay situn
gubilnu taku, babbaun Apudyus dida'n manungtungpal sidan kewaal da.
7 Isunga bayadan yu dat losana baybayadan yu kan dida. Nu awad utang
yu si bugis kan uduma mabayadan masapula bayadan yu. Dayawon yu pay
dat losana kalobbongana'n madayaw.

Sat Lumbonga Koon Di Manuttuwa Utdan Padana'n Tagu

8 Naid okyan utang yu laksig sit mamippiyaan yu utdan pada yun tagu. Ta
sat mamippiya utdit pada na un tagu, tinuttuwa naon dit bilin Apudyus. 9 Ta
sadit bilina kanana'n, "Adika managdagas, adika kumatoy, adika man-akaw,
adika man-agum," losan datu kan dat udum paya bilin nasip-un din piyaon
da'n ugudon sit bilina, "Piyaom dat padama tagu'n padan dit mampipiyam
sit long-ag nu."* 10 Ta nu pipiyaom nat padama tagu, maid koom si laweng
kan siya. Isunga sat mamippiya, siya'd makatungpal sidan losana ipakwan
dat bilin Apudyus.
11 Masapula koon yu tu ta tigammu yuwon tun timpu, masapula adi
kayu masusuyop ta sat timpun mataguwan taku't inggaingga ad-adaniyon
sinsatun nu sadit damu'n nanuttuwaan taku. 12 Masungputon tun labi ot
dandaniyon mawakas. Siya'd gapuna'n lipsutan takuwon dan kokkoon dat

* **13:9** Ex. 20:13-15, 17; Lev. 19:18; Deut. 5:17, 19, 21; Mt. 19:19; 22:37-40.

inggaw sit kakolpan ot mangkalasag taku dit kalasag dat inggaw sit padda.
13 Masapula matagu taku un maibagay sidan inggaw sin napadda. Naid
dat nalabosa laglagsak onnu in-inum. Naid manog-on si bokona asawa na
kan mangwa't dan naalas si puuta koko-on. Naid mansusubog kan da man-
iinnapal. 14 Man-aliyon takuwot si Apu taku'n Jesu Kristu uttun mataguwan
taku ot adi takuwon ipalubus un sat pipiyaon ditu'n gumabasula kinatatagu
taku dan matungpal.

14

Adiyu Kuison Dat Padayu'n Manuttuwa Kan Jesu Kristu

1 Awaton yu dan nakapsut si pammati un umoy maidagamung kan dikayu,
yoong adiyu kasungsungbat dida maipanggop sit kasomsomkan da un
naiduma't dit kasomsomkan yu. 2 Ta awad da ud manuttuwa'n mangan si
singngadan na un makan. Yoong awad pay dat nakapsut si mantutuттuwan
mangkaniyaw ot latlatonga lawa dat isida da. 3 Sadat mansida si kumpolmi,
adi da dulaon dat adi mansida si kumpolmi'n masida. Ot sadat mansida
utdan latlatonga lawa, adi da kuison dan mansida si ulay singngadan na,
ta inawat Apudyus dida un tagu na. 4 Ta singngadan nu kada mangkuis
sit babbaun di sabali? Adi sadit Apu na pay lawan dit mangibaga nu kustu
onnu bokon dit koona. Yoong maid duwaduwana un kustu dit koona gaputa
kabooлan dit Apu na un tulungan un mangwa't kustu.
5 Awad da pay mangibaga'n awad al-algawa napotpotog nu sadadit uduma
al-algaw. Yoong awad pay mangibaga'n mampapada'l losan. Masapula
adiyu manduwaduwaan dit kasomsomkan yu maipanggop sidatu un banag.
6 Sadit mangngilin si osa'n al-algaw, koonan pammadayaw na kan Apudyus.
Ot sadit mansida si kumpolmi'n masida koona pay un pammadayaw na
kan Apudyus ta manyaman yan kan Apudyus asina kanon. Pada na pay
sidit adi mansida si kumpolmi'n masida ta koona pay un pammadayaw na
pay kan Apudyus kan manyaman pay kan Apudyus asinamangan. 7 Ditaku
un manuttuwa, bokona kabukbukudan taku tun angos taku, matattaguwan
taku man onnu natoy taku. 8 Nu matagu taku, matagu un maipooy kan Kristu
ot nu matoy taku, matoy taku un maipooy kan Apu Jesu Kristu. Ot siya'd
gapuna un matattaguwan taku man onnu natoy taku, kuwa ditaku kan Apu
taku'n Jesu Kristu. 9 Ta natoy kan ummungal si Kristu dalapnu siya'd Apun
dat matattaguwan kan sadat natoy. 10 Isunga dikayu, apay un kuison yu dan
bulun yu un manuttuwa? Ot dikayu'n udum, apay dulaon yu dat bulun yu?
Adiyu koon di ta nu anungus di al-algaw losan taku'n sumikad sit atubang
Apudyus ot ukumona ditaku'l losan. 11 Kanana't dit paingkanglit Apudyus
un,

"Gaputa matattaguwanak, tuttuwa pay tun kanak, kanan dit Apu, nu duma-
tong dit timpu na, mampalintumong dan losana tagu uttun atubang
ku kan bigbigon da un sakon Apudyus."

12 Utdi, kaawatan un losan taku'n dumatag kan Apudyus un manungbat sidat
kingkingwa taku.

Adi Taku Mangwa't Makabasulan Din Pada Taku'n Manuttuwa

13 Ot siya'd gapuna'n adi takuwon man-iinnukum nu adi, ikoddong taku'n
adi takuwon mangwa't maigapuwan di makabasulan di pada taku'n manut-
tuwa onnu makalappod sit pammati na. 14 Nu kan sakona osa'n naidaga-
mung kan Kristu un Apu taku, naid duwaduwak un naid kaniyaw si makan.
Yoong nu kanan di osa'n tagu'n kaniyaw dit osa'n makan, tuttuwan kaniyaw
kan siya. 15 Ot nu mambanaga makabasulan di padama manuttuwa dit

manganam sit makana kaniyawona, adim impaila dit mampipiyam kan siya. Adim ipalubus un sat manganam si makan dit mayam-anan dit manuttuwaan nat padama manuttuwa ta natoy si Kristu un maipooy kan siya. 16 Isunga ammaan yu dal̲apnu bokona laweng dit kaugudan dat napiya kan dikayu'n makwa. 17 Ta sat napotog sin mangitulayan Apudyus, bokona sadit makan kan mainum, nu adi, sadit kinalintog, kinaul̲nus kan kinatal̲oka itdon Ispiritu Santu. 18 Ot nu kama't tu tun manseselbi taku kan Kristu, masom si Apudyus kan anamungan pay dat uduma tagu.

19 Siya'd gapuna'n koon taku dadit mangitod si kinaul̲nus kan mampabilog si manuttuwaan di osaosa. 20 Adi taku yam-anon dit kingwan Apudyus maipagapu'l lawa't makan. Mabalina kanon taku dat losana makan ta naid kaniyaw sit man-iilan Apudyus. Yoong nu mangitod si makabasul̲an di osa dit manganan taku, siyadi dit laweng. 21 Isunga unnay pay nu adi taku mansida't kalni onnu uminum si al̲ak onnu mangwa si singngadan na un makabasul̲an di pada taku'n manuttuwa. 22 Singngadan na man dit tuttuwaom maipanggop situ, dikayu'l lawa kan Apudyus ud makatigammu. Nagasat dit tagu'n adi mamabasul̲ sit long-ag na gapu't dit mangwaana't dit tuttuwaona un napiya. 23 Yoong sat tagu'n manduwaduwa't dit kanona, asina kanon payon, makabasul̲ana ta kinan na un bokona maibasal sit kustu'n tuttuwaona. Ta basul̲ taku dit singngadan na un koon taku'n adi maibasal sit tuttuwaon taku'n napiya.

15

Umun-una'n Somsomkon Taku Dat Mampiyaan Dat Udum Nu Sat Mampiyaan Taku

1 Ditaku'n nabilog si pammati, masapula anusan taku dan mangkapsutan dan nakapsut payyan si pammati. Bokona sat piyaon taku'l lawa'd sosomkon taku 2 nu adi somsomkon taku pay dat mas-oman da un maipooy si mampiyaan da kan gumilogan dit pammati da. 3 Ta ulay si Kristu utdit, bokona sat piniya na dit sinomsomok na, ta awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Sakon nandakdakngan dat insultu'n imbagabaga da kan sika Apudyus," kanan dit ugud. 4 Ot somsomkon yu un losan dadit naikanglita ugud Apudyus, naikanglit da dal̲apnu sul̲uwan ditaku un man-anus kan pabilgona datun somsomok taku un manguuway sidit namnamaon taku. Ta mapabilog tun somsomok taku kan maitdan taku't namnama nu basaon taku dat itudtudu na. 5 Ot Iluwal̲uk kan Apudyus un manligwatan di anus kan bilog di somsomok, ta mantitimpuyugon dikayu utdit mangunudan yu kan Jesu Kristu. 6 Siya'd koon yu dal̲apnu man-os-ossaan nat somsomok yu un mangidaydayaw kan Apudyus un siya'd Aman Jesu Kristu un Apu taku.

Maipooy Pay Din Nabal̲un Damag Sidan Bokona Judio

7 Isunga awaton yu nat kada-osa padan dit nangawatan Kristu kan dikayu dal̲apnu maidayaw si Apudyus. 8 Ta ibagak kan dikayu un nanselbi si Kristu utdat Judio dal̲apnu ipaila na un matal̲godan si Apudyus ta tinungpal na dit insapatana utdadit ginapuwan da. 9 Dummatong pay dal̲apnu idayaw dat bokona Judio si Apudyus gapu't dit kaasi na. Ta siya'd kanana't dit naikanglita Ugud na un,

"Isunga idaydayaw ku'd sika't din inggawak sidan bokona Judio. Ikankantaka idaydayaw sika."

10 Kanan payyan dit naikanglit un,

"Dikayu'n bokona Judio, maipanlagsak kayu't dan tagu'n pinilin Apudyus un tagu na."

11 Kanana payyana,
“Dikayu’n losana bokona Judio, idaydayaw yu si Apudyus. Dikayu’n losana
tagu, idaydayaw yu.”
12 Awad pay ingkanglit Isaias un propetan Apudyus sidit un kanana’n,
“Awad maiyanak sidadit kaganakan Jesse un mambalina mangiyapu utdadit
bokona Judio, ot siya’d mannamnamaan da.”
13 Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di namnama taku, itdan dikayu
si amoda talok kan kappiya gapu’t dit manuttuwaan yu kan siya dalapnu
dumakodakol dit namnama yu maipagapu’t dit pannakabalin Ispiritu Santu.

Sat Kewaal Un Intalgod Apudyus Kan Pablo

14 Susunuda manuttuwa, nu kan sakon adik manduwaduwaan un napiya
dat losana kokkoon yu, adu dan tigammu yu kan kabooloan yu un man-
sisinnulu. 15 Yoong ulay pay nu kama’t di, natulodak un nangibaga uttun
sulat ku dat uduma ipalagip ku kan dikayu, gapu’t tun ingkaasin Apudyus
un kewaal ku. 16 Ta piniliyaka manselbi kan Jesu Kristu un mantudtudu’t
dan bokona Judio. Manselbiyaka kama’t padi utdit mangiwalagawagak sit
Nabalu’n Damag un manligwat kan Apudyus dalapnu utdit pannakabalin ud
Ispiritu Santu mambalin dadit bokona Judio un nasantuwana datun un mas-
oman Apudyus. 17 Ot gapu’t dit naidagamungak kan Jesu Kristu, mabalin
ku’n maipasdayaw tun talibasuka maipooy kan Apudyus. 18 Maid udum
si ugudok nu adi sat kingwan Kristu ta inusal na’d sakona nangawis sidat
bokona Judio un manuttuwa maipagapu’t dat imbagbagak kan kingking-
wak un 19 nakaskadaawa mangilasinan kan am-amug kan maipagapu’t dit
pannakabalin Ispiritu Santu. Ot manlapu’d Jerusalem inggana’t din Ilirico,
naid igaw si adik nan-iwalagawagan sidit Nabalu’n Damag un maipanggop
kan Kristu. 20 Ta siya kampay panggop ku dit man-iwalagawag sit Nabalu’n
Damag sidadit adi payyan nangngol sit maipanggop kan Jesu Kristu dalapnu
adik ullawa dogdog-an dit kingwan di sabali’n tagu. 21 Ta kanan dit naikan-
glita ugud Apudyus un,
“Sadat adi payyan natudtuduwan sit maipanggop kan siya matigammuwan
da payon ot sadat adi payyan nakagngol, maawatan da payon dit
maipanggop kan siya.”

Panggop Pablo Un Umoy Gumisita Utdat iRoma

22 Gapu’t datuwa talibasuk, namin-adu’n nataktakak sit panggop ku’n
umoy kan dikayu. 23-24 Yoong sinsatunon ginangput kuwon datun talibasuk
situ un igaw. Ot gaputa nabayagona tawon un piyaoka umoy ilan dikayu,
panggop ku’n dumagasa mangila kan dikayu nu umoyak Espania. Ot
maabus kad din makabulbulunak kan dikayu’t sin-akitan, salakanak okyan
dalapnu makadatongaka dagus sidi. 25-26 Sinsadin, umoyak yan Jerusalem ta
iyoy ku tun pilaka inulup dadit tagun Apudyus sidin Macedonia kan Acaya un
maitoda maitulung sidadit nakapusa tagun Apudyus sin Jerusalem. 27 Dida
pay lawan ud sin nakoma tumulung ot bagay na un tumulung da ta mansubad
da’t dan Judio. Ta gapu’t dadit Judio’n manuttuwa’t din Jerusalem, nailak-
am dan bokona Judio utdan mangkapiyaan si inggaingga un manligwat kan
Apudyus. Isunga lobbong na un tumulung da pay sin ikatagun dan Judio.
28 Ot nu magangput ku’n iyawat kan dida tun naulupa pilak, manlakkatakona
umoy Espania ot dumagasak kan dikayu utnat. 29 Ot tigammuk un, nu
dumatongak sinat, lak-amon taku dan losana amoamoda mangkapiyaana
itdon Kristu.
30 Sinsadinon susunud, gapu kan Jesu Kristu un Apu taku kan gapu’t dit
mampipiya taku un itdon Ispiritu Santu, ipangngaasi yu ta danggayanak

un mangipapasnoka mangiluwalu kan Apudyus dalapnu 31 iligligak sidan
lawenga panggop dat adi manuttuwa'd Judea. Dawaton yu paya naanggom
dadit tagun Apudyus sin Jerusalem un mangawat sit iyoy ku un tulung kan
dida. 32 Iluwalu yu datu dalapnu makaoyak kan dikayu nu siya'd piyaon
Apudyus kad, matalokaka umoy kan mapabilog tun somsomok ku utnat
iyak gumilingan kan dikayu. 33 Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di
kappiya inggaw kan dikayu'l losan. Amen.

16

Pakumusta Sidat Nadumaduman Tagu

1 Piyaoka ipatigammu kan dikayu un si Febe un sunud taku'n manuttuwa,
manselselbi't dit simbaan da't din Cencrea. 2 Sangailiyon yu maipagapu kan
Apu Jesu Kristu ta siya'd bagay na un koon di tagun Apudyus. Tulungan yu
pay si singngadan na mana kasapulana ta adu'n tinultulungana ot sakon osa
kan dida.
3 Pakumustaon yu da Priscila kan Akila un man-asawa'n bulun ku un
nanselselbi kan Jesu Kristu. 4 Impasoy da dit angos da gapu kan sakon ot
dakola utang ku kan dida. Bokona lawa'n sakon tun manyaman kan dida,
nu adi pada na pay sidan losana manuttuwa't dan ilin di bokona Judio.
5 Pakumustaon yu pay dadit manuttuwa'n manggigimung sidat boloy da.
Pakumustaon yu pay si Epeneto un potpotgoka gayyom. Siya'd ummuna'n
nanuttuwa kan Kristu utdin probinsiya'd Asia. 6 Pakumustaon yu pay
si Maria un nangikasigaba nan-italibasu kan dikayu. 7 Kama pay kan
da Adronico kan Junia un kadalaaka Judio kan bulun ku'n naibalud sidit.
Mandindinamaga apostoles danat kan ummun-una da'n nanuttuwa kan
Kristu nu sakon.
8 Pakumustaon yu si Ampliato un potpotgoka gayyom gapu kan Apu
Jesus. 9 Kama pay kan Urbano un bulun taku'n manselselbi kan Kristu,
kan si Estakis paya potpotgoka gayyom. 10 Pakumustaon yu pay si Apeles
un napanoknokana tuttuwa'n manuttuwa kan Kristu kan pada na paya
pakumustaok dat kabuloy ud Aristobulo. 11 Pakumustaon yu pay si Herodion
un kadalaaka Judio kan padana pay sidat manuttuwa kan Apu Jesu Kristu
utdat pamilyan Narciso.
12 Pakumustaon yu da Trifena kan Trifosa un nalagpota manselselbi kan
Apu Jesu Kristu, pada na pay kan potpotgoka gayyom un si Persida. Siya
pay osa'n babai'n nalagpolagpota mangkokwa't maipagapu kan Apu taku.
13 Kama pay kan Rufo un mabigbigbiga manselselbi kan Apu Jesu Kristu,
pada na pay kan ina na un imbilang ku paya inak. 14 Pakumustaon yu pay
da Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas kan sadat uduma susunud
taku'n manuttuwa'n bulun da. 15 Kama pay kan da Filologo, Julia, Nereo kan
sat sunud na un babai, kan Olimpas kan losana tagun Apudyus un bulun da.
16 Mampipinnakumusta kayu'n mangipaila't dit mampipinniyaan yu.
Pakumustaon dikayu't dat losana manuttuwa kan Kristu utdan uduma
simbaan.

Maudi'n Panudtudu

17 Pangngaasi yu susunuda manuttuwa ta man-ila yu danat mangitod si
mansisinaan yu kan gapun di matalakan nat pammati yu gapu't dat itudtudu
dan maisuganggang sit tudtudun inawat yu. Adayuwan yu dida. 18 Ta
sadanata mangkokwa si kakamma't nat bokona manselbi da kan Kristu, nu
adi sadit pipiyaon dit long-ag da pay lawan dit sosomkon da. Allilawon
da dadit nalasu'n maallilaw gapu't dit bagbaga da'n napiya si dongol kan

makaay-ayu. 19 Mandindinamag nat manuttuwaan yu kan Kristu ot siya'd
gapuna un matal̲otal̲okak gapu kan dikayu. Yoong piyaoka mansilib kayu nu
maipanggop sit napiya kan maid tigammu yu nu maipanggop si nadadag.
20 Adina mabayag, si Apudyus un manligwatan di kappiya paabak na kan
dikayu si Satanas. Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu kan Apu Jesu Kristu.
21 Pakumustaon dikayu kan Timoteo un bul̲un ku'n mangkokwa't din
pakwan Kristu. Mampakumusta pay da Lucio, Jason kan Sosipatro un
kadal̲aaka Judio.
22 Sakon si Tercio un nangikanglit situn sulat Pablo. Mampakumustaak
pay kan dikayu ta osaak paya bul̲un yu un manuttuwa kan Apu Jesu Kristu.
23-24 Pakumustaon dikayu kan Gayo un mansasangaili kan sakon kan
siya'd simbol̲oy sit gigimmungan dat manuttuwa. Pakumustaon dikayu
pay kan Erasto un siya'd man-aaggom sit pilak di umili, pada na paya
mampakumusta si sunud taku'n Cuarto.

Maudi Un Luwalu

25 Madaydayaw si Apudyus un siya'd makabool̲a mampabilog sinat
manuttuwaan yu sigun sit Nabal̲u'n Damag maipanggop kan Jesu Kristu
un impalawag ku kan dikayu. Siyatuwa Nabal̲u'n Damag nabayaga adi
naipatigammu 26 yoong sin satun, naipatigammuwon. Ot si Apudyus un naid
kidong na dit nangibilin sidat propeta un maipatigammu utdat losana tagu't
dan losana ili dal̲apnu manuttuwa da kan mantungpal dan losan kan siya.
27 Siya'l lawa'd Apudyus un manigammu't dan losan. Maidaydayaw si
inggaingga gapu't dit kingwan Jesu Kristu. Amen.

Sat Ummuna'n Sulat Ud Pablo Utdat iCorinto

Sat Luglugin Ditu Un Sulat

1-2 Kan dikayu'n gimung di manuttuwa utnat Corinto:
Napili kayu un mambalina nadaḻusa tagun Apudyus maipagapu't din
naiyossaanan yu kan Jesu Kristu, padana pay sidadit losana tagu't din ulay
ngadan na un igaw un mandaydayaw kan Jesu Kristu un Apu taku'l losan.
Sakon si Pablo un pinilin Jesu Kristu un apostoles na gaputa siya'd piniyan
Apudyus. Si Sostenes un sunud taku'n manuttuwa tun buḻun ku un mansulat
kan dikayu. 3 Iluwaḻuk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu
taku kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Nanyaman Si Pablo Gapu't Dit Kaasin Apudyus Sidat iCorinto

4 Kanayuna manyamanak kan Apudyus maipagapu kan dikayu gapu't dit
nangaasiyana kan dikayu'n dit naidagamung kan Jesu Kristu. 5 Ta gapu't
dit naidagamungan yu kan Jesu Kristu, napabaknang kayu utdan losana
banaga itdon Apudyus sidan tagu na kama't din kabooḻana mambagbaga kan
manigammu utdan katuttuwaan. 6 Ot taḻona tinuttuwa yu pay dan losana
naipatigammu maipanggop kan Jesu Kristu. 7 Kadon naidon mangkulangan
yu utdan nadumaduma'n kabooḻana itdon Apudyus sinat man-uuwayan yu
utdit mangulinan Apu Jesu Kristu. 8 Siya'd tumuḻung kan dikayu daḻapnu
gasissiya'n nataḻgod nat pammati yu daḻapnu maid mapabasuḻan yu nu duma-
tong dit aḻgawa mangulinana. 9 Mataḻgodan si Apudyus un namili kan dikayu
un maiyossaan kan Jesu Kristu un Anak na kan Apu taku.

Sat Adin Dat iCorinto Mangkakatunusan

10 Susunuda manuttuwa, makapangpangngaasiyak kan dikayu gapu't dit
kalintogaka nanligwat kan Apu taku'n Jesu Kristu ta man-iinnampayun
kayu kan adi kayu magoggogwa. Masapula man-os-ossaanon yu nat kasom-
somkan yu kan panggop yu. 11 Ta awad da ud kaboḻoy Cloe un nangipilit kan
sakona awad da ud sisinnungbat kan dikayu, susunud.
12 Satu tun piyaoka ugudon, awad dat mangibagbaga un, "Buyutak kan
Pablo" ot "Buyutak kan Apolos" kanan pay dat udum. "Buyutak kan Pedro,"
onnu "Buyutak kan Kristu," kanan pay dat udum. 13 Apay nagogwa kad si
Kristu? Sakon kad dit natoy sidit kulus si salit yu? Onnu nabunyagan kayu
kad daḻapnun maibuyut kayu kan sakon?
14 Manyamanak kan Apudyus ta bokona sakon namunyag kan dikayu
malaksig kan da Crispo kan Gayo. 15 Ot maid makaibaga'n nabunyagan
daḻapnun maibuyut kan sakon. 16 (Ay-o binunyag ku pay da Estefanas un
simbaḻyan. Yoong naidon tigammuk si udum ut binunyag ku.) 17 Ta bokona
imbaunak kan Kristu un umoy mamunyag nu adi imbaunaka umoy mangi-
walagawag sit Nabaḻu'n Damag. Ot adik usalon dit nasiliba man-uugud
di tagu utdin man-iwalagawagak daḻapnu sadit pannakabalin dit damaga
maipanggop sit natoyan Kristu utdit kulus ud maipaila.

Sat Natoyan Kristu Dit Mangil-an Sit Kasilib Kan Pannakabalin Apudyus

18 Sadit damaga maipanggop sit natoyan Kristu utdit kulus, tinitingang
sidan madusa't inggaingga yoong kan ditaku'n taguwon Apudyus, sadiya
damag dit mangil-an taku't dit pannakabalin na. 19 Awad dit naikanglita
Ugud Apudyus un kanana'n,

“Yam-anok dit kinasilib dadit nasilib. Ot ipailaka maid selbin dit kinalaing
dat nalaing.”
20 Ot nu kama’t di, ngad nat selbin di masilib nu onnu dadit mimistulun di
lintog kan dadit nalainga makadibati uttun lubung? Ta impailanon Apudyus
un maid selbin dit kinasilib di tagu uttun lubung. 21 Ta gapu’t dit kinasilib
Apudyus adina impalubus un matigammuwan dat tagu un kustu si Apudyus
gapu’t dit kuwa da un silib. Inun-unnay naot un taguwon dadit manuttuwa’t
dit damaga iwalwalagawag mi un kanan dan adi manuttuwa un tinitingang.
22 Ta sadan Judio piyaon dan mangila’t am-amug si manuttuwaan da. Ot
sadan bokona Judio in-innapon da dit nasiliba mantututdudu. 23 Yoong
nu dikami, iwalagawag mi dit maipanggop kan Kristu un nailansa utdit
kulus. Satu dit damaga makaungotan dan Judio kan ibilang pay dan bokona
Judio un tinitingang. 24 Yoong sidan inayagan Apudyus un tagu na, Judio
man onnu bokona Judio, sat damaga maipanggop kan Kristu dit mangil-an
da utdit pannakabalin kan kinasilib Apudyus un managu’t tagu. 25 Sadit
kanan dat tagu’n tinitinganga panggop Apudyus, adayu’n nasilsilib nu san
kinasilib di tagu. Ot sadit kanan dan kinakapsut na, adayu’n nabakod nu
sadit kinabakod di tagu.
26 Somsomkon yu kad susunud nu singngadan yu utdit nangayagan
Apudyus kan dikayu. Piga’l lawa dat ibilang dan tagu’n nasilib kan dikayu.
Piga’l lawa dan awad si kababalin onnu anak di nangatu’n tagu. 27 Yoong
siya’d pinilin Apudyus dadit naid si tigammu’t dit man-iilan di tagu dalapnu
mabainan dadit ibilang di tagu’n nasilib kan pinili na dadit nakapsut sit
man-iilan di tagu dalapnu mabainan dadit ibilang di tagu’n nabilog. 28 Talona
pinili na dadit nadoba’n tagu uttun lubung, maduladula kan ulay sadat
adin di tagu ikankanamungan dalapnu ipailan Apudyus un Adina ibilbilang
dadit idaydayaw kan ipotpotog di tagu uttun lubung. 29 Siyadi dit kingwa
na dalapnu maid tagu’t mamasdayaw sit atubang na. 30 Si Apudyus ud
nangidagamung kan ditaku kan Jesu Kristu kan impooy na si Kristu un
manligwatan di silib taku. Ot gapu kan Kristu imbilang ditaku kan Apudyus
un nalintoga tagu, pinambalin ditaku’n nadalus un taguna kan pinawayaana
ditaku. 31 Isunga kanana’t dit naikanglita ugud Apudyus un, “Nu awad
mamiya’n mampasdayaw, sad ipasdayaw na dit kingwan Apudyus.”

2

Intudtudun Pablo Dit Maipanggop Kan Kristu

1 Susunud, utdit dummakngak kan dikayu un ummoy nangiwalagawag
sidit nailimoda panggop Apudyus,* adik nan-ugud si nadaloma bagbaga
onnu nan-ugud un kama’t dadin nasilib. 2 Ta utdit inggawak kan dikayu
ingkoddong ku un maid udum si itudtuduk nu adi sat maipanggop kan Jesu
Kristu un nailansa utdit kulus. 3 Utdit ininggawak kan dikayu, nakapsutak
kan mamilpilpilak sit ogyat ku un adi makatungpal sit ipakwan Apudyus.
4 Utdit nantudtuduwak kan dikayu adiyak nan-usal sidat makaawisa bag-
bagan dat nasisiliba tagu nu adi naipaila kan dikayu dit pannakabalin
Ispiritu Santu. 5 Kad nanuttuwa kayu maipagapu’t pannakabalin Apudyus
un bokona maipagapu’t kinasilib di tagu.

Sat Kinasilib Apudyus

6 Sidan nabakod si pammati, itudtudu mi dit kinasilib yoong bokona
padan dit silib dat tagu’t tun lubung onnu sadan maapu uttun lubung un

* **2:1** Onnu nalimoda maipanggop kan Apudyus, onnu pammanoknok maipanggop kan Apudyus.

mampatingga't kinatulay. 7 Ta sat nalimoda kinasilib Apudyus tun itudtudu
mi. Satu un kinasilib naituding sit daan payyan tun lubung makwa un
mangtod si nakaskasdaawa maidayawan taku. 8 Yoong adin dat tutulay situn
lubung naawatan tuwa kinasilib. Ta nu naawatan da okyan, adida inlansa
dit nadayawa Apu utdit kulus. 9 Ot natungpal dit naikanglita ugud Apudyus
un kanana'n,
"Adin payyan dat tagu naila onnu dingngol̲ kan adin di tagu kabool̲ana
somsomkon dit gattoka insaganan Apudyus sidadit mamippiya kan
siya."
10 Yoong impatigammun Apudyus datu kan ditaku gapu't dit Ispiritu na
ta sadit Ispiritu na sukisukona dit kakigad ulay sadit nadal̲oma panggop
Apudyus. 11 Sanat osa'n tagu, maid makatigammu't dit somsomok na nu
adi siya pay lawan. Ot pada na pay un maid makatigammu't dit somsomok
Apudyus nu adi sat Ispiritu na pay lawan. 12 Yoong ditaku'n manuttuwa,
bokona sadit nailubungana ispiritu dit inawat taku nu adi sadit Ispiritu
un imbaun Apudyus kan ditaku dal̲apnu maawatan taku dat losana itdon
Apudyus kan ditaku.
13 Ot itudtudu mi dat maipanggop sidatu un itdon Apudyus un usalon mi
dat uguda isul̲un dit Ispiritun Apudyus un bokona nanligwat sit kinasilib
di tagu. Ilawlawag mi dat naispirituwana banag sidan tagu un inggawan
dit Ispiritun Apudyus. 14 Yoong sadit tagu'n naid si Ispiritun Apudyus kan
siya Adina awaton dat itdon dit Ispiritun Apudyus gaputa naid potog da kan
siya. Adina pay maawatana kustu dida ta sat kustu'n kaipooyan kan potog
da maawatan ullawa gapu't dit tul̲ung dit Ispiritun Apudyus. 15 Yoong sat
tagu'n awad dit Ispiritun Apudyus kan siya, kabool̲ana'n usigon dan losana
banag. Yoong maid tagu't makausig kan siya. 16 Kanana't din naikanglita
ugud Apudyus un,
"Awad kad makatigammu utdit somsomok Apudyus? Awad kad makabalina
manudtudu kan siya?"
Yoong ditaku'n manuttuwa, awad kan ditaku din mansosomsomok Kristu.

3

Sat Katuttuwaan Maipanggop Sit Talibasun Da Pablo Kan Apolos

1 Susunuda manuttuwa, utdit ininggawak kan dikayu, adik
matudtuduwan dikayu un kama't dan tagu'n idaddal̲an di Ispiritu Santu.
Masapula tudtuduwak dikayu un kama't tagu'n mangu-unnud sidan
pipiyaon di long-ag kan kama't abeng payyan si pammati kan Kristu. 2 Isunga
kamaak si nampainum si gatas kan dikayu kan adik initdan dikayu utdan
nabol̲anga makan ta adiyu payyan mabool̲ana kanon dan nabol̲ang. Yoong
inggana't tun satun adi kayu payyan makabool̲ 3 gaputa somsomok payyan
di tagu uttun lubung nat somsomok yu. Ta nu awad innapal̲ kan susubog
kan dikayu, bokon kada siya'd mangipaila un sad uunnudon yu payyan dit
pipiyaon di long-ag yu kan ugalin payyan di tagu't tun lubung nat ugali yu?
4 Nu awad mangibaga un, "Si Pablo ud maibuyutak" ot awad pay mangibaga
un, "Si Apolos pay kan sakon." Bokon kad si nailubungana koko-on di?
5 Apay singngadan kad Apolos? Kan singngadan ku pay? Mampada
kami'l lawa un manselselbi kan Apudyus un inusal na un nangawis kan
dikayu'n manuttuwa. Tinungpal mi ullawa dit talibasu'n intod Apudyus si
kada osa kan dikami. 6 Utdit nangkokwaan mi, sakon dit nammul̲a ot si
Apolos dit nansiyug yoong si Apudyus dit nampadakol̲. 7 Isunga bokona sat
tagu'n mammul̲a onnu mansiyug dit napotog nu adi si Apudyus ta siya'd

mampadakol. 8 Naid nandumaan dat tagu'n nammula kan nansiyug. Gungunaan Apudyus dit kada osa kan dida sigun sit kingwa da. 9 Mampada kami un mantaltalibasuwon Apudyus ot dikayu ud pitana un mangkokwaan mi.

Maiyalig kayu pay si boloya palpalangon Apudyus. 10 Ot maipagapu utdit kaboolaka intod Apudyus kamaak si nalainga mantutuud ot inniggak dit pannan. Sadan udum dat mangitultuluya mamalang. Yoong kada osa't datu masapula man-annad sit mampapalang na. 11 Ta maid sabali't pannana mabalina maigga nu adi sat naabusona naigga un siya si Jesu Kristu ullawa. 12 Yoong mabalina manduduma dat usalon dat mampalanga isaad sit pannan. Man-usal dat udum si bulawan onnu palata onnu nangina'n batu un mamalang. Sadat udum man-usal dat kayu onnu gulun onnu dagami. 13 Ot nu dumtong dit timpu'n maukuman dat losana tagu, maipaila dit kustu'n potog dit tinalibasun di kada osa ta mapadas sin apuy. 14 Ot nu adina masgob dit insaad dit osa'n tagu't dit pannan, maitdan diya tagu si gun-guna na. 15 Yoong nu masgob dit insaad dit osa'n tagu, maid gun-guna na. Tuttuwa'n matagu yoong alig na ud nakabutik sit dakolana apuy.

16 Adi yu kad tigammu un dikayu ud timplun Apudyus ot sadit Ispiritun Apudyus gumloy kan dikayu? 17 Ot nu awad manam-an sit timplun Apudyus, yam-anon pay Apudyus. Ta nasantuwan dit timplun Apudyus ot dikayu dit mangadanana timplu na.

18 Adi yu allilawon nat long-ag yu. Nu awad kan dikayu'd mangibilang sit long-ag na un nasilib maibasal sit nailubungana kinasilib, masapula awatona un bokona nasilib dalapnu mambalina tuttuwa'n nasilib. 19 Ta sanat maibilanga kinasilib situn lubung naid selbi na utdin man-iilan Apudyus. Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Usalon Apudyus dit kinasilib dat nasiliba tagu un mangabak na kan dida." 20 Kanana payyan un, "Tigammun Apu un sadit somsomok dat nasilib, naid selbi na." 21 Siya'd gapuna un masapula naid mangipasdayaw si singngadan na mana tagu. Ta naitod dan losana maipooy kan dikayu. 22 Kama kan dikami kan Apolos kan si Pedro naibaun kami un manselbi kan dikayu. Padana pay sidan losana kakigad: satun lubung, mataguwan kan matoyan, banbanag situn satun kan sin madoldola al-algaw, kuwa yu dida'n losan. 23 Ot dikayu, kuwa dikayu kan Kristu ot si Kristu, kuwan Apudyus.

4

Sat Talibasun Dat Apostoles

1 Masapula ibilang yu dikami un babbaunon Kristu un nangitalgodana't dit talibasun mangitudtudu utdat katuttuwaana adi naipatpatigammu't dit. 2 Ot sat tagu'n naitalgodan di talibasu, masapula mapanoknokan un matalgodan ud apu na. 3 Yoong kan sakon, maid kapangnu na nat mangkuisan yu kan sakon onnu sat makuisak sidat uukkuman di tagu. Ta ulay sakon adik kuison tun long-ag ku. 4 Ta ulay nu nadalus tun somsomok ku bokona siya'd mangipanoknok un talona naid nakabasulak. Sadit Apu ullawa ud makaukum kan sakon.

5 Siya'd gapuna'n adiyu kuison dat udum sit daan di timpu. Uwayon yu dit dumakngan Apu un umoy mangukum ot siya'd mangipaila't dan losana banaga maisusulluk sin kakolopan kan mangikolwag sidan losana pangpanggopon di tagu. Kadon itdon Apudyus dit pammadayaw un maibagay si kada osa.

6 Susunud, dikami kan Apolos din inusal ku un nan-abalig un maipooy si mangkapiyaan yu dalapnu maadal dit kaipooyan didit naikanglita ugud un, "Adi yu pasawayan dat naikanglit." Siya'd kingwak dalapnu maidon

mangitakkal ut osa si maidobaan di osa. 7 Singngadan nat nangisaad kan
dikayu un nangatngatu nu sadan udum? Bokon kada si Apudyus nangitod
sit losana awad kan dikayu? Ot in-inona'n manaktakkal kayu un kama nu
bokona naitod dan awad kan dikayu?
8 Naid nin masapul yuwon. Gummaknang kayu ninon. Nambalin kayu
gayamon un ali ulay naid tulung mi. Ay! Napiya okyan nu tuttuwa dalapnu
makapan-ali kami pay kan dikayu. 9 Ta utdin kanak, intod Apudyus kan
dikami'n apostoles dit kadobaana saad ot kama kami't dan nakoddongana
mapatoya maipabuya utdan losana tagu't tun lubung kan sidan aanghel.
10 Maibilang kami'n naid si tigammu maipagapu't manuttuwaan mi kan
Kristu yoong nu dikayu, nasilib kayu gapu kan Kristu. Nakapsut kami yoong
nabilog kayu. Maduladula kami yoong maidaydayaw kayu. 11 Inggana't tun
satun mabibittil kami, mauuwaw kan manggagayyot kami. Madanudanug
kami kan naid pay monok boloy mi. 12 Ibados mi un mantalibasu dalapnu
awad ikatagu mi. Nu awad mangiliw kan dikami, iluwalu mi ta mabindisyu-
nan. Nu mapalpaligat kami iyattom mi ullawa. 13 Nu man-ugudan dikami't
laweng sumungbat kami si napiya'n ugud. Inggana't tun satun ibilang
dikami utdan tagu't tun lubung un kama't luut onnu nakuskusa isaw.
14 Bokona isulat ku datu dalapnu pabainak dikayu yoong dalapnu ma-
suluwan kayu ta kama kayu si aabeng ku un potpotgok. 15 Ta ulay nu
adina mabilang danat mangayyuwan kan dikayu't nat manuttuwaan yu kan
Kristu, bokona adu danat ama yu. Ta utnat manuttuwaan yu kan Kristu,
nambalinak si ama yu utdit nangidakngak sit Nabalu'n Damag kan dikayu.
16 Siya'd gapuna'n pangngaasi yu ta unudon yu dat kokkook. 17 Imbaun ku si
Timoteo dalapnu tumulung kan dikayu. Ta siya'd potpotgok kan matalgodana
abeng ku gapu't manuttuwaana kan Apu. Siya'd mangipalagip kan dikayu't
dit mantataguk maipagapu't pammatik kan Kristu un siya payon dit man-
tatagun itudtuduk sidat losana gimung di manuttuwa utdan nadumaduma'n
igaw.
18 Tummangsiton dan udum kan dikayu ta kanan da nin nu madikon
umoy bilingon dikayu. 19 Yoong dandaniyakona umoy nu ipalubus Apu. Ot
sakona mismu ud mamnok sidit pannakabalin un awad sidatuwa natangsit
onnu mantultulli da'l lawa. 20 Ta sadat tagu'n tuttuwan iyapuwan Apudyus
mailasinan da gapu't dit pannakabalin Apudyus sit mataguwan da un
bokona gapu't dat ibagbaga da. 21 Ot ngadan nat piyaon yu? Umoyaka
manusa kan dikayu onnu umoyaka mangipaila't dit mampipiyak kan ki-
naammak? Awad kan dikayu.

5

Sadan Gumabasula Bulun

1 Awad naipadamag kan sakona annat mangmangwa't gabbainan kan
dikayu ta annat osa'n lalaki un inasawa na dit pigwa'n asawan ama na. Ot
siya pay uman di din kadadagan un ulay dan adi manuttuwa, adi da koon.
2 Yoong apay un manaktakkal kayu imbisa madomdoman kayu okyan?
Masapula kaanon yu utnat gimung yu nat un lalaki. 3 Ta ulay maidak kan
dikayu, kama nu awadak ta annat nat somsomok ku kan dikayu. Ot ingkod-
dong kuwon dit dusan dinata lalaki'n nangwa utnata banag maipagapu't dit
kalintogaka intod Apu taku'n Jesus. 4 Isunga nu manggimung kayu, annat
nat somsomok ku kan dikayu. Ot maipagapu utdit kalintogak un nanligwat
kan Apu taku'n Jesus, 5 kaanon yu nata lalaki ot bay-an yu un paligaton

Satanas ta ulay mayam-an dit long-ag na nu matagu dit kadogwa na nu dumatong dit timpu'n mangukuman Apu Jesus.
6 Nadadag nat mamaspasdayaw kayu. Adiyu kad tigammu dit uuggudon
da un sat simpoka un bubud, alisana un aminon dit maikamosana? 7 Siya'd
gapuna un kaanon yu dit dadaana bubud, un siya dit basul dalapnu nadalus
kayu. Kadon maiyalig kayu si bagu'n tinapay un naid si bubud ta doda'n
siya'd kamaan yu. Ta naabusona naidatun si Kristu un alig din kannelu'n
maidatun nu timpun dit piyesta.* 8 Siya'd gapuna'n lagsakan taku dit Piyesta
udsi tinapaya naid si bubud, un siya dit nadalus kan napudnu un mantatagu
bokon sit tinapaya awad si bubud, un siya dit mantatagu'n napnu't basul kan
kinadadag.
9 Imbagak sit osa'n sulat ku un adi kayu makabulbulun sidan manogsog-on
si bokona asawa da. 10 Yoong bokona sadat losana tagu't tun lubunga mang-
mangwa't kama't di dit piyaoka ugudon onnu sadat naagum, kumupulos
onnu sadat mandayaw si sinan-apudyus. Ta inona'n makasiwam datu?
Taynam yan tun lubung asim makasiwan dida! 11 Sat piyaoka ugudon, adi
kayu makabulbulun sit tagu'n ibilang na dit long-ag na un sunuda manut-
tuwa yoong sog-onona dit bokona asawa na, naagum, mandayaw si sinan-
apudyus, mampalpalaweng si uduma tagu, gumubuuk onnu kumupulos.
Adiyu pay kaubunga mangan din tagu'n kama't di.
12-13 Naid biyang ku un mangkuis sidan bokona sunuda manuttuwa. Si
Apudyus ud nangamunga mangukum kan dida. Yoong lobbong yu un kuison
dan naidagamung sinat gimung yu ta awad naikanglita ugud Apudyus un
kanana'n, "Kaanon yu nat nadadaga tagu utnat gimung yu."

6

Masapula Adida Mandidinnalum Dat Manuttuwa

1 Nu awad osa kan dikayu si mangidalum si pada na un manuttuwa, adina
mabalin un umoy sit kuis un adi manuttuwa nu adi umoy sidan tagun
Apudyus dalapnu dida'd mangilintog. 2 Adiyu kad tigammu un sadat tagun
Apudyus ud mangukum situn lubung? Ot nu dikayu ud mangukum situn
lubung, adiyu kad mabalinana usigon dit akita lawa'n banag? 3 Adiyu kad
tigammu un ukumon taku dan aanghel? Ot nu maukum taku dida, sadan
akita lawa'n banag kad situn lubung nat adi taku mausig? 4 Isunga nu awad
kakamma't dadi un kasu yu, apay un umoy kayu pailintog sit tagu'n bokona
mabigbig sidat manuttuwa? 5 Mambain kayu pay okyan. Naid kad ulay osa
kan dikayu't manigammu'n mangilintog sidanat kasu yu un manuttuwa?
6 Masapul kada idalum din osa ud sunud na ot sadat adi manuttuwa ud
mangilintog?
7 Katuttuwaana, sat mandidinnaluman yu, ipaila na un inabak dikayu't
kinadadag. Bokon kada napipiya nu dikayu nat mangwaan dat laweng
onnu dikayu'd suwitikon da? 8 Yoong bokon ta dikayu nat mangwa't laweng
kan mansuwitik. Ot sad kalaweng na, koon yu pay lawan sidan sunud
yu un manuttuwa. 9 Adi yu kad tigammu un bokona maidagamung sit
mangiyapuwan Apudyus dat mangmangwa't nadadag? Adiyu allilawon nat
long-ag yu. Ta sat tagu'n manogsog-on si bokona asawa na, sat lalaki'n sog-
onona dit padana'n lalaki, sat mandayaw si sinan-apudyus 10 padana pay

* **5:7** Sat ugalin di Judio nu Piyestan di Nalausan masapul un idawat da'l losan dat bubud un awad sit boloy da kad, asida mampalti si kannelu nu mabigat. Isunga nu napaltiyon dit kannelu masapula maid ud bubud si nabati utdit boloy. Ilan yu utdin Glosario dit kaipooyan di Piyestan di Nalausan.

sidat man-aakaw, naagum, gumubuuk, mampalpalaweng si udum kan sadat kumupulos bokona maidagamung da utdin mangiyapuwan Apudyus. 11 Sat katuttuwaana, kama't di dit kokkoon dat udum kan dikayu utdit, yoong gapu't dit pannakabalin ud Apu taku'n Jesu Kristu kan gapu't dit Ispiritun Apudyus, nadalusan kayuwon sidan basul yu. Nambalin kayuwona nadalusa tagun Apudyus kan maibilang kayuwona nalintog sit man-iila na.

Usalon Yu Nat Long-g Yu Si Maidayawan Apudyus

12 Awad da ud mangibagbaga un, "Maipalubusa kook nat piyaoka koon." Tuttuwa yoong bokona mangkapiyaan taku dan losana makwa. Isunga ulay kanaka, "Mapalubusanaka mangwa't dan piyaoka koon," adik pay ipalubusa iyapuwanak si singngadan na mana kook.

13 Ot awad da pay mangibagbaga un, "Nakwa nat makana manselbi utdit buwang. Ot sadit buwang nakwa un inggawan dit makan." On tuttuwa di, yoong awad timpu'n mankidongon Apudyus dida'n duwa. Yoong satun long-ag taku bokona nakwa dalapnu mausala manog-on si bokona asawa nu adi nakwa dalapnu mausala manselbi kan Apu Jesus. Ot si Apu Jesus ud mangayyuwan situn long-ag taku. 14 Pinaungal Apudyus si Apu Jesus kan katoy ot paungalona pay ditaku utdit pannakabalin na.

15 Adi yu kad tigammu un sanat long-ag yu paltin din long-ag Kristu? Ot makwa kad un sat osa'n paltin di long-ag Kristu umoy sumip-un sit long-ag di osa'n magatgatang dit kinababai na? Adina makwa! 16 Adiyu kad tigammu un singngadan na mana sumip-un si babai un kama't di, mambalin dan ossaana long-ag? Ta kanana't dit naikanglita ugud Apudyus un, "Sadat duwa mambalin da si ossaan." 17 Yoong sat tagu un maiyossaan kan Apu Jesus man-ossaan dit somsomok da.*

18 Masapula adiyu sog-onon nat bokona asawa yu. Ta sanata basul naiduma't dan uduma basul di tagu. Onta sat manog-on si bokona asawa na sat long-ag na pay lawan dit mambasulana. 19 Adi yu kad tigammu un sanat long-ag yu siya'd timplun Ispiritu Santu un intod Apudyus un inggaw kan dikayu? Isunga bokonona kuwa yu nat long-ag yu nu adi kuwan Apudyus. 20 Ginatang dikayu't nabanol ot masapula usalon yu nat long-ag yu si maidayawana.

7

Imus Maipanggop si Man-aasawa

1 Sinsadin, siyatu'd sungbat ku utdit inyimus yu utdit sulat yu.

Un-unnay nu Adina mangasawa nat osa'n tagu. 2 Yoong gaputa adu dan manogsog-on si bokona asawa da, un-unnaya lawa'n kada osa'n lalaki kan kada osa'n babai awad asawa na. 3 Ot sat asawa un lalaki, masapula tungpalona dit loblobbongona't dit asawa na ot padana pay sit asawa'n babai. 4 Ta bokona iyapuwan di babai dit long-ag na pay lawan, nu adi iyapuwan dit lalaki. Padana pay sit lalaki ta bokona iyapuwana dit long-ag na pay lawan nu adi iyapuwan dit babai. 5 Isunga dikayu'n awad si asawa, adiyu ipaidam nat long-ag yu utdan asawa yu malaksig nu mantulagan yu un adi yan mansog-on si piga'n algaw dalapnun maipasnok yu un dit manluwalu. Yoong ituluy yu umana mansog-on nu magangput dit manluwaluwan yu dalapnu adi dikayu masugsugan kan Satanas gapu't adiyu maiyattoma gikna yu.

6 Ibagak datu dalapnu maawatan yu un ipalubus ku un mangasawa kayu yoong bokona ibilin ku. 7 Ta piyaok okyana nu mabalin padaon yu ud sakona

* **6:17** onnu ispiritu da.

maid si asawa. Yoong tigammuk un bokon ussiya'n mampapada taku ta nadumaduma din kabool̲an taku un intod Apudyus.
8 Sinsadin, kan dikayu'n daan payyana maasaw-an kan dikayu'n napangis
kan nabilug, ibagak un un-unnay nu adi kayu mangas-asawa un kama kan
sakon. 9 Yoong nu adiyu maattoman nat gikna yu, mangasawa kayu ta unnay
pay nu sadit idaman yu dit somsomok yu un mangasawa.
10 Ot sadat naasawaan siyatu'd ibilin ku. Yoong bokona kuwaka somsomok
nu adi si Apu Jesus. Sat babai, masapula Adina idangan si asawa na.
11 Yoong nu umidang masapula Adina mangas-asawa malaksig nu man-ulina
maikapiya kan asawa na. Pada na pay sit lal̲aki un Adina mabalina idangan
si asawa na.
12 Ot siyatu'd ibilin ku utdan udum. Sakon pay lawan tun makinbilin
ta naid imbagan Apu Jesus maipanggop situ. Nu sanat manuttuwa'n lal̲aki
ta bokona manuttuwa nat asawa na, Adina idangan nu intul̲on dit babai'n
paibal̲yan. 13 Padana pay sit babai'n manuttuwa yoong bokona manuttuwa
dit asawa na. Adina idangan dit asawa na nu intul̲on na un ibal̲yan. 14 Ta sanat
adi manuttuwa'n lal̲aki, inawat payon Apudyus gapu't dit naidagamungana
kan asawa na un manuttuwa. Ot pada na pay sit babai'n adi manuttuwa,
inawat payon Apudyus gapu't dit naidagamungana kan asawa na un manut-
tuwa. Ta nu bokona kama't di, maibilang dat anak da un anak di bokona
manuttuwa. Yoong sat katuttuwaana awaton Apudyus dida un anak na.
15 Yoong nu sanat bokona manuttuwa un asawa ta piyaona'n idangan nat
manuttuwa'n asawa na, nawaya dit manuttuwa'n asawa un mamalubus
kan asawa na. Ta somsomkon yu un piyaon Apudyus un kapkapiya din
mataguwan dan tagu na. 16 Ta sika un babain manuttuwa, tigammum kad
nu sika'd makaawis kan asawam un manuttuwa? Sika un lal̲akin manuttuwa
tigammum kad nu sika'd makaawis kan asawam un manuttuwa?

Mapnok Taku Sit Kasasaada Intod Apudyus Kan Ditaku

17 Malaksig sidan nangasawa't bokona manuttuwa, masapula ituluy yu
dit mataguwan un intuding Apudyus kan sat kasasaad yu utdit timpu'n
nangayagana kan dikayu'n manuttuwa. Siyatu ud lintoga itudtuduk sidan
losana gimung di manuttuwa. 18 Kaspangaligan ta naabus natul̲giyan dit
lal̲aki utdit nangayagan Apudyus kan siya'n manuttuwa, adina masapula
kaanon dit mangil-il-an sit natul̲giyana. Nu adina natul̲giyan sit naayagana ad-
ina masapula patul̲giyan. 19 Ta san matul̲giyan kan adi matul̲giyan naid kokwa
na ta sad napotog san manungpal̲an taku't dan bilin Apudyus. 20 Isunga
Adina masapula obsonon dit kasasaad taku't dit nangayagan Apudyus kan
ditaku'n mambalina tagu na.
21 Nu puyung* kayu't dit nangayagan Apudyus kan dikayu adi yuwon
sosomkon di. Yoong nu awad gundaway yu un mawayaan, adiyu palabason.
22 Ta ulay puyung kayu't dit naayagan yu un maidagamung kan Apu Jesu
Kristu, sosomkon yu un winayaan dikayu kan Kristu utdat basul̲ yu. Ot sat
nawaya'n tagu un naayagana maidagamung kan Kristu, kama nu nambalina
babbaun ta manselbiyon kan Kristu. 23 Ginatang dikayu kan Apudyus si
nabanol. Isunga adi kayu papuyung si tagu. 24 Susunuda manuttuwa,
adiyu obsonon dit kasasaad yu utdit nangayagan Apudyus kan dikayu'n
mambalina tagu na nu adi itultuluy yu un manuttuwa kan Apudyus sidiya
kasasaad.

Sat Maipanggop Sidan Naid Si Asawa Kan Sadan Bilug

* **7:21** San puyung kan dida'n Judio, siya'd kadobaan un kasasaad di tagu. Naid wayawaya na un mangwa't piyaona pay lawan. Mabalin un magatang.

25 Ot san maipanggop sidan adi payyan nangasawa, naid bilin kan sakon
si nanligwat kan Apu Jesus. Yoong ibagak tun kasomsomkak ta matal̲godak
maipagapu't kaasi na.
26 San makanak, napipiya nu mantultuluy da utdiya kasasaad maipagapu't
datun adu'n ligat situn satun. 27 Yoong nu san lal̲aki ta naabusona nanga-
sawa, adi naon umidang sin asawa na. Nu naid payyan asawa na adi naon
man-inap si asaw-ona. 28 Yoong nu mangasawa bokona makabasul̲. Padana
pay sin babai, bokona makabasul̲ nu mangasawa. Yoong sadan mangasawa,
lak-amon da dat ligat di naasaw-an un siya dit piyaoka ligligan yu.
29 Piyaoka ugudon susunud, annat sin-akitana lawaon sinat timpu un
nabun-an sit daan Kristu un mangulin. Ot manlapu uttun satun, sadat
awad si asawa masapula bokona sadat asawa da ullawa'd ipappapuut
da. 30 Sadat madomdomdoman kan sadat manlaglagsak masapula bokona
siya'd sosomkon da dit domdom onnu lagsak da. Sadat gumatang masapula
bokona sadat ginatang da dat isosomok da. 31 Singngadan na mana banag
onnu makmakwa uttun lubung masapula bokona dida'd ipappapuut yu. Ta
losan datu un awad situn lubung, dandaniyona mangkigad.
32 Piyaok un bokona adu dan somsomkon yu. San lal̲aki'n naid payyan si
asawa, iyossaan na un somsomkon dat ipakwan Apu Jesus kan nu inona'n
pas-omon. 33 Yoong sat lal̲aki'n naasaw-an, sosomkona pay dat banag situn
lubung un mampasoom kan asawa na 34 kad mangkagwa dit somsomok na.
Sat babai'n naid si asawa onnu sat bal̲asang, iyossaan na un somsomkon dat
ipakwan Apu Jesus ta piyaona'n idatun dit long-ag kan somsomok na un
manselbi kan siya. Yoong sat naasawaana babai, sosomkona pay dat banag
situn lubung un mampasoom kan asawa na.
35 Ibagak datu gaputa mangkapiyaan yu un bokona gaputa iyapak nat
mangasaw-an yu. Ta piyaoka matigammuwan yu dit kustu'n mantatagu kan
naiyossaana manseselbi kan Apu Jesus un maid ud mataktaktakana.
36 Nu awad lal̲aki'n naitulaga mangasawa ta pagalupona un makabasul̲
nu ituluy na un asaw-on dit naitulagana yoong Adina maattoman dit gikna
na kan tal̲ona sosomkonan mangasawa, un-unnay nu mangasawa'l lawaon.
Bokona basul̲. 37 Yoong sat lal̲aki'n mangikoddonga Adina asaw-on dit
naitulagana ta gattoka siya'd piyaona un bokona napapilit, nu maattomana
dit gikna na kan tal̲ona siya'd somsomok na, kustu dit koona. 38 Isunga sat
lal̲aki'n mangasawa't dit naitulagana, napiya dit koona. Yoong sat lal̲aki'n
adina ituluya mangasawa amo napippiya dit koona.
39 Ot nu maipanggop sit babai'n naasaw-an, bokona nawaya'n manga-
sawa't udum nu matattaguwan dit asawa na payyan. Yoong nu matoy dit
asawa na, nawayaona mangasawa utdit lal̲aki'n piyaona yoong masapula
manuttuwa kan Apu Jesus dit asaw-ona. 40 Yoong amo nalaglagsak diya
babai nu adi naon mangas-asawa utdin kanak. Ot tigammuk un idaddal̲anak
pay sidit Ispiritun Apudyus situwa kasomsomkak.

8

Sat Makana Naidatun Si Sinan-apudyus

1 Sinsadin, nu maipanggop sit makana naidatun si sinan-apudyus, tuttuwa
nat kanan yu un tigammu taku'l losan din katuttuwaan maipanggop sidadi.
Yoong san tigammu, siya'd mampatangsit si tagu, san mampipiya, siya'd
makapabilog. 2 San mangipagalup un losana tigammu naon, Adina payyan
tigammu dit kustu un masapula tigammu na. 3 Yoong sat tagu'n mamippiya
kan Apudyus, tigammun Apudyus un sadiya tagu dit manigammu't dit kustu.

4 Sinsadin, nu maipanggop sit manganan si makan un naidatun si sinan-
apudyus, tigammu taku un naid katuttuwaan dat sinan-apudyus ta naid
udum si apudyus nu adi si Apudyus ullawa. 5 Ulay awad da ud mauguda
apudyus sin langit onnu uttun pita, ta tuttuwa'n adu dan maapudyus kan
maapu, 6 yoong kan ditaku'n manuttuwa tigammu taku'n os-ossaan ullawa
si Apudyus. Siya'd Ama taku un nangwa utdan losan ot matagu taku'n
manselbi kan mandayaw kan siya. Awad os-ossaan ullawa'n Apu un si Jesu
Kristu un siya'd pinampaloswan Apudyus sidan losana banag ot gapu kan
siya awad bagu'n mataguwan taku.
7 Yoong bokona losana manuttuwa makaawat situwa katuttuwaan. Ta
awad da ud bul̲una manuttuwa un, sidit daan da un manuttuwa ummi-
nam da utdit pammati un tuttuwa dat sinan-apudyus. Siya'd gapuna un
nu mangan da si makana naidatun, kanan da un tuttuwa'n naidatun si
sinan-apudyus kad mabulung dit somsomok da gaputa adi da payyan amo
maawatan. 8 Yoong bokona sat makan dit mangiyadani kan ditaku kan
Apudyus. Bokona dumadag onnu kumiya dit maidagamungan taku kan siya
nu mangan taku onnu adi taku mangan si makana naidatun.
9 Yoong ilan yu ta sanat kinawaya yu bokona siya'd gapun di makaba-
sul̲an dat tagu'n nakapsut si pammati. 10 Ta nu sika un kustu'n nakaawat
ta makakan ka utdin timplun di sinan-apudyus ot maila dika't dit osa'n
mangkulang payyan si man-aawat, adi pay an mapabilog dit somsomok na
un mangan ulay nu kanana'n basul̲? 11 Kadon, sadit kustu'n naawatam siya'd
gapun dit nayam-anan dit pammatin dit sunud un nasubbut sit natoyan
Kristu. 12 Ot nu kama't di un mambasbasul̲ taku't dan bul̲un taku kan
am-amdon taku un pakapsuton din somsomok da, mambasbasul̲ taku pay
kan Kristu. 13 Isunga nu sat manganak sidat naidatun dit maigapuwan
di makabasul̲an di osa'n sunud ku un manuttuwa, madikona tal̲on kanon
dal̲apnu bokona sakon ud gapun dit makabasul̲ana.

9

Sat Kalintogan Kan Bibiyangon Dat Apostoles

1 Wayawayaak un mangwa't dan piyaok. Tuttuwa'n apostolesak kan
tuttuwa'n nailak si Apu taku'n Jesus. Ot dikayu ud bungan dit talibasuk
maipagapu kan Apu taku. 2 Ulay nu adsanak bigbigona apostolessidan udum
maid duwaduwaka bigbigon yu ud sakona apostol. Ta sanat manuttuwaan
yu kan Apu dit mangipanoknok sidit kinaapostolesku.
3 Ot satu'd sungbat ku utdan manul̲adul̲a kan sakon. 4 Apay naid kad
kalintogan mi un maitdan si ikatagu mi utdan tudtuduwan mi? 5 Naid kad
kalintogan mi un mangidallay si asawa mi un padan dit koon da Pedro, sadat
susunud Apu Jesus kan uduma apostol? 6 Dikami kada lawa kan Bernabe
ud masapula mantalibasu't ikatagu mi? 7 Awad kad suldadu un bayadana
pay lawan nat gastus na utdit inggawana't kinasuldadu? Singngadan na
un mammumul̲a't ubas nat adi mabalina mangan sit bungan dit mul̲a na?
Singngadan na un mantatal̲kon si kannelu nat adi mabalina manginum sit
gatas dat tal̲kon na? Naid!
8 Bokona lawa'n maibasal sit kasomsomkan di tagu datu'n ibagbagak nu
adi awad sin ugud Apudyus. 9 Ta kanana't dit lintoga ingkanglit Moses
un, "Adim bunguton nat sangin di baka nu man-ilikom dal̲apnu mangan nu
piyaona." Ot sadat baka kad dit sosomkon Apudyus sidit paingkanglit na
tuwa lintog? 10 Bokon! Ditaku'n tagu dit ug-ugudona't di. Onta mamboka
dat tagu kan man-ani da ta nanam-on dan maibingayan da utdit maani. 11 Ot

dikami'n dit nanudtudu't dit ugud Apudyus kan dikayu alig mi ud nammul̲a't naispirituwana bukol̲ ot laweng kad nu gumingay kami kan dikayu't ikatagu mi? 12 Ta nu awad kalintogan dat uduma mampatul̲ung kan dikayu, bokon kada amo dakdakol̲ dit kalintogan mi?

Yoong ulay nu awad kalintogan mi, adimi inusal di un kalintogan nu adi inanusan mi dan losana ligat ta piyaon mi'l lawa'n adina malappodan dit maitudtuduwan din Nabal̲u'n Damaga maipanggop kan Kristu. 13 Titiggammu yu un sat tagu'n manselselbi utdit timplu, al̲ana dat kanona't dat maiyoy sit timplu un maitod kan Apudyus. Ot sat manselselbi utdin dadattunan, maibingayan sidit datun. 14 Padana paya imbilin Apu Jesus un sadat man-iwalagawag sit Nabal̲u'n Damag siya'd mangal̲-an da si ikatagu da dit man-iwalagawagan da.

15 Yoong adik inusal ulay ngadan nat datu un kalintogan kan bokona isulat ku tu dal̲apnu koon yu kan sakon. Un-unnaya lawa'n matoyak si bitil nu sat makaan dit gapun dit mampasdayawak. 16 Maid kalobbongaka mampasdayaw maipanggop sit mangitudtuduwak sit Nabal̲u'n Damag ta naidutuk kan sakon tuwa talibasu. Ot kaasiyak pay nu adik itudtudu dit Nabal̲u'n Damag.

17 Nu kasomsomkaka osa tun mantudtuduwak, nanam-ok un matangdananak. Yoong bokona kasomsomkaka osa nu adi si Apudyus ud nangital̲god kan sakon situwa talibasu. 18 Ot ngadan dit tangdan ku? Naid udum nu adi sat gundaway ku un mangitudtudu't din Nabal̲u'n Damag un naid si bayad un bokona siya'd gun-gundawayak dit kalintogak maipagapu utdit manudtuduwak.

19 Wayawayaak un bokonak si babbaun di ulay ngadan na un tagu. Yoong ulay nu kama't di, pabaunak sidan losana tagu dal̲apnu ad-adu dan maawis ku un manuttuwa kan Jesu Kristu. 20 Nu inggawak sidan Judio, mataguwak un kama't Judio dal̲apnu maawis ku dida'n manuttuwa. Isunga ulay tigammuka bokona masapula tungpal̲ok dat lintoga ingkanglit Moises, tungpal̲ok payon nu inggawak sidan manungtungpal sit lintog dal̲apnu maawis ku dida. 21 Padana pay nu inggawak sidan bokona Judio ta kamaak payon si bokona Judio un adi umunud sidat lintog Moses, dal̲apnu maawis ku dida. Yoong bokona piyaoka ugudon un adikon tuttuwaon dit lintog Apudyus, sat katuttuwaana tungtungpal̲ok dit lintog Kristu. 22 Nu inggawak sidan nakapuy payyan si pammati, bagayak pay dida dal̲apnu maawis da kad mapabilog dit pammati da. Ot ulay ngadan na un kalasin di tagu bagayak amin dit mantatagu da kan kook dat losana pamuspusan dal̲apnu awad manuttuwa kan dida.

23 Kook un losan datu dal̲apnu umadu dan manuttuwa kan dal̲apnu mailak-amak pay sit bindisyuna itdon Apudyus gapu't dit Nabal̲u'n Damag. 24 Tigammu taku un sadan makalumba ipakat dan manoddak yoong sat mangabaka lawa dit magun-gunaan. Ot siya'd padana kan ditaku'n manuttuwa, ipakat taku tun pammati* taku dal̲apnu maal̲a taku dit gun-guna taku. 25 Singngadan na mana mansagsagana'n makakuntis, masapula annadana un disiplinaan dit long-ag na. Siya'd koona dal̲apnu magun-ud na dit gun-gunana yoong sadiya gun-guna bokona mannanayun. Yoong kan ditaku, sadit mannanayuna gun-guna dit gun-gun-udon taku. 26 Siya'd gapuna un iyos-ossaan ku tun somsomok ku un manatong sin pungtu. Kamaak

* **9:24** Sat kanana't din Griego, manoddak taku.

si dumadanuga maid danug ku si adi kumna. 27 Tudtuduwak tun long-
ag ku un man-attom inggana't talona maitulayak dalapnu gangputok kada
tudtuduwan dan udum, adiyak maiwalin sidan magun-gunaan.

10

Bintaga Maipanggop Sidan Sinan-apudyus

1 Susunuda manuttuwa, adiyu liuwan dit nakwa't dadit dadakkol taku
utdit nangipuyutan Moses kan dida. Tinulungan Apudyus dida ot losan dan
iniiddungan dit bunot sit manaddalanan da kan losan dan kummiyanga
nandolmang sit Nadulawa Baybay.* 2 Ot sadit nangidungan dit bunot kan sadit
nanolmangan da utdit baybay kama dat nampabunyag un maidagamung
kan Moses ta siya'd inun-unud da. 3 Losan da un nangan sit makan un
intod Apudyus.† 4 Losan da un umminum sit danuma nilumtaw sit batu
maipagapu't dit pannakabalin Apudyus.‡ Sadiya batu dit kaiyaligan Kristu
un siya'd tuttuwa'n naibulun kan dida un nangnangtod sidat kasapulan da.
5 Yoong ulay tinulungan Apudyus dida adu kan dida dat Adina nas-oman ot
siya'd gapuna un nawalawalang dat ladag da utdit disyerto.§
6 Bintaga'n losan datu kan ditaku un siya'd man-adalan taku un adi
mangwa utdan nadadag un padan dat kingwa da.* 7 Adi taku mandayaw
sidan sinan-apudyus un padan dit kingwan dat udum kan dida. Ta naikanglit
sit ugud Apudyus dit kingwa da un kanana'n, "Nantupak dat tagu'n nangan
kan umminum asida lummigwata nantatadok."† 8 Adi taku padaon dit king-
wan dat udum kan dida un sinog-on da dat bokona asawa da ot duwampulu't
tulu'n libu dat natoy kan dida't dit sin-algawana lawa. 9 Adi taku padpadason
si Apudyus un kama't dit kingwan dat udum ot natoy da ta simpit ulog dida.‡
10 Adi taku manlililili un kama't dit kingwan dat udum kan dida ot pinatoy
dit anghel un kumapatoy dida.
11 Napasamak datu un bintaga kan ditaku ot naikanglit da dalapnu man-
adalan taku ta dandaniyon nat timpu'n mangkigadan ditu'n lubung.
12 Nu ngadan nat mangipagalup un talona nabilog nat pammati na man-
annad ta oni kada lawa, makabasul. 13 Naid sugsuga dumatong kan dikayu
si bokona napadasan di losana tagu. Yoong matalgodan si Apudyus un
manungpal sit sapata na un tumulung. Adina ipalubus un mapadpadas kayu
utdan adiyu kabooLana labanon nu adi itdan dikayuwot kan siya't kabooLana
mangiyattom nu timpu'n mapadpadas kayu dalapnu makalisi kayu.
14 Siya'd gapuna'n potgoka susunud, adi kayu mandayaw sidan sinan-
apudyus. 15 Nanakman kayu'n tagu ot dikayu'd mangusig nu kustu onnu
bokon dan ug-ugudok. 16 Nu uminum taku utdit natasa nu timpun di
kumulgar nu maabusa manyaman taku kan Apudyus, bokon kada mailak-
am taku utdit bindisyun un maipooy maipagapu't dit dalan Kristu un nan-
ayus sit natoyana? Ot nu kanon taku dit mambibinniikan taku un tinapay
bokon kada mailak-am taku utdit bindisyun un maipooy maipagapu't dit
long-ag Kristu un nailansa't dit kulus? 17 Ot gaputa os-ossaana tinapay dit
nabibbiikan taku padana pay un os-ossaan taku un long-ag ulay nu adu taku.
18 Somsomkon yu dit ugalin dat Judio. Sadat makakan sit naidatun,
naidagamung daon un nandatun kan Apudyus. 19 Ot ngadan din piyaoka
ugudon? Bokona piyaoka ibaga un sadan sinan-apudyus onnu sadan mai-
datun un makan kan dida awad potog da. 20 Satu tun piyaoka ugudon. Sat

---

* **10:1** Exodo 13:21-22; 14:21-29. † **10:3** Exodo 16:35. ‡ **10:4** Exodo 17:6; Bilbilang 20:11. § **10:5** Bilbilang 14:29-30. * **10:6** Bilbilang 11:4. † **10:7** Exodo 32:6. ‡ **10:9** Bilbilbang 21:4-6.

idatun dan bokona makatigammu kan Apudyus, maidatun sidan dimunyu un bokona si Apudyus. Ot adik piyaon un maibulubulun kayu utdan dimunyu. 21 Adina mabalin un makainum kan makakan kayu utdin mangisomsomkan kan Apu Jesus asi kayu payyan makainum kan makakan sit maidatun si dimunyu. 22 Piyaon yu kada paaposon si Apudyus sidit mangwaan yu utdi? Apay nabilbilog kayu kad nu si Apudyus?

23 Awad uuggudon da un, “Maipalubusa koon taku dan piyaon taku’n koon.” On, yoong bokona losana banaga makwa, mangkapiyaan. “Maipalubusa koon taku dan piyaon taku’n koon.” On, yoong bokona losana banaga makwa makatulung sit pammatin dat udum. 24 Masapul un osaosa’n tagu inapona dit mangkapiyaan dat udum un bokona lawa’n sat bukbukud na un mangkapiyaan.

25 Isunga isida yu nat kalni un mailaku utdin malkit un adiyuwon imuimuson nu naidatun si sinan-apudyus onnu bokon dalapnu adika masosomkan. 26 Ta kanan nat ugud Apudyus un, “Satun pita kan losana awad, kuwan Apudyus.”

27 Nu awison dikayu si osa’n bokona manuttuwa un umoy makakan kan siya ot piyaon yu un umoy, kanon yu nat maisunad kan dikayu un adiyuwon imuimuson nu naidatun si sinan-apudyus onnu bokon dalapnu adika masosomkan. 28 Yoong nu awad mangibaga kan dikayu un kanana’n, “Naidatun si sinan-apudyus tu,” adiyu kanon un ipagapu yu utdit nangibaga kan dalapnu maid masosomkan. 29 Piyaoka ugudon, adiyu kanon gaputa laweng sidit kasomsomkan dit nangibaga, bokona gaputa laweng kan dikayu. Ta nu sakon, apay un makoddongan nat wayawayak gapu’t dit kasomsomkan di sabali’n tagu? 30 Nu manyamanak kan Apudyus gapu utdit kanok, apay laweng dit kaugudak nu kanok?

31 Yoong sat ibagak kan dikayu, ulay nu wayawaya kayu’n mangwa utdan singngadan na mana piyaon yu, mangan kayu man onnu uminum kayu, masapula koon yu un maipooy si maidayawan Apudyus. 32 Adi kayu mangkokwa si gapun di makabasulan di uduma tagu, Judio man onnu bokona Judio onnu sidan tagun Apudyus. 33 Padaon yu ud sakona danggayak dan kokkoon dan losana tagu. Bokona sat mangkapiyaak dan sosomkok nu adi sat mangkapiyaan dan losan dalapnu matagu da.

11

1 Isunga padaon yu ud sakon un kama’t din mamadaak kan Kristu.

Sat Kustu’n Koon Dat Babai’t Din Simbaan

2 Dayawok dikayu gaputa kanayun un somsomkonak kan uunnudon yu dadit intudtuduk kan dikayu. 3 Ot piyaoka maawatan yu un si Kristu ud mangiyapu utdan lalaki ot sadan lalaki ud mangiyapu utdan asawa da ot si Apudyus ud mangiyapu kan Kristu. 4 Siya’d gapuna un nu man-abbung si ulu dit lalaki nu manluwalu onnu man-ibaga’t dan paibagan Apudyus, ibabbain na si Kristu un mangiyapu kan siya. 5 Ot sat babai un adina abbungan dit ulu na nu manluwalu onnu man-ibaga’t dan paibagan Apudyus kan siya, ibabbain na dit asawa na un mangiyapu kan siya kan naid duma na utdit babai un napulugan. 6 Isunga nu adin dit babai abbungan dit ulu na, napipiya’l lawa nu mampapulug. Ot nu ikabain din babai din mapulugan masapula man-abbung. 7 Masapula adin dit lalaki abbungan dit ulu na nu manluwalu ta sat lalaki dit mail-an dit awaawat kan kinangatun Apudyus. Yoong masapula abbungan dit babai dit ulu na ta siya’d mangilan sit kinangatun dit lalaki. 8 Ta sadit damu’n lalaki bokona nanligwat sidit

babai nu adi sat babai dit nanligwat sit lalaki. 9 Padana pay un bokona
napaloswa dit lalaki un mampooy sit babai nu adi sadit babai mampooy
sit lalaki. 10 Maipagapu utdan aanghel un umiila, masapula abbungan dat
babai dat ulu da un mangipaila un paiyapu da utdan lalaki. 11 Yoong situn
maidagamungan taku kan Kristu, masapul dat lalaki dat babai kan masapul
pay dat babai dat lalaki. 12 Ta ulay nu nanligwat dit damu'n babai utdit lalaki,
babai dan mangiyabeng si lalaki uttun satun. Ot si Apudyus ud nanligwatan
da'l losan.
13 Ot dikayu pay lawan manomsomok nu napiya onnu laweng nat man-
iila yu utdan babai'n adi man-abbung si ulu nu manluwalu da kan Apudyus.
14 Bokon kada siya'd gagangaya ugali taku un kababbain nu andu nat buuk
dan lalaki? 15 Yoong dayaw dan babai nu andu din buuk da ta siya'd naitod
kan dida un kama't abbung di ulu da. 16 Yoong nu awad sumuganggang
situ'n imbagak, satu tun sungbat ku: naid sabali't kadawiyana itudtudu
mi nu bokona satu ot siya payon kadawiyana uunnudon dan losana mang-
gigimunga tagun Apudyus.

Sat Maipanggop Si Kumulgar
(Mateo 26:26-29; Marcos 14:22-25; Lucas 22:14-20)

17 Nu maipanggop situ'n sumalunu un bilin ku kan dikayu, adik mabalina
idayaw dikayu ta nu manggimung kayu bokona mantungpal si napiya
nu adi nadadag. 18 San umuna, dingngol ku un nu manggigimung kayu
makaskasway kayu un maid timpuyug yu. Ot tuttuwaok nu mamingsan.
19 Ta gagangaya kama't nat dalapnu maila nu singngadan nat kustu't pam-
mati kan dikayu. 20 Ta nu manggigimung kayu un mangisomsomok sit
natoyan Kristu, bokona si Apu Jesu Kristu dit awad sit somsomok yu. 21 Ta
nu mangan kayu, osaosa nan-ikakan sit balun na pay lawan un bokona man-
iinnuway kayu. Isunga mabitil dat udum ot mabuuk dat udum. 22 Innon yu
pay, naid kad boloy yu si manganan yu kan uminuman yu? Onnu naid kad
lispitu yu utdan mandatdatonga mandaydayaw kan Apudyus kan ibabbain
yu dan naid si mabalin? Ngadan nat nanam-on yu un ibagak maipanggop
sinata kokkoon yu? Idayaw ku dikayu? Adina mabalin.
23 Ta intudtudun Jesus kan sakon dat intudtuduk kan dikayu un: utdit
manganan da utdat apostoles na utdit labi un naituyukana, nangala't tinapay
24 ot nanyaman kan Apudyus. Maabus mana manyaman biniibiik na asina
kanana'n un, "Siyatu'd long-ag ku un maidatuna mampooy kan dikayu.
Siyatu'd koon yu un mangigasmokan yu kan sakon."
25 Padana pay un innala na dit tasa utdit naabus da un nangan ot kin-
nanana un, "Satuwa tasa dit bagu'n tulag Apudyus un papiddoton tun dalak.
Kada uminum kayu uttuwa tasa koon yu un mangigasgasmokan yu kan
sakon." 26 Isunga kada mangan kayu't dit tinapay kan uminum kayu utdit
tasa nu mangkumulgar kayu ipatpatigammu yu dit natoyan Kristu ot siya'd
koon yu inggana't mangulin uman situn pita.
27 Isunga nu singngadan nat man-ibabalanga lawa'n mangan sit tinapay
onnu uminum sit tasa un naigagalan mangigasgasmokan kan Apu, mak-
abasul ta Adina linispitu dit long-ag kan dalan Kristu. 28 Siya'd gapuna un
masapula usigon taku yana unaon datu'n kasomsomkan taku nu kustu asi
taku makakan sit tinapay kan makainum sit tasa. 29 Ta singngadan na mana
mangan sidit tinapay kan uminum sit tasa un Adina somsomkona kustu dit
kinapotog dit long-ag dit Apu, mangwa pay lawan si maukuman dit long-
ag na. 30 Siya'd gapuna un adu danat masakit kan nakapsut kan dikayu
kan awad da ud uduma natoyon. 31 Yoong nu usigon taku yana unaon dan

long-ag taku adi ditaku dusaon kan Apudyus. 32 Yoong nu dusaon ditaku
kan Apudyus situn satun, piyaona'l lawa'n sul̲uwan ditaku dal̲apnu adi taku
mailak-ama madusa utdat adi manuttuwa.
33 Isunga susunud, nu mandatdatong kayu un mangan un mangigasmok
sit natoyan Kristu, masapul un man-iinnuway kayu. 34 Nu awad nabitil,
mangan yan sit bol̲oy na dal̲apnu maammung kayu kad un mangigasmok sit
natoyan Apu Jesus, bokona mambanag si madusaan yu.
Ot nu maipanggop sit uduma piyaoka ibaga kan dikayu, asik nu dumaton-
gak sinat.

12

Sadat Nadumaduma'n Kabool̲ana Itdon Ispiritu Santu

1 Sinsadin susunud, piyaoka maawatan yu un kustu din maipanggop
sidan kabool̲ana itdon Ispiritu Santu kan ditaku. 2 Tigammu yu un utdit
daan yu payyan nanuttuwa kan Apudyus, namin-adu'n naallilaw kayu un
nandaydayaw si nadumaduma'n sinan-apudyus un naid si angos. 3 Yoong
sinsatunon ta si Apudyus ud daydayawon yu, awad kan dikayu si Ispiritu
Santu. Siya'd gapuna'n piyaoka tigammuwon yu un sat tagu'n idaddal̲an dit
Ispiritu Santu adina mabalina iliwan si Jesus. Kan osa pay adin nat tagu
mabalina ibaga un si Jesus din Apu na malaksig nu idal̲an Ispiritu Santu.
4 Adu'n kalasin di kabool̲ana maitod kan ditaku yoong os-ossaan si Ispiritu
Santu un mangitod. 5 Adu'n kalasin di manseselbi yoong os-ossaan si Apu
Jesus un manselbiyan taku. 6 Nadumaduma dat mambanagan dit talibasun
di kada osa yoong si Apudyus dit mangtod sit kabool̲an dit kada osa'n tagu.
7 Naitdan nat kada osa kan ditaku si kabool̲an un siya'd mangipanoknok
sit kinaawad dit Ispiritun Apudyus kan ditaku. Ot sadiya kabool̲an naitod
dal̲apnun mausala mampiyaan dan losana manuttuwa. 8 Awad initdan
dit Ispiritu si kaboolana mangipatigammu't dit silib Apudyus kan awad
initdana't kabool̲ana mangawat kan mangitudtudu utdan maipanggop kan
Apudyus. 9 Awad pay initdan Ispiritu si nabakoda pammati. Ot sadan udum
naitdan da't kabool̲ana mampapiya utdan masakit. 10 Awad da ud naitdan si
kabool̲ana mangwa't am-amug. Awad da ud naitdan si kabool̲ana mangibaga
utdan piyaon Apudyus paibaga. Awad da ud naitdan si kabool̲ana mangilasin
sidat kabool̲an nu nanligwat kan Ispiritun Apudyus onnu bokon. Awad
da ud naitdan si kabool̲ana man-ugud si sabali'n uguda adina inadal̲. Ot
sadat udum, sat kabool̲ana mangipakaawat sidit naibaga'n sabali'n ugud.
11 Nansasabali'n kabool̲an yoong ossaana Ispiritu dit manligwatan da'l losan
ot itdana't kabool̲an dit kada osa'n tagu sigun sit piyaona.

Ossaana Long-ag Yoong Adu ud Palti Na

12 Satun long-ag taku adu tun palti na yoong siya payona os-ossaana
long-ag. Padana pay kan Kristu un maiyalig si ossaana long-ag. Adu kan
nadumaduma dan manuttuwa yoong man-os-ossaan dan mamukol̲ kan siya.
13 Ta awad da ud Judio kan bokona Judio, babbaun kan wayawaya yoong
nabunyagan taku un maidagamung sit ossaana long-ag maipagapu kan
Ispiritu Santu un siya payona Ispiritu dit intod Apudyus un inggaw kan
ditaku.
14 Tuttuwa un bokona lawa'n os-ossaan nu adi adu dan paltin din long-ag
taku. 15 Ulay nu kanan dit iki un, "Bokonak si paltin di long-ag ta bokonak si
ima." Bokona piyaona'n ugudon un bokonona paltin didit long-ag. 16 Ulay
nu kanan dit inga un, "Bokonak si paltin di long-ag ta bokonak si ata."
Bokona piyaona'n ugudon un bokonona paltin didit long-ag. 17 Ta nu atan

losan tun mamukol sit losana long-ag, in-inona'n makagngol? In-inona'n makasungsung nu inga'l lawa? 18 Yoong bokona siya'd kokwa na di nu adi nadumaduma dan paltin ditu'n long-ag kan inniggan Apudyus dida't dit kustu'n igaw da sigun sit piniya na. 19 Ta nu os-ossaana lawa dit palti na, makanan kada long-ag? 20 Bokon a, ta sat katuttuwaana adu un palti yoong ossaana long-ag.

21 Isunga adin dit ata makanan sit ima un, "Adik sika masapul," onnu sat ulu utdit iki un, "Adik sika masapul." 22 Ta sat paltin di long-aga kanan taku'n nakapkapsut siyaot din amo kasapulan. 23 Ot sat paltin ditu'n long-aga ibilang taku'n bokona amo nabalu dit ila na, amo am-ammaan taku. Ot sat paltin bokona maipaila, am-ammaan taku'n badutan. 24 Yoong sadan paltin nabalbalu'd ilana bokona masapula maammaana kama't dan uduma palti. Kama't di dit nanangwan Apudyus situn long-ag taku dalapnu sadan paltin maibilanga bokona napotog, dida dat amo maam-ammaan 25 kad mandidinnanggay dan losana paltin ditu'n long-ag kan mantitinnulung da. 26 Ot nu mampasigab dit osa'n palti, makapansigab pay dat udum. Nu madayaw dit osa, malagsakan da'l losan.

27 San piyaona'n ugudon tu, ditaku un manuttuwa ditaku'd pannakalong-ag Jesu Kristu ot kada osa kan ditaku palti na. 28 Ot nanduduma nat talibasu un indutuk Apudyus si kada osa kan ditaku'n manuttuwa. Sat ummuna, dinutukana dat apostoles; maikagwa, sadat propeta na; maikatlu, sadat mangitudtudu utdit ugud na. Kadon, dinutukana pay dat awad si pannaka-balina mangwa't am-amug; sadat awad si kaboolana man-agas; sadat awad si kaboolana tumulung si udum, sadat awad si kaboolana mangipangulu kan dat man-ugud si sabali'n bagbagan adi naadal. 29 Bokona apostoles da'l losan onnu propeta na'l losan onnu manudtudu da'l losan. Bokona naitdan da'l losan si pannakabalina mangwa si am-amug 30 onnu mangagas si sakit onnu man-ugud si sabali'n bagbaga'n adi naadal onnu mangilawag si maugud. 31 Isunga napipiya nu sat napotpotoga kaboolan ud gutagutan yu un maitod kan dikayu.

Yoong ibagak nu sin dit kapiyaana makwa.

13

Sat Mampipiya

1 Ulay nu kaboolaka man-ugud si nadumaduma'n bagbagan di tagu kan ulay san bagbagan dan aanghel nu maid mampipiyak, maid selbi na ot padak din gangsa onnu lata'n kumelakelaba lawa. 2 Ulay nu awad pannakabalin ku un mangiyugud sidan paibagan Apudyus, ulay maawatak dan nalimoda panggop Apudyus kan ulay tigammuk da'l losana mabalina matigammu, ulay nabakod tun pammatik dalapnu maiyalis ku dan bateled, yoong nu maid mampipiyak naid selbik. 3 Ulay itdok dan losana awad kan sakon kan ulay ipalubus ku un sobgon da tun long-ag ku nu bokona maipagapu't mampipiyak maid magun-gunak.

4 Sat tagu'n mamippiya, naanus kan nakaasi. Bokona naapal onnu naabubu. Bokona natangsit onnu napasdayaw. 5 Bokona naalas dit kaba-balin na kan Adina ipapilit din piyaona. Bokona nalasu'n makaungot. Adina somsomkon ud lawenga nakwa kan siya. 6 Bokona sadat bokobokona kokkoon dit malagsakana nu adi sadat kustu. 7 Sat tagu'n mamippiya bokona madisdismaya. Adina lumipsuta manuttuwa kan mannamnama. Anusana'd losana ligat.

8 Mangkigad din kabool̲ana mangibaga't dan paibagan Apudyus padana
pay sit kabool̲ana man-ugud si sabali'n bagbaga un adi naadal̲. Mangkigad
pay din kabool̲ana manigammu't dan maipanggop kan Apudyus yoong maid
mangkigadan din mampipiya. 9 Ta sat kabool̲an taku un manigammu
kan kabool̲ana mangibaga't dan paibagan Apudyus mangkulang payyan.
10 Yoong nu dumatong dit maid mangkulangana, mangkigad da'l losana
awad mangkulangana.
11 Kama't dit kaban-og ku, nu mambagbagaak, bagbagan di abeng. Som-
somok di abeng dit mansososomsomok ku. Inaabeng dit manlal̲asun ku.
Yoong utdit dummakol̲ak, kinaan kuwon dit inaabeng. 12 Sinsatun bokona
nalawag dit mantitigammu taku kan Apudyus un kama nu umiila taku si
nakol̲opa uspeku. Yoong dandaniyon nat man-iinnilaan taku kan siya. Annat
mangkulangan payyan dinat tigammuk situn satun. Yoong awad timpu'n
tigammuwok ud losana maipanggop kan siya, kama't dit nantitigammu na
kan sakon.
13 Siya datu'n tul̲u ud mannanayun: Pammati, namnama kan mampipiya.
Yoong sat tal̲ona kapotogan sidatu'n tul̲u, sat mampipiya.

14

Sat Kabool̲ana Mambagbaga Si Uduma Bagbaga Un Bokona Naadal̲

1 Sad gutagutan yu un maitod kan dikayu sat mampipiya. Padana paya
gutagutan yu dit maitdan si kabool̲an un itdon Ispiritu Santu tal̲on sit ka-
bool̲an un mangibaga utdan paibagan Apudyus. 2 Sadit man-ugud si sabali'n
bagbaga un adina inadal̲, bokona sadat tagu dit kabagbaga na nu adi si
Apudyus. Ta utdit pannakabalin ud Ispiritu Santu, mambagbaga si nalimoda
katuttuwaana naid makaawat. 3 Yoong sat mangibaga utdan paibagan
Apudyus, sadat tagu dit kabagbagbaga na, siya'd gapuna'n mabalin na un
tul̲ungan dida dal̲apnu gumilog dit pammati da, mapabos-ol̲ kan maliwliwa
da. 4 Sat man-ugud si sabali'n bagbaga un Adina inadal̲ pabilgona pay lawan
dit pammati na. Yoong sadit mangibaga't dan paibagan Apudyus pabilgona
dit pammatin dat bul̲un na un manggigimung.
5 Piyaok nu losan kayu'n makaugud si sabali'n bagbaga un adi naadal̲
yoong amo piyaok nu maitdan kayu si kabool̲ana mangibaga utdan paibagan
Apudyus. Ta dakdakol̲ dit maitul̲ung na nu san man-ugud si sabali'n bagbaga
un adi naadal̲ malaksig nu awad mangipalawag sit ibagbaga na dal̲apnu
mapabilog din pammatin dat losana manggigimung. 6 Sinsadin, nu umoyak
kan dikayu susunud, sin dit maitod ku un mampiyaan yu nu manudtuduwak
si sabali'n bagbaga'n adiyu maawatan? Maid! Malaksig nu itudtuduk dadit
impatigammun Apudyus kan sakon onnu impakaawat na onnu paibaga na
onnu uduma tudtudu kad matul̲ungak dikayu.
7 Ilan yu nat bal̲dong onnu gitala nu babal̲angon ta ullawa'n pagingaon
maid makailasin nu sin dit tukalona'n ayug. 8 Padana pay din tangguyub
dan suldadu un nu babal̲angon da'l lawa'n man-isap-uya maid monok din
itangguyub da, sin dit mal̲yada mansagana un makagubat?
9 Padana kan dikayu ta nu mambagbaga kayu't sabali'n bagbaga ta maid
makaawat, maitaud da'l lawa dan ibaga yu. 10 Tuttuwan adu un nadumad-
uman bagbaga uttun lubung yoong losana awad kaipooyana. 11 Yoong nu
awad makabagbaga kan sakon ta adik maawatan din bagbaga na, ibilang
dit mambagbaga un kakkailiyak kan ibilang ku paya kakkaili. 12 Isunga
dikayu'n tal̲ona mamiya'n maitdan si kabool̲ana manligwat kan Ispiritu

Santu, sat kabool̲an un makatul̲unga mampabakod sit pammatin dat bul̲un yu un manuttuwa dan gutagutan yu.

13 Isunga sat tagu'n man-ugud sit sabali'n bagbaga un Adina inadal̲,
manluwal̲u kan Apudyus dal̲apnu maitdan si kabool̲ana mangilawag sidat
ibagbaga na. 14 Ta nu manluwal̲uwak si sabali'n bagbaga sat ispirituk din
manluwal̲u yoong adik maawatan. 15 Ot ngadan dit masapula kook? Masa-
pula manluwal̲uwak sit ugud un ipabosway Ispiritu Santu kan manluwal̲uwak
pay sit uguda maawatak. Mangkantaak sit uguda ipabosway Ispiritu yoong
mangkantaak pay sit uguda maawatak. 16 Ta nu kaspagaligan ta manluwal̲u
kayu'n manyaman kan Apudyus sit sabali'n bagbaga un ipabosway Ispiritu
Santu, inon dat bul̲un yu un maibaga dit Amen un umampayun sit manya-
manan yu nu adi da maaw-awatan nat ibagbaga yu? 17 Ulay napiya dit
manyamanan yu kan Apudyus, maid itul̲ung na utdan udum ta adi da maaw-
awatan.

18 Manyamanak kan Apudyus ta ad-adu dit mambagbagaak si sabali'n
bagbaga'n adik inadal̲ nu dikayu. 19 Yoong nu san simbaan, un-unnaya
lawa'n lima'n kabosway din ibagak nu maawatan dal̲apnu masul̲uwan dat
udum. Unnay pay nu sat mambagbagaak si nilibulibu'n bosway si sabali'n
bagbaga'n adi maawatan.

20 Masapula bokona inaabeng dit somsomok taku, susunud. Nu maipang-
gop sidan nadadag, maipangkama taku si abeng un naid tigammu na un
mangwa. Yoong nu maipanggop kan Apudyus masapula inaangsan dit man-
sosomsomok taku. 21 Ta awad dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,

"Sadat tagu'n sabali't bagbaga dan mangibagaok sidat tagu utdat piyaoka
ibaga kan dida yoong ulay nu dongl̲on da dit sabali'n bagbaga, sissiya
kampaya adi da ud sakon dongl̲on, kanan ud Apu."

22 Nu siyadi, kaawatan un sat kabool̲an un mambagbaga si sabali'n bagbaga'n
adi naadal̲, mampooy un mangilasinan dan bokona manuttuwa. Ot sadin
kabool̲ana mangibaga't dan paibagan Apudyus, mampooya mangilasinan
dan manuttuwa.

23 Isunga nu manggimung kayu ta osaosa mambagbaga si sabali'n bagbaga
un adi maaw-awatan ta awad adi manuttuwa'n ummoy nakagimung kan
dikayu, adi pay an kanana un nangkatingang kayu? 24 Yoong nu sat paibagan
Apudyus dit babagbagaon yu un losan nu manggimung kayu ta awad adi
manuttuwa'n umoy mandongol̲, maawatana un gumabasul̲ ot masomsomok
na dat losana kingkingwa na gapu't dan losana maibaga. 25 Maukal̲ dat
losana maisusul̲luk sit somsomok na kad adina masulit mandadaoli ot daya-
wona't Apudyus ot kanana'n, "Tuttuwa'n annat si Apudyus kan dikayu."

Masapul̲a Naul̲nus Din Gimung

26 Sat piyaoka ugudon susunud, nu manggimung kayu kama't tu nat
koon yu. Awad mangkanta, awad mantudtudu't ugud Apudyus, awad
mangibaga si ngadan na mana paibagan Apudyus kan siya, awad man-ugud
si bagbaga'n adi naadal̲ kan awad pay mangilawlawag sidadin imbaga na.
Losana koon yu, masapula mambanag si gumilogan di pammatin dat losana
manuttuwa. 27 Nu awad da ud mambagbaga't sabali'n bagbaga'n adi da
inadal̲ umanayon nat duwa onnu tul̲u un masongsongwat. Ot masapula
awad osa't mangilawlawag sidan ibaga da. 28 Yoong nu naid mabalina
mangilawlawag, guminok dit mambagbaga't sabali'n bagbaga ta dida pay
lawan kan Apudyus ud mambagbaga. 29 Nu maipanggop sidan mangibaga't
dat paibagan Apudyus, duwa onnu tul̲u dan masongsongwat. Ot sadat
udum, dongl̲on da ot usigon da dat ibagbaga da. 30 Yoong nu awad paibagan

Apudyus sit osa't dat kaaduwan, masapula man-illong dit mambagbagbaga
ta maisongwat dit osa un mangibaga't dat paibagan Apudyus. 31 Losan dat
awad si ibaga masongsongwat da un mambagbaga dal̲apnu matigammuwan
dan losan dan paibagan Apudyus kan dal̲apnu mapabos-ol̲ nat somsomok yu
un losan. 32 Ta sat tagun naitdan si kabool̲ana mangibaga utdan paibagan
Apudyus, kalobbongana un iyillong dit mampalawagana nu awad osa't
maisongwata mamalawag. 33 Ta si Apudyus piyaona nu naul̲nus taku un
bokona nagulu.

Kama't dat makmakwa utdat losana gimung dat tagun Apudyus,
34 masapula giginnok dan babai nu manggimung kayu. Adida mapalubusan
un man-ugud nu adi paiyapuwan da utdan lalaki ta siya'd kanan dit lintog
Apudyus. 35 Nu awad piyaon da un imuson, asida okyan imuson sidat asawa
da nu inggaw da utdit bol̲oy da. Ta naalas nu mambagbaga dat babai utdit
timpu'n manggimungan yu.

36 Dongl̲on yu tu ta bokona dikayu'd nanligwatan dit ugud Apudyus.
Bokona dikayu'l lawa pay dit naipatigammuwana. 37 Nu awad mangipa-
galup sit long-ag na un osa'n propetan Apudyus onnu awad intod Ispiritu
Santu un kabool̲ana, masapula bigbigona un bilin Apu Jesus datu un insulat
ku. 38 Yoong nu adina bigbigon, adiyu pay bigbigon diya tagu.

39 Isunga susunud, sad gutagutan yu din mangibaga't dan paibagan
Apudyus yoong adiyu palitan dan man-ugud si sabali'n bagbaga'n adi
naadal̲. 40 Yoong masapula kustu kan naul̲nus dan mamangwa yu.

15

Sat Ummungal̲an Kristu Kan Katoy

1 Susunuda manuttuwa, piyaok pasomsomok kan dikayu dit nabal̲u'n
damaga intudtuduk kan dikayu't dit. Tinuttuwa yu diya damag ot siya'd
naisaadan dinat pammati yu. 2 Siyadi ud nabal̲u'n damaga mataguwan yu nu
adiyu lipsutana tuttuwaon, malaksig nu bokona tuttuwa dit nanuttuwaan yu
utdit.

3 Intudtuduk kan dikayu dit naitudtudu pay kan sakon un siya'd kapotgana
matigammuwan yu. Sadiya tudtudu: natoy si Kristu dal̲apnu mapakawan
dat basul̲ taku un siya'd kanan dit naikanglita ugud Apudyus. 4 Nailbon ot
ummungal̲ sidit maikatlu un al̲gaw un siya'd kanan payyan dit naikanglita
ugud Apudyus. 5 Ot nampaila kan Pedro asina utdat kagwampul̲u't duwa'n
apostoles na. 6 Asina payyan nampaila't dat nasuluka limanggasuta buyut
na. Natoyon dat udum yoong matattagu payyan dat kaaduwan kan dida.
7 Nampaila pay kan Santiago asina nampaila utdat losana apostoles na.

8 Ot sakon ud anungusa nampail-ana ot nanuttuwaak kan siya yoong alig
ku ud abenga naiyanak sit timpu'n bokona manamnama'n maiyanak. 9 Ta
sakon kadobaan sidat apostoles na. Bokona lobbong ku un mangadan si
apostolesta utdit daan ku payyan manuttuwa, pinalpaligat ku dat tagun
Apudyus. 10 Yoong gapu't dit kaasin Apudyus kan sakon, nambalinak si
apostoles. Ot bokona kaynga dit ingkaasin Apudyus kan sakon ta amo impa-
patik dit nantalibasu nu sadat udum. Yoong bokona bukud ku un kabool̲an
nu adi gapu't dit tul̲ung kan kaasin Apudyus. 11 Isunga nu maipanggop sit
nabal̲u'n damag, sakon man onnu sadat uduma apostoles dit nangitudtudu
nampapada dit itudtudu mi ot siya'd tinuttuwa yu.

Sat Mapaungal̲an Taku

12 Naitudtudu kan dikayu un napaungal̲ si Kristu yoong apay un kanan
dan udum kan dikayu un bokona mapaungal̲ dat natoy nu? 13 Nu bokona

mapaungal dadit natoy, adi pay bokona napaungal si Kristu? 14 Ot nu bokona
napaungal si Kristu, adi pay naid selbi naon dat intudtudu mi? Padana pay
un naid selbin nat pammati yu. 15 Nu tuttuwa di, adi pay tuli dat ibagbaga mi
maipanggop kan Apudyus ta ibagbaga mi un pinaungal na ut Kristu? 16 Ta
nu bokona mapaungal dat natoy, bokona napaungal si Kristu. 17 Nu bokona
napaungal si Kristu naid selbin dinat pammati yu ot bokona napakawan
dat basul yu payyan. 18 Padana pay un bokonona umungal dat natoyona
manuttuwa kan Kristu. 19 Ot nu sat nanam-on taku'n mangkapiyaan taku'n
manuttuwa kan Kristu mangkigad da ullawa uttun katattagu taku un naidon
nanam-on nu matoy taku, ditaku'n manuttuwa nat talona kakkaasi utdan
losana tagu.
20 Yoong satu'd katuttuwaana: Napaungal si Kristu kan katoy. Siya'd
damu'n napaungal un mangipanoknok un umungal dat losana matoy. 21 Ta
gapu't dit nambasulan Adan, nambanaga matoy dan losana tagu. Ot padana
pay un gapu't dit napaungalan Kristu mapaungal pay dan losana matoy.
22 Isunga matoy dat losana tagu gaputa kaganakan Adan dida. Padana paya
umungal dat natoy gaputa naidagamung da kan Kristu. 23 Yoong awad tim-
pun naikoddonga mapaungal dat natoy. Ot si Kristu ud ummuna'n napaun-
gal. Asida maitung-ud dat losana tagu na un mapaungal nu dumatong dit al-
algawa dumakngana'n obos. 24 Magangput kad di, mangkigadon tun lubung.
Kad man-apu si Kristu ot abakona dan losana kabusul na un awad si kalin-
togan onnu pannakabalin un mangiyapu. Asinaon ipulang kan Apudyus
un Ama na dit kalintogana mangiyapu. 25 Ta siya'd somsomok Apudyus
un masapula man-apu si Kristu inggana't abakona'n losan dat kabusul na.
26 Sat maudi'n kabusul na un yam-anona, katoy. 27 Ta kanan dit naikanglita
ugud Apudyus un, "Paiyapun Apudyus kan Kristu dan losana banag." Ot
gaputa si Apudyus dit nangibaga kan Kristu un mangiyapu kaawatan un
bokona maidagamung si Apudyus sidat losana iyapuwan Kristu. 28 Ot nu
magangputa paiyapun Apudyus kan Kristu un Anak na da'l losana banag,
paiyapu payon si Kristu kan Apudyus dalapnu si Apudyus un nangigga kan
Kristu un mangiyapu, siya'd gattoka kangattuwana mangiyapu utdan losan.
29 Sinsadin, ulinok dit maipanggop sit mapaungalan dat natoy. Apay un
paibunyagan yu dan natoy sidan natagu? Nu tuttuwa'n bokona mapaungal
dat natoy, koon yu dida'n paibunyagan payyan nu? 30 Nu tuttuwa'n bokona
mapaungal dat natoy, sin dit koon mi'l lawan umoy ibados tun angos mi
un umoy manudtudu? 31 Susunud, inalgaw un sasangnguwok tun katoy ku.
Ibagak tu ta tuttuwa'n itaktakkal ku dit manuttuwaan yu kan Jesu Kristu un
Apu taku. 32 Yoong nu bokona mapaungal dat natoy, ngadan nat maganab
ku utdit napalpaligatak sin Efeso un kamaak si dinalup di sumalona ayam
sit ligat ku? Adi un-unnaya lawaon din kanan da un, "Mangamangan taku
kan man-iinum taku, ta matoy taku kada lawa nu bigat."
33 Yoong adi kayu paallilaw ta tuttuwa din uuggudon da un, "Nu mak-
abulbulun ta utdan nadadaga bulbulun maalisan ta utdan nadadaga ugali."
34 Manggodngon yu danat somsomok yu ot adi kayuwon mambasubasul.
Ibagak tu dalapnu mambain kayu okyan ta annat da kan dikayu'd adi
manigammu kan Apudyus.

San Long-ag Un Mapaungal kan Katoy (2 Corinto 5:1-5)

35 Mabalina awad da ud mangimus un, "Inona'n mapaungal dat natoy?
Kamaan dit long-ag da?" 36 Tinitingang nata imus. Adiyu kad tigammu
un sat bukola maimula malbog yan asina tumubu? 37 Ot sadiya bukola

maimula bokona siya dit kustu un ilan dit mula un tumubu ta bukola lawa,
mabalina pagoy onnu uduma bukol. 38 Ot si Apudyus ud mampatubu dalapnu
mambalin sit kalasin di mula un intuding na ta kada kalasin di bukol tumubu
utdit mulan kalasi na.
39 Padana pay un bokona nampapada dat long-ag dat losana umangoan-
gos. Sat long-ag di tagu, ayam, sissiwit kan dat lamos nansasabali da.
40 Naisabali dan inggaw langit sidan inggaw situn pita isunga nansasabali
pay din kinabalbalu da. 41 Sabali din dolang din init sidin solag din bulan.
Sabali pay din pilit dan bituwon ot ulay dan bituwon nansasabali din pilit
da.
42 Padana pay un sat long-aga matoy sabali't din long-aga mapaungal.
Ta sat long-aga mailbon malbog yoong sat mapaungala long-ag adinaon
malbog. 43 Sat long-aga mailbon laweng dit ila na kan naid bilog na. Yoong
sat long-aga paungalon Apudyus nabalbalu kan nabilog. 44 Sat long-aga
mailbon, maiyannatup situn pita. Ot sat mapaungala long-ag maiyannatup
sin langit. Ot nu awad long-ag un maiyannatup situn pita, awad pay long-
ag un maiyannatup sin langit. 45 Ta kanan dit ugud Apudyus un, "Sat
ummuna'n tagu un si Adan, napaloswa un naitdan si angos dalapnu matagu
uttun pita." Yoong si Kristu un mauguda maudi'n Adan, siya'd mangtod si
mataguwan taku si inggaingga dalapnu matagu taku't din langit. 46 Bokona
sadit mataguwana maiyannatup sin langit dit ummuna'n naitod nu adi
sat mataguwana maiyannatup situn pita. Asina maisukat dit mataguwana
maiyannatup sin langit. 47 Sat ummuna'n Adan, nakwa dit long-ag na ut
gabun di pita. Ot sat maikagwa'n Adan un si Kristu, nanligwat langit.
48 Gaputa kaganakan ditaku kan Adan, maipada tun long-ag taku kan siya'n
maiyannatup situn pita. Padana pay un losana maiyossaan kan Kristu,
maitdan pay si long-aga maiyannatup sin langit. 49 Satun long-ag taku't tun
satun kapadan dit long-ag Adan un nanligwat si pita. Ot nu dumtong dit
timpu na maipada pay tun long-ag taku kan Kristu un nanligwat langit.
50 San piyaoka ibaga susunud, sat long-aga awad si dala matoy ot adina
mabalin un maidagamung sin man-apuwan Apudyus. Ta sat long-aga matoy
adina mabalin un maidagamung sit long-aga adi matoy si inggaingga.
51 Donglon yu ta ibagak kan dikayu tun nailimod sidit. Bokona matoy
taku'n losan yoong losan taku'n maobos 52 si singkispayana lawa. Ta
nu guminga dit maudi'n tangguyub kaklakaklata mapaungal dat natoy un
naitdan daon si long-aga adi matoy. Ot sadan matattaguwan, kaklakaklat
pay un mabaliwan dit long-ag da si long-aga adi matoy. 53 Ta satun long-
ag taku matoy ya malbog siya'd gapuna un masapula masukatan si long-aga
adi matoy kan adi malbog. 54 Ot nu masukatanon tu un long-ag taku'n matoy
ya malbog si long-aga adiyon matoy ya adiyon malbog, matungpal payon dit
ugud Apudyus un kanana'n, "Naabakon si katoy si inggaingga."

55 Isunga mabalina kanan dat tagu un, "Katoy kawad dit mangabak nu? Sin
kawad dit pannakabalin nu un mampaligat?"

56 Ta sat kumimutan di tagu'n matoy, gapu't basul da. Ot sat mangtod si
pannakabalin di basul, sat lintog. 57 Yoong manyaman taku kan Apudyus ta
naidon pannakabalin katoy kan ditaku gapu't dit kingwan Apu Jesu Kristu.

58 Isunga potgoka susunuda manuttuwa, itultuluy yu un manuttuwa
kan adi kayu paal-allilaw sidan bokobokona tudtudu. Ipangog yu un
mangkokwa utdit piyaon Apudyus ipakwa kan dikayu ta tigammu yu un
bokona masayang nat manselbiyan yu kan siya.

16

Sat Maipanggop Sit Maulupa Maitulung Sidan iJerusalem

1 Nu maipanggop sit ulup yu un itulung sidat tagun Apudyus ud Jerusalem,
padaon yu dit imbagaka koon dadit manuttuwa't din Galacia. 2 Kada
Duminggu osaosa kan dikayu mangiwalin si pilak si iyulup na sigun sit ka-
boolana'n maitod dalapnu adi kayuwon umuluulup nu dumatongak. 3 Mamili
kayu't dan matalgod yu ta nu dumatongak ibaun ku dida'd Jerusalem un
umoy mangiyoy sidat ulup yu. Mangipaw-itak si sulata mangitigtigammu
kan dida. 4 Ot nu kasapulana umoyak, mambubulun kamiyon.

Sat Panggop Pablo

5 Panggop ku un mangoy sidin probinsiya'd Macedonia ta ilak yan dat
manuttuwa't di asiyak umoy sinat. 6 Ot mabalina masulitak kan dikayu,
tuwanot nu inggana't masungputan di kukummogan dalapnu masalakan yu
ud sakon sin manlakkataka umoy si singngadan na mana umoyak. 7 Siya'd
gapuna un adiyak yan umoy kan dikayu ta adik piyaona manlausaka lawa.
Piyaoka masulitaka inggaw kan dikayu nu ipalubus Apu.
8 Inggawak yan situn Efeso inggana't magangput dit Piyestan di Pente-
costes. 9 Ta ulay adu'n manlaweng kan sakon situ, adu ud gundaway ku un
mantudtudu.
10 Nu dumatong si Timoteo utnat, ilan yu ta maid umgonana ta siya'd osa'n
manselselbi kan Apu taku un padak. 11 Adiyu mandingwanan nu adi salakan
yuwot dalapnu kapkapiya dit somsomok na un mangulin situ ta uuwayok
dida utdat susunud.
12 Nu maipanggop kan sunuda Apolos, kingwak dit kaboolaka mangawis
kan siya'n maibulun sidan uduma susunuda umoy gumiling kan dikayu
yoong ummadina ta asina umoy nu awad timpu na.

Sat Anungus Di Sulat

13 Mansiput kayu! Masapula napasnok kan nabilog nat pammati yu.
Masapula natulod kayu. 14 Ipaila yu nat mampipiya yu utdan losana koon
yu.
15 Tigammu yu un sada Estefanas un simbalyan dida ud ummuna'n nanut-
tuwa utnat probinsiya'd Acaya ot manipud sit nanuttuwaan da impapangog
daona nanselbi't dan tagun Apudyus. Ot pangngaasiyu susunud, 16 ta
paiyapu kayu't dan kama't datu un tagu kan losana tagu'n manselbi kan
tumulung sit talibasun Apudyus.
17 Naanggomak ta dummatong da Estefanas, Fortunato kan da Acaico. Ta
gapu kan dida nakaanan dit domdom ku kan dikayu. 18 Pinapiya da dit angos
ku un kama't dit nampapapiya da't dit angos yu utdit dummatong da kan
dikayu. Lobbong na un mabigbig dan tagu'n kakamma kan dida.
19 Mampakumusta da'l losana manuttuwa uttun Asia. Ulay da Akila kan
Priscila un man-asawa kan sadat losana manuttuwa un manggimgimung sin
boloy da, mampakumusta da kan dikayu'n losana susunuda naidagamung
kan Kristu. 20 Mampakumusta pay da'l losana susunud situn Efeso. Ot nu
man-aabat kayu ipaila yu dit man-iinnanggoman yu.
21 Sakonon ud mismu'n mangikanglit situ'n pakumustak.
22 Mailiwan nat singngadan na mana adi mamippiya kan Apu Jesu Kristu.
Dumatong kaon Apu.
23 Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apu Jesus.
24 Iluwaluk ta magikna yu tun mampipiyak kan dikayu gapu't naidaga-
mungan taku kan Apu Jesu Kristu. Amen.

Sat Maikagwa'n Sulat ud Pablo Utdat iCorinto

Sat Lugin Ditu Un Sulat

1 Kan dikayu'n gimung di manuttuwa utnat Corinto kan losana tagun
Apudyus sinat probinsiya'd Acaya:
Sakon si Pablo un apostoles Jesu Kristu gaputa siya'd piniyan Apudyus.
Bulun ku si sunuda Timoteo un mansulat kan dikayu'n losan. 2 Iluwaluk ta
si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku kaasiyan dikayu kan
ipooy da un kapkapiya kayu.

Nanyaman Si Pablo Kan Apudyus

3 Madaydayaw si Apudyus un Aman Apu taku'n Jesu Kristu ta siya'd Ama
taku'n nakaasi kan Apudyus un manligwatan di liwliwa. 4 Ta liwliwaon
ditaku utdan losana ligat taku dalapnu mabalin taku paya liwliwaon dan
bulun taku'n manligligat un kama't din manliliwliwa na kan ditaku. 5 On,
ta sat kaadun tun mapalpaligatan taku un padan dit napalpaligatan Kristu,
siya pay kaadun nat tulung Apudyus kan ditaku gapu utdit naidagamungan
taku kan Kristu. 6 Sadat mapalpaligatan mi, maipooy da un maliwliwaan
kan mataguwan yu. Ta liwliwaon Apudyus dikami dalapnu mabalin mi paya
liwliwaon dikayu kad, maanusan yu dan ligata padan dan ligligaton mi.
7 Ot naid duwaduwa mi maipanggop kan dikayu ta tigammu mi un ulay nu
maligatan kayu un padan nat manliligat mi, liwliwaon dikayu kan Apudyus
un padan dit manliwliwaana kan dikami.
8 Susunuda manuttuwa, ibaga mi kan dikayu dit napasamak kan dikami
utdin probinsiya'd Asia dalapnu tigammuwon yu. Amoamod dit napali-
gatan mi utdi ta ulaya lawa'n natalak dit namnama mi un matagu. 9 Ta
sat somsomok mi siyadiyon ud timpu un matoyan mi. Yoong nakwa di
dalapnu bokona sat long-ag mi dit mantalgodan mi nu adi si Apudyus un
makaboola mamaungal si natoy. 10 Tinagu dikami utdit gakkatoya pasamak
mi ot mannamnama kami kan siya un taguwona dikami payyan sidan
losana mapasamak kan dikami. On, taguwona dikami 11 nu tumulung kayu
maipagapu't mangiluwaluwan yu kan dikami. Ot nu adu kayu'n mangiluwalu
kan dikami adu pay dan manyaman kan Apudyus gapu utdan bindisyun na
kan dikami un sungbat dan luwalu yu.

Sat Gapu Un Binaliwan Pablo Dit Panggop Na

12 Maipasdayaw mi un ibaga un panoknokan tun somsomok mi un nadalus
tun mantatagu mi kan napudnu kami utdan losana tagu talon kan dikayu.
Padan din kinapudnun Apudyus tun kinapudnu mi. Yoong bokona makwa
mi tu maipagapu't laing di tagu nu adi maipagapu utdit kaasin Apudyus.
13-14 Sadat insulsulat mi kan dikayu, naid nalingoda kaipooyan da nu
adi nalawaga maawatan nu basaon yu. Yoong ulay nu bokon payyana
talona maawatan yu dikami, mannamnamaak un dumatong nat gattoka
mangawatan yu dalapnu mabalin yu un ipasdayaw dikami un padan din
mangipasdayawan mi kan dikayu nu dumatong din al-algawa man-ulinan
Apu Jesu Kristu.
15 Naid duwaduwak un kama't di dit mapasamak siya'd gapuna un
pinanggop ku un umuna un umoyak kan dikayu dalapnu mamigwa kayu'n
matulungan. 16 Ta sat panggop ku't dit, umoy ku ilan dikayu utdit umoyak

sin Macedonia kan dumagasak payyan nu mangulinak ta mampatulungak
kan dikayu utdit umoyak Judea. 17 Siyadi dit panggop ku. Ot gaputa adiyak
inummoy, ibaga yu kadon un mansukasukat tun somsomok ku? Kamaak
kadon sidan adi manuttuwa un, “On”, kanan da’l lawa yoong nu masulsulit,
“Bokon” kanan da payyan? Bokona kama kami kan dida. 18 Nu ibaga mi un
“On” onnu “Bokon”, tuttuwa un padan din kinatuttuwan dan losana ibagan
Apudyus. 19 Ulay sat Anak Apudyus un si Jesu Kristu un intudtudu mi kan
da Silas kan Timoteo kan dikayu, bokona mansukasukat din ibaga na nu adi
losan un “On” kan siya. 20 Ta si Jesu Kristu dit tungpal dat losana insapatan
Apudyus, isunga maipagapu kan siya ibaga taku din “Amen” si maidayawan
Apudyus. 21 Siya’d Apudyus un mampabilog sit somsomok taku maipanggop
sit naidagamungan taku kan Kristu. Pinili na ditaku un tagu na un manselbi
kan siya. 22 Ot minalkaan ditaku un mangkuwa na utdit nangitdana’t dit
Ispiritu Santu kan ditaku un siya’d mangipanamnama utdan insagana na un
itdon kan ditaku.
23 Sinsadin, si Apudyus ud manusa kan sakon nu bokona tuttuwa tun iba-
gak un sat gapun dit adik nangulinan sinat Corinto, adik piyaona madogaan
nat sigab nat somsomok yu. 24 Bokona panggop mi un ibaga nu singngadan
nat masapula tuttuwaon yu ta tigammu mi un nabilog nat pammati yu.
Piyaon mi un maipankokwa kan dikayu dalapnu amo malagsakan kayu.

2

1 Siya’d gapuna un ingkoddong ku un adika lawaon umoy kan dikayu nu
umoyaka lawa pasigabon uman nat somsomok yu. 2 Ta dikayu’l lawa nat
mampalpalagsak kan sakon ot nu pasigabok uman nat angos yu, ngadan
naon nat mampalagsak kan sakon nu? 3 Siyadi ud nansulatak yan kan dikayu
dalapnu umoyak kad sinat bokona sigab di somsomok dit itdon yu kan sakon
nu adi lagsak. Ta naid duwaduwak un nu nalagsakak, nalagsak kayu pay.
4 Amod dit domdom kan danag ku ot mantodtodtod dit luwak sit nansulatak
kan dikayu. Yoong bokona nansulatak dalapnu pasigabok nat somsomok yu
nu adi piyaoka ipaila dit gattoka mampipiyak kan dikayu.

Masapula Mapakawan Dat Makabasul

5 Sinsadin, nu awad nangwa si lawenga sumigaban di somsomok, bokona
sakon pinasigabana nu adi losan kayu onnu sadan udum kan dikayu. Yoong
bokona losan kayu un pinasigabana. Yoong adik piyaona padakolon dit basul
na. 6 Ta umanayon dit dusa un impatay di kaaduwan kan siya. 7 Ot san
koon yuwon, pakawanon kan liwliwaon yu ta tuwan nu kumawas kada
lawa dit somsomok na utdit amoda domdom na. 8 Isunga pangngaasi yu
ta ipaila yu dit mampipiya yu kan siya. 9 Siya’d gapuna un nansulatak
kan dikayu’t dit dalapnu mangil-ak kan manigammuwak nu nasasaggana
kayu’n mantungpal. 10 Sinsadin, singngadan na mana pinakawan yuwon,
pakawanok pay. Ot nu awad masapula mapakawan, pinakawan kuwon
gapu’t mampipiyak kan dikayu un si Kristu ud kustiguk. 11 Kook di dalapnu
adin Satanas mabalinan un itulayan ditaku ta tigammu takuwon nat koko-
ona.

Sat Nandanagan Pablo Ud Troas

12 Utdit dummatongak ud Troas un umoy mangibaga utdit Nabalu’n
Damag maipanggop kan Kristu, initdanak kan Apu si dakola gundaway
un manudtudu. 13 Yoong nabulungak ta adik naila si sunud taku’n Tito.
Isunga nampalangak sidat susunud taku’t di ot kaysanak sin Macedonia un
nanginap kan siya.

Sat Pangabakan Maipagapu Kan Kristu

14 Dakola manyamanak kan Apudyus ta gapu't dit naidagamungan mi
kan Kristu kama kami't balud un kanayuna mabulog un mangipaila't dit
nangabakana.* Dikami dan usalon Apudyus un mangiwalagawag sit
Nabalu'n Damag maipanggop kan Kristu dalapnu mansaknap un kama si na-
bangu'n insensu. 15 Ta kama kami't bangbangu'n datun Kristu kan Apudyus
un mansaknap dit bangu na utdat taguwona kan Adina taguwon. 16 Sidan
Adina taguwon, nabuyuk dit manusungsung da ot siya'd gapun di matoyan
da yoong sidan taguwona nabangu dit manusungsung da ot siya'd gapun dit
mataguwan da. Ot sin dit makaboola mangwa uttuwa talibasu? 17 Yoong
gaputa si Apudyus ud nangibaun kan dikami, koon mi. Yoong bokona kama
kami't dan udum un mantudtudu da si mamilakan da. Napudnu kami un
mangitudtudu utdin katuttuwaan gapu utdit naiyossaanan mi kan Kristu ot
si Apudyus ud mangiila kan dikami.

3

Intod Apudyus Dit Kabooland Da Pablo

1 Satun mangibagaan mi't tu, adiyu kanana idaydayaw mi uman datun
long-ag mi. Bokona kama kami't dan udum un masapul din sulat un
mangipatigammu kan dikami kan dikayu onnu awad sulat si manligwat kan
dikayu un mangipatigammu kan dikami't dan udum. 2 Ta dikayu'n mismu
dit kama't sulat un naikakanglit situn pusu mi kad, matigammuwan kan
mabasan dan losan. 3 Nalawag un dikayu dit kama't sulat Kristu un dikami
dit mangitodona. Sulata bokona ingkanglit di lapis onnu naikanglit si topak
di batu nu adi paingkanglit Kristu kan Ispiritun Apudyus un matatagu utdin
somsomok di tagu.

4 Maid duwaduwa mi uttuwa imbaga mi gaputa mantalgod kami kan
Apudyus maipagapu kan Kristu. 5 Bokona kabukbukudan mi dan kabooland
mi un mangwa't dan kokkoon mi nu adi nanligwat kan Apudyus. 6 Ta siya'd
nangtod sit kabooland mi un manselbi kan siya un maiyannatup sit bagu'n
intulag na. Sadiya bagu'n intulag na bokona lintog dit matungtungpal nu
adi si Ispiritu Santu. Ta sat lintog mambanag si matoyan, yoong sat Ispiritu
Santu, mangtod si mataguwan.

7 Utdit naitod dit lintoga naitikitik sin topak di batu, makasiling dit dolang
un mangipaila't dit kinadayaw kan pannakabalin Apudyus ot summiling pay
dit muging Moses. Yoong ulay ummakiakit dit siling dit muging na utdit
dummobaana adin kampay dat Judio maitukkol si Moises. Ot nu kama't tu
dit kinadayaw kan pannakabalin un impailan Apudyus sit nangitdana't dit
lintoga mangtod si matoyan dit tagu si inggaingga, 8 am-amodota nakaskas-
daawa kinadayaw kan pannakabalin dit ipaila na utdit mangitdana't din
Ispiritu Santu. 9 Nu naipaila dit dayaw kan pannakabalin Apudyus sit nait-
dan dit lintoga mangtod si madusaan di tagu, am-amoda maipaila dit dayaw
kan pannakabalin na utdit bagu'n intulag na un mapalintogan di tagu.
10 Sadit dayaw kan pannakabalin dit lintog sidit, dinap-awanon dit dayaw
kan pannakabalin dit bagu'n intulag Apudyus. 11 Ta nu awad kinadayaw
kan pannakabalin dit lintog un nangkigad, amoamod dit kinadayaw kan
pannakabalin din bagu'n intulag na un naid kigad na.

---

* **2:14** Satu un naibaga naibasal sit ugalin dat iRoma un nu abakon da dat kabusul da, sat nangabaka ap-apun di suldadu ipangat na dat inabak na un kabusul da ot mabulog da dalapnu buyaon dat tagu dida.

12 Nabos-ol kami un mangitudtudu gaputa mannamnama kami uttun
bagu'n intulag na. 13 Naid ud isussuluk mi ta bokona pada mi ut Moses un
nanal-in sit muging na dalapnu adin dat Judio ilan dit man-umasan dit siling
dit muging na. 14 Yoong ginumlang dit ulu kan adida naawatan dit nakwa
kan Moses ot inggana't tun satun nasasal-inan dan somsomok da nu basaon
da dat dadaana tulag. Ta asina'l lawa makaan dit nanal-in sit somsomok da
nu manuttuwa da kan Kristu. 15 On, inggana't tun satun nu basaon dat Judio
dit lintog Moses kama't masasal-inan din somsomok da. 16 Yoong nu man-
ulin nat osan tagu kan Apu makaan diya sal-in. 17 San Apu un ug-ugudok,
siya'd Ispiritun Apudyus. Ot singngadan na mana inggawan din Ispiritun
Apudyus, awad wayawaya na. 18 Isunga losan taku'n manuttuwa, bokona
nasal-inan tun muging taku nu adi maila kan ditaku dit siling dit kinadayaw
kan pannakabalin ud Apu. Ot san Ispiritun Apudyus ud mangitultuluya
mampabagu kan mampabalu kan ditaku inggana't maipada taku kan Apu
Jesus.

4

Sat Kinakapsut Di Tagu Kan Pannakabalin Apudyus

1 Siyadi dit gapuna un adi kami madisdismaya, ta si Apudyus ud nangtod
kan dikami't tuwa talibasu mi gapu utdit kaasi na. 2 Ot adimi koon dan
nalimod kan kababbaina koko-on. Bokona mangal-allilaw kami kan bokona
sukatan mi din ugud Apudyus nu adi itudtudu mi dit katuttuwaan ta piyaon
mi un nabalu din kasomsomkan di tagu kan dikami ot si Apudyus ud
mangustigu kan dikami uttun mantudtuduwan mi. 3 Ot nu naisuluk dit
kaipooyan ditun nabalu'n damaga itudtudu mi, naisuluka lawa utdan adi
manuttuwa.
4 Adida manuttuwa ta kinullabutan Satanas un apudyus dat nadadaga
tagu't tun lubung dit somsomok da. Adida maila dit silawa manligwat sit
Nabalu'n Damaga maipanggop sit kinadayaw kan pannakabalin Kristu un
siya'd kapadpadan Apudyus. 5 Bokona satun long-ag mi tun itudtudu mi
nu adi si Jesu Kristu un siya'd Apu. Ot dikami dan manselselbi kan dikayu
maipagapu kan siya.
6 Si Apudyus un nangibilin un, "Umawad ud silaw," siya payon dit nangtod
si silaw di somsomok mi dalapnu matigammuwan mi dit dayaw kan pan-
nakabalin Apudyus un maila kan Kristu. 7 Yoong dikami un naitalgodan ditun
nabanola talipon,* alig mi't banga un naid si banol dalapnu sat pannakabalin
un maila utdan mangkokwaan mi kaawatana nanligwat kan Apudyus un
bokona nanligwat kan dikami.
8 Kankanayun kami'n maipasangu't gulu yoong adi kami maabak. Man-
duwaduwa kami nu mamingsan yoong adi kami'n talon madismaya.
9 Palpaligaton dikami yoong adi dikami patungadon kan Apudyus. Mag-
ngat kami nu udum na yoong makabangun kami payon. 10 Kanayun
un sasangnguwon mi ud mapatoyan mi un kama't dit nakwa kan Jesus.
Yoong antu kami un matatagu dalapnu maipaila un si Jesus matattaguwan.
11 Tuttuwan kigad si mataguwan mi sasangnguwon mi ud mapatoyan mi
maipagapu't dit manselselbiyan mi kan Jesus, yoong matatagu kami dalapnu
maipaila uttun matoya long-ag mi un matatagu si Jesus. 12 Tuttuwan
kama nu dogdogdogon dikami kan katoy yoong mambanaga matagu kayu't
inggaingga.

---

* **4:7** Satuwa nabanola talipon, sadit Nabalu'n Damaga naitalgod kan da Pablo dalapnu itudtudu da.

13 Kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, “Manuttuwaak kan Apudyus,
siya’d gapuna’n ibagak dit maipanggop kan siya.” Ot padana pay kan dikami
ta gapu’t dit pammati mi kan Apudyus, siya’d mangibagbagaan mi utdit
maipanggop kan siya. 14 Ta tigammu mi un si Apudyus un namaungal
kan Apu Jesus, paungalon dikami pay gapu’t dit naidagamungan mi kan
Jesus. Kad alana ditaku’l losana idagamung sin kawadan Jesus. 15 Maipooy
dan losana mapaligatan mi un mampiyaan yu un losan kan maidayawan
Apudyus. Ta nu umadu dan tagu’n taguwon Apudyus gapu’t dit kaasi na,
umadu pay dat tagu’n manyaman kan mandayaw kan siya.

Sat Mantatagun Di Manuttuwa

16 Isunga adi kami madismaya un mantudtudu ulay nu kumapkapsut tun
long-ag mi, yoong sat naispirituwan un mataguwan mi inalgawa mapab-
pabagu. 17 Ot sadatu’n nalangpaw kan sin-akitana lawa un ligat mi, itdona kan
dikami ud dakola dayaw un naid mangkigadana kan maipadaana. 18 Siya’d
gapuna un bokona sadan banaga maiila uttun lubung dan isosomok taku
nu adi sadan daan taku payyan maila un awad langit. Ta sadatu’n maiila
uttun lubung awad mangkigadan da yoong sadan adi payyan maila naid
mangkigadan da.

5

Sat Bagu’n Long-aga Namnamaon Dan Manuttuwa

1 Adi kami madismaya gaputa titiggammu mi un satun long-ag taku kama’t
siya’d boloya inggawan taku ot nu mayam-an * awad boloya inggawan taku’t
din langit un siya dit bagu’n long-aga itdon Apudyus. Bokona kingwan di
tagu ta kingwan Apudyus ot mannanayuna maid matoyana.
2 Satun matattaguwan taku’t tun lubung manggaygayyuwong taku ta
piyaon taku okyanon nu maisukat dit bagu’n long-aga manligwat langit
3 dalapnu awada dagus long-aga inggawan ditu’n kadogwa taku nu tengyan
taku tun siguda long-ag taku. 4 Tuttuwa’n kama taku’t manggaygayyuwong
ta madadagsonan taku’t tun satuna matattaguwan taku. Yoong adik kanana
piyaok matoyon ta taynak tun siguda long-ag ku. Nu adi san piyaok,
maisukat okyanon dit bagu’n long-aga manligwat langit dalapnu satun long-
ag un matoy masukatan si long-aga matattagu’t inggaingga. 5 Si Apudyus ud
nangisagana kan ditaku utdit maisukatan dit bagu’n long-ag ot intod na dit
Ispiritu na kan ditaku un mangipanoknoka itdona dan losana insagana na
un itdon kan ditaku.
6 Isunga kanayuna natalgod tun angos mi. Tigammu mi un inggana’t
iinggaw kami’t tun pita naid kami payyan sin igaw Apu Jesu Kristu. 7 Ta
matattagu kami un idaddalan di pammati un bokona sadan maila. 8 Natalgod
tun angos mi ot talona pipiyaon mi nu taynan mi tun long-ag mi uttun pita
ta umoy kami makaigaw kan Apu Jesus. 9 Yoong inggaw kami man situn
pita onnu utdin langit, sat mas-omana dit talona gamgamgamon mi. 10 Ta
losan taku’n sumangu kan Kristu ta ukumon ditaku kan siya. Ot osaosa kan
ditaku awatona dit lumbonga maitod kan siya sigun sit kingkingwa na utdit
katattagu na, napiya man onnu nadadag.

Sat Maikapiyaan Dat Tagu Kan Apudyus Gapu Kan Kristu

11 Ot gaputa tigammu mi un gaoogyat dit mangukuman Kristu, pad-
padason mi un awison dan tagu’n manuttuwa kan siya. Titiggammun
Apudyus dikami un naid lawenga panggop mi ot nanam-ok un kamat di

* **5:1** Kaipooyana un, nu matoy taku.

pay dit nantitigammu yu kan dikami. 12 Bokona panggop mi uman un
ipasdayaw datun long-ag mi uttun mangibagaan mi uttu nu adi piyaon mi
un itdan dikayu't manggapuwan yu un mangipasdayaw kan dikami kan
dalapnu masungbatan yu dan tagu'n mangipotog si nabalu'n ilan di long-
ag un bokona sat nabalu'n ugali. 13 Ulay kanan dan natingang kami, adi
bali ta maipagapu't manselbiyan mi kan Apudyus. Yoong sat katuttuwaana,
nagdong tun somsomok mi ot mangkapiyaan yu un losan datun koon mi.
14 Ta sat mampipiyan Kristu din mangiyapu kan dikami utdan losana koon
mi. Ta naid duwaduwa mi un natoy si Kristu gapu't dan losana tagu isunga
mailak-am dan losana tagu utdin natoyana. 15 Natoy si Kristu un naipooy
sidan losan dalapnu ditaku'n matattaguwan bokonon un san pipiyaon taku'l
lawa dan uunnudon taku nu adi san piyaon Kristu ta natoy kan pinaungal
Apudyus maipagapu kan ditaku.

16 Isunga sinsatunon adi miyon bigbigon nat ulay singngadan na maibasal
sit kasomsomkan di tagu. Ulay nu kamat di dit nantitigammu mi kan Kristu
utdit, adi miyon koon situn satun.

17 Ta sat tagu'n maidagamung kan Kristu, bagu'n tagu naton. Naidon dit
dadaana mantatagu na; ta napabaguwon. 18 Si Apudyus ud nangwa't tu,
ta maipagapu't dit kingwan Kristu ingkappiya na ditaku kan siya. Ot intod
na pay kan dikami tuwa talibasu un mangikappiya utdan tagu kan siya.
19 Itudtudu mi un, gapu't dit kingwan Kristu, mabalina maikappiya dan tagu
kan Apudyus. Adi naon sosomkon dat basul da. Ot intalgod na kan dikami
dit maitudtuduwan dituwa damag.

20 Isunga antu kami un mangibagi kan Kristu. Ot kama nu si Apudyus
un mismu ud makapangpangngaasi kan dikayu uttun mangibagbagaan mi
utdan ugud na. Isunga makapangpangngaasi kami kan dikayu ta ikappiya
yu nat long-ag yu kan Apudyus. 21 Si Kristu, talona naid basubasul na yoong
gapu kan ditaku, siya'd nadusa gapu't dat basul taku dalapnu maipagapu
utdit maiyossaanan taku kan siya ibilang ditaku kan Apudyus un nalintog.

6

1 Gaputa maipankokwa kami uttuwa talibasun Apudyus, makapang-
pangngaasi kami kan dikayu ta awad okyan mambanagan nat nangkakaasin
Apudyus kan dikayu. 2 Ta kanan dit ugud Apudyus un,
"Dingngol ku'd sika utdit timpu un sinomsomok ku un mangaasi kan sika.
Tinulungak sika utdit dummatong dit timpu un managuwak kan sika."
Ot ibagak kan dikayu undit kustu un timpu'n tumulungan Apudyus. Siya'
sinsatunon d timpu naona managu.

Sadat Ligat Da Pablo

3 Adi mi piyaona awad madillawan tun talibasu mi isunga man-an-annad
kami dalapnu maid ud mapasaktan. 4 Ipaila mi utdan losana koon mi un
baba-unon dikami kan Apudyus. An-anusan mi un sagapalon dan losana
mabulungan, manligatan kan uduma ga-ogyata pasamak mi. 5 Inan-anusan
mi dan namangpang-ulan da kan dikami, dan namaludan da kan da nanggul-
guluwan da kan dikami. Nangkokwa kami inggana't nabanikol kami, naid
kustu't suyop mi kan namin-adu'n nabitil kami. 6 Ipaila mi un babbaunon
dikami kan Apudyus gapu't kinadalus di mantatagu mi, gapu't tigammu
mi un katuttuwaan, gapu't kinaanus, kan mangkakaasi mi. Maipaila pay
gapu't dit kabool an mi un it-itdon Ispiritu Santu kan gapu't dit kinatuttuwan
dit mampipiya mi. 7 Maipaila pay un si Apudyus manselselbiyan mi utdit
mangibagbagaan mi utdit katuttuwaan kan utdit pannakabalin Apudyus un

ipappaila na utdan kokkoon mi. Sat kinalintog tun mantatagu mi ud almas
un ilaban kan ikalasag mi. 8 Awad da ud mangidayaw kan dikami, awad
da pay manula. Awad da ud mangin-insultu, awad da pay mangipasdayaw.
Awad da ud mangibagbaga un matuli kami yoong sad ibagbaga mi dan
tuttuwa. 9 Kanan dan udum un maid makatigtigammu kan dikami yoong
mandindinamag kami. Kankanayuna sasangnguwon mi ud katoy, yoong
antu kami un matatagu. Talona mapalpaligat kami yoong adi kami matoy.
10 Ulay adu dan madomdoman mi nalagsak kami payon. Kama kami't talona
nakapus yoong maipagapu't dan tudtudu mi, adu dan tagu'n gummaknang
sidan banaga itdon Apudyus. Kama kami't naidan yoong nabaknang kami
utdan itdon Apudyus.
11 Susunuda iCorinto, naid adimi naibaga kan dikayu. Imbaga mi'l losan
dan inggaw sit somsomok mi. 12 Bokona impaidam mi ud mampipiya mi
kan dikayu nu adi dikayu ud nangipaidam sit mampipiya yu kan dikami.
13 Ot mambagbagaak kan dikayu un kama't aanak ku, ipaila yu pay okyan
nat mampipiya yu kan dikami.

Adi Taku Maawis Sidan Kokkoon Dan Adi Manuttuwa

14 Adi kayu maipalipalisa maiyossaan sidan adi manuttuwa. Ta bokona
matakung dat nalintoga tagu kan nakellu. Mabalin kada mansip-un dat
napadda kan nakolop? 15 Mangkatunusan kad da Kristu kan Satanas?
Awad kad nampadaan dan manuttuwa kan adi manuttuwa? 16 Awad kad
nampadaan dan boloy Apudyus kan boloy Satanas? Ditaku'd boloy ud
matattagu'n Apudyus. Kanan dit ugud Apudyus un,

"Umoyak makaigaw sidan taguk. Ot sakon ud bigbigon da un Apudyus da ot
dida ud taguk."

17 Ot kanan Apudyus sidan tagu na un,

"Taynan yu dida ot sumina kayu kan dida Adi kayu'n talon maipankokwa si
singngadana mana gaggaisaw kad awatok dikayu. 18 Ot sakon Ama yu
ot dikayu'd aanak ku."

Siyadi ud ugud mannakabalina Apu.

7

1 Susunud, gaputa awad datu un insapatan Apudyus kan ditaku, igongda
takuwon dan losana nadadaga mampaisaw sit long-ag kan ulay sat som-
somok. Ipapasnok taku'n unudon dit talona nadalusa mantatagu gapu't dit
umogyatan taku kan Apudyus.

Naanggom si Pablo Gapu't Dit Imbagan Tito

2 Ipaila yu okyan nat mampipiya yu kan dikami ta maid kingkingwa mi
ut nadadag kan dikayu. Naid pay niyam-anan mi kan dikayu kan naid
ginundawayan mi. 3 Bokona ibagak tu ta pabasulok dikayu. Ta kama't
dit imbagak un napotog kayu kan dikami ot maid makapasina kan ditaku,
matagu taku man onnu matoy taku. 4 Maid duwaduwan tun talgod ku kan
dikayu. Ipaspasdayaw ku dikayu utdan udum. Ot ulay adu'n mapaligatak
natalgod kampay tun angos ku gapu kan dikayu. Ot manlablabos tun talok
ku.
5 Ulay sadit dummatongan mi ud Macedonia, talona naid illong mi. Adu'n
ligata nilak-am mi si singngadan na mana ummoyan mi, adu'n gulu ut-
din nangkalliput kan madandanagan kami pay. 6 Yoong si Apudyus un
mampabos-ol si angos dan madisdismaya, pinabos-ol na tun angos mi gapu't
dummakngan Tito. 7 Ot bokona lawa'n sat dummakngana'd abusa gummos-
olan mi ta impadamag na pay dit kingwa yu un nampabos-ol kan siya.

Impadamag na dit mamiyaan yu un mangila kan sakon, sat madodomdoman yu maipagapu't dat kingkingwa yu kan sat nakasaganaan yu un mangisakit kan mangikalintogan kan sakon isunga talona malaglagsakanak situn satun.
8 Maid babawik un nangisulat sit ummuna'n sulat ku kan dikayu ulay siya'd nadomdoman yu. Yoong nadomdomanak pay sit natigammuwak un nadomdoman kayu, ulay nu sin-akitana timpu. 9 Yoong sin satun, naang-gomakon. Bokona gaputa nadomdoman kayu nu adi gaputa sat domdom yu, siya'd gapun dit nasukatan dat ugali yu. Sadit domdom yu inusal Apudyus un gummaluwan yu isunga bokona nayam-anan yu dit kingwa mi. 10 Ta sat domdom un usalon Apudyus, mangtod si mambabawiyan di tagu un mambanag si mataguwan da't inggaingga ot naid babawiyon ta utdi! Yoong sat domdom un maipagapu't nailubungana gasmok, mangtod si gapun di matoyan. 11 Ilan yu dit kingwan Apudyus sit nadomdoman yu. Pinagagot dikayu ot piyaon yuwona ipaila un naid basul yu. Makasulag kayu gapu't dit nababbainan yu. Ummogyat kayu ta kanan yu nu madusa kayu. Talona piyaon yu un ilan uman sakon. Dinagus yu un inasikasu dit napasamak ot dinusa yu dit tagu'n nakabasul. Kingwa yu dan losana kaboolan yu un mangipaila un maid mapabasulan yu gapu't dit nambasulan didiya tagu.
12 Sadit nansulatak kan dikayu bokona gapu't dit nakabasul onnu sat nakabasulana ud gapuna. Nu adi nansulatak dalapnu mailawag kan dikayu un iillan Apudyus dit talona mampipiya kan man-iisakit yu kan dikami. 13 Isunga gummos-ol tun angos mi utdat kingwa yu.
Yoong naam-amod dit lagsak mi utdit naila mi un nalagsak si Tito ga-puta kinaan yu dit danag na. 14 Indaydayaw ku dikayu kan siya utdit ot adiyak nabainan ta napanoknokana tuttuwa dat intaktakkal ku kan Tito maipanggop kan dikayu un padan dit kinatuttuwan dat losana imbagbaga mi kan dikayu. 15 Ot sinsadin, naam-amod dit mampipiyan Tito kan dikayu. Gagasmokona dit anggom yu un nanangaili kan siya un nabuyugan si ogyat kan pilpil. Ot nakasagana kayu un mantungpal sidat imbilin na. 16 Ot amod tun lagsak ku uttun satun ta talona matalgodak dikayu.

8

Tudtudu Maipanggop Si Mantutulung Sidan Mangkasapulan

1 Susunud ku, piyaoka tigammuwon yu dit napasamak sidat gimung di manuttuwa utdin Macedonia gapu utdit kaasin Apudyus kan dida. 2 Adu dadin ligligata namadpadas kan dida, yoong naanggoanggom da kampay ot nabuslun dan nangtod si tulung da utdat makasapul sin Jerusalem ulay nu nakapukapus da. 3 Panoknokak un nangitod da un bokona lawa'n inggana't dit maboolan da nu adi nalablabos pay. Siya'd gattoka piyaon da dit tumulung ot 4 nampakpakaasi da kan dikami un maitdan da si gundaway un tumulung sidadit tagun Apudyus sin Judea. 5 Ot ad-adu dat intod da nu sat ninamnama mi un itdon da. Ummuna un indatun da dat long-ag da un mangwa utdan piyaon Apu Jesu Kristu asidaindatun dat long-ag dan nanselbi kan dikami gaputa siya'd piyaon Apudyus un koon da. 6 Utdi, gaputa si Tito dit nangilaplapu un man-ulup kayu si itulung yu, nampakaasi kami un umoy na ituluy un tulungan dikayu kad matungpal nat mangipail-an yu ut mampipiya yu. 7 Ta adu dan mangatiwan yu utdan udum un kamat din nabiloga pammati yu, kinalaing yu un mangipalawag sidan adu un tigammu yu un ugud Apudyus kan adi kayu mauwwayana tumulung kan mangipaila't mampipiya yu kan dikami. Ot piyaon mi nu atiwon yu pay dan udum sinat kinalaay yu.

8 Bokona ibagak tu ta mandalak dikayu nu adi piyaoka lawa'n ipatigammu
kan dikayu dit kinaanggom dan uduma tumulung dalapnu itdak dikayu si
gundaway un maipaila't nat kinatuttuwan di mampipiya yu. 9 Ta tigammu
yu man dit kaasin Apu taku'n Jesu Kristu. Ta ulay nabaknabaknang sidin
langit, ummoy situn pita un nambalin si kapus maipagapu kan ditaku
dalapnu sadiya kumapusana mapabaknang taku.
10 San maibagak kan dikayu, napiya nu igangput yu dit ulup un inlapu
yu utdit kaysana tawon. Dikayu'd ummuna'n nanomsomoka tumulung kan
dikayu'd nangilugi. 11 Isunga gangputon yuwona ulupon. Nu in-inon dit
kinaanggom yu un nangilugi siya okyan pay kaanggom yu un mangigangput
ot mangitod kayu utdin kabooLan yu un itdon. 12 Ta nu naanggom kayu un
mangitod insigun sit kabooLan yu un itdon, un bokona sat naid kan dikayu,
naanggom si Apudyus un mangawat sidiya tulung yu.
13 Ot bokona kanak un mangtod kayu dalapnu malangpawan dan udum
kad madagsonan kayu. 14 Yoong san piyaok ugudon, gaputa nasawal din
awad kan dikayu't tun satun, napiya nu tulungan yu dan makasapul dalapnu
nu dikayu nat mangkasapulan ot nasawal pay din awad kan dida, tulungan
dikayu pay. Kadon nu kama't di, nampapada kayu'n adi makulangan. 15 Ta
awad naikanglita ugud Apudyus un kanana'n,
"Sat nan-umung si adu bokona nasawal dit kuwa na. Sat nan-umung si akit,
bokona nangkulang dit kuwa na."

Sada Tito Kan Dat Bulun Na

16 Manyamanak kan Apudyus ta impada na si Tito kan dikami un naang-
goma tumulung kan dikayu. 17 Ta bokona lawa'n inyoon na dit pakaasi mi un
mangulin kan dikayu nu adi gagangaya piyaona pay lawana umoy tumulung
kan dikayu. 18 Maibulun kan Tito tun osa'n sunud taku un madaydayaw sidat
losana gimung di manuttuwa gapu't dit man-itudtuduwana't dit Nabalu'n
Damag. 19 Bokona lawa'n siya di nu adi pinili kan dinutukan pay dadit
gimung di manuttuwa dalapnu maibulun kan dikami utdit mangipatung-
palan mi uttun talibasu un maigapu't anggom. Koon mi tu dalapnu maidayaw
si Apudyus kan dalapnu maipaila dit anggom mi un tumulung.
20 An-annadan mi dalapnu maid mapabalawan mi si tagu uttun mangaag-
goman mi uttun adu'n tulunga intod yu. 21 Ta piyaon mi un koon dit
kustukustu un bokona lawan sidit man-iilan Apudyus nu adi utdit man-iilan
pay di tagu.
22 Maibulun kan dida tun osa payyana sunud taku'n manuttuwa un namin-
adu'n pinadpadas mi ot indasan mi un kanayuna naanggoma tumulung. Ot
sinsadin talona piyaona'n tumulung. 23 Nu maipanggop kan Tito, siya'd bulun
ku kan katulungak un manselselbi kan dikayu. Ot sadat duwa'n sunud taku
un naibulun kan siya, dida'd mangibagi utdan uduma gimung di manuttuwa.
Madaydayaw si Kristu gapu kan dida. 24 Ot ipaila yu dit mampipiya yu
kan dida dalapnu mapanoknokan sidan losana gimung di manuttuwa kan
dalapnu siya'd manuttuwaan da utdat ipaspasdayaw mi maipanggop kan
dikayu.

9

Sat Tulung Sidan Susunuda Manuttuwa

1 Bokonona masapula isulat ku kan dikayu dit maipanggop sit tulung un
maitod sidat tagun Apudyus sinat Judea. 2 Ta tigammuk un naanggom
kayu'n tumulung. Ot impaspasdayaw ku dikayu utdat gimung di manut-
tuwa't din Macedonia. Imbagak un nakasagana kayu utnat Acaya un

tumulung manipud sit kaysana tawon. Ot gapu't diya imbagak, nagaygay
dan kaaduwan kan dida'n tumulung pay. 3 Isunga sinsadin ibaun ku datun
susunud dalapnu adina makupaw dit nan-iipasdayaw ku kan dikayu nu adi
tuttuwan nakasagana kayu'n tumulung un kama't dit imbagbagak. 4 Ta nu
awad iMacedonia un maibulun kan sakon un umoy sinat ot dakngan dikayu
un adi nakasagana, mabainanaka talon ta namnamaoka awad nakasagana,
ot padana pay un mabainan kayu. 5 Isunga sinomsomok ku un masapula
umoy dan umuna datu un susunud taku dalapnu daanon yu un dagupon dat
imbaga yu un itdon yu. Ta nu dumatong kami, nasaganaon nata itulung yu
kad siyadi ud mail-ana un mangitod kayu gaputa piyaon yu un tumulung un
bokona mapilpilit kayu.
6 Somsomkon yu tu: San tagu'n mammula si akit, akit pay din apitona.
Ot san mammula't adu, adu pay din apitona. 7 Isunga masapula mangitod
nat kada osa'n tagu sigun sit manligwat sit somsomok na un bokona awad
babawi na un mangitod onnu mapappapilita lawa. Ta pipiyaon Apudyus dit
naanggoma mangitod. 8 Ot kabooLan Apudyus un itdan dikayu't nalablabos
nu sadan masapul yu dalapnu utdan losana banag kanayuna adu dan ma-
balin yun itulung sidan losana napiya'n makwa. 9 Kanan dit paingkanglit
Apudyus un,
"Naanggoma tumulung sidan kapus, ot bokona maliuwan tuwa nangkakaasi
na si inggaingga."
10 Si Apudyus un mangitod si bukol sidan mammumula kan mangtod si
kanon di tagu, siya payon mangitod kan mampaadu utdan losana awad kan
dikayu dalapnu umad-adu dan ibungan nat kinalaay yu. 11 Pabaknangon
dikayu un kanayun dalapnu utdan losana timpu awad maitulung yu utdan
makasapul kad adu dan manyaman kan Apudyus gapu't dan tulung yu
un awaton da kan dikami. 12 Ta satu un koon yu bokona lawa'n maitod
dat kasapulan dadit tagun Apudyus nu adi paaduwonan talon dan tagu'n
manyaman kan Apudyus. 13 Ot gaputa mapanoknokan dit kinatuttuwan nat
pammati yu gapu't tuwa koon yu, adu dan mangidaydayaw kan Apudyus
gaputa maila da un uunnudon yu dit tudtudun Kristu un ibagbaga yu
un tuttuwaon yu. Idayaw da pay si Apudyus gapu't dit kaanggom yu un
tumulung kan dida kan sidan uduma tagu. 14 Kadon, naangggom da un
mangiluwalu kan dikayu gapu utdit nakaskasdaawa nangkakaasin Apudyus
kan dikayu. 15 Manyaman taku kan Apudyus gapu't dit ligalu na kan ditaku
un naida talon maipadaana.*

10

Sat Nanligwatan Dit Kalintogan Pablo

1 Sakon si Pablo un makapangpangaasi kan dikayu ta kanan dan tagu un
napakumbabaak kan naammaak nu awadak kan dikayu yoong natulodak
nu adayuwak. Yoong naamma kan naanus si Jesu Kristu un siya'd uun-
nudok. 2 Isunga pangngaasi yu ta adiyu papiliton sakona sumulag kan
dikayu nu umoyak. Ta mabalin ku un ipaila nat kinasulag ku utdan losana
mangipagpagalup un mangkokkokwa kami gapu't nailubungana panggop.
3 Tuttuwa'n tagu kami uttun lubung yoong bokona makalaban kami maipa-
gapu't nailubungana panggop. 4 Ta san almas un ilaban mi, sat mannaka-
balin un almas Apudyus un bokona kama't dan almas dan tagu uttun lubung.
Umanay un manam-an mi si kabilgana kampun di kabusul. Abakon mi dan
losana bokona kustu'n kasomsomkan di tagu 5 kan sadan ibagbagan dan

* **9:15** Si Jesus dit piyaona'n ugudon dit ligalu.

napasikata tagu un manlappod sit katuttuwaana maipanggop kan Apudyus
kad masukatan dit somsomok da ot si Kristu ud tuttuwaon da. 6 Ot nu
mapanoknokan yuwona talona tungtungpalon yu si Kristu, nakasagana kami
un manusa utdan losana nasukil.
7 Sa'l lawa'd iillan yu ussiya dan mailan dinat ata yu. Ta awad da
ud mangibagbaga un dida'd kustu'n tagun Kristu, yoong masapula som-
somkon da yana kustu kad maawatan da un tagu dikami pay kan Kristu un
kama kan dida. 8 Adiyak mabain ta ulay kama't nanlabos dit nan-iibagak
maipanggop situn kalintogaka intod Kristu, ta satu un kalintogak mampooy
si mangkapiyaan yu un bokona mayam-anan yu. 9 Adiyu kanan un og-
ogyatok dikayu utdan sulat ku. 10 Ta kanan dan udum un nadagson dan
mambabagbagak sidan sulat ku yoong nu awadak kan dikayu naogyataka
mambagbaga kan naid bogabogas danat ibagak! 11 Masapula maawatan dan
tagu un mangibagbaga si kama't di, un naid maidumaan datu un isulat mi nu
adayu kami utdadin koon mi nu inggaw kami kan dikayu.

San Talibasu'n Kalobbongan Pablo Un Ipasdayaw

12 Adi mi man pay-an maibilang onnu ipada tun long-ag mi utdadi un tagu
un mangipaspasdayaw sin long-ag da pay lawan. Tung-ug da ta mangwa
da pay lawan si bukud dan mambasalana mangusig sidan long-ag da un
maibagay sidan ugali da. 13 Yoong kan dikami, bokona manlablabson mi
ud mamaspasdayaw ta san ipasdayaw mi mankigad sit talibasu'n intalgod
Apudyus kan dikami un maibilangan din mangkokwaan mi kan dikayu. 14 Ot
gaputa sakup mi dikayu bokona pinanlablabos mi din kustu'n biyang mi
utdit ummoyan mi kan dikayu. Ta dikami dit ummuna un nangitudtudu't
dit nabalu'n damaga maipanggop kan Kristu kan dikayu. 15 Adi mi ibilanga
talibasu mi dit kingwan di udum un bokona sakup dit talibasu'n intod
Apudyus kan dikami. Mannamnama kami un gumakbakod nat pammati yu
dalapnu sumayasayak dit talibasu mi kan dikayu. Yoong adi kami lumabos
sit sakup mi. 16 Kadon mabalin mi un umoy iwalagawag dit Nabalu'n Damag
sidan uduma ili un adayu yoong awad sin sakup mi ta adimi mabalina
ipasdayaw dat kingwan di udum sit sakup da.
17 Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Nu awad mamiya'n mam-
pasdayaw, sad ipasdayaw na dit kingwan Apudyus." 18 Ta sat tagu'n idayaw
Apudyus dat anamungan na, bokona sat mangidayaw sit long-ag na pay
lawan.

11

Si Pablo Kan Sadat Agin-aapostoles

1 Pangngaasi yu ta anusanak ta kamaak si natingtingangan sidatun ibagak.
2 Mangimunak kan dikayu un padan din man-iimun Apudyus nu sabali din
tuttuwaon yu. Ta kama kayu't nadalusa babai un intulag ku un maiyasawa
si os-ossaana lalaki, un siya si Kristu. 3 Yoong madanaganak ta matultulliyan
kayu kad si sabali'n tudtudu, matalak dit napudnu kan gattoka mampipiya
yu kan Kristu un kama't dit nakwa kan Eva un inallilaw dit nasikapa ulog.
4 Ta awad kad umoy kan dikayu ud umoy mangibaga si sabali'n Jesus un
bokona si Jesu Kristu un imbagbaga mi, naanggom kayu un mangawat kan
dida. Nalasu yu un awaton dit ispiritu un sabali't dit Ispiritu Santu un siguda
inawat yu. Nalasu kayu paya manuttuwa si damaga sabali't dit Nabalu'n
Damaga intudtudu mi kan dikayu.
5 Bokona nadobdobaak situn kanak nu sadan nangangatu'n apostoles
un kanan yu. 6 Tuttuwa'n bokona nalaingaka man-uugud yoong adiyak

mangkulang si tigammu maipanggop kan Apudyus. Tigammu yu un tuttuwa
di ta nalawaga impailak sit losana timpu kan gundaway.
7 Sat nantudtuduwak kan dikayu utdit Nabalu'n Damag un nanligwat
kan Apudyus, naid kindaw ku si tangdan ku nu adi impadobak tun long-
ag ku un nan-inap si ingkataguk dalapnu mambalin kayu'n nangatu'n tagu.
Ot nadadagak kad kan dikayu't di? 8 Sadat manuttuwa utdan uduma ili
ud nangal-ak sidan masapul ku uttun manudtuduwak kan dikayu. Sat
katuttuwaana kama't inakawak dida dalapnu matulungak dikayu. 9 Sat
iniinggawak kan dikayu, bokona inab-abuliduk dikayu utdan masapul ku
nu adi sadat sunuda manuttuwa un nanligwat Macedonia ud nangidatong
sidan masapul ku. Kama't dit kaykaysana algaw kan inggana't madoldola al-
algaw talona adik piyaona maabulidu kayu utdan masapul ku. 10 Tuttuwa di
un ibagbagak un padan dit kinatuttuwan Kristu. Ot maid makapaginok kan
sakon situn probinsiya yu un Acaya un mangipasdayaw sit maipanggop situ.
11 Bokona ibagak kad di lawengok dikayu. Tigammun Apudyus un pipiyaok
dikayu.
12 Ot itulutuluy ku tu un koon dalapnu maid manggapuwan danat man-
ag-agin apostoles un mampaspasindayaw kan mangibagbaga un maid du-
man dit manseselbi da uttun manseselbi mi. 13 Ta sadanata tagu bokona
tuttuwa'n apostoles da, matuli da utdan losana koon da kan man-ag-agin
apostoles Kristu da ullawa. 14 Ot bokona nakaskasdaaw di ta ulay si Satanas
un apu da mambalinonan long-ag na un kama't anghel un sumilasilap. 15 Ot
nu kama't di, bokona nakaskasdaaw nu sadat babbaunona mampaila da
un kama't babbaunon Apudyus un mangitudtudu't kinalintog. Yoong nu
mandinonyana, lak-amon da dit maibagay sidat kingkingwa da.

Sadan Ligat ud Apostoles Pablo

16 Ot obsonok payyan ibaga un, adiyu kanana tung-ugak gapu't tun mangi-
paspasdayawak situn long-ag ku. Yoong nu siya'd kanan yu, anusan yu un
donglon sakon ta kook pay din koon dan tung-ug ot mampasdayawak si akit.
17 Yoong tigammuk un satun mangipasdayawak situn long-ag ku bokona
siya'd kustu'n piyaon Jesu Kristu un kook nu adi siya'd kokkoon di natingang.
18 Yoong gaputa adu dan mampaspasdayaw un maibasal sidan napotog situn
lubung, mampasdayawak payon. 19 Ta talona nasilib kayu ot naanggom
kayu'n mangiyaanus sidan kokkoon dan nangkatung-ug. 20 An-anusan yu
dida ulay nu mambalbalinon dikayu't kama't babbaun, gun-gundawayan
dikayu, sallutan dikayu, patangad da kan dikayu ya tipakon da nat pasngit
yu. 21 Mabainaka mangibaga un naid tulod mi un mangwa si kama't di kan
dikayu.
Ot gaputa natulod dan mamasdayaw, natulodak pay un ulay nu kamaak
si tung-ug. 22 Nu ipasdayaw dan Hebreo da, Hebreoak pay. Nu kanan dan
kaganakan Israel dida, kaganakanak pay. Nu kanan dan si Abraham ud
apu da, apuwak pay kan Abraham. 23 Nu kanan dan baba-unon Kristu dida,
amo napiyaaka baba-unon nu dida. Kamaak si natinganga mangibaga't
tu. Adayu'n nasigsigab dat talibasuk nu dida. Ad-adu'n nabaludak nu
dida. Namin-ad-adu'n nakumpasanak nu dida kan namin-adu'n dandaniyak
matoy. 24 Naminlima un kinumkumpasanak sidat Judio si sintututlumpulu't
siyam. 25 Namitlu un pinangpang-okak sidan tutulay ud Roma. Awad nam-
ingsan un binatubatuwak. Namitlu un nalnod dit nanluganaka bapul. Ot ing-
gaw namingsana nampasin-algawak ya nampasillabiyak sit danum. 26 Maid
adi napasamak kan sakona gaogyat sidan daddalan ku. Awad ka't nata layus,
kulakut, kailiyana Judio kan pati dan bokona Judio un mamiya'n mamatoy

kan sakon. Gaogyat dat nakwa kan sakon sidan siyudad, sidan katattalunan,
sidan baybay kan gaogyat dit kingwan dat man-ag-agin un gayyom kan
sakon. 27 Nangkokwaak inggana't talona nabanikolak. Namin-adu un maid
inok masuyop, nabitilanak kan nauwawak. Kanayuna makasapulak si
makan, igaw kan badut. 28 Ot bokona abus dadi ta binigata madanaganak
sidan losana gimung di manuttuwa sin kailin-ili. 29 Ta nu awad nakapsut
si pammati na maipanliknaak kan siya. Ot nu awad makabasul, amod tun
sigab ditu'n angos ku.
30 Nu kasapulana mamasdayawak, sad ipasdayaw ku dat mangipaila't
kinakapsut ku. 31 Si Apudyus un Aman Apu Jesus tigammu na un bokona
mantultuliyak. Siya ud madaydayaw si inggaingga. 32 Sat ininggawak sin
Damasco, sidit timpun Ali Aretas, nangigga si gubinnadul si namantay sit
sooban dit siyudad dalapnu dokmaanak. 33 Yoong sadat bulun ku utdi, innigga
da ud sakon sit balulang asida inuyud sit lasin dit nataknanga tupin un alad
dit siyudad isunga nakalasatak.

12

Sadat Kama't In-inopa Impailan Apudyus Kan Pablo

1 Naid gun-gunaon ta un mamaspasdayaw. Yoong masapula itultuluy ku
un mamasdayaw ot ibagak dadit kama't in-inopa impailan Apu Jesus kan
sakon.
2-3 Awad tigammuk un osa'n manuttuwa kan Kristu un kaklata naingatu
utdit maikatlun langit, kagwampulu't opata dagunon dit napalabas. Adik
tigammu nu sadit mismu'n long-ag dit tagu dit inummoy onnu bokon. *
Si Apudyus ullawa'd makatigammu. Ta sat tigammuka lawa naingatu't
dit igaw Apudyus sin langit. 4 Ot utdi inggaw da ud dingngol na un
adina makwa'n maibaga si bagbagan di tagu kan adina pay maipalubusa
maibaga. 5 Gapu utdiya napadasana, mabalina ipasdayaw ku diya tagu
yoong nu maipanggop sidan kabooluk maid maipasdayaw ku malaksig
sidadit banag un mangipaila uttun kinakapsut ku. 6 Yoong nu piyaok ma-
masdayaw, bokona natingangak nu kook ta tuttuwa dan ibagbagak. Yoong
madikon ipasdayaw dat naipaila kan sakon dalapnu adin dat tagu ibaga
un nangatuwak gapu't dat inilak. Ta piyaok nu sadit innila dan kingwak
onnu dingngol dan inugud ku dat mambasalan da utdit kasomsomkan dan
maipanggop kan sakon.
7 Ot gaputa adin Apudyus piyaona ipangatuk tun long-ag ku gapu't dat
adu'n nakaskasdaawa impaila na kan sakon, initdanak si sakit. Ot satu
un sakit kama't ladanga naitutuduk situn long-ag ku un usalon Satanas un
mamalpaligat kan sakon kan dalapnu adiyak mamasdayaw. 8 Namitlu'n
inluwaluk kan Jesu Kristu un kaanona. 9 Yoong kinnanana kan sakon
un, "Umanay dan ikaasik kan sika un manungbat sidan kasapulam. Ta
amo maipaila tun pannakabalin ku nu nakapsut ka." Ot siya'd gapuna
un naanggomaka mangipasdayaw situn kinakapsut ku, ta nu nakapsutak
mapadas ku dit pannakabalin Kristu un tumulung kan sakon. 10 Isunga nu
nakapsutak, main-insultuwak kan mapalpaligatanak kan mapadas ku dan
losana ga-oogyata pasamak maigapu kan Kristu naanggomak payon. Ta
nu kumapsutak maam-amod dit pannakabalin Kristu un mampabilog kan
sakon.

---

* **12:2-3** san kanana't din Griego naipangatu't din maikatlu'n langit. Tulu un langit din ibagbagan din Biblia san kadobaan san kawadan din bunot, san maikagwa san kawadan dan init kan bulan, san maikatlu san kawadan Apudyus.

Ikadanag Pablo Dat iCorinto

11 Kamaak si natinganga mamaspasdayaw yoong dikayu'd nangidulun
kan sakon. Dikayu okyanot nat mangibaga utdat tuttuwa'n maipanggop
kan sakon. Ta ulay nu kamakamaaka lawa'n tagu, bokona nadobdobaak nu
sadat kanan yu un nangangatu'n aapostoles. 12 Inan-anusaka nangkokwa ot
impailan Apudyus un tuttuwa'n apostolesak sidat nakaskasdaawa impakwa
na kan sakon sidit iniinggawak kan dikayu. 13 Ngadan nat kingwak sidat
uduma manuttuwa't dan uduma ili'n adik kingwa kan dikayu malaksig
sit adik nangabuliduwan kan dikayu maipanggop sidan masapul ku? Ot
pakawanonak nu laweng di un kingwak.
14 Nakasaganaakona umoy situn maikatlu'n umoyak sinat. Ot padana
payon sin napalabas un bokona abuliduwok dikayu. Ta dikayu dan gamg-
amok un bokona sadan itdon yu. Ta sakon kama't ama yu utnat manut-
tuwaan yu ot bokon kada sat ama dit mangtod sidat kasapulan dat anak na
un bokona sadat aanak dat mangitod sidat kasapulan dit ama?
15 Siya'd gapuna un naanggomak un mangitod sidatu'n losana awad kan
sakon un ulay satun long-ag ku dal̲apnu matul̲ungan kayu. Makaanan nin nat
mampipiya yu kan sakon gaputa amod nat mampipiyak kan dikayu?
16 Mabalina umampayun kayu'l losana adik dikayu inabulidu utdan masa-
pul ku yoong awad da pay mangibaga un, nasikapak ot inallilaw ku dikayu't
dan tulik. 17 Yoong in-inona? Apay ginundawayak kad dikayu utdit nambau-
nak? 18 Sakon nampakpakaasi un nangibaun kan da Tito sit osa'n sunuda
manuttuwa. Apay ginundawayan dikayu kad kan Tito utdit ummoyan da?
Bokon kada nampada dan angwat kan panggop mi kan Tito?
19 Mabalin un kanan yu un ikalkalintogan mi datun long-ag mi kan dikayu.
Yoong bokon, si Apudyus ud mangiila kan dikami ot sad ibaga mi dat tuttuwa
gaputa babbaun dikami kan Kristu. Ot losana koon mi gagayyom, koon
mi dal̲apnu matul̲ungan kayu. 20 Madanaganak ta dakngok kad dikayu un
sad kokkoon yu dan adik piyaona koon yu ot sumabali pay dit kook sit
nanam-on yu un kook. Dakngok kada lawa dikayu un mansusubog, ya man-
iinnapal̲ kan mansussul̲ag, naimut, mangin-insultu, mampalpalaweng si
uduma tagu, natangsit kan naid ul̲nus yu. 21 Tal̲ona madanaganak ta umoyak
kad obos sinat maibabbainak kan Apudyus gapu't dan nadadaga kokkoon
yu. Madanaganak ta madomdomanak kada lawa't dat tagu'n adi da payyan
nandadaoliyan dat naisawa koko-on da, mansog-on sit daan dan mangkasal
kan naid attoattom dan mangwa't nadadag.

13

Maudi Un Bagbaga

1 Nu makadatongak siya'd maikatlu un umoyak gumilingan kan dikayu.
Ot sosomkon yu dit naikanglita ugud Apudyus un kanana'n, "Nu awad
mangidal̲um si padana'n tagu, masapul un awad duwa onnu nasuluk si
mangkustigu utnat katuttuwaan nat dal̲um." 2 Sadit maikagwa'n ummoyak
kan dikayu imbagak sidadit nakabasul̲ un dusaok dida nu dumatongak nu
adi da payyan igongda dit mambasbasul̲an da. Ot ibagak payyan kan dida
uttun daan ku un dumatong kan losanon sidadit uduma mambasbasul̲ un
maid makalisi utnat mandusaak nu dumatongak. 3 Kook tu gaputa piyaon
yu un panoknokak nu tuttuwa'n mambagbagbaga si Kristu kan sakon. Ta
bokona nakapsut si Kristu nu adi ipaila na dit kinabilog dit pannakabalin
na utdit mandusaak kan dikayu. 4 Tuttuwan naipaila'n nakapsut si Kristu
utdit natoyana't dit kulus yoong maipagapu utdit pannakabalin Apudyus,

matatagu. Ot padana pay un nakapsut kami gapu't din naidagamungan mi kan siya, yoong nu maipanggop sit koon mi kan dikayu, ipaila mi dit naiyossaanan mi kan Kristu un matatagu ot awad dit pannakabalin Apudyus kan dikami.
5 Usigon yu nat long-ag yu pay lawan ta ilan yu nu tuttuwa'n manuttuwa kayu kan Jesu Kristu. Titiggammu yu man un awad si Jesu Kristu kan dikayu, malaksig nu bokona tuttuwa nat namatiyan yu. 6 Ot mannamnamaak un mapanoknokan yu pay un tuttuwa'n apostolesak kan Kristu. 7 Ilulluwaluk kan Apudyus un maid nadadag si kookoon yu. Bokona sad iluwaluk di dalapnu maipaila dit kinatuttuwan dit kinaapostoles ku nu adi sad gamg-amok san mangwaan yu utdan kustu ulay nu kama't adik mapanoknokan dit kinaapostolesku utdin manusaak kan dikayu. 8 Ta adimi kabooluana suganggangon din katuttuwaan nu adi sa'l lawa'd koon mi din makatulung sit sumayakana. 9 Mataluk kami ulay nakapsut din man-iilan di tagu kan dikami nu sat nabilog nat pammati yu. Ot iluwalu mi pay nat gumalubaluwan nat mantatagu yu inggana't maid mangkulangan yu. 10 Siya'd gapuna un isulat ku datu'n ibagbagak sinat daan ku un dumatong dalapnu dumatongak kad Adina masapul un ipailak dit kalintogaka intod Apudyus kan sakon sit mandusaak kan dikayu. Ta sat kustu'n kausalan tun kalintogak sat mapabilgan nat pammati yu un bokona sat mayam-anana.

Sat Anungus Didit Sulat

11 Susunud ku, siyatu'd anungusa maibagak. Manggodngon yu dan bokobokona kokkoon yu. Tuttuwaon yu datun ibagbagak. Mantitimpuyug kayu kan matagu kayu'n kapkapiya kad si Apudyus un manligwatan di mampipiya kan kappiya inggaw kan dikayu.
12 Nu man-aabat kayu ipaila yu nat man-aanggom yu kan mampipiya yu si kada osa.
13 Mampakumusta datun losana tagun Apudyus situ kan dikayu.
14 Iluwaluk ta kanayun un giknaon yu un losan din kaasin Apu Jesu Kristu, san mampipiyan Apudyus kan san maibulubulunan Ispiritu Santu kan dikayu.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iGalacia

Sat Lugin Ditu'n Sulat

1-2 Kan dikayu un losana gimung di manuttuwa utnat Galacia:
Losan dan susunud taku't tu un mampakumusta kan dikayu.
Sakon si Pablo un osa'n apostoles Jesu Kristu. Satu un saad ku bokona nanligwat si tagu onnu maipagapu't tagu nu adi nanligwat kan Jesu Kristu kan si Apudyus un Ama taku un namaungal̲ kan Jesus.
3 Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku kan ipooy da un kapkapiya kayu. 4 Intod Jesu Kristu dit long-ag na un bayad dan basul̲ taku dal̲apnu mailisi taku't din madusaan gapu't dan nadadaga koko-on situn madama un timpu. Kingwa na di un mantungpal̲ana't dit piyaon Apudyus un Ama taku. 5 Madaydayaw si Apudyus si inggaingga. Amen.

Maid Sabali Un Managu Nu Adi Si Jesu Kristu Ullawa

6 Susunud, masdaawak kan dikayu ta nal̲asu'n inawidan yu si Apudyus un nangayag kan dikayu maipagapu't dit amoda kaasin ud Apu Jesu Kristu. Ot tuttuwaon yu dan sabali'n tudtudu un kanan dan Nabal̲u'n Damag. 7 Kinatuttuwana, maid sabali't Nabal̲u'n Damag nu adi san intudtudu mi. Kanak di ta awad da ud tagu un manggulgulu utnat somsomok yu kan mamadpadas un mangsukat sidin Nabal̲u'n Damag un maipanggop kan Jesu Kristu. 8 Ot maigiyaw da okyan si inggaingga danata tagu kan ulay pay dikami onnu anghel un manligwat langit nu mantudtudu kami't naisabali utdat intudtudu mi kan dikayu. 9 Ot ibagak payyan un nu awad ud manudtudu kan dikayu ut tudtudun naisabali utdin Nabal̲u'n Damaga intudtudu mi un tinuttuwa yu, maigiyaw okyan si inggaingga.
10 Uttuwa inugud ku, bokona sat mangidayawan di tagu kan sakon din ininapok, nu adi sadit mangidayawan Apudyus. Bokona panggop ku un pasomon dan tagu ta nu siyadi din panggop ku bokonak okyanon un manselbi kan Jesu Kristu.

Sat Nambalinan Pablo Un Apostoles

11 Susunud, ibagak kan dikayu un bokona kingwan di tagu din Nabal̲u'n Damag un itudtuduk. 12 Bokona inawat ku ut singngadan na mana tagu kan bokon paya awad nangitudtudu kan sakon nu adi si Jesu Kristu din nangipatigammu kan sakon.
13 Dingngol̲ yuwon sidit nu innon dit nantataguk. Napasnokak un manuttuwa utdit pammatin dat Judio. Tigammu yu nu in-inon dit amoda nampapaligat ku utdat tagun Apudyus un manuttuwa kan Jesus ot kingwak dit losana kabool̲ak dal̲apnu mayam-an dit pammati da. 14 Tinoday ku ud kaaduwan sidat kaddisanaka kailiyak un Judio un mangunud sidadit ipakwan dit pammatin dat Judio. Ta napaspasnokak nu dida, nu maipuun sit mantututtuwa utdit ugalin dat ginapuwan mi.
15 Yoong ulay sidit daan ku payyan naiyabeng piniliyakon kan Apudyus maipagapu't kaasina ot inayaganak un manselbi kan siya. 16 Ot dumatong man dit timpu un intuding Apudyus un mangipatigammuwana kan Jesus un Anak na kan sakon dal̲apnu itudtuduk sidan bokona Judio din Nabal̲u'n Damag maipanggop kan siya, naid ud ummoyak nakaim-imusana tagu.

17 Naid pay ummoyak sin Jerusalem nan-imusan sidadit apostoles un ummuna nu sakon. Ummoyakota dagus ud Arabia asiyak nan-ulin ud Damasco.
18 Asiyaka lawa inummoy Jerusalem sidit lumabas tulu'n dagun dalapnu
umoy ku katigtigammu si Pedro ot nakaigawak kan siya si kagwampulu't
lima un algaw. 19 Naid nakabagbagaak si uduma apostoles abusa lawa si
Santiago un sunud Apu Jesu Kristu.
20 Tigammun Apudyus un tuttuwan losan datuwa ingkanglit ku un bokona
mantuliyak.
21 Utdiyon inummoyak sidan bobo loy ud Siria kan Cilicia. 22 Utdadi un
timpu maid payyan nakaila kan sakon sidadit manuttuwa kan Kristu un
manggigimung sidin Judea. 23 Sa'l lawa'd tigammu da un maipanggop kan
sakon, sadit magmagngol da un ibagbagan dat udum un, "Sadit tagu'n na-
malpaligat kan ditaku utdit un namadpadasa manam-an sit pammati taku,
osaon sinsatun un mangiwalwalagawag sidit Nabalu'n Damaga tuttuwaon
taku." 24 Ot indaydayaw da si Apudyus maipagapu kan sakon.

2

Si Pablo Kan Dat Uduma Apostoles

1 Lumabas man kagwampulu't opata dagun, nangulinak Jerusalem un
bulun ku si Bernabe kan indallay ku pay si Tito. 2 Inummoyak ta im-
patigammun Apudyus kan sakon un masapula umoyak. Ot tinang-il ku un
kinabagbaga dat kankanan dan nangangatu un apostoles ot imbagak kan
dida dit itudtuduka Nabalu'n Damag sidan bokona Judio, dalapnu mamnokak
nu umampayun da't din itudtuduk. Ta adik piyaon un mambanaga maid
selbin dat kingkingwak kan madama un kokkook. Ot ummampayun da pay.
3 Ot si Tito un bulun ku, ulay nu Griego bokona napapilit un matulgiyan.
4 Awad da ussiya ud mangipapilita matulgiyan si Tito. Sadatu un tagu nan-
ag-agin da un manuttuwa ot adimi napuppuutan dit nakabungguyan da un
mangisiim sit wayawaya mi un maipagapu't dit naiyossaanan mi kan Jesu
Kristu. Ta sad piyaon da, puyungon dikami'n umunud sidat lintog dat Judio.
5 Yoong talona adimi impalubus dit piyaon da dalapnu adina madogdogaan si
sabali'n tudtudu dit Nabalu'n Damag un maitudtudu kan dikayu.
6 Ot sadan kankanan dan nangangatu'n apostoles, (yoong maid kokwa
na kan sakon dit kinangatu da ta mampapada dan tagu utdin man-iilan
Apudyus), maid mit ud supyaton da utdatu'n itudtuduk kan maid pay
maidoga da. 7 Naila da ot un intalgod Apudyus kan sakon dit maitudtuduwan
dit Nabalu'n Damag utdat bokona Judio un kama pay sidit nangitalgodan
Apudyus kan Pedro utdit maitudtuduwan dit Nabalu'n Damag utdan Judio.
8 Ta sat pannakabalin Apudyus un tumultulung kan Pedro utdit talibasu na
un apostoles sidan Judio siya pay ud tumultulung kan sakon situn talibasuk
un apostoles sidan bokona Judio. 9 Ot malasin man da Santiago, Pedro
kan Juan un kankanan dan nangangatu'n apostoles un ingkaasin Apudyus
tuwa naidumduma'n kewaal kan sakon, inalamanu da dikami kan Bernabe
un mangipaila't dit mambubulunan mi. Nan-aampayunan mi kan dida un
dikami'd manudtudu utdat bokona Judio ot dida pay manudtudu utdat Judio.
10 Sa'l lawa'd kindaw da dit tumulungan mi utdat nakapusa manuttuwa utdin
Jerusalem un siya payon dit gangaya piyaok koon.

Sada Pablo Kan Pedro Utdin Antiokia

11 Yoong utdit inummoy si Pedro utdin Antiokia binagaak si sangunsangu
gaputa napatak un laweng dit kokkoona. 12 Onta makaubunga mangan sidat
bokona Judio un manuttuwa utdit daan payyana dumatong dat manuttuwa

un Judio un imbaun Santiago un manligwat Jerusalem. Yoong utdit dumatong daon, nambanbannayon si Pedro un adi makikakan sidat bokona Judio kan adi naon makabulbulbulun kan dida gaputa umogyat sidat manuttuwa un Judio.* 13 Ot naiyunud payon kan siya dadit susunuda Judio un manuttuwa un nan-ag-agin ot pati si Bernabe naawis payon. 14 Gaputa mailakona bokona maiyannatup sit katuttuwaan dit kokkoon da, binagaak si Pedro utdit sanguwanan dan losan. Kinnanak kan siya un, "Sika Pedro, Judio ka yoong kama ka't bokona Judio utnat mantatagum ta adim uunnudon dat lintog di Judio. Ot inona'n pilitom dan bokona Judio un umunud sidan lintoga adim uunnudon?"

Matagu Dan Judio Kan Bokona Judio Maipagapu't Pammati

15 Utdi, intuluy ku un dit nambagbaga un, "Tuttuwan naiyabeng taku'n Judio ot bokon taku't dan bokona Judio un adi umunud sidan lintog. 16 Yoong tigammu taku'n mapalintog nat osa'n tagu kan Apudyus maipagapu'l lawa si pammatina kan Jesu Kristu un bokona maipagapu't dit manungpalana't dat lintog Moses. Siyadi dit gapuna un nanuttuwa taku kan Jesu Kristu, dalapnu mapalintog taku utdin man-iilan Apudyus maipagapu't din manuttuwaan taku kan siya, un bokona maipagapu't dit manuttuwaan taku't dat lintog. Ta maid tagu si nalintog sit man-iilan Apudyus maipagapu't dit manuttuwaana utdat lintog. 17 Ot gaputa piyaon taku un mapalintog sidin man-iilan Apudyus maipagapu kan Jesu Kristu, adi takuwon mantalgod sit mantungpalan taku't dan lintog. Ot gapu kadon ta adi taku mantungpal sidan lintog ibilang ditakuwon un gumabasula padan dat bokona Judio ot si Jesu Kristu kadon ud nangtod si nakabasulan taku? Bokon. 18 Yoong nu mampaoliyak un manungpal sidan nan-awidak un lintog Moses, mapanoknokan un adik maboolana tungpalon dan losana lintog. 19 Ot maipagapu't din adik makatungpalan sidan losana lintog natigammuwak un matoyak kan maisinaak kan Apudyus. Siya'd gapuna un adiyakon mantalgod sit manungpalak sidan lintog ta sadan piyaon Apudyus ullawaon dan tungpalok. 20 Naidagamungak kan Kristu un natoy utdit natoyana't dit kulus. Ot bokonona sakon tun mangitulay situn mataguwak nu adi si Jesu Kristu un iinggaw kan sakon. Ot uttun matattaguwak situn lubung, mataguwak maipagapu't pammatik kan Jesu Kristu un Anak Apudyus ta pipiyaona'd sakon kan intod na dit long-ag na maipagapu kan sakon. 21 Adik maiwalin din kaasin ud Apudyus. Ta nu mapalintog nat osa'n tagu maipagapu't din manungpalana utdat lintog, adina okyanon nasapula umoy natoy si Kristu."

3

Sat Lintog Onnu Pammati

1 Ay, nabayyon kayu nin un iGalacia. Apay un impalubus yu un naallilaw kayu? Nalawag dit nangilawlawagak kan dikayu nu apay un nailansa si Jesu Kristu utdit kulus. 2 Imusok ud kan dikayu. Inawat yu kad dit Ispiritun Apudyus maipagapu't dit nanungpalan yu utdat lintog Moses onnu maipagapu't nantalgodan yu kan Jesu Kristu utdit nagngolan yu dit Nabalu'n Damaga maipanggop kan siya? 3 Apay nabayyon kayu kad ta inlugi yu un manuttuwa kan Apudyus maipagapu't tulung ud Ispirituna asiyuwon itulturuy sidin bukud yu un kabooloan? 4 Maid kada talon ud selselbin dat ligata napadasan yu? Adik tuttuwaona maid selbi da. 5 Itdon Apudyus din Ispiritu na kan dikayu kan man-am-amug. Koona kad datu maipagapu't

* **2:12** Sigun sit lintog Moses maiyapa un makikakan dat Judio utdan bokona Judio ta amangan nu makakan da si kaniyawa makan.

dit manungpal̲an yu utdat lintog Moses? Bokon kada maipagapu't dit mantal̲godan yu utdin Nabal̲u'n Damaga dingngol̲ yu?
6 Padana dit naugud sit ugud Apudyus un maipanggop kan Abraham
un kanana'n, "Tinuttuwan Abraham si Apudyus ot maipagapu't dit nanut-
tuwaana, imbilang Apudyus un nalintoga tagu."* 7 Isunga maawatan yu
okyan un sadan mantal̲god kan Apudyus, dida ud gattoka anak ud Abraham.
8 Indaan pay Apudyus imbaga't dit ugud na un palintogona dadit bokona
Judio maipagapu't din mantal̲godan da. Ot naipatigammu diya Nabal̲u'n
Damag kan Abraham sidit imbagan Apudyus kan siya un, "Maipagapu kan
sika bindisyunak dan losana tagu't tun pita un mantal̲god kan sakon."†
9 Isunga mabindisyunan dan losana mantal̲god kan Apudyus un padan dit
namindisyunana kan Abraham gaputa nantal̲god kan siya.
10 Sadan mantal̲god sit manungpal̲an da utdat lintog Moses, kinodngan
Apudyus dida un madusa ta kanana't dit naikanglita Ugud na un, "Madusa't
inggaingga dan singngadan na man un adi makatungpala kankanayun sidan
losana ipakwan dat lintog."‡ 11 Ot nalawag un maid tagu si mapalintog sidin
man-iilan Apudyus maipagapu't din manungpal̲ana't dan lintog. Kanan didit
naikanglita Ugud Apudyus un, "Matagu't inggaingga dan ibilang Apudyus
un nalintog maipagapu't pammati da kan siya."§ 12 Bokona masapul dit
pammati utdin mantungpal̲an sidan lintog nu adi kanan dit naikanglita ugud
Apudyus un, "Singngadan na mana makatungpal sidan losana ipakwan di
lintog, matagu't inggaingga maipagapu't dit mantungpal̲ana."*
13 Yoong maid makatungpal sidan losana lintog isunga madusa taku.
Yoong winayaan ditaku kan Jesu Kristu utdi un madusaan taku ta siya'd
naisalit un nadusa utdit nailansaana't dit kulus. Kanan dit naikanglita
Ugud Apudyus un, "Singngadan na man un mailansa't kulus, maawatan un
nadusa."† 14 Siya'd kingwan ud Jesu Kristu dal̲apnu mailak-am dan bokona
Judio utdit insapatan Apudyus kan Abraham un bindisyunana dan tagu na
maipagapu't dit mantal̲godan da kan Jesu Kristu. Kingwan pay Jesu Kristu di
dal̲apnu maipagapu't dit mantal̲godan taku kan siya awaton taku din Ispiritu
Santu un insapatan Apudyus.

San Lintog Kan San Insapatan Apudyus

15 Susunud, iyalig ku dit insapatan Apudyus udsi inal̲gawa makmakwa. Nu
mantulag dadin duwa un tagu ot pilmaan da din nantulagan da, adinaon
ud mabalina mawaswas onnu madogaan dit naipagta. 16 Sinsadin, awad in-
sapatan Apudyus kan da Abraham kan sadit ganak na. Bokona adu'n ganak
Abraham dit ug-ugudon Apudyus nu adi ossaana lawa un siya si Jesu Kristu.
17 Siyatu tun piyaoka ugudon: Utdit nakatulag si Apudyus kan Abraham
insapatana un tungpal̲ona tu un tulag. Ot sadit lintog un naitod kan Moses
maabus si opata gasut ya tul̲umpul̲u'n dagun, adina mabalina mawaswas di
un tulag kan adina pay mabalina paidon diya sapatan Apudyus. 18 Ta nu
maibasal sit manungpal̲an sidan lintog dit mangitdan Apudyus sidan intulag
na un itdona, bokonon un maibasal sidit sapata na. Yoong bokona kama't di,
ta si Apudyus intod na kan Abraham dit intulag na gaputa insapata na un
itdon.
19 Ot singngadan naon nu dit selbin dit lintog? Intod Apudyus dit lintog
dal̲apnu matigammuwan dat tagu un gumabasul̲ da. Yoong inggattok na

---

* **3:6** Genesis 15:6. † **3:8** Genesis 12:3. ‡ **3:10** Deuteronomio 27:26. § **3:11** Habakuk 2:4. Ilan yu pay sin Roma 1:17. * **3:12** Levitico 18:5 Ilan yu pay sin Roma 10:5. † **3:13** Sat ugalin dat Judio utdit, nu maabusa mapatoy dit tagu'n nakodngana mapatoy al̲an da dit ladag na asida itayun si kayu onnu tukud un mangipaila un dinusan Apudyus.

un mangkigadon nu dumatong dit ganak Abraham un si Jesus un siya'd insapatan Apudyus kan Abraham. Sadit lintog intod dat aanghel kan Moses un siya'd mangiboboot. 20 Yoong utdit nansapata si Apudyus kan Abraham, maid udum si mangiboboot ta si Apudyus un mismu dit nangibaga.

Sat Panggop Dit Lintog Moses

21 Ot piyaona kada ugudon un sat lintog suganggangona dit sapatan Apudyus? Bokon, ta nu awad okyan ud naitoda lintog un makaitod si mataguwan di tagu't inggaingga, mapalintog okyan dan tagu't din man-iilan Apudyus maipagapu't din manungpalan da't diya lintog. 22 Yoong kanan din naikanglita Ugud Apudyus un nabalud dat losana tagu't pannakabalin di basul. Isunga adin Apudyus ibilang un nalintog dan mantalgod sit manungpalan dat lintog dalapnu sadit insapata na un itdon maitod sidan mantalgod kan Jesu Kristu ullawa.

23 Sit daan taku un mantalgod kan Jesu Kristu, kama taku't binalud di lintog dalapnu adi taku mangwa't dan nadadag inggana't maipatigammu kan ditaku dit maipanggop kan Jesu Kristu. 24 Isunga kamanu sat lintog dit nangaayyuwan kan ditaku inggana't dummatong si Jesu Kristu, dalapnu maipagapu't dit mantalgodan taku kan siya ibilang ditaku kan Apudyus un nalintog. 25 Ot sinsatunon ta dummatong si Jesu Kristu bokonona sadat lintog din mangayyuwan kan ditaku.

26 Aanak dikayuwona losan kan Apudyus maipagapu't dit mantalgodan yu kan Jesu Kristu. 27 Ot losan dat nabunyagan un mangipaila't dit naiyossaanan da kan Jesu Kristu, kama nu naibadut dat kababalin Jesu Kristu kan dida. 28 Kadon, maidon mandudum-an dan Judio utdat bokona Judio, puyung kan bokona puyung, lalaki man onnu babai. Os-ossaan taku maipagapu't dit naiyosaanan taku kan Jesu Kristu. 29 Isunga nu tagu dikayu kan Jesu Kristu, maibilang kayu un ganak Abraham ot awaton yu dat insapatan Apudyus sidan kaganakan Abraham.

4

1 Kama't tu tun piyaoka ugudon: Nu abeng payyan dit manawid sit sanikuwan dit ama na, maid maidumaana utdit puyung ulay nu siya'd gattoka singkuwa utdadin losana tawid. 2 Ta awad da ud tagu un mangandog kan siya kan sadat sanikuwa inggana't dumatong dit timpu un ingkoddong amana un siyaon mangiyapu utdat tawid na. 3 Siya payon nakwaan taku utdit daan taku'n matigammuwan dit katuttuwaan. Kama taku't puyung un ummunuunud sidat bilbilin kan sadat dinadakkola koko-on situn lubung.* 4 Yoong utdit dummatongon dit naikoddonga timpu, imbaun Apudyus dit mismu un Anak na uttun lubung ot inyabeng di tagu kan natagu'n inyapuwan dat lintog di Judio. 5 Imbaun Apudyus dalapnu wayawayaana dan painyapuwan sit lintog kad maibilang taku'n losan si anak Apudyus.

6 Ot gaputa aanak ditaku kan Apudyus, imbaun na dit Ispiritu na un inggaw kan ditaku un mampatalgod kan ditaku'n mangawag kan Apudyus si Ama. 7 Isunga bokon kayuwon si puyung nu adi aanak dikayuwon kan Apudyus. Ot gaputa anak dikayu kan Apudyus maitdan kayu payon sidan itdona.

Madanagan Si Pablo Utdadit iGalacia

8 Utdit maid tigammu yu payyan kan Apudyus, pinapuyung kayu utdadit bokona tuttuwa'n apudyus. 9 Yoong sinsatunon ta natigammuwan yu

* **4:3** San osa'n kaipooyan ditu un bersikulu: Kama taku't puyung un ummunuunud sidan ispiritun mangiyapu uttun lubung.

si Apudyus onnu kanak okyan un sinsatun un bigbigon dikayuwon kan Apudyus un anak na, apay un mampaoli kayu uman un manuttuwa sidan ispiritu un adi makaboola managu kan dikayu? Apay un piyaon yu umanon din papuyung kan dida?† 10 Apay un maipanngilin kayuwon sidan algaw, bulan, dagun, kan uduma timpu un ngilinon dan Judio? 11 Madanaganak ta tuwan nu maid selbin dit nambannugak kan dikayu.

12 Susunud ku, ipakpakaasik kan dikayu un padaon yu ud sakon, ta kamaak payon kan dikayu un nawayaan sidan lintog Moses. Maid nadadag si kingwa yu kan sakon sidit. 13 Tigammu yu un gapu't dit nasakitak nakaigawak kan dikayu ot siyadi dit damu un nanudtuduwak kan dikayu't dit Nabalu'n Damag. 14 Ot ulay nu napadpadas kayu un manula onnu mangawid okyan kan sakon maipagapu't dit kasasaad ku, adiyu kingwa nu adi kamaak si osa un anghel Apudyus sidit nampapadatong yu kan sakon. On, kamaak kan Jesu Kristu utdit nampapadatong yu. 15 Amoamod dit lagsak yu utdit. Mapanoknokak un nu makwa okyan, ulay inokal yu dat ata yu un intod kan sakon. Yoong apay singngadan nat napaspasamak yuwon? 16 Nambalinak kadona dadagon yu gaputa imbagak nat kinatuttuwa?

17 Sadat uduma tagu ipappailla da ullawa un ipotpotog dikayu yoong bokon din panggop da. Piyaon da ullawa un man-awidan yu dikami kad dida dan potgon yu. 18 Napiya din mangipotog sidan udum nu napiya din panggop ta un padan tun kook kan dikayu, inggawak man kan dikayu onnu maidak. 19 Napotoga aanak ku. Kama't din mampapasigab di manlogaw tun mampasigabak umanon maipagapu kan dikayu inggana't maipakadawiyan kan dikayu dit kadawiyan Jesu Kristu. 20 Piyaok nu awadak okyan kan dikayu dalapnu bokona nadagson tun man-uugud ku ta talona madaganak kan dikayu.

Sat Maiyaligan Da Agar Kan Sara

21 Imusok ud kan dikayu un mamiya'n iyapuwan di lintog. Apay adiyu kad tigammu dit ibagbagan dit lintog? 22 Kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un awad dad duwa'n lalaki un abeng ud Abraham. Sat osa, anak na kan Agar un puyung na kan sat osa anak na kan Sara un asawa na un bokona puyung. 23 Sadit anak Agar un puyung naibugi ta gagangaya makaanak si Agar. Yoong sat anak Sara un bokona puyung, naibugi gaputa insapatan Apudyus kan Abraham un man-anak si Sara ulay nu bakbakoton. 24 Sinsadin, awad kaiyaligan datu'n duwa un babai. Maiyalig da utdat duwa un tulag. Sat osa'n tulag, siyadit lintog un intod Apudyus kan Moses sidin Bateled Sinai. Kaiyaligana si Agar un osa'n puyung un mangiganak si pada na un puyung. 25 Isunga si Agar dit kaiyaligan dit Bateled Sinai utdin Arabia. Kaiyaligana pay dit madama un ili'd Jerusalem. Ta sadat tagu't di kama da't puyung gapu utdit umunudan da't dan lintog Moses. 26 Yoong sadin bagu un Jerusalem sidin langit kaiyaligana si Sara un bokona puyung. Si Sara dit kama't ina taku'n mamati. 27 Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un,

"Manlagsak ka, babai'n lupot. Ipakuy nu nat lagsak nu, sika un adi nakapadas sit sigab di manlogaw. Ta sika un impatungad di asawa na, adadu'n tu dadin abeng nu, nu san babai un iinggaw dit asawa na."‡

28 Ot sinsadinon susunud, aabeng ditaku kan Apudyus maipagapu't dit insapatana. Pada taku si Isaac un naibugi maipagapu't dit sapatan Apudyus. 29 Yoong utdit aw-awe, sadit Ismael un naibugi gaputa gangaya makaanak dit inana, pinalpaligat na si Isaac un naibugi maipagapu't dit tulung ud Ispiritun Apudyus. Ot padana payon sinsatun un palpaligaton ditaku't dat puyung di

† **4:9** Colosas 2:8. ‡ **4:27** Isaias 54:1.

lintog. 30 Yoong ngadan dit kanan dit naikanglita Ugud Apudyus? Kanana un, “Laksigon yu dit puyunga babai kan sat anak na. Ta sat anak dit puyung bokona maitdan sidat kukuwan dit ama na ta maitod sit abeng na utdit bokona puyung.”§ 31 Isunga susunud, maitdan taku pay ta bokona ganak ditaku’t dit puyunga babai nu adi sadit nawaya.

5

Itultuluy Yu Nat Wayawayayu

1 Nawayaan takuwon. Winayaan ditaku kan Jesu Kristu utdit lintog Moses. Isunga talona adiyuwon ipalubus un puyungon dikayu uman sidit lintog Moses. 2 Sakon si Pablo un sunud yu ot tandaanan yu tun ibagak un nu ipalubus yu un matulgiyan kayu, maid selbina kan dikayu dit kingwan Jesu Kristu un mataguwan yu. 3 Ibagak payyan un san tagu’n manungpal sit lintoga maipanggop si tulgi masapula tuttuwaona pay dan losana lintog. 4 Dikayu’n mamiya un maibilanga nalintog sin sanguwan Apudyus udsi manuttuwaan yu utdit lintog, naisina kayuwona namingpingsan kan Jesu Kristu. Nalassig kayuwon sidan kaasiyan Apudyus. 5 Yoong ditaku un mantalgod kan Jesu Kristu, utdit tulung ud Ispiritun Apudyus sinanama taku’n manguuway sit maibilangan taku un nalintog sin atubang Apudyus. 6 Ta nu mantalgod taku kan Jesu Kristu maid selbin din matulgiyan. Ta sad napotog, san pammati un maipaila utdin mampipiya.

7 Laus dit nanuttuwaan yu kan Jesu Kristu utdit, yoong ngadan nat nangallilaw kan dikayu ta adiyuwon tuttuwaon dit katuttuwaan? 8 Sanata naawisan yu bokona si Apudyus ud nanligwatana ta si Apudyus ud nangayag kan dikayu un nanuttuwa’t dan katuttuwaan. 9 Ot man-alimban kayu ta awad uuggudon da un kanana’n, “Akit ullawa’n bubud yoong pabotalona dit losana maikamosana.” 10 Yoong natalgod tun angos ku maipagapu’t dit naiyossaanan taku kan Apu Jesu Kristu un adiyu tuttuwaon dan tudtudu un naisabali’t dit intudtuduk kan dikayu. Ot singngadan na man nata tagu’n mangal-allilaw kan dikayu, dusaon Apudyus.

11 Kan sakona osa susunuda manuttuwa, nu tuttuwa’n itultuluy ku un mangitudtudu un masapula matulgiyan nat osa’n tagu dalapnu taguwon Apudyus, apay un palpaligatonak sidan bulun ku un Judio nu? Nu tuttuwa’n itudtuduk dit maipanggop situ, adinak okyanon palpaligaton sidan bulun ku un Judio gapu’t man-itudtuduwak si maipanggop sit natoyan Jesus sit kulus. 12 Ot sadan tagu’n mangal-allilaw kan dikayu, ilaylayun da okyanon un mampakapun.

13 Dikayu un susunud ku, inayagan dikayu kan Apudyus dalapnu maway-awayaan kayu utdan lintog. Yoong adiyu gundawayan tuwa wayawaya yu un mangwa utdan lawenga pipiyaon di long-ag yu. Manselbi kayuwot sidan bulun yu un mangipail-an yu si mampipiya yu. 14 Ta san losana lintog nabukol si os-ossaana bilin un, “Piyaom nat padama tagu un padan nat mampipiyam sinat long-ag nu.” 15 Yoong nu kama kayu’t simalona ayam un mangkikinnotob kan mangkikinnakan, man-ila yu ta mambanag kada lawa si man-iinnaminan yu.

Manduma Dit Piyaon Ud Ispiritu Santu Kan San Piyaon Tun Long-ag Taku

16 Satu tun piyaoka koon yu. Paidalan kayu kan Ispiritu Santu utnat mataguwan yu. Bokona san pipiyaon dinat gumabasula kinatatagu yu nat pagustuwan yu. 17 Ta sadan pipiyaon ditu’n long-ag taku maisuganggang sin piyaon din Ispiritu Santu ot padana pay un san maisuganggang sin piyaon

§ **4:30** Genesis 21:10.

Ispiritu dan piyaon ditu'n long-ag. Mangkabusul datu'n duwa isunga adi taku makwa dan piyaon taku nu mamingsan ta mansillasil da. 18 Yoong nu idaddalan dikayu kan Ispiritu Santu, bokonona paiyapuwan kayu't din lintog.

19 Malalassinan din tagu un mangmangwa't dan pipiyaon di long-ag. Siya datu dan koko-ona. Dumadagdagas, mangwa't dan naisaw kan gabbainan un koko-on. 20 Mandayaw sidan sinan-apudyus, manuttuwa't dan mangam-amug un bokona nanligwat kan Apudyus dit pannakabalin da, manlaweng, makasinnubog, mangabubu, napudud, sat long-ag na ullawa'd ipappapuut na, goggogwaona dan tagu kad mambibinnusul da. 21 Naapal, gumubuuk kan manlablabsona dit manggan-ganas. Sadatu kan udum pay un kakamma't tu dan koona. Ipigwak uman ibaga kan dikayu un sadan mangwa utdatuwa koko-on adida maidagamung sit mangiyapuwan Apudyus.

22 Yoong san ugalin paobngalon dit Ispiritun Apudyus sadin mampipiya, kinaanggom, kinaginok di somsomk, kinaanus, kinakaasi, kinapiya, kinamatalgod, 23 kinaamma kan kinaattom. Maid lintog si sumuganggang sidatu. 24 Ot sadat tagun Apu Jesu Kristu kama nu pinatoy daon dit dadaana kinatatagu da padana pay dan losana nadadaga gikna kan somsomok un talona pipiyaon di long-ag. 25 Ot sinsadin ta initdan ditaku kan Ispiritu Santu si bagu'n mataguwan, masapula siya pay ud mangidalan situ'n mataguwan taku. 26 Adi taku manangtangsit, onnu mangkikinnalit onnu man-iinnapal.

6

Mansisinnalak Kayu

1 Susunuda manuttuwa, nu awad osa kan dikayu ud maduktalana nakabasul, dikayu'n idaddalan ud Ispiritu Santu masapula bagbagaan yu dalapnu lipsutana dit mambasbasul, yoong am-ammaan yu un bagbagaan. Ot manamma kayu ta tuwan nu masugsugan kayu kad pay. 2 Mansisinnalak kayu't dadin pakadagsonan di kada osa kan dikayu kad matungpal yu din bilin Jesu Kristu.* 3 Ta nu ipagalup nat osa'n tagu un nangatu yoong sat katuttuwaana bokon mit, sangawona pay lawan nat long-ag na.† 4 Usigon okyan di kada osa'n tagu nat angwat na. Ot mabalina ipasdayaw na nat long-ag na maibasal sit nakwaana un bokona maibasal sit mangipadaana't din long-ag na utdan udum. 5 Ta osaosa masapula koona dit loblobbongona'n koon.

6 San tagu'n matudtuduwan sin maipanggop kan Apudyus kalobbongana un ibingayan din manudtudu utdan losana mangkapiyaan un awad kan siya.‡

7 Adi yu allilawon dan long-ag yu ta bokona salsalew si Apudyus. Nu ngadan nat imulan di osa'n tagu siya'd apitona. 8 San tagu'n mangipatuta mangwa't dan pipiyaon di long-ag na, dusa un maid kigad na din apitona. Yoong nu koona din ipakwan din Ispiritun Apudyus, apitona din mataguwana si inggaingga un itdon Ispiritun Apudyus kan siya. 9 Siya mampay un adi taku okyan mappog un mangwa utdan napiya, ta napiya pay din apiton taku nu dumatong din timpu na, nu adi taku lumipsut. 10 Isunga nu awad gundaway taku, koon taku dadin nabalu utdan losana tagu talon sidadin bulun taku'n manuttuwa.

Maudi Un Bagbaga

---

* **6:2** Satu un imbilin Jesu Kristu maila't din Juan 13:34; 15:12 † **6:3** Ilan yu pay sin Roma 12:3 kan 1 Corinto 3:18 ‡ **6:6** Ilan yu pay sin Lucas 10:7; Roma 15:27; 1 Corinto 9:11, 14; 1 Timoteo 5:17-18

11 Sakonon tun mangikangkanglit situ ot ilan yu tun kadadakkol tun
kanglit ku.
12 Sadan tagu'n mamappaila ullawa dalapnu nabalu din maugudan da, dida
dan tagu un mamadpadasa mangipapilit un mampatulgi kayu. Siyadi dit
koon da dalapnu adi da mapaligat. Ta nu itudtudu dal lawa dit maipanggop
sit natoyan Kristu sidit kulus mapaligat da. 13 Yoong ulay dida un mangi-
pappapilita matulgiyan kayu adida pay tungtungpalon dan lintog Moses
nu adi piyaon dal lawa un mampatilgi kayu dalapnu maipasdayaw da un
ummunud kayu't tuwa kadawiyan. 14 Yoong nu kan sakona osa, maid
sabali ut ipasdayaw ku nu adi sadit natoyan Apu Jesu Kristu utdit kulus.
Maipagapu utdit kingwa na, naidon potog na kan sakon dan potpotgon dat
tagu't tun lubung ot padana pay un naid potog ku utdan tagu't tun lubung.
15 Maid mandumaan din matulgiyan kan adi matulgiyan ta sad napotog sat
mambalinan taku un bagu'n paloswa. 16 Ot nu maipanggop sidan losana
umunud sidiya lintog di mataguwan iluwaluk ta kapkapiya da kan kaasiyan
Apudyus dida padana pay sidan tagun Apudyus.
17 Ot manipud sinsatun, maid okyanon ud mamaligat kan sakon maipa-
gapu't tun mantudtuduwak maipanggop kan Jesus. Ta sadatu'n pilat situn
long-ag ku ipaila da un tuttuwa'n manselbiyak kan Jesus.
18 Susunuda manuttuwa, iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Jesu Kristu un
Apu taku. Amen.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iyEfeso

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1 Kan dikayu'n tagun Apudyus ud Efeso un mantultuluya manuttuwa kan
Kristu:
Sakon si Pablo un mansulat kan dikayu. Osaaka apostoles Jesu Kristu
gaputa siya'd nakom Apudyus.
2 Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu kaasiyan
dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sadan Naispirituwana Bindisyun un Awad Kan Kristu

3 Manyaman taku kan Apudyus un Aman ud Apu taku'n Jesu Kristu. Ta
binindisyunan ditaku't dan losana kalasin di naispirituwana bindisyun un
manligwat langit maipagapu't dit naiyossaanan taku kan Kristu. 4 Daan
payyan ditu'n lubung makwa, pinili ditakuwon kan Apudyus maipagapu't
dit naiyossaanan taku kan Kristu dalapnu matagu taku un maid si basul
kan mapabalawana utdin atubang na. 5 Gapu utdit mampipiyan Apudyus
naun-una'n ingkoddong na un mambalinon ditaku'n anak na maipagapu't
manuttuwaan taku kan Jesu Kristu. Doda'n siya'd piyaona kan panggop na
un koon, 6 dalapnu maidayaw dit nakaskasdaawa kaasina'n imbukbuk na
kan ditaku'n naiyossaan kan Kristu un potpotgona'n Anak.
7 Ta maipagapu't dit dalan Jesu Kristu un nan-ayus sit natoyana, naway-
awayaan taku un piyaona'n ugudon napakawan dan basbasul taku. Siya'd
kingwan Apudyus gapu't dit amoda kaasi na 8 un imbukbuk na kan ditaku.
Gapu't kaasi na initdan ditaku si losana kinalaing kan mantitigammu 9 utdit
impatigammu na kan ditaku dit nalimoda panggop na. Sadiya nangi-
patigammuwana maiyannatup sit doda'n panggop na un koon. Ot ingkod-
dong na un tungpalon kan Kristu diya nalimoda panggop na 10 nu dumatong
dit naikoddonga timpu. Sadiya panggop Apudyus, man-os-ossaanona dadit
losana paloswa'd langit kan situn pita un si Jesu Kristu ud mangiyapu kan
dida.
11 Losana koon Apudyus maiyannatup sit doda'n panggop na un koon.
Ot pinilina dikamin Judio un taguna maipagapu't dit naiyossaanan mi kan
Kristu ta siya'd doda'n ingkoddong na un koon sit laplapuna. 12 Siya dit
kingwana dalapnu dikamin dit ummun-una'n nannamnama kan Kristu,
matagu kami'n mangidaydayaw sit kinakaskasdaaw Apudyus.
13 Ot kan dikayu'n bokona Judio, utdit nagngol yu dit katuttuwaan un
siya dit Nabalu'n Damaga maipanggop sit managuwan Kristu kan dikayu,
nanuttuwa kayu pay kan siya. Kadon intod Apudyus kan dikayu dit Ispiritu
Santu un insapatana't dit un kama nu siya'd immalka na kan dikayu.
14 Sadiya Ispiritu Santu dit impaunan intod Apudyus kan ditaku un mangi-
panamnama'n awaton taku dan losana itdona nu maipatungpal dit gattoka
mapawayaan taku, dalapnu maidaydayaw dit kinakaskasdaaw na.

Sat Luwalu'n Pablo

15 Siyadi dit gapuna un manipud sit nagngolak dit manuttuwaan yu kan
Apu Jesus kan sat amoda mampipiya yu utdan losana tagu'n Apudyus,
16 adik lummipsut un manyaman kan Apudyus gapu kan dikayu. Kanayuna
itagotagom ku dikayu nu manluwaluwak. 17 Ot ilulluwaluk kan Apudyus
un nakaskasdaawa Ama un mandaydayawan Apu taku'n Jesu Kristu ta

itdona dit Ispiritu Santu'n mampasilib kan mangipatigammu kan dikayu utdit maipanggop kan Apudyus dal̲apnu matigammuwan yu dan tuttuwan maipanggop kan siya. 18 Ilulluwal̲uk un silawan Apudyus nat somsomok yu dal̲apnu nalawaga maawatan yu dit namnaman inyayag na kan dikayu, dal̲apnu matigammuwan yu dit kinaamod dadit nakaskasdaawa itdona na kan ditaku'n taguna 19 kan dal̲apnu mapadasan yu dit naid kapadana'n pannakabalin un tumul̲tul̲ung kan ditaku'n manuttuwa. Satu un pannakabalin un tumul̲tul̲ung kan ditaku, siya payon dit nabilobiloga pannakabalin 20 un impaila na utdit pinaungal̲ na si Kristu kan utdit pinantupak na utdit kapon diwanan na ud langit. 21 Mantulay si Kristu utdi, ot adayu'n nangatngatu nu sadan losana maapu, losana awad si kalintogan kan awad si pannakabalin na uttun pita onnu utdin langit. Naid pulus saad si nangatngatu nu sadit saad na situn madama'n al̲-al̲gaw onnu sadanat dumol̲dol̲a al̲-al̲gaw. 22 Intod Apudyus kan Kristu dit kalintogana mangiyapu't dan losana banag kan pinambalin na un pannakaul̲u dan lossalossana manuttuwa. 23 Ta ditaku'd pannakalong-ag na un mangumplitu kan siya ot siya pay mangumplitu sidan losana kakigad.

2

Sat Mataguwan Taku Kan Kristu

1 Utdit daan yu payyana manuttuwa, kama kayu't natoy sit man-iilan Apudyus maipagapu't dat basbasul̲ yu. 2 Ta sad inunud yu utdit sadit lawenga mantatagu uttun lubung. Inunud yu si Satanas un siya'd apun dat nadadaga ispiritu un inggaw sit ngatu un inggawan dat bunot. Siya'd madama'n mangidaddal̲an sidan sumukil kan Apudyus. 3 Kinatuttuwana, kama taku'n losan kan dida't dit un inuunnud taku dat pipiyaon taku'n koon. Kingwa taku'n losan dat piyaon dat long-ag kan somsomok taku. Isunga doda'n kokwa na un dusaon ditaku kan Apudyus un padan dat losana tagu.

4 Yoong tal̲ona nakaasi si Apudyus kan amoamod dit mampipiya na kan ditaku. 5 Ta ulay natoy taku't dit man-iila na gapu't dat basul̲ taku, tinagu na ditaku'n indagamung kan Kristu. Isunga maipagapu't kaasi na dit nataguwan taku. 6 Indagamung Apudyus ditaku kan Kristu un pinaungal̲ dal̲apnu maipantulay taku pay kan siya't din langit. 7 Kingwan Apudyus tu dal̲apnu sadit amoda mampipiya na kan adi maingosa kaasi na kan ditaku'n naidagamung kan Kristu maipaila si inggaingga. 8 Ta maipagapu't dit kaasin Apudyus tinagu ditaku maipagapu't pammati un bokona maipagapu't kingwa taku. Ligalun Apudyus dit managuwana kan ditaku, 9 bokona mailabbu isunga naid mabalin taku'n itakkal̲. 10 Pinabagun Apudyus tun mataguwan taku maipagapu't naiyossaanan taku kan Jesu Kristu dal̲apnu koon taku dan napiya'n indaan na un koon taku.

Si Kristu ud Mampatunus Sidat Judio kan Bokona Judio

11 Somsomkon yu okyan un sidit kaykaysan, dikayu'n bokona Judio un ngadanon da't Judio si "adi natul̲giyan" gaputa natul̲giyan da un siya'd kokoon da't dit long-ag da un mangipaila un tagu'n Apudyus dida, 12 somsomkon yu un naid pulus tigammu yu kan Kristu utdit. Nalassig kayu utdan kaganakan Israel un pinilin Apudyus un tagu na. Adi kayu nainamung sidit intulag Apudyus kan dida un mangibaun si managu. Natagu kayu't tun lubunga naid si namnaman taguwon Apudyus gaputa naid tigammu yu kan siya. 13 Yoong sinsatun gaputa nantal̲god kayu kan Jesu Kristu, dikayu'n adayu kan Apudyus sidit, naiyadani kayuwon gapu't dit dal̲an Kristu un nan-ayus sit natoyana. 14 Ta si Kristu ud nangidatong si nantutunusan

taku'n Judio kan bokona Judio un pinan-os-ossaan ditaku ta kinaan na dit mandidinnadagan taku un siya'd gapun dit nagoggogwaan taku. 15 Ta sadit natoyana gimpas na dit lintog mi un Judio un nanlaun si aduadu'n bilin dal̲apnu ditaku'n manuttuwa kan siya mambalin taku si kama't ossaana puli un natunus. 16 Ot pinan-os-ossaan na ditaku'n inkapiya kan Apudyus maipagapu't dit natoyana utdit kulus kan kinaan na dit mandidinnadagan taku'n Judio kan bokona Judio. 17 On, dummatong si Kristu un nangitudtudu kan dikayu'n siguda adayu kan Apudyus kan padana pay kan dikamin mauguda taguna un mabalin taku'n losana maitunus kan Apudyus. 18 Ta sat naiyossaanan taku kan Kristu ud gapuna un mabalin taku'n losan un umadani kan Ama, Judio man onnu bokona Judio ta awad dit Ispiritun Apudyus kan ditaku.

19 Kadon dikayu'n bokona Judio bokon kayuwon si kakkaili nu adi kailiyan yuwon dat losana manuttuwa kan maibilang kayuwona pamilyan Apudyus. 20 Kaiyaligan yu ud panikokwan dit timplu un tutuudon Apudyus. Sadat apostoles kan sadat propeta na dat nangisaad sit pannan didiya timplu un naid udum nu adi si Jesu Kristu. 21 Siya'd matuudan dat losana panikokwa ot siya'd mampabakod sit maipalangan da dal̲apnu makwa si nasantuwana timplu'n Apudyus. 22 Ot gaputa naiyossaan kayu kan Kristu, maidagamung kayu pay sidan losana tagu'n Apudyus un tuttuudona si naispirituwana timplu'n igaw na.

3

Sat Kewaal̲ Ud Pablo Un apostoles Sidat Bokona Judio

1 Siya danata losan dan somsomkok nu iluwal̲uwak dikayu, sakona nabal̲ud gapu't manudtuduwak sit maipanggop kan Jesu Kristu kan dikayu'n bokona Judio. 2 Naid duwaduwana'n dingngol̲ yu un maipagapu't kaasin Apudyus intal̲god na kan sakon tuwa talibasu un maipooya mangkapiyaan yu. 3 Ta impatigammu na kan sakon tuwa nailimoda panggop na. (Siya payon dit impadamag ku si aboba'n sulat. 4 Ot nu basaon yu diya sulat, matigammuwan yu dit nan-aawat ku utdit panggop Apudyus un natungpal gapu kan Kristu.) 5 Bokona naipatpatigammu't da't ummuna'n lonap dita panggop na un kama't dit nangipatigammuwanon Ispiritun Apudyus sidadit nasantuwana apostoleses kan propeta na. 6 Sadi un nailimod un panggop Apudyus siyatu: Dikayu'n bokona Judio, gaputa tinuttuwa yu dit Nabal̲u'n Damag un maipanggop kan Jesu Kristu, maidagamung kayu'n maitdan sidat itdon Apudyus sidat Judio. Maibilang kayu utdan losana manuttuwa un mauguda long-ag Kristu kan maidagamung kayu'n umawat sidan insapatan Apudyus sidan taguna.

7 Amoda nakaasi si Apudyus kan sakon ot maipagapu't dit pannakabalin na nambalinak un manudtudu't dit Nabal̲u'n Damag. 8 Ulay sakon dit kadodobaan utdadit tagu'n Apudyus, nakaasi kan sakon ot intod na tuwa talibasuka mangipatigammu't dan bokona Judio utdat amoamoda mangkapiyaan un awad kan Kristu un tal̲ona adi taku maboo̲lan un masomsomok. 9 Imbaun na pay sakon un umoy mangipakaawat sidan losana tagu utdit panggop na. Ta si Apudyus un namaloswa utdan losan, adina impatpatigammu diya panggop na utdit kaykaysan. 10 Siya'd kingwa na dal̲apnu uttun satunon ditaku'n manuttuwa dit manigammuwan dan tutulay kan awad si pannakabalin utdin langit sidit nadumaduma'n mail-an dit nakaskasdaawa kinalaing Apudyus. 11 Siya'd kingwa na un maiyannatup sit mannanayuna panggop na un natungpal maipagapu't dit natoyan Kristu

un Apu taku. 12 Ot gapu't naidagamungan taku kan Kristu kan gapu't
dit nanuttuwaan taku kan siya mabalina natulod kan natalgod takuwona
manluwalu kan Apudyus. 13 Ot pangngaasi yu ta adi kayu madismaya utdan
manligataka maipagapu kan dikayu ta mambanag dan losan si mampiyaan
yu.

Sat Luwalu'n Pablo Maipanggop Sidan iyEfeso

14 Nu somsomkok dadi un losan mampalintumongaka manluwalu kan
Apudyus un Ama taku kan 15 Aman di kada osa'n pamilya't din langit kan
uttun pita. 16 Ot iluwaluk un pabilgon dit Ispiritun Apudyus nat somsomok yu
maipagapu't dit pannakabalin na un maiyannatup sit kinangatu na un maid
maipadaana. 17-18 Iluwaluk pay ta iinggaw si Kristu kan dikayu maipagapu't
nat pammati yu. Padana pay un Iluwaluk ta lumamut dit mampipiya
kan dikayu dalapnu mabalinan yun maawatan nu kamaan dit kalawa kan
kaandu kan kamaan dit kataknang kan kaadalom dit mampipiyan Kristu.
19 Iluwaluk un mapadasan yu dit mampipiya na ulay nu adina mabalina
matigammuwana kustu, dalapnu gumalubalu nat ugali yu inggana't kumama
utdin ugalin Apudyus un maid mangkulangana.*

20 Masapula idaydayaw taku si Apudyus un mannakabalin. Ta kabooLana'n
mangwa si ad-adu kan nalablabos pay nu sadan kodawon taku onnu
masomsomok taku, maipagapu't dit pannakabalin dit Ispiritu Santu un
mangkokkokwa uttun mataguwan taku. 21 Masapula idaydayaw taku si
Apudyus si inggaingga maipagapu't dan losana manuttuwa kan maipagapu
kan Jesu Kristu. Amen.

4

Sat Naiyossaan Dat Losana Manuttuwa

1 Ot kadon, sakona balud gapu't manselbiyak kan Apu Jesus, makapang-
pangngaasiyak kan dikayu ta ibagay yu okyan din mantatagu yu utdin
panggop Apudyus un nangayag kan ditaku'n tagu na. 2 Talon okyana
napakumbaba, naamma, kan naanus kayu. Man-iinnanus kayu gapu't
mampipiya yu. 3 Koon yu nat losana kabooLan yun mantutunus dalapnu
gasissiya nat kinaossaan yun nanligwat kan Ispiritu Santu. 4 Ta ditaku'n
naiyossaan kan Kristu kama taku't ossaana long-ag kan ossaan din Ispiritu'n
Apudyus un iinggaw kan ditaku. Padana pay un ossaan dit namnamaon taku
un siya'd nangayagan Apudyus kan ditaku. 5 Ossaan ud Apu taku un siya si
Kristu, ossaan ud pammati taku, kan nabunyagan taku'n losan maipagapu't
manuttuwaan taku kan Kristu. 6 Ossaan ud Apudyus kan Ama taku. Siya'd
kangattuwana Apu. Siya'd mangidaddalan sidan losan kan iinggaw pay
sidan losan.

Sadat Nadumaduma'n KabooLana Naitod Sidan Manuttuwa

7 Yoong nanduduma dit kabooLana ingkaasin Apudyus si kada osa kan
ditaku un inwalas Kristu un maiyannatup sit piyaona. 8 Isunga kanan dit
naikanglita ugud Apudyus un,

"Utdit nan-ulinana'd langit indallay na dat adu'n balud ot awad impakdaw
na utdat tagu na."

9 Ot ngadan dit piyaona'n ugudon dit kanana un, nan-ulin langit? Piyaona'n
ugudon nanligwat langita dummoba ot ummoy sit kaadalman ditu'n pita.

* **3:19** Sat naikanglit sit Griego, "mapnu kayu okyan sidit kinaan-anay Apudyus."

10 Ta sadit dummoba'n nanligwat langit, siya payon dit ngummatu'n nan-
ulin dal̲apnu awad sidan losana igaw.* 11 Siya payon dit nangipakdaw si
kabool̲an sidan taguna. Initdana dan udum si kabool̲an un man-apostoles,
sadan udum propeta na, man-iiwalagawag sit Nabal̲u'n Damag sit kailin-ili
dan udum, pastor dan udum kan manudtudu't dan manuttuwa dan udum.
12 Naitdan da si kabool̲an dal̲apnu tudtuduwan kan isagana da dan tagu'n
Apudyus un manselbi kan ditaku'n manuttuwa un pannakalong-ag Kristu
kan dal̲apnu pabakobakodon da tun pammati taku. 13 Ot itultuluy da tuwa
talibasu da inggana't man-os-ossaan taku si pammati kan mantitigammu
kan siya'n Anak Apudyus, inggana't tal̲ona naotngan taku maipanggop sit
mantututtuwa taku kan inggana't tal̲ona kama taku kan Kristu un maida
tal̲on mangkulangana. 14 Ta nu kama't di, adi takuwon kama't abenga
mambalibaliw dit somsomok na. Adi ditakuwon masikapan sidan nadu-
maduma'n tulin tudtudun dat nasikap. 15 On, adi takuwon kama't abenga
nal̲asu'n maawis nu adi ibaga takuwot dan katuttutuwaana siaanggom. Du-
makol̲ kan gumakod takuwot maipanggop sin mataguwan taku kan Kristu
un pannakaul̲u taku'n manuttuwa. 16 Si Kristu ud manligwatan di losana
kasapulan taku'n paltin di long-ag na. Ot ul̲nusona kan man-os-ossaanona di-
taku dal̲apnu osaosa tumul̲unga mangitod sidan kasapulan di kada osa. Ot nu
kada osa kan ditaku, koona dit naitoda talibasu na, dumakol̲ kan gumakod
taku un losana pannakalong-ag Kristu maipagapu't mampipinniyaan taku.†

Sat Bagu'n Mantatagu Dan Manuttuwa Kan Kristu

17 Sinsadin, ibagak kan dikayu maipagapu't naiyossaanak kan Apu taku,
un adiyu padaon din mantatagun dat adi manuttuwa ta maid selbin dit
mansosomsomok da. 18 Adida makaaw-awat. Mailassig da't dit mataguwana
itdon Apudyus gaputa naid tigammu da kan nasukil da. 19 Naidona tal̲on
tigammu dan mambain. Insuku daon dit long-ag da un mangwa't gabbainan
un naid aattoman da. Sa'l lawa'd gutguttagutan dan koon dan losana ilan di
gaggaisawa koko-on.
20 Yoong bokona kama't di dat tudtudun Kristu un naadal̲ yu. 21 Ta tut-
tuwa'n dingngol̲ yu dit maipanggop kan siya ot dikayu'n manuttuwa naadal̲
yu dat tudtudu na un siyadadi dit katuttuwaan. 22 Ot masapula adsan yuwon
dit dadaana katatagu yu. Ta sadit mangun-unudan yu utdat makaallilawa
pipiyaon dit dadaana katatagu yu, siyadi dit manyamyam-an kan dikayu.
23 Masapula tal̲ona mapabagu nat mansosomsomok yu. 24 Masapula mam-
balin kayu si bagu'n tagu un nakwa'n maipada kan Apudyus, un tal̲ona
nalintog kan nadal̲us si mantatagu.
25 Isunga adi kayuwon mantulituli nu adi san tuttuwa ullawa'd ibagayu't
dan sunud yun manuttuwa ta losan takuwona paltin di ossaana long-ag.
26 Nu sumul̲ag kayu, ilan yu ta bokona siya'd gapun di makabasul̲an yu.
Adina okyan maisdoman nat sul̲ag yu 27 dal̲apnu maid gundaway Satanas un
manugsug kan dikayu'n mambasul̲. 28 Sat man-aakaw igongda na okyanon
dit man-akaw. Mannakonakom okyanot un mangkokwa si ikatagu na kan
dal̲apnu awad pay itul̲ung na sidan makasapul si tul̲ung. 29 Adi kayu man-ugud
si kumpolmin laweng nu adi sad ibaga yu okyan, san napiya'n makatul̲ung
dal̲apnu sadan dumngol̲ kan dikayu matul̲ungan da sigun sit masapul da.
30 Adi kayu man-ugud si makapasigab sit somsomok ud Ispiritu Santu ta
siya'd intod Apudyus kan ditaku un kama't malka un mangipaila un kuwana
ditaku nu dumatong dit al̲-al̲gawa mangwayaana kan ditaku. 31 Liuwan yun

* **4:10** Sat naikanglit sin Griego, ...dal̲apnu punuwona dan losana kakigad. † **4:16** Ilan yu utdin Colosas 2:19.

losan dat sigab di angos, manlalaweng kan ungot yu. Adi kayuwon mampalpalleset onnu mangin-insultu. Liuwan yuwon dan losana somsomok un mangwa't nadadag sidan udum. 32 Mampipinniya kan mangkikinnadagu kayuwot. Mampipinnakawan kayu'n padan dit namakawanan Apudyus kan ditaku gapu't dit kingwan Kristu.

5

Sat Mantatagun Di Osan Nalawlawagan Si Somsomok

1 Potpotgon dikayu kan Apudyus un anak na isunga masapula siya'd
padaon yu. 2 Masapula talona pipiyaon yu dan udum un kama't dit
nampipiyan Kristu kan ditaku. Ta intod Kristu dit long-ag na un maidatun
un maipooy kan ditaku un kama si nabangu'n datun kan Apudyus.
3 Tagu dikayu kan Apudyus ot bokona lumbong kan dikayu, ulay kaugu-
dana'l lawa, din maipanggop si dagdagas, gaggaissawa koko-on onnu ki-
naagum. 4 Bokon paya umtup un sadan naisaw, ineeggog onnu sinasalawa-
sawa bagbaga dan ibosway yu nu adi sat yaman yu kan Apudyus. 5 Ta
tuttuwa un sadan dumadagdagas kan gaggaisaw si koko-on adi da maid-
agamung sit mangiyapuwan Kristu kan si Apudyus. Padana pay sidan
nagamgam ta sat kinagamgam dit mangipaila't dit mangapudyusan si kin-
abaknang.
6 Adiyu ipalubusa allilawon dikayu't dan tagu'n mangibaga un bokona
basul dadi un koko-on ta mantultuli da. Sat katuttuwaana, sadadi un koko-
on din gapuna'n talona nasulag si Apudyus sidan adi tumuttuwa. 7 Isunga
adi kayu'n talon maipangkokwa kan dida. 8 Utdit, kama nu nakolop dit
somsomok yu gapu't basul, yoong nalawlawagan sidit naiyossaan kayu kan
Apu Jesus. Siya'd gapuna'n masapula matagu kayu'n padan dan tagu'n
nalawlawagan si somsomok. 9 Ta sat nalawlawagana somsomok mambanag
si kinapiya, kinagodong kan kinatuttuwa. 10 Tigammuwon yu okyan dan
mampasoom kan Apu ta siya'd koon yu. 11-12 Adi kayu maipankokwa't
dan maid si selbin koko-on dan bokona nalawlawagan si somsomok. Ta
tuttuwa'n kababbain ulay sat kaugudanal lawa dadin nalimoda koko-on
da. Ipaila yuwoton dan nabalu'n angwat kan dida un manigammuwan da't
din kinadadag dan koko-on da. 13 Ta nu masilawan din awad sin kakolpan
mailatak nu ngadan na. 14 Ot losana masilawan sumilaw pay. Ot siya'd
kaipooyan dit naikanglita kanana'n,
"lumikna ka sika'n masusuyop, sikan kama't natoy gumangun ka ot silawan
Kristu nat somsomok nu."
15 Ot siyadi un annadan yu nat mantatagu yu. Adi kayu kama't dan
tagu'n adi mangus-usal sit somsomok da, nu adi kama kayu okyanot si
nalalainga tagu. 16 Usalon yu nat losana gundaway yu un mankokwa't
napiya ta sinsatunon adu dan mangkoko-wa't nadadag. 17 Kad, usalon yu nat
somsomok yu. Tigammuwon yuwot dan piyaon Apudyus pakwa kan dikayu.
18 Adi kayu mambubbuuk ta yumam-an sinat long-ag yu. Si Ispiritu Santu
okyanot dit mangitulay kan dikayu. 19 Nu maammung kayu usalon yu dan
Salmo kan uduma naikanta'n ugud Apudyus un mandaydayaw yu kan siya.
Ot mangkanta kayu'n manligwat sinat kasomsomkan yu un maipooy kan
Apu. 20 Ot singngadan na mana mapasamak, napiya man onnu nadadag,
manyaman kayu'n kankanayun kan Apudyus un Ama maipagapu't naiyos-
saanan yu kan Apu taku'n Jesu Kristu.

Sat Pammagbaga Utdat Man-asawa

21 Paiyapu kayu't din kada-osa kan dikayu maipagapu't man-iipotog yu
kan Jesu Kristu.
22 Dikayu'n asawa un babai, paiyapu kayu't dan asawa yu ta siya'd piyaon
Apu Jesu Kristu un koon yu. 23 Ta sat lalaki dit mangitulay sit asawana, padan
Kristu un siya'd mangitulay sidat manuttuwa. Ta si Kristu dit managu utdat
manuttuwa un mauguda long-ag na. 24 Ot siyadi un masapula mampaiyapu
pay dat babai't dat asawa da utdan losana banag un padan dit mampaiya-
puwan dat manuttuwa kan Kristu.
25 Dikayu'n asawa un lalaki, pipiyaon yu okyan dan asawa yu padan dit
nampipiyan Kristu kan ditaku'n manuttuwa un intod na dit long-ag na un
nansubut na kan ditaku 26 dalapnu mambalinon ditaku'n nadalus un tagu
na maipagapu't nanalusana kan ditaku si danum kan sadit ugud Apudyus.
27 Kingwan Kristu un losan dadi dalap nu man-ulin kad awatona ditakun
manuttuwa un gattoka nabalbalu, naid pulus unawana, nadalus kan naid
pulus mapabalawana. 28 Ot padana pay un masapula pipiyaon dat lalaki
dat asawa da ta kama't mismu'n long-ag daon dida ta nan-ossaan da. Ta
sat lalaki'n mamippiya't asawana, long-ag na dit pipiyaona. 29 Naid tagu't
manlaweng sit long-ag na pay lawan, nu adi pakananaot kan ayyuwanana
un padan payon din koon Kristu kan ditaku'n manuttuwa 30 ta palti ditaku't
dit long-ag na. 31 Kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Siya'd gapuna'n
taynan dit lalaki dat malong-ag na ta umoy sumog-on sit asawana, kad mam-
balinda si ossaan." 32 Talona nadalom dit kaipooyan ditu un naikanglit, ot
sat maawataka ug-ugudona, sat naiyossaanan taku'n manuttuwa kan Kristu.
33 Yoong awad pay itudtudu na kan dikayu'n naasaw-an, un masapula kada
osa'n lalaki pipiyaona dit asawana un kama't mismu'n long-ag na. Ot kada
osa'n babai masapul paya lispituwona dit asawana.

6

Bagbaga Utdan Aanak Kan Mamallong-ag (Colosas 3:20-21)

1 Dikayu'n aabeng, masapula tuttuwaon yu dan mamallong-ag yu ga-
puta manuttuwa kayu kan Apu Jesu Kristu. Siyatu tun kustun koon yu.
2 "Lispituwon yu dan ama kan ina yu," kanan dit ummuna'n bilin un nadog-
an si sapata un kanana'n, 3 "dalapnu kapkapiya kayu kan matagu kayu't
andu."
4 Ot dikayu'n mamallong-ag masapula adiyu babalangona pasulagon dan
anak yu. Padakolon yuwot dida un nanakom kan natudtuduwan sidan
tudtudun Jesu Kristu.

Pammagbaga Utdat Babbaun Kan Aappu

5 Dikayu'n baba-unon, tumuttuwa kayu't dan apuwon yu uttun pita. Talona
lispituwon yu kan ibain yu dida ot ipapasnok yun koon dan ipakwa da un
kama nu si Kristu ud manselselbiyan yu. 6 Koon yu tu un bokona gaputa
iillan da dikayu ot piyaon yun mas-oman dikayu, nu adi koon yu okyan
gaputa manselbi kayu kan Kristu ot piyaon yun ipasnoka koon dan piyaon
Apudyus un koon yu. 7 Umaanggom kayu okyana mangwa't dat talibasu yu
un kama nu si Kristu ud manselselbiyan yu un bokona sadit tagu. 8 Tigammu
yuwon un gun-gunaan Apu dit kada-osa kan ditaku, baba-unon man onnu
bokon, sidan koon taku'n napiya.
9 Ot dikayu paya aappu, padana paya lispituwon yu danat baba-unon
yu. Adiyu og-ogyaton dida. Tigammu yuwon un losan taku, baba-unon

man onnu ap-apu, nampapada taku'n iyapuwan Apu ud langit ot maid idumduma na.

Sadat Almas Un Intod Apudyus

10 Susunud, siyatu'd anungusa ibagak kan dikayu. Gumakod kayu okyan
maipagapu't naiyossaanan yu kan Kristu kan maipagapu't dit bilog dit
pannakabalin na. 11 Usalon yu dat losana almas di makagubat un itdon
Apudyus kan dikayu dalapnu mabalin yun malabanan dan sikap Satanas.
12 Ta bokona sadat tagu'd kabusul taku nu adi sadan tutulay di dimunyu,
sadan awad si pannakabalin, sadan mangitultulay sidan tagu'n nakolop
si somsomok situn pita, sadan ispiritun apun di kinadadag utdin langit.*
13 Isunga usalon yu dat losana almas di makagubata intod Apudyus dalapnun
nu dumatong dit timpun nadadag mabalin yun sanguwona labanan dan
busul kad nu magangput dan losana laban sissiya-an payyana susumkad
kayu.
14 Utdi, iskad yu un kama't suldadu un makagubat. Ot sat kama't bakakat
yu, sat mangibagaan yu utdan katuttuwaan. Sat kama't takupal dit balukung
yu, sadit nalintoga mantatagu yu. 15 Ot kama nu siya'd kapatus yu dit
kanayuna nakasaganaan yun mangibaga't dit Nabalu'n Damaga mangtod
si timpuyug. 16 Bokona siyadatul lawa nu adi usalon yu nat pammati yu
kan Kristu un kama't kalasag yun mansangga yu utdan sugsug Satanas un
kama't umapuapuya pana. 17 Ot sadit namnama yun matagu kan Apudyus
siya'd kama't manhelmet yu. Ot sat ugud Apudyus un itdon Ispiritu Santu din
usalon yun kama't ispada yu. 18 Manluwalu kayu utdin mangwaan yu utdatu.
Kodawon yu dit tulung Apudyus. Singngadan na mana koon yu, manluwalu
kayu maisayun sit ipasomsomok ud Ispiritu Santu. Siya'd koon yu ot
mansiput kayu, itultuluy yu un mangiluwalu utda losana tagu'n Apudyus.
19 Iluwaluwanak pay ta isulun Apudyus dan ibagak nu mantudtuduwak kan
dalapnun natulodaka mangipatigammu't din Nabalu'n Damaga nailimod sit
kaykaysan. 20 Ta naibaunaka pannakalong-ag Kristu un mangipatigammu't
tuwa Nabalu'n Damag un siya'd gapun tun mababalludak. Isunga iluwalu yu
ta natulodak okyana mangibaga un siya'd lumbonga kook.

Udidin Ditu'n Sulat

21 Ibaun ku si Tikico un napotoga sunud taku'n manuttuwa kan matalgodan
un manselselbi kan Apu taku dalapnu siya'd mangibaga kan dikayu nu in-
inok situ. 22 Ibaun ku dalapnu matigammuwan yu nu in-inon mi'l losan situ
kad mapabos-ol nat somsomok yu.
23 Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu ipooy da
kan dikayu'n losana manuttuwa dit timpuyug kan mampipiya un mabuyu-
gan si pammati.
24 Iluwaluk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus un talona mamippiya
kan Apu Jesu Kristu.

---

* **6:12** Utdin ngatu un kawadan dan bunot, bokona utdin langita igaw Apudyus.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iFilipos

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1 Kan dikayu'n losana tagun Apudyus un inggaw sinat Filipos, dikayu'n
naiyossaan kan Jesu Kristu pati utdan mangipangpangat kan dikayu kan
sadan tumultulung kan dida:
Dikami da Pablo kan Timoteo un manselselbi kan Jesu Kristu un nanlig-
watan dituwa sulat. 2 Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus un Ama taku
kan si Apu Jesu Kristu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Iluwaluwan Pablo Dat Manuttuwa Un iFilipos

3 Kada magasmok ku dikayu kanayuna manyamanak kan Apudyus 4 kan
talona malagsakanak nu iluwaluwak dikayu. 5 Onta manipud sit nanut-
tuwaan yu inggana't tun satun tultulungan yu ud sakon situn talibasuk
un mangipatigammu uttun Nabalu'n Damag. 6 Ot maid duwaduwaka si
Apudyus un nangilugi'n mangkokwa utnat mataguwan yu itultuluy na
inggana't magangput na nu dumatong dit algawa mangulinan ud Jesu Kristu.
7 Kalobbongaka kama't tu tun mangisomsomkak kan dikayu gaputa napotog
kayu kan sakon. Ta tumultulung kayu uttun ingkaasin Apudyus un taliba-
suk, ulay situn nabaludak kan ulay pay sidit nawayaaka mangisikad kan
mangipanoknok sidin Nabalu'n Damag. 8 Tigammun Apudyus un tuttuwa
tun ibagak un talona mailiwak kan dikayu ta amod tun mampipiyak kan
dikayu un padan dit mampipiyan Kristu kan dikayu.
9 Ilulluwaluk kan Apudyus ta paam-amodona nat mampipiya yu un buyu-
gan di kustu un tigammu kan kustu un man-uusig 10 dalapnu mabalin yu un
mapili din gattoka kapiyaana makwa kan dalapnu nadalus kan maida talon
mapabalawan yu nu dumatong din algawa dumakngan Kristu. 11 On, iluwaluk
dalapnu utdit tulung Jesu Kristu kankanayun un nalintog nat mantatagu yu
dalapnu idayaw dan tagu si Apudyus.

Sat Mataguwan Kan Jesu Kristu

12 Susunud ku, piyaoka matigammuwan yu un satu un napasamak kan
sakon bokona tummaktak nu adi tummulungot sin maisaknapan din ugud
Apudyus. 13 Ta nambanaga natigammuwan dan losana suldadu un mam-
babantay sin boloy ali kan losan dan tagu't tu un san gapun tun nabaludak
san manuttuwaak kan Jesu Kristu. 14 Ot gapu't tun mababalludak, kaaduwan
sidan susunuda manuttuwa dan amo tummalgod din manuttuwaan da kan
Apu Jesus ot sad koon da pay un tumulotuloda mangiwalagawag sin ugud
Apudyus un maid kumimutan da.
15 Tuttuwa'n annat da ud uduma man-iwalagawag sit maipanggop kan
Jesu Kristu gaputa maapos da kan piyaon da nu dida'd mabigbig. Yoong
annat da pay udum un mangiwalagawag un gattoka nadalus dit panggop
da. 16 Iwalagawag da dit maipanggop kan Jesus gapu't dit mampipiya da
kan sakon ta tigammu da un dinutukanak kan Apudyus un mangisikad
sidit Nabalu'n Damag. 17 Yoong sadan udum, sabali din panggop da un
mangiwalagawag sit maipanggop kan Jesu Kristu ta gamgaman da ullawa
dit maidayawan da ot iyabbot da un madogaan tun ligat ku uttun baballudan
sidiya koon da.

18 Yoong adi bali, nalagsakakot situ'n napasamak ta sad napotog kan sakon,
maiwalagawg din maipanggop kan Jesu Kristu, napiya man onnu laweng
din panggop da. Tuttuwa'n itultuluy ku kampay un manlagsak 19 ta tigam-
muk un mawayawayaanak gapu't dan luwalu yu kan gapu't tulung Ispiritun
Jesu Kristu. 20 San talona piyaok kan nanam-ok maid pulus manliwayak
sidan loblobbongok un koon nu adi kankanayun un nabos-olak un kama't
dit siguda kokkook. Talon okyanot situn satun dalapnu maipagapu kan sakon
maidaydayaw si Jesu Kristu, matattaguwak man onnu matoyak. 21 Ta kan
sakona osa, matattaguwak dalapnu manselbiyak kan Jesu Kristu yoong nu
matoyak ibilang ku un gun-guna ta umoyak kan siya. 22 Yoong nu ad-adu
dan napopotoga makwak un maipooy kan Jesu Kristu nu matattaguwak,
maid tigammuk nu ngadan din piliyok, mataguwak onnu matoyak. 23 Adik
tigammu din piliyok sidatu'n duwa. Talona piyaok un sumina uttuwa lubung
dalapnu umoyakon makaigaw kan Jesu Kristu. Siyatu'd amo napiya kan
sakon, 24 yoong tigammuk un masapula adiyak yan matoy dalapnu tulungak
dikayu. 25 Maid duwaduwak situ, isunga tigammuk un mataguwak payyan
ot inggawak kan dikayu'n losan dalapnu tulungak dikayu un gumilbilog kan
lumaglagsak sinat manuttuwaan yu. 26 Inggawak yan dalapnu makaoyak
umana mangila kan dikayu ot maam-amod nat mangidayawan yu kan Jesu
Kristu gapu kan sakon.

27 Yoong singngadan na man din mapasamak, masapula maibagay nat
mantatagu yu utdin Nabalu'n Damag un maipanggop kan Jesu Kristu dalapnu
awadak man onnu maidak un umoy mangila kan dikayu donglok un gasis-
siya'n nabakod nat pammati yu. Sapay okyan ta ossaan dan panggop kan
somsomok yu un mangisikad sidin pammati yu un naibasal sit katuttuwaana
maipanggop kan Jesus. 28 Donglok pay okyan un adi kayu'n talon umogyat
sidanat gumusul kan dikayu. Masapula natulod kayu, ta siya'd mangil-an da
un madusa da nu dumatong din timpu yoong taguwon dikayu kan Apudyus.
29 Ta intod Apudyus kan dikayu dit gundaway un bokona lawa'n manuttuwa
kan Jesu Kristu nu adi mapaligat pay maipagapu't dit manuttuwaan yu kan
siya. 30 Sagapalon yu pay dan ligat un padan dat sinagapal ku un naila yu kan
sadatu'n madama un mapaligatak un naipadamag kan dikayu.

2

Sat Kinapakumbaban Kristu Kan Sat Kinangatu Na

1 Napabos-ol nat angos yu maipagapu't din naiyossaanan yu kan Jesu
Kristu, maliwliwa kayu't din mampipiya na, napiya din mambubulunan yu
kan Ispiritu Santu, mangkikinnaasi kan mangkikinnadagu kayu. 2 Isunga
kodawok un ipooy yu pay kan sakon dit gattoka lagsak maipagapu't man-
ossaanan dan somsomok yu, mampipinniyaan yu, panggop kan nakom
yu. 3 Adi kayu mangwa si singngadan na man gapu't kinagamgam onnu
kinapasdayaw yu nu adi mampipinnakumbaba kayu ot ibilang yu dan udum
un nangatngatu nu dikayu. 4 Bokona sadan mampiyaan yu ullawa'd ilan yu.
Ilan yu pay din mampiyaan dan udum. 5 Masapula sat kababalin yu maipada
utdin kababalin Jesu Kristu.

6 Ta si Kristu ulay nu awad dit kinaapudyus kan siya, adina kinalikaguman
un maipada kan Apudyus, 7 nu adi utdit kuwana pay lawan un
kanaknakoman, impadoba na dit long-ag na ot inawat na dit kasasaad
di osa'n babbaun. Nambalin si tagu ot natagu un kama pay kan ditaku.
8 Nampakumbaba ot tinuttuwa na dat losana impakwan Apudyus ulay sat
napatoyana un siya dit nailansaana't dit kulus.

9 Siyatu'd gapuna un insaad Apudyus sidin kangattuwana saad ot intod na
kan siya dit ngadana kadayawan sidan losana ngadan.
10 Ot losana paloswa utdin langit kan situn pita kan sadan awad situn dalom
pita mampalintumong da un losana mandayaw kan siya.
11 Ot losan dan mangibaga un si Jesu Kristu siya'd Apu, un maidayawan
Apudyus un Ama.

Lumawag Taku Un Kama't Silaw Situn Lubung

12 Siya'd gapuna potgoka gagayyom, un nu kamaan dit kanayuna nanut-
tuwaan yu kan sakon sidit ininggawak kan dikayu, talon okyanot sinsatuna
maidak kan dikayu. Igga yu nat kaboolan yu un tumuttuwa kan Apudyus un
kumimut kayu un adi makatungpal. Koon yu tu inggana't maid mangkulan-
gan nat mataguwan yu kan Apudyus. 13 Ta si Apudyus un mangkokkokwa
utnat mataguwan yu, siya'd mangmangtod si kaboolan yu dalapnu naanggom
kan madaddaan kayu un mangwa utdan mas-omana.
14 Koon yu dan losana ipakwa na un adi kayu mangngonongonot onnu
mansisinnungbat 15 dalapnu talona maid maipabasul kan dikayu kan nadalus
nat somsomok yu. Ulay nu inggaw kayu uttun lubung un kawadan dadin
losana nadadag kan gumabasula tagu, maid mapabalawan yu un aabeng
Apudyus. Lumawag kayu un kama't bituwon un manilaw kan dida 16 utdin
mangitudtuduwan yu kan dida't din damag maipanggop sit mataguwan
si inggaingga. Kad awad lasun ku un mangipasdayaw kan dikayu nu
dumatong dit timpu'n mangulin si Jesu Kristu ta maila un bokona nayam-an
dat nambannugak. 17 Ot ulay nu mapatoyak dalapnu maidoga tun dalak sinat
idatun yu kan Apudyus gapu't pammati yu, nalagsakak kampay kan maipan-
lagsakak kan dikayu. 18 Padana pay un malagsakan kayu kan maipanlagsak
kayu kan sakon.

Sada Timoteo Kan Epafrodito

19 Mantalgodak kan Apu Jesu Kristu ot nu ipalubus na, ibaun ku si Timoteo
kan dikayu dalapnu awad mangngolak sidan maipanggop kan dikayu kad
mapabos-olak. 20 Ta maid sabali't maipanlikna kan sakon maipanggop kan
dikayu kan gattoka mangikasigab kan dikayu nu adi siya ullawa. 21 Sadan
uduma tagu, siya ullawa'd in-innapon da dan bukud da un mampiyaan un
bokona somsomkon da nu inon din koon da un mangwa't dan piyaon Jesu
Kristu. 22 Yoong nu si Timoteo, tigammu yuwon un awad kaboolana. Kama
kami si man-ama un nantalibasu maipagapu't dit Nabalu'n Damag. 23 Siya'd
gapuna un ibaun ku un dagus kan dikayu nu in-inon tun makwaan ditun
kasuk. 24 Ot mantalgodak kan Apu Jesus un ulay sakon dandani payon nat
man-ulinak kan dikayu.
25 Nasomsomok ku pay un masapula man-ulinok kan dikayu si sunud
taku'n Epafrodito un bulun ku kan padak un suldadun Jesu Kristu. Siya'd
dinutukan yu un dumatonga tumulung kan sakon. 26 Man-ulinok ta talona
mailiw kan dikayu'n losan kan talona madanagan ta natigammuwan yu kanu
un nasakit. 27 Tuttuwa un nasakit ot istay matoy yoong kinaasiyan Apudyus.
Kinaasiyanak pay kan Apudyus ta naam-amod okyan tun domdom ku nu
natoy. 28 Siya'd gapuna un talona piyaoka man-ulinon kan dikayu dalapnu
malagsakan kayu uman un makaila kan siya kan dalapnu maid payon tun
danag ku kan dikayu. 29 Ot talona naanggom kayu okyana mampadatong
kan siya ta osa'n buluna manuttuwa kan Apu Jesu Kristu. Ipaila yu nat
mandadayaw yu utdan losana tagu'n kama kan siya. 30 Ta imbados na dit

long-ag na ot istay matoy sidit tummultulungana un mangwa't dan ipakwan Jesu Kristu dalapnu maipooy na kan sakon dit tulung un adiyu maipooy.

3

San Tuttuwa'n Kinalintog

1 Susunud ku, siyatu'd anungusa ibagak kan dikayu. Manlagsak
kayu gapu't dit naidagamungan yu kan Apu Jesu Kristu. Adiyak mappoga mangikanglit sidat ingkanglit kuwon kan dikayu ta tigammuk un
mampiyaan yu. 2 Man-alimban kayu utdan tagu un kama't asu utdan
nadadaga kokkoon da ot ipapilit da un masapula matulgiyan nat osa'n
tagu dalapnu matagu kan Apudyus. 3 Ditaku dat tuttuwa'n natulgiyan ta
mandaydayaw taku kan Apudyus maipagapu't dit Ispiritu na. Nalagsak
taku gaputa naiyossaan taku kan Jesu Kristu. Ot adi taku mantalgod sidan
kumpolmi un koko-on da uttun long-ag. 4 Mabalin ku pay un mantalgod
sidan kama't di un kokkoon nu piyaok. Nu awad osa't mangibaga un awad
lasun na un mantalgod sidan makwa uttun long-ag, amodot kan sakon ta
5 natulgiyanak sidit maikawalu'n algaw ku un naiyabeng. Gattoka Israelitaak
ta osaaka kaganakan Benjamin kan napokpoklanaka Hebreo. Nu maipanggop sit umunudan sidat lintog dat Judio napasnokak ta osaaka Fariseo. 6 Ot
nu maipanggop si kinapasnok, ay osaaka namalpaligat sidat manuttuwa kan
Apu Jesus sidit. Ot nu maipanggop sit mapalintogan di tagu maipagapu't
manuttuwaana utdan lintog Moses, tinuttuwaka losan ot talona maid mapabasulak. 7 Yoong sinsatunon sadan inyabbot ku un gun-gunak ibilang
kuwon un maid selselbi da maipagapu't dan kingwan Kristu un maipooy
kan sakon. 8 Tuttuwa'n maidon selbin dan losan situn lubung kan sakon
gaputa napotpotog din manigammuwak kan Jesu Kristu un Apu. Maipagapu
kan siya, nan-awidakon dan losan ot indawat kuwon dida un kama't isaw
dalapnu magun-ud ku dit potog dit maiyossaan kan Jesu Kristu. 9 Naidon
dit kabukbukudak un kinalintog un nagun-ud ku gapu't nantungtungpalak
sidat lintog. Awad kan sakonon dit kinalintog un magun-ud maipagapu't
manuttuwaan kan Jesu Kristu un bokonona maipagapu't dit umunudan
sidat lintog. On, sat kinalintog un nanligwat kan Apudyus kan naibasal sit
manuttuwaan kan Kristu. 10 Ot sad talona piyaok, matigammuwak si Jesu
Kristu ot mapadasak dit pannakabalin na ta ummungal un natoy. Piyaok un
padason un mapaligatan un padana't dit kan piyaok un maipadaak okyan
kan siya't dit natoyana 11 dalapnu mandinonyana kad paungalonak pay un
matoy ot mataguwak kan siya si inggaingga.

Sat Gun-guna Un Gun-gun-udon Pablo

12 Susunud, bokona piyaoka ugudon un makwakon dan losana imbagak
onnu maidon mangkulangak yoong itultuluy ku un ipakat tun kabooolak un
mangun-ud sit gun-guna dalapnu matungpal dit panggop Jesus un nangayag
kan sakon. 13 Bokon payyan un nagtong ku datu uttun mataguwak susunud,
yoong sad kook, masapula liuwakon dan naabusa kingwak ot ipakat ku tun
kabooolaka manatong sidin doldolok. 14 Napegotaka manatong sidit mangkigadana dalapnu magun-ud ku dit gun-guna un mataguwan sidin langit un
iyaw-awis Apudyus maipagapu't manuttuwaan kan Apu Jesu Kristu.

15 Ot masapula kama't tu din somsomok taku'n losana naotngan si pammati kan Jesu Kristu. Yoong nu awad maisabali't somsomok kan dikayu, si
Apudyus ud mangilawag kan siya. 16 Yoong ulay nu kama't di, masapula
itultuluy taku'n tuttuwaon dan impatigammunon Apudyus kan ditaku.

17 Susunud, itultuluy yu un padaon tun angwat ku kan ilan yu pay dan
maipada si angwat kan sakon ta dikami ud padaon yu. 18 Ta adu dan tagu
un bokona umannatup dit angwat da utdit kaipooyan dit natoyan Kristu
sidit kulus. Imbagabagakon kan dikayu dit maipanggop sidatuwa tagu
utdit ot makaluwaaka mangibaga payyan. 19 Maid sabali si mantungpal̲an
datu nu adi sadin impiyelnu ta paitulayan da utdan pipiyaon dan long-ag
da. Ot ilastug da dan lumbonga ibain da kan siya'l lawa'd sosomkon da
dan banbanag situn lubung. 20 Yoong nu ditaku'n manuttuwa, utdin langit
din kustu un igaw taku un siya'd manligwatan dit tal̲ona uuwayon taku'n
managu un si Apu Jesu Kristu. 21 Obsona tun nakapsut kan matoya long-ag
taku ot mambalinona si kama't din nakaskasdaawa long-ag na. Koona tu un
usalona dit siya payona pannakabalin un usalona un mampaapu't dan losan
kan siya.

4

Pammagbaga

1 Susunud, tal̲ona napotog kayu kan sakon ot tal̲on tun iliw ku un mangila
kan dikayu. Adi kayu lumipsuta mangisikad sinat mataguwan yu kan Apu
Jesu Kristu ta dikayu ud mangmangtod si lagsak ku kan dikayu'd gun-gunak
sidat kewaal̲ ku.
2 Makapangpangngaasiyak kan dikayu Evodias kan Sintikia, ta mantunus
kayu un kama't mansunud maipagapu't din manuttuwaan yu kan Apu Jesu
Kristu. 3 Ot kama pay kan sika Timoteo un matal̲godaka bul̲un ku, piyaok
un tul̲ungam datun duwa'n babai ta impasnok da un tummul̲ung kan sakon
sit maiwalagawagan ditun Ugud Apudyus. Dida kan da Clemente kan dat
losana katalibasuwak un nailista si ngadan sin iblun Apudyus.
4 Susunud, kanayun kayu un nalagsak sidin maidagamungan yu kan Apu
Jesu Kristu. Ibagak payyan, manlagsak kayu!
5 Ipaila yu nat kinaanus yu utdan losana tagu. Dandaniyon nat dumakn-
gan Apu. 6 Maid okyan mandanagan yu nu adi siyayaman kayu kan Apudyus
sidan losana manluwal̲uwan yu utdin mangkodawan yu utdan masapul
yu kan siya. 7 Kad itdan Apudyus dikayu si timpuyug un adin di tagu
mabalinana masomsomok dal̲apnu natal̲god danat angos kan somsomok yu
maipagapu't dit naiyossaanan yu kan Jesu Kristu.
8 Ot san maudi un ibagak kan dikayu susunud, sadan nabal̲u kan bagay
na un maidayaw dan somsomkon yu un kama't dan: singngadan na man
un tuttuwa, singngadan na man un malispitu, nalintog, nadal̲us, gassosoom
onnu singngadan na man un madayawa makwa. 9 Singngadan na mana
inadal̲ yu kan sakon sidan intudtuduk, dingngol̲ yu utdan inugud ku kan
inila yu utdan kingkingwak, ipapasnok yu dida un koon. Ot si Apudyus un
manligwatan di kappiya siya'd inggaw kan dikayu.

Nanyaman Si Pablo Utdit Tul̲ung Dat iFilipos

10 Tuttuwa'n amod tun lagsak ku kan manyamanak kan Apu Jesu Kristu ta
utdin nabayaga timpu, gundaway yu uman un mangipaila utnat man-iipotog
yu kan sakon. Yoong bokona piyaona'n ugudon un nappog kayu utdit, nu
adi maida lawa'd gundaway yu. 11 Ot bokona ibagak tu gaputa nabaybay-
anak sidan kasapulak. Naadal̲ kuwon nat mapnok si singngadan na man
un kasasaad. 12 Tigammuk nu kamaan din mangkasapulan kan nu kamaan
din masawal̲an. Kadon, singngadan na man un igaw onnu olas, mabsugak
man onnu mabitilak, masawal̲ man onnu mangkulang dan awad kan sakon,

mapnokak kampay. 13 Kabool̲ak un sanguwon dan losana mapasamak kan
sakon gaputa si Jesus ud mangtod si kabool̲ak.
14 Yoong ulay nu kama't di, manyamanak ta tinul̲unganak sidan nampali-
gatak. 15 Dikayu un iFilipos, titiggammu yu un sidit nanligwatak sinat
Macedonia utdit damun dit nangitudtuduwak sit Nabal̲u'n Damag sinat igaw
yu, maid udum sidan manuttuwa si tummul̲ung kan sakon nu adi dikayu
ullawa. 16 Ulay sit ininggawak sidin Tesalonica, bokona lawa'n namingsan
un impaw-itanak kan dikayu utdat masapul ku. 17 Bokona gaputa piyaoka
lawa'n man-awat sidan pakdaw yu nu adi piyaok un amo umadu dan gun-
guna yu un itdon Apudyus. 18 Ot antu'n awatok datun indatong Epafrodito
un impaw-it yu un tul̲ung yu kan sakon ot nasawal̲ da payon. Antuwon un
losan datun masapul ku. Sadatu un tul̲ung yu, maiyalig da si datun yu kan
Apudyus un gattoka mapnokana kan mas-omana. 19 Ot si Apudyus un amod
si binaknang itdona'n losan dan masapul yu maipagapu't din naiyossaanan
yu kan Jesu Kristu.
20 Madaydayaw si Apudyus un Ama taku si inggaingga. Amen.

Maudi Un Bagbaga

21 Kumusta dan losana manuttuwa kan Jesu Kristu. Mampakumusta pay
dan sunud taku un bul̲un ku uttu kan 22 losan dan tagun Apudyus situ tal̲on
sidan inggaw sin bol̲oy ud Emperador.
23 Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Sulat Ud Pablo Utdat iColosas

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1-2 Kan dikayu un tagun Apudyus sinat Colosas un matal̲godana susunud mi
kan Kristu:
Sakon si Pablo un apostoles ud Jesu Kristu gaputa siya'd nakom Apudyus
kan bul̲un ku si sunud taku'n Timoteo un mansulat kan dikayu.
Iluwal̲uk ta si Apudyus un Ama taku kaasiyan dikayu kan ipooy na un
kapkapiya kayu.

Illuwal̲uwan Pablo Dat Manuttuwa't Din Colosas

3 Kanayuna manyaman kami kan Apudyus un Aman Apu Jesu Kristu nu
iluwal̲uwan mi dikayu. 4 Manyaman kami maipagapu't dat nadamag mi un
maipanggop sit manuttuwaan yu kan Jesu Kristu kan mampipiya yu utdan
losana tagun Apudyus.
5 Manuttuwa kan mampipinniya kayu gapu't dit nanam-on yu un maipooy
kan dikayu un naisagana utdin langit. Dingngol̲ yu dit maipanggop situwa
nanam-on yu utdit damu'n nangngol̲an yu utdit katuttuwaan, un siya tun
Nabalu'n Damag. 6 Satuwa Nabal̲u'n Damag un naitudtudu kan dikayu,
madama payon un maiwalwalagawag situn lubung. Ot maila dit bunga na
utdan mantatagun dan makagngol̲, padan dit nakwa kan dikayu manipud
sit nangngol̲an yu kan nakaawatan yu utdit katuttuwaana maipanggop sit
kaasin Apudyus. 7 Naadal̲ yu tuwa maipanggop kan Apudyus kan Epafras un
siya'd potpotgon mi un katalibasuwan. Napasnok un manselselbi kan Kristu
ot siya'd ummoy kan dikayu un nangisikad kan dikami. 8 Siya'd nangibaga
kan dikami utdit maipanggop sidit mampipiya yu un intod Ispiritu Santu kan
dikayu.
9 Kadon, manipud sit nangngol̲an mi utdit maipanggop kan dikayu,
kankanayunona iluwal̲uwan mi dikayu. Kanayuna kodawon mi kan
Apudyus ta itdan dikayu kan Ispiritu si losana laing kan man-aawat dal̲apnu
matigammuwan yu un kustu dan losana piyaona. 10 Kadon mabalin yu ud
matagu un maibagay si osa'n naiyossaan kan Apu Jesus kan gassosoom kayu
kan siya. Koon yu dan losana nabal̲u un makwa kan umadu nat tigammu
yu maipanggop kan Apudyus. 11 Ilulluwal̲u mi ta mapabilog kayu utdit
nakaskasdaawa pannakabalin Apudyus dal̲apnu nalagsak kayu kampaya
mangiyattom kan mangan-anus sidan singngadan na mana mapasamak.
12 Manyaman kayu kan Apudyus un Ama ta initdan dikayu si kalintogana
maitdan sidan itdona utdan taguna un awad sin mangiyapuwana un na-
padda. 13 Tinagu ditaku utdit pannakabalin Satanas ot inyalis ditaku't dit
mangiyapuwan dit potpotgon Apudyus un Anak na 14 un siya'd nanubbut
kan ditaku dal̲apnu mawayawayaan taku un piyaona'n ugudon napakawan
dat basul̲ taku.

Sat Katatagun Kristu Kan Sat Talibasu Na

15 Si Kristu ud kustu'n mangil-an kan Apudyus un adi maila. Ininggawon
sit daan payyan napaloswa tun lubung ot siya'd kangattuwan sidan losana
napaloswa. 16 Ta siya'd pinampaloswan Apudyus sidan losana awad sidin
langit kan situn pita, maila man onnu adi maila, pada na pay sidan losana
ispiritu un awad pannakabalin kan tulay un mangiyapu. Pinaloswa na datu
un losan si maidayawana.

17 Ininggawon si Kristu utdit daan payyana napaloswa datun losana banag
ot maipagapu kan siya gasissiya din ulnus dan losana napaloswa. 18 Siya'd
pannakaulu taku'n manuttuwa ta ditaku dit pannakalong-ag na. Siya'd
manligwatan di mataguwan ta siya'd ummuna un pinaungal Apudyus un
natoy dalapnu siya ud kangattuwan sidan lossalossan. 19 Ta nas-om si
Apudyus un sadat losana kababalin kan kinaapudyus na inggaw sit Anak
na. 20 Ot ingkoddong Apudyus un ikapiya kan siya dadit losana paloswa
utdin langit kan uttun pita. Ot maipagapu't dit dalan Jesus un nan-ayus sit
natoyana't dit kulus, naikapiya dat losana paloswa kan Apudyus.
21 Ot dikayu, naisina kayu kan Apudyus sidit kaykaysan. Binusul yu si
Apudyus maipagapu't dat nadadaga somsomok yu kan kingwa yu. 22 Yoong
sinsatunon ingkapiya na dikayu kan siya maipagapu't dit natoyan dit Anak
na dalapnu nasantuwan kan nadalus kayu kan maid mapabalawan yu nu mai-
datag kayu't din atubang na. 23 Yoong masapula itultuluy yu ud manuttuwa
ot adi kayu'n talon manduwaduwa, masapula napiddot nat pammati yu un
adi kayu maligligad sinat namnama yu un nagun-ud yu utdit nagngol yu dit
Nabalu'n Damag. Satu un Nabalu'n Damag, siya payon dit naitudtudu utdat
losana tagu't tun lubung ot siya pay ud itudtuduk situn manselbiyak kan
Kristu.

Sat Nanselbiyan Pablo Utdat Losana Manuttuwa

24 Sinsatun, manlagsakak sidatu'n adu un mampaligatak gaputa mampooy
da un mampiyaan yu. Ta sadatu un ligat maidoga utdit ligat un sinagapal
Kristu un mampooya mampiyaan dan losana manuttuwa un pannakalong-
ag na. 25 Pinambalinak kan Apudyus un manselselbi utdan losana manut-
tuwa. Indutuk na tuwa talibasu kan sakon un umoy mangipatigammu
un kustu utdit ugud un mampooy si mangkapiyaan yu un bokona Judio.
26 Sadi un ugud na, nailimod si piga'n lonap yoong naipatigammuwon situn
satun sidan tagu na. 27 Nakom Apudyus un ipatigammu utdan tagu na dit
amoda kinakaskasdaaw kan kinabalbalun dit nailimod kan dikayu'n bokona
Judio un: inggaw si Kristu kan dikayu ot awad namnama yu un mailak-
am sit nakaskasdaawa kinangatu na. 28 Sat maipanggop kan Jesu Kristu dit
itudtudu mi utdan losana tagu. Usalon mi dit losana laing mi un mamagbaga
kan mangisulu kan dida dalapnu idatag mi din kada osa'n tagu utdin atubang
Apudyus un maid mangkulangana utdit maiyossaanana kan Jesu Kristu.
29 Siya'd gapuna un ibados ku tun long-ag ku un mangwa't datu'n kook un
usalok dit losana bilog kan pannakabalin un itdon Kristu kan sakon.

2

1 Piyaoka matigammuwan yu nu kumaan man-iibados ku uttun long-
ag ku un mangwa't dan mangkapiyaan yu kan padana pay sidadin losana
manuttuwa't din Laodicea kan sadadi'n losana adi payyan nakaila kan
sakon. 2 Ta piyaok un mapabos-ol nat angos yu kan man-os-ossaan kayu
maipagapu't mampipinniyaan yu dalapnu talona maid manduwaduwaan yu
nu adi talona maawatan yu dit maipanggop sit inlimod Apudyus sidit, un
maid sabali nu adi si Kristu. 3 Si Kristu ullawa'd mangdasan sidan losana
kinasilib kan makatigammuwan sit maipanggop kan Apudyus.
4 Ibagak kan dikayu datu dalapnu maid makaallilaw kan dikayu utdan
makapaawis un bagbagan maid katuttuwaana. 5 Ta ulay nu maidak kan
dikayu talona sosomkok dikayu. Ot matalokak un nakatigammu un natim-
puyug kayu kan nabakod nat pammati yu kan Jesu Kristu.

Sat Mataguwan Maipagapu't Maiyossaanan Kan Kristu

6 Kadon ta inawat yuwon si Jesu Kristu un Apu yu, masapula matagu
kayuwon un maisayun sit mantatagun di osa'n naidagamung kan siya.
7 Lumamut kayuwon kan siya ot itultuluy yu un dumakol sidit mataguwan
yu kan siya. Pabakodon yu nat pammati yu un kama't dit naisulu kan dikayu
kan kankanayun kayu un manyaman kan Apudyus.
8 Man-alimban kayu ta adi kayu maawisa mangunud sidan tudtudun kama
nu nabalbalu yoong maid selbi da kan makaallilaw. Sadatu un tudtudu,
natawid ullawa utdat ginnapuwan taku kan intudtudun dat nadadaga ispir-
itu un mangiyapu uttun lubung un bokona naibasal sit tudtudun Kristu.*
9 Nambalina tagu si Kristu yoong iniinggaw dit losana kinaapudyus kan siya.
10 Ot maipagapu't dit naiyossaanan yu kan Kristu un siya'd kangattuwana
Apu utdan losana maapu kan awad si tulay, annat kan dikayuwon dat
lossalossana masapul yu un matagu.
11 Maipagapu't dit naiyossaanan yu kan siya, natulgiyan kayu yoong
bokona padan dit mantutulgin di tagu ta si Kristu dit nangwa un kinaanna
dit pannakabalin dit nadadaga kinatatagu yu. 12 Ot utdit nabunyag kayu,
kama nu naipanlobon kayu kan Kristu kan kama nu naipan-ungal kayu kan
siya gaputa manuttuwa kayu utdit pannakabalin Apudyus un namaungal
kan Kristu utdit natoyana. 13 Utdit, naibilang kayu un natoy sidin man-
iilan Apudyus gapu't dat basul yu kan gapu't dit adiyu umunudan sit lintoga
maipanggop si tulgi. Yoong sinsatunon, naitdan kayu si bagu'n mataguwan
un kama nu naipan-ungal kayu kan Kristu. Pinakawanon Apudyus dat
losana basul taku. 14 Kinaan naon dat listaan dat losana basul taku padana
pay sidat linlintog un mangipaila utdan nakabasulan taku. Inamin na un
kinaan datu un inlansana dida utdit kulus Jesus. 15 Maipagapu pay sit
natoyan Jesus sit kulus, inabak Apudyus dat nadadaga ispiritun awad si tulay
kan pannakabalin ot impabuya na utdan losan un inabak na dida.
16 Siya'd gapuna un adiyu donglon dan tagu'n mandillaw kan dikayu gapu't
dit adiyu manuttuwaan sidan linlintog da maipanggop si makan, mainum,
Piyesta, Piyestan di Saal Bulan onnu Al-algaw un Iillongan. 17 Ta sadatuwa
linlintog sidit, kama't angngingiwan ullawan dit dumatong. Ot sat kustu un
dummatong, si Kristu un siyaon tuttuwaon taku. 18 Isunga adiyu ipalubus un
matalak yu nat gun-guna yu maipagapu'l lawa utdan tagu'n mangibagbaga
un masapula padaon yu dida un man-ag-agin pakumbaba kan mandayaw
sidan anghel ta kabawon da un awad naipaila kan dida. Mamaspasikat
ullawa danata tagu un maid gapugapuna gaputa bokona naapudyusan dit
mansosomsomok da. 19 Sadatu un tagu, inggongda daon un maiyossaan
kan Kristu un pannakaulu taku'n manuttuwa. Si Kristu ud mampaos-
ossaan kan ditaku un long-ag na kan siya'd mangtod sidan kasapulan taku
dalapnu dumakol taku uttun naispirituwan un mataguwan taku un kama't
din piyaon Apudyus un mampapadakol kan ditaku.†

Naipangkatoy Kan Naipantagu Dat Manuttuwa Kan Kristu

20 Sinsadin ta naipangkatoy kayu kan Kristu utdit natoyana nawayaan
kayuwon sin mangiyapuwan dan nadadaga ispiritun mangiyapu uttun
lubung. Yoong apay un mantattagu kayu payyana kama't dan tagu uttun
lubung? 21 Nu kanan da un "Adim aggoman nat," onnu "Adim kanon nat,"
onnu "Adim sikdunon di," tuttuwaon yu. 22 Sadatu un bilbilin, maipanggop
da ullawa utdan banag un naidon selbi da nu maabus dit kausalan da.
Kingwan di tagu ullawa datu un bilbilin kan tudtudu. 23 Ot kama nu

* **2:8** Galacia 4:9. † **2:19** Ilan yu utdin Efeso 4:16.

nabalu datuwa bilbilin gaputa sadat mangunud masapula ipapati dan dit mandayaw, man-ag-agin pakumbaba da kan paligaton da dat long-ag da pay lawan. Yoong maid selbin datuwa bilbilin ta adi da mit matupod dan tagu un mangwa utdan nadadaga pipiyaon di long-ag koon.

3

1 Sinsadin mampay ta naipan-ungal kayuwon kan Kristu utdit ummungalana, sosomkon yuwon dan mampiyaan yu un awad sin langit un siya'd kawadan Jesus un mantutupak sidit kapon madiwanan Apudyus.
2 Sosomkon yu dan awad sin langit un bokonona sadan awad situn lubung.
3 Ta kama nu natoy kayuwon nu maipanggop sit dadaana kinatatagu yu ot sat gattoka mataguwan yu naidulin kan Apudyus maipagapu't dit naiyossaanan yu kan Kristu. 4 Ot nu mampaila si Jesu Kristu un siya'd gattoka mataguwan yu, maibulun kayu kan siya kan maidagamung kayu pay kan siya un maidaydayaw.

Sat Dadaan Kan Bagu Un Mataguwan

5 Sinsadin, masapula adsan yuwon dan nainlubungana gabbabasul un koko-on un padan dan bokona man-asawa yoong koon da dan koko-on di man-asawa, sadan naisawa somsomok kan angwat, manggagatol un kagigikna kan losana nadadaga pipiyaon tun long-ag koon. Adi kayu man-agum ta sat kinaagum osa un kalasin di mandadayaw si sinan-apudyus.
6 Maigapu utdatu un koko-on, maidos-al dit sulag Apudyus sidan tagu'n adi tumuttuwa kan siya.* 7 Kama't tu dit nantatagu yu utdit daan yu un manuttuwa.
8 Yoong sinsatunon masapula adi kayuwon mansussulag kan nalasu'n makaungot. Adi kayuwon manomsomok si mayam-anan di pada yu un tagu. Adi kayuwon manlikud kan mambagbaga utdan naalas un ugud. 9 Adi kayuwon mantitinnuli ta inabus yuwon inwalin dit dadaana kinatatagu yu kan sadadit lawenga ugali yu. 10 Ot insukat yu dit bagu'n kinatatagu. Satu un bagu'n kinatatagu yu mapabpabagu dalapnu maipada kan Apudyus un namaloswa kan dalapnu gattoka matigammuwan yu siyana. 11 Ot gaputa pinabagu dikayu kan Apudyus maidon Judio onnu bokona Judio, natulgiyan onnu bokona natulgiyan, naadalan onnu bokona naadalan, puyung onnu bokona puyung ta si Kristu ullawa'd nangatu un abus kan iinggaw sidan losana mantalgod kan siya.
12 Pinili dikayu kan Apudyus un mambalina nadalusa tagu na kan pipiyaona siya'd gapuna un masapula nakaasi kayu't dan udum. Nabalu'd koon yu kan dida, napakumbaba, naamma kan naanus kayu okyan. 13 Maniinnanus kayu kan nu awad mamabasulan di osa kan dikayu masapula mamakawan kayu un padan dit namapakawan Apu Jesus kan dikayu. 14 Ot masapula utupan yu datu un losan si pinniya ta siya'd gattoka mamukol kan dikayu un man-ossaan. 15 Masapula sat kinakapkapiya un manligwat kan Kristu nat mangitulay kan dikayu ta pinili dikayu kan Apudyus un maidagamung sidit long-ag Kristu dalapnu mapadas yu tuwa kinakapkapiya. Ot adiyu liuwana manyaman kan Apudyus. 16 Masapula talona iyaangos yu dat intudtudun Kristu. Mansisinnulu kan mambibinnagbaga kayu un usalon yu din losana laing yu. Mangkanta kayu utdan kanta un naala utdin Salmo, sadan himno kan uduma kanta un maipanggop kan Apudyus. Mangkanta kayu un siyayaman kan Apudyus. 17 Ot singngadan na man un

* **3:6** Efeso 5:6.

ibaga onnu koon yu, koon yu dida'n losan un mas-oman kan maidayawan Kristu. Manyaman kayu un kanayun kan Apudyus un ipadalan yu kan siya.

Sat Lobbonga Koon Di Pamilya

18 Dikayu un aassawa un babai, paitulayan kayu't dan aassawa yu ta siya'd
lobbonga koon di osa'n manuttuwa kan Jesus.
19 Ot dikayu un aassawa un lalaki, amo piyaon yu dan asawa yu ot adiyu
uyuuyungan dida.
20 Dikayu un aabeng, tuttuwaon yu dan losana ibagan dat malong-ag yu ta
siya'd mas-oman Apu Jesus.
21 Dikayu un mamallong-ag, adiyu paungoton dan aabeng yu dalapnu adi da
madismaya.
22 Dikayu un baba-unon, tuttuwaon yu dan apu yu utdan losana ibilin
da. Bokona lawan tuttuwaon yu dida utdit mangi-il-an da dalapnu mas-
oman dikayu, nu adi tuttuwaon yu dida un sipupusu kan maipagapu't
mandayawan yu kan Apu Jesus. 23 Singngadan na mana talibasuwon yu,
ipapangog yu un koon un kama nu maipooy kan Apu Jesus un bokona
maipooy si tagu. 24 Ta doda'n tigammu yuwon un gun-gunaan dikayu kan
Apu Jesus sidit insapatana un itdona utdan taguna. Ta si Jesu Kristu dit
kustu un Apu un manselbiyan yu. 25 Singngadan na mana laweng si koko-
on masubadan payon si kustu'n dusana ta maid idumduman Apudyus nu
mangukum.

4

1 Dikayu un awad si baba-unon masapula koon yu dit nalintog kan itdon yu
dan lumbonga maitod kan dida. Somsomkon yu un awad pay Apu yu utdin
langit.

Uduma Bilin

2 Adi kayu lumipsuta manluwalu. Masapula ammaan yu un somsomkon
dat ibaga yu nu manluwalu kayu kan manyaman kayu kan Apudyus.
3 Iluwaluwan yu pay dikami dalapnu itdan dikami kan Apudyus si nabalu'n
gundawaya mangiwalagawag sidit damaga nailimod sit aw-awe un siya
dit maipanggop kan Jesu Kristu. Siya'd gapun ditu'n mababalludak dit
nangiwalagawagak situwa damag. 4 Ot iluwalu yu pay ta mailawlawag ku
okyan tuwa maipanggop kan Jesus un siya'd lobbong ku un koon.
5 Ammaan yu dan kokkoon yu utdan adi payyan manuttuwa. Usalon yu
nat losana gundaway yu un mangibaga kan dida't din maipanggop kan Jesus.
6 Naanus kan gassosoom okyan nat mambabagbaga yu kad tigammu yu nu
inon nat mansusungbat yu utdan tagu'n man-im-imus.

Maudi Un Bagbaga

7 Si Tikico ud mangipatigammu kan dikayu utdan losana damag maipang-
gop kan sakon. Siya ud osa un pipiyaoka sunud taku kan matalgodan un
bulun mi un manselselbi kan Apu Jesu Kristu. 8 Ibaun ku kan dikayu dalapnu
ibaga na kan dikayu nu in-inon mi un losan situ kan dalapnu mapabos-ol
danat angos yu. 9 Maibulun kan siya si Onesimo un matalgodan un bulun
mi un manselselbi kan pipiyaoka sunud taku kan kailiyan yu. Dida ud
mangipadamag sidan losana mapaspasamak situ.
10 Mampakumusta kan dikayu si Aristarco un bulun ku un mababalud.
Padana pay kan Marcos un kapingsan Bernabe. Naawat yuwon dit bilin un
maipanggop kan Marcos. Ot nu umoy, palnokon yu. 11 Kumusta kayu pay
kanu un kanan ud Jesus un mangngadan Justo. Siyadatu'l lawa un tulu utdan

Judio un manuttuwa dan sumal̲sal̲ak kan sakon sidit man-iwalagawagak sidit maipanggop sit mangiyapuwan Apudyus ot dida'd manliwliwa kan sakon.
12 Kumusta kayu pay un kanan ud Epafras un kailiyan yu. Osa pay un manselselbi kan Jesu Kristu ot kankanayuna napasnok un mangilulluwal̲u un nabakod kan maid mangkulangan nat pammati yu kan matungpal yu dan piyaon Apudyus un maid manduwaduwaan yu. 13 Ta sakon ud mangustigu ud si mangibadosana utdin long-ag na un mangwa utdan mangkapiyaan yu kan sidat tagu utdin Laodicea kan Hierapolis. 14 Mampakumusta pay si Lucas un pipiyaon mi un doktol kan padana pay kan Demas.
15 Ibaga yu tuwa pakumusta mi utdadit susunuda manuttuwa utdin Laodicea, padana pay kan Nimfas kan sadat manuttuwa un maammu-ammung sidin bol̲oy na. 16 Abuson yu kad basaon tuwa sulat, ilan yu pay ta maibasa utdat manuttuwa utdin Laodicea. Ot basaon yu pay dit sulat ku utdan iLaodicea. 17 Ibaga yu kan Arkipo ta tungpal̲ona dit talibasu'n naital̲god kan siya utdin manselbiyana kan Apu.
18 Sakon si Pablo un mismu tun nangikanglit situn maudi'n imbagak situn sulat ku kan dikayu. Adiyu ud liuwan sakona mababal̲ud ot iluwal̲uwak pay.
Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu kan Apudyus.

Sat Umuna Un Sulat Ud Pablo Utdat iTesalonica

1 Kan dikayu'n iTesalonica un tagun Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un
Apu:

Dikami da Pablo, Silas* kan Timoteo un mansulat kan dikayu. Iluwalu mi
ta kaasiyan dikayu kan Apudyus kan ipooy na un kapkapiya kayu.

Sat Katatagu Kan Pammatin Dat iTesalonica

2 Kanayuna manyaman kami kan Apudyus gapu kan dikayu kan adimi
libsanan un mangiluwalu kan dikayu. 3 Ta nu manluwalu kami kan Apudyus
un Ama taku, magasmok mi dat napiya'n kokkoon yu un mangipail-an yu
utdit pammati yu kan sat kinalagpot yu maipagapu't dit mampipiya yu kan
Apudyus. Naanus kayu gapu't dit namnama yu un mangulin si Jesu Kristu
un Apu taku.
4 Susunud un pipiyaon Apudyus, tigammu mi un pinili dikayu kan siya
un mambalina tagu na. 5 Ta utdit impatigammu mi dit Nabalu'n Damag
maipanggop kan Jesu Kristu kan dikayu bokona nambagbaga kami ullawa
nu adi impaila mi pay dit pannakabalin Ispiritu Santu kan talona adimi nan-
duwaduwaan dit kinatuttuwan dat intudtudu mi. Tigammu yu dat kingk-
ingwa mi utdit ininggawan mi kan dikayu un naipooya losan si mampiyaan
yu. 6 Pinada yu dit nantatagu mi kan sat nantatagun Apu takun Jesu Kristu
ta ulay nu amod dit nampapaligat da kan dikayu nalagsak kayu kampay un
nanuttuwa't dat imbaga mi un maipanggop kan Jesu Kristu gaputa initdan
dikayu kan Ispiritu Santu ut lagsak yu. 7 Utdi, dikayu ud nambasalan dat
losana manuttuwa utdin Macedonia kan Acaya. 8 Ot gapu't di un kingwa
yu, naipadamag sidan tagu dit maipanggop kan Apu Jesus bokona lawan
san Macedonia kan Acaya nu adi nandinadinamag payon sidan losana igaw
dit maipanggop sit pammati yu kan Apudyus. Ot adina masapula ugudon
mi utdat tagu dit maipanggop sit pammati yu. 9 Ta sadat tagu pay lawan
mangibagbaga utdit kinaanggom yu un nansangaili kan dikami. Dida pay ud
nangibaga un nan-awidan yu dat sinan-apudyus dalapnu manselbi kayu kan
Apudyus un siya'd tuttuwa kan matatagu un Apudyus. 10 Ibagbaga da pay nat
manguuwayan yu utdit mangulinan dit Anak Apudyus un manligwat langit.
Siya si Jesus un pinaungal na kan katoy un siya'd mangilaksig kan ditaku't
din sulag Apudyus nu mangukum.

2

Sadit Nanselbiyan Pablo Utdin Tesalonica

1 Titiggammu yu susunud un bokona kaynga dit ummoyan mi gummilin-
gan kan dikayu. 2 Tigammu yu pay dit namaligatan kan namabbainan da
kan dikami utdin Filipos sit daan mi un dumakngan sinat ili yu. Yoong
ulay nu kama't di dit napasamak, initdan dikami kan Apudyus si tulod un
nangibaga kan dikayu utdit Nabalu'n Damag un nanligwat kan siya, ulay adu
dadit summuganggang kan dikami. 3 Ta sadit nangawisan mi kan dikayu
bokona nan-illadu kami onnu awad laweng si panggop mi. Bokon paya
pinadpadas mi un inallilaw onnu sinikapan dikayu 4 nu adi imbaga mi dat
piyaon Apudyus un paibaga ta inanamungana dikami un maitalgodan ditun

* **1:1** Onnu Silvano.

Nabalu'n Damag. Bokona sadan tagu dat piyaon mi un mas-om kan dikami
nu adi si Apudyus un siya'd makatigammu uttun somsomok mi.
5 Titiggammu yu un sidit ummoy kami nansulu, bokona nagindadayaw
kami kan dikayu dalapnu maawis kayu. Tigammun Apudyus un bokona
nantudtudu kami si wagas un manal-in sit kinaagum un panggop mi. 6 Bokon
paya ginamgaman mi ud manayawan yu onnu dat uduma tagu kan dikami.
7 Ulay nu kalintogan mi un padayaw kan dikayu ta apostoles dikami kan
Kristu, naamma kamiyot kan dikayu un kama't dit man-aamman di osa'n
ina utdat aabeng na. 8 Ot gaputa talona potpotgon mi dikayu, bokona lawa'n
intudtudu mi dit Nabalu'n Damag un nanligwat kan Apudyus nu adi nadad-
daan kami'n manselbi kan dikayu ulay nu siya'd tapilon mi. Onta talona
napotog kayu kan dikami. 9 Maid duwaduwana un magasmok yu susunud
nu in-inon dit amoda nantatalibasu mi un inalgaw kan linabi. Nanlabbu kami
si inkatagu mi dalapnu maid ud maabuliduwan yu utdit mangiwalagawagan
mi kan dikayu utdit Nabalu'n Damag un nanligwat kan Apudyus.
10 Dikayu kan si Apudyus ud mangustigu un nadalus, nalintog kan maid
mapabalawan dit nantatagu mi kan dikayu un manuttuwa. 11 Tigammu yu
un kama kami't ama utdan aabeng. 12 Sinin-ossa mi dikayu'n binagbagaan
ya pinabilog mi dat somsomok yu kan binilin mi dikayu un matagu un
maibagay si osa'n tagun Apudyus. Siya ud nangayag kan dikayu dalapnu
maidagamung kayu utdin mangiyapuwana kan kinangatu na.
13 Utdit ummoy mi intudtudu dit ugud Apudyus kan dikayu, inawat yu kan
tinuttuwa yu un siya'd kustu'n ugud Apudyus un bokona ugud di tagu, ta
tuttuwan ugud Apudyus. Siya'd gapuna un kanayun kami un manyaman
kan Apudyus. Ta si Apudyus ud mamalbaliw sinat mataguwan yu un
manuttuwa. 14 Susunud, sadat naipasamak sidat tagun Apudyus un iJudea
un manuttuwa kan Jesu Kristu padana payon un mapaspasamak kan dikayu.
Ta pinalpaligat dat kailiyan da un Judio dida ot palpaligaton dikayu pay sidat
kailiyan yu. 15 Sadat Judio dat namatoy kan Apu Jesus kan dat propetan
Apudyus sidit ot dida pay namadalan kan dikami. Maid duwaduwa na un
bokona mas-oman Apudyus dit kokkoon da. Busulon da dat losana tagu.
16 Pinadpadas da pay un lappodan dit mantudtuduwan mi utdat bokona
Judio nu inon Apudyus taguwon dida. Ot gapu't di un basul da, nagtong
dit mampatinggaan dat adun basula kankanayun da un koon. Nasulag si
Apudyus kan dida ot dusaona dida.

Piyaon Pablo Un Maila Uman Dat iTesalonica

17 Ulay nu bokona nabayag dit naisinaan mi kan dikayu un susunud,
kingwa mi dit kabooLan mi un man-ulin sinat dalapnu man-iinnila taku uman
ta talon tun iliw mi. Tuttuwa un maisisina tun long-ag mi kan dikayu
yoong sosomkon mi dikayu. 18 Talona piyaon mi un umoy mangila kan
dikayu kalkalu kan sakona sunud yu, isunga namin-adu'n pinadas ku yoong
linappodan dikami kan Satanas. 19 Maid sabali ut nanam-on mi un napasnok
si pammati nu adi dikayu. Dikayu'd matalokan mi kan gun-guna mi un
ipasdayaw mi utdin atubang Apu Jesus nu mangulin. 20 Gattoka dikayu ud
maidayawan mi kan malagsakan mi.

3

1 Utdiyon, sidit adi kami mauwayan, nan-aampayunan mi un mataynan
kami un duwa kan Silas sin Atenas. 2 Ot imbaun mi kan dikayu si Timoteo un
sunud taku'n manuttuwa. Siya'd osa'n bulun mi un manselselbi kan Apudyus
un man-iwalagawag situn Nabalu'n Damag maipanggop kan Kristu. Imbaun

mi dal̲apnu tumul̲unga mampatal̲god si pammati yu kan mampabos-ol̲ sit somsomok yu 3 dal̲apnu naid sumina si pammati maipagapu't dan mapal-paligatan yu. Ta titiggammu yuwon un naitudinga mansagapal̲ taku't ligat. 4 Ta ulay sidit ininggawan mi payyan kan dikayu, indaddaan mi un imbaga un mapalpaligatan taku ot titiggammu yuwon ta doda'n napasamak da. 5 Isunga imbaun ku si Timoteo dal̲apnu tigammuwona dit maipanggop sidit pammati yu. Ta tal̲ona amod tun danag mi ot adi kami mauwayan ta tuwan nu sinugsugan dikayu kad kan Satanas, kaynga ullawa dit bannug mi.

6 Yoong antu un nangulin si Timoteo un nanligwat kan dikayu ot indatong na tun gattatal̲oka damag un adi kayu kanu lummipsuta manuttuwa kan Jesus kan gasissiya kanu pay nat mampipinniyaan yu. Imbagana pay un kankanayuna sosomkon yu dikami kan tal̲on kanu nat angos yu un mangila kan dikami padana pay un tal̲on tun angos mi un mangila kan dikayu. 7 Siya'd gapuna susunud un ulay nu adu dan mabulubulungan kan mapalpaligatan mi, kummiya tun angos mi ot naliwliwa kami maipagapu't dit dingngol̲ mi un pammati yu. 8 Ta sinsatun mapabilog tun angos mi nu gasissiya'n tal̲ona manuttuwa kayu kan Apu Jesus. 9 Adi mi mabalikas tun yaman mi kan Apudyus gapu't tun lagsak kami maipagapu kan dikayu. 10 Isunga inal̲gaw kan linabi un ipapasnok mi un mangiluwal̲u kan Apudyus dal̲apnu maila mi kad dikayu, matul̲ungan kayu utnat mangkulangan nat pammati yu.

11 Iluwal̲uk ta si Apudyus un mismu'n Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku ud mangipalubus kan dikami'n umoy mangila kan dikayu. 12 Ot Iluwal̲uk kan Apudyus ta amo pabilgona kan paam-amodona nat mampipiya yu utdan bul̲un taku'n manuttuwa kan utdan uduma tagu dal̲apnu maipada nat mampipiya yu uttun amoda mampipiya mi kan dikayu. 13 Siya'd ilul-luwal̲u mi dal̲apnu tumal̲god nat aangson yu kad, maida tal̲on mapabal̲awan yu kan nadal̲us kayu utdin man-iilan Apudyus un Ama taku nu dumatong si Apu Jesus un maibul̲un dan losana tagu na.

4

Mataguwana Mas-oman Apudyus

1 Antu payyan uduma ibaga mi susunud. Inadal̲ yu kan dikami nu inon yu un matagu dal̲apnu mas-oman dikayu kan Apudyus ot matattagu kayuwon un mampasoom kan siya. Yoong kodawon mi kan ipangngaasi mi maipagapu't dit naiyossaanan taku kan Apu Jesus, ta amo pabal̲uwon yu payyanot dan kokkoon yu. 2 Titiggammu yuwon dadit losana imbilin mi un nanligwat kan Apu Jesus. 3 Piyaon Apudyus un nadal̲us nat mataguwan yu un masapula adiyu sog-onon dan bokona asawa yu. 4 Kada osa'n lal̲aki masapula tigammuwona un tal̲akugon nat asawa na si nadal̲us kan nadayawa wagas. 5 Bokona sat pipiyaon di long-ag ullawa nat gamgamgamona un kama't din koko-on dan adi manigammu kan Apudyus 6 dal̲apnu maid makabasul̲ onnu manggundaway si bul̲un na un manuttuwa maipanggop situwa banag. Imbabagga miyon tu kan dikayu un dusaon Apudyus dadit mangwa si kama't datu un kinadadag. 7 Ta bokona inayagan ditaku kan Apudyus dal̲apnu mangwa taku't dan gaggaisaw nu adi masapula nadal̲us di mantatagu taku. 8 Isunga sat tagu'n sumukil situwa bilin, bokona tagu dit sukilona nu adi si Apudyus un siya'd nangibaun kan Ispiritu Santu kan dikayu.

9 Nu maipanggop si mamippiyaan sidan susunuda manuttuwa, bokona masapula awad mangisulat kan dikayu ta si Apudyus ud nanudtudu kan dikayu'n mampipinniya. 10 Katuttuwaana, pipiyaon yuwon dan losana

susunud sinat lakub probinsiyan di Macedonia. Yoong kodawon mi kan dikayu un talona man-iinnanggom kayu. 11 Sad gamgaman yu ud naginok un mataguwan. Sadat kuwa yu un koon ullawa ud biyangan yu. Adiyu kayngaan dat ima yu un mangkewaal si ikatagu yu ta siya'd imbagabaga mi kan dikayu't dit. 12 Koon yu datu dalapnu dayawon dikayu't dan bokon payyana manuttuwa kan Apudyus. Ot bokonona sad uuwayon yu ullawa dan uduma tagu un mangtod si kasapulan yu.

Sat Dumakngan Uman Dit Apu

13 Susunud, piyaon mi un matigammuwan yu ud katuttuwaan maipanggop sidat natoyon dalapnu adi kayu madodomdoman un padan dan maid si namnama. 14 Mamati taku un natoy si Jesus yoong ummungal. Siyatu'd gapuna un patiyon taku pay un paungalon Apudyus dat natoya manuttuwa kan Jesus. Kadon maibulun da kan Jesus nu mangulin.

15 Intudtudun Apu taku datu un ibaga mi kan dikayu un, nu mangulin si Apu Jesus situn pita, sadan manuttuwa kan siya un matattaguwan bokona gunnaan da un umoy umabot kan siya dan natoy. 16 Ta nu dumoba si Jesus un manligwat langit, ipakuy na dit bilin ot mampakuy pay dit pangat dat anghel kan guminga pay dit tangguyub Apudyus, kadon losan dan natoya manuttuwa kan Jesu Kristu umungal da. 17 Utdiyon, ditaku'n manuttuwa un matattaguwan sidiya timpu kaklat taku ullawa'n maulmung un maibulun kan dida'n mampangatu un umoy umabot kan Apu Jesus sidin kabunotan. Kadon, iinggaw takuwon kan siya si inggaingga. 18 Isunga mampipinnabos-ol kayu si somsomok sidatuwa imbagak.

5

Saganaon Taku Dit Dumakngan Jesus

1 Nu maipanggop sit timpu un mapasamakan datu, bokonona masapula isulat ku kan dikayu susunud. 2 Titiggammu yuwon un nu dumtong dit algawa dumakngan ud Apu taku, kama't din dumakngan di osa'n man-aakaw si labi un adi matigtigammuwan. 3 Utdiya timpu, ipagalup dat tagu un naginokon kan maidon madanagan da yoong kaklata mandos-al dit madusaan da. Kaklata lawa'n dumtong un padan din manlogawan di osa'n babai ot maida talon makalusut si ulay osa.

4 Yoong dikayu susunud, nalawag kan dikayu dit maipanggop sit manulinan Kristu, isunga adi kayu maabbawan nu dumatong diya algaw un padan din maabbawan sin dumatongan di man-aakaw. 5 Ta losan taku'n manuttuwa koon taku dan nabalu un padan dan koon dan tagu nu al-algaw. Adi taku koon dan nadadaga koon dan tagu nu labi. 6 Isunga adi taku kama't dan masusuyop un naid tigammu da utdan dumatonga ligat. Masapula nasasaggana taku kan matupod taku dan long-ag taku. 7 Ta bokon kad un sanat labi ud susuypan di tagu kan bubu-ukan da? 8 Yoong gaputa ditaku un tagun Apudyus koon taku dan nabalu un kama't dan koon dan tagu nu al-algaw, masapula nasasaggana taku. Ipakat taku din pammati kan mampipiya taku un kama nu dida'd kalasag taku. Ot sat namnama taku'n matagu kan Apudyus siya'd kama nu helmet taku. 9 Bokona tinudingan ditaku kan Apudyus dalapnu madusa nu adi dalapnu taguwona ditaku maipagapu kan Apu Jesu Kristu. 10 Ta si Jesus ud natoya naisalit kan ditaku dalapnu maipantagu taku kan siya, matattaguwan taku man onnu natoy takuwon sin dumatongana. 11 Ot siyatu'd gapuna un, mampipinnabos-ol kayu't angos kan mampipinnabilog kayu't pammati un siya'd doda'n kokkoon yuwon.

Sat Anungusa Bilin Da Pablo Uttuwa Sulat

12 Susunud, itdon yu din lumbonga pammadayaw sidan tagu'n
mangikalkaligata mantalibasu si mampooy kan dikayu. Dida dan
mangipangpangat kan manudtudu kan dikayu utnat umunudan yu kan Apu
Jesus. 13 Gapu't dit kewaal da kan dikayu ipaila yu dit gattoka mampopotog
yu kan dida kan piyaon yu dida. Ot mantitinnunus kayu okyan.
14 Kodawon mi kan dikayu susunud un masapula bintagaan yu dan
nasadut. Pabos-olon yu dan nakapsut si somsomok. Salakan yu dan nakapsut
si pammati. Anusan yu dida'n losan. 15 Ilan yu ta adiyu subalitan si laweng
din lawenga koon di osa'n tagu kan dikayu. Sad ikagumaan yuwot un koon
dan nabalu si kada-osa kan dikayu kan sidan uduma tagu.
16 Kanayuna manlaglagsak kayu. 17 Manluwalu kayu un kankanayun. 18 Ot
sidan losana mapasamak kan dikayu manyaman kayu kan Apudyus ta siya'd
piyaona'n koon taku maipagapu utdin naiyossaanan taku kan Jesu Kristu.
19 Adi yu tupapaon si Ispiritu Santu. 20 Adi yu dulaon din ugud dan
mangabaw un propetan Apudyus dida. 21 Usigon yuwot un ammaan dan
losana ugudon da. Unudon yu dan napiya 22 ot ligligan yu dan losana
nadadag.
23 Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di kapiya, talona pabaluwon
dikayu un maid mangkulangan yu. Kodawok ta ayyuwanana nat aangson
yu, kadogwa kan long-ag yu dalapnu maid ud mapabasulan yu nu dumatong
si Apu Jesu Kristu. 24 Matalgodan si Apudyus un nangayag kan dikayu ot
koona datu.
25 Susunud, iluwaluwan dikami pay.
26 Pakumustaon yu dan susunuda manuttuwa ot ipaila yu ud anggom yu.
27 Inoonoot ku un gapu't dit kalobbongaka nanligwat kan Apu Jesus, ibasa
yu tuwa sulat sidan losana sunuda manuttuwa.
28 Iluwaluk ta kaasiyan dikayu kan Apu taku un si Jesu Kristu.

Sat Maikagwan Sulat Ud Pablo Utdat iTesalonica

1 Kan dikayu'n gimung di manuttuwa utnat Tesalonica un tagun Apudyus
un Ama kan si Jesu Kristu un Apu:
Dikami da Pablo, Silas kan Timoteo un mansulat kan dikayu.
2 Iluwalu mi ta si Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu kaasiyan
dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sat Mangukuman Apudyus Nu Mangulin Si Kristu

3 Susunud, masapul un kanayuna manyaman kami kan Apudyus gapu kan
dikayu. Siya'd kustu un makwa gaputa mantultuluya gumakod nat pammati
yu kan umam-amod pay nat mampipinniyaan yu. 4 Siya'd gapuna un sidan
losana gimung dan tagun Apudyus idaydayaw mi nat kinaattom yu kan
pammati yu ulay nu maidapdapes kan mapalpaligat kayu.
5 Sadatu un losan dan mangipanoknok un nalintog din man-uukum
Apudyus ta mambanag un itdona dit kalintogan yu un maidagamung
sin mangiyapuwana, un siya'd gapun nat mapalpaligatan yu. 6 Ta si
Apudyus nalintog dan koona ot maid duwaduwa na un manligatona pay
dat mamalpaligat kan dikayu. 7 Ot dikayu'n maligligatan, pagin-awaona
dikayu un kama pay kan dikami nu mangulin si Apu Jesus un manligwat
langit un maibulun kan siya dan anghel na un mannakabalin kan awad
pay gumilgilaba apuy utdit nangkalliput na. 8 Utdiya timpu balosona dat
tagu'n adi namigbig ka siya un Apudyus kan adi nanuttuwa't dit Nabalu'n
Damag maipanggop kan Jesus un Apu taku. 9 Sagapalon da dit dusa un
mannanayuna mayam-anan da ot maisina da kan Apu Jesus kan sat ma-
daydayawa pannakabalinna. 10 Mapasamak datu nu dumatong dit algaw
un mangulinana un siya'd mamigbigan dat losana tagun Apudyus sidin
kinangatu na kan manayawan dan losana manuttuwa kan siya. Ot maid-
agamung kayu pay sidat tagu'n mandaydayaw ta tinuttuwa yu dit ugud un
impatigammu mi kan dikayu.
11 Siya'd gapuna un kanayuna iluwaluwan mi dikayu dalapnu ibilang
Apudyus un maikali kayu un umawat sit bagu'n mataguwan un siya'd
nangayagana kan dikayu. Iluwalu mi ta maipagapu't dit pannakabalin na
matungpal losan dan nabalu un piyaon yu kan makwa yu dan nabalu un
panggop yun koon maipagapu't pammati yu. 12 Iluwalu mi dikayu dalapnu
maidaydayaw si Jesus un Apu taku maipagapu kan dikayu ot madayaw kayu
pay kan siya gapu't dit kaasin ud Apudyus kan si Apu Jesu Kristu.

2

Sat Sumusukil

1 Ot nu maipanggop sidit dumakngan ud Apu taku'n Jesu Kristu kan sadit
madatdatngan taku un maidagamung kan siya, satu ud maibagami kan
dikayu un susunud mi. 2 Adi kayu nalasu'n maalliw onnu mabulung nu awad
donglon yu si mangibaga un dummatongon dit algawa mangulinan Jesus.
Adiyu tuttuwaon dida ulay nu kanan da un awad nangipadtu onnu kanan da
un imbaga mi onnu insulat mi. 3 Adi yu ipalubus un awad mangallilaw kan
dikayu si singngadan na mana wagas. Ta bokona dumatong diya al-algawa
mangulinan Jesus agingga't adina payyan dumatong dit timpu un amod dit
mansusuganggang dat tagu kan Apudyus kan lumtaw pay dit Sumusukil sit

lintog Apudyus un naikoddonga umoy sin impiyelnu. 4 Ipangatu na dit long-
ag na kan suganggangona dan losana ibilang di tagu un apudyus kan losana
mandaydayawan da. Ot mantupak sit timplun Apudyus asina kabawon un
siya'd Apudyus.
5 Imbagabagakon un losan datu utdit iniinggawak kan dikayu. Apay
naliuwan yu kadon? 6 Ot titiggammu yu un awad ud mangiladladdon kan
siya uttun satun dal̲apnu maipal̲taw nu timpun dit naikoddonga lumtawana.
7 Madamaona nalimoda mangkokkokwa't nadadag ot itultuluy na agingga't
kumaan din mangiladladdon kan siya. 8 Utdiyon maipal̲taw dit Sumusukil
sit lintog yoong patoyon Apu Jesus sit pug-uk na ullawa kan yam-anona utdit
makasiling un padda na nu dumatong. 9 Dumatong di un Sumusukil un
awad dit pannakabalin ud Satanas kan siya ot koona dan losana ilan di tuli
un am-amug kan mangilasinan. 10 Usalona dan losana ilan di kinadadag
un mangallilaw na utdat tagu'n nakodngana madusa. Madusa da gaputa
adida potgon dit katuttuwaan un siya'd mataguwan da okyan. 11 Ot siya'd
gapuna un pinambalin Apudyus un bokobokon dit mansosomsomok da kad
tuttuwaon da dat tuli. 12 Kadon, mambanaga madusa dan losana namippiya
utdan nadadag imbis un nanuttuwa da utdin katuttuwaan.

Pinili Dikayu Kan Apudyus Un Taguwona

13 Susunuda pipiyaon Apu Jesu Kristu, masapula kanayun un manyaman
kami kan Apudyus maipagapu kan dikayu. Ta utdit luglugi na pinili dikayu
kan Apudyus dal̲apnu taguwona dikayu maipagapu't dit pannakabalin ud
Ispiritu Santu un nampabalin kan dikayu un tagun Apudyus kan maigapu
pay sit nanuttuwaan yu utdit katuttuwaana maipanggop kan Jesu Kristu.
14 Inayagan dikayu kan Apudyus un taguwona maipagapu't dit Nabal̲u'n
Damag un intudtudu mi, dal̲apnu maidagamung kayu utdit dayaw kan
kinangatun Jesu Kristu un Apu taku. 15 Isunga susunud, patal̲godon yu nat
pammati yu ot itultuluy yu un unudon dadit tudtudu un imbagbaga mi kan
insulsulat mi kan dikayu.
16-17 Iluwal̲u mi ta si Apu taku un Jesu Kristu kan si Apudyus un Ama taku
pabos-ol̲on da nat angos yu kan pabilgon dikayu un mangwa kan mangibaga
utdan losana nabal̲u. Si Apudyus ud namippiya kan ditaku kan mangtod si
mannanayuna kinabos-ol̲ di angos kan nabal̲u'n namnama taku gapu utdit
kaasina.

3

Kindaw Da Pablo Un Iluwal̲uwan Da Dida

1 San maudi un ibagak susunud, iluwal̲uwan dikami dal̲apnu satun ugud
Apudyus mantultuluya sumayaka napgos kan dayawon dan tagu'n makag-
ngol̲ un padan dit kingwa yu. 2 Ot iluwal̲u yu pay ta adin Apudyus ipalubus
un paligaton dikami utdan nangkadadaga tagu ta bokona losan dan tagu un
manuttuwa utdin ugud Apudyus.
3 Yoong ulay nu kama't di, matal̲godan si Apu Jesu Kristu ot siya'd mam-
pabilog sinat somsomok yu kan mangalimban kan dikayu kan Satanas. 4 Si
Apu Jesu Kristu ud mangmangtod si tal̲god tun angos mi kan dikayu un
tungtungpal̲on yu kan itultuluy yu un tungpal̲on dan bilin mi kan dikayu.
5 Ot iluwal̲u mi un tul̲ungan dikayu kan Apu Jesu Kristu dal̲apnu tal̲ona
maawatan yu din mampipiyan Apudyus kan dikayu kan tul̲ungana dikayu un
man-anus un padan dit kinaanus Kristu.

Lobbong Na Un Mantalibasu Taku

6 Sinsadin susunud, ibilin mi kan dikayu gapu't dit kalintogan mi un intod
Apu Jesu Kristu, adayuwan yu dan bulun yun manuttuwa un nasadut un adi
mangun-unud sidat tudtudu'n dingngol yu kan dikami. 7 Ta titiggammu yu
un masapula padaon yu dikami. Bokona nasadut kami utdit ininggawan mi
kan dikayu. 8 Naid naitod si kinan mi un adimi binayadan. Inalgaw kan linabi
un nangkokwa kami si ingkatagu mi dalapnu maid maabuliduwan di singn-
gadan na man kan dikayu. 9 Ulay nu awad kalintogan mi un mampatulung
kan dikayu, nangkokwa kami dalapnu siya'd padaon yu. 10 Utdit ininggawan
mi kan dikayu, imbagabaga mi un, "Adi yu pakanan nat singngadan na mana
adi mangkokwa."
11 Ipalagip mi tu gaputa naibaga kan dikami un awad da ud udum kan
dikayu un nasadut ot siya ullawa'd mangkagagtan da din umoy makibiyang
sin kewaal di udum. 12 Ot gapu utdit kalintogan mi un nanligwat kan Apu
Jesu Kristu, bilinon kan bagbagaan mi datuwa tagu un guminok da ot ipapati
da un mangkokwa't ikatagu da.
13 Yoong dikayu susunud, masapula adi kayu mappoga mangkokwa't
nabalu. 14 Ot nu awad osa't adi manuttuwa utdatuwa ibagbaga mi uttun sulat
mi, aallongdan yu ot adiyu ikankanamungan ta mannakomana. 15 Yoong
adiyu ibilanga kabusul yu nu adi bagbagaan yuwot un kama't sunud yu.

Sat Naudi Un Imbagan Pablo

16 Sinsadin, iluwaluk ta si Apu Jesu Kristu un manligwatan di kappiya itdan
dikayu't kappiya un kanayun dalapnu ulay nu singngadan nat mapasamak,
kapkapiya kayu kampay. Iluwaluk ta inggaw si Apu Jesus kan dikayu un
losan.
17 Sakon si Pablo un mampakumusta kan dikayu. Sakon ud mangisulat
situwa pakumustak ta siya'd doda'n koko-ok sidan losana sulat ku. Kama't
tu ud koko-ok nu mansulatak.
18 Iluwaluk ta kaasiyan dikayu un losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Umuna'n Sulat Ud Pablo Kan Timoteo

Sat Luglugin Ditu'n Sulat

1-2 Kan sika Timoteo un ibilang ku un gattoka anak ku maipagapu't pammati:

Iluwaluk ta bindisyunan kan kaasiyan dika kan Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Apu kan ipooy da un kapkapiya ka.

Sakon si Pablo un mansulat ka sika. Osaaka apostoles Jesu Kristu ta siya'd imbilin Apudyus un managu kan si Jesu Kristu un siya'd namnama taku.

Bintaga Utdan Mangitudtudu't Tuli

3 Kama't dit imbilin ku kan sika utdit nampa-Macedoniaak, piyaok un inggaw ka ud Efeso ta awad da ud tagu un mangitudtudu si tuli ot pasaldongom dida. 4 Ibagam kan dida ta adida sa'l lawa'd ipappapuut dan allaallalim kan sat manuntuntunan da utdan ginnapuwan da. Sinnungbata lawa ud paobngalon datu un bokona sat matungpalan dan panggop Apudyus. Ta sadi un panggop na matigammuwan maipagapu't pammati. 5 Sad gapun dit mangibilinak situ, piyaok un lumtaw din pinniya un manligwat si nadalusa somsomok, nadalusa nakom kan napasnoka pammati kan Jesus. 6 Ta awad da ud uduma tagu un summina un adiyon umunud sidatuwa nabalu'n kababalin ta naalliw da utdan maid si selselbi un didiskutil. 7 Ot piyaon da un dida'd maugud un mistulun di lintog yoong dida un mismu, adida maawatan dat ibagbaga da pay lawan onnu sadat lintog un ipapati da un isulu.

8 Titiggammu taku un nabalu dit lintog Apudyus nu mausal sidit kustu un kausalana. 9 Masapula sosomkon taku un bokona nakwa dit lintog un maipooy sidan nalintoga tagu nu adi nakwa un maipooy sidan tagu'n sumasalungasing kan sumusukil. Maipooy sidan adi mandayaw kan Apudyus kan sidan gumabasul, sidan naid mangmangwaana't dan naapudyusana banag kan sidan manlaweng kan Apudyus. Maipooy pay dat lintog sidan tagu'n kumatoy sidan ama da onnu ina da kan pada da un tagu. 10 Padana pay un maipooy sidan tagu'n manog-on si bokona asawa da, sidan lalaki kan lalaki un koon da din koko-on di man-asawa onnu babai un asaw-on da dan pada da un babai. Maipooy pay sidan tagu'n man-itoddak si pada da un tagu asida pabayad, sidan natuli kan sidan sumasapata un adi da tungpalon dan isapata da. Maipooy pay dit lintog sidan tagu'n mangwa si singngadan na mana maisuganggang sit gattoka tudtudu 11 un naibasal sit Nabalu'n Damag un naitalgod kan sakon dalapnu iwalagawag ku. Satuwa Nabalu'n Damag nanligwat kan madaydayawa Apudyus.

Nanyaman Si Pablo Utdit Nangkakaasin Apudyus

12 Manyamanak kan Jesu Kristu un Apu taku ta siya'd nampabilog kan sakon situn talibasuk. Manyamanak ta imbilangak un matalgodana ot dinutukanak dalapnu ipatigammuk sidan tagu dit maipanggop kan siya. 13 Ta ulay nu utdit nangkallabos nan-uguugudak si sumuganggang kan siya, pinalpaligat ku dat tagu na kan inin-insultuk pay yoong kinaasiyanak ot pinakawanak ta bokona manuttuwaak payyan sidit ot naid tigtigammuk sit kokkook. 14 Ot amoamod dit kaasin Apu taku'n Jesu Kristu un impooy na kan sakon. Siya'd nangtod si kaboolaka manuttuwa kan siya kan mamiya utdan padaka tagu. Siya datu ud ipooy na utdat maiyossaan kan siya.

15 Satu un maibagbaga tuttuwa ot kalobbongana un tuttuwaon taku.
Kanana un: Ummoy si Jesu Kristu uttun lubung dalapnu taguwona dat
gumabasul. Ot sakon ud kadadagan kan dida. 16 Yoong si Apudyus, ki-
naasiyanak dalapnu maipailan Jesu Kristu dit adi mangkigad un anus na kan
sakona kadadagana gumabasul, kad mambalinaka mangil-an dan tagu un
manuttuwa kan siya ot maitdan dat mataguwana maid si kigad.
17 Kodawon mi ta san adi mamatinggan Ali, os-ossaana Apudyus un adi
matoy kan adi maila, maitod kan siya dit nakaskasdaawa dayaw un maid si
kigad. Amen!
18 Timoteo un abeng ku, ipiyal ku kan sika tuwa bilin un maipasayun
sidat naipadtu utdit un maipanggop kan sika. Ot gagasmokom dat naipadtu
maipanggop kan sika ta dida ud sad almas nu un mangilaban sidit katut-
tuwaan. 19 Ot adim lipsutan nat pammatim kan sanat nadalusa somsomok
nu. Ta adin dat uduma tagu ingkaskasu dit nakom da ot siya'd nanam-an
sidat pammati da. 20 Maibilang da Himeneo kan Alejandro utdatuwa tagu.
Impulang ku dida utdit pannakabalin Satanas dalapnu maadalan da un adi
mambagbaga si maisuganggang kan Apudyus.

2

Pammagbaga Maipanggop Si Mandayawan Kan Apudyus

1 Talona inoonoot ku kan sika un iluwaluwam dan losana tagu ulay nu
singngadan na. Makapangpangngaasi ka kan Apudyus ta kaasiyana dida
kan adita liuwana manyaman kan siya utdan tulung na kan dida. 2 Padana
pay un iluwaluwam dan aali kan losana tagu un nangatu si saad dalapnu
natunus kan naginok tun mataguwan taku, naapudyusan kan nadayaw
taku un kanayun. 3 Nabalu tu un makwa ot siya'd mas-oman Apudyus
un managu kan ditaku. 4 Si Apudyus piyaona un taguwon dan losana
tagu kan piyaona'n matigammuwan da dan katuttuwaan. 5 Ta os-ossaan
si Apudyus ot os-ossaan pay dit mangiboboot kan ditaku kan siya un maid
sabali nu adi si Jesu Kristu un nambalin si tagu. 6 Ot intod na dit long-
ag na un nansubbut na utdan losana tagu un siya'd mangipanoknok un
piyaon Apudyus un taguwon dan losana tagu. Ot natungpal tu utdit timpu'n
ingkoddong Apudyus. 7 Siyatu'd gapuna un dinutukanak kan Apudyus un
apostoles na kan manudtudu utdan bokona Judio kan mangiwalagawag sit
katuttuwaan dalapnu manuttuwa da. Bokona mantuliyak. Ibagbagak nat
tuttuwa.
8 Piyaok un singngadan na mana maamungan yu, sadan lalaki dan man-
luwalu. Ot masapula naapudyusan din somsomok da un naid pudud onnu
somsomok da un makasinnungbat nu ingatu da dan ima da un manluwalu.
9 Ot sadan babai pay piyaok un nanakman kan ustu ud mambabadut
da. Bokona naal-altiyan dan buuk da onnu man-usal da si bulawan onnu
perlas onnu singngadan na mana nangkangingina un usal. 10 Masapula
madayaw da gapu't dan nabalu un koon da ta siya'd maibagay si babai un
mangibaga un manuttuwa kan Apudyus. 11 Masapul un man-adal da un
naginok kan napakumbaba. 12 Adik ipalubus ud babai un mangitudtudu
onnu mangiyapu sidan lalaki. Masapula gumiginnok da. 13 Ta ummuna'n
nakwa si Adan asina si Eva.* 14 Bokona si Adan dit naallilaw nu adi sadit
babai un nanalungasing sit bilin Apudyus. 15 Yoong ulay nu kama't di,
taguwon Apudyus dan babai maipagapu't dit man-abengana nu itultuluy na

* **2:13** Ilan yu utdin Gen. 2:7, 21-22.

un manuttuwa kan Kristu, mamippiya't dan udum kan matagu un nadalus. Ot masapula koona datu un naimma.

3

Sat Kababalin Di Pangat Di Simbaan

1 Tuttuwa tu un maibagbaga: Singngadan na mana mamiya un maisaada
pangat di manuttuwa,* nabanol un saad ud ginutagutana. 2 Sanat osa un
pangat di manuttuwa, masapula maid mapabalawana. Os-ossaan ud asawa
na, naattom, nanakom, naamma, nasangaili kan kabooloana un manudtudu.
3 Bokona gumubuuk onnu umuuyung nu adi naanus, bokona sumusubog
kan bokona naigam si pilak. 4 Masapula maiyapuwana un kapkapiya dan
kaboloy na kan manungpalona dan aabeng na kan nadayaw da kan siya.
5 Ta nu maid tigammun dinat osa'n tagu un mangiyapu't dan talona kaboloy
na, in-inona'n makaayyuwan sidan tagun Apudyus? 6 Masapula bokona
manamdamu'n manuttuwa ta tumangsit kada lawa ya madusa un padan dit
dimunyu. 7 Masapul un malislispitu utdan bokona manuttuwa ta amangan
nu dulaon da kad siya'd maotdagana't din sikap Satanas.

Sat Kababalin Dit Katulungan Dit Pangat Di Simbaan

8 Padana pay sidan katulungan dit pangat dan manuttuwa, † masapula
nabalu ud ugali da kan bokona natuli. Bokona gumubuuk kan da naagum
si pilak. 9 Masapul un oognan da dit impakaawat Apudyus kan dida un
katuttuwaana maipanggop sit pammati kan Jesu Kristu un nadalus ud ka-
somsomkan da. 10 Kalobbongan un maadal yan un ustu dit katatagu da ot
nu makalob-ak da uttuwa maipadas kan dida ot maid maodasan si angwat
da, mabalin daona manselbi'n katulungan dit pangat. 11 Masapul un sadan
asawa da pay nabalu ud kadawiyan da kan bokona lumilikud da. Naattom
kan matalgodan da utdadin losana koon da. 12 Sadan mambalina katulungan
dit pangat ossaana lawa'd asawa da kan maitulayan da dat abeng da kan
sadat kabboloy da. 13 Ta sadan nabalu ud manseselbi da magun-ud da ud
dayaw kan natalgod da un mangipatigammu utdin maipanggop sit pammati
da kan Jesu Kristu.

Sat Napotoga Palimod Un Impatigammun Apudyus

14 Nanam-ok un umoy ilan sika un masapa yoong ikanglit ku kampay
tuwa sulat kan sika 15 dalapnu awad kad mataktakak tigammum nu in-
inon dit kustu un kababalin dat kapamilyan ud matatagun Apudyus, un
ditaku'n manuttuwa kan siya. Ditaku dat kama nu tukud un mangisikad
sidit katuttuwaan. 16 Gattoka napotog dit katuttuwaan un naipatigammu
maipanggop sit pammati taku un:

Si Jesu Kristu nambalin si tagu. Pinanoknokan ud Ispiritu Santu un siya ud
anak Apudyus. Inilan dadit aanghel.
Naiwalwalagawag dit maipanggop kan siya utdan losana ili ot adu dadit
nanuttuwa kan siya kan naipangatu utdin nabalbalun igaw Apudyus.

4

Sadat Mangal-allilawa Mangitudtudu

1 Inlawlawag dit Ispiritu Santu un, utdan dumoldola al-algaw awad da ud
uduma tagu'n lumipsuta manuttuwa kan Apudyus ot unudon da dat mangal-
allilawa ispiritu kan sadat tudtudun dat dimunyu. 2 Sadatu un tudtudu dan

* **3:1** Obispo nat kanan dat udum. † **3:8** Diakono kanan dan udum.

iwalwalagawag dan mannannau kan natuli'n tagu un maid si somsomok un kama nu singgob di gumalabala un bolyang. 3 Iyapa da nat mangasawa kan iyapa da pay nat mangan si uduma makan. Yoong pinaloswan Apudyus dan makan ot ditaku'n manuttuwa kan manigammu utdan katuttuwaan, kanon taku dida nu maabusa manyaman taku kan Apudyus. 4 Ta losan un pinaloswan Apudyus napiya. Maid maiyapa nu awaton taku un siyayaman. 5 Ta maibilang un nadalus din makan maibasal sit ugud Apudyus kan gaputa manluwalu taku sit daan taku'n manganan.

Sat Nabalu'n Manselbi Kan Jesu Kristu

6 Nu ipatigammum datu un tudtudu utdan susunuda manutttuwa nabalu ka un manselselbi kan Jesu Kristu. Siya'd mangil-an un gumakbakod nat pammatim maipagapu't dan katuttuwaan kan sadan nabalu'n tudtudu un un-unudom. 7 Adayuwam dan bokona naapudyusan un al-allalim un maid katuttuwaana. Painnamomot nat long-ag nu udsi naapudyusan un mantatagu. 8 Napiya un pabilgon taku datun long-ag taku yoong amo naselbi utdan losana banag nu painamon takun koon dan naapudyusan ta siya'd mangtod si mangkapiyaan un bokona lawa't tun satuna matattaguwan taku nu adi inggaingga. 9 Satuwa imbagak tuttuwa ot kalobbongana un tuttuwaon. 10 Siya'd gapuna un igga yu nat losana kabooloan yu un manselbi kan Kristu ulay nu nasigaba makwa ta mannamnama taku kan Apudyus un matattaguwan un siya'd managu't dan losan, talon sidan manuttuwa kan siya.

11 Itulutuluy nu un ibilin kan itudtudu datu. 12 Adim ipalubus un awad osa't mandula kan sika utnat kinaabeng nu. Sika oton ud mangipaila si napiya'n unudon dan manuttuwa utnat man-uugud nu, kababalin nu, mampipiyam, manututtuwam kan sinat kadalus nat somsomok nu. 13 Itdom nat timpum kan bilog nu utnat mangibasaam sinat ugud Apudyus sidan kaaduwan ot ilawlawag nu kan dida kan tudtuduwam dida'n umunud inggana't dumatongak. 14 Adim liwayan dit ligalun naitod kan sika utdit inyagpad dat lalallakay di manuttuwa dat ima da utnat uluma nangiluwalu kan sika. 15 Kookoom dan loblobbongom ot ipopoos nu un koon dalapnu ilan dan tagu din kumiyaan din mamangwam. 16 Ambanam dan losana koom kan padana pay sidan tudtudum. Nu itulutuluy nu un koon datu, bokona lawa'n sika'd matagu si inggaingga nu adi maidagamung pay dan dumngol kan sika.

5

San Lobbonga Makwa Utdan Manuttuwa

1 Adim sulagan nat naotonga tagu nu sika nu makabasul nu adi bagbagaamot un kama nu siya'd amam. Ot ibilang nu un sunud nu dan ab-abenga lalaki nu sika. 2 Sadan bakbakot, ibilang nu dida un inam ot sadan ab-abenga babai nu sika ibilang nu dida un sunud nu un naida talon nadadag si somsomok nu kan dida.

3 Lispituwon yu kan tulungan yu dan nabilug un naid pulus kabagiyan da si mangayyuwan kan dida. 4 Yoong nu awad da ud anak onnu apun dinat bilug, masapula tigammuwon da un lobbonga umuna yan un manselbi da utdan kapamilya da ta subalitan da dan nangaayyuwanan da kan dida ta satu ud mas-oman Apudyus. 5 Sanat bilug un basig, mannamnama kan Apudyus kan ituluy na un mangkodaw si tulung na kan siya si linabi kan inalgaw. 6 Yoong sanat bilug un sad gamgamgamana'l lawa nat manggan-ganasana, maibilang un natoyon ulay nu matattaguwan payyan. 7 Ibilin

nu datu utdan manuttuwa dalapnu maid mapabalawan da. 8 Yoong nu awad
tagu't adi mangayyuwan sidan kabagiyana talon nu sadan kabboloy na, nan-
awidana nat pammatina ot amo nadadag nu sanat doda'n adi manuttuwa.
9 Sanat mailista un bilug, masapula mantawon yan si onoma pulu ot mas-
apula namingsana lawa'n nangasawa.* 10 Ot masapula mauguuguda nabalu
ud koko-ona un kama't din nabalu un nampapadakol na utdan anak na,
nasangaili kan napakumbaba'n manselbi't dan tagun Apudyus.† Natulung
sidan tagu'n mapalpaligat kan iyaangos na un mangwa't singngadan na
mana nabalu.
11 Yoong adim ilista dan abeng un bilug ta adi da kad makaattom, abakon
din mamiyaan dan mangasawa din mamiyaan da un manselbi kan Kristu.
12 Ot makabasul da udsi adida manungpalan sit poga'n insapata da kan
siya. 13 Kan osa pay, mabalin un yam-anon da ullawa dan timpu da un
manukdukkeduk sidan kaboloyboloy. Bokona lawa un sadi ta maadal da pay
nat gumedbedbed kan gumibiyang ot ibaga da dan bokobokona mabagbaga.
14 Ot siya'd mamiyaaka lawaon nu mangasawa da dalapnu gumanak da kan
ipopoos danat balyan da kad maid ud maiyugud dan manlaweng kan ditaku.
15 Ta katuttuwaana awad da ud bilug un nan-awidan da din manuttuwaan
da ot ummunud da kan Satanas. 16 Yoong nu awad da ud bilug un kabagiyan
di osa'n babai un manuttuwa masapul un ayyuwanana dida. Adi naon ud
iyanungan sidan uduma manuttuwa dalapnu makatulung da utdan bilug un
talona makasapul si tulung.
17 Sadan lalallakay un nabalu'd man-iipangat da, masapula mamigwa
din tangdan da talon sidan mangipopoosa mangiwalagawag kan mangi-
tudtudu't din Nabalu'n Damag. 18 Ta kanan nat Ugud Apudyus un, "Adim
bunguton nat baka un man-ilik si pagoy."‡ Kanana pay un, "Kalobbongana'n
matangdanan nat mantalibasu."§
19 Adim dongdonglon nu awad maipabasul si osa'n panglakayon malaksig
nu awad duwa onnu tulu si mangustigu. 20 Gimauwam sin sangun dan
kaaduwan dan losana pangat un makabbasubasul kad awad umogyatan dan
udum un mapabainan.
21 Tungpalom datuwa imbagak kan sika Timoteo ot masapula maid idum-
dumam sidan tagu utdan losana koom. Somsomkom un iillan da Apudyus
kan Jesu Kristu padana't dan nasantuwana aanghel tuwa mamilinak kan
sika. 22 Adika maag-aggagana mangiyagpad sinat imam nu awad piliyoma
manselbi kan Apu. Adi ka maidagdagamung sit mambasulan dat udum.
Tutuntunam nat kinadalus nat somsomok kan angwat nu.
23 Bokona lawa'n danum nat inumom. Uminum ka pay si sin-akkit un basi*
ta sanat buwang nu kan sanat kanayuna mampasigab ka.
24 Nalawag un maila dan basbasul dan uduma tagu sin daan da un
makuisan yoong awad da ud uduma adina matigammuwan dan basul da
agingga si mausig. 25 Padana pay un nalawaga maila dan nabalu un koko-on
yoong ulay nu awad da ud adi maila, bokona maisusulluk da si inggaingga.

6

1 Sadan losana puyung masapul un lispituwon da dan apu da dalapnu maid
mangibaga si laweng un sumuganggang kan Apudyus kan situn itudtudu

* **5:9** San osa'n kaipooyana utdin ugud un Griego: ...kan adina nakilallalaki. † **5:10** Ugali da un buluwan dat ikin dat dumatonga kakkaili un mangipail-an dat dit kinapakumbaba da kan anggom da.
‡ **5:18** Ilan yu utdin Deuteronomio 25:4. § **5:18** Ilan yu pay sin Lucas 10:7; 1 Corinto 9:14. * **5:23** Sat basin dat Judio nakwa si danum di ubas.

taku. 2 Sadan puyung un awad si apu un manuttuwa kan Apudyus, masapul
un adida somsomkon un adi lispituwon dan apu da gaputa mansusunud da
maipagapu't pammati. Masapula nabalu ud manseselbi da kan dida ta sadan
mangkapiya utdin manselbiyan da manuttuwa da kan napotog da pay.

Natuli'n Mangitudtudu Kan Gattoka Baknang

Itudtudum kan ibilin nu un losan datu. 3 Singngadan na mana mangi-
tudtudu si sabali un tudtudu kan adina anamungan dat tuttuwa'n ugud Apu
Jesu Kristu kan sadan tudtudu maipanggop si naapudyusana mantatagu,
4 natangsit nata tagu kan maid tigammu na. Sanat kama't nata tagu, talona
gamgamana'l lawa'd makasinnungbat kan makainnabak si bagbaga. Ot
siya'd mangtod si man-iinnapalan di tagu, makaskaswayan da, manlilin-
nikudan da kan man-iinnatapan da. 5 Mangtod pay si kanayuna mansisin-
nungbatan dan tagu'n nailausa lummaweng dit somsomok da ta maidon
dit katuttuwaana tigammu da maipanggop kan Apudyus. Ot iyabbot da un
sanat manuttuwaan kan Apudyus siya ud gumaknangan.

6 Tuttuwa un dakol ud magun-guna ta utnat manuttuwaan ta kan Apudyus
nu mapnok ta utdan awad kan dita. 7 Ta apay awad kad indatong taku't tun
lubung? Maid! Ot maid pay ud maidallay taku nu tengyan taku. 8 Siya'd
gapuna un nu awad umanay si kanon ta kan manbadut ta mapnok taon.
9 Yoong san gumamgama gumaknang nalasu un masugsugan un mangwa si
tinutung-ug kan makayam-ana koko-on ot siya'd mangidalan si mayam-anan
kan matalakana. 10 Ta sanat gumamgaman ta si pilak siya ud manggapuwan
di losana nadadaga koko-on. Siya'd gapun din suminaan dan udum sit
pammati un nambanag si talona manduduuyan da kan kama nu natbok si
uku dan pusu da.

Sat Uduma Bilin Ud Pablo Kan Timoteo

11 Yoong sika Timoteo, tagu dika kan Apudyus ot masapula ligligam
datu un koko-on. Sad tuntunam din nalintog kan mas-oman Apudyus un
mantatagu, nabakoda pammati, mamippiyaam sidan udum, kinaanus sidan
mapaligatam kan kinaimma. 12 Padaom dit osa'n makagungunna un ipakat
na dit kabool ana un man-gun-ud sit gun-guna. Ipakat nu nat kabool ama man-
gun-ud sit mataguwana maid kigad na un insapatan Apudyus kan sika utdit
pinanoknokam dit nanuttuwaam sidit atubang dat adu'n tagu.

13 Bilinok sika't din mangiil-an Apudyus un managu utdan losana matagu
kan si Jesu Kristu un nangipalawag sit katuttuwaan sit atubang ud Pilato.
14 Tungpalom datuwa bilin ot adim ipalubus un awad kalut na kan ma-
pabalawana inggana't mangulinan Apu taku'n Jesu Kristu. 15 Ta nu dumatong
dit kustu un timpuna man-ulinon Apudyus si Jesus. Si Apudyus un maday-
dayaw din Kangatuwan, Ali utdan losana aali kan siya ud Apu utdan losana
maapu. 16 Siya'l lawa'd adi matoy kan inggaw sit napadda un adin di tagu
maadani ta talona napadda. Maid tagu si nakaila kan makaila kan siya. Siya'd
madaydayaw kan mannakabalin si inggaingga! Amen.

17 Bilinom dan babaknang ta adida sad manaktakkal dan binaknang da
ta bokona mannanayun. Mannamnama daot kan Apudyus un siya'd nalaay
un mangtod sidan losana manlam-ayan taku. 18 Ibagam un mangkokwa
da si nabalu un kama nu siya'd binaknang da dan nabalu un kokkoon da.
Masapula nalaay kan nasasaggana da un mangtod sidan udum. 19 Kad sidi,
mantugpun da si binaknang da ud langit un siya'd napiddot un pundasyun
da nu udidin di al-algaw kad magun-ud da din gattoka mataguwan.

20 Timoteo, alimbanam dit tudtudu un naipaodon kan sika dalapnu adina
makalutan si bokobokona tudtudu. Adayuwam dan bokona naapudyusan un

babagbaga kan sisinnungbat un ibilang dan udum un laing yoong naballaw
da. 21 Awad da'd mangibaga un awad kan dida tuwa laing ot gapu't tuwa
kasomsomkan da naamusan da dit katuttuwaan.
Iluwaluk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus.

Sat Maikagwa'n Sulat Ud Pablo Kan Timoteo

1-2 Kan sika Timoteo un potpotgoka anak:
Iluwaluk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu taku ipaila da dit mampipiya kan kaasi da kan sika kan ipooy da un kapkapiya ka.

Sakon si Pablo un nanligwatan ditu'n sulat. Apostolesak kan Jesu Kristu gaputa siya'd piniyan Apudyus. Piniliyaka apostoles dalapnu ipatigammuk dit naisapata un mataguwana magun-ud taku maipagapu utdit maiyossaanan taku kan Jesu Kristu.

Nanyaman si Pablo Kan Pinabilog Na Dit Somsomok Timoteo

3 Manyamanak kan Apudyus un siya'd manselbiyak si nadalus un somsomok un padan dit nanselbiyan dadit ginnapuwak. On, manyamanak sin mangigasmokak kan sika nu manluwaluwak si inalgaw kan linabi. 4 Magasgasmok ku dit nanluwaam ot piyaoka talon un ilan sika dalapnu malagsakanak. 5 Magasmok ku pay dit napudnu un pammatim un kama't dit pammatin ud apum un Loida kan si inam un Eunice. Ot maid duwaduwak un awad pay kan sika tuwa manututtuwa da. 6 Ot siya'd gapuna un ipagasmok ku kan sika un itultuluy nu un usalon nat laing nu un intod Apudyus sidit nangiyagpadak sidatun imaka nangiluwalu kan sika. 7 Ta bokona initdan ditaku kan Apudyus si ispiritu un mampakimut kan ditaku nu adi initdan ditaku si Ispiritu un mangitod si pannakabalin, mampipiya kan man-aattom.

8 Siya'd gapuna un adika ud mabaina mangipalawag sit maipanggop kan Apu taku un si Jesus. Adinak pay ibain un tun mababalud maipagapu't dit manselbiyak kan siya nu adi maipanligat kaot maipagapu't dit Nabalu'n Damag un usalom din pannakabalin un manligwat kan Apudyus. 9 Tinagu ditaku kan Apudyus kan inayagan ditaku un mambalina tagu na un bokona maipagapu't kingkingwa taku nu adi gaputa siya'd doda'n panggop na. Utdit daan payyan napaloswa tun lubung pinanggop naon un si Jesu Kristu ud mangipaila utdit kaasi na kan ditaku. 10 Ot sinsadin naipaila dit kaasi na utdit dummatong si Jesu Kristu un Managu. Pinangkidong Jesu Kristu dit pannakabalin ud katoy kan nalawaga impatigammu na utdin Nabalu'n Damag dit maipanggop sit mataguwana maid kigad na.

11 Maipagapu't tuwa Nabalu'n Damag, dinutukanak kan Apudyus un apostoles kan manudtudu dalapnu iwalagawag ku. 12 Satu ud gapuna un mapalpaligatak. Yoong adiyak mabain ta titiggammuk nu singngadan din mantalgodak ot maid duwaduwak un kabool ana un ayyuwanan dat intalgod ku kan siya* agingga't dumatong dit maudi'n al-algaw. 13 Tutuntunam dadit gattoka uguda un dingngol nu kan sakon. Adim lipsutan nat pammatim kan mampipiya un awad kan ditaku gapu't naiyossaanan taku kan Apu Jesu Kristu. 14 Maipagapu't dit tulung Ispiritu Santu un awad kan ditaku, talona alimbanam dadit katuttuwaan un naipaayyuwan kan sika.

15 Titiggammum un nan-awidanak sidat kaaduwana manuttuwa utdin probinsiya'd Asia un maibilangan da Figelo kan Hermogenes. 16 Iluwaluk ta kaasiyan Apudyus dat kabalyan ud Onesiforo. Ta namin-adu un niliwliwaak kan siya ot Adina imbain ud kaawad ku't tun baballudan. 17 Utdit dummatong situn Roma ininapak un dagus inggana si indasanak. 18 Iluwaluk ta kaasiyan

* **1:12** San osa'n kaipooyana, ...intalgod na kan sakon...

Apudyus nu dumatong dit algawa mangukumana. Titiggammum nu kamaan
dit nantutulung na kan sakon sidin Efeso.

2

Nabalu Un Suldadun Jesu Kristu

1 Ot nu kan sika abeng ku, pabilgom nat somsomok nu maipagapu't dit
kaasin Jesu Kristu kan ditaku un naiyossaan kan siya. 2 Sadadit tudtudu un
inwalagawag ku utdin sanguwan di adu'n tagu un dingngol nu, italgod nu
utdan matalgodana tagu un mabalina mangisulu pay sidan udum.
3 Maipanligat ka un padan di nabalu'n suldadun Jesu Kristu. 4 Singngadan
na mana suldadu un awad sin talibasu na, piyaona un mas-om kan siya dit
apuwona isunga bokonona sosomkona dan koko-on di sibilyan. 5 Sanat osa'n
umoy makakuntis si alimok maid maala na si gun-guna nu adina unudon
dat losana lintog di alimok. 6 Sanat nalagpota mantalibasu masapula siya'd
umuna un mangapit sidat bungan dat mula na. 7 Ammaama somsomkon
datu un ibagbagak ta si Apu Jesu Kristu itdona kan sika dit man-aawat nu
utdat losana banaga masapula maawatam.
8 Gagasmokom si Jesu Kristu un kaganakan Ali David, ummungala natoy
ot siya'd maitudtudu't tun Nabalu'n Damag un iwalwalagawag ku. 9 Gaputa
itudtuduk dit Nabalu'n Damag, mapalpaligatanak ot kamaak si kumapatoy
un maikikinnawad. Yoong bokona maikinawad tun ugud Apudyus. 10 Siya'd
gapuna un attomak dan losan maipagapu't dan pinilin Apudyus un tagu na.
Kook tu dalapnu manuttuwa da kad taguwon Jesu Kristu dida kan maitdan
da't maid kigad na un dayaw kan kinangatu. 11 Tuttuwa tu un maibagbaga,

"Nu nailak-am taku utdit natoyana, mailak-am taku pay kan siya un
matagu."

12 Nu makaattom taku't dan mampaligatan taku, makapantulay taku pay kan
siya. Nu kanan taku un maid tigammu taku kan siya, kanana pay un
maid tigammu na kan ditaku.

13 Ot ulay nu bokona napudnu taku kan siya, gasissiya un napudnu ta Adina
mabalina malibakan din gattoka kababalin na.

Manselselbi Un Ampayunan Apudyus

14 Ipagasmok nu utdan tudtuduwam datuwa imbagak kan sika kan bili-
nom dida utdin mangiil-an Apudyus ta adi da mansusubgan dan ugud ta
maid napiya't ibunga na nu adi yumam-ana lawa't dan tagu'n dudumngol.
15 Koom nat losana kaboolam un mangun-ud sit mangampayunan Apudyus
kan sika un kama't osa'n mantatalibasu un maid masapul si ikabain na
utdan koona. Kustu dit man-iitudtudu na utdit katuttuwaan. 16 Ligligam
dan bokona naapudyusan un babagbaga kan maid si selbi un didiskutil ta
siya'd amo mangiyadayuwot sidan tagu kan Apudyus. 17 Ta sadanat un
babagbagaon da maiyalig si sakit un sumayaka manyam-an. Maibilang da
Himeneo kan Fileto utdan kumokokwa utdatu. 18 Summina da ot adi daon
itudtudu dit katuttuwaan ot magulu din pammatin dat udum ta kanan da
un pinaungalon Apudyus dat natoy. 19 Yoong napiddot dit pundasyun un
impasdok Apudyus un naikanglitan datuwa ugud un, "Tigammun Apudyus
nu singngadan dat tagu na," kan "Singngadan na mana mangibaga un
manuttuwa kan Apudyus, masapula igongda naona mangwa't nadadag."
20 Sanat dakola boloy awad da ud nadumaduma un kakakkanan. Awad da
ud nakwa si bulawan kan palata, awad da pay nakwa si kayu kan nakwa si
pita. Sadat uduma kakakkanan, mausal ut napotoga amung ot sadat udum
mausal sidat gagangaya lawa'n algaw.

21 Nu awad manalus sinat long-ag na utdan nadadaga makwa, mambalin
si kama't alikama maipooy kan Apudyus un mausal si napotoga amung,
naidumduma kan naselbi utdin Apu na ot nadada-an un mausal udsi losana
nabalu'n makwa. 22 Ligligam dan lawenga koko-on di mamabbagu. Tuntu-
nam din kinalintog kan nabakoda pammati. Tuntunam din mamippiyaam
kan tumimpuyugam sidan udum ot koom tu un bulun nu dat tagun nadalus
si somsomok kan mandaydayaw kan Apudyus. 23 Ligligam dan tinutung-
ug kan maid bogabogas un sisinnungbat ta tigammum un mantungpal da si
susubog. 24 Sanat manselbi kan Apudyus masapula adina makasubog, nu adi
nakaasi utdan losana tagu, nalaing kan naanus un manudtudu. 25 Masapul
un naamma utdit man-uugud na utdat tagu'n sumuganggang sidit Nabalu'n
Damag ta tuwan nu itdan Apudyus dida si gundaway dan mandadaoli kad
matigammuwan da dit katuttuwaan. 26 Ot mangulin dit kustun somsomok
da kad makalsut da't dit appan ud Satanas un nangna kan dida dalapnu koon
da dat piyaona'n pakwa.

3

Sadan Anungusa Al-algaw

1 Sosomkom un nasigab dat manganungusa al-algaw sit daan Jesus du-
makngan. 2 Ta awad da ud tagu un nakibut, naagum da si pilak, napasdayaw
da, natakkal da, naam-amis da, nasukil da utdan mamallong-ag da, maid
tigammu da un manyaman kan maid dayaw da kan Apudyus. 3 Nauyung
da, maid kaasi da, lumilikud da, napudud da kan talona gakkikinit da.
Lalawwekon da ud losana nabalu. 4 Nasikap da, nadalusudus kan talona
natakkal da. Sad wadwad-on da dit nalabosa gangganas nu si Apudyus.
5 Ipaila da un relihiyoso da yoong adi da bigbigon dit pannakabalin Apudyus
un mangobos sit mataguwan da. Adayuwam datu un tagu. 6 Awad da
ud udum un man-ag-agin dalapnu makalnok da utdat boloy dat babai un
nakapsut si kanaknakoman ot allilawon da dida utdan tudtudu da. Sadatu
un babai madadagsonan da utdan amod un basul da un nangilumlum kan
dida utdan nadumaduma un lawenga pipiyaon da. 7 Ot kanayuna piyaon
da un mandongol utdan kumpolmi'n tagu'n man-isulu yoong talona adi
da maawatan dit katuttuwaan. 8 Ot padan dit nanukilan da Janes kan
Jambres kan Moses sidit aw-awe, sukilon pay datu un man-aallilawa tagu
dit katuttuwaan. Baksiwot dit somsomok datuwa tagu ot ag-agin ullawa'd
pammati da. 9 Yoong adi da mambayag ta mailasin dat losana tagu dit
kinatung-ug da un kama't dit napasamak kan da Janes kan Jambres.

Sat Maudi Un Bilin Pablo

10 Yoong sika Timoteo, umuunnud ka't dat intudtuduk, nantataguk,
san panggop ku uttun mataguwak, san mantututtuwak, kinaanus ku,
mampipiyak sidan tagu, kan nan-iiyattom ku. 11 Tigammum losan dadit
gakkikinit un sinagapal ku utdin Antiokia, Iconio kan Listra un inattomak.
Yoong tinaguwak payon kan Apu taku utdatuwa napasamak kan sakon.
12 Sad katuttuwaana, losana mamanggop un matagu si naapudyusan un
mantatagu gapu't dit umunudan da kan Jesu Kristu, mapalpaligat da. 13 Ot
sadan nadadag kan mangal-allilaw un tagu talona dumadag da ot allilawon
da dan uduma tagu pada na pay un maallilaw da pay lawan.

14 Yoong nu kan sika, itulutuluy nun tuttuwaon dat katuttuwaan un naadal
nu kan talona tinuttuwam. Ta tigammum nu singngadan dadit nangitudtudu
kan sika. 15 Ot sosomkom un manipud sit kaabeng nu natigammuwam un
sat naikanglita ugud Apudyus itudtudu da dit maipanggop sit mataguwan

taku kan Jesu Kristu maipagapu't pammati taku kan siya. 16 Losan dan
naikanglita ugud Apudyus impatigammu na utdan nangisulat ot naselbi da
utdin maitudtuduwan din katuttuwaan, mangigimauwan sidan mangka-
mali, mangipal̲-ogan sidan lawenga koko-on, kan makaadal̲an si nalintoga
mantatagu, 17 dal̲apnu sat tagun manselbi kan Apudyus maid mangkulan-
gana utdan kasapulana un mangwa't nabal̲u.

4

1 Bilinok sika utdin mangi-il-an Apudyus kan si Jesu Kristu un duma-
tonga mangiyapu kan mangukum sidan losana tagu, natoy man onnu
matattaguwan. 2 Iwalagawag nu dit Nabal̲u'n Damag un maipanggop kan
Jesu Kristu. Masapula ipangog nu un manudtudu, nabal̲u man onnu lawenga
timpu. Awisom danat padama tagu un manuttuwa kan Jesus. Igimaum
dan mangwa si laweng. Bagbagaam dida un mangwa si nabal̲u kan an-
anusama mansul̲u. 3 Ta dumatong nat timpu un adin dat tagu ud dongl̲on
dit gattoka tudtudu ot sad koon da dat pipiyaon da un koon. Mangayag da't
adu'n mangisul̲u un mangibaga't dat pipiyaon da ullawa un dongl̲on. 4 Adi
daon dongl̲on din katuttuwaan ot sad pipiyaon da'n dongl̲on dan tultulli un
ul̲-ul̲nug. 5 Yoong nu sika masapula gasissiya kan nanakom. Attomam dan
mapaligatam. Koom dan talibasun di osa'n man-iiwalagawag sidit Nabal̲u'n
Damag. Ot tungpal̲om dan losana lobbonga koom un osa'n manselbi kan
Apudyus.

6 Ta nu maipanggop kan sakon, dinumtongon tun maidatunak kan
Apudyus. Dinumtongon tun timpu un tengyak tu un pita. 7 Kingwak
dat losana kabool̲ak un nakalaban. Ot dintong kuwon dit mangkigadan
dit gun-gunna. Ot gasissiya un napudnu tun pammatik. 8 Ot sinsatunon
awad gun-gunak un umuuway kan sakon un siya dit bal̲angat di kinalintog.
Itdon Apu taku un nalintoga ukum kan sakon nu dumatong di un al̲gawa
mangukumana. Ot bokona lawa'n sakon ud maitdan si gun-guna nu adi pati
dan losana tagu'n naanggoma mangu-uway sidit mangulinana.

Bilin Pablo Kan Timoteo

9 Ikaligatama umoy dakngon sakon si masapsapa. 10 Ta si Demas, sad amo
napotog kan siyaon dan makmakwa uttun lubung. Binaybay-anak kan siya
ot kaysanon sin Tesalonica. Kaysan si Cresente ud Galacia ot inummoy pay
si Tito ud Dalmacia. 11 Si Lucas ullawaon tun antu kan sakon. Idallay nu si
Marcos ta dakol̲ nat maitul̲ung na kan sakon situn talibasu. 12 Imbaun ku si
Tikico utdin Efeso. 13 Ot nu umoy ka't tu isalial̲am dit kagoy ku un imbanat ku
kan Carpo utdin Troas. Idatong nu pay dat iblu, tal̲on sidat nakwa si geddang.

14 Si Alejandro un mampapanday adu dadit lawenga kingwa na kan sakon.
Yoong si Apudyus manupapak kan siya sigun sidat kingkingwa na. 15 Man-
annad ka pay kan siya ta gattoka lalawwengona tun itudtudu taku.

16 Utdit damu un nabistigalak, naid tagu't nangitakdol̲ kan sakon. Im-
patungadak kan dida'n losan. Iluwal̲uk ta adin Apudyus pabasul̲on dida
maipagapu't tu un kingwa da kan sakon. 17 Yoong ulay nu kama't di,
sinal̲akanak kan Apudyus ot pinabilogak isunga nabalinak un inwalagawag
dit maipanggop kan Jesus sidan bokona Judio ot antuwaka natagu utdit
gattoka matoyak.* 18 Nanam-oka taguwonak kan Apu sidan losana nadadag
ot al̲anak un maid maan-anuwak sin langita mangiyapuwana. Madaydayaw
si Apudyus si inggaingga! Amen.

---

* **4:17** ...gattoka matoyak: Utdin Griego, sangin di layon.

Maudi Un Bagbaga

19 Pakumustaom da Priscila kan Akila kan dat kabal̲yan ud Onesiforo.
20 Ininggaw si Erasto utdin Corinto ot tinaynak si Trofimo utdin Mileto ta
masakit. 21 Ikaligatam un sumaal̲ si daan di kukummogan. Mampakumusta
pay kan sika da Eubulo, Pudente, Lino kan Claudia kan sadan susunud taku.
22 Iluwal̲uk ta iinggaw kan sika si Apudyus kan kaasiyan dikayu'l losan.

Sat Sulat Ud Pablo Kan Tito

1-4 Kan sika Tito un tuttuwan abeng ku maipagapu't dit pammati un awad kan dita:
Iluwaluk ta si Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un managu kan ditaku, kaasiyan dika kan ipooy da un kapkapiya ka.
Sakon si Pablo un mansulat kan sika. Babbaunon Apudyus sakon kan osaaka apostoles ud Jesu Kristu. Imbaunak kan Apudyus un umoy tumulung sidan pinilina'n tagu na dalapnu gumakod din pammati da kan madog-an din katuttuwaana tigammu da kad matagu da un naapudyusan. Kad awad namnama da utdin mataguwan un maid kigad na un insapatan Apudyus sit daan payyan tun lubung napaloswa. Bokona mantuli si Apudyus. Utdit dummatong dit timpu, impatigammu na tu un namnama utdin ugud na. Ot naitalgod kan sakon dit maitudtuduwan din ugud na ta siya'd bilin Apudyus un managu kan ditaku.

Sat Talibasun Tito Ud Kreta

5 Tinengyak sika utnat Creta dalapnu sika'd mangituluya mangwa utdan masapula makwa. Manutuk ka utdat lalallakay di manuttuwa utdan kailin-ili un kama't din imbagak kan sika. 6 Sanat osa'n pangat masapula maid mapabalawana kan ossaan asawa na. Mamati dadin abeng na, maid maugud kan dida si maipanggop sidan lawenga koko-on kan bokona nasukil da. 7 Gaputa san osa'n pangat siya'd mangipangat utdan talibasun Apudyus, masapula maid mapabalawana. Bokona natangngit onnu napudud. Bokona gumubuuk onnu nauyung onnu nagamgam. 8 Masapula nasangaili, pipiyaona'n koon dan nabalu, naattom, nalintog, naapudyusan din somsomok na kan nanakman. 9 Masapula Adina lipsutana manuttuwa utdan gattoka tudtudun naadal na dalapnu mabalinana'n itudtudu utdan udum kan tigammuna nat isungbat na utdan sumuganggang sidatuwa tudtudu.
10 Ta adu dan nasukil, maid bogas di ibagbaga da kan man-aallilaw talon sidadin mangipapilit si tulgi. 11 Paginokom dida ta guluguluwon da dan simbabalyan maipanggop sidan tudtudu da un bokona lumbong dalapnu mamilak da ullawa. 12 Mismu un osa kan dida'n iKreta un propeta dit nangibaga un kanana'n,

Talona matuli dadin iKreta. Kama dat tanana kakkayap. Nasadut kan nalawot
da pay.

13 Tuttuwa dit imbaga na. Ot siya'd gapuna un adika umgon un mangigimau kan dida dalapnu sadan kustun tudtudu dan tuttuwaon da, 14 ot adi daon donglon dan ul-ulnug dat Judio kan sadat bilin un impatigammun dat tagu un summina't dit katuttuwaan.
15 Sadan tagun nadalus si somsomok, nadalus dan losana banag kan dida. Yoong sidan naisaw si somsomok kan adi manuttuwa, maid napiya ut koon da onta naisaw din somsomok da. 16 Kanan da un tigammu da si Apudyus yoong maila't dit angwat da un bokona tuttuwa. Gabbegut dan tagu, nasukil da kan talona adi da makakokwa si napiya.

2

Napiya'n Tudtudu

1 Yoong nu sika Tito, masapul un itudtudum dadin maiyannatup sit gattoka tudtudu. 2 Bagbagaam dadin lallakay ta masapula naattom da, nanakom

da kan maiyapuwan da din long-ag da. Masapula napasnok din pammati da, mampipiya da kan kinaattom da. 3 Padana pay un bagbagaam dadin babakbakot ta matagu da un maipasayun sit naapudyusana mantatagu. Adida dumudula, adi da mambubbuuk, kan itudtudu da dan napiya 4 dalapnu matudtuduwan da dan ab-abeng nu dida un mamippiya utdan asawa da kan aabeng da. 5 Masapula iyapuwan da dan long-ag da, nadalus din mantatagu da, napiya da un gumoloy, naanus da kan paiyapu da utdan lallakay da dalapnu maid maumsiw sidan ugud Apudyus.

6 Bagbagaam pay dan babbagu ta masapula iyapuwan da dan long-ag da. 7 Utdan losana banag, masapula sika'd mangipaila utdan nabalu'n makwa dalapnu awad mambasalan da. Masapula ipailam un tuttuwa dat itudtudum kan napasnok ka utnat mantudtuduwam. 8 Usalom dan kustu un ugud un naid ud mapabalaw dalapnu mabainan dadin sumusuganggang gaputa maid ud maugud si lawengon da kan ditaku.

9 Ibagam sidadin puyung ta paiyapu da utdan apu da kan koon da din gasossooma manseselbi. Adida sungsungbatan dida 10 onnu akawan dida. Ipaila daot un talona napudnu kan maid manduwaduwaan kan dida dalapnu utdan losana koon da, maila din kinabalbalun din tudtudu maipanggop kan Apudyus un Managu kan ditaku.

11 Ta impailan Apudyus dit kaasi dalapnu matagu dat losana tagu't ing-gaingga. 12 Ot maipagapu't tuwa kaasi na, matudtuduwan taku un lumipsut sin nadadaga mantatagu kan sadadi'n gagom taku utdan banbanag situn lubung. Kad mabalin taku'n matagu un naattom, nalintog, kan naapudyusan uttun madama un timpu, 13 ut man-uwayan taku't din nakaskasdaawa al-algawa namnamaon taku un sat maipail-an dit kinadayaw kan kinangatun ud Jesu Kristu un gattoka Apudyus un managu kan ditaku. 14 Induya na dit long-ag na gapu kan ditaku dalapnu mabayadan dan losana basul taku kan dalapnu mambalinon ditaku un nadalusa tagu na un mangiyaangosa mangwa ut napiya.

15 Isulum datu un losan. Pabilgom dan somsomok dan tagu kan igimaum dan makabasul un usalom dan losana kalintogam. Adim ipalubus un makaan din mandadayaw da kan sika.

3

Nabalu'n Ugalin Di Manuttuwa

1 Ipalagip nu utdan manuttuwa un lobbong da un paiyapu utdan tulayon di gubilnu kan tuttuwaon da dida. Masapula nasasaggana da un mangwa't nabalu. 2 Ibagam kan dida un adi da mampadpadadag onnu makasubog. Masapula naanus kan naanggom da utdan pada dan tagu. 3 Ta utdit daan taku'n nanuttuwa, namongngobongngog taku, nasukil taku kan Apudyus kan naiyawa taku. Pinuyung ditaku utdan nadumaduma'n gagom kan manggan-ganasan di long-ag. Natagu taku ut nadadaga kasomsomkan. Naapos taku, lalawwekon ditaku kan nanlilinnawek taku. 4 Yoong impailan Apudyus un Managu dit kaasi kan mampipiya na kan ditaku. 5 Ot tinagu ditaku un bokona maipagapu't nalintoga kingwa taku nu adi maipagapu't dit kaasi na kan ditaku. On, tinagu ditaku maipagapu't nanalusana kan ditaku kad kama nu naiyabeng taku obos kan mapabpabagu tun mataguwan taku maipagapu't dit pannakabalin ud Ispiritu Santu. 6 Amo nalaay si Apudyus un nangitod kan Ispiritu Santu un inggaw kan ditaku maipagapu kan Jesu Kristu un Managu kan ditaku. 7 Kingwan Apudyus di dalapnu maipagapu't

dit kaasina ibilang ditaku un nalintog ot maitod kan ditaku dit mataguwana maid kigad na un nanam-on taku.

8 Tuttuwa datu un maitudtudu. Siya'd gapuna un piyaok un ipapasnok
nu un itudtudu sidan tagu dal̲apnu ipasnok dadin manuttuwa kan Apudyus
ud mangwa't napiya ta nabal̲u kan naselbi datu utdan losana tagu. 9 Yoong
adayuwam dan tinutung-uga sinsinnungbat, mantuntun si ginnapuwan
un maid kigad na, sisinnungbat kan sisinnubog un maipuun si lintog ta
maid selselbin datu ot maid itdon da ut napiya. 10 Nu awad osa'n manla-
puwan di mansisinaan di tagu, igimaum. Ot nu inggimaum si namingsan
onnu namigwa ot adi kampay dumngol̲ bay-amon. 11 Ta tigammumon un
nadadaga tagu ot sadan basul̲ na pay lawan ud mangipaila un bokon dan
kokkoona.

Maudi Un Pammagbaga

12 Ibaun ku't Artemas onnu si Tikico kan sika ot nu makadatong da
agagoma umoy kan sakon utdin Nicopolis ta ingkoddong ku un inggaw sidi
nu timpun di kukummogan. 13 Ipapangog nun tumul̲ung kan da abugadu
Zenas kan Apolos dal̲apnu ilakkat da din alyug da. Ilam ta awad dan losana
kasapulan da.

14 Tudtuduwam dan bul̲un taku un mangwa't napiya dal̲apnu makatul̲ung
da utdan tal̲ona makasapul kan dal̲apnu matagu da un naselbi.

15 Pakumustaan dika utdan bul̲un ku't tu. Pakumustaam pay dan bul̲un
taku'n manuttuwa un mangipotpotog kan ditaku.

Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus.

Sat Sulat Ud Pablo Kan Filemon

Sat Luglugin Ditun Sulat

1 Kan sika Filemon un potgon mi'n katalibasuwan:
Sakon si Pablo un mababal̲ud maipagapu't manselbiyak kan Jesu Kristu. Bul̲un ku si Timoteo, un sunud taku'n manuttuwa un mansulat kan sika.
2 Satu un sulat manal̲an pay kan da sunuda Apia, Arkipo un bul̲un mi'n suldadun Kristu, padana pay sidat manuttuwan manggigimung sinat bol̲oy yu.
3 Iluwal̲uk ta si Apudyus un Ama taku kan si Jesu Kristu un Apu kaasiyan dikayu kan ipooy da un kapkapiya kayu.

Sat Mampipiya Kan Pammatin Filemon

4 Kanayuna manyamanak kan Apudyus nu iluwal̲uwak sika. 5 Ta mag-magngol̲ ku dit maipanggop sit manuttuwaam kan Jesu Kristu kan sat mampipiyam sidan losana tagu'n Apudyus. 6 Ot iluwal̲uk un maipagapu't din man-os-ossaanan taku si pammati, amo umad-adu nat maawatan taku maipanggop sidan mangkapiyaan un itdon Jesu Kristu kan ditaku'n manuttuwa kan siya. 7 Napotoga sunud, gapu utnat mampipiyam, lummagsakak kan napabos-ol̲ tun angos ku, ta gapu kan sika gummos-ol̲ din angos dan tagu'n Apudyus.

Sat Kodaw Pablo Un Maipooy Kan Onesimo

8 Siyadi dit gapuna un mampakaasiyak kan sika ulay nu awad kalintogak maipagapu't naiyossaanak kan Kristu un mangibilin kan sika un mangwa utdan lobbonga makwa. 9 Un-unnayoka mampakpakaasi kan sika maipagapu't dit mampipinniyaan taku'n manuttuwa ulay nu sakon un si Pablo osaaka mangibagi* kan Kristu kan mababal̲udak mipagapu't manselselbiyak kan siya. 10 Ot pangngaasim ta pakawanom si Onesimo un anak ku't pammati ta naawis kun nanuttuwa uttun naibal̲udak. 11 Maid bilabilang na un baba-unom sidit, yoong sinsatunon gattoka napotog kan sika kan ulay pay kan sakon.
12 Tal̲ona napotog kan sakon yoong padal̲nok kan sika. 13 Piyaoka inggaw kan sakon dal̲apnu siya'd kama nu kasukat nu un tumul̲ung kan sakon uttun nabal̲udak maipagapu't man-iwalagawagak utdit Nabal̲un Damag. 14 Yoong adik yan koon inggana't ipalubus nu ta bokona papilitok sika nu adi sanat piyaok manligwat kan sika pay lawan dit kasomsomkana tumul̲ung.
15 Mabalin un tinengyan dika kan Onisimus si sin-akitan dal̲apnu mangulin kad inggawon kan sika si inggaingga. 16 Ot bokona baba-unona lawaon nu adi nangatngatu nu baba-unon ta osa'n napotoga sunud nu kan Kristu. Napotopotog kan sakon yoong amo napotpotog kan sika, bokona lawan gaputa baba-unom nu adi gapu pay ta sunud nu kan Kristu.
17 Isunga nu ibilang nu un bul̲un nu ud sakon, padatngom si Onesimo padana pay sin mampapadatong nu kan sakon. 18 Nu nakabasul̲ kan sika onnu awad ud utang na, sakon ud sumungbat. 19 Sakona mismu tun mampilma, "Sakon si Pablo, sakon ud manungbat sidan utang na." Bokona masapula ibagak kan sika un utang nu kan sakon dit nanigammuwam kan

* **1:9** Sat naikanglit sit uduma manuskrito, ...sakon si Pablo nal̲akayakon, gaputa utdin bagbagan di Griego mabalin un siya'd osa un kaipooyana.

Kristu. 20 Siya'd gapuna sunud ku un pangngaasim ta potgam tun kodawok
un ipagapum kan Apu taku. Palagsakonak pay un sunud nu kan Kristu.
21 Ot gaputa natal̲godak un tuttuwaom sakon, mansulatak kan sika ta
tigammuk un ad-adu pay dan kooma napiya nu sadatu'n imbagak.
22 Kan osa pay, mangisagana ka ud si inggawak ta nanam-ok un sungbatan
Apudyus danat luwal̲u yu ot mabalina mangulinak kan dikayu.

Maudi Un Bagbaga

23 Mampakumusta kan dikayu si Epafras un bul̲un kun mababal̲ud gapu
kan Kristu. 24 Mampakumusta pay da Marcos, Aristarco, Demas kan Lucas
un katalibasuwak.
25 Iluwal̲uk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apu Jesu Kristu.

Sat Sulat Sidat
Hebreo

Si Jesus Ud Mangipatigammu Kan Apudyus

1 Utdit aw-awe, namin-adu un awad impatigammun Apudyus sidat gin-
napuwan taku un paimbagana utdat propeta na. Ot nadumaduma'n wa-
gas dit nan-iipatigammu na. 2 Yoong sinsatunona udidin di al̲-al̲gaw, sat
Anak naon dit nangipatigammu kan ditaku't dat piyaona. Siya si Jesus un
pinampaloswa na utdan losana awad situn lubung kan siya'd dinutukana'n
maningkuwa utdat losana inggaw. 3 Siya'd mangil-an sit nakaskasdaawa
kinangatun Apudyus kan mangipaila utdit kinaapudyus na. Tatakkudogona
dan losana awad sidat mannakabalina ugud na. Utdit naabus dit kingwa na
dal̲apnu madal̲usan dat tagu utdat basul̲ da, nan-ulin sin langit ot nantupak
sit kapon madiwanan Apudyus dal̲apnu makapan-apu kan siya.

Nangatngatu Din Anak Apudyus Nu Sadan Aanghel

4 Kad sidiyon, pinambalin Apudyus dit Anak na un amo nangatngatu nu
sadat aanghel ot nadaydayaw pay dit ngadan na un intod na nu sadadit
ngadan dat aanghel. 5 Ta naida tal̲on nangibagaan Apudyus sidadit aanghel
na si kanana'n,
"Anak ku ud sika. Sinsatun ipailaka sakon ud Amam."
Maid pay nangibagaan Apudyus sidan anghel si,
"Sakon ud Ama na kan siya'd Anak ku."
6 Utdit daan Apudyus ibaun situn lubung si Jesus un maibilanga pangu'n
abeng na kanana'n,
"Masapula mandaydayawa losan dan aanghel ku kan siya."
7 Ot nu maipanggop sidadin aanghel, kanan Apudyus un,
"Sadan aanghel ud babbaun ku ot mabalin ku un mambalinon dida'n bayo-
gbog onnu gilab di apuy."
8 Yoong nu maipanggop sidin Anak na, kanan Apudyus sit naikanglita ugud
na un,
"Sanat mangiyapuwam Apudyus ud mannanayuna maid si kigad. Man-apu
ka un nalintog sinat mangiyapuwam.
9 Piyaom din nalintog ot lawengom din nadadag. Siya'd gapuna'n sakona
Apudyus nu am-amoda dayaw kan lagsak dit intod ku kan sika nu sat
intod ku utdadit bul̲un nu."
10 Kinnana na pay sit Anak na un,
"Utdit laplapu na, sika Apu dit namaloswa uttun pita kan sadan losana
maila'd langit. 11 Ot losan datuwa pinaloswam mangkigad da un
kama't baduta dumadaan yoong sika, mannanayun ka si inggaingga.
12 Awad timpu'n sukatam datun losana pinaloswam un kama ka si
manlukut si kagoy onnu mangkaan si dadaana badut. Yoong adi kan
tal̲on maobos kan maid kigad di mataguwam."
13 Padana'n naida tal̲on nangibagaan Apudyus sidat aanghel si kama't tu,
"Mantupak ka uttun kapon madiwanan ku inggana't ipaabak ku kan sika
danat kabusul̲ nu."
14 Ot singngadanon dit koon dat aanghel nu? Dida dat manselselbi kan
Apudyus un babbaun na un umoy tumul̲ung sidadit taguwona.

2

San Nakaskasdaawa Managuwan Apudyus Kan Ditaku

1 Utdi, gaputa kama't di dit kinangatun Apu Jesu Kristu, masapula amo
ipapasnok taku dadit dingngol taku'n katuttuwaan dalapnu adi taku matalak.
2 Ta sadat lintog Apudyus un impatigammun dadit aanghel kan Moses, nap-
atalgodan dit kinatuttuwa da ot singngadan na mana adi nanuttuwa naitod
dit kustu'n dusa na. 3 Nu kama't di, inon dit man-iilisi taku utdit mandusaan
Apudyus nu adi taku ikaskasu din nakaskasdaawa managuwana kan ditaku
nu? Si Apu taku'n Jesu Kristu un mismu ud ummuna'n nangipatigammu
utdit maipanggop sit managuwana kan ditaku. Sadadit nakagngol kan siya
dida ud nangipanoknok kan ditaku un tuttuwa. 4 Ot dinog-an pay Apudyus
un pinanoknokan sidit nangkokwaana utdan nakaskasdaawa mangilasinan
kan nadumaduma'n am-amug. Initdana pay dida't lainga painwalas na kan
Ispiritu Santu un maiyannatup payon sit piyaona.

Si Jesu Kristu Din Managu Kan Ditaku

5 Sadit bagu'n lubunga ug-ugudon mi un maisukat situn madama'n
lubung, bokona aanghel nu adi tagu dat pinilin Apudyus un mangiyapu. 6 Ta
awad paingkanglit Apudyus sidita kanana'n,
"Apudyus, singngadan kad dat tagu un sigagasmok ka kan dida? Singngadan
da kad ta ay-ayyuwanam dida? 7 Pinambalin nu dida'n nadobdoba nu
sadat aanghel si sin-akitana timpu ot initdam dida si nakaskasdaawa
kinangatu kan kinadayaw. 8 Painyapum kan dida dan losana awad."*
Satuwa imbagan Apudyus, maid adin dan tagu iyapuwan ot nalawaga naida
talon nalassig. Yoong sinsatun naid man-an payyan mangil-ana iyapuwan di
tagu dan losana awad. 9 Yoong tigammu taku dit maipanggop kan Jesu Kristu
un nambalin si nadobdoba nu sadat aanghel si sin-akitana timpu, dalapnu
matoya maisalit kan ditaku'n tagu. Nakwa tu gapu't dit kaasin Apudyus kan
ditaku. Ot gapu't dit nampaligatana kan natoyana naitdan si nakaskasdaawa
kinangatu kan dayaw. 10 Lumbonga talon dit kingwan Apudyus, un siya'd
namaloswa kan mangaamban sidan losana banag sidit impalubus na un
mapaligatan si Jesus. Ta maipagapu utdit kingwana, aduadu'n tagu dat
naibilanga anak na ot mailak-am da utdit nakaskasdaawa kinabalbalu na.
Ot sadiya napaligatan Jesu Kristu, nambanag un maid mangkulangana'n
mangipangat kan ditaku't din mataguwan taku't inggaingga.
11 Si Jesus ud nanalus kan ditaku utdat basul taku. Ot ditaku un dinalusana
kan siya un nanalus, os-ossaan dit Ama taku. Siya'd gapuna'n adina mabain
si Jesus un mangibaga un susunud na ditaku. 12 Kinnanana kan Apudyus un,
"Ipatigammuk sika utdan susunud ku ot idayaw ku sika utdan losana am-
mung."
13 Kinnanana pay un, "Mantalgodak kan siya." Ot kanana payyan un,
"Antuwak sidadit anak Apudyus un intalgod na kan sakon."
14 Ot gaputa tagu kan matoy taku'n aanak Apudyus un ug-ugudona, nam-
balin pay si Jesus un tagu dalapnu maipada kan ditaku. Kingwa na tu dalapnu
utdit matoyana kan umungalana abakona si Satanas un manligwatan di
matoyan kan maisinaan di tagu kan Apudyus. 15 Ot gapu't tuwa kingwa
na winayaana dat losana tagu un kama dat puyung kigad si naitaguwan da
maigapu utdit kimut da un matoy. 16 Nalawag un bokona sadat aanghel
dit tultulungana nu adi ditaku'n maibilanga kaganakan Abraham. 17 Siyadi
dit gapuna un masapula nambalin si Jesus un tagu dalapnu talona maipada
kan ditaku'n susunud na. Kadon, nambalina nakaasi kan matalgodana

* **2:8** Salmo 8:4-6.

Kangattuwana padi un manselselbi kan Apudyus ta indatun na dit long-ag
na dalapnu mapakawan dat basul taku. 18 Sinsadinon, gaputa napadasana'd
nanligat kan sinugsugan Satanas, mabalin na un tulungan dat padpadason
Satanas.

3

Nangatngatu Si Jesus Nu Si Moses

1 Siya'd gapuna susunuda manuttuwa'n pinilin Apudyus, dikayu un
naidagamung sidan inayagana un tagu na, somsomkon yu ut Jesus. Ta nu
maipanggop situn pammati taku, siya dit imbaun ud Apudyus kan siya'd
Kangattuwana padi taku. 2 Napudnu si Jesus kan Apudyus un nanutuk
kan siya, kama't dit kinapudnun Moses un nangipangpangat sidat tagun
Apudyus. 3 Yoong ulay nu nadayaw un tagu si Moses, maibilang si Jesus un
amo nadayaw nu siya. Padan din mangwa't boloy un amo nadayaw dit tagu
un nangwa nu sat boloy. 4 Tuttuwa'n kada boloy awad tagu si nangwa, yoong
si Apudyus dit nangwa utdan lossalossan. 5 Si Moses baba-unon Apudyus un
napudnu'n nanselselbi utdat tagun Apudyus. Ot imbagana dat maipanggop
sidat daan payyan Apudyus impatigammu kan dida't dit. 6 Yoong si Jesu
Kristu bokona baba-unon Apudyus ta Anak na un napudnu'n mangayyuwan
sidan tagu na. Ot ditaku dat tagun Apudyus nu mantultuluy taku'n natalgod
kan natulod un manguuway sidan namnamaon taku un itdona.

Sat Man-illongan Un Itdon Apudyus

7 Kad sidi, masapula unudon taku dit paingkanglit Ispiritu Santu un
kanana'n,

"Sinsatun, nu donglon yu nat ibagbagan Apudyus, 8 adi kayu mansukil un
padan dadit ginnapuwan yu un sinalungasing da si Apudyus sidit
timpu un namadpadasan da utdit kaanus na utdit igawa maid amo
taguna. 9 Inggaw kanan Apudyus maipanggop kan dida un, Pinad-
padasak kampay ulay nu inila da dadit am-amuga kingwak si unog
di opata pulu'n dagun. 10 Siya'd gapuna'n summulagak sidadi un tagu
ot kinnanak un, 'Kanayuna sadan bokobokon dan uunnudon datuwa
tagu un bokona sat piyaok dit tungpalon da.' 11 Summulagak kan dida
ot insapatak un adika talon palnokon dida utdit insaganaka iillongan."

12 Ot siyadi dit gapuna susunud un, man-annad kayu dalapnu maid osa
kan dikayu ut mansomsomok si nadadag un adi manuttuwa kan Apudyus
un siya'd manggapuwan yu un umadayuwan kan siya un matatagu.
13 Mambibinnaga kayuwota inalga-algaw aginggana't awad algaw yu, dalapnu
maid maallilawa mambasul si gapun di sumukilan nat somsomok yu. 14 Ta
nu itultuluy taku dit kinatalgod taku't dit damudamu inggana't mandinonya
na, mantultuluy pay din maiyossaanan taku kan Kristu. 15 Siya'd gapuna'n
masapula sosomkon taku dit paingkanglit Apudyus un kanana'n,

"Sinsatun, nu donglon yu nat ugud Apudyus adi kayu mansukila kama't dit
kingwan dat ginnapuwan yu un sinalungasing da si Apudyus."

16 Ta singngadan kad dat nakagngol sidit imbagan Apudyus yoong nansukil
da? Bokon kad sidat aappu taku'n impangatan Moses un lummaksun sidin
Egipto? 17 Ot ngadan kad dat nakasulagan Apudyus si unog di opata pulu'n
dagun? Bokon kad sidat tagu'n nambasbasul ot natoy da utdit igawa maid
tagtagguwan? 18 Ot singngadan kad dat nangisapataan Apudyus un adina'n
talon palnokon sit iillongana insagana na? Bokon kad sidat nansukil kan
siya? 19 Kad sidiyon, kaawatana adida nakalnok sidit iillongana insaganan
Apudyus gaputa adida tinuttuwa dit imbagana.

4

1 Ot sinsadin ta sissiya payyan dit sapatana't tun satun, talona man-am-
amma taku dalapnu maid osa si adi makalnok sidiya iillongan. 2 Ta nagngol
taku dit Nabalu'n Damag un maipanggop situ un iillongan kama pay sidadit
aappu taku utdit aw-awe. Yoong ulay nu nagngol da, bokona nangitod si
nangkapiyaan da gaputa adida tinuttuwa. 3 Ditaku'n manuttuwa'l lawa dat
mabalina makalnok sidiya iillongan ta sadat adi manuttuwa, kanan Apudyus
un,

"Insapatak sidit sulag ku un talona adik palnokon dida't dit iillongana in-
saganak."

Satu un iillongan un insagana na nakwaon manipud kampay sidit nang-
waana uttun lubung. 4 Ta awad naikanglita ugud na maipanggop sit maika-
pitu'n algaw sidit namaloswaana't tun pita un kanana'n, "Sit maikapitu'n al-
algaw nan-illong si Apudyus sidit naabus dat losana kingwa na."* 5 Ot iba-
gak payyan dit kinnanan Apudyus maipanggop sidadit ginnapuwan taku'n
adi nanuttuwa un kanana'n, "Talona adik palnokon dida utdit iillongana
insaganak." 6 Utdi, kaawatan un adida nakalnok dat ummuna'n nakagngol
sit damag maipanggop sidiya iillongan gapu't dit adida nanuttuwaan. Yoong
ulay nu kama't di, awad da ud udum un makalnok. 7 Isunga nangikoddong
payyan si Apudyus si sabali'n timpu ot sinsatun diya timpu. Maabus man
piga'n dagun manipud sit adida nanuttuwaan, paingkanglit Apudyus kan
David dit naibagakon kanad un,

"Sinsatun, nu donglon yu nat ugud Apudyus adi kayu mansukil."

8 Bokona sadit ili un nangipuyutan Josue utdat ginnapuwan taku dit ug-
ugudona'n iillongan. Ta nu siya, adinon Apudyus nangibaga't maipanggop si
sabali un timpu. 9 Siya'd manigammuwan taku'n awad timpu'n umillongan
dat tagun Apudyus kama't dit nan-illongan Apudyus sidit maikapitu'n al-
algaw. 10 Ta singngadan na mana tagu dit lumnoka makaillong kan Apudyus,
man-illong pay sidadit talibasu na un kama't dit kingwan Apudyus sidit mag-
angput naon dat kingwa na. 11 Siya'd gapuna'n koon taku dit kaboolan taku'n
makalnok sidi un iillongan un naid ulay osa kan ditaku si adi tumuttuwa
kan Apudyus un kama't dit kingwan dat kaganakan Israel un siya'd adida
nakalnokan.

12 Ta sat ugud Apudyus matatagu kan mannakabalin. Natadtadom nu
sanat duwa't ngalaba ispada ta silputana nat tung-al aginggana't dit ulong
na. Makalnok pay sin somsomok kan kadogwa kan kaboolana un usigon dat
laweng kan napiya'n somsomok di tagu kan sadat panggop kan piyaon da.
13 Maid mailingod kan Apudyus ta iillana dan losana paloswa kan tigammu
na dan losana maipanggop kan ditaku. Ot sungbatan taku't din atubang na
dat losana kingkingwa taku.

Si Jesus Dit Kangattuwana Padi Taku

14 Si Jesus un Anak Apudyus, siya'd nadayawa kangattuwana padi taku
un kaysan sit kustu'n igaw Apudyus sin langit. Siya'd gapuna'n adi taku'n
talon lumipsut situn pammati un ibagbaga taku. 15 Ta satu un kangattuwana
padi taku maawatana datun kinakapsut taku ta siya un mismu, napadasana
dan losana sugsug un kama pay kan ditaku yoong adina nambasul. 16 Siya'd
gapuna'n masapula natalgod taku un umadani kan Apudyus un nakaasi ta
kodawon taku'n kaasiyan kan salakana ditaku nu timpuna un masapul taku.

---

* **4:4** Gen. 2:2.

5

1 Sat kangattuwana padin di Judio, mapili utdan bul̲un na ot siya'd madutukana mangisikad kan dida't din atubang Apudyus. Siya'd mangidatun sidan itdon dan tagu kan Apudyus kan sidat ayama maidatun dal̲apnu mapakawan da utdat basul̲ da. 2 Ot satu un kangattuwana padi makaawat sidadit mailladu maipagapu't dit kinakulang di tigammu da ta tagu'l lawa'n awad pay mangkulangana. 3 Siya'd gapuna un, nu mandatun masapul un bokona lawa'n gapu't dat basul̲ dat tagu nu adi gapu pay sidit basul̲ na. 4 Maid manutuk sit long-ag na pay lawana mambalin si kangattuwana padi nu adi si Apudyus ullawa ud mabalina manutuk un kama't dit nanutukana kan Aaron.

5 Padana pay kan Kristu un bokona pinadayawana pay lawan dit long-ag na dal̲apnu mambalin si kangattuwana padi nu adi dinutukan Apudyus. Ot kanan Apudyus kan siya un,

"Sika ud Anak ku. Sinsatuna al̲gaw ipailaka sakon ud Amam."

6 Awad pay dit nangibagaan Apudyus kan Jesus un kanana'n,

"Padi ka ut inggaingga kama't dit kinapadin Melkisedec."

7 Utdit ininggawan Jesus situn pita nanluwal̲u ot indakol̲ na dit ginga na kan inyibil na un dit nangkodaw kan Apudyus udsi mataguwana kan katoy gaputa tigammu na un mannakabalin. Ot dingngol̲ Apudyus gaputa nampakumbaba kan nantungpal. 8 Ulay nu Anak Apudyus, inadal̲ na dit mantungpal kan Apudyus sidadit nampalpaligatana. 9 Ot magangput na mana matungpal dat losana impakwan Apudyus kan siya, nambalina siya'd gapuwanan dit maid kigada mataguwan dat losana tagu'n manuttuwa kan siya. 10 Siya'd dinutukan Apudyus un kangattuwana padi un kama't dit kinapadin Melkisedec.

Pammagbaga Utdin Adi Suminaan

11 Adu payyan datun ibaga mi maipanggop situ un naugud mi yoong nasigaba ipakaawat kan dikayu ta adi kayu makaaw-awat. 12 Nabayag kayu un namati ot lobbong na un dikayuwon ud mangitudtudu utdan udum. Yoong bokon ta masapul yu payyan nat sabali un mangisul̲u kan dikayu utdat nal̲asu'n maawatana ugud Apudyus un naitudtuduwon kan dikayu utdit luglugi na payyan. Kama kayu payyan si abenga sumususu kan adi makakotkot si nabol̲anga makan. 13 Singngadan na mana tagu nat sumususu, abeng payyan ot adina payyan mailasin din kustu kan nalintog. 14 Yoong sanat tagu un makakotkot si nabol̲anga makan, naotongon. Padan dan nabilog si pammati un naadal̲ daona usalon dat somsomok da un mangilasin sit napiya utdit nadadag.

6

1 Isunga, adi takuwon uliulinon un adal̲on danat tudtudu'n nal̲asu un maawatan maipanggop kan Kristu. Adal̲on takuwot danat nadal̲om un tudtudu un mampabilog situn pammati taku. Adi takuwon uliulinon un adal̲on danat ummuna'n tudtudu un nanlugiyan di pammati taku un kama't dan: man-awidan taku dadit kokkoon taku un maid selbi na ot manuttuwa taku kan Apudyus. 2 Adi takuwon uliulinona adal̲on dan maipanggop si bunyag, san mangipatayan sin ima't din ul̲un din bul̲un nu iluwal̲uwan, san mampaungal̲an Apudyus sidan tagu un natoy kan san man-ukuman Apudyus sidan tagu un maid si kigad. 3 Adal̲on takuwot dadin nadal̲om un tudtudu'n mampabilog situn pammati taku nu ipalubus Apudyus.

4 Ta sadan namati un man-awidan da dit pammati da kan Jesu Kristu,
adidaon mabalina maawis umana mambabawi gaputa naabusona linawa-
gan Apudyus dit somsomok da ot napadasan daona linak-am dit ligalun
Apudyus kan napadasan daona naawat dit Ispiritu Santu utdin mataguwan
da. 5 Natigammuwan daon dit kinabalun dit ugud Apudyus kan nagikna
daon dit pannakabalin Apudyus un maipaila uman situn dumoldola timpu.
6 Nu nan-awidan da dit pammati da, adina mabalin un maawis da un
mangibabawi't dat basul da uman ta gapu't dan kokkoon da, kama nu ilansa
da uman si Jesus un Anak Apudyus kan ibabbain da utdat kaaduwan.
7 Sadanata tagu maiyalig da si pita. Nu san pita un maudaudanan ta
nalaba nat tumubu un mulmula un manselbi'n mangkapiyaan din makinpita,
bindisyunan Apudyus diya pita. 8 Yoong nu kalenuk kan bollat nat tumubu,
maid selbi na un pita ot maid ayana'n dusaon Apudyus ta sobgona.
9 Yoong ulay nu kama't di din imbagak kan dikayu'n napotoga susunud,
maid duwaduwak kan dikayu'n koon yu dit nabalu un siya'd maiyannatup
un koon dat tinagun Apudyus. 10 Ta nalintog si Apudyus ot bokona liuwana
dadit nabalu un kingkingwa yu kan sat mampipiya yu maipagapu kan
siya un impaila yu utdit mantutulung yu utdat pada yu un manuttuwa un
itultuluy yu inggana't tun satun. 11 Sad talona kalikagumak, ipapasnok nat
kada osa kan dikayu'n mannamnama kan Apudyus inggana't magun-ud yu
un losan dat nanam-on yu. 12 Ta nu sad koon yu di, bokona sumadut kayu nu
adi kumama kayu utdat udum un gapu't dit manuttuwaan da kan kinaanus
da, awaton da dit insapatan Apudyus.

Tungpalon Apudyus Dit Insapata Na

13 Utdit nansapataan Apudyus kan Abraham insapatana un tungpalon na
dit imbaga na. Ot gaputa naid nangatngatu nu siya, inusal na dit ngadanna
un nansapata. 14 Ot kingwanana un, "Isapataka bindisyunak sika kan
paaduwok dan kaganakam."
15 Ot gaputa inan-anusan Abraham inuuway, natungpal dit insapatan
Apudyus kan siya.
16 Nu sapataan nat osa'n tagu dit kinatuttuwan dat ibagbagana, mansap-
atan usalona dit ngadan di tagu'n nangatngatu nu siya kad maaliglu dit
mansisinnungbatan da.
17 Padana pay un sinapataan Apudyus dit imbaga na gaputa piyaona'n
ipaila utdadit losana umawat sidat imbaga na un adina'n talon maobos
dit somsomok na. 18 Kingwa na di dalapnu ditaku'n nangkamang kan siya
amo mapabilog tun somsomok taku'n mangipapasnok un mannamnama't
dat imbaga na. Onta antu datun duwa'n kingwa na un adi mabalina
maobos ta nangal-am an si nantuliyan Apudyus. 19 Satu un namnama siya'd
mangibakod situn mataguwan taku ta maid duwaduwa na un matungpal.
Gapu't tuwa namnama taku, kama taku't nakalnok sit kustu'n igaw Apudyus
un kama't din linumnokan di kangattuwana padi utdin Kasasantuwana
kuwaltun di timplu un nasal-inan si koltina. 20 Ummuna un kaysan si Jesus
sidi, dalapnu siya'd mangibagi kan ditaku ta siya'd nambalina kangattuwana
padi ut inggaingga un kama't dit kinapadin Melkisedec.

7

Sat Kinapadin Melkisedec

1-2 Satu un Melkisedec, ali ud Salem kan padi un nanselselbi kan Apudyus
un kangattuwan. San piyaona un ugudon din ngadan un Melkisedec, alin di
kinalintog ot sat piyaona paya ugudon din saad na, alin di kappiya gaputa

san piyaona'n ugudon din Salem, kapiya. Utdit mangulinanon Abraham un nanligwat sit gugubbatana namatoyana utdat opata ali kan dat buyut da,* inabat Melkisedec ot binindisyunana. Ot intod Abraham kan siya dit ingkapulun dat losana sinamsam da. 3 Si Melkisedec, naid nauguda ama na, ina na, onnu ginnapuwana. Naid pay nauguda naiyabengana kan natoyana. Ot maipangkama't din Anak Apudyus ta mantultuluya padi si inggaingga.

4 Ilan yu tun kinangatun Melkisedec. Intod Abraham un nadayawa puun taku'n Judio kan siya dit ingkapulun dat sinamsam da utdit gubat. 5 Awad lintog di Judio un sadat kaganakan Levi un nambalin si padi, dida'd awad si kalobbongana mangala utdit ingkapulun dit apit dat bulun da ulay nu kaganakan Abraham dida'l losan. 6 Yoong si Melkisedec un bokona kaganakan Levi, siya'd nangitdan Abraham sit ingkapulun dat sinamsam da. Ot binindisyunana't Abraham un nangisapataan Apudyus sidan sapata na.

7 Tigammu taku'l losan un sat mamindisyun, nangatngatu nu sadit bindisyunana. 8 Sadan kaganakan Levi un nangit-itdan dat tagu't dat ingkapulu da, tagu da'l losana matoy. 9 Ulay nu sada Levi kan dat kaganakana dit nangit-itdan dat tagu't dat ingkapulu da, mabalin pay un kanan taku'n nangtod daon sit ingkapulu da kan Melkisedec sidit nangitdan Abraham sit ingkapulun dat sinamsam da utdit gubat. 10 Onta ulay nu adina payyan naiyabeng si Levi utdit nangabatan Melkisedec kan Abraham, naibilanga ininggawon sit long-ag Abraham ta si Abraham dit ginnapuwana.

11 Intod Apudyus dat lintog na utdat kaganakan Israel maibasal sit nandu-tukana't dat ganak Levi un papadi ta dida'd mangipatungpal sidat datdatun un naibilin. Ot nu nagun-ud okyan dat tagu dit kinalintog gapu't dat datun dat papadi, adina masapul okyana nangibaun si Apudyus si sabali'n padi. Sadi un padi, maipada dit kinapAdina kan Melkisedec un bokon sit kinapadin Aaron un kaganakan Levi. 12 Ot nu nasukatan dit kinapadin dit padi, lobbong na un masukatan pay dit lintog. 13 Si Apu taku'n Jesu Kristu tun mauguda naisukata padi. Nanligwat si sabali'n puli ot naid kabagiyana un nanselbi ut kinapadi. 14 Tigammun di losana naiyabeng si Apu taku utdat kaganakan Juda. Ot naid imbagan Moses ut maipanggop situ un ganak sidit nambagbagaana't maipanggop sidadit papadi.

Naiduma Un Padi Un Padan Melkisedec

15 Ot nalawlawag pay un maawatan dit naidumaan dit kinapadin Jesu Kristu gaputa maipada't dit kinapadin Melkisedec. 16 Bokona nampadi maipagapu't lintoga maipanggop si pulin di tagu nu adi nambalin si padi gapu't dit pannakabalin dit mataguwan un maid kigad na. 17 Ta kanan dit naikanglita ugud Apudyus un, "Padi ka si inggaingga un kama't dit kinapadin Melkisedec."

18 Kad sidiyon, nasukatan dit dadaana lintog ta nakapsut kan naid selbi na. 19 Adina kabool̲ana mambalinon dat tagu un maid mangkulangan da. Yoong sinsatun awad nabal̲bal̲u'n namnama taku, ta gapu kan Kristu mabalin taku'n umadani kan Apudyus. 20-21 San osa payyana mangil-an un naiduma dit kinapadin Jesu Kristu, sat insapatan Apudyus maipanggop sit kinapAdina un kanana'n,

"Sakon un Apu insapatak ot naid maobosan ditu'n somsomok ku: 'Padi ka si
inggaingga.' "

Ta sat nampadiyan dat udum naid ud insapatana ut kama't tu. 22 Maipagapu't tuwa sapatan Apudyus, si Jesus ud mangisikad sit matungpal̲an dit bagu kan amo nabal̲bal̲u un tulag.

---

* **7:1-2** Gen. 14:17-20.

23 Antu da payyan uduma naidumaana. Adu dan nasongsongwata nam-
padi gaputa mangkigad dit kinapadi da nu matoy da. 24 Yoong si Jesus adina
matoy ot mantultuluy dit kinapAdina si inggaingga. 25 Kadya kabool̲ana't
inggaingga un taguwon dan losana tagu'n umadani kan Apudyus gapu't dit
pammati da kan siya, ta matatagu't inggaingga un mangikakkaasi kan ditaku
utdin atubang Apudyus.
26 Siya'd gapuna un si Jesu Kristu dit maibagaya kangattuwana padi taku
gaputa nasantuwan kan tal̲ona naid napabal̲awana onnu basul̲ na, bokona
kama kan ditaku'n gumabasul̲a tagu. Kaysan langit ot naitdan si nangatu'n
saad un maid maipadaana. 27 Bokona kama't dat uduma kangattuwana padi
si Jesu Kristu ta adina masapula mandatun si inal̲ga-al̲gaw gapu utdit basul̲
na asi mandatun gapu't dat basul̲ dat tagu. Ta si Jesus, namingpingsana
nandatun sidit nangidatunana't dit long-ag na un siya'd ummanaya bayad
dat losana basul̲ di tagu si inggaingga. 28 Nu maibasal sit lintog Moses, sadat
madutukana kangattuwana padi, tagu da'l lawa un awad mangkulangan da.
Yoong nu maibasal sit insapatan Apudyus un naudi nu sadit lintog, sadit
Anak na dit nadutukana kangattuwana padi un tal̲ona naid mangkulangana
si inggaingga.

8

Si Jesus Ud Kangattuwana Padin Dit Bagu Un Tulag

1 Satu tun piyaon mi'n maawatan yu utdan ibagbaga mi kan dikayu. Awad
kangattuwana padi taku'n mantutupak sin kapon madiwanan dit tutup-
pakan Apudyus un Kangattuwan ud langit. 2 Manselselbi un kangattuwana
padi utdin kustu'n igaw Apudyus un bokon sidit tulda un binangun di tagu't
dit.
3 Sat kada kangattuwana padi madutukan un mangidatun sidan itdon
dan tagu kan Apudyus kan uduma kalasin di maidatun. Siya'd gapuna
un si Kristu masapul paya awad idatun na. 4 Nu iniinggaw si Jesus situn
pita bokonon un mampadi ta awadon dadit papadi un man-idatun sigun
sit lintog. 5 Sat talibasu da un papadi kama nu angngingiwan un mangil-
an sidit kustu'n awad sin langit. Kama kan Moses sidit dandani na un ilugi
un bangunon dit tulda, imbilin Apudyus kan siya un, "Ilama ustu. Am-
ammaama padaon nat losana kokwa na dal̲apnu makwam un losan dat
naipaila kan sika utdin bateled." 6 Yoong sat naitod kan Jesus un talibasu
nangatngatu nu sadit talibasun dadit ummuna'n papadi. Padana pay un
sat bagu'n tulag Apudyus sidan tagu un nambalin maipagapu kan Kristu,
nabalbalu nu sadit dadaana tulag gaputa insapatan Apudyus un nabal̲bal̲u
dat itdona sidan tagu. 7 Ta nu maid okyan nangkulangan dit ummuna'n
tulag, bokona nasukatan. 8 Yoong indasan Apudyus un awad nangkulangan
dat tagu kan sadit tulag isunga kanana utdit un,

"Dumtong nat al̲-al̲gaw un mangwaak si bagu'n tulag sidan kaganakan Israel
kan sidan kaganakan Juda.
9 Satun bagu un tulag, bokona kama't dit ummuna'n intulag ku utdat aappu
da utdit impuyut ku dida'n inam-ammaana lummaksun sin Egipto. Ta
adida intultuluya tinungpal dadit intulag ku ot siya'd namaybay-ak
kan dida.
10 Siyatu din bagu'n tulag ku utdan kaganakan Israel nu dumatong dit timpu
na. Imul̲ak dadin linlintog ku utdan somsomok da ot bigbigon da ud
sakona Apudyus da kan dida ud taguk.

11 Bokona masapula tudtuduwan da dat susunud kan kailiyan da dal̲apnu
tigammuwon da ud sakona Apudyus, gaputa manipud kadobaan
inggana't kangattuwan tigammuwakon kan dida un losan.
12 Kaasiyak dida ot adikon sosomkon dat nadadaga kingkingwa da kan
pakawanok dadit basbasul̲ da," kanan Apudyus.
13 Sat nangibagaan Apudyus maipanggop sit bagu'n tulag, imbilang na un
dadaanon dit ummuna un tulag ot adina mambayag mammaidan un padan
dat losana banag nu dumadaan.

9

Sadit Dadaan Kan Sat Bagu Un Mandaydayawan

1 Sadit ummuna'n intulag Apudyus sidat tagu na, inggaw da ud bilbilin
maipanggop sit mandadayaw da kan inggaw pay dit tulda un kingwa da un
mandaydayawan da uttun pita. 2 Sadiya tulda, nagogwa ta inggaw koltina't
dit gawa na. Sadit dupal̲an un kuwaltu siya dit mauguda Nasantuwana
Kuwaltu un siya'd inggawan dit silaw kan lamesaana naipatayan dit tina-
paya maidatun kan Apudyus. 3 Sadit awid dit koltina, siya dit maikagwa'n
kuwaltu un mauguda Kasasantuwana Kuwaltu. 4 Awad da ud alikam situ
un sadit altar un nasamul̲an si bul̲awan un sosobgan di insensu kan sadit
lakasa'n nasamul̲an si bul̲awan un ngadnon da ut lakasan di tulag. Sadiya
lakasa, siya'd naiggaan dit bul̲awana banga un inggawan dit manna, sadit
summimita sul̲kud Aaron kan sadat duwa'n topak di batu un naikanglitan
dadit simpulu'n bilin Apudyus. 5 Sat labaw didiya lakasa awad da ud
napayakana paloswa'n mauguda kerubim un mangipaila't dit kinaawad
Apudyus sidiya lakasa. Nabikyad dat payak da ot natudungan dit igawa
mapakawanan dat basbasul̲. Yoong bokona sinsatun ud mailawlawagan
datuwa banag.

6 Kama't tu dit naul̲nusan dat alikam dit tulda un nandaydayawan da.
Inal̲gawa sad longkon dadit papadi dit madupal̲an un kuwaltu dal̲apnu koon
da dat kalobbongan da un koko-on. 7 Yoong nu sadit nangindal̲oma kuwaltu,
sadit kangattuwana padi ullawa'd makal̲nok si mamingsan sit sindagunan.
Adina pay makal̲nok nu maid al̲ana si dal̲a un idatun na kan Apudyus gapu't
dat basul̲ na kan dat basul̲ dadit tagu. 8 Gapu't tuwa mauunnud sidit,
nalawaga ipatpatigammun Ispiritu Santu un inggana't mauussal payyan dit
tulda un mandaydayawan da utdit, adina mabalin un makal̲nok dat tagu't
dit Kasasantuwana Kuwaltu'n kawadan Apudyus. 9 Awad kaipooyan ditu
uttun madama'n timpu. Kaipooyana un losan dat ayam kan uduma datun
dat nanaydayaw kan Apudyus, bokona inumdasa nanal̲us sit somsomok da
maipanggop sidat basul̲ da. 10 Ta sadat datun da maipooy ullawa't madal̲usan
dat basul̲ da maipagapu't makan, mainum, kan udum paya madal̲usan
da. Maipanggop da'l lawa si madal̲usan di long-aga impatungpal Apudyus
agingga't pinabagu na dat linlintog.

11 Yoong sinsatun, si Kristu un kangattuwana padi taku'd nangidatong
sidat napiya'n banaga laklak-amon taku. Manselselbi'n padi utdin gattoka
igaw Apudyus un amo napotpotog kan amo napipiya nu sadit Kasasan-
tuwana Kuwaltun dit tulda't dit. Onta bokona kingwan di tagu onnu nakwa
uttun pita. 12 Nilumnok si Kristu utdit gattoka Nasantuwana Igaw Apudyus
un namingpingsana naid pigwapigwana. Ot bokona sat dal̲an di kalding
kan dal̲an di ubbun baka dit indallay na un datun, nu adi sadit mismu'n
dal̲ana. Kad tinungpal naon dit masapula makwa dal̲apnu mapawayaan taku

si inggaingga. 13 Utdit, madalusan dat tagu'n maibilanga naisaw utdit man-
iilan Apudyus nu walsiyan padi dida't dalan di kalding, dalan di ubbun baka
kan gabun di nasgoba baka dalapnu maibilang da umana nadalus. 14 Utdi, nu
mabalin dadi un makadalus, ad-adu dit nakwaan dit dalan Jesu Kristu. Ta si
Kristu un naid pulus napabalawana, indatun na dit long-ag na kan Apudyus
gapu't dit salak Ispiritu Santu un maid matoyana, dalapnu sat dala na dit
manalus situn kasomsomkan taku'n naisaw maipagapu't dan kingkingwa
taku'n maid selselbina. Kadon, mabalin takuwona manselbi kan Apudyus
un matatagu.
15 Ot maipagapu utdiya kingwan Jesus, nambalin dit bagu'n tulag dalapnu
sadat losana pinilin Apudyus un tagu na maawat da dit mannanayuna
bindisyun un insapata na. Ta maipagapu't dit natoyana nawayawayaan da
utdat basul da utdit timpun dit dadaana tulag.
16 Nu mangwa nat osa'n tagu si kasulatan maipanggop sidan ipatawid na,
adina mabalin un manggogogwa dadit manawid inggana si awad manigam-
muwan un natoyon dit mangipatawid. 17 Sadi un kasulatan asina'l lawa
maipatungpal nu matoy dit singkuwa. Naid anuanu na nu matattaguwan
payyan dit tagu'n singkuwa't dat maipatawid. 18 Padana't dit dadaana tulag,
nausal dit dala un nangipapiddot sidit tulag. 19 Kama't dit kingwan Moses
utdit impatigammu na dadit bilbilin dat lintog Apudyus sidadit tagu, nangala
si dalan di ubbun baka kan dalan di kalding ot dinanumana. Nangala't
sangan di kayu'n hisop un siya'd nangitakodana't dit nadulawa luput un
dutdut di kannelu asina insawsaw sit dala un siya'd nanwalsi na utdit iblu
un naikanglitan dadit lintog kan sadadit losana tagu'n awad sidi. 20 Ot sat
manwalsiyana kanana un, "Satu un dala dit mampapiddot sidit tulaga imbilin
Apudyus un unudon yu." 21 Padana pay un winalsiyan Moses si dala dit tulda
kan sat uduma mausala mandaydayaw. 22 Katuttuwaana, sigun sit lintog
istay ta losana banag masapula awad dala ut maidatun dalapnu maibilang da
un nadalus sidin man-iilan Apudyus. Adina pay mabalina mapakawan nat
osa'n tagu utdat basul na nu maid dala si maidatun.

Madalusan Dat Basul Maipagapu't Nangidatunan Kristu Utdit Long-ag Na

23 Kama't di dit madalusan dat losana usal sit tulda un sadatu un usal
awaawata lawa'n dan awad langit. Yoong sadadit losana awad sin langit
masapul da dit napotpotoga maidatun. 24 Bokona nilumnok si Kristu utdit
Kasasantuwana Kuwaltu'n kingwan di tagu kan awaawata lawa'n dit tut-
tuwa un igaw, nu adi nilumnok langit un siya'd gattoka igaw Apudyus. Siya'd
inggawana't tun satuna mangibagi kan ditaku utdin atubang Apudyus. 25 Si
Kristu, bokona namin-adu'n indatun na dit dala na un kama't dit kangat-
tuwana padi utdit un dinaguna lumnok sidit Kasasantuwana Kuwaltu'n
mangidatun sidadit dalan di ayam. 26 Ta nu dinagun un idatun na dit dala
na, mamin-adu okyana nampalpaligat manipud sit nakwaan ditu'n lubung.
Yoong bokona kama't di ta sat tuttuwa, namingsana lawa'n inummoy si
Kristu uttun pita uttun udidin di al-algaw, dalapnu kaanona dit basul sidit
nangidatunana't dit mismu'n long-ag na. 27 Ta naikoddonga mamingsana
lawa'n matoy nat tagu ot maabus kad ukumon Apudyus. 28 Padana un si
Kristu namingsana lawa'n naidatun un nanagapal sidat basul dat losana
tagu. Dumatong uman yoong bokonona gapu utdat basul nu adi dalapnu
taguwona dat manguuway kan siya.

10

Sat Kinapotog Dit Datun Kristu

1 Sadat linlintoga naitod sidadit Judio, angngingiwana lawa'n dadin
nabalu'n banaga dumatong un bokona siya dat tuttuwa. Siya'd gapuna un
bokona inumdas dat indatdatun dat tagu kan Apudyus si kadagundagun ta
adina nabalinan un pinambalin dat tagu un maid si mangkulangan. 2 Ta nu
inumdas okyana nanalus kan dida, inggongda da okyanon dit mandatun kan
adidaon somsomkon dadit basbasul da. 3 Yoong sat kinatuttuwana, sadat
datun si kadagundagun dat mangipagasmok kan dida't dat basul da. 4 Ta
adina un talon dit dalan di kalding kan baka mabalinana makaan dit basul.
5 Ot siya'd gapuna un sidit dandani'n umoy si Kristu uttun lubung kinnanana
kan Apudyus un,
"Bokona sadat ayama mapatoy kan udum paya datun dat piyaom nu adi
insaganam tun long-ag ku un maidatun. 6 Bokona sadat datuna
masgob kan sadadit uduma datun un maipooy si basul dat mas-
omam. 7 Ot siya'd gapuna un kinnanak un, 'Antuwak Apu un mangwa
utdan piyaom,' un siya'd naikanglit sit iblun di lintog maipanggop kan
sakon."*
8 Somsomkon taku tuwa imbagan Jesu Kristu. Umuna, kanana un bokona sa-
dat ayama mapatoy onnu masgob onnu sadat uduma maidatun un maipooy
si basul dit piyaon Apudyus onnu mas-omana ulay nu kingwan dat tagu
datu un maibasal sidat lintog Moses. 9 Asina payyan kanan un, "Antuwak
Apudyus un mangwa't nat piyaom." Kaawatan un sinukatan Jesus dat siguda
datdatun sidit nangidatunana utdit long-ag na. 10 Ot gaputa natungpal dit
piyaon Apudyus, nadalusan taku't dat basul sidit namingpingsana nangi-
datunan Jesu Kristu utdit long-ag na.
11 Sadat papadin di Judio utdit, kaalgaw-algaw un umoy da koon dan
talibasu da. Maminpin-adu un idatun da dadit sissiya payon un datun yoong
talona naid kaanona't dat basul di tagu. 12 Yoong si Kristu, namingpingsan dit
nan-idatunana't dit long-ag na kan Apudyus un siya'd inumdasa nangaan
sidat basul di tagu si inggaingga. Maabus man, nantupak sit kapon madi-
wanan ud Apudyus. 13 Ot man-uuway sidi inggana't abakon Apudyus dan
losana kabusul na ot tangadon da un Apu da. 14 Ta gapu't dit namingpingsana
nangidatunan Apu Jesus sit long-ag na, dinalusana dat basul dat tagu'n
manuttuwa ot maidon mangkulangan da ut inggaingga.
15 Ulay si Ispiritu Santu panoknokana'n tuttuwa datu utdit nangibagaana't
dat ugud Apudyus un kanana'n,
16 "Siyatu tun itulag ku kan dida nu dumatong dit timpu," kanan Apudyus.
"Imulak datu'n lintog ku utdan somsomok da."
17 Ot kanan pay dit ugud Apudyus un,
"Talona adik sosomkonon dat basul da kan nadadaga kingkingwa da."
18 Ot gaputa pinakawanon Apudyus dadin basul di tagu, bokona masapula
awad uman maidatun un maipooy si basul.

Umadani Taku Kan Apudyus Un Sitatalgod

19 Siya'd gapuna susunud un, awad wayawaya taku un umoy sidin kustu'n
igaw Apudyus gapu't dit dalan Jesu Kristu un nan-ayus. 20 Ta gapu't dit
nangidatunan Jesus sit long-ag na nangwa si bagu'n dalana umoy kan
Apudyus un bokonona mangoy sit koltina nu adi sadi un dalan siya si Kristu
un matattagu. 21 Siya'd kangattuwana padi'n mangaayyuwan kan ditaku'n
taguna. 22 Siya'd gapuna'n umadani taku kan Apudyus un sipupudnu un ad-
inaon manduwaduwa tun pammati taku. Masapula nadalus tun somsomok
taku un naidon danag taku't dan basul taku un kama nu nawalsiyan taku't dit

* **10:7** Salmo 40:6-8.

dal̲an Kristu kan nabul̲uwan tun long-ag taku't nadal̲usa danum. 23 Adi taku
lipsutan dit namnama un ipalpalawag taku. On, adi taku manduwaduwa ta
matal̲godan si Apudyus un manungpal sit insapatana. 24 Somsomkon taku
nu innon taku'n mantitinnul̲ung dal̲apnu mampipinniya taku kan koon taku
dan napiya. 25 Inggongdanon dat uduma makagimung yoong masapula
adi taku igongda un mandadatdatonga mandaydayaw kan Apudyus. Amo
mampipinnabilog takuwot si pammati ta tigammu taku un dandaniyon nat
al̲-al̲gawa man-ulinan Apu Jesus.

26 Ta nu gagal̲aon taku un mambasubasul̲ situn naipatigammuwan ditu'n
katuttuwaan kan ditaku, naidon udum si datun un mabalina mangaan si
basul̲. 27 Siya'l lawa'd awada mauuway, sadit gakkimuta maukuman kan
gakkimuta apuy un manogob sidadit gumusul̲ kan Apudyus. 28 Utdit timpun
Moses, singngadan na mana adi manuttuwa utdit lintog, nu kustiguwan di
duwa onnu tul̲u'n tagu naid dagudagu na un mapatoy. 29 Ot nu kama't di,
somsomkon yu nu kamaan din dagson din maikoddonga dusan din tagu un
manul̲adul̲a utdit Anak Apudyus, san adi mamotog sidit kinapotog dit dal̲an
Jesus un nampapiddot sit tulag kan nanal̲us kan siya utdat basul̲ na, kan
san mangin-insultu kan Ispiritu Santu un nakaasi. 30 Ta titiggammu taku si
Apudyus un nangugud sit kanana'n, "Sakon man-ibal̲os, sakon ud mandusa."
Kanana payyan un, "Ukumok dat taguk." 31 Gakkimuta tal̲on din dusaon
Apudyus un mannakabalin kan matatagu.

32 Somsomkon yu dit damu'n nanuttuwaan yu utdit nalawagan nat som-
somok yu, inan-anusan yu dat amoda ligat ot adi kayu naabak. 33 Inggaw
da ud timpu'n nain-insultu kan napalpaligat kayu utdit sanguwan dat adu'n
tagu. Ot nu udum na bokona dikayu dat mapalpaligat yoong naipanlikna
kayu kan dida. 34 Nakaasiyan kayu't dat naibal̲ud. Nalagsak kayu'n nan-
gawat sidit pinl̲os da dat talipon yu. Onta titiggammu yu un awad talipon
yu un mannanayun ud langita amo napotpotog nu sadat pinl̲os da. 35 Siya'd
gapuna un adiyu tal̲akon nat tal̲god nat angos yu ta magun-gunaan kayu't adu
nu itultuluy yu. 36 Masapula itultuluy yu un man-anus dal̲apnu makwa yu
dat piyaon Apudyus kad awaton yu dat insapata na. 37 Ta kanan nat ugud
Apudyus un,

"Sin-akitana lawa'n timpu, dumatong dit mauuway ta bokona mantaktak.
38 Ot sadan taguk un maibilang un nalintog matagu da maipagapu't
pammati da. Yoong nu awad lumipsuta manuttuwa kan sakon adiyak
mas-om kan siya."

39 Bokona ditaku dat tagu'n lumipsuta manuttuwa un umoy sit mayam-anan
da, nu adi ditaku dan mangipapasnoka manuttuwa ot taguwona ditaku.

11

Sat Kustu'n Pammati

1 San pammati, siya dit kinatal̲god taku un matungpal dat namnamaon
taku kan adi taku manduwaduwaan dit kinatuttuwan dat adi taku payyan
naila. 2 Gapu utdit pammatin dat tagu utdit aw-awe, ummanamung si
Apudyus kan dida.

3 Gapu't pammati taku maawatan taku un napaloswa tun lubung gapu
utdit ugud Apudyus kad losana maila pinaloswan dit adi maila.

4 Gapu't dit pammatin Abel indatun na dit amo maibagaya datun nu sadit
datun Cain. Ot gapu't diya pammatina ummanamung si Apudyus kan siya
ot imbilang na un nalintog kad siyadi dit mangil-an taku un inawat Apudyus

dit datun na. Ot inggana't tun satun ulay nu natoyon si Abel kama nu mambagbagbaga payyan gapu utdit pammati na.

5 Padana pay kan Enoc un gapu utdit pammati na nailaksig kan katoy
ta inalan Apudyus un natattaguwan. Naid nakaodas kan siya onta inalan
Apudyus. Kanan dit ugud Apudyus un, utdit daan Enoc naala'd ngatu,
nasnas-om si Apudyus kan siya. 6 Yoong nu maid pammatin nat osa'n tagu
adina mabalina mapasoom si Apudyus. Ta singngadan na mana umadani
kan Apudyus masapula tuttuwaona'n awad Apudyus kan tuttuwaona'n gun-
gunaan Apudyus dadit manginap kan siya.

7 Kama pay kan Noe, gapu utdit pammati na tinungpal na dit imbagan
Apudyus un koona maipanggop sidit mapasamaka litap. Ot ulay maid
innila na si manuttuwaana, nangwa si dakolana bapul dalapnu matagu da
un simbalyan. Gapu't dit pammati na, impaila na un masapula madusa dat
adi nanuttuwa kad, imbilang Apudyus si Noe un nalintog maipagapu utdit
pammati na.

8 Gapu utdit pammatin Abraham, tinuttuwa na dit imbagan Apudyus un
umoy sit ili'n insapatana'n itdon ulay nu maid kapuut na ut kawadana.
9 Ot gapu utdit pammati na, ininggawa kama't osa'n sangsangaili't dit ili'n
insapatan Apudyus un itdona kan siya. Namoloy si tulda ot siya pay dit
kingwan Isaac un anak na kan si Jacob un apu na un dida'd umawat
un padana utdat insapatan Apudyus. 10 Inanusana dit kama't di ta sat
uuwayona, sadit dakolana ili'n pinanggop kan binangun Apudyus un naisaad
si mannanayuna pannan.

11 Gapu utdit pammatin Sara, ulay nu lummabos dit tawon naon naitdan si
kaboolana umanak gaputa nanuttuwa un matalgodan si Apudyus un nansap-
ata. 12 Siya'd gapuna'n ulay nu naibilang un kama't natoyon si Abraham
gapu't dit kinalakay na, ummaduadu dat ganak na un maid makabilang ta
padan dan kaadun dan bituwon langit kan san lagan sin talantaga adi maiyap.

13 Losan datun tagu'n naugud, sissiya da un namati inggana't natoy da.
Ot ulay nu adida naawat sit katatagu da dadit insapatan Apudyus kama nu
naotap daon dit maitod kan dida ot naanggom da. Sadatuwa tagu binigbig
da un kakkaili da ot maid kustu't ili da uttun pita. 14 Ot nu ibagan din osa'n
tagu din kama't di, nalawaga in-innapona dit kustu'n igaw na. 15 Ot nu sadit
igawa nanligwatan da dit sosomkon da waya da okyana nangulin. 16 Yoong
bokon, ta sad gutgutagutan da sadit ili'n napiya'd langit. Ot gaputa kama't di,
adina mabain si Apudyus un awagan da si Apudyus da ta insaganaana dida't
ili da ud langit.

17-18 Gapu't dit pammatin Abraham nakasagana'n mangidatun kan Isaac
un anak na utdit pinadpadas Apudyus. Insapatan Apudyus kan Abraham un
si Isaac dit manligwatan dat adu'n kaganakan Abraham yoong nakasagana
kampaya mangidatun sit ossaana anak na. 19 Onta sinomsomok Abraham
un kaboolan Apudyus un paungalon si Isaac nu matoy. Ot tuttuwa'n kama nu
natoy yoong pinaungal Apudyus ta inggimau na dit mamatoyan Abraham
kan siya.

20 Gapu utdit pammatin Isaac un tungpalon Apudyus dit insapata na,
kindaw na dit bindisyun Apudyus kan da Jacob kan Esau utdan dumoldola
al-algaw.

21 Padana pay kan Jacob un gapu utdit pammatina kindaw na dit bindisyun
Apudyus sidat kada osa utdat abeng Jose utdit daan na un matoy. Utdiya
nangwaana nantumogana dit sulkud na un dit nanayaw kan Apudyus.

22 Gapu utdit pammatin Jose, utdit dandani'n matoy imbaga na dit lumaksunan dadit iyIsrael sin Egipto ot imbilin na pay dit koon da utdit tung-al̲ na nu manal̲an da.
23 Gapu't pammatin dat mal̲ong-ag Moses, adida kummimuta adi nanungpal sit bilin didit ali ot insussul̲uk da si Moses si tul̲u'n bul̲an sit naiyabengana gaputa naila da un nabal̲bal̲u'n abeng.
24 Gapu't dit pammatin Moses, maangsan man adinaon piniya un maibilanga abeng dit babai un abeng dit ali onnu Faraon un nanal̲kon kan siya.
25 Sad piniya naot dit nakapanligat sidat tagun Apudyus nu sadit manganganas sit bokona mannanayuna lagsak un itdon di basul̲.
26 Imbilang na un adayu'n napotpotog dit madul̲adul̲a maipagapu't dit pammati na kan Kristu nu sadit losana kinabaknang ud Egipto ta sad sosomkona dit dumol̲dol̲a gunguna.
27 Gapu utdit pammati na tinaynana'd Egipto un adina ingkimut dit sul̲ag didit ali. Inanusana'd ligat gaputa kama't iillana si Apudyus un adi maila.
28 Gapu utdit pammati na, nakwa dit luglugin dit Piyestan di Nalausan. Ot imbilin na utdat bul̲un na un Judio un wal̲siyan da si dal̲a dat sawang da dal̲apnu manlaus kad dit anghel di katoy un mampatoy sidat pangu'n lal̲aki'n abeng, adida mailak-am.
29 Gapu utdit pammatin dat iyIsrael, dinol̲mang da dit Nadul̲awa Baybay un kama dat kummiyang si namaga'n pita yoong padason man dat iyEgipto naamin da un nal̲mos.
30 Padana pay un gapu't dit pammati da, nal̲ba dit tupina nangalikum sin ili'd Jerico utdit abuson da un liwoson si pitu'n al̲gaw.
31 Ot gapu utdit pammatin Rahab un osa'n babai'n magatgatang si kinababai utdiya ili, sinangaili na dadit imbaun Moses un mansiput sidi un ili ot adina naidoga'n napatoy sit napatoyan dadit kailiyana un adi tumuttuwa.
32 Adu da payyan yoong naidon timpuk un mangul̲-ul̲nug sit pammatin dat uduma padan da Gideon, Barac, Samson, Jefte, David, Samuel kan udum paya propetan Apudyus.
33 Sad ibagaka lawa un maipanggop kan dida, gapu't pammati, inabak dat udum kan dida dat losana ili'n ginubat da. Nalintog dit nantutulay dat udum. Sadat udum inawat da dat insapatan Apudyus. Awad da ud namaginok si layon ot adin dat layon kinan dida.
34 Awad da pay adi naatungan sit naipsukan da utdit amoda apuy kan nakalasat dat udum sit ispada'n mamatoy da kan dida. Awad da ud nakapsut yoong gapu't pammati da pinabilog Apudyus dida. Sadat udum amo gummilog da un nakagubat. Pinal̲kak dat udum dat kabusul̲ da un umoy manaasaal̲ kan dida.
35 Ot awad pay dat babai un gapu utdit pammati da, nangulin kan dida dat kabagiyan da un natoy gaputa napaungal̲ da kan katoy.

Yoong awad dadit uduma tal̲ona napalpaligatan gaputa adida piyaon un lumipsuta manuttuwa un siya'd mawayawayaan da okyan. Sad piniya daot dit napalpaligat aginggana't natoy da ta namnamaon da dit napipiya'n mataguwan da nu maabusa paungal̲on Apudyus dida.
36 Sadat udum pay, nadul̲adul̲a da, nakumpakumpasan da kan naikinawad da asida naibal̲ud gapu't pammati da.
37 Awad kan dida'd nabatubatu inggana't natoy da. Awad da ud ginal̲ugad da un pinangkagwa. Napatoy dat udum si ispada. Tal̲ona nakapukapus dat udum ot nan-awaawa da un geddang ullawan di kannelu kan kalding dat nambadut da. Adida napalubusana mangwa't dat piyaon da kan tal̲ona napalpaligat da.
38 Ummoy da nanlilliwos sit katattal̲unan, kabatbateledan kan iniinggaw da utdat lilliyang kan ab-abut. Yoong sat katuttuwaana, bokona maibagay tun lubung un inggawan da.

39 Ot losan datuwa namati inanamungan Apudyus dida gapu't dit pammati
da yoong adida payyan naawat dit insapatan Apudyus. 40 Onta, awad
gattoka nabalu'n panggop Apudyus un siya dit maidagamungan taku kan
dida, dalapnu mambalinon ditaku'n losana tagu na un maid mangkulangana.

12

Sat Mansuluwan Apudyus Kan Ditaku

1 Sinsadin ta alig taku'd nalikmut sidan aduadu'n namati un mangustigu
utdit kinapotog di pammati, masapula kaanon taku'l losan dan sumipal situn
pammati taku. Kaanon taku dan umminaman taku'n basul un kama dat
kumkumpot kan ditaku. Ta maiyalig taku'n makagun-gunna si todtoddak un
masapula talona ipapati taku'n manoddak. 2 Ot iyossaan taku tun somsomok
taku kan Jesus ta siya'd mangipangat kan ditaku't dit tuttuwa un pam-
mati kan siya'd mampabalin situn pammati taku'n maid mangkulangana.
Ta si Jesus inan-anusana dat ligat na utdit nailansaana't dit kulus ta sad
sinosomsomok na, sadit lagsaka umuuway kan siya. Siya'd gapuna'n adina
imbain dit matoy sit kulus. Ot situn satun, awada mantutupak sin kapon
madiwanan ud Apudyus sidin mangiyapuwana.
3 Somsomkon yu dit nangiyan-anusan Jesus sidit amoda nanlalaweng dat
gumabasula tagu kan siya dalapnu adi kayu madismaya onnu lumipsuta
manuttuwa. 4 Ta naid mit payyan nan-ayus si dala na kan dikayu maipa-
gapu't mangipapatiyana un adi mangwaan sidan makabasulan. 5 Naliuwan
yu kadon dit pammagbagan Apudyus un mampabos-ol sinat angos yu un
aanak na un kanana'n,

"Anak ku, dumngol ka nu ipailan Apu un nan-illadu ka kan adika madisdis-
maya nu dusaon dika 6 gaputa tudtuduwan Apudyus dan potpotgona
kan saplidana dan losana ibilang na un anak."

7 Gapuna susunud un anusan yu dan ligata manudtudun Apudyus kan
dikayu ta siya'd mangil-an un ibilang dikayu'n anak na. Awad kad abeng
si adsan nat ama na tudtuduwan? 8 Nu adin Apudyus tudtuduwan dikayu
un kama't dit mantutudtudu na utdan losana aabeng na, piyaona'n ugudon
un bokona tuttuwa'n abeng dikayu kan siya. 9 Kan osa pay, sadatu'n
aamma taku uttun pita, tinudtuduwan ditaku ot linispitu taku dida. Adi
amo paitulayan takuwot kan Apudyus un Ama taku'd langit dalapnu matagu
taku't inggaingga. 10 Ta sadat aamma taku't tun pita, dinusa ditaku utdit
kaabeng taku utdan tigammu da un kustu. Yoong si Apudyus dusaon ditaku't
dit mampiyaan taku dalapnu mambalin taku'n maid mangkulangana un
padana. 11 Tuttuwa un nu timpu'n mansaplidan Apudyus bokona man-
lagsakan taku nu adi sigabon taku yoong nu maabus lak-amon taku dit
kappiya un bungan di nalintoga mataguwan nu patudtuduwan taku.

Pammagbaga Kan Bintaga

12 Isunga dikayu'n naipalay si ima kan manaytayogtog si puwog gapu't
kinakapsut yu, pabilgon yu danat somsomok yu. 13 Unudon yu dit nalintoga
mantatagu dalapnu sadat mamilpilay dit pammati da un mangila kan dikayu
adida maam-amoda kumapsut nu adi gumilogot dit pammati da.
14 Igga yu nat kaboolan yu un makatimpuyug sidan losana tagu. Igga yu
pay nat kaboolan yu un umunud sit nadalusa mantatagu ta nu bokona nadalus
din mantatagun din osa'n tagu adina mabalina maidagamung kan Apudyus.
15 Am-ammaan yu ta adiyu man-awidan dit kaasin Apudyus. Ilan yu ta maid
osa kan dikayu't dumakola kama't mula'n napait kan tumiwong un mangtod
si mayam-anan dat udum. 16 Masapula maid kan dikayu ud makaadul si

bokona asawa na kan maid umunud kan Esau un maid somsomok na utdan
naapudyusana banag. Ta si Esau insukat na ut sin-kakanan dit kalintogana'n
namangu'n anak un tawidona. 17 Tigammu yu un utdit naabus di, talona
piyaona'n tawidon dit bindisyun ama na yoong adin ama na ud impalubus
ulay nu nan-i-ibil un nangibabawi ta nailaus un nakwa ot adinaon mabalina
maipaoli.

18 Somsomkon yu un sat ummadaniyan yu kan Apudyus bokona maipada
utdat iyIsrael un ummadani da utdat masekgel un kama't din bateled Sinai
un awad gumilgilaba apuy. Napadas da dit amoda kolop kan amoda bali.
19 Nakagngol da si gingan di tangguyub kan nagngol da dit gingan Apudyus.
Ot magngol da man dit gingan Apudyus nampakpakaasi da un adinaon dog-
dogaan di un ugud na 20 gaputa adida maiyattom dit bilin na un kanana'n,
"Singngadan na mana dumabbok situn bateled ulay nu ayam, masapula
mabatubatu aginggana't matoy." 21 Talona gaogyat, siya'd gapuna'n ulay si
Moses kanana un, "Mamilpilpilak sit ogyat ku."

22 Yoong dikayu, ummadani kayu't din bateled Sion kan utdin ilin Apudyus
un matatagu un siya dit Jerusalem sidin langit un naamungan dan libulibu'n
aanghel. 23 Ummadani kayu utdin nalagsaka ammung dan losana maibi-
langa pangu'n aabeng Apudyus un nailista't ngadan sin langit padana pay
sidat natoyona lintoga tagun pinambalin Apudyus un maid mangkulangana.
Ummadani kayu kan Apudyus un siya'd mangukum sidan losana tagu.
24 Padana'n ummadani kayu kan Jesus un siya'd nampabalin sit bagu'n tulag
kan sadit dala na un nan-ayus un amo napotpotog dit kaipooyana nu sadit
dalan Abel.

25 Isunga man-ila yu ta adiyu sukilon un donglon si Apudyus un mambag-
baga. Ta nu adin dadit aappu nalisiyan dit dusa da gapu't dit adida nanonglan
sidit imbagan Apudyus kan dida uttun pita, kawasa adi taku malisiyan din
dusa taku nu adi taku donglon din ibagbaga na un manligwat langit. 26 Utdit
nakabagbaga si Apudyus sidat iyIsrael, inyugayug dit ginga na tun pita yoong
sinsatun awad insapata na un kanana'n, "Mamingsan payyana iyugayug ku
yoong bokona lawaona satun pita nu adi pati dan losana maila'd ngatu."
27 Sat kaipooyan dit imbaga na un mamingsan payyana iyugayug na, makaan
dan losana napaloswa'n maiyugayug dalapnu sad maibanata lawa dadit adi
maiyugayug.

28 Siya'd gapuna un masapula manyaman taku kan Apudyus ta indaga-
mung ditaku utdin mangiyapuwana un adi maiyugayug. Masapula daya-
won taku utdin wagasa mas-omana un potgon taku kan ikimut taku. 29 Ta
si Apudyus, maiyalig din mandudusa na si apuy un manogob sidan losan.

13

Sat Manseselbi Un Mas-oman Apudyus

1 Itultuluy yu din mampipinniya un kama't mansusunud. 2 Adiyu liwayana
sangailiyon dan kakkaili'n umoy sin boloy yu ta inggaw da ud nanangaili
si kakkaili yoong adida tigammu un anghel. 3 Sosomkon yu dadit awad sin
baballudan un kama nu awad kayu pay sin baballudan kan dida. Sosomkon
yu pay dat mapalpaligat un kama nu maipanligligat kayu kan dida.

4 Masapula madayaw din asawa kan ditaku'n losan. Masapula napudnu
dan man-asawa si kada osa ta ukumon Apudyus dadit managdagas kan
mangadul si bokona asawa da.

5 Adiyu sad gamgaman din adu'n pilak. Mapnok kayuwon sin awad kan
dikayu. Ta kinnanan Apudyus un, "Talona adik taynan onnu patungadon
dikayu." 6 Siya'd gapuna'n natalgod tun angos taku un mangibaga un,
"Si Apudyus ud tumulung kan sakon ot maid ogyat ku ta maid tagu si
makaboola mangwa't laweng kan sakon."
7 Adiyu liuwan dat ummuna un nangipangpangat kan nanudtudu kan
dikayu utdit ugud Apudyus. Sosomkon yu dit nambanagan dit mantatagu
da ta sat pammati da ud padaon yu. 8 Ta si Jesu Kristu bokona mambalbaliw
nu adi siya payon sidit, sinsatun kan si inggaingga. 9 Ot ilan yu ta adi
kayu paallilaw sidan nadumaduma kan mansasabali un tudtudu. Ta sad
mampabilog situn somsomok taku, sadin kaasin Apudyus un bokona sadin
umunudan sidat itudtudu da un bilbilin maipanggop si makan. Maid
magun-gunan dat manungtungpal sidat kama't di un bilbilin.
10 Awad naidatun un maipooy si mapakawanan dat basul taku ot
sadan manselselbi utdin timplu maid kalobbongan da un mailak-am sit
mangkapiyaan un itdon didiya datun. 11 Ta sat koon dit kangattuwana
padi da, iyoy na dit dalan dat ayam sit Kasasantuwana Kuwaltun dit tulda
ta idatun na un maipooy si mapakawanan dat basul da ot sat long-ag dat
ayam maiyoy sit lasin dit ili da ta siya'd manobgan da. 12 Ot padana pay dit
nakwa kan Jesus un natoy sit lasin dit ili dalapnu maipagapu utdit dala na
un nan-ayus madalusan dat tagu utdat basul da. 13 Siya'd gapuna un unudon
taku si Jesus un kama nu umoy taku maidagamung kan siya't din lasin di
ili,* ot sagapalon taku pay dit ligat kan naibabbainana. 14 Ta bokona uttun
lubung ud inggawan taku si inggaingga nu adi gutguttagutan taku dit ili't
din langit un inggawan taku't inggaingga nu dumatong nat al-algaw. 15 Siya'd
gapuna un masapula kanayun un idatun taku kan Apudyus dit dayaw kan
yaman taku kan siya maipagapu kan Kristu ta siya'd kustu'n datun dan
tagu'n mamigbig sidit mannakabalin un ngadan na. 16 Adi taku pay liuwan
un mangkokwa utdan napiya kan sat mangibingay sidan awad kan ditaku ta
siya datu ud mas-oman Apudyus un datun.
17 Tuttuwaon yu dan mangipangpangat kan paitulayan kayu kan dida. Ta
dida'd mangaayyuwan kan dikayu utnat manuttuwaan yu ot tigammu da un
masapula sungbatan da kan Apudyus nu inon dit manseselbi da. Tuttuwaon
yu dida dalapnu malagsakan da un mangwa utdit biyang da. Ta nu adi kayu
tumuttuwa laweng dan angos da un mangkokwa, kad bokona makatulung
kan dikayu.
18 Susunud, itultuluy yu un mangiluwalu kan dikami. Natalgod tun angos
mi un naid nadadag si panggop mi ta maid udum si piyaon mi un koon nu adi
san lumbonga makwa utdan losana timpu. 19 Talona kodawok kan dikayu ta
iluwalu yu un adina mabayag, man-ulinonak kan Apudyus kan dikayu.

Sat Maudi'n Luwalu

20-21 Iluwaluk ta si Apudyus un manligwatan di kappiya kan namaungal
kan Jesu Kristu kan katoy, itdona dan losana nabalu un masapul yu dalapnu
matungpal yu dan piyaona. Kodawok ta mambalinona ditaku un tagu'n
mas-omana maipagapu utdit salak Jesu Kristu. Ta si Jesu Kristu din gattoka
mangaayyuwan kan ditaku un maiyalig si kannelu na. Ot maipagapu't dit
dala na nambalin dit bagu'n tulag. Madayaw si Kristu si inggaingga.

Maudi'n Bagbaga

---

* **13:13** Sat piyaona'n ugudon, lipsutan taku dan dadaana ugali taku ot unudon taku dat tudtudun Jesus ulay nu siya'd mamabbainan da kan ditaku.

22 Pangaasi yu un susunud ku ta anusan yu un dongl<u>o</u>n tun imbagaka
mampabilog si somsomok yu adi bali ta aboba tun ingkanglit ku kan dikayu.
23 Ot piyaoka ipatigammu kan dikayu un lummaksunon sin baba<u>ll</u>udan si
Timoteo un sunud taku. Ot nu makadatonga masapa idallay ku nu umoyak
ilan dikayu.
24 Pakumustaon yu dan losana mangipangpangat kan dikayu kan sadadit
losana tagun Apudyus sinat. Pakumustaon dikayu pay sidatu'n susunuda
nanligwat sin Italia.
25 Iluwa<u>l</u>uk ta kaasiyan dikayu'n losan kan Apudyus. Amen.

Sat Sulat Ud Santiago

1 Kan dikayu'n losana manuttuwa kan Kristu un nan-asiwalak sinat nadumaduma'n ili:
Sakon si Santiago un manselselbi kan Apudyus padana pay kan Apu Jesu Kristu. Kumusta kayu.

Pammati Kan Silib

2 Susunud, ibilang yu un gapun di talona manlagsakan yu nu dumatong
dan nadumaduma'n ligata mamadas kan dikayu. 3 Ta tigammu yu un sanat
mapadasan nat pammati yu mambanag un mapabakod nat kinaattom yu.
4 Masapula talona nabakod nat kinaattom yu dalapnu maid mapabalawan kan
mangkulangan yu.
5 Nu awad osa kan dikayu ud makasapul si silib, masapula iluwalu na kan
Apudyus kad maitdan. Ta si Apudyus nalaay ot naanggoma mangitod si
silib sidan mangkodaw kan siya. 6 Yoong nu manluwalu kayu, masapula tut-
tuwaon yu'n itdona dit inluwalu yu kan adi kayu manduwaduwa. Ta sanat
tagun manduwaduwa maipada si paluung sidin baybay un itaptappiyak di
bayogbog. 7-8 Sanata tagu un manduwaduwa un bokona iyossaan na nat
somsomok na, adina nanam-on un awad itdon Apudyus kan siya.

Sadan Baknang Kan Kapus

9 Dikayu'n nadoba't saad un manuttuwa manlagsak kayu ta nangatu
kayu utdin man-iilan Apudyus. 10 Ot dikayu'n nabaknanga manuttuwa
manlagsak kayu nu maipadoba kayu maipagapu't manuttuwaan yu. Ta
sadan baknang padan din sabong di bollat un adina mandonoy. 11 Ta nu
sumigab din init malpak dit mula pati utdit sabong na ot maid dit buya na. Ot
siya'd padan makwaan dit nabaknang ta matoy payon utdin mangkokwaana
utdan inalgawa talibasu na.

Padpadas Kan Sugsug

12 Nagasat nat tagun naanusa mangattom sidan losana mapaligatana. Ta
nu maattomana dida, magun-ud na dit gun-guna un mataguwan un maid
kigad na un insapatan Apudyus un itdona sidan losana mamippiya kan siya.
13 Nu masugsugan nat osa'n tagu Adina kanan un si Apudyus ud nanugsug
kan siya ta bokona masugsugan un mangwa't laweng si Apudyus kan bokon
paya mansugsug. 14 Masugsugan nat osa'n tagu nu paawis kan pailuyus
sidan lawenga piyaon di long-ag na un koon. 15 Nu tumubu kan lumamut nat
lawenga somsomok sit osa'n tagu, mambunga si basul. Ot nu dumakodakol
nat basulon mambanag si matoyana maisinaan kan Apudyus si inggaingga.
16 Potpotgoka susunud, adi kayu paal-allilaw. 17 Ta losana nabalu kan
kustukustu un ligalu manligwat da kan Apudyus un Ama'd langit un na-
maloswa utdan mangtod si silaw. Yoong bokona mambalbaliw si Apudyus
un kamat din mansinsinnukatan dan padda kan labi. 18 Kanaknakoman
Apudyus un initdan ditaku't bagun mataguwan utdit nanuttuwaan taku't
dit katuttuwaan un ugud na dalapnu ditaku dan kapotogan sidan losana
pinaloswa na.

Sat Mandongol Kan Mangwa

19 Potpotgoka susunud, tigammuwon yu tu. Masapula alistu kayu'n
dumngol. Adi kayu mandaldalusudus un mambagbaga kan adi kayu nalasu'n

makaungot. 20 Ta san ungot bokona mangtod si nalintoga mantatagu un
kama't din piyaon Apudyus. 21 Siya'd gapuna un igongda yuwon dan losana
gabbain un ugali yu kan nadadaga koko-on yu. Masapula mampakumbaba
kayu ot awaton yu din ugud Apudyus un immula na utnat pusu yu. Ta siya'd
mangtod si mataguwan yu si inggaingga.
22 Yoong masapula koon yu dan imbagan Apudyus sit ugud na un koon yu.
Bokona dodongl̲on yu ullawa. Ta nu dongl̲on yu ullawa un adi yu koon al-
allilawon yu nat long-ag yu pay lawan. 23 Ta sat tagun dumngol̲ sit tudtudun
Apudyus yoong Adina koon dit dingngol̲ na, maipada si osa'n tagun mangus-
peku. 24 Nailana dit muging na yoong tengyana man dit uspeku naliuwanaon
dit ilan dit muging na. 25 Yoong san tagun mangipasnoka mangadaadal̲ kan
mangwa't dan maid kulang na un ugud Apudyus un mangwaya kan ditaku,
bindisyunan Apudyus sidan losana koona. Ta bokona lawa'n donglona asina
liuwan nu adi iyaangos na un koon dan losana maadal na.
26 Sat tagun mangipagalup un relihiyoso yoong Adina maattoman nat
sangi na, al-allilawona nat long-ag na ot maid selbin dit kinarelihiyoso na.
27 Ta san tuttuwa un relihiyoso un maid mapabalawana utdin man-iilan
Apudyus un Ama, san tagun mangayyuwan sidan unila kan bilug sidan
mapaligatan da kan manliglig sidan losana kinadadag situn lubung.

2

Adi Kayu Mangidumduma

1 Susunud ku, gaputa manuttuwa kayu kan Apu Jesu Kristu un kangat-
tuwan, masapula maid idumduma yu utdan tagu. 2-3 Kaspagaligan ta awad
osa'n baknang si umoy sit gigimmungan yu un nangkabanol dat badut na
kan bul̲awan dit sikkalang na ot umoy pay tun osa'n kapus un nagelogeloy
dit badut na, ot amo padayawan yu dit baknang ot kanan yu kan siya un,
"Mantupak ka't tu, Apu," asiyu kanan sit kapus un, "Sumikad ka't nat," onnu,
"Mantupak ka't nat igid," 4 nakabasul̲ kayu ta pinanduma yu dida kan kinuis
yu dida un naibatay sit lawenga kasomsomkan yu.
5 Dumngol̲ kayu napotoga susunud. Adu dat kapus situn lubung un pinilin
Apudyus un tagu na yoong baknang da nu maipanggop sit pammati da.
Dida'd iyapuwana kan mangitdana't dan bindisyun un insapata na utdan
losana mamippiya kan siya. 6 Yoong adiyu binigbig dan kapus. Bokon
kada sadan baknang dan mamalpaligat kan dikayu? Bokon kada dida dan
mangidal̲um kan dikayu? 7 Bokon kada dida dan man-ug-ugud si lawenga
maisuganggang kan Apu Jesu Kristu un mangiyapu kan ditaku?
8 Kanana utnat ugud Apudyus un, "Piyaon yu dan pada yun tagu un padan
nat mampipiya yu utnat long-ag yu." Nu koon yu tuwa bilin, kustu nat
angwat yu. 9 Yoong nu idumduma yu nat osa'n tagu maipagapu't din tukkol̲
na, nakabasul̲ kayu utdit manalungasingan yu utdit lintog Apudyus. 10 Ta
singngadan na man un manungtungpal sidat lintog yoong awad osa't adina
matungpal, nakabasul̲ sidan losana lintog. 11 Ta si Apudyus un nangibilin
un adika managdagas, siya payon ud nangibilin un adika kumatoy. Ot ulay
nu adi taku managdagas nu kummatoy taku sinalungasing takuwon dat
losana lintog. 12 Siya'd gapuna un ammaan yu dan bagbaga yu kan losana
kokkoon yu ta maid duwaduwana un maukum kayu un maibatay sit lintog
Apudyus un mangiwaya kan ditaku utdan basul̲ taku. 13 Ta nu dumatong
din mangukuman Apudyus, maid kaasi na un manusa utdan maid si kaasi
un tagu. Yoong sat nakaasi un tagu adina ikimut dit mangukuman Apudyus
ta maligligana dit dusa na.

Pammati Kan Angwat

14 Susunud ku, ngadan nat magun-gunan nat osa'n mangibaga un awad
pammati na yoong adina panoknokan sidan angwat na? Mabalin kad un
managu kan siya dit kama't di un pammati na? 15 Kaspagaligan ta awad
osa'n sunuda manuttuwa un talona makasapul si manluput na kan kanona,
16 ot kanan yu kan siya un, "Manalan ka un kapkapiya, sapay okyan ta adika
makumog kan mabitilan," yoong adiyu itdan sidan masapul na, maid selbina
dit nangibagaan yu utdi. 17 Ot padana pay sit pammati un maid selbi na nu
adina mabuyugan si angwat.

18 Yoong awad dad mangibaga un, "Awad pammatin din osa, nabalu din
angwat din osa." Ot kan sakona osa kanak un, "Ipailam nu inon din osa'n
tagu un ipaila din pammati na un adina buyugan si angwat ot ipailak tun
pammatik sidan nabalu un angwat ku." 19 Tuttuwaon yu un awad ossaana
Apudyus. Napiya nat. Ulay dan dimunyu tuttuwaon da pay un awad
Apudyus ot mamilpil da utdin kimut da kan siya. 20 Tung-ug kayu! Piyaon
yu kad un mapanoknokan un naid selbin nat pammati'n adi mabuyugan si
nabalu'n angwat? 21 Bokon kada imbilang Apudyus un nalintog si Abraham
un ginapuwan taku gapu't dit kingwa na un nangidatun kan Isaac un abeng
na? 22 Ot ilan yu, nabuyugan dit pammati na utdit angwat na. Siya'd gapuna
un imbilang Apudyus un maid mangkulangan dit pammati na maipagapu't
dit kingwa na. 23 Ot natungpal dit naugud sit ugud Apudyus un kanana'n,
"Nanuttuwa si Abraham kan Apudyus ot gapu't dit pammati na imbilang
Apudyus un nalintoga tagu." Siya'd gapuna un naawagan un gayyom
Apudyus. 24 Siya'd mangil-an taku un mapalintog nat osa'n tagu utdin
atubang Apudyus gaputa buyugana si angwat dit pammati na un bokona
maipagapu't din pammati na ullawa.

25 Padana pay kan Rahab sidit un nangilaklaku't dit kinababai na. Imbi-
lang Apudyus un nalintoga tagu gapu't dit kingwa na un nanangaili utdat
naibauna Judio kan nangipuyutana't dit dalana ayon da dalapnu maligligan
da dat kabusul.

26 Padan ditu'n long-ag, ta kanan taku un natoyon nu maid angos na.
Maibilang un natoy nat pammati un Adina mabuyugan si angwat.

3

Usal Di Dila

1 Susunud ku, piga pay okyana lawa dan mamiya un mambalina mistulun
di ugud Apudyus ta tigammu yu un amo naistiliktu din man-uukum Apudyus
kan dikamin manudtudu. 2 Losan taku'n man-illadu talon situn mambabag-
baga taku. Ot sanat tagun maida talon mailladuwan dinat dila na, siya'd
tagun maid mangkulangana ta magawidana nat long-ag na. 3 Padan din
kabayu. Bukaduwan taku dalapnu mantungpal ot mabalin taku'n itulung sit
piyaon taku'n mangitulungan. 4 Padan pay din dakolana bapul un idulun di
bayogbog, bangbang-oga bolyang din liguson din pilutu na un mangitulung
sit piyaona'n ayon. 5 Padana pay situn dila taku. Bangbang-oga paltin ditun
long-ag taku yoong maitakkal na dan dadakkola banag.

Somsomkon yu din kanawag di tattalun un mabalina sobgon di akita apuy.
6 Satun dila taku alig nat apuy un yumam-an. Siya'd paltin ditun long-ag un
manligwatan dan losana nadadaga bagbaga un yumam-an situn kinatatagu
taku ta kama't apuy un manligwat impiyelnu un manogob kan ditaku.
7 Tigammu taku un mapaginok kan mapaamun di tagu dan losana simalona
ayam un padan dan tumaud, dan inggaw sin dalom danum kan ulay pay

dan kumayap situn lap-at pita. 8 Yoong maid tagu't makapaginok situn
dila. Talona nadadag. Adina makaginok ot kama si lugam un makapatoy.
9 Usalon taku un mangidayaw kan Apudyus un Ama taku kan usalon taku
pay un man-iliw sidan pada taku'n tagu un kingwan Apudyus un kapadpada
na. 10 Os-ossaana sangi din manligwatan dan bosway un mandayaw kan
man-iliw. Masapula Adina makwa tu susunud. 11 Ta ulay nat ubbug adina
mabalina mangitullu si danuma nalin-awa kan nalangsi. 12 Padana pay,
susunud, un maid mamunga ut igos si olivo onnu ubas un mamunga si
igos. Ot adina pay mabalin un sanat ubbug un mangitullu si danuma naasin
mangitullu pay si nalin-awa.

Sat Siliba Manligwat Ngatu

13 Awad kad masilib kan makaawat kan dikayu? Nu awad, masapula ipaila
na ud si nadalusa katatagu na kan sadadit nabalu un angwata mabuyugan
si kinapakumbaba kan kinasilib. 14 Yoong nu amoda apal kan kinaimut nat
awad sinat aangson yu, adiyu itakkal nat kinasilib yu ta bokona tuttuwan
nasilib kayu. 15 Bokonona nanligwat kan Apudyus tuwa silib nu adi nan-
ligwat situn lubung. Bokona nanligwat kan Ispiritu Santu nu adi nanligwat
kan Satanas. 16 Sanat apal kan kinaimut dida'd manligwatan di adin dat tagu
mantutunusan kan losana ilan di kinadadag. 17 Yoong sat tagu un nanligwat
kan Apudyus dit silib na, nadalus ud somsomok na, mangkikinnappiyaona
dat tagu, naanus, mannakaawat, nakaasi kan nabalu ud kokkoona. Maid
idumduma nat tagu kan bokona man-ag-agin. 18 San tagun mantutunusona
dan tagu dalapnu kapkapiya da, alig na ud nammula si kappiya kan tunus ot
apitona din nalintoga mataguwan.

4

Sat Adin Di Tagu Matakungan

1 Ngadan nat lapun nat mansusubogan kan manlililiyan yu? Bokon kad
un sadat nadadaga pipiyaon di long-ag un manggalugalut sinat somsomok
yu? 2 Awad dad piyaon yu yoong adiyu maala ot siya'd olog yun kumatoyan.
Awad da ud piyaon yun aguman yoong adiyu maala ot siyad makasubogan
kan makatiliwan yu. Yoong adiyu maala dit piyaon yu ta adiyu ussiya
kodawon kan Apudyus. 3 Kan ulay nu mangkodaw kayu kan Apudyus adi
kayu maitdan ta laweng dit panggop yu. Ta sat mampooya lawa si manggan-
ganasan yu ud kodawon yu. 4 Dikayu ud tagun bokona matalgodan. Adiyu
kad tigammu un nu anggomon taku dan awad situn lubung un lawengon
Apudyus, busulon taku si Apudyus? Isunga sanat tagun anggomana dan
awad situn lubung, mambalinona nat long-ag na un kabusul Apudyus. 5 Adi
yu kanan un maid selbin ditun ugud Apudyus un kanana'n, "Mangimun si
Apudyus ot adina piyaon un awad kaagaw dit Ispirituna un pinamoloy na
kan ditaku."* 6 Yoong talona nakaasi si Apudyus kan ditaku ta kanan dit
ugud na un, "Suganggangon Apudyus dan tagun napasdayaw yoong talona
kaasiyana dan napakumbaba."

7 Siya'd gapuna'n paitulayan kayu kan Apudyus. Sumdiyan yu si Satanas
ot tengyan dikayu. 8 Umadani kayu kan Apudyus kad umadani pay kan
dikayu. Dikayu un gumabasul dalusan yu nat mantatagu yu. Dikayu un
mangkagkagwa si somsomok, dalusan yu nat somsomok yu ot iyossaan yu
kan Apudyus. 9 Mandomdom kayu gapu't dan basul yu, ipaila yu un nasigab

* **4:5** Mabalin pay un sat osa'n kaipooyana, Amod din mampipiyan Apudyus sin Ispirituna un pinamoloy na kan ditaku ot adina piyaona awad kaagaw na.

nat angos yu ot iyibil yu. Imbis un umemeng kayu, man-ibil kayu. Imbis
un manlaglagsak kayu, manduduuy kayu. 10 Mampakumbaba kayu kan
Apudyus ot idayaw dikayu.

Adim Ukumon Nat Sunud Nu

11 Susunud, adi kayu mampipinnadadag. Ta sanat tagun mampadadag
onnu mangukum sit sunud na, padadagona kan ukumona pay dit lintog
Apudyus. Ot nu ukumon yu din lintog Apudyus, bokon kayu't tagun umunud
sit lintog, nu adi pinambalin yu nat long-ag yu un ukum. 12 Abus si Apudyus
un nangtod sit lintog ot siya'l lawad awad si kalintogana mangukum. Siya'l
lawad makabalin un managu onnu manusa. Ot singngadan nu kad un
mangukum si padama tagu?

Bintaga Utdan Manaktakkal

13 Donglon yu tun ibagak, dikayu un mangug-ugud un, "Umoy kami't diya
ili't tun satun onnu bigat. Inggaw kami't di si sin tawon ta mannigusiyu kami
si mangganansiyaan mi't dakol." 14 Yoong adiyu tigammu nat mapasamak
nu bigat. Ta sanat mataguwan yu, maipada si asuk un awad sinsatun yoong
masulsulit kad maidon. 15 Sat masapula kanan yu, "Nu ipalubus Apudyus un
magtong mi dadiya al-algaw, kama't tu onnu kama't di dan koon mi." 16 Yoong
bokon nat koon yu ta natakkal kayu ot ipaspasdayaw yu nat long-ag yu.
Laweng nat manaktakkal.
17 Sat tagun tigammu na nat kustun makwa yoong Adina kampay koon,
mambasbasul.

5

Bintaga Un Maipooy Sidan Baknang

1 Sinsadin, dikayu un babaknang donglon yu tun ibagak kan dikayu.
Mampaibil kan mampaayuwong kayu utdan nasigaba dusa un dumatong
kan dikayu. 2 Nayam-anon dan binaknang yu ot naangngaton dat badut yu.
3 Nanlatiyon dadit bulawan kan pilak yu un isusulluk yu ot sat lati da din
mamanoknok sidat nambasulan yu ot alig na ud apuy un mangamin sinat
long-ag yu. Nantugpun kayu't binaknang situn dandaniyon manganungus
tun lubung. 4 Donglon yu din lili dan pinangkokwa yu utdin payaw un adiyu
intod dit kustu un tangdan da. Padana pay sidat pinan-ani yu, nagngolanon
Apudyus un mannakabalin dan lili da. 5 Nanlamlam-ay kan nanlaglagsak
kayu un natagu uttun pita. Pinalungpu yu dat long-ag yu un padan di ayama
mapalungpu dalapnu maigusbu. 6 Pinabasul yu kan pinatoy yu dat maid si
basul ot bokona nansumdi da.

Man-anus Kan Manluwalu Kayu

7 Ot kan dikayu susunud ku, man-anus kayu aginggana't dumatong si Apu
Jesu Kristu. Ilan yu din mangkokkokwa't din payaw, naanus un dit mangu-
uway sit mamungaan dat mula na. An-anusanan uuwayon dit umudanana.
8 Isunga man-anus kayu. Pabilbilgon yu ud somsomok yu ta dandaniyon dit
dumakngan Apu Jesus.
9 Susunud, adi kayu mampipinnabasul dalapnu adi dikayu ukumon
kan Apudyus. Ta awada sumusikad sit sooban un umoy mangukum.
10 Somsomkon yu susunud dadit propetan ummoy nangibaga utdat paim-
bagan Apudyus. Dida ud mantuladan yu udsi kinaanus kan kinaattom di
pasigab. 11 Kanan taku un nagasat da gapu't dit anus da un nangattom
sidat napaligatan da. Dingngol yu dit kaanus Job un nangattom sidat

nampaligatana ot naila yu dit kingwan Apudyus kan siya utdit naabus diya paligat na. Ta si Apudyus talona nakadagu kan nakaasi.

12 Yoong sat kapotgan susunud, adi kayu mansapasapata. Adiyu isapata dan awad sin langit onnu awad situn pita onnu singngadan na mana maisapata. Umanaya ibaga yu din “On,” nu on, “Bokon” nu bokon dalapnu adi dikayu ukumon kan Apudyus.

13 Nu awad osa kan dikayu un mampaspasigab, manluwalu kan Apudyus. Nu awad osa’n nalagsak mangkanta un mandayaw kan Apudyus. 14 Nu awad osa un masakit, ayagana dan lalallakaya pangat di manuttuwa ta iluwaluwan da kan aplusan da si lana un usalon da din ngadan ud Apu Jesus. 15 Ot nu mamati dat pappangat un donglon Apudyus din luwalu da, mapapiya din masakit. Pabilgon Apudyus kan mapakawan pay nu nakabasul. 16 Siya’d gapuna un ipudnu yu dan basul yu udsi kada osa. Manlilinnuwalu kayu dalapnu papiyaon Apudyus dikayu utdan sakit yu. Sat luwalun di nalintoga tagu adu dan makwaana ta awad pannakabalin na. 17 Pada taku’n tagu si Elias yoong impapati na un inluwalu kan Apudyus un adi na umudan ot tuttuwan adi na ummudan si tulu’n dagun si kagogwa. 18 Utdit inluwalu na umanona umudan, tuttuwan ummudan ot natagu kan namunga dat mula da.

19 Susunud, nu awad osa kan dikayu ud nangawid sit katuttuwaan yoong tulungan di osa dalapnu mangulina manuttuwa, 20 masapula tigammuwon yu un, singngadan na mana tumulung dalapnu igongdan di osa’n gumabasul dit mangawidana utdan katuttuwaan, inlisi na dit kadogwan dit tagu utdit madusaana kan siya’d maigapuwan di mapakawanan dan basbasul na.

Sat Umuna'n Sulat Ud San Pedro

1 Kan dikayu'n tagun Apudyus un naaddaga nan-asiwalak sinat Ponto,
Galacia, Capadocia, Asia kan Bitinia:
Sakon si Pedro un osa't dat apostoles Jesu Kristu un mansulat kan dikayu.
2 Pinili dikayu kan Apudyus un Ama ta siya'd doda'n somsomok na ot maipa-
gapu utdit pannakabalin Ispiritu Santu pinambalin dikayu un nadalusa tagu.
Pinili dikayu dalapnu manuttuwa kayu kan Jesu Kristu kan madalusan kayu
utdat basul yu maipagapu utdit dalana.
Iluwaluk ta amo kaasiyan dikayu kan Apudyus kan ipooy na un kapkapiya
kayu.

Gattoka Namnama

3 Madaydayaw si Apudyus un Aman Jesu Kristu un Apu taku. Ta maipa-
gapu't dit amoda kaasi na, initdan ditaku't bagu'n mataguwan maipagapu't
dit ummungalan Jesu Kristu kan katoy. Satu un bagun mataguwan ud
nangipooy si nabiloga namnama taku. 4 Siya'd gapunan nanam-on taku un
maawat taku dat itdon Apudyus un adi malbog, mayam-an, onnu mangkupas
un intalipon na ud langit. 5 Maitod datu un losan kan ditaku. Ot al-alimbanan
ditaku utdit pannakabalin Apudyus maipagapu't pammati inggana't din
managuwana kan ditaku si inggaingga. Satu un mataguwan taku nasasag-
gana'n ipaila na nu mangkigad tun timpu.
6 Siya'd gapuna un talona manlagsak kayu ulay nu utnat sin-akitana lawa'n
timpu masapula lak-amon yu dan nadumaduma'n ligat. 7 Dumtong datu
dalapnu mapadas nat kinatuttuwan nat pammati yu. Ta ulay san bulawan
un mayam-an, maiyunag si apuy dalapnu mangil-an nu gattoka bulawan.
Siya'd gapuna un masapula mapadas nat pammati yu un amo napotpotog
nu san bulawan. Kad mambanag un idaydayaw dikayu kan Apudyus kan
mambalinon dikayu un nangatu kan madaydayaw nu timpu'n man-ulin si
Jesu Kristu. 8 Maid payyan naila yu kan siya yoong pipiyaon yu. Ulay nu
adiyu maila uttun satun mantalgod kayu kampay kan siya ot nakaskasdaaw
nat kinalagsak yu un maida talon kapada na. 9 Onta maipagapu't pammati
yu, mambanag un taguwon Apudyus dikayu.
10 Satu un managuwana kan dikayu, siya'd talona inam-ammaan un
inanaanag kan sinukisukimat dat propetan Apudyus, ot impadtu da dit
maipanggop situwa managuwana un ligaluna kan dikayu. 11 Talona
inanaanag da nu kapiga dit timpu un makwaana kan nu inonan mapasamak.
Siyatu dit timpu un ug-ugudon dit Ispiritun Kristu utdit paimpadtu na
kan dida dit maipanggop sit ligata lak-amon Kristu kan sadit maipaila
un kinangatu kan kinadayaw na nu maabus. 12 Yoong impatigammun
Apudyus kan dida un sadiya paimpadtu na bokona mapasamak sit timpu
da nu adi sinsatunona timpu. Ot nagngolan yuwon datu un naipadtu utdan
mantudtudu't din Nabalu'n Damag maipagapu't dit pannakabalin Ispiritu
Santu un nanligwat langit. Siyadatu dan talona piyaon dan aanghel un
matigammuwan dan kaipooyan da pay yoong.

Masapula Nadalus Din Mantatagu Taku

13 Siya'd gapuna un isasaggana yu nat somsomok yu un mansomsomok.
Manggogodngon yu dan mansosomsomok yu. Iyossaan yu nat namnama
yu utdit bindisyun un maitod kan dikayu nu maipalang si Jesu Kristu. 14 Ot

gaputa natuluk kayu'n abeng Apudyus, adiyuwon ipalubus un idalan dikayu utdan nadadag un pipiyaon di long-ag un padan dit kingkingwa yu utdit daan yu un manigammu utdit katuttuwaan. 15 Dalusan yu nat mantatagu yu gaputa nasantuwan si Apudyus un nangayag kan dikayu. 16 Ta naikanglit sit Ugud Apudyus un, "Dalusan yu nat mantatagu yu ta sakon nasantuwanak."*

17 Si Apudyus un awagan taku't Ama nu manluwalu taku maid idumdumana nu mangukum. Ukumona dit kada osa maibasal sit angwat na. Siya'd gapuna un masapul un dayawon kan iyogyat taku uttun kaawad taku uttun pita. 18 Tigammu yu un bokona pilak onnu bulawan un matalak dit naibayad dalapnu mawayawayaan taku utdat maid selselbina un ugali'n tinawid taku utdat ginnapuwan taku 19 nu adi sat napotoga dalan Jesu Kristu. Kama't naidatuna kannelu un maida talon unawana. 20 Pinilinon Apudyus si Jesu Kristu utdit daan payyan tun lubung napaloswa. Yoong naipatigammu ullawa uttun udidin al-algaw un maipooya mampiyaan taku. 21 Ta maipagapu kan Jesu Kristu nantalgod kayu kan Apudyus un namaungal kan Kristu kan nangtod kan siya't kinangatu kan kinadayaw. Kadon, mantalgod kan mannamnama kayu kan Apudyus.

22 Sinsatun ta nadalusan kayuwon sidat basbasul yu gapu't nanuttuwaan yu utdit katuttuwaan kan gattoka pipiyaon yuwon dan bulun yu un manuttuwa, masapula itulutuluy yu nat naimpusuwana mampipinniya yu. 23 Onta naiyabeng kayu'n obos ot sanat bagu'n mataguwan yu bokona nanligwat si tagu un matoy nu adi nanligwat kan Apudyus un adi matoy. Naiyabeng kayu'n obos maipagapu't dit pannakabalin dit ugud Apudyus un matattagu kan iinggaw si inggaingga. 24 Ta kanan dit ugud Apudyus un,

"Maipada si bollat dan losana tagu ot san kinabalbalu da maipada't dit sabung na. Nu malangu dit bollat maotdag dit sabung na. 25 Yoong san ugud Apudyus iinggaw si inggaingga."†

Satuwa ugud Apudyus siya dit Nabalu'n Damag un naitudtudu kan dikayu.‡

2

1 Kadon, lipsutan yuwon dan losana kinadadag. Masapula maidon mangal-allilaw, man-ag-agin, man-apal kan man-uguugud si mampalaweng si pada na un tagu. 2 Masapula talona kalikaguman yu un maawatan din ugud Apudyus un kama si kaiyanaka abeng un talona piyaona'n makassusususu, dalapnu umoto-otong nat pammati yu inggana't tungpal din mataguwan yu si inggaingga. 3 Ta kanana't dit naikanglita Ugud Apudyus un, "Napadasan yuwon dit kinabalun Apudyus."

4 Umadani* kayu kan Apu Jesu Kristu un puun di mataguwan. Maiyalig si matatagu un batu un sinumdiyan dat tagu yoong siya'd pinilin Apudyus un kapotgan kan siya. 5 Umadani kayu kan Jesus ot maikama kayu't batu un matatagu un maus-usala maituud sit naispirituwana timplun Apudyus. Manselbi kayu un papadi'n naid si basubasul un man-idatun si naispirituwana datun† un mas-oman Apudyus, maipagapu utdin manuttuwaan yu kan Jesu Kristu. 6 Ta kanan Apudyus sidit ugud na un,

---

* **1:16** San piyaona'n ugudon din nasantuwan, maida talon kinadadag kan siya. Ilan yu't din Levitico 11:44, s45; 19:2. † **1:25** Ilan yu't din Isaias 40:6-8; Santiago 1:10. ‡ **1:25** Isaias 40:6-8. * **2:4** Sat piyaona'n ugudon, manuttuwa onnu umunud taku kan Apu Jesu Kristu. † **2:5** Ilan yu utdin Roma 12:1 kan Hebreo 13:15 dit maipanggop sidan idatun taku kan Apudyus.

“Ilan yu, awad batu un isaad ku’d Sion.‡ Napiliyan kan napotog un pannan sit siku ot singngadan na man un manuttuwa kan siya maid mapabainana.”§
7 Siya’d gapuna un napotog tuwa batu kan dikayu un manuttuwa. Yoong sidan adi manuttuwa, kanan dit naikanglita Ugud un,
“Sadit batu un inidsanan dat mangkokokwa’t bol̲oy nambalin oton un siya dit gattoka pannan sit siku.”*
8 Kanana pay un,
“Satuwa batu ud maidangtul̲an dat tagu kan siya ud matukasan da.”†
Maidangtul̲ da gaputa adi da tuttuwaon dit ugud. Siya’d ingkoddong Apudyus un mambanagan da.
9 Yoong dikayu, pinili dikayu kan Apudyus un tagu na kan papAdina dikayu un manselbi kan siya un Ali. Nasantuwan kayu un ili. Tagu dikayu kan Apudyus. Pinili dikayu dal̲apnu ipatigammu yu dan nakaskasdaawa kingkingwana. Ta inayagana dikayu utdit kakol̲opana igaw un umalis sit nakaskasdaawa padda na. 10 Bokon kayu’t tagun Apudyus sidit yoong sinsatun tagu dikayuwon. Maid namadasan yu’t dit nangkakaasi na utdit yoong sinsatun napadasan yuwon.

Manselbi Kayu Kan Apudyus

11 Potgoka susunud, kakkaili kayu uttun lubung ta kamanu dummagas kayu’l lawa. Siya’d gapuna un kodawok kan dikayu un adi kayu pailuyus sidan nadadaga pipiyaon di long-ag koon ta gumusul̲ da utnat umunudan yu kan Apudyus. 12 Masapula nabal̲u nat mantatagu yu dal̲apnu ulay nu kanan dan adi manuttuwa un kumokokwa kayu’t nadadag, ilan da kad dan nabal̲u’n angwat yu idayaw da si Apudyus nu dumatong dit timpu’n mangulinana.
13 Masapula paiyapuwan kayu utdan losana tagu’n awad si kalintogan kan dikayu un ipagapu yu kan Apu taku’n Jesu Kristu. Paiyapuwan kayu kan Emperador un kangattuwana tulay onnu 14 kan gubinnadul un initdana si kalintogan un manusa utdan mangwa’t laweng kan manayaw sidan mangwa’t nabal̲u. 15 Ta piyaon Apudyus un maipagapu’t din mangwaan yu ut nabal̲u, mapaginok dan tagu’n nabayyona man-iyuguda lawa utdan bokona ustu’n tigammu da.
16 Ipaila yu utnat mataguwan yu un nawaya kayu’n tagu yoong adiyu usalon tuwa wayawaya yu un mangwa’t laweng nu adi matagu kayu un kama’t gattoka manselselbi kan Apudyus. 17 Dayawon yu dan losana tagu. Piyaon yu dan susunuda manuttuwa. Iyogyat yu si Apudyus kan padayawan yu pay si emperador.

Si Kristu Ud Mambasalan Taku

18 Dikayu un baba-unon, paiyapuwan kayu’t dan apu yu kan gattoka dayawon yu dida. Bokona lawa’n sadan nakaasi kan naanus nu adi ulay pay dan nauyung. 19 Ta nu an-anusan yu dan mapasibgan yu un maid gapgapuna utdin mangisosomkan yu kan Apudyus, mas-om si Apudyus kan dikayu. 20 Yoong nu mapasibgan kayu un maipagapu’t lawenga kingwa yu, ulay nu iyattom yu maid maganab yu. Yoong nu nabal̲u nat kingwa yu ta mapasibgan kayu yoong attoman yu mas-om si Apudyus kan dikayu.
21 Ta inayagan dikayu kan Apudyus dal̲apnu unudon yu tun kama’t tu un

---

‡ **2:6** osa’n bateled utdin Jerusalem din Sion isunga Jerusalem dit ug-ugudona’t tu. § **2:6** Ilan yu’t din Isaias 28:16 kan Roma 9:33. * **2:7** Ilan yu utdin Salmo 118:22 kan Lucas 20:17. † **2:8** Ilan yu utdin Isaias 8:14 kan Roma 9:33.

mantatagu gaputa si Kristu nampalpaligat maigapu kan dikayu ot siya'd impaila na di ut unudon yu. 22 Naid pulus nambasulana kan naid pulus nantuliyana.
23 Utdit dinuladula da, naid pulus inyugud na si laweng kan dida. Utdit pinalpaligat da, adina inog-ogyat dida nu adi nantalgod kan Apudyus ta nalintog dit man-uukum na. 24 Si Jesus un mismu dit nanagapal sidat dusan dat basul taku utdit nailansaana utdit kulus dalapnu lipsutan takuwon dit mambasul ot matagu taku'n nalintog. Maipagapu't dat sugat na naagasan taku. 25 Utdit, kama taku't kannelu un nantattalak yoong sinsatunon nampaoli taku un umunud kan Kristu un siya'd gattoka Mangaandog kan Manatakkudog sidan kadogwa taku.

3

Tudtudu Utdan Naasaw-an

1 Dikayu'n babai un naasaw-an, masapula paiyapuwan kayu't dan asawa yu dalap awad kad asawa un adi namati, mabalina mamati nu ilana nat nabalu'n angwat yu. Ulay nu maid ibaga yu kan siya maipanggop kan Apudyus, mamati 2 nu ilana nat nadayaw kan nadalusa mantatagu yu.
3 Masapula bokona san naal-altiyana buuk onnu bulawana usalon yu onnu nangina un badut din mail-an di kinabalbalu yu. 4 Nu adi sad mail-ana, sadit nabalu'n aangson, sat adi mangkigad un kinaamma kan kinaginok ta siya'd napotog sidin man-iilan Apudyus. 5 Sadat naapudyusana babai utdit un nantalgod kan Apudyus, kama't tu dat nampabalu da utdat long-ag da kan nampaiyapu da utdat asawa da. 6 Ta kama't dit Sara, tinuttuwa na si Abraham un asawa na kan imbilang na un apu na. Ot dikayu, maibilang kayu un aanak Sara nu koon yu dan kustu kan masapula naid iyogyat yu.
7 Padana pay kan dikayu'n lalaki un naasaw-an, masapula maawatan yu dan asawa yu. Lispituwon yu dida ta nakapkapsut da nu dikayu gaputa maipantawid da kan ditaku't din mataguwana maid kigad na un ingkaasin Apudyus. Siyatu'd koon yu dalapnu donglon Apudyus dan luwalu yu.

Tudtudu Maipanggop Si Kinalintog

8 Sinsadin, siyatu tun maudi un ibagak kan dikayu. Masapula man-ossaan nat aangson yu, mangkikinnadagu kayu, mampipinniya kayu utdan susunuda manuttuwa, man-iinnanus, kan mampipinnakumbaba kayu.
9 Adiyu balosan si laweng din laweng. Nu awad mangugud kan dikayu't laweng adiyu pay sungbatan si laweng. Iluwalu yuwot un mabindisyunan da dalapnu bindisyunan Apudyus dikayu ta inayagana dikayu dalapnu bindisyunana. 10 Ta kanan din Ugud Apudyus,

"Singngadan na man un mamiya un napiya dit mataguwana kan mannanayuna nalagsak, masapula igongda na din mambagbaga si lawenga ugud kan adina mantulituli. 11 Igongda na dan laweng ot sad koona dan napiya. Masapula gamgamana ud kanayuna maitunusana utdan losan. 12 Ta iillan Apudyus dan nalintog kan dodonglona dan luwalu da yoong busulona dan mangwa't laweng."*

13 Awad kad manam-an kan dikayu nu napegot kayu un mangwa't napiya?
14 Yoong ulay nu mapalpaligat kayu maipagapu't danat nalintoga koko-on yu, nagasat kayu. Adi kayu umogyat sidan tagu kan adi kayu mandandanag
15 nu adi iyaangos yu un dayawon si Kristu un Apu. Masapula kanayun kayu un nakasagana un mangilawag nu awad man-imus sit maipanggop sit namnama un awad kan dikayu. Yoong am-ammaan yu un sumungbat

* **3:12** Ilan yu't din Salmo 34:12-16.

kan masapula nadayaw kayu. 16 Ot masapula mannanayun un nadalus nat
somsomok yu maipanggop sidan kokkoon yu dalapnu sadan mangin-insultu
kan dikayu mabain da un man-uguugud si lawenga maisuganggang sidan
nabalu'n angwat yu maipagapu kan Kristu. 17 Ta un-unnay din mapaligatan
sin mangwaan sidan napiya nu siya'd piyaon Apudyus, nu sadin mapali-
gatan maipagapu't dan laweng. 18 Ta ulay si Kristu un nalintog napatoy.
Namingsana lawa dit napatoyana un nanagapal sidat dusan dat losana
basul dalapnu maipaoli taku kan Apudyus. Pinatoy da dit long-ag na yoong
pinaungal Apudyus ot matatagu udsi ispiritu. 19 Inummoy dit kadogwa na
utdit naibaludan dat kadogwan dat natoy ta inummoy nantudtudu. 20 Siya
datu dat kadogwan dat tagu un adi nanuttuwa utdit timpun Noe utdit aw-
awe. Utdit mangkokkokwaan Noe utdit bapul, inan-anusan Apudyus un
inuuway dit manuttuwaan da kan siya yoong adi da kampay nanuttuwa.
Siya'd gapuna un walu ullawa dat natagu utdit danum. 21 Sadit danum
siya'd maiyaligan dit bunyag. Ot maipagapu utdit nampabunyagan yu
taguwon Apudyus dikayu gapu utdit ummungalan Jesu Kristu. San bunyag
bokona san madalusan di isaw sin long-ag nu adi san mangkodawan taku kan
Apudyus un dalusana dan somsomok taku. 22 Kaysan si Jesu Kristu ud langit
ot awad sin kapon madiwanan Apudyus un siya'd mangiyapu utdan aanghel
kan uduma adi mailan paloswa un awad si tulay kan pannakabalin.

4

Nabaliwan Un Kinatatagu

1 Sinsadin, gaputa napaligat dit long-ag Jesu Kristu utdit ininggawana't tun
pita, masapul pay un nakasagana taku un mansagapal si ligat. Ta singngadan
na mana mapaligatan dit long-ag na maigapu't pammati na, ipailana un
linipsutanaon un mambasul. 2 Kadon, manipud sinsatun bokonon un sadan
lawenga pipiyaon di long-ag dan unudon yu utdan nabun-ana timpu yu ut-
tun pita nu adi sadan piyaon Apudyus. 3 Olog naon dadin kaykaysana timpu
un nangwaan yu utdadin pipiyaon dan adi manuttuwa un kokkoon. Ta sat
nantatagu yu utdit, nalabos dit gikna yun mangwa't dan lawenga pipiyaon
di long-ag. Kankanayun kayu'n mambaltik, kababbain dat kingkingwa
yu gapu't kinalawlaw yu utdan nalabosa inuinum. Talona maisuganggang
sit lintog dat kingwa yu un nandaydayaw sidat sinan-apudyus. 4 Yoong
sinsatun, masdaaw daon dan adi manuttuwa ta adi kayuwon maidagamung
kan dida utdan nalabos kan nadadaga kokkoon da ot in-insultuwon dikayu-
won. 5 Yoong sungbatan da payon kan Apudyus datuwa kokkoon da kan
dikayu ta nasasaggana un mangukum sidan matattaguwan kan sidan natoy.
6 Siya'd gapuna un naitudtudu dit Nabalu'n Damag ulay sidat natoy dalapnu
ulay nu natoy daon un maisayun sit maukuman dat losana tagu, mabalina
matagu dan kadogwa da un padan Apudyus un matatagu un ispiritu.

Sadan Matalgodan Un Mangayyuwan Sidan Intod Apudyus

7 Adaniyon nat anungus danat losana banag. Siya'd gapuna un masapula
nagdong danat somsomok yu kan naattom kayu dalapnu mabalinan yu
ud manluwalu. 8 Ot san kapotgan kampay, sat napudnu un mampipin-
niyaan yu. Ta sat gattoka mampipiya mapakawan na dat adu un basul.
9 Masapula naanggom kayu un mansisinnangaili. 10 Kada-osa usalona
din intod Apudyus un kaboolan kan siya un mampooy si mampiyaan di
kada osa un kama't osa'n matalgodana man-aayyuwan sidan nadumaduma'n
kabooltana intod Apudyus. 11 Singngadan na man un initdan Apudyus si
kabooltana manudtudu, masapula itudtudu na dan ugud Apudyus. San

naitdan si kabool̲ana manselbi, masapula manselbi un usalona din bilog un itdon Apudyus kan siya, dal̲apnu utdan losana banag maidayaw si Apudyus un maipagapu kan Jesu Kristu. Si Apudyus ullawa din maidaydayaw kan awad si kalintogana mangiyapu si inggaingga. Amen.

San Mampaligatan Di Manuttuwa

12 Potgoka susunud, adi kayu masdaaw sidan nasisigaba mapaligatan
yu un dumtonga mamadas kan dikayu un kama nu nakaskasdaaw dan
makmakwa kan dikayu. 13 Matal̲ok kayuwot nu mapaligatan kayu un padan
dit napaligatan Kristu dal̲apnu tal̲ona matal̲otal̲ok kayu pay nu dumatong dit
al̲-al̲gawa mangil-an sit pannakabalin kan kadayaw na. 14 Nagasat kayu nu
in-insultuwon dikayu gapu't umunudan yu kan Kristu ta siya'd mangil-an un
awad kan dikayu dit mannakabalina Ispiritun Apudyus. 15 Yoong masapula
maid madusa kan dikayu maipagapu si kummatoyana, nan-akawana onnu
nangwaana't singngadan na mana laweng onnu mangwaana't maigapuwan
di gulu. 16 Yoong nu mampaligat kayu un maipagapu't dit manuttuwaan yu
kan Jesu Kristu, adi kayu mabain. Dayawon yuwot si Apudyus gaputa tagun
Kristu dikayu.
17 Ta dummatongon nat timpu'n mangukuman Apudyus sidan losana tagu
ot ilugi na kan ditaku'n tagu na. Ot nu manlugi kan ditaku'n manuttuwa,
singngadan naon din mambanagan dadin adi manuttuwa't din Nabal̲u'n
Damaga nanligwat kan Apudyus? 18 Kanana't dit Ugud Apudyus un:
"Nu nasigaba matagu kan Apudyus dan nalintoga tagu, singngadan naon din
mambanagan dan maid si Apudyus kan gumabasul̲?"*
19 Siya'd gapuna un nu mampaligat kayu un maisayun sit piyaon Apudyus,
masapula koon yu dan kustu kan ital̲god yu dat long-ag yu utdit Namaloswa
ta matal̲godan.

5

Sat Loblobbongon Dat Panglakayon Kan Dat Uduma Manuttuwa

1 Dikayu un panglakayon di manuttuwa antu'd piyaok ibaga kan dikayu
gaputa osaak pay un panglakayon kan nailak pay dit nampalpaligatan Jesu
Kristu. Padana pay un mailak-amak sit kinangatu kan kinadayaw Jesus nu
dumatong din timpu un maipail-ana. 2 Ayyuwanan yu dan tagun Apudyus
un impaayyuwanna kan dikayu. Bokona mapilpilit kayu'l lawa nu adi
masapula naanggom kayu un mangayyuwan kan dida. Ayyuwanan yu dida
un bokona maigapu si tangdan nu adi gaputa tal̲ona piyaon yu un tul̲ungan
dida. 3 Adi yu ipatut un pakwa nat piyaon yu utdan ayyuwanan yu nu
adi dikayuwot ud mangil-an da utdan napiya'n angwat. 4 Ot nu maipaila
si Kristu un Apun di Man-aayyuwan, awaton yu din adina mangkigad un
kinangatu kan kinadayaw.
5 Ot dikayu pay un madama'n dumadakkol̲, paiyapuwan kayu't dan lalal-
lakay. Masapula dikayu'n losan, napakumbaba kayu un manselbi utdan
udum ta kanan Apudyus sit ugud na un, "Busul̲on Apudyus dadin napangas
yoong nakaasi utdan napakumbaba."* 6 Isunga mampakumbaba kayu ot
paiyapu kayu kan Apudyus un mannakabalin ta nu dumatong nat timpu na
padayawan dikayu. 7 Ital̲god yu kan Apudyus dadin losana mabulungan yu
ta ipotpotog dikayu.
8 Manggodngon yu nat somsomok yu kan man-alimban kayu ta dumak-
dakdak si Satanas un kabusul̲ yu. Kama't osa'n layon un ngumolongoloda

* **4:18** Proverbio 11:31. * **5:5** Proverbio 3:34.

man-in-inap si sokbal̲ona. 9 Labanan yu si Satanas ot ipakat yu nat nabiloga
pammati yu ta ulay dan susunud yu un manuttuwa un inggaw situn saknap
tun lubung mapadpadasan da pay danat mapadpadsan yu un ligat. 10 Nu
maabus dan sin-akitana mapaligatan yu, si Apudyus un mismu ud mangipal̲-
og sidan mangkulangan yu. Papiddoton kan pabilgona nat pammati yu kad
adi kayu maligad. Si Apudyus un tal̲ona nakaasi dit nangayag kan dikayu
maipagapu kan Kristu dal̲apnu maidagamung kayu utdin maid kigad na un
kinadayaw kan kinangatuna. 11 Siya'l lawa'd mannakabalin un mangiyapu
si inggaingga. Amen.

Maudi Un Patigammu

12 Tinul̲unganak kan Silas† sit nangikanglitak situwa aboba'n sulat ku kan
dikayu, ta ibilang ku un matal̲godan un sunuda manuttuwa. Nansulatak ta
piyaoka pabilgon nat somsomok kan pammati yu kan dal̲apnu ibagak kan
dikayu un sadat intudtuduk maipanggop sit kaasin Apudyus, tuttuwa. Ot adi
kayu'n tal̲on paligad sidat tinuttuwa yu.

13 Pakumustaon dikayu utdan manuttuwa uttun Babilonia un pinilin pay
Apudyus un pada yu. Pati si Marcos un imbilang ku un abeng ku mam-
pakumusta pay kan dikayu. 14 Mangkikinnumusta kayu un mangipaila't nat
anggom yu.

Iluwal̲uk ta kapkapiya kayu'n losana manuttuwa kan Jesu Kristu.

† **5:12** Si Silas onnu Silvanus bul̲un Pablo utdin Kingkingwan Dat Apostoles 15:22.

Sat Maikagwa'n Sulat Ud San Pedro

1-2 Napotoga Susunud:
Sakon si Simon Pedro un manselselbi kan Apu Jesu Kristu kan osa un apostoles na. Mansulatak dikayu'n losana initdan Apudyus si pammati un padan tun pammati un intodna kan dikami. Nampapada taku'n naitdan si gundawaya mamati gaputa nalintog si Jesu Kristu un Apudyus taku kan managu kan ditaku.
Iluwaluk ta amo kaasiyan dikayu kan Apudyus kan si Jesu Kristu un Apu kan ipooy da un kapkapiya kayu gaputa talona tigtigammu yu dida.

Sat Namiliyan Kan Nangayagan Apudyus Kan Ditaku

3 Maipagapu utdit pannakabalin Kristu, initdana ditaku sidan losana masapul taku dalapnu matagu taku'n naapudyusan. Mabalin taku'n koon tu gaputa tigtigammu taku si Apudyus un nangayag kan ditaku. Inayagan ditaku dalapnu maidagamung taku't dit maidayawana, kinangatu kan ki-napiya na. 4 Gapu't di un kinangatu na kan kinapiya na, amoamod kan nangkapopotog dan insapata na kan ditaku. Siya'd kingwa na dalapnu malisiyan taku dan nadadaga kokkoon dan tagu't tun lubung un manligwat sidan lawenga pipiyaon di long-ag kan dalapnu matagu taku'n nadalus dan angwat taku'n padan Apudyus.
5 Siya'd gapuna'n koon taku din losana kaboolan taku'n dog-an tun pammati taku't kinapiya kan dakol un tigammu maipanggop kan Apudyus. 6 Masapula idoga taku pay din kina-attom, kinaanus kan san naapudyusan un mantatagu. 7 Ot bokona lawan sadan bulun taku'n manuttuwa dan piyaon taku nu adi piyaon taku'l losan dan tagu. 8 Siyadatu dan kababalin un masapul taku ot nu wadawad da kan ditaku datu maid duwaduwa na un naselbi kan nabunga din nanigammuwan taku kan Jesu Kristu un Apu taku.*
9 Yoong sanat osa'n manuttuwa un maid datuwa kababalin kan siya, kama nu nakulap kan naliuwana un nadalusanon sidat basbasul na.
10 Siya'd gapuna susunud ku un koon yu nat kaboolan yu un mamanoknok un inayagan kan pinili dikayu kan Apudyus un tagu na. Ta nu siyatu'd koon yu talona adi kayu makabasul.† 11 Kad, naanggom si Apudyus un mamalnok kan dikayu't din maid kigad na un mangiyapuwan Apu taku'n Jesu Kristu un managu kan ditaku.
12 Siya'd gapuna'n kanayuna ipalagip ku kampay kan dikayu ulay nu tigammu yuwon dan katuttuwaan kan talona uunnudon yu dida. 13 Ta satun kanak, kalobbongaka ipalagip kan dikayu datu inggana't mataguwak. 14 Ta tigammuka bokonona mambayag tun mataguwak situn pita ta siya'd impatigammun Jesu Kristu un Apu taku kan sakon. 15 Ot sinsatun, masapula kook dan losana kaboolaka mangibaga kan dikayu't datu dalapnun ulay nu matoyakon magasgasmok yu dida.

Sadat Nakaila Utdit Kinangatun Jesus

16 Bokona nambasal kami utdan ul-ulnug dan udum sidit nangipatigam-muwan mi kan dikayu utdit maipanggop sit pannakabalin kan man-ulinan Apu taku'n Jesu Kristu. Naila mi un mismu dit kinangatu kan kinaapudyus

---

* **1:8** San osa un kaipooyan ditu, nu tigtigammu taku si Kristu masapula awad datu un kababalin kan ditaku. † **1:10** San osa'n kaipooyana, sumina't pammati.

na. 17-18 Onta bulun mi si Jesus sidit untuk dit nasantuwana bateled sidit
dinayaw Apudyus si Jesus kan impaila na dit makasilinga kinaapudyus na.
Dingngol mi dit gingan Apudyus un Kangattuwan un nanligwat langit un
kanana'n, "Siyatu tun abeng ku un potpotgok kan masmas-omaka talon."‡
19 Sadi un inila mi siya'd talona namanoknok sidat ingkanglit dat propetan
Apudyus sidit. Ot napiya nu ipapasnok yu dida. Ta sadat impatigammu da,
kama't pingki un manilaw sit nakolopa igaw. Ipasnok yun tuttuwaon ing-
gana't lumtaw dit ammigaton ot kumadda.§ 20 Yoong masapula maawatan
yu un maid naikanglit sit ugud Apudyus un imbagan dat propeta un nanlig-
wat sit kanaknakoman da pay lawan.* 21 Ta bokona kanaknakoman da dit
nangikanglit sidat impadtu da nu adi indaddalan dit Ispiritu Santu dida un
nangiyugud sidan uguda nanligwat kan Apudyus.

2

Sadat Bokona Tuttuwan Propeta Kan Mistulu

1 Yoong sidit aw-awe, inggaw da ud nilumtawa man-ag-agin propetan
Apudyus. Ot padana paya awad da ud dumatong kan dikayu un man-
ag-agin mistulu. Nalimod dit man-isuluwan dat tuli un manam-an sinat
manuttuwaan yu. Isulib da pay si Apu Jesus un nanubbut kan dida. Ot dan-
daniyon din madusaan da. 2 Adu kan dikayu un manuttuwa dan maiyunuda
mangwa't dan kababbaina koko-on da. Ot siya'd gapun din mangugudan dan
tagu't lawenga maisuganggang sit katuttuwaana un-unudon taku. 3 Gapu't
dit kinagamgam da, sikapan dikayu ot ibaga da dan bokona tuttuwa ta siya'd
mamilakan da. Yoong dinaddaan Apudyus dit dusa da utdit aw-awe ot
adinaon makauway un manusa kan dida.
4 Ta ulay sadat anghel un nambasul sit aw-awe, adin Apudyus kinaasiyan
dida nu adi intukbang na dida't din impiyelnu* un kakolopana gassud
un manguuwayan da't din mangukuman Apudyus. 5 Padana pay sidadit
lawenga tagu utdit timpun Noe. Adin Apudyus kinaasiyan dida gapu't dit
lawenga kokkoon da ot pinanlitap na tun pita. Abus si Noe un nangi-
tudtudu utdit kinalintog ud tinagu na pati dat pitu'n kaboloy na. 6 Singgob
pay Apudyus din ili'd Sodoma kan Gomora pati utdat tagu't di inggana't
gummabu da ta siya'd dusa da maipagapu't dit kinadadag da. Siya'd kingwan
Apudyus dalapnu ipaila na dit mandudusa na utdan adi manuttuwa kan
siya. 7 Abus si Lot un nalintoga tagu'd tinagun Apudyus. Nasigab dit
angos Lot gapu't dadit kababbaina koko-on dat kailiyana un talona adi
manuttuwa't dat lintog. 8 Inalgawa madodomdoman si Lot gapu't dat iillana
kan dodonglona'n nadadaga koko-on dat kailiyana. Siya'd gapuna un inlassig
Apudyus. 9 Ot siyatu'd mangil-an un ilisin Apudyus dan naapudyusana tagu
utdan mamadpadas kan dida. Ot baludona dan nadadag dalap madusa da nu
dumtong din timpu'n maukuman dan losana tagu. 10 Dusaona dida, talon
sidan kumokokwa't lawenga pipiyaon di long-ag kan sadan dumudula utdan
awad si tulay.
Sadatu un bokona tuttuwan mistulu, natulod da kan nasukil da ot adi da
kumimuta mangibaga't makainsultu utdan madaydayawa paloswa'd langit.

---

‡ **1:17-18** Ilan yu utdin Mateo 17:9; Marcos 9:2-10; Lucas 9:28-36. § **1:19** Sat piyaona'n ugudon, ipasnok yu datu un tudtudu inggana't mangulin si Kristu un manglawag sidat somsomok yu. Ta maiyalig si Kristu si ammigaton. * **1:20** Sat osa payyan un piyaona'n ugudon, maid naikanglit sit ugud Apudyus un imbagan dit man-uugudona un mailawlawag di tagu utdit bukud na un kasomsomkan. * **2:4** Utdin uguda Griego, Tartarus. Sigun sit allalim dat iGriego, gassud uttun dalom pita un siya'd igawa naibaludan dat nakabasul un sinan-apudyus da.

11 Yoong sadan anghel un amo nabilog kan amo mannakabalin nu dida,
maid ibaga da't makainsultu kan dida't din sanguwan Apudyus. 12 Yoong
sadatuwa bokona tuttuwa'n mistulu, pada da dan sumalona ayam un maid
si somsomok. Man-ugud da't lawenga maisuganggang sidan banaga adi
da tigammu. Ot mapatoy da un kama't dan sumalona ayam un gagangaya
madokmaan kan mapatoy. 13 On, madusa da gapu utdan nadadaga kokkoon
da. Ta ulay al̲-al̲gaw, gangganason da din mangwa't dan lawenga pipiyaon di
long-ag. Tal̲ona ibabbain dikayu ta makaamung da kan dikayu'n makakan
yoong sat panggop da sadit mangwa't dan lawenga koko-on da. 14 Awad kad
ilan da si babai, dagusa maboknan dit gikna da ot tal̲ona piyaon daona sog-
onon. Tal̲ona adi da mapnoka makabbasubasul̲. Ilagat da dan nakapsut si
pammati. Naadal̲an daona man-gamgam ot nakoddongan daona madusa.
15 Sadatuwa tagu nan-awidan daon dit gattoka dal̲ana umoy kan Apudyus ot
nantattal̲ak da. Sad inunud da dit lawenga koko-on Balaam un abeng Bosor
sidit aw-awe. Ta sad pipiyaon Balaam dit pilaka tangdan na utdit koona un
laweng. 16 Yoong inggimaun Apudyus si Balaam sidat lawenga koko-ona'n
sadit dangki dit pinambagbagan Apudyus un kama't tagu ot adina intuluy
dat tinitingang un koko-ona.

17 Sadatuwa bokona tuttuwa un mistulu maid selbi da ot maipada da ut
naobasana ob-ob kan maibaybayogboga bunot ot insaganan Apudyus dit
kakol̲opana gassud un inggawan da. 18 Napangas da un mambagbaga si maid
selbina un ugud. Ot usalon da dan lawenga pipiyaon di long-ag dal̲apnu ilagat
da dan tagun kaggongda'n maibul̲un sidan mangmangwa't bokobokon. 19 Ot
ibaga da utdan tagu un nu tuttuwaon da dida awad wayawaya da. Yoong
sat katuttuwaana, sat nadadaga koko-on da dit mangiyapu kan dida. Ta
singngadan na mana tuttuwaon di tagu siya'd mamuyung kan siya. 20 Ta
nu awad tagu't man-awidana dan nadadaga koko-on situn lubung maipa-
gapu't dit nanigammuwana kan Apu Jesu Kristu un managu kan ditaku
yoong masulsulit kad maabak dit pammatina ot mangulina mangwa't dan
nadadag, amo nadaddadag oton din kasasaad na nu sat sigud. 21 Un-unnay
pay okyan nu Adina natigammuwan nu inon di matagu'n nalintog nu san
natigammuwana asinaman-awidan dan nasantuwana bilin ud Apudyus un
naitudtudu kan siya. 22 Sadatuwa pasamak padan din uuggudon da un
kanana'n, "Umbos mangulin dit asu un umoy mangan sit ukba na." Kanana
payyan un, "Mangulina umoy mamippiyok dit naomosa bol̲ok."

3

Sat Dumatngan Ud Apu Taku

1 Potgoka susunud, maikagwaon tu un sulat ku kan dikayu. Utdatu'n
duwa'n sulat ku pinanggop ku'n kal̲akagon nat nadal̲us un somsomok yu
uttun mangipagasmokak utdan naipatigammuwon kan dikayu, 2 dal̲apnun
adiyu liuwan dat imbagbagan dadit nasantuwana propetan Apudyus sidit
aw-awe kan sadat imbilin Apu Jesus un managu kan ditaku un siya dadit
impatigammun dat apostoles kan dikayu. 3 Sad tal̲ona umuna, masapula
maawatan yu un sidan dumatonga udidin di al̲-al̲gaw awad da ud tagu'n
lumtaw ot maid sabali't koon da nu adi sadan pipiyaon di long-ag da
ot manliwliw-an dikayu'n kanan dan, 4 "Kawad Jesus un nansapata un
mangulin nu? Naaminon natoy dat aamma taku yoong gasissiya man
tun lubung manipud sit napaloswaanan," kanan da. 5 Gagal̲-on da'n adi
tuttuwaona pinaloswan Apudyus din langit un kawadan dat bunot sidit aw-
awe maipagapu't dit ugud na. Adida pay tuttuwaona pinaloswan Apudyus

tun pita un nanligwat sit danum ot danum dit inusal na un nampaloswa.
6 Danum payyan dit nanam-an Apudyus sidat losana awad situn lubung
sidit pinanlitap na. 7 Ot maipagapu payon sit ugud Apudyus, naidadda-
an datun langit kan pita un yam-anon di apuy nu dumatong dit al̲-al̲gawa
mangukuman Apudyus kan manusaana utdan losana adi manuttuwa kan
siya.
8 Yoong potgoka susunud, masapula sosomkon yu un san sin-al̲gaw kama't
kaandun di sillibu un dagun kan Apudyus. Ot san sillibu un dagun kama't
kaandun di sin-al̲gaw. 9 Siya'd gapuna'n adiyu pagalupona itantantan
Apudyus un tungpal̲on din insapata na un siya'd pagalupon dan udum. An-
anusana'l lawa dikayu gaputa Adina piyaona awad mayam-an si osa nu adi
san piyaona mambabawi un losan dan tagu't dan basul̲ da.
10 Yoong nu dumatong dit timpu un mangulinan Apu Jesus, kama't din
mandadatong di man-aakaw un adi mapuppuutan. Utdiya al̲-al̲gaw mangki-
dong dan losana maila'd langit un kama't dan bul̲an, init, kan da bituwon
ta maunag da't apuy un maidisan sin nadangsol̲a guum. Ot satun pita kan
losana awad situn lap-atna masgob da'n losan. 11 Ot gaputa kama't di dit
mayam-anan dat losan, masapula nadal̲us kan naapudyusan dan mantatagu
taku un 12 manguuway sit al̲-al̲gawa mangulinan Apu Jesus. Koon taku
dat kabool̲an taku'n mangwa't dan piyaona dal̲apnu mapgosa dumatong dit
al̲gawa mangukuman Apudyus un siya'd al̲-al̲gaw din masgoban din langita
kawadan dan bunot ot sadan losana awad sidi maunag da. 13 Yoong adibali ta
awad bagu'n langit kan bagu'n pita'n uuwayon taku un manuttuwa ta siya'd
ingkalin Apudyus. Sadan nalintoga lawa dan inggaw sidi.
14 Siya'd gapuna potgoka susunud un, koon yu dit kabool̲an yu un matagu't
naapudyusan sinat man-uuwayan yu't dit mapasamakan datu dal̲apnu du-
matong kad si Jesu Kristu dakngon dikayu'n maid ud mapabal̲awan yu kan
siya kan kapkapiya dan angos yu. 15 Sosomkon yu un man-an-anus si
Apudyus gaputa piyaona'n awad gundaway dan tagu'n mandadaoli kad
mailassig da utdin mandusaana. Si Pablo un napotoga sunud taku, insulat
na payon kan dikayu dit maipanggop sidatu maipagapu't dit kinasiliba
intod Apudyus kan siya. 16 Siya datu dan ug-ugudona utdan losana sulat
na. Ot awad da ud uduma tudtudu'n insulat na un nasigaba maawatan
ot sadan maid si tigammu maipanggop sidan naispirituwana banag kan
manduwaduwa si pammati bokobokon dit man-iipalawag da un padan dit
koon da't dan uduma ugud Apudyus. Ot gapu't tuwa kokkoon da dusaon
Apudyus dida.
17 Sinsadin potgoka susunud ta tigammu yuwon dit maipanggop sidatu un
tagu, man-alimban kayu dal̲apnu adi kayu maallilaw sit bokobokona koko-
on dan tagun nasukil sit lintog kad adina matal̲ak nat nabakoda pammati yu.
18 Matagu kayuwot un amo mapadasan yu din kinakaasin Apudyus kan amo
matigammu yu si Jesu Kristu un Apu taku kan managu kan ditaku. Dayawon
taku si Jesu Kristu uttun satun kan si inggaingga. Amen.

Sat Umuna'n Sulat Ud San Juan

Sat Ugud Un Manligwatan Di Mataguwan

1 Uttun sulat un satu, ibaga mi kan dikayu dit maipanggop sidit mangadan
si Ugud un mangtod si mataguwana maid kigad na. Ininggawon sit daan
payyan napaloswa dat losan. Ot nagngol̲ mi un mismu, naila mi un mismu,
kinabul̲bul̲un mi kan naseksekgel mi. 2 Satu un mangtod si mataguwan un
maid kigadna, siguda iniinggaw kan Apudyus un Ama yoong inummoy situn
pita'n nambalin si tagu ot naila mi. Isunga kustiguwan mi kan ibaga mi
kan dikayu dit maipanggop kan siya. 3 Ibaga mi kan dikayu dat naila mi
kan nagngol̲ mi dal̲apnu maibul̲un kayu pay kan dikami un maiyossaan kan
Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Abeng na. 4 Isulat mi kan dikayu datu
un losan dal̲apnu tal̲ona maid mangkulangan din lagsak taku.

San Tagun Inggaw Sin Padda

5 Ot siyatu tun damaga dingngol̲ mi kan Jesu Kristu un piyaon mi un
ipatigammu kan dikayu. Si Apudyus alig na ud silaw. Naid pulus kol̲op kan
siya. 6 Ot nu kanan taku'n naiyossaan taku kan Apudyus yoong makaba-
subasul̲ taku un kama nu matattagu taku't din kakol̲pan, mantultuli taku.
Ot bokona maiyannatup sit katuttuwaan dit mantatagu taku. 7 Yoong nu
nadal̲us dit mantatagu taku un kama nu matattagu taku't din padda un
padan Apudyus un inggaw sit padda, napiya din mantitimpuyugan taku'n
manuttuwa. Ot sadit dal̲an Jesus un Anak Apudyus un nan-ayus sit natoyana,
dal̲usan* ditaku utdan basul̲ taku.
8 Nu kanan taku un maid basul̲ taku, allilawon taku pay lawan tun long-ag
taku kan naid payyan tigammu taku't dit katuttuwaan. 9 Yoong nu ipudnu
taku dan basul̲ taku kan Apudyus, pakawanona dan basbasul̲ taku kan
dal̲usana ditaku't dan losan un kinadadag, ta si Apudyus matal̲godan kan
nalintog. 10 Yoong nu kanan taku un maid nambasul̲an taku mambalinon
taku un matuli si Apudyus, kan kaawatan un naid payyan tigammu taku't
dan ugud na.

2

Si Jesu Kristu Ud Mangikakaasi Kan Ditaku Kan Apudyus

1 Isulat ku datu kan dikayu'n ibilang kun aabeng ku dal̲apnu adi kayuwon
mambasubasul̲. Yoong nu makabasul̲ kayu, awad mangikakaasi kan ditaku
kan Apudyus un Ama un naid udum nu adi si Jesu Kristu un nalintog.
2 Ot intod na dit long-ag na un mapatoya maidatun kan Apudyus dal̲apnu
pakawanona dat losana basul̲, bokona lawan sat basul̲ taku nu adi sat basul̲
di losana tagu.
3 Nu tungtungpalon taku dan bilin Apudyus, siyadi dit tal̲ona manigam-
muwan taku un tigtigammu taku si Apudyus. 4 Yoong nu awad mangibaga
un tigtigammu na si Apudyus yoong Adina mit tungtungpalon dan bilin
na, matuli nata tagu kan Adina payyan naawatan dit katuttuwaan. 5-6 Sat
tagun manungpal sit ugud Apudyus, siya ud tal̲ona maid mangkulangan

* **1:7** Sat piyaona'n ugudon tu, si Jesus dit nambalina dusan dat basul̲ taku utdit natoy sit kulus ot nu mantal̲god taku kan Kristu ot tuttuwaon taku un nabayadanon dat basul̲ taku maibilang takuwona naid si basul̲ kad nadal̲us taku. Ilan yu't din Hebreo 9:12-14.

dit mampipiya na kan Apudyus. Ot sat tagun mangibaga un naiyossaan kan Apudyus masapula matagu un padan dit nantatagun Jesu Kristu utdit ininggawana't tun pita. Ta siyadi dit mangil-an un tuttuwan naiyossaan kan Apudyus.

Bagu'n Bilin

7 Napotoga gagayyom, bokona bagu tuwa bilina isulat ku kan dikayu ta
siya payon dit bilina naabusa dingngol yu manipud sit nanuttuwaan yu kan
Jesu Kristu un masapula mampipinniya taku. 8 Yoong ulay nu dadaana bilin
kama payon nu bagu ot sat kustun kaipooyana naipaila't dat kingkingwan
Jesus kan maila payon sinat mantatagu yu. Ta masin-akikitona maid din
kolop ot kumaddapadda dit tuttuwan silaw.
9 Nu kanan nat osa'n tagu un inggawon sit padda yoong lawengona
nat pada na un manuttuwa, bokona tuttuwan inggaw sit padda nu adi
inggaw payyan sit kakolpan. 10 Yoong sat tagun mamippiya't pada na un
manuttuwa, iinggaw sit padda ot maidon koona ut makabasulan di udum.
11 Yoong sat tagun manlaweng si pada na un manuttuwa, bokon payyana
nalawagan dit somsomok na, iinggaw payyan sit kakolpan ot Adina tigammu
din manaldalnana ta maid mailana.
12 Mansulatak kan dikayu'n aabeng ku ta pinakawanon Apudyus dat
basbasul yu maipagapu't dit kingwan Kristu. 13 Mansulatak kan dikayu'n
mamallong-ag ta tigtigammu yuwon dit doda'n iniinggaw sidit daan payyan
tun lubung nakwa. Mansulatak kan dikayu'n bababbagu ta inabak yuwon si
Satanas.
14 Ot ipigwak payyana ibaga din gapuna'n mansulatak. Dikayu un aabeng
ku, mansulatak kan dikayu gaputa tigtigammu yuwon si Apudyus un Ama
taku. Dikayu'n mamallong-ag, mansulatak kan dikayu ta tigtigammu yuwon
dit doda'n iniinggaw sidit daan payyan tun lubung nakwa. Dikayu'n babab-
bagu, mansulatak kan dikayu gaputa nabilog kayu, adiyu pulus maliuwan
dat ugud Apudyus kan inabak yuwon si Satanas.
15 Adi yu potgon dit wagas di nainlubungana mantatagu onnu singngadan
na mana awad situn lubunga maisuganggang kan Apudyus. Singngadan
na mana mangipotog sidatu maid man-iipotog na kan Apudyus un Ama.
16 Ta sat losana kinadadag situn lubung bokona si Apudyus un Ama dit
nanligwatan da nu adi nanligwat da uttun lubung, kama't dit gumamgama
mangwa't laweng un pipiyaon di long-ag, gumamgama mangala't dan losana
maila un piyaon kan mamaspasdayaw. 17 Mankigad tun lubung kan sadatu
un nadadaga gamgamgaman di tagu nu timpuna. Yoong san tagun tumut-
tuwa utdan piyaon Apudyus, matagu si inggaingga.

San Kabusul Kristu

18 Aabeng ku, dandaniyon nat mangkigadan ditu'n lubung. Ot dingngol
yuwon sidit un siyadi dit timpun dumakngan din Kabusul Kristu. Aduwon
dan kabusul na un mail-ila taku uttun satun ot siya'd mangil-an taku un
dandaniyon din mangkigadan ditu'n lubung. 19 Sadatu un tagu un gumusul
kan Kristu nanligwat da kan ditaku yoong bokona tuttuwan bulun taku dida
ta tinengyan ditaku. Ta nu tuttuwan bulun taku dida adi da okyan kaysan.
Yoong kaysan da ot siya'd mangipaila un sabali da.
20 Yoong dikayu, intod Kristu kan dikayu si Ispiritu Santu, ot tigammu yu
dan losana katuttuwaan. 21 Isunga mansulatak kan dikayu, bokona gaputa
adiyu tigammu din tuttuwa nu adi gaputa titiggammu yuwon kan tigammu
yu pay un maida talon tuli un manligwat sin katuttuwaan. 22 Ta singngadan
din natuli nu adi sadin tagu un mangibaga un si Jesus bokona sadit imbaun

Apudyus un mangadan si Kristu. Kabusul Kristu dit kama't di un tagu un
adi mamigbig kan Apudyus un Ama kan si Jesus un Anak na. 23 Ta sat
adi mamigbig sit Anak Apudyus, Adina pay tigtigammu dit Ama na. Yoong
sat mamigbig kan mangipalawag un si Jesus Anak Apudyus, inggaw pay si
Apudyus un Ama kan siya.
24 Ilan yu ta adiyu liuwan dit dingngol yun naitudtudu kan dikayu ma-
nipud sidit damu. Ta nu iinggaw dadiya tudtudu kan dikayu mannanayun
pay nat maiyossaanan yu kan Jesus kan si Apudyus un Ama na. 25 Ot
insapatan Apudyus un itdana ditaku't mataguwan un maid kigad na.
26 Insulat ku dat maipanggop sidat tagu un mampanggopa mangallilaw
kan dikayu. 27 Yoong awad si Ispiritu Santu un intod Jesu Kristu kan
dikayu. Iinggaw kan dikayu'n manudtudu utdan losana piyaon Apudyus ot
adiyuwon masapul dan uduma manudtudu. Tuttuwa dan losana itudtudu
na. Adina'n talon mantuli. Siya'd gapuna un itultuluy yun maiyossaan kan
Kristu un kama't dit insulun Ispiritu Santu un koon yu. 28 Isunga aabeng ku,
adi kayu lumipsut un maiyossaan kan siya dalapnu natalgod nat angos yu,
un maid ikimut kan ibain yun sumangu kan siya nu timpun dumakngana.
29 Tigammu yu un nalintog si Kristu. Ot siyadi dit manigammuwan yu un
san tagun nalintog si mantatagu, anak Apudyus.

3

Sadan Aabeng Apudyus

1 Somsomkon yu dit amoda mampipiyan Apudyus un Ama kan ditaku.
Gapu utdit amoda mampipiya na ibilang na ditaku un aabeng na ot tuttuwan
aabeng na ditaku. Yoong kaaduwan sidat tagu dat adi makaawat situ un saad
taku gaputa naid tigammu da kan Apudyus. 2 Napotoga gagayyom, tuttuwan
aabeng ditakuwon kan Apudyus. Ot ulay nu adi taku payyan tigammu nu
kamaan dit ila takun tu, tigammu taku un nu mangulin si Kristu mabalin
takuwona kumama kan siya ta maila taku din kustun kamaana. 3 Isunga
singngadan na mana mangnamnama uttuwa makwa masapula igongda
naon dit mambasbasul dalapnu nadalus ud mantatagu na un padan Kristu
un naid pulus basubasul na.
4 Yoong singngadan na mana makabasul, salungasingona dit lintog
Apudyus. Ta san basul, siya dit mansalungasingan sit lintog Apudyus.
5 Tigammu yu un inummoy situn pita si Jesu Kristu dalapnu dalusana ditaku't
dan basul taku kan tigammu yu pay un si Jesu Kristu naid pulus basubasul
na. 6 Isunga sat tagun naiyossaan kan Jesu Kristu adinaon itultuluya
mambasul. Singngadan na mana mangitultuluya mambasul Adina payyan
natigammu un kustu si Kristu kan bokona umunud kan siya.
7 Aabeng ku, adiyu ipalubusa allilawon dikayu. Singngadan na mana
mangwa't kustu, nalintoga tagu un kama kan Jesu Kristu. 8 Yoong singn-
gadan na mana makabbasubasul, tagun Satanas ta si Satanas mambasba-
sulon un sigud manipud sit pogpogan ditu'n lubung. Ot siyad gapuna un
inummoy situn pita si Jesu Kristu un Anak Apudyus dalapnu mangkigadona
dan losana kokkoon Satanas.
9 Maid gumabasul si abeng Apudyus, ta kama nu si Apudyus ud
nangiyabeng kan siya ot awad kan siyaon dit naapudyusana kababalin
Apudyus un Ama na. Isunga adina mabalina makabbasubasul. 10 Siyatu'd
mangilasinan nu singngadan din abeng Apudyus, kan nu singngadan din
abeng Satanas; bokona abeng Apudyus nat adi mangiyaangosa mangwa't

dan nalintog sidin man-iilan Apudyus kan adi mamippiya utdan pada na un manuttuwa.

Mampipinniya Taku

11 Doda'n dingngol yu un naitudtudu kan dikayu manipud sidit nanuttuwaan yu un masapula mampipinniya taku. 12 Madi taku padaon si Cain un tagun Satanas un pinatoy na si Abel un sunud na.* Singngadan dit gapuna un pinatoy nat sunud na? Onta nadadag dat losana kokkoona yoong si sunud na nalintog dat kokkoona utdin man-iilan Apudyus.
13 Isunga adi kayu masmasdaaw nu lawengon dikayu't dan tagu un adi manuttuwa kan Jesus. 14 Tigammu taku un bokon takuwona naisina† kan Apudyus un kama't dit nu adi naiyossaan taku kan siya kan awad mataguwan taku un naid kigad na. Sat mamippiyaan taku utdan pada taku'n manuttuwa dit mamanoknok. Sadan adi mamippiya utdan pada dan manuttuwa sissiya payyan un naisina kan Apudyus. 15 Singngadan na mana manlaweng si pada na un manuttuwa maibilanga kumapatoy. Ot tigammu yuwon un sanat kumapatoy maid mataguwana't inggaingga.
16 Sat manigammuwan taku't din kustun kaipooyan din mampipiya, sadit kingwan Jesus un intod na dit long-ag na un mapatoy dalapnu matagu taku. Ot masapula siya'd padaon taku un madaddaan taku okyana tumulung sidan pada taku'n manuttuwa ulay nu siya'd tapilon taku. 17 Nu san osa'n tagu un awad mabalin na ta maila na din pada na un manuttuwa un mangkasapulan yoong Adina un pulus mangtod, in-inona'n ibaga un pipiyaona si Apudyus?
18 Aabeng ku, adi taku'l lawa iyugud din mampipiya taku nu adi koon kan ipaila taku din gattoka mampipiya utdan angwat taku.
19 Sat mamippiyaan taku't dan pada taku'n manuttuwa dit manigammuwan taku un un-unudon taku dit katuttuwaan ot natalgod taku un umadani kan Apudyus. 20 Ulay nu kanan tun somsomok taku un nakabasul taku, dakdakol dit kalintogan Apudyus un mangusig kan ditaku kan maid Adina tigammu. 21 Siya'd gapuna un nu maid mamabasulan di somsomok taku kan ditaku, natalgod taku un umadani kan Apudyus. 22 Tigammu taku un itdona un losan dan kodawon taku gaputa tungtungpalon taku dan bilin na kan kookoon taku dan mas-omana. 23 Siya tud bilin na: Masapula tuttuwaon taku kan mantalgod taku kan Jesu Kristu un Anak na kan mampipinniya taku un siya pay ud imbilin Jesu Kristu kan ditaku. 24 Sat tagun manuttuwa't dan bilin Apudyus, naiyossaan kan Apudyus ot padana pay un naiyossaan si Apudyus kan siya. Tigammu taku un naiyossaan kan ditaku si Apudyus ta intod na si Ispiritu Santu kan ditaku.

4

San Nandumaan Dan Tuttuwa Kan Tuli Un Manudtudu

1 Napotoga gagayyom, madi yu tuttuwaona dagus dan losana umoy manudtudu un kanan da'n awad kan dida dit Ispiritun Apudyus nu adi ammaan yu yana adalon nu tuttuwan nanligwat kan Ispiritun Apudyus dit itudtudu da. Ta aduwon dat nanwalas situn lubung un man-ag-agin propeta. 2 Ot sad manigammuwan yu un sat Ispiritun Apudyus dit awad kan dida, bigbigon nat tagu un si Jesu Kristu nambalina tagu un inummoy situn lubung. 3 Yoong nu adin nat tagu bigbigon un nambalina tagu si Jesu Kristu, bokona nanligwat kan Apudyus dit ispiritu un awad kan siya nu adi

* **3:12** Ilan yu't din Genesis 4:1-8 dit istolyan da Abel kan Cain. † **3:14** Sat uguda nausal sit Griego, katoy. Yoong sat kaipooyan dit katoy situ, siya dit maisinaan di tagu kan Apudyus kan madusaana utdin impiyelnu si inggaingga.

nanligwat sit Kabusul Kristu. Dingngol yu un dumatong diya Kabusul Kristu ot antuwon situn lubung.

4 Aabeng ku, tagu dikayuwon kan Apudyus, ot inabak yuwon dat man-ag-agin propeta gaputa amo mannakabalin dit Ispiritun Apudyus un awad kan dikayu, nu si Satanas un awad sidan adi manuttuwa kan Apudyus. 5 Sadat man-ag-agin propeta sadat banag situn lubung dat sosomkon da isunga sadat nailubungana banag dat ibagbaga da ot pipiyaona dongl̲on dan bul̲un da un adi manuttuwa Apudyus. 6 Yoong ditaku, tagu ditaku kan Apudyus. Singngadan na mana makatigammu kan Apudyus dumngol̲ da kan ditaku. Ot singngadan na mana bokona tagun Apudyus adi da pay dumngol̲ kan ditaku. Siyadi dit mangilasinan sidin tuttuwan tudtudu un nalligwat kan Ispiritun Apudyus kan sat tulin tudtudu un nalligwat kan Satanas.

Sat Mampipiyan Apudyus

7 Napotoga gagayyom, mampipinniya taku gaputa si Apudyus ud manligwatan di mampipiya. Ot sat tagun mamippiya kama nu si Apudyus ud nangiyabeng kan siya kan tal̲ona tigtigammu na si Apudyus. 8 Sat tagun maid mampipiya na bokona tigtigammu na payyan si Apudyus, ta si Apudyus dit tuttuwan manligwatan di mampipiya. 9 Kama't tu dit nan-iipailan Apudyus sidit mampipiya na kan ditaku: Imbaun na uttun lubung si Jesu Kristu un os-ossaana Anak na dal̲apnu maipagapu kan siya matagu taku si inggaingga. 10 Sat kustun pooy din piya, bokona sat mampipiya taku kan Apudyus nu adi sadit nampipiya na kan ditaku un imbaun na dit os-ossaana Abeng na un mapatoya maidatun dal̲apnun mapakawan dat basul̲ taku.

11 Napotoga susunud, nu kama't di dit mampipiyan Apudyus kan ditaku, masapul pay un mampipinniya taku. 12 Maid payyan nakaila kan Apudyus, yoong nu mampipinniya taku, awad si Apudyus kan ditaku ot maila uttun mataguwan taku dit mampipiya na un maid mangkulangana.

13 Intod Apudyus dit Ispiritu na kan ditaku ot siyadi dit manigammuwan taku un naiyossaan taku kan Apudyus kan naiyossaan pay si Apudyus kan ditaku. 14 Naila mi dit Anak Apudyus un imbaun na un umoy managu kan ditaku ot kustiguwan mi dit maipanggop kan siya. 15 Singngadan na mana mangibaga un si Jesu Kristu Anak Apudyus, inggaw kan Apudyus kan inggaw pay si Apudyus kan siya. 16 Tigammu taku kan tuttuwaon taku un pipiyaon ditaku kan Apudyus.

Mamippiya si Apudyus ta siyad katatagu na. Ot san tagun mamippiya inggaw kan Apudyus, ot inggaw pay si Apudyus kan siya. 17 Ot nu kama't di dit mantatagu taku madogdog-an dit mampipiya taku inggana si maid mangkulangana. Kadon natal̲god taku un sumangu kan siya nu dumtong din al̲-al̲gaw un mangukumana gaputa padpadaon taku si Jesus Kristu uttun matattaguwan taku't tun lubung. 18 Maid iyogyat taku nu mamippiya taku. Ta san gattoka mampipiya kaanona din ogyat. San iyogyat di tagu sat dusa. Ot sat tagun umogyata madusa, kaawatan un kulang payyan dit mampipiya na.

19 Kabool̲an taku'n mampipinniya gaputa ummuna si Apudyus un namippiya kan ditaku. 20 Sat tagun mangibaga un pipiyaona si Apudyus yoong lawengona dit pada na un manuttuwa, matuli. Ta nu adina makwa un piyaon nat pada na un manuttuwan iillana, adina pay makwa un piyaon si Apudyus un Adina payyan naila. 21 Ot siyatu'd bilin Jesu Kristu kan ditaku un, ditaku'n mamippiya kan Apudyus, masapula pipiyaon taku pay dat pada taku'n manuttuwa.

5

San Mangabakan Taku Uttun Lubung Gapu't Pammati

1 Abeng Apudyus nat tagun manuttuwa un si Jesus siya dit imbaun
Apudyus un mangadan kan Kristu. Ot singngadan na mana mamippiya't
dit awad si abeng, pipiyaona pay dat abeng na. 2 Siyatu'd manigammuwan
taku un pipiyaon taku dan abeng Apudyus nu piyaon taku si Apudyus kan
tungpal̲on taku dan bilbilin na. 3 Ta sadin mampipiya taku kan Apudyus,
san manuttuwaan taku't dan bilin na. Ot bokona nadagson dan bilin na.
4 Ta ditaku'n abeng Apudyus, abakon taku dan losana gumusul̲ kan Apudyus
situn lubung. San pammati taku din mangabak taku. 5 Sadan manuttuwa un
si Jesus, abeng Apudyus, dida'l lawad makaabak sidan losana gumusul̲ kan
Apudyus situn lubung.

Sat Pammanoknok Maipanggop Kan Jesu Kristu

6 Si Jesu Kristu dit inummoy situn lubung un imbaun Apudyus. Nabun-
yagan sit danum kan nan-ayus dit dal̲a na utdit natoyana. Bokona lawan
nabunyagan sit danum nu adi nan-ayus pay dit dal̲ana. 7 Ot si Ispiritu
Santu ud mamanoknok situ, ot tuttuwa gaputa tuttuwan losan dan ibagan
Ispiritu Santu. 8 Sat katuttuwaana, tul̲u dat mamanoknok nu singngadan
ud Jesu Kristu: Si Ispiritu Santu, sadit danum kan sat dal̲a na. Man-
iinnampayun datun tul̲u. 9 Ot nu tuttuwaon taku dan pammanoknok dadin
tagu, amo napotpotog dit pammanoknok Apudyus. Isunga tuttuwaon taku
okyan datun tul̲u un inusal Apudyus un mamanoknok sidit maipanggop
kan Jesu Kristu un Anak na. 10 Singngadan na mana mantal̲god sidit Anak
Apudyus tinuttuwa na dit pammanoknok Apudyus maipanggop kan siya.
Yoong singngadan na mana adi manuttuwa utdit pammanoknok Apudyus
maipanggop sit Anak na pinambalin na un matuli si Apudyus ta adi na tut-
tuwaon dit pammanoknok na. 11 Kama't tu dit imbagan Apudyus maipang-
gop sit Anak na. Initdan ditaku kan Apudyus si mataguwana maid kigad
na. Satu un mataguwan manligwat sit Anak na. 12 Sat tagun maiyossaan
sidit Anak Apudyus awad mataguwana't inggaingga. Yoong sat tagun adi
maiyossaan kan siya, maid mataguwana't inggaingga.

San Mataguwana Maid Kigad Na

13 Isulat ku datu kan dikayu'n manuttuwa utdit Anak Apudyus dal̲apnu
tigammu yu un awad mataguwan yu si inggaingga. 14 Ot natal̲god tun angos
taku un mangkodaw kan siya gaputa tigammu taku un itdona dan singn-
gadan na mana kodawon taku nu maiyannatup sit piyaona. 15 Ot gaputa
tigammu taku un dongl̲ona dan singngadan na mana iluwal̲u taku, tigammu
taku payon un nasungbatanon dan singngadan na mana kodkodawon taku.
16 Nu awad makaila't pada na un manuttuwa un mambasbasul̲ si basul̲
un Adina manungpal si madusaanat inggaingga, iluwal̲uwana okyan dal̲apnu
kaasiyan Apudyus kad pakawanona. Yoong awad pay basul̲ un bokona
mapakawan ot bokona masapula iluwal̲uwan yu dat mambasul̲ si kama't di
un basul̲. 17 Losana mangwa't nadadag, makabasul̲ yoong bokona amina
basul̲ manungpal si madusaan un maid kigad na.
18 Tigammu taku un maid makabbasubasul̲ sidan abeng Apudyus ta si Jesu
Kristu un Anak na dit mangaayyuwan kan dida ot adin Satanas mabalina
itulayan dida.
19 Tigammu taku un abeng ditaku kan Apudyus ot sadan losana adi
manuttuwa kan Apudyus, iyapuwan Satanas dida.

20 Tigammu taku pay un sadit Anak Apudyus inummoy situn pita ot initdan
ditaku si man-aawat dal̲apnu matigammuwan taku dit tuttuwan Apudyus. Ot
naiyossaan taku utdit tuttuwan Apudyus gapu't dit naiyossaanan taku kan
Jesu Kristu un Anak na. Ot si Jesu Kristu, siya ud tuttuwan Apudyus kan
siya'd manligwatan din mataguwan un maid kigad na.
21 Aabeng ku, ammaan yu ta bokona sadanat sinan apudyus nat tuttuwaon
yu.

Sat Makigawa'n Sulat Ud San Juan

Sat Luglugin Dituwa Sulat

1-3 Potgoka Ina:

Sakon si Juan un panglakayon di manuttuwa un mansulat kan sika un napili'n ina padana pay sidan aabeng nu.

Nu unudon taku din katuttuwaan kan mampipinniya taku gun-udon taku din bindisyun, kaasi kan kappiya un manligwat kan Apudyus un Ama kan si Jesu Kristu un Anak na.

4 Amod dit lagsak ku un nakatigammu un awad dad uduma aabeng nu un umuunnud sit katuttuwaan un kama't dit imbilin Apudyus un Ama un koon taku. 5 Ot sinsadin kodawok kan sika un masapul un mampipinniya taku. Bokona bagu tuwa bilin ta siya payon dit nagngo̲lan yu utdit nanlugi kayu'n manuttuwa. 6 Ot sat mail-an dit mampipiya taku, sadit mantungpa̲lan taku't dan bilbilin Apudyus. Dingngo̲l yuwon manipud sit nanlugiyan yu un manuttuwa dit bilin na un: mampipinniya kayu.

7 Nanwa̲lason situn lubung dan adu'n mangal-allilaw, sadan tagun adi mamigbig un si Jesu Kristu nambalin si tagu. Sadat kama't datu un tagu, man-aallilaw da kan busu̲lon da si Kristu. 8 Isunga man-annad kayu ta adiyu mata̲lak dat nambannugan mi* un intudtudu kan dikayu da̲lapnu maawat yu dat losana itdon Apudyus kan dikayu.

9 Singngadan na mana mantudtudu un bokona tang-ila tudtudun Kristu dan itudtudu na, bokona naiyossaan kan Apudyus din tagun kama't di. Singngadan na mana mangitultuluya manuttuwa't dan tudtudun Kristu, naiyossaan kan Apudyus kan padana pay kan Jesu Kristu un Anak na. 10 Isunga nu awad tagu't umoy kan dikayu un manudtudu yoong bokona sadat intudtudun Jesu Kristu dat itudtudu na, adiyu pa̲lnokon sidan bo̲loy yu. Adiyu pay kanan un, "Napiya ta annat ka." 11 Ta nu koon yu, mailak-am kayu't din lawenga kokkoona.

Maudin Bagbaga

12 Adu payyan dan piyaoka ibaga uttun sulat ku yoong adika lawa ikanglit ulay ta panggop kun umoy mangila kan dikayu ot asi taku mambabagbaga da̲lapnu gattoka nalagsak taku.

13 Pakumustaon dikayu't dan aabeng din sunud nun babai un pinilin pay Apudyus.

---

* **1:8** Utdat uduma manuskrito: Nambannugan yu, ot sat kaipooyana: sat gun-guna yu utnat manselbiyan yu kan Apudyus

Sat 3rd Sulat Ud San Juan

Sat Luglugin Dituwa Sulat

1 Kan sika napotoga Gayo:
Sakon si Juan un panglakayon di manuttuwa un mansulat kan sika un
pipiyaoka bulun kun manuttuwa utdan katuttuwaana maipanggop kan Jesu
Kristu.
2 Napotoga gayyom, iluwaluk un kapkapiya ka kan nabilog nat long-ag nu
un kama't din tigammuka kabilog nat pammatim. 3 Amod tun lagsak ku un
makagngol sidat ibagbagan dat dumatonga susunuda umoy sinat un ipapas-
nok nu dat tuttuwan tudtudu, un sanat mantatagum talona maiyannatup
sit katuttuwaan. 4 Maid sabali ut makaitod si amoda lagsak ku nu adi san
makagngolak un mantattagu dan aabeng ku un umuunnud sit katuttuwaan.

Naidaydayaw Si Gayo

5 Napotoga gayyom, sanat tumultulungam sidan sunuda manuttuwa talon
sidan kakkaili, nabalu nat un kokkoom. 6 Impadamag dat dummatong sidan
manuttuwa't tu dit amoda nampipiyam kan dida. Ot napiya nu itultuluy
nun tulungan dida utdan masapul da utdan daddalan da ta siya'd maiba-
gaya koon sidan manselselbi kan Apudyus. 7 Ta lummakkat da un umoy
mangipatigammu't dan maipanggop kan Jesu Kristu un adi da nangkodaw
si tulung sidan adi manuttuwa. 8 Siya'd gapuna un ditaku'n manuttuwa
lobbong taku'n tumulung sidatuwa tagu dalapnu maitagom taku't din man-
tudtuduwan da utdin katuttuwaan.

Sada Diotrefes Kan Demetrio

9 Nansulatak sidan manuttuwa't nat yoong adin Diotrefes ikaskasu ta
adina bigbigon dit kalintogak. Ta piyaona nu siya'd mabigbiga pangat.
10 Isunga nu umoyak sinat ibagaka losan sidan buluna manuttuwa dat umoy
na mangliklikudan kan dikami. Bokona sadi'l lawa dat kokkoona. Adina pay
sangailiyon dan susunuda umoy sinat. Iyapa na dan mamiyan mampalnok
kan dida. Ot sadat mamalnok, lassigona dida't dit simbaan.
11 Napotoga gayyom, adika okyan makapang-ila utdan laweng, nu adi sad
napiya dan unudom. Ta sat mangwa't napiya, tagun Apudyus. Yoong sat
mangwa't dan laweng Adina payyan tigtigammu si Apudyus.
12 Napiya'n losan dan ibagbagan dat udum maipanggop kan Demetrio. Ot
mapanoknokan pay dit kinabalu na un tagu utdit mantatagu na un maisayun
sit katuttuwaan. Pati dikami panoknokan mi pay din kabalu na un tagu ot
tigammum un tuttuwa dan ibaga mi.

Maudi Un Bagbaga

13 Adu payyan datun ibagak kan sika, yoong madik piyaona isulat. 14 Ulay
ta nanam-oka masapa'n ilak sika ot siya'd mambagbagaan ta.
15 Iluwaluk ta kapkapiya ka.
Pakumustaon dika utdan gagayyom nu uttu. Sin-ossaom pay un pakumus-
taon danat gagayyom sinat.

Sat Sulat Ud Judas

1 Kan dikayu un buluna manuttuwa un inayagan Apudyus un Ama un tagu
na un pipiyaona kan aandogana inggana't man-ulin si Jesu Kristu:
Sakon si Judas un mansulat kan dikayu. Osaaka babbaun Jesu Kristu kan
sunud ud Santiago. 2 Iluwaluk ta kanayuna ipooy Apudyus kan dikayu dit
amoda asi, kinakapkapiya, kan mampipiya.

Sat Maukuman Dan Mantudtudu't Bokona Tuttuwa

3 Potgoka susunud, talona adiyak mauwayan un mansulat kan dikayu
maipanggop sit mataguwan taku kan Kristu. Yoong mailak un sat masapula
ibagak kan dikayu't tun satun, ipopoos yu ud kaboolan yu un mangisikad
sinat pammati un intod Apudyus kan ditaku'n tagu na. 4 Ta awad da'd tagu'n
naid si apudyus un naid kapuut yu utdit naidogaan da kan dikayu. Ot bal-
baliwan da dit katuttuwaana maipanggop sit kinaasin Apudyus. Ta itudtudu
da un ulay nu koon di osan manuttuwa dan pipiyaon di long-ag koon adin
Apudyus dusaon ta amod dit mangkakaasi na. Adida pay tuttuwaon si Jesu
Kristu un siya'l lawa'd Apu taku. Utdit aw-awe, naipatigammuwon sit ugud
Apudyus dit maipanggop sit dusan datuwa tagu.
5 Titiggammu yuwon dit maipanggop sit nan-iilaksun Apudyus sidat Judio
ud Egipto yoong ipagasmok ku kampay kan dikayu un ulay nu inlaksun
na dida dinusa na kampay dida'n dit adi nanuttuwa ta pinatoy na dida.
6 Padana paya nadusa dadit anghel un naneyan sidit lobbonga saad da kan
igaw da ta imbalud Apudyus dida't dit nakolokolopa igaw un nakinawadan
da si inggaingga un manguuway sit al-algawa mangukuman Apudyus. 7 Ot
padan pay dat tagu't din Sodoma kan Gomora kan sadat nangkalliwosa ili.
Amod dat basul da ta nandidinnagdagas da. Ulay dat natang-ila lalaki pay
lawan man-aadul da ot singgob Apudyus dida. Satu un pasamak, siyad
mangil-an taku un dusaon Apudyus dan gumabasul utdin apuya adi maksop
si inggaingga.
8 Yoong ulay nu tigammun dat matuli'n mistulu dadiya pasamak, siya
payon kokkoon da. Kama dat man-in-inop un sosomkon da dit lawenga
somsomok un makabasulan da pay lawan. Adida pinagan-anu dit man-
iiyapun dat nangatngatu nu dida kan insultuwon da dan nadayawa anghel
sidin langit. 9 Yoong si Miguel un pangat dan anghel bokona kingwa na din
kama't di. Ta utdit nansubogan da kan Satanas nu sin dit mangala't dit ladag
Moses, Adina un pulus ininsultun inukum si Satanas, nu adi kinnana na
ullawa un, "Igimau dika okyan kan Apudyus." 10 Yoong sadatu un tagun
naid si apudyus, man-ugud da't lawenga maisuganggang sidan banaga adi
da maawatan. Koon dal lawa dan piyaon dan koon un kama dat ayam un
maid si somsomok. Sadatu un kokkoon da ud maigapuwan dit madusaan da.
11 Kaasi da pay ta makapang-ila da kan Cain. Maipada pay dit basul da utdit
basul Balaam ta naagum da si pilak un siyad maigapuwan dit mangwaan
dat laweng. Pada da si Kora un suganggangon da dan awad kalintoganan
mangiyapu. Ot gapu't tuwa kokkoon da, madusa da pay un padan Kora.
12 Laweng din maidogaan da kan dikayu din maamungan yun mangkakakan
sinat simbaan yu ta maid bain da kan Apudyus kan maid bain da kan dikayu
un ipopoos dal lawan mangan un adi da somsomkon dan udum. Maid
selbi da ot maipada dat din bunot un itautauda lawan din bayogbog, yoong

maid idatong nat udan. Maipada dat kayu un naibilanga natoy gaputa adi mamunga ulay nu bubungngaan di kayu. Maipada da pay si kayu un nabagut un nailausa natoy. 13 Maiyalig dat gaoogyata paḻuung sin baybay un kama't din uḻab sin labaw din danum dit gabbainana kokkoon da. Kama dat bituwona man-alliallis ot insaganan Apudyus dit amoda koḻop un inggawan da si inggaingga.
14 Sadatu un tagu dat sosomkon Enoc sit nangipadtuwana maipanggop kan dida. Maikapitu si Enoc un kaganakan Adan ot impadtu na un kanana'n, "Ilan yu ta dumatong si Apu taku un maibuḻun sidan linibulibun anghel na 15 daḻapnu ukumona dan losana tagu, kad, dusaona dan tagun maid si Apudyus gapu't dat lawenga kingkingwa da kan sadat namabbainan da kan Apudyus."
16 Mampangonot kan mampaam-ammuyu da'l lawa datuwa tagu ot koon da dan lawenga piyaon dan koon. Ipasdayaw da dat long-ag da kan maniyoon da'l lawa ta piga pay nu magun-ud da dan piyaon da.

Bagbaga Un Mangisuḻu

17 Napotoga susunud, gagasmokon yu dadin imbagbagan dan apostoles ud Apu taku'n Jesu Kristu. 18 Kinnanan da kan dikayu un, "Nu dumatong dit udidin di aḻ-aḻgaw, awad da'd tagu un manliwliw-an dikayu. San lawenga pipiyaon di long-aga lawa dan kokkoon da." 19 Dida ud manggapuwan di mansisinaan yu. Sad piyaon dal lawa dat koon da ta maid si Ispiritu Santu kan dida. 20 Yoong nu dikayu'n potgoka susunud, pabilogon yu nat pammati yu kan Apudyus. Nu manluwaḻu kayu, kodawon yu dit tuḻung ud Ispiritu Santu. 21 Itultuluy yun lak-amon dit mampipiyan Apudyus utnat manguuwayan yu utdit mangitdan Apu taku'n Jesu Kristu utdit mataguwan yu si inggaingga maipagapu't kaasi na. 22 Awison yu dat manduwaduwa un manuttuwa. 23 Saḻakan yu dat udum ot kama nu tinagu yu didaon sidin apuy sin impiyelnu. Kaasiyan yu dan gumabasul yoong am-ammaan yun taḻon. Lawengon yu dan basul da ta kamat isaw un makmansa.

Maudi Un Luwaḻun Judas

24 Madaydayaw si Apudyus. Siya'l lawad makabooḻa mangandog kan ditaku daḻapnu adi taku mambasuḻ. Siya'l lawad mabalina mangaan sit basuḻ taku ot dumatong kad, amo nalagsak taku ta nadaḻus taku't din atubang na. 25 Siya'l lawa'd Apudyus taku un managu kan ditaku maipagapu't dit kingwan Jesu Kristu un Apu. On, madaydayaw si Apudyus taku'n kangattuwan kan mannakabalin. Siya'l lawad awad si kalobbongan un mangiyapu manipud sit daan payyan tun lubung napaloswa, sinsatun kan inggainggana. Amen.

Sat Impatigammu'n
Jesus kan San Juan

1 Satun iblu'n satu, maipanggop sidat impatigammun Jesu Kristu un
dandaniyona mapasamak. Si Apudyus ud nangipatigammu kan Kristu
utdatu dalapnu ipatigammu na utdan losana manselselbi kan siya. Mansidi,
imbaun Jesu Kristu dit anghel na un umoy mangipatigammu kan sakon un
si Juan, osa'n manselselbi kan siya. 2 Ot ingkanglit ku un losan situ un iblu
dat inilak kan dinggol ku un nanligwat kan Apudyus un impatigammun
Jesu Kristu kan sakon. 3 Nagasat nat mangibasa utdatuwa naipadtu uttu
kan nagasat dan losana mandongol kan manuttuwa utdatuwa naikanglit ta
adina masulit mapasamak da un losan datu.
4 Sakon si Juan un mansulat sidan pitu'n gimung di manuttuwa utdan
pitu'n ili utdin probinsiya'd Asia. Iluwaluk ta maipooy kan dikayu dit kaasi
kan kappiya un malligwat kan Apudyus un dodan ininggaw sidit, inggaw
situn satun kan dumatong nu timpu na. Malligwat pay di un kaasi kan kap-
piya kan Ispiritu Santu* un iinggaw sit atubang dit tronon Apudyus. 5 Padana
pay un malligwat kan Jesu Kristu un matalgodana kustigu maipanggop kan
Apudyus. Siya'd ummuna un ummungal sidan natoy kan siya'd maapu
utdan losana aappu uttun lubung.
Idaydayaw taku si Jesu Kristu gapu't dit amoda mampipiya na kan ditaku
ot maipagapu utdit dalana un nan-ayus sit natoyana, nawayaan taku utdan
dusan dat basbasul taku. 6 Ot pinambalin ditaku un mangiyapu un bulun
na kan papadi un manselbi kan Apudyus un Ama na. Idaydayaw taku dit
kinangatu na kan pannakabalin na si inggaingga. Amen.†
7 Somsomkon yu tu! Dandaniyon dumatong si Jesu Kristu un mangin-
labaw sidan bunot ot naid adi mangila kan siya ulay sadat nanuyuk kan
siya. Ot losan dan tagu uttun pita iyibil da dat domdom da gapu kan siya.
Tuttuwa'n losan datu.
8 "Sakon dit Alfa kan Omega," kanan Apudyus un mannakabalin un doda'n
ininggaw sidit, inggaw situn satun kan dumatong nu timpuna.‡

Sat Impailan Jesu Kristu kan Juan

9 Sakon si Juan un sunud yu'n manuttuwa. Maipagapu't din naiyossaanan
taku kan Jesus nampapada taku'n mapalpaligat, man-iyanusa man-iyattom
kan nampapada taku'n maidagamung sit man-apuwana. Impadalanak situ'n
pugu un ngadnon da si Patmos gapu't dit man-iwalagawagak sit ugud
Apudyus kan sadit katuttuwaana impatigammun Jesu Kristu.
10 Utdit al-algaw un mandaydayawan kan Apudyus nantulay kan sakon
dit Ispiritu Santu un kama nu man-in-inopak ot inggaw dingngol ku un
nadangsola ginga utdit awid ku un kama't gingan di tangguyub. 11 Ot kanana
kan sakon un, "Ikanglit nu si iblu dan losana ilam ot ipaw-it nu utdan pitu'n
gimung di manuttuwa utdan ili un Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardis,
Filadelfia kan Laodicea."

---

* **1:4** Sat kustu un naikanglit sin bagbagan di Griego, 'pitu un ispiritu.' Yoong uttun ugud Apudyus, sat kaipooyan din bilang un pitu, kustukustu, kumplitu, maid mangkulangana. Ot si Ispritu Santu, talona maid mangkulangana. Ot naisonosonota nausal situ un iblu din bilang un pitu. † **1:6** Sat kaipooyan din Amen, umampayun ta utdit naibaga. ‡ **1:8** Alfa din umuna'n letran di abkd utdin bagbagan di Griego. Omega din maudi un letra. Isunga sat piyaona'n ugudon dit imbagan Apudyus, siya'd lugin di losan kan anungus di losan.

12 Utdit man-awingak ta ilak nu singngadan dit ginga un mambagbaga kan
sakon, nakailaak si pitu'n paspasiga bulawan un iiggaan di silaw. 13 Utdit
gaggawan dat iiggaan di silaw, inggaw kama't tagu'n manlaglaggoyod dit
badut na kan nabalikosan si bulawan dit palagpag na. 14 Napolkapolkas dit
buuk sit ulu na un kama si kapos ot sadat ata na kama't gumilagilaba apuy.
15 Ot sadat iki na manilisiling da un kama't nat natang-il un bayonga naunag
si apuy asi nalaslasan. Sat ginga na kama't angangagan di lumaylay-ag
un danum. 16 Nakaaggom si pitu'n bituwon dit diwanan un ima na kan
lumoswa utdit sangi na dit natadoma ispada un nansupang dit ngalab na.
Ot sumiling dit muging na un kama't din mamalintuudan di nasigaba init.
17 Utdit nangil-ak kan siya, natukasak un kama't natoy sit atubang na. Yoong
inagpadana'd sakon sit diwanana ima na ot kanana'n, "Adika umogyat ta
sakon dit Umuna kan Maudi." 18 Sakon dit matatagu! Natoyak yoong ilam
ot antuwak un matatagu si inggaingga. Awad kan sakon dan tulbok un
mangipaila utdin kalobbongak kan Katoy kan sadin Hades un igaw dadin
natoy. 19 Ot ikanglit nu dadin losana maipaila kan sika un mapaspasamak
situn satun kan sadadi'n mapasamak sidan madoldola al-algaw.
20 "Siyadatu'd kaipooyan dat pitu'n bituwona inilam situn diwanana imak
kan sadat pitu'n bulawana iiggaan di silaw. Sadat pitu'n bituwon, dida dan
pitu'n anghel un mangaayyuwan sidan manuttuwa't dan pitu'n gimung. Ot
sadat pitu'n iiggaan di silaw, dida dan pitu'n gimung di manuttuwa."

2

Sat Painsulat Jesus Kan Juan Sidat Gimung Di Manuttuwa Ud Efeso

1 Ot kanana un, "Isulat nu datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat
manuttuwa utdin Efeso. Kanam un, 'Sadit mangaaggom sidan pitu un bitu-
won sit madiwanan un ima na kan kumiyakiyang sin gaggawan dan pitu'n
bulawana iiggaan di silaw, satu dit ibaga na: 2 Tigammuk dan losana koko-on
yu. Tigammuk pay nat mangibadosan yu un mantalibasuwan maipagapu
kan sakon kan sat mangiyan-anusan yu un mangiyattoman sidan ligat yu.
Tigammuk pay un adiyu maanusan dan tagu'n mangmangwa't laweng kan
pinadpadas yu dadin mangibagbaga un apostoles da yoong natigammuwan
yu un tuli da. 3 On, tigammuk un an-anusan yu un iyattom dan mapal-
paligatan yu maipagapu't nat manuttuwaan yu kan sakon ot talona adi
kayu madismaya. 4 Yoong sad adik piyaon kan dikayu, naidon dit amoda
mampipiya yu utdit damu. 5 Somsomkon yu dit amoda mampipiya yu utdit
inlugi yu un manuttuwa. Mambabawi kayu ot matagu kayu uman un kama't
dit nantatagu yu utdit damu. Ta nu adi kayu mandadaoli, umoyak sinat ta
kaanok nat iiggaan di silaw yu utdit igaw na. 6 Yoong annat pay napiya kan
dikayu ta lawengon yu pay din lawengok un koko-on dan Nicolaita.*
7 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol, donglon yu datuwa ibagbagan din
Ispiritun Apudyus sidan manuttuwa. Sadat tagu'n adi paabak si singngadan
na mana laweng ipalubus ku un makakan sit bungan di kayu'n mangtod si
mataguwan un awad sin nabalu'n igaw Apudyus.' "

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Esmirna

8 Ot kanana payyana, "Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan
sidat manuttuwa't din Esmirna. Kanam un, 'Sadit Umuna kan Maudi un
siya dit natoy yoong ummungal, satu dit ibagana: 9 Tigammuka losan danat

* **2:6** Sadan Nicolaita, dida dat mangitudtudu un mabalina tungpalon di osa'n manuttuwa dat pipiyaon di long-ag na un koon. Ibaga da un Kristianu da yoong kokkoon da dan kokkoon dan paganu.

ligligat yu. Tigammuk pay un nakapus kayu yoong sat katuttuwaana, babaknang kayu nu maipanggop kan Apudyus. Tigammuk un man-uguugudan dikayu't laweng sidan mangabawa Judio da yoong bokon ta tagu da un ipangatan Satanas. 10 Adi kayu umogyat sidan ligata dandaniyona lak-amon yu. Dongl̲on yu tu, paibal̲ud Satanas dan udum kan dikayu si mamadas na utnat pammati yu ot simpul̲u'n al̲gawa mapaligatan kayu. Yoong itultuluy yu un manuttuwa kan sakon ulay siya'd matoyan yu ta itdok kan dikayu dit gun-guna un mataguwan si inggaingga. 11 Dikayu'n awad si inga'n makagngol̲, dongl̲on yu datu un ibagbagan ud Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa un kanana'n,

" 'Sadat tagu'n adi paabak sit singngadan na mana laweng, adida maidagamunga madusa utdit mauguda maikagwa'n matoyan.' "

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Pergamo

12 Kinnanana payyan un, "Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa't din Pergamo. Kanam un, 'Sadit kawadan di natadoma ispada un nansupang dit ngal̲ab na, satu dit ibagana: 13 Tigammuk nat igaw yu, sat igawa kawadan dit tronon Satanas. Yoong tigammuk un itultuluy yu un manuttuwa kan sakon ta ulay nu pinatoy da si Antipas sinat igaw yu un iyapuwan Satanas, adiyu nan-awidan nat pammati yu kan sakon. Osa si Antipas un adi lummipsuta nangipanpanoknok sidit maipanggop kan sakon. 14 Yoong antu'd akita adik piyaon un koko-on yu. Annat da kan dikayu ud umuunnud sidat tudtudu un padan dit intudtudun Balaam. Ta tinudtuduwana si Balak un mangawis sidadit Israelita si mambasul̲an da. Ot inawis Balak dat tagu'n mangan sidat naidatuna makan sidat sinan-apudyus kan inawis na dida un sumog-on sidat bokona asawa da. 15 Ot padana pay sidan udum kan dikayu ta umuunnud da't dan itudtudun dat Nicolaita.† 16 Siya'd gapuna un masapula mambabawi kayu't dan basul̲ yu ta nu madi yu, masapaaka umoy sinat un mangubat sidanat un tagu un usalok tun ispada un lumoswa uttun sangik.

17 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol̲, dongl̲on yu datun losana ibagbagan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa un kananan,

" 'Sadat tagu'n adi paabak si singngadan na mana laweng, itdak sit naitalipona makan un manna. Itdak pay si napol̲kasa batu un siya'd naikanglitan dit bagu'n ngadan un tal̲ona naid makatigammu malaksig sidit mangawat.' "

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Tiatira

18 Kanana pay un, "Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat manuttuwa utdin Tiatira. Kanam un,

" 'Sadit Anak Apudyus un kama't apuya gumilagilab din ata na ot sat dapan na manilisiling un kama't nalasl̲asana bayong, satu dit ibagana: 19 Tigammuka losan dan koko-on yu, san mampipiya yu kan pammati yu kan sakon, san manselselbiyan yu utdan bul̲un yu kan san kinaanus yu un man-iyattom sidan ligat yu. Tigammuk un ad-adu dan nabal̲u un kokkoon yu uttun satun nu sadit nanlugiyan yu un nanuttuwa. 20 Yoong antu ud osa'n adik piyaon kan dikayu. Palpalubusan yu un manudtudu dit osa'n babai un si Jezebel. Kabawona un propetan Apudyus ot tudtuduwana kan idagallat na dan manselselbi kan sakon un sog-onon da dan bokona asawa da kan mangan da utdan makana naidatun si sinan-apudyus. 21 Initdak si timpu na un mambabawi utdan basbasul̲ na kan lumipsut sidan gabbainan un kokkoona yoong madina. 22 Ilan yu, mansakitok si maikudogana! Ot sadat summog-on kan siya, palipaligatok dida'n losan nu adi da mandadaoli utdan

† **2:15** Ilan yu utdin 2:6.

naipankokwaan da kan siya utdan gabbainan un koko-ona. 23 Ot patoyoka
losan dan maibilang un ganak na dalapnu awad manigammuwan di losana
manuttuwa un sakon ud makatigammu utdan losana somsomok kan piyaon
di tagu. Ot supapakak dan losana tagu sigun sit kingkingwa da.
24 " 'Yoong dikayu't nat Tiatira un adi nangunud sit tudtudun Jezebel,
dikayu'n din adi nangadal sit kanan da un naunoga tudtudun Satanas, satu
ud makanak kan dikayu. Maid udum si ipakwak kan dikayu, 25 nu adi san
ibagaka lawa, masapula itultuluy yu nat nabakoda pammati yu inggana't
dumatongak. 26 Sanat tagu'n adi paabak si singngadan na mana laweng
kan itultuluy na un tungpalon dadin piyaok inggana't mataguwana, itdak
si kalintogan un mangiyapu utdan kailin-ili uttun lubung un padan dit
kalintogana intod Amak kan sakon. 27 Ot nailot dit man-iiyapu na un kama
nu awad aaggomana'n landuk kan kama't manggumok si banga dit koona
utdat iyapuwana. 28 Itdok pay dit bituwon un ammigaton kan siya.
29 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol, donglon yu un losan datu'n
ibagbagan ud Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.' "

3

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Sardis

1 Kanana pay un, "Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan
sidat manuttuwa't din Sardis. Kanam un, 'Sadit kawadan dit Ispiritu Santu*
kan mangaaggom sidan pitu'n bituwon, satu dit ibagana: Tigammuka losan
dan koko-on yu. Tigammuk un sit man-iilan di tagu, matattaguwan kayu
yoong sat katuttuwaana natoy kayu.† 2 Gumangun kayu ta pabilgon yu nat
pammati yu un matmattoyan ta mailak un adu payyan nat mangkulangan
danat kokkoon yu utdin man-iilan Apudyus ku. 3 Somsomkon yu dadit
naitudtudu kan dikayu un dingngol yu utdit damu ot tuttuwaon yu dida.
Mambabawiyan yu dat basul yu. Ta nu adiyu, umoyak un padan din
dumakngan di osa'n man-aakawa maid makatigammu utdin dumakngak un
umoy manusa kan dikayu.
4 " 'Yoong annat da ud udum kan dikayu'n manuttuwa utnat Sardis ud
adi mangisaw sidat badut da ta nadalus dit mantatagu da. Mabadutan da
si napolkas ot maibulubulun da kan sakon ta dida'd lumbonga maibulun. 5 Ot
sanat tagu'n adi paabak si laweng mabadutan pay si napolkas un pada da. Ot
bokona kaanok dit ngadan na utdit iblu un listaan dan matagu si inggaingga.
Ot ibagak sin atubang Ama kan sadan aanghel na un dida'd taguk.
6 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol, donglon yu datun losana ibagba-
gan Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.' "

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Filadelfia

7 Kanana pay un, "Isulat nu pay datu utdit anghel un mangaayyuwan sidat
manuttuwa't din Filadelfia. Kanam un, 'Satu dit ibagan dit nasantuwan
kan katuttuwaan un mangaaggom sit tulbok Ali David. Sat ibukat na,
maid makaiyonob ot sat iyonob na, maid makaibukat. Satu dit ibagana:
8 Tigammuk dan losana koko-on yu. Ot donglon yu! Imbukat ku kan dikayu
din soobana maid makaiyonob. Tigammuk un naid amo mabalinan yu
yoong inyaangos yu un tinuttuwa dan losana tudtuduk kan dikayu kan
adiyu pay insulib nat manuttuwaan yu kan sakon. 9 Ot donglon yu! Sadat
tagu'n iyapuwan Satanas un matuli ta kabawon da un Judio da yoong bokon,

---

* **3:1** Ilan yu't din 1:4 † **3:1** Sat ug-ugudona uttu, sadit naispirituwan un kasasaad da. Natoy da utdit man-iilan Apudyus gaputa kummapsukapsut dit pammati da.

padalnok dida kan dikayu un umoy mampalintumong sinat atubang yu
ot matigammuwan da un pipiyaok dikayu. 10 Ot gaputa tinuttuwa yu dit
imbagak un an-anusan yu un iyattom dan ligat yu, ayyuwanak dikayu nu
dumatong dit timpun di amoda ligat situn lubung un mamadas ku utdan
losana tagu. 11 Annatakon un mangulin ot itultuluy yu un manuttuwa kan
sakon dalapnu maid makapulos sit gun-guna yu un itdon Apudyus.
12 " 'Sanat tagu'n adi paabak si laweng, mambalinok un kama't nabakod
un tukud sidin timplun Apudyus ku ot inggaw sidi si inggaingga. Ot imalkak
kan siya dit ngadan Apudyus kan san ngadan din ilin Apudyus un siya din
bagu'n Jerusalem un manligwat kan siya utdin langit. Imalkak pay kan siya
tun bagu un ngadan ku.
13 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol, donglon yu datun losana ibagan
Ispiritun Apudyus sidan losana manuttuwa.' "

Sat Sulat Sidat Manuttuwa Utdin Laodicea

14 Kanana pay un, "Isulat nu pay datu utdin anghel un mangaayyuwan
sidan manuttuwa't din Laodicea. Kanam un, 'Satu dit ibagan dit mangadan
si Amen.‡ Siya'd matalgodan kan napudnu un kustigun Apudyus. Siya ud
pinampaloswan§ Apudyus sidan losana paloswa na. Satu dit ibagana:
15 " 'Tigammuk nat koko-on yu. Sanat pammati yu, bokona nainit onnu
bokona natunglin. Piyaok okyan nu talona nainit onnu natunglin 16 yoong
gaputa nadolnata lawa, ilugpak dikayu.
17 " 'Ibagbaga yu un nabaknang kayu ot awad dan losana masapul yu
yoong adiyu tigammu un sat katuttuwaana dikayu'd kakkaasi kan kakapu-
san. Pada yu ud nakulap kan mantittiway. 18 Ot san ibagak kan dikayu, sakon
ud mangal-an yu si tang-ila bulawan ta naunag sit apuy dalapnu tuttuwa un
nabaknang kayu. Sakon pay mangal-an yu si napolkasa luput si mambadut
yu dalapnu adi kayu maibabbain sinat mantittiwayan yu. Ot mangala kayu
pay si agas di ata kan sakon kad maagasan nat kulap yu dalapnu makaila
kayu. 19 Sadan tagu'n pipiyaok, igimauk kan saplitak dida. Ot siya'd gapuna
un umaliskad kayu ot mambabawi kayu utdan basul yu. 20 Donglon yu!
Awadak un sumisikad sinat sawang un mangkogkog. Ot nu awad makagngol
sit gingak ot ibukatanak, lumnokak ot mangkaubung kami un mangan.
21 " 'Ot sanat tagu'n adi paabak si laweng, itdak si kalintogana makapan-
apu kan sakon un padan dit nangitdan Amak kan sakon si kalintogan un
makapan-apu kan siya utdit inabak ku si Satanas.
22 " 'Dikayu'n awad si inga'n makagngol, donglon yu dan ibagbagan Ispiri-
tun Apudyus sidan losana manuttuwa.' "

4

Sat Madayawan Apudyus Sin Langit

1 Maabus man di, tummangadak ot nailak dit sawang sin langit un
mabubukkatan. Utdi, nagngol ku payyan dit ginga'n nagngol ku utdit damu
un kama't gingan di tangguyub un nakabagbaga kan sakon. Ot kinnanana'n,
"Ngumatu ka uttu ot ipailak kan sika dan masapula makwa utdan dumoldola
algaw." 2 Dagusa nantulay kan sakon dit Ispiritun Apudyus ot inggaw nailaka
trono utdin langit un inggaw mantutupak. 3 Ot sadit mantutupak sit trono
kama't ilan di nangina'n batu un ngadnon da si haspe kan karnelia. Ot
inggaw bunglun un kama't ilan di batu un esmeralda un liniwos na dit trono.
4 Sat nangkalliput dit trono'n sadi, inggaw da ud duwampulu't opata trono

‡ **3:14** Ilan yu utdin 1:6. § **3:14** Sat naikanglit sin Griego, lugi onnu puun di losana paloswan Apudyus.

un siya'd nantupakan pay dat duwampulu't opata lalallakay. Nambadut da
si napolkas kan mambaballangat da si bulawan. 5 Inggaw da ud sumil-isil-it
un kilat, damdamit kan nadangsola kidul un manligwat sit trono. Ot sidit
atubang didiya trono inggaw da ud pitu'n silaw un natonggan un dida dat
pitun ispiritu un manselselbi kan Apudyus. 6 Ot sit atubang dit trono, inggaw
payyan kama't baybay dit kanawag na un samling. Sumilapa kama't kristal
dit ila na. Ot utdit opata igid dit trono, inggaw da ud opata matatagu'n
paloswa un paspasiga ata dit sinagung kan awid da. 7 Sat umuna, padapadan
di layon dit ila na ot sat maikagwa padan di tolu un baka dit ila na. Sat
maikatlu, kama't muging di tagu dit muging na. Ot sat maikapat, padan
di mantattauda kullangaw dit ila na. 8 Ot losan dadi un opata matatagu'n
paloswa, sin-oonom dit payak da kan pasiga ata dit long-ag da pati utdit
dalom dit payak da. Inalgaw kan linabi un mangkankanta da un naid illongan
da. Ot kanan dan dit mangkanta un,

"Nasantuwan, nasantuwan, nasantuwan si Apu taku'n Apudyus un mannakabalin. Doda'n ininggaw sidit, inggaw sinsatun kan dumatong nu timpuna."

9 Ikantan dat opata matatagu'n paloswa dit mandayawan kan manya-
manan da utdit kinangatun dit mantutupak sit trono un siya dit matatagu
si inggaingga. Ot nu mangkanta da, 10 mampalintumong dadit duwampulu't
opata lalallakay sidit atubang dit mantutupak sit trono ot mandayaw da kan
siya un matatagu si inggaingga. Igga da dat balangat dat dit atubang dit trono
na asida mangkanta un kanan dan,

11 "Apu mi un Apudyus, kalobbongana un mabigbig din kinangatum, kinadayaw kan pannakabalin nu ta sika'd namaloswa utdan losan ot matatagu kan napaloswa da gaputa siya'd piniyam."

5

Sat Nalukuta Dokumentu Kan Sat Mangadan Si Ubbun di Kannelu

1 Utdit diwanana iman dit mantutupak sit trono, inggaw innilaka nalukuta
dokumentu un aaggomana. Nansupanga nakanglitan dit dokumentu kan
pitu dit peket na. 2 Ot inggaw innilaka nabiloga anghel un nambagbaga
si nadangsola ginga un kanana'n, "Singngadan nat lumbonga mangaan sit
peket kan mamikyad sit dokumentu?"

3 Yoong naid makalobbonga mamikyad onnu mangila utdit dalom didit
nalukuta dokumentu ulay sadan inggaw langit onnu sadan inggaw situn pita
onnu sadat nangkakatoy. 4 Ot amod dit ibil ku ta naid naodasan si lumbonga
mamikyad sit nalukuta dokumentu onnu mangila utdit dalom na. 5 Utdi,
imbagan dit osa't dat opata lalallakay un, "Adika man-ibil, ta sat mangadan
si Layon sin tribun Juda kan mangadan pay si Kaganakan David, inabak na
si Satanas ot siya'd awad si kalobbongana manlokta utdat pitu un peket kan
mamikyad sidi un dokumentu."

6 Utdi, inggaw inilak un Ubbun di Kannelu un sumisikad sidit nambo-
bootan dadit opata matatagu'n paloswa kan sadadit lalallakay un nanlikwos
sidit trono. Sadit Ubbun di Kannelu, awad mangil-an un napatoy sidit. Pitu
dat sakgud na kan pitu dat ata na un kaipooyan da dit Ispiritun Apudyus * un
imbaun na situn losana pita. 7 Utdi, sadit Ubbun di Kannelu ummoy na inala
dit nalukuta dokumentu utdit diwanana iman didit mantutupak sit trono.
8 Alana man, nampalintumonga losan dadit opata matatagu'n paloswa kan
sadadit duwampulu't opata lalallakay sidit atubang na. Ot kada-osa kan dida

* **5:6** Ilan yu utdin 1:4.

awad aggom na si mantukalan un mangadan si arpa kan bulawana duyug
un napnu si insensu un siya'd maiyaligan dan luwalun dan losana tagun
Apudyus. 9 Ot nangkanta da si bagu'n kanta un kanan dan,
"Sika'd lumbonga mangala't din nalukuta dokumentu kan sika'd lumbonga
mangaan sidan pitu'n peket na ta pinatoy dika ot sat dalam dit nan-
subbut nu utdat tagu't dan basul da dalapnu mambalin da un tagun
Apudyus. Sadatu un tagu nanligwat da si nadumaduma un ili, tribu
kan nadumaduma dat bagbaga da.
10 Ot pinambalin nu dida un mangiyapu un bulun nu kan papadi un manselbi
kan Apudyus. Ot iyapuwan da dan losana inggaw situn pita."
11 Utdit umilaak payyan, nagngol ku dit gingan dat amoamoda anghel un
adi mabilang dit kaadu da. Linikwos da dit trono, sadat opata matatagu'n
paloswa kan sadat lalallakay. 12 Natobag dit ginga da un kanan dan,
"Lobbong na un sadin Ubbun di Kannelu un napatoy mabigbig din pan-
nakabalin na, kinabaknang na, laing na ya bilog na. Lobbong na un
siya'd madayaw kan mabigbig si kinangatu kan siya'd lobbong na un
manyamanan."
13 Utdi, dingngol ku un losan dat paloswa un inggaw sidin langit, situn labaw
pita kan sidin dalom pita kan losana inggaw sidin baybay un mangkankanta
un kanan dan,
'Masapula sadin mantutupak sidin trono kan sadin Ubbun di Kannelu dan
manyamanan kan madaydayaw, mabigbig din kinangatu da kan
pannakabalin da si inggaingga.'
14 Ot ummampayun pay dadit opata matatagu un paloswa un kanan dan,
"Amen." Ot sadat lalallakay nampalintumong da un losana nandayaw.

6

Sat Nanloktaan dit Ubbun di Kannelu Utdat Peket Didit Dokumentu

1 Maabus man di, nailak un linoktan dit Ubbun di Kannelu dit umuna utdat
pitu un peket didit nalukuta dokumentu. Ot dingngol ku dit gingan dit osa
utdadit opata matatagu'n paloswa un kama't gingan di kidul un kanana'n,
"Awenu!" 2 Mansidi, nailak dit pukawa kabayu un nilumtaw! Ot ininggaw
nangabayu'n nan-aaggom si pana. Naitdan si balangat ot kaysan dalapnu
ituluy na un umoy abakon dadit losana kabusul na.
3 Utdi linoktan dit Ubbun di Kannelu dit maikagwa un peket dit dokumentu
ot dingngol ku dit gingan dit maikagwa un matatagu'n paloswa un kanana'n,
"Awenu." 4 Lummoswa dit osa payyana kabayu un nadokodokot. Sadit
nangabayu naitdan si kalintogana mangidatong si manggugubatan di tagu't
tun pita kad mampipinnatoy da. Ot naitdan si dakolana ispada.
5 Linoktan dit Ubbun di Kannelu dit maikatlu un peket dit dokumentu ot
dingngol ku dit gingan dit maikatlu un matatagu'n paloswa un kanana'n,
"Awenu." Ot inggaw uman nailaka nangisita kabayu un nilumtaw! Ot sadit
nangabayu man-aaggom si kikilluwan. 6 Utdi, nangngolak si ginga un kama
nu nanligwat sidit kawadan dat opata matatagu'n paloswa un kanana'n,
"Opata supa un alina ullawa dit magatang di osa'n denario onnu singgantasa
opok di bakaw."* Yoong adiyu yam-anon nat manligwatan di mantika kan
basin di ubas.
7 Loktaon man dit Ubbun di Kannelu dit maikapata peket, dingngol ku
dit maikapata matatagu'n paloswa un kanana'n, "Awenu." 8 Ot nailak dit
osa'n kabayu un kubu! Sadit nangabayu mangngadan kan Katoy. Ot inggaw

* **6:6** Siya'd labbun di tagu utnat sin-algaw nat osa'n denario.

sit awid na dit Hades un inggawan dat natoy. Naitdan da si kalintogana
kumatoy si ingkapat sidat tagu un inggaw situn pita. Ot matoy dat tagu si
gubat, ulat, sakit kan patoyon dat sumalona kakkayap dida.
9 Loktaon man dit Ubbun di Kannelu dit maikalima un peket dit doku-
mentu, nailak sit sogwab didit dadattunan kan Apudyus dadit kadogwan
dadit tagu un napatoy gapu't dit nanuttuwaan da utdit ugud Apudyus kan
nangipatigammuwan da utdit maipanggop kan Jesu Kristu. 10 Impappakuy
da un kanan dan, "Apudyus un mannakabalin, nasantuwan kan katut-
tuwaan, kapiga nat mangukumam sidan tagu't din pita ta ibalos nu pay dit
namatoyan da kan dikami?" 11 Utdi, naitdan da si manlaglaggoyoda kagoya
napolkas ot naibaga kan dida un man-illong da yan inggana't magtong dit
naikoddonga bilang dat bulun da un manuttuwa un manselbi kan Apudyus
un mapatoy un padan dit nampapatoy da kan dida.
12 Utdit linoktan dit Ubbun di Kannelu dit maikanoma peket dit doku-
mentu, kaklata nanlunig si nabilobilog! Kinumlop dit init un kama't kangisit
di nangisita luput ot sat bulan nambalin si nadokot un kama't dala. 13 Sadat
bituwon sidin langit naotdag da uttun pita un kama't din maotdagan di
naata un bungan di kayu nu dangkason di nabiloga bayogbog. 14 Ot kama
si nalukulukuta papel dit langit ot naidon. Sadat losana bateled kan pugu,
naiyalis da utdat igaw da. 15 Utdi, losan dat aali uttun pita, sadat nan-
gangatu'n tagu kan sadadit aappun di suldadu, sadat babaknang kan sadat
tagu'n awad si kabooloan kan losana tagu, puyung onnu bokona puyung,
ummoy da nansuluk sidat liyang kan sidat saguweb dadit dadakkola batu
utdit kabatbateledan. 16 Ot kinnanan da utdat batbateled kan dadakkola
batu un, "Bunbunan dikami kan isuluk dikami dalapnu adi dikami maila
utdin mantutupak sin trono kan dalapnu adi dikami dusaon sit Ubbun di
Kannelu.† 17 Ta dummatongon tun al-algawa mandusaan da ot maid ud
makailasat."

7

Sadat Singgasut Si Opatapulu't Opata Libu Un Tagun Namalkaan

1 Maabus man di, nakailaak si opata anghel un sumisikad situn opata
sulin ditun pita. Itatawid da dat opata bayogbog un manligwat sidadit opata
suli dalapnu adina mabayogbogan tun pita, baybay onnu singngadan na
mana kayu. 2 Dida dat initdan Apudyus si pannakabalin un manam-an situn
pita kan baybay. Utdi, inggaw payyan osa'n anghel un inilaka nilumtaw
un nanligwat sin kapon dumungitan init un oognana dit mamalkan ud
Apudyus un matattagu. 3 Ot kanana't dat bulun na un anghel un, "Adiyu
yan yam-anon nat pita, baybay kan da kaykayu inggana't mamalkaan nat
kiday dan losana manselselbi kan Apudyus taku." 4 Utdit maabus, dingngol
ku un sat bilang dadit namalkaan si kiday sit malkan Apudyus, singgasut
ya opatapulu't opat un libu da. Nanligwat da utdat simpulu't duwa un
tribun ud Israel.* 5 Simpulu't duwa'n libu dat namalkaana nanligwat sit
tribun ud Juda; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Ruben;
simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Gad; 6 simpulu't duwa'n
libu dat nanligwat sit tribun ud Aser; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat
sit tribun Neftali; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Manases;
7 simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun Simeon; simpulu't duwa'n
libu dat nanligwat sit tribun ud Levi; simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit
tribun ud Isacar; 8 simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Zabulon;

† **6:16** Lucas 23:29-30. * **7:4** Israel dit osa'n ngadan Jacob.

simpulu't duwa'n libu dat nanligwat sit tribun ud Jose kan simpulu't duwa'n libu pay dat nanligwat sit tribun ud Benjamin.

Sadat Tagu Un Nanligwat Sidat Nadumaduma Un Ili

9 Maabus man di, nailak dat amoamoda tagu un maid makabilang sit
kinaadu da. Nadumaduma da un tagu un nanligwat si nadumaduma'n ili
kan tribu kan nadumaduma dit bagbaga da. Sumisikad da utdit atubang
dit trono kan sadit Ubbun di Kannelu. Nambadut da un losan si napolkas
kan nakaaggom da un losan si kama si baing di iyug. 10 Ot ipappakuy da un
kanan dan, "Si Apudyus taku un mantutupak sin trono kan sadin Ubbun di
Kannelu dan managu utdan tagu." 11 Utdiyon summikad dat losana aanghel
un liniwos da dit trono, sadadit lalallakay kan sadadit opata matatagu un
paloswa. Nanlakkob da un losan un nandayaw kan Apudyus. 12 Kanan
da un, "Amen! Kalobbongana un madayaw kan mabigbig din kinangatun
Apudyus si inggaingga. Siya'd kalaingan, siya'd lumbonga manyamanan kan
dayawon ta siya'd awad si pannakabalin si inggaingga. Amen!"
13 Utdi, nan-imus kan sakon dit osa utdadit lalallakay un kanana'n, "Singn-
gadan datu'n tagu un nambadut si napolkas? Nanligligwatan da?"
14 Ot imbagak kan siya un, "Naid tigammuk, Apu! Sika'd makatigammu."
Utdi kanana kan sakon un, "Siyadatu dadin tagu un nakailasat sit amoda
ligat. Sinaksakan da dadit badut da utdit dalan didit Ubbun di Kannelu
ot nambalin da si napolkas. 15 Siya'd gapuna un awad da un sumisikad
sidin atubang din tronon Apudyus ot inalgaw kan linabi un manselbi da kan
siya utdin timplu na. Ot sadin mantutupak sidin trono na, makaigaw kan
dida ot ayyuwanana dida. 16 Ot talona maid mabitilan onnu mauwawan
daon kan adida payon mainitan onnu mapallangan. 17 Onta sadin Ubbun
di Kannelu un iinggaw sidin gaggawan din kawadan din trono, siya'd man-
gayyuwan kan dida kan ipuyut na dida utdit ob-ob didit danuma mangitod
si mataguwan si inggaingga. Ot aminon Apudyus punasan dit luwa da."

8

Sadit Maikapitu un Peket Dit Nalukuta dokumentu

1 Utdit loktaon dit Ubbun di Kannelu dit maikapitu un peket dit nalukuta
dokumentu, naida pulus damidamit sidin langit si kagogwa'n olas. 2 Utdi,
nailak dat pitu'n anghel un sumisikad sidit atubang Apudyus ot naitdan da
si sin-ossa un tangguyub.
3 Utdi inggaw payyan dummatonga osa'n anghel un man-aaggom si
bulawana duyug un iiggaan di insensu. Ummoy summikad sidit atubang dit
dadattunan kan Apudyus. Ot naitdan si adu un insensu dalapnu idoga na
un idatun sidit luwalun dat losana tagun Apudyus sit dadattunan un inggaw
sidit atubang dit trono. 4 Ot sadit asuk dit masgoba insensu un naidoga't
dit luwalun dat tagun Apudyus, nampangatu un nanligwat sidit duyuga
aaggoman didit anghel un sumisikad sidit atubang Apudyus. 5 Utdi, innalan
dit anghel dit duyuga iiggaan di insensu ot pinnu na si bala un nanligwat sidit
dadattunan asina inwassot situn pita. Utdiyon inggaw da ud kidkiddusul,
amoda damit, sumil-isil-ita kilat kan nanlunig.

Sadat Pitu un Tangguyub

6 Utdiyon, nansagana dat pitu'n anghel un manap-uy sidat tangguyub da.
7 Utdit sap-uyan dit ummuna'n anghel dit tangguyub na, ummudan si
dulalu kan apuy un nakamosan si dala. Nasgob dit ingkatlun ditun pita,
ingkatlun dadin losana kaykayu kan losan dat bollat un nasgob.

8 Utdi, sinap-uyan dit maikagwa'n anghel dit tangguyub na ot inggaw
kama't dakolana bateled un umapuapuya naiwassot sidin baybay. 9 Ot
nambalina dala dit ingkatlun didit danum sidin baybay. Natoy dat ingkatlun
dadit losana inggaw sidin baybay ot nayam-an dat ingkatlun dat losana
bapul.
10 Utdi, sinap-uyan dit maikatlu'n anghel dit tangguyub na ot inggaw
naotdaga dakolana bituwona nanligwat langit un umapuapuy un kama't
gipu ot naotdag sidat ingkatlun dadit losana sulung kan ob-ob. 11 Sadi un bitu-
won mangngadan si Napait. Ot pinaitana dit ingkatlun dadit losana danum
ot adu dat tagu un natoy un nanginum sidit danum gaputa nambalina napait.
12 Utdi, sinap-uyan dit maikapata anghel dit tangguyub na ot nakna dit
ingkatlun didin init, sat ingkatlun din bulan kan sat ingkatlun dat losana
bituwon. Siya'd gapuna un naid paddan dit ingkatlun didit al-algaw kan
ingkatlun pay didit labi.
13 Utdit ummilaak uman, inggaw dingngol ku un kullangaw un man-
tattauda ipappakuy na un, "Gakkikinit! Gakkikinit! Gakkikinita talon
din mambanagan dan losana tagu'n inggaw sidin pita nu gumingaon dan
tangguyub dan maudi'n tulu un anghel."

9

1 Utdiyon, sinap-uyan dit maikalima un anghel dit tangguyub na ot inggaw
nailaka osa'n bituwon un naotdag situn pita un nanligwat langit. Naitod
sidiya bituwon dit tulbok dit onob dit bitu un maid kigad dit kaadalom na.
2 Binukatana dit sooban dit bitu ot inggaw lummoswa'n panosa asuk un
kama't asuk di dakolana sogob. Kinumlop din init kan tattalun gapu't di un
asuk. 3 Utdiyon, inggaw da ud lummoswa utdit asuk un dudun ot sinum-op
da uttun pita. Naitdan dadiya dudun si pannakabalina tumilud un kama't
dan pannakabalin dan ammabuy. 4 Naibilin kan dida un adida manyam-an
si bollat onnu uduma mula onnu kayu uttun pita. Sad paligaton da ullawa
dat tagu'n naid malkan Apudyus sidat kiday da. 5 Adida napalubusan dadit
dudun un kumatoy sidat tagu nu adi paligaton da dida si lima'n bulan ot
kama't din sigab di matilud si ammabuy din kasigab din mampapaligat da.
6 Utdadiya timpu, inapon dat tagu dit matoyan da yoong adida mainapan,
talona piyaon da un matoy yoong ibtikan katoy dida.
7 Kama't kabayu un nakasagana un umoy makagubat dit ilan dadit dudun.
Inggaw kama't balangata bulawan sit ulu da. Ot sadat muging da kama't mug-
ing di tagu. 8 Sadat buuk da kama't buuk di babai kan sadat ngipon da kama't
ngipon di layon. 9 Awad takupal dit balukung da un kama't bolyang. Kama't
kilukilub di adu'n kalesa un butbutbuton di kabayu un manggadugadusa
umoy makagubat dit kayabkab dit payak da. 10 Awad ipus da un kama't
ipus di ammabuy un natiludan. Sadit ipus da dit inggawan dit pannakabalin
da un mamaligat sidat tagu si unog di lima'n bulan. 11 Awad pay ali da ut
mangiyapu kan dida un siya dit nadadaga anghel un mamabantay sidit bitu
un naid kigad dit kaadalom na. Abaddon dit ngadan na utdin bagbaga un
Hebreo kan Apolion pay sin bagbaga un Griego.*
12 Nagangputon dit umuna un gakkikinit un pasamak yoong awad payyan
duwa un daan dumatong.
13 Utdi uman, sinap-uyan dit maikanoma anghel dit tangguyub na ot
inggaw dingngol ku un ginga'n nanligwat sidit opata sulin dit bulawana
dadattunan sidit atubang Apudyus. 14 Kinnanan dit ginga utdit maikanoma

* **9:11** Sat kaipooyan dit Apolion, Manyayam-an.

anghel un awad si tangguyub un, “Ibussag nu dadit opata anghel un naisilu utdin dakolana wangwang Eufrates.”

15 Utdi, naibussag dadit opata anghel un naidaddaana kumatoy sidiya olas, al-algaw, bulan kan tawon sidat ingkatlun dat tagu’n inggaw situn pita. 16 Nagngol ku dit bilang dat suldadu da un nangabayu ot duwa’n gasuta milyun da. 17 Kama’t tu dit ilan dat nangabayu kan dat kabayu da utdit naipaila kan sakon. Sadit takupal dit balukung da, tulu dit kolol na. Awad kama’t apuy, kama’t batu un mangadan safiro kan kama’t asufre. Ot sadat ulun dat kabayu, kama’t ulun di layon kan lumoswa’t dit sangi da dit gumilgilaba apuy, asuk kan asufre. 18 Sadadiya tulu un ga-oogyata lumoswaloswa utdit sangin dat kabayu dat namatoy sidat ingkatlun dat tagu’t tun pita. 19 Ta sat pannakabalin dat kabayu inggaw sidit sangi kan ipus da. Naululuwan dat ipus da un kama’t ulun di ulog ot siya’d nampaligat da utdat tagu.

20 Sadat uduma tagu un adi natoy sidatuwa ga-oogyata ligat, adida’n talon nambabawiyan dat kokkoon da ta adida linipsutan dat kingwa da un sinan-apudyus. Adida linipsutana mandaydayaw sidat dimunyu kan sidat sinan-apudyus un kingwa da si bulawan, pilak, bayong, batu kan kayu un adin pulus makaila, makagngol onnu makakiyang. 21 Ot adida pay inggongda un kumatoy, mansalsalumangka, manog-on sidat bokona asawa da kan manaka-akaw.

10

Sat Anghel Kan Sat Bang-oga Nabikyada dokumentu

1 Maabus man di, nakailaak si sabali’n mannakabalina anghel un dumobadoba’n nanligwat langit. Kama’t nabugus si bunot kan inggaw bunglun sit labaw dit ulu na. Kama pay si kasiling di init dit pasngit na kan kama da si tukuda umapuapuy dadit iki na. 2 Inggaw bang-oga nabikyada dokumentu un aaggomana. Sadit diwanana iki na indabbok na utdin baybay ot sadit tigid un iki na indabbok na uttun pita. 3 Nampakuy ot kama’t ngolod di layon dit ginga na. Utdit nampakuyon nasungbatan si namimpitu’n kidul. 4 Utdit magangput dat kidul, ikanglit ku okyanon dat dingngol ku yoong inggaw ginga’n nanligwat langit un kanana’n, “Adim ikanglit dan imbagan dan pitu’n kidul. Ilimod nu dida.”

5 Utdi, sadit nailaka anghel un sumisikad sidin baybay kan situn pita ingngatu na dit diwanana ima na utdin langit asina 6 nansapata utdit ngadan Apudyus un matatagu si inggaingga un namaloswa utdin langit, pita, baybay kan sadan losana inggaw kan dida. Kanan dit anghel un, “Maidon ud maitantanan dan mapasamak. 7 Ta nu pagingaon dit maikapitu’n anghel dit tangguyub naon masapula matungpalon dit nalimod un panggop Apudyus un impatigammu na utdadit propetana.”

8 Utdiyon, nagngol ku uman dit ginga’n nanligwat langita kanana kan sakon un, “Umoy ka ot umoy ka alan din nabikyada dokumentu un aaggoman din anghel un sumisikad sidin baybay kan sinat pita.”

9 Ot ummoyak sidit anghel ot kindaw ku un itdona kan sakon dit bang-oga dokumentu. Ot kinnanana un, “Alam ot kanom. Namais sinat sangim un kama’t dilu yoong nu inggaw sinat buwang nuwon napait.”

10 Utdi, inalak dit bang-oga dokumentu utdit iman dit anghel ot kinan ku. Tuttuwa’n namais un kama’t dilu yoong sidit malumtun kuwon, pinasigab na dit buwang ku.

11 Ot inggaw nangibaga kan sakon un kanana'n, "Masapula umoy ka ibaga
obos dan paimbagan Apudyus un mapasamak sidan nadumaduma'n ili,
nadumaduma'n tagu un nadumaduma si bagbaga kan padana pay sidan
aali."

11

Sadat Duwa Un Kustigu

1 Utdiyon, inggaw naitod kan sakon un osa'n iingos un kama si sulkud.
Ot naibaga kan sakon un, "Umoy ka ingoson din timplun Apudyus kan
sadit dadattunan kan bilangom dat tagu'n mandaydayaw sidi. 2 Yoong
adim isaliingos din nanginlasin un bagong din timplu. Bay-am di ta siya'd
naitod sidan bokona tagun Apudyus un dida'd mangidabbodabbok sidin
nasantuwana ili'd Jerusalem si unog di opatapulu't duwa'n bulan.* 3 Ot
utdiya timpu, ibaun ku dat duwa'n kustiguk un mambadut si ganggoti ta
umoy da ipatigammu si unog di sinlibu't duwa'n gasut ya onoma pulu'n al-
algaw dat impatigammuk kan dida'n mapasamak."
4 Sadat duwa'n kustigu, dida dat duwa'n kayu un olibo kan duwa'n iiggaan
di silawa inggaw sit atubang Apudyus un Apun di losan situn pita. 5 Ot
nu awad mangwa si laweng kan dida, lumoswa ud apuy sidat sangi da ot
maamin masgob dat kabusul da. Siyadi'd kamaan mangkakatoy di mamadas
un mangwa si laweng kan dida. 6 Awad pannakabalin da un mangiyonob sin
langit dalapnu adina umudan sidin timpu un mangipatigammuwan da utdit
Ugud Apudyus. Kabooloan da pay un mambalinon si dala dan losana danum
kan kabooloan da pay un mangtod si manligatan di tagu ulay mamimpiga
sigun sit piyaon da.
7 Nu magangput dat duwa'n kustigu dit mangipatigammuwan da utdat
Ugud Apudyus, lumoswa dit ga-oogyata kakkayap un manligwat sit bitu
un maid kigad dit kaadalom na ot tiliwona dida. Mangabak dit ga-oogyata
kakkayap ot patoyona dida. 8 Maiwalang dat ladag da utdin kalkalsan din
dakolana ili un siya'd nailansaan dit Apu da un si Jesus sit kulus. Ngad-
non da diya ili si Sodoma onnu Egipto ta siya'd kaiyaligana. 9 Tulu ya
kagogwa'n algawa iillan dat nadumaduma'n tagu dat ladag da. Sadatuwa
tagu manligwat da si nadumaduma'n tribu, nadumaduma'n bagbaga kan
nadumaduma'n ili't tun lubung. Ot adin datuwa tagu piyaona mailbon da.
10 Ot sadat tagu't tun pita mantattalok da gapu't dit natoyan datuwa duwa'n
propeta. Manlalagsak kan manpipinnakdaw da gaputa natoyon dat kanan da
un nangidatong si adu'n ligat di tagu uttun pita.
11 Yoong maikabas man dit tulu ya kagogwa'n algaw, pinaungal Apudyus
dida ot summikad da. Ot amod dit kimut dadit nakaila kan dida.
12 Utdiyon, nakagngol dat duwa'n kustigu si natobaga ginga un nanligwat
langit un kanana kan dida'n, "Ngumatu kayu't tu." Ot nailabaw da utdit
bunota ngummatu'd langit un iillan dat kabusul da. 13 Utdi payona olas,
nanlunig si nabilobilog ot nayam-an dit ingkapulun dit dakolana ili kan pitu'n
libu dadit natoy un tagu. Amod dit kimut dat losana nabun-ana tagu ot
nandaydayaw da kan Apudyus ud langit.
14 Nagangputon dit maikagwa un ga-oogyata pasamak. Yoong ilan yu!
Dandaniyona mapasamak dit maikatlu.

Sat Maikapitu Un Tangguyub

15 Utdi, sinap-uyan dit maikapitu un anghel dit tangguyub na ot inggaw
adu'n ginga'n nadangsol un nanligwat langit ot kanan da un, "Si Apudyus

* **11:2** Ilan yu utdin 2:14.

kan sadit dinutukana un Kristu, didaon dat mangiyapu uttun lubung si inggaingga.” 16 Utdiyon, sadat duwampulu’t opata lalallakay un mantutupak
sidat trono da utdit atubang Apudyus nanlukgub da un nandayaw kan
Apudyus 17 un kanan dan,
“Apudyus un mannakabalin sidan losan, Apudyus ka utdit kan Apudyus ka
inggana’t tun satun. Manyaman kami ta us-usalom nat pannakabalin
nu ot inlugimon un mangiyapu. 18 Amod din sulag dan adi manuttuwa
kan sika yoong dinumtongon tun timpu un mangipail-am sit sulag
nu kan sat mangukumam sidan losana natoy. Timpuna payon un
gun-gunaam dat manselselbi kan sika, sadat propetam kan losan dat
tagum un mandaydayaw kan sika, nangatu man onnu nadoba. Tim-
puna payona manyam-anam sidan kataguntagu un nangwa’t nadadag
situn pita.”
19 Utdi, nabukatan dit timplun Apudyus sin langit ot naila utdit dalom na dit
kabkabbon un naiggaan dit naikanglita tulag Apudyus sidat tagu. Ot summil-
isil-it dit kilat, inggaw da ud damdamit, nangkidkiddusul kan nanlunig si
nabilog asi ummudan si amoamoda dulalu.

12

Sat Babai Kan Sat Dragon

1 Utdiyon, inggaw talona nakaskasdaawa mangilasinan un naila utdin
langit. Ininggaw osa’n babai un nabadutan sin init ot naipatay dat iki na kan
bulan kan nabalangatan si simpulu’t duwa un bituwon. 2 Makaab-abengan ot
mangkukkulis sit sigab dit manlologaw na.
3 Utdi, inggaw uman sabali un talona nakaskasdaawa mangilasinan un
naipaila utdin langit. Inggaw dakolana nadulaw un dragon! Pitu dat ulu
na, simpulu dat sakgud na kan inggaw balangat sidit kada-osa’t dat ulu na.
4 Inwasiwas na dit ipus na un nanaplut sit ingkatlun dan bituwon asina
indawat situn pita. Utdiyon, ummoy summikad sidit atubang didit babai un
makaab-abengan dalapnu lumkusona dit abit nu maiyabeng.
5 Utdi, inyabeng dit babai dit abita lalaki yoong kaklata nagamlut dit abit un
naiyoy kan Apudyus un awad sit trono na. Ta satuwa abit dit naikoddonga
mangiyapu utdan kataguntagu uttun pita. Nailot dit man-iiyapu na un kama
nu awad aaggomana un landuk. 6 Ot sadit babai, nambutik sidit igawa maid
tagtaguwan un insaganan Apudyus un inggawana dalapnu maayyuwanan
sidi si sinlibu ya duwa’n gasut kan onomapulu’n algaw.
7 Utdi, ginumtak dit gubat sidin langit. Si Miguel kan sadat bulun na
un aanghel nakagubat da utdit dragon kan sadat aanghel na pay. 8 Yoong
naabak dit dragon kan sadat aanghel na ot naidon igaw da utdin langit.
9 Naidawat dit dragon situn pita. Siya dit ulog sidit ummuna’n al-algaw un
nangadanan si Diablo onnu Satanas. Siya’d mamakpakalmun sidan losana
tagu’t tun pita. Naidawat situn pita pati utdat aanghel na.
10 Utdiyon, inggaw dingngol ku un nadangsola ginga un nanligwat sidin
langit un kanana’n, “Dummatongon dit timpu’n managuwan Apudyus sidan
tagu na kan mangipail-ana utdin pannakabalin na un mangiyapu. Ot si
Kristu un dinutukana ipaila na payon din kalintogana’n mangiyapu. Ta
si Satanas un siya’d mamabpabasul sidan susunud taku’n manuttuwa si
kaalgaw-algaw kan kalabinlabi kan Apudyus, naabakon ot naaddagon sin
langit. 11 Inabak dat susunuda manuttuwa maipagapu’t dit dalan dit Ubbun
di Kannelu un nan-ayus sit natoyana kan gaputa impatigammu da dit
katuttuwaan ulay nu siya’d gapun di matoyan da. 12 Siya’d gapuna un

manlagsak kayu'n losana awad sinat langit. Yoong kaasi kayu pay un awad
situn pita kan baybay ta dummoba kan dikayu si Satanas un amod dit ungot
na gaputa tigammu na un akita lawaon dit nabun-an un timpuna'n mangwa
si piyaona."
13 Utdit matigammuwan dit dragon un naidawat situn pita, dinogdog na
dit babai'n nangiyabeng sit abenga lalaki. 14 Yoong naitdan dit babai si
duwa un payak di dakolana kullangaw dalapnu makataud un umoy sit igawa
maid tagtagguwan un naisagana un inggawana si unog di tulu'n dagun si
kagogwa ta maayyuwanan sidi kan mailisi utdit ulog un siya mit laing dit
dragon.* 15 Sadit dragon, nangibug-is si adu'n danuma kama't dakolana
wangwang dalapnu maiyanud dit babai. 16 Yoong tinulungan dit pita dit
babai ta nanggongwak man, sinusup na dit danum un inbug-is dit dragon.
17 Utdiyon amod dit ungot dit dragon sidit babai ot inummoy na ginubat
dadit uduma ganak dit babai un siya dat manuttuwa utdat bilin Apudyus
kan mangipatpatigammu utdat maipanggop kan Jesu Kristu. 18 Ot ummoy
summikad dit dragon sit igid dit baybay.

13

Sat Ga-oogyata Kakkayapa Lumoswa Utdin Baybay

1 Utdiyon, inggaw nailak un ga-oogyata kakkayap un lumosloswa utdin
baybay. Pitu dit ulu na kan simpulu dit sakgud na. Awad balangat sit kada-
osa't dat sakgud na kan awad naikanglita ngadan sit kada-osa't dat ulu na
un makainsultu kan Apudyus. 2 Ot sadiya gakkimuta kakkayap un nailak,
kama't tanana kusa un ngadnon da si leopardo dit ila na. Sadat iki na kama't
ikin di kakkayap un ngadnon da si oso kan sadat sangi na kama't sangin di
layon. Intod dit dragon kan siya dit pannakabalin kan saad na un mangiyapu
kan sat amoda kalintogana. 3 Maila un nalaw-anana nasugat dit osa't dat ulu
na un mabalin un ingkatoy na okyan yoong nampilat. Nasdaaw dat losana
tagu uttun pita ot inunud da dit ga-oogyata kakkayap. 4 Nandaydayaw da
un losan sidit dragon ta intod na utdit ga-oogyata kakkayap dit kalintogana
un mangiyapu. Ot dinaydayaw da pay dit ga-oogyata kakkayap un kanan
dan, "Maid maipadaan tun ga-oogyata kakkayap. Maid osa't makabalin un
makalaban kan siya."
5 Ot sadi un ga-oogyata kakkayap napalubusan un tumangsit kan man-
ginsultu kan Apudyus. Napalubusana mangipaila't dit kalintogana un
mangiyapu si opatapulu't duwa'n bulan. 6 Utdiyon, inlugina un man-insultu
kan Apudyus, nan-ibaga't dan maisuganggang sit ngadan kan igaw Apudyus
kan losan dadit inggaw sidin langit. 7 Napalubusan pay un mangubat sidan
tagun Apudyus ot abakona dida. Naitdan pay si kalintogan un mangitulay
sidat losana tagu'n nanligwat sidat nadumaduma'n tribu un nadumaduma
dit bagbaga kan ili da uttun lubung. 8 Ot mandaydayaw kan siya dat losana
tagu't tun pita malaksig sidadit nailista utdit iblu'n nailistaan dat ngadan da
dit matagu't inggaingga. Adina payyan napaloswa tun lubung nailistaon dit
ngadan da utdit iblun didit Kannelu un napatoy.
9 Dikayu'n awad si inga'n makagngol, dumngol kayu. 10 Nu singngadan
nat mapili un madopap ta maibalud, gattoka madopap ot maibalud. Nu
singngadan nat mapili un mapatoy si ispada, gattoka mapatoy si ispada.
Siya'd gapuna un masapula sadan tagun Apudyus anusan da un iyattom dan
ligata lak-amon da kan itultuluy da din pammati da.

* **12:14** Ilan yu utdin 11:2, 3; 13:5.

11 Utdi, inggaw uman nailaka ga-oogyata kakkayap un lummoswa uttun
pita. Inggaw duwa'n sakgud na un kama't sakgud di kannelu yoong kama't
dragon dit mambabagbaga na. 12 Losan dat kalintogan dit ummuna un
ga-oogyata kakkayap awad kan siya. Ot pinadayaw na utdat losana tagu't
tun pita dit ummuna un ga-oogyata kakkayap un nampilaton si sugat un
ingkatoy na okyan. 13 Satuwa maikagwa un ga-oogyata kakkayap amod
dat impaila na un nakaskasdaaw. Pinan-otdag na uttun pita ud apuy un
manligwat langit un iillan di tagu. 14 Ot napakal̲munan dat losana tagu't
tun pita maipagapu't dat nakaskasdaawa naipalubusa koona utdit atubang
didit ummuna'n ga-oogyata kakkayap. Ot nampakwa utdat tagu si sinan-
kakkayapa padapadan dit ummuna'n ga-oogyata kakkayap un nabakag si
ispada utdit yoong natagu payyan. 15 Ot napalubusan pay dit maikagwa
un ga-oogyata kakkayap un mampaangos sidit kingwan di tagu un sinan-
kakkayap dal̲apnu makaginga kad mabalin na un papatoy dat losana tagu
un adi mandaydayaw kan siya. 16 Pinapilit pay dit maikagwa'n ga-oogyata
kakkayap dat losana tagu un mamalkaan dat diwanana ima da onnu sadit
kiday da, nadoba man onnu nangatu'n tagu, baknang kan kapus, baba-
unon kan bokona baba-unon. 17 Ta piyaona'n maid tagu't makagatang
onnu makalaku nu maid malka na utdit ngadan dit ummuna'n ga-oogyata
kakkayap onnu utdit bilang un mangipaila utdit ngadan na.
18 Siyatu'd gapuna un masapul din kinasilib. Singngadan na mana nasilib
tigammuwona din kaipooyan din bilang dit ga-oogyata kakkayap gaputa
sadi un bilang ipatigammu na din ngadan di osa'n tagu. Sadi un bilang,
onoma gasut ya onomapul̲u't onom.*

14

Sat Ubbun di Kannelu Kan Sadat Tagu Na Un 144,000

1 Utdi, nailak dit Ubbun di Kannelu un sumisikad sidin bateled Zion. Bul̲un
na dadit singgasut ya opatapul̲u't opata libu'n tagu un nakanglitan si kiday
sidit ngadan dit Ubbun di Kannelu kan ngadan dit Ama na. 2 Nakagngol̲ak si
ginga un nanligwat langit un kama si angangagan di lumuyluy-uda danum
kan kama pay si nadangsol̲a kidul̲. Kama si gingan di aduadu'n arpa un
matuktukal. 3 Ot sadat kagwa'n gasut ya opatapul̲u't opata libu un tagu,
gasikadan da un nakasangu utdit tronon dat opata matatagu'n paloswa kan
sadat lalallakay. Mangkankanta da si bagu un kanta un naid makatigammu
nu adi dida ullawa. Dida dat sinubbut dit Ubbun di Kannelu utdat losana
tagu't tun pita. 4 Siya datu dat tagu un tal̲ona adida pinaisawan dit long-ag
da maipanggop si babai kad nadal̲us da. Maitungtung-ud da utdin Ubbun
di Kannelu utdan losana umoyana. Dida dat nasubbut sidat losana tagu ot
maidatun da kan Apudyus kan sidit Ubbun di Kannelu un padan dit umuna
un maani un maidatun kan Apudyus. 5 Maida tal̲on nantuliyan da ta tal̲ona
nadal̲us da.

Sadat Tul̲u Un Anghel

6 Utdiyon, nakailaak si sabali'n anghel un mantattaud sidin ngatu. Awad
kan siya dit Nabal̲u'n Damag un mannanayun un ipatigammu na utdan
losana tagu un nadumaduma dit tribu da, bagbaga da kan ili da uttun lubung.
7 Ot imbaga na si nadangsol̲a ginga un, "Dayawon yu si Apudyus kan bigbigon
yu din kinangatu na ta dummatongon tun timpu un mangukumana. Man-
daydayaw kayu kan siya un nangwa't tun langit kan pita, baybay kan sadan
losana ob-ob di danum."

---

* **13:18** 666

8 Inggaw maikagwa'n anghel un naitung-ud sit ummuna ot kinnanana'n,
"Nayam-anon! Nayam-anona losan din mandinadinamaga ili'd Babilonia!
Ta pinainumana dat tagu't tun lubung sit basin di gaggaissawa koko-ona."*
9 Ot naitung-ud payyan dit maikatlu'n anghel ot impakuy na un, "Losan
dat mandaydayaw sidit ummuna'n ga-oogyata kakkayap kan sadit nakwa
un kapadpada na kan namalkaan dit muging onnu ima da utdit bilang na,
10 inumon da dit basin di dusan Apudyus un innigga na un naid kalut na utdin
tasan di sulag na.† Mapalpaligatan da si gumilgilaba apuy kan asufre un
iillan dadit nasantuwana aanghel kan sadit Ubbun di Kannelu. 11 Ot sat asuk
dit apuy un mamaligat kan dida talona maid mangkigadana. Inalgaw kan
linabi un naid illong dit manligatan dadit mandaydayaw sidit ummuna'n
ga-oogyata kakkayap kan sadit kapadpada na kan singngadan na mana
namalkaan sidit bilang dit ngadan na."
12 Ot siyatu'd gapuna un masapul din anus un man-iyattom sidan ligat
un lak-amon dan tagun Apudyus un manungtungpal sidan bilin na kan
mantultuluya manuttuwa kan Jesus.
13 Utdiyon, nangngolak uman si ginga un nanligwat langit, kanana kan
sakon un, "Ikanglit nu tu: Manipud sinsatun nagasat dan tagu'n mantultu-
luya manuttuwa kan Apu Jesu Kristu inggana't matoyan da."
"Tuttuwa'n nagasat da," kinnanan pay dit Ispiritun Apudyus, "ta man-
illong da utdan ligligat da ot magun-gunaan da utdat kingkingwa da,"
kinnanana.

Sat Maaniyan Dat Tagu Uttun Pita

14 Maabus man di, nakailaak si pukawa bunot! Ininggaw mantutupak
un kama't tagu un nambalangat si bulawan kan man-aaggom si natadom un
gagapas.
15 Utdi inggaw payyan osa'n anghel un lummaksun sit timplu ot impakuy
na utdit mantutupak sit bunot un, "Alamon nat gagapas nu ot man-ani ka. Ta
timpun di aanniyanon ta nalnal-um daon."
16 Ot sadit tagu'n mantutupak sidit bunot inyani na dit gagapas na ot
naamina naapit dat maapit situn pita.
17 Inggaw payyan sabali'n anghel un lummoswa utdit timplu ud langit.
Nan-aaggom pay si natadom un gagapas.
18 Utdi, inggaw payyan osa'n anghel un lummoswa't dit dadattunan un
siya'd awad si kalintogan un mangaandog sit apuy sidi. Pinakuyana dit bulun
na un nan-aggom si natadoma gagapas un kanana'n, "Usalom nat gagapas nu
ot pusitom dan bungan di ubas sin pita ta nal-um daon."
19 Utdi, inpalaspas dit anghel dit gagapas na un namusit sidat losana bun-
gan dit ubas situn pita asina ingkob-al dat bunga utdit dakolana poposposan
un siya'd maiyaligan dit sulag Apudyus. 20 Ot napospos dadit napusit sidit
dakolana poposposan sit lasin didit ili ot sadit dala un nan-ayus manipud sit
poposposan umoya osa'n metro ya kagogwa‡ dit kaadalom na kan umoya
tulu'n gasuta kilometro dit nadatong dit ayus na.

15

Sadat Pitu'n Anghel Un Nangdon Sidat Pitu'n Sugung

---

* **14:8** Piyaona'n ugudon, naawis dat tagu't tun lubunga mangwa't dan gaggaissawa koko-ona un gapun di madusaan da. Ilan yu utdin Jeremias 51:7. † **14:10** Piyaona'n ugudon, lak-amon da dit sulag Apudyus ot dusaona dida't amoamod. ‡ **14:20** Sat ustu un naikanglit sin Griego, kigad sit busal di kabayu.

1 Utdiyon, inggaw uman nailaka talona napotog kan nakaskasdaawa
mangilasinan sidin langit. Inggaw da ud pitu'n anghel un nangdon da si
pitu'n kalasin di sugung un mamaligat Apudyus sidat tagu't tun lubung. Siya
datu dat anungusa idusa na utdat tagu uttun pita.
2 Inggaw nailaka baybay un kama't samling un nakalutan si apuy. Nailak
pay dat tagu'n nangabak sit ga-oogyata kakkayap, dida dat adi nandayaw
sit nakwa un kapadpada na kan adi nampamalka utdit bilang un mangi-
patigammu utdit ngadan dit kakkayap. Sumisikad dadiya tagu utdit igid dit
baybay un man-aaggom da si arpa un intod Apudyus kan dida. 3 Kankantaon
da dit kantan Moses un osa'n baba-unon Apudyus kan sat kantan dit Ubbun
di Kannelu. Kanan dan dit mangkanta un,
"Talona napotog kan nakaskasdaaw dan losana kingkingwam, O, Apudyus
un mannakabalin sidan losan. Kustukustu kan nalintog dan kokkoom.
Sika ud Ali si inggaingga. 4 Maida talon adi mandayaw kan adi mangi-
dayaw sinat kinangatum, Apu. Onta, sika'd gattoka kasantuwan.
Umoy dan losana tagu't dan kailin-ili mandayaw kan sika gaputa
maila da dat nalintoga kokkoom."
5 Magangput man di, nailaka naibukat dit kasantuwana kuwaltu utdin
timplun Apudyus ud langit un kawadan dat naikanglita bilin Apudyus.
6 Utdi, lummaksun manipud sit timplu dat pitu'n anghel un nangdon sidat
pitu un sugung. Malaglaggoyod kan napolkapolkas dat badut da un losan kan
awad balikos da un bulawan sidat balukung da. 7 Utdiyon, osa't dadit opata
matatagu un paloswa dit nangitod sidat pitu'n anghel si pitu'n bulawana
duyug un napnu utdat amoamoda sulag Apudyus un matatagu si inggaingga.
8 Utdi, napnu't asuk dit timplu un mangil-an sit kinangatu kan pannakabalin
Apudyus. Ot naid osa si makalnok sit timplu inggana't magangput dadit pitu
un sugung un idatong dat pitu'n anghel.

16

Sadat Pitu'n Duyug Un Napnu Utdit Sulag Apudyus

1 Utdiyon, nakagngolak si nadangsola ginga un nanligwat sit timplu un
kanana't dat pitu'n anghel un, "Umoy yu itakbu utdin pita dan pitu'n duyuga
napnu't sulag Apudyus." 2 Kadon, ummoy dit ummuna'n anghel intakbu
utdin pita dit inggaw sit duyug na. Ot tummubu dat gakkikinit kan nasi-
gasigaba goled sit long-ag dat tagu'n namalkaan sit malkan didit ga-oogyata
kakkayap kan nandaydayaw sidit kapadpada na.
3 Utdi, ummoy pay dit maikagwa'n anghel intakbu dit ininggaw sidit duyug
na utdin baybay. Ot nambalina kama si dalan di natoya tagu dit danum ot
losan dat inggaw sidin dalom baybay un natoy.
4 Utdi, ummoy dit maikatlu un anghel intakbu dit inggaw sidit duyug na
utdan sulung kan ob-ob di danum ot nambalin da dit danum si dala. 5 Utdiyon,
nagngol ku dit anghel un mangaayyuwan sidadit danuma kanana'n,
"Apudyus un nasantuwan, doda'n inggaw ka utdit kan iinggaw ka inggana't
tun satun. Kustu nat man-uukum nu utdatu'n tagu. 6 Dida'd namatoy
sidat tagum kan dat propetam. Ot painumam pay didaon si dala un
siya'd maibagaya makwa kan dida."
7 Utdiyon, nakagngolak si ginga un nanligwat sit dadattunan un kanana'n,
"On, Apu mi un Apudyus un mannakabalin, kustu kan nalintog nat man-
uukum nu utdan tagu."
8 Utdi, ummoy dit maikapata anghel intakbu dit ininggaw sidit duyug na
utdin init ot napalubusan din init un mangatung sidan tagu utdit amoda

init na. 9 Kadon, naatungan dat tagu yoong adida nandadaoliyan dat basul da kan adida binigbig dit kinangatun Apudyus. Nan-uguugud daot si makainsultu kan siya un siya'd awad si pannakabalin sidadi un pasigab.
10 Utdiyon, ummoy dit maikalima'n anghel intakbu dit ininggaw sit duyug na utdit tronon didit ga-oogyata kakkayap. Kinumlopa losan dit mangiya-puwana ot nangngiltan dat tagu dat dila da gapu't dat amoda paligat da. 11 Ot nan-uguugud da ut makainsultu kan Apudyus sidin langit gapu't dit kasigab dit goled da, ot adida kampay nandadaoli utdat basul da.
12 Utdi, ummoy dit maikanoma anghel intakbu dit ininggaw sit duyug na utdin dakolana wangwanga mangngadan Eufrates. Ot naobasan dit wangwang dalapnu maisagana un ayon dat aali un manligwat sidin kapon dumungitan init. 13 Utdiyon, nakailaak si tulu un nadadaga ispiritu un kama si ilan di tukak. Lummaksun dit osa utdit sangin didit dragon, lummaksun dit osa utdit sangin didit ga-oogyata kakkayap kan lummaksun dit osa utdit sangin didit man-ag-agin propeta un siya dit maikagwa'n ga-oogyata kakkayap.* 14 Sadatu un ispiritu, dimunyu da ot awad kaboolan da un mangwa si nakaskasdaaw. Ot umoy da utdat losana aali uttun losan situn lubung dalapnu dagupon da dida un mangubat kan Apudyus nu dumatong dit napotoga al-algaw un pinilin Apudyus un mannakabalin.
15 Kinnanan Jesus un, "Dumngol kayu! Mangulinak situn pita un kama't dumakngan di man-aakaw un maid makatigammu. Nagasat nat tagu'n adi masusuyop kan kanayun un nakasagana kan nakabadut dalapnu bokona mantittiway nu dumatongak kad adi maibabbain sidan kaaduwan."
16 Ot pinandadatdatong da dat losana aali kan dat susuldadu da utdin boboloy un mangngadan si Armagedon sidin bagbagan di Hebreo.
17 Maabus man di, intakbun dit maikapitu'n anghel dit ininggaw sidit duyug na ot inggaw nadangsola ginga un nanligwat sidit trono utdit timplun Apudyus un kanana'n, "Nagangputon!" 18 Utdiyon, summilsil-it, nandami-damit, nangkidkiddusul kan nabilog dit lunig. Maida talon padana un lunig di manipud sidit nakwaan dat tagu gaputa siyatu dit kabilogan sidat losana lunig. 19 Nangkatlu dit nandinadinamaga ili kan nayam-an dat losana nangkaddakkola ili't tun lubung. Adin Apudyus liniuwan dit ili ud Babilonia, inamin na un impainum dit natasa'n nasulaga basi un siya dit amoamoda sulag na. 20 Maipagapu pay sidiya lunig, nalnod dadit losana pugu kan naipanad dat losana bateled. 21 Nandulalu si nangkaddakkol un umoya limampulu'n kilu dit kadagson dit osa ot naotdagan dadit tagu. Kadon nan-uguugud da si maisuganggang kan Apudyus maipagapu't diya dulalu ta talona ga-oogyat.

17

Sat Babai'n Nangabayu't Din Ga-oogyata Kakkayap

1 Utdiyon, osa utdadin pitu'n anghel un nangaggom sidat pitu'n duyug din ummoy kan sakon ot kinnanana un, "Awenu ta ipailak kan sika nu kamaan din dusan didin mandindinamaga babai'n mangilaklaku ut kinababai na un mantutupak sit kawadan dan adu'n wangwang. 2 Inasawan dat losana aali uttun pita ot losan dat tagu't tun lubung nabuuk da utdit basi na un siya dit gabbainan un kokkoona," kinnanan dit anghel.
3 Utdi, nantulay dit Ispiritu Santu kan sakon ot kamaak si nan-in-inop ot intallayak sidit anghel sidin igawa maid tagtagguwan. Nailak dit osa'n babai un mangabkabbayu utdit nadokot un gakkimuta kakkayap. Sadiya

* **16:13** Ilan yu utdin 13:11-17; 19:20.

kakkayap, nakanglitan din losana long-ag na utdan ngadan un maisug-anggang kan Apudyus. Pitu dat ulu na kan simpulu dat sakgud na. 4 Ot sadit babai, nambadut si kama si ilan di ubi kan nadokot. Bulawan ya nangkababanola batu kan perlas dat usal na. Nakaaggom si bulawana tasa'n napnu't dat gabbainan kan nangkaisawa kingkingwa na. 5 Awad naikanglita ngadan sit kiday na un nalimod dit kaipooyana. Kanan dit naikanglit un, "Babilonia un mandindinamag. Inan dadit losana babai'n magatgatang dit kinababai na kan puun dan losana gabbainana kokkoon." 6 Ot nailaka nabuuk dit babai utdan dalan dadin tagun Apudyus kan dat tagu'n napatoy maipagapu't dit nangipatigammuwan da utdat intudtudun Jesus.

Amo nasdaawak sidit nangil-ak kan siya yoong kinnanan dit anghel kan sakon un, 7 "Apay masdaaw ka? Ibagak kan sika din nalimoda kaipooyan din babai kan sadin gakkimuta kakkayap un nangabayuwana un pitu din ulu na kan simpulu din sakgud na. 8 Sadit gakkimuta kakkayapa nailam, ininggaw situn pita utdit yoong maid sinsatun. Dandaniyona lumtaw sin bitu un maid kigad dit kaadalom na dalapnu umoy sit mayam-anana. Ot sadan tagu'n maid si ngadan sidin iblu'n naikanglitan dan ngadan dat matagu si inggaingga, masdaaw da nu ilan da di un kakkayap. Onta ininggaw sidit, maid sinsatun yoong lumoswa payyan. Sadiya iblu'n naikanglitan dan ngadan dat matagu si inggaingga ininggawon sit daan payyan tun lubung napaloswa.

9 Masapula nasilib din tagu'n mangawat situ. Sadan pitu un ulu na, dida dan pitu'n kuntuga mantutuppakan didi'n babai. 10 Pitun ali pay din kaipooyan da. Utdatu un pitu'n ali, naidon dat lima, osa din madama un mangiyapu ot sadin osa adina payyan dummatong. Ot nu dumatong, sin-akitana lawa din mangiyapuwana. 11 Ot sadit gakkimuta kakkayap un ininggaw sidit yoong maid sinsatun, siya'd maikawalu'n mangiyapu yoong osa payon sidan pitu'n ali ot nu man-ulin, mayam-an si inggaingga.

12 "Ot sadat simpulu'n sakgud un nailam, siya dadin simpulu'n ali un adi payyan nanlugi un mangiyapu yoong maitdan da si kalintogana mangiyapu si sin olas un bulun didin gakkimuta kakkayap. 13 Ossaan din panggop dan simpulu'n ali'n sadatu, ot itdon da din losana pannakabalin kan kalintogan da un mangiyapu utdin gakkimuta kakkayap. 14 Ot labanon da din Ubbun di Kannelu yoong abakon din Ubbun di Kannelu dida gaputa siya'd kangat-tuwana Apu utdat losana maapu kan kangattuwana Ali utdan losana aali. Ot sadat maibulun kan siya, dida dat inayagan kan pinilin Apudyus un tagu na un mantalgodana manuttuwa kan siya."

15 Kinnanan payyan dit anghel kan sakon un, "Sat kaipooyan dat wang-wang un nailam sit adani't dit mantutuppakan dit babai'n magatgatang dit kinababai na, sadat nadumaduma'n tagu'n nadumaduma't bagbaga un nanligwat sidat losana ili uttun lubung. 16 Awad timpu un sat gakkimuta kakkayap kan sadat simpulu'n sakgud un nailam, lawengon da din babai'n magatgatang dit kinababai na ot alan da un losan dat awad kan siya, asida taynan un mantittiway. Kanon da pay din bogas na asida sobgon dan mabun-an. 17 Si Apudyus din mangipasomsomok kan dida uttu un koon da dalapnu matungpal dan panggop na. Siya'd gapuna un nan-ossaan dit panggop da kan intod da dit kalintogan da un mangiyapu utdit gakkimuta kakkayap inggana't matungpal dat losana panggop Apudyus un makwa.

18 "Sadin babai un nailam, siyadi din mandinadinamaga ili un mangiyapu utdan losana ali uttun pita."

18

Sadin Nayam-anan din Ili'd Babilonia

1 Magangput man tu, nakailaak si osa payyana anghel un dummoba'n
nanligwat langit. Amod din kalintogana ot kummadda tun losana lubung
sidin dolang na. 2 Amoda nadangsol dit pakuy na un kanana'n, "Nayam-
anon! Naamin nayam-anon din mandindinamaga Babilonia! Nambalinona
igaw dadin dimunyu kan sadan losana nadadaga ispiritu. Ot siyaon dit
dumapunan dan naisaw kan lalawwengona sissiwit. 3 Onta naawis na dat
tagu't dan kailin-ili't tun lubunga umminum sit nasulaga basi na un siya dit
gaggaisawa kokkoona. Losana aali uttun lubung inasawa da. Gummaknang
pay dat lumalaku uttun lubung gapu't dit manlablabosa kinagadal na," kin-
nanan dit anghel.

4 Utdi, nakagngolak si osa payyana ginga un nanligwat sidin langit ot
kinnanana un,

"Dikayu'n taguk tengyan yu nat un boboloy dalapnu adi kayu maiyunud kan
siya un mambasul kan dalapnu adi kayu mailak-ama madusa.

5 Ta kama si kangatun di langit din natugpunan dan basul na. Ot gagasmokon
Apudyus din kinadadag na.

6 Makwa kan siya din padan dan kingkingwa na. Mamigwa din balos dit
kinadadag na un kama nu napainuman si sintasa'n basi un mamigwa
si kinasulag na nu sadit impainum na.

7 Nu in-inon dit kinapasdayaw na utdit kan kinalabos dit kinagadal na, siya
payon din kasigab dan pasigab na kan mandomdomana. Kanana't
dit somsomok na un, 'Sakon din mantulay un Reyna, talona adiyak
mandomdom ta bokonaka bilug.'

8 Ot gapu't tuwa somsomok na, kaklata mandidisan si sin-algawan dan
nakalakalasi'n sugunga dumatong un kama't dan sakit, sigab di dom-
dom kan ulat asina masgob gaputa mannakabalin si Apudyus un
mangukum kan siya."

9 Ot losan dat aali uttun pita un nangasawa kan siya kan kummada utdit
kinagadal na, man-ibil da kan nasigab dit domdom da nu maila daon dit
asuk dit masgobana. 10 Umoy da sumikad sin adayu gaputa umogyat da
un maidoga kan siya'n madusa. Ot kanan dan, "Inay kaasi pay an din
mandindinamaga ili'd Babilonia! Nabaknang kan dakodakolan yoong sidin
sin-olasa lawa, naikisapona nadusa."

11 Ibilan pay dan manlaklaku uttun pita kan mandomdom da gaputa
naidon gumatang sidan laku da. 12 Maidon osa't gumatang si bulawan da,
palata, nangingina un batu kan perlas, nangkangina'n luput un napolkas,
kolol di ubi, nadokodokot kan seda, losana kalasin di nabangu'n kayu,
singngadan na mana nakwa't saung di elepante, alikama nakwa't nangina'n
kayu, bayong, bolyang kan marbol. 13 Maidon gumatang sidan sinamon,
mampabangu't sida, insensu, mira kan olibano. Padana pay sidan laku da
un basin di ubas, mantika, alina kan trigo, baka kan da kannelu, kabayu kan
kalesa kan tagu'n maipuyung.

14 Ot kanan dan manlaklaku kan siya un, "Sat bunga'n pipiyaoma gatangon
naidon. Ot sadat nangkangina kan nangkapippiya'n usal nu, adimon mao-
dasan uman dida."

15 Siyadi din kanan dat manlaklaku un gummaknang sidit manlaklakuwan
da utdiya ili. Ot gapu't dit ogyat da un maidoga'n madusa kan siya, sumikad
da utdin adayu kan siya. Man-ibil da kan nasigab dit domdom da ot kanan
dan, 16 "Inay pay an din mandinadinamaga ili! Nangkangingina'n luput un

napolkas, kolol di ubi, nadokot kan seda dan badut dan tagu na kan bulawan
ya nangkababanola batu kan perlas dan usal da 17 yoong asimpiga'n naidon
dan losana binaknang da."
Ot losan pay dadin kapitan di bapul, sadan nanlugan kan sadan man-
talibasu't dit bapul kan losan dan tagu'n gummaknang maipagapu't dit
mantalibasuwan da utdin baybay, iinggaw da utdin adayu. 18 Ot ilan da man
dit ili'n umasuasuk, mampappakuy da un dit man-ibila kanan dan, "Talona
maid kapadan dinata nandindinamaga ili."
19 Ot gabuwan da dadit ulu da gapu't dit sigab dit domdom da kan man-
ibil da un kanan dan, "Inay amman pay an din nandinadinamaga ili! Sadat
binaknang na sad gummaknangan pay dat awad si bapul sidin baybay yoong
asimpiga un naid dan losana binaknang na!"
20 Dikayu'n awad langit kan dikayu'n tagun Apudyus, apostoles kan
propetana, manlagsak kayu gaputa dinusanon Apudyus diya boboloy maipa-
gapu't dan kingwa da kan dikayu.
21 Utdiyon, inggaw nabiloga anghel un nangaknam si batu un kamasi
dakodakolana gigillingana batu asina inwassot sin baybay. Ot kinnanana'n,
"Kama't tu din ga-oogyata mayam-anan didin mandinadinamaga ili'd Ba-
bilonia ot talona maid mail-anaon. 22 Maidon magngol sidan mantukal si
arpa kan kumakanta, sadan umuullimong kan sadan tumatangguyub sidiya
igaw. Maidon maodasan sidan kumokokwa si singngadan na mana mailaku.
Maidon magngol si gingan di gigillingan sidiya igaw. 23 Maidon maila si
silaw kan maidon magngol si damit dadin mamboboda. Siya'd dusan didi
un ili gaputa sadan manlaklaku'n manligwat sidi, dida'd madaydayaw situn
lubung kan napakalmunan pay dan tagu't tun lubung sidit salumangkan dat
tagu't di. 24 Madusa pay diya ili gaputa siya'd nan-ayusan dit dalan dat
propetan Apudyus kan uduma tagu na kan losan dan tagu'n napatpatoy
situn pita, ibilang Apudyus un sadan iBabilonia ud namatoy."

19

1 Magangput man tu, nakagngolak si nadangsodangsola gingan di
amoamoda tagu un kama da si mangkanta un kanan dan, "Idaydayaw
taku si Apudyus!* Siya'd managu kan ditaku kan siya'd madaydayaw kan
mannakabalin. 2 Kustu kan nalintog din mandudusa na. Dinusa na dit
mandindinamaga babai'n ilaklaku na dit kinababai na. Ta inawis na dan
tagu't tun lubung un mangwa si bokobokon maipagapu't dit gabbainana
kokkoona. Imbalos pay Apudyus kan siya dit natoyan dadit manselselbi
kan siya." 3 Kanan da payyan si nadangsola bagbaga un, "Idaydayaw taku si
Apudyus! Ta sadiya ili umasuasuk si inggaingga." 4 Ot sadat duwampulu't
opata lalallakay kan sadat opata natagu'n paloswa nampalintumong da un
nandayaw kan Apudyus un mantutupak sin trono na un kanan dan, "Amen!
Idaydayaw taku si Apudyus."

Sat Bodan Dit Ubbun di Kannelu

5 Utdiyon, inggaw ginga'n nanligwat sit kawadan dit trono un kanana'n,
"Idayaw yu si Apudyus taku, dikayu'n losana manselselbi kan siya, nangatu
man kan nadoba'n tagu, dikayu'n mangiyogyat kan siya gaputa dayawon
yu." 6 Utdi, nakagngolak si kama nu gingan di amoamoda tagu un kamasi
angangagan di danum sin gassud kan kamasi nadangsola kidul. Kanan
dit ginga un, "Idaydayaw taku si Apudyus! Ta si Apudyus un Apu taku'n
mannakabalin siya'd mangiyapu't dan losan. 7 Talona manlaglagsak taku.

* **19:1** Onnu Hallelujah!

Idaydayaw taku dit kinangatun Apudyus ta dummatongon din timpu'n
mambodaan din mangadan si Ubbun di Kannelu. Nakasaganaon din asaw-
ona. 8 Ot naitdan si kalintogana mambadut si nangina'n luputa napolkapolkas
kan nadaludalus." Sat kaipooyan din nangina'n luput, sadat nalintoga
kokkoon di tagun Apudyus.

9 Utdi kanan dit anghel kan sakon un, "Ikanglit nu tun ibagak: Nagasat
dadin naimbitalana umoy makakan sit bodan dit mangadan si Ubbun di
Kannelu." Ot innayun pay dit anghel imbaga un, "Tuttuwa'n imbagan
Apudyus tu."

10 Maabus mana ibaga na di, nampalintumongak sidit atubang na ta
mandayawak kan siya yoong imbagana kan sakon un, "Adim koon nat! Si
Apudyus din dayawom. Ta sakon, osaak paya manselselbi kan Apudyus un
kama kan sika kan sadan bulun nu un mangitudtudu utdan impatigammun
Jesus."

Ta sadan impatigammun Jesus, siya payon dat imbagbagan dat propetan
Apudyus.

Sat Nangabayu't Pukawa Kabayu

11 Utdiyon, nailaka naibukat din langit ot kaklata inggaw ud pukaw un
kabayu! Sadin nangabayu mangngadan si Matalgodan kan Tuttuwa ta kustu
din mandudusa na kan manggugubat na utdan kabusul na. 12 Kama't
gumilagilaba apuy dan ata na kan aduadu'n balangat sidin ulu na. Naikanglit
dit ngadan na utdit long-ag na yoong maid udum si makatigammu't din
kaipooyana nu adi siya pay lawan. 13 Naslop si dala dit badut na ot mangadan
si, "Ugud Apudyus." 14 Ot sadan losana tagu utdin langit naitung-ud da kan
siya un kama da si suldadu un nangabayu da un losan si pukaw un kabayu
kan nambadut da si nangina'n baduta napolkas kan nadaludalus. 15 Inggaw
natadoma ispada un lumoswa utdit sangi na un siya'd mangabak na utdan
kailin-ili. Nailot dit man-iiyapu na un kama nu nakaaggom si landuk. Kama't
mampospos si ubas dit koona nu ipalak-am na kan dida dit amoda sulag
Apudyus. 16 Inggaw ngadan na un naikanglit sit badut na kan sit ulpu na
un kanana'n: "Kangattuwana Ali utdan losana aali kan kangattuwana Apu
utdan losana maapu."

17 Utdiyon, nakailaak si anghel un summikad sidin init ot pinakuyana dan
losana sissiwit un mantattaud sidin ngatu un kanana'n, "Aweyu, umam-
mung kayu ta makaamung kayu utdit dakolana amung Apudyus 18 ta umoy
yu kanon dan bogas dadin aali, kapitan di suldadu kan sadan nangkabiloga
tagu da. Kanon yu pay dan bogas dadin kabayu kan sadan nangabayu, bogas
dan losana tagu, babbaun kan bokona babbaun, nangatu kan nadoba'n
tagu."

19 Utdiyon, nailak dit gakkimuta kakkayap kan sadan losana aali uttun
pita kan losan dan suldadu da un nantitipun ta gubaton da dit nangabayu't
pukawa kabayu kan sadan suldadu na. 20 Naabak dit gakkimuta kakkayap
ot dinopap da un bulun na dit man-ag-agin propetana un nangipaila't
nakaskasdaaw sidit atubang na. Sadatu un nakaskasdaawa kingwa na
dit nangallilaw na utdat tagu'n nampamalka utdit malkan dit gakkimuta
kakkayap kan nandaydayaw sidit nakwa'n kapadpada na. Matattaguwan
un naidawat dit gakkimuta kakkayap kan sadit man-ag-agin propeta utdin
bananaw un gumilagilaba asufre. 21 Ot sadat suldadu da napatoy da si ispada
un linumtaw sidit sangin didit nangabayu't pukawa kabayu, ot namponokan
dat sissiwit dat bogas da.

20

Sadin Sinlibu'n Dagun

1 Maabus man di, nangilaak si anghel un dumobdoba'n nanligwat langit ot
aaggomana dit tulbok dit bitu un maid kigad dit kaadalom na kan nan-aggom
pay si dakolana kinawad. 2-3 Ot dinokmaana dit dragon un siya payon dit ulog
sit aw-awe un mangadan si Diablo onnu Satanas. Piningil na asina indawat
sit bitu un maibaludana si sinlibu'n dagun. Utdiyon, tinulbokan dit anghel
dit sooban dit bitu asina pineketan dalapnu adina makalaksuna mamakalmun
sidadin tagu't dan kailin-ili inggana't magangput dit sinlibu'n dagun. Kadon,
nu maabus din sinlibu'n dagun, masapula maibussag si sin-akitan.
4 Utdiyon, nakailaak si adu'n trono ot sadat naitdan si kalintogana man-
gukum dat nantupak. Nailak pay dadit kadogwan dat napatpatoy maipa-
gapu't dit nangipatigammuwan da utdin maipanggop kan Jesus kan sadan
ugud Apudyus. Dida dan adi nandayaw sit gakkimuta kakkayap onnu sadit
sinan kapadpada na kan adida pinamalkaan dat kiday onnu ima da utdit
malkan didit gakkimuta kakkayap. Ummungal da ot bulun Kristu dida
un mangiyapu ud si sinlibu'n dagun. 5 Siyatu din umuna un umungalan
dadit natoy. Yoong sadan udum sidan natoy adida umungal aginggana't
magangput din sinlibu'n dagun. 6 Nagasat kan nasantuwan dan maidoga't
din umuna'n umungalan dadit natoy! Ta maid mabalinan din maikagwa'n
katoy kan dida nu adi mambalin da si padin da Apudyus kan Kristu kan bulun
Kristu dida un mangiyapu udsi sinlibu'n dagun.

Sadin Naabakan Satanas

7 Nu magangput din sinlibu'n dagun, maibussag uman si Satanas sidin
naibaludana 8 ot lumaksun dalapnu pakalmunana dan tagu't dan kailin-ili
utdan opata sulin ditun lubung. Sadatuwa ili mangadanan si Gog kan Magog.
Umungona dida'n losan ta umoy da makagubat. Ot kama da si kaadun di
lagan sidin igid din baybay. 9 Dakdakon da tun nanawaga labaw pita un
manalinup sin boboloy un pipiyaon Apudyus un kampun dan tagu na. Yoong
awad apuya dummoba un malligwat langita mangamin kan dida. 10 Ot si
Satanas un mamakalmun kan dida, maidawat sidin bananaw di gumilagilaba
apuy kan asufre un siya'd naidawatanon dit gakkimuta kakkayap kan sadin
man-ag-agin propeta ot mampalpaligat da utdi un inalgaw kan linabi un maid
mangkigadana.

Sadin Maudi un Man-ukuman Apudyus

11 Utdiyon, nailak dit dakolana trono un napolkas kan sadit nakatupak sidi.
Ot gapu't dit ininggawana nangkamaid dan pita kan langit ot maid mail-an
daon. 12-13 Ot nailak dadit losana nangkakatoy, nangatu man kan nadoba'n
tagu un sumisikad sidin atubang din trono. Ininggaw dat natoy sin baybay
kan losan dat ininggaw sin Hades un ngadnon da ut igaw dat natoy. Utdi,
nabikyad dat iblu. Nabikyad pay dit sabali'n iblu un naikanglitan dat ngadan
dat matagu si inggaingga. Utdiyon, naukum dit osaosa kan dida sigun sidat
kingkingwa da un naikanglit sidat iblu. 14 Kadon, naidawat si Katoy kan
san Hades un igaw dan natoy sit bananaw di gumilagilaba apuy. Siyatu din
maikagwa'n matoyan. 15 Ot nu ngadan din maid ngadan na si naikanglit
sidin iblu'n naikanglitan dan ngadan dan matagu't inggaingga maiwassot
sin bananaw di gumilagilaba apuy.

21

Sadin Bagu'n Langit kan Bagu'n Pita

1 Maabus man, nailak ud bagu'n langit kan bagu'n pita ta sadit ummuna
un langit kan sadit ummuna un pita nangkanaid daon kan sadin baybay
naid payon. 2 Ot nailak din nasantuwana ili un sadin bagu'n Jerusalem
un dumobdoba'n nanligwat kan Apudyus sidin langit. Alig na't babai'n
maikasal un amo naisagana kan napippiya'n umoy umabat sidit asaw-ona.
3 Utdi, nakagngolak si nadangsola ginga'n nanligwat sit kawadan dit trono
un kanana'n, "Ilan yu! Makaigawon si Apudyus sidan tagu! Iinggawon kan
dida ot dida'd tagu naon. Si Apudyus din mismu un bulun daon. 4 Kadon
punasan Apudyus dat luwa da. Maidon matoy, madodomdoman, man-ibil
onnu pasigab ta sadatu un awad sidit, naid daon."
5 Utdiyon, sadin mantutupak sidin trono kinnanana un, "Ilan yu!
Sukatakon si bagu dan losana awad." Ot kinnanana kan sakon un, "Ikanglit
nu datu gaputa sadatu un ugud matalgodan kan tuttuwa." 6 Asina kinnanan
payyan kan sakon un, "Natungpalon dan losan! Sakon din Alfa kan sadin
Omega, san luglugi kan mangkigadan di losan. Nu ngadan din mauwaw
itdak si maid bayad na un danum un manligwat sidin ob-oba mangtod
si mataguwan di tagu si inggaingga. 7 Siya datu dan gun-guna un itdok
sidan adi paabak sit laweng. Sakon ud Apudyus da kan dida'd anak ku.
8 Yoong sadan tagu'n kumimuta manuttuwa, sadan maid si pammati, sadan
mangmangwa't naisawa kokkoon, kumapatoy, sadan manog-on si bokona
asawa da, sadan mansalsalumangka, mandaydayaw sidan sinan-apudyus
kan losan dan matuli, sadin bananaw di gumilagilaba apuy kan asufre din
maiggaan da. Siyadi din maikagwa'n matoyan."

Sadin Bagu un Jerusalem

9 Utdi, osa't dadit pitu un anghel un nangaggom sidat pitu'n duyug
un napnu't dan anungusa sugung dit inummoy kan sakon ot kanana'n,
"Awenu't tu ta ipailak kan sika din babai'n asaw-on didin mangadan si
Ubbun di Kannelu."
10 Kadon, nantulay dit Ispiritu Santu kan sakon ot kamaak si nan-in-inop ot
indalan dit anghel sakon sidit untuk dit nataknataknanga bateled. Impailana
kan sakon din nasantuwana ili'd Jerusalem un dumobadoba'n nanligwat
kan Apudyus sidin langit. 11 Ot napaddapadda gapu't dit dolang ud Apudyus
kan nasilapa kama si nabanola batu un haspe kan mangallinawa kama't
kristal. 12-13 Amod taknang dit alad un nanliput sidiya boboloy ot simpulu't
duwa dan sooban na. Tulu dit sooban na utdin kapon dumungitan init,
tulu utdin kapon daya, tulu utdin kapon lagud kan tulu utdin kapon sin
maipsukan init. Kada sooban awad osa'n anghel un man-andog kan awad
osa'n naikanglita ngadan dan simpulu't duwa'n tribun dat ganak ud Israel.
14 Sadin alad didin ili naisaad udsi simpulu't duwa'n pannana batu un siya'd
naikanglitan dadin ngadan dan simpulu't duwa'n apostoles didin Ubbun di
Kannelu.
15 Sadin anghel un nakabagbaga kan sakon inggaw bulawana iingos na un
man-ingos na utdin ili kan sadan sooban kan alad na. 16 Sadin ili kustukustu'n
nantinnopong dan nan-asisupanga bakgeng na. Sadin kaandu na, siya
payon kalawa na. Iningos didit anghel din ili utdit iingos na ot duwa'n
libu ya opata gasuta kilometro din kaandu na kan padana din kalawa na
kan kangatu na.* 17 Iningos pay dit anghel din alad na ot onomapulu't
onoma mitro. Sat iingos un inusal dit anghel padan dit us-usalon di tagu.
18 Sadin alad na nakwa si nangina'n batu un haspe kan sadin ili nakwa
si tang-ila bulawan ot mangallinaw un kama't salming. 19 Sadan pannan

* **21:16** Sat naikanglit sin Griego, 12,000 stadia.

un naisaadan didin alad din ili naaltiyan da udsi nadumaduma'n kalasin di nangkapopotoga batu. Sadin ummuna'n pannan naaltiyan si haspe, safiro utdit maikagwa, kalsedonia utdit maikatlu, esmeralda utdit maikapat. 20 Sardonika dit naiyalti utdit maikalima, karnelia utdit maikanom, krisolito utdit maikapitu, berilo utdit maikawalu, topasio utdit maikasiyam, krisoprasio utdit maikasimpulu, hasinto utdit maikagwampulu't osa kan amatista dit naiyalti utdit maikagwampulu't duwa. 21 Nakwa si perlas dadin simpulu't duwa'n sooban na. Osaosa't dadin sooban na nakwa udsi simbukola perlas. Tang-ila bulawan dit kalsan didin ili kan mangallinawa kama si salming.

22 Naid nailak si timplu utdin ili gaputa si Apudyus un mannakabalin kan sadin Ubbun di Kannelu iinggaw daon sidi. 23 Adin didin ili kasapulanon din init onnu sadin bulan un mampapadda gaputa sadin dolang ud Apudyus din mampapadda kan sadin Ubbun di Kannelu din silaw na. 24 Losan dan tagu't tun lubung madolangana dida. Ot losan dadin ali uttun pita iyoy da dadin kinabaknang da utdin ili un mangipaila't din mandadayaw da kan Apudyus. 25 Maibubukkata kanayun dan sooban din ili nu al-algaw un naid maombana kan maidon labi utdi. 26 Ot sadan aali ipangat da dan tagu da un mangiyoy sidan kinabaknang da kan umoy mandayaw kan Apudyus. 27 Yoong talona maid makalnok sidin ili utdan maibilanga naisawa tagu kan sadan mangkokwa si gabbainan kan sadan matuli. Sadadi'n naikanglit si ngadan ullawa't din iblun didin Ubbun di Kannelu un naikanglitan dan ngadan dan matagu't inggaingga dan makalnok.

22

1 Utdiyon, impailan payyan didit anghel kan sakon dit wangwanga manligwatan din danuma mangtod si mataguwan di tagu si inggaingga. Sumilasilap un kamasi kristal ot manligwat dit ayus na utdin mangiyapuwan Apudyus kan sadin mangadan si Ubbun di Kannelu. 2 Inoy na din gaggawan di kalsa utdiya ili. Utdit nan-asisupanga igid didit wangwang, awad dit kayu un mangitod si mataguwan di tagu un binulana mamunga. Ot sat tubu na usalon dan kailin-ili un mampabilog kan dida. 3 Maida talon lawengon Apudyus sidiya ili. Siyadi din kawadan din trono na kan sadin tronon dit Ubbun di Kannelu. Kadon, losan dan manselselbi kan Apudyus mandayaw da kan siya. 4 Ilan da din muging na kan maikanglit din ngadan na utdin kiday da. 5 Maidon labi kan adida masapulon din silaw onnu init gaputa si Apudyus un Apu, siya'd silaw kan dida. Ot maipan-apu da kan siya si inggaingga.

Sadin Man-ulinan Ud Jesu Kristu

6 Utdiyon, sadit anghel imbagana kan sakon un, "Sadatu un ugud matalgodan kan tuttuwa. Si Apudyus un Apu un nangitod sidit Ispiritu na un mangidalan sidan propetana, nangibaun si anghel na dalapnu ipatigammu na utdan manselselbi kan siya dan dandaniyona mapasamak." 7 "Donglon yu," kinnanan Jesus. "Dandaniyon nat mangulinak. Nagasat dadin manuttuwa't dan naipadtu uttu un iblu."

8 Sakon si Juan un nakagngol kan nakaila utdatu un losan. Utdit maabus un magngol ku kan mailak datu, nampalintumongak sidit atubang didit anghel un nangipaila kan sakon sidatu dalapnu mandayawak kan siya. 9 Yoong kinnanana kan sakon un, "Adim koon nat. Si Apudyus ullawa'd dayawom. Ta sakon osaak pay un manselselbi kan Apudyus un kama kan sika kan sadan bulun nu un propeta kan sadan manungtungpal sidan naikanglit situwa iblu." 10 Imbagana payyan kan sakon un, "Adim ilimod dadin naipadtu

uttu un iblu gaputa dandaniyon nat timpu'n mapasamakan da. 11 Bay-am
dan mangmangwa't laweng nu itultuluy da un mangwa't laweng kan sadan
naisaw si mantatagu, bay-am nu itultuluy da din naisawa mantatagu da. Ot
sadan nalintog si mantatagu bay-am ta itultuluy da din nalintoga mantatagu
da kan sadan nadalus si mantatagu bay-am ta itultuluy da din nadalus un
mantatagu da."
12 "Dumngol kayu," kinnanan Jesus. "Dandaniyon nat man-ulinak. Ot
idatong ku dadin gun-guna un itdok si kada-osa sigun sit kingkingwa na.
13 Sakon din Alfa kan Omega ta sakon umuna kan maudi. Sakon pay din lugi
kan mangkigadan di losan."
14 Nagasat dadin tagu'n manaksak sidan badut da* ta awad kalintogan da
un lumnok sidin sooban didin ili kan mangan sidin bungan didin kayu'n
mangitod si mataguwan si inggaingga. 15 Yoong nu sadan nadadaga maiyalig
si asu, sadan mangsalsalumangka, sadan manogsog-on si bokona asawa da,
sadan kumapatoy, sadan mandaydayaw si sinan-apudyus kan sadan tagu'n
gan-ganason da din kanayuna mantuli, adida mabalina lumnok sidi.
16 Kinnanan payyan Jesus un, "Sakon si Jesus un nangibaun sit anghel ku
dalapnu ipatigammu na datu utdan losana gimung di manuttuwa. Sakon din
kaganakan Ali David. Sakon din mangngadan si Ambigaton un napadda-
padda."
17 Ot kanan dit Ispiritu Santu kan sadin babai'n mangasawa un, "Awenu."
Ot sadan losana makagngol situ, "Awenu," kanan da pay.
Singngadan na mana mauwaw, aweyu. Singngadan na mana mamiya,
aweyu ta uminum kayu si danuma naid bayad na un mangtod si mataguwan.

San Anungus Ditu Un Sulat

18 Sakon si Juan, bintagaak ud osaosa kan dikayu un makagngol situn
naipadtu uttuwa iblu. Nu singngadan nat manoga utdatu un naipadtu,
dogaan pay Apudyus dit dusa na utdat sugung un naikanglit situ un iblu. 19 Ot
nu singngadan na man un mangaan si kumpolmi utdan naipadtu uttuwa
iblu, kaanon pay Apudyus dit kalobbongana'n mangan sit bungan di kayu
un mangtod si mataguwan si inggaingga kan sadit kalobbongana'n lumnok
sin nasantuwana ili un naugud situ un iblu.
20 Kanan din mangustigu utdin kinatuttuwan datu'n losan un, "Tuttuwa
un dandaniyona dumatongak." Siya! Dumatong kaon Apu Jesus!
21 Iluwaluk ta si Apu taku'n Jesu Kristu nakaasi kan dikayu'n losana tagun
Apudyus. Amen.

* **22:14** Piyaona'n ugudon, sadan mantalgod kan Kristu dalapnu madalusan da utdan basul da.